te personæ, quæ prouenit a iuregentium, uel na
quę ipso iure red-lit actum retro nullum, quo ca
unt prout dixi. s. latius per tex. cum glo. in c. in
procu. & in l. licet. C. eod. titu.
a quæstione Abbatis alter non insisto, sed so-
eius verba; quia ex illis tollitur contrarietas,
siderauit Alex. in l. Vranius. ff. de fideiuss. in a-
ixit, considera, si verba Bar. in d. l. Vranius. & ĩ
fate. in §. 1. ff. eo. sint cõtraria, quia verba Bar. in
debent intelligi, quando interuenit defectus
accusatoris post inchoatã accusationem, quo
cusatione proceditur. l. is, qui reus. in fin. ff. de
t in dicta l. hos accusare. habent locum quan-
tum superuenit in persona accusati; ut quia cle
s esset, nam tunc cessandum est a prosequutio-
gitur ex verbis Abb. hic.
si beneficium superueniat in persona accusa-
inchoatam accusationem, an impediatur pro-
videbatur quòd non; quia beneficium ipsi accu
re non debet, ut ab accusando excludatur; qm
t beneficio iuuari, & non decipi capitulo vni-
moda. Præterea, si hoc dicimus in accusato ꝑ
eneficium, ergo idem in accusatore: contrariũ
eas, vt colligitur ex verbis Abb. hic & Barto-
nius. in fin. qui solùm considerant beneficium
c operari. Et pro hac opinione facit l. quàuis.
superueniens absentia causa reipu. pu
s, impedit posse procedi, quando cri
latum, & ante conclusum in causa.
concedítur propter beneficium ac
tori ... est ratio; quoniã
... bile, sed accusato
... Abb. soluit op
... atiam inter su-
... defectus in sup
... l. vel verba
... sine tel,
... in solu

5 *Communi vsui loquendi quando standum sit.*
6 *Communis vsus loquendi in odiosis, & pęnalibus non attenditur.*
7 *Concilium an possit pronunciare episcopum deponendum.*
8 *Monitio denuntiationem criminis cum interuallo pręcedere debet, & quotuplex monitio requiratur, nu. 10.*
9 *Monitio vbi multiplex requiritur, inter vnam, & aliam temporis spatium debet interuenire.*
11 *Interpellatio in ciuilibus necessariò non requiritur, & facta quid operetur. & nu. 13.*
12 *Interpellationem in ciuilibus fuisse factam actor ne, an reus negans probare debeat.*
14 *Subditus volens agere ciuiliter contra suum episcopum, vel ecclesiam matricē necessario prius interpelare tenetur.*

C. Si quis episcopus, &c.

SVMMATVR vt hic per doct. And. Barb. dicit hunc text. probare vnum, ad quod nemo illum ponderauit, dum in prin. concipit verba in accusatione: demum concludit in denuntiatione, & iõ secundum eum pariter ita summatur. Qui non præmonuit, repellitur a denũtiando, licet denũtiationem conceperit ꝑ verba accusatiua: hoc summariũ, & iste intellectus nõ ꝓbatur hic nam tex. iste nõ ponit verba, quib. partes vsæ fuerint in denuntiando, nec sunt hic aliqua verba narratiua facti, sed canonis dispositiua, & posita ꝑ modũ regulæ, iuxta not. ꝑ glo. in ru. de reg. iu. in 6. & vbicunq; legislator loquitur ꝑ modũ regulæ, nõ rñdendo cõsultationi, non põt dici, sic fuit de facto, nec põt quis fundare se in verbis legis, ꝙ ita fuerit de facto ... Bar. ... l. vnica. in fi. C. quando non

...aula finali, quã Abb. hic origi-
...endo dictionem vel, ex verbis,
...em, quod verba Bart. ibi, cuius
..., & solutionẽ Abb. hic referre vo
...o verba Abb. cum dictione, vel dici
...ctus causæ originalis fuerit in d. l. Vra-
...ur obligatio fideiussoria per confusionem
... principalis, quæ dicitur esse causa originalis
...e, causa autem superueniens capiatur, prout ha
... quamuis. C. de adul. ubi non superuenit de-
...iginali, hoc est in crimine, nec in persona accu
...ia de iure ipse erat habilis, sed defectus fuit in
...peruenienti, quod est contra naturam accusa-
... ibi in accusatione non potuit procedi prop-
...m superuenientem accusatoris ante crimen
...h, ut probat ille tex. arguendo a speciali sicuti
...ar. in l. penult. §. qui ad crimen. ff. de pub. iud.
...e absentia operatur, vt quandocũque superue-
...ossit in causa accusationis ꝓcedi, ut est de men
...sequenti. capitulo vbi dicetur. Posset etiam di-
...d. l. quamuis. non fuerit defectus in causa ori
...l in causa materiali superueniens, qui defectus
...cut defectus causæ originalis, ut uoluit Barto.
...nius. in fi. nam materia seu causa materialis in
...tionis est ipsa probatio c. forus. de verb. sign.
...ncti. C. de proba. & ibi propter absentiam non
...i; quia facta non fuit probatio, si enim facta es-
...eretur, non obstante absentia, ut ibi est text. Et
...peditum hoc primum capitulum.

S V M M A R I V M.

...i dicitur ille, qui etiam extraiudicialiter inter-
...& quid secundum communem vsum loquendi, nu

...do aliquem extraiudicialiter, an quis incurrat

1 Abb. ... quirit ... iudicia... ex extraiudicialiter, ibi charitatiuè conuentus, iunct... c. nouit. de iudi. facit tex. allegatus ab Are. in l. omnes. 1 fi. C. de præs. 30. an. ibi, iudiciaria conuentione, ergo dat ir extraiudiciaria; quia ad positionẽ vnius contrarij præsupponitur essentia alterius cum eius exclusione l. si inter me & te. & ibi Pau. Cast. ff. de excep. rei iud. Nec tex. quẽ allegat hic Fely. in l. si cõuenerit. ff. de iur. om. iud. ꝓbat; qua loquitur de conuẽtione hoc est de pacto & contractu, iuxta l. 1. in §. 1. ff. de pac. q tex. ꝓbat, verbũ cõuenire esse verbũ gñal ssimũ, & iõ sub tali gñalitate poterit cõprehendi etiã monitio extraiudicialis, vt hic probatur, & tex. est in c. de præsbyterorum. 17. q. 4. & in ca. si quis erga. 2. q. 7. ibi, familiariter conueniat, & tex. melior de iure, qui vtrunq; probat, in c. de illi-
2 cita. 24. q. 3. ¶ Secundò colligitur, † φ si quis promisit sub pœna aliquẽ non conuenire, incurrit pęnã extraiudicialiter interpellando; quia propriè conueniri dicitur etiã qui extraiudicialiter conuenitur: vt. s̃. ¶ And. Barb. dicit Ab. defecisse in suo salutari, & contrarium tenet per. l. 1. C. de iuris, & fac. ign. & per tex. in c. in nostra. de rescri. qui loquitur nõ de verbo, cõuenire, sed de verbo molestare, sed bñ facit tex. in c. significãte. & in c. significauit. de rescri. q̃ iura ꝓbant illũ dici conueniri, qui in iudicio cõuenitur. Tu autem sequere conclusionem Abb. qm̃ licet iura præallegata probent illum dici conueniri, qui iudicialiter vocatur, non tamen negant, quin ẽt propriè dicatur conueniri, qui extra iudicium interpellatus venit, vt dictum est, neq; Barba. respondet textui nostro, & iuribus s̃. allegatis; non enim est inconueniens, unũ, idẽque verbum habere plures significationes ꝓprias, & quandoque sermonem verificari in vna, quandoq; in altera, & quandoque in utraque, ut habetur per Bartolum in l. omnes populi. in 6. q. principali. ff. de iusti. & iure. in versi. iuxta præmissa. ¶ Sed alia ratione conclusio Abb. mihi non
3 placet, præsupponendo, quòd, sicut verbum petere comprehendit petitionem iudicialẽ, & extraiudicialẽ, ita verbũ cõuenire, vt s̃. dictũ est, sed ...

... ex cuius verbis colligitur tunc esse attendendum communem usum loquendi, quando vnũ verbum habet unam significationem propriam & aliam impropriam, secus si habeat plures proprias, quod notate. Sed uerbum conuenire proprie habet duas significationes, ut supra, ergo in casu nostro non debebit attendi communis usus loquendi, ex quo sumus in materia stricta, & pœnali, debebit ergo attendi illa propria significatio, quæ magis congruit subiectæ materię, ut uoluit Bar. ĩ d. l. omnes populi. Sed subiecta materia in casu nostro suadet, quòd solùm quis dicatur conuenire, quando iudicialiter petit, ex quo tractatur de obligando aliquem ad pęnam, per text. in d. l. amplius. & ibi Bar. ff. rem ra. ha. ergo &c. ¶Circa tertium notabile pro expositione, quam facit Abb. exponendo primates, hoc est concilium allego text. clarum, in capitulo quisquis. 4. q. 5. ubi quos primò appellauit primates, postea appellat concilium in terminis nostris.

7 ¶Item dum quærunt Mod. † an concilium saltem possit pronuntiare episcopum deponendum, ultra text. cum ibi no. p Bal. in l. 1. C. si aduer. lib. allego tex. clarum, in d. ca. quisquis. Nisi dicas, illum procedere de iure antiquo, uel quòd illud fecit concilium de mandato Papæ, vt in simili colligitur per gl. in c. accusatus, 3. q. 6. Vel potest intelligi, quando agebatur contra episcopum non ad depositionem, sed vt leuius puniretur, quo casu concilium potest terminare, vt hic per Abb.

8 ¶In quarto notabili dicas† intantũ monitionẽ debere p̃cedere denuntiationẽ, ꝙ inter vnã, & aliã longũ interuallũ requirit, vt ꝓbat hic text. ibi, postquã, cuius dictionis natura est, longũ interuallũ importare, nõ aũt ꝙ actus incõtinenti fiat, vt est tex. in l. 2. C. de cust. reo. p quem dixit Bar. in l. j. ff. de q̃st. in §. cũ q.s. ꝙ iudex post torturã incõtinẽti nõ põt reũ ab banchũ ducere, ut ratificet, p illũ text. q vritur dictione postquã, vel postea. Itẽ qa videtur dura re idẽ metus tormẽtorũ, arg. l. nouissime, ff. qđ fal. tuto. iũcta gl. in d. l. 2. facit tex. in c. cũ vinctoricensis cũ gl. ĩ uer,

l. Titia, §. vsuras. Et quamuis ... positam. de elec. in 6. sentiat in ... requiri. Tamen se non bene ... quando ageretur ad conuinc... Papæ, quo casu trina requirit... & ita vult Abb. hic in casu isto ... l. si de pupillo, §. si quis, ff. de no... rium fortiter facit text. in clem... conuincendam negligentiam iudicis a quo, ... petendi sæpe & sæpius vnico contextu, quæ ... pro unica habetur, glo. in d. l. si conuenerit. ... c. Lotharius, 31. q. 2. & in capitu cum ab eo. ... pella. in 6. & ita tenet Roma. sibi cotrarius in ... qui non respondet tex. in dicto. ca. 1. Hoc ide... Bartol. in d. l. Titia, §. vsuras. in fin. loquendo ... Attamen opinio præcedens mihi magis place... d. c. 1. cui non respondetur. & per glo. in. d. c. ... ¶Non obstat, d. cle. quamuis. quia contrari... nam de iure cõmuni apostoli sunt sępius petẽ... contextu, sed per internallum, ut probat text. ... d. c. ab eo. De ęquitate tamen, & consuetudin... ris regulas peti possunt vno cõtextu, ita dicit t... quamuis. ergo sequitur, ꝙ regulariter ad conu... negligentiam superioris multiplex monitio re... gu. l. ius singulare, ff. de legibus. Nec adducta ... d. §. vsuras. obstant; quia loquũtur de monitio... diciali, quæ non fit ad conuincendam neglige... rioris, sed ad hoc, vt quis in mora constituatu...
11 in ver. charitatiuè, colligitur ex verbis Abb.† ... ciuilibus necessariò non requiritur monitio p... quidam Hybertus, ff. de seruitu. vrba. prædio. &... tur gl. in c. licet Heli. de simo. & in d. c. accusati... sed si quis. si fiat tamen de vrbanitate, mirabil... operatur. quia facit, ꝙ reus, qui ad secundam ... comparuit, & confessus fuit, condemnari debe... si s etiam primæ citationis, vt uoluit Guiliel. de ... l. omnes, C. de episcopis, & cle. & in l. edita, C. ...

Questiones super euangeliis totius anni.

Edite per Reuerendū. d. Joannem de Turre Cremata: ordinis predicatorum: episcopū Sabinensem: sancte Ro. ecclesie Cardinalē. S. Sixti. Nuperrime Impresse Brixie per Angelū Britānicū de pallazolo Cū p illustrissimū ducale Venetorum dominiū Cōcessum est: ne quis tale opus sub sua ditione imprimere audeat: aut alibi impssū: vēdere: infra quinquenniū: sub pena vt i gratia contenta.

¶ Epistola fratris Gregorij Britanici In opus hoc diuinũ. R. d. d. Joãnis de Turre Cremata ordinis predicatorum: episcopi Sabinensis. Sancte romane ecclesie Cardinalis. S. Sixti. Ad lectorem.

Uanta crudelitate visa fueris cum mortalibus fortuna dira: quantoqʒ eosdẽ affeceris dãno. Quibus clam tantũ talemqʒ thesaurum olim diu hactenusqʒ celaueris: nõ possum affatim aprire: ac perbelle differere: quippe que visa fueris hominũ felicitati: quasi inuidere: cui potentiã nacti sint iure inestimabilẽ diebus ac inenarrabilẽ dictuqʒ difficilimũ thesaurum manibus operosum. Quis enim nisi uecors maiorum nostrorum miseram sortem nõ defleat? Quis enim nõ lugeat priscorum infelicitatem. Quisue nõ doleat antiquam illam ingentemqʒ mortalium iacturam: qui quidẽ sua tempestate hanc gẽmã adeo prefulgidam inuenire nequiuerint? Hec itaqʒ si haud quaquã margarita sit omni preciosior auro: omni lucidior argento: omniqʒ prestantior thopatio: Nihil edepol in rerum natura affirmare audeam: aut pulchrũ esse aut utile aut gratum aut amabile in vita. Quisqʒ nãqʒ illustris miles magnanimo superbit sonipede. Quisqʒ legislator iusticia urbanaqʒ comitate tumet. Quisqʒ nature solers curator: si q̃ forte fortuna preter spem etiam hospitate derelicta gaudere contingat. Inflatur suapte diligẽtia ceu dijs quoqʒ similimus. Quorum grana donoqʒ sit qsqʒ plasmatus: sua aũt cura sit vite donatus. Ceterum quis nisi ignorãs cũ dico q sit medicus fidus tota mẽte orbatus: nõ sibi ad modum gratuletur: ac granarum magnitudinẽ erga deos nõ erumpat. Tibi se viderit eo esse ortũ tempore: quo ualuerit huius thesauri i crarum absc̃ditũ ineffabile inuenisse: Ha: to inde lector quisqʒ es inquã misse effice reliquarum odio nõ labatur reperta gemma. Quin imo vniuersa potius uende: Cuncta desere: atqʒ eam ipsaʒ tibi eme que tecum futura sit: tã cum mortalibus quaʒ cũ desiderans. Hinc enim vero ea es assecuturus: que facient te nõ modo viuentem uerum etiam post fata felicem. Uale.

Tabula huius operis

cōtinet questiones.cccxviij. tā de tēpore q̄3 de sanctis: collectas ex oib⁹ euāgelijs dniz dnicarū: et festiuitatū pncipaliu⁹ toti⁹ anni secūdum ordinē et vsū fratrū pdicatoruz:

¶ Incipiēs a dnica pma aduentus: in qua legit illud euāgeliū Math.xj. Quom appropinquasset Hierosolymis tc. iuxta ritum Ordinis fratrū pdicatoz. In quo fit mētio de aduētu xpi in carnē: quom dicit Ecce rex tu⁹ venit tibi māsuetus tc. Circa qō possunt disputari seq.q.

Primo: vtrū pro redēptiōe generis humani necessariū fuit deū incarnari.

Secūdo: vtrū si homo nō peccasset: de⁹ incarnatus fuisset.

Tertio: vtz puemēs fuit filiū dei icarnari: q̄3 aliquam aliam personā.

¶ Dnica.ij. cātat euāgeliū. Erūt signa i sole et luna. Luce.xxi. In quo q: tangit de aduentu xpi ad Iudiciū pñt dispu.seq.q.

Primo: vtrum generale iudicium sit futurum.

Secūdo: vtrū oēs iudicādi in iudicio videbunt filiū hominis.i.xpm in forma humana: gloriosa iudicaturum.

Tertio: vtrum signa: que assignant: i lectione euāgelij: pcedēt iudicium.

¶ Dnica tertia est euāgeliū. Quom audisset Ioānes i vinculis opa xpi tc. Mat.xi. Circa qō possunt disputari seq.q.

Primo: vtrū beatus Ioānes baptista dubitauerit: an xps esset amittendus erat saluator mundi.

Secūdo: vtrū xps cōuenièter rñdit ad questionez Ioānis: quom ait. dicite Ioanni. Ceci vident tc.

Tertio: vtruz beatus Ioānis fuerit plusq̄3 propheta.

¶ Dnica.iiij. legitur euangeliū. Miserūt iudei ab Hierosolymis tc. Ioānis pmo Circa qō possunt disputari seq.q.

Primo: vtz beatus Ioānes bn̄ respōderit ad interrogationem sacerdotum et leuitarū querentiū. tu quis es?

Secūdo: vtrum fuerit conueniens Ioanni baptizare.

Tertio: vtrū puenièns fuerit ut xps inter homines cōuersaretur.

¶ Feria q̄rta: quattuor tēpoz ē istud euangeliū. Luce pmo. Missus ē angelus tc. Circa qō questiones disputādas quere i festo annūciatiōis. Quaz prima est ista.

¶ Feria sexta quattuor tēpoz ē euāgeliū. Luce pmo. Exurgēs Maria tc. Super quo quere questiones disputandas in festo visitatiōis. Quaz pma est ista.

¶ Sabbato quattuor tēpoz: ē euāgeliū: Anno quītodecimo imperij Tyberij cesaris tc. Luce tertio. Venit Ioannes in oēm regionez Iordanis: predicans baptismū penitētie in remissionē peccatoz. circa qō est vna qō disputanda.

¶ Utrum baptismus Ioānis conferebat gratiam: an non.

¶ In vigilia natiuitatis xpi est euāgelium. Quom esset despōsata mater Iesu Maria Ioseph tc. Math.pmo. Circa qō possunt disputari seq.q.

Primo: vtrū xps debuit de vgine desponsata concepi.

Secūdo: vtrum inter Mariam et Ioseph fuit perfectū matrimonium.

Tertio: vtrum pdictuz matrimoniū fuit aliquando consumatum.

Quarto: vtrum xps sit dicendus cōceptus de spiritu sancto.

¶ In die natiuitatis dñi sunt tria euāgelia Circa occurrunt alique q̄stiones disputāde: circa pmū: quod est luce scdo. Exijt dictū a cesare augusto tc.

Primo: vtrum xpo sit attribuenda aliqua natiuitas temporalis.

Tertio: vtrū scdm tēporalē natiuitatē beata vgo possit dici mater xpi.

Tertio: vtz conueniēti tempore et loco xps natus sit.

¶ Circa secūduz euangeliū qō ē aurora legit in sa missa. Pastores loquebant ad

inuicē τc̄. Luce. ij. Ubi de pastoribus fit mētio qb⁹ per angelū facta fuit an̄ūciatio natiuitatꝭ xpi p̄nt q̄ri duo. q̄ꝝ p̄mū ē.
Primo: vtrum ꝯueniēter pastorib⁹ primo manifestata sit natiuitas xpi.
Secūdo: vtrū ꝯferētia illa: qua dr̄. Maria erat cōferens que audierat: fuerit cōferētia alicuius dubitationis.
¶ Euāgeliū in tertia missa est. In p̄ncipio erat v̄buꝫ τc̄. Joānis p̄mo. Circa qd̄ potest disputari sequens. q. vꝫ.
Utrū vera sit ista ꝓpositio. Uerbū caro factum est τc̄.
¶ Dn̄ica infra octauas natiuitatis ē euāgeliū. Erāt Joseph τ Maria mater Jesu mirātes τc̄. Luce. ij. Circa qd̄ p̄nt disputari seq. q.
Primo: vtꝝ sit verum q̄ xp̄s sit positus in ruinam multorum.
Scd̄o: vtꝝ beata Maria gladio cōpassionis mortis xpi fuerit sic perforata: vt vere martyr xpi appellari possit.
¶ In festo circūcisiōis ē euāgeliū. Postq̄ꝫ cōsumati sunt dies τc̄. Luce. ij. Circa qd̄ possunt hee sequētes q̄stiōes disputari τc̄.
Prio: vtrū xp̄s debuit circūcidi.
Secundo: vtrum circūcisio nunc tempore gratie cessare debuit.
Tertio: vtrum cōuenienter nomen xpi fuit impositum iesus.
¶ In vigilia Epiphanie. ē euāgeliū. Defuncto Herode τc̄. Math. ij. Circa qd̄ potest disputari sequens. q.
Utrū xp̄s ꝯueniēter vocat̄ Nazarenus.
¶ In festo Epiphanie ē euāgeliū. Quom natus esset iesus τc̄. Math. ij. Circa qd̄ possunt disputari sequentes. q.
Primo: vtꝝ xpi natiuitas fuit ꝯueniēter p stellam magis manifestata.
Secundo: vtrum stella magis apparēs fuerit vna de celestibus stellis.
Tertio: vtruꝫ magi ꝯueniēter. venerunt ad adorādū: τ venerandum xp̄m.
¶ Dn̄ica ifra octauas Epiphanie ē euāgeliū. Quom factus esset Jesus annoꝝ duodecim. Luce. ij. Circa qd̄ p̄nt dispu. seq. q.
Primo: vtꝝ xp̄s secūdū aliquā sapiētā siue sciam profecerit.
Scd̄o: vtrum xp̄s in grā profecerit.
Tertio: vtrū xp̄s aliqd ab hoib⁹ didicerit.
¶ In octauis epiphanie p̄nt dispu. seq. q.
Primo: vtrū Joānes testimoniū reddens de xp̄o: ꝯueniēter dixit. Ecce agn⁹ dei τc̄. In quo innuit q̄ passio xpi sit opata humani generis salutem p modū sacrificij τc̄.
Secūdo: vtrū ꝯueniēter noiauit xp̄ꝫ agnū dei: q̄ꝫ aliqd̄ aliud aial solitū sacrificari.
Tertio: vtrum xp̄s p̄ncipalius passus est p deletione peccati originalis: q̄ꝫ actualium peccatorum.
¶ In octauis Epiphanie scd̄m eundē vsuꝫ fratrū p̄dicatoꝝ legit̄ euāgeliū d̄ baptismo xpi. s. Uenit Jesus a galilea ad iordanē ad Joānē: vt baptizaret̄ ab eo. Mat. iij. Circa qd̄ possunt disputari seq. q.
Primo: vtꝝ ꝯueniēs fuit xp̄m baptizari.
Scd̄o: vtrum ꝯueniēter sup xp̄m baptizatū celi apti sunt: τ sp̄us sanct⁹ descēdit sicut colūba: τ vox p̄ris audita est.
¶ Dn̄ica p̄ma post octauas Epiphanie ē euangeliū. Nuptie facte sunt i cana Galilee τc̄. Jo. ij. Circa qd̄ p̄nt disputari se. q.
Primo: vtrū xp̄s debuit miracula facere.
Secundo: vtrū ꝯueniēter xp̄s incepit facere miracula in nuptijs mutādo aquā i vinum: ita q̄ cōuersio aque in vinū fuit primum miraculū p eum factum.
Tertio: vtrum quis fuit sponsus in predictis nuptijs.
¶ Dominica secunda legitur euangelium Math. viij. In quo narrantur duo miracula. Alterum de sanatione leprosi. Alterum de seruo Centurionis. Circa qd̄ possunt disputari seq. q.
Circa p̄mū querit̄. Utrū conueniēs fuit q̄ xp̄s leprosum tangendo sanaret.
Scd̄o: vtrū sit veꝝ: q̄ iste leprosus id postq̄ꝫ sanatus: iussus ē ire ad sacerdotē ad significādū: q̄ mūdat̄ a lepra peccati p ꝯtritionē teneat̄ se ostēdē sacerdoti p ꝯfessiōeꝫ.

Tertio q̄ritur: vtrū in xp̄o cadat admiratio.

Quarto: vtrū verū fuit ꝙ nō sit inuēta tanta fides in israel: quāta in Centurione.

¶ Dn̄ica tertia ē euāgeliū. Ascēdēte Jesu in nauiculā ₰c̄. Math. viij. Circa qd̄ veniūt disputāde sequētes q̄stiones.

Primo: vtrū ecclesia vniuersalis iuxta glosam p̄ nauiculā designata tēpestate alicuius tribulationis: qn̄qꝫ ita cōcutietur vt naufragium patiatur.

Secūdo: vtrum fuit verū ꝙ mare ₰ venti obediunt xp̄o.

¶ Dominica. iiij. est euangeliū. Simile factū ē regnū celoꝝ hoi ₰c̄. Mat. xiij. Circa qd̄ possunt disputari seq. q.

Primo: vtrūꝫ diabolus superseminauerit zizania idest hereses in agro dominico.

Secūdo: vtrū heretici sint eradicādi p̄ mortem de vita presenti.

¶ Dominica q̄ dicit septuagesima: ē euangeliū. In illo tēpore dixit Jesus parabolā hāc ₰c̄. Mat. y. circa qd̄ pn̄t dispu. se. q.

Primo: vtrū omnes homines ad eternam beatitudinē a deo sint vocati.

Secūdo: vtrū requirantur aliqua opera hominū: ad beatitudinē ꝯsequēdaꝫ a deo.

Tertio: vtrū oīum laborantiū in vinea dn̄i sit vnū remunerationis premium.

¶ Dominica que dr̄ sexagesima: ē euangeliū. Cum turba plurima ₰c̄. Luc. viij. Circa qd̄ possunt disputari seq. q.

Primo: vtrum cōueniēter xp̄s vsus fuerit in predicatione sua parabolis.

Secundo: vtrū parabole ille xp̄i cōtineant veritatē secundū sensum litteralē.

¶ Dn̄ica que dicit quinquagesima: ē euangeliū. Assumpsit Jesus duodeci discipulos ₰c̄. Luc. xviij. In quo p̄dicit discipulis passionē suā. Circa qd̄ pn̄t dispu. se. q.

Primo: vtrū necessariū fuit xp̄m pati: pro humani generis liberatione.

Secundo: vtrum conuenienter elegit pati in Hierusalem.

Tertio: vtrum cōueniens fuit vt etiam pateretur a gentibus.

¶ Dn̄ica que dr̄ quadragesima: est euāgeliūꝫ. Ductus ē Jesus i desertū ₰c̄. Mat. iiij. Et q: in hoc euāgelio fit mētio de duobus. s. de ieiunio: ₰ tētatiōe xp̄i. iō possent he questiones disputari.

Primo: vtꝝ ad ieiuniū quadragesime oēs teneantur.

Secūdo: vtrum ieiuniū quadragesime debito tempore obseruetur.

Tertio: vtrum cōueniens fuit xp̄m a diabolo tentari.

¶ Dn̄ica. y. quadragesime: est euāgelium. Assumpsit Jesus Petruꝫ ₰ Joannē ₰c̄. Math. xvij. Circa qd̄ possunt dispu. se. q.

Primo: vtrū ꝯueniēs fuit xp̄m trāsfigurari.

Secūdo: vtrū ꝯueniēter ibi sunt iuēti testes trāsfigurationis Moyses: Helyas. Petrus: Jacobus: ₰ Joannes.

Tertio: vtrū errauerit petrus dicēs. Bonū ē nos hic eē: ₰ petēs tria tabernacula fieri xp̄o vnū: Helye vnū: ₰ moysi aliud.

¶ Dn̄ica. iij. q̄dragesime. ē euāgeliū. Erat Jesus eyciēs demoniū ₰c̄. Luce. xi. Circa qd̄ possunt dispu seq. q.

Primo: vtꝝ xp̄s sufficiēter ōn̄dit se non in beelzebub sꝫ i v̄tute dei eycē demonia.

Secūdo: vtꝝ sufficiēs sint illud argumētuꝫ xp̄i: si in digito dei eijcio demonia ꝑfecto venit i vos regnū dei. i. xp̄s: siue messias promissus in lege venit.

Tertio: vtrū ꝯueniēs fuit ꝙ carnē sumeret de femina: q: dr̄ beatus venter ₰c̄.

¶ Dn̄ica. iiij. ē euāgeliū. Abijt Jesus trās mare ₰c̄. Jo. vj. Circa quod possunt hec disputari.

Primo: vtrū ꝯueniēter xp̄s saciauit qnqꝫ milia hominuꝫ de qnqꝫ panibꝰ: q reperti sunt apud quendam in societate.

Scd̄o: vtꝝ ꝯueniēter xp̄s saciauit qnqꝫ milia de panibꝰ ordeaceis ₰ nō de tritico.

Tertio: vtrū xp̄s fuerit verus ꝓpheta sicut dicitur in euangelio.

¶ Dn̄ica i passione. est euāgelium. dicebat Jesus turbis iudeoꝝ ₰c̄. Joānis. viij. Circa qd̄ possunt disputari seq. q.

Prio: vtrū xp̄s potuit redargui ꝺ aliq̄ pctō.
Secundo: vtrū xp̄s debuit sine offensione iudeis predicare.
Tertio: vtrum sit verum ꝙ Abraam vidit diem christi.

¶ Dn̄ica i ramis palmaꝝ legit̄ passio xp̄i ſm̄ Mat. Circa quā pn̄t disputari.se.q.
Primo: vtrū aliꝰ possibilis fuerit ⁊ ꝯueniē tior modus liberatiōis humani generis: q̄z per passionem xp̄i.
Scd̄o: vtrū ꝯueniēter xp̄s tali die voluit cū regali honore itrare Hierusalem.

¶ Feria.ij. dr̄ euāgeliū. Ante sex dies ⁊c̄. Jo. xiij. Circa qd̄ pn̄t disputari seq.q.
Prio: vtꝝ ꝯueniēs fuit: vt xp̄s sup caput sui vnguētū tāti p̄cij supinfūdi pmitteret.
Secūdo: vtrū xp̄s ꝯueniēter loculos cū pecunia secū portari pmiserit.
Tertio: vtꝝ ꝯueniēter loculos pecunie portandos Jude cōmiserit.

¶ Feria.iij. legitur passio secundū Mar. Circa quā possunt disputari seq.q.
Primo: vtrū petrus peccauit mortaliter negando xp̄m.
Scd̄o: vtꝝ postq̄z xp̄s p̄dixit: petrū se negaturū fuit possibile petrū nō negare xp̄m.
Tertio: vtrum oēs apostoli fugiētes capto xp̄o peccauerūt mortaliter.

¶ Feria q̄rta legit̄ passio ſm̄ Lucā. Circa quā possum disputari seq.q.
Primo: vtrū Judas vendēdo xp̄m cōmiserit simoniam.
Scd̄o: vtrum peccatū crucifigentium xp̄m fuit grauissimum.
Tertio: vtrum volūtas humana i xp̄o aliud voluerit: q̄z deus voluit.

¶ Feria q̄nta. In die cene dn̄i: ē euāgeliū. Ante diē festū pasce ⁊c̄. Joan. xiij. Circa qd̄ possunt sequētes.q. disputari.
Primo: vtrū cōueniēter i die cene institutū est sacramentū Eucharistie.
Scd̄o: vtrū ꝯueniēter xp̄s i die cene Jude proditori tribuerit sacramētum corporis ⁊ sanguinis sui.
Tertio: vtrū post bucellā itinctam a xp̄o in de porrecta ni diab oli̅s itrauit in eum.

¶ Feria sexta i q fit mētio de morte xp̄i legit̄ passio Jo. xvii. Circa quā possunt disputari seq.q.
Prio: vtrū ꝯueniēs fuit xp̄m mori.
Secūdo: vtrū alia passio xp̄i suffecisset: q̄z mors: p redeptiōe humani generis.
Tertio: vtrū ꝯueniēs fuit xp̄m cum latronibus crucifigi.

¶ Sabbato sancto legitur euangeliū. Vespere aūt sabbati ⁊c̄. Math. viii. Circa qd̄ possunt disputari seq.q.
Primo: vtrū ꝯueniēs fuit xp̄m sepeliri.
Secūdo: vtrum cōueniēs fuit ut xp̄s ad infernum descenderet.
Tertio: vtꝝ xp̄s totus fuit in inferno.

¶ In die sctō pasce: legitur euāgeliū. Maria Magdalene ⁊c̄. Mar. xvi. Circa qd̄ possunt disputari sequētes.q.
Prio: vtrū necessariū fuit xp̄m resurgere.
Secūdo: vtrum cōueniens fuit xp̄m tertio die resurgere.
Tertio: vtrū totus sanguis: q p̄ eum fusus est pro humana redemptione sit in resurrectione reassumptus

¶ Feria ſc̄a. i. die lune post resurrectionem legit̄ euāgeliū. Duo ex discipulis ⁊c̄. Luce. xxiiij. Circa qd̄ possunt disputa. seq.q.
Primo: vtrum ꝯueniēs fuit ut xp̄s i alia effigie discipulis appareret.
Secūdo: vtrū ꝯueniēs fuit: ꝙ xp̄s v̄itatē resurrectiōis sue argumētis ꝓbauerit.
Tertio: vtꝝ argumēta q̄ xp̄s iduxit sufficiēter manifestauerunt resurrectionis eius veritatem.

¶ Feria tertia. i. die martis. ē euāgeliū. Stetit Jesus ⁊c̄. Luce vltimo. Circa qd̄ possunt disputari sequentes.q.
Primo: vtrum ꝯueniens fuit xp̄m resurgere cum cicatricibus.
Secūdo: vtrum cōuenienter xp̄s palpabilē discipulis se exhibuit.
Tertio: vtꝝ xp̄s post resurrectionē vere comedit sibi icorporādo cibum.

¶ In octauis pasce. ē euāgeliū. Quom se⸗

ro ect die illo rc. Jo. ij. Circa qd. p. d. s. q.
Primo: vtrum conueniens fuit: vt xps post resurrectione cum discipulis continue conuersaret.
Secundo: vtrum Thomas cicatrices tetigit xpi: vel tantum viderit.
¶ Dominica prima post octauas pasce. est euangelium. Ego sum pastor bonus rc. Jo. x. Circa quod possunt disputari sequentes. q.
Primo: vtrum bonus pastor xps posuit animam suam in precium redemptionis pro ouibus suis.
Secundo: vtrum bonus pastor teneatur ponere animam pro ouibus suis.
Tertio: vtrum licitum sit pastori tempore persecutionis gregem suum relinquere.
¶ Dominica. ij. post octauas pasce est euangelium. Modicum et non videbitis me rc. Jo. vj. Circa quod possunt disputari se. q.
Primo: vtrum apostoli de morte xpi debuerunt dolere et tristari.
Secundo: vtrum gaudium de visione xpi in eterna beatitudine sit auferibile ab apostolis.
¶ Dominica. iij. est euangelium. Uado ad eum qui me rc. Jo. xvj. Circa quod rc.
Primo: vtrum expediebat discipulis: vt christus subtraheret presentiam corporalem ab eis.
Secundo: vtrum spiritus sanctus erit argutvrus mundum de peccato et de iustitia et de iudicio.
Tertio: vtrum plenitudo spiritus sancti debuit dari ante ascensionem.
¶ Dominica. iiij. est euangelium. Amen amen dico rc. Jo. xviij. Circa quod rc.
Primo: vtrum omnis qui petit a patre celesti in nomine xpi: accipit quod petit.
Secundo: vtrum sit verum quod apostoli ante resurrectionem xpi nihil petierunt in nomine xpi.
Tertio: vtrum gaudium spirituale possit in hac vita impleri.
¶ In rogationibus est euangelium. Quis vestrum habebit amicum. Lu. xj. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.
Primo: vtrum in istis rogationibus deus solus sit orandus: an etiam alij sancti.
Secundo: vtrum in oratione nostra temporalia sint petenda.
Tertio: vtrum sit sperandum quod peccatores orando impetrent aliquid a deo.
¶ In die Ascensionis domini est euangelium. In illo tempore recumbentibus vndecim discipulis rc. Mat. xvj. Circa quod possunt rc.
Primo: vtrum conueniens fuit xpm ascendere in celum.
Secundo: vtrum Ascensio xpi fuerit nobis vtilis: et nostre salutis fructifera.
Tertio: vtrum conueniat christo sedere ad dexteram dei.
¶ Dominica infra octauas Ascensionis est euangelium. Quom venerit paraclitus rc. Jo. xj. Circa quod possunt disputari se. q.
Primo: vtrum spiritus sanctus procedat a patre et filio.
Secundo: vtrum spiritus sanctus sufficienter perhibuit testimonium de christo.
¶ In die penthecostes est euangelium. Si quis diligit me: sermonem rc. Jo. xiiij. Circa quod possunt disputari se. q.
Primo: vtrum spiritui sancto conueniat visibiliter mitti.
Secundo: vtrum conuenienter missus sit in linguis igneis.
Tertio: vtrum verum sit quod spiritus sanctus docuerit apostolos omnia rc.
¶ In die sancte Trinitatis est euangelium. Erat homo ex phariseis rc. Jo. iij. Circa quod disputatum est in festo sancte Crucis. Sed circa ipsam festiuitatem possunt disputari se. q.
Primo: vtrum sit ponendus numerus personarum in diuinis.
Secundo: vtrum ratione naturali possit cognosci pluralitas personarum in diuinis.
Tertio: vtrum hoc nomen deus pluraliter predicetur de tribus personis: vt dicantur tres dij.
¶ Dominica. j. post festum Trinitatis est euangelium. Homo quidam erat diues rc. xvj. Circa hunc diuitem damnatum possunt disputari se. q.
Primo: vtrum anima separata possit ab igne corporeo cruciari.
Secundo: vtrum anime damnatorum videant gloriam beatorum.
Tertio: vtrum damnati vellent omnes alios esse damnatos.
¶ Dominica. ij. est euangelium. Homo quidam fecit cenam

magnā τc̄. Luc. xiiij. Circa qḋ pñt dis. se. q.
Primo: vtrum cena beatitudinis sanctis ꝑ parata consistat in bonis corporis.
Scḋo: vtꝝ occupatio τ solicitudo rez tpa-lium hoīuz excludat a cena eterne brīudis.
Tertio: vtrum homines peccatores sint cō pellendi bonum facere.
¶ Dñica iiij. ē euāgeliū. Erāt appropiquā tes ad iesum publicani τc̄. Luc. xv. Circa quod possunt disputari sequentes qōes.
Primo: vtrum angeli gaudent de peccatoribus penitentiam agentibus.
Scḋo: vtꝝ āgel⁹ plus gaudeat de vno pcō re agente penitentiam q̄ꝫ de. xcix. iustis. qui non egent penitentia.
¶ Dñica. iiij. est euangeliuz. Estote misericordes τc̄. Lu. vi. Circa qḋ pñt di. se. q.
Primo: vtrum misericordia ad quaz hortamur sit maxima virtutū.
Secundo: vtrum licitum sit iudicare de aliis ex suspitione.
¶ Dñica. v. est euāgeliū. Quom turba plurima irruerent in iesum τc̄. Luc. v. Circa qḋ possunt disputari hec duo vꝫ.
Primo: vtrum ad summum pontificem ptineant cause maiores in ecclesia.
Scḋo: vtrum rētia ꝑdicationis conueniāt aliqs ecclesiis sine auctoritate pape.
¶ Dñica. vi. ē euangeliū. Nisi iustitia vr̄a abundauerit plusq̄ꝫ τc̄. Mat. v. Circa quod possunt disputari sequentes. q.
Primo: vtꝝ necesse sit ad ingressuz regni celorū: q iustitia fideliuz abundantior sit q̄ꝫ phariseorum.
Secundo: vtrum conuenienter assignentur tres gradus ire.
Tertio: vtꝝ recōciliatio fr̄is sp sit facienda añ oblationē muneris: siue sacrificij.
¶ Dñica. vij. ē euāgeliū. Quom multa turba τc̄. Mat. viij. Circa qḋ pñt disp. eaq in dominica quarta quadragesime disputata sunt vꝫ.
Primo: vtꝝ ꝯuenienter xp̄s faciaint qnqꝫ milia hominum de panibus qui reperti sunt apud quendam in societate.
Scḋo: vtꝝ ꝯueniēter xp̄s faciauit. v. milia hoīuz de panib⁹ ordeis: τ nō de tritico.
Tertio: vtꝝ xp̄s fuerit ver⁹ ꝓpheta: sicut dr̄ in euāgelio: quere vbi supra.
¶ Dñica. viij. ē euāgeliū. Attēdite a falsis ꝓphetꝭ τc̄. Mat. vij. Circa qḋ. p. di. s. q.
Primo: vtꝝ cauēdi sint falsi prophete.
Secundo: vtrū suffīciēs argumentū ad cognoscendum ꝑdictos lupos assignet quē d. A fructibus eorum cognoscetis eos.
Tertio: vtrū simpliciter ex volūtate iudicāda sit actio bona vel mala.
¶ Dñica. ix. est euāgeliū. Homo quidam diues τc̄. Lu. xvi. Circa τc̄.
Primo: vtrum prelatus vel clericus dissipans bona ecclesie sit deponendus.
Scḋo: vtrum ꝯueniēter dentur pecunie siue elemosine: vt oretur pro dante.
Tertio: vtruꝫ de illicite acquisitis possit fieri elemosina.
¶ Dñica. x. ē euangelium. Quom appropinquaret iesus τc̄. Lu. xix. Circa qḋ τc̄.
Primo: vtꝝ p sacrā scripturā pōt ōndi: q aduēt⁹ Messie. i. xp̄i in carne aduenerit.
Scḋo: vtrum tempus visitationis iue. i. aduentus christi cognouerunt.
Tertio: vtꝝ simōiaci tā vēdētes q̄ꝫ emētes spūalia: ꝑ tpalib⁹ sint ab ecclia expellēdi.
¶ Dñica. xi. ē euangelium. Dixit iesus ad quosdam τc̄. Lu. xviij. Circa τc̄.
Primo: vtrum phariseus in oratione sua venit merito condemnandus.
Scḋa: vtꝝ publican⁹ in orōne sua formaꝫ conuenienter dedit iustificatiōis impij.
¶ Dñica. xij. est euangelium. Exiens iesus de finibus τc̄.
Primo: vtꝝ ꝯuenient' xp̄s circa hūc surdū τ mutū de q̄ i euāgelio τc̄. miraculū fec̄.
Scḋo: vtꝝ illi hoīes facientes ꝯtra ꝑcepta xp̄i publicando miraculum peccauerunt.
¶ Dñica. xiij. ē euāgeliū. Btī oculi q vidēt q̄ vos videtis τc̄. Lu. x. Circa qḋ τc̄.
Primo: vtꝝ sit verū qḋ dictū ē aplis. s. btī oculi: qui vident: que vos videtis.
Secundo: vtrum in statu vie deus possit i-

mediate a nobis amari.
Tertio: vtrum modus de diligendo deum toto corde rc. qui multiplicatur in precepto predicto possit in via seruari.
¶ Dñica. xiiij. est euangelium. Dum iret iesus in hierusalē rc. Luc. xv. Circa rc.
Primo: vtrum ad sanandam lepram peccati sit necessarium confiteri sacerdoti.
Scdo: vtrum nouē leprosi nō reddētes grās xpo de eorum curatōe peccauerint mortalr.
¶ Dñica. xv. ē euāgeliū. Nemo pōt duobus dñis rc. Mat. vj. Circa quod rc.
Primo: vtrum hō possit duobus dñis suire.
Scdo: vtrū pōt quis deū odio habere.
Tertio: vtrum ois solicitudo tpaliū sit phibita
¶ Dñica. xvj. ē euāgeliū Lu. vij. Ibat iesus in ciuitatem rc. Circa quod mouetur tale dubium.
Utrū hoc miraculum: quo resuscitauit filiū vidue fuerit sufficiēter ostēsiuū diuinitatis xpi: sic q xps esset verus deus.
¶ Dñica xvij. ē euāgeliū. Quū intrasset iesus domū rc. Luc. xiiij. Circa qd. p. dis.
Primo: vtrum appetere plalationē sit petm̄.
Scdo: vtrum ambitio sit peccatum.
¶ Dñica. xviij. ē euāgeliū: Audiētes pharisei rc. Mat. xxj. Circa qd. p. d. se. q.
Primo: vtrum de charitate fuerunt danda duo precepta.
Scdo: vtrum homo ex charitate debeat diligere proximum plusq̄ seipsum.
Tertio: vtrū xps sufficienter pbauit phariseis in se hre diu nā nām. d. Quo ergo Dauid in spū vocat eum dominum.
¶ Dñica. xix. ē euāgeliū. Ascēdēs iesus in naiculā rc. Mat. ix. Circa qd. p. d. s. q.
Primo: vtrum xpus sm q homo habuit potestatem dimittendi peccata.
Scdo: vtrum a xpo fuerit aliqua potestas collata ministris ecclesie ad expulsionem vel remissionem peccati.
Tertio: vtrum eque facile sit paraliticum curare: et peccata dimittere.
¶ Dñica. xx. ē euāgeliū. Dicebat iesus turbis Iudeorum rc. Mat. xx. circa qd rc.

Primo: vtrū pater celestis fecit nuptias filio quando nature humane coniunxit.
Scdo: vtrum caritas sit vestis nuptialis.
Tertio: vtrum non habēs vestē nuptialem s. charitatē: finaliter pijciatur in tenebras exteriores: vbi erit fletus et stridor dentiū.
¶ Dñica. xxj. ē euāgeliū. Erat quidā regulus Jo. x. Circa qd possunt dis. se. q.
Primo: vtrum regulus iste cuius filius infirmabatur iuste fuit reprehensus a christo dicente. Nisi videritis signa et prodigia non creditis.
Secundo: vtrum miraculum hoc sit idem cum miraculo illo: de quo scribit Mat. viij. De centurionis seruo sanato a xpo.
Tertio: vtrum hora septima: qua filius reguli sanatus ē febre: aliqd significet in spūali curatiōe anime a febre peccati.
¶ Dominica. xxij. est euangelium. Simile est regnum celorum rc. Mat. xviij. Circa quod possunt disputari se. q.
Primo: vtrum seruus ille: cui dimissa sunt a dño decē milia talētorum peccauit petendo a conseruo suo centum denarios.
Secundo: vtrum per ingratitudinem redierunt peccata prius dimissa.
Tertio: vtrum tāta pōt contritio in aliquo esse: vt omne debitum a deo sibi dimittatur.
¶ Dñica. xxiij. ē euāgeliū. Abeūtes pharisei rc. Mat. xxij. Circa rc.
Primo: vtrum Cesari siue principi seculari sit censum dandum.
Secundo: vtrum omnes teneantur ad sacrificia deo offerenda.
Tertio: vtrum xps conuenienter reprehēderit phariseos īterrogātes eū: Si licet cēsū dari Cesari dicens eis. Quid me tentatis rc.
¶ Dñica. xxiiij. est euāge. Loquente iesu rc. Mat. ix. et quia in euangelio fit mentio de duobus miraculis pōt dis. de vtroque: v
Primo: vtrum sine tactu diuine gratie pōt anima suscitari de morte peccati.
Secundo: vtrum tactus siue infusio gratie precedat expulsionem peccati.
Circa scdm: vtrum conuenientius attribuat

&dei opatio miraculorum: q̄ alteri virtuti.

Tabula festiuitatū: Et

pmo occurrit. Festū bti Andree apli cuius euangelium legit. Ambulans Jesus Mat. iiij. Circa quod possunt disp. se. q.
Primo: vtrum xpus conuenienter vocauit ad predicationis officium Petrum & Andream: & Jacobum zebedei: & Joannem.
Secundo: vtrum oporteat sequentes xpm omnia temporalia relinquere.
Tertio: vtrum btus Andreas: & alij q secū sūt vocati hac vocatione: fuerit vocatus ad apostolatum.
¶ In festo bti Nicolai venit disputandū. vtrum btus Nicolaus sic lucernas ardētes i. scōrum operum habuit in manibus suis: vt credat a cunabulis i baptismo vltra cōem legem specialem effectum gr̄e suscepisse.
¶ In festo bti Thome apli pñt disp. se. q.
Primo: vtrum fides sit de visis.
Scdo: vtrum Thomas de necessitate salutis tenebatur apparēte sibi domino & dicente Thoma &c. confiteri. fidem diuinitatis & humanitatis in christo.
Tertio: vtrum credere his que non videmus sit laudabile.
¶ In festo bti Stephani: ē euāgeliū. Dixit ihs turbis iudeorum &c. Mat. j. Circa.
Primo: vtrum conuenienter xps misit ad iudeos pphetas: scribas: & sapientes. sciēs & predicens eos occidendos p iudeos.
Secundo: vtrum Stephanus in hac vita viuens vidit deum per essentiam.
¶ In festo bti Joānis euāgeliste. ē euāgeliū. Dixit iesus petro &c. Jo. vlt. Circa.
Prīo: vtrum xps plus dilexit Joānē: q̄ petrum.
Scdo: vtrum Joannes fuerit mortuus: an veniat translatus in paradisum voluptatis.
¶ In festo Innocētū ē euāgelium. Angelus apparuit in somnis Joseph &c.
Primo: vtrum Innocentes veraciter dicātur martyres christi.
Secundo: vtrum baptismus sanguinis suppleat defectum baptismi aque.
¶ In festo bti Thome epi Cantuariensis possunt dispu. se. q.
Primo: vtrū Thomas archiepūs Cantuariensis ministrauerit xpo repetendo res ecclesie cū scandalo regis Anglie.
Scdo: vtrum btus Thomas in hac administratione subeundo morte meruit a celesti patre corona martyrij honorificari.
¶ In festo bti Siluestri ē euāgelium. Homo quidam pegre &c. Mat. xxv. Circa quod possunt sequentes quest. disputari.
Primo: vtrum btūs Siluester quinq3 talenta sibi a deo ita lucris multiplicauit: vt meruerit intrare in gaudiū btitudinis eterne.
Scdo. vtrum de negligētia multiplicādi talenta sibi data a deo merito veniat dānādus.
¶ In festo sancte Agnetis est euangelium. Simile ē regnū celorum &c. Mat. xxv. Circa quod possunt disputari. se. q.
Primo: vtrum btā Agnes ad hoc q ēēt vna de nūero vginū prudētū būit necesse in vase psciētie sue portare charitatis oleum.
Secundo: vtrum beata Agnes fuerit christo desponsata.
¶ In festo beati Vincentij martyris possunt disputari sequentes questiones.
Primo: vtrum quis possit absq3 charitate perfecta martyrio se offerre.
Scdo: vtrum btūs Vincētius sic ministrauerit xpo fortiter vsq3 ad morte: p ei9 fide certādo: vt a pr̄e celesti meruit honorificari spāli corona glie: que dr̄ aureola.
¶ In conuersione sci Pauli est euangeliū. Dixit Simon Petrus ad iesum. Mat. xix. circa quod possunt disputari se. q.
Primo: vtrum Paulus sit sessurus cum ad iudicandum.
Secundo: vtrum conuenienter iudiciaria potestas respondeat volūtarie paupertati.
Tertio: vtrum pmissio que sequit euangelio sit conueniens: qr dr̄ q omnis &c.
Quarto: vtrum conuersio pauli fuit miraculosa
¶ In festo visitatiōis btē Marie vginis est euangelium. Exurgens Maria &c. Luc. j. possunt disputari sequen. q.

Primo: vtrum btūs Jo. in vtero existens exultauit ad presentiam domini.

Scdo: vtr̄ btā virgo audita exultatōe Helisabet conuenienter in gratiarum actionē cantauit. Magnificat aīa mea dominū.

¶ In festo btē marie Magdalene ē euangelium. Rogauit iesum quidam ⁊c̄. Lu. vij. circa quod possunt disputari se. q.

Primo. vtrū ista mulier de qua hic in euāgelio fit mentio: fuerit maria Magdalene soror Lazari.

Secundo: vtrum maria Magdalene aut quis alius potuerit sine penitentia consequi remissionem peccatorum.

¶ In festo btī Jacobi aplī ē euāgeliū. Accessit ad iesū ⁊c̄. Mat. xx. circa quod ⁊c̄.

Primo posset disputari vtr̄ ipse ⁊ frater eius peccauerūt p cō ambitiōis petētes a xpo mediāte matre vt in regno suo sederet vn9 a dextris: ⁊ alı9 a sinistris: ista. q. ē expedita supra dñica. xxiij. post trinita ⁊c̄. Sed nūc poterunt disputari hec.

Primo: vtr̄ conuenıēter dicat de beato Jacobo: q fuit lux ⁊ decus hispanie.

Secundo: vtrum oreı in celo pro oibus: qui eius sepulchrū visitant: sive locum.

¶ I festo beati Dominici institutoris ordinis predicatorum est euangelium. Uos estis sal terre ⁊c̄. Mat. v. pñt disputari.

Primo: vtr̄ btūs Dñicus ɔueniēter religionem instituit ad predicandum vel confessiones audiendum.

Scdo: vtr̄ btūs Do. ɔueniēter īstituit religionē qua studio lrar̄ insisteret.

¶ In festo. s. Laurētij ē euāgelium. Nisi granū frumēti ⁊c̄. Jo. xij. circa qđ ⁊c̄.

Primo: vtrū Laurentius habendo odio animam suam in hoc mundo custodiuit illam in vitam eternam.

Scdo: vtr̄ martirium btī Laurētij fuerit actus maxime virtutis fortitudinis.

¶ In festo assūptiōis Marie ē euāgeliū. Intrauit ihs ⁊c̄. Lu. x. circa qđ p. d. s. q.

Primo: vtrū vita actiua sit potior ⁊ nobilior q̄ contemplatiua.

Secundo: vtrum beata Maria optimam partem elegerit.

Tertio: vtrum beata Maria in corpore ⁊ anima assumpta sit in celum.

¶ In festo btī Bernardı ē euāgeliū. Nemo accēdit ⁊c̄. Lu. xi. possunt dispu. se. q.

Primo: vtr̄ possit in dilectiōe dei haberi respectus ad aliquam mercedem.

¶ In festo scī Augustini est euangelium. Uos estis sal terre ⁊c̄ Mat. v. circa qđ possunt disputari se. q.

Primo: vtr̄ status platorū q faciūt ⁊ docēt: sit maıor: q̄ sit in ecclesia dei.

Secundo: vtrum platus q non facit quod docet sit in statu perfectionis.

¶ In festo scī Bartolomei ē euāgelium. Hoc ē pceptū ⁊c̄. Jo. v. possunt dis. se. q.

Primo: vtrum btūs Bartolomeus ⁊ alij apostoli potuerunt dici amıc dei.

¶ In festo decollationis beati Jo baptiste ē euangeliū. Misit Herodes ⁊c̄. Mat. v. possunt disputari se. q.

Primo: vtr̄ btūs Jo. moriens ex hoc qđ dicebat Herodı nō lz tibi habere vxorē frīs tui: verus martyr sit colendus.

Scdo: vtrum iuramētū qđ Herodes prestitit saltanti puelle excusare potuit Herodem a peccato mortis Jo. baptiste.

¶ In festo natiuitatis beate virginis est euangelium. Liber generationis Mat. j. circa quod possunt disputari se. q.

Primo: vtrum iesus descendit ſm carnem de semine Dauid.

Scdo: vtrū btā Maria fuerit sanctificata ante natiuitatem ex vtero.

Tertio: vtr̄ btā virgo p scificatōē obtinuerit grē plenitudinem sıue perfectionem.

¶ In festo exultationis scē crucis est euangeliū. Dixit iesus turbis ⁊c̄. nūc iudiciū est ⁊c̄. circa quod possunt disputari se. q.

Primo: vtrū ɔueniens fuit vt xps in cruce exaltatus moreretur pro nobis.

Secundo: vtrum sit verum q xps exaltatus omnia traxit ad se.

Tertio: vtr̄ xps p exaltationē crucis ą p-

pe ē hūiliatio meruit exaltationem sui.

¶ In festo sci Mathei apli est euāgeliū. Cum transiret iesus rc̄. Luc.ix. circa qd̄ possunt disputari se.q.

Primo: vtrum Matheus euangelista conuenienter inter alios euangelistas designatur figura hominis.

Secundo: vtruz conuersio ⁊ sequela Mathei fuit miraculosa.

Tertio: vtrum Matheus fuit immediate vocatus: siue assūptus ad apostolatum.

¶ In festo sci Michaelis est euāgelium. Acceperunt discipuli rc̄. Mat.xviii. circa quod possunt disputari se.q.

Primo: vtrum angeli sint a deo custodi hominum deputati.

Secundo: vtrum angeli per executionem ministerii a cōteplatiōe diuina retardent.

Tertio: vtrū angeli ad custodiam hominuz deputati quandoqz relinquant homines quibus ad custodiaz sunt deputati.

¶ In festo sci Hieronymi ē euāgeliū. Nemo accendit rc̄. Luc.xi. circa quod possunt disputari seq.q.

Primo: vtp lucerna icēsa Hiero.i. doctrina meruit sup cādelabrū eccl'ie poni.

Scdo: vtrū Hieronymus fuerit cardialis.

¶ In festo beati Francisci est euangeliuz. Cofiteor: rc̄. Mat.xi. circa quod possūt disputari sequentes questiones.

Primo: vtrum conueniens fuerit secreta fi dei non reuelari sapientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuelari paruulis.

Scdo: vtp btūs Frāciscus fuit de nūero pmulop: qb' reuelata sunt secreta celestia.

¶ In festo beati Luce est euangeliū. Designauit dn̄s rc̄. Lu.x. circa qd̄ possunt disputari sequentes.q.

Primo: vtrū post electionē.xii. Apostolorū cōuenienter electi sunt.lxxii. discipuli int' quos Lucas vnus dicitur fuisse.

Scdo: vtrū btūs Lucas inter euāgelistas i figura bouis fuerit cōuenienter designat'.

¶ In festo Simonis ⁊ iude est euangeliū. Hoc est pceptū rc̄. Jo.xv. circa qd̄ possunt disputari sequentes.q.

¶ In festo oīum sanctop est euangelium. Uidens iesus turbas rc̄. Mat.v. circa quod possunt disputari se.q.

Primo: vtrum beatitudo sanctop consistat in visione dei per essentiam.

Scdo: vtrum beati videtes deū per essentiam: videant omnia: que deus videt.

Tertio: vtrum beati in gloria prius cōferantur ad contemplanda xp̄i diuinitatem q̄ eius humanitatem.

¶ In die omniū mortuop est euāgelium. Dixit iesus turbis rc̄. Joā.v. Circa qd̄ possunt disputari sequentes.q.

¶ Primo: vtrum iudiciaria potestas: qua iudicandi sunt mortui in futuro iudicio: cōuenieter cōueniat xp̄o: sm q hō.

Scdo: vtrū suffragia fidelium viuop psint defunctis.

Tertio: vtp suffragia facta p malos siue p peccatores psint.

Quarto: vtp vox xp̄i: quā audient mortui: erit causa resurrectionis omnium eorū.

¶ In festo beati Martini est euangelium. Sint lumbi vestri rc̄. Luc.xii. De quo disputatur sicut in festo beati Nicolai. Nunc queritur.

Finis.

ſ

Acro ⁊ colẽdiſſimo reuerendiſſimo rũ ptarũ ſancte. Ro. ecclesie dominoꝝ Cardinalium collegio: ſuus humilis ſuitor Johãnes d Turre cremata Epiſcop⁹ Sabinenſis ſancte Ro. eccleſie Cardinalis ſancti Sixti vulgariter nominatus: ſeipſuꝫ cũ humili recõmẽdatione. Cogitãti mihi quid de ſudoribus mei ſtudij dignũ ampliſſimis dominatiõibus veſtris: tanq̃ʒ memoriale offerã: attento q᷑ oibus ſummis: noſtri tẽporis: põtificibus: varia dedicauerim opera: ſcilicet Eugenio: Nicholao: Caliſto: Pio: ⁊ Paulo: nũc p̃ſenti: occurriſſet mihi illa honeſtiſſima p̃latoꝝ ↄſuetudo: que poſt eoꝝ refectionẽ maxime in p̃ndio habitã: collationes ſiue diſputatiões de ſacris litteris ſoliti ſunt habere. Vidi enĩʒ apud plures clariſſimos patres ↄſuetudinẽ hanc obſeruari. Et de celeberrimo ſancto Auguſtino legit᷑: q᷑ in menſa ſua lectionẽ aut diſputationem ſemp diligebat: Diſputatio eni inueſtigãde veritatis gratia: aut vt veritas ipſa illuſtrior fiat li᷑ate: cũ moderamine inter partes admitti᷑. Sane viſa eſt mihi hec dominorũ p̃latorũ obſeruantia plurimũ habere honeſtatis ⁊ vtilitatis: honeſtiſſima qdeʒ ẽ: ⁊ ordo pulcherrim⁹: vt poſtq̃ʒ corpori cibos corruptibiles dedimus: ita anime ſp̃ũalia alimenta miniſtremus. Nullus enim ẽ cibus ſciẽtia ⁊ doctrina dulcior. Naʒ vt ait yſidorus noſter ſcripturaꝝ ſancraꝝ altitudo: quaſi mõtes paſcue ſunt: ad quos cum quiſq̃ʒ uiſtorũ cõſcenderit: paſcue indeficientis refectionẽ inueniſſe ſe gaudebit. Quo circa: ſic nos hortat᷑ clariſſimus ambroſi⁹. Tu ergo ede ſcripturarũ celeſtes cibos: ede vt p̃maneãt tibi in vitã eternã: ede continue vt nõ eſurias: ede vt replearis: ede vt v̈boꝝ celeſtiuʒ eructes saginã: ſpirituales epule nõ obeſſe ſolẽt: ſʒ p̃deſſe ſaciatis. Plane bene p̃latis cõgruit honeſtiſſimũ huiuſmodi exercitiũ: qbus dominus ait: vos eſtis ſal terre: vos eſtis lux mũdi: oʒ aũt epiſcopus tãta pollere ſapiẽtia: vt dicit Ambroſius: vt nõ ſoluʒ creditũ ſibi populũ ſufficiẽter doceat: verũ etia in ceteris queat hereſuʒ cõtradictiões a catholica repellere eccleſia. Ceterũ vtilis eſt p̃dicta obſeruãtia: q᷑ mentẽ diſponit ad p̃fectionẽ v̈tutis. vnde Damaſ. libro. iiij. inquit. Optimũ ẽ ⁊ vtiliſſimũ inueſtigare diuinas ſcripturas: ⁊ ſicut ẽ lignũ ſec⁹ decurſus aquarũ plantatum: ita aĩa diuina irrigata ſcripturã impinguat᷑: ⁊ fructũ tẽporaneũ tribuit: ⁊ ſemp virentib⁹ folijs deo acceptabilib⁹ decoratur actiõibus. ⁊. ĩ. Pulſemus ergo in optimũ paradiſum ſacraruʒ ſcripturarũ: q odoriferus: q dulciſſimus: q ſpecioſiſſimus ẽ. ℭ Secũdo vtilis ẽ ad illuminationẽ intellectus. Dicit eniʒ yſidor⁹ noſter: geminũ bonũ confert lectio ſacrarũ ſcripturaꝝ: ſiue q᷑ intellectũ mentis erudit: ſiue q᷑ a mundi vanitatibus abſtractuʒ hominẽ ad amorẽ dei perducit. ℭ Tertio vtilis eſt: q̃m per eã amputant᷑ aliqua: in que ſepe poſt refectionẽ corporalẽ lingua indiſciplinata prorũpit. ſ. murmurationis: ⁊ detractionis verba: ſuperfluitas locutionis: leuitas operis: ⁊ ſimilia: que oĩa vitant᷑ cum perſolutis gratiarũ actionibus deo: aliqua de ſacris litteris ſequit᷑ diſputatio: ſiue collatio: quibus penſatis nihil mihi in mente dignius ſe obtulit veſtris. R. d. per me offerenduʒ: q̃ʒ queſtiones quaſdã de euãgelijs omniũ dominicaꝝ ac feſtoꝝ principaliũ totius anni: quaſi ingenio meo tenui: nõ tamẽ ſine magno labore ac veſtraꝝ. R. p. amore collegi ſub numero. ccc. xvij. Amplexus autẽ ſuʒ. q. in oibus ſancti Tho. dictã. Nã eius profundior: firmior: q̃ʒ ẽ ſnĩa. Abſtinui etiaʒ a queſtiõibus ⁊ ſubtilitatibus inutilibus et obſcurior ib⁹: argumẽtis planioribus contẽtus: tũ quia religioſo intellectu nobis opus eſt. vbi aut maxime de deo loquimur: vel audimus: vt inqt Ambroſius: tũ q᷑ inter p̃latos pauciores ſunt: q ſacre theologie p̃fundiorib⁹ rebus operã dent ſtudij. Seqtur

aūt euangeliorum tam dn̄icarū q̄z festiuitatum secundum vsum fratrum predicatorū qui nobis rōnabilior visus est. Suscipiant ergo.u. R.d.hoc exiguū munus:paruūq̄z opusculū:in senio meo pro omnium vtilitate exiguis meis viribus elaboratum:quod vtinā tāta beniuolentia ab eis suscipiatur: quāta cū affectione fit insudatū. poterit obseruari libellus iste in manibus Reuerendissimi dn̄i Rothomageñ:qui pro sua dulcissima humanitate copiaz prestabit cupiētibus scribere. Recōmēdo me.d.u.R.q̄s longo tempore ad felix vniuersalis ecclesie regimen deus conseruet.

¶ In prima dn̄ica aduentus apud fratres predicatores dicit̄ illud euangeliū Math. ij. Cum appropinquasset iesus hierosolimis ⁊c. In quo fit mentio de aduentu xp̄i in carnē:dum dicitur:dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi ⁊c. Unde in hac dominica possunt.sequētes.q.disputari.

¶ Primo vtrū ꝑ redēptione generis humani necessariū fuit deū incarnari. ¶ Secūdo vtrum si homo nō peccasset: deus incarnatus fuisset. ¶ Tertio vtrum conuenientius fuit filiū; dei incarnari q̄z aliquā aliam personam.

AD primā sic ꝓceditur:⁊ videtur q̄ nō fuerit necessariū deum incarnari. Primo sic: deus cū sit ꝑfectus: nihil virtutis accreuit sibi ꝑ carnē assumptā:si ergo incarnatus naturaz reparauit:etiā absq̄z carnis assumptione eaz potuit repare. Ergo nō fuit necessariū ⁊c. ¶ Secundo sic:cū deus sit summe misericors immo miserationes eius sup oīa opera eius:magis decuit:vt deus on̄deret immēsitatē misericordie sue q̄z seueritatem iustitie. Sed ad magnitudinez misericordie sue pertinet vt peccata sine satisfactione dimittat:ergo deus naturam humanā reparare potuit:⁊ debuit:nō expectādo satisfactionē. Ergo non fuit necessariū ⁊c. ¶ Tertio sic: Quicūq̄z pōt satisfacer̄ ꝑ maiori peccato:potest satisfacere ꝑ minori:sed mortale peccatum actuale est magis:q̄z originale: quia habz plus de voluntario:ergo cū homo possit satisfacere pro mortali peccato multo fortius pro originali satisfacere poterit:⁊ sic nō est necessariū deū incarnari.

¶ In oppositum arguitur sic. Illud ꝑ q̄d humanū genus liberatur a perditione:est necessariū:ad humanā salutē:sed misteriū diuine incarnationis ē hm̄oi secūduz illud Jo.iij. Sic deus dilexit mundū vt vnigenitū filiū suum daret:vt omnis qui credit in eū:nō pereat:sed habeat vitā eternaz:ergo necessariū fuit ad reparationē generis humani deū incarnari. ¶ Secūdo sic:nō erat conueniens vt vna natura nobilissimaruz creaturaz:a suo fine totaliter frustraretur: sed humana natura est inter nobilissimas creaturas:cum ergo tota corrupta fuerit ꝑ peccatū in p̄mo parēte:⁊ ita beatitudine ꝓ- uata:ad quā instituta erat:congruū fuit ipsam reparari:sed reparatio nō pōt fieri nisi peccatū dimittatur:nec iustū ē vt peccatū sine satisfactione dimittat̄:ergo necessariū fuit ꝓ pecato totius nature humane satisfieri:sz satisfactio decēter fieri nō pōt nisi ab eo:qui dz satisfacere:⁊ ꝓ pōt:sed nō dz nisi homo qui peccauit:cum autez nullius creature bonū excedat bonū humane nature totius:vt recōpensationē pro tota natura facere posset:pz q̄ nulla creatura ꝓ homine satisfacere posset:nec ipse pro se:cuz peccator indignus reddatur:ergo necessariū fuit vt deus hō fieret ad satisfaciēdum ꝓ hoibus. ¶ R̄ndeo dicēdū q̄ deū incarnari aliquo mō fuit necessarium:⁊ aliquo mō nō. Pro quo notandū iuxta scm̄ Tho. q̄ ad finē aliqd dicit̄ necessariū dupliciter vno mō sine quo finis haberi nō pōt sic:vt cibus ē necessarius ad ꝯseruationē humane vite. Alio mō dicit̄ necessariū ꝑ q̄d melius ⁊ cōueniētius peruenit̄ ad finez:sicut equus est necessarius ad iter. ¶ Primo mō necessitatis:deū incarnari nō fuit necessariū:ad reparationē humane natu-

re:deus enim p suá oipotétem virtute po
terat humaná naturá multis alijs modis re
parare. ¶ Scdo aút mó necessitatis necessa
riú fuit deú incarnari ad reparationez hu
mane nature:hác ɔclusioné ponit Augusti
nus.xiij.de tri.d. Ostédam⁹ nó aliú moduz
possibilé defuisse deo:cuius ptáti oia eq̄li-
ter subiacét:sed sanáde miserie nostre ɔue
nientioré modú aliú nó fuisse. Cui⁹ incar
nationis necessitas:siue ɔuenientia: ex tri
bus sumit.s.ex plenitudine diuine miseri-
cordie:ex immutabilitate iusticie ipsius.et
ex decenti ordine sapiétie eius:q: cuz de⁹
é summe bon⁹ ⁊ mificors:decuit nulli crea
ture negari hoc cuius est capax. Unde cuz
natura humana lapsa esset ⁊ nihilominus
reparabilis foret:decuit vt eá repararet:q:
⁊ iusticia eius immutabilis é:cui⁹ lege san
citú est:vt nunq̄z:peccatú sine satisfactione
dimittat.decuit vt in humana natura eét:
q satisfacere posset:⁊ q hoc purus hó per
se facere nó poterat:vt dictú est:decuit vt
deus qui summe sapiés est:aliqué ɔuenié
tissimú reparatiónis adinueniret modú. Un
ɔuenientissimuz est:vt integre natura re-
pararet:⁊ faciliter ad id qđ amiserat hó
peruenire posset. Si aút hoiem per ange-
lú repararet:nó integra esset reparatio:q:
semp hó angelo salutis sue debitor esset:et
ita in beatitudine ei eq̄ri nó posset:q tamé
assecutus fuisset:si nó peccasset. sicut etiam
núc ɔsequunt hoies per gratiá reparatio
nis:vt sint sicut angeli i celo Mat.xi. ⁊ iđ
decuit vt nó angelus s; ipse de⁹ hoiem re
pareret:Multe alie ɔueniétie assignátur in-
carnatiois:q̄s nos breuitatis cá:⁊ q: cóes in
smonibus sunt pertrásimus. ¶ Ad rónes
i oppositú:dicédú. Ad pmá ridetur:q rō
illa pcedit:secúdú illú modú necessarij:sine
quo ad finé perueniri nó pót.hoc aút ne-
cessitatis:mó dictú é nó eé necessariú deum
incarnari. ¶ Ad secúdá ridetur negádo
ɔsequétiá:⁊ rō é:q: lz deus sit summe mise
ricors:sua tñ misericordia nullo mó obuiat
sue iusticie:misericordia eni q iusticiá tollit
magis stulticia q̄z virtus dici debȝ:⁊ pse
qués talis deú nó decet:ppter qđ deus mi
sericordiá suá infinitá sic manifestare vo-
luit:vt in nullo iusticie eius derogaret:qđ
factú est dú pro nobis hó factus est:vt pro
nob satisfaceret:i quo etiá habúdátior mise
ricordia osńsa é ad nos:q̄z si sine satisfactio
ne peccatú dimisisset:inquátú nostrá natu
rá magis exaltauit:⁊ pro nobis morté per
tulit. ¶ Ad tertiá ridetur negádo:q pec-
catú originale sit min⁹ malú. Pro quo no
tádú q quátitas originalis ⁊ actualis mor
talis peccati pót dupliciter attendi:vel quá
tú ad principiú vel quátú ad bonú:qđ per
vtrúq̄z priuat. Principiú aút actualis pec
cati volútas ppria est. Principiú auté ori
ginalis in isto est origo eius viciati: Unde
originale quodámó é necessariú:sed actua
le é oio voluntarium. Un hȝ plus de róne
culpe:⁊ é magis vituperabile. Bonú auté
qđ actuali peccato corrúpitur:é bonú hu
ius persone:cui pponderat bonú toti⁹ na
ture:qđ per originale corrúpitur:q: bonú
gentis é diuinius:q̄z vni⁹ hois bonú:vt dr̄
ij. Ethicoꝝ:vt sic posset dici q actuale est
magis culpa:originale vero maius maluz:
actio aute satisfaciétis é pportionata quá-
titati culpe:ex parte boni:qđ per culpá cor
rúpitur:⁊ iđ cú ois actio sit persone:quia
actus singularium sunt:iđ ad satisfactioné p
actuali:sufficit actus cuiuscúq̄z hois cú gra
tia diuina:nó aút ad satisfactioné p pecca
to originali:nisi actio illius hois plus vale
ret q̄z totú bonú humane nature:⁊ sic nó
posset eé purus homo:⁊ ideo oportuit esse
deú ⁊ hominé:q pro originali satisfaceret.

AD secundaz.q.sic pceditur:et
videtur q etiaz si homo nó
peccasset deus incarnatus
fuisset. ¶ Primo sic: Deut.
xxxij. Dei perfecta sunt ope
ra:sed perfectio non potest esse nisi vltimū
coniungatur principio:vt sic quasi quidaz
circulus concludatur: et additio alterius
fieri non posset: Cuz ergo ipse deus

fit principiū: ⁊ homo sit vltima creaturarū
decuit ad pfectionem vniuersi: vt etiā si ho
mo nō peccasset: deus homo fieret. ¶ Se
cūdo sic. Romanoꝝ. i. Inuisibilia dei p ea
que facta sunt intellecta conspiciunt: sed po
tentia: sapientia: ⁊ bonitas dei infinita sunt:
ergo decuit: etiā si hō nō peccasset: ista i ali
quo effectu manifestari: Sʒ potētia infinita
nō manifestatur nisi per effectū infinitū: nec
sapientia infinita nisi per decorem infinitū:
nec bonitas ifinita nisi per cōmunicationeʒ
infinitā. Cū ergo nulla creatura sit infinita
nec in ea infinitus sit decor: ex forma ⁊ pro
portiōe partiū: nec iterum aliqua creatura
cōmunicationē infinitā boni recipiat. Vide
tur φ decuit: etiā homine nō peccante: vni
ri deū homini: vt ex parte hominis rō esset
⁊ ex parte dei infinitas: ⁊ ex coniunctione dei
ad creaturā infinitus decor resplenderet: ⁊
infinitū bonū ipsi humane nature cōmuni
caret. s. psona icreata: que in ea subsisteret.
¶ Tertio sic: nō est in aliquo capacitas hu
mane nature p peccatuʒ ampliata: sed post
peccatū humana natura inuenta ē capax tā
ti boni: vt a deo assumeret in vnitate perso
ne: ergo ⁊ ante peccatū hmōi dignitatis ca
pax fuit: Sʒ ad deū qui infinito amore dili
git ea: que sunt: ptinet vt nullū bonū creatu
re deneget: cuius ē capax: ergo ipse huma
nā naturā assumpsisset: etiā si homo nō pec
casset. ¶ Quarto sic. nō est credendū φ ho
mo ex peccato aliqd cōmodū reportauerit:
sed maxima dignitas humane nature est in
hoc: φ assumpta ē in vnitate persone diui
ne: ergo hoc p peccatū homo cōsecutus nō
est: ⁊ sic idem quod prius. ¶ Quinto sic: cū
homo ad beatitudinē sit creatus: ante pec
catū totus beatificādus erat: sed beatitudo
hominis quātū ad partē sensitiuā erit in as
pectu humanitatis assumpte: quantū vero
ad partē intellectiuā in intuitu diuinitatis
assumentis: sic enim ingredietur homo et
egredietur vt Augustin⁹ exponit: ⁊ pascua
inueniet Jo. i. ¶ In oppositū Augustin⁹
in libro de verbis domini: exponens illud

Mat. xviij. Venit fili⁹ hominis querere ⁊
saluum facere quod perierat. si homo non
peccasset: filius hominis nō venisset: ⁊ loq
tur de aduentu in carnem. ¶ Rn̄deo dicē
dū φ vt tangit sanctus Tho. in tertio: et in
tertia parte: super hoc diuersi diuersimode
opinati sunt. Quidā enim dicunt φ etiaʒ si
homo nō peccasset dei filius fuisset incarna
tus. Alij vero contrariū asserunt: quoꝝ as
sertioni magis videtur consentiendū: cuius
ratio est: quoniā ea que ex sola dei volunta
te veniunt: super omne debitū creature no
bis innotescere nō possunt: nisi quatenus i
sacra scriptura traduntur: per quā diuina vo
luntas innotescit. Vnde cū in sacra scriptu
ra vbiqʒ incarnatiōis ratio ex peccato pmi
hominis assignetur: conuenientius dicitur in
carnationis opus ordinatū esse a deo: in re
mediū peccati: ita φ peccato nō existēte in
carnatio non fuisset: qʒuis potentia dei ad
hoc limitetur: Potuisset enīʒ etiā peccato
nō existente deus incarnari: hāc ergo asser
tionem siue opinionē tanqʒ veriorem sequē
tes. dicimus ad questionem respondentes:
φ si homo non peccasset: deus incarnatus
nō fuisset. Ista ɔclusio probatur: pmo, sic: Su
per illud Thi. i. Jesus xp̄s venit in hūc mū
dū peccatores saluos facere: dicit glo. nulla
causa fuit veniēdi xp̄o dn̄o: nisi peccatores
saluos facere: tolle vulnera: tolle morbos: et
nulla est causa medicine: sed remota causa
remouetur effect⁹: ergo ɔclusio vera. ¶ Se
cūdo sic. dicit leo papa in sermone de natiui
tate: Si eni homo ad imaginē ⁊ similitudi
nē dei factus: in suo honore mansisset: crea
tor mundi creatura nō fieret: aut sempiter
nus temporalitateʒ subiret: aut equalis deo
patri dei filius formam serui assumeret: er
go conclusio vera. ¶ Ad rationes in oppo
situm: Ad primaʒ respondetur negando cō
sequentiaʒ: ⁊ ratio ē: Quia licet vniuersuʒ
perficiatur in coniunctione vltimi ad pnci
pium primum: non tamen oportet φ in con
iunctione: que est in vnitate persone. sed in
coniunctione: que est in ordine ad finē. Vn

ele ad perfectionē vniuersi sufficit: q natu-
rali modo creatura ordinat sic in deum: sic
vt in finē. Hoc autē excedit limites perfe-
ctionis creature: vt creatura vniat deo in
psona. ¶ Ad secūdā rñdet etiā negādo cō
sequentiā: & rō est: q in pductione minime
creature manifestat potentia infinita: & sa-
pientia: & bonitas dei: q quelibet creatura
ducit in cognitionē alicuius primi & summi
qd infinitū est in omni pfectione: nec opor-
tet q potētia infinita per effectū infinitum
manifestet: nec bonitas infinita: per cōmu-
nicationē infinitā: sed sufficit ad ostendendam
bonitatē infinitā: hoc .s. q vnicuiqz fm suā
capacitatē largit. ¶ Ad tertiā rñdetur q
capacitas alicuius creature pōt intelligi du
pliciter: vel fm potētiā naturalē: que perti-
net ad rōnem naturalē: & sic nullā capacita
tē nature vacuā deus dimittit in genere: qz
uis capacitatem alicuius creature pticula-
ris nō impleat: ppter aliqd impedimētum:
Vel intelligi pōt fm potētiā obediendalē:
fm quā quelibet creatura hz: vt ex ea pos-
set fieri q deus vult: & hoc modo in huma
na natura est capacitas huius dignitatis: vt
i vnitate diuine persone assumat: nec opor-
tet q deus talē capacitatē impleat: sicut nec
oportet q deus faciat quicqd pōt: sz fm q
cōgruit ordini sapiētie eius. ¶ Ad quartā
rñdet negādo assumptū: qm vt dicit apo-
stolus ad Ro. v. Ubi habūdauit delictum
superhabūdauit & gratia: nō e incōueniēs
vt aliqd bonū ex peccato deus eliciat: q si
ne peccato nō fuisset: sicut patet in alijs vir
tutibus: vt in patientia: & penitētia: & etiam
ex peccato hois: hoc optimū potuit elicere
vt filius dei incarnaret: ppter quod dicit
Greg. O felix culpa q̄ talē ac tm̄ habere
meruit redēptorem. ¶ Ad quintā rñdetur
negādo minorē: dicimus enim iuxta sanctū
Tho. q beatitudo tot⁹ hois est ex ipsa dei
tate: in quā virtus interius imediate ferť:
ex quo redundat gloria in inferiores ptes
anime: & in ipsum corpus: in visione etiam
humanitatis erit quoddā gaudiū accidēta
le: sicut etiā in victoria passionis eius: tamē
constat apud omnes q si homo non peccas
set: deus passus non fuisset.

Ad tertiā .q. sic proceditur: et videtur q nō fuit conuenien tius filiū dei icarnari: magis q̄z patrē: aut spiritū sanctū. ¶ Primo sic: sicut in mini-
sterio incarnationis monstrata est sapiētia
in decentia recōsiliationis: ita etiam mōstra
ta est potētia in hoc: q in infinitam distātiā
iuncta sunt: & etiam bonitas in hoc q nō de
spexit proprij plasmatis infirmitatē: vt di-
cit Damascen⁹. Sz sicut sapiētia attribuiť
filio: ita bonitas spiritui sancto: & potentia
patri: ergo nō magis decebat filiū incar-
nari q̄z patrem vel spiritū sanctū. ¶ Secū
do sic: victoria potentie attribuitur patri: sz
per incarnationē secuta est victoria de ho-
ste: ergo incarnatio magis decebat patrem
cui appropriať potētia. ¶ Tertio sic argui
tur de spiritu sancto: eoz enī q̄ magis vici
na sunt decēnior est coniūctio: sed spirit⁹ san
ctus est persona nobis magis vicina: vt di
cit Augustinus .li. de spiritu & anima: ergo
spiritūsanctū magis decebat incarnari q̄z fi
liū. ¶ Quarto sic arguitur: incarnatio dei
pcessit ex maxima caritate: quā ad nos ha
buit: sed caritas appropriatur spūi sancto:
ergo potissime decebat spiritūsanctū incar
nari. ¶ In oppositū arguiť sic: in mēte no
stra sunt tria: tres personas representātia.
s. mens q̄ repñtat patrē. verbū mentis qd
repñtat filiū: & amor: q representat spiritū
sanctū. Sz inter hec tria: verbū mētis preci-
pue cōparabile ē: fm q exterius p vocē so
nat: ergo & incarnatio cōuenientissime ver
bū eternū decuit: qd ē ipse fili⁹ dei. ¶ Rñ
deo dicendū: q decētius fuit filiū dei incar
nari: q̄z patrē: vel spiritū sanctū: que decen
tia incarnatiōis filij dei attenditur: & ex pro
prijs: & ex appropriatis. In proprijs autem
possunt quatuor considerari fm q filius ē:
q verbum est: q imago: q media in trini-
tate persona: fm autē q filius ēst ꝯuenit ad

reparationē.tū vt pei cū cuius naturaliter
est hereditas alij in filios adoptarent ꝛ co
heredes fiant:ſm autē qḋ est verbū cōue
nit ad reparationē:q: inquātū tale hꝫ con
gruentiā ad officiū predicationis ꝛ doctri
ne:q: verbū manifestat dicentē ꝛ ipse ma-
nifestauit patrem Jo.xij. Pater manifesta
ui nomē tuū hoibus. In quātū vero ē ima
go:cōuenientiā hꝫ cū eo qui reparandus
erat:scilicet cū homine:q ad imaginem dei
factus Gen.i. Vñ decuit vt imago imagi-
nē assumeret:increata creatam. Inquantū
est media in trinitate persona:congruit ad
vltimū effectū:qui est recōsiliatio hois ad
deū.decet enim vt qui est medius in trini-
tate:etiā sit mediator. Inueniūtur etiā qua
tuor in filio appropriata scilꝫ sapiētia:ꝛ vir
tus ab apostolo:equalitas ab Augustino.
spēs ꝛ pulchritudo ab Hylario. Inquātū
aūt sapiētia ē:ꝯgruit ad restaurationem:q:
decet vt que in sapiētia facta sunt ꝑ sapien
tiā restaurētur. Inquātū aūt ē virtus ꝛ bra
chiū patris cōgruit ad victoriā de hoste ca
piendā Lu.i. Fecit potētiā in brachio suo.
Inquātū vo est equalitas:ꝯgruit etiā mor
bo q sanādus erat:vterqꝫ enīꝫ.s.hō ꝛ dia-
bolus peccauerūt appetēdo eq̄litatem dei:
ille potētie:iste sciētie. Inquātū vero spēs
ꝛ pulchritudo est:ꝯgruit reparationi:vt ꝑ
ipsum deturpatio imaginis per peccatū in
ducta amoueret:patri vero nō conuenit
incarnatio:precipue propter ꝓprietatē in-
nascibilitatis. Nō enim decet vt qui in di-
uinitate ē pater:in humanitate sit filius:sic
enim filius dei patris esset nepos virginis
si ipsa virgo mater eēt dei patris:similiter
etiā nec spiritui sancto ꝯuenit:ne nomē fi-
lij in plures ꝑsonas trāsferat. ¶ Ad rōes
in oppositū:ad primā rñdetur negādo cō
sequētiā:ꝛ ratio ē:q: lꝫ i incarnatione osten
dat potētia:sapiētia:ꝛ bonitas:ꝛ ideo effi
cacia incarnatōis toti trinitati tribuit:opꝰ
tñ quod deo incarnato debebatur:per filiū
expleri decuit:rationibus dictis:ꝛ ideo to

ta trinitas carnē soli filio vniuit. ¶ Ad se
cūdam rñdetur negando ꝯsequētiā:ꝛ rō
est:quia nō est potentis per potentiam mi-
nus potentē vincere:hoc enim violentū ē:
ꝛ nō laudabile:sed per iusticiam ꝛ sapiētiā
vincere:ꝛ ideo per filium debuit deus pa
ter hostē vincere. ¶ Ad tertiā rñdetur:q
ratio nō procedit:quia spiritus sanctus nō
dicitur ideo vicinior nobis:q sit cōiungibi
lior carni q̄ꝫ filius:s ꝓpter caritatē ꝑ quā
omnia dona donant.ꝓcedit enim vt dicit
albertus:vt donū a patre ꝛ filio donabile
rōnali creature:talē aūt respectum ad nos
nō importat nomē filij:ſm q est in patre:fi
lius tñ est nobis magis vnitiuus:quantum
ad ꝯgruentiā incarnationis rōibus dictis:
¶ Ad quartā rñdetur negādo ꝯñam:ꝛ rō
est:q: lꝫ caritas dei sit cā incarnatōis:ꝛ iō
causalitas diuine incarnationis q̄uis cōis
sit tribꝰ personis:appropriatur spiritui san
cto:nō tamē ex hoc sequit q spiritus san-
ctus debuerit incarnari.

¶ In dominica secūda cantatur euāgeliū
Erunt signa in sole ꝛ luna. Lu.xxj. In quo
q: tangitur de aduentu Christi ad iudiciū
possunt disputari sequētes.q.

¶ Prima est vtrū generale iudiciū sit fu-
turū. ¶ Secūda vtrū oēs iudicādi in iudi
cio videbūt filium Hois.i.Christū in for-
ma humana gloriosa iudicantē. ¶ Tertia
est vtrū signa que assignant in electiōe euā
gelij ꝓcedant iudicium.

Ad primā.q.qua queritur
vtrū generale siue vniuer
sale iudicium futurū sit pro
ceditur sic:ꝛ videt q non.
¶ Primo sic:nāqꝫ dicitur
secundū aliam litterā nō iu
dicabit bis deus in idipsum:sed nunc deꝰ
iudicat de singulis hominū operibus:cum
post mortem vnicuiqꝫ penas vel ꝓmia pro
meritis tribuit:ergo nō videtur q aliud sit
iudiciū futurū expectandū. ¶ Secūdo sic:
in nullo iudicio executio snie precedit iudi

ctum:sed sniã diuini iudicij. quo ad hoies: est de adeptione regni: vel exclusione a re-gno: vt patet Mat. xxv. ergo cum mõ qui-dam adipiscantur regnũ eternũ. Vñ dñs latroni in cruce dixit Hodie mecũ eris in paradiso Lu. xxiij. ⁊ quidam excludantur ab ipso perpetue Vñ Lu. xvi. dicitur mor-tuus est diues ⁊ sepultus est in inferno: er-go frustra expectat aliud iudiciũ futurum. ¶ Tertio sic: propter hoc aliq̃ in iudicium oportet adduci: q: dubiũ est quid de eis dif-finiendũ sit: sed ante finẽ mundi determina-ta est vnicuiqʒ dãnatorum sua damnatio: ⁊ cuiqʒ sanctorꝫ sua beatitudo: ergo videtur ꝙ nõ oporteat aliquod futurũ iudiciũ eẽ: ¶ Oppositum colligitur ex p̃nti euãgelio: colligitur etiã ex illo Jo. xij. Sermo quẽ lo-cutus sum vobis ille vos iudicabit in no-uissimo die. ¶ Rñdeo dicendũ sub ista cõ-clusione: ꝙ generale siue vniuersale iudi-ciũ futurꝫ est: in quo xp̃s iudicaturus ẽ om-nẽ hominũ multudinẽ. Ista conclusio ẽ pri-mo articulus fidei qui de xp̃o ait. Iterꝫ vẽ-turus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Secũ-do patet ex illo Jo. v. Procedẽt qui bona egerunt in resurrectionẽ vite: qui vero ma-la egerũt in resurrectionẽ iudicij: ergo post resurrectionẽ aliquod futurũ est iudiciuꝫ. Rõne vero sic ostenditur predicta ꝯclusio pro quo notandum iuxta sanctũ Thomaꝫ: ꝙ sicut operatio pertinet ad rerum princi-piũ: quo producũtur in esse: ita iudiciũ per-tinet ad terminum quo res ad suum finem perducitur. distinguitur autem duplex dei operatio: vna que primitus res in esse pdu-xit: instituens naturaꝫ ⁊ distinguens ea: que ad cõpletionem ipsius pertinẽt: a quo qdẽ opere deus dicitur quieuisse Gen. ij. Alia eius est operatio qua operatur in eius gu-bernatione creaturarũ: de qua Jo. v. Pa-ter meus vsqʒ mõ operatur: ⁊ ego operor. Ita etiã duplex eius iudicium dicitur: ordi-ne tamen cõuerso. vnum quod respondet operi gubernationis: que sine iudicio esse

nõ põt: p quod quidem iudicium vnusqsqʒ singulariter pro suis operibꝰ iudicatur: nõ solum secundum quod sibi competit: sed se-cũdum quod competit gubernationi vni-uersi. Unde differtur premiatio vnius pro vtilitate aliorum: vt patet ad Hebre. xi. Et pene vnius ad profectum alterius cedunt. Unde necesse est: quod aliud sit iudicium vniuersale respõdens ex aduerso prime re-rum productioni in esse: vt videlicet sicut tunc omnia processerunt immediate a deo: ita tunc vltima completio mũdi detur vno quoqʒ accipiente finaliter quod ei debetur secũdum seipsũ. Unde ⁊ in illo iudicio ap-parebit manifeste diuina iusticia: quantum ad omnia: que nunc ex hoc occultantur: ꝙ interdum de vno disponitur ad vtilitatem aliorum aliter q̃ꝫ manifesta opera exigere videantur. Unde etiam ⁊ tunc erit separa-tio vniuersalis bonorum a malis: quia vl-terius non erit locus: vt mali per bonos ⁊ boni per malos proficiant: propter quem profectum interim commixti inueniuntur boni malis: quoadusqʒ status huius vite p diuinam prouidentiã gubernatur. ¶ His habitis dicendum est ad rationes in oppo-situm. ¶ Ad primam respondetur ꝙ deus non iudicat bis in idipsum: sm idem in il-lo iudicio. Pro quo notandum ꝙ quilibet homo est singularis quedaꝫ persona: ⁊ est pars totius generis humani. Unde ei du-plex iudicium sibi debetur: vnum singula-re: quod de eo fiet post mortem: quando re-cipiet: iuxta ea qua in corpore gessit quam-uis non totaliter: quia non quo ad corpus: sed quo ad animam tantum. Aliud iudi-cium debet esse de eo: secundum quod est pars totius humani generis: sicut aliquis iudicari dicitur secundum humanam iusti-ciam: etiam quando iudicium dicitur eẽ cõ-munitatis cuius ipse est pars. Unde ⁊ tũc quando fiet vniuersale iudicium totius hu-mani generis per vniuersalem separatio-nem bonorum a malis: et quilibet per con

sequens iudicabitur: nec tñ deus bis iudicabit in idipsum: q: non duas penas ꝑ vno peccato infert: sed pena que ante iudicium cōplete inflicta non fuerit: in vltimo iudicio cōplebit: post q̄ impij cruciabunt: quo ad corpus: ⁊ quo ad animam simul. ¶ Ad secundam rñdeo: ꝙ est falsum ꝙ sñia illꝰ generalis iudicij: que est vniuersalis separatio bonorum a malis: precedat illud iudiciū nec etiā quo ad pticularē sñiam vniuscuiusqꝫ plene ꝓcessit iudicij effectus: q: ⁊ boni amplius post iudiciū premiabunt. tū ex gloria corporis adiuncta. tū ex numero sanctorū cōpleto: ⁊ mali etiā amplius torquebuntur adiūcta pena corporis: ⁊ cōpleto in penis numero damnatorū: q: quāto cū pluribus ardebūt: magis ardebūt. ¶ Ad tertiā rñdet negādo ꝯñam: ⁊ rō est: quia vniuersale iudiciū: vt dictū est: magis directe respicit vtilitatē hominū: qꝫ singulos iudicādorū: qꝫuis igitur cuilibet homini ante iudiciū sit certa noticia de sua damnatione vel premio: non tñ oibus omniū damnatio vel premium innotescit. Unde iudicium necessarium erit.

D secundā. q. qua querit vtrū omnes iudicandi in iudicio videbunt filium hominis. i. xp̄m in forma humana gloriosa iudicātem sic proceditur: ⁊ videtur ꝙ nō. ¶ Primo sic: xp̄s in iudicio non apparebit in forma humanitatis gloriosa Jo. xix: videbunt in quem transfixerūt glo. q: in ea carne venturus est: in qua crucifixus est: sed crucifixꝰ est in forma infirma: ergo in forma infirmitatis apparebit: nō i forma gloriosa. ¶ Secūdo sic: dicitur Mat. xxiiij. Apparebit signū filij hois in celo. i. signum crucis: ergo cū crux sit signū infirmitatis ⁊ nō glorie: et per consequēs nō videbit ab omnibus in forma gloriosa. ¶ Tertio sic: oculus nō glorificatus nō poterit videre claritatē corporis glorificati: cū sit improportiōatus: ergo cū multi vtpote mali non habebunt oculos glorificatos: nō poterūt videre xp̄m iudicātem in forma gloriosa. ¶ In oppositum est euangeliū nostrū: in quo dicit Uidebūt filium hois venientem in nube: cū potestate magna et maiestate. Maiestas aut. ⁊ potestas ad gloriā pertinēt: ergo in forma gloriosa apparebit: ⁊ ab omnibus videbitur. ¶ Rñdeo dicendū sub tribus cōclusionibus. ¶ Prima est ꝙ xp̄s in iudicio apparebit in forma humana. Ista cōclusio patet ex illa parte euāgelij: vbi dicitur: videbunt filium hois venientem: ergo in forma humana. ¶ Secūda rōne sic: eius est iudicare: cuius est legē cōdere: sed xp̄s in humana natura apparēs nobis lege euāgelij dedit: ergo in eadem natura apparensꝰ iudicabit. ¶ Tertio sic: xp̄s secundū illā formā iudicabit in qua iudicatus est: vt possit ab impijs videri: vt dicit glo. Jo. v. Sed iudicatus est in forma humanitatis ergo in eadem iudicabit. ¶ Secūda ꝯclusio ē ꝙ xp̄s in iudicio apparebit in forma humana gloriosa. ¶ Ista cōclusio patet: ¶ Primo sic: ille qui iudicat dꝫ eminere illis qui iudicant sed electi qui iudicabūtur a xp̄o: illi corpora gloriosa habebūt: ergo multo fortius iudex in forma gloriosa apparebit. ¶ Secundo sic: sicut iudicari est infirmitatis: ita iudicare ē auctoritatis: ⁊ glorie: sed in primo aduentu quo xp̄s venit ad hoc ꝙ iudicaretur apparuit in forma infirmitatis: ergo in secundo aduentu in quo veniet vt iudicet apparebit in forma gloriosa. ¶ Tertia cōclusio licet xp̄s in iudicio in forma gloriosa ab oibus videndus sit. visio tñ illa sicut bonis erit delectabilis: ita reprobis tristis ⁊ terribilis: probatur ꝯclusio. Dicit enim ysidorꝰ ꝙ apparebit xp̄s terribilis reprobis: blandus bonis: Unde sicut amicis gloria est delectabilis: ita gloria ⁊ potestas eius q odio habetur contristat: ⁊ ideo sicut visio glorie humanitatis xp̄i erit iustis i premiū: ⁊ gaudiū: ita inimicis xp̄i erit in suppliciū. Nūc ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rñdetur negando cōsequentiam: ꝙ licet in eadē carne in qua crucifixus est apparebit: nō tñ

similit̃ se habente: quia primo fuit passibilis: ꝫ in iudicio apparebit gloriosus sicut erit. ¶ Ad secūdaꝫ r̄ndetur pariter negādo cōsequentiā: rō est: quia licet signū crucis apparebit in iudicio: non t̄n ad iudicium tunc existentis infirmitatis sed potestatis: vt per hoc iustis: appareat cōdemnatio eoꝝ: q tā tā misericordiā neglexerunt. ¶ Ad tertiaꝫ r̄ndetur negando consequentiā: ⁊ rō est: q corpꝰ gloriosum hꝫ in potestate sua vt se demonstret vel nō demonstret oculo non glorioso: nō in forma gloriosa christus ab omnibus poterit videri.

Ad tertiā. q. qua querit̃ vtrū signa que ponunt̃ hic i euāgelio precedere debeant iudiciū: sic procedit̃: ⁊ videt̃ q n̄. ¶ Primo sic: dic̃ apostolus p̄mo ad The. v. Cuꝫ enī dixerit ip̄i pax ⁊ securitas: tūc repētinꝰ eis superueniet interitus: sed nō esset pax ⁊ securitas: si homines per signa precedentia terrerent̃: ergo signa illa que sunt ad terrorē nō precedent iudiciū. ¶ Secundo signa ad manifestationē alicuius ordinātur: ꝫ aduētus xp̄i ad iudiciuꝫ dꝫ esse occultus. Vn̄ ij. The. v. Dicit̃ dies dn̄i sicut fur in nocte veniet: ergo signa nō debēt ipsum p̄cedere. ¶ Tertio sic: t̄ps p̄mi aduētus fuit p̄cognitū a prophetis qđ nō ē de secūdo aduentu: sed p̄mū aduentū xp̄i nō p̄cesserūt aliqua signa: ergo nec scđm p̄cedent. ¶ Quarto sic: corpora celestia inalterabilia sunt: ergo n̄ obscurabūtur. ¶ Quinto sic: cū stelle secūdū substātiā ⁊ fixionē sunt ꝑpetue: ⁊ immutabiles: nō videtur qđ de celo debeāt cadere. ¶ Sexto angeli sunt beati. beatitudo vero excludit oēm miseriam: ⁊ mutabilitatē: videtur q virtutes celoꝝ que dicuntur angeli nullo mō pn̄t dici timore affici vel moueri. ¶ In oppositū ē euāgeliū p̄ns. R̄ndeo dicendū sub ista ꝯclusiōe q signa q̄ describūtur in hoc euāgelio p̄cedēt futurū iudiciū. ¶ Ista ꝯclusio sic declaratur ex dict̄ in superiori q̄one: dictū ē q xp̄s ad iudicādū veniēs in forma gloriosa apparebit: ꝑpter auctoritatē: q̄ iudici debet̃: ad dignitatē aūt iudiciarie potestatꝭ pertinet habere aliq̄ indicia: q̄ ad reuerentiā ⁊ subiectionē inducant: ⁊ ideo aduentū xp̄i ad iudiciū venientio multa signa p̄cedent: vt corda hominuꝫ in subiectionem vēturi iudicis adducātur: ⁊ ad iudiciū p̄parētur: ⁊ inter alia hec q̄ in euangelio describuntur. ¶ Ad rōnes in cōtrariū ad p̄mā r̄ndetur: q secundū q dicit Augustinus in li. ad esicių: circa finem mundi erit vniuersalis persecutio maloꝝ cōtra bonos. Vn̄ sicut aliq̄ timebūt. s. boni: ⁊ aliqui securi erūt. s. mali: q ergo dicit̃ cū dixerint impij pax ⁊ securitas ⁊c̃. Ad malos referenduꝫ est: q̄ signa futuri iudicii p̄parendēt: ad bonos vero pertinet: q hic in euangelio dr̄: arescētibꝰ hoibus p̄e timore ⁊c̃. ¶ Ad secundam r̄ndetur: q dies dn̄i dr̄ sicut fur venire in nocte: non q dn̄s ad iudiciuꝫ sit vēturus de nocte: imo veniet de die in luce clarissima: sicut ascendit: ꝫ q ignoratur t̄ps determinatuꝫ q per signa illa cognosci nō poterit. ¶ Ad tertiā r̄ndetur negādo ꝯñam: ⁊ rō est: q nō ē simile de p̄mo aduētu: ⁊ secundo. In p̄mo eni aduēcu xp̄s venit occultꝰ q̄uis determinatuꝫ t̄ps esset p̄us p̄cognituꝫ a ꝓphetis: ⁊ ideo nō oportebat hm̄oi signa in p̄mo aduētu apparere: sicut apparebunt in scđo aduētu: i quo manifestus veniet: q̄uis determinatuꝫ t̄ps sit occultuꝫ. ¶ Ad quartā r̄ndetur: q corpora celestia nō obscurabuntur per p̄uatione ꝓprii luminis: cuꝫ sit eis naturale: corpora autē celestia manebunt in sua natura integra: ꝫ ista obscuritas erit respectu nostri: per interpositionē alicuius corporis opaci: quēadmodum fit in eclipsi: luna vero dicitur non datura lumē suum: Mat. xxiiii. q pōt dupliciter intelligi: vno mō: q erit interposita inter terrā ⁊ solē: ⁊ pars lune q̄ est versus terrā obscurabitur: cuꝫ nō habeat lumē nisi a sole. Alio mō per interpositionē nubiuꝫ obscurantium. ¶ Ad quintam de stellis: q stelle non cadent de celo quātum ad corꝫ

substantiam: cum sint incorruptibiles: sꝫ se-
cundum apparentiā: q: vere stelle abscōdē
tur nubibus densitate: ⁊ de nubibus versus
terram descendent exalationes ignite: q̄ di
cuntur stelle cadētes: vel ut dicit. Albertus
magnus: q̄ stelle dicūtur cadere: nō quātū
ad substātiā suā: sed quātū ad casū sive vir
tutis: quā hñt mō. ¶ Ad sextā rñdetur: ꝙ
virtutes celorū dicūtur moveri: q: tūc mul
ta terribilia facient ad terrorem hominuꝫ.
Hec aūt motio in nullo contradicit statui
beatitudinis angelorum: ut patet: ⁊ ita ra-
tio in nullo procedit.

D questionē quartā: qua q̄-
ritur utrum tēps futuri iudi-
cij potest determinate sciri: ab
aliquo homine: sic ꝓceditur:
⁊ videtur ꝙ sic. ¶ Primo
sicut enim sancti patres expectabāt pri
mum adventum: ita nos secundū expecta
mus: sed sancti patres sciverūt tēps adven-
tus ꝓmi: sicut per numerū ebdomadaruꝫ:
que describuntur Daniel.ix. Ergo videtur
ꝙ ⁊ nobis est possibile scire tempus secū
di adventus determinatū. ¶ Secūdo sic: p
signa devenimus in cognitionem signato-
rū: sed de iudicio multa signa in hoc euāge
lio nobis describūtur: ergo in cognitionē
illius tēporis possumus devenire. ¶ Ter-
tio sic: sm Augusti. in fine de civitate dei:
Sexta etas currit ab adventu xpi usqꝫ ad fi
nē mūdi: sꝫ scitur quātum ꝑcedētes etates
duraverūt: ergo sciri pōt: quātum ista etas
durare debeat: per cōparationē ad alias.
¶ Quarto sic: magnū: ⁊ parvū: diuturnuꝫ
⁊ breve: relative dicitur de uno per cōpa-
rationē ad aliud: sed tēps illud qd est ab ad
ventu christi: usqꝫ ad finē mundi: dicitur esse
breve: ut Patet. i. Cor. vii. Tēpus breve ē
⁊ in codē. x. Nos sumus in quo fines secu
lorū devenerūt: Et. i. Jo. iiii. Novissima ho
ra est: ergo hoc dicitur p cōparationeꝫ ad
tꝑa ꝑcedēs: ergo saltē hoc videt̄ sciri pos-
se: q: multo brevius ē tēps ab adventu xpi us
qꝫ ad finē mūdi: qꝫ a ꝑincipio mundi: usqꝫ
ad xpm. ¶ In oppositū ē illud Mat. xxiiii.
De die illa ⁊ hora: nemo scit: nec angeli ce
lorū. ¶ Secūdo sic: si deberet aliqbus revel-
lari: ꝑcipue revelatū fuisset querēnbus apo
stolis: q doctores totius mūdi instituebant:
sꝫ eis de finali adventu dñi querēnbꝰ rñsum
est. Actuū. ꝑmo. Nō est vestrū nosse tēpo-
ra vel momēta q̄ pater posuit in sua ꝑtate:
ergo multo minus ē aliis revelatū. ¶ Rñ
deo dicēdū sub ista cōclusione ꝙ tēps deter
minatū futuri iudicii non pōt cognosci ab
aliquo puro hoie: a solo enī deo ⁊ ab hoie
xpo cognoscitur. Probatur enī ista cōclu-
sio iuxta sanctū Tho. in qōnibus de poten
tia dei: q: duplex est modus: quo possumꝰ
cognoscere futura. s. per cognitionē natu-
ralē ⁊ per revelationē. Naturali quidem co
gnitione cognosci nō pōt determinate finis
mūdi: q: eiꝰ nō ē alia cā nisi volūtas divina
quā quidē cām naturali cognitiōe cogno-
scere nō possumus. Per revelationē vero
lꝫ sciri posset: si deus vellet revelare: nō tū
cōgruū esset ꝙ revelaret nisi hoī xpo: ꝓpter
hoc q: finis mūdi nō erit nisi completo nu
mero electorū: cuius cōpletio ē quedā exe-
cutio totius divine ꝑdestinatiōis. Unū nō
cōpetit revelationē fieri de fine mundi: nisi
ei cui fit revelatio de tota ꝑdestinatiōe divi
na. s. hoī xpo: p quē tota divina ꝑdestina
tio totius humani generis quodāmō iplet̄
unde dicitur Jo. Pr diligit filiū: ⁊ oīa de
mōstrat ei que ipse facit. ¶ Ad rōnes i op
positū: ad primam rñdetur negādo ꝯseque
tiā: ⁊ rō est: ꝙ nō ē simile de pmo adventu ⁊
scdo: q: pmus adventus xpi nobis parabat
viā ad merendū p fidē: ⁊ alias futuros: iō
ex pte nostra reqrebatur pmi adventus no
ticia: ut credēdo in eum q venturus erat vel
per eiꝰ gratiā mereri possemus. In secun-
do aūt adventu pmia reddētur p iustitiā: ⁊ sic
ex parte nostra nō reqritur qd agamꝰ: aut
qd cognoscamus: sed qd recipiamꝰ. unde
nō oꝫ ꝑcognoscere determinate tēpus illiꝰ
adventus. ¶ Ad secūdā rōnem rñdetur ne
gādo ꝯñam: ⁊ rō ē: q: illa signa posita sunt

ad manifestandű: qđ qñqʒ műdus finietur nő aűt ad manifestădű đterminatű tps q̃ñ finietur. Ponuntur aűt inter illa signa aliqua q̇ quasi a műdi exordio fuerűt: sicut q̄ surget gens cőtra gentě: ꝛ qđ terremotus erűt per loca: sed instăte műdi fine hec habűdatius euenient: que aűt sit illa mẽsura horű signorum: que ante finez mundi erűt: manifestű nobis eẽ nő pőt. ❡ Ad tertiă rñdetur negădo cősequentiam: ꝛ rő est: qa sicut Augustinus. Libro. lxxxiij. q. Ultima etas műdi cőparatur vltime etati hois: q̄ determinato numero annorű nő diffinitur: sicut alie etates diffiniuntur: ß qñqʒ tătum durat quătű oẽs alie: vel etiam amplius: vnde etiam ista vltima etas műdi non potest determinato numero annorű generationű diffiniri. ❡ Ad quartă rñdetur negădo cősequẽtiă: ꝛ rő est: qa ex hoc q̄ dicitur nouissima hora: vel ex similib⁹ locutiőibus: q̄ in scriptura dicűtur: nő videtur aliqua determinata quătitas tẽporis sciri: nő enim illa sunt dicta ad significădum breuem horam ipsius temporis: sed ad significădum statuʒ műdi: q est quasi nouissima etas: q quanto tẽpore duret nő ẽ diffinitű: nő enĩ legi neă gelice alius status succedet: q ad perfectuʒ adducat: sicut ipsa succedit legi veteri ꝛ lex vetus legi nature.

❡ In dñica tertia: est euăgelium. Cum audisset Jo. in vinculis opera christi Mathei. xi. Circa quod occurrunt sequẽtes. q. disputande.

❡ Prima vtrű beatus Jo. baptista dubitauerit an xp̃s eẽt q mittẽdus erat saluator műdi. ❡ Secűda vtrum christus cőuenienter rñdit ad questionem Jo. cum ait dicite Joăni ceci vident. ꝛc. ❡ Tertia vtrű beatus Jo. fuerit plusq̃ʒ propheta.

Ad primaʒ. q. qua q̃ritur vtrű beat⁹ Jo. dubitauerit an christus esset qui mittendus erat saluator műdi: sic proceditur: ꝛ videtur q̄ sic. ❡ Primo qa questio est dubitabilis ꝑpositio: ipse autẽ quesiuit vtrum ipse christus esset q venturus erat saluator műdi: ergo videtur dubitasse. ❡ Secundo dicit sic. Gregorius in omelia: q̄ beatus Jo. petiuit an sicut ꝓ hominibus nasci dignatus est: an etiam ꝓ hominibus mori ꝛ ad inferos descendere dignaretur: ergo videt̃ q̄ dubitauerit. ❡ In oppositum est q̄ ipse testimoniű de eo perhibuit: q̄ esset agnus dei qui peccata mundi tolleret Jo. i. Ergo nő dubitauit. ❡ Respondeo dicendum: q̄ circa hanc. q. fuerűt varij modi dicendi: beatus Gregorius dixit q̄ beatus Jo. non dubitauit vtrum christus esset saluator műdi: sed dubitauit vtrű sicut nat⁹ erat in humanitate nostra ita etiă moreretur pro salute humana: sed hec responsio nő videtur cőueniens: quia Jo. nő fuit minus illuminatus q̃ʒ prophete veteris testamenti. Prophete autem cognouerunt christum: nő tantum nasciturum i carne propter nos: sed etiaʒ moriturum: vt habetur Isa. liij. Tanq̃ʒ ouis ad occisionem ductus est: ergo multo fortius Jo. qui fuit plusq̃ʒ propheta cognouit. Itẽʒ Jo. de christo predixerat sicut dictum est. Ecce agnus dei Jo. i. q̄ non dixisset: vt videtur: nisi vidisset eum immolandum pro salute mundi. Alij: vt Ambrosius: dicunt q̄ triplex est dubitatio. Una infidelitatis que fuit in iudeis. Alia tarditatis: que fuit in discipulis. Alia est pietatis que fuit in Jo. Baptista: vt Ambrosius videtur dicere: q̄ beat⁹ Jo. nő fecit illam. q. christo: tu es qui venturus es: dubitatiue: ß quadă pietate modo quo dixerat Petrus: quando audiuit christum iturum Hierusalem: et passurum: ꝛ morituruʒ ibi. Absit a te domine vt hoc fiat: sciebat enim Jo. christum moriturum pro humano genere: ꝛ ad infernum descensurum sed compatiendo morti eius: quesiuit per moduʒ dubitantis: sed hoc non exprimitur in verbis Jo. ꝛ ideo tertij dicunt vt Augustinus. ꝛ Chriso. cum quibus tenendum q̄ Jo. nő dubitauerit de pdictis: q certitudinaliter cognouit: sed discipuli eius q non erăt

sic illuminati dubitauerūt: et ideo Jo. p discipulos suos. q. pposuit: nō propter sui dubitationē: sed discipulorū hesitationem: q̄si diceret: sepe vos ammonui: et nō credidistis mihi: q̄ ipse esset: ecce mitto duos ex vobis: et dicite ei es qui venturus es. etc. vt per vosipsos certificati magis acquiescatis: ego enim nō sum xp̄s: sed ipse qui spiritū nō accepit ad mensuram: et hoc de ista q̄stiōe. Ex dictis p3 r̄ndeo ad obiecta. Ad primū dicitur: q̄ nō erat dubitatio Jo. sed discipulorū. Ad secūdum r̄ndetur: q̄ expositio Gregorij non recipitur in hac parte.

Ad secūdā. q. qua querit̄ vtrū xp̄s conuenienter r̄ndit questioni Jo. et videtur q̄ non. ¶ Primo sic: In primo aduentu venturus erat in infirmitate: s̄m illud ysa. liij. tanq̄3 virū dolorū et scientē infirmitatē: sed opera miraculorū magis pertinent ad virtutem et maiestatē: q̄3 ad infirmitatem: ergo nō ꝯuenienter r̄ndit se esse qui venturus erat in carnē: per operationē miraculorū. ¶ Secūdo sic: miracula q̄ xp̄s fecit ab alijs facta sunt: ergo p talia nō cōuenienter r̄ndebat: q̄ ipse erat q venturus esset ad saluandum mūdū. ¶ In oppositum est euāgeliū p̄ns: et illud Jo. v. Opera que mihi dedit pater vt faciā ipsa testimoniū perhibēt de me. R̄ndeo dicendū: q̄ xp̄s ꝯuenient̄ r̄ndit. R̄ndit enim nō per v̄ba: s3 per facta: faciens in ꝯspectu discipulorū Jo. miracula multa manifeste declarātia: q̄ ipse esset xp̄s: hoc ē qd̄ d̄r renūciate Jo. que audistis in doctrinis: et vidistis in miraculis: ceci vidēt ad p̄ceptū meū: qd̄ solius dei est. ¶ Ad rōnes in oppositū dicendū: ad primā r̄ndetur negādo ꝯsequētiā: et rō est: q: licet filius dei venturus erat in primo aduentu in īfirmitate carnis: ventur9 tñ erat in v̄tute: dei quod manifestādū erat per miracula. Vñ Jsa. xxxv. Ait pp̄heta deus ipse veniet et saluabit nos: tunc aperient̄ oculi cecorū et aures surdorū patebūt tūc saliet sicut ceruus claudus etc. ¶ Ad secundā r̄ndet̄ negādo assumptum: dicimus enim q̄ a nullo sanctorum facta fuerūt miracula: ppria virtute: sicut a xp̄o facta sunt. Unde manifestū argumentum fuit sue diuinitatis: q̄ ipse erat qui vēturus erat saluator mundi.

a Ad tertiā. q. qua queritur vtrū Jo. fuit plusq̄3 pp̄heta procedi tur sic: Beatus Jo. non fuit pp̄heta vt ip̄e dicit de seipso Jo. i. ergo nō fuit plusq̄3 pp̄heta. ¶ Secundo sic Mat. xi dicit̄ lex et pp̄hete vsq3 ad Johannē: ergo videt̄ q̄ Jo. nō fuerit pp̄heta. ¶ Tertio pp̄heta d̄r: qui p̄cul in futurū fatur: sed beatus Jo. nō pp̄hetauit p̄cul de xp̄o in futurū: sed p̄ntem digito oñdit: ergo videt̄ q̄ nō pōt dici pp̄heta. ¶ In oppositū est p̄ns euāgeliū. R̄ndeo dicendum sub ista ꝯclusione q̄ beatus Jo. fuit pp̄heta et plusq̄3 pp̄heta. p3 ꝯclusio. Primo testimonio xp̄i. ¶ Scd̄o sic: q̄ fuerit pp̄heta dicit̄ Luce. i. Tu puer pp̄heta altissimi vocaberis: qd̄ vero fuerit plusq̄3 pp̄heta. patet primo: q: pp̄hete est futura p̄dicere. iste autē nō solum futura sed etiam presentia ostēdit dicens. Ecce agnus dei. etc. Hec ratio tāgitur in hymno: cum dicitur. Ceteri tantum cernere vatum corde presago: iubar affuturum: tu quidem mundis celos auferentē indice prodis. Secundo q̄ ante vsum vite motum ostendit prophete: Luc. i. Ut facta est vox salutationis tue in auribus meis: exultauit i gaudio īfans i vtero meo. ¶ Tertio quia non solum propheta sed baptista christi fuit. ¶ Quarto quia super hoc q̄ pp̄heta fuit. fuit etiam precursor christi Luc. i. Preibis enim ante faciem domini: parare vias eius. ¶ Quinto sic: quia sicut christus prophetizatus est ab eo: et ab alijs prophetis: ita beatus Johannes ab alijs prophetis nūciatus est. Unde saluator ipse volens ostendere qualiter Jo. plusq̄3 propheta: fuisset statim subdit. Hic est de quo scriptū est. s. Malachie. iij. Ecce mitto angelū meū añ faciē tuā: sunt v̄ba p̄ris ad filium.

¶ Ad rationes in oppositum: ad primá rñdet negádo añtecedés: Ad ꝓbationé dicim⁹ ꝙ Jo. nó negauit se esse ꝓphetá absolute: nec prophetá missum añ xp̃m: sed negauit se esse illũ prophetá: de quo loquit̃ scriptura: Deutero. xviij. Prophetá suscitabit vobis deus de fratrib⁹ vestris: ⁊c. que quidẽ auctoritas ſm veritaté intelligenda é ad litterá de xp̃o: licet iudei: vt dicit magister nicholaus de lira: intelligát de alio propheta. ¶ Ad secũdá rñdet̃ negádo cõsequẽtiam: ⁊ ad auctoritaté Mat. xi. rñdet̃ ꝙ p illvd verbũ: nó est intelligendũ: ꝙ post se nó fuerint alij prophete: cũ de⁹ dicat Mat. xxiij. Ecce mitto ad vos ꝓphetas ⁊ scribas ⁊c. Item in. ij. Anna prophetizauit: sed ideo dicitur lex ⁊ ꝓphete: vsqꝫ ad Jo. qa i lege ⁊ ꝓphetis dictas de xp̃o erat sub figuris ⁊ enigmatibus tradita: sed a Jo. est manifeste ostésa dicẽte: ecce agnus dei ⁊c. ¶ Ad terciam rñdet̃ iuxta albertũ: ꝙ propheta capit dupliciter: vno modo stricte ⁊ proprie. s. ꝗ procul in futurũ fat̃ de verbo ⁊ sacramẽtis: ⁊ hoc accipit̃ per diuiná inspirationé. Alio mó dicit̃ ꝓpheta large. s. habens diuinaꝫ inspirationé d verbo ⁊ sacramẽtis eius: ⁊ hoc mó beatus Jo. fuit ꝓpheta ⁊ nó primo mó.

¶ In dñica quarta legit̃ euãgeliũ: in illo tépore: miserũt iudei ab Jerosolimis: ⁊c. Jo. i. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Prima é vtrũ beatus Jo. bene rñderit ad iterrogationẽ sacerdotũ ⁊ leuitaꝝ querentiũ: tu quis es. ¶ Secũda est vtrũ fuerit cõueniens Jo. baptizare. ¶ Tertia vtrum conueniens fuerit vt xp̃s inter homines cõuersaretur.

Ad primá. q. in qua queritur vtrũ beatus Jo. bñ rñderit ad interrogationé sibi factá per sacerdotes ⁊ leuitas: tu qs es: ⁊ videt̃ ꝙ nó. ¶ Primo in hoc ꝙ rñdit nó sum ego Christus cũ de hoc nó videat̃ fuisse interrogat⁹. ¶ Secũdo videt̃ male rñdisse: cũ dixerit se non eẽ heliá: cũ Mat. xi. xp̃s dicat d eo: ipse est helias. ¶ Terno videt̃ male rñdisse: cũ interrogatus si esset ꝓpheta: rñdit se nó prophetá. ¶ Quarto videt̃ male rñdisse cum interrogatus dicat se esse vocẽ clamátis in deserto. ¶ In oppositũ est: qꝛ Jo. cũ eẽt repletus spũ sancto ex vtero matris sue: ⁊ ꝓ cõsequẽs illuminatus a deo: nó rñderet nisi bñ. ¶ Ad rões i oppositũ rñdet̃: Ad primá dicit̃: ꝙ licet exp̃sse nó fuerit interrogatus an eẽt xp̃s: ista tñ erat intẽtio illoꝝ qrẽdi ⁊ sciendi an eẽt xp̃s: cũ enim tépore quo viuebat Jo. eẽt famosa opinio: ⁊ maxime i hierusalẽ: vbi vigebat studiũ legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ꝙ tempus aduentus messie eẽt de proximo: ⁊ messiam de proximo expectabant. Preterea videbát Jo. baptiste mirabilem natiuitaté: ⁊ eius excellẽté sanctitaté: ideo erát moti ad opinádũ ipsum esse christum: ꝓpter quod miserunt solẽniores nũcios ad Jo. volẽtes super hoc scire volũtaté eius: ⁊ ita recte beatus Jo. dicens se nó eẽ xp̃m rñdit intentioni eoꝝ: hoc enim querebant: tu quis es: vt rñderet eis si esset xp̃s vel nó. ¶ Ad scdaꝫ dr̃: ꝙ optime rñdit negádo se eẽ heliá: qꝛ ita erat in veritate: ꝙ nó erat helias in persona. Christus aũt dixit eũ heliã nó in persona: sꝫ in spũ ⁊ virtute: qꝛ. s. similitudiné helie in suis operib⁹ demõstrabat: ⁊ hoc spẽaliter in tribus. ¶ Primo in officio qꝛ sicut helias: ſm dñi aduentum ꝓueniet: Ita Jo. ꝓcessit primũ. Vñ angelus dixit: ipse ꝓcedet añ illum. ¶ Secũdo in austeritate vite: qꝛ helias in deserto morabat̃: parce vtebat̃ cibo: ⁊ duris vestibus operiebat̃ vt dicit̃. iij. regũ. Ita Jo. in deserto esca ei⁹ erát locuste ⁊ mel siluestre: ⁊ zona eius de pilis camelorum. ¶ Tertio quátũ ad zeluꝫ qꝛ helias maximi zeli fuit. Vñ dicit. iij. Regũ. xix. zelo zelatus sum: sic ⁊ Jo. zelo veritatis mortuus é. ¶ Ad tertiá rñdet̃: ꝙ bñ rñdit negádo se esse ꝓphetá. Negauit quidẽ se esse ꝓphetá: nó absolute: sꝫ illũ excellẽtissimũ de quo ipsi qrebát: ⁊ d quo scriptura loquit̃. Deutro. xviij. suscitabit vobis

dñs pphetá de fratribus vestris: ⁊c̃. que
scriptura ad litterá ẽ itelligẽda de xp̃o: vel
negauit se eẽ pphetá q: nõ fuit pp̃heta sim
plicit: sive tñ: s; pluſq; ppheta. Alij nãq;
pphete sola futura p̃dicebãt: ⁊ a remotis.
Jo. vero xp̃m p̃ntem ⁊ nũciauit digito oñ
dẽs. d. Ecce agnus dei: ⁊ ecce qui tollit pec
cata mũdi. ¶ Ad q̃rtá rñdet q: etiá bñ rñ
dit dicẽs: q: eẽt vox clamãtis ĩ deserto. ⁊c̃.
beatus enĩ; Jo. cũ esset deuotissimus adi/
plẽs: qd̃ apostolus dicit ad Gala. ij. s. viuo
ego: iá nõ ego: s; viuit in me xp̃s: nõ rñdit
ego sum filius zacharie vel talis: s; illud in
quo xp̃m seq̃bat. Vñ dixit: ego vox clamã
tis ⁊c̃. dicit aũt se vocem eẽ: q: vox origine
posterior ẽ verbo: s; noticia p̃or. Nã v̄buz
in corde ꝯceptũ per vocẽ ꝓlatũ cognosci/
mus: cũ sit signũ eius. Deus aũ pat̃ p̃cur
sorẽ misit Jo. in tẽpore factũ: vt verbũ suũ
ab eterno ꝯceptũ annũciaret: ⁊ iõ congrue
dicit Jo. ego vox clamanti; in deserto. s. iu/
dee: dirigite viam dñi. i. ego sũ; ille de quo
scriptura sácta loquit Jsa. c. l. ego vox cla
mãtis in deserto: vt hoies se ad aduentum
xp̃i in mũdũ prepararent: ⁊ sic p; q: Jo. in
oibus bene rñdit ad interrogationẽ sibi fa
ctam: tu quis es.

A secũdá. q. qua queritur
vtrũ fuit cõueniẽs Jo. ba
ptizare: sic proceditur: ⁊ vi
detur q: nõ. ¶ Primo sic:
oĩs enim ritus sacramenta
lis ad aliquá pertinet legẽ:
sed Jo. nõ introduxit nouá legẽ: ergo incõ
ueniẽs fuit q: Jo. nouũ ritũ baptizãdi itro
duceret: ¶ Secundo sic. Jo. fuit missus a
deo in testimoniũ tanq; propheta s̃m illud
Lu. i. Tu puer propheta altissimi vocabe/
ris: Sed pphete q fuerũt añ xp̃m nõ itro
duxerũt nouũ ritũ: sed ad obseruãtiá lega
liũ inducebãt: vt p; Macha. vltimo. Me
mentote moysi serui mei: ergo nec Jo. no
uũ ritũ baptizãdi inducere debuit. ¶ Ter
tio sic: vbi est alicuius rei superfluitas: non
est ad illud aliud addendũ: sed iudei excede
bant in superfluitate baptismatũ: vt dicitur
Marci. vij. q: pharisei ⁊ omnes iudei nisi
crebro lauẽt manus nõ mãducãt: ⁊ in foro
nisi baptizẽtur nõ cõmedũt: ⁊ alia multa q̃
tradita sunt illis seruare: vt baptisma cali/
cũ ⁊c̃. ergo incõueniẽs fuit q: Jo. baptiza/
ret. ¶ Quarto sic: baptismus Jo. nõ vide
tur eẽ a deo. ergo incõueniẽs fuit Jo. tale;
ritũ introducere. Cõsequẽtia p;: añcedens
pbat̃ sic: nihil enĩ sacramẽtale: qd̃ ẽ a deo:
deñoiatur ab hoie puro. Vñ baptism⁹ no
ue legis nõ dr̃ petri: aut pauli: s; baptism⁹
denoiatur a Jo. dr̃ enĩ; baptism⁹ Jo. ergo
nõ est institutus a deo. ¶ Quinto sic: alia
sacramẽta nõ habuerunt assuefactoria: er
go nec baptism⁹ xp̃i debuit h̃re baptismũ
Jo. vt assuefaceret hoies ad baptismũ xp̃i
¶ In oppositũ ẽ euãgeliũ p̃ns ⁊ Math.
iij. vbi p̃missa sanctitate Jo. subditur q: exi
bãt ad eũ multi ⁊ baptizabãtur in iordane.
Rñdeo dicẽdũ sub ista cõclusiõe: q: cõue/
niẽs fuit Jo. baptizare: que ꝯueniẽtia colli
gitur ex q̃tuor: ¶ Primo q: oportebat xp̃;
baptizari a Jo. vt baptismũ cõsecraret vt
dicit Augustin⁹ super Jo. ¶ Scd̃o vt xp̃s
manifestaretur. Vñ ipse Jo. baptista dicit
Jo. i. vt manifestetur. s. xp̃s in hierusalẽ: p
pterea veni ego in aq̃ baptizãs: ꝯcurrẽtib⁹
enĩ turbis annũciabat xp̃m: qd̃ q̃dẽ facili⁹
sic factũ ẽ: q̃; si per singulos discurrisset vt
Criso. dicit super Jo. tñ enĩ officiũ Jo. p̃/
dicãdo ⁊ baptizando ordinabatur ad mani
festationez xp̃i. ¶ Tertio vt suo baptismo
assuefaceret hoies ad baptismũ xp̃i. Unde
Grego. dicit ĩ q̃dá omelia q: iõ baptizauit
Jo. vt p̃cessiõis sui ordinẽ seruãs q nasci/
turũ dñ; nascẽdo p̃uenerat: baptizãdo quo
q; baptizatur; p̃ueniret. ¶ Quarto ad pe
nitẽtiá hoies inducẽs p̃pararet: ad digne
suscipiẽdũ baptismũ xp̃i. Vñ beda dicit: q:
quãtũ cathecuminis nõdũ baptizati; p̃dest
doctrina fidei: tñ ꝓsunt baptism⁹ Jo. ante
baptismũ xp̃i: q: sicut ille p̃dicabat peniten
tiá ⁊ baptismũ xp̃i: ꝓnũciabat: ⁊ icognitio
nẽ veritati;: q̃ mũdo apparuit: attrahebat:

Sic ministri ecclesie:q primo erudiunt:postea
peccata eorum redarguunt:deinde baptismo
xpi remissionẽ pmittunt. ¶ Ad rões in op
positum:Ad primã rñdetur negãdo oñam:et
rõ ẽ:q: baptismus Jo.nõ erat per se sacra-
mentum:sed quoddã sacramẽtale disponẽs
ad baptismum xpi:et iõ aliqualiter pertinebat
ad legẽ xpi:nõ aũt ad legẽ moysi. ¶ Ad se
cundã rñdetur negãdo osequẽtiã:et rõ ẽ:qa
Jo.nõ solũ fuit pphta:sed plusq̃ pphe-
ta. pphta vt dr̃ Mat.xi. fuit enim terminus
legis:et initiũ euãgelij:et iõ magis pertine-
bat ad eũ verbo et opere inducere hoies ad
legẽ xpi:q̃ ad obseruãtiam veteris legis.
¶ Ad tertiã rñdetur negãdo oñam:et rõ
est:q: baptismata illa phariseorũ erãt in aq
vt pote ad solã mundiciã carnis ordinata.
sed baptismus Jo. ordinabatur ad mundi
ciã spũalem. Inducebat enĩ hoies ad penitẽ
tiã:vt dictũ ẽ. ¶ Ad quartã rñdetur negã
do assumptũ. Nã dicitur Jo.i.q me misit
baptizare in aqua:ille dixit mihi:et c̃. Et ita
baptismus Jo. fuit institut⁹ pcepto diuino.
Unde ritus ille baptizandi nõ fuit ab hoib⁹
sed a deo:q familiari spirit⁹ sancti reuelatio
ne Johãnẽ ad baptizandũ misit:Et ita Jo.
primus minister fuit institutionis:et deus
actor principalis:Quod aũt denominet a bea
to Jo. est pp̄ter tria:vt dicit sctus Tho.in
iiij.sũ primo:q: fuit baptismi institutor:alio
quo mõ. Petr⁹ aũt nullo mõ baptismi:quo
ipse baptizabatur:tũ scdo q: nihil in illo ba
ptismo efficiebatur qd Jo. nõ faceret.tum
tertio q: sibi soli erat datũ illius baptismi
ministeriũ. ¶ Ad quintã rñdetur negãdo
osequẽtiã:q: vt dicit dñs Bonauẽtura:nõ
est simile de baptismo xpi:et de alijs sacra-
mẽtis:q: baptism⁹ est primũ et necessarium:
ergo congrue habuit preambulũ:q: enĩ est necessa-
riũ oportebat oẽs suscipere:et q: primitus ine
hoies inhabiles eẽnt et iprepararti:oportuit q pre
cederet aliqd simile:Nõ ẽ sic de alijs sacra
mẽtis:baptismus enĩ susceptus disponit ad
cetera alia:et ideo non indiguit alia assuefa
ctione:immo assuefactio baptismi ad alia
assuefecit.

D tertiã.q.in q̃ q̃ritur:q: di
citur i euãgelio d̃ xp̃o. Me
dius vestrũ stetit.i.cõuersat⁹
est. vtrũ cõueniẽs fuit vt xp̃s
iter hoies cõuersaretur:vel
vitã solitariã ageret:sic pceditur:et vr̃ q̃
nõ fuit cõueniẽs eũ inter homines cõuersa
ri. ¶ Primo sic:oportebat q̃ xp̃s sua con
uersatione nõ solũ se hominẽ oñderet:sed
etiam deũ:Sed deũ nõ cõuenit cũ hoibus
conuersari.dicitur enĩ Dani.ij.Exceptis
dijs quorum non est cũ hominibus ouer
satio:Et philosoph⁹ dicit primo politicorũ
q̃ ille qui solitarie viuit:aut est bestia si pro
pter seuitiam hoc faciat:aut est deus:si hoc
faciat propter contemplandam veritatem:
ergo videtur q̃ non fuit conueniens:chri-
stum inter homines cõuersari. ¶ Secũdo
sic:xp̃s dum in carne mortali vixit:debuit
perfectissimam vitam ducere.perfectissi-
ma autem vita est contemplatiua:Ad vitã
autem cõtemplatiuam maxime cõpetit soli
tudo:sm illud Osee.ij.ducã eam in solitu-
dinem:et loquar ad cor eius:ergo videtur
q̃ xp̃s debuit solitariã vitã ducere. ¶ Ter
tio sic:conuersatio xp̃i debuit esse vnifor-
mis:quia semper debuit in eo apparere qd
optimum est:sed quãdoq̃ xp̃s solitariã vi
tam querebat:turbas declinãs. Unde Re
migius dicit super Mat.q̃ xp̃s tria refu-
gia legitur habuisse. nauim:montem:et de
sertum:ad quorũ alterũ quotienscũq̃ a tur
bis comprimebatur condescendebat:ergo
semper debuit solitariam vitam ducere.
¶ In oppositum est euangelium presens:
vbi dicitur:Medius vestrũ stetit.i.inter
vos conuersatus est:et vitam communem
vobiscum ducens. ¶ Respondeo dicen-
dũ sub ista conclusione:conuenientissimũ
fuit christum conuersari inter homines.
Patet oclusio. ¶ Primo ex illo Baruc.
iij. Post hec in terris visus est:et cũ ho
minibus ouersatus est.rõne sic pbatur:cõ
uersatio xp̃i talis debuit eẽ vt ouenire fini

conuersationis: secundum quē venit in mūdū. venit autē in mūdū: Primo quidē ad manifestandū veritatē: sicut ipse dicit Jo. xix. in hoc natus sum: τ ad hoc veni in mūdum vt testimonium perhibeam veritati: τ ideo non debebat se occultare: vitam solitariam agens: sed in publicum procedere: publice pdicādo. vnde Luce. iiij. dicit illis qui volebant eum detinere: quia τ alijs ciuitatibus oportet me euāgelizare regnum dei: quia ideo missus sum. ¶ Secundo venit ad hoc: vt homines a peccato liberaret 𝔷 illud. i. Thi. i. xps iesus venit in hūc mūdū peccatores saluos facere: τ ideo vt Criso. dicit: licet in eodem loco manendo posset xps homines ad se trahere: vt eius predicationem audirent: non tamen hoc fecit prebens nobis exemplū: vt perambularemus τ requireremus pereuntes: sicut pastor ouem perditam: τ medicus accedit infirmum. ¶ Tertio venit: vt per ipsum habeamus accessum ad deum: vt dicitur ad Ro. v. τ ita familiariter cum hominibus conuersando: conueniens fuit vt omnibus fiduciam daret ad se accedendi. Unde dictū est Mat. ix. factum est discumbente eo in domo: ecce multi publicani τ peccatores venientes discūbebant cum Jesu τ discipulis eius. ¶ Ad rationes in oppositum: ad Primā respondetur negando consequentiam: τ ratio est: quia xps per humanitatē suam voluit manifestare diuinitatem. τ iō conuersando cum hominibus: quod est proprium hominis: manifestauit omnibus suā diuinitatem: predicando: τ miracula faciendo: τ innocenter: τ iuste inter homines cōuersando. ¶ Ad secundam respondet negando consequentiam: τ ratio est: q2 licet vita contemplatiua simpliciter sit melior q̄ actiua: que occupatur circa actus corporales: actiua tamen 𝔰m quam aliquis predicādo τ docendo contemplata alijs tradit: ē perfectior q̄ vita que solum contemplatur: quia talis vita presupponit habundantiam contēplationis: τ ideo xps talem vitā elegit. Ad tertiam respondetur negando assumptū: τ ratio ē: quia actio xpi fuit nostra instructio: τ ideo vt daret exemplum predicatoribus: q̄ non semper se darent in publicū: τ ideo quandoqz dominus se a turbis retraxit: qḋ quidem legitur fecisse propter tria. Quandoqz quidem propter corporalem quietē. Unde Mat. vi. dicitur q̄ domin9 dixit discipulis: venite seorsum in desertum locum τ requiescite pusillum: erant eniz qui veniebant τ redibant multi: τ nec spatium manducandi habebāt: Quādoqz 𝔳o causa orationis: vt dicitur Luce. vi. factum ē in illis diebus: Exijt in montem orare: τ erat pernoctans in oratione: vbi dicit ambrosius q̄ ad precepta virtutis sue nos informat exēplo. Quandoqz vero vt doceat fauorē humanū vitare. Unde super illud Mat. v. videns iesus turbas ascendit in montē. Dicit Criso. per hoc q̄ non in ciuitate τ foro sed in mōte τ solitudine sedit: erudiuit nos nihil ad ostentationem facere: τ a tumultibus abscedere: τ maxime cum de necessarijs disputare oporteat: τ tantū sufficit de ista cōclusione.

¶ In dominica: feria quarta quatuor temporum est illud euangeliū Luce. i. Missus est angelus: Circa quod questiōes disputandas quere in festo annunciatiōis.

¶ Feria sexta euangelium est. Exurgens Maria Luce. i. Disputāda sup hoc quere in festo visitationis.

¶ In die Sabbati euangelium est. Anno. xv. Luce. iij. Uenit. s. Jo. in omnē regionē iordanis: predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorū: Circa quod venit disputandum.

Utrum baptismus Jo. conferebat gratiam: τ videtur q̄ sic: τ ex euangelio p̄senti vbi dicitur q̄ predicabat baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Penitentia autem τ remissio peccatorum est per gratiā: ergo baptismus Jo. conferebat gratiam. ¶ Secū

do sic: baptizandi a Jo. confitebātur peccata sua: vt habetur Mat. iij. Et Mat. i. sed cōfessio peccatoꝝ ordinabat ad remissionē que fit per gratiā: ergo baptismus Jo. cōferebat gratiā. ¶ Tertio sic: baptismus Jo. ꝓpinquior erat baptismo xp̄i: q̄ꝫ circūcisio: sꝫ circūcisio cōferebat gratiaꝫ per quaꝫ remittebatur peccatū originale: ergo idem q̄d prius. ¶ Quarto sic: si baptismus Jo. nullū habebat meritus effectū: cuꝫ ablucio carnis parue aut nullius sit vtilitatis: videt q̄ baptismus Jo. nō fuit acceptād⁹: nec approbādus: sꝫ hoc nō videtur dicendū: ergo baptismus Jo. aliquā interius efficaciā habuit: ⁊ n̄ nisi gratiā ɔferēdo: ergo ⁊c. ¶ In oppositū arguit ex illo Mat. iij. Ubi inqt Jo. ego quidē baptizo vos in aqua: per penitētiā: q̄d exponēs Greg. in quadā omelia dicit Jo. nō in spū sancto sed in aqua baptizabat: q: peccata soluere nō valebat: sꝫ gratia ē a spū sancto: ⁊ per cū peccata tollunt: ergo baptismus Jo. gratiam non ɔferebat.

¶ Rn̄deo dicendū sub ista conclusione: q̄ baptismus Jo. gratiā nō cōferebat: cū esset operatio hois: gratia autē nō pōt ab hoie ɔferri: q̄ ɔclusio sic declarat: sicut sup: dictū est: tota doctrina ⁊ operatio Jo. ꝑparatoria erat ad xp̄m: sm̄ illud Jo. i. Gratia et veritas per iesum facta est: ⁊ ideo baptism⁹ Jo. gratiā nō ɔferebat: sed solū ad gratiam ꝑparabat: ⁊ hoc tripliciter. Uno quidē mō per doctrinā Jo. inducentē homines ad fidē xp̄i. Alio modo assuefaciēdo hoies ad ritū baptismi xp̄i. ¶ Tertio mō per penitētiam ꝑparādo hoies ad suscipiēdū effectū baptismi xp̄i. ¶ Ad rōnes in oppositū: ad primā rn̄detur iuxta glo. q̄ auctoritas sic exponēda ē vt referat ad baptismata diuersa hoc mō: Erat Jo. baptizās. s. baptismate et predicans. s. baptismū xp̄i. qui est i remissionē: peccatoꝝ. Si autem referat vtrūq; ad baptismum Jo. tunc dicitur ꝑdicare baptismū in remissionē peccatoꝝ: nō iō q̄a hoc ipse pficeret: sꝫ q: ad hoc imponēdo dignos fructus penitētie agere disponebat ⁊ ꝑparabat. ¶ Ad secūdā rn̄detur negādo ɔñam: ⁊ rō est: q: cōfessio illa peccatoꝝ nō fiebat ad remissionē peccatoꝝ: statim p baptismū Jo. exhibēdam: sed cōsequēdaꝫ per penitētiam cōsequētē: ⁊ baptismum xp̄i ad quē penitētia illa ꝑparabat. ¶ Ad tertiam rn̄detur negādo ɔñaꝫ: ⁊ rō est: q: q̄ꝫuis baptismus Jo. magis cōueniret cuꝫ baptismo xp̄i: q̄ꝫ circūcisio: quātū ad materiam: nō tn̄ cōueniebat magis quo ad causam institutionis: q: circūcisio instituta fuit in remedium cōtra originale peccatū: baptism⁹ autē Jo. nō erat ad hoc institutus: sed solū erat ꝑparatorius ad baptismū xp̄i: vt dictū ē: sacramēta autē ex vi sue institutiōis suuꝫ habent effectū. ¶ Ad quartā rn̄detur negādo cōsequētiā: ⁊ rō est: q: lꝫ baptismus Jo. interius nō purgaret: nō tn̄ erat inutilis: q̄a instruebat ⁊ ꝑparabat ad baptismū xp̄i: de cuius vtilitate dictū est in rōne: ad primum argumentū: ⁊ tātum de hac questione.

¶ In vigilia natiuitatis xp̄i est euāgelium. In illo tp̄e cū esset despōsata mater iesu ⁊c. Mat. i. Circa q̄d multe. q. disputāde veniret inter quas hee sunt que sequūtur.

¶ Primo vtrū xp̄s debuit de virgine desponsata concipi.

¶ Secūdo vtrum inter Mariā ⁊ ioseph fuit perfectū matrimonium.

¶ Tertio vtrum predictum matrimoniuꝫ fuit aliquādo cōsumatum.

¶ Quarto vtrum xp̄s sit dicēdus cōcept⁹ de spiritu sancto.

Ad primā. q. qua querit vtrū fuit cōueniens q̄ xp̄s de virgine despōsata conciperetur ꝓceditur sic: ⁊ videt q̄ non. ¶ Primo sic: despōsatio ad carnalem copulā ordinat: sed mater dei nūq̄ꝫ voluit carnali viri vti copula: q: hoc derogat virginitati mētis ipsius: ergo nō debuit esse desponsata. ¶ Secūdo sic: q̄ xp̄s ex virgine nasceretur miraculuꝫ fuit: vt patet: ⁊ est dictū Augu. in epistola ad volusianū. sed miracula que fiūt ad ɔfirmationem

fidei debēt esse manifesta: cum ergo per desponsationē hoc miraculū fuit obūbratū: videt nō fuisse conueniens: ꝙ xp̄s de desponsata nasceret. ¶ Tertio sic: Causa que assignatur ab aliqbus de desponsatione beate Marie est. s. vt partus celaretur diabolo: dū eū putat nō de virgine: sed de vxore generatū: nulla esse videtur: tum q: diabolus ea que fiunt corporaliter pespicacitate sensus cognoscit: tum q: per multa euidētia signa postmodū demones aliqualr̄ xp̄m cognouerūt. Vñ dicitur Mar. i. qd̄ hō spiritu immūdo plenus exclamauit: dicens qd tibi et nobis Jesu Nazarene venisti perdere nos: scio q̄ sis sanct⁹ dei: nō ergo videt cōueniens fuisse ꝙ mater dei fuisset despōsata. ¶ Quarto nec rō assignata a Hieronymo videtur valere: in qua dicit ne. s. lapidaretur mat̄ dei a iudeis: sicut adultera: q: si nō fuisset desponsata nō posset de adulterio ꝯdemnari. et ita nō videt rationabile ꝙ xp̄s de desponsata nasceretur. ¶ In opposituū est euangeliū p̄ns: Rñdeo dicēdū sub ista ꝯclusiōe ꝙ cōueniēs fuit xp̄m de despōsata virgine concipi et nasci. Patet conclusio Lu. i. missus ē angelus Gabriel ad virginē desponsatam viro cui nomē Joseph: Ista autē cōueniētia colligitur ex multiplici caritate: tū ꝓpter xp̄m: tū ꝓpter matrē: tū ꝓpter nos. Propter xp̄m quadruplici rōne. Prima quidē: ne ab infidelibus tanq̄ȝ illegitime natus abiceretur et est rō Ambrosij super Lucā. Secūdo vt cōsueto mō eius genealogia per viȝ describeretur: vt dicit Ambrosius vbi supra. Tertio ad tutelam pueri nati: ne diabolus ꝯtra euȝ vehemētius nocumēta ꝓcurasset: et iō Ignatius dicit ipsaȝ fuisse desponsatā vt partus eius celaretur diabolo. Quarto vt Joseph nutriret. Vñ pater eius dictus ē q̄si nutricius. Fuit etiā ꝯueniēs ex parte v̄ginis. ¶ Primo quidē: q: p hoc redditur immunis a pena ne. s. lapidaretur: vt Hiero. dicit. ¶ Secūdo vt p hoc ab infamia liberaretur. Vñ Ambrosius super Lucā dicit: ꝙ desponsata est ne intemerate virginitatis adduceretur īfamia: cui grauis aluus corruptele insigne preferre videretur. ¶ Tertio vt ei a Joseph ministeriū exhiberet vt Hiero. dicit: ex parte etiā nostra hoc fuit conueniēs. Primo quidē eo ꝙ testimonio Joseph cōprobatū est xp̄m ex virgine natum vt dicit Ambro. sup Lu. ij. q: ipsa verba virginis magis credibilia redduntur p suā v̄ginitatē asserentiq̄ȝ vt ait Ambro. sup Lu. iij. q: p hoc designatur vniuersalis ecclesia q̃ cū virgo desponsata sit tñ est vni viro. s. xp̄o: vt Augustin⁹ dicit i li. de sancta v̄ginitate. Quarto: quia ꝙ mater dñi fuit desponsata et virgo in persona ipsius: et v̄ginitas: et matrimonū honoratur ꝯtra hereticos: alteri horū detrahētes. ¶ Ad rōnes in oppositūȝ: ad p̄mā rñdetur negādo ꝯñam: et rō est: q: licȝ desponsatio regularit̄ ad carnalē copulā ordinatur. beata tñ v̄go Maria ex familiari instinctu sp̄us sancti credēda ē desponsari voluisse: ꝯfidens de diuino auxilio: quod nunq̄ȝ ad copulaȝ carnalē perueniret: hoc tñ diuino cōmisit arbitrio: vñ in nullo passa est v̄ginitatis detrimētū. ¶ Ad secūdaȝ rñdetur negādo ꝯñam: et ad ꝓbationē: cuȝ dicitur ꝙ miracula et c̄. Rñdetur ꝙ miraculorū dei quedaȝ sunt de qbus ē fides: sicut miraculū v̄ginei partus: et resurrectionis dñi: et etiā sacramēti altaris: et iō voluit dñs ista occultiora esse: vt fides eoꝝ magis meritoria esset: quedā vero miracula sunt ad fidei cōprobationē: vt miracula q̃ xp̄s illuminādo cecos et alias infirmitates sanando ad cōprobationē sue diuinitatis fecit: et ista dicūtur esse manifesta. Partus autē v̄ginis de p̄mo genere miraculorū est: nō de secūdo: et ideo nō ꝓcedit rō. ¶ Ad tertiam rñdetur: ꝙ rō illa ignacij bona ē: et ad ꝓbationē ꝙ nō: rñdetur iuxta Augu. iij. De trinitate: ꝙ diabolus multa pōt v̄tute sue nature: a qbus tñ prohibetur virtute diuina. et hoc mō potest dici: ꝙ virtute sue nature

diabolus poterat matrē dei cognoscere:ñ fuisse corruptā:sed virginē:phibebatur tñ a deo cognoscere modū partus diuini ꝙ tamē postmoduꝫ xp̄m aliqualiter cognouit diabolus esse filiū dei;nō obstat:q: iā tempus erat vt xp̄s suā virtutē contra diabolum ostēderet:ꝛ persecutionē ab eo pcitatam pateretur:sed in infantia oportebat impedire maliciā diaboli:ne eum acrius psequeretur:qñ xp̄s nec pati disposuerat:nec virtutē suā ondere:sed tñ omnibus aliis infantibus se similē exhibebat. Unde leo papa in sermone epiphanie dicit:ꝙ magi inuenerunt puerum Jesum quātitate paruū: alieni operis indigentem:fandi impotentē: ꝛ nulla ab humana īfantie generalitate differentē. ¶ Ad quartā rñdetur:ꝙ ratio nō pcedit:quia iudicio adulteraꝝ lapidabatur ſm legē:non solū illa q̄ iam erat desponsata vel nupta:sed etiā illa que in domo p̄ris custodiebatur vt ỽgo:qñqꝫ nuptura vt colligitur. Deutero. xx. Quidā referūt dictuꝫ Hieronymi ad lapidationē infamie.

Ad secundā. q. qua queritur vtrū iter Mariā ꝛ Joseph fuit perfectū matrimoniū sic pceditur:ꝛ videtur ꝙ non. ¶ Primo sic:Dīc eni Hieronymus contra eluidium ꝙ Joseph Marie custos fuit potius q̄ꝫ maritus:sed si fuit verū matrimoniū:vere Joseph marit⁹ ei⁹ fuisset:ergo videtur ꝙ non fuit verum matrimoniū inter Mariā ꝛ Joseph. ¶ Secūdo sic ex parte cause:consensus eniꝫ simplex ꝛ absolut⁹ causat matrimoniū simpliciter:nō autē ꝯsensus conditionatus:sed cōsensus beate virginis fuit conditionat⁹:ergo non causabat matrimoniū simplicit:sed ſm quid:ꝛ ita imperfectum. ¶ Tertio sic ex parte bone fidei:sicut aliud est voti absoluti:ꝛ aliud est voti fidei thori. Uotū eni absolutū custodit castitatē absolute ab omni viro ꝛ in omni hora:sed fides thori nec ab omni hora:nec ab omni viro:nec absolute:sed marito custodit:ſꝫ hec custodia nō fuit in beata virgine:ergo suum matrimonium quātum ad fidem thori fuit imperfectum. ¶ Quarto sic ex parte boni prolis: proles non fuit creata a matrimonio: ergo non fuit bonum eius matrimonium: ergo non accepit ab eo aliquam perfectionem. ¶ Quinto sic ex parte boni sacramenti: perfectum enim matrimonium in bono sacramenti est perfectum in significando:ſꝫ istud matrimonium beate virginis est imperfectum in significando ergo est imperfectum in ratione sacramenti. ¶ Sexto ex indiuiduitate vite:que est causa matrimonij Sic arguitur:Beata virgo et Joseph nunq̄ꝫ perfecte habuerunt illam:ergo habetur propositum:probatur assumptuꝫ:q: vnitas animorum ordinatur ad vnitatem corporum:finis autem est in omnibus completiuum:cum ergo nunq̄ꝫ fuerint vnum vnitate corporum:nunq̄ꝫ fuerunt perfecte vnuꝫ:ergo nunq̄ꝫ habuerunt perfecte indiuiduitatem. ¶ In oppositum est euangeliuꝫ presens:in quo ait angelus ad Joseph noli timere accipe coniugeꝫ tuam: sed non dicuntur coniugēs nisi ex quo perfectum est matrimoniū inter eos:ergo ꝛc. ¶ Respondeo dicendum ꝙ matrimoniuꝫ quod fuit inter beatam Mariam et Joseph fuit verum et perfectum. Ista conclusio patet in. c. Beata Maria et multis sequētibus. ii. q. ii. Ratione probatur sic:dicitur Deutro. xxxii. Dei perfecta sunt opera:ergo p̄cipue illa sunt pfecta:que faciūt circa se:ꝛ suos:sed illud matrimonium fecit circa matrem suam:Fuit enim illi diuinitus reuelatum:ergo matrimonium illud fuit perfectum. Pro cuius declaratione est notandum iuxta sanctum Thomam ꝙ duplex est rei perfectio:prima et secunda. ¶ Prima quidem perfectio in ipsa rei forma consistit:ex qua speciē sortitur. ¶ Scđa pfectio ꝯsistit in opatione rei per quā res aliqualiter finem suum attingit. Forma autem ma

trimonij cõsistit in quadã indiuisibili cõiun
ctione animorũ: per quã vnus coniugu in
diuisibiliter alteri fidem seruare tenet. Fi
nis autem matrimonij est proles generãda
et educãda: ad quorũ primũ peruenit per
concubitum cõiugalem. ¶ Ad secũdã per
alia opera viri et vxoris: quibus sibi inuicẽ
obsequitur ad prolem nutriẽdam. Sic er
go dicẽdum est q matrimonium iter beatã
virginem et Joseph quãtum ad primã per
fectionem omnino verum fuit et perfectũ:
quia vterq cõsensit in copulam cõiugalẽ
nõ aũt expresse in copulã carnalem: nisi sub
cõditiõe: si deo placeret. Unde Angel9 vo
cat eam cõiugẽ Mat. i. Dicẽs ad Joseph
Noli timere accipe Mariam cõiugẽ tuã:
qd exponẽs Augustinus libro de nup. et cõ
cupiscẽtia: dicit. Cõiunx vocat ex pma de
spõsationis fide: quã in cõcubitu nec cogno
uerat nec fuerat cogniturus: quãtũ vo ad
secũdam perfectiõẽ: que est per actum ma
trimonij: si hec referatur ad carnalem cõcu
bitum: per quam proles generatur: nõ fuit
matrimonium illud perfectum: habuit ta
mẽ illud matrimonium etiã secũdam perfe
tionem: quantũ ad prolis educationem. Unde
Augustinus dicit in libro De nup. et cõcu
piscẽtia nuptiarũ: Bonum impletum est in
illis parẽtib9 Christi. proles: fides: et sacra
mẽtũ: Prolem cognoscamus ipsum dñm
Jesum xpm. Fidẽ qa nullũ adulteriũ: Sacra
mẽtũ qa nullũ diuortiũ: solus ibi nuptialis
cõcubitus nõ fuit: cõcordant omnes docto
res. ¶ Ad rõnes in oppositũ: ad pmã rñ
det q Hiero. accipit ibi maritum ab actu
matrimonij cõsummati: et sic verũ est q Jo
seph nõ fuit maritus. ¶ Ad secundam rñ
detur negãdo minorẽ: dicim9 enim q cõsen
sus beate virginis fuit consensus absolutus:
absolute enim cõsensit in matrimonium di
uinitus certificata de ipsius sancti Joseph
cõtinẽtia: et ipsa de se certa erat que nullũ
carnis stimulum sentiebat: sed in matrimo
nium sic cõsentiens virginitatem suã deo cõ
misisse dicitur. ¶ Ad tertiam rñdetur ne
gando cõñam: et rõ est: q licet custodia casti
tatis thori nõ fuit in beata virgine: fuit ta
mẽ custodia castitatis absolute: Nã vt dicit
Albertus magnus fides custodit castitatẽ
ppter se et exhibet se matrimonialiter: cõni
cio ppter infirmitatẽ vel bonũ prolis. Unde
q exhibet se ppter aliud: sed custodia castita
tis est sicut per se desideratũ: et ideo in pmo
ẽ perfectio bone fidei: nõ in secũdo. ¶ Ad
quartã rñdetur negãdo cõñam: et rõ est: sm
sanctũ Thomã et albertum magnũ: q proles
nõ est bonũ matrimonij solũ: inquantũ per
matrimoniũ generat: sed inquãtum in matri
monio suscipitur et educat: et sic bonũ illius
matrimonij fuit proles illa. s. xps: qui pieta
te parentũ nutritus et educatus et in tẽplo
pñtat9 corã dño: Nõ autẽ pmo modo: quia
nõ ex matrimonio natus sed ex spiritu san
cto. ¶ Ad quintã rñdetur. s. negãdo cõñam
qm nõ est de essentia sacramẽti quo ad pri
mã eius perfectionẽ: plena illa significatio
xpi et ecclesie et humane nature cũ diuina p
sona: sed illa est de essentia secũde pfectionis.
s. matrimonij cõsummati: et rõ nõ procedit.
¶ Ad sextã rñdetur negãdo minorẽ: et rõ
ẽ: quia vt dicit magnus albert9: nulla vnio
est essentialis motrimonio: nisi maritalis in
cõsensu animorũ fundata. Illa autẽ q ẽ car
nis: est cõñs ipsaz: et ideo pma nõ ordinatur
ad illã: sicut ad essentialẽ: sed sicut ad effe
ctũ: qui põt sequi: si volunt coniuges: et ita
argumentum falsum presupponit: et p conse
quens nõ procedit.

D tertiã. q. qua querit: vtrũ
matrimoniũ illud iter Ma
riam et Joseph fuit aliquãdo
cõsummatum: procedit sic: et
videtur q sic: ex pñti euange
lio. ¶ Primo ex illo vbi dicit anteq̃ cõue
nirent: inuenta est in vtero habens de spiri
tu sancto: nõ aũt euãgelista hoc diceret nisi
certus esset de conuenturis: ergo videt q
beata virgo quãdoq cõuenit carnali copu
la cũ Joseph: et ita cõsummasset matrimo
niũ. ¶ Secundo arguit idem ex illo quod

subdit i euãgelio: ꝙ ait angel⁹ ad Ioseph.
Accipe Mariã coniugẽ tuã: cõiugiũ autẽ
consummatur per carnalẽ copulã: ergo qñ
ꝗ carnalis copula interuenit inter beatam
Mariã ⁊ Ioseph: ⁊ ita matrimonium fuit
ↄsummatũ. ¶ Tertio idem arguit ex eo ꝙ
ibidem post pauca subditur. s. Mat. i. Io-
seph accepit cõiugẽ suã: ⁊ nõ cognoscebat
eã: donec peperit filiũ suũ ꝑmogenitũ: hoc
aũt aduer biũ: donec cõsueuit determinatũ
tp̃s designare: quo cõplẽto fiat id qđ vsq
ad illud tp̃s nõ fiebat. Verbũ aũt cognoscẽ
de ad coitũ refert: sicut Gen. iiij. Dicitur.
Adam cognouit vxorem suã: ergo videtur
ꝙ post partũ beata Maria fuit a Ioseph
cognita: ⁊ ita videtur matrimonium cõsum
matũ. ¶ Quarto idem arguit ex illo ṽbo
ꝑmogenitum primũ enim dicit respectu se
cundi: ⁊ ita primogenitus nõ põt dici nisi ꝗ
habet fratres subsequentes: sed xp̃s in au-
ctoritate inducta Mat. i. dicitur ꝑmogeni-
tus filius virginis: ergo post primũ habuit
aliũ: ergo post xp̃i natiuitatẽ matrimonium
fuit cõsummatũ. ¶ In oppositum est illud
quod habet Ezechie. xliij. Porta hec clau
sa erit: ⁊ nõ aperietur: ⁊ vir nõ pertransibit
per eã: qm dñs deus israel ingressus ẽ per
eã: quod exponens Augustinus in quodã
sermone: dicit qđ est porta i domo dñi clau
sa: nisi ꝙ Maria semper erit intacta: ⁊ qđ
est ꝙ hõ nõ transibit per eã: nisi ꝙ Ioseph
nõ cognoscet eã: ⁊ qđ ẽ ꝙ dñs solus intrat
⁊ egredit per eã: nisi ꝙ spũs sanctus impre
gnabit eã: ⁊ angelorũ dñs nascet per eã: ⁊
quid est ꝙ domus clausa erit in eternũ: nisi
ꝙ Maria virgo est an̄ partum: in partu: ⁊
ꝟgo post partũ. ¶ Rñdeo dicẽdũ sub ista
ↄclusiõe: ꝙ matrimoniũ inter beatã Ma
riã ⁊ Ioseph nunq̃ fuit consummatũ: qm̃
beatissima mater xp̃i fuit virgo ante partũ:
in partu: ⁊ post partũ: virgo in eternũ per
mãsit. Vñ detestãdi sunt errores iudeorũ: ⁊
ebonitarũ: qui derogãtes virginitati beate
Marie: cã ante partũ: dixerũt xp̃m ex semi-
ne Ioseph esse natũ: ⁊ errores philosophorũ: qui virginitati eius in partu derogabãt
dicentes nõ posse esse duo corpora in eodẽ
loco. detestandus ẽ etiã error Eluidij: qui vir-
ginitati beate Marie post partũ derogãs
dicere presumpsit matrẽ xp̃i post partum a
Ioseph esse cognitã: ⁊ alios filios genuisse
sed iste error irratiõabilis ẽ: ⁊ insanus. s. ꝙ
beata virgo mater dei templum spũs: san-
cti operi carnis vacaret: hoc nõ põt cadere
nisi in animã impiã ⁊ stultã credere tantã
in matrẽ dñi indignitatẽ: ideo erroneũ est ⁊
perniciosum. Vñ ⁊ dñs in morte istũ erro-
rẽ euacuauit: qñ eã beato Ioãni cõmenda-
uit: ⁊ dedit sibi in solatiũ loco filij: vt quid
dedisset: si filios habuisset? ¶ Ad rõnes in
oppositũ: ad primã đ verbo: ante: rñdetur
ꝙ rõ non ꝓcedit: q: hec propositio: añ: non
semper denotat ordinẽ ad illud qđ futurum
est ẽm rei veritatẽ: sed qñq ad illud quod
futurũ sperat ẽm cõmunẽ cursum: sicut cũ
dicitur anteq̃ haberet. xx. Annos mortu⁹
est: ⁊ sic ẽ in proposito. ¶ Ad scdam rñdet
negando ↄñaz: rõ est: q: nos dicimus ꝙ cõ
iugiũ licet fuerit ꝑfectũ per fectione ꝑma: nõ
tñ fuit cõsumatum: ꝙ pertinet ad perfectio
nẽ secundã. ¶ Ad tertiã rñdetur negando
ↄñaz: ⁊ dicit: ꝙ li donec qñq designat cer
tũ tp̃s ẽm illud Gal. iij. Propter trãsgres
sionẽ lex posita ẽ: donec veniret semẽ quod
ꝓmiserat: qñq vero signat infinitũ tẽpus
ẽm illud Psal. Dixit dñs dño meo sede a
dextris meis donec ponam inimicos tuos
⁊c. ⁊ secundũ illud Psal. Oculi nostri sem
per ad dominum donec misereatur nostri:
ex quo non est intelligendum: ꝙ post impe
tratam misericordiam oculi nostri auertan
tur a deo: ⁊ sic est hic. ¶ Ad quartã respõ
detur negando cõsequẽtiã: ⁊ ratio est: quia
primogenitus hic priuat ordinem ad ante-
rius: non ponit ordinẽ ad posterius. Ideo
dominus primogenitus appellatur: quia ẽm
legem erat offerendus. Idem vero dicitur
ꝙ habuerit fratres: dicẽdum ꝙ fratres vo
cantur ibi propinqui: in secundo vel tertio
gradu.

D quartã.q. qua queritur
vtrũ xp̃s dicẽdus sit conce
ptus de spiritu sctõ:sic ꝓce
ditur: ⁊ videt̃ ꝙ ñ. ℂ Pri
mo sic:hec p̃positio:de. d
notat cõsubstãtialitatẽ. Vñ
non dicimus aliquid de al quo:nisi de sube
stãtia eius sit.dicimus enim filium esse de
patre:nõ autem celũ ⁊ terrã de deo.Sꝫ xp̃s
ꝺm hominẽ nõ est substãtialis spiritui sctõ:
ergo nõ debet dici de spiritu sancto natus.
ℂ Secũdo sic:spũs sanctus caritas ẽ:⁊ do
nũ:sed nõ cõuenienter dicitur ꝯceptus a ca-
ritate vel dono:ergo nec de spiritu sancto
debet dici cõceptus. ℂ Tertio sic.efficere
conceptionẽ xp̃i nõ debet attribui spũi san
cto:ergo ⁊c.ꝯña p̃:ãñcedẽs p̃obatur:q̃a
vt dicit Augustinus in p̃mo ꝺe trinitate:i-
diuisa sunt opera trinitatis:sicut indiuisa ẽ
essentia trinitatis:sed efficere conceptiõeꝫ
christi est quoddã opus diuinũ:ergo vide-
tur ꝙ nõ sit magis attribuendũ spũi sancto
q̃ꝫ patri:aut filio. ℂ Quarto sic: si ꝯceptio
Christi attribuẽda est spiritui sancto:vt p̃n
cipio eius:sequitur ꝙ sit pater Christi di-
cendus:ꝺm humanitatẽ:sed hoc nõ est veꝝ
dicit enim Augustinus in encheridion:na-
tus ẽ xp̃s de spiritu sctõ:nõ sicut filius. ꝯña
tñ probatur sic:ꝺm philosophũ li. de gene-
ratiõe animaliũ: Pr̃ dicitur p̃ncipiũ actiuũ
in generatiõe:mater vero ministrat mate-
riã:Si beata Maria dicitur mater xp̃i ꝓ
pter materiã quã in ꝯceptione eius mini-
strauit:ergo spũs sctũs põt dici pat̃ eius:si
dicatur ꝙ fuerit p̃ncipiũ actiuũ in cõceptio
ne eius. ℂ In oppositũ arguitur ex p̃senti
capitulo. ℂ Rñdeo dicendũ sub ista ꝯclu-
sione:ꝙ ꝯuenienter dicitur xp̃s cõcept⁹ de
spũ sancto. Patet ista ꝯclusio:ꝙ conceptio
neꝫ q̃uis tota trinitas operata sit:attribui-
tur tñ spũi sancto triplici ratione. ℂ Pri-
mo quidẽ:ꝙ hoc congruit cause incarna-
tionis:que ꝯsideratur ex parte dei.spirit⁹
enim sanctus ẽ amor p̃ris ⁊ filii:hoc aũt ex
maximo amore dei ꝓuenit:vt filius carneꝫ
sibi assumeret in vtero virginali. Unde di
cit Joan.iii.Sic deus dilexit mundum vt fi
lium suum daret. ℂ Secũdo ꝙ hoc ꝯgruit
cause incarnationis ex parte nature assum
pte:per hoc datur intelligi ꝙ natura huma
na assumpta est a filio i vnitate persone:nõ
ex aliquibus meritis:sed ex sola dei gratia
que spiritui sancto attribuitur. ℂ Tertio ꝙ
hoc congruit termino icarnationis:ad hoc
enim terminata est incarnatio:vt homo il-
le qui cõcipiebatur:esset sanctus ⁊ filius dei.
Utrũqꝫ autẽ hoc appropriatur spũi sctõ:nã
per ipsuꝫ efficiũtur hoies filii dei:ꝺm illud
Gala.iiii.Qm̃ estis filii dei:misit deus spi-
ritum filii sui in corda vestra clamãtem:ab
ba pr̃.ipse etiã ẽ spiritus sanctificatiõis vt
dicitur ad Ro.i.Sicut ergo alii per spiri
tũ sanctũ sanctificãtur spũaliter:vt sint filii
dei adoptiui. Ita xp̃s ꝑ spũm sanctum ẽ in
sanctitate cõceptus:vt esset filius dei natu-
ralis. Vñ angelus postq̃ꝫ p̃miserat: Spũs
sctũs superueniet in te:ꝯcludit. Ideoqꝫ q̃d
nascetur ex te:sanctũ vocabitur filius dei.
ℂ Ad rõnes in oppositum: ℂ Ad primaꝫ
rñdetur:ꝙ li. de largomõ accipit pro ex:
Quia eniꝫ corpus xp̃i nõ est substãtiale spi
ritui sancto:nõ ꝓprie põt dici cõceptum de
spiritu sancto:sꝫ magis ex spiritu sctõ:⁊ ra-
tio ẽ:q: ꝙ enim ex aliquo ẽ:aut est ex sub-
stãtia:aut p̃tãte eius.Ex substãtia:sicut fili⁹:
qui a patre ẽ.Ex p̃tãte:sicut ex deo sunt oia
quo etiã in vtero habuit Maria ex spiri-
tu sctõ. ℂ Ad scðam rñdet̃ negãdo ꝯñam:
⁊ rõ ẽ:quia lꝫ spũs sctũs sit caritas ⁊ donũ:
tñ noie caritatis ⁊ doni:nõ significat̃:vt ꝑ-
sona subsistẽs cuius ẽ agere:⁊ iõ nõ põt di
ci cõceptus de caritate:vel de dono:vt li. ꝺ
dicat habitudinem cause efficientis. ℂ Ad
tertiã rñdetur negando assumptũ:⁊ ad ꝓ-
bationẽ rñdetur: ꝙ licet opus ꝯceptionis
corporis christi sit cõmune toti trinitati:ꝺm
tñ modum:aliq̃d attribuitur singulis perso
nis. Nam patri attribuit̃ auctoritas etiam
rõne persone filii:qui per huiusmodi cõce
ptionẽ carnẽ sibi assumpsit. Filio attribuit̃

ipsa carnis assumptio. Sed spiritui sancto attribuitur formatio corporis: quod assumitur a filio. Nam spūs sanctus est spūs filij. Gala. iiij. Misit deus spiritū filij sui: sicut aūt virtus anime que est in semine: per spiritū: qui est in semine inclusus: format corpus in generatiōe aliorum hominū. Ita virtuo dei que ē ipse filius dei: secundū illud. i. Corin. i. Christū dei virtutē per spiritū sanctū formauit: corpus suum qd assumpsit in hoc etiam verba angeli demonstrāt: dicentis. Spūs scūs superueniet in te qsi ad ppparādā ꝛ formādam materiam corporis christi.

¶ Ad quartā rūdetur negādo ꝯñam. Nā christus nō est fili⁹ spūs sancti: nec etiā trinitatis: sed tm̄ dei patris: hoc patet: tum primo: quia nomina paternitatis: maternitatꝫ: ꝛ filiatiōis: generationem sequūtur: nō quālibet tamē: sed in solis animalibus: in qbus est generatio perfecta: nec tamē omne qd in animalibus generatiōis filiatiōis nomē acceperit: ꝫ solum illud quod generatur in similitudinē generatiōis: ꝛ sic ꝙ sit pfecta similitudo: erit perfecta filiatio. Si aūt sit similitudo imperfecta: ē etiam filiatio imperfecta: sed christus nō est ꝯceptus de spiritu sancto ꝫm similitudinē specierū: sicut homo nascitur de patre suo: ergo christus nō pōt dici filius spiritus sancti. Et ad probationē rūdetur negādo ꝯñam: ꝛ rō est: ꝗ christus ꝯceptus est de Maria virgine: naturā ministrāte: in similitudinem specierum: ꝛ ideo dicitur filius eius. Christus aūt ꝫm ꝙ homo: conceptus est de spiritu sancto: sicut de actiuo principio: non tamen ꝫm similitudinem speciei: ꝛ ideo non dicitur filius eius: vt dictum est.

¶ In die natiuitatis domini sunt tria euāgelia: ꝛ ita circa vtrumqꝫ occurrunt. q. alique disputāde. Circa primū. s. In illo tēpore: exijt edictuꝫ Luce. ii. se. q.

¶ Primo vtrum Christo sit attribuenda aliqua natiuitas temporalis.

¶ Secūdo vtrū ꝫm tēporalem natiuitatēꝫ beata virgo pōt dici mater christi.

¶ Tertio vtrum ꝯuenienti tempore ꝛ loco christus natus sit.

D primam. q. qua queritur vtruꝫ attribuēda sit Christo aliqua natiuitas tēporalis: sic pceditur: ꝛ videtur ꝙ non. ¶ Primo sic: Nasci eniꝫ est sicut quidaꝫ motus rei nō existētis anteqꝫ nascat: ꝫ christus ab eterno fuit: ergo non potuit tēporaliter nasci. ¶ Scd̄o illud qd ē in se perfectū: natiuitate nō indiget: ꝫ persona filii ab eterno fuit perfecta: ergo non indiguit tēporali natiuitate: ꝛ ita videtur ꝙ nō sit tēporaliter nat⁹. ¶ Tertio sic: si xp̄s esset tēporaliter natus: ꝗreretur ꝙ eēnt ponēde in eo due natiuitates: sed hoc nō videtur: cū natiuitas ppꝛie ꝯueniat psone: ꝫ in xp̄o est tm̄ vna persona: ergo in xp̄o tm̄ est vna natiuitas. ¶ Quarto sic: Si in Christo eēnt due natiuitates: sequeretur ꝙ xp̄s dicendus esset bis natus: sed hoc videt dicendum: quia cum aduerbium: bis: importet interruptionē. Unde qui tota die loquitur non dicitur bis loqui: sed natiuitas qua de patre natus est interruptionem non patitur: ergo non potest dici bis natus. ¶ In oppositum est euangeliuꝫ presens. Rn̄deo dicendum sub ista conclusione: ꝙ necessarium est ponere ī christo duas natiuitates: vnam eternam: ꝛ alteram temporalē. Ista cōclusio est Damas. iij. libro. Qui ait confitemur christi duas natiuitates: vnā que est ex patre eternam: ꝛ vnaꝫ que est in vltimis temporibus propter nos: que conclusio ostēditur sic: Natura comparatur ad natiuitatem: sicut terminus ad motum: vel mutationem. Motus autem diuersificatur secundū diuersitatem terminorum: vt patet per Philosophum. v. Phisicorum. In christo autem est duplex natura: quarum vnam accepit ab eterno a patre: alteram autē accepit temporaliter a matre. Et ideo necesse ē christo attribuere duas natiuitates: vnaꝫ qua eternaliter natus est a patre: aliaꝫ qua temporaliter natus est a matre. ¶ Ad

rōnes in oppositum ad primā rñdetur ne-
gādo ɔñam:ꝛ ratio est:q꞉ christus nō dicit
tēporaliter nasci:eo ꝙ tēporaliter cepit
esse:ꝫ dicitur ꝑm hominē tēporaliter nasci:
quia vniuit sibi in vnitate persone naturaꝫ
humanā:quā temporaliter in vtero virgi-
nis assumpsit. ¶ Ad secūdā dicit:ꝙ ꝑsona
filij semper perfectissima fuit:nec indiguit
nasci propter se:sed natus ꝓpter salutē no-
strā:ꝛ ab hoc dicit nasci tēporaliter. ¶ Ad
tertiā rñdetur. Cōcedēdū est ꝙ in xp̄o ꝓsint
due natiuitates. Naꝫ xp̄s processit a patre
eternaliter ꝛ a matre tēporaliter:ꝛ vtraqꝫ
processio habet rōnem natiuitatis. Et ita si
cut sunt due processiones:ita etiaꝫ sunt due
natiuitates. ¶ Et ad rōnē in oppositū rñde
tur negando ɔñam:ꝛ rō est:quia licet nati-
uitas sit persone vel subiecti:est tñ nature ꝛ
termini. possibile est autē vni subiecto plu-
res trāsmutationes inesse:quas ꝓtñ necesse
ē ꝑm causas variari. tñ nō dicimus ꝙ eter
na natiuitas sit transmutatio. aut motus:ꝫ
quia significat per modū mutatiōis ꝛ mo-
tus. ¶ Ad quartā rñdetur negādo:ꝙ xp̄s
nō pōt dici bis natus:immo potest dici ꝑm
duas natiuitates:sicut enim dicit bis curre
re qui currit duobus temporibus: ita pōt
dici bis natus:qui semel nascitur in eterni-
tate:ꝛ semel in tēpore:q꞉ eternitas:ꝛ tēpus
magis differunt q̄ȝ duo tēpora:cuꝫ vtrūqꝫ
designet mēsuram durationis:nec est neces
se ꝙ illud quod est eternuꝫ interrumpatur:
nec cesset.

Ad secundā. q. qua queritur
vtrū secūdū tēporalem nati-
uitatē xp̄i beata virgo possit
dici mater xp̄i:ꝛ mater dei:
sic proceditur:ꝛ vr̄ ꝙ nulluꝫ
istoꝝ est dicendū. ¶ Et primo arguit ꝙ nō
sit mater xp̄i dicenda:dicit Damasce. li. iij.
xp̄itheocon. i. xp̄i matrem virgineꝫ nos dici
mus. ¶ Secundo sic:in ɔceptione xp̄i bea
ta virgo ministrauit tm̄modo materiam:q꞉
totā actionē fecit spūs:sanctus:ꝫ hoc nō vi
detur sufficere ad rōneꝫ matris:alioquin li
gnū diceretur mater lecti siue scamni: ergo
beata virgo nō pōt dici mater xp̄i. ¶ Ter
tio sic:xp̄s ex beata ꝟgine miraculose nat⁹
ē:sed miraculosa generatio nō sufficit ad rō
nem maternitatis:vel filiationis. Non eniꝫ
dicimus. Euam filiam fuisse. Ade. ergo vi-
detur ꝙ nec xp̄s debeat dici filius beate ꝟ
ginis. ¶ Quarto sic:ad matrē videtur per
tinere decisio seminis:sed sicut Damas. di-
cit in tertio libro:corpus xp̄i nō seminaliter
sed a spiritu sancto formatur:cōdunite:ergo
videtur ꝙ beata virgo nō debeat dici ma-
ter xp̄i. Quō vero non possit dici ꝙ sit mr̄
dei:arguitur sic:primo non enim est mater
nisi secūdū naturam:quā ab ea accepit:sed
nō accepit ab ea diuinitatem:sed humanita
teꝫ:ergo nō dꝫ dici mater dei ꝓsed hominis.
Secūdo sic:in deo nō differt deus ꝛ deitas
sed nō potest dici mater deitatis. ergo nec
dꝫ dici mater dei. Tertio sic:hoc nomē ds
est cōmune tribus personis:ꝫ beata Ma-
ria nō est mater patris nec spiritus sancti:
ergo nō debet dici mater dei. ¶ In opposi
tum primi est euangeliū hodiernum:cuꝫ di-
citur de beata Maria ꝙ peperit filium ꝓ
mogenituꝫ. ¶ De secūdo dicit Damas. li.
iij. Etheocestros. i. dei genitriceꝫ vere ꝛ ꝓn
cipaliter predicamus virgineꝫ. ¶ Rñdeo
dicendū sub duabus ɔclusionibus. ¶ Pri
ma est ꝙ ꝑm tēporalē natiuitatē cōuenienꝫ
ꝛ veraciter beata Maria ꝟgo dicitur ma
ter xp̄i. Ista cōclusio patet etiā Mat. i. vbi
vocatur mater Jesu. Rōne sic ꝓbatur:bea
ta Maria cōtulit in generatione xp̄i quic-
qd alia mater ɔferre debet ad generationē
filij sui. Si ergo alie mulieres dicuntur ma
tres:ergo beata Maria vere pōt dici ma-
ter xp̄i. Secundo sic:corpus xp̄i non est de
celo allatum sicut dicebat Ualerianus he-
reticus:sed de virgine matre sumptuꝫ ꝛ ex
purissimis eius sanguinibus formatum:et
hoc solum requiritur ad rationem matris:
ergo beata Maria vere est mater christi.
¶ Secunda cōclusio ꝙ beata Maria ve-
re dicitur mater dei:ista conclusio pꝫ ex ca

pitulis Cyrilli approbatis in ephesina sino
do: vbi legitur Si quis non cõfitetur deuz
esse ſm veritatē emanuel: ⁊ dei genitricem
sanctam virginem anathema sit. Ratione
sic probatur: propter vnionem naturarum:
in vna persona vere dicimus deum passuz
quãuis hoc fuerit ſm humanam naturam
similiter ergo etiam quãuis xp̄s sit natus ex vir
gine ſm humanam naturam: vere pōt dici
deus ex virgine natus: ergo etiã mater dei
dici potest. vbi notãdum ſm ꝙ sanctꝰ Tho
mas. dicit in. iij. ꝙ humanitas ⁊ maternitas
virginis a deo sibi cõnexa sunt: vt qui circa
vnū errauerit circa aliud oporteat eū erra
re. Vñ quia Nestorius circa humanitatez
errabat asserens aliam esse personã huma
nitatis ⁊ diuinitatis in xp̄o: oporteret ꝙ di
ceret virginem nõ matrem dei sed hoīs: q̄
ſm eū deus ⁊ homo nõ vnus est xp̄s: q̄daz
vero moderni errãtes: dicunt nõ posse dici
virginē matrē dei ne mater patris ⁊ spiritꝰ
sancti intelligatur: cõcedūt tñ esse matrem filij
sed isti trepidãt timore: vbi nõ est timor: q̄a
omne nomē significãs in cõcreto naturã ali
quã: pōt supponere pro qualibet ypostasi il
lius nature. Vñ cū vnio incarnatiõis sit fa
cta in ypostasi: manifestū est: ꝙ hoc nomen
deus licet cõe sit tribus psonis: pōt tñ red
dere locutiõem verã pro vna persona. ſm
ꝙ dicit deus generat: sicut dicit homo cur
rit: et de solo petro currēte: Vñ simpliciť est
cõcedendū virginē esse matrē dei: sicut con
fitemur Jesum xp̄m esse verū deuz: ¶ Ad
rões in oppositū: ad p̄mã rñdetur ꝙ beata
virgo vera est mater xp̄i. nec hoc negat. Da
masc. dicit ꝙ nõ dicimus xp̄othecon. i. xp̄i
genitricē: q: hoc nomē inuētū erat a Nesto
rio ad abolēdum theotecon: cum hereticis
autē nec nõia debemus habere cõia: vt di
cit Hiero. super Osee. c. ij. ¶ Ad secūdã rñ
detur ꝙ rõ nõ pcedit: q: nõ solū materiam
prestitit beata virgo ad cõceptionem christi
sed materiã cõuenientem ad producendū ad
similē in specie: ⁊ locum cõuenientem: ⁊ nu
trimentum cõueniens cõceptioni fetus: ⁊ hoc
sufficit ad rationem matris. ¶ Ad tertiam
respondetur ꝙ ratio non procedit: q: cõce
ptio christi vt dicit sanctus Tho. in tertia p
te ex parte operationis spiritus sancti fue
rit miraculosa: ex parte tamen matris fuit
naturalis. Unde beata virgo est vera ⁊ na
turalis mater christi. ¶ Ad quartam respō
det negando assumptum: dicimus eniz iux
ta philosophū: ꝙ resolutio seminis nõ per
tinet ad natiuitatez conceptus: sed sanguis
quem femina administrat ad conceptiones
Unde corpus christi formatum dicit ex pu
rissimis sanguinibus beate virginis: ⁊ ideo
resolutio seminis nõ requiritur ad rationez
matris. ¶ Ad rationes pro alia parte: ꝙ nõ
posset dici mater dei: ad primam responde
tur ꝙ ratio nõ pcedit: quia vna persona ē
que subsistit in humanitate: ⁊ diuinitate: et
ideo nature cõmunicãt sibi sua ydeomata.
i. ppietates: vt dicit Damas. vnde sicut di
cimus iudei crucifixisse dñm glorie: q̄uis ſz
diuinitatem nõ genuerit eum. ¶ Ad secun
dam respondetur negando cõsequentiam: ⁊
ratio est: quia q̄uis deus ⁊ deitas non dif
ferant re: tamen differunt ſm moduz signi
ficandi: quia deitas significat diuinam na
turam in abstracto. Unde non videtur sup
ponere pro persona. Deus autez quia signi
ficat diuinam naturam per modum concre
ti. i. habentis deitatem: potest reddere locu
tionem veram pro persona: ⁊ ideo: q: bea
ta virgo est mater filij dei potest dici ma
ter dei: non autem deitatis. ¶ Ad tertiam
respondetur negando consequentiaz: q: q̄
uis nomen: deus: sit nomen commune tri
bus personis: tamen quandoqz supponit p
sola persona patris: sicut dicitur deus gene
rat. quandoqz pro sola persona filij: vel spi
ritus sancti. ⁊ ideo cuz dicitur beata virgo
est mater dei hoc nomen deus supponit p
sola persona filij incarnata.

D tertiam. q. qua queritur vtrꝫ
a conuenienti loco ⁊ tempore na
tus est christus: sic proceditur: ⁊
videtur ꝙ nõ. Et primo arguit

q̄ nō debuit nasci in bethleez. ¶ Primo
sic: dicit enim ysa. ij. De syon exibit lex: ꝛ
verbū dn̄i de Jerusalem. sed xp̄s est vere
verbū dei: ergo de Hierusalem debuit pro
dire in mundū. ¶ Secūdo sic: Mat. ij. Si
cut scriptū de xp̄o: q̄ nazarenus vocabit: s
maxime aliqs denominatur a loco sue na
tiuitatis: ergo videt̄ q̄ in nazareth debuet
rit nasci: vbi fuit cōceptus ꝛ nutritus. Nō
vero nō cōuenienti tp̄e etiā fuerit natus. ar
guit sic: pmo ad hoc enim xp̄s venerat vt
suos in libertatē reuocaret: sed natus est tē
pore seruitutis: quo. s. totus orbis precepto
augusti describit̄. i. tributari⁹ factus: vt ha
bet Lu. ij. ergo videt̄ q̄ nō cōgruo tēpore
xp̄s fuit natus. ¶ Secūdo sic: Promissio
nes de xp̄o nascituro nō fuerunt gentibus
facte: s̄m illud Ro. ix. quoꝝ sunt promissa:
sed xp̄s natus fuit tp̄e quo rex alienigena
dn̄abat: sicut pꝫ Mat. ij. Cū nat⁹ eēt dn̄s
in diebus herodis: ergo videt̄ q̄ nō fuit tē
pore cōgruo natus. ¶ In oppositū est: q̄a
que a deo sunt: ordinata sunt: ꝛ ꝯueniēter
disposita: nā vt dicit̄ Sapi. vi. Sapiētia at
tingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter: ꝛ dispo
nit omnia suauiter: ergo cōuenientissimo loco:
ꝛ cōuenientissimo tp̄e xp̄s natus est. ¶ Rn̄
deo dicendū: p̄mo q̄ cōuenienti loco natus
ē. s. in bethleem: ꝛ hoc ꝓpter tres rōnes: p̄
mo quidem q̄ xp̄s factus est ex semine da
uid: s̄m carnē. vt dicit̄ Ro. i. Cui etiam sa
cta fuerat repromissio sp̄alis de xp̄o: ꝛ io
in bethleem: de q̄ natus ē Dauid: nasci vo
luit: vt ex ipso loco natiuitatis repromissio
ei facta: impleta ōnderetur: ꝛ hoc designat
euangelista dicens: eo q̄ esset de domo et
familia Dauid. Secundo q̄ vt Grego. di
cit in omelia. Bethleem domus panis iter
p̄tatur: ipse xp̄s est: qui ait: ego sum panis
viuus: qui de celo descendi. locus ergo in
quo deus nascit̄: domus panis antea voca
tus est: q̄ futurū profecto erat vt ille ibi p
materiā carnis appareret: q̄ electoꝝ mētes
in eterna societate reficeret. Tertio quia sic
erat p̄ophetizatum Miche. v. Et tu be
thleē eufrata paruus es in milibus iuda:
ex te enim exiet dux: q̄ reget populum isra
el: ꝛ egressus eius ab initio a diebus eterni
tatis. Nō elegit aūt dn̄s in sua natiuitate ci
uitatē maximā Romā: q: sicut dicit̄ i quo
dā sermone ephisini consilij: propter potē
tiaꝫ ciuiū imutationē orbis terraꝝ putarēt
esse factam: sed vt diuinitas agnosceret: or
bē trāsmutasse terraꝝ: paupculā elegit ma
trem: pauperimā patriā: elegit aūt deus in
firma mundi: vt cōfundat fortia sicut dicit̄.
Coꝝ. i. Et ideo vt suam ptātem magis ōn
deret i ipsa roma: que caput orbis erat: sta
tuit caput ecclesie sue: in signum perfecti vi
gorīs: vt exinde fides deriuaretur ad vni
uersum mundū s̄m Jsa. xxvi. Ciuitatē sub
limē humiliabit ꝛ cōculcabit eam pes pau
peris. i. xp̄i gressus egenoꝝ. in apostoloꝝ
Petri ꝛ Pauli. Ceterū nō est p̄tereūdū
q̄ in via natus est. Et hoc quadruplici rō
ne: vt dicit Albertus magnus super Lucā.
Primo vt se peregrinū in hoc mundo ōn
deret Hieremie. ij. Sicut peregrinus fu
turus es ꝛc̄. ¶ Secūdo vt se viaꝫ demon
straret. Jo. xiiij. Ego sum via veritas ꝛ vi
ta Glo. via qua itur. veritas qua pes diri
gitur. vita ad quā peruenitur. Via per p̄e
ceptū: consiliū in exemplū: veritas per do
ctrine verbū: vita per p̄emiū. Eccl. xxiiij.
In me omnis gratia vite ꝛ veritatis. in me
ōis spes vite ꝛ virtutis. Virtus confortat
ad vitam p meritum: veritas illustrat ad vi
tā per doctrinā: ꝛ spiritus sanctus per inspi
rationem. ¶ Tertio vt mundum contēne
re doceret Apoc. xviij. Exite de illo popu
le meus ꝛ ne participes sitis delictorum.
¶ Quarto vt semper patriā exemplo suo
inquirere doceret ad Habere. xi. Cōfiten
tes q̄m peregrini ꝛ hospites sunt super ter
ram. Preterea pariter: conuenienti tēpore
natus est: ꝛ hoc colligitur ex vnitate que il
lo tempore contigerunt. Primo quidē q̄a
illo tempore describitur orbis: ꝛ hoc cōue
nit christo. Unde Grego. Quid est q̄ na
scituro domino mundus describit̄: nisi hoc

quod aperte monstratur: quod ille apparebat in carne: qui electos suos ascriberet in eternitate. ¶ Secundo in tempore illo census solvebatur cesari. Hoc etiam convenit xpo. Christus enim venerat nos in statum libertatis reducere de statu servitutis. Et ideo sic mortalitatem nostram suscepit ut nos ad vitam reduceret. Ita et Beda dicit. Eo tempore dignatus est nasci: quo nos propter omnium liberationem ipse servitio subderetur. Tertio in illo tempore fuit maxima pax. Unde Hierony. dicit super ysa. Veteres renovamus hystorias et invenienus usque ad xxviii. annum cesaris augusti in toto orbe terrarum fuisse discordiam ortam. Orto autem domino omnia bella cessaverunt. Conveniebat enim ut in illo tempore nasceretur qui est pax nostra faciens utraque unum. Ad Ephe. ii. Sic enim erat a prophetis pronunciatum Psal. lxxi. Orietur in diebus eius iustitia et habundantia pacis. Item ysa. ii. Non levabit gens contra gentem gladium. Quarto in illo tempore unus princeps dominabatur in mundo: quo tempore congruebat: ut nasceretur qui venerat suos congregare in unum: ut esset unum ovile et unus pastor: ut dicitur Jo. x. Quinto in illo tempore regnabat alienigena: quo tempore nasci voluit: ut impleretur prophetia Jacob dicentis Gen. penultimo. Non auferetur sceptrum de iuda: et dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est. s. messias: et tantum dictum sit de ista questione.

¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ad auctoritatem respondetur: quod non probat de nativitate: sed loquitur de doctrina legis et predicationis: que inde habuit ortum. Nam sicut dictum est in bethleem natus est: ita in hierusalem elegit: ut in eam sedem regni constitueret: et templum dei edificaret: et sic hierusalem esset civitas simul regalis et sacerdotalis. Sacerdotium autem christi et eius regnum precipue consummatum est in eius passione. Et ideo convenienter christus elegit Bethleem nativitati: et hierusalem passioni. Similiter etiam per hoc hominum gloriam confutavit qui gloriantur de hoc quod ex civitatibus nobilibus originem ducunt: in quibus et precipue volunt honorari. Christus autem econverso in civitate ignobili nasci voluit. et in civitate nobili pati obprobrium. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia christus florere voluit secundum virtuosam conversationem: non secundum carnis originem. Et ideo in civitate Nazareth educari voluit et nutriri: in Bethleem autem voluit quasi peregre nasci. ¶ Ad alias autem rationes: de tempore ex his que diximus clara patet responsio.

¶ Circa evangelium secundum: quod in aurora legitur in secunda missa. s. In illo tempore pastores loquebantur etc. Luce. ii. ubi de pastoribus fit mentio: quibus per angelum facta fuit annunciatio nativitatis christi: possunt queri ea que sequuntur.

¶ Primo utrum convenienter pastoribus primo manifestata sit nativitas christi.

¶ Secundo utrum conferentia illa qua dicitur Maria erat conferens que audierat fuerit conferentia alicuius dubitationis.

AD primam. q. qua queritur: utrum convenienter pastoribus primo manifestata sit nativitas xpi: sic proceditur. Et videtur quod non. ¶ Primo sic: Debuit primo manifestari nativitas christi illis: qui propinquiores Christo fuerunt: sed iusti propinquissimi erant Christo per fidem: et maxime eius adventum desiderabant. Unde dicitur de Simeone Luce. ii. Qui erat homo iustus et timoratus expectans redemptionem Israel. ergo prius debuisset manifestari christi nativitas Symeoni: quam pastoribus et magis. ¶ Secundo sic: Omnia sacramenta veteris legis erant christi figura: sed sacramenta veteris legis dispensabantur per ministerium sacerdotum: ergo christi nativitas: magis debuit manifestari sacerdotibus in templo: quam pastoribus in agro. ¶ Tertio. Reges

sunt pre alijs honorandi iuxta Illud.i. Pe
tri.ij. Regē honorificate. Ergo regib⁹ ma
gis prius xpi natiuitas erat manifestanda.
¶ In oppositum est euāgeliū pñs. Et etiā
q2 omnia a deo ordinata sunt sapienter ⁊ cō
uenientissime disposita sunt. rñdeo dicendū
sub quatuor cōclusionib⁹. ¶ Prima ē. Ne
cesse fuit vt xpi natiuitas aliquibus manife
staret. Ista cōclusio pbat ex eo: q xpi nati
uitas nulli fuisset pficua si oibus fuisset oc
culta: s oportebat xpi natiuitatē esse pficuā
alioquin frustra natus fuisset. Ergo vr q
aliquibus manifestari debuit xpi natiuitas.
¶ Secunda ē q cōuenientissime electi sunt:
quibus christi natiuitas erat manifestanda.
¶ Ista conclusio primo pz ex illo Jo. xiij.
Ego scio quos elegi: q aūt fiūt bm dei sapiē
tiā cōueniēter fiūt. Ergo cōuenient sunt ele
cti qbus ē manifestata xpi natiuitas. ¶ Se
cūda sic: Salus q erat futura p xpm: ad oēz
diuersitatē hoium ptinebat: q sicut dr Co
lo. iij. In xpo nō est masculus ⁊ femina: gē
tilis ⁊ iudeus: suus ⁊ liber: ⁊ sic de alijs hu
iusmodi. ⁊ hoc in ipsa xpi natiuitate prefigu
rare ertur: oibus cōditiōibus ē manifestat⁹: q
vt dicit August. in sermone de epiphania.
Pastores erāt israel ite: magi gētiles isti p
pe illi longe: vter qz tanq ad angularem la
pidē cucurrerūt. Fuit etiā inter eos alia di
uersitas. Nā magi fuerūt sapiētes ⁊ poten
tes: pastores autē simplices ⁊ viles. Mani
festatus ē etiā iusto Symoni ⁊ Anne ⁊ pec
catoribus. s. magis Manifestatus ē etiā vi
ris: ⁊ mulieribus. s. Anne vt p hoc oñdere
tur nullā cōditionē hoiz excludi a xpi salu
te. ¶ Tertia cōclusio inter oēs istos cōueniē
ter p:no manifestata ē xpi natiuitas pastori
bus. Ista cōclusio oñditur triplici ratione.
Primo erāt simplices absqz cautelis mali
cie: occupati in officijs sanctoz patriarcha
rūq dicūtur fuisse pastores. Gen. xlvij. Ta
libus eni solē diuine illuminatiōes: ⁊ conso
latiōes: ⁊ nō hoibus in sapiētia huius mun
di: q stulticia ē apud deū occupatis: bm q di
cit saluator Mat. xi. Cōfitebor tibi dñe pr
celi ⁊ terre: q abscōdisti hec a prudētibus
⁊ sapiētibus: ⁊ reuelasti ea paruulis. Secū
da rō q illa manifestatio xpi natiuitatis: fuit
quedaz plibatio plene manifestationis: que
erat futura: Et sicut in secūda manifestatiōe
pmo annūciata ē gratia xpi p christū: ⁊ ei⁹
apostolos: iudeis ⁊ postea gētibus: ita ad
christū pmo peruenerūt pastores: q erāt p
mitie iudeoz: tanq ppe existētes: ⁊ postea
venerūt magi a remotis: qui fuerunt pmicie
gētiū: vt dicit Augu. Tertia rō ē q p hos
pastores significant doctores ecclesie: qb⁹
christi misteria reuelātur: q latebāt iudeos.
Quarta cōclusio. Cōuenient pastorib⁹ ma
nifestata est christi natiuitas p angelos. Pz
ista cōclusio sic Deutro. xxxij. Dei perfecta
sunt opera: s talis manifestatio fuit opus di
uinū: Ergo per cōuenientia signa fuit effe
cta. Scdo sic: Sicut manifestatio silogistica
fit: per ea qua sunt magis nota ei: cui est ali
qd manifestandū: ita manifestatio que fit p
signa: deberet fieri per ea: que sunt familia
ria illis: qbus manifestatur. Et q iudei con
sueti sunt diuina responsa per angelos acci
pere: per quos etiā legē acceperūt: bm illud
Actu. v. Accepistis legē in dispositiōe ange
loz. Gentiles vero ⁊ maxime astrologi cō
sueti sunt stellaz cursus aspicere: ideo pasto
ribus tanq iudeis: apud quos frequenter
facte sunt apparitiones angeloz: reuelata ē
christi natiuitas per angelos. Magis autē
assuetis in cōsideratione celestiū corporum
manifestata est per signum stelle. Est ⁊ alia
rō Gregorij i omelia. Judeis tanq ratiōe
vtentibus rōnale animal. i. angelus pdica
re debuit: gētiles vero qui vti rōne nescie
bant: ad cognoscendum deum: non per vo
cem: sed per signa perducuntur. ¶ Ad ra
tiones in oppositum. Ad primam respon
detur iuxta sanctum Tho. q ratio non pro
cedit. Et ratio est: quia sicut apostolus dicit
ad Ro. ix. Israel sectando legem iusticie: in
legem iusticie nō peruenit: sed gentiles qui
non querebant iusticiam: iudeos cōuenien
ter in iusticia fidei cōuenerunt. Et in hmōi si

gurã Symeoñ qui expectabat cõsolationẽ israel: vltimo xp̃m natũ cognouit: ꝛ p̃cesserunt eũ magi: ꝛ pastores: qui xp̃i natiuitatẽ nõ ita sollicite expectabãt. ¶ Ad secũdã r̃ñdetur negando ꝯñam. Et r õ ẽ: quia sicut dicit Criso. Angelus manifestans xp̃i natiuitatem: nõ iuit Hierosolimã: nõ requiuit scribas: ꝛ phariseos: erãt eniꝫ corrupti ꝛ p̃e inuidia eruciarẽtur: ſꝫ pastores erant sinceri: anteq̃ꝫ cõuersationẽ patriarchaꝝ: ꝛ Moysi coletes. Per hos eni pastores etiã significant doctores ecclesie: q̃bus xp̃i misteria reuelanẽ. Et ex isto pꝫ r̃ñsio. ¶ Ad terciã. Prelati eniꝫ ꝛ doctores ecclesie per pastores designati: regibus perferuntur.

D secũdaꝫ. q. qua querit: vtruꝫ conferẽtia illa: qua beata Maria dicitur cõferẽs in corde suo fuerit cõferẽtia alicuius dubitationis: aut q̃stionis in mẽte: sup illis: q̃ audiebat. R̃ñdet q̃ nõ: ſꝫ erat delectabilis et admirabilis cõtemplatio: ꝛ prudẽtissima attẽtio: quõ p̃phetie implebãtur in puero nato. Cõferebat eni vt ait Beda q̃ acta videbant conformia his que agenda legerat. Videbat nã q̃ꝫ se de stirpe dauid ortam in Nazareth de spiritu sancto ꝯcepisse. Legerat p̃phetiã ysa. c. xi. Exiet virga de radice yesse: ꝛ Nazarenus de radice eius ascendet: ꝛ requiescet sup eaꝫ spũs dñi. Legerat etiã. s. Michee. v. Et tu Bethleẽ eufrata nequaq̃ꝫ parua es in milibus Juda. Ex te enim egredieẽ q̃ sit dñator in israel: ꝛ egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Videbat se in Bethleẽ peperisse filiũ: ꝛ vocasse nomẽ eius iesum. Legerat in p̃pheciis ysa. vij. Ecce virgo concipiet: ꝛ pariet filiũ: ꝛ vocabit nomẽ eius Emanuel. Legerat. s. Esa. Bos cognouit possessorẽ suuꝫ: ꝛ asinꝰ p̃sepe dñi sui. Videbat dñm in p̃sepe quo bos ꝛ asinus solet nutriẽdꝰ aduenire. Meminerat sibi dictũ ab angelo Lu. i. Spiritꝰ sanctus supueniet in te: ꝛ ꝟtus altissimi obumbrabit tibi: ideoq̃ꝫ q̃d nasceẽ ex te sanctum: vocabiẽ filius dei. Legerat modũ natiuitatis eius: nõ nisi reuelãte angelo potuisse cognosci diceñ. ysa. liij. Generationẽ eius q̃s enarrabit? Legerat. s. michee. iiij. Et tu turris nebulosa filie syõ ad te veniẽt: ꝛ veniet potestas p̃ma regnũ filie hierusalẽ. Audiebat angelicas virtutes: q̃ sunt filie supne ciuitatis apparuisse pastoribus in loco: qui a conuẽtu pecoꝝ antiquus turris gregis vocabatur. Et est vno miliari ad orientẽ Bethleẽ vbi etiã nũc tria pastoꝝ illoꝝ monumẽta in ecclesia monstrantur. Nouerat tũc in carne uenisse dñm cui vna eterna est cũ patre maiestas: q̃ regnũ daret ecclesie filie. s. celesti Hierusalẽ. Cõferebat ergo Maria hec: que fienda legerat cũ his que iã facta cognouit: nõ tñ hoc ore ꝓmens: ſꝫ clausuꝫ seruãs in corde. Hec aũt collatio nõ solũ fuit beatissime virgini valde delectabilis sed etiã toti ecclesie summe vtilis: q̃ ſm q̃ dicit. Hiero. in ſmone de assumptione beate virginis. Nã post ascensionẽ filij: remansit ad tẽpus i terris cũ apostolis: vt eos plenius instrueret de verbo incarnato: de quo erat plenius edocta p̃ spiritũ sanctũ: ꝛ familiarius viderat: ꝛ tractauerat: de quibꝰ apostolos plenius instruebat de ꝟbo incarnato: ꝓpter quod melius exprimere poterat ſm quod dicit Hiero. Quod melius nouimus: melius ꝓferrimus. Et tantuꝫ pro nũc de ista conclusione.

¶ Euangeliũ in tertia missa est. In principio erat ꝟbuꝫ Jo. i. Circa quod põt disputari sequẽs. q. Vtrꝫ vera sit ista propositio: Verbum caro factum est ꝛc̃.

Circa quã. q. sic ꝓceditur: videtur q̃ ñ. ¶ Primo sic: De quocunq̃ꝫ p̃dicatur: id q̃d: ipsuꝫ dr̃ esse factũ: sed verbũ nõ est caro. Ergo nõ est factũ caro. Cõñs pꝫ: si dicas q̃ ibi pars ponitur p̃ toto. i. pro hoie: vt sit sensus. Verbũ homo factũ est: tũc q̃ro q̃re euangelista solam nominauit carnem. ¶ Secundo dato q̃ ibi caro ponatur pro homine: vt caro factuꝫ est. i. homo. arguitur q̃ hoc sit falsuꝫ:

quia hō significat substātiā. Fieri hominē est fieri simpliciter: sed hoc est falsum: deus factus est simpliciter. Ergo hoc est falsum deus fact⁹ est hō. ¶ Tertio sic: Fieri hominē est mutari: sȝ deus nullomō pōt dici mutatus. Dicit eni Malachie. iij. Ego dn̄s ꝛ nō mutor. Ergo videt ꝙ hec propositio sit falsa deus factus ē hō. ¶ Quarto hoc nomine hō: nō pn̄t intelligi nisi duo. s. natura humana: ꝛ suppositū nature: sed ista ꝓpositio nō pōt verificari rōne humane nature: q: deus nunq̄ȝ est vel fuit humana natura Similiter nec ex parte suppositi: q: hoc nomē homo: qđ de xp̄o ꝑdicat: nō iportat nisi suppositū eternū filij. sed semꝑ fuit verū dicere: ꝙ deus est ꝑsona filij. Ergo nullo mō pōt illa ꝓpositio verificari: q: falsum est ꝙ deus sit fact⁹ persona filij. Ergo ꝛc̄. ¶ In opposituū est euāgeliū pn̄s: vbi dr̄ Uerbuȝ caro factū ē. Rn̄deo dicendū pro cōclusione ꝙ ꝓpositio illa est vera Uerbū caro. i. hō fact⁹: sicut dr̄ in symbolo fidei: ꝛ hō factus ē. Que cōclusio ꝓbat sic. Omne qđ est ꝛ nō fuit prius: dicit esse factū: sed hec ē vera: deus ē hō: ꝛ nō fuit semper vera: q̄a nō cōuenit deo esse hominē ab eterno: sȝ ex tpe per assumptionē humane nature. Ergo hec ē: vera ds̄ factus est hō. Pro quo notandū ꝙ cū dr̄ verbuȝ: siue deus factus est hō: hoc participiū: factus: tripliciter se pōt habere in locutiōe ista. Uno mō ꝙ feratur ad totā ꝓpositionē: vt sit sensus: factum est ꝙ deus sit hō: Et sic vera est illa ꝓpositio. ¶ Scđo ꝙ dictū participiū: factus: pōt determinare absolute subiectū vel ꝑdicatuȝ: ꝛ quodcūq̄ȝ eoꝝ determinat: Propositio est falsa: q: nec deus est factus: nec hō ille: demonstrato xp̄o est factus: nisi addatur aliqd: q: supponit suppositū eternum. ¶ Tertio dictum participiū pōt determinare subiectū in cōparatione ad predicatū. Et sic locutio vera est. Nec obstat ꝙ videt ponere fieri circa deū: q: hoc fieri: qđ participium iportat nō est: nisi fieri rōnis: vt dicemus infra in rn̄sione ad argumenta. ¶ Ad rōnes in opposituū. Ad ꝑmā rn̄detur: ꝙ ibi caro ponitur ꝓ hoie: sicut pars ꝓ toto: sicut ysa. xl. Uidebit oīs caro salutare dei: Quēadmodū aliqñ aīa ponitur ꝓ toto homine Gen. xlvi. Oēs anime que egresse sunt i egyptū ꝛc̄. Et ad questionē qua mouetur: q̄re euāgelista solā carnē nominauit. Ad hoc rn̄detur ꝙ multiplici rōne. Primo q: per carnē visibilis apparuit. Un̄ subdit. Uidim⁹ gloriā eius ꝛc̄. Scđo vt ondēderet per locum minorē: nihil in hoīs natura esse: qđ verbū dei nō assumpserit. Tertio ad ondēdendā veritatē incarnatiōis ꝯtra Manicheos: qui dicebant verbū non assumpsisse verā carnē: sed fantasticā tm̄: ꝛ ideo ad hoc excludēdum fecit mentionem specialiter de carne. Quarto ad demonstrandū magnitudineȝ benignitatis. Cōstat eni ꝙ anima rōnalis magis cōformis est deo: q̄ȝ caro. Equidem magnū pietatis sacramentū fuisset si xbuȝ assumpsisset animā humanam: vtpote sibi magis ꝯformē: sed assumere etiā carnē elōgatā a singularitate diuine nature: fuit multo amplioris immo inestimabilis indicium ꝑm ꝙ dicit apostolus. i. Thi. iij. Et manifeste magnū est pietatis sacramētum qđ manifestū est in carne. ¶ Ad secūdā rōneȝ rn̄detur negādo ꝯn̄am. Et rō est: q: lȝ fieri hominē sit fieri simpliciter in oibus his: in q̄bus humana natura incipit esse in supposito nouo creato: deus dr̄ factus hō: eo ꝙ humana natura incipit esse in supposito diuine nature: ab eterno ꝑexistēte. ꝛ ideo deuȝ fieri hominē n̄ ē deū fieri simplicit. ¶ Ad tertiā rn̄detur negādo vniuersaliter assumptū. Dicimus eniȝ ꝙ qñ aliqđ predicat de nouo: de altero: cū mutatiōe ei⁹ de quo dr̄ tūc fieri: est mutare: sicut ꝯuenit in his q̄ absolute dicūtur. Ea vero q̄ relatiue dicūtur pn̄t de nouo ꝑdicari de aliquo absq̄ȝ eius mutatione: sicut hō de nouo fit dexter: absq̄ȝ eius mutatione: per motū illius: q̄ fit ei sinister. Un̄ in talibus nō oȝ oē. qđ dr̄ fieri: eē mutatū: q: hoc pōt accidere ꝑ mutationē alterius. Et per hūc modū dicimus dn̄s fe

fugiū factus ē nobis. Esse autē hominē: ꝑdicatur de nouo de deo absq3 eius mutatione: per mutationē humane nature: q̄ assumitur ad diuinā personā. Et ideo cū dicit̄ deus factus est hō: nō intelligitur aliq̄ mutatio realis ex pte dei: sꝫ solum ex parte humane nature. ¶ Ad q̄rtā r̄ndetur ꝙ ratio nō ꝓcedit: Dicimus enim ꝙ ꝓpositio illa verificatur rōne vtriusq3 simul. s. suppositi et nature: Quāuis enī illud suppositū semper fuerit: nō tñ semper fuit suppositū humane nature: sꝫ ꝙ significat hoc nomē hō.

¶ Circa dñicam infra octauas natiuitatis dñi est euangelium In illo tēpore erat Joseph et Maria mater Jesu mirantes etc. Lu. ij. pñt disputari sequētes questiones.

¶ Prima vtrū sit verū ꝙ xp̄s sit positus in ruinā multorum.

¶ Secundo vtrum beata Maria gladio compassionis mortis xp̄i fuerit sic perfora ta vt vere martir xp̄i appellari possit.

D p̄mā. q. q̄ queritur: vtr̄ sit verū ꝙ xp̄s sit positus ī ruinā multoꝝ sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo sic. xp̄s nunq̄ꝫ p̄buit occasionē ruine alicui ex aliquo dicto vel facto suo: ergo non fuit positus in ruinā alicuius. Cn̄a ē bona et assum ptū pꝫ: q: p̄bere occasionē ruine aliquorum est ptra caritatē. Et ita peccatū. xp̄s autem peccatū non fecit nec inuētus est dolus in ore eius. ¶ Scd̄o sic: xp̄s positus est a deo patre in lucē gētiū: vt sit salutis vsq3 ad extremū terre ysa. xlix. Ergo non est posit⁹ in ruinaꝫ alicuius. ¶ Te. tio sic: xp̄s venit: vt hoies vitā habeāt vt ipse dicit Jo. iiij. Ergo non ē positus in ruinā mortis alicuius. Ergo non videt̄ verꝫ ꝙ positus sit in ruinā. ¶ Quarto qui occasionē dāni dat: dānū dedisse videtur: sꝫ si xp̄s est positus in ruinā multoꝝ: ipse videtur esse cā peccati hominū. ¶ In oppositū est euangeliū hoc et ysa. viij: et. pe. Petri. ij. dicitur de xp̄o: ꝙ erit in lapidē offensionis: et in petrā scandali. Respondeo dicendum: ꝙ euangelista dicit verum: ꝙ christus positus est in ruinaꝫ multorum: sed diuersimode s̄m duas expositiones. Exponitur enim dupliciter ille textus. Uno modo s̄m glo. quandam. i. in ruinam multorum. s. vitiorum et in resurrectionem virtutum. Planc hoc veruꝫ est. Ipse enim est cui in psona. Hier. dictū est. Hier. i. a deo patre. Ecce constitui te super gētes et regna: vt euellas. s. vitia: et plātes v̄tutes Ubi: inquit glo. Non enim poterant edificari bona: nisi destructa existerēt mala: nec plantari optima: nisi eradicarentur pessima. Unde Mat. xv. Omnis plātatio quā non plantauit pater meus celestis: eradicabitur. Alio modo exponitur respectu hominū malorum. Et tunc dicitur ꝙ etiam dictum euāgelij est verum ad istuꝫ intellectū. s. ꝙ positus est in ruinā multorum: nō ꝙ dicto aut facto suo minus recte prebuerit occasionem ruine alicui: sed quia ex doctrina et operibus sanctis suis multi mali ex malicia sua occasionem receperūt ruine. Unde sanctus Tho. in quarto Di. xxviij. Inquit quodq3 aliq ex factis vel dictis christi: sumpserunt occasionem ruine: dicitur esse positus in ruinam et in scandalum: non ꝙ ipse dederit aliquā vel modicam occasioneꝫ ruine. Unde non legitur ꝙ aliquos scandalizauit: sed ꝙ aliqui ex dictis vel factis eius scandalizati sunt. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negādo cōsequētiam: Et ad probationem dicimus ꝙ bene concedimus ꝙ christus non est positus in ruinam: ꝙ ipse dederit occasionem ruine alicui. Unde neminem scandalizasse legitur vt dictū ē: sꝫ bn̄ mō exposito. ¶ Ad scd̄am r̄ndetur ꝙ rō ꝓcedit ꝙ n̄ sit posit⁹ in ruinā scđ p̄bēs occasionē ruine. ¶ Ad tertiā r̄ndet̄ eodē mō. ¶ Ad q̄rtā r̄ndet̄: negādo minorē. xp̄s enī nulli dedit occasionē ruine: nec cā fuit peccati. Pro quo notādū ꝙ duplex est occasio. s. data et accepta. Dicit̄ aūt occasio data qn̄ fit aliqđ op⁹ minus rectū: ex quo per exēplū alij ꝓuocātur

ad peccandũ. Si aũt aliqs facit opus rectũ
ꝛ alij inde ꝓuocent̃ ad peccandũ: nõ erit oc
casio data: sed accepta. Et talis fuit occasio.
Phariseoꝝ: qui scandalizabant̃ de doctri
na xp̄i. Et sic intelligenda sunt illa q̃ inducũ
tur de Isa. viij. ꝛ. i. Petri. ij. Unde sanctus
Tho. dicit in quarto: ꝙ xp̄s nõ dicit̃ petra
scãdali: q̄d per se fuerit scandali causa. q: ip
se nõ dedit alicui occasionẽ scandali: ſ; dicit̃
in petram scandali: ita ꝙ prepositio: in: non
ordinẽ cause: sed consecutionez importat: q:
ex his que xp̄s fecit consecutum est scanda
lum iudeorum. Hec ille.

D secundã. q. q̃ querit̃ vtrũ
beata Maria ita gladio cõ
passionis mortis xp̄i fuerit ꝑ
fossa: vt vere martyr possit
appellari. sic ꝓceditur. Et vi
detur ꝙ sic. ¶ Primo sic. Dicit Hiero. in
sermone de assumptione beate virginis.
Marie. Recte dixeriz dei genitrix virgo
ꝛ martir fuit: q̄uis in pace vitam finiuerit.
¶ Secundo sic: Dicit Grego. Jure enim
plusq̄ȝ martir est: que nimio amore vulnera
ta: testis extitit saluatoris: ꝛ ꝑ merore in ani
mo cruciatum sustinuit passionis. ¶ Ter-
tio sic. Dicit Bernardus Longe eã plusq̄ȝ
martirẽ censemus: in qua passionis sensum
cõpassionis superauit affectus. ¶ Quarto
Idem Bernardus super illud in plenitudi
ne sanctorũ detentio mea. Merito in pleni
tudine sanctoꝝ detẽtio eius erat: cui nec pu
ritas angelorũ: nec fides defuit patriarcha
rũ: nec spiritus prophetarũ: nec apostolorũ
zelus: nec constantia martirũ: nec sobrietas
confessorũ: nec castitas virginũ: nec coniu-
gatorum fecunditas. Ergo videt̃ ꝙ beata
virgo habuit omnes ꝓprietates gratuitas
alioꝝ sanctorum. Ergo martir dicenda est.
¶ In oppositum aũt arguit̃ sic. Mors est
de ratione martirij. Unde Maximus in
quodã sermone dicit de martire: ꝙ vincit
pro xp̄o moriendo: qui vinceretur sine fide
viuendo. Sed beata virgo non sustinuit ꝓ
Christo mortem. Ergo nõ est dicenda mar
tir. Minor pȝ. Dicit enim Ambrosius tra
ctans hoc euangeliũ. Nec historia: nec litte
ra docent: beatam Mariam gladio vitam
finiuisse. Rñdeo dicendum iuxta sanctum.
Tho. in secunda secunde. q. xxij. ꝙ de mar-
tirio loqui possumus dupliciter. Uno mo-
do ſm perfectam eius rõnem. Et sic de rõ-
ne martirij est: mortem sustinere actu ꝓ no
mine xp̄i: Istud pȝ sic. Martir dicitur qua
si testis fidei xp̄iane: per quam nobis visibi
lia: ꝓpter inuisibilia cõtẽnẽda ꝓponuntur
vt dicit̃ ad Hebre. xi. Ad martiriuȝ ergo
pertinet: vt homo testificetur fideȝ: se opere
ostẽdens cuncta p̄ntia cõtemnere: vt ad fu-
tura inuisibilia bona perueniat. Quãdiu au
tem hominum in hac vita remanet vita cor
poralis nõdũ opere se ostendit tẽporalia cũ
cta despicere. Consueuerũt enim homines
ꝛ cõsanguineos: ꝛ omnia bona possessa cõ
tẽnere: ꝛ etiam dolores corporis pati: vt vi
tã cõseruẽt. Unde ꝛ sathan cõtra Job indu-
xit pellem pro pelle: ꝛ cũcta que habet: da-
bit homo pro anima sua. i. pro vita corpora
li. Et ideo ad perfectam rationem martirij
requiritur ꝙ aliqs mortẽ sustineat. Et hoc
modo beata virgo nõ fuit vere martir: cũ
vitam gladio nõ finierit. Secundo mõ pos
sumus loqui de martirio ſm quandã simili
tudinem. Unde ysidorus in libro ethy. di-
cit Duo sunt genera martirij. Unũ in aper
ta passione Alterum in occulta animi vir-
tute. Et hoc modo beata virgo propter im
mẽsum amorem eius ad Christum: in pas-
siõe xp̄i martir dicitur fuisse. Unde Augu
stinus in sermone quodam: de ea ita dicit.
Maria quia mente passa est: plusq̄ȝ mar-
tir fuit: nimirũ: quia eius dilectio amplius for
tior q̄ȝ mors: quoniam mortem xp̄i: suã fecit
Hec ille. ¶ Ad rõnes in oppositum respõ
detur ꝙ vt dicit sanctus Thomas tã in se-
cunda secũde q̄ȝ in quarto. Omnes aucto-
ritates ille sanctorũ intelligẽde sunt de mar
tirio ſm quãdam similitudinem. ¶ Ad rõ
nem vltimam rñdetur eodem modo: ꝙ ꝓ-
cedit de martirio dicto ſm multitudinẽ.

¶ In festo Circumcisionis est euangelium In illo tempore postq̃ꝫ cōsummati sunt ⁊c. Lu.ij. Circa quod possunt he questiones disputari.

¶ Primo vtrum xps debuit circumcidi.

¶ Secundo vtrum circumcisio nunc tempore gratie cessare debuit.

¶ Tertio vtrum conuenienter nomen christo fuit impositum iesus.

D primam.q.in qua querit vtrum xps debuit circumcidi:sic proceditur. Et videtur ꝙ non. ¶ Primo sic:Circūcisio fuit ordinata i remediū originalis peccati:Sed xps non contraxit originale peccatum. Ergo xps non debuit circūcidi. ¶ Secundo sic. Christus nō fuit decimatus in lumbis Abrahe:quia figurabat medicinam originalis. Ergo nec debuit circumcidi eadē ratione. ¶ Tertio sic. Sabbati obseruatio vicinior erat preceptis moralibus inter que etiam cōputatur:q̃ꝫ circūcisio. Sed xps sabbata literaliter non obseruabat. Vñ dicebant iudei de ipso Joā.ix. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Ergo non debuit seruare circumcisionem. ¶ In oppositum est euangelium presens. Rñdeo dicendum sub ista cōclusione:ꝙ xps debuit circūcidi:nō ꝓpter indigentiam aliquam:sed propter decentiā. Cuius potest multiplex ratio assignari. Primo quidem vt ostendat veritatem carnis humane:contra Manicheum:qui dixit eū habere corpus fantasticum:⁊ contra Apollinarem:qui dixit corpus christi diuinitati eē consubstantiale:⁊ contra Valentinum:qui dixit:xpm corpus de celo attulisse. Secūdo vt approbaret circumcisionem:quam olim deus instituerat. Tertio vt ostēderet se esse de genere Abrahe:qui circūcisionis mandatum acceperat in signum fidei:quā de ipso habuerat Geñ.xv. Et cui facta est repromissio de christo. Quarto vt iudeis excusationem tolleret:ne eum reciperent si esset incircumcisus. Quinto vt obedientie virtutē nobis suo exemplo commendaret. Unde octaua die circumcisus est:sicut erat in lege preceptum. Sexto:vt qui in similitudinem carnis peccati venerat:remedium:quo caro peccati consueuerat emundari non respueret. Septimo vt legis onus in se sustētans:alios a legis onere liberaret:sm illud Gala.iiij. Misit deus filium suum factum sub lege:vt eos qui sub lege erant:redimeret. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando cōsequentiā quoniā xps sicut propria voluntate mortem nostram suscepit:que est effectus peccati:nullum in se habens peccatū. vt nos a morte liberaret:ita ⁊ circūcisionē:que erat remedium originalis peccati suscepit:absq; hoc ꝙ haberet originale peccatum:vt nos a legis iugo liberaret:sicut dictum ē. ¶ Ad secundam respondetur negando cōsequentiam. Et ratio est:quia decimatio erat actus tantum figuralis:quātum ad illos:q in lumbis Abrahe decimabantur. Et ideo christo non cōpetebat:qui immunis fuit ab originali peccato:Sed circūcisio etiam hꝫ alias causas preter significationem in illis:qui circumciduntur. Et ideo non est similis ratio de vtroq;. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam:Et ratio est:quia christus in pueritia sua in nullo ab alijs pueris segregatus fuit:quantum ad exteriorem conuersationem. Et ideo omnia que ad pueros pertinebant:in veteri lege implere voluit: Sed quando iam ad perfectam etatem peruenit ostendere se debuit dominum esse legis:⁊ legem vsq; ad ipsum positam fuisse. Et ideo in quibusdam supra legem operatus est sicut de obseruatione sabbati ⁊ in tactu leprosi ⁊c.

D secundam.q. qua querit vtrum circumcisio nunc tempore gratie cessare debuit sic proceditur. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo sic. Omnis christi actio nostra est instructiō Unde dicitur Jo.xiij. Exemplū enim dedi vobis:vt quē

admodum ego feci vobis: et ita faciatis. Sz
xps fuit circumcisus: vt in precedenti.q. Er
go exemplo suo debemus circũcidi. Et per
consequens circũcisio cessare non debuit.
¶ Secũdo sic: Dicitur Geñ.xvij. q circũ
cisio dabat in fedus eternum. Sed eternũz
est q nullo fine clauditur. Ergo circũcisio
cessare dbuit. ¶ Terno sic: Figuralia que
signant id: quod semper faciendum est: non
debent cessare: sicut de thurificatione: que
signat deuotionem. patet. Sed circumcisio
cordis cuius laus ex deo est: ad Romanos
ij. semper facienda est: et hanc signat exte-
rior circumcisio. Ergo cessare non debuit.
¶ In oppositum est illud Gala.v. Si cir-
cumcidimini: xps vobis nihil proderit. Se-
cundo sic Ad Hebreos.vij. dicit Apostolus
q translato sacerdotio: necesse est vt legis
translatio fiat: Sed oportuit sacerdotiũ trãs
ferri. Ergo et legẽ. Et si hoc tunc et sacramẽ
ta legalia. Sed inter hec precipuũ est circũ
cũcisio. Ergo etc. Rñdeo dicẽdum sub ista
conclusione q circũcisio cessauit et debuit
cessare. Que cõclusio ostenditur sic: Cum
venit quod perfectum est: euacuari debet
quod ex parte est: si ad idem ordinent: q2
gratia non facit per duo: quod per vnum
põt facere: sicut nec natura. Circumcisio au
tem imperfecta erat respectu baptismi. Et
hoc tripliciter. Primo quantum ad signifi
cationẽ q2 nõ significabat ita expresse emũ
dationem totius hominis ab immundicia
culpe originalis: sicut ablutio baptismalis.
Secundo quantuz ad efficaciaz: q2 non ita
habundans gratia ad operandum et repri
mendum fomitẽ in circũcisione dabat: si-
cut in baptismo. Tertio quantũ ad vtilita-
tẽ: q2 nõ erat eius vtilitas ita cõmunis: sicut
baptismi: cũ haberet determinatũ populũ:
determinatum sexum: determinatuz tẽpus:
quod in baptismo nõ accidit. Et ideo: adue
niẽte tempore plenitudinis: debuit cessare
baptismo substituto. ¶ Ad rõnes in oppo
situm. ¶ Ad primã rñdetur negando ꝯñaz
Et rõ est: quia licet xps in omnibus operi-
bus suis nos erudiuit: nõ tñ omnia fecit ad
imitationem: sicut opera miraculosa: et alia
plura: Qd aũt xps circumcidi voluit: rõnes
supra in questione precedenti fuerunt assi-
gnate. Vñ xpo nõ voluit circumcidi vt aliq̃
imitarent eum: quo ad hoc: sz magis vt ex
hoc erudirent de alijs que tacta sunt in rõ
nibus superius assignatis. ¶ Ad secũdam
rñdetur negando ꝯñam. Et rõ est: quia cuz
dicitur: q circũcisio sit data in fedus eter-
nũ: nõ oportet ita intelligi: eternũ: q careat
fine: Vñ in eadem littera dñs dicit: q da-
bit eis terrã in possessionẽ eternã. Et ꝯstat
tamẽ q terram ꝓmissionis iudei nõ possi-
dent. Vñ eternũ distinguit. Et dicitur tri-
pliciter: aut quantũ ad durationẽ: aut quan
tum ad finis indeterminationem: aut quan
tum ad significationem. Primo mõ dicit
dupliciter. Aut q2 caret ꝑncipio et fine: et sic
Eccle.xv. Dicit. Qui viuit in eternũ crea
uit omnia simul. Aut quãtuz ad priuationẽ
termini tantum: sicut illud psal. Statuit eaz
in eternum et in seculum seculi. Eternuz se-
cũdo mõ quãtũ ad indeterminationẽ dicit:
sicut sacerdotiuz Aaron dicit eternũ: quia
deus nõ determinauit: qñ cessaret. Eternũ
quãtũ ad significationẽ. Et sic circumcisio
dicitur in fedus eternum: quia tempus du
rationis nõ est determinatũ nobis. Vel di-
cendum est: q est eternum quantũ ad signi
ficatũ suum: et quantum ad id quod ei suc-
cedit. ¶ Ad tertiã rñdetur negando ꝯñam
Et rõ ẽ: quia ꝑncipalis significatio ad quã
instituta est: est ablutio originalis peccati: q2
circũcisio sacramẽtalis refertur ad effectũ
Hoc autem non semper faciendũz erat per
circũcisionem. Et ideo non oportebat q cir
cumcisio semper maneret. Alia autem signi
ficatio est ex consequenti. Et ßm illam non
oportet accipi iudicium de duratione circũ
sionis. Thurificationis autem significatio
nunq̃ fuit ad significandũ aliqd: vt effectũ
eius. Et ideo nõ est similis rõ.
a D tertiam.q.qua querit vtrũ
ꝯuenienter xpo fuit nomẽ im-

positum Jesus sic proceditur. Et videtur q non. ¶ Primo sic: Veritas prophetica debet pronunciationi pphetice rñderi e. Sz pphete aliud nomē de xpo pronūciarunt. Dicitur enim ysa. vij. Ecce virgo cōcipiet & pariet filiuz: & nomē eius vocabit Emanuel. Et ysa. viij: Voca nomen eius: accelera spolia: detrahe: &c. Et ysa. ix. Vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius: deus fortis: &c. Et zach. vi. Ecce vir. Oriens nomen eius. Ergo incōuenienter vocatum est nomen eius iesus. ¶ Secundo ysa. lxij. dicitur Vocabitur tibi nomen nouum q os domini nominauit. Sed hoc nomen Jesus non est nomē nouū: sed pluribus fuit in veteri testamento impositum: vt patet de iesu filio Josedech. & de iesu Naue: vt pz etiam ex ipsa geneologia xpi Lu. iij. Ergo videt q incōuenienter sit vocatuz nomen eius iesus. ¶ Tertio sic. Hoc nomen iesus salutez significat. Sed salus per xpm non est facta solū in circūcisione sed etiaz in principio vt pz per apostolū Ro. iiij. Ergo incōuenienter hoc nomē est positum in circumcisione.

¶ In oppositum est euangelium pñs: vbi dicitur postq̄z cōsummati sunt dies octo: vt circūcideretur puer: vocatū est nomen eius iesus. Rñdeo dicendū sub ista conclusione q cōuenientissime vocatum est nomē eius iesus. Ista conclusio probatur: & eius cōueniētia ostēditur sic Nomina enim si conuenienter imponantur: debent proprietatibus respondere. Hoc pz in omnibus generum & specierum: de quibus dicitur. iiij. Metha. Ratio enim quam signat nomen: ē diffinitio: que designat ppriā rei naturā. Nomina autez singulariū hominū semper imponūtur ab aliqua proprietate eius: cui nomeñ imponitur: vel a tēpore: sicut imponūtur nomina aliquoꝝ sanctoꝝ his: qui in eoruz festis nascuntur. vel a cognatione: sicut cum filio imponitur nomen patris: vel alicuius de cognatione: vel etiaz ab euētu: sicut Joseph vocauit primogenitū suū Manassen. d. Obliuisci me fecit deus omnium laboꝝ meoꝝ Geñ. xli. vel etiaz ex aliqua qualitate eius: cui nomen imponitur: sicut Geñ. xxv. q qui primo egressus est de ventro matris: rufus erat: & totus in morē pellis hispidis: vocatuz est nomen eius Esau: quod interpretatur Rubeus. Nomina autez que imponuntur diuinitus: a qbus semper significant aliquod gratuitum donum: eis diuinitus datuz: sicut Geñ. xvij. dicit Abrahe Appellaris Abraā: quia patrem multarum gentiuz constitui te & Mat. xvi. dictum est Petro. Tu es Petrus: & super hanc petrā edificabo ecclesiaz meaz. Quia igit homini xpo hoc munus gratie collatū erat: vt per ipsuz oēs saluarent: ideo cōuenienter vocatū est nomē eius iesus. i. saluator. Unde hec ratio assignatur ab angelo Mat. i. cū ait ad ioseph. Vocabis nomen eius iesum. Ipse enim saluū faciet populuz suū a peccatis eoꝝ. Cōuenienter ergo vocatuz est nomen eius iesus: est quidez nomen multe excellētie: & sublimitatis: ita vt in nomine Jesu omne genu flectat: celestiū: terrestriū: & infernoꝝ. Est nomen multe v̄tuositatis: & efficacie. Nā est nomen qđ vt inquit Petrus Rauēnas dedit cecis visuz: surdis auditū: gressuz claudis. sermonē mutis. vitam mortuis. totāq diaboli potestatē de obsessis corporibus virtus huius nominis effugauit. Est preterea nomē magne clementie: & reuerentie: cum non sit aliud nomē datū hominibus: sub quo oporteat nos saluos fieri Act. iiij. Secūda conclusio conuenienter in die circūcisionis vocatum est nomē eius Jesus. Probat hec cōclusio: tum pmo: q: iste erat mos apud iudeos. Un sicut legitur Geñ. xvij. simul Abraā suscepit īpositionē nois a deo: & circūcisionis mādatū: Et iō apud iudeos ɔsuetuz erat vt ipso die circūcisiōis: noīa pueris iponerent: sicut etiā nūc pueris i baptismo noīa iponūtur. Tū scđo: q: hodie pmo legit effudisse sanguinē p nobis: q fuit arrha redēptiōis nr̄e vt dicit Bernard⁹. Tertia ɔclusio Cōuenient hoc nomē ē ipositū xpo: nō ab hoīe

sed ab angelo: Patet conclusio: quia vt dicit glo. interlinealis super illud Lu. ij. Vocatū est ab angelo: non decuit tā gloriosum nomen prius ab hominibus appellari: sed ab excellentiori natura: ne homo videretur machinator huius nominis. Et Origenes inquit Vocabulum iesu gloriosum: ōi adoratu: cultuq3 dignissimum: nomen quod est super omne nomen: nō decuit primo ab hominibus appellari: nec ab eis inferri in mūdū: sed ab excellētiori maiori q3 natura. Vnde singulariter euangelista addidit: ⁊ vocatum est nomen eius Jesus: quod vocatum fuerat ab angelo: antequā cōciperetur in vtero. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur: ꝙ ratio non procedit: quia in omnibus illis nominibus quodāmodo significatur hoc nomen Jesus: quod ē significatiuū salutis. Nā i hoc quod dicit. Emanuel quod interpretatur nobiscum deus: designatur causa salutis: que est vnio diuine ⁊ humane nature. in persona filij dei: per quā factum est: vt deus esset nobiscū. Per hoc ꝙ dicitur: voca nomen eius: accelera: spolia detrahe: ⁊c. designatur a quo nos saluamur: quia a diabolo cuius spolia abstulit: sm illud Colo. ij. Expolians principatus: ⁊ potestates: traduxit cōfidenter. In hoc etiā ꝙ dicitur vocabitur nomen eius admirabilis ⁊c. designatur via: ⁊ terminus nostre salutis: inquantum. s. admirabili diuinitatis consilio: ⁊ virtute ad hereditatem futuri seculi perducimur: in quo erat pax perfecta filiorum dei: sub ipso principe deo. Qd vero dicitur ecce vir: oriens nomen eius: ad id refertur ad quod primum. i. ad incarnationis misterium sm quod exortum ē in tenebris lumen rectis corde. ¶ Ad secūdam respondetur negando consequentiā. Et ratio est: quia licet aliquibus: qui fuerunt ante xpm: conuenire potuit hoc nomē Jesus sm aliquā aliam rationem: puta quia aliquā particularem salutem attulerūt: vt Jesus Naue saluauit populū Israel. hostes eius debellando: vt legitur in libro Josue: sed sm rationem spālis ⁊ vniuersalis salutis: hoc nomen proprium ē xpo: Et sm hoc dicit esse nouū: inquantū est impositū ei ab hac proprietate: qꝺ ē saluator. Est eteni saluator. ¶ Ad tertiā respondetur negando ꝯsequētiā. et ratio est: quia licet salus facta per xpm communis sit: ⁊ iudeis ⁊ gentibus: nihilominus principaliter dicitur esse missus ad oues que perierunt domus israel.

¶ In vigilia epiphanie est euangelium illud In illo tempore defuncto Herode ⁊c. Mat. ij. Circa quod pōt disputari. s. q.

VTrum xps cōueniēter vocatur nazarenus. Et videtur ꝙ non. ¶ Et primo arguitur ꝙ nō: ratione illius glo. interlinealis: que exponit. i. sanct⁹. ¶ Primo sic: Christo non cōuenit sanctificari: quia in quolibet ordine: primū mouens ē immobile. Sed xps est principium totius humane significationis. Ergo ipse sanctificatus non ē. ¶ Secūdo sic: Omne qꝺ fit fit ex contrario. Generationes enī sm philosophū: ex cōtrarijs sunt. Sed xps ab omni peccato quod sanctitati contrariatur immunis fuit. ergo xps sanctificatus non ē dicendus. ¶ Tertio arguitur: ꝙ non debeat dici Nazarenus: quia in Nazareth fuit cōceptus: ⁊ pari ratione dicendus esset Bethlemita: quia in Bethleem fuit natus: Sz hoc nō dicitur: Ergo nec aliud ē dicendū. ¶ Quarto sic. Non videtur verū ꝙ per prophetas dictum sit: ꝙ Nazarenus sit nominandus. Ergo non videtur dicendum. Assumptum patet quia non inuenitur i scriptura tale dictum. ¶ In oppositum ē euāgelium presens. Rñdeo dicendū sub ista cōclusione: ꝙ cōuenientissime xps appellatus ⁊ nominatus ē Nazarenus. Ista conclusio ōnditur ex multiplici ratione. Primo ratione sanctitatis: interpretatur enim Nazarenus idest sanctus: siue sanctificatus. Christus autem fuit sanctus sanctorum Danielis. ix. Dicitur etiam ab angelo beate Marie Lu. i. Qd enim ex te nascetur sanctum

vocabit filius dei: Et Jo.x. dicit Quē pat sanctificauit τ misit in mūdum. Secūdo cō uenienter dicitur Nazarenus rōne interp tationis: quia interpretatur floridus. ysa.xi. Egredietur virga de radice yesse: τ flos d radice eius ascendet. Virga vt dicit Hiero. ē dei genitrix: flos filius ei⁹: Et bñ flos: q ad modū floris natus: mira pulchritudine venustatus: grato odore diffusus: in fructu dulcissimus. Flos enim lumine solis nascit: qđ est lumen celeste: nō habēs generās aliquod: nisi diuinū: sic florum: qñ sol etern⁹ virtutē caloris τ luminis in vterū cōgessit virginis Hic flos picturatus est venustate virtutis. Vñ bene Nazarenus dicit qui interpretatur floridus. Hic flos grat⁹ ē odore. Canti. iiij. Emissiones tue paradisus: hoc est effragationes odorū tuorū: in fama virtutis: videntur esse odoramēta florum paradisi. Hic floris spes est dulcissimi fructus: in adeptione gaudij eterni. Canti. iij. Fructus dulcis est gutturi meo. Tert a ratio cōuenienter xp̄s noiatur Nazaren⁹: qa cōceptus ē in nazareth. τ vt dicit Albertus magnus q ɔceptus xp̄i multū congruebat nomini Nazareth: q: sicut diuine generationi: ita τ humane generatiōi flores de flore assimilantur. Flos enim pullulat de vno germine in decore: τ colore. Similiter fili⁹ s̄m diuinā generationē procedit ab vno: q est in celis sine matre: τ s̄m generationē humanā: de vna in terra sine patre. Bene ergo in Nazareth conceptus fuit flos noster qui sicut flos de flore sine virili cōmixtione de vna matre saluo virginitatis decore: et matris integritate ꝓcessit. Quarto Nazarenus dicitur: q: ibi nutritus fuit: τ educatus. xp̄s enim sicut in flore ɔcipitur: ita τ in florib⁹ sanctitatis nutritur: τ educatur: τ pascitur. Lectulus noster floridus est Cāti. i. Quinta ratio: q: iñ Nazareth domicilium fuit parentibus suis: sicut Joseph qui pat eius putabatur: τ beatissime v̄ginis Marie q verissime mater fuit. Vñ Luce. ij. dicitur Postq̄ ꝑfecerunt oīa s̄m legē dñi: reuersi sunt in ciuitatē suā Nazareth: que dicebatur eorū ciuitas: vt inqt glo. quātū ad habitationē. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad p̄maz r̄ndetur: q sanctificari est sanctū fieri. Pōt autē aliquis sc̄tūs fieri dupliciter: vt ex sancto: vel nō sc̄tō. Ex sc̄tō iterū dupliciter: vel ex minus sc̄tō: magis sanctū vt dicitur Jo. xvi. Pater sanctifica eos in veritate Apostoli enim tūc sancti erant: vel s̄m cōtinuationē sanctitatis eadē quantitate seruata: Et hoc modo xp̄s potest dici sanctificatus sicut ibidē dicit. Ego pro eis sanctifico meipsum. Sed iste modus loquendi nō videt cōsuetus. Vñ sic de sanctificatiōe nō videtur loqui hic. Ex nō sancto dr̄ aliqs sc̄tūs fieri dupliciter. Vno modo ex nō sc̄tō cōtrarie: aut p̄uatiue: sicut p gratiam sanctificari dicit: Et hoc mō xp̄s nō pōt dici sanctificatus esse: q: nō pōt accipi cū cōsistētia subiecti defectus sanctitatis in eo fuisse. Simul eniz fuit homo τ sanctus. Alio mō pōt dici fieri sc̄tūs d nō sc̄tō negatiue. Et tūc bñ dicitur: ex nō sc̄tō sc̄tūs factus: rōne sanctitatis create: que hominis est: Et ita cōcedi pōt in aliquo sensu: xp̄m esse sanctificatum: Rñdetur ergo: ad primaz rōnem: in oppositum: negando ɔñam: Et rō est: q primum mouēs in aliquo ordine mobiliū: nō oporz esse immobile simpliciter: sed immobile s̄z genus motus: sicut celum: qđ est p̄mū alterās: mouetur quidem: s̄z nō alteratur. Non enim est p̄muz mouēs simplicit. Similiter etiā xp̄s s̄m q homo: nō est primū sanctificans simpliciter: sed deus: trinitas. Est autē p̄mū sanctificans inquātū homo: non per modū satisfacientis pro peccato: τ sic sanctificatus nō est: aliquo tñ mō sanctificatus ē. ¶ Ad sc̄dāz r̄ndet negādo assumptū. Nō enim oē qđ fit: ex cōtrario fit: sed solū qđ fit per viā generatiōis: τ alterationis. Oportet tñ omne qđ fit: ex incontingenti fieri: vt dicit. i. Phi. i. ex eo q nō cōuenit simul inesse Sic aūt ɔtingēs: ē nō solū contrarium: vel p̄uatio: q̄ reqrunt subiectū: sed etiā negatio: que ɔsistētia subiecti non requirit. Et

sic ex nõ sancto: xp̃s factus est vt dictu͂ est.
¶ Ad tertiã rõnez negat̃ p̃ña. Et rõ p̃z: ex
dictis. ¶ Ad quartã r̃ñdetur negãdo p̃ñaz
q2 lz sic in forma nõ reperiat̃ scriptũ ex mul
tis locis: tñ intelligit̃: Nã Nazaren⁹ inter-
pretatur sanctus: ⁊ q xp̃s dicat̃ sanct⁹ hoc
habetur Daniel. ix. Itez interpretatur flori
dus: ⁊ hoc habet̃ ysa. xi. Egredietur virga
⁊c. Et concordat cũ eo q̃d dicitur. Cant. ij.
Ego flos cãpi ⁊c. Unde signãter dicit euã
gelista per prophetas: ⁊ tantum de ista con
clusione.

¶ In festo Epiphanie est euangelium il-
lud Cũ natus eẽt iesus Mat. ij. Circa q̃d
p̃nt sequẽtes q̃stiones disputari.

¶ Primo vtrũz xp̃i natiuitas fuit cõuenië
ter per stellã magis manifestata.

¶ Secũdo vtrum stella magis apparens
fuerit vna de celestibus stellis.

¶ Tertio vtrum: magi conuenienter vene
runt ad adorãdũ: ⁊ venerãdum xp̃m.

Ad p̃mã. q. qua querit̃ vtrũ
xp̃i natiuitas fuit p̃uenient̃
per stellã magis manifesta
ta: sic p̃cedit̃. Et videtur q
nõ. ¶ Primo sic: Hoc eni
videt̃ esse occasio erroris:
quãtũ ad illos: q existimant sydera natiui-
tatibus hominũ dñari: Sz occasiones pec
cãdi sunt hoibus auferẽde: ergo nõ fuit cõ
ueniẽs q p stellã: magis xp̃i natiuitas ma-
nifestaret̃. ¶ Scd̃o sic. Signũ oportet esse
certũ ad hoc q per ipsum aliq̃d manifesta
ret̃: Sz stella nõ videtur esse signũ natiuita
tis xp̃i: Ergo incõueniens fuit natiuitas xp̃i
p stellã manifestata. ¶ In oppositũ est euã
geliũ p̃ñs. R̃ñdeo dicendũ sub ista conclu
sione. q cõueniẽter xp̃i natiuitas est magis
per stellã manifestata. Ista cõclusio patet p̃
mo q2 vt dicit Deutro. xxxij. dei perfecta
sunt opera. Sz talis manifestatio fuit opus
diuinũ: ergo p cõueniẽtia signa fuit effecta
Scd̃o ostẽditur. Sicut manifestatio silogisti
ca que fit p ea. que sunt magis nota: ei: cui
est aliq̃d manifestandũ: ita manifestatio que
fit per signa: dz fieri per ea: que sunt fami-
liaria illis: q̃bus manifestãtur. Manifestũ
est aũt q vij is iustis est familiare: ⁊ cõsue-
tũ: interius sp̃us sancti instictu edoceri abs
q3 signoꝝ sensibiliũ demonstratione. s. per
spiritũ p̃phetie. Alij vero corporalibus re
bus dediti per sensibilia ad itelligibilia de-
ducũtur. Iudei aũt cõsueti erãt diuina i nsa
per angelos suscipere: per quos etiã legez
acceperãt: s̃m illud Deut. vij. Accepistis le
gẽ in dispositiõe angeloꝝ. Gẽtiles vero et
maxime astrologi consueti sunt stellaꝝ cur-
sus aspicere: ⁊ ideo iustis Symeõi ⁊ Anne
manifestata est xp̃i natiuitas p interiorez in
stinctũ sp̃us sancti s̃m illud Luc. ij. R̃ñsũz
accepit Symeon a sp̃u sctõ: nõ visurum se
mortẽ: nisi prius videret xp̃m dñi. Pasto-
ribus aũt ⁊ magis tanq̃3 rebus corporali-
bus d̃ditis: ẽ manifestata xp̃i natiuitas per
apparitiões visibiles. Et q2 natiuitas non
erat pure terrena: sed quodãmõ celestis.
iõ per signa celestia vtriusq3 natiuitas xp̃i re
uelat̃. Ut eniz Aug. dicit in s̃mone de epi-
phania dñi: Celos angeli habitãt: ⁊ sydera
ornãt. Utriusq3 ergo celi enarrãt gloriam
dei. Rõnabiliter aũt pastoribus tanq̃3 iu-
deis apud quos frequẽter facte sunt appa-
ritiões angeloꝝ: reuelata ẽ natiuitas xp̃i p
angelos Magis aũt cõsuetis in cõsidera-
tiõe celestiũ corporũ manifestata ẽ p signũ
stelle: q2 sicut dicit Criso. Per p̃sueta eos
deus vocare voluit: eis p̃descẽdẽs. ¶ Ad
rõnes in oppositum. ¶ Ad primã r̃ñdetur
negãdo assumptũ Dicim⁹ eni q stella que
natiuitatẽ xp̃i mãifestauit: oẽs occasionẽ: er
roris subtraxit Ut eni Aug. dicit p̃tra Fau
stũ Nulli astrologi cõstituerũt ita nascẽtiũ
hoiũ fata: sub stellis: vt aliquã stellaꝝ: hoie
aliquo nato circuit⁹ sui ordinẽ reliq̃sse: ⁊ ad
eũ: q natus ẽ perrexisse asseuerent: sicut ac
cidit circa stellã: que demõstrauit natiuitatẽ
xp̃i: Et ideo per hoc nõ p̃format̃ error eo-
rũ: q sortẽ nascentiũ hominũ: astraꝝ ordini
colligari arbitrãtur. Nõ aũt credũt astrorũ
ordinẽ ad hois natiuitatẽ mutari. ¶ Ad se

tūdā rñdetur negādo minorē: Dicim⁹ enī
q stella illa fuit signū certū natiuitatis xpi.
tum primo q sicut Criso. refert in quibus-
dā scriptis apocrifis: legit q quedā gens
in extremo oriētis: iuxta occeanū quandā
scripturā habebat ex nomine Seth. d hac
stella ⁊ muneribus hmōi offerendis. Que
gens diligēter obseruabat huius stelle or-
tū: positis exploratoribus. xij. q certis tēpo
ribus ascēdebāt in montē: in quo postmo-
dū viderūt eā: hñtē in se quasi paruuli for
mā: ⁊ super se similitudinem crucis: Et sic
fuit certū signū. Uel secūdo dicēdū q ma
gi illi traditionē Balaā sequebātur: q di-
xit orietur stella ex iacob. Uñ videntes stel
lā extra ordinē mūdi: hāc esse intellexerūt:
quā Balaā futurā indicē regis iudeorū p
phetizauerat. Et ita certum signum erat.
¶ Tertio sic: Dicit Aug. in sermone d epi
phania q ab angelis aliqua monitiōe reue
latiōis: audierūt magi: q stella natū xpm si
gnificaret: Et ita certum etiā signum fuit.
¶ Quarto vel sicut dicit Leo papa i sermo
ne de epiphania: pter illam speciē q corpo
reū incitat obtutū: fulgentior veritatis ra-
dius: eorū corda perdocuit. Qd ad illumi-
nationē ptinebat. Et ita certū signū fuit.

D secundā. q. qua queritur
vtrū stella magis apparens
fuit vna de celestibus stellis
sic pceditur. Et videt q sic.
Dicit Aug. in quodā sermone
epiphanie. Depēdet ad vbera: ⁊ vilīū pa
titur deus inuolumenta pānorū: repēte no
uū sydus effulsit. Fuit ergo stella illa cele-
stis que apparuit. ¶ Scdo sic. Dicit Au-
gu. in quodā sermone epiphanie Pastori-
bus angelus: magis stella xpm demonstrat:
loquit lingua celorū: q lingua cessauerat p
phetarū: Sed angeli apparentes pastoribus
fuerūt vere de celestibus angelis: ergo etiā
stella magis apparens fuit vna de celestib⁹
stellis. ¶ Tertio sic: Stelle q nō sunt in ce
lo: sed in aere: dicuntur stelle cometa: que nō
apparēt in natiuitatib⁹ regū: sed magis sunt
indicia mortis eorū. Sed illa stella dsignabat
regis natiuitatē. Uñ magi dicūt: Ubi est q
natus est rex iudeorū: Uidimus stellā eius
in oriente ⁊c. Ergo stella illa fuit vna de ce
lestibus. ¶ In oppositū est euāgeliū pñs.
¶ Scdo dicit Aug. cōtra Faustū Non ex
illis erat stellis: q ab initio creature itinerū
suorū ordinē: sub creationis lege custodiūt
sed nouo virginis partu nouū sydus appa
ruit. Rñdeo dicendū sub ista cōclusiōe q
stella illa apparens magis: nō fuit vna de il
lis celestibus. Ista cōclusio est Criso. super
Mat. Que pclusio oñditur ex multiplici
distinctiōe: q stella illa distiguebatur a ce-
lestibus vt dicit tā sctūs Tho. Quā Alber
tus magn⁹ in quinq. s. natura: situ: motu: cla
ritate: ⁊ significatiōe. Natura qdē q erat
corruptilis: ⁊ nō d natura celi. Et ideo per-
acto officio cōuersa fuit in preiacentē ma-
teriā: Et hoc pueniens fuit: q lumine vero
inuēto. alio lumine nō indigerem⁹. Distin
guebat etiā in situ: q nō fuit in alto cū alijs
stellis: in firmamēto: sed in spatio hui⁹ aeris
vicina loca tenebat. Patet quia isti per eā
determinate distinxerūt domū. Tertio di-
stinguebat motu: q cū alie stelle i circuitu
rotarent hec sola recta linea tēdebat ab ori
ente: q est dsus aqlonē ad occidētē: ordinās
ad meridiē: dsus iudeā vbi erat xps Pre-
terea differebat i motu: q nō hēbat ptinuū
motū sed cū oportebat stare: stabat. Quarto
i claritate differrebat: q ceteris splēdidior
erat. Uñ Leo papa i sermōe epiphanie. Tri
b⁹ magis in regiōe oriētis stella noue clari
tatis apparuit: q illustrior ceteris: pulchrior
q siderib⁹: i se tuētiū oculos aiosq pverte
ret: vt pfestī aduerteret nō eē ociosū: q tā
isolitū videbat. Quito significatiōe: vt dic
Albert⁹ differebat: qm alie stelle: q faciles
a mathematicis dicunt: nō sole significāt: sed
collectis oib⁹: q sunt i pyodi pnb⁹: ⁊ stellis.
hec aūt sola dedit glorie xpi significatiōē: eo
q ille venerat i cui⁹ dispōe: ⁊ pudētia oia
sūt: stelle: signa: ⁊ dispōes. ¶ Ad rōes i op
po. Ad pmā rñdet negādo pñā: ⁊ rō ē: q

in sacra scriptura celū quoqꝫ dicitur aer:ẜm
illud Psal. Volucres celi ꝛ pisces maris:
ꝛ ita sumitur in dicto Augu. ❡ Ad secun-
dá rñdetur negádo ꝯñam. Et rō est:qꝛ ipsi
celestes angeli:ex suo officio habent:vt ad
nos descendant:in misteriū missi. Sed stel
le celestes suū situ nō mutát: Vñ nō est simi
lis rō. ❡ Ad tertiá rñdetur negádo assum
ptū:qꝛ sicut nec ista stella fuit sita in celo:ita
nec fuit cometa:quia cometa est sicut facu-
la ardens:ꝛ nō diu stat: Item vt dictum est
illa stella nec stabat sita in orbe:nec in supre
ma aeris parte:vbi generátur comete:sed
erat in ꝓpinqua aeris parte. Preterea nec
sequebatur motuꝫ stellaꝝ cometaꝝ: Unde
manifeste differebat ab eis.

D tertiam. q. qua queritur
vtrum magi cōuenient ve
nerūt ad xp̄m adorandū:ꝛ
venerandū sic ꝓceditur. Et
videtur ꝙ non. ❡ Primo
sic: Unicuiqꝫ regi reueren-
tia debetur a suis subditis. Magi eniꝫ nō
erant de regno iudeoꝝ:ergo cum ex visiōe
stelle cognouerūt natū esse regem iudeorū:
videtur ꝙ incōuenienter venerūt ad eum
adorandū. ❡ Secūdo sic: Stultuꝫ est viuen
te rege aliquo:extraneū regem annūciare.
Sed in regno iudee regnabat herodes:er
go stulte fecerūt magi alterius regis natiui
tatem annūciare. ❡ Tertio sic: Certius est
celeste indicium:qꝫ humanū. Sꝫ magi du-
catu celestis indicij:ab oriente venerūt i iu
deam:ergo stulte egerūt ꝑter ducatum stel
le humanū indiciū requirēdo: dicētes vbi
est q natus est rex iudeoꝝ? ❡ Quarto mu
neruꝫ oblatio:ꝛ adorationis reuerentia non
debetur:nisi regibus iam regnántibus. Sed
magi non inuenerunt xp̄m regia dignitate
fulgentem:ergo inconuenient ei munera ꝛ
reuerentiá exhibuerūt. ❡ In oppositū est
euāgeliū p̄ns. Rñdeo dicendū:sub ista cō
clusione:ꝙ magi cōuenienter:ꝛ sapiēter ve
nerūt ad xp̄m adorādum:ꝛ venerādū. Ista
cōclusio habetur p̄mo ex illo ẏsa. lx. Ambu

labūt gētes in lumine tuo:ꝛ reges in splen-
dore ortus tui: Sed qui diuino lumine du-
cunt. nō errát:ergo magi absqꝫ errore:xp̄o
reuerentiá exhibuerūt. Secūdo sic:sicut di
cū est. Magi primicie sunt gentiuꝫ in xp̄o
credentiū:in quibus apparuit:sicut in quo
dā ꝑsagio:fides ꝛ deuotio gentiū veniētiū
a remotis ad xp̄m. Et ideo sicut fides ꝛ de
uotio gentiū est absqꝫ errore:per ispiratio
nē spūs sancti:ita ꝛ credēdū est: Magos a
spiritu scō inspiratos:sapiēter xp̄o reuerē
tiá exhibuisse. ❡ Ad rōnes in oppositum:
❡ Ad p̄má rñdetur negádo ꝯñam: Et rō
est:qꝛ lꝫ magi nō essent de regno iudeoruꝫ:
erát tñ subditi eius:quē adorare venerūt:
qꝛ cognoscebát eū verū deū eoꝝ ē:cui oē
genu flectēdū erat. Vñ beatus Augusti. in
quodaꝫ sermone epiphanie ita dicit. Nun
qꝫ hūc magi tam deuote requirerēt:tanto
pietatis affectu desiderarēt:nisi eū cogno
scerēt regē:qui rex etiá est seculoꝝ. Itē idē
in alio sermōe Deniqꝫ cū tá multi iam nati
atqꝫ defuncti essent reges iudeoruꝫ: nunqꝫ
quemqꝫ illoꝝ adorandū magi quesierunt:
ratio:qꝛ nec quenqꝫ eorū celo loquentē di-
dicerūt. ❡ Ad secūdá rñdetur:ꝙ non fuit
stulticia:ꝙ magi fecerunt:tū quia herodes
nō erat rex naturalis iudee:sed alienigena:
Sꝫ xp̄s. Vñ nō annūciabát regē extraneū.
Vñ in hoc nō stulticiá:ſꝫ oñderūt firmitatē
nobis:ꝛ ꝯstātiam fidei sue in xp̄o: adiplen-
tes illud: Nolite timere eos q occidūt cor-
pus:in quo intrepida annūciatiōe ꝑfigura
batur ꝯstātia gētiū. xp̄m vsqꝫ ad morteꝫ cō
fitentiū. Vñ Criso. dicit super Mat. Duꝫ
cōsiderabant regē futurū:nō timebát regeꝫ
p̄ntem:adhuc nō viderūt xp̄m ꝛ iaꝫ parati
erant ꝓ eo mori. ❡ Ad tertiaꝫ rñdetur ne
gádo ꝯñam: Et rō est:qꝛ hoc diuina dispo
sitione factū est. Vñ August. in sermone quo
dá epiphanie. Stella:q̄ magos perduxit ad
locū:vbi erat cū matre virgine deus ifans
poterat eos perducere ad ipsius ciuitatem
Bethleem:in qua natus est xp̄s:ſꝫ tñ sub-
traxit se donec de ciuitate:in qua xp̄s nasce

retur: ipsi etiam iudei interrogarẽtur: ⁊ ipsi etiã ẜm diuine scripture testimoniũ nominarent: vt sic geminato testimonio cõfirmarentur. Itẽ Leo papa¹ dicit. Ut ardentiori fide expeterẽt quã ⁊ stelle claritas ⁊ ꝓphe‍ne manifestabat auctoritas. ℭ Ad quartã ꝛñdetur: ꝙ rõ militaret: si magi regẽ terrenũ qrentes venissent qđ nõ fecerũt: qa vt dicit Criso. super Mat. si sic fuissent confusi: ꝙ tanti itineris laborem sine causa suscepissent. Unñ nec adorassent: nec munera obtulissent. Nũc aũt ꝙ regẽ celestẽ querebãt etsi nihil regalis excellentie in eo viderunt: tñ solius stelle testimonio contenti adorauerunt. Uiderũt eniz hoiem: ⁊ cognoscũt deũ ⁊ offerũt munera: dignitati xp̄i cõgruẽtia: aurũ quidẽ quasi regi magno. thus qđ in dei sacrificio ponitur immolant: vt deo mirrha: qua mortuoꝝ corpora cõdiuntur: ꝓbetur tanqꝫ pro salute omnium morituro.

ℭ In dñica infra octauas Epiphanie: est euangeliũ: In illo tpe Cum factus esset Iesus annorum duodecim Luce. ij. Circa qđ pñt disputari sequentes questiones.

ℭ Primo vtrum xp̄s ẜm aliquam sapientiam siue scientiam profecerit.

ℭ Secundo vtrũ xp̄s in gratia ꝓfecerit.

ℭ Tertio vtrum xp̄s aliquid ab hominibus didicerit.

D p̄mã. q. qua q̃ritur vtrũ xp̄s ẜm aliquam sapientiam siue sciẽtiã ꝓfecerit sic proceditur Et videt ꝙ nõ. ℭ Primo sic: Sicut eniz ẜm sciẽtiã beatitudinis vel ẜm scientiam infusaz xp̄s cognouit oĩa: ita ẜm scientiam acquisitam Sed ẜm illas scientias non profecit: Ergo nec ẜm acq̄sitaz ⁊ per consequẽs ẜm nullã. ℭ Secũdo sic: Proficere est imperfecti: q: perfectum additionẽ nõ recipit. Sꝫ in xp̄o nõ est ponere scientiaz imperfectam: Ergo ẜm nullam scientiam dicendus est profecisse. ℭ Tertio Damascenus dicit: ꝙ q dicũt xp̄m sapiẽtia ⁊ gratia proficere: vt additamentũ sensus suscipiẽte: nõ venerãtur vnionem. Sed nõ venerari vnionẽ est impium ergo impiuz est dicere: ꝙ in scientia siue sapiẽtia profecerit. ℭ In oppositũ est euãgeliũ pñs: vbi dicitur Lu. ij. ꝙ Iesus proficiebat sapientia ⁊ etate. Rñdeo dicendũ sub tribus cõclusionibus. Prima est: ꝙ in xp̄o dicũtur fuisse quatuor sciẽtie. Prima ẽ diuina ⁊ increata De ista patet: quia cum in xp̄o ponãtur due nature perfecte: ẜm vnãquãqꝫ in eo est ponẽda sapientia: siue scientia. s. diuina increata. ⁊ humana creata. Unñ in sexta synodo condẽnata est positio negãtiũ: in xp̄o duas esse sciẽtias: siue duas sapientias. Scđa sciẽtia que in xp̄o ponitur: est sciẽtia beatoꝝ. Fuit enim simul viator ⁊ cõprehensor. Tertia scientia fuit in eo indita: siue infusa: inquantuz ꝑ verbũ dei: anime xp̄i sibi personaliter vnite: impresse sunt spẽs intelligibiles ad omnia: ad q̃ est interius possibilis in potentia: sicut etiam impresse sunt per verbũ dei species itelligibiles mẽti angelice in ꝑncipio creatiõis: vt dicit August. Unñ Colo. ij. dicitur In xp̄o sunt oẽs thesauri sapiẽne ⁊ sciẽtie absconditi. Quarta sciẽtia dr̄ expimẽtalis: siue acq̄sita: de q̃ dicitur ad Habere. v. Cuz esset filius dei: didicit ex his: que passus ẽ obediẽtiã: glo. i. expert⁹ est. Fuit ergo in eo aliq̃ experimentalis sciẽtia: q̃ est sciẽtia acquisita. Secunda cõclusio. xp̄s ẜm tres p̄mas sciẽtias nõ profecit. Ista ꝯclusio pꝫ: p̄mo de diuina sciẽtia q: ista augeri nõ põt. Idẽ de sciẽtia beatifica: q̃ etiã augeri nõ põt. Idẽ de scientia ĩfusa: q: a ꝑncipio ꝯceptionis plenarie: fuit in eo oĩs sciẽtia ĩfusa. Tertia ꝯclusio iuxta sanctũ Tho. in tertia parte Scientia acquisita fuit in xp̄o augmẽtata: nõ mõ ẜm experien- ·q·12·a· ·2· tiã: sed ẜm essentiã suã. Quidã eni ponũt: sicut etiã sctũs Tho. in q̃rto scripto ponit: ꝙ solũ ẜm experiẽtiã. i. per ꝯuersionez specierũ intelligibiliũ inditaꝝ ad fantasmata: et ẜm hoc dicũt ꝙ sciẽtia xp̄i profecit ẜm experiẽtiã: cõuertẽdo. s. spẽs intelligibiles iditas ad ea: que de nouo per sensum accepit: Sed quia incõueniẽs videtur ꝙ aliqua na

natur alio actio intellectualis xp̄o decēt:cū
extrahere species intelligibilea a fantasma
tibus sit quedā actio naturalis hoīs:ſm in
tellectū agentē:cōueniens videtur:hāc etiā
actionē in xp̄o ponere. Et ex hoc sequitur
ꝙ in anima xp̄i:aliq̄s scientie habitus fuit:
qui per hmōi abstractionē specierū potue
rit augmentari:ex hoc.s.ꝙ intellect⁹ agens
post p̄mas spēs intelligibiles abstractas a
fantasmatibus:poterat etiā alias abstrahe
re. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad pri
mam r̄ndetur negando ꝯñam:Et rō est:qa
nō est simile de p̄mis scientijs:⁊ de acq̄sitis:
q: taꝫ scientia infusa aīe xp̄i:q̄ꝫ scientia bea
tifica fuit effectus agentis infinite virtutis:
q pōt totū simul operari. Vñ in neutra sci
entia xp̄s ꝓfecit:sed a p̄ncipio habuit eam
perfectā. Sꝫ scientia acq̄sita est tm̄ ab intel
lectu agente:q nō totū simul opatur sed suc
cessiue. Et ideo ſm hāc scientiam xp̄s nō a
p̄ncipio sanctificauit oīa:ſ paulatī:⁊ post
aliquod tp̄s.s.i͛ pfecta etate:⁊ sic assumptū
nō est veꝝ:ꝙ pꝫ ex hoc:ꝙ euāgelista ibi si
mul dicit eū ꝓfecisse sciētia ⁊ etate. ¶ Ad
scd̄am r̄ndetur negādo ꝯñam:Et rō est:qa
lꝫ scientia acq̄sita:in xp̄o fuerit semper per
fecta:ſm tp̄s:nō tm̄ perfecta fuit ſm naturā
Et ideo potuit habere augmentum. ¶ Ad
tertiā dicendū:ꝙ verbū Damas. intelligen
dū est:quātuꝫ ad illos:q dicunt simplicit͛ sa
tā fuisse additionē scie xp̄i:ſm quācunq̄ꝫ
sciam:⁊ p̄cipue ifusaꝫ:q̄ cātur i,aia xp̄i:⁊ ex
vnióe ad vbū. Nō aūt intelligit͛ de augmē
to sciēne:q̄ ex nāli agente intellectu causat͛.

Ad secundaꝫ.q.qua queritur
vtꝝ xp̄s in gratia profecerit
sic ꝓceditur:Et videtur ꝙ
sic. ¶ Primo ex p̄nti euāge
lio:in quo dr̄:ꝙ xp̄s ꝓficie
bat sapientia etate ⁊ gratia. ¶ Secūdo sic:
Omni enīꝫ finito pōt fieri additio: Sꝫ gra
tia xp̄i finita fuit cū esset creata:Ergo po
tuit augeri:⁊ xp̄s in ea ꝓficere. ¶ Tertio
sic:Quātūcunq̄ꝫ additur intellectuali natu
re de perfectione:tāto magis augetur eius
capacitas:vt colligi vr̄ ex tertio de aīa: Sꝫ
capacitas amplioris gr̄e facit possibilitatē
ad augmentū:⁊ ita videtur ꝙ xp̄s ꝓficere
potuit in gratia. ¶ In oppo. est illud Jo.i.
Vidimus eū q̄si vnigenitū a patre: plenū
gr̄atie ⁊ veritatꝫ. Sed nihil pōt esse aut in
telligi magis plenuꝫ gratie:q̄ꝫ ꝙ aliquis sit
vnigenitus a patre:ergo nō pōt eē nec etiā
intelligi maior grā:q̄ xp̄s fuit plenus. Rn̄
deo dicendū:ꝙ xp̄s nō profecit in grā:ita
ꝙ ei⁹ gratia in se augmētū susciperet. Ista
cōclusio sic declarat͛ ⁊ probat͛ iuxta sanctū
Tho. Aliquā formā nō posse augeri cōtin
git dupliciter: Vno mō ex pte subiecti. Alio
mō ex parte illi⁹ forme. Ex parte q̄dē sub
iecti:q̄ñ subiectū attingit ad vltimū:in par
ticipatióe illi⁹ forme:ſm suū modū:sicut si
dicat͛:ꝙ aer nō pōt crescere i caliditate:q̄ñ
pertingit ad vltimū gradū caloris:q potest
saluari in natura aeris:lꝫ posset esse maior
calor in reꝝ natura:sicut est calor ignis. Ex
pte aūt forme excludit͛ possibilitas augmē
ti:q̄ñ aliq̄d subiectū attingit ad vltimā per
fectionē:q̄ pōt talis forma haberi:sicut si di
camus:ꝙ calor ignis nō pōt augeri:q: non
pōt esse perfectior grad⁹ caloris: q̄ꝫ ille ad
quē pertingit ignis. Sicut aūt aliaꝝ forma
rū est:ex diuina sapiētia determinata ppria
mēsura:ita ⁊ gratie ſꝫ illud Sapie.xi. Oia
in numero ⁊ pōdere ⁊ mēsura disposuisti:
Mēsura aūt vniuscuiusq̄ꝫ forme pficitur
per cōparationē ad suū finē:sicut nō ē ma
ior grauitas q̄ꝫ grauitas terre:q: non pōt
esse inferior locus loco terre. Finis aūt gr̄e
est vnio creature rōnalis ad deū:q̄ꝫ que est
in persona:Et iō gratia xp̄i pertingit vsq̄ꝫ
ad summā mēsurā gratie:Sic ergo manife
stū est ꝙ grā xp̄i nō potuerit augeri ex pte
ipsius gratie:sed nec etiā ipsius subiecti:qa
xp̄s ſm ꝙ hō a primo instanti sue cōceptio
nis fuit verus:⁊ plenus cōprehensor: Vn
de in eo nō potuit esse gratia augmētatiua
sicut nec in alijs beatis:quoꝝ gratia augeri
nō pōt:eo ꝙ sunt in termino. Noium vero
qui sunt puri viatores:gratia pōt augeri:et

ex parte forme: q2 nō attingit summū gratie gradū: et ex parte subiecti: q2 nōdū peruenerūt ad terminū. ¶ Ad rōnes in oppositū: ¶ Ad primā de presenti euāgelio rūdetur: iuxta sanctū Tho. q2 in sapiētia et gratia aliqs pōt pficere dupliciter. Uno mō scḋ ipsos habitus augmētatos: et sic xp̄s in eis nō proficiebat: q2 in eo nō fuit reale grē augmentū: q2 totā plenitudinem gratie habuit ab initio sue cōceptionis. Alio mō scḋm effectus: siue scḋm ostēsionē in effectu: inquātū s. aliqs sapiētiora et virtuosa opera facit: et sic xp̄s proficiebat sapientia et gratia: sicut etiā etate: quia scḋm pcessum etatis perfectiora opera faciebat: q2 volebat: vt se veruz hominē demōstraret: et in hijs que sunt ad deū. i. ad gloriā dei: et in his que sunt ad hoīes. i. ad salutē hoīum. ¶ Ad secūdaz rūdetur q2 verū est: q2 cuilibet finito pōt fieri additio mathe. loquendo: q2 rō quātitatis quaz solus mathematicus ɔsiderat nō prohibet: quin posilu finito aliqd addi. Si vero loquamur de quātitate naturali: sic nō est veruz: q2 repugnat forme: cui debet determinata quātitas: sicut et alia accidētia determinata. Unī Philosophus dicit. ij. de aia: q2 oīuz natura cōstātiū est terminus: et rō magnitudinis et augmēti. Et inde est q2 quātitati totius celi nō pōt fieri additio: Et multo magis in ipsis formis considerat aliqs terminus: vltra quem nō transgrediūtur. Et ppter hoc nō oportuit: q2 grē xp̄i possit fieri additio: q2uis sit finita scḋm suā essentiaz: q2 nec grā pōt esse maior: q2 cōprehensoris: nec gloria minor: q2 creature deo in persona vnite.

D terciā. q. qua q̄ritur vtrū xp̄s aliquid ab hoībus didicerit sic pceditur. Et videtur q2 sic. ¶ Primo ex euāgelio psenti vbi dicitur: q2 inuenerunt eū in templo in medio doctoꝝ: interrogantē illos: et rūdentē. Interrogare vero et rūdere est adiscentis: ergo videtur q2 xp̄s aliqd ab hoībus didicit. ¶ Scḋo sic: Acqrere scientiam ab hoīe docente: videt esse nobilius: q2 acquirere a sensibilibus: q2 in aīa hoīs docentis sunt spēs intelligibiles in actu. In rebus aūt sensibilibus sunt spēs intelligibiles solū in potētia. Sed xp̄s accipiebat scientiā experimētalē ex rebus sensibilibus: vt habitū est in pma. q. Ergo multo magis poterat accipere sciētiam adiscendo ab hoībus. ¶ Tertio sic: Christus scḋm scientiā experimētalez a principio non oīa sciuit: sed in ea profecit: sicut dicitur in hoc euāgelio. Sed quilibet audiēs sermonez significatiuuz alicuius: pōt adiscere: q2 nesciit: ergo xp̄s potuit ab hoībus aliq̄ adiscere: q2 scḋm hāc sciētiā nesciebat. ¶ Quarto sic: xp̄s scḋ hāc sciētiā aliqd didicit ab angelis. Ergo pari rōne potuit adiscere aliqd a doctis hoīb⁹ Assumptū pbat: tū q2 dicit Diony. iiij. celestis Jerarchie. Per angelos videmus eū sub paternis legibus ordinatum. Sed quod ordinat aliquid ab ordinante accepit: ergo xp̄s aliquid eruditiōis ab angelis suscepit. ¶ In oppositū ē illud ysa. lv. Ecce testē populis dedi eū ducez ac pceptorez gentibus. Preceptoris autē nō est doceri sed docere: Ergo xp̄s non accepit aliquā scientiaz per doctrinam alicuius alterius hoīs: Rūdeo dicendū sub duab⁹ conclusiōibus. Prima est q2 xp̄s nō didicit aliquid ab hoībus. Ista cōclusio probatur sic: In quolibet genere id qḋ est primū mouens: nō mouetur scḋm illam speciem motus sicut primū alterans nō alteratur. xp̄s autē cōstitut⁹ ē caput ecclesie: scḋm illud ad Ephe: i. Ipsum dedit deus caput super omnez ecclesiam: vt non solum per ipsuz omnes homines gratiam acciperent: scḋm illud Jo. i. De plenitudine eius omnes accepimus: scḋ etiam vt omnes ab eo doctrinaz veritatis reciperent. Unde ipse dicit Joan. xviij. In hoc natus sum: et ad hoc veni in mundum vt testimonium perhibeam veritati. Et iō non fuit conueniens ei⁹ dignitati: vt a quocunq3 hoīe doceret. Secūda ɔclusio. Christus nihil didicit ab angelis. Ista cōclusio pz: q2 superioris nō est ab inferiori recipere:

Sȝ xp̄s etiā ſm humanā naturā angelis ſuperioꝛ fuit: ⁊ caput: ſm illud Colo.ij. Qui eſt caput oīs ꝑncipatus: ⁊ ptātis. Ergo ab eis nihil recepit. Itē dicit Diony. vij. c. celeſtis Jerarchie ꝙ ſupremi angeli ad ipſuȝ Jeſuȝ queſtionē faciūt: ⁊ ipſius diuine operationis pro nobis ſciētiā diſcūt. Sed nō ē eiuſdē docere ⁊ doceri. Ergo xp̄s nō accepit ſciētiā ab angelis. ℂ Ad rōes in oppoſitū. ℂ Ad ꝑmā rn̄det negādo ꝯn̄aȝ. Et rō ē qꝛ ſicut Oꝛigen̄ dicit ſup Lucā Dn̄s interrogat: nō vt aliquid diſceret: ſed vt interrogās erudiret. Ex vno qppe fonte doctrine manat ⁊ iterrogate ⁊ rn̄dere ſapiēter. Un̄ ibidē in euāgelio ſequitur: ꝙ ſtupebāt oēs qui eū audiebāt ſup prudētia ⁊ rn̄ſis eiꝰ. Et videtes mirati ſunt. Quia eniȝ idē v̄us hō ⁊ verus erat deus: ad oſtēdendū ꝙ hō erat: hoīes magiſtros audiebat: ad probandū ꝙ deus erat yſdē loquentibꝰ ſublimiter rn̄debat. ℂ Ad ſcd̄am rn̄detur negādo cōſequētiam. Et rō eſt: qꝛ ille q adiſcit ab hoīe nō accipit imediate ſciētiā a ſpeciebus itelligibilibus: q̄ ſunt in mēte ipſius: ſed mediātibus ſenſibilibus vocibus: tanq̄ȝ ſignis intellectualiū conceptionuȝ. Sicut aūt voces ab hoīe foꝛmate ſunt ſigna intellectualis ſcientie ipſius ita creature a deo cōdite ſunt ſigna ſapiētie eiꝰ. Un̄ Eccleſiaſt. i. dicitur ꝙ deus effudit ſapiētiā ſuā ſup oīa opera ſua Sicut ergo dignius ē edoceri a deo: q̄ȝ ab hoīe: ita dignius eſt accipere ſcientiā p ſenſibiles creaturas: q̄ȝ per hoīes doctrinam. ℂ Ad tertiā rn̄detur negādo ꝯn̄am. Et rō eſt: quia cū duplex ſit modus acq̄rendi ſciētiā. ſ. inueniēdo ⁊ adiſcendo: Modus q̄ eſt per inuentionē: eſt pꝛecipuus modus. Modus autem qui eſt per diſciplinam eſt ſecūdarius. Un̄ dicitur ꝑmo Ethi. Ille quideȝ eſt optimus: qui omnia per ſeipſum intelligit. Bonꝰ autē ille qui benedicēti obediat. Et ideo xp̄o magis cōpetebat habere ſcientiā acquiſitam per inuentionē: q̄ȝ per diſciplinā: pꝛeſertim cū ipſe daret a deo oibus in doctoꝛē ſm illud Joel. ij. Letamini in domino deo veſtro: qui dedit vobis doctoꝛeȝ iuſticie. ℂ Ad quartā rn̄detur negādo aſſumptū: ⁊ ꝯn̄am. Ad probationē aſſumpti rn̄detur: ꝙ ſicut ipſemet Diony. ſe ibidem exponit: ꝙ xp̄s dicitur per angelos oꝛdinatus: nō ꝙ ipſe illuminationē ab eis acceperit: ſed ꝙ de ijs q̄ ad xp̄m pertinebāt: circa ipſum gerenda per angelos: alij inſtruebātur. Sicut Joſeph de fuga in egyptū: ⁊ de reditu de egyptoꝛ: ſicut patet Mat. ij. Ipſe enim per ſe in ijs inſtruere nolebat: vt exterius ab alijs pueris nō differret: ⁊ veteritas nature aſſumpte probaretur.

ℂ In octauis Epiphanie p̄nt diſputari ſe. queſtiones.

ℂ Pꝛimo vtrum Jo. teſtimonium reddēs de xp̄o cōuenient dixit. Ecce agnus dei ⁊c. In quo innuit ꝙ paſſio xp̄i ſit operata humani generis ſalutē: per modum ſacrificij.

ℂ Secūdo vtrum conuenientius noiauit xp̄m agnum dei: q̄ȝ aliquod aliud animal ſolitum ſacrificari.

ℂ Tertio vtrum xp̄s ꝑncipalius paſſus ē pꝛo deletione peccati oꝛiginalis: q̄ȝ actualium peccatoꝛum.

D pꝛimā. q. qua q̄ritur vtrū Jo. teſtimonium reddens de xp̄o conuenienter dixit Ecce agnꝰ dei: q tollit peccata mūdi. vbi innuit ꝙ paſſio xp̄i ſit opata ſalutē humani generis p modū ſacrificij: ſic ꝓcedit: ⁊ vr̄ ꝙ n̄. ℂ Pꝛimo ſic: veritas dȝ rn̄dere figure. Sȝ in ſacrificio veteris legis: q̄ erāt figure xp̄i: numq̄ȝ offerebat caro humana: imo hec ſacrificia nephariа hēbātur: ergo vr̄ ꝙ paſſio xp̄i ſacrificiū dici nō poſſit. ℂ Scd̄o ſic: dicit Augu. x. de trini. ꝙ ſacrificiū viſibile inuiſibilis ſacrificij ē ſacramētū. i. ſacrū ſignū. Sȝ paſſio xp̄i n̄ ē ſignū: ſȝ magis ſignatū p alia ſigna: ergo videt ꝙ paſſio xp̄i nō ſit ſacrificiū. ℂ Tertio Quicūq̄ȝ offert ſacrificiū: aliqd̄ ſacrum facit: vt ipſum nomē ſacrificij demonſtrat: Illi autē qui xp̄m occiderūt nō fecerunt aliquod ſacrum: ſed magnā malitiā ꝑpetrarūt

Ergo passio xpi magis fuit maleficium: q̃z
sacrificium. ¶ In oppositum ē euangeliū
p̄sens: cū beatus Io. testimonium reddens
de xpo dicit Ecce agnus dei. s. immolādus:
qui tollit peccata mundi: ergo passio xpi p
modum sacrificij salutē operata ē. ¶ Rñ-
deo dicendum sub ista conclusione: q chri-
sti passio operata est salutem humani gene
ris per modum sacrificij. Ista conclusio pz
auctoritate: τ ratione. Auctoritate sic. Dicit
Apostolus ad Ephe. v. De xpo Tradidit
semetipsum p nobis: oblationē τ hostiam
deo in odorem suauitatis. Ratione sic: Sa
crificium dicit̃ ꝑprie aliquod factum in ho
norem ꝑprie deo debitum: ad eum placan-
dū: τ inde vt Augustinus dicit In. x. de tri-
ni. Dei verum: sacrificium est omne opus:
quod agitur: vt sancta societate deo inhe-
reamus: relatū. s. ad illum finem boni: quo
veraciter beati esse possimus. Sed xps se
metipsum obtulit in passione pro nobis: et
hoc ipsum opus. s. q voluntarie passionez
sustinuit: fuit deo maxime acceptum: vtpote
ex caritate ꝑueniens. Ergo manifestū ē: q
passio xpi fuit verū sacrificium: per qd ip-
se xps vnus verusq̃z mediator: nos deo re
conciliauit. ¶ Ad rationes in oppositum.
¶ Ad primam respondet̃ negando conse
quentiam. τ ratio est: quia licet veritas rñ-
deat figure: quo ad aliquid: adō tamē quan-
tum ad omnia: quia oportet q veritas figu
ram excedat: τ ideo cōuenienter figura hu-
ius sacrificij: quod offertur pro nobis: non
fuit caro hominū sed animalium significan
tium carnem xpi: que est perfectissimuz sa-
cramentum. Primo quidem: quia ex eo q
est humane nature caro: cōgrue pro omni-
bus hominibus offertur: τ ab eis sumitur
sub sacramento. Secūdo: ex eo q erat pas-
sibilis τ mortalis: apta erat imolatiōi. Ter-
tio: quia ex hoc q erat sine peccato: efficax
erat ad emundanda peccata. Quarto: quia
ex eo q erat caro ipsiꝰ offerentis: erat deo
accepta: ꝑpter caritatem: suam carnem of-
ferentis. Unde Augustinus dicit in quar-
to de trini. Quis tam congruenter ab ho-
minibus sumeretur: q ꝑ eis offerretur: q̃z
humana caro: Et quid tam aptum huic im
molationi: q̃z caro mortalis? Et quid tā mū
dum pro mōdandis vitijs mortalium: q̃z si
ne cōtagione carnalis concupiscentie: caro
nata in vtero τ ex vtero virginali. Et qd tā
grate offerri τ suscipi possit: q̃z caro sacrifi
cij nostri: corpus effectuz sacerdotis nostri.
¶ Ad secundam respondetur negando cō
sequentiam: τ ratio ē duplex. Prima quia
Augu. ibi de sacrificijs visibilibus figura-
bilibus. Secunda est: quia passio xpi licet
sit aliquid signatum per alia sacrificia: ē ta-
men signuz alicuius rei obseruāde a nobis
sm illud. i. Petri. iiij. Christo igitur passo
in carne: τ vos eadem cogitatione armami
ni: quia qui passus est in carne: desijt a pec-
catis: vt iam non hominum desiderijs: sed
voluntate dei quod reliquum est in carne:
nunc viuat ipsis. ¶ Ad tertiam respōdetur
negando consequentiam: τ ratio est: tum q:
licet passio xpi ex parte occidentiuz fuit ma
leficium: ex parte tamen ipsius xpi ex cari-
tate patientis: fuit sacrificium: tuz quia hoc
sacrificium xps obtulisse dicitur: non autez
illi: qui eum occiderunt.

D secundam. q. qua querit̃
vtrum Io. cōuenienter spe-
cialiter nominauerit christuz
agnuz dei: magis q̃z aliquod
aliud aial: solitum sacrificari:
sicut bos: vitulus: capra: turtur: colūba Rñ
deo: Ponit̃ ꝯclusio rñsalis sine argumētis p
cedentibus q sic. Et hoc multiplici de cau
sa. ¶ Prima est: quia sicut dicitur Nume
ri. xxviij. Licet alia animalia fierent sacrifi-
cia in templo certis temporibus: vnum ta-
men erat quotidianum: in quo iugiter vnꝰ
agnus de mane: τ alius vespere offereba-
tur: nec hoc mutabatur vnq̃z: sed tanq̃z pri
cipale obseruabatur: Alia vero ex adiūcto
Et ideo per agnum qui erat principale sa-
crificium: significatur xps: qui est principa-
le sacrificium. Nam omnes sancti: qui pro

fide xp̄i passi sunt:ꝓsunt ad salutē fidelium
Sed hoc nō habēt nisi inquātū sup oblatio
nē agni:q̄si oblatio adiūcta principali sacri
ficio immolanti:ꝛ hic offertur quidē ma
ne:ꝛ vespere quia per xp̄m patȝ aditus:ad
intelligentiā diuinoꝝ contēplādaȝ:ꝛ fruen
dā:qđ pertinet ad cognitionē matutinaȝ:ꝛ
instruimur quō vtamur terrenis:absq̄ȝ in
quinamēto peccati:qđ pertinet ad vesperti
nā. ¶ Secūda ratio:est quia inter omnes fi
guras veteris testamenti:agnus paschalis
expressius figurabat passioneȝ xp̄i:quia ille
agnus erat sine macula:ꝛ per eius imola
tionē filij Israel liberati sunt a s̄uitute egy
ptiaca.sicut per passionē xp̄i qui peccatuȝ
nō fecit sumus liberati a seruitute diaboli.
Unde glo.interlinealis super verbo Ecce
agnus dei dicit. Innocens immolandus ꝑ
figuratus in agno paschali. ¶ Tertia ra
tio:ꝓpt̄ mansuetudinē ysa.liij. Quasi agnꝰ
coraȝ tondēte se obmutescet:ꝛ non aperiet
os suū. ¶ Quarta ratio est:propter vtilita
tem:quia lana sue cōuersationis per exem
plum dat vestimētū virtutis:ꝛ carnem in ci
buȝ nutrimēti spiritualis:ꝛ lac doctrine in
potuȝ paruulis:nondum ad cibum solidum
perfectis.

D tertiā.q.qua querit vtȝ
xp̄s principalius passus est
pro deletiōe peccati origina
lis:q̄ȝ actualiū peccatoꝝ:sic
ꝓceditur.ꝛ videtur ꝙ p̄nci
palius pro deletiōe actualiū. ¶ Primo sic:
Quāto eniȝ peccatū est grauius:tanto ma
gis humane saluti aduersat̄:ꝓpter quā ds̄
est incarnatus ꝛ passus. Sȝ peccatū actua
le est grauius:q̄ȝ peccatum originale:mini
ma eniȝ pena deletur originale:vt dicit Au
gustinus cōtra Julianū. Ergo p̄ncipaliꝰ in
carnatio xp̄i ꝛ passio ordinat̄ ad deletioneȝ
actualium. ¶ Secūdo sic. Peccato originali
nō debetur pena sensus:sed solum pena dā
ni:Sed xp̄s venit ꝓ satisfactione peccatoꝝ
penā sensus pati in cruce:nō aūt penā dam
ni:q: nullū defectum habuit diuine visiōis
aut fruitionis. Ergo principalius venit ad
deletionē peccatorū actualiū:q̄ȝ originalis.
¶ Tertio sic:Dicit Apostolus ad Gala.
ij. Dilexit me:ꝛ tradidit seipsum pro me:
Sed propria peccata nostra sunt actualia:
originale enim peccatū ē cōmune. Ergo vi
det id quod prius. ¶ In oppositū est euā
geliū p̄sens:cū ait ecce agnꝰ dei:ecce q tol.
petā:mūdi Ubi aliqui textus habēt pecca
tū. Unde dicit glo. Peccatū mūdi est ori
ginale:qđ est cōmune omniū. Rn̄deo dicē
dū sub duabus cōclusionibus Prima ē ꝙ
xp̄s venit in mūdū:nō solum ad delendum
originale peccatū:sed etiam ad deletionem
omniū peccatoꝝ actualiū. Ista cōclusio pȝ
p̄mo per illud Osee vltimo. Omnem au
fert iniquitatē Et Colo.ij. Qui viuificabit
nos:cum illo:donans nobis omnia delicta
Quod vero nō omnia peccata deleant̄ in
hominibus:ē propter defectū hominū:qui
xp̄o nō adherēt:s̄m illud Jo.iij. Uenit lux
in mundum:ꝛ dilexerūt hōies magis tene
bras:q̄ȝ lucē:xp̄s aūt qđ exhibuit.s.satisfa
ctionē passionis sue sufficiens fuit ad oīa
peccata delenda. Secūda ꝯclusio est:ꝙ p̄n
cipalius xp̄s incarnatus ꝛ passus est ꝓ pec
cato originali: Pȝ cōclusio:quia tāto princi
palius ad alicuius peccati deletionē xp̄s ve
nit:quāto illud peccatū est maius:Sȝ pecca
tū originale:ꝑ qđ totū genus humanū infi
cit:est maius peccatū extēsiue quolibet pec
cato actuali:qđ ē propriū singularis psone:
ergo ad hoc tollendū:xp̄s principalius ve
nit in mūdū:inquātū bonū gentis:diuinius
est:q̄ȝ bonū vniꝰ:vt dicit̄.i.Ethy. ¶ Ad
rōnes in oppositū. ¶ Ad p̄mā rn̄detur:ꝙ
maius aliqđ:dr̄ dupliciter:vno mō intēsiue:
sicut est maior albedo:que est intēsior. Et p
hunc modū peccatuȝ actuale:est maius:q̄ȝ
originale:q: plus hȝ de rōe volūtarij. Alio
mō dicit̄ aliqd maiꝰ extēsiue:sicut dicit̄ ma
ior albedo:q̄ȝ est i maiori sup̄ficie:ꝛ sic ori
ginale peccatū:per qđ totū genꝰ humanū
inficit:ē maius:ꝛ sic argumentū illud ꝓce
dit de intēsiua magnitudine. Et iō nō nihi

mat. ¶ Ad scdam rñdetur negãdo ꝯñaz. Et rõ est: q2 lꝫ peccato originali in futura retributiõe nõ debeat pena sensus: penalitates tñ sensibiliter in hac vita patimur: sicut famē: sitim: mortē: z alia hmōi: q ex peccato originali ꝓcedūt. Et iō xp̄s vt plene ꝑ peccato originali satisfaceret: voluit sensibilem dolorē pati: vt mortē: z alia hmōi in seipso ꝯsummaret. ¶ Ad tertiā rñdet negando ꝯñam. Et ad dictū apostoli rñdet: q2 nõ est ita intelligendū: q2 voluerit minuere amplissima: z p orbē diffusa xp̄i munera: q2 pro se solus xp̄us mortuus sit: sed vt pro oibus se solū indicaret obnoxiū. Et ideo nō exclusit: quia p̄ncipaliꝰ venerit abolere peccatū originale totius nature: q̄ȝ peccatū vnius persone.

¶ In octauis Epiphanie sm eundē vsum pdicatoꝝ legit euāgeliū de baptismo xp̄i. s. In illo tpe venit iesus a galilea ad iordanē ad Joānē vt baptizaretur ab eo Mat. iij. possunt disputari sequētes questiones.

¶ Primo vtꝝ ꝯueniēs fuit xp̄z baptizari.

¶ Scdo vtrū ꝯuenient' super xp̄m baptizatum celi aperti sunt: z spūs scūs descēdit sicut colūba: z vox pr̄is audita est.

AD primā. q. qua q̄ritur vtꝝ ꝯueniens fuit xp̄m baptizari sic ꝓceditur: z videt q2 non. ¶ Primo sic: Baptizari. n. est ablui. Sꝫ xp̄o nō cōuenit ablui: in quo nulla fuit impuritas: ergo videtur q2 nō fuit ꝯueniēs ipsum baptizari. ¶ Scdo sic: Primo mouēs in quolibꝫ genere: ē immobile: sm illud motū: sicut celuz: q2 p̄mū alterās nō est alterabile. Sꝫ xp̄s ē p̄mū baptizans: sm illud Jo. i. Sup quē videris spūm descēdentē: z manētē: hic ē qui baptizat: ergo xp̄s n̄ debuit baptizari. ¶ Tertio arguit spāliter baptismo Jo. sic Baptismus Jo. erat baptismus penitēte. Sꝫ xp̄o penitētia nō ꝯuenit: q2 nullū habuit peccatū: ergo vr: q2 nō fuit ꝯueniēs xp̄m baptizari baptismo Jo. ¶ In oppositū ē euāgelii p̄ns. Rñdeo dicēdū sub duabꝰ ꝯclusionibus. Prima ē: q2 ꝯueniēs fuit xp̄z baptizari: z hoc p̄mo vt tactus sue mundissime carnis vim regeneratiuā conferret aquis. Ná vt dr̄ de ꝯse. di. iiij. Nunq̄ȝ aqua peccata purgare posset: nisi p̄us tactu dominici corporis fuisset sanctificata. Unū ait Ambro super Lu. Baptizatus est dñs: vt sanctificatas aq̄s postmodū baptizādis relinqueret. Et idez Chriso. z Beda Dignatus est lauari aqs Jordanicis: q erat mūdus a sordibus cūctis: vt ad diluendas nostroꝝ sordes scelerū oium fluenta sanctificaret aquaruz. Secūdo sic: q2 vt dicit August. in smone de epiphania Uoluit docere. qd faciendum omnibus imperauit: z hoc est: q2 ipse dicit sic. Decet nos adimplere omnem iusticiā. Ut enim Ambro. dicit super Lucam Hec est iusticia vt qd alterꝰ facere velles: prius ipse incipias: z alios tuo horteris exemplo. Tertia rōne proceditur sic. xp̄s erat finis veteris legis: z initium noue: ergo non soluz debebat implere ea: que sunt veteris legis: sed inchoare ea que sunt noue. Et iō sicut ꝯueniēs fuit vt circūcideretur: z vt circuncisionem z alia legalia finiret: z terminaret. Ita conueniens fuit vt baptizaretur: vt legē nouā inchoaret. Secūda conclusio: cōueniens fuit vt xp̄s baptismo Jo. baptizaretur. Ista conclusio habetur ex euangelio p̄senti. De hoc assignant plures rationes. Primo ꝓpter conditionem baptismi Jo. qui non baptizauit spiritu: sed solum in aqua. xp̄s autem spirituali baptismate non indigebat: qui a principio sue conceptionis gratia spiritus sancti fuit repletus. Et ista est responsio Criso. Secundo vt dicit Beda vt baptismo suo baptismum Jo. cōprobaret. Tertio vt in baptismo miracula ostendens: euacuaret illorum errorem: qui Jo. christo maiorem dicebant. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rñdetur negando ꝯñam: Et rõ est: q2 licet nō fuit baptizatꝰ vt ablueret: fuit tñ baptizatus aliis rónibus assignatis. ¶ Ad scdam rñdetur negādo ꝯñaz: Et ad ꝓbationē rñdet: q2 xp̄s

est p̄mum baptizans spūaliter: Et sic nō est baptizatus sed in aqua solum. ¶ Ad tertiā respondetur negando cōsequentiam. Et ratio est: quia cum xp̄s nihil recepit a sacramentis: baptismus Jo. non dicitur baptismus penitentie: quo ad christuȝ: sed quo ad alios: qui ad penitentiam per ipsum preparantur. Sicut etiam circumcisio xp̄i nō fuit in remedium originalis peccati: a quo xp̄s non immunis erat. tamen alijs in remediū. Uel dicendum ꝙ xp̄s hoc fecit: licet non indigeret: vt efficacius induceret homines ad baptismuȝ: quo indigebant. Unde ambro. sup Lu. d. Nemo refugiat lauacrum gratie: quando christus lauacrum penitētie nō refugit.

a D secundaȝ. q. qua querit vtrum conueniens fuit: ꝙ super xp̄m baptizatum celi aperti sint: ⁊ spiritus sanctus descēderit: ⁊ vox patris audita sit. sic proceditur. Et videtur ꝙ non. ¶ Primo de apertura celorum arguitur sic Apertio illa celorum: aut intelligitur corporaliter: aut spiritualiter. Sȝ nō potest intelligi corporaliter: quia corpora celestia sunt impassibilia: ⁊ infrangibilia Similiter non potest intelligi spiritualiter: quia ante oculos filij dei celi antea clausi nō fuerant. Ergo inconuenienter videtur dici ꝙ baptizato xp̄o aperti sunt celi. ¶ Secundo sic de secundo. Christus a principio sue conceptionis habuit plenitudinem gratie: per quā spiritus sanctus habitat in homine: ergo non debuit spiritus sanctus ad eum mitti in baptismo. ¶ Tertio de tertio sic. Nomo xp̄s: non incepit esse filius in baptismo: sicut quidam heretici putauerūt. Sed a principio conceptionis fuit filius dei. Magis ergo in natiuitate debuit vox patris protestari xp̄i diuinitatem: qȝ in baptismo. ¶ In oppositū enim est euangelium presens. Rn̄deo dicendum sub ista conclusione: ꝙ conueniens fuit: ꝙ xp̄o baptizato celi aperirentur: spiritus sanctus descenderet: ⁊ vox patris audiretur. Probatur ista conclusio ꝑ singula. Dicimus enim ꝙ celi aperti sunt xp̄o baptizato: quia vt dictum est: christ⁹ baptizari voluit: vt suo baptismo consecraret baptismuȝ: quo nos baptizaremur. Et ideo in baptismo xp̄i ea demonstrari debuerūt: que pertinent ad efficaciaȝ nostri baptismi: circa quam sunt tria consideranda. Primo quideȝ principalis virtus: ex qua baptism⁹ efficaciam habet: Que quidem virtus est celestis. Et ideo baptizato xp̄o apertum est celum: vt ostenderetur: ꝙ de cetero celestis virtus baptisma consecraret. Secūdo operatur ad efficaciam baptismi fides ecclesie: ⁊ eius: qui baptizatur. Unde baptizati fidē profitentur: ⁊ baptismus dicitur fidei sacramētū Per fidem auteȝ inspicimus celestia: que sensum ⁊ rationeȝ humanam excedūt. Et ad hoc significandum: xp̄o baptizato aperti sunt celi. Tertio quia per baptismum xp̄i: spiritualiter aperitur nobis introitus regni celestis: qui primo homini perclusus erat ꝑ peccatum. Unde baptizato xp̄o: aperti sunt celi: vt ostenderetur: ꝙ baptizatis pȝ via in celum. ¶ Ad argumentum: quod fiebat in oppositum: respondetur: ꝙ illa apertio non fuit corporalis: ꝙ realiter celum fuisset diuisum: sed videbatur aperiri: sicut in coruscatione videntur aperiri: tantus enim splēdor fulsit super xp̄m baptizatum: vt viderentur celi aperti: consequenter patet conclusio de conuenientia descensus spiritus sancti sup xp̄m baptizatum Dicimus enim ꝙ conuenienter dictum est: ꝙ spiritus sanctus super eum descēdit: ⁊ in specie colūbe. Et hoc duplici ratione. Prima: ad demōstrandū plenitudinem gratie in xp̄o. Secunda ratio est vt super omnes baptizatos inuisibiliter credatur descendere Omnes enim qui baptismo xp̄i baptizantur: spiritum sanctum recipiunt: nisi ficte accedant: ſm illud Mat. iij. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto. Et ideo conueniens fuit: vt super baptizatum dominum spiritus sanctus descenderet. Et hoc in specie columbe: propter dispositioneȝ: que requiritur in baptizato: vt. s. fictus

nō accedat: q̄ dicit̄ Sapi. i. Spūs sctūs disciplinē effugiet fictū. Colūba enim est aial simplex: ꝛ astutū: ꝛ dolo carens. ¶ Ad rationem in oppositū rn̄detur: q̄ vt dicit Augusti: Christus in baptismo corpus suum. i. ecclesiam ꝑfigurare dignatus est: in qua baptizati accipiunt spiritū sanctū. Et hoc ē: qđ dictū ē in secūda causa assignata: q̄re descēdit spiritus sanctus super xp̄m baptizatū. Ceterum de voce patris audita patet conclusio: qm̄ cōueniens fuit vt baptizato xp̄o vox patris audiretur: tum primo vt ostēderet q̄ per baptismū baptizati fiunt spirituales filij. Jo. i. Dedit eis potestatē filios dei fieri. Secundo quia in baptismo xp̄i nō solum representatur exemplum ꝛ efficacia: s̄ etiā forma baptismi: que est in nomine patris: ꝛ filij: ꝛ spiritus sancti Math. vltimo Euntes docete omnes gentes baptizantes eas in nomine patris: ꝛ filij: ꝛ spiritus sancti. Et ideo in baptismo xp̄i vt Hiero. ait Misteriū trinitatis demonstratur: filius in natura humana baptizatur: spūs sanctus in specie colūbe descendit: patris vox testimoniū filio perhibētis audit̄. Et ideo cōueniēs fuit vt in verbo illo: baptismo: pater declararetur in voce. ¶ Ad argumētū in oppositum rn̄detur: negando ꝯñam: Et ratio est: quia diuinitas xp̄i non debuit omnibus in eius natiuitate manifestari: sed magis occultari in defectibus infantilis etatis: sed quādo peruenit ad perfectā etatem in q̄ oportebat eum docere ꝛ miracula facere: ꝛ homines ad se conuertere: tunc testimonio patris erat eius diuinitas indicanda: vt ei⁹ doctrina credibilior fieret. Unde ꝛ ipse dicit Jo. v. Qui misit me: pater ipse testimoniū perhibebit de me. Et hoc p̄cipue in baptismo: per quem homines renascuntur in filios dei adoptiuos. Filij autem adoptiui instruūtur ad similitudinē filij naturalis. Unde Hyla. dicit super Mat. q̄ super Jesū baptizatum descēdit spiritus sanctus: ꝛ vox patris audita est dicentis: hic est filius me⁹ dilectus: vt ex his que seruabantur in xp̄o: cognosceremus post aque lauacrū ꝛ de celestibus partibus sanctum in nos spiritum auolare: ꝛ paterne vocis adoptione: dei filios fieri.

¶ In dominica ꝑma post octauas Epiphanie est illud euāgeliū In illo tempore Nuptie facte sunt i chana galilee. ꝛc̄. Jo. ij. Circa quod possūt disputari se. q.

¶ Prima vtrū xp̄s debuit miracula facere.

¶ Secunda: vtrum conuenienter xp̄s incepit facere miracula in nuptijs: mutando aquā in vinum: ita q̄ ꝯuersio aque in vinū fuit primū miraculum per eum factum.

¶ Tertia: vtrum quis fuit sponsus in predictis nuptijs.

D primā. q. qua q̄ritur vtrū xp̄s debuit miracula facere sic proceditur. Et videtur q̄ nō. ¶ Primo sic: Factū enī Christi: verbo suo debet cōcordare: Sed ipse dixit Joā. vi. Generatio mala ꝛ peruersa signum querit: ꝛ signū nō dabitur ei. nisi signum Jone prophete: Ergo nō debuit facere miracula. ¶ Secundo sic Sicut xp̄s in secundo aduentu venturus est in virtute magna: ꝛ maiestate: ita in primo aduentu venit in infirmitate: s̄m illud ysa. liij. Uirū doloris: ꝛ scientem infirmitatem. Sed operatio miraculorum magis pertinet ad virtutē: q̄z ad infirmitatem: Ergo nō conueniens vt in primo aduentu miracula faceret. ¶ Tertio: Christ⁹ venit ad hoc: vt per fidem homines saluaret: s̄m illud Hebre. ij. Aspicientes in actorem fidei: ꝛ consumatorem Jesum. Sed miracula diminuunt meritum fidei. Uñ dñs dicit Jo. iiij. Nisi signa ꝛ prodigia videritis nō credidis: Ergo videtur q̄ xp̄s non debuit facere miracula. ¶ In oppositum est euangelium presens: in quo miraculum fecit de cōuersione aque in vinū. ¶ Rn̄deo dicēdū sub ista conclusione: q̄ cōuenientissimū fuit vt xp̄s miracula faceret. Pro cuius conclusionis declaratione est sciendum: q̄ diuinitus conceditur homini miracula facere pro

pter duo. Primo ⁊ principaliter ad confirmandũ veritatẽ: quã aliqs tacet. Quia enĩ ea que sunt fidei humanã rationẽ excedũt: nõ possunt per humanas rões probari: sꝫ oportet: ꝙ probentur per argumentũ diuine virtutis: vt dũ aliqs facit opera: que solus deus facere põt: credant̃ ea: que dicunt̃ esse a deo: sicut cũ aliqs defert litteras anulo regis signatas: creditur ex volũtate regis pcessisse quod in illis cõtinetur. Secundo ad ostendendũ pñtiam dei ab hoïe per gratiã spũs sancti: vt dũ. s. homo facit opera dei: credatur deus habitare in eo p gratiã. Vñ Gala. iij. Qui tribuit nobis spiritũ: ⁊ operat̃ virtutes in nobis. Utrũqꝫ autem circa xp̃m erat hoïbus manifestandũ. s. ꝙ deus esset in eo per gratiã: nõ adoptionis: sed vnionis: ⁊ ꝙ eius supernaturalis doctrina esset a deo: Et ideo conuenientissimuꝫ fuit vt ipse miracula faceret: Vñ ipse dicit Jo. x. Si mihi non vultis credere: opibus credite: Et Jo. v. Opera que dedit mihi pater: vt faciã: ipsa sunt: que testimoniuꝫ perhibẽt de me. ¶ Ad rões in oppositũ. ¶ Ad pmaꝫ rñdetur negãdo ꝯñam: Et rõ est: ꝙ hoc qđ dicitur Mat. xvi. Signũ nõ dabit̃ ei: nisi signũ Jone: sic intelligendũ est vt dicit Criso. ꝙ tunc nõ acceperũt tale signũ: quale de celo petebant: nõ ꝙ nullum signum eis dedit: vel quia signa faciebat. nõ propter eos: quos sciebat lapideos esse: sꝫ vt alios emũdaret. Et ideo nõ eis sicut alijs illa signa dabãtur. ¶ Ad secũdam respõdetur negãdo ꝯñam: Et ratio est: quia lꝫ xp̃s venerit in infirmitate carnis: venit tñ in virtute dei: qđ erat manifestandũ per miracula. ¶ Ad tertiã rñdetur negãdo ꝯñam. Et rõ est: ꝙ lꝫ miracula intantũ diminuãt meritũ fidei: inquãtũ per hoc ondit̃ duricia eorũ: qui nolũt credere ea: q̃ scripturis diuinis pbant̃: nisi per miracula: tñ melius est eis: vt vel p miracula cõuertant̃ ad fidẽ: qꝫ ꝙ oino in ĩfidelitate pmaneant.

De scđam. q. qua q̃ritur vtrum xp̃s cõuenienter incepit facere miracula in nuptijs mutãdo aquã in vinuꝫ sic procedit̃: Et videtur ꝙ non. ¶ Primo sic: Miraculũ de cõuersione aque in vinũ fecit anno sue etatis trigesimo vel. xxxi. Sꝫ in libro de ĩfantia saluatoris legitur ꝙ xp̃s in sua puericia fecit multa miracula: Ergo videtur ꝙ tunc nõ inceperit facere miracula. ¶ Scđo sic: Christus faciebat miracula virtute diuina. Sed virtus diuina fuit in eo a pncipio sue cõceptionis: et tunc eniꝫ fecit deus ⁊ homo: Ergo videtur ꝙ a principio miracula fecerit. ¶ Tertio sic: Christus ante illud tẽpus cepit congregare discipulos: vt legitur Mat. iiij. ⁊ Jo. i. Sed discipuli precipue congregati sunt propter miracula: Ergo videt̃ ꝙ ante miraculũ factũ in nuptijs: alia miracula fecerit. ¶ In oppositũ est euãgeliũ pñs: vbi dicitur hoc initiũ signorũ fecit Jesus. Rñdeo dicendum sub aliquibus conclusionibus: Prima ẽ ꝙ cõuenienter xp̃s distulit facere miracula vsqꝫ ad perfectã etatẽ aptam ad docendum. Ista conclusio ondit̃ sic. Miracula facta sunt a xp̃o propter cõfirmationeꝫ doctrine sue: ⁊ ad ostendẽdum diuinam virtutem in ipso. Ideo quantum ad primum nõ debuit ante miracula facere: qꝫ docere inciperet. Nõ debuit aũt docere ante perfectã etatẽ: qualis est. xxx. Annoꝝ. Vñ gen̄. xl. legitur ꝙ. xxx. annorum erat Joseph quãdo suscepit regimẽ Egypti Similit̃. ij. Reguꝫ. v. legitur de Dauid ꝙ. xxx. annorum erat cuꝫ regnare cepisset. Itẽ Ezechiel etiam ante. xxx. cepit pphetizare: vt habetur Ezechielis. i. Et ideo conueniens fuit vt xp̃s anno. xxx. annũ nõ doceret: nec per ꝯñs miracula faceret. Scđo ondit̃ idẽ: inquãtuꝫ miracula sua erãt sue diuinitatis manifestatiua: ꝙ sic debuit per miracula diuinitatẽ ondere: vt crederetur veritas humanitatis ipsius. i. non impediretur cognitio vere humanitatis ipsius. Et ideo non fuit conueniens eũ añ perfectam etateꝫ miracula facere: ne eius incarnatio fantastica crederet̃. Unde Criso. super Jo. dicit. Decenter nõ incepit

signa facere ex prima etate: existimassent enim fantasiam esse incarnationē τ ante oportunū tpˢ cruci eū tradidissent. Scd̄a cōclusio Cōuersio aque in vinū fuit primū miraculū xpi: Absolute pȝ ista cōclusio: ex euangelio presenti. Scd̄o pȝ sic: q2 oppositū est contra veritatem euangelij: Ergo cōclusio vera. Añcedens probatur sic. Jo. i. dicitur q xpˢ adhuc erat incognitus nō solū ipsi populo: sed etiam Jo. precursori eius. Vñ dixit Jo. baptista loquens de eo dixit: τ ego nesciebam eū. s. añ baptismū: Similiter loquens iudeis dixit. Medius vestrū stetit: quē vos nescitis. Si aūt añ miracula fecisset: nō fuisset sic incognitus maxime suo pcursori: qui ad ipsum manifestandum natus erat: vt pȝ Lu. i. immo etiā nec pcursore indiguisset: quia eius miracula sufficient manifestassent eū. Et ideo dicere q fecerit miracula añ baptismū: videtur esse expsse cōtra euāgeliū. Tertia cōclusio. Cōuenientissime xpˢ incepit facere miracula in nuptijs: Patet ista cōclusio: q2 per hoc Thaciani: τ Martiani ceterorūq; q nuptijs detrahūt pfidia q̄ȝ sit dānabilis insinuaunt. Nā vt ait Beda. Si thoro immaculato: τ nuptijs debita castitate celebratis culpa inesset nequaq̄ȝ eas signoꝝ suoꝝ initijs cōsecrare voluisset. Quarta cōclusio. Cōuenienter xpˢ primū miraculū fecit in cōuertendo aquam in vinū. Que cōclusio pȝ: q2 per hoc apparuit q nō ad soluendū legē: aut pphetas venisset: sed q ea que in lege τ pphetis scripta erāt spūaliter forent intelligenda. Vñ Beda in omelia eiusdē Potuit dominus vacuas implere ydrias vino: q i exordio mūdane creationis cuncta creauit ex nihilo: sȝ maluit de aqua facere vinum: quo ipse doceret: nō se ad soluendum: τ improbādū sed ad implēdum potius legē: prophetasq; venisse: nec illa a se per euāgelicā gratiā facere: τ docer̄ quāq; legalis τ pphetica scriptura ante facturū docturumq; signaret. ℂ Ad rationes in oppositum. ℂ Ad pmaȝ rñdetur q liber de ifantia saluatoris ē tanq̄ȝ hereticus reprobatus Est enim multis mendacijs confectus: ℂ Ad scd̄am respondetur negando consequentiam: quia lȝ potestatem miracula faciēdi haberet christus a principio conceptionis: decuit tamē illaȝ operari: ſm q necessarium erat ad saluteȝ humanam: ppter quā carnē assumpserat: Et sic miracula fecit virtute diuina: vt fidei de veritate carnis eius pjudicium non faceret. ℂ Ad tertiā rñdetur negando cōsequentiam: Et ratio est: quia ad laudē discipulorum illoꝝ pertinet: q xpm secuti sunt cū nulla eum miracula facere vidissent: sicut Grego. dicit in quadā omelia: τ q dicit q crediderūt in eum discipuli: nō q tūc pmum crediderunt: sed quia tunc perfectius crediderunt. Vel discipulos vocat eos qui futuri erāt discipuli: vt refert Augustinus in libro de consensu euangelistarum.

Ad tertiā. q. qua q̄ritur quis fuit sponsus in predictis nuptijs sic rñdetur Circa hoc est duplex opinio. Una ē ſȝ Hierony. τ Augu. in plogo τ in glo. q ipse fuerit Jo. euāgelista Alia ē opinio Victorini. Chriso. τ Origeñ: q nō fuerit Jo. euāgelista: sed alius: Probat hoc victorinus sic: Cum virginitas sit in carne corruptibili: incorruptiōis perpetua meditatio: nō est credendum q Jo. cum de v̄ginitate testimonium perhibeat: vnq̄ȝ i nuptijs consenserit. Sed ad hoc dicit Albertus magnus super Jo. q absq; dubio celebrior opinio est q iste sponsus fuerit Joā. euāgelista: τ q sponsa fuit vna de virginibus deo consecrata: postea cum matre Jesu permanserit. Et ad argumentum victorini respōdet sic: q est incorruptio ſm mētem: τ incorruptio ſȝ corpus: τ incorruptio ſm vtrumq;: Virginitas autem que quidem radicem habet in mente: τ ramos in corpore: vt dicit Ambrosius primo τ principaliter meditationeȝ habet in mente. Incorruptionis autem corporis meditatio: pro diuersitate temporis est diuersa: q2 nō reue

lato tēpore grē: q̄zuis incorruptio corporis desiderer: tamē cōmittit dispensationi diuine. Sic etiā beata virgo fuit: eo q̄ tunc matrimoniū fructificabat gratie: q̄ cū propagatione seminio fiebat etiā propagatio religionis. Tēpore aūt reuela e gratie: incorruptio corporis tenebat in corporis integritate ꝛ sanctitate. Q̄ō aūt verbo castitatis: fiebat etiā ad gentes ꝑpagatio religionis: Et quia matrimoniū sm̄ legē: ꝛ castitas tēpore grate deo fructificabant: matrimoniū abrahe nō preferttur celibatui Joānis: q̄ castitatē quā Jo. exhibebat in corpore: Abraā habuit in habitu ꝛ mēte. Et talis incorruptionis meditatio ē virginitas: vbi incorruptio tenetur in mēte: ꝛ incorruptio corporis ī habitu mentis: q̄zuis non sit in corpore: Et q̄ dicit Uictorinus q̄ nō cōsensit Jo. in corruptionē corporis: intelligendū est de illa corruptione: que violat habitum continentie in mente.

¶ In dominica scd̄a legit euāgeliū Mat. viij. in quo narrantur duo miracula: Unū de sanatione leprosi. Aliud de seruo Cēturionis. Circa quod possunt disputari se. q.

¶ Circa primū queritur: vtrū conueniens fuit q̄ xp̄s leprosuʒ tangēdo sanaret.

¶ Secūdo: vtrum sit verū: q̄ iste leprosus ideo postq̄ȝ sanatus: iussus est ire ad sacerdotem: ad significandū: q̄ mūdatus a lepra peccati per cōtritionē: teneatur se ostendere sacerdoti per confessionem.

¶ Tertio: q̄rit: vtrū i xp̄o cadit admiratio.

¶ Quarto: vtrū verū fuit q̄ nō sit inuēta tanta fides in israel quanta in Centurione.

D primā. q. qua querit vtrū cōueniens fuit q̄ xp̄s leprosum tāgēdo sanaret sic procedittur: Et videt q̄ n̄. ¶ Primo sic. Christ⁹ ait Mat. v. Non veni legē aut ꝓphetas soluere. s; lege ꝓhibebatur tangere leprosuȝ: Ergo incōuenienter tāgendo sanauit. ¶ Secundo sic: Christus faciebat miracula virtute diuina: cuius ꝓpriū est subito operari ꝛ ꝑficere. Ergo nō debuit euȝ sanare extendendo manū ꝛ tangendo eū. ¶ In oppo. est euangeliū. R̄ndeo: dicendum sub ista conclusione: q̄ cōuenient xp̄s sanando leprosum tetigit cū: hac inter alias ratione. Quia xp̄s venerat saluare mundū: nō solū diuina virtute: sed etiam per misteriū incarnatōis ipsius. Et ideo frequenter in sanatione infirmorū nō solū potestate diuina vtebat curādo: ꝑ modū imperij: sed etiam aliqd ad humanitatē pertinens opponēdo. Unū super illud Lu. iiij. Singulis manus imponēs curabat omnes Dicit Cyrillus. Quāuis enī deus potuisset omnes verbo pellere morbos: tangit tm̄ cos: ostendens ꝓpriā carneȝ efficacē ad prestanda remedia. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad p̄mā r̄ndetur: q̄ non erat ꝓhibitum in lege tangere leprosum ei: qui ex tactu suo poterat curare: sicut Helyas ꝛ Elyseus non fecerunt contra legem tangendo mortuum ad resuscitandū vt habetur. iij. Reg. xviij. ꝛ. iiij. Reg. iiij. Et ita xp̄s non fecit contra legem. ¶ Ad secūdaȝ r̄ndetur negando ɔn̄am. Et ratio est q̄ liceȝ solo verbo curare potuit: apposuit tamen manum ratione dicta.

D scd̄am. q. qua q̄ritur vtrū sit verū: q̄ iste leprosus postq̄ȝ fuit sanatus: ideo missus fit ad sacerdotē: ad significandū: q̄ mūdatus a lepra peccati p cōtritionē: adhuc teneat ostēdere se sacerdoti per ɔfessionem peccatoꝝ sic procedittur. Et videtur q̄ nō. ¶ Quia si sic: videret: q̄ ɔfessio a deo esset instituta. S; non: nisi ab hoie Jacobi. i. Cōfitemini alterutrū peccata vestra. Ergo nō fuit verum illud. ¶ Secundo sic: Culpa remittitur per gratie infusionē: q̄ datur in cōtritiōe. Unū sup illud Psal. Sacrificiū deo spūs ɔtribulat⁹ dicit glo. Cōtritio cordis est sacrificiū: quo soluūtur peccata: Ergo nō ē necessaria confessio. ¶ Tertio sic. Aliquibus remissum est peccatū sine hoc: q̄ legant ɔfessis: sicut p; d̄ Petro ꝛ Maria magdalena ꝛ d̄ Pau

¶ Sed nō ē minoris efficacie gratia remittēs peccatū nūc: q̄ȝ tunc fuit: Ergo nec nūc est de necessitate: q̄ hō a peccato mūdatus per ɔtritionē: ɔfiteatur sacerdoti. ¶ In oppositū est dictū doctoꝝ exponētiū hoc euāgeliū vt sanctus Tho. ⁊ magister Nicolaꝰ de lira. Rñdeo dicendū sub ista ɔclusione: q̄ verū est q̄ doctores illi dicūt. Pro cuiꝰ pleniori noticia est notādū: q̄ passio xp̄i: sine cuius virtute: nec actuale: nec originale peccatū dimittit: in nobis operat̄ p sacramētoꝝ susceptionē: que ex ipsa efficaciā habet: Et ideo ad culpe remissionē: ⁊ actualis ⁊ originalis requiritur sacramentū ecclesie: vel actus susceptū: vel saltē voto: qñ articulus necessitatis nō cōtemptus ipsum excludit. Illa autē sacramēta: que ordinātur contra culpā. cū qua solus esse nō pōt: sunt de necessitate salutis. Et ideo sicut baptismus quo deletur originale peccatū: ē de necessitate salutis: ita ⁊ penitētie sacramentū. Sicut aūt aliqs per hoc q̄ baptismū petit: se ministris ecclesie subycit: ad quos pertinet dispēsatio sacramēti: ita etiā p hoc q̄ ɔfitet̄ peccatū suū: ministro ecclesie subycit: vt p sacramētū pnie ab eo dispēsatū: remissionē ɔseq̄tur: qui cōgruū remediū adhibere nō pōt: nisi peccatū cognoscat: q̄d fit p ɔfessionē peccātis. Et ideo cōfessio ē de necessitate salutis eius: q in peccatum actuale mortale cecidit. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad p̄mā rñdetur negādo minorē. Dicimus eni q̄ p̄ceptū de cōfessione nō est ab hōie institutū: q̄ȝuis sit a Jacobo p̄mulgatū: Sȝ a deo institutionē habuit q̄ȝuis eius expressa institutio nō legat̄: tñ quedā p̄figuratio ipsius inuenit̄: sicut hic: in hoc: q̄ leprosuȝ mūdatū misit ad sacerdotes: qui. q̄ȝ nō eēnt noui testamēti sacerdotes: tñ in eis noui testamēti sacerdotiū significabat̄. ¶ Ad secūdam respondetur negando cōsequētiā: Et rō est: qm̄ ad gr̄e infusionē cōsequēdā ordinata sūt gr̄e sacramēta: añ quorū susceptionē: vel actu vel p̄posito aliquis grām nō ɔsequitur: sicut pȝ in baptismo: Et si

mulit est de ɔfessiōe: sine qua: actu: vel p̄posito: culpa nō remittit̄. Uñ vt dicit Albertꝰ magnus in quarto: oēs tres pnie ptes cōiter etiam operātur circa peccatuȝ: sȝ nō oportet q̄ assint in actu: sȝ vnū vel duas sufficit esse in actu: ⁊ aliā vel alias eē i p̄posito. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo ɔñam: Et rō est duplex. Prima: q̄ licet nō legat̄ cōfessio Petri ⁊ Magdalene: tñ ɔfessi eredunt̄: Multa eni facta sunt: que scripta nō sunt sicut innuit. In fine Joānis. Secūda rō: q: xp̄o hȝ potestatē excellētie in sacramētis: Uñ sine ijs que ad sacramentū p̄tinent: potest res sacramenti conferre.

D tertiā. q. qua q̄ritur: cira secundū miraculū: vtȝ i xp̄o fuit admiratio: sic p̄cedit. Et videt̄ q̄ nō potuit in eo esse. Primo sic. Admiratio sicut colligit̄ p̄mo Metha. nō est nisi ignorātie. Sȝ in xp̄o nō fuit aliq̄ ignorātia: qui venit illuminare ijs: qui in tenebris: ⁊ in vmbra mortis sedēt. Ergo nō fuit in eo admiratio. ¶ Scdo sic: Dicit Aristo. iiij. Ethy. q̄ magnanimus nō est admiratiuus: Sȝ xp̄s fuit magnanimus: Ergo in Christo nō fuit admiratio. ¶ Tertio Nullus admirat̄ de eo q̄d ipse facere pōt. Sȝ xp̄s facere potuit: quicquid magnū erat in rebus: Ergo videt̄ q̄ de nullo admirabat̄. ¶ In oppositū ē euāgeliū p̄ns. Rñdeo dicendū sub certis ɔclusionibus. Prima q̄ in xp̄o nō potuit eē admiratio: quātū ad sciētiā diuinā: q̄ est eterna Probat̄ ɔclusio. Admiratio p̄prie ē de nouo aliquo insolito. In Christo aūt nō poterat esse aliq̄d nouū ⁊ insolitū quātum ad sciētiā diuinam q̄: nihil cognoscit de nouo. Secūda cōclusio In xp̄o nō potuit esse admiratio: quātū ad sciētiā humanā: q̄ cognoscit res in v̄bo. Pȝ cōclusio. Quia aīa xp̄i ab instāti ɔceptiōis. cognouit oia in verbo: que cognoscit verbū sciētia visionis: ⁊ hec sunt oia q̄ habēt esse s̄m quācūq̄ȝ differentiā tp̄is: cuius sunt p̄ñtia: p̄terita: ⁊ futura: Ergo ⁊c̄. Tertia ɔclusio. In xp̄o nō potuit eē

admiratio: ẜm scientiá: qua cognoscit res p̱
species inditas. Pȝ ꝯclusio: qm̄ anima xp̄i
ab hora cóceptionis fuit perfecta habituꝰ
omniú sciemarú. Quarta cóclusio. Admi
ratio potuit esse in xp̄o ⁊ fuit ẜm scientiam
experimentalé. Patet ꝯclusio: q: ẜm hanc
potuit aliquod nouú insolitú videre: ⁊ co-
gnoscere: ẜm q̄ poterát quotidie aliqua no
ua occurrere. ¶ Ad rónes in oppositum.
¶ Ad primá rñdetur negádo ꝯñam. Et ró
est: q: lȝ xp̄s nihil ignoraret: potuit tñ de no
uo aliqd occurrere experimétali eius scié-
tie ex quo admiratio causaretur. ¶ Ad se-
cúdá rñdetur negando ꝯñam. Et ró est: q:
xp̄s admirabatur de fide Centuriónis: non
ea róne q̄ esset magna: quátú ad ipsuȝ: sed
q̄ erat magna: quátum ad alios. ¶ Ad ter
tiaȝ rñdetur negádo ꝯñam. Et ró est: q: licȝ
xp̄s poterat facere oīa: ẜm virtuté diuinita
tis: ẜm quá admiratio in eo nó erat: sciétie
tñ eius humane experimétali pót aliqd no
ui occurrere: ẟ quo potuit causari i eo ad-
miratio: sicut dictum est.

D quartá. q. qua q̄ritur: vtrȝ
sit verú q̄ xp̄s nó inuenit tá
tá fidé in Jsrael sicut in Cen
turióe sic p̱cedit. Et videt q̄
nó. ¶ Primo: q: in Abraá:
Jsaac: ⁊ Jacob maior fides fuit: Ergo ⁊c.
¶ Scdo arguit de beatissima ṽgine Ma
ria: cui dictú é: beata que credidisti: qm̄ p̱fi
cient in te: que dicta sunt tibi a dño Luc. ij.
¶ Tertio: Jdé arguit de apostolis: q dicú
tur p̱micias spūs habuisse. ¶ Jn oppo. est
euágeliú p̄ns. Rñdeo dicendum: iuxta Al
bertú sup̱ Mat. q̄ fides dicit magna du-
pliciter. s. inté siue: ⁊ facilitate credédi inténsiue
Possibile fuit: q̄ maior fides fuit in multiȝ
iudeis: ẜm statú etiá p̄ntem. Sed quo ad fa
cilitaté credédi: nó inuenit tátá: q: iudei: qui
crediderút p̱ miracula: inducti sunt ⁊ edo-
cti: p̱ scripturas q̄ crediderút. Jste auté nó.
¶ Ad rónes in oppo. dicédú. ¶ Ad p̱má
rñdet: q̄ nó loq̄bat xp̄s de illo priore israel
in quo p̱phete: ⁊ patriarche fuerút. Unde

Beda: in omelia dicit sic. Nó inueni tantá
fidé in israel: nó in illo priore israel. in quo
noiati sunt p̱phete ⁊ iusti: ẜ significat fideȝ
illius: sup̱ israel: hoc est sup̱ oés: qui túc fue
rút tribꝰ israel: ⁊ nó sup̱ illú: q ab initio fuit
israel: nec sup̱ eos: q postea prophete ⁊ iusti
inuén sunt in israel: Et per hoc pȝ rñsio ad
arguméta de beata ṽgine: ⁊ de apostolis: q
super oés alios iusti ⁊ sancti inuenti sunt in
israel. Uel dicédú: vt dicit Albertus: q̄ cú
xp̄s dixit nó inueni tátá fidé in israel: no iclu
dit illos: qbus loq̄batur: ẜ alios de Jsrael.
¶ Jn dñica tertia é euágeliú Jn illo tépo
re ascédéte Jesu in nauiculá ⁊c. Mat. viij.
Circa qd̄ veniút disputáde se. q.
¶ Primo: vtrú ecclesia vniuersalis iuxta
glo. per nauiculá ꝯsignata tépestate alicuꝰ
tribulationis: qñqȝ ita ꝯcutietur, vt naufra
gium patiatur. ¶ Secúdo: vtrum fuit ve-
rú: q̄ mare et venti obediunt xp̄o.

D primá. q. qua q̄ritur: vtrú
vniuersalis ecclesia iuxta gl.
euágelij p̱ nauiculá ꝯsignatá
qñqȝ tépestate tribulationis
ita ꝯcucietur: vt naufragium
patiatur: sic p̱cedit. Et videt q̄ sic. ¶ Pri
mo Daniel. ix. scribitur Deficiet hostia et
sacrificiú: ⁊ erit in téplo abhoiatio desola-
tionis: ⁊ vsqȝ ad ꝯsummationé ⁊ finé per-
seuerabit desolatio: Sȝ cú defecerit fides ⁊
hostia ⁊ sacrificiú: deficiet ecclesia Dicit. n.
Augusti. Ubi fides: ibi ecclesia: ergo ⁊c.
¶ Scdo sic: Sicut vniuersitas iudeoruȝ: q
p̱mus ecclesia dicebat: iaȝ nó est ecclesia: vñ
tota ecclesia iudeoꝝ videt defecisse: Dedit
enim illi deus libellú repudij. p̱mo. x. tribu
bus: ⁊ postea duabꝰ: vt dicit Hiere. iij. Et
v. Ubi sic habetur. Preuaricata é domus
israel: ⁊ domus iuda: dicit dñs ⁊c. Ergo pa
ri róne tota ecclesia xp̄ianoꝝ est defectibi-
lis. Cósequétia videt bona. ¶ Tertio sic:
Lu. xviij. Post denúciationé futuraruȝ tri
bulationú dicitur: verútñ filius hoīs veniés
putas inueniet fidé in terra? Hoc aút nó vi
detur dictú: nisi q̄ fides añ cósummationé

seculi deficiet:⁊ p cōsequens ecclesia. ¶ In oppo.est hic glo. Rñdeo dicendū sub dua bus conclusionibus. Prima est:q ecclesia catholica cōuenienter designatur per nauē siue nauiculā. Ista cōclusio probatur. Primo per illud ꝓuer. vltimo Facta est quasi nauis institoris. Et hoc:q: vt dicit Albertꝰ magnus. virtutū mercibꝰ ⁊ meritoꝝ thesauris amplissimis:atqȝ ꝓciosissimis onusta ē: qbus filij sui mercati sunt regnū. In ea eni sola:sunt virtutes:qbus adipiscitur felicitas vite eterne iuxta.c.oēs.xxviij.q.i. Secūdo pȝ ꝯclusio:qm̄ ecclesia ē vehiculū:quo per mare huius seculi:q̄ʒcunqȝ crebris ventoꝝ flatibus:⁊ aquaꝝ fluctibus.i. tētationū pla gis:⁊ verberibꝰ fatigetur:fideles in ea cōtenti ad portū future beatitudinis perducū tur. Vñ sicut extra archā regnāte diluuio nullus saluatus est:ita nullus extra ecclesiā oino saluat. Vñ extra de summa trini.⁊ fi. catho.c.i.⁊.iij.q.i.qm̄ verꝰ:⁊ beatꝰ Greg. in moralibus:⁊ habet in.c.q: eadē cā.et:q. Ecclesia sola ē:q intra positos valida caritatis compago custodit. Vñ aqua diluuij archā quidē ad sublimiora sustollit. Oēs autē quos extra inuenit extinxit. Secūda conclusio ē:q nauicula vniuersalis nunqȝ tāta tempestate tribulatiōis vexabitur:q naufragiū patiat. Ista cōclusio ꝓbatur primo sic. Augu.in tractatu de catholica veritate dicit. Sicut nauicula.i.ecclesia xp̄i i medio maris videlȝ mūdo diu iactata ē fluctibus:ſʒ vexata nō dissoluta aut submersa:q: ille imperauit vēto ⁊ mari:q eidē ecclesie ꝓmisit: vsqȝ ad finē affuturā. Ista cōclusio pȝ ex illo Ambro. qui ita dicit in quodam sermone Nauim ecclesiam debemꝰ accipere in solo mūdi hmōi ꝯstitutā:que ⁊ si vndaꝝ fluctibus aut ꝓcellis sepe vexetur:tñ nunqȝ pōt sustinere naufragium:q: in arbore eius.i.in cruce xp̄s erigit:in pupe pater residet gubernator:ꝓrāʒ paraclitus suat spūs:hanc per angusta huius mūdi freta.xij.remigijs ducit.i.xij.apostoli:⁊ similis numerus prophetaꝝ. Tertio patet ꝯclusio ex illo Mat.

xvi. vbi xp̄s ait. Super hāc petram edi.ec. meā:⁊ porte inferi non ꝑualebūt aduersus eā. Plane hoc nō eēt:si ecclesia q̄nqȝ tribulatiōibus aut impugnatiōibus vexata:naufragiū eēt passura. ¶ Ad rōnes in opposi. ¶ Ad pmā rñdetur negādo ꝯñam: Et ad dictum Danielis rñdetur dupliciter. Primo q nō videtur loq de ꝯsummatiōe totiꝰ seculi:ſʒ de finali desolatiōe ciuitatis hierusalē:in q̄ locus sanctificatiōis erat:Et ita nō est ad ꝓpositū. Scdō rñdetur q dato:q Dictuȝ Danielis accipiatur de ꝯsummatiōe seculi ⁊ abhoīatiōne noiet antixp̄m hoiem peccati:qui in tēplo sedēs extollēs se super oē: qd̄ dicitur dē.ij.ad Thessa.i.nō est intelligēdū:q fides totaliter deficiat:quin semper apud aliquos fides ecclesie firma atqȝ immutabilis vsqȝ i finē seculi permanebit:ita xp̄s pollicitus ē Petro:quē vniuersalis ecclesie sue pastorē ⁊ vicariuȝ constituerat.d. Ego rogaui ꝓ te Patrē vt non deficiat fides tua Lu.xxij. ¶ Ad secundam rñdetur negādo assumptū:qm̄ q ecclesia de iudeis nunqȝ ita defecit:quin semper in ea aliqui essent iusti:in quibus integra fides ⁊ caritas iuiolata perseueret:ſʒ scriptura ita absolute loquit:q: in cōparatiōe maloꝝ:illo tp̄e paucissimus erit numerꝰ bonoꝝ. ¶ Ad tertiā rñdet negādo ꝯñam:Et ad dictū:quod Lu.xviij.habet rñdetur:q illud dictū est: nō q oino fides sit defectūra:ſʒ ꝓpter paucitatē fideliū:q̄ tp̄e anxp̄i erit ꝓpt maximā tribulationē:q̄ tp̄e illo vigebit.

a Dubitatur secūdo.q.q̄ qrit:vtꝝ sint veꝝ q mare ⁊ vēti obedierunt xp̄o sic ꝓcedit. Et vr̄ q non:q: res sine sensu:⁊ sine rōe:nō pñt dici obedire alicui:cū nec caperē nec itelligē possint ꝓceptū iperantis:ſʒ mare ⁊ vēti sunt hmōi:ergo nō videntur posse dici obedire. ¶ Scdō sic:Qui obedit do cōfirmat volūtatē suā volūtati diuine:Sed ista cū sint sine itellectu ⁊ volūtate:n̄ pñt dici cōfirmare volūtatē suā diuine:Ergo ⁊c. ¶ Tertio. Obedientia est virtus moralis: Sed mare ⁊ vēti nō capacia sunt virtutis

Ergo nec possũt dici obedire alieni. ¶ In oppositũ est euãgelium pñs: Rñdeo dicendũ sub ista cõclusiõe: q mare ꝛ venti obedierũt xpo. Ista cõclusio patet ex euãgelio. Pro cuius intellectu est notãdũ: q obediẽtia dicit duobus modis Uno mõ vt dicit virtus: qua animus subijcitur mãdatis iperãtis: vt sñat: Et hoc mõ obediẽtia nõ cadit nisi in creatura intellectuali: q sola capax ẽ virtutis: vt arguebatur. Alio mõ dicit obediẽtia operatio: qua mobile vel subiectum statim expedite ꝛ sine quacũqz repugnãtia exequit ordinẽ ꝛ dispositionẽ sui motoris: siue principij agentis: Et hoc mõ est in omni creatura potẽtia obediẽtialis: ad exequẽdũ: ꝛ operandũ quicqd deus: qui immobilis manẽs: dat cũcta moueri: de creatura ordinauerit vel disposuerit. Unñ Ps. c.xlviij. dicitur Statuit ea in eternũ ꝛ in seculũ seculi: pceptum posuit: ꝛ non pteribit Et infra. Ignis: grãdo: nix: glacies: spũs pcellarũ: q faciont verbũ eius. Et Amos. ix. dicit dñs Mãdabo serpẽti: ꝛ ipse deuorabit eos. Et hoc mõ dicuntur venti ꝛ mare obediuisse xpo: sicut creatura suo creatori. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam rñdetur: q rõ pcedit de obediẽtia primo mõ sumpta: lz dicat Albertus magnus super Mat. q omnis creatura sensum hz naturalẽ: quo imperiũ percipit: ꝛ perficit creatoris: q̃uis in se sit insensibilis. Et iõ distinguit ysac philosophus: sensus naturales ꝛ aiales esse in rebus insensibilib⁹. Hoc Albertus. ¶ Ad secũdã: ꝛ tertiã rõnes: eadem est rñsio. Loquũtur enim de obediẽtia pmo mõ sumpta nos vero de obediẽtia secũdo mõ capta.

¶ In dominica quarta post octauas Epiphanie est euangelium.

¶ In illo tempore dixit Jesus parabolam hanc. Simile factũ est regnũ celoꝝ hoi ꝛc. Mat. xiij. Circa qd pñt dispo. se. q.

¶ Primo: virũ diabolus superseminauerit zizania. i. hereses in agro dominico.

¶ Secũdo: vtrũ heretici sint eradicãd. per mortem de vita presenti.

Ad primã. q. qua qritur: vtrũ diabolus supseminauerit zizania ꝛc. sic pcedit: Et videtur q ñ. ¶ Primo sic: Euãgeliũ dicit: q inimic⁹ homo hoc fecit: Sz diabolus nõ ẽ hõ: Ergo nõ superseminauit zizania. ¶ Scdo sic: Hereses ex libero arbitrio hois pcedũt. Unñ vt ait Hiero. ꝛ habet. xxiiij. q. iij. i. c. heresis. Heresis grece ab electione dicit: q cũ vnusqsqz eligat disciplinã: quã putat esse meliorẽ Sed diabolus nõ põt sup li. ar. Ergo non põt supseminare aliqd in eo. ¶ Tertio sic: Omne agẽs ex pposito cognoscit suũ effectũ: lz diabolus internas cogitatiões nõ potest pudere: vt dicit Augu. li. de eccle. dogmatibus: Ergo nõ potest aliqd seminare. ¶ In oppo. est euãgeliũ pñs. Rñdeo dicẽdũ sub tali cõclusiõe: q diabolus supseminauit in agro dñico hereses etiã errores. Ista cõclusio pz. Nã postqz xps lux mundi. ꝛ veritatis: in agrũ seminauit fidei doctrinã: per se ꝛ suos apostolos: in agro dñico: post mortẽ eoꝝ diabolus inuidẽs fidei seminate in cordibus fideliũ: que fondamẽtũ erat religiõis xpiane: supseminauit zizania: suadẽdo ꝛ suggerẽdo errores hoibus. Et ita plures ad pfidiam heresis induxit: que ducit ad mortẽ Hinc Sapi. ij. dicit: q inuidia diaboli mors intrauit in orbẽ terraruz. Et Jo. viij. dicit de diabolo. Ille homicida fuit ab initio: ꝛ in veritate nõ stetit: q veritas nõ est in eo. Qdom enim loqtur. i. suggerit mendaciũ: ex pprijs loquit: q mẽdax ẽ: ꝛ pater eius ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad pmã dicit: q ibi in euãgelio inimicus hõ dicit diabolus: vt exponũt doctores Dicit aũt diabol⁹ hõ: tũ ppter defectuz a veritate. Ps. Exurge dñe: nõ pualeat hõ: tũ q: diabol⁹ vincit hoiez. Ps. Eripe me dñe ab hoie malo: Et dicitur inimicus ppter cõsummatã maliciã ei⁹. ¶ Ad scdaz rñdet negãdo pñaz. Dicim⁹: q lz diabolus nõ possit sup li. ar. directe mouẽdo: illud: põt tñ hñ p modũ suadẽtis: Et sic diabolus seminat he

reses et errores in cordibus hoim. Unde Augusti. iiij. de trini. dicit: q diabolus sua subtilitate malignos affectus inspirat. Et Beda dicit super Actus apostolorum: q animā in affectū malicie trahit.

Ad scdam. q. qua q̄ritur: vtrum heretici sunt eradicandi per mortē de vita p̄nti sic p̄ceditur: Et videtur q nō. ¶ Primo. ex euāgelio p̄nti: vbi dicitur q permittantur zizania crescere: vsque ad messem: messis autē est finis seculi. Sed heretici per zizaniā designātur: ergo heretici tollerandi sunt et nō interficiēdi. ¶ Secūdo sic: Apostolus. ij. Thy. ij. Seruum dei opz esse mansuetū. i. cū modestia corripiētem eos: qui resistūt veritati: ne qn̄ det deus illis penitētiā ad cognoscēdam veritatē: et resipiscāt a laqueis diaboli: Sz si heretici nō tollerarētur: sed morti traderētur: auferretur eis facultas penitēdi: ergo tollerādi sunt: et nō interficiēdi. ¶ Ad tertiū sic. Nihil enim dz impugnari: nisi qd est contra amicitiam. Sz diuersitas opinionū nō est cōtra concordiam amicitie: vt philosophus dicit. iiij. Ethy. ergo heretici nō sunt extirpādi: sed tollerādi. ¶ In oppo. est Apostolus ad Thy. iij. Hereticū post primā et scdam correptionem deuita: sciēsque subuersus est qui huiōi ē. Rn̄deo dicendū sub ista conclusiōe Heretici manifesti: qn̄ sine periculo pōt fieri: exterminādi sunt per mortē de vita p̄nti. Ista cōclusio pz: qr tales sunt corrumpētes et infectiui aliorum fm illud Th. iij. Heretici multū p̄ficiūt ad impietatē. Sermo eorum vt cancer serpit. Que cōclusio pz per Apostolū. i. Corin. v. Qui precepit exterminare vetus fermētū: ne totā massam corrūpat: et Hiero. Et habet. i. q. iij. Secande sunt carnes: et scabiosa ouis a caulibus repellēda: ne tota domus: massa: corpus: et pecora: ardeat: corrūpatur: putrescat: et intereat. Arrius aūt in alexādria: vna scintilla fuit: sz qm̄ non statim oppressa est: totū orbē eius flāma populata est. Scdo p̄batur sic: qa sunt sicut homicide. Uita spūalis multo melior ē q̄ corporalis: Sed homicide extirpātur: qui auferūt hoibus vitā corporalē: vt habetur. Exo. xxij. Maleficos nō patieris viuere: ergo multo amplius heretici: qui auferūt hoibus vitā spūalem. Tertio sic p̄ceditur: inquātum heretici sunt falsarij xpiane fidei: multo grauius est corrūpere fidē: per quā est aīe vita. Iustus enim ex fide viuit Osee. ij. Et Ro. i. quā falsificare monetā: per quā tēporali vite subuenitur: Sz falsarij pecunie statim per p̄ncipes seculares morti tradūtur: ergo multo fortius heretici statim: qn̄ de heresi conuincūtur: p̄nt iuste occidi. Quarto p̄batur cōclusio inquātū heretici dicūtur lupi. Lupi sunt ab ouibus arcēdi pastoris officio Jo. x. Sed heretici sunt lupi Acc. ij. Ergo isti venūt extirpādi. Quinto p̄bat cōclusio: inquātū heretici sunt blasphemi in xp̄m Leui. xxiiij. dicit Qui blasphemauerit nomē dn̄i morte moriatur: Sed heretici sunt huiōi: ergo merito venūt extirpādi per mortem magis q̄ rei crimine lese maiestatis. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primam rn̄detur: q deus nō vult hereticos permitti viuere absolute: sz in casu tantū. s. qn̄ nō possunt separari a fidelibus sine periculo fidelium: Et hoc contingit duplici de causa. Una: qn̄ n̄ bene cognoscūtur: nec bene distinguuntur a fidelibus. alia: qn̄ habent tātos defensores: q si contra eos p̄cedatur: maius periculū in ecclesia probabiliter estimatur: vt scismaticos: vel interfectores fideliū: a fautoribus hereticorum. Tūc enim permittēdi sunt p̄pter maius periculum euitādū. Ubi aūt nō occurrūt ista pericula: sunt separādi ab ecclesia: et iusticie seculari relinquēdi: vt exterminētur per mortem: sicut dictū est. ¶ Ad scdam rn̄detur negādo cn̄iam. Et rō ē: qr modestia illa seruat: vt primo: et scdo corripiatur. Qd si redire noluerit: iā p̄ subuerso habetur: vt pz in auctoritate apostoli indicta. ¶ Ad tertiam rn̄detur negando cn̄iam: Tum qr philosophus loquitur de opinionibus speculatiuis tm̄: Tū qr consensus in vnitatē fidei: ē principiū cōiūctiōis

in caritate. Et ideo discessus a fide excludit amicitiã familiaritatis.

¶ In dominica.lxx. est euãgeliũ In illo tẽpore dixit Jesus parabolã hanc ꝛc. Mat. xx. Circa quod põt disputari sic q.

¶ Prima: vtrum omnes hoĩes ad eternã beatitudinẽ a deo sint vocati.

¶ Secunda: vtrum requirãtur aliqua opera hominum ad beatitudinem consequendam a deo.

¶ Tertia: vtrum omnium laborantium in vinea domini sit vnũ remuneratiõis pmiũ.

D primam. q. qua queritur vtrũ oẽs hoĩes ad eternaʒ beatitudinẽ a deo sunt vocati: sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ nõ. ¶ Primo sic: Deus nõ diligit oẽs hoĩes: Ergo nõ oẽs hoĩes ab eo sunt vocati ad beatitudinẽ. Cõsequẽtia est bona Añtecedens pʒ ex illo Ps. Iniquos odio habui: Et illõ Odisti oẽs: qui operãtur iniquitatem. ¶ Scdo sic: Nullꝰ excecatus a deo: põt dici vocatꝰ a deo ad percipiendã beatitudinẽ eternaʒ. Pʒ. Sed deus huius seculi excecauit mentes infidelium. vt dicit Apostolus.ij. Corin.iiij: Ergo ꝛc. ¶ Tertio. Reprobati a deo non possunt dici vocati a deo ad beatitudinẽ. Sʒ multi sunt a deo reprobati. Vñ Apostolus ad Ro.i. Dedit eos in reprobũ sensum: ergo non oẽs hoĩes sunt a deo vocati ad beatitudinẽ. ¶ In oppo.ẽ euangeliũ pñs. Itẽ illud Lu.xiiij. Hõ quidaʒ fecit cenã magnã ꝛ vocauit multos. Per cenã vt ait glo. eterna beatitudo intelligitur. Rñdeo: dicendũ sub ista ꝯclusione: ꝙ oẽs hoĩes sunt a deo vocati ad beatitudinem. Que conclusio probatur. Primo ex illo.i. Thi.ij. Vult deus oẽs hoĩes saluos fieri: ꝛ ad agnitionẽ veritatis venire. Secundo sic Oẽs hoĩes facit deus capaces beatitudinis: ergo oẽs sunt vocati ad beatitudinem Cõsequẽtia videt bona: alias frustra fuissent facti capaces. eius. Assumptũ pʒ: quia oẽs hoĩes sunt facti ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ dei Gen.i. Dicit aũt August. ꝙ eo est hõ dei capax: ꝙ ad imaginẽ dei est. Tertio sic: Oẽs hoĩes appetũt beatitudinẽ: ergo vr: ꝙ ad illã sint a deo vocati. Assumptũ ꝓbatur per illud Boetij.iij. de ꝯsolatiõe dicẽtis: ꝙ mẽtibus oĩuʒ hoĩuʒ veri boniqʒ cupiditas est inserta. Sʒ verũ bonũ ẽ: ꝙ nos beatos facit: ergo ꝯclusio vera. Quarto sic sicut dicit Dyo. Deus eq̃liter oĩa diligit: ꝛ per ꝯñs oẽs hoĩes eq̃liter diligit. Sed aliquos vocauit ad beatitudinẽ: ergo oẽs homines. Quinto Oĩbus hoĩbus dedit legẽ mandatoꝝ: per quoꝝ obseruãtiã acq̃ritur vita eterna ƀm illud: Si vis ad vitã ingredi ƀua mãdata Math.xix. Sexto Tribuit etiã oĩbus cõsilia ad pfectionẽ habendã: tribuit remedia. s. sacramẽta ad sanãda vulnera peccatorum: ergo vr: ꝙ oẽs hoĩes sint a deo vocati ad eternã beatitudinem. ¶ Ad rõnes in cõtrariũ. ¶ Ad pmã rñdetur negãdo assumptũ: ꝛ ad ꝓbationẽ dicimus: ꝙ nihil ꝓhibet vnũ ꝛ idẽ ƀm aliqd amari. et ƀm aliqd odio haberi. Deus igitur peccatores inquãtũ sunt nature quedaʒ: amat: sic eniʒ ꝛ sunt: ꝛ ab ipso sunt: Inquãtum vero peccatores: nõ sunt: ꝫ ab eẽ deficiũt: ꝛ hoc in eis a deo nõ est. Vñ ƀʒ hoc ab ipso odio hñtur. ¶ Ad scdaʒ rñdetur negãdo ꝯñam. Et ad id ꝙ õ dr: ꝙ deus excecat mẽtes aliquoꝝ: dicendũ ꝙ nõ dr excecare: maliciam infundẽdo: ꝫ ex demeritis hoĩum: grãʒ nõ infundẽdo. Pro quo notandũ: ꝙ excecatio dr ꝑuatio grẽ: ꝙ: gratia est quoddã lumen aĩe: ꝛ perfectio quedã habilitãs ad bonum ipsaʒ aĩam. Aliquẽ aũt carere grã: ex duobus ꝯtingit: tũ ꝙ ipse nõ vult recipere: tuʒ ꝙ deus nõ sibi infundit: vel nõ vult sibi infundere. Hoꝝ aũt duoꝝ talis ẽ ordo: vt ƀʒ nõ sit: nisi ex suppositiõe pmi. Quom eniʒ deus nihil velit: nisi bonũ: nõ vult istũ carere grã: nisi ƀm ꝙ bonũ est: Sʒ ꝙ iste careat grã: nõ est bonũ simpliciter. Vñ hoc absolute consideratũ: nõ est volitũ a deo: est tñ bonũ ꝙ careat grã: si eaʒ habere nõ vult: vel si negligẽter se ad eã habẽdã ꝑparat: ꝙ in-

tū est: Et hoc mō est a deo volitū. Pȝ ergo: q hmōi defectus absolute cā pⁱma ē ex parte hois: qui gratia caret. Ex parte autē dei nō est causa huius defectus: nisi ex suppositione illius. qđ est cā ex parte hois: Et per hunc modū qñqȝ inuenitur deus dici cā excecationis ⁊ obdurationis: nō mittēdo maliciā: sed nō impartiēdo grām: qđ in ipso est: Et ita pȝ qd dicendū sit ad auctoritatē Apostoli. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo pñam: Et rō est. Hec enīȝ est differētia ſm sanctū Tho. inter pdestinationē ⁊ reprobationē: q: predestinatio est cā: ⁊ eius: qđ expectatur in futura vita in predestinatis. s. glorie: ⁊ eius qđ percipitur in pñti. s. grē. Reprobatio vero nō est causa eius qđ est in pñti. s. culpe: sed est cā derelictionis a deo: est tñ causa eius quod redditur in futuro. s. pene eterne: Sed culpa prouenit ex libero arbitrio eius: qui reprobatur: ⁊ a gratia deseritur: Et ſm hoc verificatur illud pphete Osee. xiij. Ex te perditio tua Hierusalem.

A secundaȝ. q. qua queritur vtrū regrantur aliqua opera hominū ad beatitudinem cōsequendā a deo: sic pceditur: Et videtur q ñ. ¶ Primo ex illo ad Ro. iiij. Beatitudinem hois cui ds accepto fert iusticiā sine opib⁹: ergo nō regruntur alia opera hois ad beatitudinē cōsequendā. ¶ Secūdo sic: Deus cum sit agens infinite virtutis: nō pexigit in agēdo materiā: aut dispositionē materie: ſȝ statim pōt totū producere. Sȝ opera hois cū nō requirātur ad beatitudinem: sicut causa efficiens: nō pñt requiri ad cā: nisi sicut dispositiōes: ergo deus: qui dispositiones nō preexigit in agendo: beatitudinem sine pcedentibus operibus cōfert. ¶ Tertio sicut Deus est acto: beatitudinis immediate: ita ⁊ naturā immediate instituit: Sed in prima institutione nature produxit creaturas nulla dispositiōe pcedente: vel actione creature: sed statim fecit vnūquodqȝ perfectuȝ in sua specie: ergo videtur q beatitudinē confert homini: sine aliquibus precedentibus. ¶ Quarto Arguitur de christo: cuius anima ab instanti creatiōis fuit beata sine operibus precedentibus: ergo ⁊c. ¶ Quinto Idem arguitur de pueris baptizatis: q ante vsum li. ar. moriuntur: quibus sine precedentibus aliquibus operibus: regni celestis ianua aperitur: vt dicit beda. ¶ In oppositum est euangeliū presens: vbi dicitur: voca operarios ⁊c. Item Jo. xiij. dicitur. Si hec scitis: beati si feceritis ea: ergo per actionem ad beatitudinē peruenitur. Respondeo: dicendum sub ista cōclusione. Licet deus posset simul facere voluntatem recte tendentem in finem: ⁊ finem cōsequentem: sicut quādoqȝ naturam simul disponit ⁊ dicit formā: ordo tamen diuine sapientie exigit: vt nullus purus homo habens vsuȝ li. ar. cōsequatur beatitudinem: sine aliquibus operibus precedentibus. Que conclusio sic ondītur vera: vt dicit Philosoph⁹. ij. de celo. Eorum que nata sunt: habere bonum perfectum aliquid habȝ sine motu: aliquid vno motu: aliquid pluribus. Habere autem perfectum bonum sine motu: cōuenit ei: q naturaliter habet illud. Habere autem beatitudinem naturaliter: est solius dei. Unde solius dei propriū est: q ad beatitudinem non moueatur per aliquā operationem precedentem. Quom autem beatitudo excedat omnem naturam creataȝ: nulla pura creatura conuenienter beatitudinē cōsequitur: absqȝ motu operationis: p quā tendit ad ipsam. Sed angelus qui est superior ordine nature qȝ homo: consecutus est eā ex ordine diuine sapiētie vno motu opationis meritorie. Hoies aūt ɔsequūtur ipsaȝ multis motib⁹ opationū: q merita dicūtur. Uñ etiā ſm Pphm. i. Ethi. Beatitudo ē pmiū vtuosaȝ opationū. ¶ Ad rōes in opposi. ¶ Ad pmā rñdet: q dictū Apostoli nō militat: q: ipse loqtur d btitudine spei: q hētur p grāȝ iustificātē: q qdē nō dat ppt opa pcedētia. Nō enim hȝ rōnem termini motus: vt beatitudo: sed magis est pncipiū

motus:quo ad beatitudinē tēditur. ¶ Ad secūdā rñdetur negādo ꝯñam:Et rō est:q̄ ga nō dicimus:ꝙ operatio hoīs:ideo ꝑexigat ad cōsecutionē beatitudinis:ꝓpter insufficientiā diuine virtutis beatificātis:ꝫ vt seruet ordo in rebus. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo ꝯñam:Et rō est:q̄ primas creaturas statim deus perfectas produxit: absq̄ aliq̄ dispositione:vel operatiōe creature ꝑcedēte:q̄ sic,instituit ꝑma indiuidua specierū:vt per eas natura ꝓpagaret ad posteros. Sic aūt nō fecit de alijs. ¶ Ad quartā rñdetur negādo ꝯñam:Et rō est:q̄ illud fuit singulariter in xpo. Vñ sicut ꝺ ꝑmis indiuiduis specierū:per que erat natura ꝓpagāda:dictū est ꝙ fuerūt statim ꝑfecta:similiter dicimus:ꝙ per xp̄m:qui est deus ⁊ hō:beatitudo erat ad alios deriuanda:ꝫm illud Apostoli ad Hebre.ij. Qui multos filios in gloriā adduxerat:statim a ꝑncipio sue ꝯceptionis:absq̄ aliqua operatione meritoria ꝑcedente:anima eius fuit beata. Sed hoc ē singulare in ipso:vt diximus. ¶ Ad quintam rñdetur:ꝙ rō nō facit ad ꝓpositū cōclusionis:tum primo q̄ loquitur de hoībus vsuꝫ habentibus liberi arbitrij:tum scđo quia ꝫ paruulis baptizatis ꝺsint ꝓpria merita:meritū tñ xp̄i:eis subuenit:eo ꝙ per baptismū sunt effecti mēbra xp̄i.

D tertiā.q.qua q̄ritur:vtrū omniū laborantium in vinea dñi:sit vnū remunerationis ꝑmiū:sic ꝓceditur:Et videt ꝙ sic:ex presenti euangelio. ¶ Ubi singuli:q operati sunt in vinea domini:acceperūt singulos denarios.q̄ vt dicit Gregorius Equalē eterne vite retributionē sortiti sunt:Ergo videtur ꝙ oīuꝫ beatoꝝ sit vnū remunerationis premiū. ¶ Secūdo sic. Beatitudo est summū bonum:Sꝫ summo nō pōt esse aliqd maius:Ergo beatitudo vnius hominis:nō pōt esse alia maior beatitudine. Ergo equaliter sunt beati. ¶ Tertio:Sicut quodlibet appetibile ē bonū:ita ⁊ magis bonū. Si ergo aliquis esset beatior alio:minus beato:esset appetibilis beatitudo magis beati:ꝫm rectum appetitum:nec tamen eaꝫ haberet:Ergo nō esset beatus:quia beatus nō dicitur:nisi qui habet omnia:que vult:⁊ nihil mali vult vt dicit Augustinus. ¶ In oppositum est illud Io.xiiij. In domo pr̄is mei multe sunt māsiones per quas vt dicit Augustinus diuerse meritorum dignitates intelliguntur in vita eterna. Itēꝫ dicit Apostolus.i. Corin.xv. Stella differt a stella in claritate:sic etiā et resurrectio mortuoꝝ:Ergo vnus resurgentium maiorem claritatem habebit:q̄ꝫ alius Ergo nō vnum erit omnium sanctorum remunerationis ꝑmiū. Rñdeo dicendum:ꝙ in rōne beatitudinis duo includūtur.s.ipse finis vltimus:qui est summū bonum:⁊ adeptio ⁊ fruitio ipsius summi boni:quātuꝫ ad ipsum summū bonū:quod est beatitudinis obiectū ⁊ causa. Est ergo conclusio:ꝙ oīuꝫ laborantiū in vinea est vnum remunerationis ꝑmium:vna merces:vna beatitudo:qa non est nisi vnū summum bonū.s.deus:cuius fruitione hoīes fiunt beati. Si vero loquimur quātum ad adeptionē hmōi boni:vel fruitioneꝫ:que dicitur beatitudo formaliter:est secunda cōclusio:ꝙ omnium laborantium in vinea domini non est vnum remunerationis premiuꝫ:aut merces:aut beatitudo:quia vnus non potest esse alio beatior:quia quanto magis hoc bono fruitur est beatior. Contingit autem aliquem perfectius frui deo:ex eo:ꝙ est melius dispositus per excellentiora merita. Premiuꝫ eniꝫ respondet merito. Sed constat aliquos eē alijs maioris meriti:Ergo cum beatitudo sit virtutis premium:q̄ꝫ fuerint maioris meriti:habebunt excellentius premiuꝫ. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur:ꝙ vnitas denarij significat vnitatem beatitudinis:ex parte obiecti: Et sic beatitudo est vna omnium vt dicit prima conclusio. Sed diuersitas mansionum significat diuersitatem beatitudinis:secundum diuersum gradū visionis:⁊ fruitiōis.

Deus enim oibus essentiā suam ondit:sed
vnusquisqz eā aspiciet fʒ modū suū. ¶ Ad
scdam rñdetur:vno mō qꝛ rō procedit de
beatitudine ex parte obiecti. Secūdo rñde
tur:loquendo de beatitudine formali que ē
adeptio ipsius summi boni. Negat̄ ɔña:qꝛ
beatitudo hoc modo nō dicitur summū bo
nū:inquātū est summi boni perfecta posses
sio:siue fruitio:nō quia vna non possit esse
perfectior alia ⁊ maior:sicut ignis est subti
lissimus corporū specie:⁊ tamē vnus ignis
altero subtilior esse pōt. Ista beatitudo fm
speciē suā cōsiderata est:vltimū bonū desi
derabilium humanorū:nihilominus nihil
prohibet beatitudinē vnius esse perfectio
rē beatitudine alterius. Si dicas qlibet san
ctus participat deū in summo:⁊ qđ in sum
mo est:est in termino:⁊ qꝫ ē in termino:nō
recipit magis nec minus:ergo oēs equalit̄
participabūt:respōdetur ad hoc:qꝫ ē sum
mū simpliciter:⁊ est summū huic. Dicimus
qꝫ nullus participat in summo simplicit̄:sʒ
in summo sibi. Quilibet enīʒ totū pticipat:
nō quin possit participari plus:sed nō plus
ab ipso:qꝛ nō pōt vltra proficere:⁊ cōten
tus est oīno qꝫ habet. ¶ Ad tertiā rñdetur
negando ɔñam. Dicimus enim qꝫ minus
beatus nō est:appetibilis beatitudo magis
beati. Ratio est:qꝛ in beatis est perfecta ca
ritas. Vñ ibi plus quilibet diligit deum:qꝫ
seipsum. Et ideo magis vult id qđ cōueniē
tius est deo:qꝫ id quod esset melius ei. Et
ideo magis vult diuinam iusticiā saluari in
hoc:qꝫ ipse minus habeat:qđ est deo cōue
nientius:qꝫ in hoc qꝫ plus habeat:qđ esset
sibi melius.

¶ In dñica sexagesime est euangelium. In
illo tempore cū turba plurima ⁊c. Lu. viij.
Circa quod possunt disputari sequētes.q.
¶ Prima est:vtrūʒ conuenienter christus
vsus fuerit in predicatione sua parabolis.
¶ Secunda vtrū parabole ille xpi ɔtineāt
veritatē secūdū sensuʒ literalē.

a Ad primā.q.qua q̄ritur ⁊c. sic p
ceditur:Et videtur qꝫ nō conue
nienter vsus fuerit parabolis in predicatio
ne sua. ¶ Primo sic: Modus loquēdi p
metaphoras ⁊ parabolas:cū sit propriū sci
entie infime:scilicet poetice:nō videtur per
tinere ad doctorem diuine sapientie:que al
tissima est:Sed xps predicabat ⁊ docebat
diuinam sapiētiā:Ergo nō ɔuenient̄ vteba
tur in predicatione sua metaphoris ⁊ para
bolis:qꝛ talis modus ɔuenit poetis. ¶ Se
cundo sic:Christus venit ad docendum ve
ritatē:secundū illud Jo.xviij. Ad hoc veni
⁊ natus sum:vt testimoniū perhibeaʒ veri
tati. Sʒ per parabolas videtur veritas oc
cultari;Ergo nō cōuenienter xps vtebatur
in predicatiōe sua parabolis. ¶ Tertio sic:
Christus ad ostēdendū:qꝫ ipse esset verus
deus:obseruauit modū in miraculis facien
dis:vt nō posset negari:ipsum esse deuʒ:si
ne peccato infidelitatis:fm illud Jo.xv. Si
opera nō fecissez:que nemo alius fecit:pec
catū nō haberent:ergo in predicatione de
buit seruare illum modū:vt maximus ostē
deretur sapiēs:Sed iste modus nō est pa
rabolicus:ergo ⁊c. ¶ In oppo. est euange
liū p̄ns. Rñdeo:d.cendum sub ista ɔclusio
ne:qꝫ xps cōuenienter in predicatiōe ⁊ do
ctrina parabolis ⁊ similitudinibus rerum
corporaliū vsus est. Veritas istius cōclusio
nis colligitur ex multis. Primo:qꝛ predi
cator bonus dʒ formare sermonem suū iux
ta calliditatem ⁊ capacitatē audientiū:vt di
cit Gregorius. Sed naturaliter ē hominis
vt per sensibilia ad intelligibilia veniat:qꝛ
omnis nostra cognitio a sensu initium ha
bet. Unde vt Dionysius dicit in.c.celestis
iera. Impossibile ē nobis aliter elucescere
diuinum radium:nisi varietate sacrorū ve
laminum circūuelatum:Ergo conueniēter
xps illis in sua doctrina ⁊ predicatiōe vsus
est. Secundo colligitur ex eo:qꝫ per huius
modi parabolas absconduntur sacramenta
ab infidelibus ne blasfemēt. Unde Mat.
vij. Dicitur Nolite sanctum dare canibus
xps autem videns:qꝫ multi blasfemabant.
Unde in Belzebub dicebant eum eycere

demonia. Cōuenienter ergo quādoqz visus est parabolis in predicatione sua: Tum tertio: quia per huiusmodi parabolas homines rudes melius docentur: et melius retinent: qꝫ audiunt. Quū ergo predicatio xpi deberet preponi omnibus: ſm illud Ro. i. Sapientibus et insipientibus debitor sum conueniebat vt xps parabolis in sua predicatione vteretur: vt saltem vel sic rudes doctrinā caperent: qui ad intelligibilia capiēda non sunt idonei. Unde notandum: qꝫ triplex distinguitur capacitas auditorū: Quidam enim non nisi in parabolis instruūtur qui adhuc habent rationem totam ad sensum reflexam: et illi dicuntur animales sensu. Quidam habent rationem ad fidei principia aliquantulum in se stantem: et illi capiunt veritatem interpretationis parabolarū. Quidam autem habent rationem ad intellectum diuinorum eleuatam: stantem in lumine: et illi sunt perfecti in veritatis contēplatione: et magistri in diuinis. Primus gradus est ydiotarū turbarum. Secundus discipulorum imbuendorū profitentiū. Tertius perfectorum De primis dicitur. i. Corin. iij. Tanqꝫ paruulis i xpo: lac vobis potum dedi: non escam. Nō enim poteratis intelligere De secundis ad Hebr. c. xij. In disciplina perseuerate: tanqꝫ filijs nobis offert se deus. De tertijs Mat. x. Sufficit discipulo: si sit sicut magister eius Hos. n. tres status innuit hic dominus in euangelio hodierno: duos in discipulos: et vnum in turbis: vt dicit magnus Albertus sup Mat. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiā. Et ratio est: quia scientia poetica: siue poete vtuntur metaphoris: propter representationem. Representatio enim: naturalit homini delectabilis. Sed pdicator bonus eiusmodi sicut xps: vtitur metaphoris pter necessitatem: et vtilitatē: vt dictū ē. ¶ Ad secundam respondetur negando cōsequentiam: Et ratio est: quia licet veritas parabolis vestita occultetur infidelibus: nō tamen fidelibus: quoniam vt ait Dionysius: Radius diuine reuelationis propter figuras sensibiles: quibus circūuelatur: non destruitur sed remanet in sua veritate: vt mentes: quibus reuelatio fit: nō permutantur in similitudinibus remanere: sed eleuat eas ad cognitionem intelligibilium: et per eos qbus reuelatio facta est: alij etiā circa hoc instruūtur. ¶ Ad tertiam respondetur: qꝫ Christus vtendo in predicationibus suis parabolis aliquādo: et aliquando profundis rebus ostendit se sapientissimum predicatorem: qui iuxta capacitatem omnium: predicationē suā formabat.

D secundā. q. qua queritur vtrum parabole ille etc. sic proceditur: Et videtur qꝫ non. ¶ Primo: quia falsum ē: qꝫ verbum dei ad litteram: sit semen: aut ordei: aut tritici. ¶ Secundo: falsum videtur ad literā: qꝫ volucres celi rapiunt verbum dei. ¶ Tertio arguitur idē: qꝫ falsum ad litteram videtur esse: qꝫ spine suffocant verbum dei: ¶ In oppositū est illud Ps. Principium verborum tuorum Ueritas. Respondeo: qꝫ omnes ille parabole sunt vere: ſm sensum litteralem. Pro quo notandum: qꝫ vt dicit sanctus Tho. in vltimo argumento. i. questionis: prime partis Sensus parabolicus: sub litterali continet Nam per voces significatur aliquid proprie: et aliquid figurate. nec est literalis sensus ipsa figura: sed illud quod est figuratū: Non enim cum scriptura nominat dei brachium: est litteralis sensus: quod in deo sit membrum huiusmodi corporale: sed illud quod per hoc membrum significatur. s. virtus operatiua: Sic ad propositum dicimus qꝫ sensus litterales sunt ea: que significantur per istas figurales similitudines: nō ipse figure: Et ita parabole sunt vere: ſm sensum litteralem. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam dicendum. qꝫ ideo cōparatur doctrina Christi semini: quia sicut semen in terram bonam proiectum resur

git multiplicatum: sic verbuz diuinũ in corde deuote receptum: facit multitudinez bonorum operum. Tum etiam quia .iija sunt que iuxta constantinum arguunt bonitatez seminis: si in colore est rubeum: in quantitate sm genus suum est magnum: et si in pondere est in genere suo graue: sic in verbo diuino. Hoc enim est magnum: quia de magnis loquitur rebus. Prouer. ix. De reb⁹ magnis locutura sum. Secundo In colore est exterius caritatis igne rubeum: et interius puritate simile mirabiliter candidum Canti. v. Dilectus meus candidus: et rubicundus. Tertio est pódere intelligendi grauissimum: et omnez excedens intellectuz ad Ro. xi. O altitudo diuinarum sapientie et scientie dei: q̃z incomprehensibilia iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. ¶ Ad secũdum dicendum: q͡ verum est: q͡ ij qui figurate intelliguntur per volucres celi comedunt illud: isti sunt demones: qui per volucres celi intelliguntur. tum quia ipsi p peccatum superbie alta sunt petétes. Unde de diabolo scribitur Job. xli. Ipse est rex super omnes filios superbie. tum vt dicit glo. q͡ celestis. i. spiritualis sunt nature: tum q: per aera volitant. Hi enim volucres dicuntur comedere. i. impedire semen dei: quia ipor tunitatem tétationum suarum faciunt sepe perire fructum diuini verbi. ¶ Ad tertiaz similiter rñdetur: q͡ verum est: q͡ diuitie co q͡ cogitationum suarum punctione mentẽ lacerant: per spinas significãtur. Suffocãt. i. impediunt fructum pdicationis. Suffocant enim: vt dicit Gregorius in omelia: q: importunis cogitationibus suis guttur mẽtis strangulant: et bonum desiderium intrare ad cor non sinunt: quasi aditum flatus vitalis necant.

¶ In dominica in quinquagesima est euãgeliuz. Assumpsit Jesus. xij. discipulos etc. Lu. xviij. In quo predicit discipulis suis passionem suam. Circa quod possunt disputari sequẽtes. q.

¶ Prima: vtrum necessariuz fuit xpm pati pro humani generis liberatione.

¶ Secunda: vtrum conueniẽter elegit pati in Hierusalem.

¶ Tertia: vtrum conueniẽs fuit: vt etiã pateretur a gentibus.

D primam sic proceditur Et videtur: q͡ non fuit necessarium pati christum p humani generis liberatione. ¶ Primo sic: Humanum eniz genus liberari nõ poterat: nisi per deum: sm illud ysa. xlv. Deus iustus et saluans: non est preter me Sed in deum non cadit aliqua necessitas: quia hoc repugnaret omnipotentie ipsius Ergo non fuit necessarium pati christum. ¶ Secundo sic: Necessarium voluntario opponitur: Sed christus propria voluntate est passus ysa. liij. Oblatus est: quia ipse voluit. Unde vt hoc ostenderet discipulis: predixit eis passionem multis diebus ante: sicut in euangelio presenti: dicẽs ecce ascendimus etc. Ergo nõ fuit necessariũ ipsuz pati. ¶ Tertio sic: Sicut dicit in Ps. Uniuerse vie dñi misericordia et veritas: Sed nõ videt necessariũ: q͡ pateretur ex parte misericordie diuine: que sicut gratis dona tribuit: ita videtur q͡ gratis debita relaxet: absq3 satisfactione: nec etiam ex parte diuine iusticie: sm quã homo eternã dãnationẽ meruerat: ergo videt non fuisse necessariũ q͡ xps p liberatione hominum pateretur. ¶ Quarto sic: Natura angelica excellentior est q̃z humana: vt p3 p Diony. iiij. de di. no. Sed pro reparatiõe angelice nature: que peccauerat: xps nõ est passus: ergo videtur: q͡ nõ fuit necessariũ xp3 pati: p liberatione humani generis. ¶ In oppo. est euãgeliũ pñs: vbi dr. Ecce ascendimus Hierosolimã et filius hois etc. Ubi ostẽditur: q͡ immutabiliter voluit pati: ergo necessario passus est. Unde ad Hebre. v. dicitur Decebat eũ per passionẽ cõsummare. Ubi dicit glo. Nisi xps pateretur: homo nõ redimeretur: et nõ redẽpt⁹ periret.

Rñdeo: dicendũ: q̄ cũ reparatio humane nature a deo facta sit: dupliciter pōt cōsiderari necessitas. s. ex parte dei: τ ex parte ipsius nature reparāde. Ex parte aũt dei pōt attendi triplex necessitas. Una est necessitas coactionis: τ de ista est cōclusio pma: q̄ nullo mō pōt cadere in deum. Tum q̄ non pōt in deo esse aliquid violentũ: nec eē extra naturā: cũ sit immutabilis: tum q̄ repugnat omnipotentie diuine. Alia est necessitas absoluta. Et hec cadit ĩ deo respectu ipsoꝝ: que in ipso sunt. s. naturā suā cōsequuntur: q̄ impossibile est ea aliter se habere: sicut necessariũ est deũ esse: vel esse bonũ: τ alia hmõi: Et de ista necessitate ponitur cōclusio secũda: q̄ nõ fuit necessariũ xp̄m pati: q̄ talis necessitas absoluta in deo nõ est respectu alicuius effectus: quia non agit ex necessitate nature: sed ex liberalitate voluntatis: Tertia necessitas ē: ex suppositione finis: Et de ista est conclusio tertia: q̄ tali necessitate nõ fuit necessariũ ipsum pati. Pꝫ quia nõ est dicendũ: quin deus: cuius potestati omnia subiacent: potuerit aliũ modum possibilẽ inuenisse ad liberandũ genus humanũ: vt dicit Augu. xiij. de trini. Necessitate vero ex suppositione: q̄ est in ipso. s. p̄scientie: vel voluntatis: que mutari non possunt. Que necessitas vocatur necessitas immutabilitatis: Fuit necessariũ xp̄m pati: τ ē cōclusio quarta. Pꝫ q̄ ipse p̄uiderat: τ p̄ordinauerat naturā humanā reparandā hoc mõ: τ p̄nunciauerat in scripturis sanctis. De qua necessitate dicitur Luce. Ultimo. Hec sunt verba: que locutus sũ vobis: cũ apud vos essem: q̄m necesse est impleri oĩa que scripta sunt τ c̄. Ex parte autẽ hoĩs: similiter pōt considerari triplex necessitas. Una est necessitas absoluta: que est respectu eoꝝ: que naturaliter homini insunt: sicut hominẽ necessariũ est eē risibilẽ: τ alia hmõi: Et sic est quinta cōclusio Nõ fuit necessariũ humanā naturā reparari. Pꝫ: q2 reparatio nõ cōseq̄tur ex p̄ncipijs naturalibus. Alia est necessitas coactionis: Et de tali est cōclusio sexta: q̄ nõ fuit necessariũ humanā naturā reparari: quia talis necessitas nõ fuit in humana natura respectu reparationis: quia deus ad virtutem non cogit. Quarta necessitas est ex suppositiōe finis: sicut necessariuꝫ est hoiem habere nauẽ: si dꝫ ire vltra mare. Et de tali necessitate est cōclusio septima: q̄ necessarium fuit humanā naturā reparari: si ad visionẽ dei admitti debuit Pꝫ ꝯclusio ex illo Jo. iij. Opꝫ exaltari filiũ hoĩs: vt q̄ credit in eũ nõ pereat sꝫ habeat vitā eternā. ¶ Ad rōes in oppositũ. ¶ Ad p̄mā rñdetur negādo ꝯñam. Et rõ est: q2 argumẽtum illud procedit: de necessitate coactionis ex parte dei necessitas talis nõ cadit in deo vt dicit ꝯclusio p̄ma. ¶ Ad secũdam rñdetur negādo ꝯñam. Et ratio est: q2 necessitas: q̄ est ex suppositione volũtatis: imutabilẽ aliquid volẽtis nõ minuit rōnẽ voluntarij: sꝫ auget: τ tāto magis quāto firmius inheret volito vt moueri nõ posset. ¶ Ad tertiā rñdet̄: q̄ hoiem liberari per passionem xp̄i conueniens fuit τ misericordie τ iusticie eius. Justicie quod q2 per passionem suam xp̄s satisfecit pro peccato humani generis: τ ita homo per iusticiam xp̄i liberatus est. Misericordie vero quia cum homo per se satisfacere non posset: pro peccato totius humane nature dedit satisfactorem filiuꝫ suũ: s̄m illud Ro. iij. Justificati gratis per gratiā ipsius: p redemptionem: que est in xp̄o Jesu: quem p̄posuit deus propiciatorem per fidem ipsi9. ¶ Ad quartam respondetur negando cōsequentiam: Et ratio est: quia peccatum angeli nõ fuit remediabile: sicut peccatũ hoĩs.

D secundam. q. sic procedit. Et videt̄ q̄ nõ conuenienter passus ē ĩ hierusalẽ. ¶ Primo sic: Medicina debꝫ morbo rñdere. Sed passio christi fuit medicina contra p̄eccatũ Ade. Adā autẽ nõ fuit sepultus in Hierusalem: sed in Ebron: Ergo videtur q̄ cōuenientius ibi xp̄s pati debuit. ¶ Secundo sic: Christus

passus est sm humanā carnē: que quidem cōcepta fuit ex virgine in Nazareth: et nata in Bethleem: Ergo videtur: q nō in Hierusalē: sed in Nazareth vel in Bethleē pati debuit. Quilibet enim affectat sepeliri in ecclesia natiuitatis sue. ¶ Tertio sic: contra illud: qd passus est extra portā ciuitatis. Ueritas debet rńdere figure: Sz passio xpi figurabatur per sacrificia veteris legis: sed huiusmodi sacrificia offerebātur in tēplo: Ergo et xps ex quo eligebat pati in Hierusalē: debuit pati in tēplo: et nō extra portā ciuitatis. ¶ In oppo. est euāgeliū pńs. Rńdeo: dicendū q couenies fuit xpm pati in Hierusalē. Ista cōclusio patet primo ex illo Lu. xiij. Nō capit prophetam perire extra Hierusalē. Scdo patet ex illo: q dicit Augusti. in libro. lxxxiij. questionū. Oia pp̄ris locis et tēporibus gessit saluator: q: sicut oia sunt in manu eius: ita et omnia loca. Et ideo sicut cōueniēti tēpore xps passus ē: ita et cōueniēti loco. Sit ergo cōclusio: q couenientissime xps in Hierusalē passus est. Que cōuenientia ostēditur ex pluribus. Primo quidē: q: Hierusalē erat locus a deo electus ad sacrificia sibi offerenda. Que quidē sacrificia figurabāt xpi passionem: qd est verū sacrificiū: sm illud ad Ephe. v. Tradidit semetipsum hostiam: et oblationē in odorem suauitatis. Scdo pz: Uirtus passionis xpi ad totū mundū diffundēda erat: ideo i medio terre habitabilis pati voluit. s. in Hierusalē. Uñ dicit in Ps. Deus autem rex noster añ secula operatus est salutē in medio terre. i. Hierusalē: que dicit eē vmbilicus terre. Tertio: q: hoc maxime cōueniebat humilitati eius: vt. s. sicut turpissimū genus mortis elegit: ita et ad eius humilitatē pertinuit: q in loco iam celebri cōfusionem pati nō recusaret. Uñ dicitur Act. iiij. Cōuenerūt i ista ciuitate aduersus puerum sanctū tuū Jesum: quē vnxisti Herodes et Pontius Pylatus cum gentibus et populis israel. Quinta cōuenientia accipit ex interptatiōe. Interpretatur enim Hierusalem visio pacis. Et ad hoc eniz pati voluit vt nos deo recōciliaret ad Ro. v. Recōciliati sumus deo: per mortē filij eius. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad pmā rńdetur negando pñam: Et rō est: q: cum xpi passio nō solū erat in remediū ptra peccatū personale Ade: sed cōtra peccatū totius mūdi: pueniētius xps pati elegit in Hierusalem: q: iuxta sepulchrū Ade. ¶ Ad scdam rńdetur negādo pñam rōnibus assignatis: quare couenienter pati i Hierusalē xps elegit. ¶ Ad tertiā rńdetur: q xps nō in tēplo aut in ciuitate: sed extra portā passus est couenientissime pp̄ter tria. Primo quidē: vt veritas rńderet figure. Nā vitulus: et hircus: q solēnissimo sacrificio ad expiationē totius multitudinis offerebant extra castra: comburebātur: vt precipit Leuitici. xvi. Uñ dicitur ad Hebre. xiij. Quorū animaliū infert sanguis pro peccato in sancta: per pōtificē horū: etiam corpora cremabātur extra castra. Propter quod Jesus vt sanctificaret populū: extra portam passus est. Scdo vt per hoc daret exemplū nobis exeūdi a mundana cōuersatione. Uñ ibidem subdit. Exeamus igitur ad eum extra castrum: improperium eius portantes. Tertio vt Criso. dicit in sermone de passiōe. Noluit deus pati sub tecto: non in templo iudaico: ne iudei subtraherent sacrificiū salutare: nec putares pro illa tantū plebe ablatum. Et iō foras ciuitatem: foris muros: vt scias sacrificiū esse commune: quod totius terre ē oblatio: quod communis est purificatio.

D tertiā. q. sic pceditur. Et videtur q nō fuit couenies q xps pateretur a gentibus. ¶ Primo sic. Multi per mortem Jesu xpi hoies erāt a peccato liberandi: videtur conueniēs vt paucissimi in morte eius peccarent. Peccauerunt autez in morte eius iudei. Ex quorū persona dicit Mat. xxi. Hic est heres: venite occidamus eu: ergo videt pueniēs fuisse: q in pctō occisiōis Jesu xpi gētiles

nõ implicarent. ¶ Scḋo sic. Ueritas debz
rñdere figure: Sz figuralia sacrificia vete-
ris legis nõ gentiles: sed iudei offerebãt: er-
go nec passio xp̄i: que fuit veruz sacrificiuz
impleri debuit per manus gentiũ. ¶ Ter-
tio sic. Iudei querebãt interficere xp̄m: q2
dicebãt euz esse cõtra legẽ iudeoꝝ. Uñ ipsi
dicebãt. Secũdũ legẽ dz mori: Sed pecca-
ta quecũqz: puniũtur ꝺm legẽ Leui. ij. Uñ
falsuz videnṫ dixisse iudei dicẽtes. Nõ licz
nobis interficere quenqz: Ergo videṫ ꝙ
xp̄s pati nõ debuit nisi a iudeis. ¶ In op-
posi. est euãgeliũ pñs: cum ait tradent eum
gentibus. Rñdeo dicendũ ꝙ ꝯueniẽs fuit
ꝙ xp̄s etiã a gentibus pateretur. Ista ꝯdu-
sio ostenditur ex ꝓcessu effectus passionis
xp̄i: qui in ipso modo passionis xp̄i fuit pre-
figuratus. Primo enĩ passio xp̄i effectum
salutis habuit in iudeis: quoꝝ plurimũ in
morte xp̄i baptizati sunt vt pz Act. ij. ⁊ iij.
Scḋo vero iudeis ꝑdicantibus effect⁹ pas-
sionis trãsiuit ad gentes. Et ideo cõueniẽs
fuit vt xp̄s a iudeis pati inciperet: ⁊ postea
iudeis tradẽtibus per manus gẽtiũ: eius
passio finiretur. ¶ Ad rõnes in oppositũ.
¶ Ad p̄mam rñdetur: ꝙ ratio nõ militat.
Et rõ est: quia xp̄s ad ostendendũ habũdã-
tiam caritatis sue: ex qua patiebaṫ: in cruce
positus veniã pro persecutoribus postula-
uit. Ut autem huiusmodi petitionis fruct⁹
ad iudeos ⁊ gẽtiles perueniret: voluit xp̄s
ab vtrisqz pati. ¶ Ad secũdam respõdetur
negãdo ꝯñam. Et ratio ẽ: ꝙ passio xp̄i fuit
oblatio sacrificij: inquãtuz xp̄s propria vo-
luntate morte sustinuit: ex caritate. Inquan-
tum aũt a persecutoribus est passus: nõ fuit
sacrificium: sed peccatũ grauissimũ. ¶ Ad
tertiam dicendum: ꝙ iudei verum dixerũt
dicentes: nõ licet nobis interficere quenqz:
quia per romanos: quibus erant subiecti:
erat eis potestas occidendi interdicta.

¶ In dominica prima in quadragesima ẽ
euãgelium. In illo tempore ductus est Je-
sus in desertum vt tentaretur a diabolo.
Mat. iiij. Et quia in hoc euangelio fit mẽ-
tio de duobus: de ieiunio: ⁊ tentatione xp̄i:
possent hec. q. disputari.

¶ Prima: vtrũ ad ieiuniũ quadragesime
oẽs teneanṫ. ¶ Secũda: est vtꝝ ieiuniũ q̄-
dragesime debito tp̄e obseruet. ¶ Tertia:
est vtrũ ꝯueniẽs fuit xp̄z a diabolo tentari.

D p̄mã. q. sic ꝓcediṫ. Et vi-
detur ꝙ oẽs teneanṫ ad ieiu-
niũ q̄dragesime. ¶ Primo
sic ex euãgelio. Christus ieiu-
nauit. xl. diebus. ⁊ xl. noctib⁹
sed oẽs eũ imitari debẽt ꝺm illud Jo. xiij.
Exẽplũ enĩz dedi vobis vt queadmodum
ego feci vos faciatis: Ergo oẽs ad ieiuniuz
xl tenẽtur. ¶ Scḋo sic. Precepta ecclesie
obligãt sicut ꝑcepta dei. Uñ xp̄s aiͭ Lu. x.
Qui vos audit me audit: Ergo similit oẽs
teneñt ad seruanda ieiunia ab ecclesia insti-
tuta: inter que ẽ ieiuniũ q̄dragesime: vt ha-
beṫ de conse. di. iij. Nõ licet. ⁊ c. Nõ opor-
tet. ¶ Tertio sic. Illud qḋ vtiliṫ statutũ est:
nõ pōt sine nocumẽto relaxari: Sz nõ sine
vtilitate statutũ ẽ. xl. ieiuniũ: ergo ñ pōt sine
nocumẽto aliquo ꝑ dispẽsationem relaxari.
¶ Quarto sic: Dicit Bernar. li. ḋ dispẽsa-
tiõe ⁊ ꝑcepto. In ꝑcepto superioris nõ pōt in-
ferior dispensare: Sed quelibet singularis
persona est inferior q̄z ecclesia. que ieiuniũ
quadragesime sub precepto statuit: nisi for-
te papa: qui est caput ecclesie: Ergo nullus
alius pōt in ieiunio quadragesime dispẽsa-
re: ⁊ per consequens omnes ad illud tenen-
tur. ¶ In oppositum sic arguiṫ. Dicit In-
no. ꝙ nõ subiacet legi necessitas: ergo neces-
sitate imminẽte pōt aliquis sine peccato ie-
iuniũ. xl. ⁊ quodcũqz aliud ab ecclesia insti-
tutuz pretermittere per dispensationẽ. Itez
Precepta legis naturalis nõ possunt p alia
quod statutum immutari. Sed preceptuz le-
gis naturalis est: vt homo ad necessitatẽ ci-
bũ sumat: ergo si necessitas exposceret: pos-
set ieiunij abstinentiam nõ seruare. ¶ Rñ-
deo: dicendum sub ista cõdusione: ꝙ ad ie-
iunium. xl. cõmuniter omnes tenẽtur: nisi in
eis fuerit aliquod speciale impedimentum.

Pro cuius conclusionis euidentia est notãdum: q statuta cõmunia pponuntur: sm q multitudini conueniunt: Et ideo legislator i eis statuendis attendit id: quod cõmuniter et in pluribus accidit. Si quid autem ex speciali causa in aliquo inuenitur: q obseruãce statuti repugnet: nõ intendit talem legislator: ad statuti obseruantie obligare. Est autem distinctio adhibenda. Naz si causa euidens est: per seipsum licite potest homo statuti obseruantiam preterire: presertim õsuetudine interueniente: vel si nõ posset de facili recursus haberi ad superiorem. Si vero causa sit dubia: debet ad superiorem recurrere: qui habet potestatem in talibus dispẽsandi: Et hoc est obseruandũ in ieiunijs ab ecclesia institutis: ad que cõmuniter omnes obligantur: nisi in eis fuerit: vt dictum ẽ: aliquod speciale impedimentum. Ex istis eliciuntur multa correlaria. Primum est: q q pueri indigent multo cibo: et nõ simul sumpto: q̃zdiu sunt in statu augmenti: Tempus autem augmenti sm Philosophũ est vsqz ad finem tertij septẽnij: vt in pluribus: non teneãtur ad ieiunia instituta ab ecclesia. Cõueniens tamen est: vt in hoc tempore se ad ieiunandum exerceant: plus vel minus: sm modum etatis sue: et possibilitate m. Secundum correlarium est: q peregrinãtes: et laborantes: qui sine incõmodo et detrimento salutis: vel deterioris status: qui requiritur ad conseruationem corporalis vel spiritualis vite: deferre non possunt peregrinationem: aut diminuere labores: et simul cũ hoc non possunt ecclesie ieiunia obseruare non obligantur ad huiusmodi ieiunia. Videtur tamen in talibus recurrendum esse ad superioris dispensationem: nisi forte vbi ita ẽ consuetum: quia ex hoc ipso: q prelati dissimulant videntur annuere. Ternum correlarium: pauperes qui nõ possunt sufficienter habere: quod eis sufficiat ad vnaz refectionem: videntur excusari a ieiunijs ecclesie. Quartum correlariũ: cursores: quorũ vsus est dominis necessarius: si non possunt simul currere et ieiunare: excusari videntur: secus quando morantur et vadũt. Quintũ correlarium mulieres pregnãtes: et mulieres lactantes. si necessitas debilitatis corporalis impediat eas: non tenentur ieiunare. Sextum correlarium: senes infirmi et debiles: etiam excusantur a ieiunijs hmõi. Sed pro quãta debilitate arbitrio boni viri stãduz est. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primaz respondetur concedẽdo: q omnes tenentur obseruare illa ieiunia. xl. sm possibilitatem suam: et nisi in eis occurrerit aliquod speciale impedimentum: vt dictum ẽ. ¶ Ad secũdam rñdetur negando õñam: Et ratio est: quia precepta dei sunt de eis: q̃ sunt de necessitate salutis: Et ideo in quolibet casu obseruari illa oportz. Sed ꝑcepta ecclesie q̃zuis vim obligandi habeãt ex auctoritate precipientiuz: non tamen semꝑ obligant: ꝑpter materiam in qua preponũtur in qua possunt plura impedimenta occurrere. ¶ Ad tertiam respondetur negando assumptũ. Dicim⁹ enĩ: q id: qd̃ sm vniuersitatẽ q̃ vt in plurib⁹ accidit. istitutũ ẽ hoc: ꝑꝑ necessitatẽ: aliquo casu emergẽte: vtilit̃ dimittit: sicut in proposito. ¶ Ad q̃rtã rñdet: q nõ militat: q: inferior põt dispẽsare in ꝑcepto supioris: qñ dispẽsatio sibi a supiori relinquit: sic̃ hic vt dictũ ẽ supra.

a De scdaz. q. sic ꝑcedit. Et vr q ñ dbito tpe. xl. ieiuniũ celebret.

¶ Primo sic. Legislator noui testi xp̃s q̃dragesimã ieiunauit: et illã stati post baptismũ legit ichoasse: Mat. iiij. Si ergo nos i actib⁹ nr̃is xp̃o õformari dẽmus: stati post epiphaniã: qñ baptism⁹ xp̃i celebrat: dẽremus. xl. ieiuniũ ichoare. ¶ In oppo. ẽ vniuersalis ecclesie õsuetudo. Rñdeo dicẽdũ: q. xl. ieiuniũ dbito tpe fuit istitutũ. Pro q̃ not. idũ: q ieiuniũ ad duo ordinat. s. ad dletionẽ culpe: et ad eleuationẽ mẽtis: ad supna. Et iõ illis tpib⁹ fuerũt ieiunia idicẽda: i quibus oportebat hoies a pctõ purgari: et mẽtẽ fideliũ eleuare in deũ: p deuotionez. Qd̃ qdez ꝑcipue iminet añ paschalẽ solẽ-

nitatē: in qua ꝛ culpe per baptismū relaxen-
tur: qui solēniter in vigilia pasche celebrat
qñ recolit dominica sepultura: q p baptis-
mū ꝯsepelimur xpo in mortē: vt dicitur ad
Ro. vi. In festo etiā pasche maxime opor-
tet mētē hōs per deuotionē eleuari ad eter-
nitatis gloriā: quā xps resurgendo inchoa-
uit. Et ideo imediate añ solēnitatē paschalē
ecclesia statuit hoc ieiuniū obseruandum.
¶ Ad rōnes in oppo. rñdetur negādo cō-
sequētiam. Et rō est: q xps nō ieiunauit: q̄si
ipse ieiunio indigeret. Sz vt ad grām eius
suscipiendā exēplo sui ieiunio nos pparā-
ret. Et ideo post baptismū suū, in quo pleni-
tudo gratie ipsius declarata est testimonio
patris: ꝛ spūs: ꝛ etiam Jo. bap. decebat: vt
exēplum ieiunij sui nobis pponeret. No-
bis autē competit ieiuniū: vt pparemur ad
suscipiendā gratiā ipsius: Et q sacramenta
gratie eius: pcipue pponūtur circa festū pa-
schale: ideo imediate añ solēnitatē pascha-
lē: quadragesimale ieiuniū impletur: Et etiā
q tēpus veris: qd tunc incipit: maxime est
ꝯcupiscētie aptū. Et q significat: q ad glo-
riā resurrectionis per tribulatiōes vite pñ-
tis venimus: sicut ꝛ xps per passionem.

D tertiā. q. sic pceditur. Et
videtur q nō fuit cōueniens
christum tentari a diabolo.
¶ Primo sic. Tētare est ex-
perimētū sumere: qd quidem
non fit: nisi de re ignota. Sed virtus christi
erat etiā demonibus nota Dicit enim Lu.
iiij. q xps nō sinebat demonia loqui: q scie-
bant ipsum esse xpm: Ergo videtur q non
fuerit cōueniens xpm tētari. ¶ Secūdo sic.
Ad hoc xps venerat: vt opera diaboli dis-
solueret: sm illud Joā. iij. In hoc apparuit
filius dei: vt dissolueret opera diaboli: Sz
nō est eiusdē dissoluere opera alicui⁹: ꝛ ea
pati: ergo videt incōueniens fuisse: q xps
pateret se tētari a diabolo. ¶ Tertio Tri-
plex est tētatio. s. a carne: a mundo: ꝛ a dia-
bolo. Sed xps non fuit tētatus nec a carne
nec a mūdo: ergo etiā nec debuit tentari a
diabolo. ¶ Quarto: Uis xpi actio est no-
stra instructio: Ergo xps permittēdo se tē-
tari a diabolo: videt dare nobis viā: q ex-
hibeamus nos tētationibus: qd est incautū
valde: Ergo ꝛc. ¶ Preterea hic arguitur
ꝯtra aliqua: que dicūtur in littera euāgelij
Et primo ꝯtra illud: q diabolus assumpsit
xpm supra pinnaculū: vel in montē: excelsū.
Hoc enim audire humane horrescunt au-
res: Ergo nō videtur cōueniēs. ¶ Quinto
Nō videt possibile: q xps supra pinnacu-
lū tēpli stari potuerit: qui ab alijs videret
Itē nec aliquis mons tā altus inuenitur: vt
inde totus mūdus inspici possit: ꝛ sic et eo
nō potuerūt xpo omnia regna mūdi ostēdi.
Ergo videt q incōueniēter tētatio xpi de-
scribat: ¶ In oppo. ē euāgeliū pñs. Rñ-
deo dicendū: q cōueniens fuit xpm se per-
misisse tētari a diabolo. Que cōclusio ostē-
ditur ex multis. Primo vt nobis ꝯtra ten-
tatiōes auxiliū ferret. Vñ Gregori⁹ i ome-
lia. Nō erat indignū redēptori nostro q tē-
tari voluit: qui venerat etiam occidi: vt sic
tentatiōes nostras suis tētationibus tēpora-
libus vinceret: sicut mortē nostrā sua mor-
te superauit. Scdo propter nostrā cautelā:
vt nullus quātūcūqz sanctus: se existimet se-
curū ꝛ immunē a tentatiōe. Vñ etiā post
baptismū tētari voluit quia sicut hylari⁹ di-
cit sup Mat. In sanctificatis maxime dia-
boli tentamēta crassantur: quia victoria ma-
gis est ei d sanctis exoptāda. Vñ Ecclesia.
ij. dicit. Fili accedēs ad seruitutem dei sta
in iustitia: ꝛ timore: ꝛ prepara animam tuā
ad tentationē. Tertio propter exēplum vt
s. nos instrueret: qualiter diaboli tentatiōes
vincamus: vt Augustinus dicit. iiij. de trini.
Quarto vt nobis fiduciam de sua miseri-
cordia largiretur. Vñ dicitur ad Hebre.
iiij. Non habemus pontificē: qui non possit
compati infirmitatibus nostris. Tentatum
autē per omnia pro similitudine absqz pec-
cato. ¶ Ad ratiōes in oppo. ¶ Ad primā
rñdetur negando minorem. s. q virtus xpi
esset certitudinaliter nota demonibus sicut

dicit Augusti.ix.de ciui.xps tm̄ innotuit demonibus quātū voluit:nō per id q̄d est vita eterna:sed per quedā tēporalia sue virtutis effecta:ex quibus quandā coniecturam habebant:xp̄m esse filiū dei. Sed quia rursus quedā signa in eo humane nature infirmitatis videbant:non pro certo cognoscebant eū esse filiū dei. Et ideo diabolus eum tētare voluit. Et hoc significatur Mat iiij. vbi dicitur:q̄ postq̄z esuriit:accessit tētator ad eū:quia vt dicit Hylarius tentare xp̄m diabolus nō fuisset ausus:nisi i eū p̄ q̄d esuriei infirmitatē:que sunt hoīs:recognosceret. Et idem dicit Gregorius. ℂ Ad secundam rn̄detur negando p̄nam. Et ratio ē:q: xp̄s venerat dissoluere opera diaboli:non potentia agendo:sed magis ab eo:τ eius mēbris patiendo:vt sic diabolū vinceret:iusticia:nō potestate. ℂ Ad tertiam rn̄detur negādo p̄nam. Et rō ē:q: xp̄s sicut dicit. Apostolus in oībus tētari voluit absq̄z peccato. Tētatio aūt que est ab hoste potest esse sine peccato:quia fit per solā exteriorē suggestionē. Tentatio autē que est a carne:nō pōt eē sine peccato:q: hec tentatio fit per delectationē τ cōcupiscentiā:τ sicut Augustin⁹ dicit. Nōnullū peccatū est:cum caro cōcupiscit aduersus spiritū. Et ideo xp̄s tētari voluit ab hoste:nō a carne. ℂ Ad quartā rn̄detur negando p̄nam:cū̄ dicit q̄ oīs actio xp̄i τc. Rn̄detur:q̄ aliqua in xp̄o imitari debem⁹:τ aliqua mirari:quecūq̄z sunt opera virtutum imitari debemus:que aūt sunt potestatis nō imitari debemus:sed mirari: Et istud est vnū de illis. Vn̄ nos nostre infirmitatis cōscii:nō debemus nobis facere tētationū occasiones. ℂ Ad quintā:de illo a quo diabolus assumpsit xp̄m:rn̄detur q̄ vt dicit Albertus magnus sup Mat. quidā sanctorū vident dicere q̄ assumpsit eū portādo super se corporaliter assumpto corpore vt dicit Gregorius in omelia. Nec ē mirū si se ab illo permisit i montē duci:qui se permisit a mēbris ipsius crucifigi. Sed Criso. dicit q̄ assumpsit eū: ducendo post se:τ ita exhortādo iduxit eū ad hoc:vt iret post eū:τ xp̄s ex dispositione sue sapientie iuit cū eo:vbi ille cupiebat eū habere ad tētandū. Vnde dicit sanctus Tho. cū dicitur assumptus a diabolo:nō intelligitur q̄si ex necessitate:sed quia:vt Origenes dicit sup Lu. sequebat eū ad tentationē:quasi athleta sponte procedens. ℂ Ad sextā rn̄detur:primo q̄ sicut dicit Criso. diabolus sic xp̄s assumebat in pinnaculū templi vt ab oīb⁹ videretur. xp̄s aūt nesciēte diabolo sic agebat:vt a nemine videretur. Secūdo aūt consequenter dicitur de monte excelso τc. nō est intelligendum q̄ videret ipsa regna:vel ciuitates:vel populos:vel aurum:vel argentum:sed partes:in quibus vnūquodq̄z regnum:vel ciuitas posita est:diabolus xp̄o digito demonstrabat:τ vniuscuiusq̄z regni honores:τ statum verbis exponebat.

ℂ In dominica secunda quadragesime. legitur euangelium illud.

ℂ In illo tempore Assumpsit Jesus Petrum τ Joannem τc.

ℂ Math. vij. Circa quod possunt disputari sex questiones.

ℂ Prima:vtrum conueniens fuit christus transfigurari.

ℂ Secunda:vtrum conuenienter ibi fuerint inuenti testes transfigurationis. Moyses Helyas τ Petrus τ Jacob⁹ τ Joānes.

ℂ Tertia:vtrū errauerit Petrus dicens bonū est nos hic esse:τ petēs tria tabernacula fieri:Christo vnum:Helye vnum τ Moysi aliud.

D primam.q.sic proceditur. Et videtur q̄ non fuit conueniens christuz transfigurari. ℂ Primo sic. Non enim cōuenit vero corpori vt in diuersas figuras mutetur. Sed corpori fantastico. Corpus autem xp̄i non fuit fantasticū sed verum:Ergo transfigurari non debuit. Si dicatur:q̄ transfiguratio dicitur claritatis assumptio:ctra sic. Figura est in quarta specie qualitatis:Claritas autem ē in ter

ria:cum sit sensibilis qualitas: Ergo assum
ptio claritatis a xpo träsfigurari dici nõ dz.
¶ Tertio. Impossibile est: q idẽ corp⁹ sit
simul opacũ & lucidum: Sed sm rei verita
tẽ: corpus xpi opacũ erat: Ergo claritas nõ
inerat ei sm veritatẽ. ¶ Quarto sic. Cor-
poris gloriosi sunt quatuor dotes. s. impassi
bilitas: agilitas: subtilitas: & claritas: Sed p
assumptionem aliarum trium non dicitur
transfiguratus: Ergo nec per assumptionẽ
claritatis. ¶ In oppositũ est euangelium p
sens. Rñdeo dicendũ: q cõueniẽs fuit xpz
transfigurari. Que conclusio ostẽditur sic.
xps discipulis suis pnũciata sua passiõe in
duxerat eos ad sue passionis sequelã. Opz
autẽ ad hoc: q aliquis directe procedat in
viã: & qd finẽ aliqualiter pcognoscat: sicut
sagittator nõ recte iaciet sagittã: nisi prius si
gnũ prospexerit: in quod iaciendũ ẽ: & hoc
precipue est necessariũ: quãdo via ẽ diffici
lis & aspera: & iter laboriosũ: finis vero io
cũdus. xps per suam passionem ad hoc p-
uenit vt gloriã obtineret: nõ solum anime:
quã habuit a principio conceptionis: sz etiã
corporis: sm illud Lu. vltimo Oportuit pa
ti xpm: & ita intrare gloriam suã. Ad quã
gloriam etiã perducit eos: qui vestigia sue
passionis sequũtur sm illud Act. xiiij. Per
multas tribulationes oportet nos intrare
in regnum celorum. Et ideo cõueniens fuit
vt discipulis suis gloriam sue claritatis ostẽ
deret: quod est ipsum träsfigurari: cui suos
cõfigurabit: sm illud Phi. iij. Reformabit
corpus humilitatis nostre: cõfiguratum cor
pori claritatis sue: vt sic animarentur ad se
quẽdum xpm in acerbitate passionis: vt er
go istam felicitatis constantie fortitudinẽ to
to apostoli corde conciperent: & nihil de sus
cipiende crucis asperitate formidarent: cla
ritatem illis sue glorie demonstrauit. Un-
de Beda dicit super Mat. Pia prouisio-
ne factum est: vt contẽplatione supermanẽ
tis gaudij ad breue tempus deriuata fort⁹
aduersa tollerarent. ¶ Ad rationes in op

positum. ¶ Ad pmam rñdetur: q nõ pce
dit: quia xps nõ dicitur träsfiguratus: q p
stinam formã: aut faciem: aut corporis veri
tatẽ perdidisset. Unde Hiero. sup Mat.
dicit. Nemo putet xpm per hoc: q transfi-
guratus dicitur: pristinam formã: & faciem
perdidisse: vel amisisse corporis veritatẽ:
& assumpsisse corpus spirituale: vel aereũ.
Sed quõ transfiguratus sit euangelista de
monstrat dicens. Resplenduit facies sicut
sol: vestimenta aũt eius facta sunt alba sicut
nix. Ubi splendor faciei ostenditur: & cãdor
describitur vestium: nõ substantia tollit: sed
gloria cõmutatur. ¶ Ad secũdam rñdetur
negando cõsequẽtiam: Et ratio est: quia fi-
gura circa extremitatem corporis conside-
ratur. Est enim figura: que termino vel ter
minis comprehenditur: Et ideo omnia illa: q
circa extremitatẽ corporis cõsiderantur: ad
figurã quodãmodo pertinere videntur. Si
cut aũt calorita & claritas corporis nõ träs
parentis in eius superficie attẽdit. Et ideo
eius assumptio claritatis: transfiguratio di
citur. ¶ Ad tertiam respondetur negando
assumptum: quoniam nõ est inconueniẽs:
q id quod in se est opacum intrinsecus ha
beat claritatẽ in superficie vel exteriore: si
cut est corpus politum: vel etiam ex alio ex
trinseco superinducto: sicut ex reuerbera-
tione solis: vel alicu⁹ huiusmodi. Et sic fuit
claritas in christo: non q supinducta ex
aliquo corpore superlucente: sed miraculo-
se ab ipso deo vt dicit sanctus Tho. in ter-
tio. ¶ Ad quartam respondetur negando
consequentiam: Et ratio est: quia non est si
mile de dote claritatis: & de alijs dotibus:
quia inter alias: claritas est qualitas ipsius
persone in seipsa. Alie vero tres dotes nõ
participant nisi in aliquo actu vel motu seu
passione. Ostendit igitur xpo in seipso ali-
qua aliarum dotium indicia: puta agilitatẽ
cum super vndas maris ambulauit. Subti
litatis: quãdo de clauso vtero virginis exi
uit. Impassibilitatis: cuz de manibus iudeo

rum precipitare: vel lapidare eũ volentiũ: illesus euasit. Nec tamen propter illas trãsfiguratus dicitur: sed per solam claritatẽ: q̃ pertinet ad aspectum persone ipsius. ¶ Circa quã claritatem: nota: q̄ claritas illa: quã xp̄s in trãsfiguratione assumpsit: fuit claritas glorie: quãtum ad essentiam: nõ quãtuz ad modũ essendi. Claritas enim corporis gloriosi deriuatur ab anime claritate: sicut dicit August. in epistola ad Dioscoruz. Et similiter claritas corporis xp̄i in transfiguratione deriuata est a diuinitate ipsius: vt Damas. dicit: et a gloria anime eius: quaz a principio conceptionis habuit. Quod enĩ a principio conceptionis christi gloria anime non redundaret in corpus: ex quadam dispensatione diuina factum est: vt in corpore passibili: nostre redemptionis expleret misteria: Et eodem modo ex diuina ordinatione factum est: vt gloria anime redũdaret in corpus: in hora transfigurationis: vt ostenderet discipulis gloriam future resurrectionis: vt dictum est.

d secundam. q. sic proceditur. Et videtur: q̄ nõ conuenienter ducti sunt testes trãsfigurañõis. ¶ Primo sic. Unusquisq3 enim maxime perhibere põt testimoniuz de notis. Sed qualis eẽt futura gloria tempore transfigurationis christi: nulli hominũ per experimentum erat adhuc notum: sed solis angelis: Ergo cõuenientius angeli debuerunt duci testes trãsfigurationis q̃z homines. ¶ Secũdo sic. Testes veritatis nõ decet aliqua fictio: Sz ẽm veritatez Moyses et Helias non fuerunt ibi vere sed imaginarie: vt dicit quedam glo. Lu. ix. Ergo nõ fuerunt conuenientes testes. ¶ Tertio ẽm quod dicitur Act. iiij. Omnes prophete testimoniuz perhibent de xp̄o: Ergo nõ solum Moyses et Helyas debuerunt interesse tanq̃z testes: sed etiam omnes prophete. ¶ Quarto sic. Gloria christi fidelibus omnibus repromittitur: quos per suaz transfigurationem ad illius glorie desideriũ ascendere voluit. Non ergo solos Petrum et Joannem et Jacobum in testimonium sue transfigurationis assumere debuit: sed omnes discipulos. ¶ In oppositum est presens euangelium. Respondeo dicendum sub ista conclusione: q̄ conuenienter sunt predicti testes ducti in testimonium transfigurationis christi. Ista conclusio declaratur sic. Christus transfigurari voluit vt gloriam suam ostenderet hominibus: vt ad eam desiderandam homines prouocaret. Ad gloriam autem eterne beatitudinis adducuntur homines per christum: non solum qui post eum fuerunt: sed etiam qui eũ predecesserunt. Unde eo ad passionem p̄parante tam turbe que sequebãtur: q̃z que precedebant: et clamabant osanna: vt dicitur. Math. xvij. quasi salutem ab eo petentes: Et ideo conueniens fuit: vt de precedẽtibus ipsum: testes adessent. s. Moyses et Helyas: et de sequentibus vt petrus Jacobus et Jo. vt in ore duorum vel trium testimonium staret oẽ verbum. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia christus per suam transfigurationem manifestauit discipulis corporis gloriam: q̃ ad solos homines pertinet. Et ideo conuenienter non angeli: sed homines pro testibus ad hoc inducuntur. ¶ Ad secundam respondetur negando minorem. Dicimus enim q̄ in rei veritate fuerũt adducti Helias de loco quodam eminenti: ad quez fuerat raptus: vt habetur. iiij. Regũ. c. ij. Et sic apparuit in corpore et in anima. Moyses vero adductus est de limbo patruz: nõ quia resurrexerit: sz q̄ anima apparuit ibi in corpore sibi aptato: sicut apparẽt angeli in corporibus assumptis. ¶ Ad glosaz aũt inductã dr̃: q̄ illa dicit sumpta de libro: q̃ intitulat̃ de mirabilib9 sacre scripture: q̃ nõ ẽ liber autẽticus: sz false ascribit̃ Augustino

Vñ illi glo. nõ est standũ. ¶ Ad tertiã rñdetur negando ꝯñaꝫ. Licet enim omnes ꝓphete testimoniũ xp̄o reddant: nõ debuerunt propter hoc interesse transfigurationi xp̄i: sed sufficiebãt iste due persone: que capita sunt prophetarũ: que singulariter inter alios inducte sunt: Tum primo quia eni turbe dicebat xp̄m esse helyã: alij Hieremiã: aut vnum ex ꝓphetis. Capita ꝓphetarum secum duxit: vt saltem hinc appareat differentia seruorũ ⁊ dñi. Tuꝫ secũdo: ꝙ Moyses legem dedit. Helias pro gloria dei emulator fuit: s̄m qd̄ de eo scribitur .iij. Regũ. xix. Zelo zelatus sum ꝓ dño exercituuꝫ. Vñ propter hoc: ꝙ simul cũ xp̄o apparent: excluditur calũnia iudeorũ accusantiũ xp̄m: tanquaꝫ legis transgressorem: ⁊ blasfemum. dei gloriã sibi vsurpantẽ. Tũ tertio vt ostenderet se habere potestatẽ mortis ⁊ vite: ⁊ esse iudicẽ mortuorũ ⁊ viuorũ: ꝑ hoc ꝙ Moysem iaꝫ mortuũ ⁊ Helyã adhuc viuentẽ secum ducit. ¶ Ad quartã rñdetur negando ꝯñam. Et rõ est: quia misteria nõ sunt omnibus exponenda immediate: sꝫ per maiores suo tẽpore ad alios debẽt deuenire. Et ideo vt Criso. dicit assumpsit tres tanquaꝫ potiores. Nam petrus excellens fuit in dilectione: quã habuit ad xp̄m: ⁊ iterum in potestate sibi cõmissa. Joãnes vero in priuilegio amoris: quo a xp̄o diligebatur propter suã virginitatem: ⁊ propter prerogatiuã euangelice doctrine. Jacobus aũt propter prerogatiuam martirij. Fuit enim primus ante alios discipulos passus martiriũ ꝑpt xp̄m.

AD tertiam .q. sic proceditur. Et videt̄ ꝙ petrus nõ errauerit: dicendo bonum ẽ nos hic eẽ: vel petẽdo tria tabernacula ⁊c̄. ¶ Primo sic. Dicit glo. Bene nouerat: ꝙ diceret: dũ ait bonũ est nos hic esse: quia reuera solum hominis bonũ est intrare in gaudiũ dñi sui: ⁊ huic in eternũ cõtẽplando assistere. ¶ Secũdo sic. Dicit̄ in Ps. Adherere deo bonũ est: Sꝫ hoc dicit Petrus: Ergo nõ errauit. ¶ In oppo. videt̄ illud ꝙ Marcus ⁊ Lucas dicũt. ꝙ Petrus hoc dicens nesciebat quid diceret. Rñdeo dicendũ: ꝙ i hoc Petrus dicitur errasse multipliciter: vt colligitur ex glo. sanctorũ patrũ. Primo in hoc ꝙ credidit ꝙ in solo aspectu humanitatis xp̄i consisteret beatitudo. Et ideo illud sufficere pro finali beatitudine: quod nõ ẽ verum: quoniã beatitudo essentialis ꝯsistit in aspectu claro ipsius diuinitatis: ⁊ perfecta eius fruitione. Accidentaliter autem consistit in aspectu humanitatis christi: ⁊ delectatione consequente. Isti autem apostoli ꝙ admissi fuerũt ad transfigurationẽ: nõ viderunt ipsius diuinitatem: sed tantuꝫ eius humanitatem in forma gloriosa. Unde verba Petri non erant rationabilia: quia in solo aspectu humanitatis christi: nõ consistit beatitudinis essentia: vt dictũ est. Secundo dicitur errasse: siue male dixisse: quia credidit in hoc esse gloriam sanctorum: que non est hic: sed in celis: s̄m illud Lu. x. Gaudete: ⁊ exultate: quia merces vestra copiosa est in celis. Tertio: quia credidit ꝙ in hac vita mortali possit vera beatitudo haberi: contra illud Apostoli ad Hebre. xiij. Non habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus. Quarto: quia credidit ꝙ domibus indigeremus pro beatitudine consequenda: cum in illa celestis vite gloria: vt dicit Beda domus necessaria non erit: vbi diuine contemplationis luce omnia partieame aura aduersitatis alicuius timenda nulla remanebit: testante apostolo Joanne Apocha. xv. qui eiusdem ciuitatis superne claritatem describens dicit. Inter alia: ⁊ templum non vidi in ea. Deus enim omnipotens templum illius est ⁊ agnus. Quinto errauit: siue male dixit: ꝙ tria tabernacula petit fieri: in hoc errauit. Dicit Albertus ꝙ legis ⁊ prophete ⁊ euangelij non sunt tres habitationes: sed vna: que est ecclesia. Apocha. xxj. Ecce tabernaculum dei cum hominibus. Unde glo. Marci. ix. de ista dicit. Petrus oblitus sanctis regnũ pro

mini non in terris sed in celis: et se et coapostolos adhuc mortali carne indutos: immortalis vite statum subire non posse: domum etiam manufactam necessariam non esse. Legi quoque et prophetis etiam euangelio tria tabernacula facere cupit: cum non possint separari: in vnum iniciata tabernaculū i. ecclesia dei. Sexto dicitur errasse: quia cōparauit christum alijs dicēs: tibi vnū: Moysi vnum. helye vnum etc. quod non debet fieri quia nihil ē comparabile christo Job. xxviij. Deum homini nō equabo. Unde vt ait glosa in presenti euangelio: quia Petrus impudenter quesiuit: responsionem domini non meruit: sed vox patris testatur de filio etc. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam respōdetur quod Petrus dicendo bonum est nos hic esse: si vellet pro finali beatitudine sufficere sibi visionem solam humanitatis christi: errabat vt dictū ē. ¶ Ad secundam patet eadem responsio.

¶ In dominica tertia quadragesime ē euāgelium In illo tempore Erat Jesus eyciēs etc. Lu. xi. Circa quod possunt he questiones disputari.

¶ Prima est: vtrum xps sufficienter ostēdit se non in belzebub: sed in virtute dei eycere demonia:

¶ Secunda: vtrum sufficiens fuit illud argumentum christi. Si in digito dei eicio demonia: profecto venit in vos regnum dei. i. xps siue messias promissus in lege venit.

¶ Tertia est: vtrū cōueniens fuit quod carnē sumeret de femina: quia dicitur beatus venter etc.

D primā. q. sic procedit. Et videtur quod christus nō sufficiēter ostendit se: non in belzebub eycere demonia: sed in virtute dei. ¶ Primo sic. Demones cum inter se habeant prelationem: vt minor maiori imperanti obediat et seruiat: non dubium videtur quin imperio superioris inferior demon possit expelli ab homine: Ergo etc. ¶ Secundo arguitur ex dicto sancti Tho. qui hoc dicit quod virtute superiorum demonum alij demones expellabātur. ¶ Tertio idem arguitur: quod nigromantici religare quandoque dicuntur demones: per illicitas incantationes: Ergo per easdē possunt soluere eos de corporibus hominum: et sic eicere. ¶ In oppositum videtur esse euangelium presens. Respondeo. Sciendum autem ē primo: quod pharisei odio habebant Christum: quia acriter arguebat eorū vicia. Et ideo miracula ab ipso facta virtute diuina: dicebant esse facta arte magica: et eodem modo eiectionem demonum factam per christum: dicebant fieri virtute cuiusdam superioris demonis: cui inferiores obediebant: ad nutum de corporibus exeundo. Sicut enim in angelis sunt ordines: et alij alijs sunt superiores: sic in demonibus: cū in eis remanserint naturalia integra secundum Diony. Dicebant enim pharisei: quod xps habebat aliquem demonem superiorē: quē vocabant Belzebub sibi familiarem et priuatum: et sic demones inferiores de corporibus obsessis eiciebant per illum. Secundo sciendum: quod vt dicit sanctus Tho. in tertia parte. q. xliij. ar. ij. Aliter christus expellebat demones: quam virtute demonum. Expellebantur namque virtute superiorum demonum: demones a corporibus: sed tamen remanebat dominium eorum: quantum ad animas. Non enim contra regnum suum diabolus agit: sed christus depellebat non solum a corpore: sed multo magis ab anima. Unde Augustinus libro. lxxxiij. q. lxxviij. Quom impio vel inuocatione alterius demonis demon exit a corpore iam non eicitur: sed magis intima ingreditur operando: secundum apostolum in filios diffidentie. Christus autem remouebat a corpore et ab anima. Non enim principaliter intendebat sanitatem corporis: sed anime: vt patet ex illo Jo. v. Ecce sanus factus es: iam noli peccare: ne deterius tibi aliquid contingat. Istis notatis ponitur conclusio responsalis: quod sufficienter christus se ostēdit eicere: non in Belzebub: sed in vir

tute dei eijcere demonia. Prima ratio christi. Si sathanas sathanam eijcit: tam. s. in corpore quã in anima: tunc cum diuisio sit inter demones: quomodo stabit regnum eius? cum omne regnum in se diuisum desolabitur: quasi diceret vt inquit Hiero. Regnũ diaboli stat in peccatoribus: vsq; ad diez iudicij: quia tũc euacuabitur omnis potestas. Unde si hoc iam esset: esset iam finis mundi. Uel sic s'm hylarium. Si de potestate mea est: ꝙ ego faciam ꝙ vnus demon expellat alium: ergo ego destruo regnum diaboli: ꝛ ex hoc debetur mihi adherere. Secũdo sic. Si ego eijcio in Belzebub demonia: filij vestri. s. apostoli de eorum carne descendentes: vel alij quidam iudei q nõ erãt de discipulis christi: qui non in nomine christi eijciebant demonia: in quo eijciunt: si dicitis illos eijcere demonia i virtute dei: idẽ debetis confiteri de me. Tertio sic probat: quia demonem expellere de regno suo nõ possem nisi essẽ fortior eo: nec eum vincere possem: nisi virtute diuina: cum non sit potestas in terra: que comparetur ei. Job. xli. Quarto sic. Qui non est mecum ꝛc: rõ est talis. Uoluntas ei⁹: que obedit alicui: ẽ cõformis voluntati illius cui obedit: saltem in facto. Si ergo christus in virtute demonis faceret miracula: sequeretur: ꝙ christus et demones essent cõcordes in factis. Hoc autem est falsum: quia facta christi ꝛ doctrina erant ad remouendum homines a peccatis. facta autem demonis ad destruendum homines per peccatũ. Ex quo sequitur ꝙ christus nõ operatur in virtute demonis. Et hoc est ꝙ dicit. Qui non est mecũ per concordiam in facto ꝛ voluntate contra me ẽ. Et huiusmodi est diabolus qui non colligit mecum. Christi enim est colligere. demonis est dispergere: ꝛ sic regnum christi cum regno demonum nullam habet cõmunicationẽ. Colligit enim christus p̃mo passiones in formam virtutis: actiones ad normam rectitudinis. electiones ad prudentiã rationis. animales vires ꝛ motus ad mensuram bene constitute mentis: diuersas ꝛ discurrentes ꝛ vagas cogitationes ad cõtemplationem intellectus diuini: multitudinem totam operum in vnum simplicis intentiõis: multitudinem credentium in vnitatem cordis: multitudinem omnium in omnibus nationibus ad vnitatem vnius ouilis ꝛ cure pastoralis: Et sic semper christ⁹ in colligẽdo est et congregando. Unde Augustinus in x. Confessionum. In omnibus que mente percurro: non inuenio locum tutum anime mee: preter te: in quo colliguntur dispersa mea. Contrario autem modo vt dicit. Albertus magnus dispergit diabolus: qui diuisionis pater est ꝛ origo. Dispergit enim in varietatem passionum desideria peccantium. dispergit in corruptionem ꝛ actionem: multitudinem operum iniustorum. dispergit voluntatem in diuersitatem eligibilium: dispergit mentis mensuram per diuersitatez animalium motuum. dispergit intellectũ in euagationes cogitationum inutilium: dispergit intentionem per diuersitatem finiũ intentorum. dispergit credentes in contrarietatem discordiarum: vnitatem ecclesiarum in diuersitatem errorum Jo. x. Lupus dispergit oues. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam dicendum: respondetur multipliciter. ¶ Primo negando consequentiam. Et ratio est: quia licet possibile sit potestati superiorum demonum ꝙ aliqs demon possit eijci aut expelli de corpore solo hominis: non tamen de anima. Christus autem eijciebat demonia non solum a corporibus: sed ab anima: vt dictum est. ¶ Secundo respondetur: ꝙ quando diabolus p̃cepto siue imperio superioris exit: non dicitur proprie eijci: sed voluntarie ex obedientia exire: quia eijcere dicit quid violentũ. Christus autem eijciebat demonia violenter: ꝛ contra voluntatem eorũ. Unde ge-

mẽtes clamabant. Filij Dauid quid nobis ꝛ tibi: venisti ante temp⁹ torquere nos? Math. viij. ¶ Tertio respondetur: ꝙ licet demon videatur expelli: non est tamen vera expulsio: sed ficta ꝛ simulata ad deceptionem: sed tantum cessat a vexatione ꝛ lesione: quam intulerat: sicut aliquando ostẽdũt se egros curare: non sanitatem conferendo sed a lesionibus quas infirmis inferunt cessando. ¶ Ad secũdã rationem respondetur: vt dictũ ẽ ex ipso dicto sancti Thome. ¶ Ad tertiam respondetur dupliciter: primo sicut ad primum. Secundo potest dici vt dicit Nicolaus de lira in hoc euangelio ꝙ ſm ꝙ dicit Hierony. licet arte magica possint aliqua miracula fieri: tamen illa ptinent ad curiositatem tantum: ꝛ vanitatem sicut Symon magus faciebat statuas ambulare: loqui: ꝛ ridere: ꝛ consimilia: vt habetur in itinerario clementis: Sed illa que sunt salubria: vt curatio languidorum: illuminatio cecorum: ꝛ huiusmodi: nõ possunt magicis artibus fieri. Et ideo oportet talia attribui diuine vtuti. Et talia faciebat xp̃s.

A secundam. q. sic proceditur. Et videtur ꝙ nõ sit sufficiens argumentum illud christi: si i digito dei ejcio demonia profecto venit in vos regnũ dei. i. christus: siue messias promissus in lege venit. ¶ Primo sic. Legitur ꝙ Salamon vt dicit Beda super Act. apostolorum. xix. Excogitauit ꝛ docuit exorcismos: quibus immundi spiritus expulsi ab hominibus: non audebant ad homines reuerti. Si illa expulsio non fuit argumentũ aduẽtus regni christi: ergo nec expulsio demonum facta per christum. Consequentia videtur bona. ¶ Secundo sic. Christus opera magis miraculosa fecit ꝙ̃ ejcere demonia: Sed ex alijs operibus non intulit hoc argumentũ aduentus regni sui: Ergo nec ex hoc videtur argui. ¶ Tertio ex euangelio presenti. Filij iudeorũ: siue dicãtur apostoli: siue alij exorciste: faciebant miracula in virtute dei: Sed ex opere illorum non infertur hoc argumentum: Ergo nec ex facto christi. ¶ In oppositum est verbũ christi. Respondeo dicendum sub ista conclusione ꝙ argumẽtum christi: quo arguit: Si in digito dei ejcio demonia: profecto venit in vos regnum dei: est efficacissimum. Quod sic ostenditur: vt dictum est in conclusione superiori: christus ejciendo demonia ab hominibus non solum ejciebat a corporibus violenter contra voluntatem demonum: sed principaliter ab animabus in quibus regnabat diabolus per peccatum: et ita christus diminuebat: siue euacuabat regnum diaboli: et dilatabat regnum suum: negando in cordibus hominum per fidem. De quo dicitur. Luc. i. Regni eius non erit finis. Et. i. Corin. xv. Oportet autem illum regnare scilicet per fidem: donec ponat inimicos eius sub pedibus eius. Hec autem potestatis demonum debilitatio: siue diminutio: signũ erat aduentus regni christi: ſm illud Numeri. xxiiij. Orietur stella ex Jacob: quia in natiuitate christi stella apparuit: que magos ad christum natum perduxit: vt habetur Math. ij. Et surget virga de israel. i. christus: secundum potestatem regiam. Unde de ipso dicitur Psal. ij. Reges eos in virga ferrea: percutiet duces. i. ydolatras. Unde per christi aduentum: destructa est ydolatria: et vastauit omnes filios Sedech. i. omnes populos subijciet fidei catholice ante finem mundi: licet nondum sit impletum. Item ysa. liij. de eo dicitur Fortium diuidet spolia: pro eo ꝙ tradidit in mortem animam suam: fortium. i. demonum. Christus spolia diuisit: tũ patres de limbo in sua resurrectione extrahendo: tũ potentiã eorũ diminuendo. Itẽ Ezech. xxxiiij. Suscitabo pastorẽ vestrũ seruũ meũ

Dauid.i.xp̄m:q de Dauid descēdit sȝ carnē. Mat.i. Et cessare faciam bestias pessimas de terra.i.potētias diaboli:q̄ p mortē xp̄i diminute sunt:t.j.t sciēt.s. Israel:quia ego dñs cū contriuero cathenas iugi eorū: t eruero eos de manu.i.potestate imperātiū sibi.i.pncipū dmonioꝝ. Itē Zacha.xiij. dicitur. Spiritū immūdum auferā de terra Ecce manifestū: Ergo omnia hec completa sunt per passionem xp̄i. Unde Jo.xij. xp̄s instante passione princeps huius mūdi eicietur foras. Quom ergo ista fienda essent per xp̄m: efficacissimum argumentum erat xp̄i cum dicebat. Si in digito dei idest virtute diuina eicio demonia: nō solum ab hominibꝫ corporibus: sed etiam ab animabus profecto venit in vos regnū dei idest xp̄s promissus: qui expulso dominio demonis: regnaturꝰ ē p fide i cordibꝰ fideliū. Q3 etiā dictū est: q per christi passionez liberati fuimus a potestate diaboli: t nihilominus videmus: q adhuc nocet hominibus: quantū ad animas tentando: t quādoqꝫ vexando: quantum ad corpus: est pro noticia pleniori veritatis huiusmodi sciendū: q vt dicit sanctus Thomas. potestas demonis in duobus consistit scilicet impugnando: t detinēdo deuictos. Ex eo autez q quis impugnatur: nōdum seruus factus est: sed ex eo q victus est: vt patet.ij. Petri.ij. Deuicerat autem diabolus totum genus humanū in primis parētibus: t eis dominabatur: dū eos ad hoc secundum suum votum deduxerat: vt nullus paradisi ianuam intraret. Deuincit vnūquenqꝫ singulariter: dum eū ad peccatū inclinat: quia qui facit peccatum: seruus est peccati. Potestatem ergo diaboli: qua victos detinet: xp̄s per passionem ammouet: quantum ad sufficientiam: quāuis non quantum ad efficaciam: nisi in illis: qui vim passionis suscipiunt per fidem: t caritatem t sacramenta. Et per hoc dicitur dominiū euacuasse. Unde quia iam diabolus nō potest impedire sanctos a consecutione glorie sicut faciebat ante: sed potestatē qua impugnat nō euacuauit sed debilitauit: dum ipsum vicit: t dum hominibus auxilia multa ad resistendum tribuit: sicut sacramēta gratiam habundantiorē t alia huiusmodi. Unde licet diabolus permittatur tentare homines: ad exercitium t meritum sanctorū: nō tamen de facili superat: inquātū homo plura remedia habet. ¶ Ad rationes i oppositum. ¶ Ad primam rñdetur negando cōsequētiā. Et ratio est duplex. Una quia expulsio demonum facta per exorcismos erat tantum a corporibus: nō ab animabꝰ. Secunda rō est: quia xp̄s propria virtute t potestate: demones expellebat tam de corporibus q̄z de animabus. Alij vero nō nisi medicata a deo vel diabolo. ¶ Ad secūdā rñdetur negādo assumptum: Unde xp̄s ad.q. p̄positam sibi per discipulos Joannis: tu es qui venturus es: an alium expectamus: hoc modo rñdit dicens. Euntes renunciate Jo. que audistis t vidistis: ceci vident: claudi ambulabant: leprosi mundātur: tc. quasi diceret. Quom ista facio propria virtute: pfecto ego sum qui venturus erat: t nō est alius expectandus. Item Jo. i. dicit. Si opera nō fecissem in eis: que nemo alius fecit: peccatū nō haberēt infidelitatis in me. Et ita pꝫ q virtualiter ex operibus suis arguebat regnum suum t dominium venisse. Decipiebantur autem iudei in hoc: quia istud regnum christi spirituale: futurum temporale credebant. Quez errorem eis excludit christus dicens Joā.xiiij. Regnum meū nō est de hoc mūdo. ¶ Ad tertiam rñdetur sicut dictum est: ad primā: Et hec de ista conclusione.

Ad tertiam.q. circa illud beatus vēter qui te portauit tc. sic proceditur. Et videtur q non fuit conueniēns q christus carnem sumeret de femina. ¶ Primo sic: Sexus masculinus ē nobilior: q̄z sexus femininus: Sed magis decuit vt xp̄s assumeret id: quod est perfectū in humana natura: Ergo videtur q non

In dñica quarta quinquagesime.

fuit conueniens q xps carnem assumeret de femina: sed de viro sicut Eua de costa Ade viri formata est. ¶ Secundo sic. Quicūq3 ex femina concipitur: vtero feminneo clauditur: Sed deo: qui celum τ terrā implet: vt dicitur Hiere. iij. nō cōpetit vt paruo feminneo vtero includatur: Ergo videt q nō debuit ɔcipi de femina. ¶ Tertio sic Illi qui cōcipiuntur de femina: aliquā immundiciā patiūtur. Vñ Job. xxv. Nunqd pōt hō apparere mūdus: natus de muliere? Sed in xpo nulla immundicia esse debuit. Ergo nō videtur fuisse cōueniens: vt carnē de femina susciperet. ¶ In opppo. est euāgeliū pñs. Rñdeo dicendū: q lz filius dei carnē humanā assumere, potuerit: de q̄cunq3 materia voluisset: cōuenientissimum tñ fuit vt de femina carnē acciperet. Tū pmo quia per hoc tota natura nobilitata est. Vñ Augu. libro. o. lxxxiij. q. Hominis liberatio in vtroq3 sexu debuit apparere: ergo q virū oportebat suscipere: q sexus honorabilior est: cōueniens erat vt feminei sexus liberatio huic appareret: q ille vir de femina natus est. Tū secūdo q per hoc veritas incarnationis astruitur. Nam vt dicit Augusti. in epistola ad Volusianū. Si oipotēs deus hominē vbicūq3 formatū nō ex materno vtero causaret: S repētinū afferret aspectibus: nōne opinionē cōfirmaret erroris: nec hominē verū suscepisse vllo modo crederetur: τ dū oia mirabiliter facit auferret: quod misericorditer fecit. Nunc vero ita inter deū τ hominē mediator apparuit: vt in vnitate persone copulās vtrāq3 naturā: τ solita sublimaret insolitis: τ insolita solitis tēperaret. Tū tertio: τ est rō Anselmi. quia per hunc modum completur ois diuersitas generationis humane. Eua vero pducta est ex viro sine femina. ceteri homines producūtur ex viro τ femina. Vñ hoc quartū quasi xpo relinquebatur proprium: vt pduceretur ex femina sine viro. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam rñdetur negando ɔñam Et ratio est: quia ideo: q sexus masculinus nobilior ē: quā femininus: ideo humanā naturam in masculino sexu assumpsit: ne tamē sexus femininus contēneretur congruum fuit: vt carnem assumeret de femina. Vñ August. dicit libro d agone xpiano. Nolite vosipsos contēnere viri: filius dei. virum suscepit: nolite vosipsas contemnere femine: filius dei natus est ex femina. ¶ Ad secundam rñdetur negando ɔsequētiā. Et ratio est: quia sicut dicit Augu. tertio libro contra Faustuz: qui hac obiectiōe vtebatur. Nō plane sequit catholica fides: que xpm filium dei natum secūdum carnē credit ex virgine: vllo modo eundem dei filiū sic in vtero mulieris includi: q extra nō sit quasi celi τ terre amministrationem deseruerit: τ quasi a patre recesserit. Unde licet nō conueniat xpo fm diuinitatem includi i ventre femine: pōt tamē conuenire ratione nature humane assumpte: fm quaz potuit mori: licet fm diuinitatē immortalis fuerit. ¶ Ad tertiam rñdetur negando maiorem Ratio ē: quia immundiciam illam patiuntur concepti ex cōmixtione maris τ femine Hoc autem non habet locum in conceptione filij dei de spiritu sancto τ ex Maria virgine. Et ideo dicit Damas. iij. libro q filius dei cōstruxit sibipsi ex castis τ purissimis sanguinibus carnē animatā anima rōnali.

¶ In dominica quarta ē euangeliū Abijt Jesus transmare τē. Jo. vi. Circa qd possunt hec disputari.

¶ Primo: vtrum conuenienter xps saciauit quinq3 milia hoiuz de quinq3 panibus qui reperti sunt apud quendā in societate.

¶ Secundo: vtrum conuenienter xps saciauit quinq3 milia de panibus ordeaceis τ non de tritico.

¶ Tertio: vtrum xps fuerit verus pphēta sicut dicitur in euangelio.

D primam. q. sic proceditur Et videtur q conuenientius xps saciasset qnq3 milia hominū d alijs panib9. ¶ Primo sic. Maius miraculum

fuisset saciare tantum multitudinem de pa
nibus nouiter creatis: q̃3 de panib⁹ p̄exi
stentibus: Ergo videtur ꝙ conuenientius sa
ciasset illos de illis. ¶ Secũdo sic: Panes
illi saciare nõ poterant tantã multitudinem
nisi multiplicati: Sed multiplicatio non vi
detur possibilis: Ergo ꝛc̃. Probat minor
sic. Materia non põt trãsmutari de parua
quãtitate in magnã: nisi per rarefactionẽ: si
cut ex vno pugillo aque generãtur. x. gutte
Uel per alterius materie additionẽ. Sed
nõ est dicendũ ꝙ per rarefactionem multi
plicati sunt panes: vt p3: Ergo oportebit di
cere ꝙ per additionẽ exterioris materie: ꝙ
oportebit multũ amplius eẽ: q̃3 quinq3 pa
nes. Quom ergo vnũquodq3 denominan
dum sit a maiori parte: videtur ꝙ non de-
beat dici quinq3 milia hominum saciatos
esse ex quinq3 panibus: sed ex alia materia
addita. ¶ Tertio sic. Si aliqs dicat: ꝙ mul
tiplicatio facta est panum sine additione cu
iuscunq3 exterioris materie: vel noue crea
te: contra quod: hoc videtur non bene intel
ligibile: ꝙ aliquid fit in substantia magnus
sine additione alterius rei: vt probat sanct⁹
Thomas in prima parte. q. xcij. ꝛ in secũdo
scripto di. xviij. ¶ In oppositum est euan-
gelium presens. Respondeo dicendum: ꝙ
xp̃s conuenientius saciauit quinq3 milia ho
minu3 ex quinq3 panibus: qui reperti sunt
in societate sua: q̃3 ex nouiter creatis. Pa-
tet conclusio: quia licet xp̃s potuerit pasce-
re turbas ex panibus nouiter creatis: vo-
luit tamen ex panibus preexistentibus mul
tiplicatis illas reficere duplici rõne. Pri-
mo vt ostenderet sensibilia a diabolo ꝛ nõ
esse: sicut Manichei errantes dicunt. Na3
si hoc verum esset: deus non vteretur sensi
bilibus ad opus diuine laudis: precipue cũ
ipse venerit: vt dissolueret opera diaboli:
vt dicitur. i. Jo. iij. Secunda ratio: vt osten
dat: falsum esse: ꝙ ipsi Manichei dicunt. s.
doctrinam veteris testamẽti non esse a deo
sed a diabolo. Ut ergo ostenderet non eẽ
aliam doctrinam noui testamẽti: q̃3 que pre

figurabatur: ꝛ continebatur in doctrina ve
teris testamẽti: preexistentes panes multi-
plicauit: innuens ꝙ ipse est: qui legem ꝛ p-
fecit: ꝛ adimpleuit Mat. v: Non veni le-
gem soluere: sed adimplere. Sic patet: rñ-
deo ad primũ argumentum in oppositum.
¶ Ad secundam rñdetur: ꝙ hic est triplex
modus dicendi. Unus est: ꝙ xp̃us panes
multiplicauit per additionem materie no-
uiter create. Alius modus dicendi est: ꝙ p
additionem alterius materie in formã pa-
nis inuisibiliter inducendo. Et iste modus
dicẽdi est sancti Tho. Unde sic dicit in ter
tia parte. Multiplicatio panum nõ ẽ facta
per modum creationis: sed per additione3
extranee materie in panes conuerse. Un-
de Augustinus dicit super Jo. Unde multi
plicauit de paucis granis segetes: inde i ma
nibus suis multiplicauit. v. panes. Mani-
festum est autem ꝙ per conuersionem ma
terie preexistentis grana multiplicantur in
segetes: eiusdem sententie est in prima par-
te. q. xcij. ꝛ in secũdo scripto di. xviij. Et ad
probationem contra: respondetur negãdo
consequentiam: Et ratio est: quia materia:
que additur: in panes illos conuertitur: Et
ideo ex illis panibus: dicitur quinq3 milia
hominum saciasse. Tertius modus dicen-
di est: ꝙ multiplicauit in seipsis: nihil noui-
ter creando: nec aliquid addendo ad libitũ
sue diuinitatis. Istum modum dicendi te-
nẽt aliqui antiqui: sicut Hugo de sancto vi
ctore: ꝛ Magister sententiarum: ꝛ domin⁹
Albertus magnus: quemadmodum dicũt
corpus Eue formatum de costa Ade. Di-
cunt enim. Sicut deus potest de nihilo ali
quid facere: ita modicum corpus in magnũ
conuertere. Sed istum modum improbat
sanctus Tho. sicut in intelligibile: sicut di-
ctu3 est in tertio argumento.

D secundam. q. sic p̄ceditur
Et videtur ꝙ conuenientius
saciasset xp̃s turbas illas ex
panibus triticeis q̃3 ordea-
ceis. ¶ Primo sic. In mira

culo vini: optimum vinum fecit ex aqua: ergo videtur ꝙ convenientiori modo debuit frumentaceū panē facere ex panibus ordeaceis: ⁊ ex illis turbas saciare. ¶ Secundo sic. Illud miraculum eucharistiam principaliter significat: Ergo videtur ꝙ debuit turbas saciare de panibus frumenti: cū talis sit materia sacramenti eucharistie: ⁊ nō de ordeo. ¶ Tercio: quid est: ꝙ fragmenta excreuerunt vsqꝫ ad numerum .xij. cophinorum: videtur esse ad quandam ostētationem. ¶ In oppositū est euangeliū p̄sens. Respondeo dicendum: ꝙ convenientissime factum est quicquid a xp̄o factum est: cum sit sapientia: omnia suauiter disponēs. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad p̄mā r̄ndetur negando consequentiam: Et ratio est iuxta Albertum: ꝙ aliud est hic: ⁊ aliud ibi. Illud enim miraculum de conuersione aque in vinum deseruiuit iocunditati nubētium. Et ideo conueniebat aquam mutari ī liquorem iocunditate, facientem. Istud autem deseruiuit necessitati cōmunis turbe: Et ideo a forma necessitati seruienti: illum panem non mutauit: maxime vt dicit Criso. ne gule deseruire videretur. Preterea xp̄s noluit creare panes de nouo: sed p̄existentes multiplicauit: vt miraculum eēt magis notum: quia talis multiplicatio eorūdē panum: magis est perceptibilis q̄ꝫ creatio. ¶ Ad secundam respondetur negādo cōsequentiā. Et ratio est: s̄m Albertū: q: hoc miraculum est signum remotū eucharistie Et ideo expressam similitudinē in materia nō habuit. ¶ Ad terciā r̄ndetur: ꝙ xp̄s nō fecit impleri illos cophinos ad aliquā ostētationē: sed vt ostēderet factū miraculū: nō esse fantasti. cū: per hoc: ꝙ collecte reliquie domini cōseruate sunt: ⁊ aliis in cibum fuerunt. Q̄ð aūt .xij. Cophini fragmentoꝝ impleti sunt: non a casu: sed ex diuina dispositiōe impleti sunt: s̄m numerum .xij. Apostoloꝝ signat: vt dicit Albertus magn⁹: ꝙ de reliquijs xp̄i: que per quinqꝫ panes significantur: excresceret doctrina apostolica in saturitatem mundi.

Ad tertiam .q. sic p̄ceditur. Et v̄r ꝙ xp̄s nō fuerit verus propheta. ¶ Primo sic. Propheta videtur importare quandam obscurā ⁊ imperfectā noticiā: s̄m illud Numeri .xi. Si quis fuerit inter vos propheta domini: per somnū: aut per visionem: loquar ad eū: Sed xp̄s habuit plenā ⁊ perfectam noticiā: Ergo non fuit dicendus propheta. ¶ Secundo sic. Fides ē eorum: que non habentur: Ita prophetia est eorum: que nō sunt presentia sed distāt. Nā p̄pheta dicitur quasi procul fans: Sꝫ ī xp̄o non ponitur fides nec spes. Ergo nec propheta. ¶ Tertio sic. Propheta est inferioris ordinis: q̄ꝫ angelus: Sed xp̄s non ē minoratus ab angelis: secundum noticiam anime: sed solum secundū corporis passionē: vt dicitur ad Hebre .ij. Ergo videt̄ ꝙ xp̄s nō fuit propheta. ¶ In oppositum est euāgelium p̄sens. R̄ndeo primo: ꝙ xp̄s inquātum fuit viator: aliquomodo potuit dici propheta: sicut dicitur Deut. xviij. Prophetā suscitabit tibi deus de fratrib⁹ tuis: Et ipse de se dicit Mat. xiij. ⁊ Io. iiij. Nō est propheta sine honore: nisi in patria sua. Pro quo sciendum iuxta sanctum Tho. super Io. ꝙ propheta dicitur videns. i. Regū. ix. Qui nunc dicitur propheta: olim vocabatur videns. Visio ad vim cognoscitiuam pertinet. In christo autē triplex fuit cognitio. s. sensitiua. Et s̄m hanc habuit aliquam similitudinem cū prophetis: inquātū in imaginatione xp̄i: formari potuerunt alique species sensibiles: quibus futura vel occulta presentarentur: p̄cipue propter passibilitatem: que sibi conueniebat s̄m statū viatoris. Item fuit in christo cognitio intellectiua: Et quantum ad hanc non habuit similitudinē cū prophetis: sed est etiā super angelos: q: erat comp̄hensor excellentior q̄ꝫ aliqua creatura. Item fuit in eo cognitio diuina. Et quantum ad hanc fuit p̄pheta ꝫ

⁊ angelorum inspiratorum: cum omnis cognitio causetur per participationem diuini verbi. Albertus vero super Jo. dicit: q xps proprie nõ dicitur propheta: nisi quo ad hoc: q immobile est oẽ: quod xps enũciat. Mat. vij. verba mea nõ transibunt. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primam respõdetur negãdo assumptum. Et ad probationem dicendũ: sm sanctũ Tho. in tertia parte: q per illa verba nõ ostenditur esse de ratione prophetie enigmatica cognitio. s. que est per somnium: quia aliqui in visione perceperunt diuina: vt moyses: qui palam ⁊ non per enigmata deum vidit: ⁊ tamẽ dictus est propheta: vt p3 Deut. vlti. Non surrexit vltra propheta in Israel sicut Moyses. Potest secundo respõderi iuxta superius posita: q ⁊ si xps habuit plenã ⁊ perfectã noticiã: quã tũ ad partẽ intellectiuam: habuit tamen in parte imaginatiua: quasdam similitudines: in quibus etiam poterat speculare diuina. Non enim solum erat comprehensor: sed etiã viator. ¶ Ad secundam respondetur negãdo cõñam. Et ratio est: quia nõ est simile: quia fides est corũ: que nõ videntur ab ipso credente: ⁊ spes est eorum: que nõ habẽtur ab ipso sperante. Sed prophetia est eorum: que sunt procul a cõmuni omnium sensu: cũ quibus propheta cõuersatur cõmunicat in statu vie. Et ideo fides ⁊ spes repugnãt perfectioni beatitudinis xpi: nõ autem prophetia.

¶ Ad tertiã respondetur negando cõñam: Et ratio est: quia angelus cum sit comprehensor est supra prophetam: qui est purus viator: non autem supra xpm: qui simul fuit viator: ⁊ comprehensor.

¶ In dominica in passione est euangelium In illo tempore dicebat.

¶ Jesus turbis iudeorum ⁊c. Jo. viij. Circa quod: possunt di spu. se. q.

¶ Prima est: vtrum xps potuit redargui de aliquo peccato.

¶ Secunda est: vtrum xps debuit sine offensione iudeis predicare.

¶ Tertia est: vtrum sit verum q Abraam vidit diem christi.

Ad primam sic proceditur. Et videtur q xps potuit redargui de aliquo pctõ. ¶ Primo sic. In xpo fuit peccatum. Ergo potuit redargui de peccato. Cõsequentia est bona. Assumptum probatur. Dicitur enim in Ps. xxi. ex persona xpi. Deus meus vt quid dereliquisti me longe a salute mea verba delictorum meorum: Ergo videtur: q in xpo fuerunt delicta. ¶ Secundo sic. Dicit Apostolus ad Ro. v. q in Adam omnes peccauerunt. s. quia in eo omnes originaliter fuerunt: Sed xps fuit etiam originaliter in eo: Ergo in ipso peccauit. ¶ Tertio sic. Dicit. ij. ad Corin. v. q deus eum qui nõ nouerat peccatum. s. xpm: pro nobis fecerat peccatum. Sed illud verum est: quod a deo factum est: Ergo in xpo fuit aliquod peccatum. ¶ In oppositum est euangelium presens vbi xps ait Quis ex vobis arguet me de peccato: Ubi dicit glo. Quom nullus possit arguere. Rñdeo dicendum sub ista conclusione. In xpo nullum fuit peccatũ: nec originale: nec actuale. Ista conclusio patet. i. Petri. ij. dicit de eo Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius: Et per consequens de nullo peccato redargui potest. Ueritas huius conclusionis sic ostenditur ex tribus: propter que xps suscepit defectus nostros. Primo: vt pro nobis satisfaceret. Et ex hoc patet: q defectum peccati non assumpsit: nec debuit: quia peccatum nihil operatur ad satisfactionem: quinimmo virtutem satisfactionis impedit: quia dicitur Ecclesiast. xxxiiij. Dona iniquorum non probat altissimus. Secundo assumpsit defectus nostros: vt veritatem humane nature comprobaret. Et ex hac etiam ostenditur: q peccatum assumere non debuit: quia ex peccato non demonstratur veritas humane nature: quia peccatum non pertinet ad humanam naturam: cuius deus est causa: sed magis est contra naturam: per seminationem diaboli introdu-

ctiue vt Damas. dic. Tertio assumpsit xp̄s defectus nostros vt nobis exemplum virtutis preberet. Ex qua parte manifeste patet cõclusio: quia peccatoꝝ exẽpla virtutis ꝑbere non potuit: cũ peccatum sit ↄtrariũ virtuti. Unde xp̄s nullo modo assumpsit defectũ peccati: nec originalis: nec actualis: Fuit enim agnus sine macula quacunqȝ. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primã rñdetur: ꝙ sicut dicit Damas. iij. libro. Dupliciter dicitur aliquid de xp̄o. Uno modo ẜm ꝓprietatem naturalẽ: ⁊ ypostaticã: vt dicitur: factus est homo: ⁊ pro nobis passus est. Alio modo ẜm proprietatẽ personalez ⁊ habitudinalem: prout. s. aliqua dicuntur de xp̄o in persona nostra: que sibi ẜm se nullo mõ conueniũt. Unñ ⁊ inter septem regulas Ticonij: quas ponit Augusti. in tertio de doctrina xp̄iana. Prima ponitur de dño: ⁊ eiꝰ corpore: cũ. s. xp̄i ⁊ ecclesie vna persona estimatur. Et ẜm hoc xp̄s ex persona mẽbroꝝ suorum loquens: dicit: verba delictoꝝ meoꝝ: non ꝙ in ipso capite delicta fuerint. Unde glo. super Ps̄. dicit sic Dicit xp̄s in persona veteris hominis: que stulta sunt: ⁊ delicta sunt causa: q̃re tu longe es a salute mea. ¶ Ad secundam respondetur negãdo minorẽ. Si per li originaliter intelligat: ꝙ fuerat in Adaȝ ẜm seminalẽ rõnem. Pro quo nota: ꝙ sicut dicit August. x. super Geñ. ad litterã. Nõ omni modo xp̄s fuit in Adam ⁊ in alijs pr̄ibus: quo nos ibi fuimꝰ. Nos enim fuimus in Adã ẜm rõnẽ seminalez: et ẜm corpulentã substãtiaȝ: quia. s. vt ipse ibi dicit: cũ sit in semine visibilis corpulẽtia: et visibilis rõ: vtrũqȝ currit ex Adaȝ: Sȝ xp̄s visibilẽ carnis substãtiaȝ de carne virginis sumpsit. Ratio vero conceptiõis eius non a semine virili: sed longe aliter ⁊ desup venit. Unñ nõ fuit in Adaȝ ẜm seminalẽ rõnẽ: sed solum ẜm corpulentã substãtiã. Et ideo xp̄s non accepit actiue ab Adam humanaȝ naturaȝ sed solum materialiter: actiue vero a spiritu sancto: sicut ⁊ ipse Adam materialiter sumpsit corpus de limo terre: actiue autem a deo. Et propter hoc xp̄s nõ peccauit ab Adam: in quo fuit solum ẜm materiaȝ. ¶ Ad terniam rñdetur negando ↄñaȝ. Et ad dictũ Apostoli rñdetur: ꝙ cũ dicitur: ꝙ xp̄s fecit peccatum: nõ est intelligendũ: ꝙ in se haberet aliquid peccati: sed ꝙ fecit hostiaȝ pro peccato: sicut Osee. iiij. dicit. Peccatũ populi mei comedẽt. s. sacerdotes: qui ẜm legeȝ cõmedebant hostias pro peccato oblatas. Et ẜm hunc modũ dicitur ysa. liij. ꝙ deus posuit in eo iniquitates omniũ nostroꝝ: quia. s. eum tradidit vt esset hostia ꝑ peccatis omniuȝ hominũ. Uel rñdetur ꝙ dñs fecit euȝ peccatũ. i. habentẽ similitudinem carnis peccati vt dicitur Ro. viij. Et hoc propter corpus passibile: ⁊ mortale: qd̄ assumpsit.

D secũdã. q. sic procedit. Et sic videt: ꝙ xp̄s debuit sine offensiõe iudeis ꝑdicare: qd̄ xp̄s non videt obseruasse in ꝑnti euãgelio. ¶ Primo sic Dicit Augusti. in libro de agone xp̄iano in homine Jesu xp̄o. Se nobis ad exẽpluȝ vite prebuit filius dei. Sed nos debemus vitare nõ solũ offensionẽ fideliũ: sed etiam infideliũ: ẜm illud. i. Corin. x. Sine offensiõe estote iudeis ⁊ gentibꝰ ⁊ ecclesie dei: Ergo videtur ꝙ xp̄s etiã in sua doctrina offensionem iudeoꝝ vitare debuit. ¶ Secũdo sic Nullus sapiens debet facere vnde effectũ sui operis impediat: Sȝ per hoc ꝙ xp̄s sua doctrina iudeos turbauit: impediebatur effectus doctrine eius. Dicit eni Lu. xi. ꝙ cũ phariseos ⁊ scribas reprehenderet: ceperunt grauiter resistere: ⁊ os eius opprimere: insidiantes ei ⁊ querentes aliquid capere ab ore eius: vt accusarent eũ. Nõ igit videtur cõueniens fuisse: ꝙ xp̄s in sua doctrina iudeos offenderet. ¶ Tertio. Dicit Apostolus. i. Thi. v. Seniorem ne increpaueris: sed obserua patrẽ: Sed sacerdotes ⁊ principes iudeoꝝ erant illius populi seniores: Ergo videtur: ꝙ nõ fuerint diris icrepationibus arguendi. ¶ In oppositũ ha-

betur in euangelio pñti. Rñdeo dicendũ: q̃ xp̃s cõueniẽter in predicatione sua quãq; offendit iudeos. Que cõclusio probatur. Primo p illud: qđ ysa. viij. Fuit propheta tu: q̃ xp̃s esset in lapidẽ offensiõis ⁊ in petrã scandali duabus domibus Israel. Conuenientia autẽ cõclusionis ostẽditur sic. Salus multitudinis preferenda est paci: quorũcũq; singulariũ hominũ. Et ideo qñ aliqui sua puersitate multitudinis salutẽ impediũt nõ est cauenda eoꝝ offensio a predicatore vel doctore: ad hoc q̃ multitudinis saluti puideat. Sic ẽ aũt q̃ pharisei: ⁊ scribe: ⁊ pncipes iudeoꝝ: sua malicia plurimũ impediebant populi salutẽ: tum quia impugnãt xp̃i doctrinã: per quã solã poterat esse sal⁹: tũ quia prauis suis moribus vitam populi corrũpebant: Et ideo nõ obstãte eoꝝ offensione: dñs publice veritatẽ docebat: quã illi odiebant: ⁊ eoꝝ vitia arguebat. Et ideo dicitur Mat. xv. q̃ discipulis dño dicẽtibus: scis quia iudei audito hoc verbo scãdalizati sunt: rñdit: Sinite illos: ceci sunt: ⁊ duces cecoꝝ. Si cecus ceco ducatũ prestet: ambo in foueã cadunt. ¶ Ad rationes in opposi. ¶ Ad primam rñdetur: q̃ homo sic dꝫ esse sine offensione omnibus: vt nulli det suo facto vel dicto minus recto occasionẽ ruine. Et ita fecit xp̃s. Si tñ de veritate scandaluz oriatur: magis est sustinendũ: q̃ꝫ q̃ veritas relinquat: vt Gregorius dicit. ¶ Ad secũdam rñdetur: q̃ minor est falsa. Nã p hoc: q̃ xp̃s publice phariseos ⁊ scribas arguebat: nõ impediuit: sed magis pmouit effectũ sue doctrine: quia cum eoꝝ vicia populo innotescebant: minus aduertebat a xp̃o: ppter verba phariseoꝝ: ⁊ scribaꝝ: q̃ semper doctrine xp̃i obsistebant. ¶ Ad tertiaz respondetur: q̃ illud dictũ Apostoli est intelligendũ de illis senioribus: qui nõ solum etate vel etiã auctoritate: sed etiã honestate sunt senes: sm illud Numeri. xi. Congrega mihi. lxx. Viros de senioribus israel. quos tu nosti q̃ senes populi sunt. Si autẽ auctoritatem senectutis in instrumentum malicie vertã sit: publice predicando: sunt manifeste ⁊ acriter arguendi: sicut Daniel dixit Daniel. xiij. O inueterate dierum malorum ⁊c.

AD tertiam sic proceditur. Et videtur q̃ Abraaz non vidit diem christi. ¶ Primo sic. Abraaz solũ credidit diẽ xp̃i Ergo falsuz est: q̃ vidit. Cõsequẽtia est nota Dicit eniz Augu. q̃ fides est: qua credũtur: que nõ vidẽtur. Et Gregorius dicit: q̃ visa nõ habẽt fidem: s; agnitionẽ. ¶ Secũdo sic. Quom ens ⁊ verum cõuertantur: ad quod nondũ erat in rerum natura: nõ põt esse obiectũ itellectus abrae. Sed tpe abrae nondũ erat dies natiuitatis xp̃i. Unde dicunt angeli Lu. ij. Hodie natus est vobis saluator mũdi. ¶ Tertio arguit ex euãgelio Lu. x. vbi xp̃s conuersus ad discipulos ait. Multi reges: ⁊ pphete voluerũt videre: que vos videtis: ⁊ nõ viderunt. Ergo videt: q̃ nec ipse abraaz vidit qđ alij pphete nõ viderunt. ¶ In opposi. est euãgeliũ pñs. Rñdeo: dicendũ sub ista cõclusione: q̃ verũ ẽ: q̃ Abraã vidit in spũ siue cognouit p fidem: diẽ eternitatis xp̃i: ⁊ diẽ incarnationis eiusdẽ. Ista cõclusio ponit in glo. psentis euãgelij: q̃ est beati Aug. q̃ sic dicit. Diẽ videre meũ: incertuz est: an diẽ tẽporalẽ: quo erat ventur⁹ in carnẽ: an diẽ eternitatis. Sed vtrũq; Abraam vidit. Vñ ineffabile gaudiũ illi: quãdo eniz ẽ videre verbũ: apud patrẽ: ⁊ q̃ ipsuz caro factũ est. hec glo. Probatur ergo cõclusio: quo ad ambas ptes. Et primo: q̃ vidit diẽ eternitatis xp̃i. De quo dicit i Ps. Ego hodie genui te. De quo sic dicit Grego. in omelia pñtis euãgelij. Tũc quippe diẽ dñi Abraã vidit: cũ i figura summe trinitatis: tres angelos hospicio suscepit: qbus pfecto susceptis: sic tribus quasi vno locutus est: q: etsi in psonis numerus est trinitatis: in natura est vnitas diuinitatis. Qđ vero vidit diẽ aduentus illij in carnẽ: ostẽditur ex tribus. Primo: q̃ dictũ est ei. In semine tuo bñdicent oẽs gẽ

ieis terre Gen. xxij. Secundo ex iuramento: quod exegit a seruo Heliazer. Nam Gen. xxiiij. ait Pone manum tuam super femur meum: et iura mihi per deum celi et terre etc. Ex quo ut Gregorius dicit: significabatur: quod de femore eius processurus erat secundum carnem deus celi. Tertio ostenditur: quod vidit diem xpi: quando in immolatione ysaac prefiguratam cognouit passionem xpi: propter quod locus ille dictus est deus videt: ut dicitur Gen. xxij. Quia deus fecit videre Abraam occultum xpi misterium. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur: quod visio sumitur dupliciter. scilicet large: pro cognitione: secundum quod dicitur. i. Corin. xiij. Videmus nunc per speculum in enigmate. Alio modo stricte: et sic dicitur noticia per demonstrationem: probata etiam sic distinguitur contra fidem: secundum illud ad Hebre. xi. Fides est argumentum: non apparentium. Visio autem capitur hic primo modo: put. scilicet accipitur large pro cognitione. ¶ Ad secundam respondetur negando conclusionem de cognitione fidei. Et ratio est quod ut dicit Augu. videntur presentia: sed creduntur absentia. Propter quod etiam fides similatur auditui: quia de absentibus est: sicut auditu cognoscimus: que cum sint absentia nobis recitantur. ¶ Ad tertiam respondetur: quod auctoritas illa intelligitur de visione corporali: quam habebant de xpo discipuli sui. Bene creditur: quod inter hos: qui desiderabant sic diem xpi videre: fuerit Abraam: quia ab ipso donum redemptionis expectabat.

¶ In dñica in ramis palmarum legitur passio xpi secundum Mat.

¶ Circa quod possunt hec disputari.

¶ Primo: utrum alius possibilis fuerit et conuenientior modus liberationis humani generis: quam per passionem xpi.

¶ Secundo: utrum conuenienter xpus tali die voluit cum regali honore intrare Hierusalem.

D primam. q. sic proceditur. Et videtur quod fuerit alius possibilis modus: et conuenientior. ¶ Primo sic. Dicitur Lu. i. Non erit impossibile apud deum omne verbum. Ergo quocumque alio modo potuisset nos liberare. ¶ Secundo sic. Dicit Augu. xiij. de trini. Istum modum: quo nos per mediatorem dei et hominis hominem Jesum xpm: deus liberare dignatur: asserimus bonum: et diuine dignitati congruum. Verum etiam ostendamus alium modum possibilem deo fuisse: cuius potestati cuncta equaliter subiacent. ¶ Tertio arguitur de conuenientiori. Si enim xpus subijsset mortem naturalem: nihilominus genus humanum redemptum fuisset: quia mortem soluisset: quam non debebat: et hoc fuisset sine omni peccato alicuius. Ergo videtur quod hic modus fuit conuenientior: quia vnumquodque tanto est conuenientius quanto ad ipsum pauciora inconuenientia sequitur. ¶ Quarto. Conuenientissimum videtur: quod ille qui violenter et iniuste detinet aliquid: per superioris potentiam spolietur: Sed diabolus nullum ius in homine habebat: quem per fraudem deceperat: et per quandam violentiam seruituti subiectum detinebat: Ergo videtur inconuenientissimum fuisse: quod christus diabolum per solam potentiam spoliaret: absque sua passione. ¶ In oppositum est euangelium presens: in quo dicitur Math. xxvi. Pater si non potest transire calix iste: nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Super quod verbum: tractans Anselmus libro: Cur deus homo dicit. Non potuit transire calicem: nisi biberit: non quia mortem vitare nequiuerit: sed quia aliter mundus saluari non posset: Ergo videtur quod alius modus non fuerit possibilis. Secundo sic. Dicit Augustinus. xiij. de trini. Sanande nostre miserie conuenientior alius modus non fuit: quam per christi passionem. Respondeo dicendum circa possibilitatem: quod aliquid dicitur possibile vel impossibile dupliciter. Uno modo simpliciter et absolute. Alio modo ex suppositione. Qua diuisione posita: sit ista prima conclusio. Simpliciter et absolute loquendo: possibile fuit deo alio modo hominem liberare: quam per passionem xpi: quia ut dictum est: non est impossibile apud deum omne verbum Lu. i.

Secūda cōclusio:loquendo de possibili:ex
aliqua suppositione facta:non est possibilis
alius modus liberationis humani generis
q̄3 per passionē xp̄i:Ista conclusio p3.ꝑmo
q: est impossibile ꝑscientiā dei falli:⁊ eius
volūtatē seu dispositionē cassari:Sz ꝑscien
tia dei ⁊ volūtas dei fuit:q; genus humanū
hoc mō liberaret:Ergo facta hac suppositi-
one fuit impossibilis alius modus libera
tionis. Secūdo sic. Fidei nō pōt subesse fal
sum:Sed antiqui patres crediderūt christū
passurū:Ergo nō potuit esse:quin pateret.
Circa cōuenientiā istius modi sit ista cōclu
sio tertia ex pte nostra. Cōueniētior modus
esse nō potuit:q̄3 per passionē xp̄i:sed tamē
deo nō aufertur potētia:quin potuisset aliū
conuenientiorē moduz:cuius potētia limitata
nō est. Sz hoc eēt ꝑm aliū ordinē rebus im
positū. Ista cōclusio sic declarat. Tanto ali
quis modus cōuenientior est ad cōsequen-
dū finē.quāto per ipsum plura cōcurrunt:
que sunt expedientia fini. Per hoc autē:q:
homo per passionez xp̄i est liberatus:mul-
ta cōcurrūt ad salutē hoīs pertinentia:ꝑter
liberationez a peccato. Primo enim. Per
hoc homo cognoscit quātū deus diligit ho
minē:⁊ per hoc ꝓuocat ad eū diligendū:
in quo ꝑfectio humane salutis consistit. Unde
Apostolus dicit ad Ro.v. Cōmendat deus
caritatē in nobis:quoniā cū inimici essemus
xp̄s pro nobis mortuus est. Secūdo:q: per
hoc dedit nobis exemplū obediētie:humi-
litatis:cōstantie:iusticie:⁊ ceteraꝝ virtutuz
in passione xp̄i ostēsarū:que sunt necessa-
rie ad humanā salutē. Unde dicit.i.Petri.ij.
Christus passus est pro nobis:nobis relin
quēs exēptū:vt sequamur vestigia eius. Ter
tio:q: hoc ad maiorem dignitatez cessit:vt
sicut homo victus fuerat:⁊ deceptus a dia
bolo:ita etiā homo esset:qui diabolū vince
ret. Et sicut homo mortez meruit:ita homo
moriēdo mortē superaret vt p3.i.Cori.xv.
Deo gratias:qui nobis dedit victoriā per
Iesum xp̄m. Et ideo cōuenientius fuit:vt p
passionē xp̄i liberaremur.q̄3 per solā volū
tatē dei. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad pmā
⁊ secundā rn̄detur:q; loquunt de possibili
simpliciter ⁊ absolute. Hoc enim mō:alius mo-
dus fuit possibilis. ¶ Ad tertiam rn̄detur
dupliciter. Primo negādo ꝯn̄am. Et rō e:
q: xp̄s pro oībus peccatis:quātum ad suffi
ciētiaz debuit satisfacere:nō solū pro origi-
nali:sed etiam ꝓ actuali:pro quo infligi vio
lēta mors. Et ideo vt sua satisfactio:vtrūq3
peccatū cōprehenderet:decens fuit vt mor
te turpissima:quantū ad genus mortis:mo
reretur:vt sic nō soluz sub angelis descēde
ret per mortē:s3 etiā sub hoībus per genus
mortis:quātuz ad acerbitatē:⁊ turpitudinē
nec peccatū alioꝝ aliquid de cōuenientia sa-
tisfactiōis adimit:quia satisfactio non est ex
parte infligentiū passionez:sed ex parte pa
tientis: Secūdo rn̄detur negādo etiā ꝯn̄az
Et ratio est:qa sicut dicit Criso. Christus nō
sui mortē:quā nō habebat:cum sit vita:sed
hominis mortē venerat cōsumpturus. Unde
nō ꝓpria morte corpus deposuit:sed ab ho
minibus illatā sustinuit:si etiam egrotasset
corpus eius:⁊ in conspectu oium solueret:
incōueniens erat:eū qui alioꝝ languores sa
nare:habere ꝓpriuz corpus affectuz lan-
guoribus:etiā3 si absq3 alio morbo seorsuz
aliter corpus deposuisset:ac deinde se offer
ret:⁊ nō crederet ei:de resurrectiōe differ-
renti. Quō enim pateret xp̄i in morte vic-
toria:nisi corā omnibus eā patiens:per in
terruptionē temporis ꝓbasset extinctam?
¶ Ad quartā respōdetur negando ꝯn̄am.
Et rō:quia licet diabolus iniuste inuaserit
hominem:tamen homo per peccatuz iuste
erat sub seruitute diaboli derelictus a deo.
Et ideo cōueniens fuit:vt per iusticiam hō
a seruitute diaboli liberaretur: xp̄o satisfa-
ciente pro ipso:per suam passionē. Fuit etiā
hoc cōueniens ad vincendā supbiā diaboli
qui est destructor iusticie ⁊ amator peccati:
vt xp̄s vinceret:⁊ hoīem liberaret:nō per
solam potentiam diuinitatis:sed etiam per
iusticiam:⁊ humilitatem passiōis:vt Augu
stinus dicit.xiij.de trinitate:

D scdam.q.sic procedit. Et videtur: q nõ fuit cõueniens q xps intraret nunc Hierusalé cũ regali honoꝛe. ¶ Primo sic. Legimus Joã.vi.q xps fugit in montem: qñ vidit q hoies illi: quos de quinqz panibus ⁊ duobus piscibus sanauerat: venturi erãt: vt facerent eũ regẽ. Ergo videtur: q incõuenienter nũc a turbis honoꝛẽ regalẽ sibi impendi pmisit. ¶ Scdo sic. Cõuersatio xpi dbuit eẽ vniformis. Sed aliis vicibus quibus intrauit Hierusalez: nõ intrauit hoc modo: sz pedes ⁊ sine turbarũ laudibus: ⁊ cum ramis: Ergo videtur: q nũc nõ cõuenienter intrauit. ¶ In oppo.est euangeliũ pñs. Rñdeo dicendũ sub tali pclusione: q conuenientissime xps intrauit nunc Hierusalẽ illo mõ q describitur in euangelio: Que cõclusio ostẽditur in singulis circũstantiis aduentus sui in Hierusalẽ. Primo quidẽ dicitur cũ appropinquaret Jesus Hierosolimis. Cõueniẽs enim fuit q xps passurus: appꝛopinquaret loco passionis: vt per hoc clarescceret: q nõ inuitus sed sponte pateret: sm illud ysa.liii. Oblatus est: quia ipse voluit. Scdo vt dicit Beda ante quinqz dies pasce venire voluit sicut ex Jo. euãgelio didicimus: vt per hoc etiam ostenderet: se esse agnũ immaculatũ: q tolleret peccata mũdi. Agnus quippe paschalis: cuius immolatione populus israel est ab egiptiaca seruitute liberatus: ante quinqz dies pasche.i.decima die mẽsis primi iubebat tolli. Quartadecima aũt luna ad vesperũ iussus est immolari: significãs eũ: qui nos suo sanguine redẽpturus: ante quinqz dies pasche.i.hodierna die: magno pcedentiũ sequentiũqz populoꝝ gaudio: ⁊ laudatione: deductus venerit in tẽplũ dei. Tertio vt idem dicit. Beda. Sic a turbis: sic rex appellari voluit: vt per hoc eruditus qsqz cognosceret ipsũz eẽ regẽ: quẽ sic pphetia venturũ olim pmissa significauerat zacha.ix. dicens. Dicite filie syon: idest Hierusalez: ecce rex tuus venit tibi mãsuetus: sedens super asinã: ⁊ pullum filiũ subiugalis. Ubi vt dicit Albertus magnus: xps describitur ab Octauiano. Primo ab euidentia venientis: cũ dicitur ecce ysa.xl. Uidit ois caro salutare dei. Scdo a dignitate potestatis: ibi rex. ysa.ix. Dñs legifer noster: deus rex noster. Tertio cõnaturalitate hominis: quia tuus q generalitatẽ habuit: cũ iudeis per humanitatem assumptã ysa.ix. Paruulus natus est nobis ⁊c. Quarto appꝛopinquatione amoꝛis: ibi: venit. Prouer.viii. Delicie mee solẽt esse cũ filiis hoium. Quinto ab vtilitate operis redẽptionis: cũ dicitur: tibi.i.ad vtilitatẽ tuã. Sexto ab optimo habitu coꝛdis: cũ dicitur mãsuetus Mat.xi. Discite a me: q mitis sum ⁊c. Septimo a quiete regiminis: cũ dicitur sedens: quies regiminis: in quo regnauerat cõcupiscentia sz residet trãquilla sapientia. ysa.xvi. Preparabit in misericoꝛdia soliũ eius ⁊c. Octauo ab humilitate cõuersatiõis: ⁊ a simplicitate subiectionis: cuz dicitur super asinã: ecce humilitas: ⁊ pullũ filiũ subiugalis: ecce simplicitas: sine duplicitate factus seculi. Hoc aũt nõ sic intelligẽdũ est: q sederit sup vtrũqz simul: ⁊ successiue: q pmo sedit super pullũ: q tñ non erat domitus: q adhuc nõ erat applicatꝰ humanis vsibus: vt habet Marci.xi. ⁊ Lu.xix. Ideo sedit postea super asinã. Hoc aũt factũ est in figura: quia per pullũ significabat populus gẽtilis: q nõ fuerat subiectus iugo legis. Per asinã vo populus iudaicus: qui laboꝛauerat sub lege. Ad hoc veniebat aũt xps: vt vtrũqz populũ subiugaret sibi per fidẽ catholicã. Et sic xps adipleuit hoc: qd celebri fama diuulgatũ erat. zacha.ix.quod venturus esset in Hierusalẽ: in paupertate: ⁊ humilitate: sedẽs sup asinã: ⁊ pullũ eius: vt dictũ est: Qd vero similiter pphetatũ erat per zachariã: q in aduentu xpi in Hierusalẽ: super asinã ⁊ pullũ: ciuitas Hierosolima exultaret: ⁊ letaretur: hoc adimpletũz ẽ. Et hoc in tribus. Primo quia dicitur: q plurima turba strauerũt vestimẽta sua in via: q

hoc fuit in signū exultationis: τ honoris: et
ne asina τ pullus offenderent pedes suos
ad lapides. Secundo in eo qđ dicitur: alij
scindebāt ramos de arboribus τc̄. Uiridi
tas ramorū erat signū leticie τ exultatiōis.
Tertio in eo ꝙ dicitur: ꝙ clamabāt dicēdo
osanna. i. salua nos obsecro salute celesti. Et
sic oia cōuenientissime sunt impleta. ¶ Ad
rōnes in oppo. ¶ Ad pmā rńdetur negan
do ꝯńam. Aliud enim est sumere ab homi
nibus dignitatē regiā: qđ nō ꝯueniebat xp̄o:
qui erat omnis terre deus: τ rex regum: et
princeps regū terre. Aliud est suscipere ho
norē sibi debitū: τ a prophetis denunciatū.
¶ Ad scđam rńdetur negādo ꝯńaꝫ. Et rō
est: quia honor erat ꝓphetatus exhiberi ei
illo tempore: τ nō alio. Et ideo voluit tunc:
τ nō ante: Nec propter hoc fuit veritas fa
cta aliqua in eius cōuersatione: sicut nūc in
rege: qui in primo ingressu ciuitatis suscipi
tur cum honore aliquo: cum quo nō suscipi
tur alijs vicibus quibus ingreditur.
¶ In feria secunda legitur euangeliū. An
te sex dies τc̄. Jo. xij. Circa qđ possunt
hec disputari.
¶ Primo: vtrū ꝯueniēs fuit: vt xp̄s super
caput suū vnguentuꝫ tanti precij superin-
fundi permitteret.
¶ Secūdo: vtrū xp̄s cōuenienter loculos
cum pecunia secū portari permiserit.
¶ Tertio: vtrum cōuenienter loculos pe-
cunie portando Jude cōmiserit.
AD primaꝫ sic proceditur. Et
videtur ꝙ nō fuit cōueniens
ꝙ xp̄s vnguentum tanti ꝑcij
super caput suuꝫ superfundi
pmitteret. ¶ Primo: quia
hoc ad lasciuiā quandā expectare videtur.
¶ Secūdo: ꝙ visuꝫ est oībus discipulis in
ꝯueniens. Uñ aiunt. Ut quid perditio hec
Potuit enim venūdari: τ dari pauperibꝰ.
¶ Tertio sic. Hoc enim nō videtur conue
nire cū doctrina: quā xp̄s docuit: in qua cō
mēdat misericordiā maxime. ¶ In oppo. ē
euangeliū pńs. Rńdeo dicendū ꝙ ꝯuenié
ter xp̄s permisit super caput suū superfun
di predictum vnguentū. Unguentuꝫ auteꝫ
dicitur liquor preciosus de re aromati
ca expressus: sicut aqua rose acea exprimit
ex rosis. Ista cōclusio pꝫ ex duobus. primo
ex cōmendatione operis facti. Uñ xp̄s i ex
cusatione facti: quā fecit: dicit. Quid mole-
sti estis huic mulieri? Quasi diceret. Sine
causa. Bonū enim opus operata est in me
Nam pauperes semper habebitis vobis-
cū. Quasi diceret. Semper potestis recu-
perare ad faciendū illis elemosinā: me aūt
non semper habebitis: visibiliter vobiscuꝫ
conuersantem. Ecce qđ dicit bonū opꝰ id
fuisse. Secūdo pꝫ ex cōmendatiōe mulieris
cū ait. Amen dico vobis: ꝙ vbicūqꝫ predi
catuꝫ fuerit hoc euangeliuꝫ: dicetur: ꝙ hoc
fecit in memoriā. i. ad laudeꝫ eius, recitabit
tanqꝫ factū vn̄ mosuꝫ. Secūdo: nota ꝙ mul
ta bona fiunt: de qbus si peteretur consiliū
anteqꝫ fiant: nō sineremus: ꝙ fierent: ꝙ: for
te fieri possent meliora. Postqꝫ tñ iam inci
piunt fieri: dū bona sint: nō sunt prohibēda
Et vt dicit Criso. Dicit forte Jesus anteqꝫ
mulier effudisset vnguentum: elegisset po-
tius dare pauperibus: nunc vero ꝙ iam fa
ctum erat: prohibentes compimit dicens.
Sinite illā. i. nolite prohibere. ¶ Ad ratio
nes in oppo. ¶ Ad primā rńdetur negādo
assumptum. Pro quo nota: ꝙ vt dicit Au
gu. de doctrina xp̄iana: aliter estimaſ aliqd
in persona cōmuni: aliter in persona ꝓphe
tica: ꝙ in persona cōmuni estimaretur ſm
factuꝫ. In persona prophetica ſm suā signi
ficationē. Nūc dico: ꝙ illa perfusio vnguē
ti: in persona cōmuni significaret lasciuiaꝫ.
In persona prophetica significationeꝫ sui.
Uñ xp̄s permisit illud vnguentū superin-
fundi: propter significationem. Significat
enim sepulturam xp̄i: vt ipse dicit. Ad sepe
liendū me: hoc fecit. Quasi diceret. In hoc
facto prefiguratur sepultura mea: futura ī
ꝓpinquo. ¶ Ad secūdaꝫ rńdetur negādo
ꝯńam. Nec iudiciuꝫ discipuloꝝ cōparāduꝫ
est iudicio xp̄i. Unde xp̄s refellendo argu-

menta eorū: dixit eis. Uos potestis recuperare ad benefaciendū pauperibus: sed nō potestis recuperare ad vngēdū me corporaliter: quia me nō semper habebitis. s. pñtia corporali ad habitandū vobiscū in carne passibili: que indiget tali vnctione. Per hoc pꝫ: ꝙ aliquod opus minus necessariū pōt preponi magis necessario: qñ imminet casus: quo illud minus necessariū nō potest alias recuperari. ℭ Ad tertiā rñdetur negando assumptum. Hec enim vnctio: cum fuerit opus pietatis ꝛ misericordie exhibite xpo: in nullo derogat doctrine xpi: de exhibenda misericordia: sed magis consonat.

D scdam. q. sic ꝑceditur. Et videt ꝙ xp̄s incōueniēter loculos secū portari pmisit. ℭ Primo sic. Non fuit cōueniens xpo: portare qd aliis ꝓhibuit: Sed aliis s. discipulis suis ꝓhibuit portare pecunias Mat. x. Nolite possidere aurū: nec argētum: nec pecuniā in zonis vestris: nec perā in via: Ergo ꝛc. ℭ Scdo ex illo Mat. vi. Ne solliciti sitis anime vestre: qd mādu cetis: nec corpori vestro quid induamini. Ubi manifeste prohibet loculos habere. ℭ Tertio. Idem arguitur ex illo Math. vij. vbi ipse prohibet de crastino cogitare dicens. Nolite solliciti esse in crastinū. Sed qui prohibet de crastino cogitare: prohibet loculos habere: Ergo ꝛc. ℭ In opposi. est euangelium pñs. Et Aug. super Jo. Et habetur. q. xxij. c. Exēplum. Rñdeo dicendū ꝙ cōueniens fuit: vt xp̄s loculos haberet: ī quibus reponerētur necessaria in custodiā que administrabātur sibi a fidelibus in sustentationem suam ꝛ suorū. Ista conclusio habetur in multis locis. Pro quo notādū sicut plenius notauimus super decreto in ꝑdicto. c. Exemplū: ꝙ quadruplici de causa xp̄s loculos habuit. Primo ad sustētatiōes pauperū: vt dicit Hierony. super illud Jo. xiij. Deus nō perā inquit: nec virgā: nec eis iubēs deferri: marsupiū ferebat: ad inopū ministeriū. Hoc estimauerūt discipuli: cum dixit Jude: qd facis: fac cito: vt aliqd inopibus daret. Scdo cōueniēter dicitur habuisse loculos: vt haberet: vnde emeret necessaria ad vsus suos ꝛ suoꝝ: propter imminētē necessitatē. Tali de cā habuit loculos: qñ transiuit per Samariā: sicut legitur Jo. iiij. Samaritani eni, erāt inhospitales iudeis. Unde dicitur Luc. ix. ꝙ cū venit in Hierusalē: samaritani noluerunt eum recipere. Et hac de causa discipulis habere permisit loculos. Uñ Lu. xxij. dicit. Qñ misi vos sine baculo: sine pera: nunquid aliqd defuit vobis? At illi dixerunt. Nihil. Dicit ergo eis. Sed nūc qui habet sacculum: tollat similiter ꝛ perā, vt dicit quedā glo. In hoc datur nobis exemplum: vt nōnunꝗ cā instante de nostri rigore ꝓpositi: intermittere possimus. Tertio conuenienter xp̄s habuit loculos: cā cōdescēsus infirmis: dans eis exēplum: vt sibi prouideant. Forte enī nisi xp̄s loculos habuisset: putaret aliqs peccatū eē si sibi in posterū necessaria ꝓuideret. Uñ Augu. in libro de sermone dñi in mōte dicit. Hoc aūt dico: vehemēter cauendū ē: ne forte cū videris aliquē seruū dei prouidere: ne necessaria desint: vel sibi vel eis: quoꝝ cura ei cōmissa est: iudicemus eū cōtra preceptū dñi facere: ꝛ de crastino esse sollicitū. Nā dñs: cui ministrabant angeli: propter exemplum: ne quis postea scandalizaretur: cum aliquem seruorum eius animaduertisset ista necessaria procurare: loculos habere dignatus est: vsibus necessariis: quicqd opus fuisset preberet. Quarto cōueniēter xp̄s loculos habuit: vt dicit Augusti. super Jo. ꝛ habetur in prefato. c. exemplum. Exēplum domini accipite cōuersantes in terra: quare habuit loculos: cui angeli ministrabant: nisi quia ipsius ecclesia loculos habitura erat. ℭ Ad rationes in oppositum. ℭ Ad primam respondetur negādo consequentiā. Et rō est: vt dicit Albert⁹ magn⁹. Nō ꝓhibuit portari aurū ꝛ argētū: sine loculos: nisi qñ misit ad iudeos: apud q̄s semp

fuit imposita decima pauperū:ad quā reci
piebant doctores:⁊ pdicatores:ita vt nihil
eis deficeret. Uñ aūt ad alios misit:⁊ qñ iā
exosi fuerūt hoībus:dedit auctoritatē por
tandi loculos:vt patet Lu.xxij. ¶ Ad secū
dā rñdetur negando pñam. Et rō est:q: au
ctoritas illa Mat.vi.intelligit de sup̄flua ⁊
inordinata solicitudine. ¶ Ad tertiā rñde
tur negando pñaz. Et rō est:q: vt dicit Au
gu.libro de opere monachoꝝ cū dñs dixit
nolite soliciti esse ⁊c. Nō dedit intelligere:
vt nihil pecunie seruaretur a sanctis:sed q
deo non pro pecunia seruatur: ⁊ propter
inopie timorem:iusticia deseratur.

D tertiā.q.sic proceditur. Et vi
a detur q nō fuit conueniens:vt
xp̄s loculos pecunie portandos
cōmiserit Jude. ¶ Primo sic.
Dñs sciuit iudā fur ē:Ergo cōmittendo si
bi loculos dedit sibi occasionē peccandi:⁊
facultatē faciendi dānū sibi ⁊ pauperib⁹.
¶ Secūdo sic. Incōueniēs est:dare benefi
ciū:aut officiū scienter homini:quē scit idi
gnū:Sz xp̄s sciebat Judā indignū esse:Er
go ⁊c. ¶ Tertio q̄ritur:quare nō corripuit
eū:cū sciret eē talē. Et videt hoc incōueniē
ter factū:cū xp̄s ōdit doctrinā Mat.xviij.
Si peccauerit in te frater tuus corripe euz
⁊c. ¶ In oppo.est euāgeliū. Rñdeo dicen
dū:q cōuenienter fecit xp̄s:loculos cōmit
tendo Jude. Et hoc ꝓpter tres rōnes. Pri
ma:q tangitur in.c.p̄dicto. Exēplum vt ec
clesia eius fures cū patitur:tolleret. Et ē rō
Augu.q: nō videtur bonus:qui malos tol
lerare nō potuit. Uñ dicitur can.ij. Sicut li
lium inter spinas:sic amica mea īter filias.
Scdo cōmisit loculos custodiendos Jude:
vt ei oēm occasionem ꝑditionis auferret:
cū haberet ex loculis cōcupiscentie mitiga
tionē:Sz sicut dicitur eccle.v. Auarus non
implebitur pecunia. Tertio cōmisit loculos
Jude:vt doceret:q sp̄ualia sunt maioribus
cōmittēda:temporalia vero minus dignis.
Uñ dicit Albertus. Dñs de temporalib⁹
nos minorē curā semper habere docuit. Et
ideo cōtemptibiliores ad curā tēporaliū po
nere:sic p3 Act.vi.vbi Petr⁹ posuit alios
ad procurandum viduis ministerio quoti
diano temporaliū:de se aūt ⁊ alijs apostolis
dixit. Nos aūt ministerio verbi:⁊ orationi
instātes erimus. Judas aūt minor erat iter
apostolos. Uñ vltimus inter eos nominat
vt p3 Mat.x.⁊ Mat.iij. ¶ Ad rōnes in
oppositū. ¶ Ad primaz rñdetur:iuxta Al
bertū magnū sup Jo.q qñ cōmissi sunt lo
culi Jude:fur nō erat:sed iustus ƀm presen
tem iusticiam:⁊ postea facultatē habēs:fa
ctus ē fur. In quo nos docuit:q in electio
nib⁹:sufficit nobis p̄ntem iusticiam attende
re:q: de futuris qualis quis erit nō possu
mus scire. ¶ Ad secūdam rñdetur eodem
mō:q: tunc qñ cōmissi sunt ei loculi:dign⁹
erat. ¶ Ad tertiā:cū queritur:q̄re xp̄s euz
non corripuit:dicendū est iuxta Albertū q
nō corripuit:q: nō sciuit vt homo:sed vt ds
docens nos nullum debere corripere de q̄s
que nō nisi vt deus scimus.

¶ In feria tertia legitur passio ƀm Mar
cum. Circa quā passionē possunt he que
stiones disputari.

¶ Ad primaz:vtrū Petrus peccauit mor
taliter negando xp̄m.

¶ Secunda:vtrū postq̄z xp̄s predixit Pe
trum se negaturum:fuit possibile Petrū
nō negare xp̄m.

¶ Tertio:vtrum oēs Apostoli fugientes
capto xp̄o:peccauerunt mortaliter.

D primam.q.sic proceditur.
Et videtur q Petrus negā
do xp̄m nō peccauit mortali
ter. ¶ Primo sic. Dicit enī
quedā glo.q peccauit ꝑ sur
rectionē:Sz peccatū per surrectionē est ve
niale:⁊ nō mortale. Uñ primi motus:q per
surrectionē fiunt:venialia sunt:Ergo Pe
trus negādo xp̄m peccauit venialiter ⁊ nō
mortaliter. ¶ Secundo sic. Dicit Bernar
dus in libro de diligendo deo:q in Petro
fuit caritas sopita:non extincta:Sed ꝑ pec
catum mortale caritas extinguit:Ergo Pe

trus nõ peccauit mortaliter. ¶ In oppo. ẽ
euangeliũ pñs: vbi dicit manifeste: ꝙ Pe
trus mentitus est: negãdo xp̃m in fide: q̃ cõ
fessus fuerat xp̃m esse filiũ dei Mat. xvi.
Ergo Petrus negãdo xp̃m peccauit mor-
taliter: ſm illud Ps. Perdes oẽs: qui lo-
quũtur mendaciũ. R̃ñdeo: dicendum sub
ista cõclusione: ꝙ Absq; dubitatione Pe-
trus negãdo xp̃m peccauit mortaliter. Pz
ista cõclusio: tũ ex. c. illo Ambrosij imitare
Petrũ. vi. q. i. vbi istã. q. longius disputaui
mus. Sic ꝯo pz ex illo Gregorij: qui in mo
ralibus ait: ꝙ Petrus ex ipsis faucibꝰ dia
boli eripitur: Sed in faucibus diaboli non
est quis: nisi per peccatũ mortale: Ergo petrꝰ
negando xp̃m peccauit mortaliter. Tertio
pz iuxta sctm̃ Tho. in quodã quolibeto. pe-
trus negauit fidẽ xp̃i: vbi periclitabatur: ⁊
eius confessio requirebatur. Or ẽ enĩ confes
sio fit ad salutem Ad Ro. x. Ubi innui vi-
detur: ꝙ in tali causa: cõfessio fidei sit de ne
cessitate saluti. ¶ Quarto pz ex illo Mat.
x. Qui negauerit me corã hoĩbus: negabo
eũ coram patre meo: Sed nemo negatur a
xp̃o corã patre suo: nisi ꝓpter peccatũ mor-
tale: Ergo ꝯclusio vera. Quinto: conclusio
pz ex eo ꝙ negatiõi adiũxit periuriũ ⁊ blas
femiã. Nã vt dicitur Mat. xxvi. Cepit de
testari: ⁊ iurare: ꝙ nõ nouisset hoiẽ. ¶ Ad
rõnes in oppo. ¶ Ad ꝑmã r̃ñdetur: iuxta
sanctũ Tho. vbi. s. ꝙ surrectio dupliciter ac
cipitur. Uno modo ſm ꝙ opponitur deli
berationi: ⁊ sic primi motus dicuntur eẽ ex
surreptione. Sic autẽ petrus ex surreptio
ne nõ peccauit. Alio mõ accipit surreptio
ſm ꝙ opponitur electiõi: ⁊ sic Petrus ex
surreptione peccauit: ꝙ nõ peccauit ex ele-
ctione: quasi ex certa malicia: ſ ex passione
timoris: talis autem surreptio nõ excusat a
mortali: sicut pz in incõtinenti: qui fornica-
tur: motus cõcupiscentia cũ haberet ꝓposi
tũ cõtinendi. ¶ Ad secundã etiã r̃ñdetur: ꝑ
sanctũ Tho. ꝙ beatus Bernardus impro
prie loquitur. Et vt eius verbũ verificetur:
intelligẽdũ ẽ de quadã dilectiõe familiari-
tatis: quã Petrus ad xp̃m cõceperat: que i
eo mãsit: etiã post negationẽ. Uel si intelliga
tur de dilectiõe gratuita: intelligendũ ẽ: ꝙ
nõ fuit extincta ſm ꝑdestinationẽ diuinã: q
eius penitẽtiã ꝑparabat: q̃ʒuis eẽt ex se ex
tincta. Permissus autẽ est a deo petrus ca
dere: tũ vt nullus: quãtũcunq; iustus: deat
se iactare de cõstãtia: vt dicit Ambrosius in
ꝑdicto. c. imitare: tum secundo vt dicit Gre
gorius in. c. Considerandũ di. i. vt is q fu
turus erat pastor ecclesie: in sua culpa disce
ret: qualiter alijs misereri debuisset.

D secũdã. q. sic procedit. Et
videt ꝙ postq̃ ꝑdixerat xp̃s
petrum eũ negaturũ: ꝙ pe
trus nõ potuit eũ nõ nega-
re. ¶ Primo dicit Math.
xxiiij. Celũ ⁊ terra transibunt: ꝟba autem
mea nõ trãsibunt: Sed verbũ xp̃i factum
Petro: fuit: ter me negabis: Ergo illud ꝟ-
bũ xp̃i necessario implendũ: Ergo petrus
non poterat nõ negare. ¶ Scdo sic. Veri-
tas nõ põt falli. Sʒ xp̃s est veritas Jo. iiij.
Ergo falli nõ poterat. Ergo petrus nõ po
terat xp̃m nõ negare. ¶ Tertio sic. Sciẽtia
xp̃i cum esset sciẽtia dei: est inuariabilis: Er
go necessario venturum erat: ꝙ xp̃s fiẽdũ
preuiderat: Sed preuiderat petrum nega-
turũ: Ergo petrus potuit nõ negare. ¶ In
oppositum videtur euãgelium hoc: in quo:
vt visum est in. q. pma Petrus negando
xp̃m peccauit: Ergo nõ necessitate: sʒ libere
⁊ voluntarie: ꝙ ſm Augusti. peccatũ adeo
est voluntariũ: quod si nõ est voluntariũ:
nõ est peccatum. R̃ñdeo: dicendũ ꝙ du-
pliciter possumus loq ꝺ Petro. Uno mõ
ſm se cõsiderato. Et sic dicimus: ꝙ eius ne
gatio erat contingens: ⁊ ad vtrumlibet: qa
eius potentia libera: libere poterat ad op-
posita. s. ad negare ⁊ nõ negare. Scdo mo
do potest cõsiderari vt cadit obiectiue sub
actu preuisionis: vel predictionis negandi.
Et sic dicimus: ꝙ necessarium erat ipsum
negare. Sed quia illud quod cõuenit alicui
ſm se ⁊ absolute: conuenit sibi simpliciter.

Quod aũt cõuenit alicui ex aliquo: ꝯuenit
sibi ꝭm quid. Unde negatio petri: post pre
dictionem xp̃i: simpliciter erat contingens
& ꝭm quid necessaria: quia solum ꝭm quid
cadit sub actu predicendi: & non ꝭm eẽ. Ne
cessitas autem ꝭm quid: stat simul cum con
tingentia simpliciter: sicut patet per Phi-
losophum p̃mo Periermenias: sicut albuꝫ
ꝭm quid: & nigruꝫ simpliciter: sicut moueri
sortẽ est contingens simpliciter: sed moueri
dum currit: est necessarium. Unde cõmuni
ter distinguitur ista propositio. Omne sci-
tuꝫ a deo: necesse est esse: quia potest eẽ de
dicto: vel potest esse de re. Et si sit de dicto
vera est: & si est de re est falsa. Et sic ad que
stionem respondetur: ꝙ Petrus simplici-
ter non necessario: sed libere & contingẽter
negauit: & potuit non negare. Scḋm qd au
tem: scilicet ꝭm ꝙ subiacet predictioni xp̃i:
non potuit non negare: ita vt ibi sit necessi
tas consequentie: & non ꝯsequẽtia. ¶ Ad
rationes in oppositum: omnes quasi solui
tur vnica responsione: que patet ex dictis.
¶ Ad primam respondetur negando con
sequentiam simpliciter: & concedendo ꝭm
quid: scilicet ꝭm ꝙ cadit sub actu p̄uisiõis
& predictionis xp̃i. ¶ Ad secundaꝫ eodem
modo respondetur: ¶ Ad tertiam respon
detur per distinctionem datam: vel negan-
do consequentiam. Et ratio est: quia scien-
tia dei: non est tãtum quod res eueniat quo
cunqꝫ modo: sed quod res eueniet contin-
genter: vel necessario. Et ideo ꝙ diuina ꝑ
uidentia disponit: euenire infallibiliter & ne
cessario & infallibiliter eueniet. Contingen
ter vero quidem ꝙ diuine prouidentie rõ
habet vt contingenter eueniat.

D tertiam. q. sic proceditur. Et
videtur ꝙ non omnes apostoli
fugientes: xp̃o capto: peccaue-
rũt mortaliter. ¶ Primo: quia
si omnes Apostoli tunc peccauerunt mor-
taliter: videretur ꝙ fides ecclesie ꝺfecisset:
Sed hoc non est dicendum: quia fides ec-
clesie nunqꝫ defecit ꝭm illud. Osee. Despõ
sabo te in fide in sempiternum. ¶ Secũ
do sic. Petrus & apostoli alij significabant
ecclesiam vniuersalẽ. Unꝺ Aug. dicit. xxiiij.
q. i. Quodcũqꝫ. quod significabat ecclesiaꝫ
vniuersalem: Ergo si petrus & omnes apo
stoli peccassent: tota ecclesia defecisset.
¶ Tertio sic. Apostoli capto xp̃o fugierũt
ex timore: qui poterat cadere in constanteꝫ
virum: Ergo videntur excusabiles a pecca
to. Cõsequẽtia videtur bona. ¶ In oppo.
est euãgeliũ pñs: vbi dicitur. Oẽs scanda-
lum patiemini in hac nocte glo. interli. i. ab
vnitate fidei soluentur. Nicolaus de lira. i.
ruinam in peccatum patiemini propter ti-
morem mundanum. Respõdeo: dicendum
sub ista conclusione: ꝙ in passione om-
nes apostoli a xp̃o recedentes peccauerunt
mortaliter. Ista cõclusio pꝫ ex multis locis
sacre scripture: que nos diffuse deduximus
in summa nostra de ecclesia li. iij. c. lxi. De
quibus inducamus tria. Primo est illud
Ps̃. Oẽs declinauerunt. Super quo ita i-
quit Hiero. Nũc Ps̃. de passione xp̃i refe
runt: qm̃ oẽs dñm reliquerunt: in tantum
vt Petrus quoqꝫ: qui apostoloꝝ fuit prin
ceps negaret. Itẽ secũdo ex illo qḋ sequit.
Nõ ẽ q faciat bonũ nõ ẽ vsqꝫ ad vnũ. Sup
quo dicit Hieron. Sic hic apparet: ꝙ iste
Ps̃. de passione pertinet: ꝙ nullus de di-
scipulis nec Petrus qui caput ecclesie est
quia & ipse negauit. Tertio pꝫ p illud Ps̃.
Multiplicati sunt sup capillos capitꝫ mei
&c̃. Ubi dicit glo. Tẽpore passionis reces-
serunt iudei a xp̃o: & etiam apostoli: eo ve-
ro resurgente redierunt apostoli: sꝫ non iu
dei. Hoc igitur rõne ostẽditur: quia casus
tunc fuit: in quo de necessitate salutis erat
oris confessio facienda: tum quia periclita-
batur fides xp̃iana: tum ad instructionem
aliorum fideliũ: vel ad cõfirmationẽ: vel re
primendũ infideliuꝫ exultationẽ. Unꝺ super
illud de presenti di. i. in. li. iij. ijs auctoritati-
bus dicit Hu. & Archi. Mortuo xp̃o Pe
trus & alij apostoli defecerunt in fide xp̃i: &
dubitantes de eo peccauerũt mortaliter: in

quo oēs apostoli defecerūt. Vñ manifestuꝫ est: oēs peccasse mortaliter. Et vt dicit sanctus Tho. super Mat. i eodē loco Aggrauat peccatū apostoloꝝ ex ꝓpinquitate temporis: quia post tantas ammonitiones: post sacramētū susceptionē: iā obliti erāt: que fecerat eis ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primā rñdetur negando ꝯñam: tuꝫ quia i beata virgine dicitur itegerrime permansisse. Vñ in signum huius: vt dicit Guillermus in rōnali diuinoꝝ officioꝝ. Candela que occultat in diebus tenebrarum ebdomade sancte: per totam xpi ecclesiaꝫ: designat xpi fidem in virgine gloriosa remāsisse: p quaꝫ oēs fideles docti ⁊ illuminati sunt. Et idem dicit Alexander de ales in tertio. Cum secundo ꝯña illa nō valet: quia cuꝫ circūcisio: tempore illo secundū veriorem opinionem conferebat gratiam ⁊ virtutes. Vñ dicebatur signaculum iusticie fidei. Dicit enim Augusti. ad Valerianū cōtra Julianū. Ex quo est instituta circūcisio qͦ erat signaculū iusticie: diem ad sanctificationeꝫ valebat: paruulis: ad emundationē peccati originalis: sicut ⁊ baptism⁹. Et vt dicit sanct⁹ Tho. circuncisio conferebat gratiam: inquātuꝫ erat signum passionis xpi future: ita. s. ꝙ hō qui accipiebat circūcisionē: profitebat se suscipere talē fidē: vel adultus pro se: vel ali⁹ ꝓ paruulis. Vñ ⁊ Apostol⁹ dicit ad Ro. iiij. ꝙ abraam accepit signū circuncisionis iusticie fidei: Sed cum multi essent tempore mortis xpi paruuli innocentes circuncisi: ⁊ per ꝯñs habentes gratiam iustificantem: ⁊ habitum fidei: manifestum est: ꝙ apostolis omnibus deficientibus in fide: ꝙ nō sequeretur: ꝙ omnino fides deficeret ecclesie: q: paruuli illi ecclesie membra erant. ¶ Ad secūdā rñdet eodem modo. Petrus etiā: cū nōdum esset constitutus caput ecclesie: non figurabat ecclesiam: sicut princeps rempublicam suam. ¶ Ad tertiam rñdetur negādo assumptum: tum quoniam in illo casu: timor mortis nō erat timendus: sed suscipienda mors: pro fide xpi tuenda: sicut dictū est.

¶ Feria quarta legitur passio secūdū Lucam. Circa quod possunt disputari sequētes questiones.

¶ Prima est: vtrū Judas vendendo xpm cōmiserit symoniam.

¶ Secūda: vtrum peccatum crucifigentiū xpm fuit grauissimum.

¶ Tertia: vtruꝫ voluntas humana in xpo: aliud voluerit ꝙ̃ deus voluerit.

D primaꝫ sic proceditur. Et videtur ꝙ Judas vendēdo xpm: nō cōmiserit symoniaꝫ. ¶ Primo sic. Omne peccatū principaliter in electiōe cōsistit: sed voluntas eligens non est de impossibili: vt dicitur. iij. Ethi. Sed vendere xpꝫ erat impossibile: quia nō pōt aliquo terreno precio compensari. Unde de sapientia dicit. Prouer. iij. Preciosior est cunctis opibus: ⁊ ea que desiderantur: huic nō valent comparari: Ergo iudas vendere nō potuit xpm: ⁊ per ꝯñs nō cōmisit symoniā. ¶ Secundo sic. Accipiendo pecuniaꝫ pro cantādis missis: nō cōmittitur symonia: quia nullus tenetur suis stipendijs militare: ⁊ nihilominus in eucharistie sacramēto: in qualibet missa continetur totus xps: Ergo etiam iudas accipiendo pecunias vt traderet xpꝫ non videtur symoniam cōmisisse. ¶ In oppositum est: q: symonia est studiosa voluntas emendi vel vēdendi aliquid spūale: vel spūali annexū: Sꝫ Judas habuit studiū vēdendi xpm sanctū sanctoꝝ: Ergo xpm vēdēdo symoniā cōmisit. Rñdeo: dicendum sub ista ꝯclusiōe: ꝙ Judas vēdēdo xpm: symoniā cōmisit. Ista ꝯclusio colligit apte ex c. Qui studet. i. q. i. vbi in glo. mouet̃ ista q. ⁊ ponit̃ p̃fata ꝯclusio: quā ꝓbat duob⁹ medijs: tū. s. q: vēdidit hoīeꝫ liberū. ff. ad. l. fal. de. a. l. i. tū secundo q: vendidit remsacraꝫ. Preterea Judas nō solū symoniā cōmisit vendendo xpm: sed etiaꝫ alia vicia pessima incurrit. Primo quidē: vitium infidelitatis estimādo xpm sanctū sctōꝝ infiniti valoris cui nulla res in p̃cio possit cōparari posse

vēdi. Scōo incurrit vitiū ꝓsumptionis maxime: ⁊ heresis: estimādo xpm esse rē suaz: quā posset vēdere. Sola enī illa materia ē debita vēditiōis: cuius vēditor est dn̄s. In hoc ergo ꝙ Judas tēptauit vendere xpm: quodāmō protestatus est se eē dn̄m xpi: qḋ est hereticū: Ergo iudas nō tm̄ symoniac⁹: sed infidelis: ⁊ heretic⁹ fuit vendēdo xpm. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad ꝑmam rn̄detur: ꝙ Judas vendere iure nō potuit: ꝫ de facto fecit. Vn̄ symoniā cōmisit. ¶ Ad secūdaz respōdetur negando ꝯn̄am. Dicim⁹ enī: ꝙ facere pactionē de missa celebrāda: symoniacum est semper: si tm̄ nō hēat alios sumptus: ⁊ nō tenet ex officio missaz cātare: pōt accipere pecuniam: sicut cōducticij sacerdotes faciūt: non quasi pretiū misse: ꝫ quasi subsistētaculum vite.

D scōam. q. sic procedit. Et videtur ꝙ peccatū crucifigētiū xpm: nō fuit grauissimuz. ¶ Primo sic. Peccatuz nō est grauissimū qḋ hꝫ excusationē: Sꝫ xps excusauit peccatū crucifigentiuz eū: dicens pater ignosce illis: q: nesciūt qd faciūt: Ergo peccatū eoꝝ nō fuit grauissimū. ¶ Secūdo sic. Dn̄s ait Pylato Jo. xix. Qui tradidit me tibi maius peccatum hꝫ Ipse aūt pylatus fecit xpm crucifigi per suos ministros: Ergo videtur fuisse maius peccatū Jude ꝓditoris: peccato crucifigentiū xpm. ¶ Tertio sic. Christus volūtarie passus est. Ergo crucifigentes xpm: nō videntur fecisse iniustum: q: vt dicit Arist. v. Ethi. Nullus patit iniustū volēs: Ergo eorū peccatū nō fuit grauissimū. ¶ In opposituū est illud Mat. xxiij. Et vos implete mēsurā patrū vestroꝝ. Vbi dicit Criso. Quātū ad veritatē: excesserunt mēsurā patrum suoꝝ. Illi enī hoies occiderūt: isti deū crucifixerūt. Rn̄deo: dicēdū ꝙ peccatū crucifigentiū xpm: fuit grauissimū: lꝫ differēter aliqui eoꝝ magis: aliq minus: in eodē genere peccati peccauerūt. Sit ergo ista cōclosio. Principes iudeoꝝ cū cognouerūt xpm: ⁊ si aliqua ignorātia fuit in eis: fuit ignorātia affectata: q eos nō poterat excusare: grauissime inter oēs peccauerūt. Peccatū enim eoꝝ fuit grauissimū: tū ex genere peccati tum ex malicia volūtatis. Scōa conclusio: Minores etiā iudei grauissime peccauerunt: quātū ad genus peccati: minus tamen q̄ꝫ maiores: quia in minoribus in aliquo diminuebat peccatū: propter eoꝝ ignorātiaz. Vn̄ super illud Lu. xxiij. Nesciunt qd faciunt dicit Beda Pro illis rogat: qui nescierūt: ꝙ fecerūt: zelū dei habentes: sed nō ꝭm scientiam. Tertia conclusio. Multo minus grauiter peccauerūt gentiles: per quorū manus crucifixus ē xps: quia excusabat eoꝝ peccatū: quia scientiaz legis nō habebant. Quarta cōclusio Judas ⁊ principes peccauerūt grauius: q̄ꝫ Pylatus: qui timore Cesaris xpm occidit: ⁊ etiā q̄ꝫ milites: q mādato presidis: xpm crucifixerūt: nō ex cupiditate: sicut Judas: nec ex inuidia: ⁊ odio: sicut ꝑncipes sacerdotū. ¶ Ad rōnes i oppositū. ¶ Ad ꝑmā rn̄detur: ꝙ excusatio illa dn̄i: nō refert ad ꝑncipes Judeoꝝ: ꝫ ad minores vt dictū est. ¶ Ad scōam rn̄detur negādo ꝯn̄am. Et rō est: q: Judas tradidit xpm nō Pylato: sed principibus sacerdotū: q: tradiderūt eū Pylato ꝭm illud Joā. xviij. Gens tua ⁊ pōtifices tui tradiderunt te mihi. ¶ Ad tertiā rn̄det negādo ꝯn̄am. Et rō est: q: lꝫ xps voluerit passionē suaz: sicut ⁊ deus eā voluit: nunq̄ꝫ tm̄ actionez Judeoꝝ voluit. Et ideo occisores xpi ab iniusticia nō excusant. Vn̄ Dauid dānauit illū ad mortē: qui nō timuit mittere manum in xpm dn̄i: scilicet Saulem: quem eo petente occidit: vt legitur. ij. regum. i.

D tertiaz. q. sic procedit. Et vi-
a detur: ꝙ in xpo volūtas huma-
na nō voluit aliud q̄ꝫ dus vult.
¶ Primo sic. Arguitur ex illo Ps. vbi ex persona xpi dicit. Scriptū est de me: vt facerē voluntatē tuam: deus me⁹ volui: Sed ille q vult volūtatē alicui⁹ facere: vult qḋ ille vult: Ergo volōtas humana

in xp̄o nihil aliud volebat:q̄ꝫ ꝙ diuina vo
lūtas in eo. ℭ Scḋo sic. Aïa xp̄i habuit ꝑ
fectissimā caritatē: Sꝫ caritatis ē facere: qḋ
hō idē velit qḋ deus: Ergo volūtas huma
na in christo nihil aliud voluit: q̄ꝫ diuina.
ℭ Tertio. Christus fuit verus cōprehēsor.
Sed sancti qui sunt comprehensores in pa
tria: nihil aliud volunt: q̄ꝫ ꝙ deus vult: alio
quin nō essent beati: qui nō haberent quic
quid vellent. Beatus enī est: quia hꝫ quic
quid vult: ꝛ nihil mali vult: vt dicit Augu.
in libro de trini: Ergo xp̄s nihil aliud vo-
luit ſm volūtatē humanā: q̄ꝫ ꝙ voluit vo-
luntas diuina. ℭ Quarto sic. Quāto ē ma
ior cōformitas voluntatis humane ad diui
nā: tāto est maior rectitudo voluntatis: que
in hoc cōsistit: sicut per glo: patꝫ: super illud
Ps̄. Rectos decet collaudatio: Sꝫ xp̄s ha
buit rectissimā voluntatē: Ergo fuit cōfor-
mis diuine in volito. ℭ In oppo. arguitur
ex presenti euangelio: vbi ait. Nō mea vo-
luntas: sed tua fiat. Super quo verbo Au
gusti. cōtra Maximinuꝫ: in hoc ꝙ xp̄s ait:
nō qḋ ego volui: sed quod tu. Aliud ostēdit
se voluisse: q̄ꝫ pater. Rn̄deo dicenduꝫ sub
duabus conclusiōibus. Prima: ꝙ volūtas
humana sensibilitatis vel voluntas rōnalis
vt̄ natura in xp̄o voluit aliud: q̄ꝫ voluntas
diuina volebat in ipso. Secūda ꝯclusio vo
luntas rōnalis: que est per modū rōis: sem
per idem volebat: qḋ deus. Pro istaꝝ con
clusionū intelligentia ꝛ veritate est notādū
ꝙ in xp̄o ſꝫ humanā naturā ponit̄ duplex
voluntas. s. voluntas sensibilitatis: que par
ticipatiue volūtas dicitur: ꝛ voluntas rōna
lis: siue consideretur per modū nature: siue
per modū rōnis. Ut aūt dicit Damas. que
dā diuina dispensatione filius dei an̄ suam
passionē permittebat carni agere ꝛ pati: q̄
sunt ei propria: ꝛ naturalia: Et similiter per
mittebat omnibus viribus: agere queqꝫ ꝓ
pria: quantum expediebat ad finē redēptio
nis: ꝛ ostēsiōem veritatis nature. Manife
stū est aūt: ꝙ voluntas sensibilitatis refugit
naturaliter dolores sensibiles: ꝛ corporis le

sionē. Similiter etiā volūtas vt natura re-
pudiat ea: que sunt nature ꝯtraria: ꝛ q̄ sunt
ſm se mala: puta morteꝫ: ꝛ alia hmōi. Hoc
tn̄ qn̄qꝫ volūtas per modū rōis eligere pōt
ex ordine ad finē: sicut etiaꝫ in aliquo puro
homine: sensibilitas eius: ꝛ etiā volūtas ab
soluta ꝯsiderata refugit vnionē: quā volū-
tas ſm rationeꝫ elegit ꝓpter finem salutis.
Uoluntas auteꝫ dei erat: vt xp̄s dolores ꝛ
passiones ꝛ mortē pateret̄: nō ꝙ ista eēnt a
deo volita ſm se: sed: ex ordine ad finem hu
mane salutis. Un̄ patent cōclusiones ꝑfate:
quia. s. xp̄s ſm volūtatē sensibilitatis: ꝛ ſm
volūtatē rōnis: que cōsiderat̄ ꝑ modū natu
re: aliud poterat velle: q̄ꝫ deus. Que fuit ꝑ
ma cōclusio. Sꝫ ſm volūtatē que est ꝑ mo-
dū rōnis: semper ꝯformabat̄ in volito vo-
luntati diuine. Que fuit cōclusio secunda.
Que pꝫ ex eo ꝙ dicit: nō sicut ego volo: sꝫ
sicut tu. Uolebat eñ ſm volūtatem rōnis:
diuinā volūtatē impleri: q̄ꝫuis aliud dicat
se velle: ſm aliā eius volūtatē. ℭ Ad rōes
in oppo. ℭ Ad ꝑmaꝫ pꝫ rn̄sio: ex distinctio
ne volūtatis duplicis. Un̄ dicit̄: ꝙ xp̄s vo
lebat vt volūtas patris adimpleret̄: ſꝫ vo
lūtatē rōnis: nō ſm volūtatē sensibilitatis:
aut volūtatis cōsiderate ꝑ modum nature.
ℭ Ad secundā eodē mō rn̄detur: ꝙ cōfor-
mitas volūtatis humane ad volūtatē diui-
nā: attendit̄ ſm volūtatē rōnis: ſꝫ quā etiaꝫ
volūtates amicoꝝ ꝯcordant: inquātū rō cō
siderat aliq̄d volitū in ordine: ad volūtateꝫ
amici. ℭ Ad tertiā rn̄detur negando ꝯn̄aꝫ:
q: xp̄s simul fuit cōprehensor ꝛ viator: in-
quātū. s. ꝑ mentē fruebat̄ deo: ꝛ hēbat car-
nē passibilē. Et iḋ ex ꝑte carnis passibilis
poterat i eo aliud accidere: qḋ repugnaret
naturali volūtati ipsius: ꝛ etiā appetitui sen
sitiuo: qḋ nō cōtingit in beatis: qui tn̄ sunt
cōprehensores: qui ita dotati sunt impassibi
litate: vt nihil posset eis occurrere nociuū:
aut lesiuū. ℭ Ad quartā rn̄detur negando
ꝯn̄am. Et rō est: quia cōformitas: que est in
volito: nō facit rectitudinem: voluntatis: q̄a
aliquis pōt peccare volendo id volituꝫ: qḋ

deus vult:vt volendo q pater meus more
reur. Et etiā pōt mereri in hoc:q illud nō
vult:quod deus vult:vt Paulus cupiebat
dissolui ⁊ esse cum xpo:⁊ deus volebat:q
nō dissolueref:sed pter fructum animaꝝ
adhuc militaret. Sed rectitudo voluntatis
causaf ex modo volēdi vt.s. vellet ex carita
te:sicut deus. Et iterū in causa finali:vt pa
ter idem vellet. Et iterū in causa efficiēdi
vt.s. deus velit eū velle.

¶ In feria quinta die cene est euangeliuꝫ.
Ante diem festū pasche ⁊c̄. Jo.xiij. Circa
quod possunt disputari:se.q.

¶ Primo:vtrum cōuenienter in die cene
institutum est sacramētum eucaristie.

¶ Secundo:vtrum conueniēter xp̄s i die
cene Jude proditori tribuerit sacramētuꝫ
corporis ⁊ sanguinis sui.

¶ Tertio:vtrum post bucellam intinctam
a xpo:Jude porrectam: diabolus intrauit
in eum.

D p̄mam.q.sic pceditur.
Et videf q nō cōuenienter
die cene institutū fuit sacra
mētū eucaristie. ¶ Primo
sic. Per hoc sacramētum
hoies xp̄o vniuntur: sicut
mēbrū capiti. Unī dicitur Jo.vi. Qui man
ducat meā carnē:⁊ bibit meū sanguinem:in
me manet:⁊ ego in eo. Sꝫ xp̄s ē caput etiaꝫ
oiuꝫ hoiuꝫ:etiā qui fuerūt ab initio mundi:
Ergo nō debuit institutio hmōi sacramenti
differri vsqꝫ ad finē mūdi. ¶ Secūdo sic.
Hoc sacramētū dicitur viaticū:q: tēdentes
ad patriā:in via cōfortat quotidie:nos etiā
lapsos reparat: Sꝫ patres:qui erāt aā aduē
tū xp̄i:ad patriā tendebat:hospites ⁊ pere
grinos se vocantes:vt patꝫ ad Hebre.xi.⁊
quotidianis peccatis impediebātur: Ergo
ante aduentū xp̄i:debuit sacramētū hoc in
stitui. ¶ Tertio sic. Hoc sacramētū dicitur
memoriale passionis xp̄i:ɓm illud Math.
xxvi. Hoc facite in meā commemorationem:
Sꝫ memoria est pteritoꝝ: Ergo hoc sacra
mētū nō debuit aā passionē xp̄i institui:Et
per ɔn̄s nō i cena. ¶ Quarto sic. Per ba
ptismū aliquis ordinaf ad eucaristiā:q non
nisi baptizatis debet dari: Sꝫ baptismus in
stitutus est post xp̄i passionē:⁊ resurrectio
nē:vt pꝫ Mat.vltimo: Ergo hoc sacramē
tū incōuenienter est institutum aā xp̄i passio
nē. ¶ In oppo.ē euāgeliū p̄ns:in quo di
citur:q hoc sacramentū est institutū a xp̄o.
De xp̄o aūt dicitur Mat.vij.q bn̄ oia fe
cit: Ergo cōuenienter institutū est:qn̄ xp̄s i
stituit. Rn̄deo:dicendū sꝫ b duabus cōclu
siōibus. Prima:q nō potuit institui aā in
carnationē verbi. Pꝫ cōclusio:q: hoc sa
cramento cōtinef verbū incarnatū realiter
Ergo institui nō potuit ante incarnationem
verbi. Secundo sic. Hoc sacramētū conti
net graue plenitudinem. Unā eucharistia di
citur. Sꝫ tēpus plenitudinis incepit ab in
carnatiōe xp̄i: Ergo aā incarnationē insti
tui nō potuit hoc sacramētū. Scōa ɔclusio.
Cōuenienter institutū est hoc sacramētum
die cene:⁊ nō ante. Ista cōclusio ostēdif ex
quatuor. Primo apparet ex necessitate:q
assignaf institutione hmōi sacramētū:vt q
ad pfectionē nostrā exigebaf:vt caput no
strū etiā realiter nobis ɔiungeref: Et ideo
quādiu sub ppria specie cū hoibus cōuer
satus est nō oportebat hoc sacramētū insti
tui:ɓ qn̄ ei⁹ corporali p̄ntia destituēda erat
ecclesia. Et ista rō tāgif ab Eusebio:qui sic
ait. Quia corp⁹ assumptū ablatur⁹ erat ab
oculis ⁊ illaturus syderib⁹:necesse erat:vt
die cene sacramētum corporis ⁊ sanguinis
sui cōsecraret:vt coleref iugiter per miste
riū:qd semel offerebaf in pciū. Scōa rō su
mitur ab eius figura. Christ⁹ q̄ꝫdiu in mū
do ɔuersatus est:figuras legis obſuare vo
luit:factus sub lege:vt eos q sub lege erant
redimeret. Et q: veniente veritate cessit fi
gura:iō nō debuit hoc sacrametuꝫ institui
nisi xp̄o ascendēte per mortē:qn̄ figure ve
teris legis termināde erāt. Et ideo ɔueniēter
fuit imminēte passione:celebrato p̄ori sacra
mento:nouū sacramētū instituere: Et q: ibi
terminaf figura:vbi dꝫ incipere veritas.

In feria quinta a dñica in ramis palmaꝝ.

Agnus aūt paschalis erat figura hmōi sa-
cramēn. Et ideo institutū ē post comestiōē
agni. Uñ cantatur in officio corporis xpi.
Post agnū typicū: expletis epulis: corpus
dñicū datū discipulis ꝛc. Tertia rō sumitur
ab ipsa repñtatiōe hmōi sacramēti: Est eni
repñtatiuū dñice passionis. ꝛ iō cōgrue iā
passione iminēte instituitur. Quarta rō su-
mitur ex ritu: quo frequētādū est hoc sacra
mentū: vt vltimo traditū: magis memorie te
neretur: Ea eni: q̄ vltimo dicūtur maxie ab
amicis recedētib⁹: magis memorie cōmen
dātur: ꝑsertim q̄ tūc magis inflāmatur af-
fect⁹: ad amicos. Ea v̄o ad q̄ magis afficiū
tur: ꝓfundius aīo iprimūtur. Qꝛ igitur vt
papa Alexāder dicit Nihil i sacrificiys ma
gis eē pōt: q̄ȝ corpus ꝛ sanguis xpi: nec vlla
oblatio hac potior est. Et iō vt maiori vene
ratiōe haberetur dñs: vltimo discessū suo a
discipulis suis hoc sacramētum instituit. Et
hoc idē dicit Augu in libro rñsionū ad Ja
nuariū. ℂ Ad rōnes in oppo. ℂ Ad ꝑmā
rñdetur negādo ꝯñam. Et rō est: q̄ xps ab
origene mūdi erat caput iustoꝝ: nō q̄si ha-
bens actu cōformitatem in natura: cū mem
bris ecclesie: incarnatiōe nondū facta: ȝ so-
lū secūdū incarnationē expectātiū: Et iō cō
iunctio corporis mistici ad suū caput: p tē-
pore illo nō poterat fieri: per aliq̄d sacram
tū: realiter cōtinēs ipsuȝ caput: mēbris con
forme: ȝ poterat per aliqua sacramēta figu
rari. ℂ Ad scđam rñdetur negādo ꝯñam.
Et rō est: q̄ quāuis antiqui patres essent tē
dētes ad patriā: nō tñ erāt illi in statu tūc ꝑ-
ueniendi añ xpi incarnationē. Et iō nō com
petebat pro tpe viaticū esse: quo stati ad pa
triā perducūtur. ℂ Ad tertiā rñdetur ne-
gādo ꝯñaȝ. Et rō ē: q̄ sacramētū illud fuit
institutū in cena: vt in futuȝ esset memoria
le dñice passiōis: ea perfecta. Uñ signāter
dicit. Quotiēscūq̄ȝ feceritis: in meā cōme-
morationē: de futuro loquens. Uñ tūc non
erat memoriale: sed instituebatur in memo
riā in posterū celebrandū. ℂ Ad quartaȝ
rñdetur negando ꝯñaȝ. Et rō est: q̄ baptis
mus iaȝ erat institutus i ipso xpi baptismo:
Uñ iaȝ aliq ipso xpi baptismo erāt dapti-
zati ꝛc. vt legitur Jo. iij. ȝ necessitas vten-
di sacramento baptismi inducta fuit hoibus
post passionem ꝛ resurrectionem.

D secūdā. q. sic procedit. Et
videt q̄ nō fuit cōueniēs: q̄
xps in die cene daret sacra-
mētum corporis ꝛ sanguinis
ei⁹ Jude ꝓditori. ℂ Primo
sic. Christus ipleuit quod precepit: ꝓm illud
Act. i. Cepit Jesus facere ꝛ docere: Sȝ pre
cepit Mat. vij. Nolite sanctū dare canib⁹
cū ipse xps cognosceret Judā esse peccato
rē: dico q̄ nō fuit ꝯueniēs: q̄ ipse Jude da
ret corpus suū ꝛ sanguinē. ℂ Scđo. Sicut
dicit Augu. q̄ deus nō est cā alicui: q̄d de-
terior fiat: Sed Judas sumēdo corpus xpi:
peccauit ꝛ factus est deterior: Ergo nō fuit
cōueniēs q̄ illi daretur sacramētū. ℂ Ter
tio sic. Sicut legitur Math. xxvi. Postq̄ȝ
dñs dedit discipulis corpus ꝛ sanguinē suū
dixit eis. Nō bibā amodo de hoc genimi-
ne vitis: vsq̄ȝ ad diē illū: cū illud bibam vo
biscū nouū: in regno patris mei. Et q̄ erat
eis in remissionē peccatoꝝ: Sed neutrum
Jude cōpetit: Ergo videtur q̄ Judas non
accepit sacramentū cū aliys. ℂ In opposi-
tū est euāgeliū: vbi dicitur oibus. Accipite
ꝛ manducate ꝛc. Rñdeo: dicendū sub ista
cōclusione. Cōuenienter xps dedit Jude si
mul cū aliys discipulis corpus ꝛ sanguineȝ
suū in sacramento. Ista conclusio est Criso.
ꝛ Augusti. ꝛ Dionysij libro ecclesiastice ie
rarchie. Licet enim cōsiderata malicia Ju
de nō debuisset xps corpus suum ꝛ sangui-
nem ei dare: tamen quia xps debuit eē no-
bis exemplum iusticie: non conueniebat ei⁹
magisterio: vt Judam occultum peccatoreȝ
sine accusatore ꝛ euidente probatione: ab
aliorum conditiōe separasset: ne per hoc da
retur exemplum prelatis ecclesie similia fa
ciēdi. s. peccatoribus occultis denegare sa-
cramētū. Scđo vt oēȝ occasionē ei auferret
malefaciēdi: quā assumere potuisset: si i ali-

quo ab alijs discipulis ante apertam mali-
ciá sufficí discretus: Hylarius tamé contra
riũ dicere videtur. Sed quod dictũ est cõ-
munius tenetur. ¶ Ad rationes in opposi
tum. ¶ Ad primam rñdetur negando con-
sequentiam. Et ratio est: quia licet Judas in
rei veritate: canis esset: τ eius iniquitas no
ta esset xpo: sicut deo: nõ tamen erat nota ei
per modum: quo hominibus innotescit. Et
ideo xps Judã nõ repulit a cõmunione: vt
daret exemplum: tales peccatores occultos
nõ esse ab alijs sacerdotibus repellendos.
¶ Ad secũdã rñdetur negando cõsequen
tiam. Et ratio est: quia xps non dedit cau-
sam nec occasionem Jude peccandi: sꝫ pec-
catũ euitandi: ex mansuetudinis sue ostenta
tione ad ipsũ: sed ipse ex tali medicina sum
psit periculum mortis. ¶ Ad tertiã rñde-
tur negando consequentiã: Et ratio est: qa
ꝙ Judas nec biberit vinũ in regno christi:
nec remissionem peccatorꝫ consecutus sit:
culpa sua fuit: quia sacramentũ corporis et
sanguinis xpi tantum sacramentaliter sum-
sit: nõ autem spiritualiter. Bibere autem vi
nũ in regno patris cum xpo: τ peccatorꝫ re
missionem consequi: tantũ spiritualiter su-
mentibus sacramentum debetur.

D tertiam. q. sic procedit. Et
videtur ꝙ post buccellaꝫ pa
nis porrectam Jude: intrauit
diabolus i eũ. ¶ Primo sic
dicitur Lu. xxij. ꝙ intrauit
sathanas in eum τ Mat. xiiij. ꝙ diabolus
immiserit in cor Jude. vt traderet eũ. Sꝫ
hoc fuit ante buccellam panis susceptã: Er
go nõ post buccellã τc. ¶ Secundo sic: ꝙ
nec ante nec post solus deus illabitur aĩe: er
go diabolus nõ potuit intrare in cor Jude
Añcedens est maxima: Ergo τc. ¶ In op
positum est euangeliũ: τ. c. Sic iudas: de eõ
se. di. ij. Respondeo dicendũ: iuxta sanctũ
Tho. in quolibeto. iij. τ super Jo. c. xiij. ꝙ
sathanam intrare Judã: siue alium hominẽ
potest dupliciter intelligi. Uno modo i cor
pore hominis. sicut ij qui corporaliter ve-
xantur a demone. Et hoc modo est conclu
sio: ꝙ essentialiter potest demon intrare in
hominẽ: sicut pꝫ ex multis locis euangelij.
Alio modo potest intelligi. s. ꝙ diabolus in
tret in mentem: ita ꝙ menti diabolus essen
tialiter illabitur. Et hoc modo est conclusio
ꝙ diabolus non potest intrare in mentem
hominis: nisi solus deus. Patet ista cõclu-
sio sic. Anima enim rationalis: cum sit sim-
plex: τ corporea: nõ habet dimẽsiones quã
titatis: vt aliquid in ea esse dicatur: quasi. j.
eiusdem dimẽsiones cõtentum: τ ideo nihil
potest in ea esse: nisi quod ei dat esse: quod
in ea est: per virtuteꝫ suam. Dicimus ergo
ꝙ deus: qui animã in esse producit: ẽ in ani
ma per suam virtutẽ. Ubi aũt est virtꝰ dei:
ibi τ est essentia dei. In deo enim idem est
essentia τ virtus Unde manifestum relin-
quitur: ꝙ solus deus essentialiter est in ani
ma. ¶ Ad rationes autem in oppositũ re
spondetur. Primo: ꝙ diabolus dicitur in-
trare cor: vel mentem hominis: per affectũ
vel effectum malicie: inquantum. s. homo ab
eo seductus: sequitur cum ad perpetrãduꝫ
malũ: ꝙ suggerit. Et hoc modo dicitur in-
trasse cor Jude Unde dicit Nicolaus de
lira super illud Luc. xxij. Intrauit satanas
iudam in animã: nõ per elapsuꝫ: quia ẽ deo
proprium: sed per effectum: venditionẽ xpi
ei suggerendo. Secũdo dicitur: ꝙ post buc
cellam intinctam dicitur diabolus intrasse
Judã: nõ quidem possidendo de nouo: qa
prius vt argutum est: intrauerat: sed intra-
uit post eum plenius: possidendo: sicut apo
stoli licet spiritum sanctum receperunt ante
resurrectionem domini: dicuntur tamen re
cepisse spiritum sanctum in die Pentheco
sten: quia ad maiorem plenitudinem.

¶ In feria sexta: in qua fit mentio de mor
te xpi legitur passio Jo. xvii. Circa quod
possunt disputari: se. questiones.

¶ Primo: vtrum cõueniens fuit xpꝫ mori.

¶ Secundo: vtrum alia passio christi suffe
cisset: ꝗꝫ mors: pro redemptione humani
generis.

¶ Tertio: vtrū cōueniēs fuit xp̄m cū latronibus crucifigi.

Ad primaz. q. sic proceditur. Et videtur: q̄ nō fuit cōueniens xp̄m mori. ¶ Primo sic. Id enim qḋ est p̄ncipiū in aliquo genere: non disponit p̄ id: qḋ est cōtrariū illi generi: sicut ignis: qui est p̄ncipiū caloris: nunq̄ȝ pōt esse frigidus: Sed filius dei est principiū ⁊ fons vite: Ergo videtur: q̄ nō fuerit cōueniens christuȝ mori. ¶ Secūdo sic. Maior est defectus mortis: q̄ȝ morbi: q̄ per morbū peruenitur ad mortē: Sed nō fuit cōueniens xp̄m aliquo morbo lāguescere: vt Criso. dicit super Mat. Ergo etiam nō fuit conueniēs ipsum mori. ¶ Tertio sic. Christus dicit Io. x. Ego veni: vt vitaȝ habeant: ⁊ habūdātius habeāt: Sed oppositum nō perducit ad oppositū. Ergo videtur: q̄ nō fuit cōueniēs xp̄m mori. ¶ In oppo. ē euāgeliū p̄ns: ⁊ illud Io. xi. Expedit: vt moriatur vnus hō: p̄ populo. R̄n̄deo: dicēdū sub ista cōclusione. Cōueniēs fuit xp̄m mori. ⁊ hoc multiplici rōe. Primo quidē ad satisfaciendum p̄ humano generi: qḋ erat morti adiudicatū p̄pter peccatū: s̄m illud Geñ. ij. Quacūq̄ȝ die comederitis: morte moriemini. Est aūt conueniens satisfaciendi pro alio modus: cū quis subijcit se pene: quā alius meruit. Et iō xp̄s mori voluit: vt moriēdo p̄ nobis satisfaceret s̄m illud. i. Petri. iij. Christus semel p̄ peccatis nostris mortuus est. Secundo ad ostēdendū veritatē nature assumpte. Sicut enim Eusebius dicit. Si aliter post cōuersationē cū hominibꝰ: euanescēs subito euolaret: fugiens mortē: ab oibus cōpareretur fantasmati. Tertio vt a mortuis resurgēdo virtutē suā ostēderet: qua mortē supauit: ⁊ nobis spem resurgendi a mortuis daret: vt Apostolus ait. i. Corin. xv. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad p̄mā r̄n̄detur: q̄ xp̄s est fons vite: s̄m qḋ deus: nō aūt s̄m q̄ hō. Mortuus aūt nō est s̄m q̄ deus: ſ̄ s̄m q̄ hō. Et ita nō p̄cedit. ¶ Ad secundam respondet negando consequentiam. Et rō ē: quia xp̄s nō sustinuit mortē ex morbo p̄ueniētē: ne videretur ex necessitate mori: p̄pter infirmitatē nature: ſ̄ sustinuit mortē ab exteriori illatā: cui se spontaneū obtulit: vt mors eius volūtaria ostēderetur. ¶ Ad tertiaȝ r̄n̄detur negando ɔ̄n̄am. Et ad p̄bationē dicit: q̄ vnū oppositoꝝ per se nō ducit ad aliud sed q̄nq̄ȝ bene per accidens: sicut frigidum per accidēs: q̄nq̄ȝ calefacit. Et hoc mō xp̄s per suā mortē nos perduxit ad vitā: q̄a de sua morte mortē nostraȝ destruxit: sicut qui penā pro alio sustinet: remouet penā eius.

Ad secundam. q. sic proceditur. Et videtur: q̄ alia passio xp̄i suffecisset ad redēptionē humani generis sine morte. ¶ Primo sic. Pena quam qs pro alio sustinet: quātitatē accipit: quātū ad v̄tutē satisfaciēdi ex cōditione patientis: Sȝ xp̄s inquātū est deus ⁊ hō: hȝ infinitaȝ dignitatē: Ergo q̄libȝ passio sine pena: quā sustinuit: sicut fames: fatigatio: ⁊ hmōi: sufficiēs fuit ad satisfaciēdū pro humano genere: etiā sine morte. ¶ Scḋo sic. Dicit Bernardus: q̄ vna gutta sanguinis xp̄i fuisset sufficiēs p̄ciū nostre redēptiōis: ſ̄ aliq̄d de sanguine xp̄m effusuȝ est in xp̄i circōcisiōe: Ergo nō oportebat q̄ vlterius pateretur. ¶ Tertio sic. Tāta pōt eē ɔtritio in nobis penitētibꝰ: q̄ totū peccatū dimittat: ⁊ quātū ad penā: ⁊ quātū ad culpā. Sȝ in xp̄o ab instāti sue ɔceptiōis fuit p̄fectissima caritas que ɔtritiōi tribuit vim expurgandi peccatū: Ergo xp̄s ab instāti: sue ɔceptiōis sufficiēter satisfecit pro oibus peccatis nostris. Et ita nō oportuit: q̄ p̄ passionē mortis satisfaceret. ¶ In oppo. est euangeliū p̄ns: in quo legitur mortē p̄ humano genere subijsse. Secūdo sic. Dicit Apostolus ad Gala. ij. Si ex lege est iusticia: ergo xp̄s mortuus ē gratis. i. inutiliter ⁊ sine cā: Sȝ si alia passio sufficeret sine morte: xp̄s gratis mortuꝰ eēt: Sȝ hoc dicere ē incōueniēs: Ergo alia passio xp̄i sine morte ad redēptionē huma

ni generis nō suffecisset. Rñdeo dicēdum
sub ista cōclusione: q̄ alia passio christi sine
morte: ꝫ suffecisset ad redēptionē humani
generis: cōsiderata ꝯditione persone patiē
tis: propter infinitaȝ dignitatē: nō tñ cōside
rato genere pene: ad quā humanū genus p̄
pter peccatū obligatū erat. Ista cōclusio p̄
mo pȝ ex illo ad Hebre. x. Christus vna ob
latione cōsummauit in eternuȝ sanctificatos.
Et ideo nō est locus secūde oblationis: sed
manifestū est: q̄ xp̄s ante mortē: multas pas
siones sustinuit: esuriens: laborans: conspu
tus: ⁊ flagellatus. Si ergo iste passiones suf
fecissent: nō obtulisset seipsum ad mortem.
Obtulit autem seipsum hostiam deo patri:
p̄ peccatis nostris: vt dicitur ad Ephe. v. ⁊
hoc per mortē. Ergo passio xp̄i absq̄ mor
te nō suffecisset. Secūdo sic. Nō erat debi
tor mortis: Si ergo xp̄s debuit pro alijs sa
tisfacere recōpēsando: oportuit q̄ ipse mor
tē: quā nō debebat: exsolueret. Vñ Grego
rius. iij. moralium: q̄ nisi xp̄s mortem inde
bitā suscepisset: nequaq̄ nos a morte obita
liberaret. Pro pleniori noticia veritatȝ hu
iusmodi ꝯclusionis: est notandū iuxta sctm̄
Tho. q̄ xp̄i satisfactio pro tota humana na
tura: duas cōditiōes cōcernere debuit. s. vt
esset vniuersalis respectu omniū satisfactio
nū quodāmodo. Scd̄o vt esset exemplaris
respectu oīum particulariū satisfactionum
Uniuersalis aūt erat nō per predicationeȝ
de multis quasi per multas satisfactiones
particulares multiplicata: ꝫ habēs virtuteȝ
respectu oīum. Vñ nō oportuit: q̄ ipse oēs
penas: que ex peccato consequi p̄nt: assumie
ret in seipso: sed illam: ad quā oēs ordinan
tur: ⁊ que cōtinet in se oēs penas: q̄zuis nō
sciu. Finis aūt oīum terribiliū est mors: vt
dicit Phūs. iij. Ethi. Et ideo per passionē
mortis debuit satisfacere. Inquātum vero
fuit exēplaris respectu nostraȝ satisfactio-
nū: debuit habere magnitudinē excedentē
oēs alias satisfactiones: quia exemplar de-
bet esse prestantius exemplato. Et ideo ꝑm
maximā penarū: debuit satisfacere. s. p̄ mor
tem. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primam
rñdet negādo ꝯñaȝ. Et ratio est: q̄ ꝫ pene
alie: quas xp̄s sustinuit: essent sufficiētes ad
satisfactionē pro humana natura: considera
ta cōditione patientis: nō tñ cōsiderato ge-
nere: ad genus humanū erat obligatū: p̄o
pter peccatū: quod tñ eē debebat: vt. s. nos
de morte per mortē redimeret. ¶ Ad secū-
dam respōdetur eodem mō: q̄ q̄zuis gutta
sanguinis: quā in circūcisione fudit: eēt suf
ficiens ad satisfactionē: considerata ꝯditio
ne persone: nō tñ vt dictuȝ est. ¶ Ad terciā
rñdet negando ꝯñam. Et rō est: quia cōtri
tio nō tm̄ habet vim ex caritate: sed etiā ex
dolore. Et ideo rōne caritatis: delet culpā:
ratione autē doloris: computantur in satis
factione pene. Alie autē pene xp̄i: nō suffi-
ciūt: quia in eis nō cōtinent oēs alie pene:
sicut in passione mortis cōtinentur.

D tertiā. q. sic ꝑceditur. Et
videt: q̄ nō fuit conueniens
xp̄s cū latronibus crucifigi.
¶ Primo sic. Dicit ad. Co
rin. vi. Que participatio iu
sticie cum iniquitate: Sȝ xp̄s factus est no-
bis iusticia. Iniquitas aūt pertinet ad latro
nes: Nō ergo fuit cōueniens: vt xp̄s simul
cū latronibus crucifigeretur. ¶ Scd̄o sic.
Super illud Mat. xxvi. Si oportȝ me mo
ri tecū: non te negabo: dicit Origeñ. Mo-
cū Iesu pro omnibus moriente: hoīum nō
erat: Ergo minus fuit cōueniens: vt simul
cū latronibus moreretur. ¶ In opposi. est
euāgelium p̄ns. Rñdeo dicendum q̄ xp̄s
crucifixus est inter latrones aliqua quidē
rōne: quātū ad intentionē iudeoȝ: alia ve-
ro quantum ad dei ordinationē. Quātum
vero ad intentionē iudeorum: duos latro-
nes vtrinq̄ crucifixerunt: sicut dicit Criso.
vt eorum suspitionis fieret particeps: Sed
nō ita euenit. Nam crux vbiq̄ honoratur.
Quantum vero ad dei ordinationē: xp̄s
cum latronibus crucifixus est: quia vt Hie
rony. dicit super Mat. sicut maledictū cru
cis: factus est xp̄s: sic pro oium salute: inter

noxios quasi noxius crucifigitur. Secūdo vt dicit Leo papa in sermone de passione Duo latrones vnus ad dexteram: alius ad sinistrā crucifigitur: vt in ipsa patibuli specie demonstraret illa: que i iudicio ipso omniū hominū facienda est distinctio. Et Augu. dicit super Jo. Ipsa crux: si attēdas: tribunal fuit. In medio enim iudice cōstituto: vnus qui credidit liberatus: alter qui insultauit: damnatus est: iā significat: quid facturus est de viuis et mortuis: alios positurus ad dexterā: alios ad sinistrā. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primā rñdetur: q rō nō pcedit. Et ratio est: q sicut xps debitū mortis nō habuit: sz mortē voluntarie subijt: vt sua virtute vinceret mortē ita etiam nō habuit meritū: vt cū latronibus poneref: sz voluit cū iniquis deputari: vt sua virtute iniquitates destrueret. Vñ Criso. dicit sup Mat. q latroné in cruce cōuertere: et in paradisum inducere: nō minus fuit: q̄z contūdere petras. ¶ Ad secundam rñdetur negando añam. Et rō est: q nō cōueniebat: q cū xpo aliquis alius pateretur ex eadē causa. Vñ Origeñ ibidē subdit. Oēs fuerūt in peccatis: et oēs opus habebāt: vt pro eis ali⁹ moreretur: nō ipsi pro alijs.

¶ Sabbato sancto legitur euangeliū Vespere aūt sabbati etc. Math. xxviij. Circa qd possunt disputari se. q.

¶ Primo vtrum conueniens fuit christuz sepeliri.

¶ Secūdo vtrum conueniens fuit vt xps ad infernuz descēderet.

¶ Tertio vtrum christus totus fuit in inferno.

a Ad primam. q. sic proceditur. Et videtur q nō fuit conueniens xpm sepeliri. ¶ Primo sic. Nihil circa xpm fieri debuit: quod nō essent salutiferū nobis: Sed in nullo videtur ad salutez hominis pertinere: q xps fuerit sepult⁹: Ergo nō fuit cōueniēs xpm sepeliri. ¶ Scdo sic. Sicut cōueniens fuit: vt moreretur morte ignominiosa: ita videtur q debuit sepeliri sepultura obiecta: et vili: Sed hoc non est factū: Ergo etc. ¶ Tertio sic. Si dicatur q xps sepeliri voluit: vt daret hominibus spem resurgendi de sepulchro: ergo similiter incinerationē corporis sui pati debuit: vt spem resurgendi incineratis post incinerationem daret: Sed hoc non fuit conueniens: Ergo etc. ¶ Quarto. Sicut mors est pena peccati primi parētis: ita et incineratio. Dictum est enim primo homini post peccatum. Puluis es: et in puluerem reuerteris: vt dicitur Geñ. iij. Sed christus mortem sustinuit: vt nos a morte liberaret: Ergo etiam cum sepeliri voluit: incinerari debuit corpus eius: vt nos ab incineratione liberaret. ¶ Quinto. Si corpus christi fuit sepultum: videtur q separatum fuit a diuinitate: cui erat vnitum. Patet cōsequentia: quia remoto medio: remouentur extrema: Sed diuinitas vnita est carni: mediante anima: Ergo in morte christi: cum sit separata anima a carne christi: et ita iaceat in sepulchro sine anima: per consequens diuinitas fuit separata a carne. ¶ In oppositū est euangelium presens: vbi ait. Mittens mulier hoc vngentum in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. Respondeo: dicendum sub certis conclusionibus. Prima est q conueniens fuit Christum sepeliri. Que conclusio probatur sic. Cōueniens eniz fuit christuz sepeliri: ex multiplici respectu: Primo ad probandum veritatem mortis. Nō enim aliquis in sepulchro ponitur: nisi quādo iam de veritate mortis constat. Unde Math. xv. legitur q Pylatus anteq̄z concederet christum sepeliri diligenti inquisitione cognouit: eum esse mortuum. Secundo: quia per hoc: q christus d sepulchro resurrexit: datur spes resurgendi per ipsum ijs: qui sunt in sepulchro: secūdum illud Jo. v. Omnes qui in monumentis sunt: audiēt vocē filij dei: et q audierint viuent. Tertio ad exēplū eoz: q per mortē xpi spiritualiter

moriuntur peccatis: qui. s. abscondentur a turbatione hominū. Vñ dicitur. Colo. iij. Mortui estis: ⁊ vita vestra abscondita est cū xpo in deo. Scda cōclusio. Conueniens fuit: vt xps sepeliret in orto: ad significādū q per mortē ⁊ sepulturā ipsius liberamur a morte: quā incurrimus p peccatum Ade in orto paradysi cōmissum. Tertia conclusio. Cōueniēter xps sepultus ē in sepultura aliena: vt dicit Augu. in quodā sermone q pro alioꝝ moriebat salute. Quarta ꝯclusio Cōueniēs fuit: vt sepeliret in nouo monumēto: q si aliqs ibi fuisset añ sepultus: potuisset calūniari a iudeis: q ille surrexisset: ⁊ nō xps. Et eadē rōne sepultus est ꝯueniēter in sepulchro: qđ exciderat de petra: ne si sepultus fuisset in terra: diceretur a iudeis: q discipuli p cauernas terre extraxissent. Quinta cōclusio. Cōueniēs etiā fuit: vt corpus xpi inuolutū esset in syndone mūda. i. pāno lineo mūdo: quia corpus ei⁹ erat mūdissimū. Vñ ꝓpter hoc corpus xpi nō ꝯsecratur in altari super pannū siricū: ſ; lineū: q corpus xpi tali panno fuit inuolutum: vt dicitur de cōse. di. i. Sexta cōclusio. Lic; cōueniēs fuit: xpm sepeliri: nō fuit tñ ꝯueniēs corpus eius incinerari. Ista conclusio p; ex illo Ps. Nō dabis sanctū tuū videre corruptionē. Quod Damas. exponit de corruptione: que ē per resolutionē in elementa. Ostēditur etiā cōclusio ex hoc: q putrefactio cuiuscūq; corporis ꝓuenit ex infirmitate nature illius corporis: que nō pōt amplius cōtinere corpus in vnū. Mors autē xpi sicut sup̄adictū est: nō debuit eē cū īfirmitate nature: ne crederet esse inuolūtaria Et ideo nō ex morbo: sed ex passione illata: voluit mori: cui se obtulit sponte. Et iō xps ne mors eius infirmitati ascriberetur: noluit corpus suum qualitercunq; putrefieri aut qualitercūq; resolui: ſ; ad ostētionē virtutis diuine voluit corpus illud incorruptū pmanere. Septima cōclusio. Diuinitas nō fuit separata a carne xpi: nec ī morte nec in sepultura. P; ꝯclusio. Dicitur enim ī symbolo: q filius dei mortuus est ⁊ sepult⁹: Sz hoc nō dicit: nisi quia corpus in sepulchro fuit: Ergo diuinitas a corpore separata nō fuit. Cuius rō etiā ex tribus accipi potest. Primo ex parte dei: quia cū sit immutabilis: ⁊ q sibi perfecte cōiunctum est: immutabilitatē pstat: vt. s. ei immutabiliter adhereat. Secūdo ex parte ipsius assumpti: qđ per mortem: quā ex obediētia patris sustinuit: nō debuit suam dignitatē amittere: sed magis debuit clarificari. Tertio ex fine assumptionis: q ea: que post mortē ipsius circa ipsum acta sunt: salutaria nobis nō fuissent: nisi diuinitas iuncta fuisset. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad p̄mam respondetur negando minorem. Dicimus enim: q sicut mors efficiēter operata ē nostram salutē: ita etiam ⁊ eius sepultura. Vñ Hiero. dicit super Mat. Sepultura xpi resurgim⁹. Et ysa. liij. Dabit impios pro sepultura. Dicit glo. i. gentes: que sine pietate erāt: deo patri dabit: quia mortuus ⁊ sepultus eos acquisiuit. ¶ Ad secūdam r̄ndetur negādo ꝯñaz. Vñ dicimus: q l; mors xpi fuerit ignominiosa: sepultura tñ eius debuit esse nobilis: ⁊ sumptuosa. Cuius rō est: quia passibilitatē ⁊ humilitatem assumpsit xps pro nostra redēptione: ideo illa completa in sua morte: p̄dicta debuerunt cessāre: ⁊ ea sequi: q quodammodo ad gloriam sue resurrectionis pertinere videbantur. Unde vtrumq; fuerat predictum per ysa. prophetaz de turpitudine mortis eius ysa. liij. Tanq; ouis ad occisionem ducetur ⁊c. Et sequitur ibidem. Et cum sceleratis reputatus ē. De nobilitate sue sepulture dicitur. ysa. xi. Radix yesse: que stat ⁊c. Sequitur. Et erit sepulchrum eius gloriosum. ¶ Ad tertiaz respōdetur negando consequentiam. Et ratio ē: quia Christus de sepulchro resurrexit virtute diuina: que nullis terminis choartatur Et ideo q a sepulchro surrexit: sufficiens argumentum fuit: q homines erant resuscitandi virtute diuina: non solum de sepulchris: sed de quibuscunq; terrenis.

¶ Ad quartam rñdetur negãdo pñam. Et ratio est: quia xps cum nõ esset subiect⁹ peccato: nec morti erat obnoxius: nec incinerationi: que erant pene originalis peccati: tamẽ mortẽ libenter sustinuit ꝓpter salutem nostram. Si autem corpus eius fuisset putrefactũ vel resolutũ: magis hoc fuisset i detrimẽtũ humane salutis: dũ nõ crederetur in eo esse virtus diuina. Unde ex persona eius dicitur in Ps̃. Que vtilitas in sanguine meo: dũ descẽdero in corruptionẽ. Quasi diceret. Si corpus meũ putrescat: perderetur effusi sanguinis vtilitas. ¶ Ad quintam rñdetur negando pñam. Dicimus enĩ ꝙ in morte xpi non fuit diuinitas separata a carne: nec ab anima. Nam, vt dicit Leo papa tanta fuit vnio dei ⁊ hominis: vt nec supplicio posset dirimi: nec morte distigui. Ad ꝓbationẽ aũt rñdemus: ꝙ anima quãtum ad vnibilitatem corporis: est mediũ necessitatis: quia corpus non esset vnibile: nisi inquantũ est animatũ: sed vnionem i actu est mediũ congruentie: quo remoto nõ necessario vnio tollitur. Et ideo quia separata anima a corpore adhuc remansit ordo in corpore ad animam: ideo non tollitur vnio diuinitatis ad carnem.

D secundam. q. sic procedit. Et videtur: ꝙ non fuit cõueniens xpm ad infernũ descẽdere. ¶ Primo sic. Sicut. n. dicit Augu. ad Dardanum: nomen inferni in scriptura: semper in malo accipitur: Sed illud quod semper in malo accipitur: non conuenit xpo: Ergo nec descendere in inferno. ¶ Secundo. Christus per passionem suam quã in hoc mundo sustinuit: nos liberauit a culpa ⁊ pena: Ergo non fuit conueniens: ꝙ xps in infernũ descenderet. ¶ Tertio. Christus nõ descẽdit in locum dãnatorum: locum tenebrosum et opertum mortis caligine: quia nulla est cõuentio lucis ad tenebras: vt dicitur. ij. Corin. vi. Ergo xps: qui est lux: ad infernũ nõ descendit. ¶ In oppositum est simbolus fidei: vbi dicitur. Descendit ad inferos. Rñdeo: dicendum sub tribus conclusionibus: pro maiori declaratiõe materie. Prima cõclusio. Cõueniens fuit: xpm ad infernũ descendere: vt infernus: nominat locũ nõ penã damni: vel sensus. Patet conclusio. tũ primo: quia xps venerat penam nostrã portare: vt nos a pena eriperet: ſm illud ysa. liij. Uere languores nostros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. Ex peccato aũt homo incurrit non solũ mortẽ corporis: sꝫ etiam descensum ad inferos. Et ideo sicut fuit conueniens eũ mori: vt nos liberaret a morte: ita cõueniens fuit ei: descendere ad inferos: vt nos a descensu ad inferos liberaret. Unde. Osee. xiij. dicitur. Ero mors tua o mors: ero morsus tuus inferne. Secũdo. Fuit conueniens: vt victo diabolo per passionem: victos eius eriperet: qui detinebantur in inferno. ¶ Tertio: vt sicut potestatem suam ostendit in terra: veniendo et moriendo: ita potestatẽ suã ostenderet i inferno: ipsum illuminando: ⁊ visitando. Unde in Ps̃. dicitur. Attollite portas principes vestras: glo. i. principes inferni auferte potestatem vestram: qua vsqꝫ nunc homines in inferno detinebatis. Et sic in nomine Iesu omne genu flectatur: non solum celestiũ sed etiam infernorũ: vt dicitur. Phi. ij. Secunda cõclusio. Anima xpi non descẽdit in omnem partem inferni: ſm essentiam suã. Pro quo sunt duo notanda. Primum est ꝙ quadruplex est infernus. Unus est infernus damnatorũ: in quo sunt tenebre: ⁊ quãtum ad carentiam diuine visionis: ⁊ quantum ad carentiã gratie: ⁊ est ibi pena sensibilis: ⁊ hic infernus: est locus damnatorũ. Alius est infernus supra istum: in quo sunt tenebre: ⁊ quantũ ad carentiam diuine visionis: ⁊ propter carentiam gratie: sed non est ibi pena sensibilis: ⁊ dicitur limbus puerorum. Alius est supra istum: in quo sunt tenebre: quantũ ad carentiam diuine visiõis: sed non quãtum ad carentiam gratie: sꝫ ibi est pena sensus: ⁊ dicit̃ purgatoriũ. Alius

est magis sup(er)a:in quo sunt tenebre:quãtũ ad carentiam:diuine visionis:sed nõ quantum ad carentiam gratie:nec est ibi pena sensibilis:⁊ hic est infernus sanctoꝝ patrũ: Et in hunc tantum descendit xp̃s:quantũ ad locũ:nõ quãtũ ad sp̃ualiũ tenebraꝝ experiẽtiam. Secũdo notã:ꝙ dupliciter dicitur aliquid alicubi esse. Uno mõ per suũ effectũ ⁊ hoc mõ xp̃s in quẽlibet infernũ descẽdit: aliter tñ ⁊ aliꝰ. Nã in infernũ dãnatoꝝ habuit hũc effectũ:ꝙ dscẽdẽs xp̃s ad iferos: de sua icredulitate ⁊ malicia illos ꝯfutauit: illis vero:qui detinebantur in purgatorio: spem glorie cõsequentis dedit. Sanctis aũt patribus:qui pro solo peccato originali detinebant̃:lumen eterne glorie infudit. Alio modo dicitur aliquid esse alicubi:per suã essentiã. Et hoc mõ anima xp̃i descendit solum ad locum infernian quo iusti detinebantur: vt quos ipse per gratiam interius visitabat ſm deitatẽ:eos etiam ſm animã visitaret ⁊ loco. Tertia conclusio. Aia xp̃i tam diu mansit in inferno:q̃ȝdiu corpus in sepulchro Ista ꝯclusio pȝ ex illo Act. Quẽ deus suscitauit:solutis doloribus inferni:ergo videtur ꝙ in inferno fuit vsqȝ ad horã resurrectionis. Ratione aũt pȝ sic. Nã cũ anima ⁊ corpus sunt ꝑportionabilia:tñ debuit anima stare in inferno:quantũ corpus in sepulchro:vt per vtrumqȝ fratribus suis similaretur. Quarta conclusio. Christꝰ patres sanctos existentes in illa parte inferni: que dicit̃ lymbus patrum:eduxit de inferno. Pȝ conclusio ex illo zacha.ix. Tu vero in sanguine testamẽti eduxisti vinctos de lacu ⁊c. Quinta conclusio. Christus nõ eduxit illos:q erant in limbo puerorũ. Pȝ conclusio. Redẽptio enim xp̃i non hȝ locũ nisi in illis:qui fuerunt membra xp̃i. Uñ cum pueri:qui erant in limbo:nunq̃ȝ fuerint mẽbra xp̃i:nec per fidem propriã:nec per fidei sacramentũ:quod nũc est baptismus: quod tũc erat circũcisio:vel sacrificium:cõstat ꝙ ipsi liberati nõ fuerũt. Sexta cõclusio. Existẽtes in partes inferni damnatoꝝ nõ liberauit. Pȝ cõclusio:quia in inferno nulla est redẽptio:Ergo nulli de illo loco sunt liberati. Rõne sic ostenditur. Pena nõ potest tolli manente culpa. Illi autẽ q sunt dãnati in inferno:sunt obstinati i malicia:sicut demones:Et ideo de pena illa liberari nõ potuerunt. Et hoc nõ fuit ex insufficientia liberãtis:sed ex indispositione ipsoꝝ dãnatoꝝ. Septima cõclusio. Christus nõ liberauit regulariter animas existentes in purgatorio. Ista conclusio pȝ. Pro peccato:qḋ ꝑ se qs cõmisit:debet purgationẽ pati. Sȝ penam purgatorij sustinet hõ pro peccatis:que cõmisit:Ergo per penã:quã ipse tulit:dȝ purgare:⁊ nõ per penã xp̃i:nisi dicatur:ꝙ i vita sua meruit per fidem ⁊ deuotionem:ad mortẽ xp̃i:vt per passionẽ xp̃i liberaretur: vel hoc ex speciali gratia fuit collatũ:ꝙ illi qui in purgatorio inuenti fuissent:absoluti essent per passionẽ xp̃i:q̃ȝuis illi qui nunc sunt in purgatorio:non sequantur effectum plene liberationis ex sola passione christi.

¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad ꝑmam rñdetur:ꝙ nomẽ infernoꝝ sonat in malũ pene:nõ in malũ culpe. Uñ decuit xp̃m in infernũ descẽdere:nõ tanq̃ȝ ipse debitor eẽt pene:sed vt eos:qui erãt pene obnoxij:liberaret. ¶ Ad secũdam rñdetur negãdo ꝯñãȝ. Et rõ est:quia passio xp̃i fuit quedam causa vniuersalis humane salutis:tam viuorũ q̃ȝ mortuoꝝ. Causa aũt vniuersaliter applicatur ad singulares effectus per aliqḋ speciale. Unde sicut virtus passiõis xp̃i applicatur viuẽtibus per sacramẽta cõfigurãtia nos passioni xp̃i:ita etiam applicata ẽ mortuis per descẽsum xp̃i ad inferos:propter quod zacha.ix. dicit:ꝙ eduxit vinctos de lacu in sanguine testamenti sui.i. per virtutẽ passionis sue. ¶ Ad tertiã rñdet̃ negando consequẽtiam. Et ratio est:quia vt supra notatur:quadruplex est infernus. Secũdo potest dici:ꝙ si christꝰ nõ descẽdit in infernũ: per suam essentiã:descẽdit per effectuȝ:vt dictũ est.

D tertiaȝ.q. sic ꝑceditur. Et vi

dicit: q̃ nō totus xp̄s fuit in inferno. ¶ Primo sic. Corpus xp̄i est aliqua pars eius: Sed corpus xp̄i nō fuit i inferno: Ergo totus xp̄s nō fuit in inferno. ¶ Secūdo sic. Nihil: cuius partes abinuicem separate sunt: pōt dici totum: Sed corpus et anima: que sunt partes humane nature: fuerūt ab inuicem separate post mortē. Descēdit autē xp̄s in infernū mortuus existens: Ergo nō potuit eē totus in inferno. ¶ Tertio. Illud autē dicit esse in loco: cuius nihil extra illū locū ē: Sed aliquid xp̄i erat extra infernū: quia et corpus erat in sepulchro: et diuinitas vbiq̃: Ergo xp̄s nō fuit totus in inferno. ¶ In opposi. illud Aug. in libro de symbolo. Totus filius apud patrem. totus in celo: totus in terra: totus in vtero virginis: totus in cruce: totus in inferno: totus in paradiso: quo latronem introduxit. R̄ndeo: dicendum sub ista ɔclusiōe: q̃ xp̄s in illo triduo mortis: totus fuit in sepulchro et totus fuit in inferno: licet nō fuit totum: quod pertinet ad humanam naturam. Que cōclusio sic ostēditur. Masculinū genus refertur ad ypostasim: vel personā: neutrū aūt genus pertinet ad naturā: Sed in morte xp̄i lz anima separata fuerit a corpore: neutrum tū fuerat separatū a psona filij dei. et Ideo in illo triduo mortis: dicēdum est: q̃ totus xp̄s fuit in sepulchro: q: tota persona fuit ibi per corpus vnitum. Et similiter totus fuit in inferno: quia tota persona xp̄i ibi fuit rōne anime sibi vnite. Totus etiam xp̄s tūc erat vbiq̃: ratione diuine nature. ¶ Ad rōes in oppo. ¶ Ad primā r̄ndet negādo ɔ̄ñam. Et ratio est: q: corpus xp̄i: quod tūc erat in sepulchro: nō est pars persone increate: sed nature assumpte. Et ideo per hoc q̃ corpus xp̄i nō fuit in inferno: nō excluditur: quin totus xp̄s fuerit. Sz ostēditur q̃ nō fuit totū: quod pertinet ad humanam naturam. ¶ Ad secūdam respōdetur negando ɔ̄ñam. Et ratio est: quia ex anima et corpore constituitur totalitas humane nature: nō autem totalitas diuine persone. Et ideo soluta vniōe anime et corporis per mortem: remāsit totus xp̄s: sed nō permāsit humana nā i sua totalitate. ¶ Ad tertiam r̄ndetur negādo ɔ̄ñam. Et ratio est: q: assumptum nō hz locū: nisi in ijs: que corporaliter et circūscriptiue sunt in loco. Nō si totū est alicubi: nihil eius sit extra: Sz hoc in deo locum nō hz. Vn̄ Augu. dicit in libro de symbolo. Nō per diuersa tēpora vel loca dicimus Christum esse vbiq̃ totum: vt modo ibi totus sit: et alio tempore alibi totus: sed vt semper vbiq̃ sit totus.

¶ In die resurrectiōis legitur euāgelium. In illo tēpore Maria Magdalene et c. Mar. xvi. possunt dispu. se. q.

¶ Primo: vtrum necessarium fuit christū resurgere.

¶ Secūdo: vtrum cōueniēs fuit: xp̄m tertia die resurgere.

¶ Tertio: vtrum totus sanguis: qui pro eo fusus est pro humana redēptione: sit in resurrectiōe reassumptus.

D p̄mam. q. sic p̄ceditur. Et videtur q̃ nō fuit necessariū xp̄m resurgere. ¶ Primo sic. Dicit Damasce. in. iiij. li. Resurrectio est eius: qd̄ cadit: et dissolutū est: iterata resurrectio: Sed Christus nō cecidit per peccatum: nec corpus eius dissolutum: Ergo non cōuenit ei resurgere. ¶ Secūdo sic. Ea que circa humanitatem sunt acta: ad nostram salutem ordinantur: Sed sufficiebat ad nostram salutem passio christi: per quā sumus liberati a culpa et a pena. Non ergo fuit necessarium: q̃ christus a mortuis resurgeret. ¶ Tertio sic. Confirmatur ratio p̄cedens: Post vltimam cōsummationem: nō est aliud necessarium: Sed vltima cōsummatio facta est in passione: quia tunc dixit consummatum est Jo. xix. Ergo non fuit necessarium: q̃ postea resurgeret. ¶ In oppo. est euāgelium p̄ns: vbi dicit. Surrexit: nō ē hic. Et illud Lu. vltimo Oportebat xp̄m pati: et a mortuis resurgē. R̄ndeo: dicēdū sub certis ɔclusionibus. Prima ɔclusio: q̃ necessariū fuit xp̄m

a mortuis resurgere. Que cōclusio pz. Primo ex illo Apostoli. i. Corin. xv. Si xps nō surrexit: inanis est fides nostra. Sz sine fide nō iustificamur: Ergo necessariū fuit: xpm resurgere. Preterea. Necessitas resurrectionis xpi colligitur ex multis. Primo: ad cōmēdationē diuine iusticie: ad quā pertinet exaltare illos: q propter deū se humiliauerit: sm illud Lu. i. Deposuit potentes: et exaltauit humiles. Quia igitur xps ꝓpter caritatem ꝛ obedientiam dei: se humiliauit vsqz ad mortē crucis: oportebat: ꝙ exaltaretur a deo: vsqz ad gloriosam resurrectionē. Secūdo. Fuit necessarium ad fidei nostre instructiōem: ꝙ per eius resurrectionē cōfirmata est fides: circa diuinitatem xpi: qa vt dicitur. ij. Corin. vltimo. Si crucifixus ē ex infirmitate nostra: sed viuit ex virtute dei. Tertio. Fuit necessariuz xpm resurgere ad subleuationem spei nostre: quia dum videmus xpm resurgere: qui est caput nostrum: speramus ꝛ nos resurrecturos. Vñ dicit. i. Corin. xv. Si xps predicatur: ꝙ resurrexit a mortuis: quomodo qdam dicūt in nobis: qm̃ resurrectio mortuoꝝ non est? Job. xix. Scio per certitudinem fidei: ꝙ redemptor meus. i. xps, viuit: a mortuis resurgens ꝛ ideo in nouissimo die de terra resurrecturus sum. Reposita est hec spes mea i sinu meo. Quarto. fuit necessarium ad informationem vite fideliū: sm illud Ro. vi. Quō xps resurrexit a mortuis per gloriaz patris ita ꝛ nos in nouitate vite ambulemus. Quinto: fuit necessariū ad complemētum nostre salutis: quia sicut per hoc: ꝙ mala sustinuit moriendo: vt nos liberaret a malis: ita glorificatus est resurgendo: vt nos ꝓmoueret ad bona: sm illud. Ro. iiij. Traditus est ꝓpter delicta nostra: ꝛ resurrexit propter iustificationē nostram. Scd̃a cōclusio. Christus post resurrectionez habuit verum corpus. Ista cōclusio pz ex prima sic. Christus vere resurrexit: vt dictum est. Sed ad hoc ꝙ sit vera resurrectio: oportet ꝙ idem corpus eidem anime vniretur. Et quia veritas nature corporis: est ex forma: ꝯsequēs est: ꝙ corpus xpi: post resurrectionem: ꝛ verum corpus fuerit: ꝛ eiusdem nature: cuius fuerat prius. Si autem corpus fuisset fantasticuz: non fuisset vera resurrectio: sed apparens. Tertia conclusio. Corpus xpi surrexit gloriosum. Ista cōclusio ostenditur ratione: qa resurrectio xpi fuit exēplar: ꝛ causa nostre resurrectiōis: vt habetur. i. Corin. xv. Sancti autem habebunt in resurrectione corpora gloriosa: sicut dicitur ibidem: qđ seminatur in mortalitate: surget in gloria. vñ cum causa sit potior causato: ꝛ exemplar exēplato: multo ergo magis corpus xpi fuit gloriosum. Quarta conclusio: Christus surrexit resurrectione perfecta: prius ꝙ quicunqz alius resurgentium. Ista conclusio pz ex illo. i. Corin. xv. Christus resurrexit a mortuis: primitie dormientiuz: glo. quia prius tēpore: ꝛ dignitate surrexit. Ratione sic ostēditur. Resurrectio est reparatio a morte in vitam. Dupliciter autem aliquis eripitur a morte. Uno modo solum a morte in actu vt si aliqs viuere incipiat qualitercunqz: postqz mortuus fuerat. Alio modo vt aliquis liberetur nō solum a morte: sed a necessitate: ꝛ ꝙ plus est: a passibilitate moriendi. Et hec est vera: ꝛ perfecta resurrectio: qzdiu aliqs viuit: subiectus necessitati moriēdi: quodāmodo mors ei dominatur. Et sic pz: ꝙ illa resurrectio: qua quis eripit̄ solum ab actuali morte: est resurrectio imperfecta. Loquēdo ergo de resurrectione perfacta: xps est primus resurgentium: quia ipse resurgēdo primo peruenit ad vitam penitus immortalē: sm illud Ro. vi. Christus resurgens a mortuis: iam non moritur. Sed resurrectione imperfecta quidam alij surrexerunt ante xpm: ad premonstrādum: quasi in quodam signo resurrectionem ipsius. Vñ illi: qui resuscitati sunt in veteri testamento: ꝛ illi qui sunt resuscitati a xpo: sic redierūt ad vitam: vt iterum morerētur. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad p̄mā rñdetur negando ꝯñam: Et ratio est: quia licet xps non ce

ciderit per peccatum: cecidit tamē per mortem: quia sicut peccatum est casus a iusticia: ita: mors est casus a vita. Similiter. Lꝫ corpus xpi nō fuerit dissolutum per incinerationem: ipsa tamē separatio anime a corpore: dissolutio quedam fuit. ¶ Ad secūdam rñdetur: ꝙ etiam resurrectio xpi operata ē nostram salutem. Sed passio xpi operata ē nostram salutem proprie loquendo: quātuꝫ ad remotionem malorum. Resurrectio autem quātum ad inchoationem ⁊ exemplar bonorum. ¶ Ad tertiaꝫ rñdetur negando pñam. Et ratio est: quia licet in morte facta sit cōsumatio omnium eorum: que exigebātur ad satisfactionem: que quidem non ē facta per resurrectionem: nihilominus in resurrectione: facta est consumatio: quantum ad perfectionem in bono.

D secundam. q. sic pceditur. Et videtur: ꝙ nō fuit conueniens: xpm resurrexisse tertia die. ¶ Primo sic. Membra debent capiti conformari Sed nos qui sumus membra xpi: nō resurgimus tertia die: sed nostra resurrectio differtur vsqꝫ ad finem mūdi: Ergo videtur: ꝙ xps qui est caput nostrum: non debuerit tertia die resurgere. ¶ Scđo sic. Separatio anime a corpore in xpo nō fuit facta: nisi propter separationem humane nature: Sꝫ in instanti mortis: redēptio soluto precio cōpleta est: Ergo debuit statiꝫ resurgere: ⁊ nō differre vsqꝫ in diem tertiaꝫ. ¶ Tertio sic. Dies videtur incipere ab ortu solis: q sua presentia diem causat: Sed ante solis ortuꝫ xps resurrexit. Dicitur enim Jo. xx. ꝙ vna sabbatorum Maria magdalene venit mane cū adhuc tenebre essent ad monumentū ⁊ tunc xps iam resurrexerat: ⁊ vidit reuolutum lapidem a monumēto: Ergo xps nō resurrexit tertia die. ¶ Quarto sic. Dicitur. Math. xii. Sicut Jonas fuit in ventre ceti: sic filius hominis in corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹. Ergo videtur: ꝙ non resurrexit tertia die sed quarta: vel quinta. ¶ Quinto sic. Nox contra diem diuiditur: Sed dicit Gregorius in omelia huiꝰ diei: xpm de nocte resurrexisse: sicut Sanson de nocte portas Gaze tulit: Judicū. xvi. Ergo videtur: ꝙ xps non resurrexit tertia die: sed secūda nocte. ¶ In oppo. est: ꝙ in symbolo canitur. Et resurrexit tertia die: ⁊ Mat. ij. Tradent eum gentibus ad illudendum ⁊c. Et sequitur. Et tertia die resurget. Respōdeo: dicendum sub ista conclusione: ꝙ xps conuenienter resurrexit tertia die. Que conclusio sic ostenditur Resurrectio xpi sicut dictuꝫ est. in. q. precedenti: necessaria fuit ad instructioneꝫ fidei nostre. Est autem fides nostra: ⁊ de diuinitate: ⁊ de humanitate xpi. Nō enim sufficit alteruꝫ sine altero credere. Et ideo: ad hoc ꝙ cōfirmaretur fides diuinitatis ipsius: oportet ꝙ cito surgeret: ⁊ eius resurrectio nō differretur: vsqꝫ ad finem mundi. Ad hoc enim ꝙ cōfirmaretur fides de veritate humanitatꝭ ⁊ mortis eius: oportuit morā esse inter mortem ⁊ resurrectionem. Si enim statim post mortem resurrexisset: videri posset: ꝙ eius mors vera non fuerit: ⁊ per pñs resurrectio vera. ¶ Ad veritateꝫ mortis xpi sufficiebat: ꝙ vsqꝫ tertiam diem: eius resurrectio differretur: quia non contingit: quin infra hoc tempus in homine: qui mortuus videtur: cum viuat: appareant aliqua indicia vite. Ostenditur etiaꝫ ex aliis conuenientia ista: tum quia per hoc: ꝙ resurrexit tertia die: cōmendat perfectio trinarij: qui est numerus omnis rei: vt pote habēs principiuꝫ: mediuꝫ: ⁊ finem: vt dicitur primo de celo ⁊ mundo. Ostenditur etiaꝫ in hoc: fm misteriū: quia xps vna sua morte corporali: que fuit lux propter iusticiaꝫ: duas nostras mortes destruit. s. corporis ⁊ anime: que sunt tenebrose propter peccatū. Et ideo vna die integra: ⁊ duabus noctibus pmāsit in morte: vt dicit Augu. in. iiij. de trini. Per hoc etiam significatur: ꝙ per resurrectioné xpi: tertium tempus incipiebat. Nam primum fuit ante legeꝫ: fm sub lege: tertium sub gra

tia. Incepit etiaȝ in resurrectione terti⁹ sta
tus sanctoꝝ. Nā primus fuit sub figuris le
gis. Secundus sub veritate fidei: Tertius
erat in eternitate glorie: quā xp̄o resurgen-
do inchoauit. ¶ Ad rōes in oppo. ¶ Ad
p̄mam r̄ndetur negādo ꝯñam. Et ratio est:
quia licet caput ꝛ membra conformētur in
natura: nō tamē in virtute. Excellentior eni
est virtus capitis: quā membroꝝ. Et ideo
ad demonstrandum excellentiam virtutis
xp̄i: cōueniēs fuit ipsum tertia die resurge
re: aliorum resurrectiōe dilatata: vsqȝ ad fi
nem seculi. ¶ Ad secūdam r̄ndetur negan
do ꝯñam. Et ratio est: q: nō solū oportebat
ꝙ per mortē fieret redēptio: sed ad hoc: ꝙ
redēptiōis eius participes essemus: opor-
tuit ꝙ veritas mortis eius: nobis ostēdere
tur. Et hoc nō fuisset: si statim post mortem
resurrexisset. ¶ Ad tertiā r̄ndetur: ꝙ dies
diuersis modis accipitur. Aliqñ pro die na
turali: q cōtinet spaciū. xxiiij. horaꝝ. Vñ in
cludit diem ꝛ noctē. Aliqñ pro die artificia
li: qui est latio solis super terram. Loquen
do ergo de die artificiali: sic xp̄s fuit mor-
tuus vna die integra. s. die sabbati: ꝛ duab⁹
noctibus integris. s. precedente die sabbati
ꝛ sequēte: ꝛ adhuc plus. s. per quandaȝ par
tē ferie sexte. Sic loquitur Augu. ī. ꝛ glo.
Ro. vi. que dicit. Quieuit i sepulchro vna
die: ꝛ duabus noctibus: quia nostrā dupli
cem vetustatē: sua simpla cōsumpsit. Si ve
ro loquimur de die naturali: sic accipiendo
partem ꝓ toto: fuit mortuus tribus diebus
ꝛ tribus noctibus: sicut dicitur Math. xij.
Illa eni pars diei passionis xp̄i: a nona: et
deinceps: cōputatur ꝓ vna tota die natura
li: cuius est pars. Vñ computatur pro vno
die artificiali: ꝛ ꝓ vna nocte. Simılr̄. Nox
post sabbatum cōputatur pro tota die natu
rali sequēti: ꝛ sic computatur ꝓ vna die ꝛ
pro vna nocte artificiali. Quibus si cōiun
gatur vna dies integra. s. dies sabbati: ꝛ vna
nox integra. s. nox precedēs: inuenief: ꝙ xp̄s
fuit mortuus tribus diebus: ꝛ tribus nocti
bus. ¶ Ad quartā r̄ndef: ꝙ patȝ ex dictis.
¶ Ad quintā r̄ndetur: ꝙ xp̄s dicitur resur
rexisse in crepusculo: qñ adhuc est lux tene
bris permixta. Et ideo aliqñ dicitur: ꝙ re-
surrexit in die. aliqñ in nocte Dicitur autē
in euāgelio p̄nti: orto iaȝ sole nō est sic acci-
piēdum: tanq̄ȝ sol ipse videretur super ter
ram: sed tanq̄ȝ eo proximo veniētem has
partes: vt dicit sanctus Thomas.

D ternā. q. in qua queritur:
virū totus sanguis xp̄i: q in
passiōe eius effusus ē ꝓ hu-
mana redēptiōe: ad corp⁹ ei⁹
redierit: in resurrectione. Et
videtur ꝙ nō. Primo sic. In aliquibus ec
clesijs sanguis xp̄i dicitur adhuc hodie cō-
seruari: Ergo nō totus sanguis xp̄i: in eius
resurrectiōe: ad corpus rediuit. Cōsequen
tia videtur nota. ¶ Secūdo. cōfirmādo ar
guitur. Si totus redierit: sequif error in ec
clesia: quia in aliquibus ecclesijs: in quibus
esse dicitur: adoraf. Nō esset error: si tot⁹
sanguis effusus: in eius passiōe: in eius re-
surrectiōe redijsset: Ergo ꝛc̄. ¶ Terno sic
Sanguis xp̄i est vnus de quatuor humori
bus. Si ergo sanguis xp̄i effusus in passio
ne: totus in resurrectiōe redijt: pari ratiōe:
alij humores: ex quibus causatur corruptio
in corporibus animaliū: ꝛ tūc sequeretur: ꝙ
corpus xp̄i: post resurrectionē fuisset corru
ptibile: qd̄ est erroneum: Ergo ꝛc̄. ¶ In
opposi. arguitur. Quicquid fuit in xp̄o de
veritate nature assumpte: redijt ad xp̄m in
resurrectione. Aliter nō fuisset perfecta re
surrectio: si nō fuisset reintegrum: quicqd
per mortem ceciderat Vñ ꝛ dñs fidelibus
suis ꝓmisit dicens. Mat. x. Oēs capilli ca
pitis vestri numerati sunt. Et Lu. xxi. Ca-
pillus de capite vestro nō peribit: Sed to-
tus sanguis xp̄i: qui fuit in passione christi:
pertinebat ad naturam corporis christi: q a
si pars fuit de veritate humane nature: ꝛ to
tum. Quia eadem est ratio de toto: ꝛ de p-
te: Ergo totus sanguis xp̄i in passione effu

sus: in resurrectione fuit reassumptus. Rñ
deo: dicendum circa hanc. q. ꝙ duo sunt
modi dicendi. Quidam volunt dicere: ꝙ nõ
est necesse dicere: ꝙ totus sanguis christi i
passiõe effusus: sit reassumptus in resurre
ctione. Unde Franciscus de Mayronis:
in quodã sermone suo huiusmodi videtur
opinionis. Ad quam fundandaꝫ premittit
quedam: que non videntur nobis bene di
cta: vt ostendemus per singula. Primo qui
deꝫ distinguit quattuor separatiões: Et dicit
ꝙ secunda separatio fuit humanitatis a di
uinitate: proũt humanitas dicit: aliud resul
tãs ex vnione anime ⁊ corporis: ꝓpter hoc
dicit in cruce clamare xp̃s: Deus meus: vt
quid dereliquisti me Math. xxvi. Istud in
Ps. nõ videtur nobis bñ dictũ: ꝙ humani
tas fuerit separata a diuinitate. Pro quo:
notãdum ꝙ differt cessatio vniõis ⁊ sepa⸗
ratio vnitorum. Cessat enim vnio aliquoꝝ
per decisionem alicuius extremoꝝ: Sed se
paratio nõ est: nisi eorum: que manẽt: post⸗
ꝗꝫ soluta est eoꝝ vnio. Vñ forme natura⸗
les: alie ab anima rationali: quãdo fit corru
ptio cõpositi: nõ dicuntur separari a mate⸗
ria: sed sola anima ratiõalis dicitur separa
ri: quia remanet: soluta vnione eius: a cor⸗
pore. Et ideo cum in morte xp̃i: humanitas
ꝓut dicit aliud resultans ex vnione anime
⁊ corporis: nõ maneat: dissoluta vnione ani
me ⁊ corporis: sed desinat esse: nõ est ꝓprie
dicẽda separari a diuinitate. Preterea qd̃
dicit: ꝙ de tali separatiõe loq̃tur illud euã⸗
geliũ Mat. xxvi. Deus deus meus quare
me dereliquisti: nõ dicit verum: qm̃ Augu.
⁊ Magister sniaꝝ: sanctus Tho. ⁊ magi⸗
ster Alexãder de ales: ⁊ Nicolaus de lira:
omnes exponũt de subtractione protestatio
nis. Dicitur enim xp̃s derelictus: qa expo
situs manibus impioꝝ: nõ aũt dictum ẽ rõ
ne separatiõis facte. Pꝫ hoc: qa vt tã Ma
gister sniaꝝ: q̃ꝫ Alexãder de ales: hec v̾ba
dixit xp̃s adhuc viuẽs in cruce. Preterea
dicit idem Frãciscus: ꝙ quarta separatio
fuit sanguinis a diuinitate: quia vt inquit ꝓ
signo: Non enim possumus dicere: ꝙ xp̃s
remansit effusus in triduo illo super terrã:
propter sanguinem ibi existẽtem. Hoc etiã
non videtur bene dictum: tum primo: quia
ipse christus ait per ꝓphetaꝫ Ps. xxi. Ego
autẽ sicut aqua effusus sum: ⁊ dispersa sunt
omnia ossa mea. Quod glo. que est Augu
stini exponit de christo. Sicut ergo ratione
corporis dicitur iacuisse in sepulchro: ita vt
modo ratione sanguinis effusi de corpore⸗
rat dici: effusus super terram. Tum secun⸗
do: quia non stat illud: quod tenet Francis
cus sequi: quia non oportet: ꝙ omne: quod
predicatur de eo quod est vnitum verbo:
predicetur de verbo: omnibus modis. Un
de licet anima semper manserit vnita ver⸗
bo: non dicitur: ꝙ verbum sit anima: aut sit
forma corporis: aut ꝙ fuisset separata a cor
pore: sicut erat anima: aut ꝙ esset corpus: ⁊
separatuꝫ ab anima. Et ita licet sanguis ẽẽt
vnitus diuinitati: non sequitur: ꝙ diuinitas
esset sanguis: aut ꝙ fuisset effusa super ter
ram: sed bene sequitur: ꝙ erat habens san
guinem effusum super terram. Quod autẽ
sanguis christi: qui in passione christi fuit ef
fusus: semper mansit diuinitati vnitus: infra
ostendemus. Secundus modus dicendi ẽ:
ꝙ totus sanguis christi in eius passione: ꝓ
redemptione humani generis effusus: fue
rit: in resurrectione reassumptus. Iste mo⸗
dus dicendi est beati Tho. tam in tertia p
te. q. liij. ⁊ tertio: q̃ꝫ quolibeto. v. Ubi ad
hoc probanduꝫ: triplici ratione vtit̃. Qua
rum vna accipitur ex etate christi patiẽtis.
Passus est enim in perfectissima etate: in
qua maxime ea: que in homine inueniũtur
ad veritatem humane nature pertinere: vi
dentur ad maximam perfectionem addu⸗
cta: quia nihil superfluum continere: ꝫ oĩa
esse de integritate nature. Scd̃a rõ sumit̃
ex merito passiõis xp̃i. Si eni sanctoꝝ mar
tiꝝ ille ptes: in q̃bus ꝓ xp̃o passioẽ susti⸗
nuerũt: quẽdam ꝓuilegiatum fulgorem ha

bebunt vt dicit August. de ciuitate. ij. libro:
multo perfectius sanguis xpi: quem propter
salutem humani generis effudit: ad glorio-
sam resurrectionē totus reparatus est. Ter-
tia ratio pōt sumi ex ipsa ūtute passionis
xpi. Sanguis enim in passione effusus: hu-
manum genus sanctificauit: sm illud ad He
bre. vltimo. Jesus vt sanctificaret per san-
guinē suum: paululū: extra portā passus est
Humanitas autem xpi salutiferā habuit ū
tutē ex virtute verbi sibi vniti: vt dicit Da
mas. iij. libro. Vn̄ manifestū ē: q sanguis in
passiōe effusus: qui ē maxime salubris: fuit
diuinitati vnitus. Et ideo oportuit q in re-
surrectione iungeretur alijs humanitatis p
tibus. Hec oia sanctus Tho. Item quarto
iuxta eiusdē sniam: pōt eadē cōclusio sic p-
bari. Resurrectio nostra cōformis ē resur
rectiōi xpi: sm illud Phi. iij. Reformabit
corpus humilitatis nostre: cōfiguratum cor-
pori claritatis eius. Sed ad corpus nostrum
in resurrectione redibit totum: quod fuit de
veritate humane nature: Ergo sanguis xpi
effusus: cū fuerit de integritate humane na
ture: i resurrectione eius ad corpus rediuit
Nec videtur sustinēdum: q xpi sanguis in
passione effusus: pro redēptiōe humani ge
neris: nō fuerit de veritate humane nature
in christo: tum quia ex hoc sequeretur: q xps
dederit in pcium redēptiōis humani gene
ris id: quod nō fuit de veritate humane na
ture assumptū: s alienum: Et ita ipse nō fuis
set pcium nostre redēptionis: cum nihil de
suo dederit: quod ē absurdum: cum ɔtradi
cat illi: q beatus Petrus inquit in Petri.
i. Redēpti estis pcioso sanguine agni icōta
minati: et imaculati Jesu xpi. Plane: si san
guis effusus in passiōe pro redēptione hu
mani generis nō pertinebat ad veritatē hu
mane nature eius: nō diceret sanguis agni
incontaminati: nec dictus fuisset preciosus.
Preterea: q taliter dicētes male dicere vi
deātur. Pro quo notādum: q aliquid dici
tur d ūitate humane nature dupliciter. Vno
modo id quod formam humanā actu parti-
cipat: sicut caro et ossa. Alio modo dicitur de
veritate humane nature: ad sine quo natu-
ra remanere: et durare: et ūuare: non posset
sicut sanguis. Vn̄ de sanguine dicitur Le-
ui. xvij. aia. i. vita carnis in sanguine. Vbi
glo. Nicolai de lira dicit. Vita in sanguine
principaliter ɔsistit. Vn̄ a Phis et medicis
dicitur sanguis sedes anime: q sanctus Tho.
in. iiij. di. xi. dicit: q pōt intelligi dupliciter
vno modo q sedes anime dicatur. i. conser
uatio vite: que ē per sanguinē. Alio mō: quia
sanguis ē potētia ad totum: quia p actū nu
tritiue virtutis: in membra cōuertitur. Ter-
tio: quia p sanguinē in corde generatū: vita
lis operatio in oia membra diffunditur: vt
Phūs dicit libro de aialibus. Hec ille. Ex
quibus manifeste pz: q negātes simpliciter
sanguinē nō ptinere ad ūitatē humane na-
ture: maxime i xpo: nō bene dicāt: s errēt.
Itē hūc modum dicēdi sanctus Tho. s q to-
tus sanguis xpi effusus i sua passiōe: in re-
surrectiōe sua fuerit reassumptus: sequitur
magister Jo. de poliaco. iiij. quolibeto suo:
vbi ostēdit: q hora passiōis nō erat in xpo
aliqs sanguis supfluus. Et sic totus sanguis:
quē tūc habuit: ad veritatē: et perfectionem
humane nature ptinebat: et per ɔsequēs to-
tus: qui effusus ē in passiōe: in resurrectio
ne fuit reassumptus. Hūc autē modum di
cēdi prosequētes: ponemus duas cōclusio-
nes. Prima ē: q sanguis effusus i passiōe
p redēptiōe generis humani nō fuit sepatus
a diuinitate. Ista ɔclusio: q videtur eē funda
mētum huius materie: probatur multiplici
ter vt probauimus coram papa Pio: cum
fuit ista materia disputata coram sanctitate
eius: et dominis Cardinalibus. Primo sic
Ex illo Mat. xxvi. Hoc ē corpus meū: quod
pro vobis tradetur: et hic ē sanguis: qui p
vobis effundetur. Ex quibus verbis Chri
sti eadē videtur eē vnitas inter sanguinem
effusum: et sanguinē viuum: q fuit inter cor
pus viuum xpi: et corpus mortuum: Sz cor
pus mortuum: et corpus viuum christi: fuit
vnum et idem vnitate suppositi: Ergo san-

guis effusus: ⁊ sanguis vnitus xp̄i: fuit vnꝰ vnitate suppositi: quod non esset: si sanguis effusus in passione fuisset a diuinitate separatus. Cõsequẽtia est bona: Et añcedẽs pro vtraq; parte: alias dabitur: ꝙ sanguis effusus esset alꝰ suppositaliter: q̃ȝ sanguis vnꝰ xp̄i: quod nõ videtur cõuenienter dictum. Secũdo sic. Sanguis xp̄i effusus in passione: fuit precium sufficiens redemptiõis humane nature: Ergo nõ fuit a diuinitate diuisus. Cõsequẽtia est bona. Añcedẽs pȝ ex illo ad Ephe. vi. Empti enim estis p̄cio magno: quia sufficienti. Sȝ sufficiens precium redẽptionis non potuit esse aliqua virtute creata. Vñ necesse ẽ: ꝙ virtute diuina. Vñ ex hac rõne sumit͛ hec necessitas incarnatiõis. Vñ sanctus Tho. super illud Pauli ad Ephe. vi. Empti estis precio magno dicit. Dicitur aũt precium redẽptionis magnũ: quia non est corruptibile: sȝ eternũ: habens virtutẽ: cuȝ sit sanguis dei eterni. Tertio. Sanguis effusus: fuit incorruptibilis. pȝ tum ex illo Ps̄. Que vtilitas in sanguine meo: cũ descẽdo incorruptionẽ: tum ex illo. i. Petri. i. Nõ corruptibilibus auro ⁊ argẽto redempti estis: sȝ precioso sanguine ⁊c̄. Sed ista incorruptio nõ inerat ei: ex naturali virtute: Ergo necesse erat ex virtute diuinitatis sibi vnite. Vñ sanctus Tho. super illud Pauli ad Ephe. vi. ꝓxime inductũ dicit: ꝙ sanguis est incorruptibilis: eternaȝ habens virtutẽ ⁊c̄. Quarto. Sanguis xp̄i: q datur nobis sumendus sub sacramento: est idem sanguis qui effusus est: a corpore xp̄i in remissionẽ peccatoꝝ. Sed iste est vnꝰ diuinitati: Ergo ⁊c̄. Quinto. Actio ⁊ operatio arguũt virtutẽ in operante: Sed sanguis xp̄i operatus est remissionem peccatorũ Apoc. i. Dilexit nos: ⁊ lauit nos in sanguine. Item lotionem culparum: apertiõeȝ regni celestis: vt testatur. Apostolꝰ ad Hebre. ij. Ergo necesse est dicere: ꝙ fuit diuinitati vnitus. Cõsequẽtia est bona: quia cuȝ tales operationes sint supernaturales ⁊ diuine: necesse arguũt in operante virtuteȝ diuinitatis. Ergo sanguis ipse semper fuit diuinitati vnitus. Vñ sanctus Tho. sup illud Apostoli ad Hebre. ix. Christꝰ assistẽs pontifex per proprium sanguinẽ introiuit semel in sancta eterna: redẽptiõe inuenta: dicit sic Per istum sanguinẽ redẽpti sumus: ⁊ hoc in perpetuum: quia virtus eius est infinita Item Nicolaus de lira dicit sic. Sanguis xp̄i ex vnione ad suppositũ diuinũ: cõtrahit quãdam infinitatem virtutis. Hec ille. Sexto sic. Nullus sapiens medicus subtrahit a medicina sua virtutẽ: qua debet sanare vulnũs: cui est applicanda. Hoc pȝ: Sed verbũ dei ẽ sapientissimus medicus: ⁊ sanguinẽ suum ordinauit effundendum in medelam humani generis egrotãtis. Dicit. n. Augu. in libro contra quinq; cõtraria hostium. Fusus est sanguis medici: ⁊ factuȝ est medicamentũ freneticꝰ. Sed virtus medicine est ipsa diuinitas: Ergo nullo mõ est dicendũ: ꝙ verbũ dei seperauerit diuinitateȝ suam a sanguine: quẽ effudit in medicamentũ humani generis. Septimo Paruifacere dignitatẽ sanguinis xp̄i effusi in passione xp̄i: pro redemptione nostra: est derogare pietati fidei xp̄iane: cũ beatus Petrꝰ vocat euȝ preciosum: ⁊ Paulus magnuȝ precium: Sed sanguinẽ effusum in passiõe xp̄i: ꝓ redẽptione humani generis: dicere separatũ esse a diuinitate: est paruifacere dignitatẽ eius: vt pȝ: quia eius dignitas attendit͛ ex vnione ad diuinitatẽ: sicut separare lapidẽ preciosum ab anulo: est minuere preciositatẽ: ⁊ valorem anuli: Ergo nullo modo ẽ audendum dicere xp̄i sanguinem in passione effusum pro redẽptione humani generis: fuisse a diuinitate separatum. Octauo sic. Dicit Damasc. Anathema sit: qui dicit verbum deposuisse: quod semel assumpsit. Quod intelligendum de eo: quo ad vnitatem suppositalem est assumptũ: vt dictũ est Sed sanguis xp̄i in passione effusus: cuȝ ꝑtineat ad integritatem humane nature: fuit simul vnitꝰ diuinitati xp̄i: Ergo nunq̃ȝ fuit ab ea separatꝰ. Nono sic. Deus nihil agit

frustra minus: q̄z natura: quia cū sapientie
diuissimus sit: omnia disponit cum rōne: Sz
nulla rō sufficiens potest assignari: q̄ san-
guis effusus in remissionē peccatoꝝ: dere
linquat a diuinitate: nec aliqua vtilitas: Sz
pro ista parte sunt rationes: est auctoritas ē
vtilitas publica. s. redemptio humani gene
ris: Ergo ⁊c. Decimo sic. Nullū suppositum est assumptibile a verbo dei: Sz si san
guis xp̄i fuisset a diuinitate separatus: esset
suppositū per se subsistens: Ergo nullo mō
fuisset reassumptus. Quod est hereticum.
Secūda cōclusio: que sequitur ex precedenti
est q̄ totus sanguis xp̄i effusus in passione
ꝑ redemptione humani generis: reassum-
ptus fuit: in resurrectione eius. Ista ꝯclusio
vt dicimus est sancti Tho. tā in tertia parte
q̄z in quolibeto. Et supra ꝓbata est rōibus
eius quatuor. Nunc aūt ꝓbatur sic breuit
Primo: aut parum aut nullū suppositū est
assumptibile a verbo dei: vt pz: Sed si san
guis effusus in passione: ꝑ quacūqz parte
separatus esset a diuinitate: esset suppositūz
per se existens: Ergo talis: nullo mō reassu
meret: in resurrectiōe. Qd̄ est hereticum.
Secūdo sic. Si sanguis xp̄i effusus in pas-
sione: pro redemptione humani generis: ꝑ
parte aliqua nō reassumeretur in resurre-
ctiōe: sz remaneret in terris: quereret qd̄ erit
de eo in fine seculi. Nō est dicendū q̄ cor-
rūperet: nec q̄ tūc reassumat: q: resurrectio
xp̄i nō iterabitur: Ergo sequitur: q̄ tot9 san
guis in passione effusus: ꝑ redēptione hu
mani generis: fuit reassumptus in resurre
ctione. ¶ Nūc est dicendū ad rōnes in op
po. ¶ Ad primā rn̄detur negādo ꝯn̄az: q:
sanguis ille: qui in aliquibus ecclesijs dicit
reseruari: nō fuit: qui fluxit de latere xp̄i: sz
qui miraculose dicitur effluxisse de quadaz
imagine xp̄i percussa: vt dicit sanctus Tho.
in tertia parte. Uel qui dicit effluxisse de
hostia cōsecrata percussa a quodam iudeo:
vt dicit Jo. de poliaco vbi supra. ¶ Ad se
cūdā: que est cōfirmatio: rn̄detur etiā negā
do ꝯn̄am. Et rō est: quia fortassis. q talē san
guinem adorāt: nec credūt: q̄ ille effluxisset
de latere xp̄i: sz emanasset aliunde sicut di-
ctū est. Un̄ Jo. de poliaco rn̄dens predicto
argumēto dicit sic: q̄ si illi apud quos est ta
lis sanguis: assererent: q̄ fluxisset de corpo
re dn̄i: male facerent: cū oppositū: vt dixi ꝓ
babilius sit: sz si on̄dant adorandū: nō vide
tur periculū: q: ille sanguis vel dicit efflu-
xisse a quadaz imagine xp̄i percussa in cōtu
meliā xp̄i: vel fluxisse de quadaz hostia con
secrata ⁊ puncta in xp̄i contumeliā: sicut ac
cidit in vico Judeoꝝ Parisius. Si ergo
fluxerit de corpore xp̄i: pōt ⁊ debet adorari
adoratione latrie: sicut sacratissima reliquia
xp̄i: si fluxit de imagine xp̄i: aut hostia conse
crata: quia talis fluxus omnino fuit miracu
losus: repn̄tans xp̄i passionē: ⁊ ip̄m christuz
passum: ideo etiam dz adorari adoratiōe la
trie: nō ꝓpter se: sz propter xp̄m passum: et
eius passionē: quā repn̄tat: sicut etiam xp̄i
imago. Et ideo siue fluxerit de corpore xp̄i:
siue nō: est error: nisi asseratur q̄ de corpo
re xp̄i fluxerit: qd̄ vt puto: nō faciunt. Hec
Jo. de poliaco. ¶ Ad tertiaz rn̄det: q̄ etiā
alij humores resurgent: sz ablatis qualitati
bus eoꝝ. Un̄ Aug. Ualet enim diuina po
tentia de ista visibili atqz tractabili natura
corporuz quibusdam manentibus auferre
quas voluerit qualitates: vt absit labes. s.
corruptionis: absit effigies: absit motio: ab-
sit fatigatio: absit vescēdi potestas: absit esu
riendi necessitas. Et hoc de ista. q. pro nūc
Conscrant aūt totuz: qd̄ dictū est: ad id: q̄
legitur in directorio inquisitionis: q̄ Cle-
mens sextus informatus per fratrē Nico-
laum roselli ordinis predicatorum inquisi-
torem heretice prauitatis in partibus Ara
gonie ⁊ Cathalonie: q̄ in Cathalonia in ci
uitate Barchinonen̄: publice ꝑdicabatur:
q̄ in sanguine xp̄i asperso in parasceue: nō
remansit diuinitas: nec sanguis ille erat dei
ficatus: habito solēni consilio magistroꝝ
⁊ aliorum: mandauit per suas patentes litte
ras dicto inquisitori: quatenus dictum arti
culum: vt hereticalem ⁊ erroneum facere

publice reuocari: atq3 soléniter condemnari. Et sic ipse inquisitor fecit in ecclesia cathedrali publice Barchinonēn: dictum articulum velut hereticalez condemnari hoc in directorio inquisitionis.

¶ In die lune legitur euangelium. In illo tempore Duo ex discipulis tč.

¶ Luce. xxiiij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Prima est: vtr3 conueniens fuit: vt xp̄s in alia effigie discipulis appareret.

¶ Secūda: vtrū cōueniēs fuit: ꝙ xp̄s veritatē resurrectiōis sue argumētis ꝓbauerit.

¶ Tertia est: vtrum argumēta: que xp̄s induxit: sufficienter manifestauerint resurrectionis eius veritatem.

D primaz. q. sic procedit. Et videtur ꝙ xp̄s nō debuit in alia effigie discipulis apparere. ¶ Primo sic. Nō pōt apparere aliqd secūdum veritatē: nisi quod est: Sed in xp̄o nō fuit nisi vna effigies: si ergo i alia apparuit: nō fuit apparitio vera s3 ficta: Sed hoc est incōueniens xp̄o: q2 vt dicit Augu. lib. o. lxxxviij. q. si fallit: veritas nō ē. Est aūt xp̄s veritas: Ergo non debuit in alia effigie apparere. ¶ Secūdo sic. Nihil potest in alia effigie apparere: q3 habeat: nisi oculi intuentiū aliquibus prestigijs detineātur: aut huiusmodi prestigia: cū fiant magicis artibus: nō cōueniebant xp̄o: secundum illud. i. Corin. vi. Que cōuentēia xp̄i ad Belial? Ergo videtur ꝙ nō fuit conueniens: ꝙ in alia effigie xp̄s appareret. ¶ Tertio sic sicut dicit August. in epistola ad Hieronymum: Si vel vnum mendacium in sacra scriptura inueniatur: i firmabitur tota sacre scripture auctoritas: Ergo similiter: si vel in vna apparitione xp̄s discipulis apparuit: aliter q3 erat: infirmabat: quicquid post resurrectionem viderunt in christo. Quod est inconueniēs Non ergo debuit in alia effigie apparere. ¶ In oppositum est euangelium. Dicitur enim Mat. vltimo. Post hec duobus ex eis ambulantibus: ostensus est in alia effigie: euntibus in villam. Respondeo: dicendum sub ista conclusione: ꝙ conueniēs fuit vt christus in alia effigie appareret discipulis suis post resurrectionem suam: eius resurrectionem nō credentibus. Que cōclusio probatur sic. Resurrectio christi manifestanda fuit hominibus: per modum. quo eis diuina reuelantur. Innotescunt autem diuina hominibus secundum quod diuersimode sunt affecti. Nam illi qui habēt mētem bene dispositam secundum veritatem: diuina percipiunt. Illi autem qui habēt mētem nō bene dispositam: diuina percipiunt cum quadam confusione dubietatis vel erroris: alias enim non percipit ea: que sunt spiritus dei: vt dicitur. i. Corin. ij. Et idō christus quibusdam ad credendum dispositis post resurrectionez apparuit: in sua effigie: illis autem in alia effigie apparuit: qui iam circa fidem videbātur tepescere. Unde dicebant. Nos sperabamus: quia ipse eēt redēpturus israel. Unde Grego. dicit i omelia: ꝙ talem se eis exhibuit in corpore: qualis apud illos erat in mente. Quia enim adhuc in eorum cordibus peregrinus erat in fide: ire se longius finxit: ac si esset peregrinus. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia sicut dicit Augustinus in libro de concordia euāgelij. Nō omne ꝙ fingimus: mendatium est: sed quando id fingimus quod nihil significat: tunc est mendatium. Quom autem fictio nostra refertur ad aliquam significationem: non ē mendatium: sed aliqua figura veritatis: alias omnia que a sapiētibus ꝛ sanctis viris vel etiam ab ipso domino figurate dicta sunt: mendacia reputabuntur: ꝙ secundum vsitatum intellectum non consistit veritas in talibus dictis. Sicut autem dicta ita etiam finguntur facta sine mendatio: ad aliquam rem significandam: et ita factum est hic

vt dictū est. ¶ Ad secundam rn̄detur: iuxta Augu. ⁊ habetur in glo. ordi. ꝙ nō incōgruenter dicitur hoc impedimētum in oculis a sathana fuisse: ne agnosceretur Jesus. Vn̄ in euangelio presenti dicitur: ꝙ oculi eorum tenebantur: ne eum agnoscerent. Et illa detētio vocatur aurisia. De qua in glo. Gen̄. xix. In scripto vero tertio dicit sanctus. Tho. sic: ꝙ pōt dici: ꝙ q̄uis visui discipulorum representaretur propria species in qua soliti erāt videre xp̄m tamē diuina virtute impediebātur vires interiores: ne sequerentur iudicium de persona illa: q̄ eēt: vt sic ea que exterius agebātur: cōformarentur ijs: que interius cōtingebant in ipsis: vt presentem haberēt: ⁊ nō cognoscerēt: quia amabāt: ⁊ dubitabāt: vt dicit Greg. ¶ Ad tertiam rn̄detur: ꝙ ratio illa sequeretur: vt dicit sanctus Tho. in tertia parte: si aliene effigiei specie nō fuerunt reducti: ad vere videndum xp̄i effigiem. Sicut enim Aug. ibidem dicit: tamē a xp̄o facta ē permissio. s. vt si predicto modo oculi eorum tenerentur vsq; ad sacramētum panis: vt vnitate corporis eius participata: remoueri intelligatur impedimentum inimici: vt xp̄s possit agnosci. Unde ibidem subditur: ꝙ aperti sunt oculi eorum: ⁊ cognouerunt eum: nō ꝙ ante clausis oculis ambularēt: sed inerat aliquid: quo non sinerentur agnoscere: quod videbāt: q. s. caligo ⁊ aliquis humor solet efficere.

D scd̄am. q. sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ nō fuerit ꝯueniēs xp̄m argumētis resurrectionem suam probare. ¶ Primo sic. Dicit enim Ambro. Tolle argumenta vbi fides queritur: Sed de resurrectiōe queritur fides: Ergo ad argumenta ad resurrectionem probādaz: fieri nō debuerūt. ¶ Secūdo sic. Grego. dicit. Fides nō habet meritum: cui humana ratio prebet experimentum: Sed ad xp̄m nō pertinebat meritum fidei euacuare: Ergo ad eum non pertinebat resurrectionem per argumenta confirmare. ¶ Tertia sic. Aut illa argumēta fuerunt sufficiēna ad ꝓbandum resurrectionem: aut nō: si nō. hoc videtur ad imperfectionem argumenta inducentis redundare: si fuerūt sufficientia: ⁊ argumentum sufficiens facit scientiā vel arguitionem: que nō stat simul cū fide: que est de nō apparentibus. Ergo videtur ꝙ argumenta illa euacuauerūt fidem: ⁊ abstulerunt meritum eius. ¶ Quarto sic. Sicut est fides de resurrectione: ita de alijs articulis: Sed ad alios articulos non induxit ista argumēta probatiua: Ergo nec ad resurrectionem inducere debuit. ¶ In oppositum est illud Act. i. ꝙ apparuit discipulis Jesus per dies. xl. in multis argumentis loquens de regno dei. Rn̄deo notandum: ꝙ argumentum dupliciter dicitur. Quandoq;. n. dicitur argumentum quecūq; ratio: rei dubie: faciens fidem. Quandoq; autē dicitur argumentum aliquod signum sensibile: quod inducitur ad alicuius veritatis manifestationem: sicut etiam Aristoteles aliquādo in libris suis vtitur nomine argumenti. Capiendo p̄mo modo argumentum: est cōclusio ꝙ xp̄s non probauit discipulis suis resurrectionem per argumenta. Patet cōclusio quia talis probatio argumētatiua procedit ex aliquibus principijs: que si nō essent nota discipulis: nihil per ea eis manifestaret: quia ex ignotis non potest aliquid fieri notum. Si autem essent eis nota: nō transcenderent rationem humanam. Et ideo non essent efficacia ad fidem resurrectionis ostendendam: que rationem humanam excedit. Oportet enim principia ex eodem genere assumi: vt dicitur primo posteriorum. Probauit autem eis resurrectionem per auctoritatem sacre scripture: que est fidei fundamentum: quando dixit eis: oportet impleri omnia: que scripta sunt i lege: ⁊ psalmis: ⁊ prophetis: de me: vt habetur in euangelio hodierno. Si autē accipiatur secundo modo argumentum: sic est conclusio secūda: quod xp̄s suam resurrectionem argumētis

declarauit: inquantum per quedã euidentissima signa se vere resurrexisse ostēdit. Que quidem signa resurrectionis sue xp̄s ostendit discipulis conuenienter propter duo. Primo quidem: quia non erãt corda eorum disposita ad hoc: q̄ de facili fidem resurrectionis acciperent. Unde ipse dixit eis: vt patet in euãgelio presenti. O stulti: ꝛ tardi corde ad credendum. Et Marci vltimo. Exprobrauit incredulitatem eorum: ꝛ duriciã cordis. Secundo: vt per huiusmodi signa eis ostensa: efficatius eorũ testimoniũ redderent: secundum illud. i. Jo. q̄ vidimus ꝛ audiuimus: ꝛ manus nostre contractauerũt hoc testamur. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad p̄mã respōdetur. q̄ Ambrosius ibi loquitur de argumentis secundum rationem humanam procedētibus: que inualida sunt ad ea que sunt fidei ostendenda: sicut dictum est. ¶ Ad secũdam r̄ndetur negando ꝯsequētiam. Et ratio est: quia meritũ fidei ex hoc est: q̄ homo ex mandato dei credit: que nō videt. Unde illa sola ratio meritum excludit: que facit videri per scientiam id q̄d credendum ꝓponitur. Et talis est ratio demōstratiua. Huiusmodi autẽ rationes xp̄s nō induxit ad resurrectionem suam declarandam. ¶ Ad tertiam p̄ꝫ responsio ex dictis: quoniam argumenta xp̄i nō sunt argumenta per rationes demonstratiuas: que scientiam faciunt: quia tales: vt dictum est: nō habent hic locum. Et ideo licet argumēta inducta per xp̄m in suo genere fuerint sufficientia ad probandum resurrectionem suã vt ostendetur infra in. q. sequenti: nō tamē tulerunt fidē: nec abstulerũt meritũ. ¶ Ad quartam respondetur negãdo consequētiã. Et ratio est: quia articuli fidei quidam sunt de diuinitate tantũ: ꝛ isti nō possunt ad sensum probari: ꝫ vel per miracula vel per auctoritates: ꝛ sic probati sunt. Quidam autē sunt de vnitis diuinitati: ꝛ isti etiam ad sensum probati sunt: ꝫ quia passio ꝛ ascensio in ipsa visa sunt: resurrectio autē nō: ꝛ ideo signa resurrectionis visibiliter ostendere oportuit: ex quibus conferendo ad veritatem resurrectionis perueniretur ꝛc.

D tertiaꝫ. q. sic ꝓceditur. Et videt̄ q̄ argumenta que xp̄s induxit: nō sufficienter manifestauerunt resurrectiōis eius veritatem. ¶ Primo sic. Nihil ostendit xp̄s post resurrectionem discipulis: q̄ etiam angeli hominibus apparentes: vel non ostenderũt: vel nō ostēdere potuerũt. Nam angeli in humana specie frequēter se hominibus ostenderunt: ꝛ cũ eis loquebantur: ꝛ conuersabantur: ꝛ etiaꝫ comedebãt: ac si essent homines veri: sicut p̄ꝫ Geñ. xviij. de angelis: quos Abraam suscepit hospitio: Et in libro Tobie de angelo: qui euꝫ duxit: ꝛ reduxit: ꝛ tamen angeli nō habēt vera corpora naturalit̄ eis vnita: q̄d requiritur ad resurrectionem. Nō ergo signa: que xp̄s discipulis exhibuit: fuerũt sufficientia ad resurrectionem eius manifestãdam. ¶ Secũdo sic. Christus resurrexit resurrectione gloriosa. i. habens simul humanam naturam cum gloria: Sed quedaꝫ xp̄s ostendit discipulis: que videntur esse cōtraria nature humane: sicut q̄ ab oculis eorũ euanuit: vt patet in presenti euãgelio crastine diei: ꝛ q̄ ad eos ianuis clausis introiuit vt in euangelio crastine diei habetur: Quedam autem videtur esse cōtraria glorie: puta q̄ manducauit: ꝛ bibit: quod etiam habuit vulnera: ꝛ cicatrices: Ergo videtur q̄ illa argumenta non fuerunt sufficientia: nec cōuenientia ad fidem resurrectionis ostendendam. ¶ Tertio sic. Corpus xp̄i post resurrectionem non erat tale: quod tangi deberet ab homine mortali. Unde ipse dixit Magdalene Jo. xx. Noli me tangere: nōdum enim ascendi ad patrem meum. Nō ergo cōueniēs fuit: q̄ ad manifestandũ sue resurrectionis fidem: se ipsuꝫ discipulis palpabilē exhiberuit. ¶ Quarto sic. Inter dotes glorificati corporis: precipua videtur eē claritas. Gloriaꝫ tamen in resurrectiōe nullo argumento ostendit: Ergo nō insufficien

tia fuerunt illa argumenta ad manifestan-
dam qualitatem resurrectionis xpi. ¶ In
oppositum est: q: christus cũ sit sapientia: sua
uiter ⁊ conuenienter disposuit oĩa: vt dicit
Sapiẽ. viij. Respondeo dicendũ: sub ista
conclusione. Argumenta que christus idu
xit: sufficienter manifestarunt veritatẽ sue
resurrectionis. Pro qua conclusione ẽ no
tandũ: ꝙ christus resurrectionẽ suã dupli
citer manifestauit. s. testimonio ⁊ argumen
to. i. signo. Et vtraqȝ manifestatio ĩ suo ge-
nere fuit sufficiens. Est enim vsus duplici
testimonio ad manifestandã suã resurre-
ctionẽ discipulis: quorũ neutrum potest re
felli. Quorũ quidẽ primũ testimonium est
angelorum: qui mulieribus resurrectionẽ
annũciarunt: vt patet per omnes euangeli
stas. Aliud autẽ est testimoniũ scripturarũ
quas ipse proposuit ad ostensionem sue re
surrectionis: vt dicitur in presenti euange-
lio. Argumenta etiã fuerunt sufficiẽtia ad
ostendẽdã veram resurrectionẽ: ⁊ etiam
gloriosam. Quod aũt fuerit vera resurrectio
ostendit vno modo ex parte corporis: circa
quod tria ostendit. Primo quidẽ: ꝙ esset
corpus verũ ⁊ solidum: non corpus fan-
tasticũ: vel rarum: sicut est aer. Et hoc ostẽ
dit per hoc: ꝙ corpus suũ palpabile prebu
it. Unde ipse dicit Luce vltimo Palpa-
te: ⁊ videte: q: spiritus carnem ⁊ ossa non
habet. Secundo ostendit ꝙ esset corpꝰ hu
manũ: ostendendo eis veram effigiẽ: quã
oculis tuerentur. Tercio ostendit eis: ꝙ eẽt
idem numero corpus: quod prius habue-
rat: ostendendo eis vulnerũ cicatrices. Un
de Luce vltimo legitur. Dixit eis. Uidete
manus meas: ⁊ pedes meos: quia ego ipse
sum. Alio modo ostendit eis veritatem sue
resurrectionis ex parte anime: iterato cor-
pori vnite. Et hoc ostendit per opera tripli-
cis vite. Primo quidẽ per opus vite nu-
tritiue in hoc: ꝙ cum discipulis manduca
uit: ⁊ bibit: vt legitur Luce vltimo in euan
gelio presenti. Secundo per opera vite sen
sitiue in hoc: ꝙ cũ discipulis ad interroga-
ta respondebat: et presentes in quo saluta-
bat ostendebat se: ⁊ videre: ⁊ audire: Ter
tio per opera vite intellectiue in eo: ꝙ cuȝ
eo loquebantur: ⁊ de scripturis disserebãt
Et neqd deesset ad perfectionẽ manifesta-
tionis: ostendit etiã se habere diuinã natu-
ram: per miraculũ: quod fecit in piscibꝰ ca
piendis. Et vlterius per hoc ꝙ ipsis vidẽ
tibus: ascendit in celuȝ: quia vt dicitur Jo.
iij. Nemo ascendit in celum: nisi q descen-
dit de celo: filius hominis qui est in celo.
Gloriã etiam sue resurrectionis ostẽdit di-
scipulis: per hoc: ꝙ ad eos obclausis Janu
is intrauit. Similiter etiã ad proprietatem
glorie pertinebat: ꝙ subito ab oculis disci-
puloꝝ euanuit: vt dicitur in euangelio pre
senti: quia per hoc ostendebatur: ꝙ in pote
state eius erat videri: ⁊ nõ videri: ꝙ perti-
net ad conditionẽ corporis gloriosi: vt dcm
est. ¶ Ad rõnes in oppositum. Ad primã
respondetur dupliciter. Primo ꝙ licet sin
gula argumentorũ: nõ sufficerent ad mani-
festandaȝ christi resurrectionẽ: oia tamen si
mul accepta perfecte xpi resurrectionẽ ma
nifestauerunt: maxime ꝓpter scripture testi
moniũ: ⁊ angeloꝝ dicta: ⁊ ipsius xpi asser-
tionẽ: miraculis confirmatã. Secundo re
spondetur: ꝙ non est simile de apparitione
⁊ manducatione angelorum: ⁊ christi: Nã
angeli apparentes: nõ asserebant se hoĩes
esse: sicut asseruit xps se verũ hominẽ esse.
Preterea Aliter xps manducauit: ⁊ aliter
angeli. Nam q: corpora ab angelis assum-
pta: nõ erant corpora viua: vel animata: nõ
erat vera comestio: licet esset ibi vera cibi
contritio: ⁊ trahitio ad interioreȝ partẽ cor
poris assumpti. Unde ⁊ angelꝰ dicit. Tho-
bie. x. Cuȝ essem vobiscũ videbar quidẽ
manducare ⁊ bibere vobiscuȝ: sȝ ego cibo
inuisibili vtor: Sȝ q: corpus christi fuit ve-
re animatum: vera fuit eius comestio: sȝ ta
men facta est ad probandum veritatem na
ture: que manet in statu glorie quantum ad
omnes potentias: ⁊ membra licet non mo-
ueant vsus omnium potentiarum ⁊ mẽbro

rum: quia non inest necessitas. Et ideo dicit Beda: q christus manducauit potestate: non egestate. ¶ Ad secundam respondetur negando cōsequentiam. Et ratio est: q argumenta que inducebat christus, quedaz inducebat ad probandum veritatem nature humane: quedam ad probandum gloriā resurrectionis. Conditio autem nature humane sm q in se consideratur: quantum. s. ad statum presentem: contrariatur conditioni glorie: sm illud. i. Cor. xv. Seminatur in infirmitate: et resurget in virtute. Et idō ea: que inducuntur ad ostendendum conditionem glorie: videntur habere cōtrarietatem ad naturam: non simpliciter: sed sm statum presentem: et econuerso. Unde Gregorius dicit i omelia: q duo mira et supra humanam rationem sibi valde contraria dominus ostendit: cum post resurrectionem: corpus suum etiam incorruptibile: et tamen palpabile demonstrauit. ¶ Ad tertiam respondetur negando assumptum. Nam licz illud de Magdalena intelligatur in misterio factum: quia carnaliter adhuc in eū credebat: quāuis sicut hominem flebat: tamen alibi Magdalena legitur xpm tetigisse: q̄ simul cum alijs mulieribus accessit: et tenuit pedes eius. ¶ Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio ē: q sicut Augustinus dicit ad Orosium. Clarificata carne deus resurrexit: sed noluit in ea clarificatione discipulis apparere: quia non possent oculis talem claritatem perspicere. Si enim antequā moretur pro nobis: et resurgeret: quando transfiguratus est in monte: discipuli sui eum videre non potuerunt: quanto magis clarificata carne domini: eum videre non possent?

¶ Die martis est euangelium. In illo tempore. Stetit Jesus et c. Luce vltimo. Circa quod possunt disputari sequentes q̄ones.

¶ Prima: vtrum cōueniens fuit: christum resurgere cum cicatricibus.

¶ Secunda: vtrum conuenienter christus palpabilem discipulis se exhibuit.

¶ Tertia: vtrum xps post resurrectionem vere cōmedit: incorporando sibi cibuz

Ad primam. q. sic proceditur. Et videtur q non fuerit conueniens: christum resurgere cuz cicatricibus. Primo sic. Dicitur eniz. i. Cor. xv. q mortui resurgent icorrupti. Sed cicatrices et vulnera videntur ad aliquam corruptionem et defectum pertinere. Non ergo fuit conueniens: vt christus qui resurrectionis actor est: cuz cicatricibus resurgeret. ¶ Secundo sic. Corpus christi integrum resurrexit: Sed aperture vulnerum: contrariantur integritati corporis: quia per eas discōtinuatur corpus. Ergo inconueniens fuit cum illis resurgere. ¶ Tertio sic. Status resurgentiuz est status immutabilitatis. Ergo christus in seipso non debuit demōstrare: nisi quod semper futurum in eo erat. Sed cicatrices non semper in eo manere debebant: quia dicit Damascenus: q tantum secundum dispensationem fuerunt in eo. Ergo non fuit conueniens: vt christus cum illis resurgeret. ¶ In oppositum est euangelium presens. Respōdeo dicendum sub ista conclusione. Conueniens fuit: vt christus cum cicatricibus resurgeret. Probatur conclusio. Decet victorem insignia sue victorie habere: et ostendere. Sed sicut dicit Augusti. libro de ciuitate dei. Cicatrices vulnerum christi fuerunt victorie sue indiciū. Ergo decuit: vt eas haberet: et ostēderet. Unde dicit Beda super Lucā. Nō ex impotentia curādi cicatrices christus seruauit: sed vt in perpetuum victorie sue circūferat triumphum. Secundo fuit conueniens ad confirmandum corda discipulorum circa fidem sue resurrectionis: instruendo eos: q idem sit qui passus est: et qui resurrexit. Tertio: vt patri pro nobis supplicans: quale genus tormenti pro homine pertulerit: semper ostendat.

Quarto: ut sua morte redemptis: quã misericorditer sunt adiuti propositus eiusdem mortis indicijs insinuaret. Quinto: ut quã iuste damnentur impij in iudicio insinuet: ostensis cicatricibus: quas pro illis accepit. ¶ Ad rõnes in oppositum. ¶ Ad primaꝫ respondetur: ꝙ cicatrices ille: que in corpore xpi permãserunt: ⁊ que in alijs martiribus: ut dicit Augustinus. xxij. de ciuitate dei: nõ pertinẽt ad corruptionem vel defectum aliquem: sꝫ ad maiorem cumulum glorie: in quãtum sunt quedam virtutis insignia: ⁊ in illis locis vulnerum quidam spũalis decor apparebit. ¶ Ad secundam rñdetur: ꝙ illa apertura vulnerum: quãuis sit cum quadam solutione continuitatis: totum tamen hoc recompensatur per maiorem decorem glorie: ut corpus nõ sit minus integruꝫ: sed magis perfectum. ¶ Ad tertiã rñdetur negando minorem: Dicimus enim: ꝙ cicatrices semper mãsure sunt in corpore. Quod autem dicitur ꝙ sunt dispẽsatiue assumpte: hoc nõ est: quia ad tempus assumpte sunt: sꝫ quia non erat de necessitate nature: ꝙ in xpo remanerent sicut accidit in nobis: sꝫ ꝑpter aliquem finem: sicut dictum est.

d secũdam. q. sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ nõ sint cõuenieus ꝙ xps se ꝓpalpãdum discipulis exhibuerit. ¶ Primo sic Palpabile enim incorruptibili est contrarium: ut dicit Grego. Sꝫ contraria nõ possunt esse in eodem. Quom ergo corpus xpi esset incorruptibile: videtur ꝙ non debuit se ipsum palpabilem exhibere. ¶ Secundo sic. Differentie tangibiles sunt calidum ⁊ frigidum: ⁊ hmõi contraria Sed in corporibus glorificatis nõ erũt huiusmodi qualitates contrarie: ut videt: Ergo corpus xpi palpari nõ potuit. ¶ Tertio sic. Hoc soluꝫ est palpabile: quod resistit ꝓtacui: ⁊ cui tactus resistit. Unde aer: quãuis sit tãgibilis: nõ tamẽ ẽ palpabilis: Sed corpori xpi nõ resistebat aliud corpus: quod ianuis clausis intrauit: Ergo palpari non potuit. ¶ Quarto. Spũs boni vel mali pñt accipere corpus solidum. Ergo per palpationem nõ sufficiẽter probatur veritas corporis. ¶ In oppositum est euangelium nostrum: ubi dicitur: Palpate ⁊ videte. ⁊c.

Rñdeo dicendum: ꝙ xps conueniẽter corpus suũ palpabile discipulis exhibuit. Patet ista cõclusio: quoniam ad ꝓostẽdendaꝫ veritatem resurrectionis: cõueniẽter ꝓvisui adiunxit palpanõeꝫ: ut excluderetur visio per immutationem visus ab imaginatione: ⁊ visio vmbrarum: ⁊ visio spirituum apparentium. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rñdetur: ꝙ omne corpus tangibile est per naturam tangibile corruptibile. Unde sm philosophos celũ ẽ visibile: ⁊ nõ tangibile: Sed quod est per naturam corruptibile: potest esse per gloriam incorruptibile. Unde quãuis corruptibile ⁊ incorruptibile sint cõtraria simpliciter: propter quod dicit Gregorius: ꝙ xps ostendit in se duo contraria: tamen corruptibile per naturaꝫ: ⁊ incorruptibile per gloriaꝫ: nõ sunt cõtraria. Unde sicut corpus gloriosum habet in potestate sua videri: ⁊ tamen videri: ita hꝫ in potestate sua: ꝙ posset palpari: ⁊ utrumque sine miraculo. Sed palpatur per naturam corporis: non palpabile aũt est: inquãtũ corpus est instrumentũ anime gloriose. ¶ Ad tertiam rñdetur dupliciter. Primo sic: ꝙ palpatio nõ pertinet ad sensum tactus inquantum est discretiuus calidi ⁊ frigidi: et huiusmodi contrariorum: sed inquãtum est discretiuus corporuꝫ solidorum: que habẽt potentiam naturaleꝫ resistẽdi: diuidẽti. Et hec quidem soliditas est in corporibus gloriosis: etiam si nõ sint qualitates ille contrarie. Secũdo rñdetur: ꝙ etiam si qualitates ille sint in corpore glorioso: quantuꝫ ad substantiam: sed non sunt quantum ad actionẽ: quod vnum agat in alterum: continebũtur per formam glorie: ne agant sicut continentur: per formam naturalem: ne dissoluãt cõiunctum. ¶ Ad tertiam respondetur negãdo ꝯñiam. Et ratio est: quia quãuis corpori

glorioso nullum corpus nõ gloriosum pos-
set resistere: tamen corpus gloriosum potest
resistere cuilibet alteri corpori: & secundum
hoc potest palpari. ¶ Ad quartam respon
detur negando cõsequentiam. Et ratio est:
quia quãuis spiritus possit corpus solidum
accipere: non tamẽ potest assumere corpus
solidum: in quo appareant omnes operatio
nes vite: sicut perfecte in corpore xpi appa
rebant. Preterea: quia opus artis non po
test esse simile operi nature: quãuis, statim
nõ perciperetur deceptio: si spũs corpus soli
dũ assumpsisset: tamen ex longa mora: qua
lem xps traxit cum discipulis suis: non po-
tuisset latere: quia ista que fiunt per artem
demonis preter viam nature: non sunt diu
turna.

D tertiam. q. sic procedit. Et
videtur q xps post resurre-
ctionem: vere comederit ci-
bũ: sibi incorporãdo. ¶ Pri
mo sic. Dicit Aug. li. xxxiij.
q. Si fallit: veritas nõ ẽ. Unde nulla fictio
decet xpm: qui est veritas. esset autẽ fictio:
si nõ vere cibum incorporaret: quẽ ipse cõ
medere videbatur. Uere ergo commedit:
incorporando sibi cibum. ¶ Secundo sic.
Si nõ fuit vera cõmestio: nõ videtur argu
mentum sufficiens ostensiuum veritatis hu
mane nature: Sz fuit: Ergo vera cõmestio
fuit: incorporando sibi cibuz. ¶ Tertio. Si
non fuit cibus sumptus: corpori incorpora-
tus: queritur: quid sit factum de illo. ¶ In
oppositum arguitur: ex eo q Damas. dicit
in tertio. li. q xps & si gustauit cibum post
resurrectionem: sed non lege nature: sed dis
pensationis modo: in veritatem cedere fa-
ciens resurrectionis: quia hec eadem caro
est: que passa est: & que resurrexit. Respon
deo dicendũ: q aliquid dicitur esse verũ
dupliciter. Uno modo veritate significa-
tiõis. Alio modo veritate naturalis speciei:
sicut vox ẽ vera veritate significatiõis: quã
do significat quod est. Ueritas autem natu
ralis speciei dependet ex principijs speciei:
nõ autem ex effectibus: vel ex ijs: que quo
cũqz modo consequuntur. Unde vox dici-
tur vera: veritate naturalis speciei: quando
formatur debitis instrumentis: & ex ore ani
malis profertur: cum quadam imaginatio-
ne: & etiam si a nullo audiatur: quod est effe
ctus sermonis: consequens vocem. Legit
in scripturis: sicut in superioribus dictũ est
absqz necessitate: & angelos commedisse: &
christum post resurrectionem: & vtraqz cõ-
mestio fuit vera: vt Augustinus dicit. xiij.
de ciuitate dei aliter tamen: & aliter. In an-
gelis enim fuit vera: veritate significatiõis:
quia vt Augustinus ibidem dicit: angeli cõ
mederunt: nõ quia indegebant: sed quia vo
lebant: & poterant: vt hominibus quadam
sui misterij humanitate cõgruerent. In xpo
autem fuit vera cõmestio: veritate natura-
lis speciei. Fuit enĩ exercitata naturalibus
instrumentis: ad hunc actum ordinatis: Et
etiam fuit vera: veritate significationis: qa
significabat veritatẽ humane nature: in cor
pore resurgente. Quod autem cibus cõuer
tatur in corpus: est quid consequens cõme-
stionem. Unde esset in nobis: si cibus non
conuertatur: sed statim per vomitum eycia
tur: nihilominus vera fuit cõmestio: que p
cessit. Non autem conueniebat: vt in corp9
christi: cibus conuerteretur: quod iam erat
extra statum generationis: & corruptionis.
Et sic patet responsio. ¶ Ad primam ratio
nem in oppositum. ¶ Ad secundã respõde
tur: negãdo consequentiam. Pro quo no-
ta iuxta Albertum super. Lucã: quod sicut
dicit Ambrosius duplex est manducatio: et
vtraqz veritatis nature demõstratiua. Una
quidem indigentie: que cibum sumptum si
bi incorporat: & ex eo accipit confortationẽ
& hec est animalis corporis. Alia autem est
pure potestatis: & nullius ifirmitatis demõ
stratiua: & hec cibum sumit: sed digerendo
eum: sibi non incorporat: sed potestate natu
re consumit: & in pristinam conuertit mate-
riam: sicut radius consumit aquam. Et hac
potestate christus manducauit post resurre

ctionem. Nec autem potestas non est nisi vere carnes corporibus: et non in fantasijs nigromanticorum. Unde ab ista sicut firmissimo sue resurrectionis argumento processit christus: ex istis patet responsio ad tertiam: quid sit factum de illo cibo. etc.

¶ In octavis pasce est evangelium In illo tempore Quom sero esset die illo. etc. Jo. xx. Circa quod potest dici. sc. q.

¶ Primo: vtrum conveniens fuit vt christus post resurrectionem cum discipulis continue conversaretur.

¶ Secundo: vtrum christus intravit ad discipulos clausis ianuis.

¶ Tertio: vtrum Thomas cicatrices christi tetigerit: vel tantum viderit.

Ad primam sic proceditur. Et videtur fuisse conveniens: quod christus post resurrectionem suam continue cum discipulis conversaretur. ¶ Primo sic. Ad hoc enim christus post resurrectionem discipulis apparuit: vt eos de fide resurrectionis certificaret: et consolationem perturbatis afferret: secundum illud Jo. xx. Gavisi sunt apostoli: viso domino: Sed magis fuissent certificati et consolati: si eis continue suam presentiam exhibuisset: Ergo videtur fuisse conveniens: vt continue cum eis conversaretur. ¶ Secundo sic. Christus resurgens a mortuis non statim ascendit in celum: sed post. xl. dies: vt habetur Act. i. Illo autem tempore intermedio: in nullo alio loco potuit convenientius esse: quam vbi discipuli eius erant congregati: Ergo videtur conveniens quod cum eis continue conversatus fuisset. ¶ Tertio sic. Ipso die resurrectionis dominice christus apparuisse legitur quinquies: vt Augustinus dicit: de consensu evangelistarum. Primo quidem mulieribus ad monumentum. Secundo eisdem regredientibus a monumento in itinere. Tertio petro. Quarto duobus euntibus in castellum. Quinto pluribus in hierusalem: vbi non erat Tho. Ergo videtur: quod alijs diebus ante ascensionem debuerit pluries alijs apparere. ¶ In oppositum est evangelium presens: vbi dicitur. Post dies octo apparuit discipulis. Non ergo continue conversabatur cum eis. Respondeo dicendum sub ista conclusione: quod conveniens non fuit: vt christus conversaretur post resurrectionem continue cum discipulis suis. Que conclusio declaratur sic. Circa resurrectionem christi duo erant declaranda discipulis. scilicet ipsa veritas resurrectionis: et gloria resurgentis. Ad veritatem autem resurrectionis manifestandam: sufficit quod pluries eis apparuit: et cum eis familiariter locutus est: et commedit: et bibit: et se eis palpandum prebuit. Ad gloriam autem resurrectionis sue manifestandam: noluit continue conversari cum eis: sicut prius fecerat: ne videretur ad talem vitam resurrexisse: qualem prius habuerat. Unde Luc. vltimo dicit eis. Hec sunt verba que locutus sum apud vos: cum adhuc essem vobiscum. Tunc quidem erat cum eis. non solum corporali presentia: sed etiam per similitudinem mortalitatis. Unde Beda supradicta verba exponens dicit Quom adhuc vobiscum essem in carne mortali: in qua estis et vos: tunc quidem in eadem carne resuscitatus erat: sed cum illis in eadem mortalitate non erat. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia frequens apparitio christi sufficiebat ad certificandum discipulos de veritate resurrectionis. Conversatio autem continua: eos potuisset inducere in errorem: si ad similem vitam eum resurrexisse crederent: quam prius habuerat. Consolationem autem de continua sui presentia: eis in alia vita promisit: secundum illud Jo. xv. Iterum videbo vos: et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. ¶ Ad secundam respondetur ne-

gando consequentiam. Et ratio est: quia christus non ideo continue conuersatus est cum discipulis: quia reputaret se alibi conueniētius esse: Sed quia hoc discipulis instruendis conuenientius indicabat: si nō continue conuersaretur cum eis: ratiōe predicta. Incognitum est autem: quibus in locis intermedio tempore: corporaliter esset: cum hoc scriptura nō tradat: nisi quod in omni loco sit dominatio eius. ¶ Ad tertiam respondetur negādo consequentiam. Et ratio est: quia ideo prima die frequentius apparuit: quia per plura inditia erant admonēdi: vt a principio fidem resurrectiōis reciperēt. Postquam autem eam receperant: non oportebat eos tam certificatos tam frequentibus apparitionibus instrui. Unde in euāgelio nō legitur: quod post primam diem eis apparuit: nisi quinquies. Ut enim dicit Augustinus de consensu euangelistarum: post quinque primas apparitiōes: sexto apparuit: vbi vidit eum Tho. Septimo ad mare tiberiadis in captione piscium. Octauo in monte galilee. Nono recumbentibus: quia iam non erant in terra cum eo conuiuaturi. Et decimo in ipso die ascensionis: non iam in terra: sed eleuatum in nube: cum in celum ascēderet. Sed nō omnia ista scripta sunt sicut Jo. fatetur. Crebra enim erat eius cum illis conuersatio: priusquam ascendisset in celum Et hoc ad consolationem eorum. Unde etiam primo. Cor. xv. dicitur: quod visus est plus quam quingentis fratribus simul: deinde visus est Jacobo. De quibus apparitiōibus in euangelio nō habetur mentio.

Ad secundam. q. sic proceditur. Et videtur: quod christus nō intrauit ianuis clausis ad discipulos. ¶ Et primo sic. Duo corpora non possunt esse simul in eodem loco: Ergo christus nō intrauit ianuis clausis. Consequentia est bona: quia si intrasset: corpus christi fuisset simul in eodem loco, cum corpore portarum. Assumptum probatur sic. Locus proportionaliter respondet locato: Sed non potest etiā per miraculum fieri: quod idem corpus sit simul in diuersis locis: nisi per aliquam cōuersionem: sicut accidit in sacramento altaris: Ergo nullo modo potest etiam per miraculum fieri: quod duo corpora sint in eodem loco. ¶ Secundo sic. Si duo corpora essent in eodem loco: sumerētur duo pūcta in duabus extremitatibus loci: ergo inter ista duo puncta: erant due linee recte duorum corporum in eodem loco existentia: quod est impossibile: Ergo impossibile est duo corpora esse in eodem loco.

¶ Tertio sic. Cōtra communes animi cōceptiones: non potest miraculose aliquid fieri: vt scilicet pars non sit minor toto: quia contraria communibus conceptionibus directe contradictionem includunt. Similiter nec contra conclusiones geometrie: que a communibus conceptionibus infallibiliter deducuntur: sicut quod triangulus habeat tres angulos equales duobus rectis Similiter nec aliquid potest fieri in linea: contra diffinitionem linee: quia separare diffinitionem a diffinito: est ponere duo contradictoria simul: Sed duo corpora esse in eodem loco: est contra conclusiones geometrie: et contra diffinitionem linee: Ergo non potest etiam per miraculum fieri: quod duo corpora sint in eodem loco. Probatio minoris. Conclusio est geometrie: quod duo circuli non se tangunt: nisi in puncto. Si autem duo corpora circularia essent in eodem loco: duo circuli designati in eis se tangerent secundum totum. Similiter etiā est contra diffinitionem linee: quod inter duo puncta sit plusquam vna linea recta. Quod contingeret si duo corpora essent in eodem loco: quia infra duo puncta signata in diuersis superficiebus loci: essent due linee recte duorum corporum locatorum.

¶ In oppositum est euangelium presens: vbi dicitur Quo:m fores essent clause. &c. Rñdeo dicendum sub certis cõclusiõibus Prima ẽ: q xp̃s post resurrectionẽ ianuis clausis virtute diuina intrauit ad discipulos. Pz ista cõclusio. Dicit eni Gregorius in omelia presentis euangelij. Illud corpus domini intrauit ad discipulos ianuis clausis: quod ad humanos oculos per natiuitatẽ suã clauso exiuit vtero virginis. Secunda cõclusio. Duo corpora possunt diuina virtute esse in eodem loco. Patet ista conclusio: ex conclusione precedenti: tum ex illo: q xp̃s ad discipulos intrauit clausis ianuis: tũ ex illo: q beata virgo filium suuz miraculose peperit: Sed in illo partu oportuit duo corpora esse simul in eodem loco: quia corpus pueri exiens: claustra pudoris: non fregit: Ergo miraculose potest fieri: q duo corpora sint in eodem loco. Secundo: patet sic Duo corpora prohibentur esse in eodez loco ex dimensionibus: quia materia corporalis: s̃m dimensiones diuiditur: dimẽsiones autem diuidũtur secũdum situm. Deus autem: qui est omniũ causa prima: potest conseruare effectus in esse sine causis p̃rimis. Unde sicut cõseruat in sacramento altaris accidentia: sine subiecto: ita potest cõseruare diuisionez materie corporalis: & dimẽsionuz in ea: absq3 diuersitate situs: Potest ergo fieri virtute diuina: & nõ alias: q corpori remaneat esse dimensionatũ ab alio corpore: quãuis eius materia nõ sit dimensionata in situ: ab alteri⁹ corporis materia. Et sic miraculose põt fieri: q duo corpora sint in eodẽ loco. ¶ Ad ratiões in p̃ppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequẽtiam. Et ratio est: quia q vnum corp⁹ sit in duobus locis: implicat cõtradictionẽ: quia de ratione loci est: q sit locati termin⁹ Terminus aũt est: extra quod nihil est rei. Unde nihil locati potest eẽ in loco exteriori. Quod si ponatur esse in duobus locis: sequitur: q sit extra suum locum. Et sic sequitur: q sit locatum: & nõ locatum. Hoc autẽ nõ cõtingit: si duo corpora sint in eodem loco vt dictum est. Et ita nõ est simile de vno: & de alio. ¶ Ad secundam ratiõem respõdetur: negando minorem. Dicimus eniz: q duas lineas rectas mathematicas esse īfra duo puncta: est impossibile: quia in eis nulla alia ratio dimẽsiõis põt intelligi: nisi ex situ: Sed duas lineas naturales eẽ īter duo puncta est impossibile: quidam per naturaz sed possibile per miraculum: quia remanet alia ratio dimensionis in lineis duabus ex diuersitate corporum subiectorum: que conseruatur virtute diuina: etiaz remota diuersitate situs. ¶ Ad tertiã rñdetur: q posito: q duo corpora sint in eodem loco per miraculũ: nõ sequitur aliquid contra communes conceptiones: nec contra conclusiones geometrie. Pro quo notandum: q quantitas dimẽsiua in hoc differt ab omnib⁹ alijs accidentibus: q habet specialem rõnez indiuiduationis: & dimensionis: scilicet ex situ partium: preter rationem indiuiduationis: & dimensionis: que est sibi & alijs accidentibus cõis: scilz ex materia subiecta. Sic igit̃ vna linea potest intelligi diuersa ab alia: vel quia est in alio subiecto: que cõsideratio nõ est nisi: de linea naturali: vel quia differat ī situ ab alia: que consideratio est etiam de linea mathematica: que intelligatur p̃ter materiam. Si ergo remoueatur materia: non potest esse dimensio linearum: nisi secundũ sitũ diuersum: & simili modo nec punctorũ: nec superficierũ: nec quarũcũq3 dimensionũ. Et sic geometria nõ põt ponere: q vna linea addat̃ alteri: tanq3 dimẽsionata ab ea: nisi sit diuersa in situ ab ea: sed supposita dimensione subiecti sine dimẽsione situs: diuino miraculo: vt dictum est intelligerentur diuerse linee: que nõ denotãt situm p̃pter diuersitatem subiecti. Dicim⁹ ergo: q duo circuli designati ī duobus corporibus spericis: existentibus in eodem loco: q sunt duo: non propter diuersitatez situs: alias nõ possent se tangere: s̃m ronẽz: sed sunt duo ex diuersitate subiectorum. Et propter hoc se to

taliter tangūt adhuc manēt duo: sicut ⁊ circulus in corpore locato sperico signatus tangit ꝫm totum alium circulum: signatum in corpore locante. De linea iaz dictum est.

d tertiam .q. sic procedit. Et videtur: q cicatrices xpi Thomas non tetigerit. ℂ Primo sic. Ex presenti euangelio: vbi dicitur: quia vidisti me Thoma Et credidisti: Ergo videtur q viderit tantuz ⁊ non tetigerit. Patet cōsequentia: quia cum exhibuerit tactum ⁊ visum: debuerat dicere: qa vidisti me ⁊ tetigisti. ℂ Secūdo sic. Dicit Hiero. ad Marcellum. Nō meretur tāgere xpm: q eius resurrectionem non credit. Propter quod: dictuz est magdalene. Noli me tangere. Jo. xx. Sed Thomas resurrectionē nō credidit: Ergo cicatrices xpi palpare nō debuit. ℂ Tertio nō videtur conueniēter dictum: q dictuz est ei: q vidisti me Tho. credidisti: cū fides sit inuisibiliuz ꝫm illud Hebre. xi. Fides est argumentuz nō apparentium. ℂ In oppositum videtur eē euāgelium. Rñdeo dicenduz: q quidā dicunt: q quāuis dominus manꝰ ⁊ latus exhibuerit ad tangendū: tamē apostolus ꝓpter reuerentiam tāgere nō fuit ausus. Hoc ⁊ videtur dubitando dicere Augustinus vt dicit Albertus super Jo. ꝫ alij melius dicūt. s. ipse Albertus: Alexander ⁊ sanctꝰ Thomas: ⁊ Tho. ⁊ vidit ⁊ tetigit: Sed ad suā fidem sufficiebat ei videre. Quā cito enī vidit credidit. Vñ de ipso dicitur: qa vidisti me credidisti: q in visu fuit primū: ⁊ sufficiēs motiuuz ad credendū. Quia autē nos possemus de eo dubitare: q crediderit i visu tantum. ideo tetigit: vt nos crederemus: Ergo vidit solum cicatrices sibi: nobis aūt nō solum vidit: sed etiam tetigit: vt omnem a nobis excluderet dubitationem: quia testis erat futurus resurrectionis. Unde leo papa Sufficit ad fidem propriam vidisse: q videbat: sed nobis operatus est: vt tangeret: quod videbat. ℂ Ad rōnes in oppositū. ℂ Ad primaz respondetur negando cōsequētiam. Et rō est: q licet ad propriā sufficit vidisse nihilominus propter nos etiaz tetigit: vt plenius resurrectionis testimoniū afferret. ℂ Ad secūdam rñdetur q Tho. prius credidit q̄z tetigit: vt dictum est. Et ideo ratio nō procedit. ℂ Ad tertiā respondetur primo sic: q aliud vidit: ⁊ aliud credidit. Vidit hominē ⁊ cicatrices: ⁊ ex hoc credidit deitatem resurgentis. Vel dicēdū ꝫm Albertum super Jo. q in ipso credere: sunt duo. Dicit enim Grego. q credere ē cogitare cuz assensu. Et ideo ex parte assensus: in quo perfectio fidei est: credere simpliciter: donū dei est: nec consurgit ex visu: nec ex auditu: ꝫ simpliciter est lumen collocans in credentibus primam veritatē: ⁊ ipsos in veritate: vt assentiant ei: propter se: ⁊ super omnia: vt dicit Dyony. Et ex illa parte: fides: est immobile credentium: ⁊ veritatis fundamentum. Ex parte aūt illius: q̄ credere est de articulo cogitare nihil ꝓhibet: quin ipsa cogitatio ex visu: vel auditu accipiat generationē. Et sic dicitur ad Ro. x. Fides ex auditu est. Et sic dicitur hic: q: vidisti me credidisti. Nō accipit videre: ꝓut est actus visus: in quātū est sensus particularis: super ꝓprium obiectuz. Nec accipit in quantum est in ipso sensus cōis: super figuram: vel ad obiectum sensus cōmunis: ꝫ potius prout est visus actus rationis: se super sensum reflectētis: sicut cōmuniter ⁊ visualiter dicitur: video esse deum: qui intrat clausis hostijs: ⁊ talis est mortis: ⁊ vite: triūphator. Et sic sumitur Jo. iiij. vbi dicitur. Domine video: q propheta es tu. Mouet autem Albertus magnus hic: quare deus ꝑmisit: vt Thomas absens dubitaret. ad hoc respondens dicit: q Thomas: vt dicit Crisos. tardior alijs fuit ad credendum ea: que erant de potētia christi diuinitatis. Et ideo oportuit fortioribus experimentis reduci. Permisit autem deus eum dubitare: vt ꝫtus resurrectionis Thome probata: alijs indubitata efficeretur. Unde Grego. Minus mihi Maria magdalena: que cito cre

dicit: cõtulit: q̃ꝫ Tho. q. diu dubitauit.

¶ In dominica prima post octauas pasce est euangelium.

¶ In illo tpe: dixit iesus discipulis suis. Ego sum pastor bonus Jo. x. Circa quod possunt disputari: sc. q.

¶ Prima: vtrum bonus pastor christus posuit animam suam in pretium redemptionis pro ouibus suis.

¶ Secunda: vtrum bonus pastor teneatur ponere animam pro ouibus suis.

¶ Tertia: vtrum licitum sit pastori persecutionis tempore gregẽ suũ relinquere.

Ad primam q. sic pceditur. Et videtur q bonus pastor xp̃s nõ posuit animaꝫ in pretium redemptionis pro ouibus suis. ¶ Primo sic. Nihil corporale: est equale rei spũali. Sed vita xp̃i quã xp̃s per passionẽ dedit: fuit vita corporalis: Ergo nõ fuit sufficiens pretium ad recõpensandum salutem omnium ouiuꝫ xp̃i. ¶ Secundo sic. Nullus emit: vel redemit: quod suum eẽ nõ desijt: Sed homines nunq̃ꝫ desierũt esse filij dei sm illud Ps. Domini est terra: ꝛ plenitudo eius: orbis terraꝝ: ꝛ vniuersi: qui habitant in eo. Ergo nõ dedit animam pro redẽptione hominũ. ¶ Tertio sic. Dicit Augu. li. de trini. Diabolus a christo iusticia superandus fuit: Sed hocc exigit iusticia: vt ille qui inuasit dolose rem alienam: debeat priuari: quia fraus ꝛ dolus nemini patrocinari debent: vt etiam iura humana dicũt. Cũ ergo diabolus lupus rapax: oues xp̃i dolose deceperat: ꝛ sibi subiugauerat: videt: q xp̃s bonus pastor non debuit per viam redemptionis oues suas ab eius potestate eripere. ¶ Quarto sic. Quicũq̃ꝫ emit: vel redimit aliquid: pretio: pretium soluit ci: q possidebat. Sed xp̃s non dedit animam suam que dicitur esse pretium redemptionis nostre diabolo: qui nos captiuos tenebat. Ergo xp̃s non dedit animam suam in pretiuꝫ redemptionis ouium suarũ. ¶ In oppositum est euangelium presens. Rñdeo dicendum sub tribus cõclusionibus. Prima est: q xp̃s fuit verus pastor omnium fidelium. Patet conclusio. Nã pastor est: q gregem suuꝫ gubernat: ꝛ pascit: sic aũt facit christus Nam ipse regit suos fideles: ꝛ cibo spũali multiplici: ꝛ etiam sacramẽtali. s. corpore et sanguine suo fideles suos pascit: ꝛ reficit: sm illud. Psal. Dominus regit me: ꝛ nihil mihi deerit: in loco pascue ibi me collocauit. Et ysa. xl. Sicut pastor gregem suuꝫ pascet: in brachio suo: ꝯgregabit agnos: ꝛ in sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. Et prime Petri. iij. scribitur. Eratis aliqñ sicut oues errantes: sed cõuersi estis nũc ad pastorem: ꝛ episcopũ animarum vestraꝝ. Secũda cõclusio. Christus fuit bonus pastor. patet conclusio: quia ipse posuit animam suaꝫ pro ouibus suis: ꝛ ita impleuit officium boni pastoris: sicut miles dicitur bonus: q officium militis implet. Tertia conclusio. Christus pastor bonus posuit animam suam in redemptionis pretiuꝫ: pro ouibus suis. Ista cõclusio patet ex illo Mathei secũdo. Filius hominis venit dare animã suaꝫ in redẽptionẽ pro multis. Pro cuius conclusiõis declaratione: est sciendum: q per peccatum primi parentis totum humanuꝫ genus alienatuꝫ erat a deo: vt dicitur ad Hebre. ꝛ nõ quidem a potestate dei: sed a visione faciei eius: ad quam filij: ꝛ domestici admittũtur. Et iterum in potestate diaboli vsurpantis deueneramus: cui ꝯsentiendo homo se subdiderat: quantum in ipso erat: quãuis de iure non posset: quia suus non erat: sed alterius. Et ideo per passionem suum christus fecit. Liberauit enim nos a potestate hostis ipsum vincendo: per contraria eorum: quibus hominem vicerat. s. humilitateꝫ ꝛ obedientiam: ꝛ austeritatem pene. Que delectationi cibi vetiti opponit. Et iterum satisfaciendo pro culpa: deo cõiunxit nos: ꝛ domesticos dei: ꝛ filios fecit. Unde ista liberatio duas rationes habuit emptiõis. Inquãtum enim a potestate eripuit nos: dicit nos

redemisse: sicut rex regnuȝ occupatum ab aduersario per laboreȝ certaminis. Inquantum vero deuȝ nobis placauit: dicitur nos redemisse. sicut pretium soluens sue satisfactionis pro nobis. vt a pena et peccato liberaremur: Et sic patet conclusio. s. q pastor noster christus: animam suam dedit in pretium redemptiōis pro ouibus suis. Alij vero prelati: pastores boni non ponunt aīas suas in pretiuȝ: sed vt dicit Albertus in exēplum: et fidei argumentum. Et ita pro nomine christi anima ponitur ſm illud Jo. iȝ. q dicebat. Petrus christo. Animam meā ponam pro te. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur: q vita corporalis xpi: habebat quendaȝ insignitum valorem ex diuinitate cōiuncta: inquantum non erat vita puri hominis: sed dei et hominis. Et ideo poterat esse sufficiens recompensatio vite spūalis ouiuȝ suaruȝ: et precipue ratione caritatis eximie: ex qua offerebatur. ¶ Ad secundam rñdetur: q homo dicitur esse dei: dupliciter. Uno modo inquantum subycitur potestati eius. Et hoc modo hō nunq̄ȝ desijt esse dei. Alio modo per vnionem caritatis ad eū: ſm quod dicitur Ro. viij. Si quis spiritū dei nō habet: hic nō est eius: Et hoc mō homo desijt eē dei: per peccatū. Et ideo inquātū fuit liberatus a peccato: ideo passo satisfaciēte: dicitur per passionē christi esse redēptus. ¶ Ad tertiā respōdetur negando cōsequētiaȝ. Et rō est: q quāuis diabolus iniuste nos vsurpauerit: et sua fraude deceptionis sub sua seruitute teneret nos: tamē iuste in eius potestate deuenimus: ex quo ab eo victi sumus. Et ideo oportuit etiam: vt ipse vinceretur per contraria eorū: quibus vicit nos. Nō enim violēter vicit: sed ad peccatum fraudulenter inducens. Et ideo per respectuȝ ad deum: iusticia exigebat: q homo redimeretur: non autem per respectum ad diabolum. ¶ Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia redemptio requirebatur ad hominis liberationem: per respectum ad deuȝ: cui homo propter peccatum ad penam erat obligatus: sicut summo iudici: non autem requirebatur redemptio per respectum ad diabolum. Et ideo pretiū nō erat soluendum diabolo: sed deo. Et ideo christus animam suam: que erat pretiuȝ nostre redemptionis: non dicitur obtulisse diabolo: sed deo. A diabolo autem per victoriam sue passionis nos eripuit.

Ad tertiam. q. sic procedit. Et videtur q pastor nō teneatur ponere animaȝ suam pro ouibus suis. ¶ Primo sic. Homo tenetur amare plus se: q̄ȝ proximuȝ. Ergo videtur: q nō tenetur dare animaȝ suam pro ouibus suis. Cōsequētia pȝ q: magis amabile est preferenduȝ ei: q minus tenetur quis amare. Assumptuȝ etiam pȝ ex illo. Mathei. xxij. Diliges proximum sicut teipsum. Ubi videtur: q dilectio hominis sit exemplar dilectionis proximi. Sȝ exemplar est potius exemplato. Ergo nō tenetur se plus diligere: q̄ȝ proximuȝ. ¶ Secundo sic. Quanto quis amat saluteȝ alicuius: tanto vitat peccatum eius: Sed magis debet vitare peccatum suum: q̄ȝ peccatum alterius: Ergo pastor magis debet diligere vitam suam: q̄ȝ salutem ouium suarum: Ergo et cetera. ¶ Tertio sic. Quom dicitur: q pastor teneatur ponere animam suā pro ouibus suis: aut itelligitur in temporalibus: et hoc non: quia pastor non tenetur pati dispendium vite temporalis: pro vita temporalis gregis: aut i spiritualibus: et hoc etiaȝ non: quia nullus tenetur pati dispendium in spiritualibus: pro bono spirituali ouium suarum: Ergo. etc. ¶ In oppositum est euāgelium presens. Respondeo dicenduȝ sub certis conclusionibus. Prima est. Bonus pastor non debet animam suam ponere pro vita ouium: brutorum animalium. Patet conclusio. Res melior non est exponenda periculo pro minus bona: Sed magis ecōuerso: Sed vita hominis est melior simpliciter: q̄ȝ vita ouium brutoruȝ animalium

Ergo licet pastor brutorum animalium debeat aliquem laborem pro salute gregis sustinere. Unde dicebat Jacob. Gen. xxi. Nocte ac die gelu urebar: et estu: non tamen dz se morti exponere pro eo. Secūda conclusio. Bonus pastor nō tenetur ponere animam suam. i. vitam corporalem pro salute corporali oviū suarum. Patet: quia vita pastoris est preferēda saluti corporali: sive vite corporali oviuz suaruz: Ergo non tenetur pastor vitam suaz exponere periculo mortis pro salute corporali ovium suarum. Confirmatur: quia ex ordine caritatis: homo plus tenetur diligere corpus propriū: q̄z corpus proximi sui: ergo etc̄. Tertia conclusio. Pastor bonus animarum: tenetur animam suam ponere. i. vitaz corporalez exponere pro salute spiritiali ovium suarum. Ista conclusio patet ex dicto salvatoris in presenti evangelio. Patet etiam ratione: quia anima humana est nobilior corpore: et ita salus eius preferenda ē saluti corporis: Ergo cum periculuz imminet de salute gregis: quisqz bonus pastor debz corporalis vite sue sustinere dispendium: ꝓ gregis salute. Qd̄ ꝯfirmatur ex eo: ꝙ plus debemus diligere proximū: quo ad animā q̄z corpus proprium nostrum: ut dicit Augusti. in primo de doctrina xp̄iana. ¶ Ad rōnes in oppositum. Ad primā respondetur: ꝙ assumptum est veruz. Sed notandū ꝙ in homine sunt duo. s. natura spūalis: et corporalis. Per hoc autē dicitur homo. diligere seipsum: ꝙ diligit se: secundū naturā spūalem. Et secunduz hoc debet homo magis se diligere post deum: q̄z quēcūqz aliū. Secundum autem naturaz corporalez: debet plus diligere naturam spūalem proximi sui. Et ita est explanatum in cōclusionibus positis. ¶ Ad secundaz patet rn̄sio ex dictis: quia arguit: ꝙ homo secundum naturaz spiritualem debet se plus diligere post deum: q̄z quēcūqz aliuz. ¶ Ad ternam respōdetur negando cōsequentiam. Et ratio est: quia argumentuz illud claudicat: nō sufficienter dividēdo: quia deficit in tertio mēbro. s. ꝙ pastor in temporalibus patiatur dispendium pro salute spirituali suarum oviū. Et ita ut dictum est: intelligit̄ cōclusio.

D tertiaz. q. sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ nō sit licitum pastori tempore persecutionis gregē suū relinquere. ¶ Primo sic ex presenti evangelio: ubi xp̄s dicit: ꝙ ille est mercenarius: et non verus pastor: q videt lupum venientē: et dimittit oves: et fugit. ¶ Secundo sic. Dicit Grego. Ille q fugit tempore persecutionis merito perdit meritū pastoris. Quod non esset verū: si fugere et derelinquere gregez tali tp̄e esset licituz. ¶ Tertio sic. Dicitur. Prover. vi. Fili mi: si spoponderis ꝓ amico tuo: apud extraneū: manuz defixisti: et postea subdit: discurre: festina: suscita amicum tuū: Sz hoc nō pōt facere pastor: si corporaliter deserit gregem: Ergo videtur. ꝙ nō sit licitū tp̄e persecutiōis deserere gregem. ¶ In oppositum videt̄ illud: ꝙ dn̄s discipulis suis: quorū successores sunt ep̄i: et pastores: in ecclesia mandavit: si vos persecuti fuerint in una civitate: fugite in aliam. Rn̄deo dicendum: ꝙ triplex tēpus ꝑsecutiōis pōt distingui: scd̄m ꝙ distinguit̄ triplex lupus. Aliqn̄ dicit̄ diabolus ꝑ tēptatiōes: fideles infestans. De quo dicitur. i. Petri. i. Fratres sobrij estote: et vigilate: ꝙ adversarius vester circuit querēs quē devoret. Aliqn̄ dicitur lupus hereticus: per falsam doctrinaz corrumpens. Math. vi. Attendite a falsis prophetis: qui veniunt ad vos i vestimētis oviū: intrinsecus sunt aūt lupi rapaces. Aliquādo lupus dicitur tyrānus violētia armoꝝ seviēs sive ꝑsequēs. Ezech. xxxi. Principes. n. in medio tui q̄si lupi etc̄. Ista distinctiōe habita sit ista ꝑma cōclusio. Tp̄e ꝑsecutiōis taz lupi. i. diaboli: q̄z lupi. i. heretici. nō est licitū pastori relinquere gregem suū. Pz cōclusio: q: in qualibet obligatiōe ꝑcipue attenditur obligationis finis. Obligant autem se ep̄i ad exequenduz pastorale officium: ꝓpter subditoꝝ salutem. Et ideo

vbi subditorum salus exigit: persone pastoris presentiam: nõ debꝫ pastor personaliter suum gregem desererenec ꝑpter aliquod cõmodum temporale: nec etiaꝫ ꝑpter aliquod personale periculum imminens: cũ bonus pastor debeat animam suam pro ouibꝰ suis ponere. Exigit autem subditorum salus: vt persona pastoris sit pñs cum ouibus suis: ad resistendum predictis lupis: quibus nõ est resistendum corporaliter: sꝫ magis spũaliter: per deuotam orationem: ⁊ sanctam ꝑdicationem: ⁊ doctrinam. Et ideo per talia est eis statim resistendũ. Aliter enim si daretur ingressus: eis nõ resistendo: accideret maius periculuꝫ. Propter quod dicit beatus Jacobus. c. iiij. Resistite diabolo: ⁊ ipse fugiet a vobis. Et idem potest dici de hereticis: quia fugabit illum cum per sanã doctrinam tetigerit eius falsitatem. Propter quod Symon magus fugiebat beatũ Petrum de ciuitate in ciuitatem: vt dicitur in itinerario Clementis. Debet ergo bonus pastor tueri subditos suos orationibus: ⁊ sana doctrina: cum viderit predictos lupos. s. diabolicam temptationem: ⁊ hereticaꝫ deceptionem. Unde de malo pastore: q fugit ⁊ dereliquit oues: dicitur zacha. xi. O pastor ⁊ ydolum: derelinquens gregẽ. Quasi diceret. Non es pastor: sed similitudinem: ⁊ ydolum geris pastoris. Si vero loquamur de tertio lupo. s. tiranno persequente: est distinguendum: quia aut persecutio est personalis: aut cõmunis. Si personalis: ita quod cõtra pastorem tãtum: ⁊ nõ cõtra gregeꝫ sibi cõmissum: tunc est conclusio: ꝙ quando subditorꝫ saluti in absentia pastoris ꝑ aliũ prouideri posset: ꝙ licitum est pastori: vel ꝑpter aliquod ecclesie cõmoduꝫ: vel propter persone periculum: corporaliter gregeꝫ deserere. Que cõclusio ꝓbatur sic: auctoritate beati August. in epistola ad Honoratũ. Fugiant de ciuitate in ciuitatem serui xpi: quã do eorum quisqꝫ specialiter a persecutoribus queritur: vt ab alijs: qui nõ ita queruntur: nõ deseratur ecclesia. Hec Augu. Nec in isto casu proprie: est dicendus dimittere gregem in persecutiõe: quia persecutio nõ est contra gregem: vt dictuꝫ est. Et hoc modo. Paulus fugit de Damasco: vt habetur Act. ix. Et aliqui alij sancti leguntur fugisse vt Tho. cantuariẽs. fugit de anglia. s. contra gregem: ⁊ cõtra pastorem. Adhuc distinguendum est: quia aut est vnus solus pastor: aut multi: Si est vnus tantum: tunc est alia conclusio. Non est licitum tunc fugere: ⁊ gregem dimittere: quia sic esset mercennarius ⁊ nõ pastor: ꝫm ꝙ dicit saluator. Si enim ꝑnitiosum est: nauiam in tranquillitate naue deserere: quanto magis in fluctibus: vt dicit Nicolaus papa. Et habetur. vij. q. ij. Si autem sunt multi pastores: quibus ecclesia alibi indigeat: tunc est alia conclusio: ꝙ aliqui possunt fugere: ⁊ aliq debent remanere: vt sic grex remanens in illa ecclesia sufficienter custodiatur: ⁊ vtiliter prouideat. Et si nõ possit determinari de communi concordia: vel alia conuenienti via: q remaneãt ⁊ qui fugiãt: possunt super hoc inuocata spiritus sancti gratia: sortes mitti: ꝫm ꝙ dicit August. in epistola ad Honoratum. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad ꝑmam rñdetur negando consequẽtiam. Et ratio est: q ille tanqꝫ mercennarius fugit: q cõmodum temporale: vel salutem corporalem spũali saluti proximorum preponit. Ille autem q ad euitandum periculum recedit: absqꝫ detrimento gregis: nõ mercennarius fuit. Et ita in casibus licitis: licitum est pastoribus corporaliter derelinquere gregeꝫ. ¶ Ad secundam rñdetur per idem: ꝙ talis q fugit in casibus nõ licitis: non est dignus nomine pastoris. ¶ Ad tertiam rñdetur negando cõsequentiam. Et ratio est: qꝛ ille: qui spõdet pro aliquo: si per se implere non possit: sufficit: ꝙ impleat per alium. Unde prelatus si habeat impedimentum: propter quod nõ possit personaliter cure subditorum intendere: sue sponsioni satisfecit: si per alium ꝑuideat.

¶ In dominica secunda est euangeliũ. In

Illo tēpore dixit Jesus discipulis suis. Modicum ꝛc. Jo. vi. Circa qđ possunt disputari sequentes questiones.

¶ Prima: vtrum apostoli de morte christi debuerunt dolere ꝛ tristari.

¶ Secunda: vtrū gaudiuʒ de visione xp̄i in eterna beatitudine sit auferibile ab apostolis.

D primā. q. sic proceditur. Et videt᷑: ꝙ apostoli nō debuerūt de morte xp̄i dolere: ꝛ tristari. ¶ Primo sic. Dicitur Zacha. ix. Exulta satis filia syon: ecce rex tuus venit tibi: Ergo tota ecclesia debuit letari: ꝛ nō tristari de aduentu xp̄i ad mortem subeundum: pro humano genere. ¶ Secundo sic. Dicit Augu. in libro de ciuitate dĭ. Tristia ē de his: que nobis nolentibus acciderunt: Sed si apostoli fuerunt tristes: ꝛ dolentes de morte xp̄i: sequitur: ꝙ nolebant christum pati: deus aūt hoc volebat: ꝫ tota rectitudo humane voluntatis est conformare se diuine voluntati: vt dicit glo. super Ps̄. Rectos decet collaudatio. Ergo apostoli tristes ꝛ dolentes i morte xp̄i peccabāt: voluntati diuine se nō conformantes. ¶ Tertio sic. Mors christi fuit salutifera toti humano generi: vtpote per quā redemptū est de captiuitate diaboli: ꝛ deo patri reconciliatum: Sed de bono tam vtili non est contristandum: sed summe gaudendum. Ergo apostoli incōuenienter tristati sunt in morte xp̄i. ¶ In oppositū ē euangeliū presens: ꝛ illud tristes erant apostoli de nece sui dn̄i: quem pena mortis crudeli serui dānarunt ipi͂. Respondeo dicēdum: ꝙ passio christi dupliciter cōsiderari poterit. Uno modo per se. s. inquantum erat quedam afflictio morientis. Alio modo ꝫ ordinē ad fructū: ad quem eū dominꝰ ordinabat: ꝛ sic erat adeo volita: nō aūt primo modo. Apostoli aūt dissentiebant a passione christi: ꝛ tristabantur de ea in se considerata. s. pro vt erat afflictio agni inocentissimi domini ꝛ magistri eorū: volebant tamē fructū salutis: q ex passione christi sequebatur. Et ita diuine voluntati quantū ad hoc ꝙ volebat confirmabantur. Et hoc ē idem ꝙ alijs verbis dicimus: ꝙ beata virgo: ꝛ glibet sanctus voluntate rōnis deliberata volebat passionē christi: licet voluntas eorum naturalis dissentiret. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur ꝙ ꝓpheta exultandū esse dicebat de aduentu saluatoris: in quantū ordinabatur ad redeptionē generis humani. ¶ Ad secūdaʒ patet responsio: ꝙ conformabantur voluntati diuine: quātum ad hoc ꝙ passio christi a deo erat volita. ¶ Ad tertiā respondet᷑: vt patet ex dictis.

D secundam sic proceditur. Et videtur ꝙ gaudiuʒ de visione xp̄i in eterna beatitudine sit auferibile ab apostolis ꝛ alijs beatis. ¶ Primo sic. Beatitudo est perfectio quedā: sed omnis perfectio inest perfectibili ꝫm modū ipsiꝰ: Sed oīs homo per suaʒ naturaʒ est mortalis: Ergo tam beatitudo ipsa: quā gaudiuʒ de ea: est aufferibile ab eo. ¶ Secūdo sic. Beatitudo consistit in actione intellectꝰ q subiacet voluntati: Sed voluntas se habet ad opposita: Ergo videtur ꝙ posset ꝺsistere ab operatione: qua homo beatificatur: ꝛ repletur gaudio. Et ita desinet esse beatus: ꝛ desinet per consequens gaudiū eius: quod ex visione beata procedit. Tertio sic. Principio respondet finis: Sed gaudium illud apostoloꝝ: siue aliorum sanctoꝝ habuit principiū: quia nō semper fuerunt beati: Ergo videtur: ꝙ ꝺbeat habere finē. ¶ In oppositū est euangeliū presens. Item illud Isa. xxxvi. Leticia sempiterna super capita eoꝝ. Respondeo dicendum: sub duabꝰ conclusionibꝰ. Prima ꝙ gaudiū: quod habuerunt apostoli in resurrectione viso domino: nō est auferibile ab eis. Patet cōclusio: quia vita christi que fuit materia huiꝰ gaudij imortalis effecta erat: nō ampliꝰ auferenda per mortē. Quia xp̄s resurgens a

mortuis: etiam non moritur: ⁊ mors illi vltra
nõ dominabitur: Ergo conclusio vera. Se
cunda conclusio. Gaudium: quod habituri
erant apostoli de visione diuinitatis christi
in celesti gloria: nunq̃ etiam erat auferibile
ab eis: nec ab aliq̃bus beatis perfecta bea
titudine pñtibus. De qua dicitur in ps̃. Re
plebis me leticia cũ vultu tuo: delectatiões
in dextera tua vsq̃ in finẽ. Circa quaʒ cõ⸗
clusionẽ notandũ: ꝙ Origeñ. quorundam
Platonicoꝝ errorẽ sequẽs: posuit ꝙ post
vltimã beatitudinẽ: homo ⁊ etiam angelus
potest fieri miser: Sʒ hoc manifeste falsum
est: ⁊ error: Quod sic ostenditur: ⁊ veritas cõ
clusionis roboratur. Primo sic ex ipsa ra⸗
tione beatitudinis: Quum enĩ beatitudo
sit perfectũ bonũ: ⁊ sufficiẽs oportet ꝙ de⸗
siderium hoĩs quietet: ⁊ omne malum exclu
dat. Naturaliter aũt homo desiderat reti⸗
nere bonũ: quod habet: ⁊ ꝙ illud retinẽdi
securitatem obtineat: alioquin necesse ẽ: ꝙ
timore amittendi: vel dolore de certitudine
amissionis affligatur. Relinq̃tur ergo ꝙ
ad veram beatitudinẽ pertinet: ꝙ hõ cer⸗
tam opinionẽ habeat: ꝙ bonũ quod habʒ
nunq̃ sit amissurum. Que q̃dem opinio si
vera sit consequens est: ꝙ beatitudinẽ nun
q̃ amittet. Si autem falsa sit: hoc ipsum est
quoddam malũ: falsam opinionẽ habere.
Natura falsum est malum intellectus: sicut
verũ n ẽ bonum ipsius vt dicitur. v. Ethi.
Nõ igitur iam erit beatus: si aliq̃d malum
ei insit. Secundo. Idẽ apparet: si cõsideret
ratio beatitudinis in spẽli. Perfecta autem
beatitudo hoĩs cõsistit in visione diuine eẽn
tie. Est aũt impossibile: ꝙ videns diuinam
essentiã vellet eã non videre: q: omne bo⸗
num habitũ: quo q̃s carere vult: aut est in⸗
sufficiens: ⁊ queritur aliud sufficientius lo
co eius: aut habet aliquod incõmodum an
nexũ. ꝑpter quod in fastidium venit. Visio
aũt diuine essentie replet aĩam oĩbus bo⸗
nis: cum coniungat fonti totius bonitatis.
Unde dicitur in ps̃. Saciabor cum appa⸗
ruerit gloria tua. Et Sapientie. viij. dr̃. Ue
nerunt mihi aũt oĩa bona pariter cum illa
.s. cum contẽplatione sapientie: Similiter
esset nõ habet aliquod in cõmodum anne⸗
xum: q: de ipsa cõtemplatione sapientie: di
citur sapie. viij. Nõ habet amaritudinẽ cõ
uersatio eius: nec tediũ cõuictus illius. Sic
ergo patet. ꝙ propria voluntate beatus nõ
potest beatitudinem deserere. Similiter ẽt
non potest eam perdere deo subtrahente:
q: cũ subtractio beatitudinis sit quedã pe
na: nõ potest talis subtractio a deo iusto iu
dice ꝓuenire: nisi pro aliqua culpa: in quaʒ
cadere non potest: quia dei essentiaʒ videt
cum ad hanc visioneʒ de necessitate sequa
tur rectitudo voluntatis: etiaʒ nec aliquod
aliud agens potest eaʒ subtrahere: q: mẽs
deo coniuncta super omnia alia eleuatur.
Et sic ad huiusmodi cõiunctione nulluʒ ali
ud agens põt ipsam excludere: Ergo gau⸗
diuʒ ꝙ ex visione diuine essentie surgit: nõ
est auferibile ablatis. Ad rõnes in opposi⸗
tum. Ad primã respondetur negando con
sequentiam. Et rõ est: q: beatitudo ẽ perfe⸗
ctio cõsumata: que oẽm defectũ excludit a
beato: Et iõ absq̃ mutabilitate aduenit ha
benti faciente hoc virtute diuina: que homi
nem subleuat in participationẽ eternitatis:
transcendẽtis oẽm mutationem. ¶ Ad se⸗
cundã respondetur: negãdo cõsequentiã. Et
rõ est: q: volũtas ad opposita se habʒ i his
que ad finẽ ordinãtur: Sed ad vltimũ finẽ
naturali necessitate ordinãtur: quod patet
ex hoc: ꝙ hõ nõ potest nõ velle esse beat⁹.
¶ Ad tertiam respõdetur negando conse
quentiaʒ. Et ratio est quia ꝙ beatitudo ha
beat principium ex conditione participan⸗
tis est: Sed ꝙ caret fine: est propter condi
tionem boni: cuius participatio facit bea⸗
tum. Unde ab alio est meritum: alias ini⸗
tium beatitudinis: ⁊ ab alio est: ꝙ careat
fine.

¶ In dominica tertia est euangelium. In
illo tempore dixit Jesus discipulis suis. va
do ad eum q. ⁊c. Jo. xvj. Circa quod pos⸗
sunt hec disputari.

¶ Prima: vtrum expediebat discipulis: vt xps subtraheret pñtiam corporalē ab eis.

¶ Secunda: vtrū spūs sanctus erat arguturus mundum de peccato: et de iusticia: et de iudicio.

¶ Tertia: vtrum plenitudo spūs sancti debuit dari ante ascensionem.

Ad primam sic pceditur. Et videtur: q nō expediebat discipulis: vt xpus subtraheret pñtiam corporalem ab eis. ¶ Primo sic. quia presentia corporalis: salutaris erat: et aduentus spiritus sancti non erat contraria: nec impeditiua consolationis spiritus sancti: Ergo non expediebat a discipulis xpm subtrahi. ¶ Secundo sic. Eque potuit xps dare spiritū sanctum viuens in carne: sicut post ascensionem et subtractionem presentie sue: Ergo videtur q nō expediebat subtrahē etc. ¶ Tertio. Pñtia corporalis xpi: siue eius familiaritas ad diuinitatis fidem semper profuit: et itaa caritate eius et dulcedine non impediebatur: Ergo videt q nullomodo expediebat discipulis subtractio pñtie eius. ¶ In oppositum est euangelium pñs. Rñdeo dicendum sub ista conclusiōe. Expediebat discipulis: vt xps subtraheret eis presentiam corporalem. Patet conclusio: tum primo: q corporalis delectatio discipulorum in christo: sm carnem impediebat eleuationem mentis eorum: in desiderium diuinitatis. Unde Beda in omelia huius euangelij ait. Expedit vt forma serui vestris subtrahatur aspectibus: quatenus amor diuinitatis aptius vestris infigatur mentibus. Tum secundo: qa plenitudo spiritus sancti non erat danda: nisi post ascensionem xpi. Unde ait. Expedit vobis vt ego vadam. Si enim nō abiero: paraclitus. i. spiritus sanctus non veniet ad vos. s. in tanta plenitudine. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio ē: iuxta Albertum: quia pñtia corporalis xpi licet salutaris esset: et nō esset cōtraria aduentui spiritus sancti: nec impeditiua consolatiōis spūs sancti. etc. est tamen alia et minor: et circa aliud: quia illa hominem tenet. Et iō animus qādiu circa talia occupatur: nō potest surgere ad altiora: quia animus intensione deuotionis circa duo simul non est: cum sit indiuisibilis. s. circa amicitiam: que est amicitia pñtie carnalis: et circa eam: que est circa altitudinem diuinitatis: qa vna est humana: et alia diuina. ¶ Ad secūdam rñdetur: negādo qñaz. Et ratio est: quia licet xps potuerit dare spiritum sanctum viuens in carne hic: vnde spiritus sanctus descēdit: super eum baptizatum in specie colūbe: et nūq recessit ab eo: quem ab instanti cōceptionis recepit: nō ad mensuram: sed noluit eum dare discipulis cum eis existēs. Et hoc multiplici ratione sm sanctum Tho. super Jo. Primo pp̄ter eorum indispositionem. Nam spiritui sancto: cum sit amor spūalis cōtraria tur amor carnalis. Discipuli autem quodā modo carnali amore afficiebantur ad xpi humanitatem: nec dum eleuati erant spūali amore ad eius diuinitatem. Et ideo nōdum capaces erant spūs sancti. Secundo pp̄ter diuini auxilij conditionem: quod maxime adest suis: cum suis necessitatibus: quādiu autem xps cum discipulis erat: sufficiēs adiutorium erat eis: sed eo recedente. quia multis tribulationibus exponebantur: ideo statim datus est eis alius consolator. et adiutor: vnde signanter: dicit. Alium paraclitum dabit vobis. Tertio propter dignitatis christi considerationem. Nam vt August. dicit i libro de trini. Christus inquantum homo non habet: q det spiritum sanctum: sed inquā tum deus. Quando autem cum apostolis erat: videbat esse quasi vnus homo ex eis. Ne ergo videretur q homo esset: qui dat spm sanctum: ideo ante ascensionem nō dedit spm sanctum. Jo. ix. Nondum spūs erat datus: qa nondum iesus erat glorificatus. Quarto propter vnitatem ecclesie conseruandam. Nam vt Jo. iiij. dicitur. Joannes nullum signum fecit quod ideo fuit: ne po-

pulus divideretur a xpo: et vt euidentior appareret eminentia eius ad Jo. Discipuli autem xpiformiter a xpo replendi erant gratia spiritus sancti: vt etiam maiora opera facerent quam xps fecit. Jo. xiiij. Et maiora horum faciet. Et ideo si ante passionem fuisset eis datus spiritus sanctus: potuisset verti in dubium apud populum: quis esset xps. Et sic fuisset in ea divisio. Ps. ascendens xps in altum: sequitur dedit dona hominibus. ¶ Ad vltimam rationem respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia vt dicit Albertus magnus: verum est quod quamdiu xps suam corporalem presentiam exhibuit stans ad caritatem sue diuinitatis verbis erexit: et ideo corporalem suam societatem exhibuit: vt esset sicut via: vt dicit Grego. Diuinam autem promisit: sicut vie terminum. et ideo permanens in eo: quod est via: impeditur a termino: et hoc quod deberet vti: fruitur. sicut fine. Et ideo est peruersus. Et hoc est quod dicunt sancti: quod corporalis delectatio in xpo secundum carnem: impediuit consolationem spiritus sancti. Et hec est veritas huius conclusionis. Hec Albertus magnus.

Ad secundam q. sic proceditur. Et videtur: quod non conuenienter dicatur: quod spiritus arguet mundum de peccatis. etc. ¶ Primo: quod spiritus sanctus non erat incarnandus: et visibiliter predicans mundum argueret. ¶ Secundo. Christus sufficienter arguit mundum de peccato. Unde Jo. viij. arguens iudeos dicebat. Vos ex diabolo estis. Et Mat. xxi. multa contra scribas et phariseos arguendo dixit. Non ergo videbatur aduentus spiritus sancti necessarius. ¶ Ad hoc in oppositum est euangelium presens. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam dicendum: quod spiritus sanctus super discipulos venturus: arguturus dicebatur mundum de peccato. etc. non est intelligendum: quod esset sicut dei filius incarnem assumpturus: et in ea visibiliter predicaturus mundo: et cum redarguturus: Sed quod inuisibiliter penetrans corda discipulorum diffunderet in eis tantam caritatem: quod timore depulso arguendi haberent potestatem. Quamdiu enim discipuli carnaliter ad xpm afficiebantur: spiritus sanctus non erat in eis: modo quo postea fuit: et ideo non erant ita audaces: sicut post eius aduentum fuerunt. Ps. Spiritu oris eius omnis virtus eorum. s. apostolorum. Et sic patet solutio ad primam: arguendo ergo et condemnando ostendet mundum. i. mundialiter viuentes de tribus. s. de peccato. infidelitatis in xpm: vnde ait de peccato: quia non crediderunt in me: non dicit mihi: vel me quia etiam demones credunt xpm esse et contremiscunt Jacobi. ij. Sed dicit in me per fidem caritate formatam: sine qua fide mediatoris: non dimittitur aliquod peccatum. Secundo de iusticia. s. xpi: quam non acceperunt nec imitati sunt homines mundani. De cuius iusticie declaratione subdit dicens: quia vado ad patrem. Per hoc enim: quod xps ad patrem rediens resurrexit: et ad celum ascendit: declarata est iusticia eius: secundum quod arguit Petrus. Actu. ij. Jesum nazarenum virum approbatum a deo. Et sequitur. Hunc iesum resuscitauit deus: nos omnes testes sumus. Dextera ergo dei exaltatus est. etc. Et huius iusticie xpi declaratio: erat persecutorum eius manifesta arguitio: vel condemnatio. Tertio: arguendus erat mundus de iudicio: quia princeps s. diabolus: qui est princeps mundi. i. mundanorum non creatione sed imitatione Job. xli. Ipse est rex super omnes filios superbie: hic princeps iam iudicatus est. i. condemnatus diuina sententia: tanquam obstinatus. Et per consequens omnes ei adherentes: eodem iudicio ostenduntur condemnabiles. ¶ Ad secundam rationem respondetur: quod non ideo dicitur: quod spiritus sanctus arguet mundum de peccato etc. quasi xps non arguebat: sed xps visibiliter: spiritus autem sanctus inuisibiliter: sicut dictum est.

Ad tertiam q. sic proceditur. Et videtur: quod plenitudo spiritus sancti debuit dari ante ascensionem. ¶ Primo sic. Plenitudo gratie debuit dari in

temporis plenitudine: Sed plenitudo tēpo
ris īcepit a christi natiuitate: ſm q̄ dicit ad
Gala.iiij. Ergo.7c. ¶ Secūdo etiā; argui
tur: q̄ plenitudo gratie non ſit adhuc data
ſic. Sicut filius eſt a patre: ita ſpiritus ſctūs
eſt ab vtroq3: Status autem veteris teſta-
menti correſpondet patri: in quo intende-
bant patres generationi Similiter ſtat⁹ no
ue legis: correſpondet filio: in quo clerici in
tendentes ſapiētie filio appropriate: habēt
populū regere: Ergo videtur: q̄ futur⁹ ſit
alius ſtatus ſpiritui ſancto correſpondēs: tē
pore aūt ſpiritui ſancto correſpōdenti deb3
plenitudo gratie dari. Ergo.7c. ¶ In op-
poſitum arguitur ex euāgelio preſenti: vbi
ait ſaluator: Si nō abiero paraclitus nō ve-
niet ad vos. Rn̄deo: dicendū q̄ circa hic.
q. errauerūt Manichei: occaſione verbo-
rū xpi: ſm q̄ dicit Auguſt. li.ij. contra Fau
ſtū. Chriſtus enim in hoc capi. loquens de
aduentu ſpiritus ſancti dixit apoſtolis: Cū
autē venerit ille ſpiritus: docebit vos om
nē veritatem. Apoſtoli autem omnē veri-
tatem nō cognouerūt: ſecūdū q̄ dicit Apo
ſtolus ṗme ad Cor.xiij. Ex pte cognoſcim⁹
7 ex parte prophetam⁹. Ideo dixerunt ali-
qui: q̄ promiſſio ſpiritus ſancti nō fuit im-
pleta in apoſtolis: ſed in ipſo Manicheo:
qui fuit poſterior ipſis: 7 ſm eos cognouit
plenitudinem veritatis. Propter qd̄ Ma
nichei nō recipiūt librum actuum apoſtolo
rū: quia ibi expreſſe ponitur miſſio plenitu
dinis ſpiritus ſancti ſuper apoſtolos: vt pa
tet Actu.ij. Sed dictum iſtorū Manicheo
rum manifeſte patet falſum: quia Mani-
cheus: quē dicunt omnem veritatē cogno
uiſſe: nō ſolūmodo multa falſa: ſed etiā; ab
ſurdiſſima dixit: vt patet inuenti eius erro
rem. Et nos in libello quem contra mani-
cheos ſcripſimus: ponendo quinquaginta
veritates: contra .l. Errores eorum: manife
ſte oſtendimus. Propter quod dicendū ē:
q̄ plenitudo ſpiritus ſancti: ſm q̄ xpo pro
miſerat: fuit completa in apoſtolis: qui fue
runt ipſi xpo ꝓpinquiſſimi: in quo habitat
omnis plenitudo diuinitatis: verūtamē nō
fuit data iſta plenitudo apoſtolis ante aſcē
ſionem xpi. Cuius ratio triplex eſt: quia ad
hoc daṫ gratia ſpiritus ſancti hominib⁹: vt
corda eorum trahantur furſum per appeti-
tum celeſtiū. Apetitus autem hominis non
tendit efficaciter ad aliquid: niſi illud appre
hendaṫ poſſibile. Et ideo poſſibilitas per-
ueniendi ad celeſtia debuit prius huiuſmo
di declarari: q̄3 daretur plenitudo ſpiritus
ſancti. Iſta autem poſſibilitas fuit declara-
ta in xpi aſcēſione: ſm quod dicitur Mi-
chee.ij. Aſcendit ante eos pandēs iter. Et
ideo plenitudo ſpiritus ſancti nō debuit da
ri ante aſcenſionē xpi. Propter quod dicit.
Jo.vij.c. Nondū erat ſpiritus ſanctus da
tus: quia nōdū fuerat ieſus glorificat⁹. Se
cūda ratio eſt ad hoc: quia ſpiritus ē amor
ſpiritualis. Et ideo apoſtoli prius debuerūt
diſponi per aliquem ſpiritualem amorē ad
chriſtum: antequam reciperēt plenitudinē
ſpiritus ſancti. Talis autem diſpoſitio facta
eſt ſubtracto amore carnali ad xp3: qui cau
ſabatur ex preſentia corporali ipſius xpi cū
apoſtolis: Que quidē preſentia ſubtracta
eſt in eius aſcenſiōe: Ergo.7c. Tertia ratio
ad hoc: quia xps non dat ſpiritum ſanctū
inquantum homo: ſed inquantum deus. Et
ideo prius debuit declarari eius diuinitas
per aſcenſionem ad patris equalitatem: q̄3
daret ſpiritus ſancti plenitudinem. Itē nō
d̄buit retardari talis plenitudo per magnū
tempus: quia ſicut iam dictum eſt: decens
erat: vt illi: qui erant primi fundatores ec-
cleſie poſt xp̄m: in maiori plenitudine habe
rent ſpiritum ſanctum: quibus ſtatim immi
nebat tempus predicandi veritatem euan-
gelij per orbem vniuerſum: tamen de ple-
nitudine poteſtatis diuine poteſt dari ple-
tudo ſpiritus ſancti indifferenter in quo-
bet tempore. ¶ Ad primum dicendum: q̄
plenitudo gratie incepit a chriſti conceptio
ne: quia eius anima ex tūc plenitudine gra
tie fuit repleta. Uerumtamen illa plenitudo
non erat tunc ad alios deriuanda: ſed poſt

ascensionem: et glorificationem christi: vt pa
tet per predicta. Non enim oportet q a prin
cipio plenitudinis temporis detur omnis
plenitudo gratie. sed sm ordinatum proces
sum dispositionis diuine. ¶ Secundum di
cendum: q lex noua successit veteri: sicut p
fectum imperfecto: Sed non est alius status
expectandus perfectior statu noue legis: cũ
noua lex vltimam perfectionem possibilem
in via contineat: Et ideo non est expectan-
da alia lex: vel alius status: magis correspõ
dens spiritui sancto: quã status noue legis:
potissime quia lex noua est amoris. Amor
autem appropriatur spiritui sancto sicut etiã
filio. Propter quod dicit Apostol⁹. Ro.
viij. Lex spiritus vite in christo iesu. etc. Eo
dem modo lex vetus non solum correspon
det patri: sed etiam filio: inquantum fuit ibi
dem prenunciatus: et prefiguratus. Propt
quod dicit saluator Jo. v. Si crederitis
moysi: crederetis forsitã et mihi. De me. n.
ille scripsit. Illud autem q adducebant Ma
nichei pro se: cum venerit ille spiritus veri
tatis: docebit vos omnem veritatem: respõ
detur: q cognouerunt omnem veritatem co
rum statum dicentem. Quod autem dicit
Apostolus. i. ad Corin. xiij. ex parte cogno
scimus etc. dicimus: q loquitur de cognitio
ne vie: respectu cognitionis patrie. Et ideo
non valet argumentum Manicheorum: q
apostoli cognouerunt ea: que decuit eos sci
re pro statu vie: vt dictum est.

¶ In dominica quarta est euangelium. In
illo tẽpore dixit iesus discipulis suis. Amẽ
amen dico. etc. Jo. xvi. Circa quod ssponit
disputari sequẽtes questiones.

¶ Prima: vtrum omnis qui petit a pa-
tre celesti in nomine christi: accipit quod
petit.

¶ Secunda: vtrum sit verum: quod apo-
stoli ante resurrectionem christi nihil petie
runt in nomine xpi.

¶ Tertia: vtrum gaudiũ spirituale possit in
hac vita impleri.

D primam sic proceditur. Et
videtur: q non omnis qui pe
tit a patre celesti: accipiat qđ
petit. ¶ Primo sic. Ipsemet
christus a patre suo petiit amo-
moueri calicem: et tamen non fuit exaudi-
tus: Ergo. etc. ¶ Secundo: paulus vas ele
ctionis petiit a deo patre stimulum carnis
sibi ammoueri: Et non accepit quod pe-
tiit: Ergo. etc. ¶ Tertio sic. Idem arguitur
de multis aliis: qui multa petunt a patre ce
lesti in nomine christi: et tamen non accipi-
unt quod petunt: Ergo. etc. ¶ In opposi-
tum est euangelium presens: verbum chri-
sti. Respondeo dicendum: q omnis q pe-
tit a patre celesti in nomine christi: accipiet
quod petit, dum tamen interueniãt quinq
conditiones: que continentur in verbis p-
positis. Prima conditio est: q petatur spi
rituale. Quod notatur cum dicitur: si quid
i. aliquid: quia malum nihil est. Item tem-
porale comparatum ad spirituale nihil ẽ vn
de August. Quicquid aliud quã q ad vi-
tam eternam accedit petitur: nihil petitur:
non quia res omnino nihil sit: sed tante rei
comparatione: quicquid aliud concupisci-
tur: nihil est. i. Corin. x. Qui se existimat ali
quid esse: cum nihil sit: sed nunquid non sa
nitatem petimus: vt cum infirmi inungun-
tur? Item prosperitatem temporalem. Item
temporalia: vt ibi panem nostrum quotidia
num. Respondetur: q temporale relatum
ad spũale: iã aliquid est. Unde nota: q ora
tio nihil aliud ẽ: q̃z explicatio desiderii. Eo
ergo modo aliquid orandum est: quo desi-
derandum: Sed aliquid desideratur du-
pliciter scilicet propter se: vt finis: sic so-
lum regnum celorum Math. vi. Queri-
te primum regnũ dei. Et Psalmista. Unã
petii a domino et cetera. sic in euangelio
presenti. Petite vt gaudium vestrum ple
num sit. ¶ Aliquid desideratur pro-
pter aliud vt temporalia: que sunt ma-
teria virtutum: et sine quibus hanc vi-

tam ducere nō possumus. Sic Mat. v. panē nostrū quotidianū. rc. Item prouer. iij. Mendicitatē nec diuitias ne dederis mihi: sȝ tm̄ victui meo tribue necessaria. Uirtutes aūt ⁊ gratia petuntur tanq̄ȝ per se ad finem ducentia. Secunda cōditio in oratione est: vt fiat cū pseuerantia. Luc. xv. Opȝ semp orare: ⁊ nō deficere. Et. i. Thi. v. Sine intermissione orate. Et hoc notaṫ in verbo illo: petieritis: quasi perseuerando: ⁊ cōtinuando. Tertia cōditio orationis ē: vt fiat ⁊ procedat ex filiali affectu: cū dicit patrem Qui eni ex timore petit: nō patrē sed dominū petit: vel hosteȝ. Et hoc est q̄ pie petat. Quarta cōditio orationis est: vt sit de ijs: q̄ pertinent ad salutē: cum dicitur in nomine meo: quod est nomen saluatoris. In quo nomine petit: qui pertinētia ad salutē petit: q̄ iesus quod est nomē saluatoris: solus interpretatur. Quinta conditio orationis est: vt fiat sive vt petat pro se. Unde dicit vobis: quia ꝓ alijs nō exaudiṫ: semp cōtrariantibus eoꝝ demeritis: ꝓ quibus fit petitio. vt pro peccatoribus: aut indispositis. Hie. vij. Noli orare pro populo isto. Et. xv. Si steterit Moyses ⁊ Samuel. rc. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaȝ r̄ndetur: q̄ xp̄s fuit exauditus in omni sua oratiōe: s̄m deliberationē. R̄ndetur: q̄ xp̄s petēs calicem passiōis a se transferri: nō expressit voluntateȝ suā simpliciter. s. quod simpliciter volebat: sed motū sensibilitatis: aut cuiusdā voluntatis rōnis: vt natura est. Pro quo notandū: q̄ oratio est quodāmodo interpretatiua voluntatis humane. Tūc ergo alicuiꝰ orātis exauditur oratio: qn̄ eiꝰ volūtas adimpleṫ. Uolūtas aūt simpliciter hois ē voluntas rōnis. Hoc aūt absolute volumꝰ: qd̄ secūdū deliberatā rōnem volumus. Aliud aūt quod volumus s̄m motū sensualitatis: vel etiā s̄m motū voluntatis simplicis: que cōsideratur vt natura: nō simpliciter volumus: sed s̄m quid. s. si aliud non obsistat: qd̄ per deliberationē rationis inuenitur. Unde talis voluntas magis est dicenda velleitas: q̄ȝ absoluta voluntas: quia. s. hō hoc vellet: si aliud nō obsisteret. Secūdū autem volūtateȝ rōnis: xp̄s nihil aliud voluit: nisi quod sciuit deū velle. Et ideo omnis absoluta voluntas xp̄i: etiaȝ humana: fuit impleta: quia fuit deo cōformis. Et per cōsequēs omnis eius oratio fuit exaudita. ¶ Ad secūdam r̄ndetur: q̄ paulus: qd̄ orauit: nō obtinuit: quia nō sibi expediens. ij. Corin. xij. ¶ Ad tertiaȝ r̄ndetur: q̄ aliqui nō exaudiūtur: est ꝓpter effectum aliquaꝝ predictarū conditionū requisitaꝝ ad hoc: q̄ orō sit exaudibilis Mat. ij. Nescitis qd petatis.

D secūdaȝ: q. sic proceditur. Et videtur: q̄ nō sit verū: q̄ apostoli nō petierūt aliqd p̄mo: in nomine xp̄i. ¶ Primo sic Mat. x. diciṫ: q̄ conuocatis. xij. apostolis dedit eis potestatem spirituum immundorum. Sed hec orando faciebant: Ergo aliquid petierunt in nomine christi. ¶ Secūdo sic. Luc. x. dicitur: A discipulis. Domine in nomine tuo etiam demonia subijciūtur nobis. ¶ Tertio: videṫ contra illud Jo: xxi. In verbo auteȝ tuo laxabimus rete: Ergo videtur: q̄ in nomine christi aliqd a deo apostoli petierunt. ¶ In oppositum est euangeliū p̄ns: vbi dicitur. Usq̄ȝ modo nō petistis quicq̄ȝ in nomine meo. Respondeo dicendum: q̄ verum est q̄ christus ait in presenti euangelio. Nam apostoli ante resurrectionem christi nō ita cognouerunt virtuteȝ nominis christi: sicut post: Et ideo adhuc ignorabant: q̄ ois eorum petitio eēt exaudibilis in nomine xp̄i: tum etiam quia omnia bona habebant in xp̄o: bonum vtile: quia in eo erant omnes thesauri sciētie sapientie dei: bonum delectabile: quia erat speciosus forma pre filijs hominum. Psal. bonum honestum. psal. Nimis honorati sunt amici tui deus. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primam respōdetur negando consequentiam. Et ratio ē: quia licet haberent potestateȝ a xp̄o super demonia: non tamen sequitur: q̄ orādo pe

terent in nomine xpi: sicut nunc ecclesia in
oibus: quasi orationibus: in xpi nomine fini
endo dicit per dominū nostrū iesuz xpz. rē.
Vel aliud simile. ¶ Et ita respondet ad se
cūdā; quia ibi in nomine tuo intelligitur. i.
in virtute tua potestate a te nobis cōcessa.
¶ Ad tertiam similiter respōdetur: q non
est ad propositum: quia aliud est petere in
noie xpi aliquid a patre: et aliud in verbo
xpi laxare retia.

Ad tertiam. q. sic procedit. Et
videtur: q gaudium spūale:
quod ex caritate causat non
possit i nobis ipleri. ¶ Pri
mo sic. Quāto magis gaudi
de deo habemus: tāto gaudiū ei⁹ in no
bis magis impletur: Sed nunq̄ possumus
de deo tātū gaudere: quātum dignū est vt
eo gaudeatur: quia semper bonitas eius
que infinita est: excedit gaudiū creature qd̄
est finitum: Ergo gaudiū de eo nunq̄ pos
test impleri. ¶ Secundo sic. Illud quod ē
completum nō potest esse maius: Sed gau
dius enaz beatorum potest esse maius: quia
vnius gaudiuz ē maius q̄z alterius: Ergo
gaudiū de deo nō potest in creatura imple
ri. ¶ Tertio sic. Nihil aliud esse videt cō
prehensus q̄z cognitionis plenitudo: sed si
cut vis cognitiua creature ē finita: ita et vis
appetitiua eiusdez. Quom ergo deus non
possit ab aliqua creatura cōprehendi: vide
tur: q nō possit alicuius creature gaudium
de deo impleri. ¶ In oppositum est p̄sens
euangelium vbi dicitur. Petite vt gaudiū
vestrū plenum sit. Rn̄deo dicendū: q ple
nitudo gaudij pōt intelligi dupliciter. Uno
modo ex parte rei: de qua gaudetur: vt. s. tā
tus gaudeatur de ea: quantum dignū est de
ea gaudere. Et sic est cōclusio p̄ima: q solū
dei gaudium est plenū de se ipso. Patet cō
clusio: quia gaudiū eius est infinitū. Et hoc
est cōdignum infinite bonitati dei. Cuiusli
bet autem creature gaudiū oportet esse fini
tus. Alio modo pōt intelligi plenitudo gau
dij: ex parte gaudentis: et sic ponitur secun
da cōclusio: q gaudium spirituale pōt iple
ri in futura beatitudine. Ista cōclusio decla
ratur sic. Gaudium comparatur ad deside
rium: sicut quies ad motum. Est autē quies
plena: quādo nihil restat de motu. Uñ tūc
est gaudium plenum: quādo iam nihil desi
derādum restat. Quādiu autem in hoc mū
do sumus: nō quiescit i nobis desideriū mo
tus: quia adhuc restat: q deo magis appro
pinquemus per gratiam: Sed quādo iam
ad beatitudinem perfectam perueniuz fue
rit: nihil desiderandum restabit: q: erit ple
na fruitio: in qua homo obtinebit quicqd
etiam circa alia bona desiderabit: sm illud
Ps. Qui replet in bonis desideriuz tuuz.
Et ideo quiescet nō solum quo desideram⁹
deum: sed etiam omniū desiderioꝝ quies.
Unde gaudium beatorum est perfecte ple
num et etiam super plenum: quia plus obti
nebūt q̄z desiderare suffecerit. Nō eniz in
cor hominis ascendit: que preparauit deus
diligentibus se: vt dicitur. i. Cor. ij. Et hinc
est quod dicitur. Luc. vi. Mēsuram bonā
et superfluentem dabunt in sinus vestros.
Quia tamē nulla creatura est capax gaudij
de deo ei condigni: inde est q illud gaudiū
nō cadit in homine: sed potius homo intrat
in ipsum sm illud Mat. xxv. Intra in gau
diuz domini tui. ¶ Ad rōnes in oppositū.
¶ Ad primaz respōdetur: q ratio illa pce
dit de plenitudine gaudij ex parte rei: de q̄
gaudetur. ¶ Ad secundaz respondetur ne
gando minorem. Et ratio est: quia cum per
uētum fuerit ad beatitudinem: vnusquisq̄z
attinget terminum sibi prefixum: ex prede
stinatiōe diuina nec restabit vlterius aliqd
quo tendatur: quātūis in illa terminatione
vnus perueniat ad maiorem propinquitatē
dei: alius ad minorem. Et ideo vniuscuius
q̄z gaudium erit plenum ex parte gaudētis
quia vniuscuiusq̄z desiderium plene quie
tabitur: erit tamen gaudiū vnius maius: q̄z
alterius: propter pleniorem participationē
diuine bonitatis. ¶ Ad tertiaz rn̄detur ne
gando consequentiam. Et ratio est: quia vis

ter est plenitudo cognitionis. s. quedam ex parte rei cognite: ⁊ i. s. tantum cognoscatur res: quantū cognosci potest: Et ista bene potest dici comprehensio: ⁊ soli deo propria respectu sui ipsius: qui tantuz cognoscit se: q̄ntum cognoscibilis est. Alia dicitur plenitudo ex parte cognoscentis: sicut ⁊ de gaudio dictum est. Et de tali plenitudine bene pōt dici: ꝙ beatus plene cognoscet deum. Unde Apostolꝰ ad colo. i. Implebimini i agnitione voluntatis eius: in omni sapientia: et intellectu spirituali.

¶ In rogationibus euangelium est. In illo tempore dixit iesus discipulis suis. Quis vestrum habebit amicum: ⁊c̄. Luc. xi. Circa quod possunt disputari sequentes. q.

¶ Prima: vtrum in istis rogationibꝰ deꝰ solus sit orandus: an etiaz alij sancti.

¶ Secunda: vtrum in oratione nostra temporalia sint petenda.

¶ Tertia: vtrum sit sperāduz ꝙ peccatores orando impetrēt aliquid a deo.

D primam questionem sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ i istis rogationibus solus deus sit orandus: ⁊ nō alius sanctus. ¶ Primo sic. Per diffinitionem orationis: Dicit Damasce. ꝙ oratio est ascensus mētis in deum: Ergo solus deus videtur orādus. ¶ Secūdo sic. Oratio est actus religionis: Sed solus deus est religiōe colendus: Ergo. ⁊c̄. ¶ Tertio sic. Uirtus oratiōis plus in affectu ꝯsistit: quā in voce: quia hoc negociū vt August. dicit plus gemitibus: quā vocibus agitur: Sz solius dei est cogitationes cordium ⁊ affectꝰ percipere: Ergo nō nisi soli deo est porrigēda oratio. ¶ Quarto sic. Si aliquibus sanctis orationem porrigimus: hoc nō est nisi inquantum sunt deo coniuncti: Sed quidam etiam in hoc mūdo viuentes: vel etiam in purgatorio existentes sunt deo ꝯiuncti: simultum per gratiam. Ad eos autem nō porrigitur oratio: Ergo nec ad sanctos: qui sunt in paradiso debemus orationem porrigere.

¶ Quinto sic. Sancti existentes in paradiso nō orant ꝓ nobis: Ergo ad ipsos non est oratio porrigenda. Cōsequētia patet. Antecedens ꝓbatur: quia si sancti qui sunt in pria pro nobis orarent: superiorum sanctorū oratio esset efficatior. Nō ergo deberet implorari suffragiū orationum inferiorū sanctorum: sed solum superiorū. ¶ Sexto sic. Anima petri nō est Petrus: Si ergo anime sanctorum pro nobis orarēt: quādiu sunt a corpore separate: nō deberemus iterpellare sanctum Petrum ad orādum ꝓ nobis: sed animam eius. Cuius cōtrariū facit ecclesia dicendo. Sancte Petre ora ꝓ nobis. Nō ergo sancti ad minus ante resurrectionem ꝓ nobis orāt. ¶ In oppositū est Job. v. Voca si est: qui tibi respondeat. Et ad aliquem sanctorum cōuertere: Ergo oratio pōt fieri ad sanctos: nō solū ad deū. Secūdo hoc ostendit vsus ecclesie: que letanijs vtitur: in quibus nō soluz deus: sed etiam sancti innocātur. Rn̄deo: dicendum ꝙ oratio porrigitur alicui dupliciter. Uno modo quasi per ipsum implēda. Alio modo sicut per ipsū impetrāda. Qua distinctiōe habita: sit ista cōclusio prima: Solus deus ē orādus: siue soli deo oratio est porrigēda: sicut illi: per quē est adimplendum: quod petimus. Patz cōclusio: quia omnes oratiōes nostre ordinari debēt ad gratiam ⁊ gloriam cōsequendam que solus deus dat fm illud. Ps. Gratiam ⁊ gloriam dabit dominus. Secūda cōclusio est. Angeli sancti: ⁊ alij beati: orandi sunt: illis porriguntur orationes: sicut quorum auxilio impetramus: quod a deo expectamus s. quorum precibus ⁊ meritis nostre orationes sortiantur effectum. Et ideo dicit. Apoca. viij. ꝙ ascendit fumus aromatum. i. orationes sanctorum de manu angeli coram domino. Et hoc etiaz patet ex ipso modo: quo ecclesia vtitur in orando. Nam a sancta trinitate petimꝰ: vt nostri misereatur: ab alijs autem sanctis: quibuscūqz petimus: vt orēt pro nobis. ¶ Ad rationes in oppositum.

¶ Ad primam respondetur: ꝙ verum est:

ꝙ oratio primo et principaliter sit assensus mentis in deum. Unde Cassiodorus dicit: ꝙ oratio proprie fit ad deum: deprecatio vero ad sanctos. Sanctus Tho. quasi conformiter dicit: ꝙ in diffinitione debēt poni ea: que sunt per se: quãuis autem aliquo modo ad sanctos oratio fieri possit: sicut ad intercessores pro nobis: tamen proprie et per se oratio in deum fertur. ¶ Ad secundam respondetur: ꝙ illi soli impendimus orãdo cultum religionis: a quo querimus obtinere: quod oramus: quia in hoc protestamur eum omnium bonorum nostrorum auctorē non autem eos quos querimus: quasi interpellatores nostros apud deum. ¶ Ad tertiam respõdetur negando cõsequentiam. Et ratio est: quia sancti cognoscũt omnia in verbo: que ad eorum gloriam pertinent. Et quia ad magnam gloriam eorum est pertinens: ꝙ alios iuuare possunt: quasi dei cooperatores existentes: Et ideo stati in verbo vident petitiões ad eos factas: vel voce: vel corde. Et ideo petitiones: quas ad eos dirigimus: deo manifestante cognoscũt. ¶ Ad quartam respondetur negãdo cõsequentiã. Et ratio est: quia licet ij qui sunt in hoc mũdo: aut in purgatorio: sint coniuncti deo per gratiam: nondum tamē fruũtur actu visione verbi: vt possint cognoscere ea: que nos cogitamus: vel dicimus. Et ideo suffragia nõ imploramus ab eis orando: sed a viuis. Potest tamē supplicatio aliqua vel petitio fieri. ¶ Ad quintam respõdetur negando assumptum. Et ad probationem rñdetur: ꝙ deus vult inferiora omnia per superiora iuuari. Et ideo oportet non solum superiores: sed etiã inferiores sanctos implorare: aliquin esset solius dei mĩiacordia imploranda. Cõtinget tamē quãdoque ꝙ imploratio inferioris sancti: efficatior: est: vel quia deuotius imploratur: vel quia deus vult eorum sanctitatē declarare. ¶ Ad vltimam dicendum negãdo cõsequentiam. Et ratio est: quia sancti viuētes meruerunt vt pro nobis orarēt. Et ideo eos inuocamus nominibus: quibus hic vocabantur: quibus etiam nobis innotescunt. Et etiam propter fidem resurrectionis insinuandam: sicut legitur. Exo. iij. Ego sum deus Abraam.

A secũdam. q. sic proceditur. Et
a videtur ꝙ in oratione tempora
lia nõ sint petenda. ¶ Primo
sic. Que enim orando petimus querimus: Sed temporalia nõ debemus querere. Dicitur enim Mat. vi. Primũ querite regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia adijcientur vobis. s. temporalia: que nõ querenda dicit: sed adijcienda quesitis: Ergo temporalia non sunt in oratiõe a deo petenda. ¶ Secũdo sic. Quicunque orat pro aliquo: sollicitus est pro illo: Sed pro temporalibus etiam necessarijs solliciti esse nõ debemus: vt patet Mat. vi. Nolite solliciti esse anime vestre: quid mãducetis. etc. Ergo tēporalia nõ sunt petēda in oratione. ¶ Tertio sic. Non debet homo petere a deo nisi bona et vtilia: Sed quandoque temporalia habita sunt nociua non solum spiritualiter: sed etiam corporaliter: Ergo temporalia in oratione non sunt petenda. ¶ In oppositum est illud: quod in oratione dominica cõtinetur. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. In qua oratione non solũ spiritualis: sed corporalis panis petitur: vt patet per glo Luc. xi. Respondeo dicendum ꝙ temporalia sunt petēda in oratiõe: quãtũ necessitas petit: siue exigit. Ista cõclusio probatur Prouer. iij. Tribue tñ victui meo necessaria. Pro qua cõclusiõe notãdum: ꝙ sicut dicit Aug. ad Probã: de orãdo deũ: Hoc licet orare: quod licet desiderare. Temporalia aũt licet desiderare nõ quidem principaliter: vt in eis finē cõstituamus: sed sicut quedã amminicula: quibus adiuuamur ad tendendũ in beatitudinē: inquãtũ. s. per ea: vita corporalis subueniat: et inquãtũ nobis organice deseruiũt ad actus virtutũ. Et vt Philosophus dicit. i. Ethi. Et ideo pro temporalibus licet orare eo modo: quo licet ea desiderare. In illis aũt: que desiderant est duplex distinctio attendenda. s. quod quedam sunt:

que desiderantur propter seipsa: quedam
ꝑpter aliud. Secūda est: ꝙ quedam nō ha
bent superfluitate desiderij: sicut virtutes:
quedā aūt habent sicut voluptates: diuitie:
ꝛ hmōi. Bona aūt temporalia ꝑpter aliō
desiderāda sunt: ꝛ cum quadā mensura. s.
scḋm ꝙ vere sunt necessaria ad vitā pn̄tem
agentē: sicut sapiens. Prouer. xxx. Diuitias
ꝛ mendicitatē ne dederis mihi: sed victui
meo tm̄ tribue necessaria. Et ideo hoc mo
do orare pro eis quis pōt: sicut modo in ro
gatiōibus fit. ¶ Ad rōes in oppositū. Ad
primam rn̄detur negādo consequentiā. Et
ad ꝓbationem rn̄detur: ꝙ temporalia nec
primo nec secūdo debent queri: quasi prin
cipaliter intenta. Possunt aūt queri: vt ꝓ
pter aliud desiderata. Unde Aug. libro de
sermone dn̄i in monte: cum dixit illud: primo
querendū est regnū dei: designauit: ꝙ hoc
s. temporale bonū posterius querendū est
nō tpe sed dignitate: illud tanq̄ȝ bonū nr̄m
hoc tanq̄ȝ necessariū nostrum. ¶ Ad secū
dam rn̄detur ēt negando consequentiā. Et
ad ꝓbationem rn̄detur: ꝙ in illis verbis.
Mat. vj. non ꝓhibetur quelibet sollicitu
do rerū tpaliū: nisi superflua ꝛ inordina
ta: non aūt ꝓhibetur sollicitudo necessaria
¶ Ad tertiā rn̄detur negando ꝯn̄am. Et
rō est: quia ex quo nō petimus tpalia tanq̄ȝ
principaliter quesita: sed in ordine ad aliud
Et sic recipiūt rōnem boni vtilis. Unde eo
tenore a deo petimus ipa: vt nobis ꝯcedan
tur. scḋm qḋ expediunt ad salutem.

Ad tertiā. q. sic ꝓceditur. Et
videtur: ꝙ nō sit sperādum
ꝙ peccatores orando impe
trent aliquid a deo. ¶ Pri
mo sic. Dicitur Jo. xi. Sci
mus q: peccatores deus nō
exaudit. Item. Prouer. xxviij. Qui de
clinat aurem suā ne audiat legē: oratio sua
erit execrabilis. Oratio aūt execrabilis nō
īpetrat aliquid a deo. Ergo peccatores nō
impetrant aliquid a deo. ¶ Secundo sic.
Justi impetrant a deo, illud qḋ merentur.
Sed peccatores nihil possunt mereri: q:
gratia carent: ꝛ caritate: que virtus pietatis
est: vt dicit glo. in Thi. iij. super illo verbo
habentes quidem spēm pietatis: virtutem
aūt eius abnegantes. Et ita non pie orant:
qḋ requirit ad hoc: ꝙ oratio īpetret. Ergo
peccatores nō impetrant aliquid orando
ad deum. ¶ Tertio sic. Dicit Criso. super
Ma. Pater nō libēter exaudit orationē:
quā filius nō dictauit. Sed in oratiōe: quā
xp̄s filius dei dictauit: dicitur: dimitte no
bis debita nostra ꝛc. qḋ peccatores nō faci
unt. Ergo vel mentiūtur hoc dicēdo. Et sic
nō sunt exauditione digne. Uel si non di
cunt: nō exaudiūtur: q: forma orandi a xp̄o
instituta nō ſuatur. Ergo ꝛc. ¶ In opposi
tum est qḋ Aug. dicit super Jo. Si pecca
tores nō exaudisset deus: frustra publica
nus dixisset. Deus ꝓpitius esto mihi pec
catori. Item est illud quod dicit Criso. sup
Mar. Omnis qui petit accipit. s. siue iu
stus siue sit peccator. Rn̄deo dicēduȝ sub
ista ꝯclusione: ꝙ sperandum est ꝛ tenēduȝ
ꝓ certo: ꝙ peccatores sepe exaudiuntur a
deo in petitiōibus suis ꝛ impetrāt multa q̄
petunt ex pura dei mīficordia. Pro quo
notāduȝ: ꝙ in peccatore duo considerantur
s. natura: quā diligit deus: ꝛ culpa: q̄ȝ odit.
Si ergo peccator orando aliquid petit: in
quātum est peccator. i. scḋm desideriū pecca
ti: hoc a deo non exauditur ex mīfico dia:
sed quādoq̄ȝ auditur ad vindictā: dum de
permittit peccatorem adhuc amplius rue
re in peccata. Deus. n. quedam negat pro
pitius: que cōcedit iratus: vt August. dicit.
Oratio autē peccatoris ex bono desiderio
nature ꝓcedens: a deo exauditur: nō quasi
ex iustitia: q: peccator hoc nō meretur: sed
ex pura mīficordia: obſuatis tamē ꝑmissis
cōditiōibus: vt. s. ꝓ se petat necessaria ad sa
lutem pie ꝛ perseuerāter. ¶ Ad rationes
in oppositum. Ad primam rn̄detur: ꝙ di
ctum illud. Jo. ix. fuit dictum ceciꝫ nō perfe
cte illuminati. Et ideo nō est ratum: quāuis
possit verificari: vt intelligatur: vt pecca

toris: vel ex condigno ad illud. Prouer. xxviij. rñdetur: q illa oratio peccatoris ë execrabilis: que est oratio eius: in quãtum est peccator. ¶ Ad secundã rñdetur negãdo pñam. Et rõ est: q licet peccator nõ possit pie orare: quasi eius oratio ex habitu virtutis informetur: potest tñ eius oratio eẽ pia: quãtum ad hoc: q illud: qd petit: sit ad pietatem pertinẽs: sicut ille: qui nõ habet habitum iustitie: põt aliquid iustum velle. Et quãuis eius oratio nõ sit meritoria: põt tamẽ esse impetratiua: q meritum innititur iustitie: sed impetratio gratie. ¶ Ad tertiã rñdetur negãdo ꝯsequentiam. Et ratio est q oratio dñica profertur ex persona. Et totius ecclesie. Et ideo si aliquis nolens dimittere debita ꝓximi dicat orationẽ dominicam: nõ mentitur: quãuis hoc quod dicit nõ sit verum: quo ad suam personam: est tamẽ verũ quãtum ad personam ecclesie: extra quã: ille est: merito fructu oratiõis caret. Aliqui tñ peccatores qñqꝫ parati sunt debitoribus suis remittere: et ideo ipsi orãtes exaudiũtur. ꝭm illud Ecc. xxviij. Relinque ꝓximo nocẽti: et tũc deprecãti tibi peccata soluentur.

¶ In die ascẽsionis dñi est euangelium. In illo t. recumbentibus vndecim discipulis et c. Marci. xvi. Circa quod possunt disputari. se. q.

¶ Prima: vtrũ conueniens fuit: xpm ascẽdere in celum.

¶ Secunda: vtrum ascẽsio xpi fuerit nobis vtilis: et nostre sal ut fructifera.

¶ Tertia: vtrum conueniat xpo: sedere ad dexteram dei.

Ad primã. q. sic proceditur. Et videtur q nõ fuerit conueniens xpm ascendere in celum. ¶ Primo sic. In xpo nõ est nisi duplex natura. scꝫ diuina et humana. Sed ꝭm diuinam naturam xpo nõ conuenit ascẽdere localiter: cum ipse ꝭm q deus sit: vbiqꝫ. Nec ꝭm dignitatem: cũ diuinitas ꝓficere non possit: nec iterũ ꝭm humanam ꝭm locũ: q ipsa de celo nõ descendit. Dicitur autẽ Jo. iij. Nemo ascendit in celum: nisi qui descendit de celo. Nec ꝭm dignitatẽ: q gloria sua post resurrectionem gloriosam nõ creuit. Ergo videtur: q xps non debuit ascendere in celum. ¶ Secũdo sic. Omne quod mouetur mouetur ꝓpter aliquid melius. Sꝫ in xpo non fuit melius esse in celo: qꝫ in terra. Nihil. n. accreuit sibi per hoc: q fuit in celo: nec quãtum ad animam: nec quãtũ ad corpus. Ergo videtur: q non fuit conueniens xpm ascendere. ¶ Tertio sic. Christus filius dei humanam naturam assumpsit: propter nostram salutem. Sed magis fuisset salutaris hominibus: q semper conuersaretur nobiscum in terris: qꝫ eius absentia: Ergo videtur: q nõ fuerit cõueniens xpm ascendere in celũ. ¶ Quarto sic. Si xps ascendere debuit. Videtur q statim post resurrectionem ascendere debuit: q ascensio sua est exemplar aliorum sanctorum. Sꝫ alij sancti post resurrectionem statim futuram corporum ascendet. Ergo Christus si ascendere debuit: debuit statim post resurrectionem ascendere et nõ differre vsqꝫ ad xl. dies. ¶ In oppositum est euãgeliũ pñs vbi dr̃. Dominus quidem iesus assumptus est in celum. Rñdeo dicẽdũ sub certis cõclusionibus. Prima conclusio. Cõueniens fuit xpm in celum ascendere. Ista ꝯclusiõ ẽ in simbolo: vbi dicitur. Ascendit ad celos. Et Jo. ij. dicit. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum. Secundo sic. Locus dꝫ esse proportionatus locato. Christus autẽ per suam resurrectionem: vitam immortalem et incorruptibilem inchoauit. Locus autem in quo nos habitamus: est locus generationis et corruptionis. Sed locus celestis est locus incorruptibilis. Non fuit ergo cõueniens: q xps post resurrectionem maneret in terris: sed conueniens fuit q ascẽderet in celum. Ubi nota: q ascendere in celum fuit cõgruum ipsi xpo: et nobis. Christo quidem: q omne id quod ad gloriã ꝑ

tinet: debebatur ei. Unde cum celum em-
pireum sit locus congruus glorie: conueni
ens fuit vt ad illuz locum ascéderet. Nobis
aũt congruum fuit quantum ad tria. Pri
mo: vt nos quasi incorruptibilez possessio
pem induceret celi: quã nobis precio sui sã
guinis emerat. Secundo vt ipse spem no
stram ad celum erigeret: ꝙ dum humanã
cõditionẽ sideribus importauit. credẽtibus
celum posse patere mõstrauit vt dicit Leo
papa. iij. vt iam Christum nõ ẜm carnẽ co
gnoscentes: spũaliter tñ ei cõiungamur: vt
sic idonei efficiamur ad dona spũs sancti
accipienda: ẜm illud. Ps. Ascẽdens xp̃us
in altũ: dedit dona hoibus. Secũda ꝯclu-
sio. Christus ascẽdit super oẽs celos. Ista
cõclusio habetur ad Ephe. iiij. Ascẽdit su-
per oẽs celos: vt adimpleret omnia. Ista
cõclusio rõne sic ꝓbat. Quãto aliqua cor-
pora perfectius participant diuinaz bonita
tem: tanto sunt superiora corporali ordine:
qui est ordo localis: Sed inter oia corpora
etiam gloriosa: corpus xp̃i maiori refulget
gloria. Ergo ꝯuenientissimũ fuit: ꝙ sit sup
omnia corpora ꝯstitutũ in alto. Et ideo sup
illud ad Ephe. iiij. Ascendens xp̃s in altuz:
dico loco: ⁊ dignitate. Attẽde tamen: ꝙ nõ
dicitur ascẽdisse super oẽs celos: ꝙ extra
celũ empireũ sit: sed ꝙ in altissima parte ce
li empirei ascẽdit: nec in ascensu suo fuit ali
qua diuisio facta celorũ: ꝙ quãuis de natu
ra corporis nõ sit: ꝙ possit esse in eodez lo
co simul cũ alio corpore: põt tamẽ deus hoc
facere per miraculũ: ꝙ in eodem loco pos
sent esse simul: sicut fecit vt corpus xp̃i clau
so vtero beate virginis exiret: ⁊ ꝙ intraue
rit ianuis clausis ad discipulos: vt dicit bea
tus Gregorius. Tertia ꝯclusio. Christꝰ ascẽ
dit ꝓpria virtute in celũ. Ista ꝯclusio patz
ex illo Isa. lxiij. Iste formosus in stola sua:
gradiens in multitudine fortitudinis sue.
Pro cuius ꝯclusionis vera intelligẽti: est
notãdum: ꝙ in xp̃o est duplex natura. s. di-
uina ⁊ humana. Unde ẜm vtrãqz naturaz
põt accipi duplex virtus eius. Sed ẜm hu

manã naturã põt accipi duplex virtus xp̃i.
Una quidẽ naturalis: que ꝓcedit ex princi
piis nature. Et tali virtute manifestũ ẽ: ꝙ
xp̃s non ascẽdit. Alia aũt virtus in huma-
na natura: est virtus glorie: ẜm quã xp̃s in
celum ascẽdit. Cuius quidẽ virtutis rõ ex
parte anime glorificate assignãt: ex cuiꝰ re
dundantia glorificãt corpus: vt dicit Aug.
ad Dioscorũ. Erit. n. tanta obediẽtia corpo
ris glorifi. ad aiam beatã: vt sicut Aug. di-
cit. xxij. de ciuitate dei: vbi volet spũs ibi
erit ꝓtinus corpus. Decet aũt corpus glo-
riosum ⁊ imortale esse in loco celesti: vt di-
ctum est. Et ideo ex virtute aie volẽtis: cor
pus xp̃i ascendit in celum. Sic ergo xp̃us
ascẽdit ꝓpria virtute. Primo quidẽ virtu
te diuina. Secũdo aie glorificate mouentis
corpus: pro vt vult. Nec obuiat huic ꝯclu
sioni: ꝙ assumptus dicitur in euãgelio: ꝙ si
cut xp̃s dicitur ꝓpria virtute surrexisse: ⁊
tñ est suscitatus a patre: eo ꝙ est eadẽ vir-
tus patris ⁊ filii: ita xp̃s ꝓpria virtute ascẽ
dit in celũ: ⁊ tñ a patre est eleuatus: ⁊ assũ
ptus. ¶ Ad rõnes in opposituz. ¶ Ad pri-
mã rñdetur: ꝙ ascẽdere: ⁊ descẽdere: pos-
sunt dici ꝓprie. Et sic signãt equiuocalem.
Unde nõ ꝯueniũt xp̃o ẜm diuinã naturaz:
sed ẜm humanã: secundũ quã descẽdit ad
inferos: hic descensus fuit ẜm aiam: ⁊ ascẽ-
dit localiter ad celos ẜm aiam ⁊ corpus si-
mul. Dicitur ẽt Metha. Ascẽdere ⁊ de-
scendere. Et sic xp̃s dicitur descẽdisse ẜm
diuinã naturã: inquãtum se exinaniuit: for-
mã serui accipiẽs. Phi. ij. Et inquãtũ per
nouũ effectũ fuit ibi in aia ẜm quẽ ante nõ
fuerat. Ascẽdisse aũt quãtũ ad notitiã alio-
rũ: similiter quãtũ ad humanã naturã ascẽ
dit: ẜm ꝙ exaltatus est ad gloriã resurrecti
onis: ⁊ notitiã populoꝝ: descendit aũt ẜm
passionis ignominiã. Qd aũt dicit nemo
ascẽdit: nisi qui descẽdit: ad personã referẽ
dum est: cui ẜm vnã naturã ꝯuenit descen
dere de celo. i. ẜm diuinã: inquãtuz sibi car
nem in persona copulauit: ⁊ ẜm aliam. s. hu
manã ascendere. ¶ Ad secundã rñdetur:

q fuit decentius: corpus xpi in celo q̃ in terra. Pro quo nota: q licet per hoc: q xpo ascendit in celum: nihil ei accreuit: quantum ad ea: que sunt de essentia glorie siue sm corpus: siue sm aiam: tamen accreuit ei aliquid: quantum ad loci decentiam: qd est ad bene esse glorie: nõ q corpori eius aliquid aut perfectiõis: aut ɔsumationis acquireretur ex corpore celesti: sed solum modo propter quandã decẽtiam. Hoc aũt aliquo modo pertinebat ad eius gloriã. Et de hac decentia: gaudium quoddã habuit: non quidem: q tũc de nouo: de hoc gaudere inciperet: quãdo in celũ ascendit: sed q nouo modo: de hoc gausus est: sicut de re impleta. Unde super illud. Ps. Delectatiões in dextera tua vsq̃ in finem dicit glo. Delectatio et leticia erit mihi in consensu tuo: humanis obtusiõibus subtractio. Unde Alexander de ales in .iij. dicit: q nouum gaudium potest dici quo ad nouã spẽm gaudij et quo ad numerum gaudiorũ: põt dici nouum gaudiũ: q est nouus modus gaudendi vel gaudij. Primo modo non accreuit xpo nouum gaudium: q de nullo gausus est in ascensione: de quo prius non gauderet: sed scdo modo sic: sicut dicimus: q cum sit descensus a theorica practice ad practicã experientie: non fit descẽsus a noto ad ignotum: sed ad notũ: alio modo. ¶ Ad tertiam dicetur negando minorẽ. Et ratio est: q licet psentia corporalis xpi fuerit subtracta fidelibus per ascẽsionẽ: psentia tamen diuinitatis ipsius semper adest fidelibus: sm q ipse dicit Mat. vltimo. Ego aũt vobiscum sum: vsq̃ ad consumationem seculi. Qui enim ascẽdit in celos: non deserit adoptatos: vt dicit Leo papa. Sed ipsa ascensio xpi in celum: qua corporalẽ sui psentiam nobis subtraxit: magis fuit vtilis nobis: quã psentia corporalis fuisset vt dicit scũs Tho. Primo quidã ppter fidei argumentum: que est de non visis. Unde ipse dñs dicit Jo. iij. q spũs sanctus adueniens: arguet mundum de iustitia .s. eorum: qui non credũt vt dicit Aug. super Jo. Ipsa quippe fidelium comparatio infidelium est vituperatio. Unde subdit: q ad patrem vado: et iam nõ videbitis me. Beati enim qui nõ vident et crediderunt. Erit itaq̃ vestra iustitia: q de qua mundus arguitur: quã in me: quẽ nõ videntes creditis. Secundo ad spei subleuationẽ. Unde ipse dicit Jo. xiiij. Si abiero et ppara uero vobis locũ: iterũ veniam et accipiam vos ad meipsum: vt vbi ego sum et vos sitis. Per hoc enim q humanã naturã in celo collocauit: dedit nobis spem illuc perueniendi: q vbi fuerit corpus: ibi congregabuntur et aquile: vt dicitur Mat. xxiiij. Unde et Michee. v. dicitur. Ascendit iter pãdens ante eos. Tertio ad erigendum caritatis affectum in celestia. Unde dicit Apostolus. Colo. iij. Que sursum sunt sapite: non que super terrã. Et q spũs sanctus amor est: nos in celestia rapiens: ideo dominus dicit discipulis Jo. xxvj. Expedit vobis vt ego vadam. Si enim non abiero: paraclitus non veniet ad vos. Quod exponens Aug. super Jo. dicit. Non potestis capere spiritum: quandiu sm carnem nosse persistitis christum. Christo autem ascendente corporaliter: non solum spiritus sanctus: sed pater et filius illis affuit spiritualiter. ¶ Ad quartam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia licet christo resurgente in vitam immortalem congrueret locus celestis: tamen vsq̃ ad ascensionem distulit: vt veritas resurrectionis comprobaretur. Ad quã ostendendam oportuit: q nõ statim post resurrectionem ascenderet: sed diu cum apostolis conuersaretur: vt ex magna familiaritate omnis dubitatio tolleretur: quia si tñ apparuisset semel: potuisset videri aliqua illusio. Et ideo pluries in illis .xl. diebus illis apparuit. Fuit etiam dilatata ascensio ad consolationem discipulorum: qui de morte christi contristati fuerant. Et ideo dicit glo. Act. j. sicut .xl. hore

fuerūt mortis xp̄i:ita.xl.dieꝰ cū eis cōuersa
tus est post resurrectionem:quia consolatio
diuina excedit tristitiam humanā vt magis
extendat̄ tempus cōsolationis:ꝙ̄ tribula
tionis. Quod aūt arguitur de alijs sanctis:
nō valet:quia alioꝝ sanctorum nō oporte
bit resurrectionem probari:quia omnibus
manifesta erit. Et ideo nō oportet qꝫ diffe
ratur ascensio eorum.

D secūdam.q.sic ꝓcedit̄. Et
videtur qꝫ ascēsio xp̄i nō fuit
nobis vtilis:⁊ fructuosa no
stre saluti. ¶ Primo sic. Per
passionem ⁊ descēsum ad in
feros:omne impedimentum remotū est:et
ianua paradisi per passionem aperta est:et
similiter per baptismū:quādo celi apti sunt
Ergo per ascēsionē nihil nobis vtilitatis ac
creuit. ¶ Secūdo sic. Christus fuit cā no
stre salutis:inquātuꝫ salutē nostraꝫ meruit:
Sed per ascēsioneꝫ nihil nobis meruit:qꝛ
ascēsio pertinet ad premiū exaltatiōis:nō ē
autē ideꝫ premiū ⁊ meritum:sicut nec via ⁊
terminus. Ergo.⁊c. ¶ In oppositum est il
lud Jo.xvj. Expedit vobis:vt ego vadam.
i.recedā a vobis:per ascēsionem. Rñdeo:
dicenduꝫ qꝫ ascēsio xp̄i fuit fructuosa:quia
causa quodammodo nostre salutis. Et hoc
dupliciter. Vno modo ex pte nostra. Alio
modo ex parte ipsius. Ex parte quideꝫ no
stra:inquātū per xp̄i ascēsionē mens nostra
mouetur in ip̄m:qꝛ per eius ascēsiōem:vt i
precedenti.q.diximus:daretur locus fidei.
ij.spei.iij.caritati.iiij.etiam vt reuerētia no
stra augeretur ad ipsuꝫ:dū iam extimamus
eū:nō sicut hominē terrenū:sed sicut deum
celestē:sicut Apostolus dicit.ij.Cor.v. Et si
cognouimus ſm carnē xp̄m mortalem:per
quod putauimus euꝫ tm̄ hominem:vt glo.
exponit:sed nūc iam nō nouimus. Ex par
te autem sua fuit causa nostre salutis:quātū
ad ea:que ipse fecit ascēdens ꝓpter nostrā
salutē:⁊ primo qdeꝫ viam nobis preparauit
ascēdendi in celū:ſm qꝫ ipse dicit Jo.xviij.
Vado parare vobis locum ⁊ Michee.ij.
Ascēdit pandēs iter ante eos. Quia enim
ipse est caput nostrū:opꝫ ⁊ illuc sequi mē
bra:quo caput precessit. Vñ dicit Jo.xiij.
vt vbi ego sum:⁊ vos sitis. Et in hmōi si
gnum aīas sanctoꝝ:quas de inferno edu
xerat in celū:trāsduxit ſm illud. Ps. Ascē
dens in altū:captiuā duxit captiuitatē. Se
cūdo:quia sicut pōtifex in veteri testamēto
intrabat sanctuariū:vt assisteret deo pro po
pulo:ita xp̄s intrauit in celū ad interpellan
dū pro nobis:vt dicitur ad Hebre.vij. Ip
sa enim representatio sui ex natura huma
na:quā celo intulit:ē quedā interpellatio ꝓ
nobis:vt ex quo deus humanā naturaꝫ sic
exaltauit:in xp̄o:etiaꝫ eoꝝ misereat̄:pro qui
bus filius dei dicit̄ humanaꝫ naturā assum
psisse. Tertio vt i celoꝝ sede:quasi deus ⁊
dominus ꝯstitutus:ex inde diuina dona ho
minibus mitteret:ſm illud Ephe.iiij. Ascē
dit super omnes celos:vt ad impleret oīa.
s.donis suis ſm glo. ¶ Ad rōnes in oppo
situm. ¶ Ad primaꝫ rñdetur negando con
sequētiā. Et rō est:qꝛ lꝫ per passionē xp̄i oīa
impedimēta fuerūt a nobis amota:⁊ oīa
bona data:quātū ad meritū:qꝛ.s.per passio
nē xp̄s nobis meruit predicta:oportuit tā
mē:vt per effectū in illa bona introducere
mur:quasi in corporalē possessionē eoꝝ:q
iam nobis meruerat. Bona aūt glorie i tri
bus cōsistūt. Primo in diuina visiōe:que ē
beatitudo anime:⁊ hoc per effectū cōtulit
descēdendo ad inferos. Secūdū est gloria
corporis. Et hoc ichoauit in sua resurrectio
ne. Tertium est locus congruus. Et hoc pre
stitit in sua ascensione. In baptismo autem
celi aperti sunt in signum:qꝫ per baptismuꝫ
quem tunc inchoabat:in quo eius passio
operatur:plenarie celi aditus pateret no
bis. ¶ Ad secūdam respondetur negando
cōsequētiam. Et ratio: est:quia licet ascēsio
christi nō sit causa nostre salutis per modū
meriti:fuit tamen per modum efficiētie:in
quantum humanitatis:ſm quā ascēdit:est
quodāmodo instrumētū diuinitatis:⁊ ope
ratur in virtute eius.

a D tertiaz.q.sic pceditur. Et videtur: ꝙ nõ cõueniat xp̃o sedere ad dexteraz patris. ¶ Primo sic. Dextera ꝛ sinistra sunt differentie positionũ corporaliuz. Sz nihil corporale cõuenit deo: quia deus spiritus ẽ Jo.iiij. Ergo videtur: ꝙ xp̃o nõ conueniat sedere a dextris patris. ¶ Secundo sic. Si quis sedet ad dexteram alicuius: ille sedet ad sinistrã eius. Si ergo xp̃s sedeat ad dexteram patris: sequitur ꝙ pater sedeat ad sinistraz filij: ꝙ est inconueniens. ¶ Tertio sic. Uel cõuenit xp̃o sedere ad dexterã patris sm ꝙ deus: vel sm ꝙ hõ: Sed nec sic: nec sic: Ergo.ꝛc. Assumptuz pbatur: ꝙ nõ sm ꝙ deus: quia xp̃s sm ꝙ deus: dicit̃ dextera dei patris: Sed nõ videt̃ idem esse dextera alicuius: ꝛ ille qui sedet ad dexterã ei9. Ergo xp̃s sm ꝙ deus: nõ sedet ad dexterã patris. Qꝺ aũt etiã nõ sm ꝙ homo: pbat̃ sic. Dicit Damas. Dexterã patris dicimus gloriã ꝛ honorẽ diuinitatis: Sed honor et gloria diuinitatis nõ cõuenit xp̃o: sm ꝙ homo: Ergo videt̃: ꝙ xp̃o sm ꝙ homo: nõ cõueniat sedere ad dexterã patris. ¶ In oppositũ ẽ euangeliũ presens. Rñdeo dicendum: ꝙ xp̃o cõuenit sedere a dexteris patris: vt dicitur in simbolo. Patet cõclusio. Ad Hebre.i. dicitur de xp̃o. Sedet ad dexterã maiestatis in excelsis. Pro qua cõclusione notãduz pmo ꝙ dextera est pars nobilior corporis. Unde qui alteri ad dexterã sedet: nobilissimo modo ei coniungitur. Modus autez sm quez aliquis patri coniungitur: vel est nobilissimus simpliciter: ꝛ sic est esse equalẽ sibi: ꝛ hoc cõuenit xp̃o sz diuinaz naturã: vel est nobilissimus: quãtuz possibile est creature: ꝛ hoc ẽ cõiungi ei in vnione persone filij eius: ꝛ sic cõuenit sedere ad dexteraz xp̃o: sm humanã naturam. Signat eniz sessio firmitatẽ illius cõiũctionis: Et ita in glo. ad. Ro. viij. exponitur de xp̃o: vbi dicitur. Qui est ad dexteraz dei.s. patris.i. equalis patri: vel in potioribus bonis patris. vbi dextera patris est: vel equalitas patris: vel potioritas bonoruz patris. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã respõdetur negando pñam. Et ratio est: qꝛ ibi dextera nõ ꝓprie dicit̃: sed metaforice. Unde Damas. dicit. iiij. libro nõ localẽ dexteraz patris dicimus: sed per dexteram patris dicimus gloriaz ꝛ honorez diuinitatis. ¶ Ad secũdã respondetur: ꝙ rõ illa procedit: sm ꝙ sedere ad dexterã: intelligit̃ corporaliter. Unde August. dicit in quodã sermone de simbolo. Si carnaliter accepim9: ꝙ xp̃s sedet ad dexterã patris: ille erit ad sinistrã. Ibi aũt.i. in eterna beatitudine omnis dextera est: quia ibi nulla est miseria. Ad tertiam respondetur: ꝙ xp̃o conuenit sedere ad dexteraz patris: ꝛ sm ꝙ deus: et sm ꝙ hõ: alio ꝛ alio mõ. Pro quo notãdũ: ꝙ nomine dextere tria intelligi pñt. Uno modo sm Damas. gloria diuinitatis. Alio mõ sm August. beatitudo patris. Tertio secundum eundem iudiciaria potestas. Sedere ad dexteram patris: nihil aliud est qꝫ simul cum patre habere gloriã diuinitatis: ꝛ beatitudinẽ: ꝛ iudiciariaz potestatem. Sz hoc incõmutabiliter ꝯuenit xp̃o: sm ꝙ ds. Unde manifestũ est: ꝙ xp̃s sm ꝙ deus: sedet ad dexteraz dei patris: ita tamẽ: ꝙ hec ꝓpositio: ad: que transitiua est: solum diuisionẽ ꝑsonalẽ importet: ꝛ originis ordinẽ: non aũt gradũ nature: vel dignitatis: qui nullus est in diuinis personis. Et ita sm primã expositionẽ: que est ꝙ dextera patris dicatur equalitas eius. Christo: secũdũ ꝙ deus est: cõuenit sedere ad dexterã patris. Et ad rationẽ in oppositũ respondet̃: ꝙ nõ est incõueniens: ꝙ filius dicatur dextera: ꝛ sedere ad dexteraz: sm diuersas similitudines: qꝛ mathematice: vtrunqꝫ dicitur. Dextera.n. dicitur.s. ꝙ per ipsum pater operatur. Sz sedere ad dexteraz ratione predicta. Quod autem etiam sm ꝙ homo: xp̃o cõueniat sedere ad dexteram patris: pater sm secũdã expositionem superius dictaz: que est sedere in potioribus bonis patris. Pz ꝙ xp̃s sm ꝙ hõ sedet ad dexterã patris in bonis

paternis: potioribus p̄ceteris: in maiori beatitudine ⁊ habens iudiciariā potestatē. Ad rōnem in contrarium r̄ndetur ꝙ nō ꝓcedit qꝛ non conuenit xp̄o. ſm ꝙ homo: ſm primam expositionem: que est eē equalem patri: sed bene scđo modo: vt dictum est.

¶ Dominica infra octauas est euangeliū. In illo tp̄e dixit iesus discipulis suis. Cū venerit paraclitus ⁊c̄. Jo. xv. Circa ꝙ possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo: vtrum sp̄us sanctus procedat a patre ⁊ filio.

¶ Secundo: vtrum sp̄us sanctus sufficienter perhibuit testimonium de xp̄o.

D primū sic proceditᷣ. Et videtur ꝙ sp̄us sanctus nō procedit a filio sed a patre solo. ¶ Primo sic ex presenti euāgelio ꝫ Dio. Nihil est audēdum dicere de substantiali diuinitate preter ea: que diuinitus nobis ex sacris eloquijs sunt expressa. Sed in scriptura sacra non exprimitur: ꝙ spiritus sanctus procedat a filio: sed solū ꝙ ꝓcedat a patre: vt patet in euāgelio p̄n̄. Jo. xv. vbi dicitur: sp̄m veritatis: quia patre procedit. Ergo sp̄us sp̄us non ꝓcedit a filio. ¶ Secūdo sic. Dio. Pater quidē ē fontalis deitas: filius ⁊ sp̄us sanctus deigene deitatis. Et ita oportet dicere: pullulatiōes sunt diē nature: ⁊ sicut flores: ⁊ diuina luia a sanctis eloquijs accepimus: Sed pullulatio nō est a pullulatiōe: nec flos a flore. Ergo nec sp̄us scūs a filio ¶ Tertio. In legēda beati Andree dicitᷣ. Pax vobis: ⁊ vniuersis: qui credūt in vnū deū patrem: ⁊ in vnū filium eius: dn̄m nostrum iesuꝫ xp̄m: ⁊ in vnum sp̄m scūm: ꝓcedentē a patre: ⁊ in filio ꝑmanētē. Qđ autē ꝑmanet in aliquo: nō ꝓcedit ab eo: Ergo sp̄us scūs non ꝓcedit a filio. ¶ Quarto sic. Dicit Dama. Sp̄m sanctuꝫ ex patre dicimꝰ: ⁊ sp̄m patris nominamꝰ. Ex filio autē sp̄m non dicimus: sp̄m autē filij nominamus: Ergo sp̄us sanctus non ꝓcedit a filio. ¶ Quinto sic. Filius ꝓcedit vt verbū: Sed sp̄us noster in nobis nō ꝓcedit a verbo nr̄o. Ergo nec sp̄us sanctus ꝓcedit a filio. ¶ In oppositum est illud. Athanasij. Sp̄us sanctus a patre ⁊ filio nō factus: nec creatus: nec genitus: sed ꝓcedens. Secundo sic. Aia nr̄a est imago trinitatis: Sed amor in aia: que rep̄n̄tat sp̄uꝫ scūm: ꝓcedit a notitia: que representat filiū: Ergo ⁊ in diuinis sp̄us scūs ꝓcedit a filio. Tertio sic. Omnis amor ꝓcedit ab amāte: Sed sp̄us sanctus ē amor patris ⁊ filij: ſm Aug. ⁊ Dama. Et amor amborū: Ergo ꝓcedit ab vtroqꝫ. Quarto sic. Sp̄us sanctus ē tertia ꝑsona in trinitate filius secūda: pr̄ prima: Sed ternarius ꝓcedit ab vnitate mediante binario: Ergo spiritus sanctus ꝓcedit a patre mediāte filio. Respōdeo dicendū: ꝙ qꝛ tertius p̄n̄tis euāgelij dicit: qui a patre ꝓcedit: ⁊ non addit a patre ⁊ filio: dicunt greci: ꝙ sp̄us sanctus nō procedit a filio: sed solū a patre: in quo grauiter errāt. Unde ponitur cōtra eos: talis cōclusio: ꝙ supposita trinitate personarū: est necessariū confiteri sp̄m sanctum ꝓcedere a filio. Jsta cōclusio ostenditᷣ sic: qm̄ hoc remoto: ineuitabiliter remouet distinctio personalis: sp̄us sancti: a filio. Pꝫ hoc Quoniam enim diuine persone secundū nihil absolutum distinguantᷣ: qꝛ quicquid absolute in diuinis dicitur: ad vnitateꝫ essentie pertinet: opꝫ ꝙ ipsarum distinctio fit ſm relatiōes oppositas. oppositas dico: qꝛ relatiōes distinguere nō possunt personas: nisi ſm ꝙ sunt opposite. Qđ ex hoc patet: qꝛ pater hꝫ duas relatiōes: quarū vna refertur ad filiū: alia ad sp̄m santum: que tn̄: qꝛ non sunt opposite: nō constituunt duas ꝑsonas: sed ad vnam personā patris tn̄ pertinent. Si igitur in filio: ⁊ in sp̄u sancto non esset inuenire nisi duas relatiōes: quibus vterqꝫ refertur ad patrē: ille relatiōes non essent adinuicem opposite: sicut nec due relationes: qbus pater refertur ad illos. vnde

de sicut persona patris est vna: ita sequere
tur: ꝙ persona filij ⁊ sp̄us sancti esset vna:
habens duas relationes oppositas duab⁹
relationibus patris. Hoc autē est hereticū
cū tollat fidē trinitatis. Oportet igitur ꝙ
filius ⁊ sp̄us sanctus ad inuicem referantur
oppositis relationibus: non possunt in diui
nis esse alie relationes opposite: nisi rela-
tiones originis. Opposite autem relatiōes
originis accipiuntur s̄m principium: ⁊ ꝙ
est a principio. Relinquitur igitur: ꝙ ne-
cesse est dicere: vel filium esse a spiritu san
cto: quod nullus dicit: vel spiritum sanctum
esse a filio: quod nos confitemur: ⁊ ꝙ fuit
conclusio superius posita: que conclusio eti
am patet ex ratione processionis vtriusqꝫ.
Dicitur enim filius procedere p̄ modū in
tellectus: vt verbum: spiritus autem sanct⁹
per modum voluntatis vt amor. Necesse
est autem: ꝙ amor a verbo procedat. Non
enim aliquid amamus: nisi ꝙ conceptione
mentis apprehendimus. Unde hoc manu-
festum est: ꝙ spiritus sanctus procedat a fi
lio. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad pri-
mam respondetur ꝙ de deo dicere non
debemus: ꝙ in sacra scriptura nō inuenia
tur: vel per verba: vel per sensum. Licet au
tem per verba expresse non inueniatur in
sacra scriptura: ꝙ spiritus sanctus proce-
dat a filio: inuenitur tamen quantum ad sē
sum: ⁊ precipue: vt dicit filius. Jo. xv. De
spiritu sancto loquens: ille me clarificabit:
quia de meo accipiet. Regulariter etiam
in sacra scriptura tenendum est: ꝙ id quod
de patre dicitur: oportet de filio intelligi eti
am si dictio exclusiua addatur: nisi solum il
lis: in quibus pater ⁊ filius s̄m oppositas
relationes distinguuntur. Quom enim do-
minus. Math. xj. dicit: Nemo nouit filium
nisi pater: non excluditur: quin filius seipsū
cognoscat. Sic ergo cum dicitur: ꝙ spirit⁹
sanctus a patre procedit: nō excluditur in-
de filius: etiam si a solo pater adderetur:
quia quantum ad hoc quod est esse princi-
pium spiritus sancti: non opponuntur pa-
ter ⁊ filius: sed tantum ad hoc: ꝙ hic est
pater ⁊ ille filius. ¶ Ad secundam respon
detur negando consequentiam. Et ratio ē
quia rationes ille sunt simbolice: ⁊ ideo ex
eis non procedit argumentatio: sicut idem
Dio. dicit in epistola ad Titum. ꝙ simboli
ca theologia non est argumentatiua: est si-
militudo quantum ad aliud. s. ꝙ flores sūt
ab vno: tamen non est similitudo: quantum
ad omnia. ¶ Ad tertiam respondetur ne-
gando consequentiam. Et ratio est: spirit⁹
enim sanctus potest dicere quiescere in filio
tripliciter. Primo s̄m humanam naturam
s̄m illud Jsa. xj. Egredietur virga de radi
ce Jesse: ⁊ flos de radice eius ascendet: ⁊
requiescet super eum spiritus domini: quia
in eo nihil contrarium vnquā reperijt gra
tie. Alio modo intelligitur spiritus sanctus
in filio requiescere: quia virtus separatiua
a patre: datur filio: ⁊ vltra non protēditur.
Tertio s̄m ꝙ amor dicitur quiescere in a-
mato: ⁊ in quo quietatur amantis affectus
per nullum autem istorum modorum ex-
cluditur: processio spiritus sancti a filio.
¶ Ad quartam respondetur: ꝙ in hac par
te non creditur Damasceno: quia dicitur
fuisse illo tempore: quo cepit ista contro-
uersia super hac questione inter grecos ⁊
latinos: tamen non negat quin sit ex filio:
sed dicit se non credere: ꝙ sit a filio: quia
adhuc inter eos in dubio vertebatur.
¶ Ad quintam respondetur: ꝙ duplex ē
verbum. s. vocale: ⁊ verbum mentis: ⁊ du
plici verbo respōdet duplex spiritus. Uer
bo enim vocali respondet spiritus corpora
lis: ⁊ verbo mentali spiritus amoris inti-
mi. Unde dicimus: ꝙ verbum s̄m genera
tionem eternam est simile verbo mentali.
Jo. j. In principio erat verbum. Et ideo a
verbo p̄cedit spiritus sanctus: sicut a ver
bo mentali: sed filius sꝫ ꝙ carnē assumpsit:
sꝫ silitudinē v̄bi vocalis. Et sic̄ forūatio vo
cis fit p̄ aerē respiratū: ita icarnatio v̄bi fa

cta est per operationē spiritus sancti. Et ita rō nō ꝓcedit: quia verbū in diuinis nō accipitur ꝫm similitudinē verbi vocalis: a quo non ꝓcedit spūs: sed ꝫm similitudinē verbi mētalis: a quo amor procedit.

a D secūdaꝫ. q. sic proceditur. Et videtur ꝙ spiritus sanctus non sufficienter testimoniū reddiderit de xp̄o. ¶ Prio sic. Quom dicitur in Ps̄. Testimonium fidele illuminās oculos: sapientiaꝫ prestans paruulis: videtur ꝙ post sufficiēs testimoniū de aliqua re omnis est ablata dubitatio: de illa: ꝛ errores cessant: Sed post testimoniū spiritꝰ sancti de xp̄o nō cessarunt dubitationes de eo: nec errores: immo creuerunt: qm̄ multi surrexerunt errores circa passionē xp̄i: vt patꝫ Ergo videtur ꝙ testimoniū spūs sancti sactuꝫ de xp̄o: nō fuerit sufficiens. ¶ In oppositū est euangeliū p̄ns: vbi spūs sanctus vocat spūs veritaꝫ: qui vt Jo. xvi. dicitur docet omnē v̄itatē. Et Job. xiij. dicit. Inspiratio omnipotentis dat intelligentiaꝫ: Ergo testimoniū spiritus sancti: quantum ē ex parte sui: fuit sufficientissimū testimoniuꝫ. R̄ndeo: dicendū ꝙ testimoniū spūs sancti fuit sufficiens apud bene dispositos: apud habētes desideriuꝫ sciēdi veritateꝫ. Notādum auteꝫ: ꝙ spūs sanctus tripliciter perhibuit testimoniū de xp̄o. Primo instruendo discipulos: ꝛ fiduciaꝫ eis prebendo ad testificanduꝫ Mat. x. Nō enim vos estis: q loquimini: ꝫ spūs sanctus: qui loquitur in vobis. Secundo sua dona cōmunicādo credētibus in xp̄m: ad Heb: c. ij. Cōtestante deo signis ꝛ ꝓdigijs ꝛ varijs spiritus sancti distributionibus. Tertio emolliendo audientiū corda. Ps̄. Emitte spiritū tuū ꝛ creabūtur: ꝛ renouabis faciem terre. Secūdo: notādūꝫ: ꝙ a multis xp̄s habuit testimonium sue diuinitatis. Primo a patre suo celesti i baptismo: ꝛ in transfiguratiōe: qn̄ ait. Hic est filius meus dilectus. ꝛc̄. Secūdo: a spiritu sancto: sicut dictū est. Tertio: testimoniuꝫ perhibuerunt opera miraculoꝝ: que nemo alius fecit. Unde Jo. vi. Opera que ego facio in nomine patris mei: testimoniū perhibent de me. Quarto: Moyses in lege. Unde Jo. vi. Si crederetis. Moysi: crederetis forsitan ꝛ mihi. De me eniꝫ ille scripsit. Deut. xviij. Propheta de gente tua: ꝛ de fratribus tuis: sicut me: suscitabit tibi dn̄s deus tuus. Quinto: scriptura ꝓphetaruꝫ totius veteris testamenti. Unde Apo. xix. Testimoniū iesu est spūs ꝓphetie. Sexto. Jo. baptista. Unde Jo. vi. Uos misistis ad Jo. ꝛ testimoniū perhibuit veritati: cuꝫ ait. Jo. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mūdi. Septimo: turba clamantium in die palmarū. Benedictus qui venit in nomine domini. Octauo: apostoli: de quibus dicitur in presenti euāgelio. Et vos testimoniū perhibebitis. quia ab initio. s. predicationis: ꝛ operatione miraculorum: mecum estis. Unde Actu. iiij. dicitur. Uirtute magna reddebant apostoli testimoniū iesu xp̄i domini nostri. ¶ Ad rationem in oppositum respondetur negando cōsequentiam. Et ratio est: quia ꝙ post testimoniuꝫ perhibituꝫ a spū sancto: ꝛ ab omnibus iaꝫ dictis: nō fuerint omnino ablati errores: ꝛ dubitationes ab hominibus: nō fuit ex insufficientia testimonij: ꝫ ex indispositione: ꝛ malitia hominum nolentiuꝫ accipere doctrinaꝫ veritatis. Unde bene dicitur i Ps̄. Testimonium domini sapientiaꝫ prestans paruulis. i. humilibus: ꝛ nō superbis: ꝛ rebellibꝰ lumini veritatis.

¶ In die penthecosten euangelium est. In illo tempore dixit iesus discipulis suis. Si quis diligit me: ꝫmonē: ꝛ cetera. Jo. xxiiij. Circa qd̄ possunt disputari sequentes. q.

¶ Primo: vtruꝫ spiritui sancto conueniat visibiliter mitti.

¶ Secundo: vtrum consequēter missus sit in linguis igneis.

¶ Tertio: vtrum verū sit: ꝙ spūs sanctus docuerit apostolos omnia.

a D primaꝫ sic proceditur. Et videtur ꝙ spiritui sancto nō cō-

ueniat mitti visibiliter. ¶ Primo sic. Filius enim secundum q visibiliter missus est i mundum: dicitur esse minor patre: Sed nunq̄ legitur spūs sctūs minor patre. Ergo spiritui sancto nō cōuenit visibiliter mitti. ¶ Secūdo sic. Missio visibilis est s̄m q diuina persona aliquo modo ē in aliquo: quo prius nō fuerit: Sz nulla creatura visibili pōt esse aliquo modo: quo prius nō fuerit. Est enim in oibus creaturis essentialiter: potētialiter pñtialiter: ꝛ inter hec in sanctis mētibus p gratiā: quo modo in aliquo visibili corpore esse nō pōt: Ergo videt: q missio visibilis spiritui sancto nō conueniat. ¶ Tertio sic. Si dicatur: q est in illis creaturis visibilibus alio modo: q: sicut in signū cōtra ratio nē sacramēti est: q in ipso sit deus: sicut i signo visibili. Si ergo ꝑpter hoc dicit visibiliter mitti: q: in rebus visibilibus ē: sicut in signis: tūc ille res erūt sacramēta: ꝛ in oibus sacramentis eēt missio visibilis: quod est falsum. ¶ Quarto arguitur sic. Quom ois effectus sit demonstrans suā cām: est signum illius: Sz oēs creature representant ipsum deum: tanquā cām per imaginē: vel vestigium: Ergo s̄m hoc in aliis creaturis visibilibus mitteretur visibiliter: Sz hoc est falsum: Ergo ꝛc̄. ¶ In oppositum est euangeliū pñs: vbi inquit xp̄s. Paraclitus autē spūs sanctus: quem pater mittet in nomine meo. ꝛc̄. Rñdeo dicendū: q spūi sancto cōuenit visibiliter mitti. Pz conclusio. Unde Mathei. iij. Spūs sanctus descēdit super xp̄m cum baptizaretur in specie columbe: ꝛ hod. e super apostolos in specie ignis. Pro quo notandū: q deus vt dicit Dionys. ꝑuidet oibus: s̄m vniuscuiusqz modū Est autē modus naturalis hominis: vt per visibilia ad inuisibilia manuducatur. Et tō inuisibilia dei oportuit homini per visibilia manifestari. Sicut ergo deus seipsum: ꝛ ꝑcessiones eternas personarū per creaturas visibiles: s̄m aliqua indicia: quodāmō hoibus demōstrauit. ita cōueniēs fuit vt inuisibiles missiones diuinarū personarū: s̄m aliquas visibiles creaturas manifestarentur. ¶ Ad rōnes in oppo. dicendū. ¶ Ad primaz rñdetur negando ꝯñam. Et rō est: q: filius creaturā visibilē: in qua apparuit: i vnitatē persone assumpsit: sicut q de illa creatura dicitur: de filio dei dici possit. Et sic ratiōe nature assumpte: filius dicit minor patre: Sed spūs sanctus nō assumpsit creaturā visibilē: in qua apparuit in vnitatē persone: vt q illi cōuenit: de illo predicet. Unde nō pōt dici minor patre ꝑpter creaturā visibilē. ¶ Ad secūdaz respondetur negādo ꝯñaz Et rō est: q: minor est falsa. Dicimus enim: q spūs sanctus in illa creatura visibili in qua apparet: est nouo mō. s. sicut i signo. ¶ Ad tertiaz rñdetur negando consequētiā. Et rō est: q: nō est simile de sacramētis: ꝛ de rebus: in quibus fit missio visibilis, q: sacramēta veteris legis significabāt quidem gratiā affuturā: nō pñtem: eo q in eis gratia nō ꝯferebatur. Sacramēta vero noue legis nō tm̄ sunt signa: sꝫ etiaz eē quodāmō: ꝛ ipsam gratiā nō significāt: vt iā habitā. sed vt per sacramēta inducendā. Sed ille spēs sunt tm̄ signa presentis gratie: ꝛ cause. sicut pz: q circa xp̄m ad quē visibilis missio facta est: nihil gratie inuisibilis effectū ē. Unde etiam oēs ad quos visibilis missio facta ē: gratiā hñt. Nō autē oia: quibus sacramenta cōferunt: gratiam suscipiūt: q: causalitas sacramētū impedit. Significat enim gratiaz: nō vt existentē: sed vt causandam quodammō per ipsaz. ¶ Ad quartā rñdetur negando ꝯñam. Et rō est: q: non est simile de his speciebus: ꝛ de creaturis: q: q̄uis ois creatura significet deū eē: ꝛ bonitatē illius: non tñ significat ipsum esse per gratiā in aliquo nisi ad hoc specialit' instituat: sicut ille creature visibiles ad hoc specialiter facte sunt: vt in eis pñtia spūs sancti insignetur.

AD secūdam. q. sic ꝑcedit. Et videt q nō cōuenieter spiritus sctūs missus ē super apostolos i liguis igneis. ¶ Primo sic. Quāto aliqd nobili9

est tāto nobiliores ꝓprietates h̄z. Sꝫ melio
ribus ꝓprietatibus creatura nobilius diui
nā bonitatē repn̄tat. Ergo cū missio visibi
lis sit ad manifestanduꝫ diuinas personas:
videtur: q̄ semper per creaturas nobilissi
mas fieri dꝫ: vt per stellaꝫ vel aliqd hmōi: ꝛ
nō p ignē: aut colūbā. ¶ Secūdo sic. Spiri
tui veritatis nō decet aliqua fictio: Sꝫ sp̄us
sanctus est sp̄us veritatis: vt dicit̄ Jo. xv.
Ergo nō decet q̄ per aliq̄s sp̄es: q̄bus nō
subsit: ret veritas apparere. Et ita videt̄: q̄
lingue ignis vere lingue ꝛ verus ignis fue
rit. qđ nō ē verū. q: nō cōburebat peracto
illo officio. Et idē arguitur de columba: in
qua apparuit super xp̄m: q̄ verū aial fuerit
ꝛ tn̄ nō fuit: Ergo. ꝛc. ¶ Tertio sic. Sp̄us
sctūs vnus est. Sed signū dꝫ r̄ndere signa
to. Ergo videtur: q̄ in vno tm̄ signo spirit⁹
sctūs apparere debuit. s. in specie colūbe si
cut p̄ius: ꝛ nō in linguis igneis. ¶ In op
positū est epistola p̄ntis diei. vbi dicitur de
spiritu sancto. Apparuerunt illis dispartite
lingue tanq̄ꝫ ignis: seditq3 super singulos
eoꝝ. R̄ndeo dicendū: q̄ cōuenientissime spi
ritus sctūs missus est super apostolos in lin
guis igneis. Pro quo notādū: q̄ missio vi
sibilis fit ad significādum plenitudinē gra
tie redundāns in multos: ꝓpter qđ manife
statio talis alijs etiam fit. Redūdat aūt gra
tia dupliciter. s. per instructionē: ꝛ per ope
rationē. scđm q̄ se h̄z aliquis mō ille: in quo
est gratie plenitudo efficienter ad gratiam.
Vterq3 aūt modus redundātie fuit in xp̄o
Ille eni per doctrinaꝫ suam in dei cognitio
nē adduxit: ipse etiā gratiā dedit: inquātum
deus effectiue ꝛ inquātum hō per modum
meriti. Vn̄ ad significandū redūdātiā gra
tie ipsius in nos: per modū operatiōis: fa
cta est missio visibilis ad ipsum in baptis
mo. q: sicut ipse nihil recipiēs a baptismo:
tactu sue mūdissime carnis: vim regenerati
uaꝫ cōtulit aquis efficiēter: vt deus: ꝛ meri
torie: vt homo. Et in specie colūbe est facta
ad ipsum missio sp̄us sancti ad significāduꝫ
sp̄ualem fecūditatem. q: colūba aial fecūdis
simuꝫ est. Propter qđ etiā pater apparuit
in sono vocis: naturalem filiationē ipsius ꝓ
testans: dicens. Hic est filius meus dilectus
ꝛc. Ad cuius filiatiōis similitudinē per ba
ptismalem gratiam in filios adoptionis re
generamur. vt dicitur ad. Ro. viij. Ad si
gnificādum vero redundātiam gratie: ex ip
so in alios per modū doctrine: apparuit spi
ritus sctūs super ipsum in nube lucida: cui⁹
est lumen doctrine spargere. Job. xxxvij.
Nubes spargit lumē: in quo significat̄ effe
ctus doctrine eius per p̄dicationem: ſm
Gregoriū: ꝛ hoc in trāsfiguratione vt dicit̄
Mat. xvij. ſm glo. August. Similiter ꝛ in
apostolis bis facta est missio visibilis sp̄us
sancti. Primo ad insinuādaꝫ redūdantiam
gratie ex ipsis: per modū operatiōis: in ad
ministrationē sacramētoꝝ: in specie flatus:
vt legitur. Jo. xx. Vn̄ ibi dicitur. Quoꝝ re
miseritis peccata: ꝛc. vt ostēderetur: q̄ ta
lis auctoritas nō deuenit i eos: nisi ex influē
tia capitis. s. xp̄i. In ipsum aūt xp̄m deuenit
īmediate ab ipso patre. Et ꝓpter hoc in ip
so significatur hec auctoritas per volatū co
lumbe desuper aduenientis: in apostolis aūt
per sp̄em flatus a xp̄o ꝓcedentis. Secūdo
facta est ad eos missio visibilis: ad insinuan
dū redundātiā per modū doctrine. Et hoc
in p̄nti die. Vn̄ legitur. Act. ij. Apparuit su
per eos i linguis igneis: verbis: vt eēm p
fluit: ꝛ caritate feruidi: zelantes proximoꝝ
salutem: ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad
primam respondetur negādo ꝯñam. Et rō
est: q: quāuis in nobilioribus creaturis simi
litudo diuine perfectiōis: quo ad attributa
essentialia magis inueniatur: tn̄ quo ad eri
tū vnius persone ab alia: ꝛ quātū ad modū
processiōis donoꝝ a deo ꝛ effectus ipsoꝝ:
pōt etiā in ignobilioribus creaturis simili
tudo cōuenientior attendi: sicut fecūditas in
colūba: ꝛ locutio in lingua. Et hoc oportuit
per missionē visibilē significari. ¶ Ad se
cūdaꝫ r̄ndetur negādo: q̄ in illa missiōe vi
sibili sp̄us scti fuerit aliqua fictio: lꝫ dicatur
q̄ ignis ille nec fuerit verus: nec naturalis:

nec colũba vera: et naturale aial sed tñ simi litudo columbe visibiliter ostẽsa in aliqua materia: ad hoc preparata. Vñ et peracto officio in pristinam materiã est reuersa. Et si militer de igne: nec fuit ibi aliqua fictio: qa ille similitudines ignis: aut colũbe nõ osten debantur ad manifestãdũ alicuius veritatẽ in ipsa colũba: siue igne: sȝ ad manifestãdas proprietates inuisibilis missiõis. Et ideo nõ fuit ibi falsitas signi: qꝛ signatũ rñdebat si gno: et res similitudini. ¶ Ad tertiaȝ respõ detur negando cõsequentiaȝ. Et rõ est: qꝛ lȝ spũs sanctus sit vnꝰ substãtialiter: hȝ tamen multos effectus: ꝑm quos dicitur multiplex Sapiẽtie. vij. Spẽs autẽ ille: i qbus spiritꝰ sctũs apparuit: significabãt effectꝰ. Et ideo secundum plures spẽs apparuit: et pluries. Et ita rõ non procedit.

Ad tertiam. q. sic procedit. Et videtur: qꝫ spiritus sanctꝰ nõ docuit in missiõe sua apostolos oia. ¶ Primo. Ut apostoli post missionẽ spiritꝰ sancti nõ sciuerunt omnia: Ergo spiritus sanctus nõ docuit eos oia. Cõsequẽtia patȝ. Et antecedẽs pȝ de multis. Vñ Mathei. xvij. dicit. ¶ Scdo sic. Apostolis non est datus spiritus sanctus sine mẽsura sicut xpo. De quo dr. Jo. iij. Datus est spũs sanctus non ad mẽsurã: Ergo nõ sciuerũt oia. Cõsequẽtia est bona. ¶ Tertio sic. Propriũ videt dei: scire oia: cui oia patẽt: Ergo spũs sctũs nõ docuit apostolos oia. Tunc eni videret eos equasse deo. ¶ In opposiũ est textus euãgelij pñtis. Rñdeo dicẽdũ: qꝫ loquẽdo vniuersaliter absolute spũs sanctus nõ docuit apostolos oia: vt argumẽta facta probant: sȝ dicitur eos docuisse oia: scdm quadruplicẽ intellectũ. Primo dicit spũs sctũs docuisse oia: qꝛ nullus põt habere itelligentiã de aliquo: nisi per spm sctũm: qꝛ quantũcũqȝ hõ doceat exterius: nisi spũs sctũs interius det itelligentiã: frustra laborat Job. xxxij. Inspiratio altissimi dat itelligentiam. Secundo dr docuisse oia: qꝛ oia necessaria ad salutẽ: ad impugnatiõnẽ erroꝝ: et ad gubernationem ecclesie. Tertio dicit docuisse apostolos omnia: dando eis intelligentiam omniũ: que audierũt a xpo: a quo audierãt multa: que pro tunc non intellexerũt. Quarto dicitur docuisse omnia: qꝛ vt infra sequitur suggessit eis omnia. i. reduxit ad memoriam omnia: quecũqȝ a xpo audierãt: quoruȝ multa obliti erant: nec poterant memorie comendare. Quomodo enim euangelista Jo. post. lx. annos potuisset omniuȝ verborum xpi: que in euangelio scripsit: memoriam habere: nisi spũs sanctus ei suggessisset? ¶ Ad rationes in oppositum patet responsio ex dictis.

¶ In die sancte Trinitatis euangeliuȝ est. In illo tẽpore erat homo ex phariseis. etc. Jo. iij. Circa quod disputatum est in festo sancte crucis. Sed circa ipsam festiuitatem possunt hec disputari.

¶ Primo: vtrũ sit ponẽdus numerus personaꝝ in diuinis. ¶ Scdo: vtrũ ratiõe naturali possit cognosci pluralitas personarũ in diuinis. ¶ Tertio: vtrũ hoc nomẽ deus pluraliter predicetur de tribus personis: vt dicantur tres dij.

Ad primam. q. sic ꝓcedit. Et videt qꝫ in diuinis numerus personarum nõ sit ponẽdus. ¶ Primo sic. Dicit Boetius libro de trinitate. Hoc vere vnũ est: in quo nullus est numerꝰ: Sȝ deus est verissime vnus: Ergo in eo nõ est aliqs numerus. ¶ Scdo sic. Dicit. ysido. qꝫ numerus dr quasi nudus numeris. i. diuisiõis: Sȝ in deo nulla ẽ diuisio: Ergo nec aliquis numerus. ¶ Tertio sic. Persona est rõnalis nature indiuidua substãtia. Si ergo i diuinis sunt plures psone: sequitur qꝫ sint plures substãtie: qꝫ videt hereticũ. ¶ Quarto sic. Pluralitas ꝓpetatũ absolutaꝝ nõ facit distictionẽ psonaꝝ: neqȝ i deo: neqȝ i nobis, ergo multo minꝰ pluralitas rõnũ: faciet distictiõeȝ psonaꝝ: qȝ ñ põt dici: qꝫ distictionẽ psonaꝝ neqȝ i deo: nec i nob: qȝ multo minꝰ

in deo sint plures persone. ¶ In oppositū
est illud: quod habetur .i. Jo. vltimo. Tres
sunt qui testimoniū dant in celo: pater: ver
bū: et spiritus sctūs. Itē Athanasius ait in
simbolo. Alia est persona patris: alia filij:
alia spūs sancti. Rñdeo dicēdū: sub ista con
clusioe: q in diuinis sm fidem catholicā est
cōfitendus numerus personarū: realiter di
stinctarū. Ista cōclusio patet sic. Ubicunqz
est distinctio vel diferentia: ibi est aliquis nu
merus: Sz diuine persone sunt distincte ad
inuicē: qm alia est persona patris: alia filij:
alia spūs sancti: Ergo in diuinis est nume
rus personarū. Pro cuius intelligētia ē no
tādū iuxta sctm Tho. q sicut ratio vnitatis
cōsistit in diuisiōe: ita etiā ratio numeri vel
multitudinis cōsistit in diuisione vel distin
ctiōe aliqua. Unde ea que inuenimus diuer
sa simpliciter: dicimus eē multa simpliciter
et que inuenimus diuersa sm quid: dicimus
esse multa sm qd. Diuisio aūt simplicit at
tēditur vel sm essentiā: siue formā: vel sm
quātitatē siue materiaz. Unī ea que differūt
sm essentiā: dicimus esse multa: vt hominē
et lapidē. Et similiter duas partes linee iaz
diuise: dicimus duas lineas. Diuisio autem
sm qd: est: que attēdit sm ppzietates rei:
sicut dicimus hoiem albū esse aliū: et distictū
a se nigro: et adhuc magis sm qd in illis: in
quibus attenditur diuersitas relationum sm
rōnem tm: sicut pūctus: si diceretur multi
plex sm quod est pncipiū pluriū linearum.
Sciēdum est igitur: q in diuinis nō est nu
merus simplex: q est per diuisionē essentie
vel quātitatis: sed est numerus qdam .s. nu
merus relationū: nō tm existētū in deo sm
rationē tm: sed realiter in ipso subsistentiuz
Unī numerus diuinarum personaz est me
dius inter numerū: qui est numerus simpli
citer: et inter numerū: q est in rōne tm: sicut
pūctus dicitur multiplex sm rōem tm: est
enim minus de ratione numeri in numero
personaz: quā i numero simpliciter: et plus
qz in numero: q est secūdum ratiōem tātuz.
Si autem compararemus numeruz persona
rum ad numerū proprietatū absolutarum
q est in creaturis: habebūt se sicut excedentia
et excessa. Si enim attēdaf ratio distin
ctiōis: inuenitur maior distinctio in proprie
tatibus absolutis creaturarū: quā i diuinis
personis: q color et sapor distinguūtur scdm
dū aliud et aliud eē accidētale: sz in diuinis
personis est vnū et idem eē triū personaz.
Si aūt cōsideraf perfectio diuinoz: sic nu
merus personaz excedit: q relatiōes in di
uinis sunt subsistētes persone. Unī ad nu
merū relationū sequitur numerus personaz
nō autem ad numerū ppzietatū in creatu
ris: quia nō sunt subsistētes: sz tm inherētes
Nūc dicendū. ¶ Ad rōnes in oppositū.
¶ Ad primaz rñdetur: q Boetius loquitur
de vnitate essentiali. Unī in essentia: nullus
numerus cadit: sz tm in personis: q etiaz nō
est numerus absolute sz numerus quidam.
¶ Ad secundaz rñdetur negādo ɔñam. Et
rō est: q quāuis diuisio nō sit ppzie in deo:
est tm ibi personarum distinctio: que suffi
cit ad rōem talis numeri: qualis ponitur in
deo. ¶ Ad terciā rñdetur negādo ɔñaz. Et
rō est: q substātia nō ponif in diffinitiōe p
sone sm q signat essentiam: sz sm q signat
suppositū. Qd pz ex hoc: qd addif indiui
dua. Ad significāduz aūt substātiā sic dictā
habēt greci nomē ypostasis. Unī sicut nos
dicimus tres personas: ita ipsi dicunt tres
ypostases. Nos autez nō cōsueuimus dice
re tres substātias: ne intelligerenf tres essē
tie propter nominis equocationem. ¶ Ad
quartā rñdetur negādo ɔñam. Et rō est: q
ppzietates absolute in diuinis vt bonitas et
sapiētia nō opponunf ad inucē. Unde nec
realif distinguūtur: Quāuis ergo eis cōue
niat subsistere: tn nō sunt plures res subsi
stētes: qd est eē plures personas. Proprie
tates aūt absolute in rebus creatis nō subsi
stūt: lz realiter distinguātur: vt albedo et dul
cedo: sz proprietates relatiue i deo et subsi
stūt et realiter ad inuicez distiguuntur: Un
de pluralitas taliū ppzietatū sufficit ad plu
ralitatē personarum in diuinis.

D secūdā.q.sic ꝓceditur. Et videt̄:ꝙ naturali rōe cognosci possit pluralitas personaꝝ in diuinis. ¶ Primo sic. Dicit enī Aristotiles in ꝑncipio celi ⁊ mūdi. Per hūc numeꝝ.s.trinarium adhibuim⁹ nos ipsos magnificar̄ deū:vnū eminētē ꝓprietatibus eoꝝ:que creata sunt Ergo videt̄:ꝙ Aristotiles in cognitionem trinitatis venit. ¶ Secūdo sic. Dicit August.vij.cōfessi. se legisse in libris platonicoruꝫ:nō qdem ijs verbis:ꝫ hoc idem oīno multis ⁊ multiplicibus persuadere rōnib⁹ ꝙ i ꝑncipio erat verbū:⁊ verbū erat apud deū:⁊ deus erat verbū:⁊ hmōi que ibi sequūtur. In quibus verbis distinctio personaꝝ tradit̄:Ergo videtur:ꝙ phi naturali rōne cognouerūt trinitatē personarū diuinarū. ¶ Tertio sic. Dicit glo. Ro.i.ꝙ magi pharaonis defecerūt.iij.signo.i.in noticia tertie persone.s.spūs sancti:⁊ sic ad minus duas ꝑsonas cognouerūt. ¶ Quarto sic. Dicit Termigist⁹:Monas gignit monadeꝫ ⁊ in se suū reflectit ardorē.per qd́ videt̄ generatio filij ⁊ spiritus sancti ꝓcessio intimari:Ergo cognitio diuinaꝝ personaꝝ pōt per rōnem naturalē haberi. ¶ Quinto sic. Phi potuerūt ꝯuenire in cognitioēꝫ eoꝝ:que in creaturis relucēt: Sed in aīa impressa est similitudo trinitatis personarū Ergo videt̄:ꝙ ꝑ potētias aīe:q̄s phi multū cōsiderauerūt:potuerūt in cognitionem trinitatis deuenire. ¶ In oppositū est illud ad Hebre.xi. Fides est substātia rerū sperādarū:argumētū nō apparentiū:Sꝫ deū eē trinū ⁊ vnū:est articulus fidei:Ergo ē non apparens rōni. Itē dicit ylarius libro ꝺ trinitate. Nō pōt homo sua intelligentia generatiōis secretū cōsequi. Itē Ambrosius dicit Impossibile est generatiōis scire secretū:mens deficit:vox silet:Sed per origineꝫ generatiōis ⁊ processionis distinguit̄ trinitas in diuinis:Ergo homo per rationeꝫ naturalē nō pōt venire in noticiaꝫ trinitatis.

Rn̄deo dicendū:ꝙ impossibile est per rōnem naturalē:ad cognitionem trinitatis diuinaruꝫ personaꝝ peruenire. Probat̄ ista cōclusio. Naturalis rō nō cognoscit deū:nisi ex creaturis. Creature autē ducūt in dei cognitioneꝫ:sicut effectus in causam. Hoc igitur solū in rōne naturali de deo cognosci pōt:qd́ cōpetere ei necesse est:ꝫm ꝙ ē oīuꝫ entiū ꝑncipiū. Virtus aūt creatiua ē dei:et cōis toti trinitati. Vn̄ pertinet ad vnitatem essentie:⁊ nō ad distinctionē personarum. Per rōnem ergo naturalem cognosci ṗnt de deo ea:que pertinēt ad vnitatē essentie:nō ad distinctionē personaꝝ. Qui aūt probare nitit̄ trinitatē personaꝝ naturali rōne fidei:dupliciť derogat:vt dicit sctūs Tho. in prima parte. Primo qdem quātū ad dignitateꝫ ipsius fidei:que est:vt sit de rebus inuisibilibus:q̄ rationē humanā excedunt: ad Hebre.xi. Fides.⁊c̄.allegatū est. Secundo:quantū ad vtilitatem trahendi aliquos ad fideꝫ. Quom enim aliquis ad ꝓbāduꝫ fidem inducit rationes:que nō sunt cogētes cedit in derisionē. Credūt enī:ꝙ hmōi ratiōibus innitamur:⁊ ꝓpter eas credam⁹. Ea igitur:que fidei sunt:nō sunt tētanda ꝓbare:nisi per auctoritates:ijs qui auctoritates suscipiunt. Apud alios vero sufficit defendere:nō esse impossibile:quod predicat fides. Vn̄ Dionisius dicit secūdo capitulo de di.no. Si aliquis est qui totaliter eloqijs resistat:longe erit a philosophia nostra. Si aūt ad veritatē eloquioꝝ.s.sactorum respicit:hoc ⁊ nos canone vtemur. ¶ Ad rōnes in oppō. ¶ Ad primā rn̄det̄ negādo ꝯn̄aꝫ. Et rō est:q: philosophi nō cognouerūt misteriū ꝑsonaꝝ diuinaꝝ ꝑ ꝓpria:q̄ sunt paternitas:filiatio:⁊ ꝓcessio:ꝫm illud apostoli.ij.Cor.ij. Loqmur dei sapiētiā:quā nemo ꝑncipū huius seculi cognouit.i.Philosoruꝫ ꝫm glo.cognouerunt tn̄ quedā essentialia attributa:que appropriātur diuinis psonis:sicut potētia approprīat̄ prī:sapia filio: bonitas spūi sancto. Qd̄ ergo Aristotiles dicit:per hūc numerūt trinariū:nō est sic intelligendū:ꝙ ipse poneret trinariū numeꝝ

in diuinis: sed vult dicere: ꝙ antiqui vtebā tur numero trinario in sacrificijs: ⁊ oratiōibus: p quādā trinarij numeri perfectionē: que in oibus apparet: sicut in pncipio: medio: ⁊ fine. ¶ Ad scdā respondetur negādo cōsequētiā. Et rō est: tū primo: vel ꝙ Plato multa dicit legisse in libris diuinis: quos reperit in egypto: ⁊ inde aliqua cognouisset: tū scdo ꝙ verbū nō inuenitur i libris Platonicoꝝ: sm ꝙ verbū noiat personā genitā in diuinis: s scdm ꝙ verbū intelligit ratio ydealis: p quā deus oia cōdidit: q filio appropriat: que dr mūdus architip⁹. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo ꝯñam. Et rō est: q̄a phi nō peruenerunt in cognitione diuinarū psonaꝝ: quātū ad ppria: sed solū quātū ad ppriata: nō inquātū ad appropriata sūt: quia: sic eorum cognitio depēdet ex ppriogd inquātū sunt attributa diuine nature. et si obijciat qd similiter deuenerunt in cognitionē bonitatꝭ: que appropriat spūi sancto: sicut in cognitionē potētie: ⁊ sapie: q approprint patri: ⁊ filio: dicendū ꝙ bonitatē non cognouerūt: quātū ad potissimū effectū ipsius. s. icarnationē: ⁊ redēptionē: s euanuerunt in cogitatiōibus suis. Uel ꝙ nō tm̄ intēderūt veneratiōi bonitatis diuine: q̄ȝ etiā nō imitabant: sicut venerati sunt potētiaȝ ⁊ sapiētiam. ¶ Ad quartā rñdetur negando ꝯñam. Et ratio est: ꝙ dictū Trimegisti nō est referendū ad generationē filij: vel processionē spūs sancti: s ad pductionē mūdi. Nā vnus deus produxit mūduȝ vnū: propter sui ipsius amorē. ¶ Ad quintā rñdet negādo ꝯñam. Et rō est: ꝙ sicut similitudo trinitatis relucens in aia: est omnino imperfecta ⁊ deficiens: sed dicitur expssa p cōparationē ad similitudinē vestigij: ideo nō potest ducere in cognitionē perfectaȝ trinitatis diuinarum personarum.

D terciaȝ. q. sic pcedit. Et videtur: ꝙ nomē deus pluraliter debeat predicari de trib⁹ psonis: vt tres persone sint tres dij. ¶ Primo sic. Gene. i. vbi dicitur. In principio creauit deus celū ⁊ terrā: hȝ veritas hebrayca eloym: qd pōt interptari dij: siue iudices: Et hoc dicit ppter pluralitatē personaꝝ: Ergo tres persone sunt plures dij: ⁊ nō vnus. ¶ Secūdo sic. Sicut homo significat: vt habēs humanitatē: ita deus significatur: vt hñs deitatē: Sed tres persone sunt tres habētes deitatē: Ergo tres persone sunt tres dij. ¶ Tertio sic. Hoc nomē res cū absolute dicat: videtur ad substātiā ptinere. Sȝ hoc nomē. s. res pluraliter dicitur de trib⁹ personis. Dicit eni Aug. libro de doctrina xpiana. Res qbus fruēdū est: sunt pater: ⁊ fili⁹: ⁊ spirit⁹ sanctus: Ergo parit hoc nomē deus: ⁊ alia noia essentialia poterūt pluraliter pdicari de diuinis personis: vt dicatur tres dij: aut tres oipotentes: aut tres dñi. ¶ In oppo. est illud Exo. ij. Audi israel: dñs deus tuus vnus est. Rñdeo dicendū ꝙ nomē de⁹ nō pluraliter s singularit dr: ⁊ pdicatur de tribus personis: sm illud Athanasij: deus pater: deus fil⁹: deus spirit⁹ sctūs: nō tres dij: s vnus est deus. Pro quo notandū ꝙ nominū essentialiū q̄daȝ significant essentiam substātiue: quedā vero adiectiue. Ea qdem q substātiue essentiā significāt: nō predicat in plurali de tribus personis. Cui⁹ rō ē: ꝙ noia substātiua significant aliqd p modum substātie: noia vero adiectiua significāt per modū accidētis: qd inheret substātie. Substātia aūt sicut per se hȝ esse: ita per se habȝ vnitatē: vel multitudinē. Vñ ⁊ singularitas vel pluralitas nois substātiui attenditur: sȝ formaȝ significatā per nomē. Accidentia autē sicut hñt eē in subiecto: ita ⁊ ex subiecto recipiūt vnitatē: vel multitudinē. Et ideo in adiectiuis singularitas vel pluralitas attenditur: sm supposita. In creaturis aūt nō reperitur vna forma in plurib⁹ suppositis: nisi vnitate ordinis: vt forma multitudinis ordinate. Vñ noia significātia talē formam si sunt substātiua: pdicatur de plurib⁹. In singulari nō aūt si fuerint adiectiua. Dicimus enim qd plures hoies: sunt collegiū: vel ex

ercitus: aut populus. Dicimus tñ ꝙ plures hoīes sunt collegiati. In diuinis autem essentia diuina significat per modū forme: que qdem simplex est: ⁊ maxime vna. Vñ noīa significātia diuinā essentiā substātiue: singulariter ⁊ nō pluriter dicūtur de tribus ꝑsonis. Hec ē igitur rō quare Sortē ⁊ Platonē ⁊ Ciceronē dicim⁹ tres hoīes: patrē autē ⁊ filiū: ⁊ spm̄ sctm̄ nō dicim⁹ tres deos ſ vnū deū: ꝙ in tribus suppositis humane nature sunt tres humanitates. In trib⁹ autē personis est vna essentia. Que vero significāt diuinā essentiā adiectiue pluraliter ꝑdicātur de tribus ꝑsonis: ꝓpter pluralitatē suppositoꝝ. Dicimus eniz tres existentes: vel tres sapiētes: aut tres eternos: aut tres increatos: ⁊ imēsos. si adiectiue sumantur. Si vero substātiue sumātur: dicimus vnū increatū: immēsuz: ⁊ eternū: vt Athanasius dicit. ℂ Ad rōnes in oppo. ℂ Ad primaz respondetur negando ꝯñam. Et rō est: ꝙ diuerse lingue hñt diuersuz modū loquendi. Vñ sicut greci ꝓpter pluralitatē suppositorū: dicūt tres yposta ses: ita ⁊ in hebraico dicitur pluralit̄ heloimenos autē non dicimus pluraliter: nec deos: nec substātias: ne pluralitas ad essentiā referatur. ℂ Ad secūdā respondetur negādo ꝯñam. Et rō est: ꝙ lz deus significet hñtem deitatē: est tñ ali⁹ modus significādi. Nā deus dicitur substātiue ſ hñs deitatē dicitur adiectiue. Vñ lz sint tres hñtes deitatē: nō tñ sequitur: ꝙ sint tres dij. ℂ Ad tertiā rñdetur negādo ꝯñam. Et rō est: ꝙ hoc nomē res: ē de trāscēdētibus. Vñ ſm ꝙ pertinet ad relationē: pluraliter predicatur in diuinis. Si vero ſm ꝙ pertinet ad substātiā: ꝑdicatur singularit̄. Unde Augu. ibidem dicit: ꝙ eadem trinitas: quedam summa res est.

ℂ Dominica. i. post trinitatē est euāgeliū. In illo tpe dixit iesus discipulis suis. Hō quidā erat diues ⁊c. Luc. xvi. Circa hūc diuitē dānatū possunt disputari sequentes questiones.

ℂ Primo: vtruꝫ anima separata possit ab igne corporeo cruciari.

ℂ Secundo: vtruꝫ anime damnatoꝝ videant gloriam beatorum.

ℂ Tertio: vtrum damnati vellent omnes alios esse damnatos.

Ad primā sic ꝓceditur. Et vr̄ ꝙ aīa separata nō possit ab igne corporeo cruciari. ℂ Prio sic. Agens semp nobilius est passo: vt Aug. super Gene. ad litterā: ⁊ Aristoteles: scdo de aīa: Sz impossibile est eē aliqd corporeū nobilius aīa separata: Ergo non pōt ab aliquo corpore pati: siue cruciari. ℂ Scdo sic. Scdm philosophū primo de generatiōe: ⁊ scdm Boetium libro de duabus naturis. Illa solum agunt: ⁊ patiūtur ad inuicē: q in materia cōmunicāt: Sz aīa: ⁊ ignis corporeus: nō cōicant in materia: ꝙ spūaliū ⁊ corporaliū nō est materia cōis: Ergo anima separata non potest pati: aut cruciari ab igne corporeo. ℂ Tertio sic. Omne quod patitur: recipit aliquid ab agente: Si ergo anima patiatur ab igne corporeo: aliqd ab eo recipiet. Sz omne quod recipitur in aliquo: est in eo ꝑ moduꝫ recipiētis: Ergo quod recipitur ab igne in aīa: nō est in eo materialiter: ſ spiritualiter. Sz forme reruꝫ in aīa spiritualiter existētes sunt perfectiōes ipsius: Ergo etiā si ponatur: ꝙ anima patiatur ab igne corporeo: hoc non erit in eius penam: sed magis in eius perfectionem. ℂ Quarto sic. Omne agens corporeum agit per contactum: Sed nō potest esse aliquis contactus anime ⁊ ignis corporei: quia cuꝫ contactus sit solum inter corpora: que habent vltima simul: Ergo anima ab igne corporeo nō patitur. ℂ Quinto. Agens corporeuꝫ nō agit in remota: nisi per hoc: ꝙ agit in media: Sz aīe: ⁊ demones: quādoqꝫ sunt extra locum inferni: cuꝫ qñqꝫ in hoc mundo appareant hoībus: nec tamē sunt immunes a pena: et tamen videmus ꝙ omnia intermedia ab igne inferni non patiantur: Ergo videtur ꝙ anime dānatoꝝ penas quas sustinēt: nō

patiātur ab igne corporeo. ¶ In opppositū ē euāgeliū p̄sens in quo ait Diues dānatº. Crucior i hac flāma. ¶ Rñdeo dicēdū
sub ista ɔclusione: q̄ aīa separa pōt pati ab
igne corpeo: ⁊ cruciari ab eo. Ista ɔclusio
probat̄ primo sic. Eadē ē rō de aīabus se
paratis: ⁊ de demonibus: q̄ ab igne corpo
reo pati possunt. Sed demones patiuntur
ab igne corporeo: in quē corpora damnato
rū post resurrectione ꝓycientur: vt p̄z ex
euāgelio Mat. xxv. Ite in ignē eternū: q̄
paratus est diabolo: ⁊ angelis eius. Ergo ⁊
aīe separe ab igne corporeo pati possunt.
Un̄ Grego. iiij. libro dialogorū dicit. Si dia
bolus: ⁊ eius angeli cū sint incorporei: cor
poreo igne sūt cruciādi: q̄d mirū: ⁊ si aīe an
teq̄ʒ recipiāt corpora: possint igne corpo
reo cruciari? Quasi diceret. Nō est mirū.
Secundo sic. Pena d̄z rñdere culpe. Sed
aīa p̄ culpā corpori se subycit per prauā cō
cupiscētiam. Ergo iustū ē: vt in penam rei
corporee subyciatur p̄ passionē. Un̄ firmi-
ter tenendū est: q̄ aīa separata pati: affligi:
⁊ cruciari possit ab igne corporeo. Sed cir
ca modū quo pati possit diuersi diuersa di
xerūt: que oīa enarrare cēt longū. Et ideo
tantūmodo assignabimus modū: quē san-
ctus Tho. in. iiij. di. xliij. ponit. Dicit enim
sic: q̄ corpus in spūm naturaliter agere nō
pōt: nec ei aliquo modo obesse: vel ip̄z gra
uare: nisi s̄m q̄ aliquo modo corpori vnit̄.
Sic. n. inuenimus q̄ corpus q̄d corrūpitur
agrauat aīam. Sapiēne. ix. Spūs aūt cor-
pori vnit̄ dupliciter. Uno modo vt forma
materie: ⁊ vt ex eis fiat vnū simpliciter: ⁊ si
spūs vnitus corpori: ⁊ viuificat corpus: ⁊ a
corpore aliq̄liter aggrauat̄. Sic aūt spus de-
monis vel hoīs igni corpeo nō vnit̄. Alio
mō vnitur spūs corpori: sicut mouēs mobi
li: vel sicut locatū loco: eo mō quo icorpora
lia sunt in loco: ⁊ s̄m hoc spūs icorporei cre
ati loco diffiniūtur: ita in vno loco existē
tes: q̄ non in alio. Quāuis aūt res corpea
ex sua natura hēat: q̄ spūm icorporalē loco
diffiniat: nō tñ h̄z ex sua natura: q̄ spūm in
corporeū loco diffinitū detineat: vt ita alli-
get illi loco: q̄ ad alia diuertere nō possit:
cū spūs nō ita sit in loco naturaliter: q̄ loco
subdat̄. Sed hoc superaddit̄ igni corporeo: in
quātū est istrumētū diuine iustitie vindicā
tis: q̄ sic detineat spūm: ⁊ ita efficit̄ ei pena
lis: retardās eū ab executiōe ꝓp̄e voluntatis.
s. possit operari: vbi voluerit: ⁊ s̄m q̄d vo
luerit. Et hunc modū ponit Grego. in. iiij.
dialogorū: exponēs. n. quō aīa icendiū ex-
periēdo patiat̄. Sic dicit. Dum veritas pcō
rē diuitē dānatū in igne ꝓhibet. q̄s mā sa-
piens reprobor̄ū aīas teneri ignibus nege
uerit. Et Aug. cī. xxi. de ciuitate dei q̄ sicut
aīa in hoīs ɔditiōe iungitur corpori: ⁊ dat
ei vitā: q̄uis illud sit spūale: ⁊ hoc corpale:
⁊ illa ɔiunctiōe ɔcipit amorē ad corpus: sic
ligatur igni vt accipiēs ab eo penā. ⁊ ex il-
la ɔiunctiōe vehemēter ɔcipit horrorē: ac
ꝓpter hoc ⁊ dolorē. Dicamus ergo sequē
do p̄dictos modos sanctor̄: q̄ ignis s̄z suā
naturā h̄z q̄ spūs icorporeus ei ɔiūgi pos-
sit: vt loco locatū: sed iquātū est instrm̄ diui
ne iustitie: h̄z vt ip̄m quodāmodo retineat
alligatū. Et in hoc veraciter ignis ille est
spūi noxius. ⁊ sic aīa ignē ibi vt noxiū vi-
dēs ab igne cruciat̄. Un̄ Greg. in. iiij. dia-
logorū oīa ista p̄ ordinē tāgit. ¶ Ad rōes
in oppo. ¶ Ad p̄imā rñdet̄: q̄ licet aīa sit
simpliciter nobilior igne. ignis tñ ē s̄m q̄d
aīa nobilior: iquātū est instrm̄ diuine iusti-
tie. ¶ Ad scd̄am rñdet̄ negādo ɔñam. Et
ad ꝓbationē rñdet̄: q̄ phūs: ⁊ Boetiº lo-
quūtur de illa actiōe: p̄ quā patiēs trāsmu-
tat̄ in naturā agētis. Talis aūt actio nō est
ignis in aīa. Et ꝓpter hoc rō non ꝓcedit.
¶ Ad tertiā rñdetur negādo ɔñam. Et rō
ē: q̄ assumptū est verū de eo q̄d patit̄ ab
agēte p̄ modū ifluēne. Ignis aūt in aīam
nō agit per modū ifluentis: sed p̄ modū de
tinēns. vt ex dictis p̄z. Et ideo rō est ad pro
positū. ¶ Ad quartā rñdetur negādo con
sequentiā. Et rō est q̄ licet nō sit aliquis cō
tactus corporalis inter aīam ⁊ corpus: est
tamen inter eos aliquis contactus spūalis.

Sicut etiam motor celi cũ sit spũalis: spũali contactu tangit celum: ipm mouẽs per modicum: quo dr̃ contristans tangere: sicut dicitur in primo de celo: ⁊ hic modus sufficit ad actionẽ. ¶ Ad qntam rñdetur: ꝙ spũs dãnati nunq̃ est extra isernum. nisi ex dispensatiõe diuina: vel ad instructionem: vel ad exercitium electorum. Ubicũq̃ autẽ extra infernũ sint: semper tamen vident ignẽ inferni: vt eis in penam ꝑparatũ. Unde cũ ista visio sit imediate affligens: vbicũq̃ sũt ab igne inferni affliguntur. sicut ⁊ captiui extra carcerẽ existentes: a carcere quodãmodo affliguntur: dum vident se ad carcerẽ dãnatos. Unde sicut gloria electorum in nullo minuitur: nec q̃tum ad p̄miũ essentiale: nec q̃tũ n ad accidẽtale. Si aliquando extra celũ empireũ sint qui quodãmodo in eorũ gloriã cedit: ita ẽt in nullo minuitur pena dãnatorum: si extra infernum ex dispẽsatione diuina ad tempus ponantur. Et hoc est: qđ dicit glosa super illud Jacobi. iij. Inflãmat rotam ⁊c̃. Diabolus vbicũq̃ sit siue sub aere siue sub terra secum fert tormẽta suarum flãmarum. Obiectio aũt ꝓcedit: ac si ignis corporeus affligeret spũs imediate. sicut affligit corpora.

D sexdam. q. sic procedītur Et videẽ ꝙ dãnati non videant gloriam beatorum. ¶ Primo sic. Magis distat ab eis gloria beatorũ: q̃ ea que in hoc mundo aguntur. Sed ipsi nõ vident ea: que circa nos aguntur: vt dicit Grego. in moralibus. xij. libro. Ergo multo minus possunt videre gloriã beatorũ. ¶ Secundo sic. Jđ qđ ꝯceditur in p̄nti vita pro magno munere: nunq̃ ꝯcedītur dãnatis. sed Paulo ꝓ magno munere est ꝯcessum: vt videret vitam illã: qua beati eternaliter in deo viuunt: vt dicit. ij. Cor. ij. in glo. Ergo dãnati sanctorũ gloriam nõ vident. ¶ Tertio sic. Consideratio pene imittit terrorẽ: sicut ꝯsideratio glorie generat gaudiũ. Sed in malis nullũ erit gaudiũ. Ergo nõ videbunt gloriã sanctorum. ¶ In oppo. est euangeliũ p̄sens vbi dr̃: ꝙ diues in tormẽtis positus: vidit Abraam: ⁊ Lazarũ in sinu eius. ¶ Respõdeo dicẽdum: ꝙ dãnati ante diẽ iudicij videbunt beatos in gloria: nõ hoc modo: ꝙ gloria eorũ qualis sit cognoscãt. sed solummodo cognoscẽt eos esse in gloria inextimabili: ⁊ ex hoc turbabuntur: tum propter inuidiam dolentes de felicitate beatorũ. tũ ꝑpter hoc quia ipsi talem gloriã amiserũt. Sapientie. v. dr̃ de impijs. Uidentes turbabuntur timore terribili. Sed post diem iudicij omnino visione beatorũ priuabuntur. nec tamen ex hoc eorum pena minuetur: sed augebitur: q: memoriam habebũt glorie beatorum: quã in iudicio viderunt: vel etiam ante iudicium. Et hoc erit eis in tormentũ. sed vlterius affligentur ex hoc quod videbunt se indignos reputari etiã videre gloriam: quã sancti merentur videre. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad primã respondetur negando ꝯñam. Et ratio est. q: non est simile de vno ⁊ de alio. Quia ea que in hac vita aguntur: non ita affligerẽt dannatos in inferno. si viderent: sicut gloria inspecta beatorum. Unde non ita ostenduntur dannatis ea: que hic aguntur. sicut iustorum gloria: quãuis etiam eorum q̃ hic aguntur: ostenduntur eis quãdoq̃ ea que in eis tristitiam agere possunt. ¶ Ad secundam rñdetur negando ꝯsequentiam. Et ratio est. quia non simile. Paulus inspexit vitam illam qua sancti cũ deo viuunt: eã experiendo: ⁊ in futurũ perfectius sperãdo: quod nõ est de dãnatis. E ideo nõ ẽ simile. ¶ Ad ternã rñdetur negando consequentiã. Et rõ est quia vt dicit dñs Bonauentura super illud: Letabitur iustus cũ viderit vindictã ⁊c̃. Consideratio beatorũ non sistit in pena. q: afflictiua. sed fertur vlterius: q: iusta ⁊ optime ⁊ digne inflicta Et talis consideratio amanti iustitiam: generat gaudium. Similiter nec consideratio malorum sistit in bono glorie: q: bonum: s₃

q̄ꝑ perditum. Et hec consideratio generat
dolorem: et ita damnati affliguntur et dolent
videntes gloriam beatorum.

A**D** tertiā. q. sic ꝓceditur. Et
videtur: q̄ dānati nō vellēt
oēs alios esse damnatos.
¶ Primo sic. ex euāgelio ꝑ
sentem: vbi diues dānatus ro-
gabat ꝓ fratribus: ne venirēt in locum tor-
mentorum. Ergo cū dānati hēant multos cō-
sanguineos: mallēt eos eē beatos: q̄ʒ cōdē-
natos. ¶ Scdo sic. Affectiōes iordinate in
iferno a dānatis nō auferuntur. Sed aliq
dānati iordinate dilexerunt suos nō dāna-
tos. Ergo nō vellēt eorū malum: qd̄ est esse
eos dānatos. ¶ Tertio sic. Dānati nō desi
derāt augmētū: sue pene. Sed si plures dā
narētur: maior esset dānatorū pena. sicut ēt
multiplicatio btōrum amplificat eorū gau-
diū. Ergo dānati nollēt oēs alios dānari.
¶ In oppo. ē illud: qd̄ dr̄ Isa. xiiij. sup illō
Surrexerunt de solijs. dicit glo. Solatiū ē
malorū habere socios penarū. ¶ Rn̄deo
dicendū: q̄ dānati vellēt oēs bonos eē dā-
natos. Ista ꝯclusio patʒ. tum q: in dānatis
maxime viget iuidia. Ergo dolēt de felicita
te bonorū: et eorum dānationem appetunt.
¶ Secūdo sic. Sicut in beatis in pria est
pfectissima charitas. ita in dānatis erit ꝑfe
ctissimū odium. Unde sicut sci gaudebūt
de oibus bonis: ita ēt mali de oibus bonis
dolebunt. Un̄ felicitas scōrū ꝯsiderata: eos
maxime affligit. Un̄ dr̄ Isa. xxvi. Uideant
et ꝯfundanf gliantes ppli: et ignis hostes tu
os deuoret. Unde pʒ: q̄ vellēt oēs bonos
esse dānatos. ¶ Ad rationes in oppositū.
¶ Ad primā rn̄detur negando ꝯn̄am. Et
ad auctoritatē īductā dicendū est: q̄ nō di-
xit hec diues ex charitate: cū nullā haberet
sed ex timore seruili: ne ex eorū ꝯsortio eius
pena augeref. Est tn̄ notandū: q̄ licet tanta
sit iuidia in dānatis q̄ ēt ꝓpinquorū glorie
iuideant: cum ipsi sūt in sūma miseria: tamē
minus iuidēt ꝓpinqs: q̄ʒ alijs. q: maior eēt
pena si oēs ꝓpinqui dānarenf: et alij salua

rētur: q̄ʒ si aliq de suis ꝓpinquis saluarēt
tur. Et exinde fuit: q̄ diues ille dānatus pe
tijt fratres suos a dānatiōe eripi. Sciebat
enī: q̄ aliq aliorū eriperētur. Maluissʒ tn̄
frēs suos cū oib9 alijs dānari. ¶ Ad secū
daʒ respōdetur negando ꝯn̄am. Pro quo
nota: q̄ dilectio que nō fundaf sup hone-
stū: facile rescindif: et pcipue in malis hoi-
bus: vt dr̄. ix. Ethi. Un̄ dānati nō seruabūt
amicitiā ad eos: quos iordinate dilexerunt.
sed in hoc volūtas eorū remanebit puersa
q̄ cām iordinate dilectiōis adhuc diligent.
¶ Ad tertiā rn̄detur negādo ꝯn̄am. Et rō
est. q: licet ex dānatorū multitudie pena sin
gulorū augeatur: tn̄ tn̄ superexcrescit odium
et iuidia: q̄ magis eligent torqueri cuʒ mul
tis: q̄ʒ mitius soli.

¶ In dn̄ica scda est euangeliuʒ. Homo q̄-
dam fecit cenam magnam et c̄. Luc. xiiij. Cir
ca quod possunt dispu. se. q.

¶ Primo: vtruʒ cena beatitudinis sanctis
preparata: consistit in bonis corporis.

¶ Scdo: vtruʒ occupatio et solicitudo reʒ
tpalium hominem excludat a cena eterne
beatitudinis.

¶ Tertio: vtruʒ homines peccatores sint
compellendi bonum facere.

A**D** primaʒ. q. sic ꝓcedif. Et vr̄
q̄ cena btītudinis scīs ꝑparata
ꝯsistat in bonis corpis. ¶ Pri
mo sic. Qd̄ a plib9 dr̄: ipossibi
le ē esse falsuʒ totaliter: vt Cōmētator dicit
iij. de aia et Ph̄s. vij. Ethi. q̄ opio nō ꝑ-
ditur quā ppli multi famāt. Sed maior ho
minū multitudo clinaf ad querēdū dele-
ctatiōes corpales: et corpalia bona: quasi fi
nē. Ergo finis humane vite in corpalibus
bonis ꝯsistit. Finē hūane vite dicim9 btītu
dinē. Ergo btītudo in bonis corporis que-
rēda ē. ¶ Scdo sic. Quāto aliqd̄ bonū est
cōmunitāto ē diuinius: vt pʒ. j. Ethi. Sʒ bo-
nū corporale cōius ē q̄ʒ spūale. q: corpora-
le ēt ad bruta aialia se extēdit: nō aūt spūa-
lia. Ergo corpale bonuʒ spūali ꝑeminet. Er
go talia bona sensibilia venient in btītudine

offerēda bti⁹. ¶ Tertio sic. Hō ex anima ⁊ corpe ɔstituitur. Ergo bonū hōis dʒ esse cōe aīe ⁊ corpi. Sʒ bonū spūale nō pōt eē cōe corpori. bonū āt corporale pōt esse cōe aīe: inq̄ʒtū aīa de corporalib⁹ delectatur. Ergo cena btitudīs magis ɔsistit in bōis corporalib⁹ q̄ʒ spūalib⁹. ¶ Quarto. Quū btitudo teste Boetio sit status oīuʒ bonorū aggregatiōe pfect⁹: in cena btitudis nullū oblectamētū ibi deficiet. Ergo i ea delectatiōes sēsib⁹: ⁊ bōa sēsibilia erūt: aliās nō ēēt pfecta ⁊ plena btitudo. ¶ In oppo. arguitur sic. Btitudo ē sūmuʒ bonum hōis. Ergo i pcipuis bonis hōis ē q̄rēda: ⁊ ponēda. Sʒ bōa aīe sunt nobiliora: quā bona corpis. sicut ⁊ aīa corpe nobilior ē: Ergo cena btitudis eterne pparata scīs: in bonis spiritualib⁹ ɔsistit. ¶ Rñdeo dōm. Error fuit stulti Machometi: q posuit felicitatē ⁊ btitudinē futurā in corpalibus delectationib⁹ ciboꝝ: ⁊ potuū: ⁊ venereoꝝ. q error nō solū apō xpiane religiōis cultores: sʒ ēt apō gētiles phōs: q btitudinē nouerunt in opib⁹ itellectiue ptis ɔsistere: iudicatur bestialis: vitā hmōi voluptuosā nō hoīum sed pecuduʒ eē asserētes: vt pʒ. j. Eth. Vñ vt hūc errorē oñdam⁹ reprobuʒ ⁊ stultuʒ. Arguitur sic. i. pñti euangelio. Dr. n. q cena erit magna. i. de magnis ⁊ pciosis reb⁹: ⁊ excellētissimis. Vñ de ea dr̄ illud Isa. xiiij. Oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hōis ascēdit: q̄ pparauit de⁹ diligētib⁹ se. Sʒ bona aīe: ⁊ bona spiritualia sunt maiora bona: q̄ʒ sensibilia bona. Sic ergo cena future btitudis ɔsistit in gustu bonoꝝ spūaliuʒ: ⁊ nō sēsibiliuʒ. Vñ cena illa dr̄ magna q: iextimabilis. Geñ. xv. Ego merces tua magna: numis ē iterminabilis Baruch. iiij. O israel quā magna ē dom⁹ dñi: ⁊ igens loc⁹ possessiōis ei⁹: nō extermiari nō pōt: q: tā cib⁹ q̄ʒ ille q mīstrat deus ē: ⁊ sūmuʒ bonuʒ. Ps. Inebriabuntur ab vbertate domus tue: ⁊ torrēte voluptatis tue potabis eos. ¶ Scd̄o arguitur sic. Quom btitudo sit naturaliter ab oīb⁹ hoībus desiderata: noiat vltimuʒ hūane vite finē. Finis autē cuiusʒ rei vel ē opatio ppa: vel p opatiōeʒ ppriā ad finē venit. Quom āt forma ppa sit in q̄lʒ re opatiōis ppe pncipiuʒ. Forma āt ppa hōis inq̄ʒtuʒ ē hō sit rōnalis anīa: opʒ q vel in ipsis actib⁹ rōalis aīe cōparetur. Hec āt bōa aīe dñr. Vñ necesse ē btitudinem ponere in bonis aīe: ēt bʒ phōs. Qd āt aliq vt Epicurei: ⁊ Machomet⁹ in bonis corpis btitudinē posuerūt: ex hoc puenit: q seipsos qd eēnt ignorabāt. Non n. cognoscebāt se: bm illd qd in eis ē meli⁹: q eoꝝ eē forraliter cōplet: bm illd qd ē eis exteri⁹ appet: ⁊ bʒ hoc btitudinē suā in bonis exteriorib⁹ posuerūt. Multis aliis rōīb⁹ reprobauim⁹ hūc errorē in tractatu nr̄o cōtra Machometū: nūc breuiter ista sufficiunt. ¶ Adrōes in opp. ¶ Ad primā rñdetur negādo ɔñaʒ. Et rō ē: q: multoꝝ opionē nō ē necēe eē verā simpliciter: sʒ bʒ ptē. Multitudo āt hoīuʒ in bonis corpis btitudinē ponētiū: q̄ʒtuʒ ad hoc: verā opionem bʒ: q illd qd optimū sibi estimāt: hoc suaʒ btitudinē eē putāt. Et q̄ʒtū ad hoc eoꝝ opinio vera ē. s. q optimū hōis ē btitudo. Nō āt opʒ: q sit vera: q̄ʒtū ad hoc: q ponāt eā in bonū corpis: q: hec opio pcedit ex falsa radice: q: s. existimāt se esse pncipaliter id qd sūt bm corpa. ¶ Ad scd̄am rñdet negādo ɔñam. Et rō ē: q: dupliciter aliqd dr̄ eē cōe. Vno mō p pdicationē. Hmōi āt cōe: nō ē aliqd idē nūero i diuersis reptū: ⁊ hoc mō hʒ bonuʒ corpis cōitatē. Alio mō ē aliqd cōe p pticipatiōnē vni⁹: ⁊ eiusdē rei: bʒ numeꝝ. Et hoc mō bonuʒ cōius ē diuini⁹. Et hec cōitas maxime pōt in his: que ad animam pertinent: inueniri: q: per ipsuʒ attingitur ad id qd est cōe bonuʒ oībus rebus. s. deum. Et ideo pcedit. ¶ Ad tertiaʒ rñdetur negando consequentiam. Et rō ē: q: licet homo ex aīa ⁊ corpe ɔsistat: tñ esse ex anima: ⁊ non ex corpore habet. Unde etiā beatitudo hominis principaliter ⁊ originaliter in bonis anime ɔsistit. Sicut enī corpus est ppter animā: sicut ppter finē: ⁊

materia propter formā:vt pȝ.ij. De aīa:ita
ꝛ bona corporis ordinātur in aīe bona:vt i
finem. Vñ in bonis corporis beatitudo pn
cipaliter cōsistere nō pōt. ¶ Ad quartā rñ
detur negando cōsequētiā. Et rō est:q: cuȝ
vera beatitudo hoīs que speraṫ in alia vi-
ta:cōueniat hoīs ſm illud:qḋ nobilissimuȝ
est in eo:qꝫ est intellectus:ꝛ respectu nobi-
lissimi obiecti:qḋ est ipse deus:delectatiōes
que ad beatitudinē pertinēt nō sensibiles:q
cōes sunt porcis ꝛ asinis:alijsqȝ aīalib⁹ bru
tis:dicēde sunt:ſȝ spūales:in qbus cōicam⁹
cū angelis. Vñ delectatiōes sensibiles q̄s
ponit Machometus:nō pertinēt ad beati
tudinē hoīs:imo nec beatitudo vera susti-
net hmōi delicias:Sȝ abstrahit ab eis:Vñ

argumētum eius nullum est.
D secūam.q.qua queriṫ:vtȝ
occupatio:ꝛ solicitudo reruȝ
tpaliū hoiem excludat a ce-
na eterne beatitudinis. Et vi
detur qꝫ nō. ¶ Primo sic. Solicitudo reȝ
tpaliū est licita:Ergo ꝛc. Cōsequētia ē bo-
na. Añs pbatur sic. Ad psidētē enȝ ptinet
solicitū esse de ijs:qbus pest ſm illud. Ro.
xij. Qui pest in solicitudine:Sȝ hō pest ex
diuina ordinatiōe rebus tpalibus: ſm illud
Ps̄. oīa subiecisti sub pedibus eius:oues
ꝛ boues ꝛc. Ergo homo cū debeat habere
solicitudinē de rebus tpalibꝫ:nō dȝ pinde
puari eterna beatitudie. ¶ Scḋo sic. Nul
lus priuatur eterna beatitudine faciēdo ea:
qbus sua sustētetur maxime dicēte dño:i su
dore vultus tui vesceris pane tuo. Geñ.i.ꝛ
puerbio.vi. Vade ad formicā o piger:ꝛ cō
sidera vias eius ꝛ disce ab ea:que cū nō ha
beat ducē:nec preceptorē:parat in estate cibū
sibi:ꝛ ꝯgregat in messe:qḋ cōmedat in hie
me. Sȝ homo necesse hȝ esse solicitū circa
tpalia:vt sustētet vitā suā:ſm Apostolum.
ad. Thesa.iij. Qui nō vult operari:nō mā
ducet:Ergo ꝛc. ¶ Tertio. Solicitudo tpa-
liū qñqȝ ptinet ad opa misericordie:puta cuȝ
solici ti sunt hȝ ad pcurandū negocia pupil
loꝝ:ꝛ pauperȝ. Vñ ad Hebre.vi.dicit Apo
stolus:Cupimus vnūquēqȝ vestrū eandeȝ
ostētare solicitudinē. Ergo solicitudo ꝛ oc-
cupatio tpaliuȝ nō excludit quēqȝ a btitu
dine. ¶ In oppositū est euāgeliuȝ pñs:vbi
dicitur de illis:q propter occupatiōes ter-
renoꝝ se excusabāt:qꝫ nemo illoꝝ viroꝝ:qui
q vocati sunt:gustabit cenā meam. ¶ Rñ
deo dicenduȝ:qꝫ dupliciṫ aliqs pōt occupa
ri circa terrena. Vno mō nō tanqȝ circa fi-
nē vltimuȝ:ꝛ pncipaliuȝ bona:ſȝ sicut circa
organa ꝛ instrumēta pueniēdi ad ꝯsequen
dum:ꝛ pgustanduȝ bona spūalia. Et tunc ē
ꝯclusio:qꝫ cum talis solicitudo:ꝛ occupatio
sit licita:maxime cum homo nō apponit tm̄
studiū ad tpalia pcurāda:qꝫ ppter hoc hō
a spūalibus:qbus pncipaliter inseruire dȝ
retrahatur:nō excludit hoiem a btitudine:
pȝ cōclusio:q: talis licita est:ꝛ sine peccato.
Secundo. Aliquis occupatur circa tpalia:
tanqȝ circa finem:ꝛ tanqȝ precipua bona:ꝛ
de tali solicitudine ꝛ occupatiōe est talis cō
clusio:qꝫ est illicita:ꝛ nō excusat a peccato:
ꝛ excludit a regno siue beatitudine dei. pȝ
cōclusio:q: nihil est diligēdū tanqȝ finis tri
nitas psonarum. Et iō saluator noster in pñti
euāgelio excusantes se de emptiōe ville:et
pbatiōe bouȝ:ꝛ d̄ traductiōe vxoris:noluit
excusatos habere.s.dicēs:dico vobis:qꝫ ne
mo viroꝝ illoꝝ q vocati sunt:gustabit cenā
meā. Per illū q villā emit itelligūtur vt di
cit Aug. occupati circa honores.ꝛ diuitias
vt supbi:q volūt alijs dñari. Per iuga bo
um itelligūtur nimiū occupati circa terre-
na:ꝛ p cupiditatē finē suuȝ ibi ꝯstituentes:
vt auari. Per euȝ q vxorē duxit:intelligū
tur carnales:ꝛ lasciui occupati circa luxu-
riā ꝛ voluptates. Ad ista tria vicia reducū
tur oīa excludētia a btitudie celesti:ſm qḋ
dicit Jo.i.cāonic.ij.c. Oē qḋ ē i mūdo:aut
ē ꝯcupiscētia carnis.aut ꝯcupiscētia oculo
rū.aut supbia vite. ¶ Ad rōes i oppositū.
¶ Ad primā rñdetur:qꝫ rō pcedit de soli
citudine licita. Tpalia enim bona subiecta
sunt homini:vt eis vtatur ad necessitatem:
non vt in eis finem constituat:et superflue

circa ea solicitetur. Et talis non excludit a beatitudine celesti. ¶ Ad secūdaꝫ rñdetur eodē modo: q2 sollicitudo eius qui corporali labore panē acquirit: nō est superflua sed moderata. Et ideo Hieronymus dicit Labor exercēdus est: sollicitudo tollenda q. animū inquietans. Et talis ēt non excludit. ¶ Ad tertia rñdetur: ꝙ ēt sollicitudo temporaliū in operibus misericordie cum ordinetur ad fines caritatis: licita est: nisi sit superflua. Et iō ēt talis nō excludit a regno.

D tertiā .q. sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ infideles nō sint cōpellendi ad fidē. ¶ Primo sic dr̄. Mat. xiij. ꝙ serui patrisfamilias dixerunt ei: in cuius agro erant zizania seminata: vis imus ꝛ colligimus ea: ꝛ ipse rñdet: minime: ne forte colligentes zizania: eradicetis cū eis simul ꝛ triticum. Ubi dicit Criso. Hoc dixit dñs prohibens occisiōes fieri. Quom ergo sine occisiōis periculo infideles nō possint cōpelli: videtur: ꝙ nō sint cōpellendi. ¶ Secūdo. In decretis di. xlv. dr̄ sic de iudeis: Precipit sancta sinodus: nemini deinceps ad credendū vi inferre. Ergo pari rōne nec alij infideles sunt ad fidem cogēdi. ¶ Tertio sic. Dicit Aug. ꝙ cetera pōt homo nollens: credere vero nisi volens. Sed volūtas cogi nō pōt Ergo infideles nō sunt cogendi ad fidem. ¶ In oppositū est euangeliū psis. vbi dr̄. Exi in vias: ꝛ sepes cōpelle intrare: vt impleatur domus mea. Sed hoies intrant in domū dei. i. ecclesiam p fidem. Ergo aliqui sunt cōpellendi ad fidem. ¶ Rñdeo dicendū: ꝙ infideliū quidā sunt qui nunq̄ʒ receperūt fidē: sicut gentiles ꝛ iudei. Et de talibus ꝯclusio est: ꝙ nullo modo compellēdi sunt ad fidē: vt ipsi credant. Rō est q2 credere volūtatis est. Secūda ꝯclusio. Infideles predicti licet nō sint cōpellēdi: vt credāt tñ sunt cōpellendi a fidelibus: si facultas assit: vt fidem nō ipediant: vel blasfemijs vel malis ꝑsuasiōibus: vel ēt aptis persecutiōibus. Et inde est ꝙ propter hoc fideles xp̄i ꝯtra infideles bellū movent. nō qdē vt eos ad credendū cogāt: q2 ēt si eos vicissent ꝛ captivos haberēt: in eorū libertate relinquerentur: an credere vellēt: sed ꝓpter hoc vt eos cōpellant ne fidē xp̄i ipediāt. Alij enī sunt ifideles: qui qñq̄ʒ fidē susceperunt: ꝛ eā ꝓ fitent: sicut heretici: vel quicūq̄ʒ apostate. Et de talibus ē tertia ꝯclusio: ꝙ tales ēt corporaliter sūt cōpellnedi: vt impleant qđ ꝓmiserūt: ꝛ teneāt: qđ semel susceperūt ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primā rñdet negādo ꝯñam. Ad auctoritatē rñdet: ꝙ ita itelligitur: vt dicit Aug. ꝯtra epistolā Perminiani. ꝙ qñ metus iste nō subest: ꝛ qñ ita cuiuscūq̄ʒ crimen notū est: ꝛ oībus execrabile apparet. Et vt vel nullos prorsus: vel nō tales habent defensores: ꝑ quos possit scisma ꝯtingere: nō dormiat severitas discipline. ¶ Ad secūdā rñdetur: ꝯcedendo si nullo modo fidē receperūt. ¶ Ad tertiam rñdetur negādo ꝯñam. Et rō est: q2 sicut vovere ē volūtatis: ꝛ reddere necessitatis: ita accipere fidē est voluntatis: sed tenere iam acceptā est necessitatis. Et ideo heretici sūt compellendi: vt fidē teneāt. Si obijcitur ꝙ Paulus fuit cōpulsus ad credenduꝫ: cum esset iudeus: dicit. n. Aug. ad Bonifacium comitē: vbi est ꝙ ipsi clamare ꝯsueverunt: liberū est credere vel nō credere. Cui xp̄s vim intulit. i. cognoscāt in paulo prius cogētē xp̄m: ꝛ postea docentē. rñdetur: ꝙ xp̄us nō coegit paulū credere: ita vt invitus crederet: sed coegit eū ꝛ cōpulit ne fidē xp̄i: ꝛ ecclesiam ꝑsequeretur: sicut faciebat. Unde ipse viso miraculo: volūtarie se obtulit ad faciendū q̄cquid ei xp̄s p̄ciperet. Unde ait Dñe quid me vis facere: volūtarie se offerens ad oēm obedientiā. Et dñs ad eum. Ingredere in civitatē: ꝛ tibi dicet: quid te oporteat facere. Et ibi doctus fuit a xp̄o p spūm sanctū: de oībus ad fidē pertinentibus p p̄dicationē ipsius.

¶ In dñica tertia legitur evangeliū. Erāt appropinquantes ad iesum publicani ꝛc.

Luce.xj. Circa qd possunt disputari se.q.
¶ Primo: vtrum angeli gaudent de peccatoribus penitentiam agentibus.
¶ Scdo: vtrum angelus plus gaudeat de vno pcore agente priam: q̃z de nonaginta noué iustis: qui nó egent penitentia.

D primá.q.sic pcedit. Et videtur q angeli bti gaudeant de pcoribus agéntib⁹ priam. Sicut gaudiú ɔtrariatur tristicie: ita pnie ɔtrariatur peccatú. Sed angeli nó tristant: aut dolent de malis eorú: quos custodiút: q: Apo.y. dicitur. q in celesti hierusalé nec luctus nec dolor est. Ergo nec ipsi gaudent de aliquo q agat priam. ¶ In oppositú é euangelium pñs. ¶ Rñdeo dicendum: q angeli gaudét super ɔuersióe pcórum agentiu priaz: et hoc triplici róne. Primo: q sue custodie vidét tá gliosuz fructú. Cuilibet.n. hoi ad custodiá angelus ab ortu natiuitatis deputatus est: vt ait Hiero. Sicut ergo medic⁹ gaudet: qñ videt circa infirmú: sue curationis fructú: sic angelus multú gaudet: cú videt circa hoiem: sue custodie fructum. Et Ber. super cant. Gaudét angeli in ɔuersione et pnia pcórum. salutê hoium sitiétes lachrymas penitétiú vinú eorú. Secundo gaudent: q: ex pcóribus ɔuersis vidét adimplere numerú eorú. Ná eorú ruina reparatur de hoibus. Tertio: gaudent: q: vident in laudádo deú: tale se habere ɔsortiú. Primo enim sola natura angelica laudabat deum: sed nature illi addita est natura humana. Unde núc veraciter dici pôt illud Job iij. Quom me laudarent astra matutina.i. angeli et iubilarét oés filij dei hoc expectat ad laudé hoiuz. Dñs Bonauétura super Lucá dicit angelos gaudere de pnia peccatoris: ppter septé. Primo: q: destruitur culpa. Scdo: q: recupera‹t› iustitia. Tertio: q: ɔfutat‹ur› demonú superbia. Quarto: q: efficax efficitur angelorum custodia. Quito: q: reparatur ecclia. Sexto: q: placatur ira diuina. Septimo: q: restaurat‹ur› hierusalé superna. ¶ Ad rónem in oppositú rñdetur negádo ɔñaz: Et ró est: q: nó est simile de gaudio et tristitia. Beatitudo.n. qua fruuntur angeli: admittit gaudiú sed nó tristitiá. Unde angelus btús est susceptibilis gaudij: sz nó tristitie. Ubi.n. est tristitia et dolor: nó é pfecta btitudo. Unde dr Apo.xxi. Mors vltra nó erit: neqz luctus: nec clamor: sz nec vllus dolor: sed angeli sunt perfecti beati. Ergo de nullo dolét. Et ideo gaudere pôt angelus de salute hoium: quáuis tristetur de damnatione.

D scdam.q.sic pceditur. Et videt‹ur› q angelus nó gaudeat plus super vno pcore penitentiá agéte: q̃z super.xcix iustis et c. ¶ Primo sic. Qd é meli⁹: é magis diligendú. et per ɔñs amplius gaudendú: q̃z minus bonú. Sed maius bonú est. xcix. iusti: q̃z vnus penités. Ergo angeli bti gaudét de.xcix. iustis: q̃z de vno pcore penitéte. ¶ Scdo sic. Qd é diuturnius: é magis diligendú et eligendú. Sed bonú ignoscétis: est diuturnius. Ergo magis diligit‹ur› ab angelis. ¶ Tertio sic. Resurgés núq̃z redit ad tantá dignitaté: q̃zuis redire possit ad tantá caritaté. Ergo plus est diligendus inocens q̃z penités. ¶ In oppo. é euágeliú pñs. ¶ Rñdeo dicendú: q ista littera pôt itelligi dupliciter. Uno mó respectu redéptióis humane nature. et túc deus vel angeli dicútur gaudere plus de vno pcore i. agente priam.i. de redéptióe húani generis: q̃z de.xcix. iustis: q: in ea est maior materia gaudij: q̃z in oibus alijs operib⁹: non q: melior sit pcór penités: q̃z.xcix. iusti. Uñ in redéptióe húani generis plus operatus est de⁹: q̃z in ɔseruatióe totius multitudinis celestis: q: hoc é manifestatiuú maioris poténe: q: est maioris prudétie et maioris misericordie. Maioris potétie: q: maius est iustificare ipiú: q̃z creare celú et terrá. Maioris prudétie. q: Job.xxij. prudéns ei⁹ percussit superbú. Maioris clemétie siue misericordie. Unde Luce.j. per viscera misericordie

cordie dei nostri in qbus visitauit nos oriens ex alto. Maior ẽt fuit in xp̄o ɔscẽsio: maior ẽt hũani generis sublimatio. ẽm illō Ps̄. Qm̄ eleuata est magnificẽtia tua super celos. Unde hoc itelligitur quãtuz ad cãmnfre pnie. s. hũani generis redẽptiõem in qua maior ẽ materia gaudij: q̃z in oibus alijs operib⁹ dei. Scd̄o pōt itelligi de pcō re quolibet penitẽte: tũc itelligit q angelos plus gaudet ꝛc. q: gaudiũ ẽ magis nouũ: si ue q: hȝ aliã rõnez gaudij in ɔuersiõe pcō ris: q̃z nō habȝ de permanẽtib⁹ in iustitia. Uel q: pcō: est feruẽtior frequẽter: q̃z iustus. Un̄ hoc nō refert ad oẽs pcōres nec ad oẽs iustos: sed ad pcōres feruidos post ɔuersiõem: ꝛ iustos tepescẽtes. Un̄ Greg. exẽplificat: ꝛ Beda in glo. Mai⁹ est gaudiũ de pcōre: q̃z de iusto stãte: vt dux in bel loreũ militẽ plus diligit: q post fugã reuersus: hostẽ fortiter pmit: q̃z eũ q nũq̃z fugit: nec vnq̃z fortiter egit. Et eodem mō est de pcōre: post pniam viriliter agẽte: ꝛ de iusto tepido in sua iustitia permanẽte. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad primã rñdet: q non angeli dicũtur plus gaudere de pcōre penitente: q̃z de. xcix. iustis: q: ipse melior: q̃z xcix. iusti: sed ꝑpter nouitatẽ rõnis gaudij q̃z hñt de iuentiõe siue ɔuersiõe pcōris: q̃z nō hñt de alijs stãtibus. Un̄ dr̄ maios gaudiũ ꝛc. q sicut maius est gaudiũ de sanatiõe ifirmi: q̃z de ɔseruatiõe sani. ¶ Ad secũdã rñdetur: q dicũtur angeli plus gaudere de pcōre: q: penitens frequenter magis hũilis. ꝛ feruidus ac caut⁹ resurgit. ¶ Ad tertiã rñdetur: sicut dictũ est: q penitẽs pl⁹ diligitur: q: freqñter surgit magis feruẽs.

¶ In dñica quarta est euãgeliũ. Estote misericordes ꝛc. Luce. vj. Circa quod possũt disputari. s. e. q.

¶ Prima: vtrũ misericordia ad quã hortamur sit maxima virtutum.

¶ Secunda: vtrum licitum sit iudicare de alijs ex suspitione.

a D primã. q. sic ꝓceditur. Et videtur q misericordia sit maxima virtutũ. ¶ Primo sic. Tãto aliqua virtus est melior: q̃zto facit homiem deo silior: em: q: per hoc est hō melior: qui deo est similior. Sed misericordia maxie facit hoiem deo siliorem: ẽȝ euãgeliũ pñs. vbi dr̄: estote misericordes sicut ꝛ pr̄ vr̄ misericors ẽ. Ergo misericordia ẽ maxima virtutũ. ¶ Scd̄o sic. Maxie ad virtutẽ ptinet diuin⁹ cult⁹. Sȝ misericordia pfert diuio cultui: ẽȝ illō Osee. vj. Misericordiã volo ꝛ nō sacrificiũ. Ergo misericordia ẽ maxia virtutum. ¶ Tertio sic super illō. i. ad Thi. v. Pietas ad oia vtilis est: dicit glo. Ambro. Ois sũma disciplie xp̄iane in misericordia ꝛ pietate ẽ. Sed disciplina xp̄iane religiõis ɔtinet oẽz ṽtutẽ. Ergo sũma tot⁹ virtutis in misericordia ɔsistit. ¶ In oppo. ẽ qđ dicit Apo. Colo. iij. cũ dixisset. Induite vos sicut electi dei viscera misericordie: postea subdit: super oia caritatẽ habete. Ergo misericordia nō est maxia virtutũ. ¶ Rñdeo dicendũ: q simpliciter caritas qua vnimur deo: ẽ potior: ṽtut⁹ in nobis: q̃z misericordia. Misericordia aũt iter ṽtutes: q ad ꝓximũ pertinẽt: potior ẽ oi alia. Pro quo notãdõ: q aliq ṽtus pōt eẽ maxia dupliciter. Uno mō ẽm se. Alio mō per cõparatiõem ad hñtez. Scd̄ȝ se qdẽ misericordia maxia ẽ. Pertinet. n. ad misericordiã: q alijs effundat: ꝛ plus ẽ: q defect⁹ aliorum subleuet ꝛ hoc ẽ maxie superioris. Un̄ ꝛ miseri ponitur ꝓpriũ deo. Et in hoc maxie ei⁹ oipotentia manifestari: ẽȝ quo ad hñtẽ misericordia nō ẽ maxia nisi ille q hȝ sit maxius q nullũ supra se hẽat: sȝ oẽs sub se. Ei. n. q supra se hȝ aliquẽ mai⁹ est: ꝛ melius ɔiũgi superiori: q̃z supplere defectũ iferioris. Et iō q̃ztũ ad hoiez: q hȝ deũ superiorez caritas per quaz vnit deo ẽ potior: q̃z mia p quã defect⁹ ꝓximorũ supplet. Sȝ iter oẽs ṽtutes q ad ꝓximũ ptinent: potissima est mia sicut etiã ẽ potioris actus. Nã supplere defectus alterius iq̃ztũ hmōi ẽ supioris ꝛ melioris ¶ Ad rões

in oppositum. Ad primam rn̄detur: q̄ p caritatem magis assimulamur deo: q̄ȝ p misericordiam: q̄m per caritatem assimulamur deo: tanq̄ȝ ei per effectum vnum. Et iō potior est: quā misericordia: per quā assimulamur deo: ſm ſiſitudinē operatiōis. ¶ Ad secundam rn̄detur: q̄ rō bene procedit: q̄ pferatur exteriori sacrificio. Et rō est: q̄ deum non colimus per exteriora sacrificia et munera ppter ipsum: sed ppter nos et propter proximos. Non enim indiget sacrificijs nostris: sed vult ea sibi offerri propter nostram deuotionem: et proximorum vtilitatem. Et ideo misericordia: qua subuenit defectibus aliorum: est sacrificium ei magis acceptum: vtpote propinquius: vtilitatē proximorum inducens: ſm illud Hebre. vltio. Beneficientie et cōmunionis nolite obliuisci. Talibus enim hostijs promeret deus. ¶ Ad tertiam rn̄detur negando consequētiam. Et est rō: q̄ licet summa xp̄iane religionis in misericordia consistat: quantū ad exteriora opera: interior tamen affectio caritatis: qua coniungimur deo: ppōderat et dilectioni et misericordie in proximos.

Ad secundam. q. sic proceditur. Et videtur q̄ non sit illicitum iudicare aliquē ex suspitione. ¶ Primo sic. Suspitio videtur esse opinio incerta de aliquo malo. Unde Phūs in. vj. Ethi. ponit q̄ suspitio se habet ad verum et falsum. Sed de singularibus contingentibus non potest haberi opinio: nisi incerta. Quom ergo iudicium humanum sit circa humanos actus: qui sunt in singularibus et contingentibus: videtur q̄ nullum iudicium licitum esset: si ex suspitione iudicare non liceret. ¶ Secundo sic. Per iudiciuȝ illicitum fit aliqua iniuria proximo. Sȝ suspitio mala in sola opinione hominis consistit: et sic videtur ad iniuriam alterius pertinere: Ergo suspirionis iudicium non est illicitum. ¶ Tertio sic. Si iudicium suspitionis sit illicitum: oportet q̄ ad iniustitiam reducatur: q̄ iudicium est actus iustitie. Sed iniustitia ex suo genere semper est peccatū mortale. Ergo suspitionis iudicium semper esset mortale. si esset illicitum: quod est falsum. q̄ suspitiones vitare non possumus: vt dicit glo. Augu. super illud. j. Corin. iiij. Nolite ante tempus iudicare. Ergo iudicium ex suspitione non est illicituȝ. ¶ In oppositum arguitur ex p̄nti euangelio in quo dr̄. Nolite iudicare etc̄. ¶ Rn̄deo. Hic sunt aliqua notanda. ¶ Primo: q̄ aliquis potest iudicare malum de proximo multipliciter. Uno modo ex euidentia facti: cum aliq̄s iudicat homicidam: q̄ videt eum interficere hominem. Et sic est conclusio: q̄ sic iudicare: nullum est peccatum. Alio modo ex signis euidentibus: vt si aliq̄s iudicet aliquem fornicatorem. q̄ vidit eum nudum cum nuda. Et sic siliter est peccatum. Tertio modo ex signis leuibus: et hoc dr̄ iudicare ex suspitōe. Unde Tulius dicit. Suspitio iportat opionēȝ mali: quando ex leuibus indicijs procedit. et contigit ex tribus: vt dic̄ sanctus Tho. Uno qdem modo ex hoc: q̄ aliq̄s in seipo malus est: et ex hoc ipe quasi conscius sue malitie faciliter de alijs malū opiatur: ſm illud Ecclesiastici x. In via stultus ambulans cum ipe isipiēs sit omnes stultos estimat. Alio mō prouenit ex hoc: q̄ aliq̄s male afficitur ad alterū. Quom enī aliq̄s contēnit vel odit aliquē: aut irascitur: aut inuidet ei: ex leuibus signis opiatur malum de eo: q̄ vnusq̄sq̄ȝ faciliter credit quod appetit. Tertio modo prouenit ex longa experientia. Unde Phūs dic̄. ij. Rethor. q̄ senes sunt maxime suspitiosi: q̄ multoriens experti sunt aliorum defectus. Prie autem due suspitionis cause: manifeste pertinent ad peruersitatem effectus. Tertia vero cā diminuit rōnem suspitionis: inquantum experientia ad certitudinem proficit: que est contra rōnem suspitionis. Et ideo suspitio iudicium quoddā iportat. Et quanto magis procedit suspitio tanto magis est vitiosum. Est aūt triplex gra-

dus suspitionis. Primus est cum homo ex leuibus indicijs de bonitate alicuius dubitare incipit. Et hoc peccatū veniale est: ꝛ leue: quia ꝓcedit ex humana infirmitate: sine qua vita ista nō ducitur. Et hoc nō vocatur ꝓprie iudiciū sed suspitio. Scd̄s gradus est qn̄ ex talibus signis firmiter pro certo maliciā alterius existimat: sive ꝙ frater suꝰ malus est. Et hoc ꝓprie dicitur iudiciū. q: iudiciū importat firmam sententiam. Et hoc est peccatū mortale: si malū quod iudicat d̄ fratre ex leuibus iudicijs: sit de genere peccati mortalis. Peccatum enim mortale ē: quod cōtrariatur caritati. Qd̄ autem aliquis predicto modo iudicet fratrē suum: est contra caritatem fraternā. Tertius gradus ē: quādo ex leuibus signis non solū predicto modo iudicat: sed etiā procedit ad punitionem fratris: sicut cum iudex ex suspitione procedit ad aliquē condēnandum. Et hoc est grauius. quia nō solum est contra caritatē: sed etiam contra iusticiam ꝛ equitatem. ¶ Ad ratiōes in oppositū: ¶ Ad primaꝫ rn̄detur negando cōsequētiam. Et ratio est: quia licet in humanis actibus nō inueniatur tanta certitudo: sicut in demonstratiuis: est tamen aliqua certitudo: ſm quod cōuenit tali materie: puta cū aliquid per idoneos testes ꝓbatur. ¶ Ad secūdaꝫ respondetur negādo minorem. Dicimus enim: ꝙ ex hoc ipso ꝙ aliquis malam opinionē habeat de aliquo sine causa sufficienti: indebite condēnat euꝫ ꝛ ideo iniuriatur ei. ¶ Ad tertiaꝫ rn̄detur negādo ꝯñam. Et ratio est: q: iusticia ꝛ iniusticia est circa actus exteriores: ꝛ sic iudiciū suspiciosum directe ad iniusticiam pertinet: quādo ad actum exteriorē ꝓcedit. Et tūc ē peccatū mortale vt dictū est. Judiciū aūt: interius pertinet ad iusticiā: ſ₃ qd̄ cōparatur ad exterius iudiciuꝫ: vt actus interior ad exteriorē: sicut concupiscētia ad fornicationeꝫ ꝛ ira ad homicidium.

¶ In dominica quinta est euāgelium. Cuꝫ turba plurima irruerēt in Hierusalem. ꝛc. Lu. v. Circa quod p̄nt hec disputari.

¶ Primo: vtrum ad summum pontificeꝫ pertineāt cause maiores in ecclesia.

¶ Secūdo: vtrum rena predicatōis cōueniant alijs ecclesijs: sine auctoritate pape.

AD primam sic ꝓceditur. Et videtur: ꝙ nō pertineāt ad summū pontificē maiores cause i ecclesia. ¶ Primo sic. Correctionē eoꝝ qui audire nolunt fratrem corrigentē: xp̄s remittit ecclesie. Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc. dic ecclesie: Sed correctio taliū est de maioribus causis. Ergo sequitur: ꝙ maiores cause pertineāt etiam ecclesie catholice. ¶ Scd̄o sic. Apostoli alij a xp̄o etiaꝫ receperūt spūm sanctū cum Petro: ꝛ potestatē remittendi peccata. Luc. xx. Accipite spūm sanctū: quoꝝ remiseritis peccata: remittuntur eis: Ergo etiā pertinent iste cause maiores alijs prelatis ecclesie: qui succedunt apostolis: sicut summo pōtifici: q succedit Petro. Unde in. c. xviiij. di. xxi. scribitur: ꝙ ceteri apostoli cū Petro pari consortio honorem ꝛ potestatem receperunt.

¶ In oppositū est euangeliuꝫ presens: vbi soli Petro dicitur. Duc in altuꝫ. Per qd̄ vt dicit glo. Ambrosij: ꝛ Hiero. in. c. Non turbatur. xxiiij. q. i. ꝛ si alijs imperat vt laxent retia: soli Petro dicitur duc in altum. i. in profundum disputationum. Per quod datur intelligi maiores causas Petro esse cōmissas. ¶ Rn̄deo dicendum ꝙ ad summum pontificem pertinet determinatio et diffinitio maiorum causarū in ecclesia. Ista conclusio colligitur: tū primo ex illo Exo. xviij. vbi Moysi qui dux ꝛ rex iudeorum fuit: sicut papa xp̄ianorum: ſm illud Bernardi ad Eugeniū. Tu es potestate Moyses. Deide legitur esto tu in populo in hꝭ: que ad deum pertinent: vt ostendas eis cerimonias: ꝛ ritum colendi deum. Sicut ergo omnes. q. emergentes de lege cultu dei reseruabantur Moysi determinande ita omnia que sunt fidei christiane reseruantur romano pontifici determinanda ꝛ diffinienda

da ⁊ mandanda teneri ⁊ obseruari. Et pro
pter hoc vt in hoc euangelio dicitur: xp̄us
cum alijs apostolis imperaret: vt laxarent
retia: soli Petro inquit: duc in altum. i. ꝑ
fundum disputationū: vt ait Ambro. Secū
do: hoc idem colligitur ex illo: quod dicit
Math. xvij. Dominus soli Petro iubet
hamo piscari. Super quo beatus Ambro.
dicit: ⁊ habetur in. c. est aliud. xxiiij. q. i. Est
aliud piscandi genus: quo genere solū Pe
tro domin⁹ piscari iubet dicēs. Mitte ha-
mū ⁊c. vbi glo. inquit. Per hamum intelli
ge iurisditionem: qua Petrus prefuit alijs.
Hec ibi. Tertio colligitur veritas cōclusio
nis. quia papa solus vocatus est in plenitu
dinem potestatis. Alij vero in partem soli-
citudinis: vt testatur Leo papa in. c. multuꝫ
ij. q. vi. ⁊ Greg. in. c. decreto: ⁊ Julius pa
pa in. c. qui se scit. ij. q. vi: Ergo ad ipsum so
lum pertinent omnes cause maiores de ec-
clesia. Ex multis alijs potest colligi prefata
conclusio: sed ista sufficiant. ¶ Ad ratiōes
in oppositū. ¶ Ad primam respondetur ne
gando ꝯñam. Et ad auctoritatem respōdeo
ſm glo. Criso. ꝙ per li. ecclesie intelligit̄ p̄-
latus ecclesie. Unde dic ecclesie. i. ijs qui p̄
sunt. Unde papa cuꝫ sit caput ⁊ p̄ceps to
tius ecclesie: sibi maxime cōuenit de oībus
iudicare: ⁊ omnes delinquentes corrigere.
Unde Pelagius in. c. cūcta per mundum.
ix. q. iij. Apostolica sedes de omni ecclesia
habet p̄tās iudicandi: ⁊ per ꝯñs mala qui
bus homines a deo auertuntur: correctio-
nis disciplina de medio tollere: ⁊ eradicare
vt extra de maio. ⁊ obe. c. solite. ¶ Ad se-
cūdaꝫ r̄ñdetur: ꝙ ratio nō procedit. Et ra-
tio est: quia determinatio causarum perti-
net ad potestatem iurisditionis: in qua pre-
fertur oībus: vtpote caput totius ecclesiasti
ci corporis. Auctoritas autē illa. Jo. xx. lo-
quit̄ de auctoritate ⁊ potestate ordinis: quā
pariter apostoli receperunt.

a Ad secūdam. q. sic ꝓcedit̄. Et vi
det̄ ꝙ alij prelati ecclesie absq;
auctoritate pape laxare possint

retia predicationis. ¶ Primo sic. Prelati
⁊ epi sunt successores apostolorum: vt ha-
bet glo. Luc. x. Sed apostolis imediate in-
iungit xp̄s predicationis officium dicēs. la
xate retia vestra. Ergo epi immediate ha-
bēt a xp̄o nō mediāte papa predicandi au-
ctoritatem. ¶ Secūdo sic. Nō potest aliqs
predicare nisi mittatur: dicente apostolo ad
Ro. x. Quō predicabūt: nisi mittantur? Sꝫ
epi in persona apostolorum missi sunt ad p̄
dicandum a christo: iuxta illud Math. vlti
mo Euntes in mūdum vniuersum: p̄dicate
euangelium omni creature. Ergo nō indi-
gent mitti a papa. ¶ Tertio sic. Archidia-
conis: ⁊ p̄sbyteris cōuenit ex officio ipsorum
predicare: vt scribitur di. xxv. c. Perlectis.
Multo ergo fortius alijs ecclesie prelatis
superioribus. ¶ In oppositū arguitur sic.
Predicatio pertinet ad iurisditionem: Sꝫ
omnis potestas iurisditionis prelatorum de
pendet a papa: vt in. c. dñs di. xix. Et. c. sa-
cro sancta di. xxij. ⁊. xxiiij. q. i. loquitur do-
minus. Ergo alij p̄lati absq; auctoritate pa
pe laxare retia predicationis non valent.
¶ Rñdeo dicēdum: ꝙ nullus inferior pa-
pa potest predicare absq; auctoritate pape.
Ista conclusio ꝓbatur. Potestas que data
est vni in sua fontali plenitudine: non est in
alijs: nisi derivata ⁊ limitata etiam pro illi⁹
voluntate ⁊ ordinatione. Sed potestas pa-
scendi doctrina ⁊ predicatione xp̄ianuꝫ po-
pulum est soli Petro data: ⁊ in eo suis suc-
cessoribus: cui cura totius orbis cōmissa est
dicēte dño. Pasce oues meas. Jo. vltimo.
Hoc enim teste Criso. nulli apostolorū cō
cessum est: nisi Petro. Ergo quicūq; hꝫ po-
testatem predicandi: habꝫ auctoritatē pape.
Secūda. A quo quis habet dignitatem epi-
scopalem ⁊ curam cōmissam: ab eodem ha
bet eaq; que sequūtur dignitatē: Sed omnes
prelati a sede apostolica sunt instituti a pa-
pa: vocati in partem solicitudinis eius. Er-
go ab eius auctoritate habēt: ꝙ possint pre
dicare ⁊ pascere plebem. ¶ Ad ratiōes in
oppositum. ¶ Ad primā r̄ñdetur negando

psam. Et ratio est: quia tunc solus xp̄us regebat apostolos: nec alium habebant ante se a quo dependerent. Unde ab ipso solo habebant auctoritatem. Prelati vero nūc habent institutum a xp̄o sup̄ase Petruz: si ue successorem eius: in caput ⁊ principez eorum: a quo pendet immediate omnis potestas eorum. ¶ Ad secūdam rñdetur: q̄ licz apostoli receperunt auctoritatem predicādi immediate a christo ante passionem ad predicandum iudeis. Mat. iij. in viam gentiū ne abieris: euntes predicate dicentes: q̄ appropinquabit regnum celorum Mat. iij. ⁊ Luc. ix. post resurrectionez cum missi sunt cum dictum est eis: euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature: missio ista intelligebatur: in ordine tamē ad Petrum: quem pastorem ⁊ caput ac p̄ncipem totius ecclesie instituerat. ⁊ quem vicarium dimittebat in terris. Et ita nūc episcopi mittūtur ⁊ assumuntur in partem solicitudinis ab ipso Petri successore. ¶ Ad tertiaz respōdetur: q̄ archidiaconi nec alii qui presbyteri habent predicandi auctoritatem: nisi auctoritate pape eis concessa.

¶ In dominica sexta est euangelium. Nisi iusticia vestra abundauerit plus ⁊c. Mat. v. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo: vtrum necesse sit ad ingressuz regni celorum: q̄ iusticia fidelium abūdantior sit q̄z phariseorum.

¶ Secundo: vtrum cōuenienter assignentur tres gradus ire.

¶ Tertio: vtrum recōciliatio fratris semper sit facienda ante oblationem muneris siue sacrificij.

Ad primā sic p̄ceditur. Et videtur: q̄ nō sit necesse ad ingressum regni celorum: q̄ iusticia fidelium abūdantior sit q̄z phariseorum. ¶ Primo sic. Ad consecutionem salutis eterne: ⁊ per cōsequens ad ingressum regni celorum sufficit obseruantia diuine legis: s̄m illud saluatoris Math. ix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata: Sed vna ⁊ eadem videtur esse lex: quātum ad moralia: ⁊ antiquorum: ⁊ nūc fideliū: ⁊ per cōsequens eadem iusticia: cū iusticia vt ait Plato sit ars ⁊ disciplina viuendi: Ergo nō oportet q̄ abundantior sit iusticia xp̄ianoꝝ: q̄z fuerit phariseorum ad intrandū regnum celoꝝ. ¶ Secūdo sic. Si dicatur q̄ ideo abūdantior dz esse nostra iusticia: q: lex Moy si nō cohibebat animum sed manū tm̄: cōtra eodem est ordinare animū ad virtutē: et cohibere a peccato: Sz lex Mosayca ordinabat animum ad virtutē: vt patet Deutero. vi. Diliges dn̄m deum ⁊c: Ergo ⁊ ipsa cohibebat animum a peccato. ¶ Tertio arguitur sic. Irasci non est illicitū: Ergo non videtur: q̄ per irasci fratri suo sit iusticia xp̄ianorum abundātior. cum non videatur aliquid addere maioris perfectionis: q̄z iusticia phariseorum. Cōsequētia videtur bona. Probatur assumptum. Primo sic. Nullus motus naturalis videtur esse culpabilis: Sz irasci ē motus naturalis: vt dicit glo. presenti euāgelio: Ergo irasci nō est illicitum. Secundo sic. Nullus peccat in eo quod vitare nō potest: Sed iram homo vitare non pōt: vt habetur glo. super illud Ps̄. Irascimini ⁊ nolite peccare: Ergo assumptum est verum.

¶ In oppositum est euangelium presens: in quo christus inquit. Nisi iusticia vestra ⁊c. ¶ Respōndeo dicendum: q̄ necesse ē: q̄ iusticia fidelium sit abundantior: q̄z iusticia phariseorum: si ingredi velint regnum celorum. Pro quo sciendū: q̄ pharisei credebāt per precepta decalogi: sola opera exteriora prohiberi: non motum animi: quia vt credebant: voluntas mala non est peccatum: nisi exeat in effectum. Unde dicebant de hoc precepto. Nō occides: q̄ per hoc p̄hibebatur occidendi factuz: ⁊ non occidendi propositum. Et hoc est: quod dicit saluator. Audistis quia dictum est antiquis: non

occideo:hoc est:sic interpretabantur prece
ptum hoc. Sed hunc errorem excludit sal=
uator dicens. Ego autem dico vobis:quo=
niam omnis qui irascitur fratri suo:reus erit
iudicio. Hoc est non solum qui occiderit fra
trem suum:sed qui irascitur ei:reus erit iu=
dicio. i quo christus superaddēdo sup actum
exteriorem homicidij:actum interiorem ani
mi ostendit:quomodo iusticia vestra debet
habundare plusq̃ iusticia phariseorũ:que
solum opus exterius prohibeat. Et ideo lex
noua dicitur perfectior q̃ vetus lex:in hoc
quod ⁊ animum ⁊ manũ cohiberet. ¶ Ad
rōnes in oppositum. ¶ Ad primam respon
detur negādo ꝯñam. Et ratio est:quia licet
vna lex quo ad moralia sit vet⁹:⁊ noua q̃n
tum ad substantiam preceptorum:aliter ta=
men interpretabatur a phariseis:⁊ aliter a
xp̄o ⁊ suscipienda est a fidelibus. Vñ Au=
gust. dicit contra Faustum:quod pene om=
nia:que monuit vel precepit dñs:vbi adiũ
gebat:ego autem dico vobis:ibi inueniunt
etiam in illis veteribus libris:sed quia non
intelligebant homicidium nisi per emptio
nem corporis humani:aperuit dñs omnes
iniquũ motũ ad nocēdũ fratri in homici=
dij genere cōnneri:⁊ quātũ ad hmōi expli
citas manifestationes pcepta noue legis di
cuntur maioris perfectiōis pceptis veteris
legis. Vñ obseruātia legis ñ sufficiebat ad
salutē anime in antiquo testamento:nisi lex
iuxta interpretationē xp̄i intellecta ⁊ obser=
uata. ¶ Ad secundam rñdetur:q aliud ē lo
qui de iusticia phariseorũ:⁊ aliud est de le=
ge veteri. Iusticia enim phariseorum erat.qa
credebāt solũ opera exteriora esse peccata:
⁊ sola illa ꝓhiberi.sed lex vetus bene ꝓhi
bet cũ opere exteriori etiā malam volunta=
tē interiorē.sicut supra argutũ est:Etiā quia
intentio legislatoris cuiuslibet legis:est face
re ciues bonos ⁊ virtuosos:vt dicitur:ij.
Ethico. Sed nullus pōt esse bonus ⁊ vir=
tuosus nisi operatur bona ex animo:⁊ desi
stat a malis:non solum opere sed volunta=
te. Ergo lex vetus vtpote diuina:⁊ rectiue
posita:q̃ sit quecũq3 lex ciuilis:prohibebat
nō solum opus exterius sed interiora animi.
verum est tñ q nō cohibebat animũ sꝫ ma
num. Differt enim prohibitio ⁊ cohibitio.
quia ꝓhibitio fit solo verbo:⁊ absq3 pene
cōminatione. Cohibitio est:que fit per fa=
ctum vel per metum ex pene cominatione.
Quia autem tm̄ se extendit cohibitio siue
coactio legis:quātum se extendit inflictio pe
narum determinatarum per legem. Nulla.n.
lex habet virtutem coactiuam.nisi propter
penas:quas īfligit vel cominatur:sic lex ve
tus nō infligebat:nec cominabatur nisi pe
nas tēporales:infligendas per homines:ex
ꝑ fact s exterioribus:quorum homo est co
gnitor. De interioribus autem nō est homi
nis iudicare:nec penam infligere. Et sic pa
tet responsio. quia lex vetus licet prohibeat
a peccato omni:tam cordis:q̃ operis exte=
rioris:nō tñ cohibebat:penā iponendo:nisi
opera exteriora. ¶ Ad tertiam rñdetur ne
gando ꝯñam:qm̄ vt dicit. Alex. de ales in
tertio. aliud est irasci fratri. aliud irasci pec
cato. aliud irasci absolute. Irasci fratri sem
per ꝓcedit ex vicio. Sic enim ira dicitur vt
dicit Augu. vlciscēdi libido. Et sic vt dicit
sanctus Tho. xp̄s loquitur hic in euāgelio de
motu ire:quo quis appetit ꝓximi occisio=
nem:aut quācũq3 grauem lesionem. Cui ap
petitui si cōsensus rōnis superuenit:sine du
bio peccatum mortale est. Et ira nō ē licitũ.
Irasci vero peccato:ꝓcedit ex virtute:q: ex
amore vel zelo iusticie. Irasci vero absolu
te:est motus indifferens:⁊ aliqñ est illicitũ:
aliqñ nō. vñ Criso. dicit super Mat. Qui
irascitur sin causa:reus est. Qui vero cum
causa:reus nō est. Si ira non fuerit nec do=
ctrina proficit:nec iudicia stant:nec crimina
compescuntur.

De secūdā. q. sic ꝓceditur. Et vi
a detur:q nō cōuenienter assignē
tur gradus ire:cum dicitur:qui
dixerit fratri suo fatue:reus erit
gehenne ignis: Nā apostolus Galatas vo
cat insensatos:ad Gala. iij. Et dñs Lu. xxij.

discipulos euntes in castellum emaus: vo-
cat stultos dicens. O stulti et tardi ad creden-
dum etc. Ergo videtur quod non dicatur bene:
quod qui dixerit fratri suo fatue: reus erit ge-
henne ignis. ¶ In oppositum est textus pre-
sentis euangelij. ¶ Respondeo dicendum:
quod triplex gradus ire conuenienter ordinatus
ponitur a domino: in euangelio presenti. Pri-
mus quidem est in corde: qui notatur cum di-
citur: qui irascitur fratri suo. Secundus est
in ore per verbum confusum contumeliosum
qui notatur cum dicitur. qui autem dixerit fra-
tri suo racha: quod est interiectio irascen-
tis. Tertius gradus est quando proceditur ad con-
tumeliam determinatam. qui notatur cum dicitur
qui dixerit fratri suo fatue: reus erit etc. Pri-
mus gradus est minoris culpe quam secundus.
et secundus quam tertius. Et ideo primo minor
culpa determinatur: cum dicitur: reus est con-
cilio. quia minus est: quod iudices deberent con-
gregari ad determinationem alicuius pene:
quam quod iam sit adiudicatus. quod ponitur in
secundo: cum dicitur: reus erit iudicio Et hoc
est minus: quam quod aliquis sit iam extreme pe-
ne determinatus: quod ponitur in tertio gra-
du: cum dicitur. reus erit gehenne ignis.
¶ Ad rationes in oppositum respondetur: quod sicut
licitum est aliquem verberare: vel in rebus
damnificare: causa discipline. ita etiam cau-
sa discipline potest aliquis alteri: quem de-
bet corrigere: verbum aliquod conuiciosum di-
cere. Et hoc modo dominus discipulos vo-
cauit stultos: et Apostolus Galatas insensa-
tos. Unde sicut dicit Aug. in lib. de sermo-
ne domini in monte. Raro: et ex necessita-
te magna obiurgationes sunt adhibende: in
quibus non nobis: sed vt domino seruiatur
instemus: Concordat Alexan. de ales. in iij.
Ad argumentum predictum respondens. quod
vt dicit Augustinus: qui dixerit fatue: duo
subaudiuntur. s. et fratri suo: et sine causa.
Hoc est vnde defenditur quod apostolus vo-
cauit Galatas stultos. quos et fratres no-
minat. Non enim hoc fecit sine causa.
Hec ille.

Ad tertiam. q. respondetur: quod semper
reconciliatio est fienda quando obla-
tio est fienda ante oblationem
muneris siue sacrificij. Uel ex
distinguendum est: quia aut fra-
ter: cui reconciliandus est, quis: est presens:
aut est absens. Si absens: sufficit ire spiritua-
liter pedibus mentis. Unde Augustinus in
sermone domini in monte. Pergendum est:
non pedibus corporis: sed motibus animi: vt
te humili affectu prosternas fratri: ad quem
cara cogitatione concurris: in conspectu eius
cui munus oblaturus es. Hoc autem dicitur
quis facere: vt dicit Nicholaus de lira: quando
habet propositum satisfaciendi: loco: et tempo-
re competenti. Et hoc modo vtitur ecclesia
romana. qui reum confitentem absoluit: et
sibi satisfactionem leso fiendam imponit. Si
vero sit presens: et commode possit ipsius fratris
offensi habere presentiam: cum non simula-
to animo lenire: atque in gratiam prouocare
veniam postulando: debes: ac deinde offeras
munus tuum. Sed surgit hic alia questio.
Utrum ille: qui iniuriatus est: debeat amici-
tiam querere. ¶ Respondeo iuxta. Alex. de
ales. in tertio: quod duplex est debitum scilicet de-
bitum necessitatis: et sine quo non est saluus.
Et secundum hoc qui iniuriatus est: non debet recon-
ciliationem querere. Unde Augu. in sermo-
ne domini. in monte. Non veniam postulabis
ab eo: qui tibi iniuriam fecit. sed tantum dimit-
tas sicut tibi a domino dimitti cupis quod
ipse commiseris: et est debitum perfectionis quod
confert ad maiorem gloriam. Et hoc modo di-
cit Criso. quod iniuriatus debes duplicem re-
conciliationem querere: vt duplicem gloriam
consequaris. Unam quia iniuriatus est. Al-
teram quia prior rogasti. Non enim vo-
lens te deus substinere sub pedibus: iubet
te prius rogare. sed volens tibi humilitatis
tue gloriam prouidere Hec ille.
¶ In dominica septima est euangelium. In
illo tempore cum multa turba etc. Math.
viij. Possunt disputari: que in dominica
quarta quadragesime disputata sunt.

¶ In dñica octaua est euangeliũ. Attendi te a falsis pphetis: rc. Math. vij. Circa quod possunt disputari: se. q.

¶ Primo: vtrum cauendi sint falsi prophete.

¶ Secundo: vtru͂ n sufficiens argumentũ ad cognoscendũ predictos lupos assignet cum dicitur. A fructibus eorum: cognoscetis eos.

¶ Tertio: vtrum simpliciter ex voluntate: iudicanda sit actio bona vel mala.

Ad primam sic pcedit. Et videtur: q̃ nõ sint cauendi falsi pphete. ¶ Primo sic. Nulli tales nũc sũt: Ergo rc. Antecedens probat ex illo Mathei. xvi. Lex ꝛ pphete vsq3 ad Jo. Ergo videt q̃ nõ oporteat post tempora. Jo. a talibus attendere. ¶ Secũdo sic. Si dicũtur per falsos pphetas heretici. Cõtra Apostolus iquit. i. Cor. xi. Oportet esse hereses in ecclesia vt qui phati sunt: manifesti fiãt. Ergo nõ attendendũ siue cauendũ ab eis. ¶ Tertio ex illo Math. xiij. vbi dñs mandauit: vt serui permitterent crescere zizania vsq3 ad messem. Sed per zizaniã heretici itelliguntur: sm August. Ergo rc. ¶ In oppositum est euangeliũ pñs. ¶ Rñdeo dicendũ sub ista cõclusione: q̃ diligẽter cauẽdi sunt falsi pphete: qui hic heretici dicuntur. Et hoc multiplici rõne. Primo sũt diligenter cauendi. q̃ occulte veniũt: ꝛ incẽdũt falsam doctrinã: sub virtutũ apparentia palliantes. Unde dicitur veniũt in vestimẽtis ouiũ. i. tecti sub bonis operibus. s. orationibus: ieiunijs: ꝛ elemosinis: que ipsi ficte faciunt: q̃ in ijs nõ honorem dei intendunt: sed fauorem populi captandũ: vt eorum dictis credulitas citius adhibeatur. De quib[9] dicit Apostolus ad. Ro. vi. Per dulces sermones: ꝛ bñdictiones seducũt corda innocentium. Scdo sunt diligenter cauendi propter periculum. Un̄ subditur. Sunt enĩ intrinsecus. s. per corruptam voluptatem: ꝛ intentum nocẽdi: ꝛ seducendi: lupi rapaces. Lupi enĩ nõ solũ sunt mordaces: sed etiam venenatos hñt dẽtes. Sic heretici cũ mordent: venenum false doctrine effundũt. Tales enim nisi diligẽter caueãtur: multũ pficiũt ad impietatem: quia vt dicit. Apostolus. ij. Thi. ij. Sermo eorũ vt cancer serpit. Et ideo bñ dicitur. Isa. lij. Recedite: recedite: nolite tangere immũdũ. Quia sicut dicitur Eccl. xiij. qui tetigerit picem: coinquinabitur ab ea. Et qui cõicat superbo: induet superbiã. Tertio cauendi sunt ne inuoluamur penis damnationis eorũ: que sunt plures in iure. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primã rñdetur sm Albertũ. Dicit enim: q̃ obiectio illa fuit Criso. ꝛ soluit eam sic: q̃ pphetia ẽ diuina inspiratio sub immobili veritate: tales eorũ euentes denũcians: q̃ sunt de redemptore. ꝛ sanctis. Et hoc modo prophetia fuit finita vsq3 ad Jo. qui digito saluatorẽ demonstrauit: Sed si pphetia dicat quecũq3 enũciatio futurorũ: tunc prophete sunt: ꝛ fuerũt post Joannẽ: sicut Agabus: ꝛ filie philippi. in actibus apostolorũ: q̃ famẽ ꝛ vincula Pauli pronũciabãt: ꝛ multi alij qui ad humanarũ aurium directionem multa pronũciarũt. Secũdo rñdetur: q̃ hic falsi pphete dicuntur heretici. ¶ Ad secũdã rñdetur negando cõsequentiã. Et est ratio: quia vtilitas que ex heresibus venit: est preter hereticorum intentionem: quorũ intẽtio est corrũpere fidẽ. quod ẽ maxim nocumentũ. Unde magis respiciendũ est ad id: qd̃ est per se de intentione eorũ: vt excludãtur: quãtũ ad hoc: quod est pter intentionẽ eorũ: vt sustineant. ¶ Ad tertiam rñdetur qd̃ supra dicit Augusti. Illud est intelligendum in eo casu. qñ non possunt extirpari zizania sine extirpatione tritici: vt dictum est ĩ vltima. q. disputata in dominica scd̃a post festum trinitatis.

Ad secũdam sic pcedit. Et videt: q̃ nõ detur cõuenienter signũ cognoscẽdi falsos prophetas: cũ dr̃. a fructib[9] eorũ cognoscetis eos. ¶ Primo: q̃

tales vt dr in euãgelio veniũt in vestimen
tis ouiũ: Sꝫ vestes ouiũ sunt opa bõa. Vñ
lana ponitur inter fructus ouiũ. Ergo nõ ẽ
cõueniens signũ cognoscendi falsos ꝓphe
tas. ¶ Secũdo sic. Opera de genere bono
rum sunt cõia bonis ⁊ malis. ⁊ sunt fruct⁹
bone voluntatis: Ergo ex illis non possunt
discerni falsi ꝓphete a veris. ¶ In oppo.
est euangeliũ pñs. ¶ Rñdeo dicendũ: ꝙ si
gnũ cognoscendi falsos ꝓphetas daṫ cõue
niens: cũ dñs dicit: a fructib⁹ eoꝝ cognosce
tis eos. Pꝫ ista cõclusio: q: fruct⁹: ex quib⁹
cognoscitur boni catholici: est maxime cõ
fessio imaculata fidei catholice: sanctis ope
ribus associata. Vñ si cõfitetur fidẽ catholi
cã: quã vniuersalis ecclesia tenet: ⁊ docet: et
bona opa nõ facit: falsus ꝓpheta ẽ bonus
xpianus indicaṫ: de qbus Apostolus loqui
tur ad Ephe. v. dicẽs: vt filij lucis ambula-
te. Fruct⁹ lucis est in oĩ bonitate: in iusticia:
⁊ veritate: pbãtes qd sit bñ placitum deo.
Ubi duo ponit. Primo substãtiã opis siue
genus opis. Scđo intẽtionẽ faciẽtis. De p
mo dicit: fructus lucis ẽ. i. opa fructifera et
clara. Eccle. xxiiij. Flores mei: fruct⁹ hono-
ris: ⁊ honestatis. Ubi aduertendũ: ꝙ ois ꝯ
tus ad tria reduciṫ. Nã opꝫ ꝙ agens ordi
net in se ad primũ ⁊ ad deũ. In se: vt sit bo
nus in seipso. Et ꝓpter hoc dicit in oĩ boni
tate. Item ad primũ p iusticiã Ideo dicit i
summa iusticia Ps. Feci iudiciũ: ⁊ iusticiã.
Item ad dñm per cognitionẽ ⁊ cõfessionẽ ve
ritatis. Et iõ dicit: ⁊ veritate. Quãtũ ad se
cũdũ. s. intentionẽ facientis: subdit: pbãtes
qd sit bñplacitum deo. i. vt intedas facere:
qd placꝫ deo. Ro. xij. Probetis que sit vo
lũtas bona ⁊ bñ placens ⁊ perfecta. A fru
ctibus ergo lucis: que sunt opa fructifera:
⁊ clara in oĩ bonitate: iusticia: ⁊ veritate: cũ
intẽtiõe faciẽdi: quod deo placet cognoscũ
tur veri prophete: veri doctores catholice
veritatis. Et a cõtrarijs fructib⁹ cognoscũ
tur falsi ꝓphete: errorũ magistri: doctores
heretice prauitatis. Ex ijs que dicta sunt pꝫ
respõsio ad obiecta: qꝛ ex illis similiter nõ
bene discernũtur sicut arguitur.

a Ad tertiaꝫ. q. sic ꝓceditur. Et vi
detur: ꝙ simpliciter ex volũtate
actus iudicãda sit bona vel ma-
la. ¶ Primo sic. Ex pñti euan
gelio: vbi dicitur. Nõ põt arbor mala bo-
nos fructus facere. nec arbor bona fructus
malos. Sed voluntas bona comparaṫ bo-
ne arbori. mala autem male. Quom ergo
fructus voluntatis sint actus exteriores: vi
detur: ꝙ ex bonitate vel malicia volũtatis
simpliciter exteriores actus dicẽdi sunt bo
ni vel mali. ¶ Secũdo sic. In. iij. Metha.
dicit phũs: ꝙ ratio boni a fine sumitur: Sꝫ
actus voluntatis habet ordinem ad finem:
mediante voluntate: cuius obiectuꝫ ẽ finis:
Ergo ſm bonitatẽ vel maliciam volunta-
tis dicendus est actus exterior bon⁹ vel ma
lus. ¶ Tertio dicit. Augusti. Voluntas est
qua peccatur: ⁊ recte viuitur: Sed ſꝫ ꝙ ea
peccatur: est mala: ſm vero ꝙ ea recte vi-
uitur: ẽ bona: Ergo actus ipsi exteriores de
bent iudicari boni vel mali: ſm bonitatem
vel maliciam bonitatis. ¶ In oppositum.
Sic dicit. Phil. ij. Ethi. ꝙ quedam sunt q̃
bene fieri nõ possunt: q: cũ sint extrema: in
eis nõ est medium accipere. Conuenit au-
tem in talia opera progredi: propter volun
tatem alicuius finis boni. Ergo non est iu-
dicandus actus exterior bonus propter bo
nitatem voluntatis. ¶ Respondeo dicen-
dum: ꝙ voluntas potest dupliciter conside
rari. vel ſm ꝙ est intendens: prout in vlti-
mum finem fertur. vel ſm ꝙ est eligens: p
ut fertur in obiectum proximum: quod in fi
nem vltimum ordinatur. Sic consideretur
primo modo: sic est conclusio prima. ꝙ ma
licia voluntatis sufficit ad hoc: ꝙ actus ma
lus esse dicatur: quia quod malo fine agi-
tur malum est. Secunda conclusio. Boni-
tas voluntatis intendentis non sufficit ad
bonitatem actus: quia actus potest esse de
se malus: qui nullo modo potest bene fie-
ri. Si autem consideratur voluntas: ſm ꝙ
est eligens: sic est tertia cõclusio: quod vni-

uersaliter verum est: q a bonitate volunta
tis dicitur actus bonus. & a malitia malus.
Sed notandum: q ad bonitatem consilij:
quod electionem precedit: vt in .vij. Ethi. di
citur: tria exiguntur. Unum. s. q consilians
prestituat sibi finem debitum. quia si aliqs
ad malum finem consequendum: multas effi
caces vias inueniat: nō dicitur bonus con
siliator. Secundo: q ad bonum finem conse
quendum: adinueniat bonū opus: per quod
finem consequatur. Unde siquis bonum fi
nem intendat consequi per malam actionē:
non est bonus consiliator: quia sortitur finē
inconuenienti medio: eo q illud quod ad
finem ordinatur: non est proportionatum fi
ni illi: sicut si aliquis veram conclusionem
per medium impertinens concluderet.
Tertio: requiritur vt adinueniat vtrunque
in tempore conuenienti: ne sit preceps in fe
stinando: vel etiam inutilis in tardando.
Sed hoc vltimum pertinet ad bonitatem cō
silij: ẜm q consilium in ratione inquirente
inueniente est. Alia vero ex parte rei con
siabilis. Quom ergo electio sit. q. consilij
conclusio. vt in .iij. Ethi. dicitur: oportet q
ad bonitatem voluntatis eligentis concur
rat bonitas finis. & bonitas eius quod est
ad finem ordinatum. Et si hoc sit: procul du
bio actus exterior bonus erit. Si autem al
terum defierit: esset voluntas mala: & act⁹
malus. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad pri
mam respondetur: q arbor: est: ex qua im
mediate procedit fructus. Unde arbori cō
paratur voluntas in euangelio: ẜm q est
eligens: quia ex electione immediate sequi
tur fructus. Uel vt dicit sanctus Tho. in
prima secunde. per alia verba voluntas bo
na prout significatur per arborem bonam
est accipienda: ẜm q habet bonitatem: &
ex actu volito: & ex fine intento. ¶ Ad se
cundam respondetur negando consequen
tiam. Et ratio est: quia ad bonitatem rei nō
solum exigitur bonitas finis vltimi: quam
respicit voluntas intendens. sed etiam bo
nitas finis proximi: quē respicit voluntas
eligens. Et ideo non sequitur: q bonitas
voluntatis intendentis ad bonitatem actus
sufficiat. ¶ Ad tertiam respondetur: sicut
ad superius. Non enim solum aliquis pec
cat quando vult malum finem: sed etiam
quando vult malum actum.

¶ In dominica nona est euangelium: Ho
mo quidam diues &c. Luce. xvj. Circa qd
possunt disputari sequentes. q.

¶ Primo: vtrum prelatus vel clericus dis
sipans bona ecclesie: sit deponendus.

¶ Secūdo: vtrum conuenienter dentur pe
cunie siue elemosine: vt oretur pro dante.

¶ Tertio: vtrum de illicite acquisitis possit
fieri elemosina.

D primam. q. sic proceditur. Et
a videtur q clericus siue prela
tus dissipans bona ecclesie: nō
sit propter hoc deponendus.

¶ Primo sic. Matrimonium spirituale
in quo prelatus est vir siue sponsus eccle
sie sue: est nobilius q̄ carnale: vbi vir con
iungitur carnaliter vxori sue. Sed in ma
trimonio carnali vir quāuis bonorum vxo
ris sit dissipator: non remouetur aut depo
nitur de matrimonio. Ergo nec prelatus
per hoc q dissipauerit bona ecclesie: venit
deponēdus. Consequentia videtur bona.
¶ In oppo. arguitur ex presenti euangelio:
arguendo a minori ad maius: quia dissipa
tor bonorum temporalium domini sui de
ponitur ab officio. multo magis est depo
nēdus prelatus: dissipator bonorū tempo
ralium: siue spūalium christi. ¶ Rn̄deo di
cendum: q prelatus dissipator siue dilapi
dator bonorū ecclesie: est deponēdus ab ec
clesia. Ista cōclusio colligitur ex multis capi
tulis in decre. i. x. q. iij. c. vlt. xij. q. v. diaco
ni. & c. abbatibus. & xvj. q. iiij. c. ij. ¶ Ad
rationem in oppo. respondetur negādo cō
sequentiam. Et rō est: quia non est simile in
hac parte de matrimonio carnali: & de ma
trimonio spūali: prelati cum ecclesia. Car
nale enim est magis fixum: & in separabile
q̄ spirituale sit:

D secundam.q.sic proceditur. Et videtur ꝙ non sit danda elemosina alicui: vt oret pro dante. ℭ Primo sic. Symonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquod spirituale vel spirituali annexum. Sed oratio est maxime spirituale. Ergo dare elemosinam vt quis oret ꝓ eo: videtur simonia: eo quia dat temporale ꝓ spirituali. Sed simonia nullo modo est cõmittenda. Ergo elemosina nõ est danda alicui: vt oret pro eo. ℭ Secundo sic confirmando. Qui diligit alium vt oret pro pecunia: dat spirituale pro temporali. Et omnis talis est simoniacus. Ergo ꝛc. ℭ In oppo. est euangelium presens. ℭ Respondeo dicendum: ꝙ elemosina licite pauperibꝰ datur aut bonis viris: vt oretur pro dante: quando illi qui dant elemosinas pauperibus: vt orantium ab ipsis suffragia impetrent: non eo tenore dant: quasi intendentes orationes emere. sed per gratuitam beneficientiam pauperum animos eorum ꝓuocant ad hoc: ꝙ eis gratis: ꝛ ex caritate orent. ℭ Ad rationes in oppo. ℭ Ad primam respondetur: ꝙ verum est: ꝙ oratio spiritualis ē. Unde nullo modo debet sub precio poni. Nec illi qui dant pecuniã pauperibus vt pro eis orent: orationem emunt sed vt dictum est animos pauperum alliciunt ad orandum pro se: ꝛ omnes faciunt sibi debitores. ℭ Ad secundam respondetur negando consequentiaꝫ. Et ratio est eadem. Homo enim facit sibi amicos pauperes: dum subuenit eorum necessitatibus. Pauperes enim xpi: grati sunt suis benefacientibus. Et ita patet: ꝙ beneficium nõ est sicut finis motiuus. sed sicut aliquid inducens. Et quasi principaliter hoc intendunt ideo non propter hoc orant finaliter. Et iõ oratio non venditur: sed imperatur per accidens. s. per acquisitionem amoris. Et sic de ista conclusione.

D tertiam. q. sic proceditur. Et videtur ꝙ dē illicite acquisitis possit fieri elemosina. ℭ Primo sic ex presenti euãgelio. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis Ubi glo. dicit. Iniquitas bene dispensata: in iustitiam vertitur. Ergo videtur: ꝙ licite de malis acquisitis possit elemosinam facere. ℭ Secundo sic. Qui est in extrema necessitate constitutus omnibus modis subueniendum est. Sed conuenit aliquem: qui nihil habet: nisi de iniuste acquisito: aliquã in extrema necessitate videre. Ergo debet elemosinam facere. Ergo de male acquisito: ꝛ detento potest elemosina fieri. ℭ Tertio sic. De acquisito per meretricium: ꝛ ꝑ aleas: ꝛ per simoniam: que sunt turpia lucra: potest elemosina fieri. Ergo ꝛc. ℭ In oppo. est illud Aug. libro de verbis domini. De iusto labore facite elemosinã. Et infra. Nolite elemosinam facere de fenore ꝛ vsuris. Et Grego. Non est computanda elemosina: si pauperibus dispensatur: quod ex illicitis acquiritur. ℭ Respondeo dicendum: ꝙ tripliciter potest esse aliquid acquisitum illicite. Uno modo quando id quod illicite ab alio acquiritur: debetur ei a quo est acquisitum: nec potest ab eo retineri: qui acquisiuit. sicut contingit in rapina ꝛ in furto ꝛ in vsuris. Et de talibus est conclusio: ꝙ de talibus non potest fieri elemosina. Patet conclusio: quia homo de talibus tenetur ad restitutionem. Alio modo est aliquid illicite acquisitum: ꝙ ille qui acquisiuit: retinere non potest: nec tamen debetur ei a quo acquisiuit. quia contra iustitiam accepit: ꝛ alter contra iustitiam dedit: sicut cõtingit in simonia: in qua dans ꝛ recipiẽs ꝯ iustitiam legis diuine agit. Et de tali est cõclusio secunda: ꝙ non debet restitui ei: qui dedit. sed debit in elemosinam erogari. Et eadem ratio est in similibus: in quibꝰ. s. dano ꝛ acceptio est contra legem dei. Tertio est aliquid illicite acquisitum: non quidem ꝙ ipsa acquisitio sit illicita: sed quia id a quo

acquiritur:est illicitum:sicut patet de eo qd mulier acquirit per meretricium. Et hoc vocatur proprie loquendo turpe lucrum. Quod enim mulier meretricium exerceat turpiter agit & contra legem dei:sed in eo qp accipit:non iniuste agit:nec contra legē dei. Unde de tali turpiter & illicite acquisito:est tertia cōclusio:qp retineri potest:& de eo elemosina fieri. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur: qp tertius ille intelligitur de diuitijs per actum illicitum acquisitis. & tamen iuste possidentur. Uel aliter dicendum. qp mamona iniquitatis dicuntur diuitie:etiam licite acquisite:& possesse:tamen dicuntur iniquitatis:q: frequenter ducunt hominem in peccatum.
¶ Ad secundā respōdetur negando consequētiā. Et ratio est: quia in casu extreme necessitatis oia sūt cōia. Et ita nō puidet sibi de alieno. ¶ Ad tertiā respōdet: qp de acquisito per meretricium iā dictū est: qp potest fieri elemosina. Nō autem fit deo sacrificiū vel oblatio ad altare:tum propter scandalum. tum propter sanctorum reuerētiam. De eo autē quod est acquisitum per simoniā:iam dictū est:qp debet erogari in pias causas. Circa quintū:illa que per aleas acquirūtur videtur aliquid illicitum ex iure diuino. s. qp aliquis lucretur aliquid ab his qui rē suā alienare non possunt. sicut sunt minores & furiosi: & huiusmodi. & qp fraudulenter ab eo lucretur:& in his casibus tenetur ad restitutionē. Et sic de eo nō potest elemosinā facere. Aliud autē videtur esse vlterius illicitum ex iure positiuo ciuili:quod prohibet vniuersaliter tale lucrum. Sed quia ius ciuile non obligat omnes:sed eos solos:qui sunt his legibus subiecti. & iterū per dissuetudinem abrogari potest. Ideo apud illos q sūt huiusmodi legibus astricti tenentur vniuersaliter ad restitutionem que lucrantur:nisi forte contraria cōsuetudo preualeat. aut nisi aliquis lucratus sit ab eo:qui traxit eum ad ludum. In quo casu non tenetur restituere: q: ille: qui amittit nō est dignus recipere. nec pōt licite retinere:tali iure positiuo durāte. Uñ opz de hoc elemosinā facere in hoc casu.

¶ In dominica decima est euangeliū. In illo tempore cum appropinquaret iesus &c. Luce. xix. Possunt hec disputari.
¶ Primo: vtrum per sacram scripturam potest ostendi:qp aduentus messie. i. christi in carnem aduenerit.
¶ Secūdo vtrum iudei tempus visitationis sue. i. aduentus xpi cognouerunt.
¶ Tertio: vtrum simoniaci tam vendētes qz ementes spiritualia pro temporalibus: sint ab ecclesia expellendi.

D primam. q. sic proceditur. Et videtur qp non possit per scripturā sanctam ostendi:qp aduentus messie. i. xpi in carnem aduenerit. ¶ Primo sic ex illo. Ysa. ij. vbi loquitur de tempore aduentus christi. vbi dicitur. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domini in vertice montium. Et eleuabitur super omnes colles. & fluent ad eum omnes gentes. Et sequitur. Conflabunt gladios suos in vomeres:& lanceas suas in falces. nō leuabit gens contra gentē gladiū. nec exercebuntur vltra ad bellum. Ex his arguitur multipliciter. Primo ex eo quod dicit qp hoc erit in nouissimis diebus. quia iesus christus non fuit in nouissimis diebus. qz post natiuitatem eius & mortē:multa tempora fluxerunt. Ergo videtur qp ipse non fuerit vere christus:cuius aduentus pmittitur in nouissimis diebus. ¶ Secūdo arguitur ex illo quod subditur:qp mons domini erit in vertice montiū. Mons enim ille dicitur mons syon. vbi fuit templum. mons ille non est in aliquo eleuatus. Ergo adhuc non venit christus. ¶ Tertio arguitur ex eo quod subditur:fluent ad eum omnes gentes:quia non omnes credunt in iesum nazarenū. ¶ Quarto arguitur ex eo quod sequitur:non leuabit gens contra gētem gladiū. quia post natiuitatē iesu christi

stiñõ cessarunt bella per vrbem: vt patet: nec cessant. Ergo videtur q̄ aduentus veri messie .s. christi nondum venit. Secundo principaliter arguitur sic. Dicitur Isa. xj. Egredietur virga de radice iesse: vbi scriptura loquitur de aduentu christi. Sequitur ibidem. Habitabit lupus cum agno: et pardus cum hedo accubabit. Et sequitur ibidem. Delectabitur infans ab vbere super foramina aspidis: et in cauerna reguli: qui ablatus fuerit manum suam mittet. Sed adhuc non videmus agnos cum lupis pacifice habitare: nec pueros delectabiliter cum serpentibus ludere. Ergo non fuit tempus adimpletum veri christi. ¶ Tertio sic. Dicitur Jere. xxx. Ecce dies venient dicit dominus. et suscitabo Dauid germen iustum. Et sequitur. In diebus illis saluabitur Juda et Israel habitabit confidenter. Sed post aduentum iesu: iudei semper fuerunt in periculo: et in pauore. Ergo videmus q̄ tempus aduentus veri christi nondum venit. ¶ In oppo. arguitur ex presenti euangelio: vbi christus redarguit iudeos q̄ non cognouerunt tempus visitatiōis eorum .s. aduentus sui: qui fuit aduentus veri christi promissi. ¶ Respondeo dicendū q̄ per sacram scripturaꝫ potest ostendi manifeste: q̄ aduentus veri christi: qui fuit iesus nazarenus: iam aduenit siue christum iam venisse. Ista conclusio probatur multipliciter. Primo sic ex illo Gene. xlix. vbi Jacob patriarcha prophetizauit dicens. Non auferetur sceptrum de Juda: et dux de femore eius: donec veniat: qui mittendus est: et ipse erit expectatio gentium. Sꝫ notorium est: q̄ quando christus fuit natus sceptrum fuit ablatum de femore Jude. Unde tunc sub cesare regnabat herodes alienigena natione: in iudea: vt patet. Ergo ab illo tempore venit christus: et confirmatur per translationem caldaicam: quia vbi Jero. transtulit: donec veniat: qui mittendus est: caldaica translatio habet donec veniat messias. Et sic patet q̄ auctoritas p̄dicta non potest intelligi de aliquo alio: q̄z de christo. in quo possunt confutari multe cauillationes iudeorum. Secundo probatur predicta conclusio ex illo Danielis. ix. vbi angelus Gabriel instruit eum de aduentu christi dicens. Septem ebdomade abbreuiate sunt super populum: et super vrbem tuam sanctam vt consumeretur preuaricatio: et finem accipiat peccatum: et deleatur iniquitas: et adducatur iustitia sempiterna: et impleatur visio: et prophetia: et vngatur sanctus sanctorū. Q̄d vero accipiat ibi ebdomadas annorum: patet in principio capituli. Et ita intelligunt omnes doctores. Sed iste ebdomade septem que faciunt .xlix. annos. sunt preterite. Ergo tēpus aduentus christi iam longe preterijt. ¶ Tertio probatur conclusio sic. Quādo scriptura sacra denunciat aliquod futurū: et determinat tempus et locū: et modum: si omnia ista concurrant in vnū: manifeste p:q̄ illud quod fuerat predictū: est impletū. Sacra aūt scriptura predixit aduentū christi: vt patet in multis locis. Determinauit ēt tēpus veniēdi: videlꝫ quādo fuerit trāslatio regni supra Geñ. xlix. Nō auferetur sceptrū ⁊c̄. Siliter locū nascēdi Michee v. Et tu bethleē eufrata ⁊c̄. Siliter modū viuēdi .s. q̄ xp̄s in pauptate viueret. zacha. ix. Ecce rex tu9 venit tibi iustus et saluator: et ip̄e paup. Siliter determinat sacra scriptura modū moriēdi: q: .s. in hūilitate et paciētia: ex pte ipsi9 xp̄i: et in crudelitate maxima: ex pte occidētiū ip̄m: vt habef Isa. liij. Sicut ouis ad occisionem ducef. Sed hec oīa māifeste sūt ipleta i iesu nazareno. Ergo rōnabiliter ꝯcludif: q̄ ip̄e fuerit uerus xp̄s. ¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad p̄mā de auctoritate Isa. et r̄ndef negādo ꝯñaꝫ: in oībus p̄ib9 argumētatiōis ei9. Ad id q̄d ait de nouissimis diebus: dicimus nihil valere q: nouissimi dies ibi dicitur dies messie: siue xp̄i. Et aliquando dicunf tēpora: etiam christū precedētia: sm illud: Geñ. xliiij. vbi p̄triarcha Jacob dixit filijs suis. Cōgrega-

mini: vt annunciem vobis: que futura sunt in diebus nouissimis. Et ibidem consequenter denunciat: non solum de aduentu christi sed etiam de multis que adimpleta sunt: a tēpore regum: et iudicū. vt pz literaʒ intuēti. ¶ Ad ratione sumptaʒ de eleuatiōe mōtis respondetur: q̄ est vanitas hoc: q̄ eleuatio talis nō est intelligenda s̄m motum localē: vt intelligūt iudei: sed s̄m nobilitatem: et appreciationē: quod tunc factū est: qn̄ christus ipsum tēplū miraculis et doctrina multipliciter super omnia alia loca nobilitauit: et exaltauit. ¶ Ad rationeʒ sumptā de fluēt omnes gentes: r̄ndetur: q̄ ibi distributio ē acōmodata pro generibus singulorum: nō pro singulis generū: sicut dicitur: q̄ omne aial fuit in archa Noe. quia de singulis generibus animaliū fuerūt ibi aliqua indiuidua: et similiter de omnibus gentibus: siue de iudeis siue de gentilibus cōfluxerunt ad christum credentes in ipsum. Et ita illud adimpletum est. ¶ Ad rōnem sumptā ex illo nō leuabit gens cōtra gentem. respondetur: q̄ illud dictū est: quia circa tempus christi fuit pax diuturna in orbe: et maxime in iudea. Quod patet ex eo: q̄ imminente natiuitate christi: peccatis omnibus regnis: et sub imperio romano redactis: preceptū fuit a cesare augusto: vt describeret vniuersus orbis: et ab illo tempore vsqʒ ad quartū annū post passionem christi: qn̄ ceperunt iudei rebellare romanis: nō leguntur aliqua notabilia bella fuisse in iudea. nec iudeos vsos fuisse armis. quia terra custodiebatur a militibus romanis. Et ideo probabile est: q̄ tunc propter diuturnitatem pacis: iudei instrumēta quibus vtebantur prius in bellis: mutarent in instrumēta agriculture apta: sicut sensibiliter videtur fieri in terris: vbi est pax diuturna. Nō aūt dicitur. nō leuabit gens cōtra gentem gladiū: vbi. li. vltra nō importat eternitatem: sed solum diuturnitatem tēporis. i. vsqʒ ad longum tp̄s. ¶ Ad secūdam rationē principalem de illo Isa. xi. habitabit lupus etc. respondetur negando cōñam.

Et ratio est: quia est locutio Mathematica: quia homines ibi nominantur nomine animaliuʒ. Et similiter habetur Gen. xlix. Beniamin lupus rapax etc. Sic ergo dicēdū est in proposito: q̄ iudei et gentiles qui prius erant adinuicem nociui et odiosi: pacifice simul habitauerūt: conuersi ad fidem christi: s̄m quod dicitur. Act. iiij. q̄ multitudinis credentiū erat cor vnū: et anima vna. Et eodem modo exponendū est de pueris et animalibus venenosis: quia simplices et puri nō leduntur ab illis: qui ante conuersionem ad fidem xpi: erant veneno infidelitatis: et perfidie repleti. ¶ Ad tertiā ex illo Hiere. xxix. respondetur: q̄ iam nō erāt filij israel: et Iuda: proprie loquēdo: q̄ erāt auersi a deo: quia xp̄m negauerunt: et occiderunt propter quod etiam illā miseriā meruerunt. Et ideo ex illa miseria magis concluditur propositum: sicut pz ex dictis. Illi autem q̄ vere fuerūt filij israel et Iuda: q. s. xp̄m receperūt: saluati sunt per ipsum: nō solū spiritualiter: quātū ad aīas: sed etiā corporaliter: q̄ s̄m quod dicitur in ecclesiastica historia: imminente destructione ciuitatis Hierosolime: per Titū et Vespesianū: admoniti sunt fideles: qui erant in iudea: per angelum: vt trāsirēt in regnū regis Agrippe. q̄ erat cōfederatus romanis: et ibi saluati sunt in bona pace. Aliter pōt dici ad auctoritatem Hiere. q̄ illi sunt profecto de regno xpi: de quo ibi loquitur: qui iaʒ sunt in gloria celesti: et illic habitant cōfidēter: et sunt profecto saluati.

Ad secūdā. q. sic proceditur. Et videt: q̄ iudei tp̄s visitationis sue. i. aduentus xpi nō cognouerūt: ¶ Primo ex pn̄ti euāgelio: vbi dicit: eo q̄ nō cognoueris tp̄s visitationis tue. ¶ Secūdo arguit ex illo Apostoli. i. Cor. ij. Si enim cognouissent dn̄m glorie nunq̄ȝ crucifixissent eū. ¶ Tertio arguit ex illo Act. iij. vbi Petrus loquēs iudeis dic sic. scio frēs q̄ per ignorātiā fecistis: sic et principes vr̄i. ¶ In oppo-

est illud Math.xxij. q agricole vendentes fi
lium dixerunt intra se. Hic est heres: veni-
te occidamus eū. Ubi dicit Hiero. Ma-
nifestissime deus probat his verbis iudeo
rum principes non per ignorantiā: sed per i
nuidiam: dei filium crucifixisse. ¶ Rñdeo
dicendū q aliq iudeorum cognouerūt tem
pus visitationis sue: et aliq non. Pro quo
notandū sicut notat sanctus Tho. in.iij.
parte. q. xlvij. et Nico. de lyra. Math. xxj.
q apud iudeos qdam erant maiores: scien
tes scripturas legis et prophetarum. Ali-
qui autem minores: sicut laici et mulieres: tan
tū modo scientes quod est de necessitate
salutis: vt precepta decalogi: et huiusmodi:
que debent sciri ab omnibus. Est ergo pri-
ma conclusio: q maiores eorum q principes
dicebantur: cognouerunt iesum esse verū
prophetam promissum in lege. Et ita tem-
pus visitationis eorum nouerunt. Patet
conclusio q omnia signa videbant in eo:
que dixerant futura prophete. Diuinita-
tem autem eius etiā n cognouerunt: q eui
dentia signa huiusmodi habuerunt: et dcā
prophetarum: qbus tamen assentire pro-
pter odium et inuidiam noluerunt: vt cogno
scerent eum esse filiū dei. Unde Beda di
cit super illud Luce. xxiij. Nesciunt qd fa
ciunt: notandum inquit: q nō pro eis orat:
qui que n filiū dei intellexerūt: crucifigere
q confiteri maluerunt. Unde ipse domi-
nus de eis dicit: Jo. xv. Si non venissem:
et locutus eis non fuissem peccatum nō ha
berent. Nūc autem excusationem nō ha-
bent de peccato suo. Et postea subdit. Si
opera non fecissem in eis: que nemo alius
fecit: peccatū non haberent. Et postea sub
dit. Nūc enim viderunt me: et oderunt me
et patrem meū. ¶ Alia cōclusio est: q mi-
nores idest populares: qui misteria scriptu
re non nouerant: nō plene cognouerūt ipsū
iesum esse nec xpm promissum in lege: nec
esse filium dei: licet aliqui eorum et in eum
crediderunt: multitudo tamen non credi-
dit. Et si aliqui dubitarent an ipse esset xpc
propter signorum multitudinem: et efficaci
am doctrine: vt habetur Joannis. vij. ta-
men postea decepti fuerunt a suis principi
bus: vt eum nō crederent. nec filiū dei nec
xpm. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primaz
de presenti euangelio rñdetur: q loquitur
christus de actuali cognitione applicante
ad opus. s. recipiendo predicationē xpi.
Immo econuerso negauerūt et crucifixe-
runt. ¶ Ad secundam rñdetur eodem mo
do. Habituali enim cognitione maiores be
ne cognouerant. sed actuali ad opus dedu
cta non: inuidia et odio excecati. ¶ Ad ter
tiam eodem modo rñdetur.

D tertiā. q. sic pcedit. Et
videtur: q nō sit conueniēs
simoniaci pena: q expella-
tur de tēplo dei: per priua-
tionē eius: quod per simo
niaz acquisiuit. ¶ Primo
sic. Simonia. n. cōmittitur ex eo q alicuius
muneris interuentu: spūalia acquiruntur
Sed quedam sunt spūalia que semel adem
pta nō possunt admitti. sicut omnes cara-
cteres qui per aliquā consecrationez impri
muntur. Ergo nō est conueniens pena: vt
quis priuetur eo quod simoniace acquisi-
uit. ¶ Secundo sic. Contigit: aliquādo q
ille qui est epatum adeptus per simoniam.
pcipiat subdito: vt ab eo recipiat ordines:
et videt q debeat ei obedire: qzdiu tolera
tur. Sed nullus debet aliquid recipere ab
eo: qui nō habet potestatē cōferendi. Ergo
eps nō amittit epalem dignitatē: si eam si-
moniace acquisiuit. ¶ Tertio. Nullus de-
bet puniri pro eo quod nō est factū: eo ne-
sciente: et nolente. q pena debetur peccato
quod est volūtarium. Contingit aūt aliquā
do: q aliquis simoniace cōsequatur aliqd
spirituale: procurantibus alijs ipso ignoran-
te et nolente. Ergo nō debet puniri per pri
uationem eius: quod ei collatum est. ¶ In
oppo. arguitur ex presenti euangelio. vbi
christus de templo ei ecisse dicitur venden
tes et ementes: per quos designatur simonia

ei. ¶ Respondeo dicendum ꝙ pena illa
est conveniens simoniacum: ut expelleren
tur per privationem eorum: que per simo-
niam adepti sunt. Ista conclusio patet ex. c.
Si quis episcopus. j. q. j. ubi sic dicitur: ex
consilio calcedonensi. qui ordinatus est scili
cet per simoniam: nihil ex ordinatione vel
promotione facta proficiat. sed sit alienus a
dignitate vel solitudine quam pecunijs ac-
quisivit. Conclusio vero predicta ratiõe sic
probatur. Nullus licite retinere potest id qđ
contra voluntatem domini acquisivit. puta
si aliquis dispensaret de rebus domini. da
ret alicui contra voluntatem: et ordinatio-
nem domini sui. ille qui accipit licite tenere
non posset. Dominus autem cuius eccle-
siarum prelati sunt dispensatores et mini-
stri: ordinavit ut spiritualia gratis darent:
ſm illud Math. x. Gratis accepistis: gra-
tis date. Et ideo qui in muneris interventu:
spiritualia quecũqȝ assequuntur: ea licite re
tinere nõ possunt. Insuper autȝ simonia-
ci tam vendentes: qȝ ementes: spiritualia:
aut etiaȝ mediatores alijs penis puniũtur
s. infamie et depositionis: si sunt clerici. ex-
cõmunicatione. si sunt laici. ut habetur. j. q.
j. c. Si quis episcopus. ¶ Ad rationes in
oppo. ¶ Ad primaȝ respondetur: ꝙ illi q
simoniacum accepit sacramentuȝ ordinis:
quideȝ recipit caracterem ordinis: propter
efficaciam sacramenti. non tamen recepit
gratiaȝ: nec ordinis executioneȝ. eo ꝙ quasi
furtive recepit caractereȝ: contra princi-
palis domini voluntateȝ. Et ideo est ipso iu
re suspensus: et quo ad se: ut. s. de executio-
ne sui ordinis se non intromittat. et quo ad
alios. ut. s. nullus ei cõmunicet in ordinis
executione: sive sit peccatuȝ eius publicum
sive occultuȝ: nec tamen repetere pecuniaȝ
potest. quã turpiter dedit: licet alius iniuste
retineat. Si vero sit simoniacus qui contu
lit ordinem: simoniaco. vel quia dedit vel
recepit beneficium simoniace: vel fuit me-
diator simonie. si est publicum: est ipso iure
suspensus quo ad se: et quo ad alios. Si au
teȝ est occultuȝ: est suspensus ipso iure quo
ad se tm̃: non autȝ quo ad alios. ¶ Ad se-
cundaȝ respondetur: ꝙ nec propter prece-
ptum episcopi. nec propter excõmunicatio
nem debet aliquis recipere ordineȝ ab epi
scopo: queȝ scit simoniace promotũ: et si or
dinetur non recepit ordinis executionem.
¶ Ad tertiaȝ respondetur: ꝙ si nec volen-
te: nec sciente: per alios illius promotio si-
moniace sit procurata: caret quideȝ ordinis
executione. et tenetur resignare beneficiuȝ.
quod est consecutus: cum fructibus existen
tibus. non autȝ tenetur restituere fructus
consumptos. quia illos bona fide possedit.
nisi forte inimicus eius fraudulenter pecu-
niam daret pro illius promotione. vel nisi
expresse contradixerit: tunc re non tenetur
ad renũciandum: nisi forte postea pacto cõ
senserit: solvendo quod fuit promissum.

¶ In dominica. xj. est euangelium. In illo
tempore dixit iesus ad quosdam &c. Luce.
xviij. Circa quod possunt disputari sex. q.
¶ Primo: utrum Phariseus in oratione
sua venit merito condemnãdus.

¶ Secũdo: utrum Publicanus in oratio
ne sua formam convenienter dederit iusti-
ficationis impij.

D primaȝ questioneȝ sic pro
ceditur. Et videtur ꝙ Pha
riseus in oratione sua nõ ve-
niat condemnãdus. ¶ Pri-
mo sic. Orans Phariseus
incepit a gratiarum actione dicens. Do-
mine gratias tibi ago. Sed in hoc nõ pec-
cavit: a deo recognoscendo omnia bona:
que habuit. Ergo non veniebat condem-
nandus. ¶ Secundo sic. Si dicatur ꝙ ra
tione iactantie: qua se iactabat: se esse im-
munem a peccatis aliorum. hoc etiam non
arguit: quia potest quis ostendere laudem
suam: et non peccare: sicut faciebat Apo-
stolus. ij. Cori. x. Nos non in immensum
gloriamur. Et. xj. Existimo me nihil minus
fecisse a magnis apostolis. Ergo &c. ¶ Ter
tio sic. Iactantia cum oriatur ex vanagloria

vt dicit Grego. ij. mora. non est semper peccatum mortale: sicut nec vanagloria. Sed solum propter peccatum mortale venit quis condemnandus: siue reprehendendus. Ergo τc. ¶ In oppo. est presens euangeliuz. ¶ Respondeo dicendum: q Phariseus taliter se habuit in oratione sua: q merito venit reprehendendus. Primo: ex irreuerentia: quaz in oratione obseruauit. quia nõ reuerentia orauit: sed cum fastu: quia non incuruato corpore: sed erecta fronte orabat. Unde dicitur stans. Secundo reprehenditur ex superbia: quia se iustum solum inter homines dicebat: cum ait. Non sum sicut ceteri hominuz. Quasi diceret. Ceteri sũt peccatores: ego autem iustus. Et ita de iustitia sua iactabat se: alios condemnando: τ etiam iuxta se publicanum despiciendo. Tertio: Reprehensibilis veniebat: quia de bonis que faciebat: se iactabat dicens. Jeiuno bis in sabbato. Sed in hoc iustitiaz suam per vanamgloriã fedabat. Prouer. xxv. Laudet te alienuz: τ non os tuum: quoniaz ipse cognitor cordis est. Et Jere. ij. Ecce ego iudicio contendam tecum: pro eo q dixeris: non peccaui. Et ideo Job. ij. dicitur. Si iustificare me voluero: os meum condemnabit. Et ita merito phariseus cum se ita inaniter iactauerat: merito condemnandus venit. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur: q hic nõ arguitur phariseus: quia gratias egit deo: sed quia egit modo superbo. Unde Grego. Si reprehenditur ille: qui superbe gratias agit: quid est ergo ille qui impugnat gratiam? Non enim recte cognouit bona: que accepit. Unde Bernar. d eo dicit sic. Gratias agit: non quia bonus: sed quia solus. non tam de bonis: que habet: q̃z d malis: que in alijs videt. Talis autem modus elationis est. Unde Beda ait. Ecce phariseus ad referendas gratias oculum habz: ad humilitatis custodiam nõ habet. ¶ Ad secundã respondetur: q licet iactantia semper non sit peccatum mortale: sed quãdoqz veniale. iactantia tamen istius pharisei fuit peccatum mortale. Pro quo notandum: q iactantia potest considerari vno modo: fm se: prout est mendacium quoddaz: τ sic quãdoqz est peccatuz mortale: τ quandoqz veniale. Mortale quidem: quando aliquis iactanter de se profert quod est cõtra gloriaz dei: sicut ex persona regis Tiri dicit Eze. xxviij. Eleuatum est cor tuum: τ dixisti: ego sum. Uel etiam cum est contra caritatez proximi: sicut cum aliquis iactando se: prorũpit in contumelias aliorum: sicut fecit iste phariseus: qui dicebat: non sum sicut ceteri hominum: raptores: iniusti: adulteri. velud etiam hic publicanus. Quandoqz vero ẽ peccatum veniale: quando aliquis de se iactat: que nec sunt contra deum nec contra proximũ. ¶ Ad tertiã p3 rñsio ex dictis.

AD secundaz sic procedit. Et videtur: q conuenienter formam iustificationis non dederit publicanus percutiendo pectus: τ dicendo: propitius esto mihi peccatori. Ex quibus verbis innuit: q ad iustificationem impij requiratur contritio. Contra quod arguitur sic. ¶ Primo: Luce. vij. dicitur. Dimissa sũt ei peccata multa. dicit glosa. q ardor caritatis rubiginẽ peccatorum in ea cõsumpsit. Ergo nõ oportet: q ibi sit dolor siue cõtritio de peccato. ¶ Secũdo sic. Cõuersio ad deũ est potẽtior: q̃z cõuersio ad rẽ tpalez ad malũ. Sed cõuersio ad rẽ tpalem sufficienter induxit culpã. Ergo cõuersio ad deum sufficiẽter iustificat sñ alia cõtritiõe. ¶ Tertio sic. Possibile est aliquẽ auerti a deo: nihil cogitãdo de deo. Ergo simul possibile ẽ aliquẽ auerti a pcõ. nihil cogitãdo de eo. Et sic sine motu. lj. ar. in pctm: siue sine cõtritiõe iustificat ipsius. ¶ In oppo. ẽ euãgeliũ hodiernum. Unde glo. sup illud percutiebat pect⁹ suuz dicit. Percutit pectus: τ penas de se exigit: vt deus parcat. ¶ Respondeo dicenduz: q publicanus in oratiõe sua conuenientez formã dedit iustificatiõis ipij

in tribus. Primo: in humili verecundia: quã ostēdit: cum dicitur. publicanus a longe stans nolebat nec oculos leuare. Beda Sicut humilis nõ audet appropinquare: vt deus ad eũ appropinquet: no aspicit: vt aspiciatur. Nihil enim tm̃ placet deo in penitente: sicut dicit Ber. q̃z humilis verecũdia. Nõ audebat oculos leuare ad celum: q: cognoscebat se offendisse deũ. ita vt diceret illud scđo. Parali. vltimo. Peccaui super numerum arene maris: ⁊ multiplicata sunt super me peccata mea. ⁊ nõ sũ dign⁹ videre altitudinẽ celi: pre multitudine iniquitatis mee. Secũdo ostēdit formã iustificationis impij in dolorosa cõtritiõe peccatorũ: quã ostēdit in percussiõe pectoris: in qua reddebat seipsum culpabilem: ⁊ ostēdebat dolorem. Huiusmodi aũt ꝯtritio necessaria est ad iustificatiõem impij. q: sicut vt in generatiõibus naturalibus vna forma expellitur: ⁊ alia introducitur: ꝓpter quod generatio vnius est corruptio alterius: oportet esse dispositiones ad vtrũq3: ita in iustificatiõe impij: quẽ gratia cõfertur: ⁊ culpa expellitur: oportet esse dispositionẽ voluntatis: ſm propriũ actum ad vtrũq3. Et ideo sicut per motũ. li. ar. in deum disponitur ille: qui iustificatur ad gratiã obtinendã. ita per motum. li. ar. in peccatũ: qui est cõtritio: oportet q ad culpe expulsionẽ disponatur. Et ideo oportet: q in iustificatiõe qua innocẽs iustificetur: oportet esse dispositionẽ solũ ad gratiã. inducẽdam. sed in iustificatiõe: qua iustificatur impius: oportet esse duplicem dispositionẽ. Vnã ad inducẽdã gratiã. s. motum. li. ar. in deum. Alterã ad expellẽdum culpã. s. motũ. li. ar. in peccatũ. qui est ipsa cõtritio. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad primã rñdetur negãdo ꝯsequẽtiã. Et rõ est: q: feruor dilectiõis de necessitate cõiunctũ habet odium cõtrariũ: ⁊ ideo feruor dilectiõis ad dimissiõẽ culpe nõ operatur sine peccati detestatione: que directe dimissioni culpe rñdet. ¶ Ad scđam rñdetur etiã negãdo ꝯsequẽtiam. Et rõ est: q: i peccato ꝯuersio nõ facit culpam sine auersione. Et ita oportet duo esse in iustificatiõe. ¶ Ad tertiã rñdetur negando cõsequẽtiã. Et rõ est ſm dñm Bonauentu. tũ q: recessus adeo est iordinatus: sed regressus ordinatus: tũ q: plura exiguntur ad bonum q̃z ad malum.

¶ In dñica. xij. est euãgelium: Exiens iesus de finibus ⁊c. Circa quod possunt disputari sex q.

¶ Primo: vtrũ ꝯuenienter xp̃s circa hũc surdũ ⁊ mutũ: de quo in euangelio: miraculum fecit.

¶ Secundo: vtrum illi homines faciẽtes contra precepta christi: publicando miraculum peccauerunt.

Ad primã. q. sic proceditur. Et videtur: q nõ ꝯuenienter christus circa hũc mutum ⁊ surdũ miracula sit operatus. ¶ Primo sic. Christus faciebat miracula virtute diuinitatis: cuius ꝓprium est subito operari: ⁊ perfecte: ⁊ absq3 adminiculo cuiuscũq3. Sed xp̃s nõ subito curauit istum. Dicitur enim in euãgelio: q apprehendit eum de turba seorsum: ⁊ misit digitos suos in aurib⁹ ei⁹ ⁊ expuens tetigit linguã eius: ⁊ suspiciens in celũ ⁊ ingemiscens: ait Efeta: qđ est aperire. ⁊ statim aperte sunt aures eius ⁊c. ¶ Secũdo sic. Dei nõ est orare nec respicere in celũ ingemiscẽdo. Quoꝫ ergo hoc fiebat virtute diuinitatis: nõ ꝯuenienter videtur operatus illud. ¶ Tertio. Miracula xp̃i facta sunt ad ꝯfirmationẽ doctrine ipsius: ⁊ testimonium diuinitatis eius. Sꝫ nullus debet impedire finẽ sui operis. Ergo videtur q incõuenientẽr xp̃s precepit illis hominibus: qui ꝑntauerant surdum ⁊ mutum ad sanandũ: q nemini dicerent.

¶ In oppo. est euãgelium in quo dicitur: q bene oia fecit. ⁊ surdos fecit audire: ⁊ mutos loqui. ¶ Rñdeo dicendum: q xp̃s ꝯuenientissime operatus est miraculũ circa hunc surdum ⁊ mutum. Ista cõclusio sic declaratur. Ea que sunt ad finem: debẽt eẽ

fimi ꝓportionata. Christus autē ad hoc venit in mundū: ꝛ docebat: vt hoies saluos faceret. ꝫm illud Jo.xiij. Nō eni misit deus filiū suū in mundū: vt iudicet mundū. ſꝫ vt saluetur mundus per ipsum. Et ideo cōueniēs fuit: ꝙ xp̄s particulariter hoies miraculose curādo: ostēderet se esse vniuersalē ꝛ spūalem oīum saluatorē: sanādo nō tm̄ potestate diuinitatꝫ: ſꝫ ministerio humanitatis. cū esset deus ꝛ hō. ¶ Ad rōes ī oppo. dicendū. ¶ Ad primā rn̄detur negādo cōsequentiā. Et rō est: q: xp̄s venerat saluare mūdū: nō solū virtute diuina: sed etiā ꝑ ministeriū incarnatiōis ipsius. Et ideo frequēter etiā in sanatione infirmoꝝ: nō solū potestate diuina vtebatur curādo per moduꝫ imperij. sed etiā aliqd ad humanitatē ipsi⁹ pertinēs apponēdo. Unde super illud Luce.iiij. Singulis manus imponēs curabat oēs. dicit Ciri. Quāuis vt deus potuisset oēs verbo pellere morbos: tāgit tn̄ eos: ondens ppriaꝫ carnē efficacē ad ꝓstādā remedia. Sic ergo xp̄s sanauit hūc surdū ꝛ mutū: tāgendo eū corporalit: vt ostēderet hūanitatē suaꝫ esse diuinitatis instrm. ¶ Ad secūdaꝫ respōdetur negādo ꝯñam. Et rō ē: q: sicut dictū est: nō solū ꝓtāte vtēdo debuit facere miracula. ſꝫ etiaꝫ humanitate ipsa: qm̄ vtrūqꝫ erat de eo ostēdēdū: ꝛ ꝙ deus eēt: ꝛ carne vnitus. Unñ Criso. sup illud Mat. xiiij. Acceptis qnqꝫ panibus: ꝛ duobus piscibus: aspiciēs in celū: benedixit ꝛc̄. Dicit Oportebat inqt credere de xp̄o: qm̄ a patre est: ꝛ qm̄ ei equalis est. Et ideo vt vtrūqꝫ ostēdat: nūc qdem cū potestate: nūc autē oīa miracula facit. Dicimus ergo: ꝙ xp̄us in curatione huiusmodi infirmi: ipse suspiciēs in celū ingemuit: vt ostēderet se veruꝫ hoiem: a deo querēs auxilium. ¶ Ad terciā respōdetur negādo ꝯñam. Et rō est: qa hoc fecit vt dicit Criso. volens nos erudire: prohibere eos: q volunt nos ꝓpter nos laudare. Si aūt ad dei gloriam refertur: nō debemus prohibere: ſꝫ magis iniungere. vt hoc fiat: sicut illud Mathei quinto. Uade in domū tuam ad tuos: ꝛ annūcia eis quanta dominus tibi fecit.

D secūdā.q. sic ꝓceditur. Et videt: ꝙ illi hoies publicando miraculū xp̄i: peccauerūt. ¶ Et videt ꝙ sic. q: deo est i oibus obediendū. ꝫm illud Exo.xxiiij. Oia que locutus est dn̄s faciemus: ꝛ erimus obediētes: Sꝫ isti nō obedierūt ꝑcepto xp̄i: q ꝑceperat eis: ne cuiqꝫ dicerent: Ergo ꝛc̄. ¶ Scdo sic. Aut xp̄s voluit fieri illud: qđ dixit eis. aut n̄: Si noluit: sequitur ꝙ fecerūt cōtra ꝑceptū eius: ꝛ sic peccauerūt. Aut voluit. seqtur: ꝙ xp̄s esset mendax: vel duplex in verbo: qđ est impossibile. ¶ Jn oppo. videt: ꝙ nō peccauerūt. q: nō fuissent digni saluatione. ¶ Rn̄deo dicendū: ꝙ illi hoies ꝑdicādo miracula xp̄i nō peccauerūt: q: xp̄s cū precepit eis: vt nō dicerent: nō intendit eos per virtutē precepti obligare. vt dicit Grego.x. Moral. ſꝫ seruis suis sequētibus exemplū dedit: vt ipsi quidē virtutes suas occultare desiderent ꝛ tn̄ vt alij eoꝝ exemplo ꝓficiāt: prodātur inuiti. Et sic pꝫ rn̄sio ad primū argumētuꝫ. ¶ Pro rn̄sione ad scdm. Est sciendū. ꝙ in xp̄o ponitur duplex volūtas: sicut ꝛ duplex natura. Una diuina. ꝛ est duplex: vna signi ꝛ altera beneplaciti. Uolūtas eni beneplaciti: est: qua vult aliqd simpliciter ꝛ absolute. Et sic xp̄s voluit miraculū publicari: qa cōtra volūtatē beneplaciti nihil fit: ſꝫ bn̄ fit ꝯtra volūtatem signi. Alia fuit volūtas humana. Et sic xp̄s voluit quodāmō: ꝛ quodāmō noluit miraculū publicari. qa voluit: ad dei gloriaꝫ: noluit aūt: vt ostēderet humanā laudē fugiēdaꝫ. Sicut enim sunt aliqua partiꝫ volūtaria ꝛ partim inuolūtaria: vt dicit iij. Ethi. de eo qui proijcit merces in mari: vult ꝛ nō vult: diuersis respectibus: q: non vult absolute: vult tn̄ i tali casu positus. ꝛc̄. ¶ Jn dominica.xiij. est euangelium. Jn illo tēpore dixit iesus discipulis suis. Beati oculi: qui vident que vos videtis ꝛc̄. Luce. x. Circa quod possunt dsputari se. q.

ℂ Primo: vtrum sit verum: qđ dictum est apostolis.f. Beati oculi q vidẽt que vos videtis.

ℂ Secundo: vtruȝ in statu vie deus possit immediate a nobis amari.

ℂ Tertio: vtrum modus de diligẽdo deũ toto corde τc. qui multiplicatur in ꝑcepto predicto possit in via seruari.

D primã.q.sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ non sit verꝰ ꝙ beati oculi q vidẽt que vos videtis. ℂ Primo sic. Jo. vlt. scribitur. Beati q nõ viderũt τ crediderũt. ℂ Scḋo sic. Aut loquit de visione interiori per fidẽ: τ hoc nõ: q: multi ꝓphete: τ reges viderũt: hoc mõ visiõis xp̄z Unde Jo. viij Abraã vidit diẽ meũ: τ gauisus est nõ aũt de exteriori: q: exteriori visione etiam viderunt iudei: sacerdotes: τ pharasei. Unde Jo. xv. De iudeis nũc aũt viderunt τ oderũt me: τ patrẽ meũ: Sȝ oculi eorũ nõ fuerũt beati: Ergo nec oculi apostolorũ. ℂ Tertio Beatitudo dicitur status omnũ bonoꝝ cõgregatiõe perfectus. Sȝ apostoli vidẽtes xp̄m hic in terra non cõsequebãtur beatitudinẽ: q: vt dicitur. Exo. xxxiij. Nemo videbit deũ τ viuet: Ergo nõ erant dicendi oculi eoꝝ beati. ℂ In oppo. ẽ euãgeliũ p̄n̄s. ℂ Rñdeo dicendũ: ꝙ beatitudo. est duplex. Una rei: que cõsistit ꝑncipaliter i aspectu τ fruitiõe diuinitatis: τ ex cõsequenti in visione humanitatis xp̄i: τ sic habet in patria. Alia est beatitudo in spe: que in p̄n̄ti vita cõsistit. τ sic habet in via: in viris excellẽtibus virtute. Et de ista loquitur hic. Scḋo notãdũ: ꝙ sm ꝙ duo oculi dicũtur in hoie: scilȝ interiores: τ exteriores. ita duplex dicit visio.f. visio interior q̃ fit per internã spirationẽ: đ qua dicitur ad. Ephe. i. Deus det vobis spiritũ sapiẽtie: τ reuelationis in agnitionẽ: illuminatos oculos cordis vestri. De ista visione dicitur Jo. viij. Abraã vidit diẽ meũ τ gauisus est: τ horũ quidem oculi beati beatitudine spei. De quibus dicitur Jo. vlt. Beati qui nõ viderũt. f. corporaliter: τ crediderũt. f. per fidem per dilectionẽ operantẽ: xp̄z incarnandũ: τ passuȝ: pro humani generis salute. Alia est visio pure corporalis que cõmunis fuit apostolis: τ iudeis. Et de ista non loqtur. Alij autẽ fuit: qui vtraqȝ visione viderũt xp̄z. f. τ interiori visione fidei: τ exteriori: vidẽtes eũ inter hoies cõuersantem τ miracula soli deo ꝓpria operantẽ. Et de tali visione dicitur Jo. i. Vidimus gloriã eius: quasi vnigeniti a patre. Utrũqȝ eni modũ vidẽdi habuit. Jo. τ alij apostoli: q: cũ eo fuerũt corporaliter cõuersati: τ sic viderũt sensibiliter opera: virtutẽ totius creature excedetia: sicut suscitatio mortuoꝝ: illuminatõ ceci: τ cõsimilia Ex quibus visu mẽtis ceperũt eius diuinitatẽ: in carne latentẽ. Et hoc mõ oculi vidẽtes xp̄m beati. f. qui. f. vt dicit magnꝰ Albertus: q sic xp̄m exterius aspexerũt: q interius diuinitatem per fidẽ: in eo ex exterioribus miraculis intellexerũt. Uel sic ecõuerso: q. f. interiora diuinitatis xp̄i intellexerũt: vt eã vnitam humanitati: quã videbãt crediderunt. Et tali modo nunq̃ȝ est visus. nisi a p̄n̄ibus deitatem τ humanitatem eiꝰ cognoscẽtibus. Et hoc ẽ qđ dicit beati oculi qui vident que vos vidistis. ℂ Ad rõnes in oppo. ℂ Ad primã rñdetur: ꝙ nõ opponitur. Unde est notandũ: ꝙ duplex dicit beatitudo etiaȝ in via quedaȝ rei: que cõsistit in munere diuino: siue per participationeȝ diuini muneris: de quo quanto alicui plus cõceditur: tãto beatior est. Et sic quãtũ ad hoc dicitur hic: beati oculi qui vident τc. Quia hoc munus grãde habuerunt: Alia est beatitudo spei. que consistit in merito. Unde sm hanc: tanto quis est beatior: quãto põt plus mereri. Plus aũt meretur: qui credit: τ nõ vidit: q̃ȝ qui videns credit. ℂ Ad scḋaȝ rñdetur: ꝙ loqtur de visiõe vtraqȝ: sicut dictũ est. ℂ Ad tertiã rñdetur: ꝙ nõ loqtur đ btī tudine patrie: sȝ de illa que dicit spei: q habet in via. Uel dicẽdũ: ꝙ tales dicũtur btī τ nõ prophete: q: lȝ ꝓphete aliqui viderũt xp̄m: p fideȝ: a longe ꝓspiciendo: nõ tñ vi-

derunt eum pñtem: inter eos cõuersando: sicut viderunt apostoli: Et ideo dicuntur beati: quia in eis fuit completum: quod antiqs patribus fuerat promissum.

Ad secũdã. q. sic procedit. Et videtur ꝙ de⁹ in statu vie nõ possit imediate a nobis amari. ¶ Primo sic. Incognita amari nõ possunt: vt diẽ. Augu. x. de trini. ⁊ philosophus. ix. Ethi. Sed nos in statu vie nõ videmus imediate deũ: ꝗ nõ per essentiã: ʒ per speculũ in enigmate vt dicitur. i. Cor. xiij. Ergo nec ipsum immediate p essentiã amare possum⁹. ¶ Secũdo sic. Cognitio patrie excedit cognitionẽ vie. inquantũ homo videt in patria deuʒ p essentiã. Si ergo in via hõ imediate per essentiam amaret deũ: caritas patrie nõ excederet caritatẽ vie qđ est falsuʒ. ¶ Tertio Hõ a deo disiũgitur per peccatũ. ſm illud Isa. lix. Pctã vestra diuiserũt inter vos et deuʒ vestruʒ: Sed peccatũ magis est in voluntate: ꝗ̃ in intellectu: Ergo minus hõ põt in statu vie diligere deuʒ imediate: ꝗ̃ imediate eum videre. ¶ In oppo. est euãgeliũ pñs. vbi dr̃. Diliges dñm deũ ⁊c. Scđo sic Cognitio vie per hoc qđ est mediantibus creaturis: dicit enigmatica: ⁊ euacuaẽ ĩ patria. i. Cor. xiij. Sed caritas nunq̃ excidet vt ibidẽ dicit Apostol⁹: ergo caritas nõ diligit deũ mediãte creatura: ʒ imediate: deo adheret. ¶ Rñdeo dicẽdũ: sub ista cõclusione: ꝙ deus ĩ statu vie imediate põt amari: ⁊ amaẽ a sctis. Vñ Aug. in libro cõfess. Ve illis q diligũt nutus tuos p te. Nutus aũt diuini dicunẽ participatio diuine bonitatis in creatura: Ergo deus a sctis amaẽ ĩ statu vie imediate: ʒ ſm ꝙ eius bonitas ĩ creaturis pticipaẽ. ¶ Pro qua ꝯclusione notandũ iuxta sctm̃ Tho. in tertio ꝙ in potẽtijs: ordinatis ita ẽ. ꝙ vbi terminaẽ operatio prioris potẽtie: ibi icipit operatio sequẽtis. sicut pʒ ꝙ sensus terminatur ad imaginationẽ: q est motus factus a sensu: ſm actũ intellectus: in termino imaginationis icipiẽ q: fantasmata accipit p obiecto: vt diciẽ tertio de anima. Et ideo illaꝝ reꝝ: que nõ habent fantasmata: cognitionẽ nõ põt accipere. nisi ex rebus: quaꝝ sibi representant fantasmata. Vñ in statu vie: i qua accipit a fantasmatibus: non põt immediate videre: sed oportet ꝙ ex visibilibus: quoꝝ fantasmata capit ad eius cognitionẽ deueniat. Quãuis aũt ipsaʒ dei essentiã nõ videat immediate: tñ cognitio intellect⁹ ad ipsuʒ deũ terminaẽ q: ipsum esse: ex effectibus cõprehẽdit. Vñ operatio voluntatis circa ipsum deum immediate esse potest nullo medio interueniente: quod ad voluntateʒ pertineat: multis tamen medijs precedentibus ex parte intellectus: quibus in deum cognoscendum peruenit. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primam respondetur negãdo consequẽtiaʒ. Et ratio est: quia quãuis incognita amare non possumus: Oportet enim ꝙ amor sit cogniti: ⁊ nisi aliqualiter: tamen non oportet: ꝙ sit idem ordo cognitionis ⁊ dilectionis. Nam dilectio est cognitionis termin⁹. Et ideo vbi desinit cognitio scilicet in ipsa re: que per aliam cognoscitur: ibi statim dilectio incipere potest. Et ita illud quod cognoscitur in alio: potest in se ipso amari. ¶ Ad secundam respondetur negãdo cõsequentiam. Et ratio est: quia quanto bonum plenius cognoscitur: tanto magis est amabile: et precipue illud bonum: quod est finis: et in quo non inuenitur aliud quo offendatur affectus. Et ideo quia deus plenius cognoscitur in patria: ꝗ̃ etiam nunc: plenius amabitur: Sed ista diuersitas ex parte cognitionis erit per id: quod est proprium cognitioni: sciʒ cognoscere per se: et in alio. Et ideo non erit vnius rationis cognitio vie ⁊ patrie. In affectu autem erit p diuersitatem: non eius per quod ad eaʒ pertineat. sed per diuersitatem cognitionis: et tamen erit eadem ratio amoris. sed differt amor per maius: et per minus. ¶ Ad

tertiam rñdetur negando ɔñam. Et rõ ẽ: q̃ per caritatẽ tollitur auersio a deo: que est p̃ peccatum: nõ autẽ per solã cognitionẽ. Et ideo caritas est: que diligendo aiam immediate deo cõiungit spũali vinculo vnionis.

AD tertiaz. q. vtruz modus ille de diligendo deuz toto corde: qui implicatur in p̃cepto p̃dicto: possit in via seruari. sic p̃ceditur. Et videtur: q̃ nõ possit in via obseruari. ¶ Primo sic. Nõ possumus in hac vita sine peccato manere. i. Jo. i. Sed cũ quis peccat: nõ diligit deũ toto corde: Ergo illud preceptũ nõ põt totaliter in via adimpleri. ¶ Scdo sic. Nõ põt simul cor ad multa se habere: Sʒ opʒ dũ in hac vita sumus q̃ cor rebus tpalibus aliq̃ñ apponamꝰ: ergo nõ põt homo in hac vita toto corde deũ dilige. ¶ Tertio sic. Nõ põt deus a nobis totaliter diligi: ergo p̃ cõsequẽs toto corde nõ possumꝰ diligere. Cõsequentia videtur bona. Añcedẽs p̃ʒ. Deꝰ nõ põt intellectu cõprehendi. vt totaliter videatur: ergo nõ põt cõprehendi affectu: vt totaliter diligatur. Cõsequentia est bona: q̃ amor sequitur cognitionẽ. ¶ In opposi. est p̃sens euangeliũ. Dicit eni Hiero. Qui dicit deũ aliquid impossibile p̃cepisse hominibus: anathema sit: Sed hoc deus p̃cepit oibꝰ in statu vie existentibꝰ: ergo hereticũ est dicere: q̃ predictũ p̃ceptũ nõ possit in via obseruari. ¶ Rñdeo dicẽdum iuxta sanctuʒ Tho. q̃ totũ ⁊ perfectũ idem ẽ vt phil. dic. Nõ aũt p̃fecti in hoc ɔsistit: vt nihil ei desit. Ʒ hoc ɔtingit dupliciter. aut ita: q̃ nihil desit eoꝝ: que natũ est habere. aut ita q̃ nihil desit eoꝝ: que dʒ habere. sicut aliq̃s habet perfectã quãtitatẽ: quãtũ regrit humana natura. ⁊ si nõ habeat quantitatẽ gigantis: quã possibile est esse in humana natura. Prima ergo perfectio humane nature est in statu glorie: quãdo hõ habebit totum hoc: q̃ possibile est eẽ in humana natura. Sed scda p̃fectio est nature cõdite. q̃ñ. s. hõ habeat totũ hoc: q̃ð deberet habere: sm̃ rẽ ptus illud. Et sm̃ hoc etiã duplex totalitas in dilectione dei attenditur. Una qua nihil deerit de ijs: q̃ põt hõ expendere in amorẽ dei: quẽ in dilectione ponat: ⁊ de prima totalitate ponit̃ ista cõclusio: q̃ hec q̃deʒ perfectio: siue totalitas nõ p̃cipitur: vt faciẽda: Ʒ magis ostẽditur: vt sciatur: quo perueniẽdũ est: vt dicit Augusti: Ʒ sic impletur in patria. q: ibi mens fertur in deũ totaliter ⁊ p̃fecte: quãtuʒ sibi est possibile: ⁊ sine aliq̃ interruptione. Alia aũt est totalitas sm̃ quaʒ: nihil hõ subtrahit de ijs: que dʒ ponere sm̃ ip̃s illud in amore dei: ⁊ hec totalitas excludit omne: q̃ð est ɔtrariũ repugnãs dilectioni diuine nõ aũt id: quod ad ip̃s actũ dilectionis intercepit: q: semp agere sm̃ actum virtutis: nõ est nisi eoꝝ: q sunt in statu beatitudinis. q̃ perfectio felicitatis est in operatione. perfectio virtutis est in habitu. ⁊ ita adimpletur via: q̃ñ nihil diligitur cõtra deuz. Ista eni perfectio est que dʒ inesse ex debito necessitatis. vt puta: q̃ diligatur deus toto corde. i. intellectu sine errore: quod nõ faciunt infideles: ⁊ sortilegi tota anima. i. voluntate sine cõtradictione: q̃ð nõ faciũt: qui post cõcupiscẽtias suas currũt ex omnibus viribus. i. operibus: que explentur per vires anime ⁊ corporis: quod nõ faciũt q̃ mẽbra sua exhibent seruire iniquitati ad iniq̃tatem: ⁊ tota mẽte. i. iugi memoria: q̃ð nõ faciunt cupidi ⁊ auari: quia vbi est thesaurꝰ tuus ibi ⁊ cor tuũ ẽ. Albertꝰ sic ex toto corde dilige: vt motus vite ad ipsum referas: ex tota anima vt intelligẽtiam ⁊ voluntatẽ ⁊ memoriam cum corporalibus organis ad ipsum cõuertas: ex omnibus viribus: vt nihil tibi de viribus tuis retineas vel attribuas tibi. ex omni mente tua: vt omnia ordines caritatis ordine. vt nihil inordinatuʒ relinquas. Sic enim attingit caritas a fine vsq̃ʒ ad fineʒ fortiter: ⁊ disponit oĩa suauiť.

¶ In dominica decimaquarta est euangelium. Dum iret iesus in Hierusalem ⁊c. Luce. xv. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo:vtrū ad sanandū leprā peccati sit necessarium confiteri sacerdoti.

¶ Secundo:vtrum nouem leprosi nō reddentes gratias christo:de eorū curatione: peccauerunt mortaliter.

a Ad primam questionem sic proceditur. Et videtur ꝙ ad sanandum lepram peccati:non sit necessarium confiteri sacerdoti.

¶ Primo sic. Curatio lepre peccati precedit confessionē. Unde in euāgelio dr̄:ꝙ isti decē leprosi dū irent ad ostēdēdū se sacerdotibus:mūdati sunt:ꝛ ita anteꝙ̄ se ostēderent: ergo videtur ꝙ ad curationē lepre peccati cōfessio nō sit necessaria. ¶ Scdo sic. Aliquibus est peccatū dimissū sine hoc:ꝙ cōfessi legunt:sicut pȝ de Petro:ꝛ Magdalena: etiam de Paulo:Sed nō minoris efficatie ē gratia remittēs peccatū nūc. quā tūc fuerit: ergo nec nūc est de necessitate salutis cōfessio. ¶ Tertio sic. Dato ꝙ necessariū sit cōfiteri:nō videtur:ꝙ sacerdoti:penitētia ē sacramētū necessitatis sicut etiā baptismus: Sȝ in baptismo ppter sacramēti necessitatē:est minister quilibet hō:Ergo in penitētia sufficit cuilibet confiteri. ¶ Quarto sic. Ad cōfessionē nō obligamur:nisi ex diuina institutione:Sȝ diuina institutio nobis proponit Jacobi.v. Cōfitemini alterutrū peccata vestra. vbi nō fit mentio de sacerdote: Ergo etiā:si cōfitendū est:nō est necessariū ꝯfiteri sacerdoti. ¶ In oppo. est euāgeliū pñs. vbi dn̄s decē leprosis pcepit se pñtari sacerdotibus. vbi ponitur signū mūdationis lepre peccati per sacramētū penitentie: Ergo videtur:ꝙ solis sacerdotibus sit fienda cōfessio. ¶ Rn̄deo dicendū sub duab⁹ cōclusionibus Prima est:ꝙ ꝯfessio est de necessitate salutis ei:qui peccati mortalis leprā incurrit. Ista cōclusio declarat sic iuxta scm̄ Tho. Passio xp̄i sine cuius virtute nec actuale:nec originale peccatū dimittitur in nobis operat per sacramētorū susceptionē:ꝗ ex ipsa efficaciā hn̄t:ꝛ ideo ad culpe remissionē ꝛ actualis:ꝛ originalis requirit sacramētū ecclesie:vel actu susceptū:vel saltem voto:qn̄ articulus necessitatis nō contēptus sacramētū excludit:ꝛ per ꝯsequēs illa sacramēta:que ordināt cōtra culpā:cū qua salus esse nō pōt:sunt de necessitate salutis. Et ideo sicut baptismus:quo deletur peccatū originale:est de necessitate salutis:ita ꝛ penitentie sacramētū. Sicut aūt aliquis p hoc ꝙ baptismū petit:se ministris ecclesie subijcit. ad quos pertinet dispēsatio sacramēti. ita etiā per hoc ꝙ cōfitetur peccatum suū:se ministro ecclesie subijcit:vt per sacramētum penitētie ab eo dispēsatū: remissionē cōsequat:qui congruū remediū adhibere nō pōt:nisi peccm̄ cognoscat. quod fit per confessionē peccātis. Et ideo cōfessio est de necessitate salutis eius:q in peccatū mortale cecidit. Secūda ꝯclusio:ꝙ necessario sacramētalis cōfessio faciēda ē sacerdoti:si adest vel haberi pōt. Probatur ꝯclusio. Absolutio penitētis ppter quā fit cōfessio:nō pertinet nisi ad sacerdotes:qb⁹ claues ecclesie cōmisse sunt:Ergo cōfessio dȝ fieri sacerdoti. Preterea sic. Gratia que in sacramētis datur:a capite in mēbra descēdit. ꝛ ideo solus ille est minister sacramētoꝝ: in quibus gratia datur:q habet ministerium supra corpus christi. Uerum quod solius sacerdotis est qui consecrare euchariſtiā potest. ꝛ ideo cum in sacramento penitentie:gratia conferatur:solus sacerdos est minister huius sacramēti. ꝛ ideo soli faciēda est sacramētalis confessio:que ministro ecclesie fieri dȝ. Diximus si adest vel haberi potest. quia alias cōfessio fieret laico: vt infra dicetur. ¶ Ad rōnes inoppositum. ¶ Ad primā rn̄detur negando consequentiam. Et ratio est:quia cum irent ad ostendendum se sacerdotibus iam propositum intelligebantur habere cōfitendi:ꝛ hoc sufficit sicut dictū est. ¶ Ad secūdam respondetur dupliciter. Primo: quia licet illorum non legatur confessio:potuit tamen esse. Multa eniȝ sunt facta:que non sunt scripta. Secundo respnodetur negando consequentiam. Et ratio est:quia nō

est idem de aliq̄s ministris ecclesie: ⁊ de christo. Christus enim habuit potestatem excellentie in sacramentis. Unde sine eis que ad sacramentum pertinent: potuit ⁊ potest rem sacramenti conferre. ¶ Ad tertiam respondetur negando ꝑnam: regulariter: in casu tamen necessitatis conceditur. Unde sicut baptismus est sacramentum necessitatis. ita ⁊ penitentia. Baptismus autem: quia est sacramentum necessitatis: habet duplicem ministrum. Unum cui ex officio baptizare incumbit: sicut sacerdotem. Et aliud: cui ratione necessitatis dispensatio baptismi committitur. Et ita etiam minister penitentie: cui confessio est facienda: ex officio: est sacerdos. Sed in necessitate: etiam laicus vicem sacerdotis supplet: ⁊ ei confessio fieri potest. Unde de pe. di. vi. dicitur. Tanta est vis confessionis: vt si sacerdos deest: confiteatur homo ꝓximo suo: qui licet potestatem absoluendi non habeat: efficitur tamen dignus venia ex desiderio sacerdotis. ¶ Ad quartam respondetur negando ꝑnam. Et ratio est: quia Jacobus loquitur ex suppositione diuine institutionis. Et quia diuinitus institutio precesserat: de confessione sacerdotibus facienda: per hoc quod eis potestatem remittendi peccata in apostolis dedit: vt patet Jo. xx. Et ideo intelligendum est: quod Jacobus confessionem esse faciendam sacerdotibus monuit in verbis predictis.

AD secundam. q. sic proceditur. Et videtur quod leprosi non redeuntes ad dandum gloriam deo: et gratias referendo de curatione eorum: non peccauerant mortaliter. ¶ Primo sic. Quia ingratitudo non semper est peccatum mortale: vtpote quando ꝓcedit ex quadam negligentia: aut ex aliqua indispositione hominis ad virtutem. Isti autem potuerunt aliqua huiusmodi occasione non redire ad dandum gloriam deo. Ergo non videtur peccasse mortaliter. ¶ In oppo. videtur esse euangelium: per illos nouem videtur reprobare de hoc. ¶ Respondeo dicendum nostro iudicio quod illi peccauerant mortaliter: quoniam in illa eorum negligentia videntur incurrisse ingratitudinis vicium. non recognoscentes beneficium susceptum: nec laudantes: ⁊ glorificantes dominum: que magnis clamoribus ⁊ precibus propulsarunt: vt eorum misereretur sanando eos a lepra. Unde sunt sicut illi de quibus Apostolus ad Ro. i. Non sicut deum glorificauerunt: aut gratias egerunt: quo circa meruerunt de suscepto beneficio priuari. nisi quia dominus altissimus benignus est super gratos ⁊ malos: Lu. vi. ¶ Ad rationem in oppo. respondetur: quod ingratitudo illa videtur processisse non ex simplici quadam negligentia. sed ex interiori contemptu graue suscepte. Creduntur enim fuisse decem leprosi a sacerdotibus: quibus se presentauerunt qui doctrine christi ⁊ miraculis detrahebant ⁊ secundum eorum informationem attribuebant suam sanationem obseruationi legis: ⁊ non virtuti christi: licet a principio fideliter: ⁊ deuote poposcissent ab eo sanari.

¶ In dominica decimaquinta est euangelium. Nemo potest duobus dominis ⁊c. Mat. vi. Circa quod possunt hec disputari.

¶ Primo: vtrum homo potest duobus dominis seruire.

¶ Secundo: vtrum potest quis deum odio habere.

¶ Tertio: vtrum omnis sollicitudo temporalium sit prohibita.

AD primam sic ꝓceditur. Et videtur quod homo potest seruire duobus dominis. ¶ Primo sic. Quis potest sibi constituere duos fines: temporalem: ⁊ eternum non referendo vnum ad alterum: Ergo ⁊c. Consequentia videtur bona: quia inde non potest duobus dominis seruire: quia non potest simplicitas: ⁊ vnitas intentionis anime manere. Antecedens ꝓbatur multipliciter. Primo sic. Nihil ꝓhibet eundem motum esse gratie ⁊ nature: sicut diligere: quia bonus: quod respicit naturam: ⁊ diligere: quia bonus quod respicit gratiam: Ergo nihil prohibet eundem actum referri ad finem nature: ⁊ finem gratie: Sed finis nature semper est in creatura: finis gratie in creatore. Unius ergo ⁊ eiusdem actus potuerunt constitui duo fines: non referendo vnum ad al

ternum. ¶ Secūdo sic. Quom ratio sit vna
potentia habēs partē superiorem: ⁊ inferio
rem rōne superioris: pōt moveri in deū. ra
tione inferioris: que cōiuncta est sensibilita
tiui id: quod est necessarium: ita tn̄ ꝙ nec
hunc finem ponat ordinatū ad aliū. ¶ Ter
tio sic. Potest quis ire ad sanctum Jacobū
ex voto facto ex caritate. Item potest ire ex
naturali pietate ad videndū fratrem suū: er
go eadem actio potest esse ex caritate: et ex
naturali pietate. Sed caritas refertur ad fi
nem eternū: naturalis pietas ad finem tēpo
ralē: Ergo sunt duo fines vnius actionis: tē
poralis: ⁊ eternus. ¶ In opp. est euangeliū
presens. Unde August. in sermone dñi de
monte exponens illud si oculus tuus fuerit
simplex ⁊c̄. Nisi cor simplex fuerit: mūdū
non erit. Simplex aūt quō erit: si duob⁹ do
minis seruiat: nec vna intentione reꝝ eter
naꝝ purificet actionem suam: sed eam mor
talium rerū amore obnubilet? Nō pōt ergo
mūdum ⁊ simplex cor esse: si diuidatur intē
tio: ⁊ cōstituantur duo fines in tēporalibus
⁊ eternis. ¶ Rñdeo dicendum iuxta Al
bertum magnum: ꝙ nemo. i. nullus hō cū
sit vnitus: ⁊ omnia sua tam in corpore: q̄z in
anima reducantur ad vnum: potest esse di
uisus in duos dominos. Sicut enim vnum
membrū nō est duoꝝ corpoꝝ: nec vna auis
facit duos nidos. nec vnus bos in duobus
trahit agris. sic nec vnus indiuisus homo
duobus dñis seruire pōt. Duob⁹ dicit. Ec
ce i quo notatur dñiꝝ diuersitas. Unde vter
q̄z terminus ē formaliter accipiēdus. Duo
enim formaliter acceptus: principium est al
teritatis. sicut dicit Pitagoras: eo ꝙ est pri
mus recessus ab vnitate. dñi aūt formaliter
sunt dñi: forma dñationis differētes: ⁊ hoꝝ
vnus: nō est sub altero: q: quoꝝ vnus ē sub
altero: materialiter sunt plures: ⁊ sm̄ formā
dñiꝝ sunt vnus solus. Duo ergo formaliter
dñi nō cōueniūt in legibus: ⁊ preceptis. Et
si vnus est vrbane potestatis in preceptis:
aliter est tyrannus. Et ideo dicit glo. de cō-
traria operantibus dñis. Pro responsione
ad argumenta iuxta Alex. de ales. iii. iij. est
notandum: ꝙ constituere duos fines. s. tem
poralem: ⁊ eternum: contingit ita: ꝙ sint or
dinati: vt vnus propter alium. Hoc contin
git dupliciter: ita ꝙ ponatur eternū finis
vltim. et temporale vero finis pxim⁹. Uel
econuerso. vel ita: ꝙ nō sint ordinati: s; vtrū
q̄z principaliter intēdatur: temporale ⁊ eter
num. Si ponatur eternum finis vltimus et
temporale finis ordinatus ad finem. distin
guent alij sic. quia aut est actio spiritualis:
aut corporalis. Si spiritualis: vt predicatio
⁊ oratio. ⁊ huiusmodi: nō potest referri ad
temporalem finem. vtdum ad pecuniā: ⁊ per
cōsequens ad finem eternum. s. deum. Un
de phas non c̄ et vt aliquis predicaret: aut
celebraret diuina isto fine: vt acquireret tē
poralia: de quibus substentaretur ad serui
tium dei. Si vero sit actio temporalis: sicut
est laborare in vinea, dicunt: ꝙ potest refer
ri ad finem corporalem. dum tamen refera
tur postmodum ad deum: vt fodere in vi
nea ad pecuniam acquirendam: qua susten
tetur ad seruitium dei. Si autem econuerso
finis proximus ponatur deus: ⁊ finis vlti
mus temporale: peruersissimū est. Nam vt
dicit Augustinus. humana peruersitas est
fruendis vti: hoc est diuina ad aliud finem
referre. Et sm̄ hoc exponitur illud. Eccle
siasti. ve ingredienti terraꝫ duabus vijs. di
cit glosa: Duabus vijs ingreditur: qui qd̄
dei est opere exhibet: et ꝙ mundi est cogi
tatione querit. Si vero constituantur duo
fines conprincipales, temporale ⁊ eternuꝫ:
accidit peruersitas: de qua dicit Augusti
nus: ꝙ peruersitas est vtendis frui. hoc est
temporalia quibus vtendum est: non refer
re ad eterna: quibus fruendum est. Secun
dum hoc accipitur illud ecclesiastici primo.
Non accesseris ad illū duplici corde. Et il
lud Jacobi. i. Uir duplex animo: incōstans
est in omnibus vijs suis. Glosa. Duplex ē
animo: qui vult gaudere cum seculo: ⁊ vult

gaudet cū deo. Istis habitis dicendum est ad argumēta singula. ¶ Ad primuz respōdetur negando ꝯsequentiā. Et rō est: q: motus nature ordinatur ad motū gratie. Gratia eni perfectio nature est. Unde in ordiē quodā se habēt natura et gratia. Unde ad illud quod dr̄ finis nature est in creatura: itelligendū est. q alter finis non est in creatura: et alter finis volūtatis peruerse. Uoluntas eni peruersa ꝓponit finē in creatura excludendo finē summū. Natura autez ponit finē summū in creatura ordinabilem ad finē summū. Nō ergo erit simile de motu nature: et gratie. et motu voluntatis. in finem tēporalē et eternū. ¶ Ad secundū respōdetur negando consequentiā. Et rō est: q: rō non potest ordinate moueri: si fm deliberationē equaliter constitueret finez deum: et id quod est nature necessariū. Nam motus iferioris partis rōnis. q: aliter peruerteretur. ¶ Ad tertiū rñdetur negando ꝯsequentiā. Et rō est. q: cum rō deliberat de fine naturalis pietatis: et de fine charitatis: ad hoc q sit ordiatus motus: et meritorius: necesse est: vt finis pricipuꝫ sit finis caritatis. Bene potest tñ finis pietatis naturalis scꝫ visio fris apud sanctū Jacobū eē causa accelerationis motus: non. tñ ex hoc ꝯstitueretur duplex finis pricipalis.

D scōam. q. sic ꝓceditur. Et videtur q hō deum odio habere non possit. ¶ Primo sic. Dicit Dionysius de di. noibus: q oibus amabile et diligibile est ꝑmuz bonuz et pulchruz. Hoc autez deus est. Ergo a nullo odio habetur: ¶ Secundo sic. Nullus pōt ipsam bonitatē odio habere: sicut nec malitiam velle. Malum eni est oino volūtariumvt dicit Dionysius quarto de di. noibus. Deus aūt est bonitas ipsa. Ergo nullus pōt eum odio habere. ¶ Tertio sic: Odium est aduersio quedam. Sed sicut dicit Dionysius primo. c. de di. noibus. Deus omnia ad seipsuz conuertit. Ergo nullus eum odio habere potest. ¶ In oppositum est pño euāgeliuz. ij. illud. Ps. Superbia eorum qui te oderunt: ascendit semper. Et Joannis. xv. Nunc aūt et viderunt et oderunt me et patrem meū. ¶ Rñdeo dicendum iuxta sanctum Thomaz. Odium est motus appetitiue potentie: que non mouetur nisi ab aliquo apprehenso. Deus autez dupliciter apprehendi potest ab homine. Uno modo fm seipsuz. puta cuz per essentiam videtur. Alio modo per effectus suos. cū. s. inuisibilia dei per ea que facta sūt intellecta conspiciuntur. Ista distinctiōe prestrata: sit ista prima ꝯclusio. Deus in seipso: odio haberi non potest. qm̄ ipse per essentiam est ipsa bonitas. quā nullus odio habere potest. q: de rōne boni est q ametur. Unde impossibile est: q aliquis videns deum per essentiā: eum odio habeat. Secūdo potest comprehendi per effectus suos. Et q: eorūz aliqui sunt: qui nullo modo possunt esse contrarij voluntati humane: sicut sunt: esse: viuere: et intelligere. Est conclusio scōa iuxta Albertum. q cum deus sit principium dans esse: et continens in esse: et gubernans ad optimuz sue nature: vnūquodqz: et cum omnia appetant. esse: sicut: et bonum a nullo potest haberi odio: sed in ista consideratione: omnia aut naturali aut animali aut intellectuali motu amant deum. Sunt aūt quidam effectus dei qui repugnant inordinate voluntati: sicut inflictio pene. et etiā cohibitio peccatorū per legem diuinam: que repugnant voluntati depravate per peccatū. et sic est tertia conclusio. Et fm hāc considerationez talium effectuuz ab aliquibus deus odio haberi potest. inquātū. s. apprehenditur pcōrū prohibitor: et penarū inflictor. ¶ Ad rōnes in opposi. ¶ Ad primā rñdetur: q dictū Diony. de appetitu naturali intelligitur: qui tñ in dānatis peruertitur per id quod addit ex deliberata volūtate. Uel dicendū: q rō illa ꝓcedit q̄ztum ad illos: qui vident dei essentiam: que est ipsa essentia bonitatis. ¶ Ad secūdam rñdetur eodem modo. ¶ Ad tertiā

respondetur: ꝙ deus conuertit omnia ad
seipsum: inquantū est essendi principiū: q:
omnia inquantū sunt: tendunt in dei simili-
tudinem: qui est ipsum ⁊c.

A ternam. q. sic ꝓceditur
Et videtur ꝙ non omnis
sollicitudo tpaliū sit pro-
hibita. ¶ Primo sic ex il-
lo Luc. x. Martha sollicita
es erga plurima. ¶ Secū-
do ex illo ad Ro. xij. Qui preest in sollici-
tudine. ¶ Tertio ex illo. i. Cor. vij. Qui cū
vxore est: sollicitus est: que sunt mundi: quo
modo placeat vxori. ¶ In oppo. videtur
euangelium pñs. ¶ Rñdeo iuxta dominū
Albertū dicendū: ꝙ duplex est sollicitudo.
Una est suffocās: ⁊ est quando vitalis spi
ritus: q: nobis lucet fide: ⁊ calet caritate sol
licitudine pñtis seculi: sic stringitur: vel ex
tinguitur: ꝙ ad deū se extendere nō potest
nec habere virtutem ad obsequiū xpi: nec
spirare auras spūs sancti: tunc fit omnino
quod dr̃ in Mat. xiij. ꝙ verbū iter spinas
cadens: a sollicitudinibus ⁊ curis seculi suf
focatur: ⁊ non fert fructū. Et hec sollicitu-
do est quādo tanta cura mūdanoꝝ habet.
ꝙ lucra mundana preponūtur diuinis. Et
hec sollicitudo hic interdicitur. Alia sollici
tudo spūs vitalem non stringens: nec operi
ens: vt extinguat: sed potius dilatans: vt il-
le qui totus ascendit per deuotionē ad de-
um: dilatatur: ⁊ in prouidentia cōmissorum
Et hoc modo dr̃ ad Ro. xij. Qui preest i
sollicitudine ⁊c. Et hec non iterdicitur: sed
conceditur. Et illis quibus incūbit precipi-
tur. j. Thi. v. Qui suoꝝ ⁊ maxime domesti
corum curam nō habet ⁊c. Est etiā sollici-
tudo circa temporalia bona: non tanq̄ȝ cir
ca finē vltimū: ⁊ principalia bona: sed sicut
circa organa: ⁊ instrumēta perueniendi ad
consequendū spūalia bona: ⁊ talis sollicitu
do est licita. sicut illa que fuit Marthe. Et
ex his pȝ responsio ad obiecta.

¶ Dominica. xvj. est euangelium. Ibat ie
sus in ciuitatem que ⁊c. Luc. vij. Circa qđ
mouetur tale dubium.

V Trum hoc miraculum quo
resuscitauit filiū vidue: fue-
rit sufficienter ostensiuū diui
nitatis xpi: siue ꝙ xp̄s eēt ve
rus deus. Et videtur ꝙ nō.
¶ Primo sic. Esse deū ⁊ hoiem: est pro-
prium xpi. Sed alijs multis tam veteri q̄ȝ
noui testamēti sanctis cōmune fuit resusci
tare mortuū. Ergo illa resuscitatio mortui
non fuit sufficiens ad ostendendū diuinita
teȝ xpi. ¶ Scdo sic. Uirtute diuinitatis ni
hil est maius. Sed aliqui fecerunt maiora
miracula: q̄ȝ xp̄s. Dicitur. n. Jo. iiij. Qui
credit in me opera que ego facio: ⁊ ipse fa
ciet: ⁊ maiora horum faciet. Ergo videtur
ꝙ hoc miraculum: nec alia que xp̄s fecerit
fuerunt sufficientia ad ostendendū diuinita
tem xpi. ¶ Tertio sic. Ex particulari non
sufficienter ostenditur vniuersale. Sȝ istō
miraculum fuit quoddā particulare opus.
Ergo ex illo nō sufficienter demonstrata ē
diuinitas xpi. ¶ In oppo. est euangelium:
in quo ex magnitudine miraculi: dicitur: ꝙ
accepit omnis timor. s. admirationis: ⁊ glo
rificabant deū. Item pȝ ex illo. Jo. v. Ope
ra que dedit mihi pater: vt faciam: ipsa te-
stimonium perhibent de me. ¶ Respon-
deo dicendū sub ista ꝯclusione. Miracu-
lum hoc: quod xp̄s fecit: sufficienter osten-
dit diuinitatem xpi: siue xp̄m esse deū. Ista
conclusio pȝ: q: suscitatio mortui: ſm ipsam
speciem operis: transcendit omnem pote-
stateȝ create virtutis. Et ideo non poterat
fieri: nisi virtute diuina. Secūdo pȝ ꝓpter
modum obseruatum in faciendo hoc mira
culum. q: non orando sed imperādo ꝓpria
virtute fecit. Unde dr̃ Luc. vj. ꝙ virtꝰ exi
bat de illo: ⁊ sanabat omnes. Per hoc ostē
ditur sicut: dicit Cirillus: ꝙ non accipiebat
alienam virtutē: sed cū esset naturaliter de
us: ꝓpriā virtutem super infirmos ostēde
bat. Alij autem sancti: qui fecerunt miracu
la faciebant hec implorando diuinam po-
tentiam: ⁊ clementiam: non imperando. E

si aliquando in talibus imperabat: hoc nō erat ppria virtute sed exprimendo virtutē xp̄i tanq̄ ministri et non domini. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primā rn̄detur negando consequentiā. Et rō est. q2 christus operatus est hoc miraculum: et alia: ppria virtute: quod non fecerunt alij: sed virtute diuina. Unde quisq3 alius homo aliquid eorū fecit: ipso faciente fecit. hoc aūt ipse: nō alijs facientibus fecit. vt dicit Aug. ¶ Ad scdam rn̄detur negando cōnaz. Et rō est: q2 licet xp̄s dederit apostolis ptātem miracula faciendi: et maiora q3 ipse fecerat: per se ipsum. Maximū enī inter miracula christi fuit: q3 ad tactū fimbrie eius sanabantur infirmi: vt habetur Math. ix. sed de Petro legitur. Act. v. q3 ad eius vmbrā sanabantur infirmi: Maius autem est q3 sanet vmbra: q3 fimbria: non tn̄ apostoli fecerunt miracula virtute propria: sed virtute christi. Et ideo rō non procedit. ¶ Ad tertiam respondetur ēt negando consequentiā. Et ad probationē respondetur: q3 qn̄ aliquod particulare opus propriuz est alicuius agētis: tunc per id particulare opus probatur tota virtus agentis. sicut cum rōnari sit propriuz hoīs: ostēditur aliquis esse homo: ex hoc ipso: q3 rōcinatur circa quodcūq3 particulare propositum. Et siliter cum propria virtute miracula facere sit solius dei: sufficienter ostensuz est xp̄m esse deū: ex quocūq3 miraculo: qd̄ propria virtute fecit.

¶ In dn̄ica decimaseptima est euangeliū. Cum intrasset iesus domuz et c̄. Luc. xiiij. Circa quod possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrum appetere prelationem sit peccatum.

¶ Scdo: vtrū ambitio sit peccatuz.

Ad primā. q. sic pcedit. Et videtur q3 appetere plationez vt ep̄atum sit licitū: et nō sit peccm̄. ¶ Primo sic. Dr̄. i. Thi. iij. Qui ep̄atuz desiderat: bonū opus desiderat. Sed licitū et laudabile est bonū opus desiderare. Ergo licitum est desiderare prelationē: siue ep̄atum. ¶ Scdo sic. Status ep̄orum est perfectior q3 status religiosoz. Sed laudabile est: q3 aliqs desiderat ad statum religiosoz trāsire Ergo ēt laudabile est: q3 aliqs appetat ad ep̄atum: vel prelationē promoueri. ¶ Tertio sic. Facta sanctoz: que in scriptura narrantur: proponuntur nobis in exemplum. Sed legitur Isaie. vj. q3 Isaias se obtulit ad officiū predicationis: qd̄ precipue conuenit prelatis. Ergo vr̄ q3 appetere prelationem: siue ep̄atum: sit laudabile. et ita non sit peccatū. ¶ In oppo. est euangelium p̄ns vbi dominus reprehendit eos: qui primos accubitus digebant. Secundo est illud q3 dicit Aug. xix. de ciuitate dei. Locus superior: sine quo populus regi nō potest: et si administretur: vt decet. tamen indecenter appetitur. ¶ Rn̄deo dicendum iuxta sanctum Thomaz: in scda scōe. q3 in episcopatu tria possunt considerari. quorum vnum ē principale et finale: sc3 episcopalis opatio: qua vtilitati proximorum intendit. fm illud Joannis vltimo. Pasce oues meas. Aliud est altitudo gradus: q3 episcopus siue prelatus super alios constituitur fm illud Mathei xxv. Fidelis seruus et prudens: quem constituit dominus super familiam suam. Tertium autez est: q3 consequenter se habz ista sc3 reuerentia: et honor: et sufficientia temporalium: fm illud. j. Thi. v. Qui bene presunt presbyteri: duplici honore digni habeantur. Qua consideratione habita: respōdetur per conclusiones. Prima est appetere episcopatum rōne huiusmodi circumstantium bonorum. sc3 reuerentie honoris et sufficientie temporalium: est illicituz. Pz q3 hoc pertinet ad cupiditatem vel ambitionem. Unde contra phariseos dominus ait Mathei. xxiij. Amant primos accubitus in cenis: et primas cathedras in synagogis. salutationen in foro. et vocari ab hominibus rabi. Secunda conclusio. quantū ad secundum sc3 ad celsitudinem gradus: appetere prelationem: siue episcopatum est

Illicitum ⁊ peccatum. Patet: q hoc est pre sumptuosum. Patet. Nullus debet appe- tere supra suas vires: non sibi proportiona tum. aliter enim esset stultus. Horatius qui nescit campestribus abstinet ab armis. Sz ad episcopatum nullus est idoneus: nisi qui sm gradum ⁊ conuenientiam omnes alios excedit in conuersatione ⁊ contemplatione ita vt in conspectu suo alij sint grex. Unde hanc idoneitatem de se presumere: maxime superbie est. Unde dominus Mathei. r. arguit discipulos: primatum querentes di- cens. Scitis quia principes gentium domi nantur eorum ⁊c. vbi Criso. dicit. Per hoc ostendit: q gentile est: primatus capere. Et sic gentium comparatione: eorum animam estuantem conuertit. Tertia conclusio. Ap petere proximis prodesse est: sm se lauda- bile: virtuosum. Uerum quia hoc prout est episcopalis actus habet annexam gra- dus celsitudinem. Est conclusio quarta. q videtur presumptuosum: q aliquis preesse appetat ad hoc q subditis prosit: nisi mani festa necessitate imminente. sicut Grego. di cit in pastorali q tunc laudabile erat episco patum querere: quando per hoc q̄sq̄z du- bium non erat ad supplicia grauiora perue nire. bene tamen absq̄z presumptiōe potest quilibet appetere talia opera facere: si eum contigerit in tali officio esse: ita q opus bo num cadat sub desiderio. non autem princi- patus dignitatis. Unde Criso. dicit super Mat. Opus quidem desiderare bonum: bonum est: primatum autem honoris concu- piscere: vanitas est. Primatus enim fugi- entem se desiderat. desiderantem se horret. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primam rndetur: q Apostolus illud dixit: vt dicit Grego. in pastorali: illo opere quando ille preerat: prius ad martyrium ducebatur. Et sic nihil aderat i episcopatu: q appeti pos set nisi bonum opus. ¶ Ad secundam res pondetur negando consequentiam. Et rō est. quia non est eadem ratio de statu religiōis: ⁊ de statu episcopali propter duo. Primo quidem: q ad statum episcopalem preexigi tur vite perfectio: sed ad statum religionis nō preexigitur. Et huiusmodi dr̄e rō est: q sm Diony. perfectio ptinet actiue ad epis- copum: sicut ad perfectionem. Ad mona- chum autem passiue: sicut ad perfectū. Re quiritur autem: q sit perfect⁹ ad hoc: q pos sit alios ad perfectionem adducere. quod non preexigitur in eo: qui debet ad perfe- ctionem adduci. Est autem presumptuosum: q aliquis perfectum se reputet. non autem q aliquis ad perfectionem tendat. Secun do: q ille qui statum religionis assumit: se alijs subijcit: ad spūalia capiēda. ⁊ hoc cui libet licet. Unde Aug. xiij. de Ciui. dei. A studio cognoscende veritatis nemo prohi- betur. quod ad laudabile pertinet ocium. Sed ille qui transit ad statum episcopalem: sublimatus: ad hoc: q alijs pvideat. ⁊ hāc sublimationem nullus debet sibi assumere sm illud ad Hebre. v. Nemo assumit sibi honorem. sed qui vocatur a deo. Et Criso. dicit super Mat. Primatum ecclesie con- cupiscere non iustum est. nec vtile. Quis enim sapiens vult vltro se subijcere seruitu ti: ⁊ periculo tali: vt decet: pro omni eccle- sia. nisi forte qui non timet dei iudiciū abu tens primatu ecclesiastico seculariter: vt. s. conuertat ipsum in secularem? ¶ Ad terti am respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia sicut dicit Grego. in pasto ra. Ysaias qui mitti voluit ante se per altar ris calculum purgatum: vidit ne non purga tus adire q̄sq̄z sacra mysteria audeat. Qr ergo valde diff cile est purgatum se quēli bet posse cognoscere: predicationis offici- um tutius declinatur.

D secundam questionem sic p ceditur. Et videtur q ambitio non sit peccatum. ¶ Primo sic Ambitio importat cupiditatem honoris. Sz honor de se quod- dam bonū est maxime inter exteriora bona

Uñ ⁊ illi:q de honore nõ curãt vituperan
tur:ergo ambitio nõ est peccatũ:sed magis
aliquid laudabile:ƀm q̄ bonũ laudabilit ap
petitur. ¶ Scđo sic. Quilibet absq̄ vicio
potest appetere:qđ sibi debetur:Sꝫ honor
est premiũ virtutis:ꝑmo. Ethi. ⁊ octauo:er
go ambitio honoris:nõ est peccatũ. ¶ Ter
tio. Illud per quod homo ꝓuocatur ad bo
nũ:⁊ reuocatur a malo:nõ est peccatũ:Sed
per honorem hoíes ꝓuocãtur ad bona fa-
cienda:⁊ mala vitanda: sicut philosophus
dicit tertio. Ethi. Et Tulius i libro de tuscu
lanis questionibus:q̄ honor alit artes: Er-
go ambitio nõ est peccatũ. ¶ In opposi. est
euãgelium pñs in quo manifeste reprobat
ambitionẽ honoris in hominibus. ¶ Rñ
deo dicendũ. q̄ ambitio semper ẽ peccatũ.
Ista cõclusio primo pꝫ ex illo. i. Cor. xiij. Ca-
ritas nõ est ambitiosa:nõ querit q̄ sua sunt:
Nihil aũt repugnat caritati:nisi peccatum:
ergo ambitio ẽ pctm̃. Pro qua cõclusione
plenius ostendẽda notandum est iuxta san-
ctum Tho. in secũda secũde. q̄ honor impor
tat quãdã reuerentiã alicui exhibitam i te
stimoniũ excellentie eius Circa autẽ excel-
lentiã hoĩs:duo sunt attendẽda. Primo q̄-
dem:q̄ illud ƀm quod hõ excellit:nõ hꝫ hõ
a seipso:sed est quasi diuinuꝫ in eo. Et ideo
ex hoc nõ debetur principaliter sibi honor.
sed deo. Secũdo ꝯsiderandũ est:q̄ id i quo
excellit datur hoí a deo:vt ex eo aliis ꝓsit.
Tripliciter ergo appetitũ honoris contin-
git esse inordinatum. Uno modo per hoc:
q̄ aliq̄s appetit testimonium de excellentia:
quã nõ hꝫ:quod est appetere honorẽ: supra
suaꝫ ꝓportionẽ. Alio mõ per hoc:q̄ hono-
rẽ sibi cupit nõ referẽdo in deũ Tertio mo
do per hoc:q̄ appetitus eius in ipso hono
re q̄escit nõ referẽns honorẽ ad vtilitatem
alioꝝ. Ambitio aũt importat inordinatũ ap
petitũ honoris. Uñ manifestũ est q̄ ambi-
tio semper sit peccatũ. ¶ Ad rationes in op
positũ. ¶ Ad primã rñdetur negãdo ꝯñaꝫ.
Et rõ est:quia appetitus boni dꝫ regulari
ƀm rõnem:cuius regulaꝫ si trãscendat; erit
viciosus Et hoc modo viciosum est:q̄ ali-
quis appetat honorẽ nõ scđm ordineꝫ ratio
nis. Uituperãtur aũt:qui nõ curant de ho-
re ƀm q̄ oratio dictat:vt sciꝫ vitent ea:que
sunt contraria honori. ¶ Ad secũdã respõ
detur negando minorẽ. Dicimus enim:q̄
honor nõ est premiũ virtutis:quo ad ipsum
virtuosuꝫ. vt. s. hoc pro premio expetere de
beat:Sꝫ pro premio expetit beatitudineꝫ q̄
est finis virtutis. Dicitur aũt esse premium
virtutis ex parte alioꝝ:qui nõ habẽt aliqđ
maius:quod virtuoso tribuant q̄ꝫ honorẽ.
qui ex hoc ipso magnitudinem habẽt:q̄ ꝑ-
hibet testimoniũ virtuti. Unde patet:q̄ nõ
est sufficiens premium vt dicitur. iiij. Ethi.
¶ Ad terciã rñdetur negãdo ꝯsequẽtiã.
Et ratio est:quia sicut per appetitum hono
ris:q̄ñ debito modo appetitur aliqui ꝓuo
cãtur ad bonũ:⁊ reuocãtur a malo. ita etiaꝫ
si inordinate appetatur:põt esse homini oc
casio:multa mala faciẽdi:dum sciꝫ nõ curat
qualiter cũq̄ honorem consequi possit. siue
dolis siue fallaciis. Dicitur etiaꝫ:q̄ illi q̄ so
lum propter honorem vel bona faciunt:vel
mala vitant:non sunt virtuosi:vt patet per
phm̃. iij. Ethi. vbi dicit. q̄ non sunt vere for
tes:qui propter honorem fortia faciunt.
¶ In dominica decimaoctaua est euange
lium. Audientes pharisei. Mat. xxi. Cir
ca quod possunt disputari se. q.
¶ Primo:vtrum de caritate fuerint dan-
da duo precepta.
¶ Secundo:vtrum homo ex caritate de-
beat diligere proximum: plusq̄ꝫ seipsum.
¶ Tertio:vtrum christus sufficienter pro-
bauit phariseis in se habere diuinam na-
turam. d. Quomodo ergo Dauid in spi
ritu vocat eum dominum.

D primam questionem sic ꝓ
ceditur. Et videtur q̄ de ca-
ritate non fuerint dãda duo
ꝑcepta. ¶ Prio sic. Prece-
pta legis ordinant̃ ad v̄tutẽ.
Sꝫ caritas ẽ vna v̄tus:ergo de caritate nõ
fuit dandũ nisi vnũ preceptũ. ¶ Scđo sic.

Dicit. Aug. in primo de doctrina xpiana: Caritas in pximo nõ diligit nisi deũ. Sed ad diligẽdum deum sufficeret ordinatio p hoc pceptum diliges dñm deum. Ergo nõ oportuit dari aliud pceptum de dilectione proximi. ¶ Tertio sic. Apostolus dicit ad Romanos xiij. Qui diligit pximũ: legez impleuit. Sed nõ impletur lex nisi p obseruantiã oium pceptoꝝ. Ergo oia pcepta includuntur in dilectione pximi. Sufficit ergo hoc vnũ pceptũ de dilectiõe pximi. Nõ ergo debuerunt dari duo pcepta caritatis ¶ In opp. ẽ xps in euãgelio pñti: qui duo pcepta ponit caritatis. ¶ Rñdeo dicẽduz sub aliqbus ɔclusiõibus Prima ẽ: q duo pcepta caritatis posita a xpo in euangelio pñti: sunt sufficiẽtia. Ista ɔclusio probatur sic. Precepta in lege se habẽt sicut ppositiões in sciẽtijs speculatiuis: in qbus ɔclusiones virtute ɔtinentur in primis principijs. Unde q perfecte cognosceret pricipia sm suã totam virtutem. nõ opus haberet: vt ei ɔclusiões seorsum pponerẽtur. Sed q: nõ oẽs q cognoscunt pricipia sufficiunt ɔsiderare qcqd in pricipijs virtute ɔtinetur. necesse ẽ pper eos. vt in sciẽtijs ex pricipijs ɔclusione deducantur. In opalibus autez in qbus pcepta legis nos dirigunt: finis hz rõem pricipij. dilectio autem dei: finis ẽ ad quẽ dilectio pximi ordinatur. Et iõ nõ solum opz dare pceptum de dilectione dei: sed ẽt de dilectiõe pximi: pper minus capaces: q nõ d facili ɔsiderarẽt vnũ hoꝝ pceptoꝝ sub alio ɔtineri. Scda ɔclusio ĩter ista duo pcepta. Primum dignitate ꝛ maximum ẽ pceptum de dilectiõe dei. Patet ista ɔclusio: ex illo verbo xpi dicentis: hoc ẽ primum ꝛ maximum mãdatum ĩ lege: maximum capacitate. Illud. n. est in quo oia ɔtinentur: q in isto: dilectio pximi ɔcipitur: sm qd in Jo. dr. Qui diligit deum: diligit ꝛ pximum. Et ideo maximũ Item est primum origine. Tertia ɔclusio: q in his duobus mãdatis vniuersa lex pẽdet ꝛ pphete. i. tota doctrina legis: ꝛ prophetaꝝ dependet ab his: Ista ɔclusio pbatur ex verbo xpi. Secundo rõne ɔñditur sic. Finis. n. in appetibilibus se habet sicut pricipium in speculatiuis. Procedit. n. sciẽtia ex pricipijs. ad ɔclusiones. ꝛ sicut tota scientia ex pricipijs iudicatur: sic in omnibus operatiõibus totum dependet a fine. Quia ergo dilectio ẽ finis. finis pcepti est caritas: vt dicit Aug. ideo ab istis depẽdent oia alia. Et hec est expositio August. Origenes sic exponit. In his. i. in obseruantia istoꝝ: pendet intellectus legis: ꝛ pphetaꝝ. q qui hec obseruat: meret intelligentiam legis ꝛ pphetaꝝ. Eccle. ij. Qui timetis dñm: diligite illũ: ꝛ illuminabũtur corda vestra. Ps. A mãdatis eius itellexi. ¶ Nũc ad rões in oppo. ¶ Ad primã rñdetur negando ɔñam. Et rõ est. q: licet charitas sit vna virtus: quẽ habet tñ duos actus. quorũ vnus ordinatur ad aliũ: sicut ad finẽ: precepta aũt dantur de actibus virtutum: ꝛ iõ oportuit plura eẽ pcepta caritatis. ¶ Ad secũdam rñdetur negando ɔñam. Et ratio est q: lz deus diligatur in pximo: sicut finis in eo: qd ẽ ad finẽ: tñ oportuit de vtroqz explicite dari precepta: rõne iam dcã. ¶ Ad tertiam rñdetur eodem modo.

D scdam. q. sic pcedit. Et videtur q hõ ex caritate debeat plus diligere pximum qz seipsum.

¶ Primo sic. Principale obiectũ caritatis est deus. Sed qñqz hõ habz pximũ magis deo ɔiunctũ qz sit ipse. Ergo magis dz aliqs talẽ diligere: qz seipm. ¶ Scdo sic. Detrimẽtũ illius magis vitamus: quẽ magis diligimus. Sed hõ ex caritate sustinet detrimẽtũ p pximo. sm illd Prouer. xij. Qui negligit dãnum propter amicũ: iustus est. Ergo hõ ex caritate magis aliũ diligere: qz seipz dz. ¶ Tertio sic. Consolamãdo id quod magis quis diligit in seipso: est viuere. Sed caritas facit ponere vitam corporalẽ pro fratribus. Ergo caritas facit magis diligere pximũ: qz seipsum. ¶ In oppo. est euãgelium presens.

vbi dicitur diliges ꝓximū sicut teipsuz. Ex
quo videtur: q dilectio hoīs ad seipsum: e
sicut exemplar dilectiōis: que habet ad al
terū. Sed exemplar potius est q̄ exēplatū.
Ergo ex charitate magis debet hō diligē
re se: q̄ ꝓximū. ¶ Rn̄deo dicenduz q in
hoīe duo sunt: sc; natura spūalis: ꝛ natura
corporalis. Plus hō debet se diligere: quā
tum ad naturā spūalem: siue interiorem: q̄
q̄ztum ad naturā corporalē: siue exteriorez.
Et ideo ea que sunt bona nature spūali siue
iterior: plus dz optare: q̄ ea que sunt bo
na sibi ſm naturā exteriorē. Isto ꝓmisso sit
ista ꝯclusio. Homo ſm naturā spūalem ma
gis dz post deum diligere seipsum: q̄ quē
cūq̄ aliū. Ista ꝯclusio pz ex ipsa rōne dili
gendi. Nā deus diligitur vt principiū bo
ni. super quo fundatur dilectio charitatis.
Hō aūt se diligit ex charitate: ſm rōnem
qua est particeps ꝑdicti boni: Proximus
aūt diligitur ſz rōnez societatis. In isto bo
no ꝯsociatio aūt est rō dilectionis: ſm quā
dam vniōnē in ordine ad deū. Unde sicut
vnitas potior est q̄ vnio. ita q hō partici
pet bonū diuinum: est potior rō diligendi:
q̄ q alius associet sibi in hac ꝑticipatione
Et ideo ex charitate debet magis seipsum
diligere: q̄ ꝓximū. Et huiꝰ signum est: q
hō non debz subire aliquod malū peccati:
quod ꝯtrariatur participationi btītudinis:
vt proximū liberet a pcō. Secunda condu
sio est: q homo ex charitate magis dz dili
gere ꝓximum: q̄ seipsuz: ſm naturā corpo
ralē. Patet ꝯclusio: q illud est magis dili
gendū qd̄ habet pleniorē rōnem diligibilis
ex charitate vt dictū est. Consociatio autez
in plena participatione btītudinis: que est
rō diligendi ꝓximum: est maior rō diligen
di: q̄ participatio btītudinis per redundā
tiam: que est rō diligendi propriū corpus: siue
naturā corporalē. Et ideo ꝓximuz quā
tum ad salutē anime plus debemus dilige
re q̄ propriū corpus. ¶ Ad rōnes in op
po. ¶ Ad primā respondetur negando cō
sequentiā. Et rō est: q dilectio charitatis

non soluz habet quantitatē ex parte obiecti
quod est deus: sed et ex parte diligentis: q
est ipse hō charitatez habens. Sicut ꝛ qn̄
titas cuiuslibet actiōis dependet quodam
modo ex ipso subiecto: ꝛ ideo licet ꝓximꝰ
melior sit deo propinquior: q tamen nō est
ita propinquus charitatē habēti: sicut ipse
sibi: non sequitur: q magis debeat aliquis
proximū q̄ seipsuz diligere. ¶ Ad scd̄am
rn̄det negando consequentiā. Et rō est: q
hō debet detrimenta corporalia pati: ꝛ susti
nere ꝑpter amicuz. ꝛ hoc ipso magis seips
diligit ſm spūalem mentē: q hoc pertinet
ad perfectionē virtutis: que est bonū men
tis. Sed in spūalibus non debet hō pati
detrimentū peccando: vt proximū liberet
a pcō: sicut dictū est. ¶ Ad tertiā rn̄detur
neg ndo ꝯsequentiam. Et rō est: q tradere
se morti propter amicuz est perfectissimus
actus virtutis. Unde hunc actū magis ap
petit virtuosus: q̄ vitam propriā corpora
lem. Unde q aliquis vitā propriā corpora
lem ꝑpter amicū ponat: nō cōtingit ex hoc
q aliquis plus amicū: q̄ seipsuz diligat: sz
q in se plus diligit bonum virtutis: q̄ bo
num corporale.

D tertiā. q. sic ꝑcedit. Et vi
detur q xp̄s nō sufficienter ꝓ
bauit phariseis in se habere
diuinā naturam ex illo: quo
modo ergo Dauid i spū vo
cat eū dn̄m ¶ Primo sic: q vt dr̄ Isa. liij.
generationē eius quis enarrabit? Si ergo
generatio eterna est ineffabilis: de illa nō
pōt intelligi textus ille. Ergo ex illo nō po
tuit capi sufficiens argumentū. ¶ Secun
do sic: Textus ille non videtur posse intelli
gi de xp̄o: q dr̄ sede a dextris meis. quia
dextera et sinistra sunt dr̄e positionū cor
poralium. Sed nihil corporale ꝯuenit deo: q
deus spūs ē. Jo. iiij. Ergo sedere a dextris
nō ꝯuenit filio dei. ¶ Tertio idē arguitur
ex illo: qd̄ sequit: donec ponam inimicos ꝛc
cetera. Ex quo videtur: q postq̄ posuerit
inimicos: q vltra nō sedebit e dextris dei.

¶ In oppo. est euãgeliũ: vbi dr̃: q nemo poterat ei rñdere verbũ. ¶ Rñdeo dicendum: xp̃s sufficienter ꝓbauit in se naturam diuinã esse ex illo loco. Pro cuius euidentia considerandum: q licet pharisei legis periti cognouerunt iesũ esse verũ christũ: et per consequens deũ et hoiem: q tamen conceperunt contra eum odium: et rancorem. hec vera estimatio corrupta est in eis: aliquo modo. Et ideo inceperunt eum negare: et persequi: tanq̃ blasfemum: q dicebat se esse dei filiũ. Et per consequens incipiebat corrũpere scripturas. et dampnare: que loquebantur de eius diuinitate. Propter quod dñs fecit eis illã qõnem de xp̃o Cuius filius est: Dicunt ei Dauid. Soloz diuinitaté negando. Sed xp̃s ari illos arguendo in contrariũ: quõ Dauid in spũ. i. in spũ sancto inspiratus: vocat eum dñm dicens: Dixit dñs dño meo et c. Hõ eni scriptura intelligatur de xp̃o pz: q ipsi pharisei nõ degauerunt hec: sed concesserunt: sede a dextris meis. Sedere a dextris vno modo accipitur pro equalitate: sicut supra circa ascensioné dictum est. Et sic xp̃s: sz q deus: sedet ad dexteram. Alio modo é: esse in potioribus bonis. Et hoc modo cõuenit xp̃o: sm humanitaté: q vt sic in gloria pest angelis. donec ponã inimicos tuos et c. istõ cõplebitur in iudicio qñ oia perfecte subijcientur hoi xp̃o: Si ergo Dauid vocat eũ dñm: quõ est filius. quasi dicat cũ sm naturã humanã: sit filius Dauid: per cõsequẽs eo inferiorẽ: opz ponere in eo aliaz naturam per quã sit dominus eius: et eo superior. Hoc aũt esse non potest: nisi sit diuina. Et sic in christo sunt due nature scz diuina: et humana. Et q sufficienter ꝓbauit hoc sequitur: nemo poterat respondere: q nõ poterant scripturã negare. nec ausus fuit qsq̃ ex illa die amplius interrogare. ¶ Considerandum tamen: q vt dicit magister Nicolaus de lyra: q iudei moderni diuinitatem xp̃i negantes: dicunt predictã auctoritaté esse ad lrãm de Abraaz: et Eliazar dispensator domus Abrahe: fecit hũc psalmum: agens deo gratias de victoria: quã habuit Abraaz de quinq̃ regibus: vt patz Gene. xiiij. post quã victoriã apparuit dñs Abrahã dicens. Noli timere Abraaz. Ego ꝓtector tuus sum: et merces tua magna nimis. Dicunt ergo q Eliazar loquitur sic: dixit dñs i. deus celi: qui est dñs omniũ: dixit domino meo. Abraaz sede a dextris et c. q confortauit euz: vt visum est: ꝓmittendo ei adiutoriũ et premiũ. Sed ista expositio patz esse falsa ex multis. Primo per titulũ. Ps̃. vbi ponitur. Ps̃. Dauid. et in hebreo. q non ponitur in psalmis factis ab alijs. Scdo per illud quod scribitur in Ps̃. eodé. Ex vtero ante luciferũ genui te. Quod non põt dici de Abraam: q sit genitus ex vtero dei: vel sobstãtia. et ante luciferũ. i. ante mũdi creationé. sed solum põt verificari de filio dei. Et iterũ in fine psalmi dr̃. Tu es sacerdos et c. Quod non põt verificari de Abraam qui nõ fuit sacerdos. Et dato q fuisset: tñ sacerdotiũ eius nõ potuisset esse eternum: sed solũ sacerdotiuz xp̃i est eternũ. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad primã rñdetur negãdo ꝯsequentiaz. q licet generatio eterna sit ineffabilis hoibus: non tamé deo: qui õ ea loquuntur in sacra scriptura. ¶ Ad scdam rñdetur negando ꝯñam. Et rõ est: q per dexterã non intelligitur aliqua sedes localis: sed equalitas glorie et honoris: sicut dictum est: in qua est equalis christus patri: sm q deus. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia li. donec: aliquando importat tempus determinatum: aliquando infinitum. Hic vero importat infinituz.

¶ In dñica decimanona é euãgeliũ. Ascẽdens iesus in nauiculã Mat. ix. Circa qõ possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrum xp̃s sm q homo habuit ꝑtãtez dimittendi peccata.

¶ Scdo: vtrum a christo fuerit aliqua potestas collata ministris ecclesie. ad expulsionem vel remissionez peccati.

¶ Tertio: utrum eque facile sit paraliticum curare: et peccata dimittere.

D primam. q. sic proceditur. Et videtur quod xpus secundum quod homo: habuit potestatem dimittendi peccata. ¶ Primo sic ex presenti euangelio ubi dicitur. ut autem sciatis quod filius hominis habet potestatem dimittendi peccata dixit paralitico. Surge et ambula. Sed non oportebat ostendere signum ad probandum: quod deus haberet potestatem dimittendi peccata: quia hoc iudei confitebantur. Ergo etiam secundum quod homo habuit potestatem dimittendi peccata. ¶ Secundo sic. Christus secundum homo: est redemptor noster. Sed non potest aliquis liberari a seruitute peccati nisi sibi peccatum dimissum est. Ergo xpus secundum quod homo habuit potestatem dimittendi peccata ¶ Tertio sic. super illud Jo. v. Sicut pater suscitat mortuos etc. dicit Augu. Judicat et suscitat corpora: non pater: sed filius secundum humanitatis dispensationem: qua minor est patre. Sed suscitatio corporum arrestatur suscitationi animarum: que fit per remissionem peccati. Ergo xpus secundum quod homo: potuit dimittere peccata. ¶ In oppo. sic. Illud quod est solius dei: non conuenit xpo: secundum quod homo. Sed dimittere peccata est huiusmodi secundum illud Ysa. xliij. Ego sum: qui deleo iniquitates tuas: propter me. Ergo non conuenit xpo secundum quod homo. ¶ Secundo sic. Nulli remittitur peccatum: nisi per spiritum sanctum. Sed xpus secundum quod homo: non poterat dare spiritum sanctum. Ergo non poterat remittere peccata secundum quod homo. ¶ Respondeo dicendum iuxta sanctum Tho. quod triplex est potestas absoluendi a peccato. Una est potestas auctoritatis. Et hec solius est dei: qui propria virtute peccata dimittit: quasi principalis causa remissionis peccati. Unde de tali potestate sit ista conclusio. Christus remittere peccata non potuit secundum quod homo. Patet conclusio sic. Ille solus potest peccata dimittere propria potestate: qui potest animas viuificare. Sed solius dei est animas viuificare. ut dicit Aug. super Jo. Ergo etc. Alia potestas est ministerij. Et de tali est secunda conclusio. quod talis potestas conuenit his qui sacramenta ministrant: vel dispensant. In quibus diuina virtus secretius operatur salutem. Tertia potestas est media: que dicitur potestas excellentie. Et de ista est tertia conclusio. quod hanc xpus pre alijs habuit. Attenditur autem hec potestas: quantum ad tria. Primo quantum ad hoc: quod ex merito passionis eius baptismus efficaciam habet. non autem ex merito alicuius baptizantium. Secundo quantum ad hoc: quod xpus sine sacramento sacramentorum effectum conferre poterat: quasi dominus et institutor sacramentorum: quod de alijs non dicitur etc. Tertio quantum ad hoc: quod ad inuocationem nominis eius: dabatur remissio peccatorum in baptismo: in prima ecclesia. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia filius habebat potestatem auctoritatis dimittendi peccata: non secundum quod homo: sed secundum quod deus. Et ideo per miraculum ostensum hoc probatur: quod ille homo esset deus: cui natura obediebat quasi proprio creatori. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia redemptor uno modo dicitur propter usum potestatis auctoritatiue in absoluendo a peccato: et sic xpus secundum quod deus redemptor est. Alio modo dicitur propter officium humilitatis. et sic competit xpo esse redemptorem: secundum quod homo: in quantum per humilitatem passionis: nobis remissionem meruit peccatorum et hoc pertinet ad potestatem excellentie. ut dictum est. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam: de potestate auctoritatiua. Dicimus enim: quod potestas quam xpus habuit suscitandi corpora: non fuit potestas tantum ministerij. sicut etiam Petrus mortuos suscitare. Nec est iterum potestas auctoritatis: quia hoc solius dei est: sed est potestas cuiusdam excellentie: que ei competit ex unione ad deum: ut scilicet imperio non prece mortuos suscitare. et simul habuit potestatem excellentie in remittendo peccata.

D secundam. q. sic proceditur. Et videtur: quod a xpo fuerit aliqua potestas collata ministris ad expulsionem siue remissionem peccatorum.

¶ Primo data est ministris aliqua potestas spūalis: sed ad emundationē corporalē non requiritur aliqua potestas spūalis: sed sufficit corporalis: Ergo ministris collata ē aliqua potestas spūalis ad emundationē interiorem. ¶ Scđo sic. Scđm Diony. vi. cele. Ierarchie. ad ministros ecclesie ptinet purgare illuminare τ perficere. Sꝫ purgatio i ecclesia fit a sordib⁹ mētis: Ergo ministris ē data potestas cooperandi ad interiorē emūdationē. ¶ Tertio sic. Plus est expellere demonē: q̄ꝫ seminatū p ipsum. s. peccatū. Sꝫ deus dedit hoibus ptātem: demones expellēdi: vt patꝫ. Luce. x. Ergo multo fortius potuit dare potestatē expellēdi peccatū. ¶ In opposi. arguitur sic: Maius ē iustificare impiū. q̄ꝫ creare celū τ terrā. Sꝫ in creatione celi τ terre nihil deo cooperatur: Ergo nec in iustificatiōe impij. ¶ Rñdeo dicendū sub certis cōclusionibus iuxta triplicem ptātem determinatā in superiori questione. Prima ptās auctoritatis expellēdi peccati siue emūdādi aias a peccatis nō pōt creature alicui cōicari. Ista cōclusio pꝫ sic. Quicqd enim cōicatum alicui: traheret ipsum extra terminos speciei: nō pōt cōicari ei. sicut equo nō potest cōicari: q̄ habeat rōnem: q̄ꝫuis hoc cōicatū sit homini. q̄ aūt cōicatum alicui traheret ipsum extra terminos creature nō potest alicui creature cōicari. Ptās autēꝫ auctoritatis ē huiusmodi: q: nō pōt esse: q̄ creatura sit pncipale agēs respectu nobilissimi effectus: quo vltimi fini cōiungitur anima rōnalis: cuius ē gratia per quā fit remissio peccatorū. Secūda cōclusio. Potestas ministerij cooperationis ad emūdationem interiorem: collata ē ministris: nō sicut causans: sed sicut disponēs ad eam. Ipsi enim sacramēta cōferunt. que ad gratiam disponūt: per quā fit remissio peccatoꝝ. Jo. xx. Dicitur discipulis. Quoꝝ remiseritis peccata remittuntur eis. Nec hoc dicitur: quātū ad manifestationem tm̄: sicut aliq voluīt dicere: q: sic sacerdos noui testamēti. Ergo opꝫ intelligere: q̄ aliquo modo cooperentur ad emūdationem culpe instrumētaliter τ dispositiue sicut dictū ē. ¶ Tertia cōclusio. Potestatē excellentie deus hoi puro cōferre potuit. τ ita ministris ecclesie. Potuit enim tante gratie plenitudinem cōferre: vt eoꝝ meritum cooparet ad sacramētoꝝ effectus: vt ad inuocationem nominū ipsoꝝ sanctificarent sacramēta: sꝫ tamen nō fuit decens: vt conferrent: ne spē in homine ponerēt: τ vt ecclesie verū caput esse ostēderetur. a quo oia mēbra spiritualē sensum τ motum reciperēt. quod est christus. ¶ Ad rationēs in oppo. ¶ Ad primā rñdetur: q̄ potestas spūalis que ministris ecclesie cōceditur: ad aliquid interius se extēdit sicut virtus sacramētalis: sꝫ nō ad collationē gratie: per quā est remissio peccatoꝝ. directe τ principaliter pertingēdo seu disponēdo sicut dictū ē. ¶ Ad scđaꝫ rñdetur: q̄ purgatio de qua Dionysius loqtur: est a tenebris ignorātie: sicut ipsemet dicit. Vñ magis pertinet ad intellectum q̄ꝫ ad effectum. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo assumptum. Et rō est: q: potestas data hoibus expellēdi demones: ē quātū ad effectū nocumēti corporalis: queꝫ in veratis faciūt. nō quātū ad effectum nocumēti spūalis: qđ est peccatuꝫ: q: hoc solius dei est peccatum expellere: a seruitute demonis liberare. Jo. viij. Si fili⁹ vos liberauerit vere liberi eritis.

D tertiā. q. sic pcedit. Et videtur q̄ nō eque facile sit curare paraliticū: τ peccata dimittere. ¶ Primo sic. Virtute nature per artem medicine potest paraliticus quādoqꝫ curari. Sed dimittere peccata superexcedit in tm̄ oēm virtutem creataꝫ: τ humanā: τ angelicaꝫ: vt sit solī⁹ dei hoc facere: sicut patet. Isa. xlvi. Ego sum qui deleo iniquitates τ peccata: Ergo τc. ¶ Secundo sic. Quanto anima est nobilior corpore: tanto peccatum dimittere maius est: quā corpus sanare. ¶ Tertio sic. Maius est iustificare impiuꝫ. q̄ꝫ creare celum τ terram: Ergo magis est dimittere

peccata: q̄z sanare paraliticū. cum iustificatio sit impij peccatorum remissio. ¶ In opposi. videtur esse presens euāgeliū. ¶ Rñdeo dicendū. q̄ ista comparatio potest fieri respectu operantis: ⁊ sic ambo sunt eque facilia. Uel respectu operantis: ⁊ sic dimittere peccata est difficilius: quia vt dicit Aug. magis est de impio facere pium: q̄z celū ⁊ terram creare: quia deus habet ibi resistentiam. scz voluntatem prauam. In creatione autem nihil resistens habuit. Uel potest fieri comparatio respectu nostre cognitionis. Et sic facilius est dicere remittūtur peccata q̄z dicere paralitico surge ⁊c. quia illud nō videmus: istud autem vidētes admiramur. Criso. Quāto anima potior est corpore: tāto curatio anime plus est: q̄z corporis. quia illud occultum est: addit quod manifestū ē. Uel potest intelligi respectu locutionis. Ac si dicat. Eque facile est dicere: dimittūtur tibi peccata tua: ⁊ dicere surge ⁊ ambula. Si ergo videretis q̄ ad meum dicere surge et ambula sequitur curatio corporis. credatis q̄z ad meum dicere: remittuntur tibi peccata tua: sequitur curatio mentis. ¶ Ad rōes in oppositum. ¶ Ad primā rñdetur: q̄ licz paralisis virtute nature aliquādo possit curari: non tamen subito. Nec ita perfecte: q̄ statim homo possit lectum in quo iacet portare sicut dicitur hic. Unde per imperiū tāq̄z propria virtute sanare paraliticum eiusdem potestatis est: sicut dimittere peccata. Propter quod dicit. quid est facilius dicere ⁊c. Quasi diceret: Equalis sunt potestatis. vtrūqz: ex quo conclusit virtute sue diuinitatis perfectam. dicens vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata vt deus: nō vt homo purus. tunc ait paralitico surge ⁊c. Unde verbo imperatiuo curauit quod est proprium dei. Ps. Dixit: ⁊ facta sunt. Tria habebat infirmus. iacebat in lecto: portabatur ab alijs: ⁊ ire non poterat. Quia ergo iacebat: dixit surge. quia in lecto portabatur: dixit. tolle lectum tuū. quia ire nō poterat: dixit: ⁊ ambula. Dei enim perfecta sunt opera. Deutro. xxxij. Sicut autem per literam habentem sigillū declaratur voluntas ipsius scribentis. sic per signum quod est virtutis diuine manifestissimū: ostenditur veritas diuine virtutis. Alij autē sancti qui fecerunt miracula faciūt hoc implorando diuinā potentiam et clementiā: ⁊ non imperando. Et si aliquādo in talibus imperabant: hoc nō erat virtute propria: sed exprimendo virtutem christi: tanq̄z ministri nō domini. sicut aliquādo imperabant demonibus: vt recederent ab obsessis corporibus in nomine christi ⁊ auctoritate eius. ¶ Ad secūdam dicitur: q̄ licet sanare animas sit maius q̄z sanare corpus. tamē vnius ⁊ eiusdem potestatis sunt. ¶ Ad tertiā patet responsio ex dictis.

¶ In dominica. xx. est euangelium. Dicebat Jesus turbis iudeorum ⁊c. Mathei. xxij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo: vtrū pater celestis fecit nuptias filio quādo nature humane coniunxit.

¶ Secundo: vtrum caritas sit vestis nuptialis.

¶ Tertio: vtrum non habens vestem nuptialem. s. caritatem. finaliter proiciatur in tenebras exteriores: vbi erit fletus ⁊ stridor dentium.

Ad primā sic proceditur. Et videtur q̄ pater nō fecit nuptias filio suo: quando humane nature coniunxit. ¶ Primo sic. Matrimonium est viri ⁊ mulieris coniunctio: indiuiduā vite consuetudinem retinēs. xxvij. q. paragra. primo. extra de presump. illud: ⁊ ibidem de nuptijs paragra. secūdo: Sed coniunctio filij cum humana natura non est cōiunctio viri ⁊ mulieris. Ergo ⁊c. ¶ Secūdo sic. Cōsensus facit matrimonium vt. xxvij. q. ij. c. matrimonium. Sz in coniunctione ista filij dei cum natura nullus videtur precessisse consensus. Ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. In matrimonio sunt due persone distincte: scilicet maritus ⁊ vxor. Sed

ni ista coniũctione non distincte persone:sꝫ vnio humane nature facta est in persona filij dei. Ergo non potest dici matrimonium sine nuptie. ¶ In oppositum est euangeliũ presens. ¶ Respondeo dicendum ꝙ tres nuptie dicuntur spirituales filij dei. scilicet in natura in spiritu. in gloria In natura. qñ sibi nostram naturam vniuit. In spiritu qñ spiritum hominis sibi coniunxit. In gloria quando hominem totum luce sue diuinitatis impleuit. Prime facte sunt in vtero virginis. Secunde in cõscientie thalamo. Tertie in faciei dei secreto. De primis dicitur in psal. no. In sole posuit tabernaculum suũ. De secundis. Osee. Quinto. Sponsabo te mihi in fide in sempiternum. De tertijs. Apocalip. xix. Venerunt nuptie agni. ꝛc̃. De primis hic dicitur. Simile est regnum ho mini regi:q fecit nuptias filio suo. Per istas nuptias intelligitur verbi incarnatio: Tunc enim deus: vt ait Gregorius. Pater fecit nuptias filio suo: quãdo naturam humanam copulauit diuine in vno supposito. Que quidẽ nuptie celebrate sunt in vtero virginali de quo christus exiuit: tanquã spõsus procedẽs de thalamo suo. Ad quas nuptias inuitauit omnes fideles: ad quos inuitandos misit seruos suos primo scilicet prophetas: qui populum exhortarentur: expectare christi aduentum: ꝛ tendere in ipsum per fidem: ꝛ opera bona: ꝛ nolebant venire. q: nolebant verbis prophetarũ obedire. Vñ Jere. xxv. Misit dominus ad vos suos suos prophetas. Et sequitur infra. Et non audistis. Inclinastis aures vestras: vt audiretis: cum dicerent reuertimini reuertimini vnusquisqꝫ a via sua mala. Item misit alios seruos: qui de propinquo annũciarunt aduentum christi. vt Joannes baptista ꝛ discipuli christi missi ab eo in omnem ciuitatem: ꝛ locum quo ipse erat venturus: vt habetur Luce. x. In quibus nuptijs prandium paratum erat. Illud prandium erat spiritualis refectio anime. Vnde ait. Prandiũ meũ parauit: videlicet sacramenta ecclesie: ꝛ doctrinam: quibus reficitur anima ꝛ potissime sacramentum eucharistie. i quo datur nobis caro christi in cibũ: ꝛ sanguis eius in potum. Admirabile certe conuiuiũ in quo christus sumitur: mẽs impletur gratia: ꝛ future glorie nobis pignus daẽ. Thauri ꝛ altilia occisa sunt. Thauri sunt precepta moralia: ꝛ altilia sunt consilia superaddita. Merito ergo dicitur fecisse pater nuptias filio suo. ¶ Ad ratiões in oppositũ. ¶ Ad primaꝫ respondetur: ꝙ illa est diffinitio matrimonij carnalis. hoc autem matrimoniũ est spirituale. Et sufficit: ꝙ hic sit vnio inseparabilis inter filium dei: ꝛ naturaꝫ assumptam in vnitate persone: ꝛ ita est quedam indiuiduitas vite in persona. ¶ Ad secundaꝫ respondetur negando: ꝙ non interuenit cõsensus. immo interuenit: quoniam annũciãte angelo beate virgini propositum patris celestis de nuptijs huiusmodi faciendis filio suo: beatissima consensit loco totius humane nature. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Ratio enim haberet locum in matrimonio carnali. In spirituali autem non sequitur. quia in hoc matrimonio ꝛ si due nature distincte coniungantur: tamen in vna persona vniuntur. Et ita non potest esse dualitas personarum: q: natura humana assumpta est ad personalitatem diuinam.

D secundam questionem sic proceditur. Et videtur ꝙ nõ: ¶ Primo sic. Caritas non est excellentissima virtutum. Ergo non est nominanda tã ꝙꝫ omniuꝫ dignissima vestis nuptialis. Cõsequentia patet. Assumptum probatur sic. Altioris potentie altior est virtus: sicut ꝛ altior operatio. Sed intellectus est altior voluntate: ꝛ dirigit ipsam: Ergo fides que est in itellectu: excellentior est caritate: que est in volũtate. ¶ Scdo sic. Id qđ aliqđ opaẽ videẽ eo eẽ inferius: sicut minister: per quẽ

dominus operatur: est inferior dño. Sed fides per dilectionem operatur: vt dicit Gala. quinto. Ergo fides excellentior est caritate. ¶ Tertio sic. Id quod se habet ex additione ad aliud: videtur esse perfectius. Sed spes videtur se habere ex additione ad caritatem. Nã caritatis obiectum est bonum: spei aũt obiectuꝫ ẽ bonũ arduũ: Ergo spes est excellentior caritate. ¶ In oppo. est euãgeliũ: vbi caritas vocatur vestis nuptialis vt dicit Grego. Secũdo est illud. i. Cor. xiij. vbi enumeratis virtutibus theol. dicit apostolus: maior hoꝝ est caritas. ¶ Rñdeo dicendũ: q caritas merito dicitur vestis nuptialis. Tũ qꝛ ipsa ẽ q̃ diuidit inter filios regni: ⁊ perditionis: vt dicit Augu. Tum qꝛ sm̃ Gre: ipsa est: qua xp̃s indutus venit ad nuptias: qm̃ ex caritate incarnari voluit. Hiere. xxxi. In caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans. Tũ tertio caritas dicitur vestis nuptialis: quia vniuersa delicta operit caritas. Tum quarto quia ornat omnia opa. Sine caritate enim opera nr̃a nõ placent deo. i. Cor. xiij. Si distribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas: caritatẽ aũt nõ habeam: nihil mihi prodest. Tum quinto dicit vestis nuptialis: qꝛ matrimõia sunt ꝓpter amicitiã reformãdã. In matrimonio aũt filij dei: cuꝫ natura humana amicitia iter nos ⁊ deũ est reformata. ad Ephe. i. Ipse est pax nostra q fecit vtraqꝫ vnũ ⁊c. Tum sexto dicitur caritas vestis nuptialis: qm̃ est excellẽtissima virtutũ. Quod sic patet. Quom bonũ in humanis actibus attẽdatur: sm̃ q regulatur debita regula: necesse est: q virtus humana: que est principiuꝫ bonoꝝ actuũ: cõsistat in attingendo humanoꝝ actuum regulaꝫ. Est aũt duplex regula humanoꝝ actuũ. s. ratio humana ⁊ deus. Sꝫ deus est prima regula: a qua etiam humana rõ regulanda est. Et ideo virtutes theologice: que consistũt in attingẽdo illã regulã primã: eo q eaꝝ obiectũ est deus: excellẽtiores sunt moralibus virtutibus: vel intellectualibus: que consistũt in attingendo rõnem humanã: ꝓpter quod opꝫ vt etiã inter ipsas virtutes theologicas: illa sit potior: que magis deũ attingit. Semper aũt id qđ ẽ per se: magis est: eo: qđ ẽ per aliud. Fides aũt ⁊ spes attingunt qdem deuꝫ. sm̃ q ex ipso ꝓuenit nobis vel cognitio veri: vel adeptio boni. Sed caritas attingit ipsum deum vt in ipso sistat: nõ vt ex eo aliquid nobis ꝓueniat. Et ideo caritas est excellẽtior fide. ⁊ spe. Et ꝑ ꝯñs omnibus alijs virtutibus. Sicut etiam que attingit rõnem sm̃ se: ẽ excellentior: q̃ alie virtutes morales: que attingant rõem: sm̃ q ex ea: mediũ cõstituitur in operationibus: vel passionibus humanis. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaꝫ rñdetur negãdo ꝯñam. Et rõ est. qꝛ operatio intellectus cõpletur sm̃ q res intelligitur: ẽ in intelligente. Et ideo nobilitas operatiõis intellectualis attendit sm̃ mẽsuram intellectus. operatio aũt volũtatis: ⁊ cuiuslibꝫ virtutis appetitiue perficitur in inclinatiõe appetitus ad rẽ: sicut ad terminũ. Ideo dignitas operationis appetitiue attenditur sm̃ rem: que ẽ obiectũ operationis. Ea aũt que sunt infra animã: nobiliori modo sunt in anima: q̃ꝫ in seipsis. qꝛ vnũquodqꝫ qđ est in alio: est per modũ eius: in quo est: vt habet in lib. de causis. Que vero sunt supra animã: nobiliori mõ sunt in seipsis: q̃ꝫ sint in anima. Et ideo eoꝝ que sunt infra nos: nobilior est cognitio q̃ꝫ dilectio. Propter qđ phil. seꝯto. Ethicoꝝ pretulit virtutes intellectuales virtutib9 moralibus: Sed eoꝝ que sunt supra nos: ⁊ ꝑcipue dilectio dei: cognitioni ꝑfertur. Et iđ caritas ẽ excellẽtior fide. ¶ Ad scđm respõdetur negando consequentiaꝫ. Et rõ ẽ: qꝛ fides nõ operat ꝑ dilectionem: sicut ꝑ instrm̃: vt dñs per seruuꝫ: sꝫ sicut per formã ꝓpriam. Et ideo rõ nõ ꝓcedit. ¶ Ad tertiũ rñdet negando ꝯñam. Et rõ ẽ: qꝛ idẽ ẽ obiectũ caritatꝭ ⁊ spei. Sꝫ caritas iportat vnionẽ ad illud bonũ. spes aũt distantiã quãdam ab eo: ⁊ idẽ ẽ: q caritas nõ respicit illud bonũ: vt arduũ: sicut spes. Qđ enim iã vnitũ ẽ nõ hꝫ rõnem ardui. Et ex hoc apparet q

caritas sit perfectior spe.

Ad terciaʒ sic pceditur. Et videtur: q nō habēs vestē nuptialē. s. caritatē. finaliter non proijcietur in tenebras exteriores. i. corporales. vbi erit fletus ꝛ stridor dentiū: ¶ Primo sic. In inferno nō sunt tenebre corporales: Ergo ꝛc. Assumptum probatur: q dampnati: potētiaʒ habebūt visiuaʒ post corpoꝝ resumptionē. Sed frustra in eis esset: nisi aliquid viderēt. Ergo cum nihil videatur: nisi in lumine: videtur q nō sit oino i tenebris. ¶ Scdo sic. Dānati vident penā suā. Hoc enim est eis ad augmentum pene: Sed nihil videt̄ sine lumine: Ergo nō sunt ibi tenebre corporales. ¶ Tertio sic Lux naturaliter sequitur ignem: vbi ergo erit aggregatio ignis: erit ꝛ luminis: Sed in inferno erit ignis: ergo: ꝛc. ¶ Quarto arguitur: q nō erit flet⁹ corporalis: nec stridor dentium. sic. Fletus corporalis fit per quādā resolutionē lachrimaruʒ: sed a corporibus damnatoꝝ nō pōt fieri perpetua resolutio. cū nihil in eis per cibum restauretur: Omne enim finitum consumitur: si aliquid ab eo ꝯtinue abstrahat̄. ergo in damnatis non erit corporalis flet⁹. ¶ In oppo. est euangeliū pñs. ¶ Rñdeo dicendum primo circa tenebras corporales ꝫm Isidorū. Ignis gehenne habet lucē ad aliquid: ꝛ ad aliquid nō habebit. Pro quo notandū iuxta sctm̄. Tho. q dispositio inferni erit talis: vt maxime miserie dānatoꝝ cōpetat. Vñ ꝫm hoc sunt ibi lux ꝛ tenebre: prout maxime expectat ad miseriā dānatoruʒ. Ipsa aūt visio. ꝫm se ē delectabilis. Ut eni dicit̄. ij. Metha. sensus oculoꝝ est maxime diligibilis: eo q per ipsum plura cognoscimus: Sed per accidēs ꝯtingit: visionē esse afflictiuā: inquātū videm⁹ aliqua nobis nociua: vel voluntati nostre repugnātia. Et iō in inferno locus ita debet esse dispositus ad videndū: ꝫm lucē ꝛ tenebras: q nihil ibi pspicue videat̄. sed solūmodo sub quadā vmbrositate videant̄ illa. que afflictionē cordi ingerere possunt. Vñ simpliciter loquēdo locus est tenebrosus: sed tñ ex diuina dispositione est ibi aliqd luminis: quantū sufficit ad videndū illa: que aiam torquere possunt Ad hoc satisfacit naturalis situs loci. quia in terre medio vbi infernus pon̄i: nō pōt esse ignis: nisi feculentus ꝛ turbidus: ꝛ quasi fumosus. Unde circa hoc notat dñs Bonauen. q ignis est in triplici differētia. Est enim ignis purus: vt est in ppria materia: ꝛ ignis incorporatus: vt est in materia aliena: vt in terrea: vel in aerea: ꝛ est ignis non eni incorporatus: sed etiā pmixtus. vt ignis sulphureus: ꝛ fumosus Prim⁹ est lux: ꝛ pure lucet ꝛ abūdāter. Scds est ignis carbo ꝛ flāma. Hic aūt lucet: ꝛ tenebram expellit. Tertius est ignis fumosus: ꝛ talis est tenebrosus: ꝛ iste erit in inferno. Ex istis pʒ rñsio ad tria obiecta. ¶ Ad quartaʒ rñdetur q in fletu corporali duo inueniūtur: quaruʒ vnū ē lachrimaꝝ resolutio: ꝛ quātū ad hoc fletus corporalis in dānatis esse nō pōt: qa post diem iudicij quiescēte motu primi mobilis: non est aliqua generatio vel corruptio vel corporalis alteratio. In lachrimaꝝ resolutione oportet esse alicuius humoris generationeʒ. qui per lachrimas distillat. Unde quantū ad hoc corporalis fletus in dānatis esse nō pōt. Aliud qd inuenitur in corporali fletu: ē quedā cōmotio ꝛ turbatio capitis ꝛ oculoꝝ. Et quantū ad hoc fletus in dānatis esse poterit: post resurrectionē corpoꝝ dānatoꝝ: q n̄ solū ex exteriori affligent̄: ꝫ etiā ab interiori: ꝫm q corpus immutat̄ ad passionē anime in bonū vel malū. Et quātū ad hoc: fletus rñdet delectatiōi: que fit in anima: ꝛ in corpore. Et ita patet responsio ad obiectum.

¶ In dominica: xxi. est euangeliū. Erat quidaʒ regulus. Jo. x. Circa quod possunt disputari sequentes. q.

¶ Primo: vtrum regulus iste: cuius filius infirmabatur: iuste fuit reprehēsus a christo dicente. nisi videritis signa ꝛ prodigia non creditis.

¶ Secūdo: vtrū miraculū hoc sit idez cū miraculo illo: de quo scribitur Math. viij. De centurionis seruo sanato a christo.

¶ Tertio: vtrum: hora septima: qua filius reguli sanatus est a febre: aliqd significet in spirituali curatiōe aīe a febre peccati.

Ad primā .q. sic ꝓceditur. Et videt̄ ꝙ nō iuste siue ꝯueniēter fuit reprehēsus iste regulus a xp̄o dicente ei: nisi videritis signa ⁊ prodigia nō creditis. ¶ Primo sic. Nisi enim xp̄m credidisset saluatorē nō petiuisset ab eo pro filio suo saluationē. Ergo videtur ꝙ credebat: ⁊ ita incōueniēter reprehendebatur ꝙ nō credebat. ¶ Secundo sic. Non veniebat reprehendendus in eo: ꝙ querebat signa. Nam fides per signa ꝓbatur. ¶ Tertio. Iste cū esset gētilis: nō veniebat reprehēdendus: si nō crederet. cū nec per sacrā scripturā: quā nō viderat: nec per rōnez naturale: poterat ad fidem peruenire. Un̄ apostolus dicit signa data sunt infidelibus. p̄me. Cor. xiiij.

¶ In oppositum est euāgeliū: in quo reprehendit eum dicēs nisi videritis ⁊c. ¶ Rn̄deo dicendū: ꝙ iuste est reprehensus iste regulus a xp̄o. Pro qua cōclusione notificanda: est notandū iuxta sanctū Thomā super. Jo. ꝙ aliter trahuntur ad fidem xp̄i infideles. ⁊ aliter fideles. Nam infideles nō possunt trahi: nec duci auctoritate sacre scripture. ꝗ ei nō credūt nec per rationē naturalē ꝗ fides est supra rōnem. Et ideo inducendi sunt p miracula. p̄me. Cor. xiiij. Signa data sunt infidelibus nō fidelibus. Fideles aūt ducendi sunt: ⁊ dirigendi auctoritate sacre scripture: cui acquiescere tenētur. In hoc ergo iste regulus redarguitur: ꝗ cū esset nutritus inter iudeos: ⁊ instruct⁹ de lege: nō per scripture auctoritatem: sꝫ per signa credere volebat. Et ideo dn̄s reprehēdit eū dicēs: nisi signa ⁊ prodigia id est miracula. que dicuntur aliqn̄ signa: inquātum sunt demonstratiua diuine virtutis. Prodigia vero ꝗ certissime indicent: vt sic dicatur prodigium: ꝗ si procul ostendens aliquē effectum futurū.

¶ Ad ratiōes in oppo. ¶ Ad primā rn̄detur: ꝙ regulus iste adhuc nō credebat perfecte. Erat enim in eo duplex defectus fidei. Primus quia licet crederet xp̄m esse bonū hominē: nō tamē credebat eum habere diuinam naturam: alias credidisset etiam absente posse curare: cum deus vbiqꝫ sit p̄ns. Hieremie. xxiij. Celū ⁊ terram ego impleo Et sic non rogasset eum vt descenderet in domū suam. sed quod mandaret tantū. Secūdus defectus fuit quia scd̄m Criso. dubitabat: vtrū xp̄s sanare posset filiū suū. Naꝫ si pro certo hoc credidisset: non expectasset aduētum xp̄i ad terram suā. quia ipse potuisset in iudeā. sed mō quasi desperans de salute filij: nolēs negligere quicqꝫ: quod circa hoc facere posset adijt ad eū more parentum: qui desperantes de salute filioꝝ: etiam imperitos medicos ꝯsulūt. ¶ Ad alia duo patet responsio ex dictis.

Ad scd̄aꝫ. q. sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ idē sit miraculū hoc ⁊ quod describitur Math. viij. de Cēturiōe. ¶ Primo auctoritate Cris. ¶ Secūdo auctoritate Theophili. ¶ In opposi. sunt doctores. ¶ Rn̄deo iuxta sanctū Thomā Nicolaum de lira super Joā. qui ambo ex quatuor ostendūt. ꝙ nō sit idez hoc miraculum cum illo. Primo ex persona infirmi. ꝗ hic dicitur filius: ibi autē dicitur seru⁹. Secūdo ex infirmitate. quia hic dicitur febris: ibi aūt dicitur paralisis. Un̄ ibi dicitur. seruus meus iacet in domo paraliticus. Tertio ex modo rogādi. quia iste rogabat vt veniret presentialiter. credēs quia non posset curari aliter. Propter quod fuit reprehensus a christo. Ille aūt Centurio presentiam christi repellebat: reputans se indignum tāto hospite. dicens nō sum dignus ⁊c. Credebat christum etiam absentem posse sanare infirmum solo imperio. Propter quod dicebat. Dic tantum verbo: ⁊ sanabit puer meus. Propter: quod fuit a deo commen

datus dicente. Nō inueni tantam fidem in Israel. Et sic patet ex modo rogandi: quia iste regulus fuit alius ab illo centurione. Quarto patet ex loco: quia ipse erat in capharnaū: quādo rogatus fuit a centurione. hic dicitur: q̄ erat in chana galilee: quando fuit rogatus a regulo. Et sic iste regulus nō est idem q̄ Centurio. sed fuit quidam de familia Herodis tetrarche: siue nuncius: siue officialis imperatoris ꝛc̄.

D tertiam questionē sic procedit̄. Et videtur iuxta Albertum: q̄ significant ille septem hore: quibus resurgit anima de peccato: ꝛ sanatur de febre peccati per penitentiā. ¶ Prima quidem hora in cōpunctione cordis: q̄ quatuor habet momenta: quorum vnum ē motus liberi arbitrij in deum. Alterū est motus liberi arbitrij in peccatū destinando illud. Tertium est dolor de cōmisso: ꝛ quartum ē spes venie de misericordia dei. Ps̄. Cōmouisti terram ꝛc̄. Cōmouisti dicit propter motum in deum. Conturbasti propter motum detestationis in peccatū. Sana contritiones eius dicit: ꝓpter motum doloris de cōmisso. Quia cōmota ē dicit: propter motū spei in misericordiā remittētis. Hec ergo quatuor momēta: faciūt vnā horā. Cōfessio aūt habet horas tres: q: confessio dz esse pura: simplex: ꝛ integra. Puritas habet quatuor momēta. Primū scilicet vt fortiter dicat. Scōm vt sicut fecit dicat. Tertiū vt excusationē nō inquirat. Quartum: vt cū verecūdia: quā turpitudo peccati exigit: confiteatur. De primo hoc dicit. Isa. xliij. Dic tu iniquitates tuas: vt iustificeris. De secūdo Josue. vij. Da gloriā deo ꝛ confitere peccatū tuū: ꝛ indica mihi quid feceris. Non enim confitetur: nisi dicat: sicut fecit. De tertio in Ps̄. Nō declines cor meū ad excusandas excusa. ꝛc̄. De quarto Jere. v. Confusi sunt: quia fecerunt. Simplex autē confessio habet quatuor momenta. Primū est: q̄ sit sine plica ypocrisis. Plicam habz ypocrisis: qui per confessionem intendit iustificare seipsum. Luce. xvi. Quid iustificatis vos: coram hominibus: deus autem. ꝛc̄. Unde ibidem comparantur dealbatis sepulchris. Et de istis dicit. Ps̄. Sepulchrū patens est guttur eorum: qui sic confitētur. Secūdum momentum est: quādo confessio est sine plica vanitatis. Uanitati autē ꝑmixta est confessio. quādo id quod ad vanitatē seculi facit: dete confitetur. quod aūt scōm seculi confessionem ꝑtendit de: nisso vultu vix dicit. Prouer. Letantur: cum male fecerint. ꝛ exultant in rebus pessimis. Tertium est: q̄ confessio sit sine plica permixtionis. Plica autem permixtionis est: quando intermiscet plurima: que non sunt peccata: vt ex illo nō in toto iniustus appareat. Et in signū huius dicitur de sanctis: q̄ vestimenta dicūt esse candida: per totum: ꝛ maculis nō aspersa. Et Canti. vi. dicitur. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. Quartum momentum confessionis est: q̄ sit sine plica dolositatis. Dolo autem permixta est confessio: quando non habet emendandi ꝓpositum. In hoc enim viget peccandi volūtas adhuc: ꝛ non habet emendandi propositū Malachie. i. Maledictus dolosus: q̄ habet in grege suo masculum: ꝛ votum faciens imolat debile domino. In hoc enim debile ē sacrificium: quod sic offertur. Sic ergo hec hora: quatuor habz momenta. Integra autem erit confessio. sic hec hora quatuor habet momenta. Primum est vt totū sine diminutione dicatur. Secundum est vt vni totum dicatur. Tertio est vt vna vice quantum recordatur: dicatur. Quartū: vt dimidia venia non speretur. De primo in Psalmo. Cōfitebor tibi in toto corde meo. Hoc est ex toto corde totum dicendo: quod est in corde. De secundo: vt vni totum dicatur: sicut vni medico totus dolor aperitur. Hoc est significatū. Luce. decimo. vbi Samaritanus omnia vulnera sermonis ligauit infundēs oleū: ꝛ vinū. De tertio. q̄ simul vna vice dicat. Isa. xxxviij. Recogitabo

ubi omnes annos in amaritudine aie mee.
De quarto: q nō dimidia venia speretur.
Ps. Qui propiciat oibus iniquitatib⁹ tuis
q sanat oēs infir. ⁊c. Iste ergo sunt quatu-
or hore tres residue: sunt in satisfactione. s.
ieiuniū: quod sanat pestes corporis: ⁊ oratio
que sanat pestes mētis. ⁊ elemosina cordis
vel operis vtriusq3: que sanat pestes facul-
tatis: Ieiuniū aūt habet quatuor momēta.
Primū est vt leto vultu exhibeat. Mat.
vj. Tu aūt cum ieiunas ⁊c. Scdm est: q vs
q3 ad petulantē corpalis mortificationē pro
ducat. Johel. ij. In ieiunio ⁊ fletu ⁊ planctu
scindite corda vestra ⁊c. Terciū ē: vt sobrie
tas sensuū ⁊ anime fruetur: ⁊ rōnale sit: ne
natura destruatur. Ro. xij. Rōnabile sit
obsequium vestrū ⁊c. Quartū aūt momen
tum hmōi hore est vt dū3 ieiunet corpus ⁊
mens cibo dei pascat. Deutro. vj. ⁊ Ma
thei. iiij. Non in solo pane viuit hō. sed ⁊c.
¶ Oratio aūt est scda hora: que sicut dicit
Aug. est pius effectus mētis in deum dire
ctus. Habet aūt hec hora quatuor momen
ta. Primū est. vt in secreto cordis fiat. Se
cundū est: vt deuote fiat. Tertium est vt ad
salutē fiat. Quartū ē. vt pseueraliter fiat.
De primo Mat. vj. Tu aūt cum oraueris
intra cubiculū tuum ⁊c. Tunc inuocabis ⁊
dñs exaudiet. ¶ De secūdo. s. deuote fiat.
Ps. Dirigatur oratio mea sicut ⁊c. q ora
tio d3 esse ignita feruore deuotionis: ⁊ con
dita odoramentis virtutū. De tertio. s. q fi
at de pertinētibus ad salutē. Mat. v. Pri
mū querite regnū dei ⁊ iustitiam eius. De
quarto. s. de pseuerātia. Luc. vj. Om opz
semper orare: ⁊ non deficere. Luc. xj. Pro
pter improbitatē eius surget ⁊c. Elemosi-
na est tertia hora. Et sumitur hic tam p spi
rituali: q3 pro corporali. Et sic ois pōt ele-
mosinā facere. Hec hab3 quatuor momen
ta. s. cōpassionē in corde: dulcedinē in ore:
largitatē in manu: ⁊ vtilitatē in dato. De p
mo. s. cōpassione. Isa. lviij. Quom effun-
deris esurienti aīam tuā ⁊c. Mat. vj. Esto-
te misericordes: sicut ⁊c. De scdo sc3 de dul-
cedine oris: Ecclias. iiij. Declina pauperi si
ne tristitia aurē tuā ⁊c. De tertio sc3 largi-
tate manus. Thobie. iiij. Si multū tibi fue
rit ⁊c. De quarto. s. vtilitate dati. Luc. xj.
Quis vestrū patrē petit panē: nūquid la-
pidē dabit illi? ⁊c. Hec igitur sunt septem
hore: quarū quelibet h3 quatuor momenta:
ex quibus completur. Quātus eni sm cō-
putistas: hora ex plurib⁹ momētis cōponi
tur. tn sm naturā nō cōponitur: nisi ex qua
tuor. In quorū primo: eius virtus oritur: in se
cundo: pficiēdo pgreditur. In tertio: stat
i augmēto. In quarto: pfectā diffundit ope
rationē sic virtutis. Hoc. n. modo res crea-
te in ens pficientur. Et ideo hanc ex quatu
or fecimus cōpositionem: Hec Albertus.
¶ In dominica. xx. est euangeliū. Simile
est regnum celorū ⁊c. Mat. xviij. Circa qđ
possunt hec disputari.
¶ Primo: vtrum seruus ille: cui dimissa
sunt a dño. x. milia talentorum: peccauit pe
tendo a seruo suo centum denarios.
¶ Scdo: vtrum per ingratitudinem redie
runt peccata prius dimissa.
¶ Tertio: vtrū tanta pōt cōtritio in aliquo
eē: vt oē debitū a deo sibi dimittatur.
D primā. q. sic pceditur. Et videt
q seruus ille nō peccauerit pe
tendo a ꝯuo suo debitū. ¶ Pri
mo sic. Ex presenti euangelio:
vbi ait dñs. Serue nequā. oē debitū dimi-
si tibi: qm me rogasti: nōne oportebat te cō
misereri ꝯui tui: sicut ego tui misertus sū?
¶ Scdo sic. Ap. j. Cor. xiij. Charitas nō
querit que sua sunt. Glosa. Charitas non
repetit ablata. Ergo nullus habēs charita
tem pōt repetere debita. ¶ Tertio magis
diligēdus est proximus: q3 aliqđ temporale.
Ergo nullus tenet repetere sua: si sciat scā-
dalizare proximū. ¶ In oppositum est illđ
j. Cor. ix. Omnia mihi licent: non oia expe
diunt. ⁊ exponitur de repetitione suorū. Er
go licitū est cuilibet sua repetere. Et per cō
sequēs seruus in repetendo suū debitū nō
peccauit. ¶ Rńdeo dicendū: q seruus ille

non peccauit in petendo a seruo suo cen-
tum denarios. sed peccauit vtendo tanta
crudelitate & impietate erga illum: exigen-
do ab illo debitū: q vt dicitur tenebat illū
& quasi suffocabat: & respirare nō sinebat:
qui tñ debitum nō negabat: sed dilationem
petebat ad reddendum. Peccauit ergo in
hoc attenta maxime misericordia: qua do-
minus vsus fuerat erga eū. ¶ Ad rōnes
in oppo. ¶ Ad primā patet ex dictis res-
ponsio. q: debuit cōmisereri conserui sui: &
si non in remittendo totū debitum: tamen
in expectando eum: quousq̄ esset potēs ad
restituendum. ¶ Ad scđam rñdetur iuxta
Alexandrū de ales. in tertio q est repete-
re ex cupiditate: & est repetere zelo iustitie.
& est repetere timore casus. Primo modo
non est repetere ex charitate. Charitas. n.
nō repetit ablata: causa. s. cupiditatis. Non
enim est amatrix pecunie ꝓpter se: sicut ibi
dicit glosa: q ipsa amat bonum incōmuta-
bile: & omnia cōmutabilia refert ad illud.
Repetere zelo iustitie: pfectis ēt licet. Re-
petere vero timore casus ne. s. ꝓpter pau-
pertatē & indigentiam ruant in peccatū: cō-
uenit infirmis ne. s. egestate cōpulsi furent:
& periurent nomen dñi sui: vt dr̄ Prouer.
iij. ¶ Ad tertiā rñdetur negando ꝯñam.
Et rō est. opꝫ enim tenere qđ certū ē. Cer-
tum est autē: q raptor est qui abstulit: vel de
buo: qui reddere obligatur incertū. Et si
scandalizabitur & preterea si sciret q scā-
dalizabitur: si repetendo ꝓponderat scāda
lum ꝓprium: q̄ scandalum ꝓximi: plus te-
neor vitare scandalum ꝓpriū: q̄ alterius.

D scđam. q. sic ꝓceditur. Et vi
det q per ingratitudiuē pcā di
missa redeant. ¶ Primo sic.
Ex pñti euangelio. vbi dñs ait.
Serue nequā oē debitum dimisi tibi &c. &
post tradidit eum tortoribus: quousq̄ red-
deret vniuersum debitū &c. Ergo dñs de-
bitū: qđ dimiserat iterū exigit. ¶ Scđo sic.
Dicit Fabianus in glo. super pñs euange
lium. Neq̄ seruum tradidit dñs tortoribꝰ:
quousq̄ redderet vniuersum debitum: q
non solum homo peccata que post baptis-
mum egit: reputabuntur ei ad penā: sed ori
ginalia: que ei dimissa sunt in baptismo.
¶ Tertio sic. Eze. xviij. dicitur sic. Si auer
teret se iustus a iustitia sua: omnes iustitie
quas fecerat: non recordabuntur. Ergo in
eo statu est: ac si nullam iustitiā fecisset. Sed
si non fecisset iustitiā penitentie: non essent
ei peccata dimissa. Ergo dimissio illa ānul
latur. Ergo pcā dimissa redeūt. ¶ Quar-
to sic. Si ponatur q aliquis ante comple-
tam satisfactionē de peccatis preteritis ca-
dat in culpam: ꝯstat q satisfacere non pōt
extra gratiam. Ponatur ergo q discedat
iste: reatū secum portat. qui non pōt solui p
penam satisfactoriā. Ergo punit̄ pena eter
na. ¶ In oppositū arguitur ex illo. Naū
ij. alias Job. xxxiij. Non iudicat deus bis
in idipsum. Non ergo bis punit. Si ergo
aliqs pro pcō cōmisso penituit: & se puniuit
videtur q amplius pro illo nō puniat̄: quā
nūcūq̄ peccet alias: ¶ Scđo sic. Nullus i
currit peccati maculā: vel reatum: nisi ex cō
missione ipsius peccati. Sed penitēs an-
teq̄ faceret fornicationē: non habebat ma
culam vel reatum homicidij: qđ sibi iam
dimissum erat: nec postea fornicando homi
cidium cō misit. Ergo nō redit homicidiū:
quantum ad culpam nec quantū ad reatū.
¶ Rñdeo dicēdū: q necesse est: q aliquo
modo pcā redeant: q: auctoritates hoc ex-
presse dicunt. Secūdo sciēdū varie aliqui do
ctores sunt locuti. quidam enim dixerunt:
q peccata dimissa singulariter: quantū ad
maculam & reatū: sm q causantur ex acti-
bus peccatorum: priꝰ dimissorum: redeā
per peccatum mortale sequens. Sed ista
opinio vt arguit Albertus magnus & sanc
tus Tho. non potest esse vera: quia opus
dei: per opus hominis: irritari non potest.
Remissio autem primorum peccatorū est.
opus diuine misericordie. Unde non pōt
irritari per sequens peccatum mortale ho
minis: sm illud. Ro. iij. Numquid incredu

litas illorum: fidem dei euacuauit? Et ideo alij ponentes peccata redire: dixerunt: ꝙ deus non remittit peccata penitenti post modum peccaturis: ſm presentiam: ſed solum ſm presentem iustitiam. Prestat enim eum pro his peccatis eternaliter puniendum: et tamen per gratiam facit eum presentialiter iustum. Sed etiam istorum opinio stare non potest: quia si causa absolute ponatur: effectus ponitur absolute. Si ergo absolute non fieret peccatorum remissio: ſed cum quadam conditione: in futurum dependente per gratiam: et gratie sacramenta: non esset sufficiens causa remissionis peccatorum: quod est erroneum: utpote derogans gratie dei. Et ideo ponitur ista conclusio: ꝙ nullo modo potest esse ꝙ macula et reatus precedentium peccatorum redeant: ſm ꝙ ex talibus actibus causabantur ſed contingit: ꝙ ſequens actus peccati virtualiter continet reatum prioris peccati: inquantum ſcz aliquis ſecundo peccans: ex hoc ipso videtur grauius peccare: quam prius peccauerat. Sic ergo est conclusio ſecunda: ꝙ peccatum ſequens penitentiam: redit quodam modo reatus peccatorum prius dimissorum: non inquantum causabatur ex illis peccatis prius dimissis: ſed inquantum causatur ex peccato ultio perpetrato quod aggrauatur ex peccatis prioribus: et hoc non est peccata dimissa redire simpliciter: ſed ſm quid: inquantum. ſ. virtualiter in peccato ſequenti connectitur. Unde in quarto conformiter ad tertiam partem sanctus Tho. dicit sic: ꝙ aliquid potest redire dupliciter. Uel in ſe: et sic peccata dimissa nullo modo redeunt: quantum ad culpam: nec per consequens quantum ad reatum. Uel in ſuo effectu. Et hoc modo peccata dimissa redeunt inquantum ex peccatis dimissis: aliquid in ſequentibus relinquitur. Ex hoc enim ꝙ homo deum offendit post dimissionem precedentium peccatorum: quandam deformitatem ingratitudinis actus ſequentis peccati acquirit. Et ideo dicitur communiter: ꝙ redeunt quantum ad ingratitudinem. Tertia conclusio. Per ingratitudinem peccati ſequentis non consurgit tantus reatus quantus fuerat peccatorum dimissorum. Patet conclusio: quia Deutro. xxv. dicitur: ꝙ pro mensura peccati: erit plagarum modus. Ex quo patet: ꝙ ex paruo peccato non consurgit magnus reatus. Sed quandoque mortale peccatum est multo minus quolibet peccatorum prius dimissorum. Non ergo ex peccato ſequenti redit tantus reatus: quantus fuit peccatorum prius dimissorum. Sed bene proportionaliter: quanto peccata dimissa fuerint plura et maiora tanto redit maior reatus: per qualecumque ſequens peccatum mortale. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur: ꝙ peccata redeunt modo iam dicto: et non aliter. ¶ Ad ſecundam respondetur: ꝙ peccatum originale redit modo predicto: ſicut mortale inquantum contemnit dei beneficium. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ad auctoritatem dicendum: ꝙ verum est: quod iustitie iusti rememorabuntur: quantum ad effectum: qui ex eis expectabatur in futuro: quia per eas ad vitam eternam non peruenirent: ſed rememorabuntur quantum ad hunc effectum: qui est peccata preterita abolere: quam in presenti faciebant. ¶ Ad quartam respondetur: ꝙ pena cuius est aliquis debitor: post culpam remissam: in inferno punietur temporaliter: nec propter hoc ſequitur: ꝙ in inferno ſit redemptio: quia pena que soluitur non redimitur nec est inconueniens ꝙ quantum ad aliquid accidentale pena inferni minuatur usque ad diem iudicij: ſicut etiam augetur.

Ad tertiam. q. ſic procedit. Et videtur ꝙ non possit tanta contritio in aliquo esse: ꝙ omne debitum ſibi a deo dimittatur. i. ꝙ possit tollere totum reatum pene. ¶ Primo ſic. Satisfactio et confessio ordinantur ad liberationem de reatu pene. Sed nullus ita perfecte conteritur: quin oporteat eum confiteri et satisfacere. Ergo contritio numquam est tanta: ꝙ deleat reatum totum. ¶ Secundo ſic. In penitentia debet esse quedam recompensatio pene ad culpam. Sed aliqua culpa per membra corporis ex-

erectur. Ergo cū oporteat ad debitaꝫ pene recōpensationem: vt per que quis peccat per hec torqueať: vř ꝙ nunq̄ꝫ possit pena talis peccati p ↄtritionē exsolui. ¶ Tertio Dolor ↄtritiōis est finitus. Sed p aliquo pctō scꝫ mortali debeť pena infinita. Ergo nūq̄ꝫ pōt esse tanta ↄtritio ꝙ totā penā deleat. ¶ In oppo. est euāgeliū: vbi ait dñs. Oē debitū dimisi tibi ⁊c̄. Scdō deus plus acceptat cordis affectū q̄ꝫ exteriorē actum. Sed per exteriores actus absoluiť homo a culpa ⁊ a pena. Ergo siliter p cordis affectū qui est ↄtritio. ¶ Rñdeo dicendū sub ista ↄclusione: ꝙ tanta pōt eē ↄtritio alicuꝰ penitētis: ꝙ oēm culpe reatū tollat: sive ꝙ oē debitū a deo sibi dimittatur, scꝫ pene ⁊ culpe. Patet ↄclusio exēplariter in latrone cui dictū est: hodie mecū eris in paradiso: ꝓpter vnicū penitētie actū. Nota iuxta sāctum Tho. ꝙ intētio ↄtritionis pōt attendi dupliciter. Uno modo ex parte charitatis: que displicentiā causat. Et sic ↄtingit tantū intēdi charitatē in actu ꝙ ↄtritio inde merebiť nō solū culpe amotionē: sed ēt absolutionē ab oī pena. Alio modo pōt attendi ex pte doloris sensibilis: quē volūtas in cōtritiōe excitat. Et q: illa: pena quedā est: in tantū pōt intēdi: ꝙ sufficiat ad deletionem culpe ⁊ pene. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā respondeť negando ↄñam: Et rō est: qꝛ primo q: aliquis nō pōt esse certus: ꝙ ↄtritio sua sit sufficiēs ad deletioneꝫ culpe ⁊ pene. Et ideo teneť ↄfiteri ⁊ satisfacere. Tum scdō: q: ↄtritio vera nō fuit: nisi ꝓpositum ↄfitendi habuit annexū: qđ debꝫ ad effectū deduci: ⁊ ꝓpter preceptū ecclesie de ↄfessione faciēda datū. ¶ Ad secundā rñdetur negando ↄñam. Et rō est. q: sicut gaudiū interius redūdat ēt ad exteriores corpis potētias ēt dolor interior ad exteriora mēbra deriuatur. Unde dicitur Prouer. xvij. Spūs tristis exsiccat ossa. ¶ Ad tertiam rñdeť: ꝙ licet dolor ↄtritionis sit finitus: quantū ad intensionē: sicut pena mor

tali peccato debita est: hꝫ tamē infinitā virtutē ex charitate: qua informatur: ⁊ ſm hoc pōt valere ad deletionem culpe ⁊ pene.

¶ In dñica vigesimatertia est euāgelium. Abeūtes pharisei ⁊c̄. Mat. xxij. Circa qđ possunt sequentes qōnes disputari.

¶ Primo: vtrum Cesari sive principi seculari sit censum dandum.

¶ Scdō: vtrum omnes teneamur ad sacrificia deo offerenda.

¶ Tertio: vtrū xp̄s ↄueniēter rephēderit Phariseos iterrogātes eū: si licet cēsuꝫ dari Cesari: dicēs eis. Cur me tētatis ⁊c̄.

A D primam. q. sic proceditur. Et videtur: ꝙ Cesari sive principi seculari non sit censum dandū. ¶ Primo sic. Dare censum pertinet ad quādam ſuitutem. Sed per aduentum xp̄i: liberi facti sumus ab omni ſuitute: ſm illud Jo. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis Ergo nulli est censum daudum. ¶ Secundo sic. Isti principes non videntur esse a deo scdm̄ illud Osee. viij. Ipsi regnauerūt ⁊ nō ex me: principes extiterunt ⁊c̄ Ergo videtur: ꝙ non est alicui eorum census dandus. ¶ Tertio sic. Non est faciendum aliquid contra institutionem diuinam. Sed hoc habet institutio diuina: vt homo suo arbitrio regatur: scdm̄ illud Ecclesiast. xv. Deus ab initio constituit hominem: ⁊ reliquit eum in manu consilij sui. Ergo non tenetur homo se subijcere alteri: tanquā domino aut principi: ⁊ per consequens nec censum tribuere. ¶ In oppositum est euāgelium. ¶ Respondeo dicendum: vt sanctus Thomas tangit super epistolaꝫ Pauli. quidam fideles in primitiua ecclesia dicebant terrenis potestatibus se subijci non debere propter libertatem: quā consecuti erant a xp̄o ſm illud Jo. viij. Si filius vos liberauit ⁊c̄. Sed isti non bene dicebant ꝙ libertas per christum concessā: est libertas spūs: qua liberamur a pcō ⁊ morte. caro āt

adhuc remanet seruituti obnoxia:sed etiam
liberabitur in libertatem glorie filiorum. Et
ideo tūc nulli subiectiōi homo per Christū
liberatus:erit obnoxius:nec spirituali scili-
cet nec carnali. Vñ dicitur primo. Cori.v.
Quom tradiderit Christ9 regnū deo τ pa
tri:τ euacuauerit oēm pncipatū τ potestatē
Interim autem dū corruptibilē carnem ge
rimus opz nos dominis carnalibus subij-
cere:τ ita per aduentū Christi fideles a tri
butis soluendis:sicut nec ab alijs.corporis
penalitatibus nō sunt absoluti:quia nec ip-
se Christus seipsum ab omnibus huiusmo
di penalitatibus absoluere voluit. Unde di
cit Ambrosius. Et habetur.xi.q.i. Si enim
filius dei censum soluit:quis tu tātus es:qui
nō putas esse soluendū? Ponit ergo con-
clusio responsalis:qꝫ cesari siue principi ter-
reno cēsus est soluēdus. Cōclusio pz ex euā
gelio presenti. Secūdo patet ex illo Aposto
li ad Roma.tertiodecimo. Oīs anima id
ē ho no potestatibus sublimioribus subdi-
ta sit. Et rationem assignās ait. Omnis po
testas a deo est Et infra. Ideoqz enim τ tri
buta prestatis. Et assignans rationem dicit
Ministri enim dei sunt in hoc:id est ꝑ hoc
id est pro hoc ipso:scilicet tributo recipien-
do:seruientes scilicet deo:τ populo. Quasi
diceret. Unusquisqz debet de suo ministe-
rio viuere:ꝭm illud i. Corin.ix. Quis pa-
scit gregem:τ de lacte eius nō edit? Et ideo
cū principes nostri suo regimine deo mini
stro a populo debēt tributa suscipere:quasi
stipēdia sui ministerij. Hec aūt tributa susci
piunt ad sui sustētationē Laborāt aūt prin-
cipes ad omniū pacē. Vñ dicitur.i. Thi.ij.
Obsecro pmū oium:fieri obsecrationes ꝑ
regibus:τ oibus:q in sublimitate sunt cōsti
tuti: vt quietā τ trāquillā vitā agam9. Ab
hoc tñ debito liberi sunt clerici ex pilegio
principū:quod qdem equitatē hz naturalez.
Vñ etiā apud gentiles liberi erāt a tributis
illi q vacabāt rebus diuinis. Legitur enim
Geñ.xlvij. qꝫ Ioseph subiecit Pharaōi to
tā terrā egypti preter terrā sacerdotū:que
a rege tradita erat eis:qbus τ statuta ciba-
ria ex horreis publicis prebebātur. Et hoc
qdem omnino equū est:q: sicut reges solici
tudinē hñt de bono publico in tēporalibus:
ita ministri dei in spiritualibus. Et sic p hoc
qꝫ deo in spiritualibus ministrāt:recōpen-
sant regi:qꝫ pro pace eorū laborat. Conclu
dit ergo Apostolus. Reddite ergo oibus
debita. Cui tributū:tributū. Cui vectigal:
vectigal. Ex quo patet:qꝫ ex necessitate iu-
sticie tenētur subditi sua iura principib9 ex
hibere. Et ideo in euāgelio nostro dicitur.
Reddite q̄ sunt cesaris cesari. ¶ Ad ra-
tiōes in oppo. ¶ Ad primā patet rñsio ex
dictis. Liberauit enim xp̄s ꝑ nūc fideles a
seruitute diaboli:τ nō a seruitute huiusmo-
di: vt dictū est. ¶ Ad scdā respōdetur ne
gādo añām. Et ratio est:q: nō tm̄ obedien-
dum est bonis τ modestis:ꝫ etiā discolis.i.
Petri.ij. Pro quo notādū:qꝫ regia ptās:
vel cuiuscūqz alterius dignitatis pōt cōside
rari quātū ad tria. Uno qdem mō quantū
ad ipsam potestatē. Et sic est a deo:per quē
reges regnant. Quicqd enim cōuenienter
dicitur de deo:τ creaturis:a deo in creatu
ras deriuatur:sicut patet de sapientia. Ec-
clesiasti.i. Oīs sapientia a domino deo est.
Potestas autem a deo dicitur:τ de omni-
bus. Job.xxxvi. Deus potentes non abij-
cit:cum τ ipse sit potens. Unde consequēs
est:qꝫ humana potestas sit a deo. Danielis.
iiij. Dominabitur excelsus in regno homi-
nū:τ cuicunqz voluerit dabit illud Jo.xix.
Non haberes potestatem aduersus me vl
lam:nisi datum esset tibi desuper. Alio mo
do potest considerari quantum ad modum
adipiscendi potestatez. Et sic quandoqz po
testas est a deo: quando.s.aliquis ordinarie
potestatem adipiscitur ꝭm illud ad Hebr.
v. Nemo sibi honorē assumat:ꝫ qui voca-
tur a deo:tanqz Aarō. Quādoqz vero nō
est a deo:sed ex peruerso hominum appe-
titu:qui per ambitionez:vel quocunqz alio
modo potestatem adipiscitur: Amos.v.
Nunquid nō in fortitudine nostra assump-

ſumus nobis cõnũta. Tertio põt conſiderari quantũ ad vſuʒ ipſius. Et ſic quãdoqꝫ ẽ a deo: puta cũ aliquis ſm̃ ꝓcepta diuine iuſtitie vtitur ꝯceſſa ſibi ptãte: ſm̃ illõ Pꝛouer. viij. Per me reges regnant: ⁊ legũ cõditores iuſta decernũt. Quãdoqꝫ aũt nõ ẽ a deo. puta cũ aliqui ptãte ſibi data vtuntur cõtra diuinã iuſtitiã: ſm̃ illud Pſ̃. Aſtiterunt reges terre: ⁊ principes ⁊c̃. Sequit̃ Aduerſus dñm ⁊c̃. ¶ Ad tertiaʒ r̃ndetur negãdo ꝯñam. Et rõ ẽ: q: deus reliquit hominẽ in manu ꝯſilij ſui: non q: liceat ei facere oĩa: que velit: ſed q: ad id quod faciẽdũ ẽ: non cogitur neceſſitate nature: ſicut creature irrõnales: ſed libera electione ex ꝓpꝛio ꝯſilio ꝓcedẽte. Et ſicut ad alia faciẽda dʒ ꝓcedere ꝓpꝛio ꝯſilio: ita ẽt ad hoc: ꝙ obediat ipſe ſupioꝛib⁹. Dicit. n. Grego. vltimo moꝛaliũ. Dũ alıene voci humiliter ſubdimur: noſmetipſos in cozde ſuperamus.

Secundũ. q. ſic ꝓceditur. Et vr̃: ꝙ non oẽs teneantur ad ſacrificia deo offerenda. ¶ Primo ſic. Dicit Apoſtolus. Ro. iij. Queciqꝫ lex loqtur ijs: qui ſunt in lege. Sed lex de ſacrificijs non fuit oibus data: ſed ſoli populo hebꝛeoꝝ. Ergo non oẽs ad ſacrificia tenentur. ¶ Scõo ſic. Sacrificia deo offerũtur ad ſignificandũ. Sed nõ ẽ oium hmõi ſignificatiões intelligere. Ergo non oẽs tenẽtur ad ſacrificia offerẽda. ¶ Tertio. Ex hoc ſacerdotes dicuntur: ꝙ deo ſacrificãt. Sed nõ oẽs ſũt ſacerdotes. Ergo nõ oẽs tenẽtur ⁊c̃. ¶ In oppoſitum ẽ euãgeliũ dicẽs. Reddite que ſunt dei. ¶ R̃ndeo dicẽduʒ ſub certis cõcluſiõib⁹. Pꝛima ẽ: ꝙ offerre ſacrificiũ deo: ẽ de lege nature. Pʒ iſta ꝯcluſio: qm̃ naturalis ratio dictat hoi: vt alicui ſupioꝛi ſubdatur ꝓpter defectus: quos in ſeipſo ſentit: in qbus ab aliquo ſupioꝛi eget adiuuari: ⁊ dirigi. Et ꝗcqd illud ſit: hoc ẽ: ꝙ apud hoies dr̃ deus. Sicut aũt in rebus naturalib⁹ naturaliter inferioꝛa ſupioꝛibus ſubdũtur: ita ẽt naturalis rõ dictat hoĩni ſm̃ naturalẽ inclinationẽ: vt ei qõ ſupꝛa hoiem eſt: ſubiectionẽ ⁊ honoꝛẽ exhibeat ſm̃ modũ ſuum. Eſt autẽ modus conueniẽs hoi: vt ſenſibilibus ſignis vtatur ad aliqua exprimẽda: q: ex ſenſibilib⁹ cognitionẽ accipit. Et iõ ex naturali rõne ꝓcedit: ꝙ hõ quibuſdã ſenſibilibus rebus vtatur: offerẽs eas deo in ſignũ debite ſubiectiõis ⁊ honoꝛis: ſm̃ ſimilitudinem eoꝝ: qui dñis ſuis aliqua offerunt: in recognitionẽ dominij. Hoc aũt pertinet ad rõnem ſacrificij: ⁊ ita oblatio ſacrificij ptinet ad iuſ naturale. Et in hoc oẽs ꝯueniũt. Sʒ determinatio ſacrificioꝝ eſt ex inſtitutione humana vel diuina. Et in hoc nõ ꝯueniunt oẽs ſed differũt. Scõa ꝯcluſio: Soli deo ẽ ſacrificiũ offerendũ. Pʒ concluſio. Oblatio ſacrificij fit ad aliqd ſignificandũ. ſignificat aũt ſacrificiuʒ qõ offertur exterius: interius ſpũale ſacrificiũ: quo aĩa ſeipſam offert deo: ſm̃ illud. Pſ̃. Sacrificiũ deo ſpiritus atribulatus: q: exterioꝛes actus religiõis ad interioꝛes oꝛdinantur. Aĩa aũt ſe offert deo i ſacrificiũ: ſicut ꝓncipio ſue creationis: ⁊ ſicut fini ſue btificatiõis. Sed ſm̃ verã fidẽ: ſolus deus ẽ creatoꝛ aiaꝝ nr̃aꝝ: ⁊ i ſolo ẽt deo aĩe noſtre btitudo ꝯſiſtit. Ergo ſoli deo ſũmo debemus ſacrificiũ ſpũale offerre. ⁊ ita ſoli ei debemus offerre exterioꝛa ſacrificia: ſicut ẽt oꝛãtes atqꝫ laudãtes: ad eũ dirigimus ſignificãtes voces: cui res ipſas in cozde quas gerimus: offerim⁹ vt dicit Aug. x. de Ci. dei. Tertia ꝯcluſio. Oẽs tenemur ad ſacrificia offerẽda. Pꝛobatur ꝯcluſio. Sacrificiũ offerre: ẽ de lege nature: vt dicit ꝓma ꝯcluſio. Sed ad ea q̃ ſunt legis nature oẽs tenemur. Ergo oẽs tenemur ad ſacrificiũ deo offerendũ. Pꝛo qua ꝯcluſione notandũ: ꝙ duplex ẽ ſacrificiũ. Quoꝝ pꝛimũ ⁊ pꝛincipale ẽ interius: ad qõ oẽs tenemur deo deuotã mentẽ offerre. Aliud ẽ ſacrificiũ exterius: qõ i duo diuiditur. Nã quoddã eſt: ꝙ in hoc ſolum laudẽ hʒ ꝙ deo aliquid exterius offeratur in ꝓteſtationẽ diuine ſubiectiõis: ⁊ ad hoc aliter tenẽtur illi: qui ſunt in lege noua vel

veteri: aliter qui nõ sunt sub lege. Nam illi qui sunt sub lege tenẽtur ad determiata sacrificia offerẽda: ſm legis ꝑcepta. Illi vero qui nõ sunt sub lege tenebãtur ad aliqua exterius faciẽda in honorẽ diuinũ: ſm decentiã ad eos: inter quos habitabãt: nõ sicut determinate ad hoc vel illa. Aliud vero ẽ exterius sacrificiũ: qñ actus exteriores virtutũ in diuinã reuerentiam assumuntur: puta cũ aliquis elemosinã facit de rebus ꝓprijs ꝓpter deum: vel cũ aliquis ꝓpriũ corpꝰ alicui afflictioni subijcit ꝓpter diuinã reuerẽtiam. Et ſm hoc: actus aliaꝝ virtutum sacrificia dici possunt. Quoꝝ quedã cadunt sub precepto: ad quos oẽs tenẽtur. Quedã vero sunt supererogatiõis: ad quas nõ oẽs tenentur. Itẽ nota ꝙ ſm ꝙ est triplex hoĩs bonum: ita põt distingui triplex sacrificiuꝫ. Primũ quidẽ est bonũ anime: qđ deo offertur interiori quodã sacrificio per deuotionẽ ⁊ orationem ⁊ alios hmõi interiores actus. Et hoc est principale sacrificium. Secundũ est bonũ corporis: qđ deo quodam modo offertur per martyriũ: ⁊ abstinentiã seu continentiã. Tertiũ bonum est exteriorum reꝝ: de quo sacrificiũ offertur deo directe quidem: qñ imediate res nostras deo offerimus. mediate aũt qñ eas cõicamus ꝓximis ꝓpter deum. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad primã rñdetur: ꝙ ad illa determinata sacrificia: que in lege erant ꝑcepta: non oẽs tenebantur. tenebãtur tñ ad aliqua sacrificia interiora: siue spũalia: vel exteriora: vt dictũ est. ¶ Ad secundã rñdetur negando ꝯñam. Et rõ est. ꝙ licet nõ oẽs sciant explicite virtutem sacrificioꝝ: sciunt tñ implicite: sicut ẽt habent fidẽ implicitam. Unde magister Alexãder de ales: ad qõnem utrũ offerentes sacrificia: tenebãtur intelligere significationes eoꝝ: dicit: ꝙ sicut nos dicimus intelligere articulos fidei implicite: ⁊ explicite: ⁊ intelligere explicite articulos fidei tenẽtur prelati: sicut dr̃. j. Petri. iij. Parati omni poscẽti reddere rõneꝫ de ea: que in nobis est: fide ⁊ spe. Implicite vero tenẽtur simplices solũ ita in veteri testamẽto ꝓ: vt doctores ⁊ sacerdotes tenebantur intelligere significationes sacrificioꝝ: hoc est vt intelligerẽt ipsa sacrificia: esse signa futuri sacrificij redẽptiõis Simplices vero soluꝫ tenebantur intelligere: ꝙ sacrificia erant deo ea rõne qua sibi placuit offerenda. Et hoc implicite ꝯtinebat: ꝙ essent signa: ꝙ rõne significationis futuri sacrificij voluit ea deus sibi offerri. ¶ Ad tertiam rñdet negando ꝯñam. Et rõ est: tum ꝙ sacerdotes ẽt offerunt sacrificia: que sunt specialiter ordinata ad cultũ diuinũ: non solũ pro se: sed ẽt pro alijs: tum ꝙ quedam sunt alia sacrificia: de quibus potest pro se deo offerre: vt ex dictis patet.

Ad tertiam. q. sic ꝓceditur Et vr̃ ꝙ xp̃s nõ ꝯuenienter ꝯprehẽdit phariseos interrogãtes eũ: si licet censum dari Cesari: dicẽs eis. Cur me tentatis hypocrite.

¶ Primo sic. Illi dicẽdo: magister scimus ꝙ verax es: ⁊ viã dei in veritate doces: dixerũt veritatẽ. Ergo in hoc nõ erãt hypocrite: ꝙ hypocrisis siue simulatio opponit virtuti: que dr̃ veritas. ¶ Scdo sic. Hypocrisis est simulatio: qua qs simulat ꝑsonam alterius: sicut cũ peccator simulat ꝑsonaꝫ iusti. Sed isti in hoc actu nõ simulauerũt personas aliquoꝝ alioꝝ. Ergo videtur: ꝙ non erãt hypocrite. Ergo incõuenienter sic reprehẽsi sunt. ¶ Tertio sic. De eo: qđ non est peccatũ: non vr̃ publice redarguendũ: ꝙ peccata venialia oĩbus videntur esse cõia. Sed hypocrisis aut simulatio nõ videtur esse pctm̃ mortale semꝑ: sicut nec mendatiũ ⁊c. ¶ In oppo. est euãgeliũ: vbi xp̃s ita ad eos loquitur. ¶ Rñdeo dicendũ: ꝙ xp̃us conuenienter eos sic reprehendit. Pro quo notandũ ꝙ vt dicit Nicolaus de lyra super hoc euãgelio: ꝙ tpe q̃ xp̃s erat ĩ iudea: reddebatur census Cesari siue tributũ: surrexit quidã nomie Iudas: natione galileus: qui dicebat hoc eẽ illicitũ de iudeis: ꝙ scꝫ

recognoscerent aliquem dominum in terra sed solum deũ: qui in celis est: ꝛ multos traxit ad se: vt habetur. Act. v. Et Josephus idem refert ex libro antiquitatum. Et extũc aliqui adherebant huic opinioni: q2 ista opio erat pro libertate populi: ꝛ pro honore ipsius dei videbatur. Econtrario aũt alij asserebant: ꝙ erat licitum dare tributum Romanis: q2 pro defensione terre militabant: ꝛ ab hostibus: ꝛ latronibus defendebant: ꝛ pacem inter homines conseruabant: ꝛ iusticiam. Hanc aũt questionem pharisei maliose proposuerunt xp̃o: vt si diceret non esse licitum: statim caperetur tanq̃ꝫ contrarius Imperatori: si aũt diceret esse licitum: videretur esse contrarius libertati populi ꝛ diuino honori ꝛ sic incurreret maliuolentiam populi. Et ideo xp̃s cognita nequitia eorum ait. Quid me tentatis hypocrite? Quasi diceret. Non queritis veritatem ad discere: sed me verbis capere. Et propter hoc eos vocat hypocritas: q2 aliud petebãt ꝛ aliud intendebant. ¶ Ad rõnes in oppositum ¶ Ad primã respondetur negando aĩam. Et rõ est: q2 xp̃s non reprehendebat eos de verbis illis: q2 vera erant: sed quia per ea aliud pretendebant: scꝫ eum in verbis capere: sicut dictum est. ¶ Ad secundã respondetur negando minorem: q2 isti simulauerunt personas volentium adiscere veritatem: ꝛ cum tamen ipse essent persone: non que quererent veritatem: sed que vellet decipere: ꝛ verbis capere hominem.

¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et rõ est: q2 licet non omnis simulatio: aut hypocrisis sit peccatum mortale. Ista tamen erat sicut dicimus de mendacio: quod est peccatum mortale: quando est perniciosum sic hypocrisis est peccatũ mortale: quando est perniciosa cedens in nocumentum alterius persone: cuius erat ista phariseorum hypocrisis: cuꝫ cederet in nocumentum persone xp̃i: q2 ad capienduꝫ eũ verbis ordinata erat.

¶ In dominica vigesimaquarta est euangelium. Loquente iesu ꝛc. Math. ix. Et q2 in euangelio fit mentio de duobus miraculis: potest disputari de vtroqꝫ.

¶ Circa primum: vtrum sine tactu diuine grẽ: põt aĩa suscitari de morte peccati.

¶ Secũdo: vtrũ tactus siue infusio gratie precedat expulsionem peccati.

¶ Circa tertiũ: vtrum cõuenientius attribuatur fidei operatio miraculoꝝ: q̃ꝫ alteri virtuti.

Ad primam. q. sic proceditur. Et videtur ꝙ sine tactu ac infusione gratie: possit anima resuscitari de morte peccati.

¶ Primo sic. Minus videtur esse resuscitare animam de morte peccati ad vitam: q̃ꝫ est creare de nouo animam. Sed deus creat ꝛ dat vitam anime naturalem sine medio. Ergo pariter hic.

¶ Secundo sic. Isa. xliij. Dicit dominus. Ego sum: qui sum: qui deleo iniquitates ꝛ peccata propter me. Ergo expulsio mortis peccati est ante omnem infusionem gratie.

¶ Tertio sic. Abacuc. Et iustus ex fide viuit. Ergo viuificare cõuenit fidei. Non ergo est effectus gratie proprius. ¶ In oppositum arguitur ex euangelio: vbi dicitur Pone manum super eam: ꝛ viuet. Et sequitur. Tenuit manuꝫ eius: ꝛ surrexit puella. ¶ Respondeo dicendum: ꝙ sine tactu siue infusione diuine gratie non resuscitatur anima a morte peccati. Patet sic ista cõclusio. Deus in creatura rationali est principium vite spiritualis. Unde Act. xvij. In quo viuimus: mouemur: ꝛ sumus. Sꝫ primum quo viuit anima rationalis per deuꝫ est gratia. Ergo gratia viuificat. Item. Cuius pa mortificatur anima. Ergo viuificatur a ꝑrio illi⁹: scꝫ grã. Ergo ꝛc. Ubi notãdũ iuxta Alexãdrũ de ales: ꝙ gratia est silitudo ꝑme veritatis: ꝛ silitudo sũme bonitatis. Scdm est similitudo ꝑme veritatis cõpat

ad animam vt lux. Secundu3 vo q est sili
tudo sume bonitatis: cōparatur ad aia3: vt
vita. Et ita habetur in Joāne. Jo. j. q ver-
bum erat vita: τ lux hoīum luces in tene-
bris. Et ideo gratia: que est siliudo eius: cō
paratur ad aiam: vt lux τ vita. Inquātum
aūt gratia vt lux cōparatur ad aiam. Pri-
mo: remouet ab ea dissilitudinē lucis eter-
ne. Et q̄ntu3 ad hoc: est effectus ei⁹ purga
re. Scdo disponit eā silī dispositiōe: vt pos
sit silis esse in actu. Et tunc dr ipsu3 illumina
re. Ultimo informat ipsa3. Et tunc dr cam
pficere. Scdm aūt q gratia est siliudo sū-
me bonitatis: cōparatur ad aiam: vt vita:
q sic cōparatur ad eā: vt amor: τ ille amor
ipressus: vita est: qua iam viuit deo. Et sm
hunc modum actus gratie est viuificare.
¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad prima3 rñde
tur negando ɔñam. Et rō est: tum pmo: q
psupponi vr in argumēto: q gratia se ha-
beat in viuificatione aie: sicut agens medi-
um. Ex hoc nō est verū sed se habet: vt cau
sa formalis: qua pcm̄ expellitur. sicut ignis
frigus aufert calore in tanto subiecto: nō si
cut instrumēto: sed sicut forma ɔtraria. tum
scdo nō est ve3: qd dr in minori: q in crea
tione ē forma naturalis est: qua res forma
ta esse formaliter accipit: vel ē ipsu3: quo ē
gcquid sit illud. ¶ Ad scdam rñdetur ne-
gando ɔñam. Et rō est: q solus deus delet
pcā effectiue: formaliter delet ipa grā. De
us aūt nullius ē forma pfectiua. ¶ Ad terti
am rñdetur negando ɔñam. Et rō est: q vi
ta spūalis ipsius aie est ipsius grē effectus.
Per se. Ipsius aūt fidei τ charitatis: rōne
grē in quibus manifestatur vita: quasi per
sensu3: sicut manifestat vita in corpore per
sensum: τ motum: sic vita gratie manifesta
tur per motum fidei: sicut per sensu3: τ per
motum charitatis: sicut per motum.
D scdam. q. sic pceditur. Et vi
detur: q remotio siue expulsio
culpe precedat tactū siue infu-
sionē gratie. ¶ Primo sic ex p
senti euāgelio: vbi primo q3 xps tactu sue
manus resuscitaret puellam: expulit turbā
tumultuantē. Unde Grego. libro moraliū.
dicit. Foris aūt turba eijcitur: vt puella sus
citetur: q nisi prius a secretioribus cordis ex
pellat secularium multitudo curaru: aia qua
intrinsece latet mortua: nō resurgit. τ ita, vt
glo. hic innuit: nō introducitur grā: nisi ex-
pulsa culpa. ¶ Scdo sic. Remissio culpe:
τ infusio gratie: se habent sicut illuminatio
τ purgatio. Sed purgatio pcedit illumina
tionē: sm Diony. Ergo τ remissio siue ex
pulsio culpe precedit gratie infusionem.
¶ Tertio sic. In quolibet motu recessus a
termino a quo: pcedit accessum ad terminū
ad quē: vel tpe si est motus successiuus: vel
natura: si sit mutatio subita. Sed iustificati
onis siue viuificatiōis terminus a quo: est
culpa: terminus ad quē est gratia: qua viui
ficatur aia. Ergo expulsio culpe precedit i-
fusionē gratie. ¶ In oppositum arguitur
Causa naturaliter pcedit effectū. Sed in-
fusio gratie est cā expulsionis culpe: q ifū-
dendo gratiā deus: pcā dimittit: infunden-
do vitā: fugat mortē. Ergo infusio grē pce
dit. ¶ Rñdeo dicendū: sm aliū: τ aliu3 re
spectum ifusio gratie pcedit: τ sequit. Pro
quo notandū iuxta scm̄ Tho. q ois priori-
tas sm ordine3 nature: aliquo modo redu-
citur ad ordinē cause: τ causati: q principi-
um: τ cā idem sunt. In causis aūt ɔtingit:
q idē est cā τ causatum: sm diuersu3 gen⁹
cause: vt p3. ij. Phyſi. τ. v. Metha. Sicut
ambulatio est causa efficiens sanatiōis: τ sa
natio est cā finalis ambulatiōis: τ ita siliter
de habitudine: que ē inter materiam τ for
mā: q sm genus cause materialis: materia
est causa forme: quasi sustentās ipam: τ for
ma est causa materie: quasi faciēs actū: sm
genus cause formalis. Ex parte aūt cause
materialis: quādo se tenet sm quādā redu
ctionē: oē illud per qd materia efficitur p
pria hmōi forme: sicut dispositiōes τ remo
tiones impedimentoru: τ ideo in generatio
ne naturali: quādo corruptio vnius est ge-
neratio alterius: per hoc q forma vna in-

roducitur: z alia expellitur: remotio forme preexistentis se tenet ex parte cause materialis. Et ideo sm ordinem cause materialis precedit naturaliter introductionē alterius forme: sed scdm ordinem cause formalis: econverso quia forma finis z agēs coincidūt in idem numero: vel specie: ideo etiam in ordine cause efficientis introductio forme prior est: quia forma introducta est similitudo forme agentis: per quā agens agit z similiter in ordine cause finalis: quia natura principaliter intendit introductionem forme. Et ad hanc ordinat expulsionez omnis cū quo nō potest stare forme introductio. Uñ cū gratie infusio z remissio culpe se habent: sicut introductio vni9 forme: z expulsio alteri9: cōstat q sm ordinē cause materialis remissio culpe precedit infusionem gratie: sed sm ordinē cause formalis efficiētis finalis infusio gratie natura prior est: sed extirpatio vitiorū dicitur operari ad virtutum ingressum: per moduz cause materialis. ¶ Ad rationes in oppositum: patet responsio ex dictis.

D tertiam. q. sic procedit. Et videtur: q nō attribuat conveniēter fidei operatio miraculoꝝ. ¶ Primo sic. Gratie enim gratis date: a virtutib9 dicūtur eo q virtutes scīs oibus sunt cōes: gratie gratis date diversis distribuūtur secūdū illud .i. Corin. xij. Divisiōes gratiaruz sunt: Sed facere miracula est gratie gratis date. Uñ in eodem capitulo dicit. Alijs datur operatio virtutū zc: Ergo facere miracula nō est attribuēdū fidei: si dicat q attribuit fidei sicut merenti. Gratie aūt gratis date tanq3 exequētis. Cōtra ē qd dicit glo. sup illud Mat. vij. Nōne in noie tuo ꝓphetamus? zc. Nō ꝓphetare: virtutes facere: demones ejcere: merendū nō est meriti illius: q operat s; invocano nois xpi. Ergo nec sic est fidei attribuēdū. ¶ Scdo sic. Caritas est pncipiū z radix merendi: q fides informis mereri nō pōt: Si ergo fidei propter meritū attribuit operatio miraculoꝝ magis est attribuēda caritati. ¶ Tertio sic. Posita causa ponit effect9. Si ergo fides est causa faciendi miracula: oēs q fidem habēt miracula facerent: qd p3 esse falsum: Ergo nō est fidei miracula facere. ¶ In oppositū est euāgeliū: vbi dicit. Fides tua te salvā fecit. ¶ R. ideo dicēdū iuxta scm Thomā in libro de potētia dei: q cōveniēter virtuti fidei attribuitur opatio miraculoꝝ. P3 cōclusio ex illo Mat. vltimo signa aūt eoꝝ q crediderūt hec sequūtur zc. Itē Math. xvij. dicit dñs. Si habueritis fidē: sicut granū synapis: dicetis monti huic: trāsi hinc z trāsibit. Pro cuius cōclusiōis declaratione notandū: q scī miracula fecerūt dupliciter scdm Gregoriū in secūdo dyalogoꝝ: scilicet oratiōne. impetrādo vt miracula divinit9 fiāt: z per ptātez. Utroq3 aūt mō fides ydoneū reddit hoiem ad miracula faciēda. Ipsa. n. meretur ꝓprie: vt oratio exaudiat de miraculis faciendis: qd hac rōne videri pōt. Sicut eni in rebus naturalibus videmus: q a causa vniversali oēs particulares cause sumunt efficaciā agendi: tñ effectus particularis z ꝓprius attribuitur cause particulari: sicut p3 de virtutibus activis inferiorū corpoꝝ: respectu virtutis celestis: corporis: z de orbibus inferioribus: q z si sequātur motuz pmi orbis: habēt tñ singuli proprios mot9: ita est z de virtutibus qbus meremur. Nā oēs habent efficaciā merendi a caritate: q nos vnit deo: a quo meremur: z volūtate ꝑ quā meremur: singule tñ virtutes merentur singularia quedā premia eis proportionabiliter respōdētia: sicut humilitas meretur exaltationē: z paupertas regnū. Unde quandoq3 caritate cessant per actū aliarum virtutum: etiam si aliquis nihil mereatur ex condigno: ex quadam tamē divina liberalitate aliqua cōgrua beneficia retribuit pro huiusmodi actibus: saltem in hoc mundo. Unde dicitur: q per ea que fiunt ex genere bona: extra caritatem facta: merentur aliqui: ex congruo interdum bonoꝝ temporalium multiplicationez. Per hunc autem

modum fides meretur miraculorum operationem: licet radix merendi sit ex caritate: cuius ratio potest assignari triplex. Primo quidem: quia miracula sunt quedam argumenta fidei dum per ea que naturam excedunt: illorum veritas comprobatur: que naturalem transcendunt rationem. Unde Math. vlti. dicitur. Illi profecti predicauerunt vbique: domino cooperante: et sermonem confirmante: sequentibus signis. Secunda ratio est: quia fides potissime diuine potentie innititur: quam accipit vt rationem: vel medium ad assentiendum his: que supra naturam esse viderentur. Et ideo diuina potentia in operatione miraculorum: precipue fidei consistit. Tertia ratio est: quia miracula preter naturales causas fiunt: fides autem est: que non ex rationibus naturalibus et sensibilibus argumentum assumit: sed ex rebus diuinis. Unde sicut paupertas rerum temporalium meretur diuitias spirituales et humilitas meretur celestem dignitatem. ita fides quasi contemnendo ea: que naturaliter fiunt quodammodo miraculorum operationem meretur: que preter naturalem virtutem fit. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia facere miracula attribuitur gratie gratis date: sicut principio proximo fidei: aut sicut disponenti ad huiusmodi gratiam consequendam. ¶ ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia licet caritas sit maior virtus fide: largitur tamen fidei efficaciam merendi: fidei tamen magis congruit ad particulariter merendum miraculorum operationem: vt patet ex supradictis. ¶ Ad tertiam dicendum negando consequentiam. Et ratio est: quia fides non est sufficiens causa ad miracula facienda: sed dispositio quedam. Fiunt autem miracula secundum ordinem diuine prudentie: que hominibus congrua remedia pro varijs causis diuersimode dispensat.

¶ In festo beati Andree est euangelium. Ambulans Jesus etc. Math. iiij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo: vtrum xps conuenienter vocauit ad predicationis officium Petrum: et Andream et Jacobum zebedei: et Joannem.

¶ Secundo: vtrum oporteat sequentes xpm omnia temporalia relinquere.

¶ Tertio: vtrum beatus Andreas: et alij qui secum sunt vocati hac vocatione: fuerit vocatus ad apostolatum.

A primam q. sic proceditur. Et videtur: quod xps non conuenienter vocauit ad predicationis officium petrum et Andream et Jacobum zebedei et Joannem: de quibus in euangelio: quia simplices. et indocti prohibentur eligi vt. xxxix. di. de Petro: Sed isti Apostoli erant simplices: et indocti: Ergo conuenienter non debuerunt eligi. ¶ Secundo sic. Electio ad officium: quod respicit vniuersum orbem debet esse de personis de omni natione: et non de vna speciali: ergo xps eligens apostolos de vna gente: scilicet de iudea: videtur inconuenienter elegisse. ¶ Tertio queritur: quare magis de arte piscatoria: que videtur vilior esse inter omnes: elegerit eos: quam de alia. ¶ In oppositum est euangelium: cui non potest subesse falsum: nec in operibus xpi aliquod inconueniens. ¶ Respondeo dicendum quod xps conuenienter elegit Petrum et Andream etc. ad predicationis et dispensationis diuini verbi ministerium. Probatur quia xps est virtus et sapientia. i. Corin. i. Ergo ipse sapienter omnia fecit et virtuose. ¶ Ad rationes in oppo. ¶ Ad primam respondetur: quod isti apostoli cum a Christo fuerunt deputati predicationis officio: ipse fecit ipsos ydoneos: et doctos: et suppleuit omnes defectus in eis: quibus ait. ego dabo vobis os: et sapientiam: cui non poterunt resistere omnes aduersarij vestri. Voluit autem hos simplices et indoctos assumere ad predicationis officium: et ne aliquis eorum gloriaretur se sua virtute aut sapientia diceret se eligi meruisse. Hec ratio assignatur a Paulo Aposto. i. Corin. i. dicente. Uidete vocationem vestram fratres: quia non multi sapientes secundum carnem: non multi potentes: non multi nobiles: sed que stulta sunt mundi: idest eos qui secundum mundum stulti videbantur elegit dominus ad p

dicationis officiū: scilꝫ piscatores: illiteratos ⁊ hoc vt cōfundat sapiētes: idest eos: qui de sapiētia mūdi cōfidūt: ⁊ infirma mūdi idest hoīes impotens scḋꝫ mundū idest rusticos ⁊ colonos elegit deus ad predicatiōis officiū. Et hoc ideo: vt cōfundat fortia: idest potentes huiusmodi. Itē elegit ad predicationis officiū ignobilia mundi: idest eos: q̄ secūdū mundum sunt ignobiles: ⁊ cōtēptibiles: idest eos: qui scḋm mundū sunt contemptibiles: vt pauperes: ⁊ ea que nō sunt idest eos: qui nō videntur esse in seculo aliquid: elegit ad predicatiōis officiū. Et hoc ideo: vt ea que sunt idest eos: q̄ false in mūdo aliqd esse videnť. Et assignans rationē hoꝝ. d. Ideo nō elegit excellētes in seculo: sꝫ abiectos: vt nō glorietur oīs caro in cōspectu eius: idest vt nullus pro quacūqꝫ carnis excellentia glorietur: per cōparationē ad deū. Ex hoc eni q̄ mundū sue fidei subiecit: non per sublimes in mundo: siue seculo: sed per abiectos nō potest homo gloriari: q̄ per aliquā carnalē excellētiā saluatus sit mūdus. Nota tñ q̄ licet Christus a principio vocauerit ad predicationis officiū simplices homines: nō tamē ita: q̄ nullū vocauerit lṙatū: q: Nathanaelem ⁊ Nicodemū vocauit vt patet Jo. p̄mo: ⁊ tertio: quia si solos simplices vocasset: credi posset: q̄ fuissent ex simplicitate decepti. Uerūtamen simplices magis cōstituit apostolos ⁊ p̄dicatores euāgelij: q̄ꝫ litteratos: vt fides euāgelij magis attribueretur sapiētie diuine: quā humane: sicut dictū est. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā pꝫ responsio ex dictis. ¶ Ad secūdā r̄ndetur negando ɔ̄ñam: imo conuenienter de illa sola gente iudaica assumēdi erant apostoli: de qua assumpti fuerant prophete: cui erat fides vnius veri dei: q̄ fecit celū ⁊ terrā. Uñ beatus Augu. libro de cōsensu euangelistaꝝ assignās hanc rationem dicit sic: q̄ gens hebrea tantū deputata est a xp̄o ad prophetizandum illa: que de illo futura erant: nō quidē quin per sibillas: ⁊ vates ipsorum gentilium multa iuxta de Christo dicta ⁊ multa in libris eorum leguntur: que pro nostra christiana religione testimonium ducunt: que a sanctis angelis: vel ab ipsis prophetis Judeoꝝ audire potuerūt sicut etiam ipsum Christum in carne presentem demonia coacta sunt confiteri: q: tamē illius gentis hebree ad prophetizandum: et predicanduꝫ deputate erant: vnus deus verus: qui fecit celum ⁊ terram: ⁊ omnia q̄ in eis sunt: quo offenso sepe suis hostibus subdebatur: merito solum de gente illa prophetas: ⁊ apostolos habere voluit. Quod etiā magnum beneficium fuit: quod preſtitit ecclesie sue vbiqꝫ per terrā diffuse: ⁊ gens hebrea: que inimica remanebat Christi nominis: vbiqꝫ iam dispersa: ⁊ dilatata: ne illa que de Christo per prophetas ⁊ apostolos dicta sunt: ficte a nobis putarentur esse cōposita: codices Prophetarum ⁊ Apostoloꝝ de gente eorum vbiqꝫ portaret: ⁊ sic fieret vt gens inimica fidei nostre testis fieret veritatis nostre. ¶ Ad tertiam respondetur: q̄ triplex ratio ex dictis sanctorum potest colligi: que ostendit congruum fuisse Apostolos: hos maiores de arte piscatoria fuisse vocatos magis: q̄ꝫ de alia. Prima ex ipsius artis vtilitate: ⁊ paupertate. Dicit enim Augustinus: q̄ ideo dominus non elegit reges: aut senatores: aut philosophos ad apostolatum: sed elegit indoctos pauperes: ⁊ piscatores: quia si doctos vel oratores elegisset: forassis quilibet eorum diceret: se electum: quia doctrina sua elegi meruit. Propter quod deus noster volens superborum frangere ceruices: non quesiuit per oratorem piscatorem: sed per piscatorem lucratus est imperatorem. Secunda causa sequitur ex ipsius artis congruitate. Dicit enim Crisostom⁹ super hunc passum. Congrue deus noster per loca piscatoria transit: piscatores p̄scaturus: qui piscatores future dignitatis gratiam sui: opere artificij prophetabant: quia sicut

qui retia iactat in aqua: nescit quos pisces
cóprehésurus sit: sic τ doctor: qui diuini ser
monis retia iactat sup populú: nescit q sunt
accessuri ad dñm: sed quoscúqz dñs excita
uerit: illi adherent eius doctrine. Tertia ra
tio sequitur ex illius artis a peccati immunita
te. Querit enim Gregorius quare Petrus
post eius cóuersioné ad piscationé rediit: τ
nó Matheus ad theolonei negotium non
resedit: soluit: qꝫ quia negotiú quod ante ɔuer
sionem sine peccato extitit: hoc etiá post có
uersionem repetere culpa non fuit.

Ad secundam. q. sic proceditur. Et
a videtur: qꝫ nó oporteat sequen
tes Christú oia tpalia relinqre.
¶ Primo sic. Paupertas non
reqritur ad perfectioné: Ergo τc. Antece
dens probat: quia relinquere oia videtur eé
illicitum. Apostolus enim pme. Corin. viij.
dat formaz fidelibus faciédi elemosinas: di
cens. Si voluntas própta est: secúdú illud:
qd hz: accepta est. i. vt necessaria retineans.
Et postea subdit. Non vt aliis sit remissio:
vobis aút tribulatio. glosa idest paupertas.
¶ Scdo sic. Quicúqz se exponit periculo
peccat: Sed ille q omnibus suis relictis vo
luntariaz paupertaté sectatur: exponit se pe
riculo: scdm illud Prouerbiorum: xx. Ne for
te egestate cópulsus: furer: τ periurez nomé
dñi. ¶ Tertio sic. Uirtus in medio ɔsistit
vt dicitur secúdo. Ethi. Sed ille: qui oia di
mittit per voluntariá paupertaté: nó videtur in
medio cósistere: sed magis in extremo: Ergo
nó agit virtuose: τ ita hoc nó ptinet ad vite
perfectionez. ¶ In oppo. videtur esse euá
gelium presens. ¶ Rñdeo dicendú qꝫ seq
la Christi duplex potest distigui. Una é có
munis τ necessaria oibus ad saluté: in qua
consistit perfectio vite christiane: ad quá p
tinet perfecta obseruantia preceptorum carita
tis. De qua sequela habetur Jo. viij. vbi.
dicitur. Qui sequitur me: scilz credendo: τ
amádo: nó ambulabit in tenebris: sed habe
bit lumen vite. De quo. Mat. xix. Si vis
ad vitam ingredi: serua mádata. Alia est se
quela Christi supra cómuné statuz: saluti ne
cessarium: sicut sequela Christi per imitatio
né vite in paupertate: τ austeritate: τ huius
modi: aut in passióe. De qua sequela dicitur
in psenti euágelio: qꝫ apostoli isti vocati se
cuti sunt xpm. Et Mat. xix. dicitur. Uende
oia que habes: τ seqre me. Et Petrus apo
stolus dicit. Quid erit nobis: qui reliqui
mus omnia τ secuti sumus τc? Juxta hanc
duplicem seqlam: distinguitur duplex per
fectio: vt tágit sanctus Thomas in secunda
secunde. q. c. lxxxiiij. ar. ij. vbi ita dicit: qꝫ si
cut hó habet quádaz perfectioné sue natu
re statim cú nascitur: q pertinet ad rónem spe
ciei. Est aút alia perfectio: ad quá per aug
mentú adducitur: ita est quedam pfectio ca
ritatis: ptinés ad ipsam spém caritatis: vt. s.
deus ametur sup oia: τ nihil cótra eú ame
tur. Est aút alia pfectio caritatis: etiá in hac
vita: ad quá aliqs per aliqd spúale augmé
tum peruenit: vtpote cú homo etiá a rebus
licitis abstinet: vt liberius diuinis obseqis
vacet. Et hoc modo religio dicitur qdá di
sciplina siue exercitiú ad apprehédendum
hoc pfectionis augmétú. Unde in collationi
bus patrú dicit abbas Moyses de religio
sis loquens: ieiuniorú medicinam: vigilias.
labores corporis: nuditaté: lectioné: ceterasqꝫ
virtutes debere suscipere: nos noueri
mus vt ad perfectioné caritatis possimus
cóscendere: Istis distictionibus phabitis sit
ista cóclusio pma. Ad seqlaz primá Christi:
τ ad habendá pmaz pfectioné: nó est neces
sariú oia relinqre tpalia per volútariá pau
pertaté: sed sufficit vt super oia deus diligatur
τ nihil cótra eú ametur: siue qꝫ pcepta carita
tis obseruentur. Ista ɔclusio est manifesta.
Ná vt dicit sctús Thomas: summa pfectio
pót esse cú magna opuléntia. Ná Abraá: cui
dictú est Geñ. xvij. Ambula corá me: τ esto
pfectus. Legitur diues fuisse: τ similiter reges:
τ pncipes xpiani: prelati: τ alij xpiani mino
res: q nó renunciauerút bonis tpalibus: quo
rú multi sunt in statu gratie. Secúda cóclu
sio. Ad sequelá secúdá τ scdam pfectionem

regritur renūciatio: siue dimissio tēporaliū: vt pz Mat. xix. Si vis perfectus eē ꝛc. Et Luc. ix. Qui vult venire post me: abneget semetipsum: ꝛ sequatur me. Ista cōclusio pz: q sicut dictū est: status religiōis est quedā disciplina: siue exercitiū: per quod puenitur ad perfectionē caritatis: ad qd necessariū ē: q aliqs affectū suū totaliter abstrahat a reb9 mūdanis. Dicit eni Augustinus lib. x. cōfe. ad deū loquēs. Minus te amat: qui tecum aliqd amat qd nō ppter te amat. Vñ ꝛ in libro. lxxxiij. q. dicit Aug. q nutrimētū caritatis ē diminutio cupiditatis: Profectio ē vbi nulla est cupiditas: ex hoc aūt: q aliqs res mūdanas possidet: allicitur animus ei9 ad earū amorē. Unde Augu. in epistola ad Paulinū et Therasiā: q terrena diligūtur arctius adepta q̄z cōcupita. Et Cris. dicit super Mat. q appositio diuitiarū maiorē accendit flāmā: ꝛ vehementior fit cupido. Et inde est q ad perfectionem caritatis acquirendā. pmū fundamētū est volūtaria paupertas: vt absq3 pprio viuat dicente domino Mat. xix. Si vis perfectus esse: vade: ꝛ vēde oia: que habes: ꝛ da pauperib9: ꝛ veni sequere me. ¶ Ad ratiōes in oppo. ¶ Ad primā rñdet negando ꝯñam. Et ad dictū apostoli dicendū: q loquitur infirmis: quos sic dare monet: vt egestatē nō patiantur. Et similit ex alia glo. nō est intelligendū q nō liceat oia tēporalia obijcere: s3 q hoc nō ex necessitate requiratur. ¶ Ad secūdam rñdetur negando minorē. Dicimus eni q illequi ppter Christū oia dimittit: nō exponit se periculo spūali: vel corporali. Spūale qdem periculū puenit ex paupertate: quādo nō est volūtaria. Periculū autē corporale nō imminet illis: q intentione sequēdi xpm: oia sua relinquūt: diuine prouidētie se cōmittentes. Vñ Augu. dicit in libro de sermone dñi in monte. Querentibus regnum dei: ꝛ iustitiā eius: nō d3 subesse sollicitudo ne necessaria desint: ¶ Ad tertiā rñdetur negādo minorē. Et ratio est: q mediū virtutis fm philosophū accipit fm rōnem rectā nō fm quātitatē rei. Et ideo qcquid pōt fieri fm rōnem rectam: nō ēst vitiosū ex magnitudine quātitatis: sed magis virtuosum. Esset aūt preter rationē rectam: si quis oia sua cōsumeret in intēperātiā: vel absq3 vtilitate. Est aūt secūdū rōnem rectā: q aliqs diuitias abijciat vt cōtēplationi sapiētie vacet: quod ꝛ philosophi qdam fecisse leguntur. Unde multo magis scdm rōnem rectā ē: vt homo oia bona sua relinqt: ad hoc: vt Christū perfecte sequat. Vñ Hieronym9 ad Rusticū monachum. Nudum xpm: nudus sequere.

Ad tertiā questionē: vtrū beatus Andreas: ꝛ alij qui secuti sunt vocati hac vocatiōe: fuerit vocatus ad apostolatū: rñdetur q sic. Pro quo notandum q triplex fuit vocatio Apostolorum. ¶ Prima vocatio fuit immediate post baptismū xpi: vt habet Jo. i. qñ duo discipuli Joānis audierūt ipsū Joānē dicentem de xpo. Ecce agnus dei: ꝛ secuti sunt Jesum. et ibi dicit: q Andreas frater symonis erat vnus ex duobus: qui secuti fuerūt Jesum: ꝛ ibi dicitur infra qñ vocauit fratrē suum symonē ad Jesū. Ista aūt vocatio fuit ad xpi familiaritatem. ¶ Scda vocatio fuit in captura piscium: quā describit Lucas. v. c. Ubi dicit: q xps ppter turbas irruentes: ascendit in nauem Petri: ad predicandū: ꝛ finita predicatione iussit laxari rete in capturā piscium: ꝛ visa multitudine Petrus sciens q nō poterat esse virtute humana procidit ad genua Jesu. Et ista vocatio dicit eē ad discipulatū. ¶ Tertia aūt vocatio fuit: de qua hic in presenti euāgelio fit mentio: qñ relictis oibus secuti sunt Jesū: totalit ei adherentes: ad pdicta negotia amplius nō reuersuri. Et hac vocatione sunt vocati ad apostolatum ꝛc.

¶ In festo beati Nicolai venit disputandum.

Erũ beatus Nicolaus sic lu
cernas ardentes.i. sanctoꝝ
opeꝝ pfectionē habuit i ma
nibus suis: vt credat a cuna-
bulis in baptismo vltra cōez
legem: specialē effectū gratie suscepisse. Et
vr ꝙ nō: q: baptism⁹ equalē effectū hꝫ in oi
bus marie in paruulis: vbi nō precedit alia
dispositio maio: i vno: ꝙ̄ꝫ i alio: Ergo beat⁹
Nicolaus nō habuit cū paruul⁹ fuerū ba-
ptizat⁹ spālē effectū gratie. ℂ Scd̄o sic. In
qlicūqꝫ dispositiōe i fans nascat: ⁊ q̄liacūqꝫ
hēat nālia: vnus nō nascit magis pctō: ꝙ̄ꝫ
ali⁹: Ergo pari rōne in regeneratiōe vnus
nō dꝫ regenerari magis vel melius: ꝙ̄ꝫ ali⁹.
ℂ In oppo. arguit ex multis: q̄ dicuntur de
btō Nicolao: ꝙ supra cōem legē: specialem
gratiā suscepit ex baptismo. Dicit pmo i vi
ta sua: ꝙ innocētie puerilia iura trāscēdes
euāgelice istitutiōis discipul⁹ ē. Scd̄o legit:
ꝙ btūs Nicolaus ad huc puerulus multo
ieiunio macerabat corp⁹. Tertio: ex illo: qd̄
dr̄ a pueritia secut⁹ ē dn̄m. Quarto: ex illo
qd̄ legit de eo: ꝙ postꝙ̄ꝫ domi puerilē de-
currit etatē: cūctis mūdi hui⁹ spretis oble-
ctatiōibus: Christi se iugo subyciēs: documē
tis sctis suū pbuit auditū. De opibus sctis
suis: q̄ velut lucerne ardētes splēdebāt i eo
historia plena ē: q̄liter erat valde cōpatiēs:
⁊ sup afflictis pia gestabat viscera: vt vere
eū posset dicere illud Job. xxxi. Ab īfantia
creuit mecū miseratio. Quo circa dr̄ in hy
storia: ꝙ opibus sctis Nicolaus humilit in
sistēs: reuelatiōe pueer⁹ ē ad summū sacer-
dotij gradū. ℂ R̄ndeo dicēdum: saluo me
liori iudicio: ꝙ illa q̄ dicta sunt: sunt satis pba
bilia testimonia: ꝙ iste sctūs in baptismo ali
ꝙ̄ꝫ spālē gratiā supra cōem legē acceperit.
Nec ē hoc icōueniēs: qr̄ vt inqt dn̄s Bo
nauētura in. iiij. di. iiij. gratiā mēsurat scd̄m
liberalitatē dei dātis: nō scd̄ꝫ q̄ltatē suscipiē
tis: nisi de cōgruo. Et hoc scd̄m ꝙ suscipiēs
se pparat: nō scd̄m ꝙ ē capax. Qr ergo ds̄
operat in baptismo scd̄m exigentiā sacramē
ti: ⁊ interi⁹ vt⁹ nō est magis disposit⁹ ꝙ̄ꝫ al
ter. ideo equalit dat oibus paruulis quātū est
de lege cōi. Qr tn̄ ptās eius nō est alligata
sacramēto: nō est necesse: ꝙ semp det eqlit.
ꝫ pōt facere cui vult spāle puilegium. Hec
Bonauētura. Cōcordat etiā sctūs Tho. in
tertia pte. ℂ Ad rōnes in oppo. ℂ Ad pri
mā r̄ndet: ꝙ rō pcedit de lege cōi. Sꝫ cum
deus operet in sacramēto vt agēs volūta-
riū: pōt scd̄m ordinē sue pudētie aliqd spā
le vni cōcedere: qd̄ nō alteri. ℂ Ad secun
dā r̄ndetur negando ꝯñam rōne iaꝫ dicta.
ℂ In festo beati Thome apostoli possunt
disputari sequentes questiones.

ℂ Primo: vtꝝ fides sit de visis. ℂ Scd̄o:
vtrū Tho. de necessitate salutis tenebat: ap-
parente sibi dn̄o ⁊ dicēte. Thoma ⁊c. cōfite
ri fidem diuinitatis: ⁊ humanitatis in xpo.
ℂ Tertio: vtrum credere his que nō vide
mus: sit laudabile.

D primā sic pcedit. Et vr.
ꝙ fides sit de visis. ℂ Primo
ex pn̄ti euāgelio: vbi xps ait.
Thome: q: vidisti me Tho-
ma ⁊ credidisti: Ergo de eo-
dē ē visio ⁊ fides. ℂ Scd̄o sic. i. Cor. xiii.
dic Apostol⁹. Videm⁹ nūc p speculū i enig
mate: ⁊ loqtur d̄ cognitiōe fidei: ergo fides
ē visio. Et id ꝙ credit vr. ℂ Tertio sic. Lu
mē fidei se hꝫ ad articulos fidei: sicut lumē
nāle ad pncipia nālit cognita: Sꝫ lumē nā
le fac videre pncipia p se nota: Ergo etiā lu
mē fidei facit vidē articulos fidei. ℂ In op
posi. ē apostol⁹ dicēs ad Hebr. xi. Fides est
argumētū nō apparētiū: ergo fides nō est d̄
visis. ℂ R̄ndeo dicēdū iuxta sctm̄. Tho. i
iij. Qd̄ visio ppe loquēdo ē act⁹ sensus vi
sus: ꝫ pp nobilitatē isti⁹ sensus trāslatū ē no
mē visiōis ad act⁹ aliaꝝ potentiaꝝ cogniti
uaꝝ scd̄ꝫ similitudinē ad sensuꝫ visus pōt at
tēdi: ergo similitudo q̄ntū ad gen⁹ cognitio
nis tm̄: ⁊ sic largo mō ⁊ i ppe ois cognitio
visio dicit: ⁊ scd̄ꝫ hoc fides ē de visis. Pōt
etiā vlteri⁹ atēdi ista similitudo: n̄ solū quā
tū ad gen⁹ cognitiōis: ꝫ q̄ntū ad modum co
gnoscēdi. Mod⁹ aūt: quo sensus visus vi-

dere: ē inquātū spēs visibilis facti ī actu p lumē formaē in visu. Vñ trāsferēdo nomē visiōis ad itellectū: ꝓpē itelligēdo videm⁹: qñ p lumē itellectuale ipsa forma intelligibilis fit in itellectu nostro: siue illud lumē sit nāle sicē cū itelligim⁹ quātitatē hōis: aut alicuius hmōi: siue sit supnāle: sicē quo deū in patria videm⁹. Ea vlteri⁹ videre p itellectū: dicuntur illa cōplexa: quoꝝ cognitio ex p̄dicta visiōe ꝯsurgit: sicē per lumē nāle videm⁹ p̄ncipia p̄ma: q̄ cognoscim⁹ statim vt terminos cognoscim⁹: siue per lumē supernāle: sicē est visio ꝓpħ'e. Et vlteri⁹: Ea etiā q̄ in ista p̄ncipia resoluē possum⁹ per rōez: dicim⁹ videre: sicē ea: q̄ scim⁹ demōstratiōe ꝓbata. Et scōm hoc pꝫ: ꝙ fides nō pōt eē de visis: q̄a forma illa itelligibilis: q̄ p̄ncipale ē obiectū fidei. s. deus: formatiōeꝫ nostri itellect⁹ subterfugit: ꝛ nō ē ei p̄rauī⁹ in statu vie vt Augu. dicē: ꝛ p̄terea nec ea q̄ sunt fidei: ad p̄ncipia visa reducere demōstrādo possumus.

¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad p̄mā ꝫ rñdeē ꝙ Thomas aliō vidit: ꝛ aliō credidit. hōieꝫ vidit: ꝛ deū credidit. Deū ꝯfessus ē: cū dixit De⁹ me⁹: ꝛ dñs me⁹. Ubi Tho. perfectior factus est i cognitiōe: post xp̄i resurrectiōeꝫ: cū māifeste ꝯfessus ē ipꝫ eē deū. ¶ Ad secūdā rñdeē: ꝙ ibi visio large accipiē ƀm p̄mū modū. ¶ Ad tertiā rñdeē negādo ꝯñāꝫ. Et rō est: q: termini p̄ncipioꝝ nāliē cognitorū sunt cōp̄rehēsibiles nostro itellectui. Jō cognitio: q̄ surgit ex illis p̄ncipijs ē visio: ƀ nō ē ita de terminis articuloꝝ fidei. Vñ i futuro: qñ deus per essentiā videbitur: articuli erūt per se noti ꝛ visi: sicut mō p̄rincipia demonstrationis.

a D scđaꝫ. q. vtꝝ. Tho. de necessitate saluꝫ tenebaē apparēte sibi dño ꝛ dicēte. Tho. ꝛc. Cōfiteri fidē diuinitaꝫ ꝛ humanitaꝫ in xp̄o. Et vr̄ ꝙ nō. ¶ P̄rio sic. Illud vr̄ ad salutē sufficē p ꝙ hō attigit fineꝫ v̄tuꝫ: Sꝫ finis ꝓp̄ri⁹ fidei: est ꝯiūctio humane mentꝫ ad v̄itatē diuinā: q̄ȯ poterat in Tho. esse sine exteriori confessiōe: ergo illa exterior fides nō fuit necessaria ei ad salutē. ¶ Scđo sic. Per exteriorē ꝯfessiōeꝫ hō fidē suā alijs patefacit. Sꝫ hoc nō ē necessariū nisi illis: q̄ hñt alios ī fide istruē: Sꝫ hoc nō competebat. tho. illa hora respectu xp̄i ꝛ discipulorum: ergo ꝛc. ¶ Tertio nō reqriē plus a tho. q̄ꝫ ab alijs apostolis: nisi ꝙ credēt xp̄ꝫ resurrexisse. Sꝫ alijs nō fuit necessariū ad salutē talē exteriorē fidei ꝯfessiōem facē: ergo nec tho. ¶ In oppo. ē illō Apostoli ad Ro. x. Corde creditē ad iusticiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutem.

¶ Rñdeo dōm. De necessitate saluꝫ tenebaē tho. illa hora facē illā ꝯfessiōeꝫ de xp̄o. Pꝫ ꝯclusio. ꝓ quā nō: ꝙ ea q̄ sunt necessaria ad salutē: cadūt sub p̄ceptꝫ diuine legis. Cōfessio aūt fidei cū sit q̄d affirmatiuū: nō pōt cadē nisi sub p̄cepto affirmatiuo. Vñ eo mō de necessarijs ad salutēꝫ: q̄ pōt cadē sub p̄cepto affirmatiuo diue legis: p̄cepta aūt affirmatiua ñ obligāt semp: ꝛ si ad semper obligent. Obligāt aūt ꝓ loco ꝛ tp̄e. et scđꝫ alias circūstātias debitas scđꝫ quas oꝫ actū hūanū limitari ad hoc: ꝙ sit act⁹ v̄tuosus. Sic agiē ꝯfiteri fidē: nec semp: nec in q̄libet loco est ȯ necessitate saluꝫ: ƀ aliq̄ loco: ꝛ tp̄e: qñ si p omissiōeꝫ hmōi ꝯfessiōis subtraheret honor debit⁹ deo. vel etiā vtilitas p̄ximis ipendēda. puta si aliqs iterrogar⁹ ȯ fide tacēt: ꝛ ex hoc crederet: vel ꝙ nō hēret fideꝫ: vel ꝙ fides non esset v̄a. vel alij p ei⁹ taciturnitatē auerterenē a fide. In hmōi eni casib⁹ ꝯfessio fidei ē ȯ necessitate saluꝫ. Sꝫ iste casus est in p̄sentiaꝝ. Jā eni p̄mo dixerat Thomas: ꝙ nolebat credē: nisi videret in manibus fixurā clauorū: ꝛ mittā digitū: ꝛ cetera: modo vero: si nō confessus fuisset ore fidem perfectam de Christo: estimatus fuisset non habere fidē de Christo. Vnde dominus ait illi. Noli esse incredulus ƀ fidelis. Vel estimatus fuissꝫ tenere: ꝙ fides Christi non esset vera. Vel forsasse alij discipuli visa contumacia illius: aut taciturnitate auerterent se a fide. Preterea subtraxisset non ꝯfitēdo ex quo iā erat suspectus: honorē debitū deo: ꝛ vtilitatē a fidelibus: quā

ex sua ꝯfessione receperunt. ¶ Ad rõnes in
oppo. ¶ Ad primã rñdet negãdo ꝯñam.
Et rõ ẽ: q: finis fidei: sicut ⁊ aliaꝶ virtutuꝫ
referri dꝫ ad finẽ caritatis: q ẽ amor dei ⁊
ꝓximi. Et iõ qñ honor dei: vel vtilitas ꝓxi
mi hoc exposcit: nõ dꝫ eẽ ꝯtentus hõ: vt ꝑ
fidẽ suã veritati diuine ꝯiũgat: sꝫ dꝫ fidẽ ex
terius ꝯfiteri. ¶ Ad secundã rñdet negan
do minorẽ vliter. Et rõ ẽ: q: in casu necessi
tatis: vbi fides piclitat: qlibet tenet fidẽ su
am aliis ꝓpalare. siue ad istructionẽ alioꝝ
fideliũ: siue ꝯfirmationẽ: vel ad reprimen
dũ ifideliũ isultationẽ. Sꝫ de aliis tpibꝰ in
struere hoiem de fide: nõ ptinet ad oẽs fide
les. ¶ Ad tertiã rñdetur negãdo assũptũ
q: hoc casu: ad plus tenebat Thomas qui
renuerat credere resurrectõeꝫ: q̃ alij. Vñ
visa sua duritia ⁊ singularitate in nolendo
credere: nisi certificaret: duplici sensu scꝫ vi
su ⁊ tactu: erat necessarium: vt expresse cõ-
fiteretur fidem: quã habebat de xpo.

D tertiã. q. vtrũ credere his
q̃ nõ videmꝰ: sit laudabile ⁊
meritoriũ. Et videt q nõ.
¶ Primo sic. Dr Ecclesiasti
ci. xix. Qui cito credit: leuis
ẽ corde. Sꝫ q credit his: q nullo mõ videt:
nimis cito credit. Ergo talis magis ẽ vitu-
perãdus: q̃ laudãdus. ¶ Scđo sic. Abne
gare rõneꝫ: q est nobilissimũ eoꝝ: q in no-
bis sunt: ẽ vitupabile. Sed q credit ea: que
nõ sunt rõni ꝯsona: rõnem abnegat. Ergo
talis ẽ vitupabilis. ¶ Tertio sic. Discretio
ẽ illa: q facit eẽ opus nostrũ laudabile. Sꝫ
cũ ois nostra discretio sit ꝑ rõnẽ in his: q̃ p̃-
ter rõeꝫ sũt: nõ habemus aliqd: quo discer
namus. Ergo hmõi credere nõ ẽ laudabile
q: ita põt homo credere falsis: sicut veris.
¶ In oppo. ẽ euãgeliũ. ꝑñs. Bti q nõ vi-
derũt: ⁊ crediderũt. ¶ Rñdeo dicẽdũ. q
credere ꝑme veritati in his: q nõ vident:
laudabile ⁊ meritoriũ est. Probat sic. Oĩa
actus virtutis ẽ laudabilis ⁊ meritorius:
q̃tũ in se ẽ. Sed credere his: q nõ vident:
ẽ actus virtutis fidei: q ẽ argumentũ nõ ap-
parentiũ: sm Apostolũ. Ergo est laudabile ⁊
meritoriũ. Pro cuius ꝯclusiõis pleniori no
titia: est sciẽdũ: q sicut Phũs dicit. j. Ethi.
Laus ꝓprie sm respectũ ad alteꝝ quo di-
gnius ẽ attendit: sicut videmus q actus cõ
cupiscibilis laudat inq̃tũ ordinate se habꝫ
ad rõem. Actus aũt rõnis inq̃tũ ordinate se
hꝫ ad itellectũ: quo dirigit. Est actus et su-
premaꝝ potentiaꝝ: sm se hꝫ ad finẽ. Et pro
pter hoc: illa q sunt optima: nõ laudant: sꝫ
honorant. Et q: virtus est dispositio ꝑfecti
ad optimũ. vt dr. vij. Phi. ideo ꝓprie vir-
tutis actus laudabilis ẽ. Nostra aũt natura
lis cognitio: se hꝫ ad diuinã: sicut ad supio-
rẽ. Et iõ cũ rõ nostra diuine virtuti ꝯsentit
actus laudabilis ẽ: sicut cũ ꝯcupiscibilis rõ
ni subdit. Et iõ credere veritati ꝑme in his
q nõ videt: laudabile ⁊ meritoriũ ẽ: ⁊ actꝰ
virtutis. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad pri
imã rñdetur negando minorẽ. Licet. n. cre
dere hoi absqꝫ rõne ꝓbabili: ẽ cito crede-
re. q: cognitio vniꝰ hoĩs nõ ẽ naturaliter or
dinata ad cognitionẽ alteriꝰ: vt ꝑ ipsum re
gulet: sed hoc mõ est ordinata ad veritateꝫ
ꝑmã. ¶ Ad scđam rñdet negãdo ꝯñaꝫ.
Et rõ ẽ. q: hõ cũ credit: nõ abnegat rõneꝫ:
quasi ꝯtra eã faciẽs. sed eã trãscendit altio
ri dirigẽti intus. s. ꝑme veritati: q: ea q fi
dei sunt: ⁊ si sup rõnẽ sint: nõ tñ ꝯtra rõneꝫ.
Ea aũt q supra hoiem sunt q̃rere: nõ est vi
tupabile: sed laudabile. q: hõ dꝫ se ad diuia
erigere. ex antũcũqꝫ põt: vt dicit Phũs. x.
Ethi. ¶ Ad tertiaꝫ rñdetur negando mino
rẽ. Dicimus. n. q discretionẽ credẽdorum
hꝫ hõ ꝑ lumen fidei: sicut discretionẽ spũuꝫ
per aliquã gratiã gratis datã. Unde hõ lu
mẽ fidei hñs nõ ꝯsentit his: q ꝯtra fidẽ sũt
nisi iclinationẽ fidei reliquat. ex sua culpa.
¶ In festo btĩ Stephani ẽ euãgeliũ. In il
lo tpe dixit iesus turbis iudeoꝝ ⁊c. Mat.
j. Circa qđ possunt disputari se. q.
¶ Primo: vtrũ ꝯueniẽter xp̃s misit ad iu
deos ꝓphetas: scribas: ⁊ sapiẽtes: sciens ⁊
predicens eos occidendos per iudeos.
¶ Secundo: vtrum Stephanus in hac vi

ta viuens vidit deum per essentiam.

a D primã.q.s.vtrũ cõuenienter xp̃s misit ad iudeos ꝓphetas: scribas: ⁊ sapiẽtes: sciẽs: ⁊ ꝑdicens eos occidẽdos p iudeos sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ non. ℭ Primo sic. Quia hoc videtur sapere quãdã crudelitatẽ sicut mittere inocẽtes oues ad lupos p eos diripiẽdas. ℭ Scdo sic. Si xp̃s misit eos ⁊ sciuit eos occidẽdos: voluit eos mori. Sz hoc et voluerũt iudei. Ergo iudei ꝯformauerũt volũtatẽ suã diuine. Et ita nõ peccauerũt. ℭ In oppo.ẽ euãgeliũ. ℭ Rñdeo dicẽdũ ꝙ cõuenienter xp̃s misit ad iudeos prophetas: ⁊ scribas: ⁊ sapiẽtes. Misit ad instructionẽ eoꝝ.nõ ad hoc vt occiderentur ab eis: licet bñ ꝓuidit: ꝙ essent p eos occidendi. ℭ Ad rõnes in oppo. ℭ Ad primã rñdetur: ꝙ falsuz est: ꝙ hoc sapis. crudelitatẽ aliquã.q: nõ misit eos hac itẽtiõe vt a iudeis iterficerentur. bene tñ dedit eis bonã volũtatẽ: vt si ꝯtigeret eos morti tradi: pacienter ⁊ libenter mortẽ suscipent. ℭ Ad secũdã rñdetur negãdo ꝯñam. Et rõ ẽ: q: conformitas volũtatis humane ad diuinã non ẽ simpliciter volẽdo: qd̃ deus vult: sz in volẽdo ex mõ.s.ex caritate sicut deus vult: vel ad eũdez finez. Et hoc mõ iudei iterficiendo missos a xp̃o: volũtatẽ suã nõ ꝯformauerũt diuĩe.q: ꝓphetas: ⁊ scribas: ⁊ sapiẽtes: ex nequitia occiderunt: ⁊ ad ipediẽdaz salutez: quã ex eoꝝ ꝑdicatiõe seq videbãt.

a D scd̃az.q.sic ꝓceditur. Et vr̃: ꝙ btũs Stephan⁹ in hac corꝑali vita viuẽs viderit deũ p essentiam. Dicitur Act.j. Intẽdens i celũ vidit gl̃iaz dei. ℭ In oppo. vr̃ illõ Exo. xxxiij. Nõ videbit me homo ⁊ viuet. Glo. Quãdiu hic mortaliter viuit: videri p q̃sdã imaginatiões de⁹ põt: sm ipsam nature sue spẽm nõ põt. ℭ Rñdeo dicẽdũ: sicut dicit magister Nicolaus de lyra super Act. Apostoloꝝ. Act. vij. ꝙ aliq dixerũt ꝙ visio ista Stephani fuit mentalis. ita ꝙ ex speciali gr̃a fuit sibi cõmissuz videre nõ solum humanitatẽ xp̃i: sz etiã deitatez: sicut Paulo: eo ꝙ erat doctor gentiũ: ⁊ Moysi q fuit doctor iudeoꝝ: vt dicit Aug. Et hoc videtur dicere q̃dã glo. sup locũ istũ: q̃ talis ẽ. Quidã electi adhuc in hac vita detẽti mũdato cordis oculo: videre meruerũt gl̃iam dei: vt hic Stephan⁹: ⁊ Paul⁹ ad tertium celũ raptus. Sed hoc dictũ vt dicit Nicola⁹ nõ vr̃ bñ ꝯsonare dictis scõꝝ ⁊ doctorũ: q ꝯcorditer dicũt: ꝙ talis visio nõ est cõcessa alicui in vita p̃nti: vtẽti sensib⁹ exterioꝛib⁹: nisi hoi xp̃o. Vñ ⁊ Paulus dicitur deũ sic vidisse: nisi in raptu ab istis sensib⁹. Stephan⁹ aũt nõ videtur tũc fuisse raptus: sz magis vtens sensib⁹. vtpote loqns iudeis audiẽtib⁹. Propter qd̃ aliꝫ dicũt: ꝙ fuit visio imaginaria. ita ꝙ in eius imaginatione fuerũt effigies diuinitus formate ad representãdũ deũ: ⁊ hoiez xp̃m: sicut Isa.vj. Isaias vidit deũ sedentẽ sup soliũ excelsuz: ⁊ mẽte cognouit Stephan⁹ significatũ illius repñtatiõis. Et sic q̃tũ ad hoc: nõ solũ fuit visio imaginaria: sz ẽt cũ hoc mẽtalis. sicut fiebat ꝓphetis. Et nõ ẽ dubium: ꝙ isto mõ potuit fieri. sz mõ loquẽdi scripture: vr̃ ꝙ fuerit corꝑalis visio.q: dicitur in textu. Cũ esset Stephan⁹ plen⁹ spũ scõ itendẽs in celũ vidit gl̃iam dei. Circa qd̃ sine p̄iudicio videtur ita esse: ꝙ a corꝑe xp̃i existẽtis in celo fuit imutatus oculus Stephani ad visionẽ hũanitatis xp̃i. Nã in ꝑtãte eius ẽ: ꝙ corpus ei⁹ videatur sic a longe: sicut de ꝓpe. Et forte idẽ de quolibet alio corꝑe gl̃ioso: q: totaliter subiectũ ẽ aĩe. Propter qd̃ videtur: ꝙ possit imutare visuz idifferẽter a lõge: ⁊ ꝓpe. Et sit in ꝑtãte eius: ꝙ imutet visuz in ꝓpria vel alia effigie. sicut dicitur de corꝑe xp̃i glioso Luc. vlt. Deitatẽ vo videre hoc mõ nõ potuit. sz in visiõe imaginaria formatur in virtute imaginatiua aliq effigies ad repñtãdũ deũ. ita exterius põt diuinitus formari ad imutationẽ oculi corꝑalis aliqua effigies corꝑalis. nõ a deo assũpta: sed formata põt ipsuz repñtare oculo corꝑali. Et sic ꝓbabiliter absqz alia assertione põt

dici: q fuit in visiõe Stephani mẽtaliter: tñ cognouit: q illa effigies nõ erat ipsa diuinitas, nisi rẽpsentatiue. Et huic modo dicendi ꝯcordat littera: cuꝫ dicit. Ecce video celos apertos ⁊ filium hoīs stãtem a dextris virtutis dei. Et hec tñ de. q. ista.

¶ In festo bti Jo. euangeliste ẽ euangeliũ. Dixit Jesus Petro ⁊c. Jo. vltimo. Circa quod possunt disputari se. q.

PRimo: vtrũ xp̄s plus dilexit Jo. q̃ȝ Petrũ. Et vr̃ q non. ¶ Primo sic. Deꝰ diligit oīa equaliter. Ergo nõ diligit magis Jo. q̃ȝ Petꝝ. Cõsequẽtia ẽ bona. Añs ꝓbat. Sicut diligit oīa: ita cognoscit oīa. Sed equaliter cognoscit oīa. Ergo eq̃liter diligit oīa. ¶ Secũdo sic. Deꝰ eodẽ actu simplici dilexit Joãnẽ ⁊ Petꝝ. Ergo nõ vnũ magis q̃ȝ aliũ. ¶ Tertio sic. Christus maiꝰ bonuꝫ voluit Petro q̃ȝ Joãni. Ergo plus dilexit Petꝝ q̃ȝ Joãnẽ. Añs ꝓbat: qm̄ Petro cõmisit curã totius mũdi. Vñ ait ei. Jo. ij. Petre amas me: pasce oues meas. Joãni vo non cõmisit nisi custodiã vniꝰ ꝑsone. s. m̃ris sue.

¶ In oppo. vr̃ argui ex p̄nti euãgelio: vbi sp̄aliter Joãnes nomiatur dilectus a xp̄o.

¶ Rñdeo dõm: q q̃ȯ ista: vt tangit sctũs Tho. sup p̄mã p̄te: ⁊ sup Jo. multipliciter soluit Aug. n. refert hoc ad ministeriũ dicẽs: q vita actiua: q̃ significat p Petrum: plus diligit deũ q̃ȝ vita ꝯtẽplatiua: q̃ significat per Jo. q: magis sentit p̄ñtis vite angustias: ⁊ citiꝰ ab eis liberari desiderat: ⁊ ad deũ ire. Cõtẽplatiua vo vitã plus deꝰ diligit: q: magis eã ꝯseruat. nõ. n. simul finitur cũ vita corpis: sicut vita corpis. Quidã vo dicunt: q Petrus plus dilexit xp̄m in mẽbris: ⁊ licentia fuit plus a xp̄o dilectus. Vñ ei ecclīam cõmendauit. Jo. vo plus dilexit xp̄m in seipso. ⁊ sic et fuit ab eo plus dilectus. Vñ ei cõmẽdauit matrẽ. Alij vo dicũt: q icertũ ẽ: quis eoꝝ xp̄m plus dilexit amore caritatis. ⁊ siliter q̃s dñs plus dilexit in ordine ad gl̃iam vite eterne. Sed petrũ dr̃ plus dilexisse q̃ȝtũ ad quãdã ꝓmptitudinẽ vel feruorẽ. Jo. vo plus dilexit q̃ȝtũ ad quedã familiaritatis indicia: que xp̄s ei magis demõstrabat ꝓpter eiꝰ iuuẽtuteꝫ ⁊ puritatẽ. Alij vo dicũt q xp̄us plus dilexit Petrũ: q̃ȝtũ ad excellẽtius donũ caritatis. Jo. vo plus q̃ȝtũ ad meliꝰ donũ itellecꝰ. Vñ Petrus simpliciter ⁊ magis dilectus Jo. vo h3 qd. Presũptuosũ tñ vr̃ hoc diiudicare. q vt dr̃ Prouer. xvj. Sp̄uum põderator ẽ deus: ⁊ nõ alius. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad p̄mã rñdetur. q amor dicit mesurari: Vno mõ ex suo p̄ncipio. ⁊ sic dr̃ magis amari id: ad q̃ȯ amãdũ volũtas magis iclinat. Et sic deus eq̃liter oīa diligit. Alio mõ ex p̄te obiecti. sm̄ q q̃s dr̃ magis amare illũ: cui maius bonũ vult. Et sic deꝰ dr̃ magis diligere vnũ q̃ȝ aliũ. inq̃ȝtũ vult ei magis bonũ. ¶ Ad scd̄aȝ rñdet: q rõ ꝓcedit de affectu dilectiõis: sm̄ quẽ oīa equaliter diligit. q vno ⁊ simplici actu q̃ȝuis nõ velit semp equale bonũ vel idẽ omnibus. ¶ Ad tertiã rñdetur ꝯcedẽdo argumẽtũ.

SEcũdo arguit. Et vr̃ q btũs Jo. nõ fuerit mortuus. quia in p̄nti euãgelio scribit. Sic volo eũ manere. s. viuũ donec veniã. s. in fine mũdi. ¶ In oppositũ ẽ: q̃ȯ hodie in ecclīa scã recolit eius obitus. ¶ Rño dõm: q occasiõe illiꝰ vbi. Sic eũ volo manere. q̃dã dixerũt Jo. nõ eẽ mortuũ: sed vsq3 ad nouissimũ diẽ victuꝝ: ⁊ in sepulchro dormientẽ: donec veniẽs xp̄s excitet eũ: hoc accipiẽtes signũ: q in sepulchro eiꝰ vr̃ q̃dã scaturitio manẽ: p modũ ebullitiõis exsurgere. Et dicũt hoc causari ex anhelitu eius. Sed vt dicit Albertus hec ẽ fabula. Alij vo eũ nõ dicũt eẽ mortuũ. Sed dñt eũ cũ Enoch ⁊ Elya trãslatũ in padisuȝ: pugnatuꝝ cum Antechristo: ⁊ ꝓ xp̄o suscipiet martyriũ. Nec hoc vr̃ disimile: tã dilectũ sibi apostolũ: tãdiu hoc ẽ tãto tp̄e vsq3 ad finẽ mundi suspẽdere a sua visiõe: ⁊ fruitiõe: alijs aplis

in glia exhibuis. Et iō cum aliīs dōm ē: q brūs Jo. mortuus ē: sꝫ nō p martyriū. ⁊ q stati post mortē resurrexit: ⁊ cū corpe ⁊ aīa trāslatus sit ad locū btōꝝ. Et hmōi rei capit argumētū. q: in sepulchro eiꝰ corpꝰ non iuenit: sꝫ de fūdo sepulchri māna scaturit ⁊ ebulit in signū eius: q populū dītꝫ viueret celesti pane pauit. Nō. n. videt credibile: q corpus tā dilecti apli deus sine veneratiōe i celo ⁊ i terra reliqit. Et cū ñ iueniat corpꝰ tā venerādū: piū ē credere: q i celo btā vita ⁊ imortalitate sit vestitū: vt dic Alber. Qd° do dicit. Sic eū volo mācre: sic itelligit. i. nolo eū mori p martiriū. Nolo q psecutoris suppliciū eū ab hac vita pcidat: q: ⁊ si venenū bibit: nō tñ nocuit: donec veniā ad vocādū eū ad gliam. Unde legit i vita sua q in vltia senectute sua apparuit ei dñs. d. Ueni dilecte mi: q: tempus est: vt cum fratribus tuis mecum epuleris.

¶ In festo Innocētū est euāgeliū. In illo tpe. Angelus apparuit in sōnis Joseph ⁊c.

¶ Primo: vtꝝ Innocentes veraciter dicantur martyres xpi.

¶ Secundo: vtrū baptismus sanguis suppleat defectum baptismi aque.

Ad primū. q. sic pcedit. Et videt q inocētes p xpo occisi dicant vaciter martyres xpi. ¶ Primo sic. Nulla passio videt meritoria: ⁊ martyrīī corona digna: nisi sit volūtaria. Sꝫ passio istoꝝ inocentiū nō potuit eē volūtaria: cū vsū rōnis haberēt. Ergo nō videt posse dici martyres.

¶ Scdō sic. Martyriū ē actus vtutis. Sꝫ ois actus vtutis ē volūtarius. Sꝫ talis non fuit i illis: vt dcm̄ ē. Ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. Martyr i greco dr testis fidei xpiane. Sꝫ inocētes illi nō potuerūt eē testes fidei xpiane: cū vsū li. ar. nō haberēt. Ergo martires vaciter dici nō possunt. ¶ In oppo. ē fides ecclie: q colit eoꝝ martiriū: tanqꝫ verum.

¶ Rñdeo dōm: q inocētes p xpo occisi fuerūt veri martires xpi. Circa qd sciēdū: q ad euitādū argumēta fcā: alīq dixerunt: q inocētibus acceleratꝰ ē miraculose vsus li. ar. sic i Jo. baptista: dū adhuc existeret i materno vtero. ita q ēt volūtarī passi sūt: ⁊ fm hoc veri martires fuerūt ⁊ volūtate ⁊ actu. Sꝫ q: hoc p auctētatē scripture nō pbat imo ecclia dic: q nō loqndo: sꝫ moriendo pfessi sūt. iō melius dcm̄ ē: vt dicit sctūs Tho. iuxta Aug. q martirīī gliā quā i alīīs ppa volūtas meret: illi puuli occisi p xpo p dei grām sūt adepti. Nā effusio sāguis p xpo vicꝫ gerit baptismatis. Un̄ sic pueris baptizatis p grām baptismalē: meritū xpi opat ad gliaꝫ obtinēdā. ita i occisis pter xpm: meritū martyrī xpi opat ad palmam martirīī psequēdā. Un̄ Aug. dic in qdaꝫ sermone de Ephia qsi eos allōqns. Ille d' vestra corona dubitabat in passione p xpo. q ēt puulis baptismū pdesse nō estimat xpi. Nō hēbatis etatē: q i passurū xpm crederetis. sꝫ hēbatis carneꝫ in q p xpo passuro passiōeꝫ sustineretis. ¶ Ad rōes in oppo. vna suffic rñsio. q ille pcedūt de martirio i adultis. i qbus ad meritū martirīī ⁊ corone glie pcedēte requiri ppa volūtas: sꝫ in paruulis pro xpo occisis xpi meritū operatur totū in illis sine vsu li. ar. Et ita nō loqndo: sꝫ moriendo testes sunt xpi.

Ad scdāꝫ. q. sic pcedit. Et vr: q baptismus sāguis nō suppleat defectū aq. ¶ Baptismus. n. aq hꝫ efficaciā ex ope opato. Baptismus āt sāguis ex ope opāte. Un̄ sine caritate nō pdest vt. j. Cori. xiij. Sꝫ in pueris nihil hꝫ efficaciā ex ope opāte: q: ūsū li. ar. nō hñt. Ergo i eis baptismꝰ sāguis nō supplet vicē baptismi aq. ¶ Scdō sic. In baptismo sāguis nō ē nisi pena ⁊ cā. Sꝫ pena qñqꝫ nō ē pportiōata ad tolēdā totā penaꝫ debitā p peccatis: nec etiā deuotio ad cām passiōis: cum quis pro deo patitur ad hoc sufficeret. Ergo baptismus sanguinis non semper totaꝫ penam debitam pro peccatis tollit. Et ita non supplet in omnibus vicem baptismi aque. ¶ Tertio sic. Aliqua sunt genera supererogationum sicut virgines. cui debet aureola: ⁊ doctris: ⁊ huius

modi. Sz hoc nõ supplet vicẽ baptismi: Ergo nec martiriũ: vt videt. ¶ In opposi. est qd dicit Augu. de beato Cipriano: q si qd in eo purgãdũ erat. passionis falce ablatum ẽ. Ergo baptism⁹ sanguinis purgat vniuersaliter: ꝛ supplet locũ baptismi aq. ¶ Rñdeo dicendũ: q baptism⁹ sanguinis quãtũ ad id: qd ẽ res tm̃. videlz quãtũ ad remissionẽ ois culpe ꝛ pene: supplet locũ siue vicez baptismi aq. qñ articul⁹ necessitatꝫ sacramẽtũ excludit. Pro cuius intelligẽtia notandũ q baptismus aq̃ efficatiã hz a passione xp̃i: inquãtũ eã sacramẽtaliter repñtat. Baptismus aũt sanguinis passioni xp̃i cõformatur realiter nõ sacramẽtali repñtatiõe. Et ideo in his: q̃ sacramẽtalia sunt baptism⁹ sanguinis nõ supplet vicẽ baptismi aq. sicut ẽ impressio caracteris ꝛ hm̃õi. ſz in eo q est res tm̃ supplet totalit̃ vicẽ baptismi aq. qñ articulus necessitatꝫ sacramẽtũ excludit. Sic. n. in baptismo aque liberat̃ hõ ab oi culpa ꝑcedẽte pena. ita i᷑ baptismo sãguinis. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad pmã rñdet̃ negando ꝯñaz. Et rõ ẽ. q: baptism⁹ nõ hz tm̃ ex parte ope operãte: ſz hz ex mutatiõe passiõis xp̃i. Vñ de martirib⁹ dr̃ Apo. v. Lauerũt stolas i sanguine agni. Et iõ pueri q̃uis li. ar. nõ habeãt: si occidũtur ꝑ xp̃o: i suo sanguine baptizati saluant̃. ¶ Ad scd̃am rñdetur negãdo ꝯñam. Et rõ ẽ: q: licz illa pena in se cõsiderata nõ eẽt sufficiẽs ad liberandũ ab oi pena pcti. tñ relata ad cãm passiõis accipit efficatiã a passione xp̃i: cui aliqs ꝑ talez penã cõformat̃. Et ex hoc ab oi pena absoluere põt. ¶ Ad tertiã rñdet̃ negãdo ꝯñaz. Et rõ ẽ: q: isup erogatiõis seu ꝑfectiõis opib⁹ nõ est ita expssa ꝯformitas ad passionez xp̃i sicut in baptismo sanguinis: nec etiaz in baptismo penitẽtie. Et ideo nõ oportet q i eis omnis pena dimittatur.

¶ In festo sancti Thome Centurien. pñt disputari. sequentes q.

¶ Primo: vtꝝ Thomas archiepõ: Centurien. ministrauerit xp̃o repetẽdo res ecclesie sue cũ scãdalo regis anglie. ¶ Secũdo: vtꝝ sctũs Tho. i hac administratiõe subeũdo mortẽ: meruit a celesti patre corona martirij honorificari.

D pmã. q. sic ꝓcedit̃. Et vr̃ q Tho. ꝑdict⁹ ñ administrauerit xp̃o in repetẽdo res ecclesie cũ scãdalo regis anglie. ¶ Primo sic. Nõ ministrat xp̃o q operat̃ ꝯtra euãgeliũ xp̃i. Sz Mat. v. dr̃. Et q vult tecũ in iudicio ꝯtẽdere: ꝛ tunicã tuã tollere. dimitte ei ꝛ palliũ. Sz hoc nõ fecit Tho. ſz cũ scãdalo regis voluit res tpales ecclesie sue: ergo ꝛc̃. ¶ Secũdo sic. Tho. tenebat̃ ex ordie caritatꝫ magis diligẽ salutẽ spũalẽ ꝓximi: q̃ ipedit̃ ꝑ scãdalũ: q̃z q̃cũqz tpalia bona: Sz id q min⁹ diligẽdũ ẽ dimittẽdũ ẽ pp id qd magis ẽ diligendũ. Ergo Tho. nõ vr̃ xp̃o administrasse: nolendo dimitter̃ bona tpalia ad vitãdũ scãdalũ ꝓximoꝝ. ¶ Tertio. In reb⁹ tpalib⁹ nihil ẽ magis necessariũ q̃z cib⁹. Sz cibus ẽ ꝑtermittẽdus pp scãdalũ: scd̃z illd ad Ro. xiiij. Noli cibo tuo ꝑdere illum: ꝑ quo xp̃s mortu⁹ ẽ. Ergo multo magis tpalia sunt pp scãdalũ dimittẽda. ¶ In oppo. ẽ fides ecclesie: q eius diẽ mortꝭ non celebraret: nisi xp̃o administrasset i hoc. ¶ Rñdeo dicẽdũ: q hm̃õi q̃õnis solutio pendet ex illa questiõe. Vtruz semꝑ bona tpalia sunt dimittẽda pp scandalũ. Circa quã questionẽ sic est distinguẽdum: q bona tpalia aut sunt nostra: aut sunt nobis ad ꝯseruãdũ ꝑ alijs cõmissa. sicut bona ecclesie cõmittunt̃ prelatis: ꝛ bona cõmunia qbuscũqz reipublice rectoribus: ꝛ taliũ ꝯseruatio sicut ꝛ depositoꝝ iminet his qbus sunt cõmissa ex necessitate: ꝛ ĩ talib⁹ ẽ ꝯclusio: q ñ sunt dimittẽda pp scãdalũ: sicut nec alia: q sunt de necessitate salutꝭ. Tpalia vo quoꝝ nos sum⁹ dñi: dimittẽ: tribuendo ea: si penes nos hẽm⁹: vel nõ repetendo: si apud alios sint: pp scãdaluz est ꝯclusio scd̃a. q q̃nqz dimittere debem⁹: q̃nqz nõ: si scandalũ ex hoc oriat̃: ꝓpter ignorãtiã: vel ĩfirmitatẽ alioꝝ: sicut est scãdalum pusillorum. tũc vel totaliter dimittẽda sunt temporalia

vel aliter sedandū scandalū: sicut p aliqua lē āmonitionē ostendendo. q iuste petis. et ipse retinēdo ea iniuste agit. Aliqn scādalum nascit ex malitia: qd̄ ē scandalū pharisoꝝ: et ꝑpter eos: q sic scādala ꝯcitant: nō sunt tpalia dimittēda: q: hoc et nocet bono cōi. Daret. n. malis occasio rapiēdi: et noceret ipsis rapiētibus: q retinēdo aliena: in pcō remaner ēt. Ex qbus pȝ q Tho. Can. Res eccl'ie sibi cōmissas repetēdo: ēt: cum scādalo regis benefecit. Et ita in eo admini strauit xp̄o: in repetēdo ēt res suas cū scan dalo exorto ex malitia regis anglie: rōnib9 sup:a assignatis bn̄fecit: et xp̄o admistrauit. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primaȝ rn̄de tur: q p̄ceptū illud xp̄i ɓm Aug. in libro de ɓmone dn̄i in mōte ē itelligendū ɓm p̄para tionē aī. vt. s. hō sit paratus prius pati iniuriā vel fraudē: qȝ iudiciū subire si hoc expediret. Qn̄qȝ tn̄ nō expedit. Et sic q: nō expediebat: n̄ ɓuauit illud Tho. ¶ Ad scdȃȝ rn̄ detur negando ꝯn̄am. Et rō est: q: dimittē do res ecclesie sibi cōmissas: in manib9 raptoꝝ: hoc vergebat nō in salutē ꝑximoꝝ: sed in dānationē eoꝝ: qui aliena detinendo semp in pcō manebant. ¶ Ad tertiaȝ rn̄de tur negando ꝯn̄am. Et rō ē: q nō ē de intē tiōe apli āmonere: q cibus totaliter ꝑpter scādalū dimittat. q: sumere cibū ē de neces sitate salutis. sed talis cibus ē ꝑpter scāda lū dimittendus. ɓm illud. j. Cori. viij. Non manducabo carnem in eternum: ne fratreȝ meum scandalizem.

D scd'am. q. sic ꝓcedit. Et videtur: q subeūdo mortem ꝑpter res eccl'ie: a patre celesti nō meruit corona martyrij honorificari. ¶ Primo sic. Sola fides ē cā martyrij. Dicit Aug. Cā martyrij ē mori et pati p xp̄o. Sed iste sanctus nō est mortu9 pro xp̄o: sed p repetēdo bona eccl'ie. Ergo non meruit a patre celesti corona martyrij honorificari. ¶ Scd'o sic. Martyr dr̄ q̄si testis. Testimoniū aūt nō reddit nisi veritati. Nō aūt dr̄ qs martyr ex testimonio: cuiuslibet v̄itatis: sed solū ex testimonio veritatis diuine. Alioqn si quis morerer p ꝯfessiōe veritatis geometrie: vel alterius sciencie speculatiue: eēt martyr. Qd̄ vr̄ ridiculū. Sed iste scūs nō ē mortu9 p ꝯfessiōe veritatis diuine. vt pȝ. Ergo etc. ¶ Tertio sic Inter alia virtutuȝ opa: videnf potiora q̄ ordinant ad bonū cōe: q: bonū gēris meli9 est q̄ȝ bonū hois. j. Ethi. Si ergo aliqd̄ bonū: eēt cā martyrij. maxie videretur q illi martyres eēnt: q p defensione rei publice moriūtur. Qd̄ eccl'ie obseruatio nō hȝ. Non eni militū q in iusto bello moriūtur: martyria celebrant. Ergo sola fides vr̄ esse martyrij cā. ¶ In oppo. ē euāgeliū hoc d̄ martyrib9: qd̄ legit in hmōi sancti festiuitate. Qd̄ nō fieret nisi martyr fuisset. ¶ Rn̄deo dicē: q ille scūs subeūdo libēter: et patiēter ex caritate mortē: p defensiōe iuriū: et reꝝ eccl'ie: meruit a celesti patre corona martyrij honorificari iuxta verbū saluatoris in p̄nti euāgelio. Qui mihi ministrauerit: honorificabit eū pater me9: q in celis ē. Vn̄ cū ipso mortuo clerici requiē eternā icipent. et p eo missam celebrar ēt defūctoꝝ subito: vt aiūt: angeloꝝ chori astātes vocē cantātiū iterrūpunt: martiris missaȝ icipiūt Letabitur iustus. Et ꝯn̄r ꝯcinunt: et ceteri clerici ꝓsequūtur. ¶ Ad rōnes in opposi. ¶ Ad primā rn̄def negando assumptum: Vn̄ Mat. v. dr̄. Beati q ꝑsecutionē patiūtur ꝑpter iustitiā. Qd̄ ꝑtinet ad martiriū: vt glo. ibi dicit. Ad iustitiā aūt ꝑtinet nō solum fides: ſȝ ēt alie virtutes. Et ita alie virtutes p̄nt eē cā martirij. Unde btī Joānis baptiste martiriū in eccl'ia celebrat. q nō p negāda fide: ſȝ p rep̄hēsiōe adulterij: mortē sustinuit. Auctoritati Aug. rn̄detur. q q cūqȝ patit p quocūqȝ bono ope faciendo: vel p quocūqȝ pcō vitādo: ꝑpter xp̄m est mori: et pati p xp̄o. ¶ Ad scd'am rn̄def negādo minorē. Dr̄. n. Mat. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Bona aūt eccl'ie: dei sunt: que isti archiep̄o erāt cōmissa. Vn̄ mouēdo p defensiōe eo

cui e testimoniū ferre veritati diuine. Preterea nō ē simile de veritatib⁹ aliarum sciarum: q: cū ille nō ptinēt ad oculū diuinitatis. idō earū ꝯfessio nō pōt eē directe martirij cā. Sed q: oē mendatiū pcm̄ ē. vitatio mēdacij cōtra quācūqz veritatē. sic inq̄ztū mēdaciū est pcm̄ diuine legi ꝯtrariū: pōt esse cā martirij. ¶ Ad tertiā rñdetur negando ꝯñam. Et rō ē. q: bonū reipublice ē pcipuū bonū iter bona humana. Sz bonū diuinū: qd ē ppria cā martirij: ē poti⁹ q̄z humanū: q: tñ bonū humanū pōt effeci diuinū. si referat in deū: pōt eē quodcūqz bonū humanū martirij cā: sm q in deum refertur.

¶ In festo beati Siluestri est euangelium. Homo quidam peregre ꝛc. Mat. xxv. Circa quod possunt disputari se. q.

Rimo: vtrum btūs Siluester qnqz talēta sibi a deo data ita lucris multiplicauit: vt meruerit itrare i gaudiū btitudinis eterne. Et vr̄ q nō. q: talēta ab aliquo accōmodata: lucris multiplicata reddere: vr̄ ad vsurā ptinere. Sz vsura cū sit pcm̄ mortale ipedit ad igressū btitudinis. Vñ in Ps̄. Dñe qs habitabit in tabernaculo tuo? sequitur: q pecuniā non dedit ad vsurā ꝛc. ¶ In oppositū ē euāgeliū pñs: qd legit in huiōi sancti festiuitate. ¶ Rñdeo dōm: q btūs Siluester ita talēta sibi data lucris multiplicauit. vt in gaudium eterne btitudis intrare meruerit. Pro quo nota: q ista qnqz taleta sibi data: pñt dici. s. bonū nature. bonū grē. bonū potentie. bonū sci. bonū opulēti. In bonis nature sic pfecit: vt fuit corpe iteger: ꝛ hoc ppter castitatē: facie āgelicus: q: grosus aspectu: sermone nitidus. q: ꝯsilio magn⁹: vt dr̄ in vita sua. Scdo in talēto grē pfecit: ꝛ merita multa cumulauit. Erat. n. fide catholic⁹. spe patientissimus. charitate diffusus. ope sctūs. In talēto potētie pfecit: q: factus diacon⁹ tāta grā pfulsit in clero. vt ois popul⁹ xpianus itra vrbē eū sibi in pbiterū postularet: ꝛ tādē Melchiade migrāte oium voce clericorum ꝛ laicorum ꝯcurrēte: factus ē sūm⁹ pōtifex. Qd̄. n. pmeruit: operibus declarauit. Nā vt dr̄ in historia. Erat. n. pytissimus: ꝛ i oi scitate ꝯspicuus. Itē in quarto talento. s. scie pfecit: ꝛ lucra multiplicauit. Doctrina eni quotidiana populū isormabat: q ad ei⁹ sermonē ꝯfluebat in multitudine copiosa. Itē cū iudeorum sapiētib⁹ disputauit: qb⁹ superatis baptizati sunt tria mil a iudeorum. Itē: quo pfecit in talēto opulētie. Ita. n. misericors erat: vt nulla iops vidua nullus pauper nullus orphanus. nullus idigēs in tota vrbe erat: quem nō haberet in scriptis. Quot vidue erāt in regione. quot orphani. quot egri: sciebat: ꝛ necessaria ministrabat. Ecce qualiter talēta sibi data btūs iste Siluester multiplicauit. Quare merito itrauit in gaudiū dñi sui. ¶ Ad rōnem in oppo. rñdetur q multiplicare dona dei in eis pficiēdo: ꝛ accumulādo merita apud deū: nō ē vsura: nec obuiat illud Luc. xix. Ego venissem: ꝛ cū vsuris exegissem illā. s. pecuniā mutuatā. qm̄ vt dicit sctūs Tho. q vsura ibi methaphorice accipit: p supercrescētia bonorum spūalium: quā exigit deus. volens vt bonis acceptis ab eo semper pficiamus quod est ad nostram vtilitatem non eius.

Ecundo vtrum de negligentia multiplicādi talēta sibi data a deo: merito veniat qs dānādus. Et vr̄ q nō: q: negligētia nō pōt eē pcm̄ mortale Dr̄. n. sup illud. Eccli. vij. De negligentia purga te cū paucis. Dicit glo. Quāuis oblatio parua sit: multorum delictorum purgat negligētiā. Sz hoc nō eēt: si negligētia essi pcm̄ mortale. Ergo ꝛc. ¶ In oppo. ē euāgelium pñs. vbi q neglexit cū talēto sibi dato negociari: opando opa virtutū: iubet mitti in tenebras exteriores. ¶ Respondeo dōm: q p tali negligētia multiplicādi talētū sibi datū a deo: merito venit cōdēnādus. Pz conclusio. Nā dicit Criso. sup hūc passum. Eterna pena pōt hō dānari. nō solū p pcō commissiōis cōmittēdo adulteriū: aut furtū: seu

homicidiũ: verũ ẽt ꝑ pcõ omissiõis. Unde
ait: q̃ nõ solũ q rapit alienã: aut q male ope
rat: punit vltima pena: sed ẽt q bona nõ fa
cit. Non. n. diues ille epulo fuit dãnatus: q̃
rapet aliena. sed q̃ ppria Lazaro nõ cõica
uit. Sõ vo arguit: q̃ negligẽtia nõ põt esse
pcm̃ mortale. rñdet falsũ eẽ. Nã dupliciter
põt ɔtingere: vt dicit sctũs Tho. q̃ negligen
tia sit pcm̃ mortale. Uno mõ ex pte eiꝰ: qđ
ꝑter mittit ꝑ negligẽtiã. qđ qdem sit de ne
cessitate salutis. siue sit actus. siue circũstan
tia: et sit pcm̃ mortale. Alio mõ ex pte eẽ. Si
eni volũtas intãtũ sit remissa circa ea: que
sunt dei: vt totaliter a dei caritate deficiat: ta
lis negligẽtia ẽ pcm̃ mortale. Et hoc ꝑcipue
ɔtingit: qñ negligẽtia sequitur ex ɔtẽptu. Alio
qñ si negligẽtia ɔsistat in ꝑtermissione ali
cuius actus: vel circũstãtie: que nõ sit de ne
cessitate salutis. nec hoc fiat ex ɔtẽptu: sed
ex aliquo defectu feruoris. que ipedit itera
dũ per aliqđ veniale pcm̃. tũc negligentia
nõ est peccatum mortale: sed veniale.

¶ In festo sancte Agnetis est euãgelium.
Simile est regnũ celoꝝ. ⁊c. Mat. xxv. pos
sunt disputari sequentes qõnes.

¶ Primo: vtꝝ btã Agnes ad hoc q̃ esset
vna de nũero prudẽtiũ vginũ: habuit neces
se in vase conscientie sue portare charitatis
oleum.

¶ Secundo: vtrum beata Agnes fuerit
xpo desponsata.

D primã. q. sic ꝓcedit. Et
vr̃ q̃ btã Agnes ad hoc
q̃ eẽt vna de nũero prudẽ
tiũ virginũ: habuit necesse
in vase cõsciẽ sue portare
caritatis oleũ: Et vr̃ q̃ nõ:
q̃ tã prudẽtia q̃ȝ virginitas possunt eẽ in
aliquo si ne charitate. Ergo ad esse pruden
tẽ virginem: nõ est necesse caritatẽ habere.
Cõsequẽtia vr̃ bona. Añs ꝓbatur sic. Uir
tutis eni ppriũ ẽ: bonũ actũ ꝓducere. Sȝ
illi qui nõ habẽt caritatẽ: faciũt aliquos bo
nos actus. puta dũ nudũ vestiunt: famelĩ
cos pascunt: castitatẽ ſuãdo. dũ ɔcupiscen
tias cohibẽt. ⁊ iustitiã ſuant. dũ iuste iudi
cãt. Ergo ⁊c. ¶ Scđo sic. Uirgo põt natu
rali cognitiõe deũ cognoscere: eẽ sũmũ bo
nuȝ. Ergo naturali dilectiõe ipm sup oĩa di
ligere. Ergo sine caritate põt esse prudens
virgo: ⁊ amare deũ sup oĩa sine oleo chari
tis. ¶ In oppo. ẽ euãgeliũ pñs. in quo vo
cant fatue vgines: q nõ portabãt oleũ in
vasis suis: cũ lãpadibus. ¶ Rñ dõm: q̃
btã Agnes vna de nũero prudẽtiũ vginũ
necesse habuit portare charitatis oleum in
vase ɔsciẽ. Que ɔclusio ꝓbr̃ pmo sic. Pru
dẽtia ẽ virtus directiua actuũ humanoꝝ i
finẽ debituȝ. Uñ ipa dr̃ tã a ꝓphetis: q̃ȝ a
scĩs auriga virtutuȝ. Uirgĩes ergo ille sũt
prudẽtes dicẽde: q dirigũt opa sua: ⁊ ordi
nãt ꝑncipaliter ad glĩa; dei. q ẽ vltimus fi
nis nr̃. ⁊ ad ɔsecutionem btĩtudinis sue. Et
hoc nõ põt eẽ sine caritate: q vt dicit Aug.
in libro de morĩbꝰ ecclie. caritas ẽ virtusꝰ:
q cũ nostra rectissima affectio ẽ: coniũgit
nos deo: q eũ diligimꝰ. Dicit ꝑterea Apo
stolus. j. Cori. xiij. Si distribuero in cibos
pauperũ oẽs facultates meas. ⁊ si tradidero
corpus meũ: ita vt ardeã. caritatẽ aũt nõ ha
beã: nihil mihi ꝓdest. Ille ergo vgines: q
bona opa sua a ꝑdicto fine deuiãtes vel ad
ad propriam gloriam: fauorem hominum:
vel questuȝ: vel huiusmodi conuertunt: vel
ordinant: merito fatue dicuntur virgines:
propter defectum intentionis recte. Ad vi
dendum autem plenius necessitatẽ huius
modi olei. scȝ caritatis. est notandum iuxta
sanctum Tho. q̃ finis humane vite est fe
licitas. Unde ſm diuersas vitas etiam di
uerse felicitates distinguuntur. Qui enim
sunt extra vitam ciuilem: ad felicitatem ci
uilem non possunt peruenire: que attigit
summum illius vite. Similiter ad hoc: q̃
ad felicitatem contemplatiuam quis per
ueniat: oportȝ q̃ illius vite particeps fiat.
Uñ felicitas ad quã hõ ꝑ sua naturalia põt
peruenire: ẽ ſm vitã humanã. Et de hac phĩ
sunt locuti. Unde in pmo Ethi. dicit btõs
ẽẽ hoies. Sȝ q̃ nobis ꝓmittit qdã felicitas

in qua erim⁹ angelis equales. vt pz Mat.
xx. que nō solum vires hois: sed et angelo
rum excedit: que soli deo est naturalis. opz
ad hoc q̄ ad felicitatem illaz hō perueniat
q̄ diuine vite particeps fiat. Illud aūt q̄ō
ad alterum ꝯuenire facit: maxime amicitia
est: vt dicit Philr̄us. ix. Ethi. Unusquisqz cō
uersatur cum amico suo in illis: que maxie
diligit. Et iō oportuit haberi quādam ami-
citiam ad deuz: vt sibi ꝯuiueremus. Et hec
est caritas: que est quedā amicitia hominis
ad deum: per quā homo deum diligit: et de
us hoiem. Et sic efficitur quedam associa-
tio hois ad deum. sicut dr̄. j. Jo. j. Si in lu-
ce ambulamus sicut et ipse in luce est: socie
tatem habemus adinuicem. Hec aūt cōmu
nicatio diuine vite: facultatem nature exce
dit. sicut et felicitas ad quā ordinatur. Et iō
opz: q̄ per aliquod bonum superadditū
natura in hoc perficiatur. Et hoc est ipsa
virtus caritas. Et ita manifeste pz necessi-
tas olei caritatis. ℂ Ad rōnē in oppositū.
ℂ Ad primā respondetur negando ꝯn̄am.
Et rō est. q̄ lz sine caritate possit eē aliquis
actus bonus ex suo genere. non tamen per
fecte bonus: q̄ deest debita ordinatio ad
vltimū finem. ℂ Ad scōam respōdetur ne
gando consequentiā. Et rō est: q̄ necessa-
ria est superior amicitia: q̄z naturalis: q̄ na
turali amore amamus deum: inquātū sum-
mū bonum est: participabile a nobis per
effectus naturales. et scd̄m q̄ habemus simili
tudinem ad ipsum per bona naturalia. Sz
q̄ natura non potest peruenire ad opera-
tiones eius: que sunt sua vita: et sua beatitu
do. s. visio sue essentie. ideo et ad amicitiaz
non pertingit: que facit amicos conuiuere:
et in omnibus cōmunicare. Et ideo oportet
superaddi caritatem: per quā amicitiā ha-
beamus ipsum et amemus ei assimulari p
participationem spūalium donorum. et desi
deremus vt participabilem per gloriā ab
amicis suis. Et ista amicitia: que est iter pru
dētes virgines et sponsum suum xp̄m.

D Ecōam. q. sic proceditur: q̄ que
s ritur vtrum beata Agnes fue-
rit desponsata xp̄o: rn̄detur q̄
sic. Pz ex euāgelio: vbi dicit q̄
prudentes virgines intrauerunt ad nupti-
as cum sponso suo. s. xp̄o. Preterea dicit.
ij. Cor. x. Despondi eni vos vni viro. scz
xp̄o: virginem. i. virginitatem exibere xp̄o.
ℂ Rn̄deo dicendū: q̄ cum amor sit virt⁹
vnitiua: vt ait Dioni. et vt dicit Apostol⁹.
Qui adheret deo per amorem: vnus spūs
fit cum eo. inde vt dicit Bernard⁹. Amor
maritat animam xp̄o. Cum aūt btā Agnes
ardentissimo amore amauerit xp̄m: ipsius
spōsa fuit. Unde ipsa confitetur in vita sua
d. Ipsi sum desponsata: cui angeli seruiūt.
Item anulo suo. s. fidei per dilectionez ope
rantis: subarrauit me: et immēsis monilib⁹
ornauit. vbi notandum q̄ btā Agnes glo-
riosa effecta: de hac desponsatione cōmen
dat multipliciter sponsum suum. Primo a
nobilitate originis. cum ait de eo cuius ma
ter virgo est: et pater feminam nescit. Secū
do a celsitudine dignitatis cuz de eo dicit.
Ipsi sum sponsata: cui angeli deseruiunt.
Tertio a pulchritudine: et speciositate cum
ait. Cuius pulchritudinē sol et luna miran-
tur. Quarto a largitate munerum cuz ait.
Immensis monilibus ornauit dexterā me
am: et collum cinxit lapidibus preciosis. i.
bonis operibus. Per dexteram: patientiā
in passionibus: tradidit auribus meis iesti
mabiles margaritas: verba. s. diuina p̄cio-
sissima cidade. i. toga auro texta. i. aurea ca
ritate immēsis monilibus ornauit me. i. sin
cerissimo et castissimo amore: quo ex omni
parte clausa sim. Quinto cōmendat a spe-
cialitate amoris. cum ait. Signuz posuit in
faciē meā. signum quidem virginitatis: vt
mens. illud considerans: fidelitatem ei con
seruet. Et sic ois carnis delectatiōis spnat.
vnde ait. Ut nulluz preter eum amatorem
admittē. Item signum passionis sue ad om
nia aduersa tolleranda. Et ideo ait. Sāguis
eius ornauit genas meas. vt. s. gene in qb⁹

apparet verecūdia. sicut sanguine sint infuse. vt nullus de cetero rubor ibi appareat: p aliqua mūdana confusione. Sexto cōmēdat eū ab honestate: ꝛ sanctitate nuptiarum cū ait. Amo Christū: cuius thalamū introiui: quē cum amauero: casta sum: cum tetigero: munda sum. cū accepero: virgo sū. Tactus autem carnalis polluit. sed iste mūdat. ille virginitatem violat. Nota bene ratiōez horum: qui amor vnit ꝛ extasim facit: secūdū Dionysium. Et quāto quis plus nobiliori vnitur. tanto nobilior efficitur. Ratio ergo omniū est ratio amari. ꝙ mūdissimus ꝛ sanctissimus est sponsus. Et ideo necesse ē: vt ea spōsa: que illi ꝯiungit: mūda ꝛ sancta sit.

¶ In festo beati vincētij martiris possunt disputari sequentes. q.

¶ Primo: vtrū quis possit absqꝫ caritate perfecta martirio se offerre. ¶ Secundo: vtruz beatus Uincentius sic ministrauerit Christo fortiter vsqꝫ ad mortem: p eius fide certando: vt a patre celesti meruerit honorificari speciali corona glorie que dicitur aureola.

Ad primā. q. s. vtrū quis possit absqꝫ caritate pfecta martirio se offerre. sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ sic. ¶ Super illo Psalmo. Ideo dilexi mādata: super aurū ꝛc. dicit glosa. ꝙ minima caritas plus diligit dei legē: ꝙ̄ milia auri ꝛ argenti. Et eadē rōne. ꝙ̄ oia temporalia: Sꝫ illud quod minus diligimus: exponimus: p eo: ꝙ magis diligimus: Ergo ꝛ oia tpalia. Et etiā ꝓpriā vitā pōt exponere p xpo: q hꝫ minimā caritatē. ¶ In opposi. arguit. sic. Si absqꝫ caritate perfecta posset qs se offerre martirio: Ergo pari rōne martiriū sustinere absqꝫ caritate perfecta. Sꝫ hoc videtur esse falsum: secūdū illud Joannis. xiij. Maiorē hac dilectionē nemo hꝫ: vt aiam suā ponat qs pro amicis suis: Ergo nullus absqꝫ caritate perfecta pōt se ad martiriū offerre. ¶ Rn̄deo iuxta sanctū Thomam. ꝙ in operibus virtutū duo sunt attendenda. s. id qd̄ fit: ꝛ modus faciēdi. Cōtingit autem idem factū: quod fit secūdū aliquā perfectam virtutē: fieri: ꝛ non solū ab habente paruā virtutē: sꝫ etiā nō habēte virtutem: sicut aliquis nō habēs iustitiā pōt facere aliqd opus iustū. Sed si attendamus ad modū faciendi: ille qui nō hꝫ virtutem: nō pōt operari: sicut ille qui hꝫ. Nec ille qui hꝫ paruaꝫ sicut ille qui habet magnā: quia operat faciliter: ꝛ prompte et delectabiliter. ꝙ nō idē facit: qui caret virtute: vel paruam hꝫ. Sic ergo dicendum est: ꝙ hoc opus quod est se offerre martirio: vel etiā martirium sufferre: potest facere non solum caritas perfecta: sꝫ etiam imperfecta. Et quod plus est: etiā ille qui caret caritate: secūdū id. i. Cor. xiij. Si tradidero corpus meum ꝛc. Sed caritas pfecta hoc facit prompte ꝛ delectabiliter: sicut patet in nostro vincentio: qui in tormentis hilaritatē ostendit. Unde cū preciperet: vt exhiberentur tormēta. Uincētius inquit. Hoc est: quod semper optaui ꝛc. Hoc autē non potest facere caritas imperfecta: ꝛ minus qui ea caret. Et per hoc patet responsio ad opposita.

Ad scdam sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ beatus Uincentius nō meruit honorari spāli corona glorie: q̄ dicitur aureola. ¶ Primo sic. Aureola ē premiū: quod operibus supererogatiōis redditur: Sꝫ mori p defensione fidei: fuit Uincentius necessitatis nō supererogatiōis: qa vt inquit Apostolus ad Ro. x. Corde creditur ad iustitiā: oris ꝯfessio fit ad salutē. ergo btūs Uincētius sic certādo p fide non meruit aureolaꝫ. ¶ Scdo sic. Ois corona glorie: q̄ ꝓmittit oibus ministrātibus xpo: ē s. vt sic ipse est in eterna beatitudine vt i pn̄ti euāgelio habet ergo btūs Uincētius per administrationē suā nō meruit aliā spālem coronā: q̄ꝫ alij. ¶ Tertio sic. Cōfirmādo pmiū oiuz essentiale: ꝓmissū oibus ministrātibus xpo: est ipsa btitudo: Sꝫ btitudo scdꝫ Boetiū: est status oium bonoꝝ aggrega-

tiõe pfectus. ergo pmiū essentiale includit
oē bonū: qd̄ habet in patria: ⁊ sic aureola
includit in aurea: ⁊ per ꝯñs nõ est aliud a p̄
mio qd̄ ē aurea. ¶ In oppo. argui sic. Si
cut pugne: quā sequit victoria: debet corõa
sm̄ illud .ij. Thi. v. Nõ coronabit nisi q le-
gitime certauerit: ergo vbi ē spālis rõ cer-
taminis: ibi dz esse spālis corona: Sz beat⁹
Uincētius administrauit xp̄o fortissime pu
gnādo: vsqz ad mortez ꝓ fide eius: vt ī sua
vita pz: ergo sibi debet spiritualis corona.
¶ Rñdeo dicēdum: q̄ btūs Uincēti⁹ cer
tando ꝓ fide xp̄i vsqz ad mortē: nō solū me
ruit corona glorie: coronari: s̄ etiā aureola
honorificari. Ista ꝯclusio patet. Dicit enim
sic de eo in legenda sua: egregius dei mar-
tir Uincentius diris tormētoꝝ supplicijs ꝓ
xp̄o alacrit superans: ac felicis pugne ago-
ne cōstanter expleto tādem p̄ciosam resolu-
tus in mortē: celo triūphās reddidit spiri. ⁊
voce angelica dicit ei. Agnosce o Uincēti
inuictissime: q̄ a ꝓ cuius noīe fideliter decer
tasti: ipse tibi coronā ppetuā seruat in celis.
Pro qua cōclusione plenius intelligenda:
est primo notādū: q̄ distinguitur duplex p̄-
miū in btīs. Quoddā cōe ⁊ essentiale: qd̄ ē
ipsa btitudo: que cōsistit in plena visione: et
fruitione diuinitatis: ⁊ dicitur hoc premiū
methaforice corona: vel aurea. Tum ex pre
meriti: quod cū q̄dam pugna agit. Militia
est enī hoīs super terrā. Job. vij. Tū etiam
ex parte p̄miī: ꝑ qd̄ hō efficit quodāmō p̄-
ticeps diuinitatis: ⁊ per ꝯñs regie potesta-
tis. Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnū
⁊ sacerdotes. Corona autē ē signū ppriū re
gie dignitatis. Aliud dicit accidētale p̄miū
q̄ essentiale addit corone: ⁊ etiā dicit habe
re corone rōnē. Uerum quia nihil pōt su-
peraddi corone: q̄ est essentiale p̄miū: q̄ cuiqz
sit eo minus: ⁊ ideo supaddītū p̄miū aureo
la nominat. Et sic dicendū est: q̄ aureola di
cit aliqd auro supadditū: q̄si quoddā gau
diū de operibus a se factis: que hn̄t rōnem
victorie excellentis: qd̄ est aliud gaudiū ab eo
quo de cōiunctiōe ad deum gaudet qd̄ gau

diū dicit aurea. Scd̄o notandū: q̄ sic inest
q̄dā pugna spiritu⁹ ꝯtra interiores cōcupi-
scētias. ita etiā inest hoī q̄dam pugna cōtra
passiōes exteri⁹ illatas. vñ sicut pfectissime
victorie: q̄ de ꝯcupiscētijs carnis triūphat:
sic virginitati debet specialis corona: q̄ au-
reola dicit. ita etiā perfectissime victorie: q̄
habet in pugnatiōe exteriori: debet aureo
la. Perfectissima aūt victoria de exterior-
bus passionibus ꝯsiderat ex duob⁹. Pri-
ma ex magnitudine passiōis. Inter oēs aūt
passiōes illatas exterius: p̄cipue locū tenet
mors. Scd̄o ꝯsiderat ex causa pugne: qñ. s.
est ꝓ honesta causa: que. s. est ipse xp̄us. Et
hec duo in martirio cōsiderent: qd̄ ē mors
suscepta ꝓ xp̄o. Cū aūt beatissimus vincen
tius hāc pugnā durissimā ꝓ xp̄o suscepit: ⁊
ꝓ eo mortē atrocissimā sustinuerit. tenēdū
est: q̄ beatus Uincentius a patre celesti sit
speciali corona: que dicit aureola: honorifi-
catus. vñ angelus ad eū. Exurge martir in
clite. exurge secur⁹ ⁊ almus: cetib⁹ nostris
noster sodalis addere. O miles inuictissime:
fortissimoꝝ fortiorē: tē ipsa pena: ⁊ aspera
tormēta victorē tremūt. Itē exclamat Pru
dēti⁹. Tu solis orbis inclite: solus brauiū du
plicis palmā tulisti: tu duas simul parasti au
reas. ¶ Ad ratiōes ¶ In oppo. ¶ Ad p̄-
mā rñdet negādo ꝯñam. Et rō est: tū primo
q̄: sustinere mortē ꝓ xp̄o quātū est de se: est
opus superogatiōis. Nō eni glibet tenet fi
dē suā corā psecutore ꝯfiteri: s̄ tñ in casu ē
de necessitate salutis: qñ. s. aliqs a psecutore
dephensus: de fide sua reqrit: quā ꝯfiteri te
net. Tū scd̄o: q̄ non sequitur: q̄ aureolā tunc
in tali casu nō mereat. Aureola. n. nō detur
opi superogatiōis: inquātū est superogatio:
s̄ inquātū perfectionē quādā hz. Uñ tali p
fectiōe manēte: etiā si nō sit superogatio: ali
qs aureolā meret. Ad secundā rñdetur ne
gando ꝯñam. Et rō est: q̄ lz ibi cōis ponat
remuneratio ministrātiū xp̄o: nihilominus
alia: ⁊ alia dabit: spāliter aliqbus: pp excel-
lētiā alicui⁹ victorie: quā ipsi spāliter habue
rūt. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo ꝯñaz. Et

rō est: q̄ lʒ btitudo icludat oia: q̄ sunt necessaria ad pfectā hois vitā: q̄ cōsistit in pfecta hois opatiōe: nihilominꝰ qdā pñt supaddi: nō q̄si necessaria ad pfectā opatione: vt sine qbus esse nō possit. Sʒ q: his additis: ē btitudo clarior: vt ptinet ad bn̄ esse btitudinis: et decētiā quādaʒ ipsiꝰ: sicut ꝛ felicitas politica ornaẗ nobilitate: vt corpus pulchritudine: ꝛ hmōi: sine qbus tn̄ esse pōt: vt pʒ. p̄mo. Ethi. Et hoc modo hic.

¶ In ꝯuersiōe sancti Pauli est euāgeliū. Dixit Simon Petrus ad Jesū Mat. xix. Circa quod possunt disputari seq. q.

¶ Primo: vtrū Paulus sit sessurus cum xp̄o ad iudicandū. ¶ Scd̄o: vtrū cōuenienter iudiciaria ptās r̄ndeat volūtarie paupertati. ¶ Tertio: vtrū promissio: que sequitur in euāgelio: sit ꝯueniēs: q̄ dr̄ q̄ omnis ꝛc̄. ¶ Quarto: vtrum ꝯuersio Pauli fuit miraculosa.

Ad primā. q. sic pcedit. Et videẗ: q̄ Paulus nō sit sessurus cum xp̄o ad iudicādum. ¶ Primo sic. Paulus non fuit vnus de apostolis: qbus in hoc euāgelio loq̄baẗ xp̄s. d. Uos qui secuti estis me ꝛc̄. Ergo Paulus nō ē sessurus cū xp̄o ad iudicandū. ¶ Scd̄o sic. Jo. v. dr̄: q̄ pat̄ oē iudiciū dedit filio: vt: ꝛc̄. Sʒ honorificētia talis nō debeẗ alicui alteri nisi xp̄o: ergo ꝛc̄. ¶ Tertio sic. Quicūqʒ iudicat: hʒ auctoritatē sup illud: qd̄ iudicat. Sʒ ea de qbus dʒ esse futuꝝ iudiciuʒ: vtrū sint merita: ꝛ p̄mia hoium soli diuine auctoritati subsunt: ergo nulli cōpetit: d̄ his iudicare.

¶ In oppo. est euāgeliū p̄ñs. Qd̄ ideo legiẗ in hac festiuitate: vt ostendaẗ: q̄ Paulus in hac dignitate fuerit par siue equalis alijs apostolis. ¶ R̄ndeo: q̄ Paulꝰ ē vnꝰ de sessoribus cū xp̄o ad iudicandū: de qbus dr̄ ysa. iij. Dñs ad iudiciū veniet cuʒ senioribus populi sui. Pro pleniori itellectu huius ꝯclusiōis: ē notandū iuxta sctm̄ Tho. in iiij. q̄ iudicare multipliciẗ diciẗ. Primo mō aliq̄d dicūẗ iudicare: cōparatiōe: inq̄ntū ex cōparatiōe eoꝝ alioꝝ: alij iudicandi ostendūtur. sicut pʒ Mat. xij. Uiri Niniuite surgent iudicio ꝛc̄. Sʒ sic iudicare in iudicio: cōe est maloꝝ ꝛ bonoꝝ. Alio mō diciẗ iudicare: q̄si interpretatiue. Interp̄tamur eniʒ aliquē facere: q̄ faciēti ꝯsentit. Un̄ illi q̄ cōsentiūt iudici: cuius s̄niam approbādo: iudicare dicūtur. Et sic iudicare: ē oiuʒ electoꝝ. Un̄ dr̄ Sapien. iij. Judicabūt scti natiōes. Tertio mō diciẗ iudicare: q̄si per similitudineʒ: q: similitudinē iudicis hn̄t: inquantū sedent in loco eminēti: sicut iudex. sic assessores iudicare dicūtur. Et scd̄m hūc modū dicūt aliq: q̄ perfecti viri qbus potestas iudiciaria pmittiẗ: vt in euangelio p̄ñti: iudicabūt. s. p honorabilē ꝯsessionē. q: superiores ceteris apparebūt: occurrentes xp̄o obuiaʒ in aera Sʒ istud nō videẗ sufficere ad pmissionem dn̄i cōplendaʒ. q̄ dr̄: Sedebitis iudicantes. Uideẗ eni iudiciū ꝯcessum supraddere. Et ideo est quartus modus iudicandi: qui perfectis viris contingit. Pro quo nota: q̄ cuʒ iudicare importet actionem in alium procedentem. proprie loquendo iudicare dicitur qui sententiam loquēdo in aliū profert. Sʒ hoc dupliciter contingit. Uno modo ex propria auctoritate. ꝛ hoc est illius: q̄ habet in alios dominiuʒ: ꝛ potestatē: cuius regimini subdūtur: qui iudicantur. Un̄ eius ē: in eos ferre sentētiam: ꝛ sic iudicare solius dei est. Alio modo iudicare: est sententiam auctoritate alterius latam in aliorum noticia ducere: quod est sententiam latam pronunciare. Et hoc modo perfecti viri iudicabunt: quia alios ducent in cognitionem diuine iusticie: vt sciant quid de eis iuste pro meritis debeatur. vt ipsa reuelatio iusticie iudiciuʒ dicatur. Unde dicit Ricardꝰ de sancto victore. Judices corā iudicandis: decretoꝝ suorū libros aperire: est ad cordium suorum inspectionem inferiorē quorūlibet visum admittere: sensumqʒ suuʒ in his q̄ ad iudiciuʒ ptinēt: reuelare. ¶ Ad rōes i oppo. ¶ Ad primaʒ r̄ndeẗ negādo ꝯñam. Et rō ē: q̄ per illos. xij. apostolos n̄ tm̄ intelligunẗ illi: s̄ oēs

alij: q relictis oibus secuti sunt xp̄m scd̄m pfectioné vite. inter quos Paulus ⁊ Mattheus cōnumerant. ¶ Ad scd̄am rñdetur: q̄ auctoritas illa intelligit de iudicio auctoritatis: qd̄ soli xp̄o cōuenit. ¶ Ad tertiá rñdet negādo pñā3. q: loquēdo d̄ secūdo mō iudicādi. s. p reuelatione. Et rō ē: q: nō est incōueniens aliquos sanctoꝝ alijs q̄de reuelare. Uel per modū illuminationis: sicut superiores angeli inferiores illuminant. Uel per modū locutiōis: sicut quādo inferiores superioribus loquuntur.

a D scd̄am. q. sic ꝑcedit. Et videtur: q̄ nō rñdeat ꝯuenienter iudiciaria ptās paupertati voluntarie. ¶ Primo sic. Solum. xij. Apostolis est ꝑmissum. Sedebitis super sedes. xij. ⁊c. Ergo cū nō oēs voluntarie pauperes sint apostoli. videt: q̄ nō oibus iudiciaria potestas rñdeat. ¶ Scd̄o sic. Maius est offerre sacrificiū deo de ꝓprio corpore. q̄3 de exterioribus rebus: S3 martires ⁊ etiā v̄gines offerūt de ꝓprio corpore sacrificiu3 deo. Uolūtarie aūt pauperes de exterioribus rebus: Ergo sublimitas iudiciarie potestatis magis rñdere d3 martiribus: ⁊ v̄ginibus: q̄3 volūtarie pauperibus. ¶ Tertio sic. Superior non iudicat ab inferiori. Sed multi licite diuitijs vtētes: erūt maioris meriti multis paupibus volūtarie: Ergo volūtarie paupes nō iudicabūt: vbi alij iudicabūt. ¶ In oppo. ē euāgeliū pñs vbi dicit. Uos qui reliquistis oīa ⁊c. Ubi dicit glo. Qui reliquerūt oīa: ⁊ secuti sunt dñm: hi iudices erūt. ¶ Rñdeo dicendu3: q̄ recte et cōuenienter iudiciaria potestas: q̄ ꝑmittit in euāgelio pñti: rñdet volūtarie paupertati: Et hoc ꝓpter tria vt dicit scūs tho. Primo rōne ꝯgruitatis: q: volūtaria paupertas est eoꝝ: q̄ oibus q̄ mūdi sunt ꝯtemptis: soli xp̄o inherent: ⁊ ideo nō est in eis aliqd: qd̄ eoꝝ iudiciu3 a iustitia deflectat. Vñ idonei ad iudicandū reddunt. q veritaté iustície p oibus diligētes. Scd̄o per modū meriti: q: humilitati rñdet exaltatio ꝓ merito. Inter oīa aūt: q̄ in hoc mūdo hmōi defectū faciunt: p̄cipuū est paupertas. Unde pauperibus excellentia iudiciarie ptātis ꝑmittit: vt sic q se humiliat ꝓpter xp̄m exaltet. Tertio q: paupertas disponit ad p̄dictū modū iudicādi. Ex hoc eni aliqs sctōꝝ iudicare dicitur: vt ex dictis p3: q̄ cor habebit edoctū oi diuina veritate: q̄ alijs potens erit manifestare. In ꝓgressu3 aūt ad perfectioné: p̄mū qd relinquedū occurrit: sunt exteriores diuitie: q: hec sunt vltimo acq̄sita. Qd̄ autē ē vltimū in generatiōe: est p̄mū in destructione. Vñ ⁊ inter btitudines: qbus est ꝓgressus ad perfectioné p̄ma ponit paupertas. Et sic paupertati rñdet iudiciaria ptās: inquantū est p̄ma dispositio ad ptāté p̄dictam: Et hinc est: q̄ nō qbuscūq3 pauperibus etiam volūtarie p̄omittitur ptās p̄dicta: sed illis qui relinquētes omnia sequūtur xp̄m secūdum perfectionem vite.

a D tertiā. q. sic ꝑcedit. Et v̄r: q̄ ꝑmissio q̄ sequit i euāgelio nō sit ꝯueniēs: in q̄ d̄r. Ois q reliq̄rit domu3: vel frēs: vel sorores. aut patré aut matre3: aut vxorem. filios: aut agros: pp nomé meū: centuplu3 accipiet in pñti vita: ⁊ vitā eternā possidebit: ¶ Prio sic. Qui iubet dimittere matrē: videt iubere pctm̄: cū lex dei iubeat honorari parētes Deutero. v. Honora patrē: ⁊ matre3 tuā. ¶ Scd̄o p̄cepit: q̄ n̄ dimittat vxorē: nisi fornicatiōis cā. ¶ Tertio. Ista ꝑmissio multiplicatiōis istoꝝ terrenoꝝ v̄r ꝯtradicere doctrine xp̄i: cū ait Mat. x. Si vis pfectus eē vade ⁊ vende oīa: q̄ hēs: ⁊ seq̄re me: Ergo v̄r illud: qd̄ hic dicit eē incōueniens dictu3. ¶ In oppo. ē euāgeliū pñs. Rñdeo. dōm Quidā fuerūt: q dixerūt: q̄ scti resurgēt añ iudiciū per mille annos: ⁊ tūc xp̄s hēbit regnū cōpletū. Et tūc q dimisit domu3: hēbit centupliū. S3 istā erroneā opinioné Hieronymus reprobat tanq̄3 stultā. tū q: impossibile est habere cētu3 patres: nec centū matres. tū q: turpe est q̄ q̄s habeat cētū vxores. Vñ intelligendū hoc de bonis tpalib⁹

videt sapere errorē Machometi: qui post resurrectionē: felicitatē posuit ī delicijs carnalibus. Et ideo est: q̄ illud qd̄ in euāgelio ponit: est verissimū: τ cōuenientissimū: intelligendo illud: quō est intelligendū. s. quo ad spūalia bona. vt dicit Augu. q̄ prepōderant oī eo terreno: quod dimittem⁹: sicut cētenarius numerus excedit vnitatē. Dicitur ergo cētuplū accipies. i. aliquid qd̄ valet cētuplū: τ multo plus: s3 ponit finitū pro infinito. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad pmā3 de parentibus rñdetur. q̄ in istis cōsideretur naturalis affinitas: hec nō est cōtēnanda: s3 bñfaciendū eis: si indigent. Aliqñ vero retrahunt a seruitio dei. Unde tunc sunt sicut membrum scādalizās. Et tūc abscindendu3 est istud mēbrū. Et ideo precepit hic relinq̄re. ¶ Ad secūdā rñdet idē. ¶ Ad tertiam rñdet: q̄ nō cōtradicit doctrine xp̄i: ymmo cōcordat: si intelligat: sicut dictū est.

D quartā. q. sic pceditur. Et videt: q̄ cōuersio scti Pauli ñ fuerit miraculosa. ¶ Primo sic. Iustificatio impij non ē miraculosa. tū q̄ nō ē pter spē3 pueniēs: qd̄ est de rōne miraculi. tū q̄ a nō raro accidit: s3 frequent: τ oī die. Ergo nec puersio Pauli: cum iustificatio sua sit eiusdē rōnis cū iustificatiōe alioꝝ impioꝝ. ¶ In oppo. ē qd̄ dr̄ in legenda sanctoꝝ. ¶ Rñdeo dicēdū q̄ cōuersio Pauli fuit miraculosa. Uñ hac rōne poti⁹ eius q̄3 alioꝝ sctōꝝ cōuersio celebrat. Uñ miraculosa dr̄ fuisse rōne efficientis. rōe disponētis: et patiētis. rōne efficientis. s. xp̄i: q ipsu3 ta3 subito imutauit. Magnū qdē τ mirabile: q̄ in actu peccādi existētē τ in pposito psequndi Mā act. ix. dicit Paul⁹ adhuc spirans minaꝝ τ cedis τc. dignatus est subito imutare. Uñ cōtinue immutat⁹ rñdit deo. qd me vis facere. Scđo idē rōne disponētis. s. lucis: q ipsum ad puersionē disposuit. De q̄ dr̄: q̄ subitū circūfulsit eū lux de celo. Fuit qdem lux subita: vt audacē terreret. Fuit imensa: vt supbū ad ima humilitatis psterneret. Fuit celica: vt carnalē eius itelligētiā in celestē imutaret. Tertio fuit miraculosa rōne ipsius Pauli: in quo facta est cōuersio. q subito excecatus τ prostratus est: τ mutatus est: vt dicit Aug. Elisus seuiēs: τ factus est credēs. Elisus est lupus: τ factus ē agn⁹. Elisus ē psecutor: τ factus ē predicator. Elisus est filius pditiōis: τ factus ē vas electionis. ¶ Ad rōne3 in oppo. rñdetur negādo pñam. Et rō est: q̄ cōuersio nō tm̄ dicit iustificationē: sed etiā includit ea: qbus inductus est ad iustificationem: que vt visum est sunt miraculosa.

¶ In festo purificationis est euāgeliu3. In illo tpe postq̄3 ipleti sunt dies purgationis. Luce. ij. Circa qd̄ pñt disputari. se. q.

¶ Primo: vtrū puenient Christus in templo fuit oblatus. ¶ Scđo: vtrum pueniēter beata Maria mater dei purgāda ad templum accessit.

D primā. q. sic pceditur. Et videt q̄ xp̄s nō cōuenienter fuerit oblat⁹ ī tēplo. ¶ Primo sic. Dicit enim. Exo. xiij. Sanctifica mihi oē primogenitū: quod aperit vuluā in filijs israel: Sed xp̄s exiuit d̄ clauso virginia vtero: τ ita matrio vuluā nō aperuit. Ergo ex hac lege nō debuit in tēplo offerri. ¶ Scđo sic. Illud qd̄ est semp pñs alicui: nō pōt ei pñtari. S3 xp̄o humanitas fuit deo maxime pñs. vtpote ei semp cōiūcta in vnitate psone: ergo nō oportuit q̄ coraꝫ dño sisteretur. ¶ Tertio. Christus ē hostia pncipalis: ad quā oēs hostie veteris legis referuntur sicut figura ad veritatē: S3 hostie nō d3 esse alia hostia: Ergo nō fuit cōueniēs: vt p xp̄o alia hostia offerretur. ¶ Quarto inter legales hostias pcipue fuit agnus: q erat in lege sacrificiu3: vt habet Numeri. xxviij. Uñ τ xp̄s dicit agnus Jo. i. Ecce agnus dei. Magis ergo fuit cōueniēs: q̄ p xp̄o offerret agnus: q̄3 par turturu: vel duo pulli columbaꝝ. ¶ In oppo. est euāgeliū pñs. ¶ Rñdeo dicēdu3 q̄ xp̄s voluit sub lege fieri: vt eos qui sub

lege exmit: redimeret. Et iustificatio legis in
suis mebris spualiter impleretur. De prole
aut nata: duplex preceptu3 in lege tradidit.
Unu quide generale: qd nu ad oes: vt. s. co
pletis diebus purificationis matris offerre
tur sacrificiu p filio: siue pro filia: vt habet
Leui. xij. Et hoc quide sacrificiu erat: 7 ad
expiatione peccati: in quo ples erat conce
pta: 7 nata: 7 eta ad cosecratione quada3 ip
sius. quia tunc pmo psntabat in teplo. Et io
aliud offerebat in holocaustu3: 7 aliud pro
pcto. Aliud aute preceptu erat spale in lege
de primogenitis: ta in hoibus q3 in iumen
tis. Sibi eni dns deputauerat oe primoge
nitu in israel. p eo q ad liberatione popu
li israel pcusserat primogenita egipti: ab ho
mine vsq3 ad pecus. pmogenitus filio4 isra
el reseruatis. Et hoc mandatu ponit. Exo.
xiij. in quo eta pfigurabat xps: qui est pri
mogenitus in multis fratribus vt dr. Ro.
viij. Quia igitur xps ex muliere natus erat
pmogenit9: 7 voluit fieri sub lege: hec duo.
Luce. s. circa eu fuisse obseruata ondit. ¶ Ad
ratioes ¶ In oppo. ¶ Ad pma rndet ne
gado pnam. Et ro est: q3 l3 ex lege no tene
retur: voluit tn ex humilitate legalia serua
re: l3 no teneretur. ¶ Ad secunda rndetur
negando pnam. Et ro est: q sicut filius dei
no ppter seipsum factus est homo: 7 circu
cisus in carne: 3 vt nos p gratiam faceret
deos: 7 vt spualiter circucidamur: sic ppe
nos sistitur dno vt discamus psntare nos ip
sos. Et hoc post circucisione eius factu e: vt
ostedat nemine nisi circucisum vitijs: di
gnu esse diuinis cospectibus. ¶ Ad tertia3
rndetur negado pna3. Et ro est: q xps pro
pter hoc ipsum voluit hostias legales p se
offerri: q erat vera hostia: vt figura verita
ti cojungeret. 7 per veritate figura appro
baret: ptra illos q dnm legis negant a xpo
fuisse in euagelio pdicatu. No eni putandu
est: vt Origi. dicit: q filiu3 suu bonus deus
sub lege inimici fecerit. quam ipse no dede
rat. ¶ Ad quarta rndetur negado pna3. Et
ro est: q Leui. xij. precipit: vt qui possent
agnu p filio aut filia simul: 7 turture siue co
lumba offerret. Qui vero no sufficeret ad
offerrendu agnu3: duos turtures: aut duos
colube pullos offerret. Dns ergo qui cum
diues eet: ppter nos egenus factus est: vt il
lius iopia diuites essem9: vt dr. ij. Cor. viij.
per se pauperu hostia3 voluit offerri: sicut
7 in ipsa natiuitate pannis inuolui: 7 recli
nat in psepio Nihilominus tn huiusmodi
aues figure congruu. Turtur. n. q auis lo
quax: predicatione 7 cofessione fidei signifi
cat. Quia vero est aial castum significat ca
stitate. Quia vero est animal solitariu: signi
ficat contemplatione. Coluba vero e animal
mansuetu 7 simplex. mansuetudine3 7 sim
plicitate significas. Est aut aial gregale: vn
significat vitam actiua3. Et ideo huius ho
stia significabat pfectione Christi: 7 mebro
ru eius. Utruq3 aut animal propter consue
tudine gemendi psentes sancto4 gemit9 de
signat. Sed turtur que e solitaria signifi cat
orationu lachrimas. Coluba vero q est gre
galis: significat publicas orationes ecclesie.
Utruq3 aute animal duplicatu offertur: vt
sanctitas sit no solu in aia: 3 eta in corpo re.

D scdam. q. sic pcedit. Et vi
detur: q beata Maria non
purgada ad teplu accesserit.
¶ Primo sic. Purgatio. n.
no videt esse nisi ab immudi
tia: S3 in beata virgine nulla fuit immundi
tia: vt ex supradictis p3. Ergo no debuit vt
purganda ad templu accedere. ¶ Secudo
sic. Leui. xij. dicit Mulier si suscepto semi
ne peperit masculu: imunda erit septe die
bus. Et ideo ei pcipit: q no ingrediat san
ctuariu donec ipleant dies purgatiois ei9.
S3 beata virgo peperit masculu sine viri
semine. Ergo no debuit venire ad templu
purganda. ¶ Tertio sic. Purgatio ab immu
dicia no fit nisi per gratia: S3 sacrameta ve
teris legis gratiam no cofere bat: 3 ipsa pu9
secum gratie actorem habebat. Non ergo
conueniens fuit: vt beata virgo ad teplu pur
ganda veniret. ¶ In oppo. est euangeliu

psis. ¶ Rńdeo dicendū: q̄ puenienter bea
ta Maria venit purganda in templū post
partum filij sui. patet cōclusio: q̄z sicut plem
tudo gratie a xpo deriuatur in matrē. ita d̄
cuit vt mater humilitati filij conformaret.
Humilibus enim deus dat gratiā: vt dicit
Ja. iiij. ꝛ. xvi. Sicut christ⁹ lz legi nō eēt ob
noxius: voluit tamē circūcisionem: ꝛ alia le
gis onera subire: ad demonstrandū humili
tatis exemplū: ꝛ vt approbaret legem: et vt
occasionē iudeis tolleret: ꝑpter easdem ra
tiōes voluit ꝛ matrem suā implere legis ob
seruātias: quibus tn̄ nō erat obnoxia. ¶ Ad
rōes i oppo. ¶ Ad primā rńdet negando
ꝯñam. Et rō est: q: q̄uis beata virgo nullā
haberet immūdiciam. voluit tn̄ purganōis
obseruantiam implere: nō propter indigen
tiā: s̄ propter legis preceptū. Et ideo signā
ter euangelista dicit. q̄ cōpleti sunt dies pur
gationis eius: s̄m legez. Ipsa eni s̄m se pur
gatione non indigebat. ¶ Ad scd̄am rńde
tur negando ꝯñam. Et ratio est: q: lz beata
virgo nō obligaretur ad aliud preceptū: vo
lūtarie tn̄ voluit illud obseruare rationib⁹
dictis. ¶ Ad tertiā rńdetur negādo ꝯñaz.
Et ratio est: q: ista purgatio legalis nō erat
ab aliqua immundicia culpe: s̄ quadā immun
dicia irregularitatis cuiusdā.

¶ In festo beate Agathe est euāgeliū. Si
mile est regnū celorū ꝛc. Mat. xiij. Circa
quod possunt disputari se. q.

P Rimo: vtrū btā agatha ꝑ emē
da margarita celestis glorie: pru
dēter egit: dando oia: q̄ habuit.
Et videt q̄ nō. ¶ Beata Aga
tha videtur in hoc cōmisisse symoniā. Er
go nō prudenter egit. Cōsequētia est bona.
Añs probat. Symonia est voluntas emen
di vel vendendi aliquod spirituale: vel spiri
tuali annexum: Sed nihil magis spirituale
q̄z margarita celestis glorie: ergo ꝛc. ¶ Se
cūdo. Sicut vendere carius rem q̄z valeat
ita emere rem vilius q̄z valeat: est iniustuz:
ꝛ per ꝯsequens illicitum: q: tollitur iustitie
equalitas. Sz oia q̄ beata Agatha offerre
potuit: nō valēt ita multū: q̄z margarita ce
lestis: q̄ vt ait Apostolus: nō sunt cōdigne
passiones huius temporis: nec aliqua dona
nostra: vel opera ad futurā gloriā: que reue
labitur: ergo prudenter nō egit. ¶ In oppo
situm est euangeliuz: in quo commendatur
ita faciens. ¶ Respondeo dicendū: q̄ bea
ta Agatha prudentissime egit: dare omnia:
que habuit: contemplatione celestis marga
rite: cōsiderata magnitudine precij rei: quā
emit: que incomprehensibilis est. Dicit eni
Macrobius in vna epistola. prudentia est
mundum istum ꝛ omnia que in eo sunt: di
uinorum contemplatione despicere: ꝛ om
nem animi cogitationem in solam diuinam
dirigere. et Bernardus in vna epistola ad
Romanum. In hac vita q̄zdiu durat: com
para tibi illam: que semper durat: dum vi
uis in carne: morere mundo: vt post mortez
carnis viuere incipias. Nam vt ait Augu
stinus libro de li. ar. tanta est pulchritudo: tā
ta est iocunditas lucis eterne: hoc est incom
mutabilis veritas: atqz sapientie: vt etiaz si
nō liceret in ea amplius manere: q̄z vnius
diei hora: propter hoc solum innumerabi
les anni huius vite pleni delicijs: ꝛ circū
fluentia temporalium bonorum: recte meri
toqz contemnerentur. ¶ Ad rationes op
positum. ¶ Ad primam respondetur negā
do antecedens. Ad probationem responde
tur: q̄ margarita celestis: siue regnum celo
rum dicitur emi: dum quis dat id: quod ha
bet propter deuz: large sumpto nomine em
ptionis: s̄m q̄ accipitur pro merito. quod
tamen non pertingit ad perfectam rationez
emptionis. Tum quia sicut dictum est: non
sunt condigne passiones huius temporis:
nec aliqua nostra bona: vel opera ad futurā
ram gloriam: que reuelabitur in nobis: vt
dicitur ad Ro. viij. Tum quia meritum nō
sistit principaliter in exteriori bono: vel actu
vel passiōe: sed in interiori affectu. Et ideo
non est hic symonia. ¶ Ad secundam pa
tet rńsio ex dictis: q: hic non ē ꝓpria rō em
ptiōis: vbi dēat s̄uari eq̄litas iustitie. ꝑterea

ratio non ꝑceditur: qꝛ datur: licet non equa-
lens q̃ztum petrus qui vẽdit. Christus aũt
habẽs hanc margaritã celestẽ: cũ sit pius:
nõ petit a nobis: nisi q̃ztũ soluere possum⁹.
Unde Aug. in ꝑsona dei loquens ait. Ue-
nale habeo: qḋ ẽ regnũ celoꝝ: quo emitur
paupertate regnũ. dolore gaudiũ: labore re
quies. ignominia glia. morte vita. Cũ ergo
btã Agatha ita negociata sit: vt dederit oĩa
sua deo: facultates pauperib⁹ ꝓpter xp̃m
distribuẽdo. corpus aũt suũ letãter ꝓpter
fidẽ xp̃i tormẽtis exhibẽdo: vsqꝫ ad mortẽ.
Et ideo iuste meruit margaritã celestis glo
rie. De eius glioso martirio. dr̃ sic in ei⁹ hi
storia. Agatha letissime ⁊ gliãter ibat ad
carceres. ⁊ quasi ad epulas inuitata. agonẽ
suũ dño precibus cõmendabat. Item dice
bat Quintiano. Nisi diligenter prefeceris
corp⁹ meũ a carnificibus attractari: nõ põt
anima mea in paradisum cum pal ma intra
re martyrij.

¶ In cathedra sancti Petri est euãgeliũ.
Uenit iesus in partes ⁊c̃. Mat. xvj. Cir-
ca quod possunt dis. se. q.

¶ Primo: vtrũ ꝯfessio illa Petri de xp̃o.
tu es filius dei viui primo audita est ab ore
Petri.

¶ Secundo: vtrum xp̃s ꝯfessionem illam
Petri conuenienter remunerauit dicẽdo:
tu es Petrus ⁊c̃.

¶ Tertio: vtrũ sedes Petri posset de Ro
ma trãsferri ad aliam prouinciam.

AD primã. q. sic ꝓceditur. Et
vtꝫ qꝫ illa ꝯfessio: qua Pe-
trus ꝯfessus est xp̃m filium
dei viui fuerit ꝑmitus audi-
ta ab alijs: q̃ꝫ ab ore Petri
¶ Primo pꝫ Jo. j. vbi Nathanael inqt xp̃o
Rabi tu es filius dei. tu rex israel. Ergo
Petrus nõ fuit primus q ꝯfiteret xp̃m fi
lium dei. ¶ Secundo Math. viij. legr̃: qꝫ
demones exeũtes de hoibus dixerũt xp̃o.
Quid nobis: ⁊ tibi iesu fili dei? ¶ Tertio
arguit̃ sic. Si discipuli ante non habebant
fidẽ: qꝫ xp̃s esset filius dei naturalis: cũ hoc
fuisset necessariũ credere: quomodo mitte
bat eos predicandũ? Sed hoc nõ videt̃ di
cendũ. Ergo ante ꝯfessionẽ Petri iã cre-
debant discipuli xp̃m filiũ dei naturalem.
¶ In oppo. arguit̃ ex p̃nti euãgelio: i. quo
btũs dr̃ Petrus: ex tali ꝯfessione facta: de
qua non diceret̃ btũs: si primitus ab alijs
fuisset audita. Talis. n. ꝯfessio erat beatitu-
dine digna. ¶ Rñdeo dñm iuxta Criso. ⁊
Orige. qui vniformiter videnť loqui i hac
q̃one: qꝫ ista ꝯclusio de xp̃o: qꝫ esset fili⁹ dei
naturalis: fuit a Petro ꝑmitus audita. Et
ideo dr̃ ei. Btũs es. q. s. ꝯfessio vere fidei
ducis ad beatitudinẽ. ¶ Ad rõnes in opp.
¶ Ad pimã dñm: qꝫ Nathanael nõ habu
it cognitionẽ de diuinitate xp̃i: nec ꝯfessus
ẽ in illis ṽbis xp̃ꝫ esse filiũ dei naturalẽ: sꝫ
adoptiuũ. Unde Criso. respõdẽs ad que-
stionẽ ait. Nathanael nõ fuit beatificatus a
xp̃o: sicut Petrus: cũ eadẽ verba habue-
ru: que petrus. dicit sic vt deducit sanctus
Tho. sup Jo. qꝫ licet eadẽ verba ⁊ Natha
nael: ⁊ Petrus ꝓtulerint: nõ tñ fuit vna in
tentio vtriusqꝫ. Petrus qdem ꝯfessus est
xp̃m esse filiũ dei verũ: ⁊ naturalẽ. s. sic cẽt
homo: qꝫ tñ esset verus deus. Hic autẽ. s.
Nathanael ꝯfessus ẽ eũ esse filiuꝫ dei per
adoptionẽ. ꝫm illḋ Ps. Ego dixi dij estis:
⁊ filij ⁊c̃. Et hoc pꝫ p verba sequentia. Qꝛ
si intellexisset eum esse filiũ per naturã. nõ
dixisset tu es rex israel solũ: sed totius mũ-
di. Hoc ẽt pꝫ: qꝫ ad fidẽ petri xp̃s nihil ad-
dit: quasi ꝑfectã existentẽ: sed ecclesiam dixit
se in ꝯfessiõe illius fabricatuꝝ esse. Sꝫ Na
thanael q̃si in maiori pte sue ꝯfessiõis: defi
cientẽ eleuat ad maiora. Unde dicit maio-
ra videbis. ¶ Ad secundam respondetur:
vt dicit Nicolaus de lyra: qꝫ illi demones
magis ex ꝯiectura: q̃ꝫ ex certitudine dixe-
runt. qꝛ demon ille: q tẽtauit xp̃m in deser-
to: erat acutioris igenij. ⁊ tñ nõ potuit scire
ꝑ certitudinẽ: vtrũ iesus cẽt: ille qui erat ꝓ
missus ad salutẽ mũdi: ⁊ deiectionẽ diabo
li. ¶ Ad tertiaꝫ rñdet̃: qꝛ a principio non
predicabant eũ esse xp̃m: sed penitentiam

predicabant. Itē pōt esse: ꝙ predicabant christum sed non esse filiū dei. q꞉ tunc perfectam de hoc notitiam non habebant. cum nondū essent capaces ēt recipere doctrinā reuelandam a patre celesti: vsq꞉ ad tempus illud: quo petro reuelata est. Nec. n. postea ante resurrectionem: discipuli predicauerūt populo: ꝙ christus esset filius dei. Unde hic Mat. xvj. mādauit christus eis: ꝙ nemini dicerent: ꝙ ipse esset christus: ne vulgares hoīes qui viderēt eū pati tam ignominiose: scandalizarent de eoꝝ predicatione: vt dicit Nicolaus de lyra. Sed postq꞉ resurrexit a mortuis: habita perfecta victoria mortis: voluit publice predicari.

a Discdam. q. sic ꝓcedit. Et videtur: ꝙ christus non conuenienter confessionem petri remunerauit. d. tu es petrus: ꝛ supra ꝛc. ꝛ tibi dabo claues ꝛc. ¶ Primo sic. Nemo remuneratur ꝯuenienter in rebus: q̄ sibi nō ꝯueniūt. Sed eē fundamētū eccl'ie non ꝯuenit hoī puro: sed soli christo. Unā apostolus. j. Cor. iij. fundamētū aliud nemo potest ponere: p̄ter id qd̄ positū ē: qd̄ ē xp̄s Ergo ꝛc. ¶ Scd̄o sic. Clauis ē ad apiēdū vel claudēdū. Sed hoc ē solius xp̄i: q apperit: ꝛ nemo claudit. ꝛ claudit ꝛ nemo apit. Apo. ij. Ergo petrus nō suscipit a christo claues claudendi ꝛ apiendi. ¶ Tertio sic. Peccatū nō remittit: nisi per spm̄ sanctū. Sed nō ē ꝯmissum petro: q꞉ hoc nō ē alicuius hoīs. Ergo nec ei fuit ptās cōmissa remittēdi pcā. ¶ In oppo. ē euāgeliū presens. in quo dominus ait petro. Beatus es Simon bariona: q꞉ caro ꝛ sanguis. i. hō mortalis nō reuelauit tibi. sed. ꝛc. ꝛ ego dico ꝛc. q꞉ tu es ꝛc. Qd̄ verbum describens Criso. dicit. Uide qualiter xp̄s reducit petrū ad excelsaꝫ de ipso itelligētiā. Illa eniꝫ se ei docturū ꝓmittit: q̄ sunt ꝓpria soli⁹ dei s. pcā soluere. ꝛ eccl'iam imutabilē facere: inter tot ꝑsecutiōes: ꝛ tētationū ꝓcellas. Unde ei plenaria ptās data ē sup totā eccl'iaꝫ. Cuius fūdamētū ꝯstituit a xp̄o post ipsuꝫ. Qd̄ colligit ex quatuor. s. ex singulari commissiōe. q꞉ cōmisit ei dn̄s tria singulariter. Primo auctoritatē clauiū regni celoꝝ: vt i euāgelio ꝑsenti. Scd̄o pasturā ouiū Jo. vlti. Pasce oues meas. Tertio ꝯsolationem fratrum. Luc. xxij. Tu aliquādo ꝯuersus cōfirma fratres tuos. Scd̄o patꝫ ex singulari appellatiōe. Et hoc tripliciter. Primo appellat ipsuꝫ caput. Tu vocaberis cephas. i. caput. Cephalum. n. grece idē ē: ꝙ caput latine. Scd̄o q꞉ appellauit ipsum eccl'ie fūdamentū: vt in ꝑsenti euāgelio. Sup hāc petrā edificabo eccl'iam meā. Qd̄ verbū tractans Aug. in quodā sermone: q legit hodie. Petrū itaq꞉ fundamētū eccl'ie noiauit. ꝛ iō digne hoc fundamētū eccl'ia colit. sup qd̄ eccl'iastici edificii altitudo ꝯsurgit. Tertio q꞉ appellauit eū beatū: vt in euāgelio ꝑsenti. Btūs es Simon bariona. i. filius Joānis: q꞉ caro ꝛ sanguis non reuelauit tibi. Tertio pꝫ ex singulari respōsione. Petrus ꝯueniēter semꝑ respōdebat prim⁹ iter apostolos. Et hoc tripliciter. Primo i fidei cōclusiōe. Unde Mat. xvj. in pn̄ti euāgelio cū xp̄s peteret a discipulis quē dicūt hoīes eē filiū hoīs. Respōdit petrus ꝓ se ꝛ oīb⁹ Tu es xp̄s filius dei viui. Scd̄o in dimissiōe peccatoꝝ. Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc. ꝛ respōdit petrus. Quotiēs peccauerit in me frater meus: dimittā ei? ꝛc. Tertio in discipuloꝝ sepatōe. Jo. vj. Nūqd ꝛ vos vultis abire. Respōdit ei petrus. Ad quē ibimus. Uerba vite habes. Quarto pꝫ ēt plenitudo q̄ ꝯcessa fuerit petro ex singulari signoꝝ ostēsiōe: q꞉ multa signa ostēdit ei domin⁹: ꝙ ipse eēt caput apostoloꝝ. Primo in pedū ablutiōe: q꞉ vt dicit Aug. ante quē nō ꝓcessit ali⁹. Tū in maris piscatiōe: q꞉ alijs aplis dixit laxate retia. sꝫ petro dixit duc in altū: tanq꞉ capiti. Tertio in singulari oratiōe: q꞉ spāliter rogauit ꝓ fide petri. Luc. xxij. Ego ꝓ te oraui: vt nō deficiat fides tua. ¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad primā r̄ndetur: ꝙ aliquo modo bene ꝯuenit petro eē fundamentū eccl'ie. Nā non so

tum ipse:sed et alij apli dicunt fundamen-
ta-sm illud Apo.xxj. Murus ciuitatis ha
bés fundaméta.xij.τ in ipsis.xij.noia apo-
stolo℞. Pro quo notádū iuxta scm Tho.su
p eode loco:q duplex é fundaméntū. Unū
qdem qd p se hz soliditaté.sicut rupes aliq:
sup:a quá edificiū ɔstruit. Et hunc funda-
mēto xps cōparat:τ loqtur apostolus hic.
Ipse.n.é petra. De qua dr Mat.vij. Fun
data.n.erat sup:a firmá petrá. Aliud aut é
fundaméntū:qd hz soliditaté nō ex se:sed ex
alio solido subiecto.sic lapides:cui pmo su
pponunt petre. Et hoc mó apostoli dicunt
e fundaméntū ecclie.q: ipsi pmo supedifi-
cati sūt xpo:p fidé τ caritaté. Unī dicit ad
Ephe.ij. Supedificati sup fūdamētū aposto
lo℞ τ pphetaℝ τc. Inter apostolos vo sin
gulari9 Petrus.tū q: ipse pmus fuit ɔfes
sor hmōi fidei:sup:a quá ecclia fundata est.
Tū scdo.q: qzū ad ptáté iurisdictiōis ec-
clesie:put structura ecclie surgit fm diuer
sos gradus ipsius ptáis.sic petrus est ille:
sup qué ipse xps post se fundauit ecclesiam
dādo sibi claues ecclie. faciés eū solū gene
ralé vicariū sup totá ecclesiá:τ sup oēs ec-
clesiasticos gradus in ecclia ɔtentos. Et sic
ecclia nō é fūdata super alios apostolos:q:
tota ptás ecclie fuit petro collata.nec hz ec
clesia aliqz ptáté iurisdictiōis:nisi quá xps
petro ɔcessit. ℂ Ad scdaz rñdetur:q lz so
lus dei sit ppria auctoritate absoluere:fuit
tñ petri τ eoℝ qbus cū eo claues dedit:si-
cut ministroℝ:dispensatoℝ ministroℝ dei.
Et ad auctoritaté iductá.rñdet:q nō é ad
ppositū:q: ibi loqtur d clausiōe:q xps clau
sit lymbū:ne aliqs vltra in illū descendat.
Et de aptiōe:q padisum aperuit:remoto i
pediméto nature p suá passioné. Hoc.n.so
lus erat xpi:q humani generis solus redé
ptor fuit. ℂ Ad tertiá rñdetur:q illa rō bñ
pbat:q directe ad remissionez culpe ptás
clauiū nō opatur:sed bene dispositiue.

D tertiaz.q.sic pcedit. Et vr q
a cathedra siue sedes petri sic fuit
tráslata de Anthiochia Romá

ita possit transferri ad aliam regionez:τ vr
bem. ℂ Primo sic. Petrus non fuit mi-
noris ptatis post trāslatioñé in Roma qz
ante. Ergo eque potuit successor eius q est
equalis ptátis transferre de Roma ad ali
am regionem sicut ante. ℂ Scdo sic. Pa-
pa est eps vniuersalis ecclie:q per vrbem
effundit. Ergo in qualibet regiōe pōt suaz
cathedrá ɔstituere. Consequētia vr bona.
ℂ Tertio sic. Papa ppter plenitudinem
ptátis nō magis coarctat tpe.ita q possit
plus vno tpe qz alio.τ plus vno loco qz
alio loco. Ergo nō magis tenet residere in
vno loco qz in alio. ℂ In oppo.arguit sic
Id:qd istitutū é auctoritate diuina:τ ispira
tione diuina:nō é tutū nec ɔueniens p sum
mū pōtificé mutari:aut aliter ordinari. Sz
sedes aplica auctoritate dñi fuit tráslata in
Romá. Ergo vr:q sine expressa auctorita
te dei:nō possit p sūmū pōntificé tráfferri in
aliá regioné. ℂ Rñdeo dicendū:q hic nō q-
rimus de ptáte absolute:qd posset fieri:q:
certū é:q rōnalib9 causis occurrentib9 pos
set tráfferri in aliá religioné.sed de ɔueniē
tia siue de ɔgruitate.τ tūc vr nobis q non
posset. Et hoc multiplici rōne. Primo rōe
iá dicta in arguēdo.q: talis tráslatio i Ro
ma fuit mādato τ auctoritate dñi facta. Et
nō legit hoc nec reuocatū nec mutatū. Unī
vr q tráslatio hmōi ɔueniēter fieri nō pos
set. Scdo sic. Quod é datū aplis petro τ
paulo p glia τ magnitudine sctitatis eoℝ:
nō dz p aliquos sūmos pōntifices successores
eis auferri:sed magis cū oi reuerétia τ de
uotiōe ɔseruari. Sz dr.ij.q.vij.q nō sine cā
factū putemus:q petrus τ paulus vna die
τ eodé loco.s.vrbe Roma sub vna psecu-
tiōe passi sūt.q: dies elect9 é eis p merito.
locus p glia:τ ɔcussio p virtute. Sic ergo
locus talis datus é eis p glia.s.q Roma:
τ nō alibi martirio coronarentr:nō cét ɔue
niés:q sedes petri alibi tráfferret. Tertio
sic. Qd optima rōne istitutū é:nulla cā vr
mutādū:aut variādū. Sed tráslatio ista de
Anthiochia in Romam fuit optima rōne

aeta: ppter honorē fidei xpiane: τ gtiam apostolice sedis: τ ecclīastici pncipatus. Un̄ ij.q.vij. Qui in urbe Roma petrus τ paulus martiriū ptulerūt. q pncipatū τ caput optinebāt nationū. vt ubi erat caput supstitōis illic caput quiesceret sctitatis. τ ubi gētiliū pnceps habitabat illic ecclīarū pncipes morerent. ¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad oēs sufficit vna rn̄sio. scz q vez ↄcludūt de ptāte absolute. sed de ↄueniētia τ ↄgruitate nō. Uel rn̄det: q ptās pape circa hoc ē ipedita: q: trāslatio illa facta fuit auctoritate τ pcepto dei. ita q ibi alius sine isp̄iratiōe diuina: τ eius auctoritate nihil posset agere in contrarium.

¶ In festo Mathie apli est euangelium. Confiteor tibi pater celi τc. Mat. xj. Circa quod possunt dub. se.q.

¶ Primo: vtz btūs Mathias p virtutē humilitatis meruit: vt a patre celesti reuelaretur: siue ondereť ad apostolatū assumēdus

¶ Scdo: vtrū Mat. nouit. filium dei.

¶ Tertio: vtrū melior sit semper eligēdus ad dignitatem ecclesiasticam.

a Q primā. q. sic pceditur. Et vr̄ q btūs Mathias p virtutē humilitatis nō meruerit vt a pr̄e celesti reuelaretur: siue ondereťur ad apostolatū assumēdus. ¶ Primo sic. Mathias ad apostolatū electus ē p sortem. vt habet Act. i. Ergo nō p meritū humilitatis. ¶ Scdo sic. Meritū ↄsistit in caritate. Ergo scūs Mathias nō p virtutē humilitatis meruit vocari ad apostolatū. ¶ In oppo. vr̄ euāgelium: vbi dicit. Confiteor tibi pr̄: q: abscōdisti hec a sapiētibus τ prudētibus. i. supbis. τ reuelasti ea puulis. i. humilibus Prouer. xj. Ubi humilitas: ibi sapientia. Mathias interpretatur humilis τ paruulus. ¶ Rn̄o dicēdū: q beatus Mathias meruit puehi ad apostolatū per virtutē humilitatis caritate formatē. Job. xxij. Qui humiliatus fuerit: erit in glīa. Et prouer. xv. Gratiā precedit humilitas. Et Luc. xiiij. Qui se humiliat: exaltabitur. Et per multas alias virtutes: qbus plenus fuit. Erat. n. vt dr̄ in historia sua de illustri ↄsapia ortūdus: q litteris traditus: oēm in breui legis τ ↄphetarū scientiā apprehendit. Lasciuiaz quoqz abhorens. pueriles annos moz maturitate vincebat. Informabatur quoqz anim⁹ eius ad virtutē: vt esset ad intelligentiā habilis. ad mīsericordiā facilis. in ↄsperis non elat⁹. in aduersis constans. τ intrepidus. Satagebat: vt quod sensu perceperat. opere cōpleret. Fuit in lege doctissimus. corpore mundus. aīo prudens. in soluendis qōnibus sacre scripture correctus. in ↄsilio prouidus. in seminatione expeditus. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primā rn̄det negando ↄn̄am. Et rō ē: q: q sors super eum caderet merito virtutum suaz fuit. nec exemplo: vt ait Hiero. Est sortibus vtendum: q: priuilegia paucorum cōmunē legem non faciūt. Preterea tūc tempori donec veritas esset propalata: licuit obseruare sortes: vt dicit Beda. Uera. n. hostia in passione fuit imolata sed in penthecosten consumata. Et ideo in electione Mathie sortibus vsi sunt: ne a lege discreparent: in qua summus sacerdos sorte querebatur. Post penthecosten vero iam veritate propalata. septē diaconos nō sorte sed discipuloz electione: apostolorum vo oratione: τ manus iposítione: ordinati sunt. Cuius aūt fuerunt hmōi sortes: duo sunt modi dicendi. Hiero. τ Beda voluns q he sortes tales fuerint: qles ille: quaz in lege veteri creberrimus vsus erat. Dionisius: q fuit pauli discipulus: irreligiosuz existimauit. hoc arbitrari: asserēs sibi videri: q sors illa nihil aliud fuerit: nisi qdā splendor: τ radius diuinitus super Mathiam emissus. per quē ipse ondebať in aplm assumēdus. ¶ Ad scdaz rn̄det negādo ↄn̄az Et rō ē: q: licet caritas sit pncipalis radix meriti. p alias tn̄ vtutes inqztū sūt iformate caritate: qs mereť. Unde Aug. libro de trinitate. Humilitatis passibus ad celi culmina ascenditur: q: deus excelsus nō supbia: sed humilitate attingitur.

D scdam. q. hic pceditur. Et
videt: q sctus Mathias nõ
novit filiũ dei ex pñti euãge
lio: vbi dicit: q nemo novit
filiũ nisi pater. ¶ In oppo.
arguit q sctus Mathias fuit pmo vn⁹ de
lxxij. discipulis. Et ita novit magistrũ suũ fi
liũ dei incarnatũ. Preterea factus aposto-
lus ductus in ɔsilio: facta longa disputatiõe
inter summũ pontificẽ ipsuz alloquentez: vt
ipsum ipse p legez ac pphetas: oñdebat ma
nifeste que de xpo erãt: prestans se seruum
eius: τ in ipsuz credere. Et ita novit eũ. pre-
terea cũ sit beat⁹ iaz in pñia posit⁹: τ fruitu-
do sctõrũ ɔsistit in eius visiõe: sm illud Jo.
xvij. Hec est vita eterna vt cognoscãt te so
lũ verũ deũ: τ quẽ misisti Jesuz xpm: ergo
multipliciter filiũ dei novit. ¶ Rñdeo di-
cendum: q põt distingui visio siue cognitio
dei. Una est nãlis. q hõ per lumẽ nãlis rõ-
nis ex creaturis q sunt vestigia qdaz dei co
legit cognitionẽ aliquã de deo. De qua di
cit Apostolus ad Ro. i. Qd notũ. i. qd co
gnoscibile est de deo ab hoie: per rõnez ma
nifestũ est illis. Dñs enim illis ostendit. vno
mõ infundẽdo eis lumen interius: per qd
hõ cognoscit. Ps. Emitte lucẽ tuã τ verita-
tẽ tuã. Scdo: pponẽdo sue sapiẽtie signa ex
teriora. s. sensibiles creaturas. Eccle. i. Effu
dit illã. s. sapiẽtiã sup oia opera eius. in qui
bus sicut in quodã libro dei cognitio lege-
retur. Unde sequitur. Inuisibilia dei. s. vnita
tẽ dei: bonitatẽ. sapiẽtiã potẽtiã: τ hmõi: per
ea que facta sunt. Sicut eni ars manifestat
p opera artificis. ita τ dei sapiẽtia per crea-
turas. Sapiẽtie. xiij. Magnitudine eni spe
ciei creature: poterat co ꝑ creator videri.
Scda cognitio siue visio est co ꝑ: q habent
mediãte lumine fidei i intellectu: q excedũt
oẽm intellectũ: s tñ habet p reuelationem
diuinaz: factã p scripturã sanctã: aut per pre
dicationẽ xpi τ apostolo ꝑ suo ꝑ: sicut sunt
q deus ẽ trinus τ vn⁹. q sit generatio eter
na in diuinis. τ pcessio spũs sci: q fili⁹ dei
fuerit incarnat⁹. q sit futurus iudex viuo ꝑ
τ mortuo ꝑ: τ reliq fidei misteria: q vt di-
cit Apostolus. i. Cor. i. Nobis reuelauit de
p spiritũ suũ. Spũs eni oia scrutat: τ pfun
da dei. Et ista visio est cõis oibus fidelib⁹.
Tertia cognitio siue visio: q dicit beatifica.
s. visio dei per essentiã: q in ea ɔsistit beati-
tudo oium sctõ ꝑ: sm illud Jo. xvij. Hec est
vita eterna: vt cognoscãt. De q dicit. Apo
stolus. i. Cor. xiij. Uidemus autem nunc p
speculum: id est per creaturas. in enigmate:
idest obscuro: nunc videbimus prima facie
ad faciẽ. Et. i. Jo. iij. Uidebimus eũ sicuti ẽ.
Et ista ẽ cõmunis omnibus sanctis. Quar
ta visio dei dicitur visio per comprehensio
nem. et ista sola est diuinarũ persona ꝑ. De
ista dicit Jo. i. Deum nemo vidit vnqz. Su
per quo verbo dicit Criso. Nec ipse cele-
stes essentie: ipsi dico cherubin τ seraphin
ipsum: vt est: vnqz videre potuerũt: τ de ta
li visione loquit in pñti euãgelio. ¶ Tũc
respondetur ad qstionem: q beatus Ma
thias: τ alij beati viderunt filiũ dei visione
beatifica: τ primo in hac peregrinatiõe exi
stentes viderunt per fidem: non videt nec
videbit visione comprehensiua filiũ dei. qa
deus infinitus est: τ ita incomprehensibilis
ab intellectu finito. Omne enim quod com
prehendit aliquid: vel est maius: vel equale
illi. Nullus autez intellectus creatus potest
esse maior deo: nec equalis. Unde a nullo
hoc modo creato intellectu ẽ visibilis. Hu
iusmodi enim visio sancte trinitatis propria
est. Nec est contra hoc quod dicitur in pre
senti euangelio. q nemo novit filiuz nisi pa
ter: quia per li: nisi: nõ excludit spiritus san
ct⁹. Pro quo notãdũ: q dictiões exclusiue
aliqñ addunt noib⁹ diuinis eẽntialib⁹: ali-
qñ psonalibus: τ cũ adiũgunt psonalib⁹: re
spectu termini eẽntialis: nõ excludũt id: qd
idẽ ẽ in nã: s poti⁹ icludũt: q: lz alia sit psõa
pris: alia filij: alia spũs sci: tamẽ isti tres p-
sone sunt vn⁹ ds. ita q nec in dcitate nec in
eẽntia hñt aliquã alietatẽ. Dictio aũt exclu
siua solũ excludit gdũ alietatẽ ipoitat. Noti-
cia aũt absolute sũpta: eẽntialit accipit: τ iã

commissa est tribus. Et ideo cum dicitur: q nemo novit filium nisi pater. per hanc distinctionem exclusivam nisi: ab hac notitia non excluditur spūs sanctus. sed magis includitur. Per hoc responsio fit ad totum.

a Q scdam.q. utrum necesse sit semper eligere meliores ad dignitatem ecclesiasticā: sic proceditur. Et videtur q sic. ¶ Primo de electione Mathie. q licet Joseph eēt bonus: unde nominatur iustus. tñ Mathias q erat melior: est electus. ¶ Secundo sic. Ex electione petri. Dominus eni Petrum cui commissurus erat pastorale officiū: examinavit si se diliget et plus ceteris. Sed ex hoc aliquis melior est: q deum plus diligit. Ergo videtur: q ad dignitatē ecclesiasticā semper melior est eligendus. ¶ Tertio arguit ex illo Symachi pape. Vilissimus cōputandus est: nisi scia et sanctitate p̄cellat: qui est dignitate prestātior. ¶ In oppo. est. Decretalis. d. q sufficit eligere bonū: nec oportet eligere meliorē. ¶ Rñdeo dōm iuxta scm̄ Tho. q aliquis homo bonus: vel melior altero. dr̄ dupliciter. Uno modo simpliciter. Et sic melior est: qui ē in charitate perfectior. Alio modo sm̄ quid. Et sic dr̄ aliquis esse melior altero: vel ad militiā: vel ad magisteriū: vel ad plationē: vel aliquid hmōi. qui non est melior simpliciter eo qđ in singulis officiis tā in spūalib9 q̄z tēporalibus requirūtur aliqua p̄ter bonitatē moralē: ad hoc q aliquis sit idone9 ad illud officiū exercendū. Dicendū ergo et sit ista prima conclusio. q oportet eligere ad prelationē: vel ad quodcūq officiū ecclesiasticū. aliquē: qui sit bonus simpliciter. eo q per quodlibet pctm̄ mortale aliquis redditur indignus ad quodlibet officium spūale exequēdū. Unde dic Diony. in epistola ad Dimophilū monachū loquēs de sacerdote: q nō est gratia illuminatus. Nō est sacerdos: sed est inimicus dolosus delusor sui ipsius: et lupus cōtra dominicū populū pelle ovina armatus. Secū da conclusio. Non opz: q eligendus semper sit melior simpliciter. Pz conclusio: q possibile est: q ille qui est perfectior in caritate deficiat in multis: que requiruntur ad hoc: q aliq9 sit idoneus prelatus: que in alio: qui est minoris caritatis iveniuntur: ut scia: industria: et potentia: et hmōi. Unde non oportz semper eligere meliorē simpliciter: sed euz qui sit melior ad officiū. Tertia conclusio. Si quis eligit eū: quē reputat minus idoneum ad tale officiū peccat. Pz conclusio. q potest esse: q de duobus unus preeligatur nisi p̄pter aliquid in ipso consideratū. Illud aūt quod consideratur in eo: qui min9 est idoneus ad hoc q magis idoneo preferatur: est aliqua conditio indebite movens. utpote familiaritas: vel cōsanguinitas: vel aliquid hmōi. Non enī pōt esse conditio ad idoñeitatē pertinens: ex quo alter simpliciter melior reputat. Et sic indebite movet. Et in tali electione est acceptio persōe: que sine peccato esse non potest. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad pimā rñdetur negando consequentiā: nisi intelligendo de meliori: ut dictum est. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiā. Et rō ē: quia Petrus non solū p̄e ceteris eminebat dilectione divina. sed ēt erat idoneus ad gubernandū ecclām p̄e ceteris: ¶ Ad tertiam rñdetur: q auctoritas illa ē intelligēda quantū ad studiū illius: qui est in dignitate constitutus. Debet enī ad hoc intendere: ut talē se exhibeat: ut ceteros scia: et sanctitate precellat. ut Grego. dicit in pastoralib9 Non aūt sibi imputandū est: si ante prelationem excellentior non fuerit: ut ex hoc debeat vilissimus reputari.

¶ In festo beati Thome de aquino aliqui legunt euangelium. Vos estis sal τc. Circa quod possunt disputari se.q.

¶ Primo: utrum doctoribus aureola debeatur in regno celorum.

¶ Secundo: utrum predicator vel doctor teneatur facere: quod dicitur ex presenti euangelio.

D primã.q.sic ꝓcedit. Et videt ꝙ aureola nõ debea tur doctoribus in regno ce loꝝ:qꝛ oẽ premiũ qḋ in fu turo hẽbit:alicui actui vir tutis rñdetur. Sed ṗdicare τ docere nõ ẽ actus alicuius ꝟtutis. Ergo doctrine vel ṗdicatiõi nõ debeat aureola. ℂ Scḋo sic. Predicare:ex studio τ doctrina ꝓuenit:sed ea que premiant in futuro.nõ sunt acq̃sita p humanũ studiũ:qꝛ naturalibus τ acq̃sitis nõ meremur. Ergo ꝓ doctrina τ ṗdicatione nullus in futuro meret aureolã. ℂ Tertio. Exaltatio in futuro rñdet humilitati p̃nti:qꝛ q se humiliat exaltabit. Sed i docendo τ ṗdicando nõ ẽ humilitatis.imo magis supbie occasio. Uñ glo. dicit Mat.iiij.ꝙ diabolus multos decepit honore magisterij inflatos. ℂ In oppo.est euãgeliũ p̃ns. Qui fecerit τ docuerit:hic magnus vocabit in regno celoꝝ. Scḋo est illud:qḋ sup illud ephe vt sciatis q̃ sit eminens τc̃.dicit glo. Quoddã eminentũ habebunt sci doctores vltra id qḋ alij cõter hẽbunt. ℂ Rñ␣o dõm:ꝙ sicut p martiriũ τ ꝟginitatẽ aliqs ꝑfectissimã victoriã optinet de carne τ mũdo.ita ẽt ꝑfectissima contra diabolũ optinet.qñ aliquis nõ solũ diabolo impugnãti nõ cedit:sed ẽt eũ repellit. Et ñ sol . a se:sed ẽt ab alijs. Hoc ãt fit p ṗdicationẽ τ doctrinã. Et ideo ṗdicationi τ doctrine aureola debet.sicut τ virginitati τ martirio. Nec ẽ dõm:vt quidã dicũt:ꝙ habeat tm̃ p̃latis:q̃bus cõpetit ex officio ṗdicare τ docere:sed q̃buscũqꝫ hunc actum exercent. Prelatis aũt nõ debet:q̃uis habeant officiũ ṗdicandi:nisi actu doceant:τ ṗdicent.quia corona nõ debet habitui:sed actuali pugne:ꝺm illud.ij.Thi.ij. Nõ coronabit:nisi q legitime certauerit. Notat aũt ꝙ tria requirũt ad hoc:ꝙ doctorib[9] aureola debeat. Primũ est:ꝙ ex pte doctrine q̃ docet.s.ꝙ sit de ptinẽtibus ad salutẽ.p quã diabolus a cordibus hoium expellat.sicut q̃busdã spũalibus armis. De q̃bus dr.ij. Cor.x. Arma milicie nostre nõ sũt carnalia:sed spũalia τc̃. Scḋo req̃ritur ex pte docentis:ꝙ actu doceat τ ṗdicet:vt dictum ẽ. Tertio req̃rit ex pte finis.s.ꝙ doceat τ ṗdicet ṗncipal ter ad gliã dei. ℂ Ad rõnes in oppo. ℂ Ad primã rñdet negando minorẽ. Dicimus.n.ꝙ ṗdicare τ docere sunt actus alicuius virtutis.s.mĩ̃sico.die: τ inter spũales elemosinas cõputat. ℂ Ad scḋam rñdet negãdo ꝯñam. Et rõ ẽ:qꝛ q̃uis facultas ṗdicandi:τ docẽdi:q̃nqꝫ ex studio ꝓueniant.tñ vsus doctrine ex volũtate ꝓcedit:que p caritatẽ iformat a deo infusam:τ sic actus eius meritorius eẽ põt. ℂ Ad terciã rñdetur negãdo ꝯñam. Et rõ ẽ:qꝛ exaltatio in hac vita nõ diminuet alteri[9] vite p̃miũ.nisi ei qui tali exaltatiõe ꝓpriã gloriam q̃rit. Qui aũt talẽ exaltationẽ in vtilitatem aliorũ ꝯuertit ex ea sibi mercedẽ acquirit.

D scḋam.q.vtrũ ṗdicator vel
a doctor teneat facere qḋ dicit.

ℂ Primo ꝓcedit τ vr̃ ꝙ sic ex p̃nti euangelio. Qui fecerit τ docuerit:hic magn[9] τc̃. Ergo vr̃:ꝙ q facit ꝯtrariũ hmõi qḋ ṗdicat:errat τ peccat. ℂ Scḋo sic. Dic Apl̃s.j.Cor.ix. Castigo corp[9] meũ: τ i seruitutẽ redigo.ne forte cũ alijs ṗdicauerim: ipe reprobus efficiar. Itẽ ad Ro.ij.dicit. Qui aliũ doces:teipm nõ doces. ℂ Tertio sic. Predicator euãgelij tenetur imitari formã ei[9]:q cõdidit euãgeliũ. Sed saluator nr̃ iesus faciebat:q̃ ṗdicabat. Uñ de ipo dr̃ Act.j. Cepit iesus facere: τ docere. Ergo vr̃:ꝙ ille q ṗdicat euãgeliũ vel docet:tenet facere qḋ ṗdicat. ℂ In opp. ẽ q ṗdicat aut docet ꝑfectionẽ:quã tñ nõ facit:τ tñ nõ diceret teneri. Uñ cũ secularis ṗdicat ꝑfectionẽ religiõis:τ ꝑfectiõis. Ergo ṗdicator vel doctor nõ tenet semp facere qḋ docet. ℂ Rñdeo dõm iuxta Alexãdrũ de ales in tertio:sub ista ꝯclusiõe.ꝙ q̃libet tenet facere qḋ dicit:ꝺm qḋ asserit alijs teneri ad faciẽdũ qḋ dicit. Hoc tñ qḋ asserit eẽ faciendũ:vel asserit gñaliter:vel solũ ꝺm statum. Gñaliter:sicut asserit de illis:q̃ ꝑtinent ad statũ salutis:ꝺm statũ sicut asserit de his: q̃ ꝑtinẽt ad statũ ꝑfectiõis:vtpote religionis:

ad quā oēs nō tenēt. Et sic pdicator nō tenes facere qd dic. Dr ergo: q pdicator rōne sui offi: cu nō teneť oia facere: q doc; aut pdicat ad q alias nō tenebat. Si n. oia facit q pdicat: hoc pfectiōis ē: nō necessitatis. Si aliq pdicat ad q alias nō tenebat. s; si ea q pdicat ad q alias tenebat sic sūt pcepta dei & ecclie. & forte aliq alia: ad q forte voto tenebat: sic planū ē: q ad ista teneť tētiōe necessitatis. Sz cū pdicat ea: ad q alias nō tenebat: nō video rōez: q̄re pdicatiōis rōe ad illa teneat tentiōe necessitatis. nisi in casu forte: vbi nō fuaret: illa esset pbabilis occasio scādali in auditorib: p qd posset pudiciū fieri vitari. ¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad auctoritates Apli dico: q intelligunt de illis: ad q pri tenebat. ¶ Ad rōez de xpo q pdicator dz imitari formā illi q pdicit euangeliū &c. rndet: q si hoc itelligat necessarius: tūc verū ē: q q̄tū ad ea q sūt necessaria ad salutē. ad alia aūt nō tenetur: nisi ratiōe scādali: loquendo de tentione necessitatis. Et tantum ad phs de ista q.

¶ In festo sancti Gregorii possunt disputari se. q.

¶ Prio: vtrū meli facit: q psentit electiōi canonice de se facte: q̄z q eam recusat.

¶ Scdo: vtrū pcibus bti Grego. fuit liberatus Traianus de penis inferni.

¶ Tertio: vtrū stat cū pfectione papatus: possidere quasi proprias diuitias: aut facultates terrenas.

D primā. q. vtrū meli faciat: q psentit electioni canonice de se fcē: q̄z q eā recusat. Et vr q melius faciat q psentit. Dicit eniz Greg. xij. moraliū. Ptās cū pcipit nō ex libidine amāda ē. Sz qn aliqs p canonicam electionē: epalē dignitatē adipiscit: nō pcipit eā ex libidine. Ergo dz eā amare: nō ergo dz eā recusare. ¶ In oppo. arguit exēplo bti Grego. cu festū hodie colit. q multipliciter electionē de se factam recusauit. ¶ Rndeo dicēdū. q ille q electiōi canonice de se facte psentit: psiderare pcipue dz: qd itēdit. Si n. itendit aliqd tpale: puta honorē: diuitias: excutere se a iugo religionis: aut aliqd hmōi. manifestū ē: q ē praua itētio. Vn ponit p pclusiōe: q melius faceret si nō assentiret. Si aūt itedit pfectuz ecclie. sic planū ē: q ē recta itētio. Vn Aug. dicit. xix. de Ci. dei. In actiōe nō amādus ē honor in hac vita siue potētia. s; op ipm: si recte atq; vtiliter fit: vt valeat ad salutez subditoꝝ. Sed q ad hoc op marie reqrit idoneitas: ad qd humana fragilitas fm pprias vires sufficiens nō ē. pōt ergo aliqs laudabiliter psiderās pprīū defectū ex humilitate: offm platiōis recusare. sic Iere. dixit. Nescio loq q: puer &c. Pōt ēt laudabiliter psentire ex caritate frna: vt salutē pximoꝝ pcuret. sic Ysa. q dixit. Ecce mitte me. Sz sic dicit Greg. in pastorali. In vtroq; ē subtiliter ituendū: q: & is q recusauit plene nō resistit. & is q mitti voluit añ se p altaris calculū purgatū viderit. Nec aūt nō purgatus adire q̄sq̄z sacra misteria audeat: aut q supna gr̄a eligit sub hūilitatis spē supne dispositiōi ptradicat. Quia ergo valde difficile ē purgatū sic quēlibet agnoscere platōis officiū: tuti declinat. nō tn ptinaciter cū ad suscipiēdū hoc supna volūtas agnoscitur. ¶ Ad rōes in opp. rndet q illd vbū Gregorij dz sic itelligi. ptās cū ex libidie nō pcipit amāda est. sed ita ptās cum percipitur non est amanda ex libidine. subdit enim s; ex longanimitate tolleranda.

D scdaz. q. sic pcedit. Et vr q Traian pcib Greg. nō fuerit ab iferno liberat. ¶ Prio sic. Dic Dio. vij. cele. Ierar. Sūm sacerdos p imūdis nō erat. Et in hoc auerteret a diuio ordie. Et Cōmētator ibidē dic: q pcōib nō orat remissiōem: q: nō audiret p illis. Ergo nō valēt pces scōrum erntib in iferno. ¶ Scdo sic. Dicit btūs Greg. xiij. moraliū. Eadē ē: vt nō oret post diē iudicij. pro hoibus eterno igne dānatis que nūc causa est: vt nō orent sancti p hoibus ifidelib ipijsq; defūctis. ¶ Tertio sic dicit Aug. q sine fide operāte per dilectionem: eiusq; sacramentis. i. de corpore exeū

frustra illis ab huiusmodi officia impendūtur. Sed oēs dānati sunt hmōi. Ergo non prosunt preces: aut suffragia que fiunt pro dānatis. Sed Traianus erat dānatus. Ergo preces Grego. non poterant eū liberare. ¶ In oppo. ē historia. Itē Damas. in uno sermone narrat: q Grego. pro Traiano orationem fundens: audiuit vocē diuinitus sibi allatā. Uocem tuā audiui: z veniā Traiano do. Cuius rei vt Damas. dicit in eodem sermone testis est occidens z oriens.

¶ Rndeo dicendū iuxta sanctū Tho. in iiij. q deputati ad infernū sunt duplici differētia. Quidā sunt deputati simpliciter: z sm pñtem iustitiam: z sm superiores causas. Et p talibus nunq̄ faciēda sūt suffragia. Non eni eis prodessent preces quorūcūq̄ sanctoꝝ. Alij sunt deputati in iferno non simpliciter: sed sm presentē iustitiā ppriorum meritorum. Scdm aūt superiores causas: quibus preuidebantur ad vitā reuocandi. erat de eis aliter disponendū. Et tales videnř fuisse multi: qui fuerūt a mortuis resuscitati: quoꝝ plures constat idolatras: z dānatos fuisse. Et talibus potuerūt preces sanctorū suffragari. z de numero talium creditur fuisse Traianus. vt pbabiliter potest estimari. vt dicit sanctus Tho. q precibus beati Grego. Traianus ad vitā fuerit reuocatus: et ibi gratiā consecutus sit. per quā remissionē peccatoꝝ habuerit. z per consequēs imunitatē a pena. ¶ Ad rōnes pz responsio. Procedunt eni de deputatis simpliciter i inferno. Uel dicēdum est q aliud est resuscitari ad vitam presentem precibus sanctoꝝ. z in hac vita consequi gratiam: per quā remittuntur ei peccata sua. Et aliud est: q dānatis in inferno ibi permanentibus psint suffragia.

D terciā. q. sic pcedit. Et videtur: q nō stet cū statu perfectionis: papatus possidere quasi pprias diuitias: aut facultates terrēas. ¶ Primo sic. Epi in ecclesia tenent locū apostoloꝝ: vt dicit glo. Luc. x. Et habetur in. c. decre. xxj. di. Sed aplis dñs precepit: vt nihil pprium possiderent. sm illud Mat. x. Nolite possidere aurū nec argentū: nec pecuniā in zonis vestris. Unde z Petrus cui papa succedit: p se z alij aplis dicit. Ecce nos reliquimus oīa: z secuti sumus te. Math. xviij. Ergo videtur: q papa z alij epi teneantur ad hmōi mandati obseruantiā: vt nihil pprium possideant. ¶ Scdo sic. Uolūtaria paupertas ad pfectionē videtur requiri: sm illud Mat. xix. Si vis pfectus esse vade. Et vende omnia que habes z da pauperibus. Sed papa z episcopi assumūtur ad statum perfectionis. Ergo videtur: q non stet cum statu perfectionis pape aliquid: quasi proprium possidere. ¶ Tertio sic. Hieronymus dicit ad Nepotianum. Cleros grece latine sors appellatur. Et habetur in. c. cleros. xxj. di. Propterea clerici dicuntur: q de sorte dñi sunt: vel q: ipse dominus sors. i. pars clericorū est. Qui autem dñm possidet: nihil extra deū possidere potest. Si aūt aurum: si argentum. si possessionem: si variam supellectilem habet: cū istis partibus non dignatur dñs fieri pars eius Ergo videtur: q papa z episcopi. z non solum episcopi: sed et clerici. debeāt proprijs carere. ¶ Quarto. Christus cuius vicarius est: z vices gerit in terris papa. gessit vitam humilē: z pauperē. ita q sicut dicitur. Mat. viij. Filius hominis non habet vbi caput reclinet. Ergo papa debet imitari: eum. Et ita fecit Petrus: primus papa ab eo institutus. qui ait. Aurum z argentū nō est mihi. Ergo videtur repugnare statui pfectionis papatus. qui dicit vicariatum xpi habere in proprio diuitias z facultates terrenas. ¶ In oppo. arguitur ex euāgelio psenti sic. Spectat ad fidelem seruum: z prudentem: constitutum super ecclesiam: habere ea: quibus possit cibum ministrare familie: non tantū verbi dei: aut exempli honestatis. sed etiam subsidij tēporalis. Unde xps ter dixit Petro: quē cōstituebat sup

totã ecclesiã: cui succedit Gregorius. Pasce oues meas: ad significandũ triplicẽ pastũ s. doctrine verbi: vite exẽpli: et tẽporalis subsidij: Sed pastum corporalẽ. siue subsidij tẽporalis: nõ potest facere nisi habeat de quibus. Ergo ex ipsa institutione xpi nõ repugnat statui pfectionis pape: aut epõrum: habere terrena bona. quibus indigentibus subueniri possit de aliquo pastu. Scdo arguit ex illo. c. epi. xij. q. i. Ubi dicit. Epi de rebus ppriis vel acqsitis vel aliqd de ppriio si hñt: heredibus suis si voluerint relinqnt. ¶ Rñdeo dicendũ: q nõ derogat statui pfectiõis papatus: aut epatus: possidere aliqd ppriũ vt diuitias et terrenas facultates. Ista cõclusio pz sm iuxta sanctũ Tho. Ad ea que sunt supererogationis: nullus tenet: nisi se specialiter ad id voto astringat. Uñ Augu. dicit in epistola ad Paulinã: et armentariũ. Q: iam vouisti: iam te astrinxisti: aliud tibi facere nõ lz: prius quã esses voti reus liber fuit eo q esses inferior. Manifestũ est autẽ: q viuere absq proprio: supererogatiõis est. Non enim cadit sub pcepto: sed sub cõsilio. Unde cũ Mat. xix. dixisset dñs adolescẽti. Si vis ad vitã ingredi: serua mãdata. postea subdit: subaddendo. Si vis perfectus esse: vade et vende oia etc. Nõ autem papa: nec alij epi in sua ordinatione se obligant vt absq ppriio viuãt. nec etiã absq proprio viuere ex necessitate reqritur ad pastorale officiũ: ad quod se obligant. Et ideo nec papa nec episcopi tenent: absq proprio viuere. Et per cõsequẽs nõ repugnat statui perfectionis eorum: possidere diuitias et bona tẽporalia. ¶ Ad rõnes in oppo. ¶ Ad pmã rñdetur negando: q papa: et episcopi alij teneant illud obseruare: aut sint obligati ad illud: qd dictũ fuit apostolis. Pro quo notãdũ: q verba illa dñi pñt tripliciter intelligi sm doctores. Uno mõ mistice. vt nõ possideamus aurũ nec argentũ. id est vt predicatores nõ innitant principaliter sapientie et eloquentie tẽporali. vt Hierony. exponit. Alio mõ sicut Augu. exponit in libro de cõsensu euangelistarum: vt intelligatur hoc dñm nõ precepisse: sed magis permittẽdo dixisse. Permisit enim eis: vt absq argento et auro et alijs sumptibus ad predicandũ irent: accepturi sumptus vite ab ijs: quibus pdicabant. Unde subdit. Dignus est enim operarius cibo suo. ita tamen: q si aliqs ppriis sumptibus vteretur in predicatione euãgelij: ad supererogãtiam pertineret: sicut Paulus de se ipso dicit. i. ad Cor. ix. Tertio modo sm Criso. exponit. vt intelligat: illa dominũ discipulis pcepisse: quãtũ ad illam missionẽ: qua mittebantur ad predicandum iudeis: vt per hoc exercerent ad cõfidendum de virtute ipsius: qui eis absq sumptibus puideret. ex quo tñ nõ obligabãt ipsi: vel successores eorum: vt absq ppriis sumptibus euãgeliũ predicarent. Nam de Paulo legit. ij. Cor. xi. q ab alijs ecclesijs stipendium accipiebat ad predicandũ Corinthijs. Et p3 q aliqd possidebat: ab alijs missum. Stultũ autem videtur dicere: inquit sctũs Tho. q tot sanctifices sicut Anathasius. Ambrosius. Augustinus: illa precepta trangressi fuissent: si ad ea obseruanda se crederent obligari. ¶ Ad secũdã rñdet negãdo cõñam. Et ratio est: q perfectio xpiane vite nõ consistit in volũtaria paupertate: sed volũtaria paupertas instrumẽtaliter operat ad perfectionẽ vite. Uñ nõ oportet: q vbi ẽ maior paupertas: ibi sit maior perfectio. Quinimmo põt eẽ summa pfectio cũ magna opulentia. Nã Abraam: cui dictũ est Geñ. xvij. Ambula corã me: et esto perfectus legit diues fuisse. Preterea: p maiori claritate notãdũ prout inqt idem sanctus Tho. q abrenunciatio ppriaꝝ facultatũ dupliciter cõsiderari põt. Uno modo sm: q est actu. et sic i eo nõ cõsistit essentialiter perfectio: sed ẽ quoddã perfectionis instrumentũ: vt dictum est. Et ideo nihil phibet statũ perfectionis esse sine abrenũciatione propriorum: sicut etiam dicendum est de alijs exterioribus obseruãtijs. Alio mõ põt considerari sm pparrationẽ animi: vt. s. hõ sit paratus: si opus fuerit:

oīa dimittere: vel distribuere. Et hoc ptinet directe ad perfectionē. Un̄ Augu. in libro de questionibus euāgelij. Oportet filios sapientie intelligere: nō abstinēdo: nec in mā‑ducando esse iusticiā: sȝ in equanimitate ad tollerādā inopiaȝ Unde ꝛ Apostolus dicit Scio habūdare: ꝛ penuriam pati. Ad hoc autē maxime tenentur papa: ꝛ ceteri episcopi: vt oīa sua ꝓ honore dei: ꝛ salute gregis sui cōtenāt: cū opus fuerit: vel pauperibus sui gregis largiendo: rapinā bonorū suorū: cum gaudio sustinendo: que oīa adimpleta fuerūt in dicto beato Gregorio qui tāte largitatis ꝛ elemosinaȝ extitit. vt nō solū p̄nitibus sed etiam longe positis in monte synai monachis necessaria ministraret. Nā oīuȝ indigentiū nomina scripta habebat: ꝛ eis liberaliter subueniebat: vt plenius narraꝛ in legenda vnde fuit ille seruus fidelis ꝛ prudēs quem posuit dominus super familiam suam. i. ecclesiam.

¶ In festo beati Benedicti est euangeliū. Nemo accendit lucernā ꝛc̄. Luce. xi. Circa quod possunt disputari se. q.

Primo: vtrū beatus Benedictus lucernā accedēs regule monachalis: ꝛ ponēs eam super candelabrū ecclesie. cōuenientius instituit monachos in societate viuentes: q̄ȝ solitariā vitaȝ agentes. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo sic. Perfectior est religio agentiū vitā solitariā: q̄ȝ in societate viuentiū. Ergo cōuenientius instituisset monachos agētes vitā solitariā: q̄ȝ ī societate viuentiū. Cōsequētia ē bona. Añs ꝓbatur per illud Aug. in libro de operibꝰ monachoꝝ dicentis: illos sanctiores eē: qui a conspectu hominū separati: nulli ad se prebēt accessuȝ. viuētes in magna intētiōe orationum. ¶ Secūdo sic. Solitudo deseruit vite cōtemplatiue scd̄m illud Osee. ij. Ducaȝ eaȝ in solitudinē: ꝛ ibi loquar ad cor eiꝰ. Sȝ vita cōtemplatiua est perfectior. sanctior: suauior q̄ȝ actiua. Ergo ꝛc̄. ¶ Tertio sic. Religio desiderat quietē mētis: vt implicat illud. Uacate: ꝛ videte: qm̄ ego suȝ deꝰ. Sȝ vita solitaria est: q̄ maiorē prestat quietē anime: Ergo ꝛc̄. ¶ In oppo. arguitur ex p̄nti euāgelio vbi dicitur. Nemo accendit lucernā ꝛ ponit eam sub modio: sȝ super cādelabrū: vt qui ingrediunꝛ: lumē videant: Sȝ q̄ instituūtur in solitudine: videntur poni sub modio: cū sint abscōsi: a cōuersatione hominuȝ: ꝛ nullus illuminaꝛ ab eis. Ergo videꝛ: ꝙ beatus b̄ndictus cōuenientius instituit monachos in societate viuentes. Scd̄o sic. Dicit eccle. iiij. Melius est esse duos: q̄ȝ vnū. Hn̄t eni emolumētū societatis sue. Ergo videtur cōuenientius fecisse instituendo ꝛc̄.

¶ Rn̄deo dicendum: ꝙ cōueniētius fecit beatus B̄ndictus instituendo monachos ī societate viuentes: q̄ȝ solitariā vitā agentes. Et rō est: ꝙ religio est q̄daȝ scola. in qua doceтur disciplina: ꝛ exercitiū habeꝛ tendendi ꝛ perueniendi ad perfectionē: Et q: hoc seruaꝛ in societate viuētiū: vita aūt solitaria nō queriꝛ ad hoc: sȝ daꝛ iam perfectis: ac magistris: q iaȝ nō indigent doceri. Quoniā ergo beatus B̄ndictꝰ hoc intēderit cōstituere: quasi scolā discipline: vbi mōachi doceātur: peruenire ad ꝑfectionē: sicut pȝ ex modo suo loquēdi in ꝑncipio regule: cōuenientius fecit sic: q̄ȝ aliter. Pro quo notādū iuxta sctm̄ Tho. in secūda secūde: ꝙ solitudo sicut nec paupertas nō est ipsa perfectionis essentia: Sȝ ꝑfectiōis instrm̄: solitudo nō est instrm̄ ꝯgruū actiōi: sed cōtēplatiōi: ꝑȝ illud Osee. ij. Ducā eam in solitudinē: ꝛ ibi loqr ad cor eius. Un̄ nō ꝯgruit religionibꝰ: que sunt ordinate ad opera vite actiue: siue corporalia: siue sp̄ualia: nisi forte ad tp̄s: exēplo xp̄i: q vt diciꝛ Luce. vi. Exijt in mōteȝ orare: ꝛ erat pernoctās in orōne. Cōpetit autē religiōibus: q sunt ad cōtēplatione ordinate. Cōsiderādū tn̄ est: ꝙ id q̄d est solitariuȝ: dȝ sibi ꝑ se esse sufficiēs. Hoc aūt ē: cui nihil deest q̄d pertinet ad rōnem perfecti. Et ideo solitudo pertinet cōtemplanti: q iaȝ ad ꝑfectū venit. Q̄d q̄deȝ cōtingit dupliciter. Uno mō ex solo diuino munere. sicut patet

de Jo.baptista:qui fuit repletus spū sancto:
adhuc ex vtero matris sue. Vñ ⁊ cū puer
adhuc esset:erat in desertis vt dicit Luce.i.
Alio mō per exercitiū virtuosi actus:ẜm il
lud ad Hebre.v. Perfectoꝝ est solidus ci-
bus:eoꝝ qui ꝑ cōsuetudine exercitatos hñt
sensus ad discretionē boni ⁊ mali. Ad exer
citiū aūt hmōi iuuatur hō ex alioꝝ societa-
te dupliciť. Uno mō quātū ad intellectū:vt
instruať in his:que sunt ɔ̄tēplāda. Vñ Hie
ro.dicit ad Rusticū monachū. Mihi pla-
cet:vt habeas sanctū contuberniū:nec ipse
te doceas. Secūdo quātū ad affectum:vt.s.
noxie affectiones hoīs reprimantur exēplo
⁊ correctiōe alioꝝ q: vt dicit Grego. Quid
valet solitudo corporis:si desit solitudo cor
dis? Et ideo vita socialis necessaria est ad
exercitiū ꝑfectiōis. Solitudo aūt cōpetit iā
ꝑfectis. Sicut ergo id qđ iam ꝑfectū est:ꝑ-
eminet ei:qđ ad perfectionē exerceť:ita vi
ta solitarioꝝ:si debite assumať.ꝑeminet vi
te sociali. Si aūt absq; ꝑcedēti exercitio ta-
lis vita assumať:est periculosissima:nisi per
diuinā gratiā suppleať:qđ in alijs per exer
citiū acquiritur:sicut p; de beato Antonio
⁊ Bñdicto. ¶ Ad rationes i oppo. ¶ Ad
primā rñdeť negando ɔ̄ñaz.q: lʒ sicut dictū
est vita solitaria:⁊ debite assumatur:ꝑemi-
net vite sociali.tñ imꝑfectis tendentibus ad
perfectionem:sicut discipulis cōuenientior
est vita socialis. ¶ Ad scđam rñdetur negā
do ɔ̄ñam.q: lʒ ipsa cōtemplatiua vita solita
ria sit perfectior.tñ in ꝑfectis esset minus cō
ueniēs:Ergo ꝑiculosa vt dictū ē. ¶ Ad ter
tiā rñdetur. Dicimus eni ad minorē:ꝙ vi-
ta solitaria ꝑfectis sufficientibus per se eēt
magis q̄eta:⁊ magis apta ad vacandū diui
ne cōtemplationi.imꝑfectis tñ esset inquie
ta ⁊ periculosa sicut dictum est.

d scđam.q.vtrū beatus ꝑbe
nedictus in visiōe:q̄ vidit to
tū mundū:diuinā essentiā vi
dit. Et videtur ꝙ sic. ¶ Pri
mo sic. Dicit eniʒ Grego.de
hac visiōe loquēs. Aie videnti deū angusta
est ōis creatura:Sʒ videre deum est vide-
re diuinā essentiā:Ergo beatus Benedict⁹
vidit diuinam essentiaz. ¶ Secūdo sic. Ibi
dē subdit Gregorius:ꝙ totū mundū vidit:
in diuino lumine:Sed nō est aliud lumē dei
vel claritas dei:q̄ʒ ipse deus:vt idem dicit
Gregorius. Et habeť in glo.Exo.xiij.super
illud Nō videbit me hō ⁊ viuet. Ergo bea
tus Benedictus vidit deū ꝑ eēntiaz. ¶ In
oppo.est qđ dicit Jo.i. Deum nemo vidit
vnq̄ʒ vbi dicit glo.ꝙ nullus in mortali car
ne viuens:dei essentiā videre pōt. ¶ Rñ-
deo dicendū:ꝙ beatus benedictus in illa vi
sione non vidit deum per essentiam. Que
cōclusio sic probať. Corpus corruptibile ag
grauat animaz:vt dicit. Sapientie.ix. Sum
ma autem eleuatio mētis humane est:vt di
uinam essentiam videndam pertingat. Vñ
impossibile ē ꝙ mens humana diuinā eēn
tiā videat:vt Augustinus dicit.xij. Super
Geñ.ad literā. Nisi huic vite funditus ho
mo intereat:vel sic alienetur a sensibus:vt
nesciat vtrū sit in corpore:an extra corpus:
sicut de Paulo legitur.ij.Cor.xij.beat⁹ aūt
Benedictus:qñ illaʒ visionē vidit:nec huic
vite funditus mortuus erat:nec a corporeis
sensibus alienatus:vt patet:q: dum adhuc
in ea visione persisteret:alium ad idem vi-
dendū vocauit vt Grego.refert. Vñ mani
festum est ꝙ diuinam essentiam non vidit.
¶ Ad rōnes in opposi. ¶ Ad primam re
spondetur:ꝙ ex illis verbis nō datur intel
ligi ꝙ beatus Benedictus in visiōe vide-
rit deū per essentiā:ẜ vult ostēdere:ꝙ q: vi
dēti creatorē angusta est ōis creatura. Cōse
quēs ē:ꝙ ꝑ illustrationē diuini luminis de
facili possent quecūq; videri. Unde subdit
q̄ʒuis parū de luce creatoris asp[e]xerit:bre-
ue fit:qđ creatū ē. Et iđ nō est miꝝ si sctūs
Benedict⁹ ꝑ lumē diuinū ampli⁹ aliud vi-
dere potuit:q̄ʒ hoīes cōiter videāt. ¶ Ad
secundā rñdetur ꝙ lumē dei qñq; dicit ipse
ds.qñq; vero aliqđ lumen deriuatū a deo:
ẜm illud Ps. In lumie tuo videbim⁹ lumē
Hic aūt accipiť ꝑ lumine deriuato a deo.

¶ In festo annūciationis dominice est euā gelium. Missus ē angelus ⁊c. Luce. i. Circa quod possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrū fuit necessarium annūciari virgini conceptio filij dei. ¶ Scdo: vtrū beate virgini debuit fieri annūciatio per angelum. ¶ Tertio: vtrū annūciatio fuerit cōuenienti ordine perfecta.

Ad primā. q. sic pceditur. Et videt q nō fuit necessariū. ¶ Primo sic. Ad hoc solū necessariū videbat: annūciationē fieri vt cōsensus virginis haberet: Sed cōsensus eius non videt necessarius fuisse: q: coceptus virginis pmōstratus fuit pphia pdestinatiōis vt Isa. vij. Ecce virgo cōcipiet: q̄ sine nostro cōpletur arbitrio. vt dicit qdam glo. Mat. i. Ergo nō reqrebat alius cōsensus ex parte virginis. rōne cuius oporteret annūciationē fieri. ¶ Scdo sic. Beata virgo incarnationis fidē habebat: Sz de eo q qs per certitudinē credit nō indiget vlterius istrui: ergo nō fuit necessariū: annūciationē beate v̄ginis fieri de icarnatiōe filii dei. ¶ Tertio sic. Sicut dicit Gregorius fides nō hz meritū: cui humana rō pbet experimentum. Sz in collocutione angeli ad virginē: q̄daz persuasiua rō facta est: ergo meritū fidei in ipsa vel euacuauit vel diminuit: quoz vtrūqz est incōueniēs. Ergo ⁊c. ¶ Quarto. Inter que nulla distātia ē: nulla est missio. Sed inter deum ⁊ beatā virgine nulla est distantia: Ergo nulla debuit iteruenire missio media. Patet: q: deus fuit cū beatissima virgine: per essentiā: pñtiam: ⁊ potētiaz: sicut est in creaturis generaliter: ⁊ p inhabitatā gratiaz sicut est in sanctis specialiter: Ergo nulla missio necessaria fuit. ¶ In oppo. arguitur: ex pñti euāgelio vbi dicit: q angel⁹ dixit ei. Ecce cōcipies: ⁊ paries. Secundo sic. Maioris sapientie ostensiuū est miraculū de cōceptiōe xpi ex virgine: q̄z de cōceptione Io. baptiste: ex sterili: Sed cōceptio Io. per angelū pnūciata ē: ne fortuitu: ⁊ non ex dei pvidentia accidere putaretur: Ergo multo amplius cōceptionez Christi debuit annūciatio pcedere. Tertio sic. Cōceptione christi factū est quoddā matrimonium per indiuisibilē coniunctionē diuine ⁊ humane nature: Sz in matrimonio requiritur cōsensus: qui per verba nūcioz reqritur ⁊ ꝯfirmatur: ergo decuit: vt deus per angelū suū cōsensum exquireret virginis: de qua humana natura assumeret vnitatē psone. ¶ Rñdeo dicendū: q cōgruū ⁊ cōuenientissimū fuit: annunciare beate virgini: q esset xpm cōceptura. Istius cōclusionis cōgruitas ostēditur ex multis. Primo: vt suaretur ꝯgru⁹ ordo cōiūctionis filij dei ad virginē: vt scilicet prius mens eius de ipso instrueret: q̄z carne eū cōciperet. Nō. n. decebat vt dei sapiētia eius vterum inhabitaret sine hoc: q mens eius cognitione tanti misterii resplenderet. Et ideo non decuit: eam ignorare: qd̄ in ea fiebat: s oportuit hoc sibi annunciari. Scdo vt ipsa futura eēt certissima testis huiusmodi inusitate ꝯceptiōis. Vñ oportuit: q de tāto misterio p renūciatiōez erudiretur. Tertio q: deus nō diligit coacta seruitia: sed volūtaria: vt q obsequūtur: in ipso ministerio mererent. Vñ cū beata v̄go singulariter eligeretur in dei ministeriū: quē vtero portauit. lacte aluit vt ꝯsensus eius angelo nunciante requireret. q̄ humiliter pbēs se ad obsequiū sedulam se ac promptam obtulit. d. Ecce ancila dñi. ¶ Ad rōnes in opposi. ¶ Ad primā rñdetur negādo ꝯñam. Et ad glo. Mat. i. rñdetur: q ea: de qbus est pphetia predestinationis: cōplent sine nostro arbitrio causante: sed nō sine nostro arbitrio consentiente. ¶ Ad scdam rñdetur negando ꝯñam. Et ratio est: q: nō erat determinate cadens sub fide ips incarnatiōis: et per quā virginez hoc esset implendum. Et ideo de hoc instruenda erat per annūciationē: incarnationē esse futuram: qd̄ antiquoꝝ fidei subiacebat: firmissima fide tenebat: s cū esset humilis: nō tam alta de se sapiebat. Et ideo super hoc erat instruenda. ¶ Ad

tertiaʒ rñdetur negãdo pñaʒ. Et rõ est: q2 locutio angeli nõ ex rõne humana psuasit: s ex omnipotẽtia diuina: cui fides maxime innitit. Dicit eni. Nõ erit impossibile apud deum omne verbũ. ¶ Ad quartã rñdetur negãdo pñaʒ. Et ratio est: q2 vt dicit Albertus: lʒ in ea habuasset per gratiaʒ: nõ tñ per corporalẽ pñtiam ad quã necessaria erat annũciatio rationibus assignatis.

Ad scdãm. q. sic ꝓceditur. Et videtur: q ista annũciatio nõ debuit fieri p angelũ. ¶ Primo sic. Supremis angelis fit reuelatio a deo imediate: vt dicit Dionysius. vij. Celc. Je. Sed mater dei est superior oibus angelis. Ergo nõ debuit sibi per angelũ annũciari incarnatiõis misteriũ: sed immediate a deo. ¶ Scdõ sic. Nullus potest annũciare: quod ignorat: Sʒ supremi angeli nõ plene cognouerũt incarnationis misterium vt dicit beatus Dio. ergo videtur: q per nullum angelũ conueniẽter potuit incarnatiõis misteriũ annũciari. ¶ Tertio. Maiora sunt per maiores nuncios annũcianda: Sed misteriũ incarnationis est maximũ inter oia alia: que per angelos sunt hominibus nũciata. Ergo videt: q si per aliquẽ angeluʒ annũciari debuit: per aliquẽ de supremo ordine debuit. Nõ ergo per Gabrielẽ: qui est de ordine penultimo. ¶ Jnoppo. est euangeliũ presens: vbi dicitur: q missus est angelus Gabriel. ¶ Rñdeo dicendũ sub certis cõclusionibus. Prima est: q cõueniens fuit matri dei annũciari per angelũ incarnatiõis misteriũ. Et hec cõuenientia colligitur ex tribus. Primo qa hoc cõgruebat virgini. Dicit enim Hierony. q angelis ẽ cognata virginitas. Unde decuit: vt ad virginẽ nũciandam angel9 mitteretur. Secũdo: q2 pditio humana ex hoc sumpsit initium: q2 dyabolus mulierẽ alloquutus est. Uñ vt dicit Beda aptũ apparet humane nature reparatiõis exordiũ: vt angelus mitteret ad virginẽ: partu cõsecrãdã diuino: q2 prima pditionis humane causa fuit. cũ serpẽs a diabolo mittebat ad mulierẽ spũ superbie decipiendã. Tertio: q2 ille annũciabat: qui ẽ rex hominũ: τ angelorũ: τ eius natiuitas: sicut in salutẽ hoiuʒ fuit ita τ in reparatione ruine angelice. Et ideo decuit: vt taʒ homines q̃ʒ angeli huic misterio ministeriũ exhiberent. Secũda ꝯclusio. Angelus nũcians nõ fuit de suprema ierarchia: nec de media: sed de infima. nec de p̃mo ordine eiusdem ierarchie: s de medio: q est ordo archangelorũ. Dicit autẽ Albertus in laudibus virginis Marie: q nõ mittitur angelus de maioribus: s fuit archangelus. Et hoc in honorationem beatissime virginis: q2 si aliquis de superioribus mitteretur: ab illo illuminari crederet. De minoribus ergo mittitur: vt ostendat q angelus ẽ tm̃ negocij ministerialis: et exterior delator. Deus autem per se ipsuʒ est negocij inuentor: τ inspirator: τ mentis ad consensuʒ inclinator. Hec Albertus. Tertia cõclusio. Cõueniens fuit vt angelus annũciãs visione corporali virgini appareret. Pʒ conclusio: q2 angelus annũciare venerat incarnationẽ filij dei. Uñ cõueniens fuit ad huius rei ostẽtationẽ vt inuisibilis creatura formaʒ assumeret: in qua visibiliter appareret. Tũ secũdo q2 sic cõgruũ certitudini eius: qd annũciabatur. Ea enim que sunt oculis subiecta: recti9 cõprehẽdimus: q̃ʒ ea: q imaginãtur. ¶ Ad rõn̄es in opposi. ¶ Ad primaʒ rñdetur negãdo pñam. Et rõ est: q2 lʒ beata virgo supior esset angelis: quãtũ ad dignitatem: ad quã diuinitus eligebat: tñ quãtum ad statũ pñtis vite inferior erat angelis: qa etiam ipse xps rõne passibilis vite modico ab angelis minoratus est: vt habet ad Hebreos. ij. Quia tñ xps fuit viator: τ cõprehẽsor: quãtũ ad cognitionem: nõ indigebat ab angelis instrui. Sʒ mater dei nõ erat in statu cõprehensoruʒ. iõ de diuino misterio per angelos instruenda erat. ¶ Ad secũdã rñdet: τ dicitur q angeli inferiores nõ penit9 misterium incarnationis ignorauerunt: sed quia nõ totam profunditatem diuini cõsilij

super saluté generis humani capere pote-
rát inquirebāt plenius edoceri. dicentes il
lud Ysa. lxiij. Quis est ille q venit ꝛc. ¶ Ad
tertiā rñdetur negādo ꝯñam. Et ratio est:
q: nō opoꝛtet: ꝙ nūcius equalis sit superioꝛi
tatis: sicut est res enūcianda: sed sufficit ꝙ
sit summus: non simpliciter super oēs oꝛdi-
nes: ꝫ summus respectu angeloꝝ. Ipse eni
fuit de oꝛdine archāgeloꝝ. Uñ ecclesia ar-
changelū eum nominat. Et hunc intellectū
videt habere Greg. cū dixit: ꝙ summū an
gelū venire dignū fuerat: qui summū oīum
nūciabat. Uñ ipse Gregoꝛius in omelia de
centū ouibus dicit: ꝙ archangeli dicūtur: q
summa annūciant. Pꝛeterea sicut dicit Al
bertus: si de superioꝛibus fuisset: crederet
ꝙ ab eo illuminaretur ꝛc. vt supꝛa positū ē.

D tertiā. q. sic ꝓcedit. Et vi
detur: ꝙ annūciatio non fue
rit cōueniēti oꝛdine pfecta.
¶ Dignitas enim matris de
pendet ex pꝛole cōcepta. Sꝫ
causa dꝫ pꝛius manifestari qꝫ effectus: ergo
pꝛimo debuit angelus virgini annūciare cō
ceptū ꝓlis: qꝫ eius dignitaté expꝛimere: eā
salutando. ¶ Scdō sic. Pꝛobatio: aut pꝛete
mitti debet in his: q dubia nō sunt: aut pmit
ti in his q dubia esse possunt. Sꝫ angelus
pmo videt annūciasse id: de quo vgo dubi
taret: ꝛ dubitādo qreret. d. quō fiet istud: ꝛ
postea ꝓbatōeꝫ adduxit tū exēplo Elisabeth.
tum ex dei oīpotentia: Ergo incōueniēti oꝛ
dine annūciatio per angelū ē facta. ¶ Ter
tio sic. Maius nō potest sufficienter proba
ri per minus. Sed maius sunt virginē pa-
rere: qꝫ vetulā. Ergo nō fuit sufficiens pro
batio angeli ꝓbantis cōceptū virginis ex
cōceptu senis. ¶ In oppo. est: quod dicitur
ad Ro. xiij. Que a deo sunt: oꝛdinata sunt.
Angelus aūt missus est a deo ad hoc: ꝙ v-
gini annūciaret vt dicitur Luce. i. Ergo oꝛ
dinatissime fuit annūciatio per angelū com
pleta. ¶ Rñdeo dicēdū: ꝙ annūciatio cō-
gruo oꝛdine per angelū est perfecta. Tria
enim intēdebat angelus circa virginē. Pꝛi
mo quidē reddere mētem eius attētam ad
tante rei cōsiderationē. Qđ qdem fecit eā
salutādo quadam noua: ꝛ insolita salutatiōe
in qua salutatione pꝛemisit idoneitateꝫ eius
ad cōceptū: in eo ꝙ dixit. Dominꝰ tecū. Et
pꝛenūciauit honoꝛem sequenté cum dixit.
Benedicta tu in mulieribus. Secūdo autē
intendebat eam instruere de misterio īcar-
nationis: quod in ea erat cōplendum. Qđ
qdem fecit pꝛenūciando cōceptū: ꝛ partum
dicens. Ecce cōcipies in vtero ꝛc. Et osten
dendo dignitatē ꝓlis cōcepte. cū dixit. Hic
erit magnus. Et in demōstrādo modū con
ceptionis. cum dixit: Spūs sanctus superue
niet in te. Tertio intendebat animū eiꝰ du-
cere ad cōsensum. Quod quidem fecit exē
plo Elisabet: ꝛ ratiōe ex diuina potētia sum
pta. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad pꝛimam
respōdetur negādo ꝯñam. Et ratio est: quia
aio humili nihil est mirabilius: qꝫ auditus
sue excellētie. Admiratio aūt maxime attē
tionē animi facit. Et ideo angelus volēs mē
tem virginis attentā reddere ad auditum
tanti misterij: ab eius laude incepit. ¶ Ad
secundam rñdetur: ꝙ rō nō procedit. q: vt
dicit Ambꝛosius beata virgo nō dubitauit
esse faciendū: sed quō fieri posset: inquirit.
Sed nec si beata virgo dubitauerit: qđ asse
rit Augustinus. Unde in libro de questiōi-
bꝰ veteris ꝛ noui testamēti ambigēti Ma
rie de cōceptu: possibilitatē angelus pdicat.
Sed quia talis dubitatio magis est admira
tiōis: qꝫ incredulitatis: ideo angelus pꝛoba
tionē inducit. nō ad auferendum incredulī-
tatē: sed remouēdum etiam admirationem.
¶ Ad tertiā respōdetur: ꝙ cōceptus steri-
lis inducitur: nō quasi sufficiens argumētū.
sed quasi quoddā figurale exēplū. Et ideo
ad cōfirmationē huius exempli: subdit ar-
gumentum efficax ex omnipotētia diuina.
¶ In festo bti Ambꝛosij ē euangeliū. Uigi
late ꝛc. Mat. xxiiij. Circa qđ pñrō ſ. se. q.
¶ Pꝛimo: vtrum liceat iniunctum epatū
omnino refutari: vel oio reniti canonice ele
ctiōi: vel pꝛouisioni de se facte. ¶ Secundo

utrum fidelis seruus et prudēs quē cōstituit dominus super familiam suam peccet mortaliter: si bona ecclesiastica que procurat nō largiatur pauperibus. ¶ Tertio: utrum Ambrosius bene fecit excōicādo imperatorē.

D primam. q. sic pceditur. Et videtur: q nō liceat iniūctū episcopatū: vel aliam prelaturam: oīo refutare: vel renūciare electiōi vel iniūctiōi. ¶ Primo sic. Nullus enim peccat: si meliora nolit deserere: ut minus bonis inhereat. Quom ergo amor dei premineat dilectioni proximi: et vita cōtemplatiua preferatur vite actiue. Ergo nō peccat ille. qui recusat omnino epatum. ¶ Secūdo sic. Dicit Grego. Valde difficile est: ut aliqs se purgatū possit cognoscere: nec dz aliquis nō purgatus sacra misteria adire. Si ergo nō sentiat se purgatum: quodcūqz episcopale iniungat officiū siue papatus: nō debz illud suscipere. ¶ In oppo. videtur esse euangeliū presens: ubi dicit. Beatus ille seruus: quē cum venerit dominus: inueniet sic facientem. ¶ In oppositum etiam est illud de beato Ambrosio cuius festum hodie colitur: qui mutato habitu a quibusdā mercatoribus obtinuit: ut in quodā dolio super ondrigā. i. currū de urbe duceretur: cuius portas die noctuqz vigiles propter eū obseruabant: q extra urbē positus: siluas petijt: latibula cauernarū requirēs: ibiqz tribus diebus latuit. Uerumtamē dum sollicite quereretur: colūna lucis prefulgida celo depēdēs p locū i quo latitabat apparuit. ¶ Rūdeo dicēdū iuxta sanctū Tho. in secūda secūde. q in assumptione episcopatus duo sunt cōsiderāda. Primo quidē qd deceat hominem appetere secundū ppriā volūtatem Secūdo quid deceat hominem facere ad voluntatē alterius Quantum ergo ad propriā volūtatem: cōuenit homini principaliter insistere proprie saluti: Sed q aliene saluti intendat: hoc conuenit homini ex dispositione alterius potestatem habentis. Unde sicut ad ordinē voluntatis pertinet: q aliquis proprio motu feratur: in hoc q aliorum gubernationi preferatur. ita etiam ad inordinationem voluntatis: q aliquis omnino contra superioris iniunctionem predictum gubernationis officium finaliter recusetur propter duo. Primo quidem: quia hoc repugnat caritati proximorum: quorum utilitati se debet aliqs exponere pro loco et tempore. Unde Augustinus dicit. xix. de ciuitate dei. q negocium iustū suscipiat necessitas caritatis. Secūdo quia hoc repugnat humilitati: per quā aliquis superiorum mandatis se subijcit. Unde Gregorius dicit in pastorali. Tūc ad dei oculos vera est humilitas. cum ad respuendum quod utiliter subire precipitur pertinax nō est. Et idem videtur dicendū de papatu: quia electio eius: est cōfirmatio. ¶ Ad rationes in oppositum ¶ Ad primam respondetur negādo consequentiam. Et ratio est: quia quāuis simpliciter et absolute: vita contemplatiua potior sit q̄z actiua: et amor dei q̄z dilectio proximi: tamen ex alia parte bonum multitudinis preferendū est bono vnius. Unde Augustinus dicit in verbis premissis. Nec ocium vestrum necessitati ecclesie preponatis: presertim cum hoc ad dilectionem dei pertineat: q aliquis ouibus Christi curam pastoralem impēdat. Unde super illud Joan. ultimo. Pasce oues meas: dicit Augustinus. Sic amoris officium est pascere gregem dominicum: sicut fuit timoris indicium negare pastorem. Similiter ratio non procedit: quia prelati non sic trāsferuntur ad vitam actiuam: ut contemplatiuam deserant. Unde Augustinus. xix. de ciuitate dei: q si imponatur sarcina pastoralis officij: nec sic deserenda est dilectio veritatis: que in contemplatione habet. ¶ Ad scdam rūdetur negando consequentiam. nisi impedimentum quod habet: non posset superior remouere sibi: utpote ex commūicationem: aut irregularitatem: aut ipsemet deserendo voluntatem peccandi. Si autem non potest: tūc nō tenet obedire alicui.

D secūdā q̄ queritur: vtrū fidelis seruus ⁊ prudēs: quē ↄstituit dn̄s super familiā suam. i. ep̄s vel prelatus peccz mortaliter: si bona ecclesiastica que ꝓcurat: non largiatur pauperibus. Et videtur ꝙ sic. Dicit enī: ꝙ Ambrosius exponēs illō Luc. xij. Hois cuiusdā diuitis vberes fructus attulit: nemo ꝓpriū dicat qd̄ est cōe: plus q̄ꝫ sufficiat sumptū violenter obtentū est. ⁊ postea subdit. nec minus est criminis habēti tollere: q̄ꝫ cū possis ⁊ abundas denegare idigētibus. Sed violēter tollere alienū: est peccm̄ mortale. Ergo ep̄s mortaliter peccat: si ea que ei superfluūt pauperibus nō largiatur. ¶ Secundo sic. Sup illud Isa. iij. Rapina pauperū in domo vr̄a dicit glo. Hieronymi. ꝙ bona ecclesiastica sunt pauperū. Sed quicūq̄ꝫ id qd̄ ē alterius sibi reseruat aut alijs dat: peccat mortaliter ⁊ tenet̄ ad restitutionē. Ergo si ep̄i bona ecclesiastica: que eis supfluūt: sibi retineāt: vel ↄsanguineis: vel amicis largiant̄: videt̄ ꝙ tenent̄ ad restitutionē. ¶ Tertio sic. Multo magis aliqs pōt de rebus ecclie ea que sunt sibi necessaria accipe: q̄ꝫ supflua ↄgregare. Sed Hieronym⁹ dicit in epistola ad Damasum papā. Clericos illos ↄuenit ecclesie stipendijs sustentari. quibus parentū vel ꝓpinquorū nulli suffragant̄. Qui autē bonis parētū: ⁊ opib⁹ sustentari pn̄t: si qd̄ pauperū accipiūt: sacrilegiū icurrunt. Ergo multo magis ep̄i mortaliter peccāt: si ea q̄ eis superfluūt de bonis ecclesiasticis: pauperibus nō largiant̄. ¶ In oppo. videt̄ euangelium. vbi dr̄. Ut det illis in tpe tritici mēsurā. Ergo nō debet platus qd̄ supfluit: semper dare paupib⁹: sed ꝑ tpe. s. necessitatis: ⁊ cū mensura: q: in illis rebus sūt exponenda superflua. Sed in opp. ē: q: plures ea q̄ supsunt: nō largiunt̄ pauperib⁹: sed expēdere vident̄ laudabiliter ad redditus ecclie ampliādos. ¶ Rn̄deo dōm iuxta sanctum Tho. in scd̄a scd̄e. ꝙ aliter ē dicēdū de proprijs bonis. que ep̄i possunt possidere. ⁊ d̄ bonis ecclesiasticis. Nā ꝓpriorū bonorū verū dn̄ium habēt. Unde ex ipsa rerū ↄditione nō obligant̄: vt eas ↄferant: sed pn̄t: vel sibi retinere: vel alijs ēt p̄o libitu elargiri. Possunt tamē in eaꝝ dispensatiōe peccare: vel ꝓpter iordinationē affectus: ꝑ quam ↄuenit ꝙ sibi plura ↄferant̄: q̄ꝫ oporteat: et ꝙ alijs subueniāt: qd̄ requirit debitū caritatis. nō tn̄ tenet̄ ad restitutionē: quia hmōi res sunt suo dn̄o deputate. sed ecclesiasticorū sunt dispensatores. Dicit enī Aug. ad Bonifaciū. Si priuatū possidemus qd̄ nobis sufficiat. nōnulla nostra sunt: sed illorū quorū ꝓcurationē gerimus: nō ꝓprietatē nobis vsurpatiōe dānabili vendicamus. Ad dispēsatorē aūt requirit̄ bona fides: vt notat̄ in pn̄ti euāgelio. cū dr̄ fidelis ⁊ prudēs ⁊c. j. Cor. iiij. Hic iā querit̄ iter dispēsatores: vt fidelis qs iueniat̄. Sūt aūt bona ecclesiastica: nō solū in vsus pauperū: sꝫ ēt ad cultū diuinū: ⁊ nc̄itates ministrorū. Unde dr̄. xij. q. ij. De reddituб⁹ ecclesie. Uel oblatiōe fidelium solo ep̄o ex his vna portio remittatur: due eccliaꝝ fabricio: ⁊ erogationi pauperū ꝓfuture: a p̄sbytero sub ꝑiculo sui ordinis ministrent̄. vltima clericis ꝑ singulorū meritis diuidat̄: Si ergo distincta sunt bona: q̄ debent̄ in vsuꝫ ep̄i cedere: ab his que sunt paupibus: ⁊ ministris: ⁊ cultui ecclesie erogāda. ⁊ aliqd̄ sibi retinuerit ep̄us de h. s: q̄ sūt paupibus erogāda. vel in vsuꝫ ministrorū: vel in cultū diuinū expēdenda: nō ē dubiū: ꝙ ↄtra fidē administratiōis agat ⁊ mortaliter peccat: ⁊ ad restitutionē tenet̄. De his aūt: que sūt spāliter suo vsui deputata: videt̄ eē eadē rō: q̄ ē de ꝓprijs bonis vt. s. ꝓpter imoderatū affectū: ⁊ vt peccz. Qd̄ si imoderate sibi retineat ⁊ alijs non subueniat: sicut reqrit̄ debitū caritatis. Si vō nō sint p̄dicta bona distincta: eorū distributio fidei eius attribuit̄. Et siqdē in modico deficiat: vel supabūdat: pōt hoc fieri absq̄ꝫ bone fidei detrimēto. q: nō pōt homo in talibus pūctualiter accipe id: qd̄ fieri oportet. Si vō sit multus excessus: nō pōt late-

re. Unde videt bone fidei repugnare. Et
ideo nõ ẽ absq3 aliquo pcõ mortali. ¶ Ad
rõnes in opp. ¶ Ad primã rñdet negan⸗
do consequentiã. Et ad dictũ Ambrosij re
spondetur: q non solũ est referendũ ad di
spensationẽ ecclesiasticarũ rerũ: sed quorũ⸗
cũq3 bonorum: ex qbus tenet aliquis debi
to caritatis pvidere necessitatẽ patiẽtibus
non põt tamen determinari quando sit ista
necessitas: que ad pcm̃ mortale obliget: si⸗
cut nec cetera particularia: que in humanis
actibus psiderant. Hoc.n. determinatio
relinquit humane prudentie. ¶ Ad scdam
rñdet negãdo pñam. Et rõ est: q: bona ec⸗
clesiarum non sunt expendenda solum ad
vsus pauperũ: sed ẽt in alios vsus: vt dcm̃
ẽ. Et ideo si de eo qd̃ vsui epi: vel alicu⁹
clerici est deputatũ: velit aliquis sibi subtra
here. ⁊ psanguineis: vel alijs dare: nõ pec⸗
cat: dũmodo id faciat moderate. i. si ĩdigeãt
non aũt vt inde ditiores fiant. Unñ Ambro
sius libro de officijs est approbãda liberali
tas: vt proximos seminis tui 'si egẽt cogno
scas: nõ tamẽ vt illi ditiores fieri velint: ex
eo q tu potes pferre iopibus. ¶ Ad terti
am rñdet negãdo psequentiam. Et rõ est:
q: nõ oĩa bona ecclesiaꝝ: sicut dictũ ẽ: sunt
pauperibus largiẽda: nisi forte in articulo
necessitatis: in qua ẽt pro redemptiõe capti
voꝝ: ⁊ alijs necessitatib⁹ pauperꝝ: vasa cul
tui diuino dicata distrahuntur. vt Ambrosi
us dicit. Et in tali necessitate peccaret cleri
cus si vellet de rebus ecclie viuere: dũmo
do haberet bona patrimonialia: de qb⁹ vi
uere possit. ¶ Ad quartã: q̃ fuit ex parte
opposita rñdetur: q bona ecclãrum vsib⁹
pauperũ deseruire debent. Et ideo si quis
necessitate nõ imminente pvidendi pauperi
bus de bis: q̃ supfluunt ex prouentibus ec⸗
clesiaruꝫ: possessiões emat: vel in thesauro
reponat in futurũ vtilitati ecclesie: ⁊ neces
sitatibus pauperũ laudabiliter facit. Si ṽo
necessitas ĩmineat pauperibus erogãdi su
perflua cura est ⁊ inordinata: vt ad futu⸗
rũ cõseruet: quod dñs prohibet. Mat. vj.
Nolite solliciti esse in crastinum.

a

Ad terciã. q. sic pcedit. Et videt
tur: q btũs Ambrosius nõ be⸗
ne fecit excõicando iperatorẽ.
¶ Primo sic: Regalis pote⸗
stas non est subdita spũali ptãti. Ergo ⁊c̃.
Consequẽtia est bona. Añs probat. Dicit
glo. super illõ. Ps. Tibi soli peccaui: quia
rex oĩbus est superior. Et iõ tantũ a deo q
est maior: est puniendus. Si qs de populo
peccauit: deo peccauit: ⁊ regi. Rex ṽo non
hꝫ hoiem q eius facta diiudicet. Ergo ptãs
spũalis nõ põt iudicare iperatorẽ vel regẽ.
Ergo Ambrosius nõ bene fecit in excõicã
do iperatorẽ: cũ nõ eẽt subiectus ei. ¶ Se
cundo sic. i. Petri. ij. dicit btũs Petrus.
Subditi estote oĩ humane creature pp̃ter
deũ: siue regi tanq̃ pcellẽti. Ergo si rex p⸗
cellit: non ẽ subiectus epõ. Et per pñs Am
brosius nõ potuit excõicare. ¶ Tertio sic.
Sacerdos in veteri testamẽto qd̃ fuit figu
ra nostri: in terrenis oĩbus subijciebat re⸗
gi. Ergo videt: q esset in nouo testamẽto.
¶ In opp. est euangeliũ pñs. vbi dicit: q
fidelis seruus ⁊ prudens est pstitutus sup
familiã dñi: idest prelatus sup eccliam. Sed
intra eccliam iperatores: ⁊ reges: ⁊ princi⸗
pes pnumerant cum alijs fidelibus: Ergo
ptãs spũalis est sup oẽꝫ terrenã. Et si supra:
põt corrigere: ⁊ punire. Et per pñs Am⸗
brosius bene fecit iperatorẽ deũ offenden⸗
tem: ⁊ eccliam: excõicare. ¶ Rño dõm: q
btũs Ambrosius potuit: ⁊ debuit excõica⸗
re iperatorẽ. Pro prima parte: q potuit ẽẽ
notãdũ: q ptãs spũalis supeminet ptãti se⸗
culari etiã regali: in duabus scꝫ dignitate ⁊
auctoritate. Dignitate quidẽ q: vt ait idem
Ambro. di. xcvj. c. duo sunt: aurũ nõ tã pre
ciosius ẽ plũbo: q̃ꝫ regia ptãte altior est or⸗
do sacerdotalis. Uidemus. n. colla regum
⁊ principũ submitti genibus sacerdotuꝫ: ⁊
ab eis benedici. Item Hugo de sancto vi⸗
ctore. Quantuꝫ vita spũaliuꝫ dignior est: q̃ꝫ
terrena: ⁊ spũs q̃ꝫ corpus: tantũ spũalis po
testas terrenam potestatem ⁊ secularẽꝫ ho

norem: et dignitatē precellit. Secūdo precellit auctoritate. Unde. xcvij. di. Constantinus: vbi dicitur. Utile iudicamus cū omnibus satrapis nostris: vt sicut btūs Petrus in terris vicarius filij dei videtur eē cōstitutus. ita pncipatus eius ptātem et auctoritatem amplius q̄ꝫ terrene iperialis nostre serenitatis mā̄suetudo habere vr̄. Uñ et tenentes frenū eq ipsi⁹ p reuerētia Petri subiectiōis officiū illi exhibuimus. Et iō dicit Hugo de scō victore. Spūalis ptās hꝫ iudicare terrenā ptātem: si bona nō fuerit. Qđ vo debuit facere. pꝫ qr vt dic̄ Ambrosi⁹ Imparator Theodosi⁹ fecit occidi. v. milia hoium: īter quos multi fuerūt inocētes. Unde cū iperator mediolanū venisset: et ecclīam intrare vellet: occurrit ei ad ianuam Ambrosius: et eū adituꝫ prohibuit. d. Cur imperator post cām tanti furoris non agnoscis molē tue p̄sumptiōis. Sed forte recognitionē peccati phibet ptās iperij: docet te vt vincat rō ptātēꝫ: princeps es. o. imperator. sed cōseruorꝫ: qbus ergo oculis aspicies cōis dñi templū: qbus calcabis pedibus sanctū pauimentū: quo manus extendes de quibus sanguis adhuc stillat: et cē.

¶ Ad rōes in oppo. ¶ Ad primā r̄ndet negando cōñam. Et ad glo. que dicit: q rex nō hꝫ hoiem: qui eius scā diiudicet. Facienda ē vis in hoc: q dicit: q nō hꝫ hominē. Spūlis eni ptās nō iudicat s̄m hoiem: vel s̄m humanā legē: sed inquātū possidet vicē dei. sicut dr̄ apl'is Mat. x: Qui vos audit: me audit. Et sicut dicit apostolus. ij. Corin. vij. Pro xp̄o legatione fugimur. et s̄m potestatem ad vindictā sp̄ualem nō corporalē sicut dr̄. ij. Can. vij. q regum est exercere corporalē penā. sacerdotū: spūalē iferre vindictam. Sicut eni iudex terrenus non sine causa gladiū portat: sicut dicit̄. Ro. xiij. ita non sine causa claues ecclīe sacerdotes accipiunt. Ille portat gladium ad vindictā malefactorum. ad laudem vo bonorꝫ. Isti claues habēt ad exclusionem excōicandorum: et reconsiliationem penitentiū. Expone ergo a deo nisi rex est puniendus: supple materiali pena. Et item cū dr̄: non hꝫ hominē: qui eius facta diiudicet supple ad corporalem penam iferēdam. Hec s̄m Alexandrū de ales. Nos diceremus q glo. loquit̄ pro tempore dicendum: in quo nō erat data potestas sp̄ualis: que data est in nouo testamēto. Illo eni tempore in tēporalib⁹ subiecta erat potestas sp̄ualis terrene potestati: vt infra dicetur. ¶ Ad scđam de canonica Petri: r̄ndetur negādo cōñam. Et rō est: qr cum dicitur: q rex precellit: intelligitur in suo ordine: respectu terrene ptātis in regno: nō in comparatione sp̄ualis. ¶ Ad tertiam respondetur negango cōñam. Et rō est: quia s̄m statuꝫ veteris legis: sacerdotalis potestas erat regali inferior: sed non s̄m statum noui testamenti. Sacerdotium enim veteris testamenti carnale erat: et per carnalem ppagationem succedebat: q̄uis esset ordinatū ad diuinū obsequiū. s. diuinū cultuꝫ: et figure sp̄ualis sacerdotij noui testamenti. quod non est per successionem carnalem. Propterea in illa pte: in qua carnale erat: et terrenū: subiectū erat terrene ptāti. s. regali. sic autem non est in nouo.

¶ In festo beati Uincētij magistri in theologia est euāgelium. Nemo accēdit et cē. Luce. xj. Circa quod possunt dis. se. q.

¶ Primo: vtrū doctus religiosus de ordine mēdicantiū cum perfectiōis statu possit gradum magistralem suscipere.

¶ Scđo: vtrū pōt sciri tempus aduentus xp̄i ad iudicium.

a Ad primā. q. vtrū doctus religiosus de ordine mendicātiū: cum perfectiōis statu possit gradum magistralē suscipere. Et videtur q non possit. Mat. xxi. prohibetur: vt discipuli non vocarentur magistri. d. Uos aūt nolite vocari rabi. Unus eniꝫ est magister vester. Ergo videtur phiberi ēt cē. ¶ Secūdo sic. Status perfectionis religiosi stat in paupertate: et humilitate. Sed status magistralis importat honoris statum: vt hec

glo. Mat. iiij. Ergo ⁊c. ¶ In oppo. est q sanctus Vincentius xpi confessor de ordine predicatorum: gradum suscepit magistralem: sine dispendio status sue perfectionis. ita sanctus Tho. ⁊ multi alij. Secundo arguitur ex presenti euangelio. s. vbi dicitur: q nemo accendit lucernam. ⁊ ponit sub modio sed super candelabrum. Sed doctus religiosus est sicut lucerna accensa ad illuminandum alios. Ergo nõ sub modio sȝ sup candelabrum ecclesie est ponendus: magistrali honore decoratus: vt qui ingrediuntur per eius magisterium lumen videant. ¶ Rñdeo dõm: q sicut tangit sanctus Tho. in libro: quem fecit contra impugnantes religionem: quidam dixerunt xpm de vitando magisterium dedisse consilium: ⁊ esse supererogationis opus. q religiosi tenentur ad illa: que sunt superogationis. Concludebãt ergo ex hoc: religiosum cum perfectiõis statu non posse suscipere gradum magistralem. quorum opinio multipliciter ostenditur falsa ⁊ erronea. Primo: quia quatuor precipui doctores ecclesie fuerunt religiosi. sicut patet Augustin⁹. Hieronym⁹. Gregor⁹. Ambrosi⁹. Secundo: quia falsum est q vitatio magisterij cadit sub consilio vel precepto. Abstinere enim ab illis actibus quibus excellens debetur premium sub cõsilio vel precepto cadere non potest. doctoribus autem sicut ⁊ expositoribus sacre scripture promittitur singulare premium. sicut virginibus ⁊ martyribus. Sicut ergo inconueniens esset dicere: q vitare virginitatem: vel martyrium: caderet sub consilio sic est inconueniens dicere: q vitare magisterium: cadat sub consilio: vel precepto. Tertio sic. Non potest dari preceptum vel consilium de eo: quod contrariatur precepto: vel consilio. Sed docere cadit sub precepto: vel consilio. vt patet Mat. vltimo. Euntes docete omnes gentes ⁊c. Et ad Gala. vj. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto. vos qui spirituales estis: instruite illum. in spiritu bonitatis. Ergo in non docendo non potest esse consilium. Quarto: quia. consilia sunt primo per apostolos obseruata. Sed ipsi magisterium ⁊ doctoratum non vitarunt. Dicit enim Paulus. j. ad Thi. ij. Veritatem dico: non mentior: doctor gentium in fide ⁊ veritate. Quinto: dato q sub consilio caderet vitare magisterium. non tamen sequitur: q ad hoc omnes religiosi tenerentur. Non enim omnes qui perfectionis statum profitentur: ad omnia tenentur consilia. sed tantum ad ea: que ex voto se obligant. Dicendum est igitur: q religiosi magis q̃ alij seculares tenendo eorum perfectionis statum: possũt magisterij gradum suscipere. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio ẽ. quia licet christus prohibuerat omnib⁹ ambitionem magisterij ⁊ honoris. non tamen actum magisterij. Vnde Apostolus. i. Thi. ij. vocat se doctorem. dicẽs. Veritatem dico non mentior: doctor gentium in fide ⁊ veritate. Secundo respondetur: q intelligitur esse prohibitum ſm quis dicatur principalis magister. quia solus deus est principalis magister: qui docet omnem scientiam. ⁊ qui illuminat omnem hominem. Homo potest dici magister participatiue: ⁊ minus principaliter: qui tantum docet exterius: aliqua proponendo: ex quibus formantur fantasmata debita: a quibus intellectus agens facilius abstrahit speciem intelligibilem: sicut in sanatione hominis tñ agit principaliter. medicus vero ea administrat: ex quibus natura iuuatur. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: q non interdicitur religiosis honor: qui debetur spiritualibus bonis. sed solum ille: qui consistit in rebus mundanis. Alias enim honor debeatur sacerdotio: ⁊ prelature. nec ad sacerdotium: nec ad prelaturam assumi possent. non ergo prohibetur honor magistralis cathedre: sed ambitio.

D scd̄am.q. vtrū pōt sciri tē pus aduentus xp̄i ad iudiciū sic pceditur. Et videt q̄ sic. ¶ Primo sic. Sicut enī sancti patres expectabant primū aduentū. ita nos secūdū expectamus. Sed sancti patres sciuerūt tp̄s aduentus primi: sicut per numerū ebdomadarū: que describūtur Danielis.ix. Ergo videt: q̄ ⁊ nobis est possibile scire tempus secūdi aduent⁹ determinatū. ¶ Scd̄o sic. Per signa deuenimus in cognitionē signatoꝝ. Sed de iudicio multa signa describūtur: Ergo in cognitionē illius temporis possumus deuenire. ¶ Tertio sic ꝭm August. in fine de ciuitate dei. sexta etas currit ab aduētu xp̄i: vsq₃ ad finē mūdi. Sed sciri pōt quātū precedētes etates durauerūt: Ergo sciri pōt quātū ista etas durare debeat: per cōparationem ad alias. ¶ Quarto sic. Magnū ⁊ paruum: diuturnū ⁊ breue: relatiue dicunt de vno: p cōparationē ad aliud. Sed tp̄s illud: qd̄ est ab aduentu Christi vsq₃ ad finē mūdi: dicit esse breue: vt patet. i. Cor. vij. Tp̄s breue ē. Et in eodem. x. Nos sumus: in quos fines seculoꝝ deuenerunt: ⁊. i. Jo. iiij. Nouissima hora est. Ergo hoc dicit p cōparationē ad tp̄s precedens. Ergo saltem hoc videt sciri posse: q̄ multo breuius est tp̄s ab aduentu xp̄i: vsq₃ ad finē mundi: q̄₃ a principio mūdi: vsq₃ ad xp̄m. Hoc arguitur: quia magister Vincentius cuius festum hodie agitur: videbat hoc asserere. ¶ In opposi. ē illud quod dicitur Math. xxiiij. de die ⁊ illa hora: nemo scit nec angeli celoꝝ. Secūdo sic. Si deberet aliq̄bus reuelari: pcipue reuelatū fuisset querētibus apostolis: q̄ doctores totius mundi instituebant: Sꝫ eis de finali aduentu dn̄i q̄rentibus responsum est. Ait enim. Nō est vestrū nosse tempora: vel momenta: que pater posuit in sua potestate: ergo multo minus ē alijs reuelatum. ¶ Rn̄deo dicēdū: sub ista pclusiōe: q̄ tp̄s determinatū futuri iudicij non pōt cognosci ab aliquo puro homine. A solo enim deo: ⁊ hoie xp̄o cognoscit. Probat enī ista pclusio intā scdm̄ Tho. in q̄stiōibus de potētia dei. q: duplex est modus quo possumus cognoscere futura. s. p cognitionē naturalē: ⁊ p reuelationē. Naturali qdē cognitione cognosci nō pōt determinate finis mundi. q: eius nō est alia cā nisi volūtas diuina: quā qdē cām naturali cognitiōe cognoscere nō possum⁹. Per reuelatiōeꝫ aūt lꝫ sciri posset: si d̄s vellet reuelare: nō tn̄ pgruū eēt: q̄ reuelaret nisi hoi xp̄o. Et hoc: q: finis mundi nō erat nisi cōpleto numero electoꝝ. cuius complemo est quedaꝫ executio totius diuine predestinationis. Unde non competit reuelationem fieri de fine mundi: nisi ei: cui fit reuelatio de tota predestinatione diuina scilicet homini Christo: per quem tota diuina predestinatio totius humani generis quodammodo impletur. Unde dicitur Jo. vij. Pater diligit filium: et omnia demōstrat ei: que ipse fecit. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia non est simile de primo aduentu ⁊ secundo: quia primus aduentus Christi nobis parabat viam ad merendum per fidem ⁊ alias virtutes. Et ideo ex parte nostra requirebatur primi aduentus noticia: vt credendo in eum: qui venerat: et per eius gratiā mereri possem⁹. In secūdo aūt aduētu p̄mia reddent p iustis: ⁊ sic ex pte nr̄a nō req̄rit: qd agam⁹: aut qd cognoscam⁹: ꝭ qd recipiamus. Un̄ nō opꝫ cognoscere de trinitate tp̄s illius aduētus. ¶ Ad scd̄am rn̄detur negando pn̄am. Et rō est: q: illa signa posita sunt ad manifestādū: q̄ q̄n q₃ mūdus finiet: nō aūt ad manifestādū determinatū tp̄s: q̄n finiet. Ponunt aūt iter illa signa aliq̄: q̄ quasi a mūdi exordio fuerūt: sic̄ q̄ surget gēs p gētē: ⁊ q̄ terremot⁹ erūt p loca. Sꝫ instāte mūdi fine hec abūdātius eueniūt. Que aūt sit illa mēsura hoꝝ signoꝝ: q̄ an̄ finē mūdi erit: manifestū nobis eē n̄ pōt. ¶ Ad tertiā rn̄det negādo pn̄aꝫ. Et rō est: q: sicut dicit Augu. li. lxxxiij. q. vltima: etas mūdi cōparatur vltime etati ho-

minis: que de determinato nūero annoꝝ non diffinit: sicut alie etates diffiniunt. sed q̄n̄qꝫ tantū durat: q̄ztū sicut oēs alie: vel ēt amplius. Vn̄ ēt ista vltima etas nō pōt determinato annoꝝ ḡnationū nūero diffiniri ¶ Ad quartū r̄ndetur negādo ꝯñam. Et rō ē: q: ex hoc ꝙ dr̄ nouissima hora vel ex silibus locutiōibus: que in scriptura dicunt nō vr̄ aliqua determinata q̄ztitas tp̄is scir̄i. Non. n. illa sunt dc̄a ad significandū breuē horā ipsius tp̄is: sed ad significandū statū mūdi: q est quasi nouissima etas: q̄ q̄zto tp̄e duret: non est diffinitū. Non. n. legi euāgelice alius status succedet: qui ad p̄fectū adducat: sicut ip̄a succedit legi veteri: ꝛ lex vetus legi nature. ¶ Ad vltimū r̄ndetur: ꝙ magister sc̄ūs Vincētius non asserebat determinate finē mūdi. sed verisiliter propter scelera multa regnātia in mūdo: ꝛ propter frequētia signa asserebat breuiter eē.

¶ In festo Marci euāgeliste ē euāgeliū. Ego sum vitis ꝛc̄. Jo. xv. Circa quod possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrū qs fidelis potuit fructum aliquē afferre in p̄n̄ti vita: nisi in xp̄o vite vera mā̄serit: per fidē: ꝛ charitatē nō fictā.
¶ Scd̄o: vtrū btūs Marcus ꝯuenienter inter euāgelistas figura leonis sit designat⁹.
¶ Tertio. vtrū licitū fuit sc̄ō Marco sibi amputar̄ digitū: vt sacerdotio īdign⁹ h̄ret.

A D p̄mā. q. vtrū aliqs fidelis potuit fructū aliquē afferre in p̄n̄ti vita: nisi in xp̄o vite vera mā̄serit: p fidē: charitate nō ficta. sic ꝓcedit̄. Et videt̄ ꝙ sic. ¶ Prio: q: multi qui nō manent in xp̄o p caritatē: faciunt aliquos bonos actus: q sunt boni fructus. dū nudum vestiūt: famelicū pascūt. ieiunāt: ꝛ oratiōes faciūt. Ergo ꝛc̄. ¶ Secundo. Multi q nō manēt per caritatē in xp̄o: docēdo: ꝛ p̄dicādo: faciūt multiplicē fructū in ꝯuersiōe fideliū: vt pꝫ. Ergo ꝛc̄. ¶ Tertio sic. Ois schola docet: ꝙ op̄a extra caritatē ad multa valent: ꝛ videnr̄ mereri aliqd: saltē bona tp̄alia. q: sicut pena ad malū actū. ita se h̄ꝫ p̄emiū ad bonū. Sed nullū malū factū apud deū iustū iudicem est ipunitū. Ergo nec aliquod bonū irremuneratū. Ergo nō manēs in xp̄o p charitatē aliqd merebit̄ per bona que facit. Ergo ꝛc̄. ¶ In oppo. est euangelium p̄n̄s. ¶ R̄ndeo dōm: ꝙ xp̄s ad ostendendū: ꝙ necesse ē manere in eo per fidē ꝛ charitatatē: ad hoc vt qs valeat fructificare opera meritoria vite eterne: comparat se xp̄s per silitudinē viti: ꝛ fideles palminibus dicēdo. Ego sum vitis vera: ꝛ vos palmites. Quasi dicendo. Talis est cōparatio vestrū ad me: qualis palmitū ad vitē. De quibus palmitibus dicit̄ in Ps̄. Extendit palmites suos vsqꝫ ad mar̄. Dicit̄ aūt xp̄s vitis: nō solū q: est fons hūoris: ꝛ virtutis ad fructificādū: sed ēt vt dicit Albertus super Jo. q ministrat humorē eterni ꝛ sp̄ūalis gaudij. q cor letificat. q bonā spei libenter reddit. q seculi tristitiā pellit: q inebriando secularū obliuisci facit. q calorē caritatis ifūdit. Dicendū est ergo: ꝙ palmes nō pōt facere fructū nisi mā̄serit in vite. eo ꝙ fonte hūoris destitutus est. sic nec aliqs fidelis pōt sp̄ūaliter fructificare: nisi mā̄serit in xp̄o: humorē gr̄ae suscipiēs ab ip̄o. Qui v̄o manet in eo per caritatē hic fert fructū multū. Dicit aūt sc̄ūs Tho. sup Jo. ꝙ triplicē fructū fert in vita ista. Primus ē abstinere a p̄cīs. Je. xxvij. Hic ē ois fructus tollat̄ peccatū ꝛc̄. Secūdus ē vacare operibus sanctitatis. Ro. vj. Habebitis fructū vestrū in sanctificatiōe. ꝛc̄. Tertius fructus ē vacare edificatiōi alioꝝ. Ps̄. De fructu operū suoꝝ satiabit̄ terra. Fert ēt fructum quartū in vita eterna. Jo. iiij. Fructū ꝯgregat in vitam eternā. Hic est vltimus ꝛ p̄fectus fructus oium laboꝝ nostroꝝ. Sapiē. iij. Bonoꝝ laborū gl'iosus ē fruct⁹. ¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad p̄mā ꝛ sc̄dam ē vna respōsio: q: aliq in caritate nō existētes: possunt multa opera facere de genere bonoꝝ. Sunt tamen sine charitate īfructuosa quo ad meritū vite eterne: que solū diligētibus

deum repromittitur ſm illud Job.xxxvij. Annúciat de ea amico ſuo: q possessio ei⁹ ſit. Opera aũt que fiunt ſine caritate: infru ctuoſa ſunt quo ad hoc. Sapien.iij. Uacua eſt ſpes eorum: ⁊ labores ſine fructu. ¶ Ad tertiã põt eſſe eadem rñſio: q bona facta ſi ne caritate non ſunt meritoria vite eterne. Et iſta infructuoſa ſunt: quo ad illud: vt di ctũ eſt. Uel ſecundo rñdetur: q duplex dici tur meritũ. ſ. de condigno. ⁊ meritũ de con gruo. Meritũ de cõdigno dr actus: p quẽ efficitur: vt ipſe agens habeat debitum re cipiẽdi. Meritum de ↄgruo dr actus: per quẽ efficitur debitũ dandi in dante: ſm de centiã ipſius. Quoniam aũt in oibus illis: que gratis dantur prima rõ dandi ſit amor. im poſſibile eſt: q aliquis tale ſibi debitũ faci at: qui amicitia caret. Et iõ cum bona tẽpo ralia ⁊ eterna ex diuina liberalitate nobis donantur nullus acquirere poteſt debitum recipiẽdi aliqđ illorum niſi per caritatem ad deũ. Et ideo opera extra caritatem facta: nõ ſunt meritoria ex condigno: nec eterni nec tẽporalis alicuius boni apud deum. Sed q: diuinam bonitatẽ decet vt vbicũq3 diſpoſi tionem inuenit: perfectionẽ adijciat. Ideo ex merito cõgrui dicitur aliquis mereri ali qđ bonum per opera extra caritatẽ factã. Et ſm hoc opera iſta ad triplex bonũ va lent. ſ. ad temporaliũ conſecutionẽ. Ad diſ poſitionẽ: ad gratiam. ⁊ ad cõſuetudinẽ bo norum operum. Quia tñ hoc meritũ nõ pro prie dicitur meritũ: ideo magis conceden dum eſt: q huiuſmodi opera non ſint alicu ius meritoria: q̃3 q̃3 ſint.

D ſcđam. q. vtrũ btũs Mar

a cus conuenienter iter euãgeli

ſtas figura leonis ſit deſignat⁹.

¶ Et vr q nõ. quoniam beatus Marcus vt dr in vita ſua fuit humilimus ⁊ mitis. Sed hec nõ cõueniũt leoni: qui ſu pbus ⁊ ferox dicit. Ergo nõ ↄuenienter p leonem deſignat. ¶ Scđo. Beatus Mar cus ſcripſit de oib⁹ factis xpi: de quib⁹ alij euangeliſte. Ergo nõ magis debuit deſigna ri per leonẽ: q̃3 per aquilã: vel hoiẽm: vel bouẽ. ¶ In oppoſi. eſt illud Eze.i. Facies leonis a dextris ipſorum quatuor. ¶ Rñdeo dicẽdũ q beatus Marcus ↄuenienter deſi gnatus ⁊ figuratus eſt per leonẽ. Pro quo notandũ: q per quatuor facies quas vidit Ezechiel ꝓpheta in animali vno: deſignan tur quatuor euangeliſte: ſiue quatuor euãge lia ab eis deſcripta de dño noſtro ieſu xpo. Et ſicut in facie hois. deſignat euangelium Mathei: ſic in facie leonis deſignatur euã gelium Marci. Circa qđ ↄſiderãdũ ẽ q lʒ Marcus de oibus xpi factis ſcripſit: ſicut ⁊ alij. tñ ſpãliter verſatur: ⁊ imoratur circa reſurrectionẽ: ⁊ regnum xpi qđ aſſecutus eſt in ſua benedicta reſurrectiõe: ſm q di xit aplis imediate poſt reſurrectionẽ ſuam. Mat.xviij. Data ẽ mihi ois ptãs in celo ⁊ in terra. Qđ quidẽ regnũ p leonẽ cõue nienter deſignat: q eſt rex aialiũ: vt dic Iſi do. libro. Ethimologiarum.xij. Et ideo mate ria circa quã ſpãliter moratur: euãgelium Marci: deſignatur in noie leonis. Et hoc ꝓpter tria: que in reſurrectiõe xpi reperi untur: ⁊ ꝓprietatibus leonis aſſimulatur. Primũ ẽ reſurrectiõis efficiens principiũ qđ in alijs hoibus eſt extrinſecum. Sed in xpo fuit extrinſecũ: vt ſm q ipſe dicit Jo. x. Ptãtem habeo ponẽdi aiam meã: ⁊ ite rũ ſumẽdi eam: qui ꝓpria virtute ſurrexit. ⁊ ſilr hmõi in ꝓprietate leonis reperit. Dormit enĩ oculis aptis: vt dicit Iſidorus: vbi ſupra. Licet aũt caro xpi in ſepulchro dormierit per verã mortẽ: ⁊ aie ſeparationẽ. tñ diuinitas vtriq3 coniũcta vigilabat: ſm q dicit Cant. vij. Ego dormio: ⁊ cor meum vigilat: ꝓprietate ⁊ virtute hmõi diuinita tis: ſic vigilantis ſurrexit a ſomno mortis. Unde põt exponi: qđ dicit Jere.iiij. Aſcẽ dit leo de cubili ſuo. q: xps qui eſt leo de tri bu iuda: de ſepulchro aſcendit virtute pro pria. Secundo aſſimilatur leoni: ꝓpter tem pus ⁊ modum. q: reſurrectio xpi facta eſt poſt triduum: quod tñ accipitur per ſynec dochẽ. ita ſimiliter leo natus de nouo: tri

bus diebus dicitur dormire: sm Isidorum vbi supra: ⁊ postea fremitu ⁊ rugitu patris excitatur. sic xps post triduum dormitionis in sepulchro. virtute dei patris fuit excitatus a mortis somno: sm q dicitur Act.iij. Hunc deus suscitauit a mortuis ⁊c. Et ideo de hoc potest exponi illud Genesis.xlix. Catulus leonis iuda. Et sequitur Requiescés accubuit vt leo.s. in sepulchro. Et subditur. Quis suscitabit eum de somno mortis: post triduum. Ad quod potest responderi. Deus pater: vt pz ex predictis. Tertio assimilatur resurrectio leoni: propter affectuz imperum. q: licet xps ante resurrectionez humilis ⁊ subiectus apparuit. tamen in resurrectione sua dñium omnium optinuit sz q dicit Apostolus ad Phi.ij. Humiliauit semetipsum. factus obediens vsqz ad morté: mortem aút crucis. Propter quod ⁊ deus exaltauit eum. ⁊ donauit illi nomen quod é super omne nomen vt in nomine iesu omne genu flectatur: celestium: terrestrium: ⁊ infernorum ⁊c. In leone inuenitur huiusmodi similitudo: in quantum rex animaliú vt predictum est. Et hoc est quod dr Apo. vij. Uicit leo de tribu iuda: q: per suam benedictam passionem ⁊ resurrectionez subiecit sibi omnem creaturaz. ¶ Ad rões in opp. ¶ Ad primá rñdet negando ɔñam. Et ro é: q: hic non accipitur causa significationis: seu figurationis ex parte conditiõis persone designate per leonem. sed ex parte materie scripture: siue de qua loquitur in euágelio principaliter: siue specialiter. ¶ Ad secundam pz responsio: ad idem: q: ɔña non valet. q: licet euangelium Marci de omnibus factis xpi loquitur: tñ spáliter versatur circa resurrectioné xpi ⁊ regnú eius.

a

Ad tertiam questionem: qua q̄ritur: vtrum licitum fuit sancto Marco amputare digitum: vt sacerdotio indignus haberetur. Et videtur q sic. ¶ Primo sic. Ex ista historia sua in qua legitur: q sic fecit: ⁊ tamé non reprobatur de hoc. ¶ Secúdo sic. Occidere ipsum est magis qz mutilare. Sampson autem se interfecit: vt habetur Iudicum.xvj. ⁊ tamen numeratur inter sanctos ad Hebre.xi. Ergo licitum est mutilare se ipsum propter aliquam causam. ¶ Tertio sic. Minus bonum est contemnenduz propter conseruationem maioris boni. sicut ad conseruationem vite aliquis proiecit merces in mari. Sed virtus castitatis est ma⁹ bonum: qz membrum corporale. Ergo licite potest aliquis sibi scindere virilia ꝓpter conseruationem castitatis. ¶ In oppositú arguitur per illud quod di.lv. Si quis amputauerit sibi virilia: clericus non fiat: quia homicida sui est. ¶ Respondeo. Quelibz pars corporis ordinatur ad totum: cuius pars est. Et ideo de ipsa ordinandum é: prout respicit bonum totius corporis. Et vlterius: prout respicit bonum hominis: ⁊ communitatis. quia sicut pars corporis ordinatur ad totum corpus: sic corpus ad hominé cuius pars est: ⁊ vnus homo. ad totam cómunitatez. Igitur si membrum aliquod sit nociuum corpori: vtpote propter aliquam egritudinem: vel turpitudinem: est aliorum membrorum corruptiuum. tunc est conclusio prima: q licite potest abscindi ne inficiat alia membra. Et hoc ab eo: cuius est: si habeat. artem medicandi. vel ab alio de voluntate eius: quia cuilibet cómissa est cura salutis sui corporis. sicut ⁊ homicida ⁊ raptor per iudicem licite occiditur: ⁊ a cómunitate hominuz abscidittur: in quantum eius vita esset in nocumentum cómunitatis. quia iudic. bus cómittitur salus cómunitatis. Si autem membrum sit sanum: tunc est secunda conclusio: q regulariter non est licitum alicui seipsum mutilare. Et hoc probatur sic. Primo: q: homo naturaliter amat seipsum: ⁊ per ɔñs omnia: que sunt de integritate ipsius. Et ideo mutilare seipsum: est cótra charitatez: quá quilibet tenetur habere ad seipsuz. Secúdo sic. Nó sñter é ps communitatis. Ergo inferre sibi nocumétum p mutilationem est agere contra cóe bonuz.

Tertio. Deus est institutor nature: instituendo membra eius. Et ideo mutilans seipsum agit contra deum. Tertia conclusio: quod in casu licitum est. videlicet ex precepto dei occulto: quod dicitur instinctu spiritus sancti. Patet conclusio. quia deus est auctor nature: et dominus vite: et mortis humane. Et per consequens omnium membrorum. Et ideo: si precipit homini sibi auferre vitam: vel membrum aliquod: non solum licitum sed etiam debitum est hoc fieri. Et hoc modo dicit sanctus Tho. in secunda secunde. q. c. lxxxvij. ar. ij. quod credibile est: quod beatus Marcus hoc quod digitum sibi amputavit: ex instinctu spiritus sancti fecit: sine quo licet alicui sibi manus iniicere. Hoc modo sanctus Tho. ponit in secunda secunde. q. lxiiij. ar. vij. dicit Augu. j. de Civi. dei: quod non Sampson aliter excusatur: quod seipsum cum hostibus ruina domus oppressit: nisi quia latenter spiritus sanctus hoc iusserat. qui per illum miracula faciebat. Et eandem rationem assignat: de quibusdam sanctis feminis: tempore persecutionis que seipsas occiderunt. De quibus ecclesia memoriam facit. ¶ Ad rationes in contrarium. ¶ Ad primam de sancto Marco. ¶ Ad secundam de Sampson patet responsio ex dictis. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam. Et ratio est: quia illud assumptum in maiori: ut dicit sanctus Tho. est intelligendum: quando aliter provideri non potest. quia saluti spirituali semper potest aliter subveniri quam per membri precisionem: quia peccatum subiacet voluntati. Et ideo in nullo casu licet membrum abscindere propter quodcumque peccatum vitandum. Unde Criso. exponens illud Mat. xix. sunt eunuchi: qui seipsos castraverunt propter regnum celorum dicit: non membrorum abscisione. sed malarum cogitationum interemptione. Maledictioni est obnoxius. qui membrum abscindit: et ei que homicidarum sunt: talis presumit.

¶ In festo sancti Petri martyris de ordine predicatorum est euangelium. Si quis vult post me etc. Mat. xvj. Circa quod possunt dis. se. q.

¶ Primo: utrum ad consecutionem eterne beatitudinis sit necesse abnegare semetipsum et tollere crucem suam: et sequi xpm.

¶ Secundo: utrum beatus Petrus martyr dicatur triplici aureola donatus.

D primam. q. utrum ad consecutionem eterne beatitudinis sit necesse abnegare semetipsum: et tollere crucem suam: et sequi xpm Et videtur: quod non. ¶ Primo sic. Ad consecutionem vite eterne necesse homo debet diligere seipsum. Ergo non abnegare. Consequentia videtur bona. quia ista duo videntur esse contraria. Antecedens est manifestum: quoniam si diligere proximum cadat sub precepto: illum diligere debeo: sicut meipsum. Ergo sub precepto cadit: ut quis seipsum ex caritate diligat. ¶ Secundo sic. Dicitur ad Ephe. Nemo unquam carnem suam odio habuit. Nam homo naturaliter diligit vitam suam corporalem. Ergo ad consecutionem vite eterne non est necessarium abnegare seipsum. ¶ Tertio sic. Mat. xj. dicitur. Iugum meum suave est: et onus meum leve. Sed hoc non videtur stare cum hoc: quod oporteat sumere crucem: ad consecutionem vite eterne. ¶ In opp. est euangelium presens. ¶ Respondeo dicendum: quod vera est sententia domini. Tria enim sunt: ut dicit Criso. ad eundem post xpm. Primum est abnegatio suiipsius: secundum partem sensibilem. i. voluptatum carnalium: et temporalium abnegatio. Secundum est crucis susceptio. Tertium est imitatio. Primum notatur cum dicit si quis vult post me venire abneget semetipsum. et dicit Criso. quod loquitur per similitudinem. ut si haberes filium: et videres eum male tractari: si non curares: tu abnegares sic si vis sequi passionem domini oportet te quod abneges te. i. pro nihilo reputes. Ps. Factus sum sicut homo non audiens et non habens in ore suo redargutiones. Secundum est ibi: et tollat crucem suam. i. paratus sit animo pati crucem: sive mori morte acerbissima et turpissima propter xpm: ut ipse pro te fecit. secundum illud morte turpissima condemnemus eum. Unde homo debet esse paratus pati: quan-

cũq3 mortẽ ,ppter deũ. Tertium tãgitur ibi ꝛ sequaꝛ me. Et ad hoc xp̃s ratione ĩducẽs subdit. Qui enim voluerit animã suã saluã facere ꝑdet eã. Hoc autez põt dupliciter intelligi. Perdere eni põt habere duplicẽ significationẽ. Uno modo idẽ est: q amittere. Et in isto sensu cũ dicit perdet eã: subintelligendum est: in alia vita. Quasi diceret. Qui voluerit aĩaz suã saluã facere .i. delitijs ꝛ voluptatibus occupare in hac vita: quia hoc ẽ vitã suã saluare: ſm opinionẽ carnaliũ: ꝛ talis ꝑdet eã in alia vita: q: obligat eã ad penã inferni. Alio mõ ꝑdere idẽ ẽ: q destruere: Et tũc cũ dicitur ꝑdet eã subintelligiꝛ in hac vita. Et ẽ sensus. Qui voluerit aĩam suã saluã facere: quãtũ ad meritũ vite eterne: ipse ꝑdet eã .i. destruet: corpus laboribus ꝛ passionib⁹ exponendo. Ex qbus sequitur sepatio aĩe a corpore. Et hoc est aĩaz ꝑdere ſm estimationẽ falsaz carnaliũ. licz sit saluare eã scd̃m veritatẽ. Et scd̃m hunc vltimũ sensum sequitur. Qui aũt ꝑdiderit aĩam suã ,ppter me .i. ,ppter deũ: mortẽ sustinẽdo ipse inueniet eã in beatitudine deo fruẽdo. ¶ Ad rõnes in opposi. ¶ Ad p̃mã: rñdetur negãdo ꝯñam. q: abnegare seipsũ ſm exteriorez siue sensibilẽ naturã nõ obtẽperãdo in his: q repugnãt rõni: nõ ẽ ꝯtrariũ ei: qd̃ est diligere seipsuz. vt ẽ ꝓceptũ: q: hoc ĩtelligiꝛ scd̃m naturã rõnalẽ: vt .s. hõ velit sibi bona: q ꝑtinẽt ad ꝑfectiõem rõnis. Amare autẽ seipsum ſm naturã sensibilẽ sibi obtẽperãdo: nõ est vere amare seipsuz ex caritate: ,ppter qd̃ diligere seipsuz naturã exteriorẽ in his: q repugnãt rõni: ẽ vituperabile. Unñ .ij. Thi. dr̃: q in nouissimis dieb⁹ instabunt tp̃a periculosa: ꝛ erũt hoĩes amãtes seipsos. Sz in his in qbus natura exterior: interior cõcordat: ẽ laudabile. Unñ hoc ẽ abnegare semetipsuz .i. affectũ humanuz nõ seq: ſz refrenare: ꝛ subiugare rõi. ¶ Ad secũdã rñdeꝛ negãdo ꝯñam. Et rõ est: q: nõ dicim⁹ q ad ꝯsecutionẽ vite eterne debeamus nos ĩterficere: aut destruam⁹ naturaz: q: nemo carnez suã odio habuit ad Ephe. vij. ſz abnegam⁹ nos .s. sensibilẽ nãm in his q repugnãt ꝛ ꝯtrariantꝛ rõi. vel q: retardãt nos a cõsecutiõe bonoꝝ spũaliũ: refrenem⁹ ꝛ humiliem⁹ rõi: sicut dic. Apostol⁹ .i. Cor. xix. Castigo corpus meũ: ꝛ in ſuitutẽ redigo ꝛc. ¶ Ad tertiã rñdeꝛ negãdo ꝯñaz. Et rõ est. q: lex xp̃i diciꝛ iugũ suaue: ꝛ onus leue diligentibus: q: vt dicit Augu. amor oĩa leuia facit: ꝛ amãti nihil ẽ difficile. Nec hoc repugnat ei: q hõ aĩo sit parat⁹ suscipe mortẽ ꝑꝑ xp̃m: si fuerit expediẽs. Uel crux: de qua ibi: mortificatio carnis: de q Apostolus ad Gala. vij. Qui aũt xp̃i sunt .i. qui spũm dei hñt: carnẽ suã crucifixerũt cũ vicijs: ꝛ cõcupiscentijs suis. passionib⁹ qbus aĩa inclinaꝛ ad peccãdũ. Et q: tales ad hec opa mouenꝛ ex deuotiõe ad xp̃m crucifixũ. idõ signanꝛ dicit Apostol⁹. Crucifixerũt .i. xp̃o crucifixo se ꝯformauerũt affligẽdo carnẽ suã. Unñ ad Gala. ij. dicit Apostolus: vt deo viuã xp̃o: crucifixus sum cruci.

Ad scd̃am. q. q btũs Petr⁹ martir dr̃ triplici aureola dotatus: q: virgo: q: ꝑdicator: siue doctor: q: martir. Queriꝛ vtrũ iste tres aureole ĩ beato Petro martire fuerit eq̃les. ¶ Et dr̃ q nõ: q: aureola ꝟginitatis vr̃ eẽ maior inꝛ alias. Dicit eni Ciprian⁹ de ꝟginibus loquẽs: q illustrior sit portio gregis xp̃i. ¶ Scd̃o. Alijs vr̃: q aureola martirij sit maior. Et hoc dic Beda. ¶ Rñdeo dicẽdũ: q tres aureole in beato Petro nõ fuerũt eq̃les: ꝛ q simpliciꝛ loquẽdo aureola debita: q: martir excellentior ceteris. Pro quo notãdũ iuxta sanc. Tho. in iiij. di. xix. q ꝑeminẽtia aureole: ad aureolã dupliciꝛ põt attẽdi. p̃rio ex pte pugne: vt dicaꝛ aureola potior: q fortiori pugne debeꝛ. Et ꝑ hũc modũ aureola martirꝫ: alijs aureolis supeminet quodãmõ: ꝛ aureola ꝟginitaz alio mõ: pugna. n. martirꝫ ẽ fortior ſm seipsuz ꝛ vehemẽti⁹ affligẽs: ſz pugna carnis ẽ ꝑiculosior inq̃ntũ ẽ diuturnior: ꝛ magis nobis iminet e vicino. Scd̃o ex pte eoꝝ: de qb⁹ ẽ pugna: ꝛ sic aureola doctoꝝ inꝛ oẽs est po-

tio:q: hmôi pugna vsaꝼ circa opera intelli
gibilia: alie vo pugne circa sensibiles pas-
siões. Eminētia q̇ attendiꝼ ex pte pugne: est
aureolis essentialior: q: aureola ſm ꝓpꝛiaꝫ
rōné respicit victoriá ꝛ pugnā. Difficultas
etiá pugne q̇ attendiꝼ ex parte ipsi⁹ pugne:
ē potior: qꝫ illa q̄ attendiꝼ ex parte nostri: in
quātū ē nob vicinior. Et iō simplicit loquē
do: aureola martiꝝ int oēs est potior. Et iō
dr̄ Mat.v. q i octaua btitudine ꝛc. q̇ ad
martires pertinet. scꝫ btī q pſecutioné patiū
tur: oēs alij perficiunꝼ. Propt hoc etiá ec-
clesia in cōnumeratiōe sctōꝝ: martires do-
ctorib⁹: ꝛ vginib⁹ ꝓordināt. Sꝫ q̄ntū ad ali
qd nihil ꝓhibet alias aureolas excellentio-
res esse. Et per hoc pꝫ rn̄sio ad obiecta.

¶ In festo apostoloꝝ philippi ꝛ Jacobi ē
euāgeliū. In illo tpe dixit ꝛc. Nō turbetur
coꝛ vestrū. Jo.xiij. possunt disputari se.q.
¶ Primo: vtꝝ explicite credē misteriū in
carnatiōis xpi sit de necessitate salutis. ¶ Se
cūdo: vtꝝ credē explicite trinitatē diuinaꝝ
psonaꝝ sit de necessitate salutis. ¶ Tertio:
vtrū pōt cognosci vna diuinaꝝ personarū:
nō cognita alia.

AD pmā.q. sic procediꝼ. Et vr̄
q explicite credē misteriū in
carnatiōis xpi sit de necessita
te salutis. ¶ Pmo sic. Nō eni
teneꝼ hō credē ea: q̄ angeli ignorāt: q: expli
catio fidei sit per reuelatiōeꝫ diuiná: q̇ per-
uenit ad hoies mediantib⁹ angelis: vt dicit
Diony.iiij.ce.Jerar. Sꝫ angeli misteriū in
carnatiōis ignorauerūt: vt di̇ē Dio. expo-
nēs illō Isa.lxiij. Quis ē: q venit de edon.
ergo angeli nō tenebanꝼ de hoc hēre fideꝫ
explicitá. ¶ Scdo sic. Sic dicit Dio. viij.
ce.Je. multi etiá de gētilib⁹ an̄ aduentū xpi
saluati sūt. Sꝫ illi nō hēbant fidē explicitam
d redēptoꝛe: q: reuelatio eis nō erat fcā. Er
go ꝛc. ¶ Tertio sic. Aduēt⁹ redēptiōis nō
est d dictamine legis nālis. Sꝫ q erāt i lege
nāli saluabanꝼ: iplētes ea q̇ erāt de dictami
ne legis nālis. Ergo ꝛc. Sꝫ in opp. ē euāge
liū in q̇ xps reprehēdēdo Tho. dicētē dn̄e ne
scim⁹ q̇ vadis: ꝛ viá q̄mo scire possum⁹? ibi
rn̄dens ait. Ego suꝫ via. Et nemo venit ad
patrē: nisi p me. s. i me credēdo: ꝛ mea ope-
ra imitādo. In quo tāgit misteriū icarnatio
nis. ¶ Rn̄deo sic. Illō ꝓpe ꝛ per se ptinet
ad obiectū fidei: p qd hō btitudinē ꝯsequiꝼ.
Via aūt hoib⁹ veniēdi ad btitudinē: est mi
steriū incarnatiōis: ꝛ passiōis xpi. Diciꝼ.n.
Act.iiij. Nō ē aliō nom datū hoibus: i quo
opoꝛteat nos saluos fieri: ergo necessariuꝫ
erat ad salutē: hēre fidē misterij icarnatiōis.
Ad quá fidē diuersimode sc: ēt gen⁹ hūanū
ſꝫ diuersa tpa. In pmo.n. statu an̄ pctm non
opoꝛtebat: ab aliq̇ hoie hēre fidē explicitaꝫ
de icarnatiōis miste. io: ſꝫ qd oꝛdinabaꝼ ad
libatiōeꝫ a pctō. Ista ꝯclusio pꝫ: q: nōdū ser
uit⁹ erat inducta ſꝫ sufficiebat hēre fideꝫ ex
plicitá i cognitiōe dei: vt.s. hō credēt: q deo
ei ꝓuidēt i eis: q̇ necessaria eēnt ei ad salu-
tē. In scdo aūt statu post pctm an̄ aduentuꝫ
xpi: qdaꝫ hēbát fidē explicitá d redēptoꝛe:
qb⁹ reuelatio fcā erat: q maioꝛes dicebanꝼ
qdā: vt minoꝛes: fidē iplicitá hēbant in fide
maioꝝ. Vn̄ eis sacramētū redēptiōis sub fi-
gnis sacrificioꝝ ꝓponebaꝼ. In statu āt post
aduētū xpi: q: iā misteriū redēptiōis ipletū
erat coꝛpoꝛalit: ꝛ visibilit: ꝛ pdicatū oēs tā
maioꝛes: qꝫ minoꝛes tenenꝼ ad explicite cre
dendū. ꝓcipue q̄ntū ad ea q̇ cōiter i ecclesia
solēnizanꝼ: ꝛ publice ꝓponunꝼ: sic sunt arti
culi icarnatiōis. Alias aūt subtiles ꝯsidera-
tiōes circa icarnatiōis articulos: tenenꝼ aliq
magis vel min⁹ explicite credē: ſm q cōue
nit statui ꝛ offō vniuscuiusqꝫ. ¶ Ad rōes in
opp. ¶ Ad primá rn̄deꝼ: q āgeli pmit⁹ de
icarnatiōis misterio edocti sūt: qꝫ hoies: vt
dic Dio. c.iiij. ce. Jer. q̄ntū ad ipaꝫ subam
ei⁹: qd credēdū ē: qꝫuis n̄ q̄ntū ad oēs circū
stātias oiuꝫ articuloꝝ: q̄s postea reb⁹ eueni
entib⁹ cognouerūt. ¶ Ad scdam rn̄deꝼ: q
rō nō ꝓcedit. Tū pmo q: multis gentilib⁹ re
uelatio fcā fuit: sic pꝫ p ea: q pdixerūt. Naꝫ
Job dr̄.xix. Scio q redēptoꝛ me⁹ viuit. Si
billa etiá ꝓnūciauit aliq̇ d xpo vt Aug. dic.
Tū scdo: q: si aliq saluati sunt: qb⁹ nō erat

ctā reuelatio: nō fuerūt saluati absq3 fide me
diatoris: q2 ⁊ si nō habuerūt fidē explicitā
habuerūt iplicitā i diuina ꝓuidentia: credētes
deū eē libatorē hoim: ſm modos sibi placi
tos: ⁊ ſ3 ꝙ aliqb9 veritatē cognoscētib9 ipse
reuelasset: ſ3 illō Jo.xxxviij. Qui docet nos
sup iumta terre. ¶ Ad tertiā rñdetur negā
do ꝯñaȝ. Et rō ē: q2 ꝗ3cq3 ad cognitiōe3 mi-
sterij icarnatiōis nō sufficēt: ꝑ se nā sufficie
bat: nō cū lege scripta: aū legez vero adiun-
etam per gratiam.

a D scḋam. q. sic ꝓcedit. Et vr: ꝙ
credē explicite trinitatē diuinarū
ꝑsonaꝝ nō sit de necessitate salutȝ. ¶ Primo
sic. Dicit. n. Apostol9 ad Hebre. xi. Credē
oꝫ accedētē ad deū: q2 ē. Ergo vr: ꝙ nō opo:
tet credē distinctiōe3 ꝑsonarū. ¶ Scḋo sic.
Cognitio fidei ē necessaria: inq̄ntū nos i fi
ne3 dirigit. S3 ds est finis nr: inq̄ntū ē sum
mū bonū: qḋ ad essentiā ptinet: Ergo vr: ꝙ
sufficiebat d deo credē eēntialia. ¶ Tertio
Sacra scriptura est regula fidei: S3 in scri
ptura veteris testi nō fuit scā exp̄ssa mētio
de trinitate. Ergo nō erat necessariū credē il
lā. ¶ In opp. ē euāgeliū pñs vbi xp̄s resp-
ondēs philippū ait. Tāto tp̄e vobiscū sum:
⁊ nō cognouistis me? Philippe q videt me
videt ⁊ patrē meū. Nō credis ꝙ ego i pr̄e
⁊ pr̄ in me ē? ¶ Rñdeo dicēdū: ꝙ post tp̄s
grē diuulgate tenemur explicite ad creden-
dū misteriū trinitatȝ. Ista ꝯclusio sic dclara
tur. Misteriū xp̄i explicite credi nō pōt: si-
ne fide trinitatȝ: q2 i misterio xp̄i hoc ꝯtinet
ꝙ fili9 dei carnē assumpsit. Itē ꝙ per grām
spūs scī mundū renouauit. Et iteꝝ: ꝙ d spū
scō ꝯcept9 fuerit: ⁊ iō eo mō q misteriū xp̄i
añ xp̄m: fuit qdē explicite creditū a maiori-
b9: iplicite aūt: ⁊ q̄si obūbrate a minorib9 ita
etiā misteriū trinitatȝ. Et iō post tp̄s grē di-
uulgate: tenent oēs: sic dictū ē: ad credēdū
misteriū trinitatȝ: ⁊ oēs q renascunt in xp̄o:
hoc adipiscunt per inuocatiōe3 trinitatȝ: ſm
illud Mat. viii. Eūtes docete oēs gētes ba
ptizantes eos i noie: pr̄is: ⁊ filij: ⁊ spūs scī.
¶ Ad rōes in oppo. ¶ Ad p̄mā rñdetur
negādo ꝯñam. Et rō. ē: q2 Apostol9 posuit
illa: q oportuit explicite credē de deo oi tp̄e
⁊ q ad oēs. ¶ Ad scḋam rñdetur negādo
ꝯñaȝ. Et rō ē: q2 ad dirigendū in finē: nō so
lū oꝫ cognoscē finē: ſ3 ea sine qb9 in finē di
rigi nō pōt: ⁊ iō oꝫ hr̄e explicitā fidez. non
tm̄ de fine: ſ3 etiā d misterio trinitatȝ. q2 sine
diuinaꝝ ꝑsonaꝝ missiōe: i finez btitudis veni
ri nō pōt. ¶ Ad tertiā rñdet vno mō negā
do minorē: q2 i veteri testō multiplicit ē ex
p̄ssa trinitas personaꝝ: sic statī in p̄ncipio
Geñ. vbi ad exp̄ssionem trinitatȝ dr. Facia
m9 hoiez ad imaginē: ⁊ similitudinē nr̄am.
Tū scḋo q2 nō erat necessariū: vt explicite
oēs cognoscerēt misteriū trinitatȝ. Iō nō fuit
positū misteriū trinitatis manifeste in vete
ri testamento: sed velate: vt sapientes crede
re possent.

a D tertiaȝ. q. sic ꝓcedit. Et dr ꝙ
vna ꝑsonaꝝ pōt cognosci alia nō
cognita. ¶ Primo sic. Eēntia di-
uinitatȝ pōt cognosci nō cognita distinctione
ꝑsonaꝝ: sic cognoscebāt phi: ergo etiaȝ vna
ꝑsona: alia nō cognita. ¶ Scḋo sic. Discipu
li hēbant noticiaȝ de xp̄o: ⁊ tñ nō hēbant d
pr̄e. Vñ dic Philipp9 oñde nob patreȝ: et
sufficit nobis. ¶ Tertio sic. Diue persone
hñt distinctos articulos: ⁊ p ꝯñs distinctas
cognitiōes: Ergo vna pōt cognosci: alia nō
cognita. ¶ In oppo. est euangeliū pñs vbi
xp̄s ait. Si cognouissetis me: ⁊ patrē meū
vtiq3 cognouissetis: Et infra. Tāto tempore
vobiscū sum ⁊ nō cognouistis me? Philip
pe qui videt me: videt ⁊ patreȝ meū. Quo
modo tu dicis: ostende nobis patrem? Nō
credis quia ego in patre: ⁊ pater in me est?
¶ Respondeo dicendum: ꝙ quia verba
huiusmodi euangelij sunt aliqua obscura:
sunt aliqua notanda: pro eius intelligētia. P̄
mo notandum: ꝙ ſm Augustinū inter di
scipulos aliqui erant: qui etiam christū ſm
ꝙ erat verbum dei: cognoscebant: quoꝝ
vnus erat Petrus: qui dixit. Tu es Chri
stus filius dei viui. Math. xvi. Alij erant:
q eū vere non cognoscebāt. int quos erat

Philipp⁹. Quãtum ad ꝑmos dixit. Quo
ego vado vos scitꝭ. Quãtũ ꝟo ad scđos di
xit. Nõ cognouistis me. Scđo notãdum: ꝙ
xp̃s dupliciter cognosci poterat. Uel ẜm hu/
manã nãꝫ: ⁊ sic oẽs sciebãt. Et q̃ntũ ad hoc
dixit. Quo ego vado: vos scitꝭ: q: vado ad
patrẽ: quẽ scitꝭ: ꝑ me vobis maĩfestatũ. Uia
aũt ꝑ quã vado: ego suꝫ: quã scitꝭ. Scđo põt
cognosci ẜm diuinã nãm: ⁊ ẜm hãc dicit: et
nõ cognouistis me. Tertio notãdũ: ꝙ nõ est
incõueniẽs: ꝙ vnũ ⁊ idẽ sciri ⁊ ignorari di
uersimode põt. Cognitio. n. humana ꝓcedit
de ipfecto ad ꝑfectũ. vt hẽtur ꝑmo Phisico
rũ: ⁊ iõ illud qđ scit̃ i gñali: ⁊ ꝯfuse: bñ igno
rat̃ i ꝑticulari: ⁊ determinate. Si erat in ꝓ/
posito: q: xp̃i doctrina i quodã gñali ⁊ ꝯfu
so acceperant. Et sic dic̃ xp̃s: eos scire. De/
terminate aũt ⁊ ꝑfecte adhuc nesciebãt. Et
sic Tho. negauit se scire. Propt̃ qđ xp̃s ex
plicat magis i ꝑticulari. Ego suꝫ via: ẜm hu
manitatẽ: q: illa: q gessit in humanitate: sunt
via ꝑducens nos ad gloriã: ⁊ sic vtriqꝫ di/
xit veꝝ: vt dic̃ Albert⁹: xp̃s. n. dixerat: ꝙ se:
q via erat: nouerãt. Tho. aũt negat: q: licet
xp̃m nouerat. tñ de xp̃o sub intẽtiõe vie du
bitabat: ⁊ q̃rit. Sic: q nescit xp̃m: nõ opꝫ ꝙ
cognoscat eũ sub forma veniẽtis. sic ergo di
cit. Nescim⁹ quo vadis: q: lꝫ ꝙ ad p̃ris bti
tudinẽ vadis nõ tñ scim⁹ patrẽ sub rõe ter/
mini: fuĩc finis vie tue: ⁊ iõ nescim⁹ quo va
dis. Dic̃ Jesus. Ecce illuminatio dubitatio
nis. Ego suꝫ via: ꝟitas: ⁊ vita. Uia ꝑ me vt
certũ exẽplũ ꝟtutꝭ trãsitus. ego sum ꝟitas. i.
doctrina in q̃cũqꝫ deuiat̃. Hoc intẽdit ita
vt dic̃ Albert⁹: ꝙ sit via ꝯueniens ꝓbat di
cẽs. Nemo venit ad patrẽ nisi ꝑ me ducen
tẽ: sic via ducit: q: nec ad cognitionẽ patris
venit: nisi ꝑ me. Jo. i. Unigenit⁹ q est i sinu
patris ipse enarrabit: ⁊ dans certã termini
vie ďmõstrationẽ: subiũgit dicẽs. Si cogno
uissetꝭ me ẜm diuinitatẽ quã in opib⁹ ⁊ ope
rũ meoꝝ cognoscẽ facile potuistis ⁊ patreꝫ
meũ: q vn⁹ i deitate mecũ ẽ: cognouiscetis
vtriqꝫ: q: nostra opa indiuisa sunt: sic̃ idiuisa
ẽ virt⁹ ⁊ substãtia: q operamur. Amodo co

gnoscetꝭ eũ. accepto spũ sancto: post resurre
ctionẽ ⁊ ascẽsionẽ meã: q reuelabit vobꝭ oĩa
q dixi vobis. Jo. xvi. Quom venerit ꝑacli
tus: quẽ ego mittã ⁊c̃. ille docebit vobꝭ oĩa:
⁊c̃. Et vidistis eũ: q: videndo me: in quo ẽ
diuina nã: q ẽ ideꝫ: ꝙ pat. vidistis eũ. Qui
eñi misit me: mecũ est. Joãnis. viij. Conse/
quent̃ seqtur dubitatio Philippi: q orit̃ ex
ꝑcedẽti. q. d. ex quo dicis patrẽ eẽ deuꝫ: ad
quẽ vadis ⁊ in quo ẽ termin⁹ nostre btitudi
nis. Ostẽde nobis patrẽ: ⁊ sufficit nobis. Ac
si dicat: ⁊ si nihil vltra q̃rit̃. hoc dixit Phi
lippus: q: patrẽ in rõne patris nõ nouit: licꝫ
in rõne dei. Philippus eñi rudis fuit vt di
cit Albert⁹: q: lꝫ cognouerit deũ i rõne dei.
nõ tñ cognouit sub distinctiõe ꝑsonaꝝ: ⁊ in
digebat illuminatiõe ampliori: ⁊ illã xp̃s sic
doctoribus exhibet dicendo: Philippũ re
darguẽdo: tanto tpe vobiscũ suꝫ: ostendens
vobis viaꝫ: ⁊ patris opatiõẽ: ⁊ ꝟtutem et
substãtiaꝫ: ⁊ ꝑ illa nõ cognouistis me. Ac si
diceret Mirũ est valde: q: q videt me: vi/
det ⁊ patrẽ meũ. s. scđm diuinitatẽ. Et ideo
miꝝ: q: hoc totiẽs a me auditũ nõ cognoui
stis. Surgit q̃stio: q est: ꝙ tãto tpe perfecte
nõ cognouerũt xp̃m. Rñdet̃ iuxta Alber/
tũ super Jo. ꝙ iõ: q: oculi eoꝝ tenebant̃ ve
lamine carnis: ⁊ infirmitatis xp̃i: quo semp
cogebant̃ dubitare: q: ⁊ Petr⁹ aliqñ se cõ
fitebat̃: ⁊ ꝑ aliis dicẽs. tu es xp̃s fili⁹ dei vi
ui. Mat. xvi. tñ iteꝝ ꝓpter ifirmitateꝫ car
nis reabsorbebant̃ ad fidei modicitatẽ. Et
ꝓp illã carnis assumptã infirmitatẽ. semper
patrẽ meliorẽ filio credebant: Et iõ: vt dicit
glo. nec filiũ ꝑfecte cognouerũt: q: nõ oĩ nã
fili⁹ ẽ eq̃lis patri. Et iõ: q patrẽ filio melio/
reꝫ credit: nec filiũ cognouit eẽ filiũ ꝑ nãm.
Et ideo Philippus rephẽsiõe dignus fuit
q: nõ cognouit. Philippe q videt me per
opa eẽ deũ: videt ⁊ patrẽ: q: ds incõmuni/
cabile est nomẽ: ⁊ nã nulli nisi vni ẜm sub
stãtiã ꝯueniẽs: ⁊ ideo q cognouit diuinitatẽ
in filio: cognouit eã ⁊ in patre: q: pat̃ ⁊ fili⁹
vnũ sunt in nã: ⁊ iõ recta ꝯña: q vidit filiuꝫ
districta cognitione: vidit ⁊ patrẽ. Quo in

dicis inquātū Apostol⁹ elect⁹ tot doctrinis imbut⁹ tot reuelatiōib⁹ illūīat⁹: cū sis vn⁹ e illis: qbus dixit Mat. xiij. Uobis datuȝ ē noscē misteriū regni celoꝝ. dicis: ōnde nobis patrē. cū totiēs tibi pat̄ in demōstratiōibus opeꝝ ōnsus sit? Jo. xvij. Pat̄ manifestaui nomē tuū hoīb⁹: q̄s dedisti mihi. Nō credis: q̄ ego in p̄re: ⁊ pat̄ in me ē? Quasi diceret. Hoc miꝝ ē ōnter p̄ habitē illumiatiōis subiūgit p̄fectā rōnē. d. Uerba q̄ ego loquor: q̄ tn̄ hn̄t effectū: q̄ qcq̄d dico statī fit. q̄d nō ōuenit nisi v̄bo dei vobis ad vilitatē vestrā a me ipse nō loquor ꝑuate: q̄a sic effectū nō hērem. Pat̄ aūt ī me manēs ꝑ subam: ipse vt actor fac̄ opa ī me. Sic enī indiuisa est nā. sic indiuisa est opatio. Jo. v. Opa q̄ ego facio ⁊c̄. Nō credis q̄ tu nō loq̄ris tm̄ ꝓ te: s̄ ꝓ oib⁹ alijs: q̄ ego ī p̄re et pater ī me? Quasi. d. Miꝝ ē: si hoc post tāta opa visa nō credis. Alioqn supple si simplicit̄ nō credis sine alio inducēte vos ad fidē: ꝓp opa ipsa credite. loquit̄ oib⁹ apostolis: q̄ illa sufficient̄ vos ad fideȝ inducunt. Istis sic expeditis ꝓ intelligētia sana euangelij. ꝓ rñsiōe ad formā q̄ōnis est notandū: q̄ triplex dr̄ visio: q̄ vr̄: ds a nobis. Una est: q̄ p̄ficit̄ lumine nālis rōis. q̄. p effect⁹ dei: qui sunt q̄daȝ vestigia: surgit ad noticiā aliq̄lem dei. sicut dr̄. Sapi. xiij. A magnitudine spēi creature: poterat eoꝝ creator videri. Et ad Ro. i. Inuisibilia dei: p ea q̄ facta sunt intellecta ōspiciunt̄. Et de tali visiōe ē ōclusio: q̄ ds pōt videri nō itellecta distinctiōe p̄sonarū: sicut Phī ⁊ iudei dicitur hēre noticiaȝ dei. s. q̄ sit: ⁊ q̄ sit vn⁹: ⁊ q̄ sit bon⁹: ⁊ q̄ sit potētissim⁹: ⁊ h̄ mōi. Cū aūt oēs effect⁹ dei respiciūt potētiā ⁊ bonitatē dei: q̄ oia ptinēt ad essentiā dinaȝ: nō ducūt in cognitionē distinctiōis alicui⁹ p̄sonaꝝ. Scd̄a visio est: q̄ hō dr̄ videre aliq̄: q̄ sunt sup̄a intellectum humanū: q̄ lucē fidei: ⁊ reuelatiōis dn̄i nr̄i Jesu xp̄i p spūm p̄ficit in nob. Et ista cognitio aliq̄n p successionem tp̄is creuit: sic dicit Gregorius: q̄ b̄m icremētū tp̄m: creuit scīa scōꝝ patrū. Et aliq̄n hoc ōtingit: vt dicit san. Tho. ex īpotētia: ad ōndendū: q̄ a p̄ncipio totū capere nō p̄nt. Un̄ oȝ humanū intellectū assuefieri ad ea q̄ fidei sunt. Propter q̄d dn̄s discipulis dixit. Multa habeo vobis dicere: q̄ nō potestis portare mō. Jo. xviij. hoc manifeste hēmus in euāgelio. Jo. Nā in p̄nti euāgelio rep̄hendunt̄ apostoli: q̄ nō cognouerūt diuinitatē Christi: nec patrē: sicut visuȝ ē infra. in capitulo. xvij. augmētata fide illoꝝ dicit xp̄s d̄ eis. Nūc cognouerūt oīa: q̄ dedisti mihi q̄ abs te sunt. idest a te ꝓcedētia: q̄ verba q̄ dedisti mihi ab instanti ōceptiōis: quo replet⁹ fui oī cognitione veritaȝ: dedi eis interi⁹: ⁊ exteri⁹ docendo: ⁊ ipsi acceperūt doctrinaȝ xp̄i recipiēdo ⁊ cognouerūt p doctrinā xp̄i: ⁊ p miracula. q̄ h̄mōi cognitio fuit fidei: iō subdit̄ ⁊ crediderūt vere. i. firmit̄ ⁊ stabilit̄: q̄ tu me misisti. Et de tali cognitiōe fuit ōclusio scd̄a: q̄ cognitiōe fidei p̄fecta nō pōt qs videre vnā p̄sonā: alia nō visa. Pȝ ōclusio ex dictis xp̄i dicentis. Si cognouissetis me p̄fecta fidei cognitiōe: cognoscēdo ī me diuinitatē: credendo me nō solū hoīem: s̄ veꝝ deum: vtiqȝ ⁊ patrē cognouissetis. q̄ vnū in diuinitate ē mecū. Tertia visio dei: ē visio intuitiua: q̄ beati vident deū. De q̄ dr̄ Jo. xvij. Hec est vita eterna: vt cognoscant te solū deū: ⁊ quē misisti Jesum xp̄m. Et de tali ē ōclusio tertia: q̄ ē ipossibile videri in diuinis vna personā: alia nō est visa. Pȝ ōclusio ex p̄nti euāgelio. Ait. enī xp̄s. Qui videt me: videt ⁊ patrē meū. Rōne ꝓbat̄ sic. In p̄sona diuina nō intelligim⁹: nisi substātiaȝ: siue nāȝ: que vna ⁊ simplicissima est triū p̄sonaꝝ. nec pōt videri in vna p̄sona: qn eadē videat̄ ī alia. Scd̄o itelligim⁹ relationē. Sȝ relatiua sunt simul nā intellectiua. ua q̄ vnū ē intellectu alteri⁹. vt pat̄ dr̄ filij pat̄: ⁊ fili⁹: p̄ris filius. Ergo ipossibile ē visiōe aptā: q̄ est visio p eēntiā: cognoscē vnā p̄sonā: alia n̄ cognita.

¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad primaȝ r̄ndet̄: q̄ rō ꝓcedit de p̄ma cognitione nāli: q̄ tali nō cognoscit̄ distinctio p̄sonaꝝ in diuinis.

¶ Ad scd̄am r̄ndet̄: q̄ cognitio discipuloꝝ

ad minus Thome et Philippi fuerit iperfecta cognitio: et ideo merito reprehensi fuerunt a xpo. ¶ Ad tertiam rndet negando pñaz. Et rō est: q non oēs articuli sunt sic distincti: vt in eis nō implicet cognitio plurium psonarum: vt cū dr Credo in deū patrē oipotetē: iam intelligit cū patre filius. Itē cū dr et iesum filiū eius: iplicantur due psone: q cōceptus ē de spū sancto. Ecce iplicant due psone. Et ita rō nō pcedit. Tū etiā: q lz in articulo vno nō fiat mentio: nisi de vna persona: nō seqtur q perfecta cognitiōe fidei possit cognosci vna psona: alia nō cognita: q si de patre habeo pfectam fidē. opoztet q cognoscaz de eo: q genuit filiū ab eterno: et ab eo filio processerit spūs sctūs. et sic de alijs. ¶ In festo inuentiōis sancte crucis ē euangeliū. Erat hō ex phariseis etc. Jo. iij. Circa quod possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrū fuerit puenies cōpatio: cū dr sic. Moyses exaltauit serpētē in deserto: ita oz exaltari filiū hois. ¶ Scdo: vtruz sit verū: q nemo ascēdit i celū: nisi q dscēdit de celo: filius: q est in terra. ¶ Tertio: vtrū crux xpi sit adorāda adoratiōe latrie.

AD pmā. q. sic pcedit. Et vr: q nō fuerit puenies cōpatio cū dr. Sicut Moyses exaltauit serpentez in deserto. ita exaltari oz filiū hois. ¶ Primo sic. Christus fuit absqz oi peccato innocētissimus. Et ideo dictus est agnus sine macula: flos cāpi: et liliū etc. Cant. ij. Serpēs est aūt nāliter venenosus. Ergo non vr: ex pte ista puenies cōparatio. Inter cōpabilia semp reqrit aliq pportio: aut anologia. ¶ Secūdo. Idē arguit sic. Christus exaltatus est pcurantib9 iudeis ex malitia eoz. Serpēs exaltatus p moysen ex mādato dñi. ¶ Tertio ex pte effectus: q aspect9 serpētis saluabat a morte corpali tm: filius hois exaltatione a morte aie: et restituit vite eterne. ¶ In oppo. est euāgeliū. ¶ Rndeo dicēdū: q cōueniens fuit cōpatio illa. Christus eni illā fecit. Ergo fuit cōueniēs. Vñ nota: q sicut hētur Numeri. xxi. Populo iudeoz murmuranti 9 dñm et dicenti. Nauseat aia nra super isto cibo leuissimo misit dñs in vltiōem serpētes. Et postmodū cōcurrenti populo ad moysen. et ipso clamāte ad dñm: mandauit dñs i remediū fieri serpētē eneū. Qō quidem fuit in remediū cōtra illos serpentes. Nā pcussi a serpentib9 aspiciētes in eū: sanabant. Et in signū passiōis xpi. q: sicut aspectus spentis sanabat a morte corporali: sic imo multo magis fides Jesu xpi crucifixi: sanaret a morte spirituali: et restitueret vite eterne. voluit mori exaltatus. Primo vt purgaret celestia. Iā. n. per scitatē sue cōuersatiōis purgauerat terrā. restabat p mortē purgare aera. Colo. iij. Pacificans per sanguinē suū: q in celis q in terris. sunt. Secūdo vt triūpharet de dmōib9: q i aere bellū pparant ad Ephe. vj. bz principē aeris: Tertio vt corda nostra ad se traheret. Joā. xij. Ego si exaltat9 fuero oia traham ad me. ¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad primā dicendū: q serpens ille: quē exaltauit Moyses cum esset eneus: venenū nō habuit: s figura fuit serpētis venenosi. sic xps nō habuit pctm: quod est venenum: s habuit similitudinem veneni. i. peccati ex carne passibili. Ro. viij. Misit de9 filiū suū i similitudinē pcti. Et sic cōueniens fuit cōpatio spētis ad xpz in hoc. ¶ Ad scdam rndet negādo pñam: q: solū fcā ē cōpatio rōne dicta: et rōne effect9 seqntj. ¶ Ad tertiā rndet negādo pñaz. Nec oz: q int similia sit oīoda similitudo: q: iā nō eēnt similia: s eadē. Corpalia enim bñ sunt figura siue signa spūaliū: ita est hic. Nā sic fruct9 figuralis serpētis erat: q qcūq3 respiciebāt spētē eneū: liberabant a veneno: et pseruabant vite. ita hic: q respicit filiū hois exaltatū. i. q credit xpo crucifixo: liberatur a veneno peccati. et preseruatur ad vitam eternam.

AD scdam. q. sic pcedit. Et vr q nō sit verū: q nemo ascendit i celū: nisi q descēdit d celo: fili9 hois: q ē i celo. ¶ Pri

mo sic. Ipse filius hominis nō descēdit de celo. Ergo illud nō est verū. Cōsequētia p3. Añs pbat: Aut descēdit scd'm diuinā nām: aut scd'm humanā. Nō scd'm diuinā: q: diuine nō cōuenit descēdere de celo motu locali: q: sic nō remaneret i celo. Nihil.n. localiter motū: remanet. qñ descēdit. Nō etiā descēdit scd'm humanā nām. n. Pz: q: nō descēdit scd'm corpus: sicut heretic9. Valētinus dixit: q xps corpus de celo detulisset: & trāsisset p vginē: nihil ex ea accipiēs: sicut aqua p fistulā. Qd ē cōtra Apostolū. Ro. i. Qui factus ē ei ex semine Dauid: scd'm carnē. Nec etiam descēdit scd'm aiaz: q: sic eēt error Origenis. q dixit aiaz xpi ab initio eē creatā cū angelis: & verbo vnitā. & postmodū de celo descēdisse assumendo carnē de vgine. Sz hoc repugnat catholice fidei: q aias añ corpus extitisse dicit. Nō ergo xps scd'm humanā nām descēdit de celo. ¶ Scd'o sic. Ad Ephe. iiij. Christus ascēdēs in celū: captiuā duxit captiuitatē. i. sctōs patres: qs de limbo eduxerat. duxit i celū. Et tñ isti nunq̄ dscēderūt d celo. ¶ Tertio Idē p3 de Paulo rapto i tertiū celū: q prius ibi nunq̄ fuerat. Et de sctis oibus: qui ascēdūt in celū scd'm illud. ij. Cor. vij. Domū habemus nō manu factā i celis &c. ¶ In oppo. est euāgeliū pñs. ¶ Rñdeo dicēdū: q verū est: qd dicit a xpo q est ipsa veritas. Jo. iij. mētiri nō pōt. Breuis sensus illius verbi xpi ē: q filius hois. i. xps: & mēbra sua q sunt oēs fideles iusti: ascēdūt in celū: q idē filius scd'm diuinā nām descēdit de celo. Pro quo nōndū: q cū in xpo sit vnū suppositū: vel vna ypostasis: vel psonā duaꝝ nāruz: diuine. s. & hūane. Ex q̄cūq3 earū hoc supposi tū noīetur: poterūt ei attribui: & diuina & hūana. Possum9 enim dicē: q filius hois creauit stellas: & q filius dei crucifix9 ē: nō scd'm diuinā nāz: sed scd'm humanā. Filius autez hois creauit stellas scd'm diuinā nām: ita vt de hiis: q de xpo dicunt: nō sit attēdenda distinctio: quātū ad eaz de quo dicūtur. Sed indifferēter & diuina & humana dicunt de deo & hoie: sz vt fiat distinctio quātū ad id: sm q dicūtur: q: diuina dicunt de xpo: sm diuinaz nām: hūana vero sm humanā nāz descēdere de celis dr de filio hoi. : nō sm humanā nā nisi sm diuinā: sm quā puenit ei: añ icarnationē sursū ē. Dr aūt descēdē nō motu locali: sic argumū ēintēdit: sic desinēs eē sursuz in celo: Sz q: assumpsit nām: q̄ ē deorsuz: & nō ad designādū: q descēdit nō motu locali: sz assumptiōe nature iferioris hūane: dicit q descēdit fili9 hois: i. magnū ē factus fili9 hois. Scd'o notādū: q psona xpi aliqñ accipit cū pcisiōe p solo capite: quēadmodū dic Jo. Qui desursuz ē sup oēs est. Aliqñ p toto corpe siue p capite: magnū sunt ei mēbra vnita. vz oēs fideles: existētes i caritate. Et hoc mō accipit hic Jo. iij. cuz dicit Nemo ascēdit in celū &c. Vñ Aug. in lib. de baptismo puuloꝝ. In vnitate ei9: oēs immutādi lenādiq3 ocurrūt: vt ille q descēdit: sit ille: q ascēdit: nō aliud se deputās: q3 corp9 nostrū: vt de ipso & ecclesia veri9 dicat. Erūt duo i carne. Nō ergo sequit. Solus xps ascēdit Nō ergo nos ascēdem9: q: sic dicit glo. nō ascēdūt in celuz: nisi sint mēbra coherentia illi: q est vna psona: hō & dei filius. ¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad pmā rñdetur negādo añs. Et ad pbationē rñdetur: q: descēdit scd'z diuinā nām: eo mō: quo dictū ē: Scd'm vo humanā nām: nō descēdit: sicut bñ argutū est. Vel pōt dici: q scd'z corpus descēdit de celo vt Hylarius dicit: nō q mā corporis xpi de celo descendit: sed q3 virtus formatiua eius de celo fuit. Vñ Augu. ad Orosium dicit celestē dici xpm: q: nō ex humano conceptus ē semine. Et hoc mō exponit Hilarius: vt dicit san. Tho. ¶ Ad scd'am rñdetur: q sancti patres ascendētes cū xpo: fuerūt: & sunt membra eius. iō cum ipso: qui fuit in celo ascenderunt vt dictū ē. ¶ Ad tertiā eadez est rñsio. Propter hoc eniz filius dei de celis descēdit: vt nos faciēdo mēbra sua: ad ascensum celorum nos preparet. Nunc quidem in spe: tandem vo in re. Ad Ephe. ij. Qui suscitauit nos: & cōsedere nos fecit in celestibus.

a D tertiã.q.sic ꝓcedit. Et vr̃ ꝙ crux nõ sit adorãda adoratione latrie. ¶ Primo sic. Nullꝰ piꝰ filius veneratur ↄtumeliã patris. puta flagellũ: quo flagellatus ẽ: vel lignum quo fuit suspẽsus: sed magis abhorret. xp̃s aũt in ligno crucis opprobrissimã morte passus ẽ: ẜm illud Sapi.ij. Morte turpissima ↄdẽnemus eũ. Ergo fideles nõ debet crucẽ venerari: sꝫ magis abhorrere. ¶ Scd̃o sic. Humanitas xp̃i adorat adoratiõe latrie inq̃ztũ ẽ vnita filio dei in ꝑsona: qđ de cruce dici nõ põt. Ergo crux xp̃i nõ ẽ adorãda adoratiõe latrie. ¶ Tertio sic. Crux xp̃i fuit instr̃m passiõis: ita ꝛ multa alia puta clavi ꝛ lancea ꝛ corona spinaꝝ. Sꝫ istis nõ exhibemus cultũ latrie. Ergo vr̃ ꝙ nec cruci xp̃i sit exhibẽdus. ¶ Quarto. Maiorem affinitatẽ hꝫ btã virgo ad xp̃m: q̃ꝫ crux. Sꝫ btã virgo nõ adorat latria. Ergo multo minus crux. ¶ In opp. arguit sic. Reliquie alioꝝ sanctoꝝ venerant eadẽ veneratiõe: qua ꝛ ipsi. Sed crux xp̃i ẽ de reliquijs xp̃i. Ergo adorabit eadẽ adoratiõe: qua xp̃s.s. latria. ¶ Rñ̃o dicẽm: ꝙ honor ꝛ reverẽtia nõ debet nisi rõnali creature: aut sensibili. Insensibili aũt non debet nisi rõne nature rõnalis. Et hoc dupliciter. Vno mõ inq̃ztũ repñ̃tat naturã rõnalẽ. Alio mõ inq̃ztũ ei quocũqꝫ mõ ↄiungit. Primo mõ ↄsueverũt hoies adorare regis imaginẽ. Scd̃o modo eius vestimẽtũ. Vtrũqꝫ aũt venerant homines eadẽ veneratiõe: qua venerant ꝛ regem. Si ergo loqmur de ipsa cruce: in qua xp̃s crucifixus est: vtroqꝫ modo ẽ a nobis venerãda. Vno.s. mõ inq̃ztũ repñ̃tat nobis figurã xp̃i extensi in ea. Alio mõ ex ↄtactu ad mẽbra xp̃i. ꝛ hoc ꝙ eius sanguine ẽ ꝑfusa. Vnde vtroqꝫ modo adorat eadẽ adoratiõe cũ xp̃o.s. adoratione latrie. Et ꝓpter hoc ẽt crucẽ alloqmur: ꝛ deprecamur: q̃si ipsũ crucifixũ. dicẽtes. O crux spes vnica. hoc passiõis tp̃e auge pijs tristitiam: reisqꝫ dona veniã. Si v̄o loqmur de effigie crucis xp̃i: in alia mã. puta lapidis: vel ligni: vel auri: vel argẽti: sic veneramur crucẽ tãtũ: vt imaginẽ.s. adoratiõe latrie. ¶ Ad rõnes in opp. ¶ Ad primã rñ̃det negãdo ↄñam. Et rõ ẽ. q: in cruce xp̃i lꝫ q̃ztũ ad opinionẽ vel intẽtionẽ infideliũ ↄsideret opprobriũ xp̃i. q̃ztũ tñ̃ ad effectũ nr̃e salutis ↄsiderat virtus divina: quia xp̃s ab hostibꝰ triũphavit Colo.ij. Et iõ dicit apostolus.i. Cori.i. Verbũ crucis ꝑeuntibꝰ q̃dẽ stultitia ẽ: his aũt q salui fiũt: virtus dei ẽ. ¶ Ad scd̃am rñ̃det negãdo ↄñam. Et rõ ẽ: q: lꝫ crux xp̃i nõ fuerit vnita verbo dei: in ꝑsona: fuit tñ̃ ei vnita aliquo alio modo.s. ꝑ repñ̃tationẽ: ꝛ ↄtactũ. Et hac sola rõne exhibet ei reverẽtia. ¶ Ad tertiã rñ̃det negãdo ↄñaꝫ. Et rõ ẽ: q: alia rõ ẽ de cruce: ꝛ alijs instr̃is: q: lꝫ q̃ztũ ad rõnẽ ↄtactus mẽbroꝝ xp̃i adoramus nõ solũ crucẽ: sed ẽt oia: que sunt xp̃i. vt lãcea: clavi: ꝛ vestimẽta. ista tñ̃ nõ representãt imaginẽ xp̃i. sicut crux: q̃ dr̃ signũ filij hoïs: qđ appebit in celo. Mat. xxiij. Et inde ẽ: ꝙ imaginẽ xp̃i veneramur: nõ imaginẽ clavoꝝ: vel quorũcũqꝫ alioꝝ. ¶ Ad q̃rtã rñ̃det negãdo ↄñaꝫ. Et rõ ẽ: q: crux xp̃i ẽ imago xp̃i: nõ aũt beata virgo. Preterea crux ꝓut in se ↄsiderat: nõ ẽ capax honoris cũ sit res isensibilis. Sꝫ btã virgo ẽ ẜm se ipsaꝫ capax veneratiõis. Et iõ nõ ẽ silis rõ.

¶ In festo btĩ Jo. ante portaꝫ latinam põnit disputari sequentes questiones.

¶ Primo: vtꝝ btũs Jo. supra pectus dñi recũbẽs: tãtũ ide sapiẽ auxit: vt i figura aqle meruit iter evangelistas designari.

¶ Scd̃o: vtrum btũs Joannes inter martyres debeat connumerari.

a D primã.q. sic ꝓcedit. Et videtur: ꝙ nõ debuit figura aqle designari. sed hoïs. ¶ Altior ẽ visio itellectualis q̃ꝫ sensibilis. Ergo btũs Jo. q̃zto altius de divinis erat locutus: ↄveniẽtius veniebat figurãdus figure nature rõnalis. puta hoïs: q̃ꝫ aqle: q̃ itellectu ꝛ rõne caret. ¶ In opp. ẽ illud. Eze. i. Aqla erat desup ipsoꝝ quatuor. ¶ Rñ̃o ꝙ btũs Joãnes meruit iter oẽs evangeli-

has ꝯuenié̄tius figura aq̄le designari. Nō ē sicut supra: cū de btō Marco fieret dispu-
tatio dictū ē. Euāgeliste sortiti sunt figu-
ras: scđm materias: de quibus spāliter locuti
sūt in euāgelijs. Ut figuratio bti Mathei
ē facta in facie hoīs: q₂ principaliter descri
bit facta ipsi⁹ humanitatis xp̄i. Marci vo
descriptio in facie leonis: q₂ pncipaliter de
scribit ipsius xp̄i regnū. Descriptio Luce
designat̄ in facie bouis. qui est aīal imolati
ōis: q₂ pncipaliter describit ipsius xp̄i sacer
dotiū. ita descriptio bti Joānis ꝯueniēter
designat̄ in facie aq̄le: q₂ pncipaliter descri
bit in xp̄o excellentiā diuine nature. Et ideo
q₂ latissima ē ꝯtemplatus in euāgelio suo:
ꝯueniēter p aquilā est designatus. Habuit
eni bene ꝓprietates: q̄ aquile esse dicunt̄.
Dr̄ primo: q₂ aquila acute videt: ita vt et so
lem intuita irreuerberata acie oculi aspicere
dicat̄. Propter qđ visus acumē. aquila ab
acumine nomē accipiēs vocat̄. Et insup cū
pulli sui sint: sic ꝓbare dr̄. Quū eni ō ouis
egressi: tā p naturā coadunatos hn̄t oculos
quēlibet pulloꝝ ad rotā solis videndā dis-
ponit: et cuiuscūq₂ oculos lachrymari ꝯspe
xit: illū abijcit. Et quē illoꝝ pati solem irre
uerberata pupilla dep̄hēderit: hūc tāq₂
suū fouet: et nutrit. ita btūs Jo. irreuerbera
to sole: ad lumē verbi: qđ Sapie. viij. Can
dor lucis eterne dr̄ se ꝯuertit: et hereticos
hoc lumen aspicere nō valētes: de nido ec-
clesie abijcit: sicut fecit de ebionitis: qui tpe
suo fuerūt dicētes xp̄m eē hoiem pur. Ca
tholicos vo hoc lumē intuentes sincera fide
in eccłie nido: sua doctrina fouet: et nutrit.
Et ideo bn̄ dr̄ de eo Eze. j. Facies aq̄le de-
sup eoꝝ quatuor. Alij. n. euāgeliste hūani-
taté dn̄i nr̄i iesu xp̄i describūt paꝝ se ad di
uinitaté ei⁹ eleuātes. Hic aūt ad eterna di-
uinitatis se attolit. et paꝝ de natiuitate hūa
na se intromittit. Eze. iij. Facies aq̄le exten
ta desup erat. Bn̄ certe extēta desup erat.
q₂ dicit Aug. Si paulo altius itonuisset: to-
tus mūdus nō itellexisset. Et iō dr̄ de eo in
ꝓsa: de ipso tā iplēda: q₂ ipleta nunq₂ vi-
dit tot secreta: purus hō purius. Scđa ꝓ-
prietas aq̄le q̄ ꝯuenit btō Jo. ē: q₂ alte vo-
lat. Qđ vt dicit in ce. Jere. Diony. altiuo-
lū significat diuine ꝯtēplatiōis. Nō. n. Jo.
diuina describit p creata visibilia: in q̄bus
dei iuenit̄ vestigiū. nec describit diuina per
creata inuisibilia: in q̄bus diuina resultant. q̄
si p speculū. Nec describit diuina per enig
mata occultū in q̄bus diuina latēt: a lego dice
p secretū: sed describit ea p ipsuꝫ lumē diui
nū. Et iō altissime volauit. Vn̄ Apoc. viij.
Audiui vocē vnius aq̄le volātis p mediuꝫ
celi. Vnica eni hec aq̄la audit̄ p mediū celi
volare vestigiū: in infimis nō tangēs: et i me
dijs creaturis spūalib⁹: speculū et enigma-
ta trāscendēs. et vsq₂ ad mediū celi trinita-
tis se attolēs: q₂ medie in trinitate persone
hoc ē verbi describit ꝓprietaté et diuinita-
té. Job. xxxix. Ad preceptū euolabit aq̄la: et in
arduis ponet nidū suū. Hanc. n. eleuatiōeꝫ
itellectus facere nō potuit: nisi solus deus:
nec q₂ in arduissimis sic nidū poneret ite-
lectus. Vn̄ in ꝓsa dr̄ de ipso. Volat auis
sine meta: quo nec vates nec ꝓpheta: euo-
lauit altius. Tertia ꝓprietas aq̄le: q₂ in p̄e
ruptis et i locis iaccessis: nidificat. Qđ soli
Jo. cōpetit. P̄erupta eni significat̄ alta di
uinitatis: et psonalis ꝓprietas: q̄ p̄erupta
nō in se: sed q₂ accessus ad ea p viā rōnis p
priatus ē: q₂ rō nō pōt ad illa. et iō inaccessa
dr̄. Ps̄. Mirabilis fcā ē scia tua ex me:
ꝯfortata ē: et nō potero ad eā. Job. ij. In p̄e
ruptis silicibus morat̄: ac iaccessis rupib⁹
i de ꝯtēplat̄ escaꝫ: et de longe oculi ei⁹ ꝓspi
ciūt. Ab altissimis. n. theorijs: rudis itelle-
ctus: ad que rō nō pōt ptingere: et solida di
uinitatis: q̄ sunt quasi refectiōes delectabi-
les ꝯspicit. et de lōge sup ip̄s ad eternitateꝫ
oculi mētis ei⁹ ꝓspiciunt. Et hoc significat̄
p hoc: q₂ Jo. xx. recubuit in cena supra pe-
ctus dn̄i. Vn̄ flueta euāgelij vberi⁹ ceteris
potauit. Ibi. n. nidū posuit Jo. in quo erāt
oēs thesauri sapiētie: et scie abscōditi. Et sic
ꝑꝫ q₂ ꝯueniēter btūs Jo. ratione sapientie
quā de pectore dn̄i potauit: aq̄le figure de-

scriptus ē. ¶ Ad ratione in oppositum ex dictis patet responsio.

D scdaʒ. q. sic pcedit. Et vr: q btūs Jo. euāgelista sit iter martyres nūerandus: licet in pace vitā finiuerit. ¶ Primo ex illo Mat. ij. Calicē qdem meū bibetis. Hoc ē dictū Jacobo ⁊ Jo. Ergo sicut Jacobus ɔnumerat iter martyres. ita ēt btūs Joannes ɔnumerabit. ¶ Scdo sic. Dicit btūs Hiero. in smone de assumptione. Recte dixerim: q dei genitrix virgo: ⁊ martyr fuit: ⁊ q̄uis in pace vitā finierit. Ergo idem pōt dici de beato Jo. ¶ Tertio sic. Martyriū est fortitudinis actus. Ad fortitudinē aūt pertinet: non solum mortē non formidare. sed nec alias aduersitates. vt Aug. dicit in. vj. musice. Multe sunt alie aduersitates preter mortem: quas aliqui possunt sustinere pro fide xpi. sicut carcerem: exilium: flagella: ⁊ huiusmodi. Unde ⁊ btī Marcelli martyriuʒ celebratur: qui tamen fuit in carcere mortuus. Sed beatus Jo. multas huiusmodi aduersitates sustinuit pro xpo. fuit flagellatus cū alijs aplis: fuit veneno potatus. et in feruentis olei dolio missus. fuit in exilium deportatus. Ergo deberet iter martyres cōnumerari. ¶ In opo. vr esse euāgelium pňs. vbi xps dicit Petro. Tu seqre me: s. per viam martyrij. De Jo. vo dixit. Sic eū manere. s. sine falce martyrij volo euʒ manere. ¶ Rňo dōm: q btūs Jo. apud hoies non numeratur inter martires Rō est: q: ad rōnem perfectam martyrij requiritur: q aliquis morteʒ sustineat. Qō patet sic. Martyr dicitur testis fidei xpiane: per quā nobis visibilia pro inuisibilib⁹ contēnenda proponuntur. Ad martiriuʒ ergo pertinet: vt homo testificetur fidem: se opere ostendens cuncta presentia contēnere. vt ad futura ⁊ inuisibilia bona perueniat. Quādiu aūt hominuʒ remanet vita corporalis: nondum opere se ostendit temporalia cuncta despicere. Consueuerunt eniʒ homines: ⁊ consanguineos: ⁊ omnia bona possessa contēnere: ⁊ etiam dolores corporis pati: vt vitam conseruent. ⁊ ita ad perfectam rōnem martyrij requiritur: q aliquis mortem sustineat. Unde Maxim⁹ in quodā libro de sermone dicit de martyre: q vicit pro fide moriendo: qui vinceretur sine fide viuendo. Distinguit auteʒ beatus Bernardus in sermone de inocentib⁹ triplicem spēm martij h. d. Habemus in btō Stephano martirij simul ⁊ operis voluntatem. Habemus solaʒ voluntatē in beato Jo. Soluʒ in beatis inocentibus op⁹. Biberunt omnes hi salutaris calicē. aut corpore simul ⁊ spū: aut solo spū: aut corpore solo. Sic ergo Stephanus martir apud homines: cuius voluntaria passio euidēter apparuit in eo. sic Jo. apud angelos martir. q bus tanq̄ spūalibus creaturis spūalia ei⁹ deuotionis signa inotuerunt ⁊c. Et propter hoc diximus: q Jo. apud hoies nō veniebat numerandus inter martires. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad primaʒ rňdet: q beat⁹ Jo. cū multas passiones sustinuerit: calicem passionis bibit: licet nō sicut btūs Jacobus q gladio fuit occisus. ⁊ ille est inter martires cōnumerandus. non aūt Jo. q sine gladio vitā i pace finiuit. ¶ Ad scdaʒ dicē scūs Tho. q tales auctoritates loquunt de martirio: per quādam similitudinem: ⁊ non de martirio proprie dicto. ¶ Ad tertiā rňdet negando ɔňam. Et rō est: q: fortitudo principaliter consistit circa pericula mortis. circa alia aūt consequenter. Et ideo nec martiriū pprie dr p sola tollerātia carceris. aut exilij: vel rapina diuitiaʒ: nisi forte pʒ q ex his seqt mors sic de btō Marcello ɔuenit

¶ In festo beati Barnabe apli est euāgelium. Hoc est preceptum ⁊c. Jo. xv. Circa quod possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrū maiorē delectationem pōt qs habere q̄ʒ mori pro amicis.

¶ Scdo: vtrū btūs Barnabas moriēdo p xpo: fecerit actū maxime perfectionis.

D primā. q. sic pcedit. Et vr q maiorē dilectionē pōt qs habe-

re: q̃z mori pro amicis. ¶ Primo sic. Ma
ioris dilectionis signũ ẽ: q̃ quis aĩam suaz
ponat ꝑ inimicis suis: q̃z ꝑ amicis. Patet
cũ ibi sit maior difficultas: que ꝑtiet ad vir
tutem: q̃ est circa difficile: q̃z circa dilectio-
nẽ ꝑximi. ¶ Secundo sic. Ad Ro. v. dr̃.
Cõmẽdat deus suã caritatẽ in nobis rc̃. i.
oñdit se nos maxime diligere: q̃ cũ adhuc
essemus pctõres: ⁊ per ꝯñs impij: ⁊ inimici:
passus ẽ ꝑ nobis. Ergo rc̃. ¶ In oppo. ẽ
euangelium in quo xp̃s loquit̃. ¶ Respõ
deo dicẽ: q̃ verũ est: qđ xp̃s dicit: q̃ in or
dine diligibiliũ quatuor ordinata sunt. s. de-
us. anima nr̃a. ⁊ aĩa proximi. ⁊ corpus pro-
priũ nostrũ. Et ideo cũ caritas sit ordinata
pro ipso deo: qui est primũ: ⁊ ꝑximũ diligi
bile: ex caritate debẽt alia tria exponi: sicut
minus ꝑ minori. ita ꝑ nos ipsos. s. aniam ⁊
corpus ⁊ proximos dare debemus. Pro
aĩa vo ꝑpria debet ꝑximus ⁊ ꝑpriũ corp⁹
contẽnẽ. Pro salute aĩe proximi: debz vita
corporalis exponi. Et iđ cũ vita corporalis
sit potissimũ: quod post aĩam habemus. iđ
potissimũ est ipsam exponere: ꝑpter proxi
mũ: ⁊ maximũ dilectiõis signum. Et sic pz.
¶ Ad rões in oppo. ¶ Ad primaz rñdet̃
negando ꝯsequentiã. Nã dilectio amici bz
se ꝯsiderata est feruentior ⁊ melior q̃z dile-
ctio inimici. Et ad ꝓbationem dicimus: qđ
plus facit ad rõnem meriti ⁊ virtutis bonũ
q̃z difficile. Unde non opz: qđ omne quod
est difficilius: sit magis meritorium. sed q̃
sicut est difficilius: ita ẽt sit melius. ¶ Ad
scđam rñdet̃ vno modo: q̃ illud ideo ostẽ-
ditur contrarium. Tum pmo. q̃ xp̃s nõ po
suit animã suam pro nobis inimicis: vt ini-
mici remaneremus: sed vt amicos efficer-
ret. Tum scđo: q̃ ipse mortuus est pro ami
cis: qui licet non essent amici: quasi amãtes
erant tamen amici: vt amati. Uel dicendũ
vt dicit Albertus sm̃ Augu. q̃ amicus hic
dicit̃. qui habilitate ⁊ habitu amicus est: ⁊
qui est amicus actu. Et sic xp̃s nõ ẽ mortu⁹
nisi pro amicis: q̃ ẽt qui inimicus est actu:
habilitate est amicus: sicut Paulus: anteq̃z
conuerteretur.

D scđam. q. sic ꝑcedit̃. Et vide
a tur: q̃ Barnabas moriendo ꝑ
xp̃o fecit actũ maxime perfecti
onis. ¶ Prio sic. Martirium
non ẽ actus maxime ꝑfectionis. Ergo rc̃.
Añs probatur sic. Illud enim ad perfectio
nez vite videtur pertinere: quod cadet sub
consilio: quod. s. non est de necessitate salu-
tis. Sed martirium est de necessitate salu-
tis. Dicit enim Apostolus ad Ro. x. Cor-
de creditur ad iusticiam. ore aũt confessio
fit ad salutem. ¶ Scđo sic: Ad maiorẽ per
fectionem pertinẽ videt̃: q̃ aliquis det ani
mã suã: qđ fit per obediẽtiã: q̃z q̃ deo det
ꝑprium corpus: qđ fit per martirium. Uñ
Gregor. dicit vltimo moralium: q̃ obedien-
tia cunctis victimis preponit̃. Ergo mori ꝑ
xp̃o non est actus maxime perfectionis.
¶ Tertio sic: Melius esse videtur aliis
prodesse: q̃z seipsum in bono conseruare:
q̃ bonum gentis melius est q̃z bonũ vni-
us: sm̃ Philm̃. j. Ethi. Sed ille qui marti
riuz sustinet: sibi soli prodest. ille aũt qui do
cet ꝑficit multis. Ergo actus docẽdi: ⁊ gu-
bernandi subditos: est perfectior quã actus
martirij. ¶ In oppositum est euangelium
pñs. q̃ vbi est maior actus dilection. ibi ẽ
actus maioris perfectionis. q̃ perfectio in
caritate fundatur. Sed maiorem dilectio-
nem nemo habet: q̃z qui ponit animam su-
am pro amicis. Ergo multo magis qui po-
nit pro christo. Secundo Aug. in lib. de sã-
cta trinitate prefert martirium virginitati:
que ad perfectionem pertinet. Ergo videt̃
martirium maxime ad perfectionem perti
nere. Et ita patz: q̃ beatus Barnabas mo
riendo pro xp̃o: actum maxime perfectiõis
fecit. ¶ Respondeo dicendum: q̃ Bar-
nabas moriendo pro christo ex charitate fe
cit actum maxime perfectionis. Pro quo
sciendum est: qualiter martirium sit actus
maxime perfectionis ⁊ q̃ñ non. Pro quo
notãdũ: q̃ de actu virtutis dupl'r loq̃ possu
mus. Uno modo sm̃ speciem ipsius actus

ꝑut compaṙ ad virtutē ꝓxime elicientē ipm ⁊ sic nō pōt esse: q martiriū qd̄ cōsistit i de bita tollerantia mortis: sit ꝑfectissimū inter oēs ṽtutis actus: q tollerare mortē non est laudabile ſm se: ſȝ solū ƀȝ qd̄ ordinaṙ ad ali qd̄ bonū: qd̄ ꝯsistit in actu ṽtutis. puta ad fi dē: ⁊ dilectionē dei. Vñ ille actus ṽtutis cū sit finis: melior est. Alio mō pōt considerari actus ṽtutis ſm qd̄ cōpaṙ ad ꝑmū motiuū: qd̄ ē amor caritatꝫ: ⁊ ex hac pte ꝑcipue ali qs actus ƀȝ: qd̄ ad ꝑfectionē vite ptineat: q vt Apostol⁹ dicit Colo. iij. Caritas ē vincu lū perfectiōis. Martiriū aūt inṫ oēs ṽtuo sos actus maxie demōstrat ꝑfectionē carita tis: q tāto oñditur aliqs amare aliquā rē: q̄ꝫ ꝑ ea rē magis amatā cōtēnit: ⁊ rem ma gis odiosaȝ eligit pati. Manifestū ē aūt: q inṫ alia bona ꝑñtis vite maxime amat hō ipsaȝ vitā: ⁊ ecōtrario maxīe odit ipsaȝ mor tē: ⁊ precipue cū dolorib⁹ corporaliū tormē toꝝ: quoꝝ motu etiā bruta aīalia a maximis voluptatib⁹ abstinēt vt dicit Augu. li. lxxx. iij. q. Et ex hoc pȝ: q martiriuȝ inṫ ceteros actus hūanos est ꝑfectior ſm suū gen⁹: qua si maxime caritatꝫ signū: ſm illud ꝑñtis euā gelij. Maiorē caritatē nemo ƀȝ ⁊c. Btūs aūt Barnabas ꝓ fide xp̄i mortu⁹ est. Erat enī vt diciṫ Act. xi. Vir bon⁹ ⁊ plenus spū scō ⁊ fide. Vñ nō dubiū: qn opus maxime ꝑfectōis fecit: mortē suscipiēdo ꝓ xp̄o. ¶ Ad rōnes i oppo. ¶ Ad ꝑmā rñdeṫ negando ꝯñaȝ. Et rō est: q null⁹ ē actus sub ꝯsilio ca dēs: q in aliquo euētu nō cadit sub ꝑcepto. q̄si de necessitate salutis existēs: vt August. dicit in li: de adulterijs: ⁊ ꝯiugijs. Et iō nō ē ꝑ perfectionem martirij. si in aliquo casu sit de necessitate salutꝫ. Est enim aliqs casus: in quo ꝑferre nō est de necessitate salutis. pu ta cū ex zelo fidei: ⁊ caritate fraterna: multo tiēs leguṅ scī martires spōte se obtulisse martirio. Qd̄ aūt diciṫ. i. Jo. iij. Nos debe m⁹ ꝓ fratribus nostris aīas ponere. Et si milia precepta ſm ꝑparationē animi: sunt i telligenda. ¶ Ad scd̄am rñdetur negando ꝯñam. Et est ratio: q martiriū complectiṫ id: quod summū esse potest in obediētia: vt s. aliqs sit obediens vsq ad morteȝ. Unde patet: q martiriū ſm se est ꝑfectius q̄ȝ obe dientia absolute dicta. ¶ Ad ternā respon detur: q illa rō ꝓcedit de martirib⁹ ſm ꝓ priam speciem actus: ex q̄ nō ƀȝ excellētiaȝ inter oēs actus virtutum: sicut nec fortitudo est excellētior inter omnes ṽtutes.

¶ In festo beati Jo. baptiste est euangeliū Elisabet impletū est tēpus ⁊c. Luc. i. Cir ca quod possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtrū cōuenienter impositū est ei nomen Joā. ¶ Secūdo: vtrū sit verum: q iter natos mulieꝝ nō sit maior Jo. baptista. ¶ Tertio: vtrū sit in vtero matris sancti ficatus.

D primā. q. sic ꝓcediṫ. Et vi detur: q non ꝯuenienter im positum sit Jo. hoc nomē Jo annes. ¶ Primo sic. In ve teri testamēto inueniunṫ alia nomina imposita per spiritum sanctum: lo quentem per prophetas: vt nomen angeli. Malachie. iij. Ecce ego mitto angelū meū: qui preparabit viam ⁊c. Iteȝ nomē vocis clamantis ⁊c. vt Jsa. xl. Ego vox clamantis in deserto. Item nomen luciferi. eo q fuit terminus noctis: ⁊ initium lucis gratie. Er go cum parentes non se cōformant scriptu re sancte: aliud nomen pronūciantes: q̄ȝ spi ritus sanctus per prophetas imposuit. vidē tur errasse: ⁊ inconuenienter nomen Jo. i posuisse. ¶ Secūdo sic. Istud nomen Joā. gratiam signat. Unde interpretatur domi ni gratia. Sed gratia non est facta per euȝ: quia non erat ille lux Jo. i. sed per christum qui erat lux vera illuminans omnem homi nē est facta. Unde Jo. euangelista ait. Gra tia ⁊ vita per iesum christum Jo. i. ¶ Ter tio: Jo. non fuit gratia: Ergo nomē hoc nō conuenienter videtur sibi impositum: quia interpretatio vocabuli non ꝯsonat rei. Añ ꝑȝ. qm̄ talia nomina in abstracto: vt gratia. bonitas: ⁊ sapiētia ⁊ ƀmōi non pñt dici. nisi de eo: qui per essentiam est talis: qui solus

est deus. Alij vo q nõ per essentiã sed ꝑtici
patiue hñt tales ꝑsonas: nõ dicunt abstra-
ctiue: grã: bonitas ⁊c. ſʒ ꝯcretiue gratus: bo
nus: sapiẽs. Ergo vr̃ ꝙ nõ ꝯuenienter nomẽ
Jo. sit ipositũ Joãni bap. ¶ In opp. ẽ euã
geliũ pñs. ¶ Rñsio dõm: ꝙ ꝯuenieter no-
men Jo. baptiste. Probat. q: hoc ipositũ
mãdato angeli Gabrielis apparẽtis Zacha
rie in tẽplo: ⁊ dicẽtis. Ne timeas zacharia:
qm̃ exaudita ẽ oro tua: ⁊ vxor tua Elisabet
pariet tibi filiũ: ⁊ vocabis nomẽ eius Joã
nes. Ubi notãdũ: ꝙ noĩa debent ꝓprietati
bus rñdere. Et hoc pꝫ in noĩbus generũ ⁊
spẽꝝ, put dr̃. iiij. Metha. Rõne. n. quã si-
gnat nomẽ: ẽ diffinitio: q designat ꝓpriam
rei naturã. Noĩa aũt singularia hoĩum: sp
iponunt ab aliqua ꝓprietate eius: cui no-
mẽ iponit. Uel a tꝑe. sicut iponunt nomia
alioꝝ sanctoꝝ his: q in eoꝝ festis nascunt.
Uel a cognitiõe: sic filio iponit nomẽ pa-
tris. vel alicuꝰ de cognatiõe eius: sic ꝓpi
qui Jo. de quo smo: volebãt eũ noĩe uoia-
re patris sui zachariã: non aũt Joãnem. q:
nullus erat in cognatiõe sua: q vocaret hoc
noĩe: vt dr̃ in pñti euãgelio. Noĩa aũt q im
ponunt diuinitus aliqbus: sp significãt ali-
qđ gratuitũ donũ eius diuinitus datũ. sic
Gen. xxviij. dr̃ Abrahe. Uocaberis Abra
hã. q: pater multaꝝ gentium ꝯstitui te. Qr
igit hiõ Jo. dñs collaturus erat munꝰ grẽ
multiplex. ideo ꝯueniẽter ipositũ ẽ ei nomẽ
Jo. angelo ꝓnũciãte patri suo. Habuit aũt
btũs Jo. multiplex munus grẽ. Primo in
ꝯceptiõe. q: in vtero fuit scificatus. Unde
fuit repletus spũ scõ ex vtero mr̃is sue. Lu.
j. Tũ scđo: q: scũs nascit. Tũ q: sterilis pa-
rit. Tũ q: patri loqlã restituit. Unñ Ambr.
Respicite Jo. q̃ta vis sit in eiꝰ vocabulo.
cuius nũcupatio reddit muto vocẽ. pr̃i pie
tatẽ: populo sacerdotẽ. Prio. n. erat tacẽs
lingua. sterilis filio. ꝓuatus officio. Ubi Jo
ãnes nascit: fit repẽte pr̃: ꝓpheta: loquele
vsũ recipit. ꝓlẽ affectio recipit. sacerdotẽ
functio recognoscit. Natiuitas. n. Joannis
multa miraculoꝝ sublimitate refulsit. q: nec
mirũ vt dicit Beda: decebat: vt ille q inter
natos mulieꝝ maior: nemo surrexit: in ipso
mox ortu virtutis iubare clarescerent. Ha-
buit tertio munus grẽ in ꝯuersatiõe: cuius
tãta scitas fuit: ꝙ vt ingt Criso. oium vitã
culpabilem faceret appere. Unñ testimonio
dñi. iter natos mulierũ non surrexit maior
Jo. bap. Mat. xj. Quarto: habuit munus
grẽ in cognitiõe. qm̃ nõ ꝓpheta ſʒ plus q̃
ꝓpheta: dñi testimonio fuit. Mat. xj. Quĩ
to: habuit munus grẽ in ꝑdicatiõe. Unñ aït.
Ego vox clamãtis in deserto: pate viã dñi.
De cuius ꝑdicatiõis fructu dr̃. Math. xi.
Multos filiorum israel ꝯuertet ad dñm de
um ipsoꝝ: ⁊ ipse ꝓcedet ante illum in spũ ⁊
virtute Helie vt ꝯuertat corda patrũ in fi-
lios. ⁊ icredulos ad prudẽtiã iustoꝝ: ⁊ pare
dño plebem prefectam. Sexto: habuit mu-
nus gratie in officioꝝ excellẽtiã. Fuit. n. ba
ptista saluatoris. ꝓco iudicis. ꝓcursor regis.
Septĩo: habuit munꝰ gratie in egressu hu-
ius vite. q: egredit cũ gliosa palma marty
rij. Merito ergo rõne tãtoꝝ: munere gra
tie ꝯuenientissime noĩatus ẽ Jo. ¶ Ad rõ-
nes in opp. ¶ Ad pmã rñdet: ꝙ rõ nõ ꝓ
cedit. q: parẽtes Jo. ꝓcipiẽte angelo dñi: i-
posuerũt sibi hoc nomẽ. Jo. Nec ẽ miruꝫ:
ꝙ vnꝰ ⁊ idẽ ꝓpter diuersas virtutes in eo
existẽtes recipiat noĩa varia. ¶ Ad scđam
rñdet negãdo ꝯñaꝫ. q: nõ dicit Jo. ꝙ ꝑ xp̃ꝫ
gratia scã sit. sed q: ipse multiplici gratia a
deo donatus ẽ. ¶ Ad tertiã eodem modo
rñdet negãdo ꝯñam. Et rõ est: q: Jo. iter ꝑ
tat dñi gratia. vel quo ẽ grã. Et sm̃ hoc ve
re ꝯuenit ei Jo. nomẽ. q: multiplex dei gra
tia: in eo fuit. Põt ẽt scđo dici: ꝙ Jo. dicitꝰ
sit gratia: eo ꝙ tota eius natura absorta est
in gratiã sicut sol dicit lux Gen. i. dixit deꝰ.
Fiat lux. Et sicut hõ carnalis dicit caro: ⁊
spũalis spũs Jo. iij. sic iste nõ solũ gratiosus
sed ẽt gratia noĩatur: q: quasi superabun-
dans: naturam totã absorbuisse videtur: vt
ex vita admirabili suã paret.
B scđam. q. sic ꝓcedit. Et vide
tur ꝙ nõ sit veꝝ: ꝙ iter natos

mulierū nō sit maior Jo. bap. ¶ Primo sic
xp̄s est natus de mliere: iuxta illō Apli ad
Gala. iiij. Natū ex mliere factū sub lege. ꝛ
tñ est maior Jo. bap. Vñ Jo. dicit de eo: q̄
nō sū dign⁹ corrigiā soluere calciamēti ei⁹
¶ Scdo sic: De ꝑphetis ꝛ pt̄riarchis: qui
nati sūt de mlierib⁹: qbus Jo. non vr̄ fuisse
maior. Nā de Abraā dic̄ Aug. q̄ celibat⁹
Jo. nō p̄fert ꝯiugio Abrahe. ¶ Tertio ar
guit de aplis: q̄ dicit̄ vt dr̄ ad Ro. viij. pri
mitias spūs hñtes. Et ita p̄ oībus post xp̄m
ꝛ matrē ei⁹ plenitudinē spūs sci hūisse cre
dunt̄. ¶ In oppo. est verbū xp̄i Mat. xj.
¶ Rñdeo: dōm ē: q̄ verbū xp̄i sit verissimū
¶ Ad rōes in oppo. ¶ Ad primaꝫ rñdet̄
q̄ xp̄s ab illa vl̄itate excludit̄: q̄ nō de mu
liere: sꝫ de virgine natus ē. Vñ signāter di
cit. iter natos mulierū nō surrexit ꝛc. q̄ mu
lier cōiter corruptionē sonat. Sꝫ feia sexuꝫ.
Vñ si alicubi repit̄ xp̄s dic⁹ fili⁹ mlieris.
vt in Jo. mulier ecce fili⁹ tuus: ꝛ in aposto-
lo: vbi s̄ sexū noiat: nō corruptionē. ¶ Ad
scdam rñdet̄: q̄ vt dicit Hiero. cū saluator
nr̄ dicit: q̄ iter natos mlierū nō surrexit ma
ior Jo. bap. nō eū p̄tollit ꝑphis: ꝛ patriar
chis: ac ceteris hoīb⁹: sꝫ alios Joāni adeq̄-
uit. Vñ nō sequit̄: vt ait: si alij eorū maiores
nō sūt. Ergo ipse maior ē alijs. Sed Criso.
dic̄: q̄ maior ē alijs. Sꝫ lꝫ apō hoīes s: nō tñ
apud angelos istō argumētū valet. Nemo
isto iter angelos maior. Ergo iste maior oī-
bus. nō tñ valet iter hoīes. Et ratio ē. q̄ in
ter hoīes nō ē ordo s̄m naturā: sed solū sꝫ
grām. Inter angelos aūt s̄m nām. Prete-
rea si dicat̄ maior oībus patrib⁹ veteris te
stamēti: nō ē icōueniēs. Ille. n. maior ꝛ ex
cellētior ē: q ad maius officiū assūptus est.
Abraā. n. maior ē iter patres. q̄ ad ꝑbatio
nē fidei ē assūptus. Moyses vō: q̄ ad offi
ciū ꝑphetie: vt habet̄ Deutero. vlt. nō sur
rexit ꝑpheta vltra in israel. sicut Moyses
Oēs istos p̄cursor dñi excellit in multa ex-
cellētia. q̄ ad maius officiū ē assūpt⁹. Luc.
j. Erit magn⁹ corā dño. Vel pōt sic distin-
gui: q̄ aliquis pōt dici maior dupliciter: vel

q̄ntū ad meritū. ꝛ sic multi pt̄riarche pñt fu
isse maiores aliqb⁹ noui testi. sic dic̄ Aug.
q̄ celibat⁹ Jo. nō p̄fert̄ ꝯiugio Abrahe. ꝛ
itelligēdū ē quo ad meritū. q̄ vt dicit scūs
Tho. in s̄a s̄e. q. xv. ꝛ q̄ Abraā hūit aīm
sic dispositū: vt parus eēt v̄ginitatē s̄uare:
si eēt tps ꝯgruū. ex quo meritū ꝯtinētie cō
iugalis in ipo eq̄tur merito ꝯtinētie virgina
lis in Joāne: respectu p̄mij subalis: nō re-
spectu p̄mij accn̄talis. Hec scūs Tho. vbi s̄
Alio mō pt̄ dici maior sꝫ statū: cōpādo sta-
tū ad statū. sic v̄gines meliores sūt ꝯiugatꝫ.
Hoc mō nō: s̄ p̄ tñ merito. ita q̄ qlibet v̄go
melior sit quolibet ꝯiugato. aut ꝯiugata: sic
Jo. oīb⁹ fuit p̄rib⁹ veteris testi. ¶ Ad ter-
tiā dōm vr̄: q̄ qlibet apostolꝰ s̄m statū fuit
maior Jo. bap. vt vr̄ dicere Criso. Et vr̄ no
bis: q̄ ita sū dōm: s̄m illō Apli: q̄ in arguē
do iductū ē ad Ro. viij. q̄ erāt hñtes p̄mi
tias spūs sci: qō. s. sicut exponit scūs Tho.
spūm scm̄ ꝛ tpe pri⁹: ꝛ ceteris abūdāti⁹ apli
habuerūt: ex quo pꝫ inqt scūs Tho. q̄ apli
sūt oībus alijs scīs quacūqꝫ p̄rogatiua p̄ful
geāt: siue v̄ginitatis: siue doctrine: siue mar
tyrij p̄ferēdi tāqꝫ abūdāti⁹ spūm scm̄ hñtes
Sed pōt aliqs q̄rere. Nūqd pōt qs cona-
ri: q̄ hēat eq̄lē caritatem aplis? ¶ Rñdet
scūs Tho. dōm: q̄ caritas hoīs nō ē a seip
so. sꝫ ex grā dei: q dat̄ vnicuiqꝫ s̄m mēsurā
donatiōis xp̄i: vt dr̄ ad Ephe. iiij. Vnicui-
qꝫ aūt dat̄ grā ꝑportiōata ad id: ad qō eligi
tur: sicut hoī xp̄o data ē excellētissima grā:
q̄ ad hoc ē elect⁹: vt eius nā in vnitate ꝑ
sone: diuīe assumeret̄: ꝛ post eū hūit maxie
plenitudiné grē btā Maria: q ad hoc ē ele
cta: vt esset mr̄ xp̄i. Inter ceteros āt ad ma
iorē dignitatēꝫ sūt electi apli vt. s. imediate
ab ipso xp̄o accipiētes: alijs tradiderūt ea:
q̄ ptinēt ad salutēꝫ: ꝛ sic in eis ecclia quodā
mō fundaret̄. s̄m illō Apoc. xxvij. Mur⁹
habebat sūdamenta. xij. ꝛ noia apostolorū
in eis erant scripta. Et ideo dr̄. j. Cori. xij.
Deus posuit in ecclia. p̄mo qdem aposto-
los. Et ideo de⁹ eis abūdātiorem grām p̄
ceteris tribuit. Hec sanctus Tho. ꝛ sic pro

nunc de ista questione.

D tertiã.q.sic ꝓcedit̃.Et vr̃ ꝙ btũs Jo.nõ fuerit sctificatus in vtero mr̃is. ¶ Prio sic:vt dicit Augu.in ep̃la ad Dardanũ ⁊ Jsi. Regño dici nõ põt in eũ:in quẽ nõ ꝓcessit gñatio. Sꝫ p graꝫ:gratũ facientẽ:fit hõ filius dei: ⁊ ita regenerat̃.Ergo nõ põt hõ sctificari anteꝗ̃ꝫ nascat̃ ex vtero.Et p ↄñs Jo.nõ fuit sctificatus in vtero. ¶ Scõo sic. Sicut peccatũ actuale ↄtrahit̃ ex actu.ita pcm̃ originale ↄ̃hit̃ ex origine. Sed pcm̃ actuale nõ põt remitti.ꝗ̃ꝫdiu hõ stat in actu peccandi. Ergo nec originale pcm̃ põt remitti in puero: in materno vtero exñti: q adhuc actualiter ẽ in origine exñs. ¶ Tertio sic. Mat.iij.sup illo verbo Jo.ad xp̃m. Ego a te debeo baptizari.dicit glo.i.a pcõ originali mundari. Ergo vr̃:ꝙ non fuerit in vtero sctificatus. ¶ Jn oppo.ẽ Luc.j.vbi dr̃ de Jo.ꝙ spũ scõ replebit̃ ex vtero matris sue. ¶ Rño dicendũ:ꝙ btũs Jo. fuerit in vtero mr̃is sue sctificatus. Patꝫ ista ↄclusio. Adhuc de nullo sancto celebrat ecclia festũ natiuitatis. Sed celebrat natiuitatem Jo.Ergo nũc nascẽs sctũs erat. Ergo in vtero sctificat⁹ fuit. Circa quã ↄclusionẽ notandũ:ꝙ sicut de⁹ nõ alligauit potentiã suã reb⁹ naturalibus vt nõ possit preter eas operari:cũ voluerit: qd̃ in miraculosis actibus facit.ita non alligauit virtutẽ suã sacris:vt nõ possit sine sacris ꝫ ministris aliquẽ sctificare.Et ideo aliquos pter legem cõem quasi miraculose in maternis vteris sctificasse legit̃:illos precipue:q imediati⁹ ordinabant̃ ad eius sctissimã ↄceptionẽꝫ.Et ideo mr̃ sctificata credit̃ Jo.bap.q ei in vtero existẽti testimoniũ de dit:⁊ Hiere.q ipsius conceptionem vaticinio expsse ꝓdixit. Nouũ ingt faciet dñs super terrã:mulier circũdabit̃ virũ.Hiere. xxx.ita tñ ꝙ in istis sctificatis ßm gradus ꝓpinquitatis ad xp̃m:fit gradus sctificatiõis. ¶ Ad rõẽs in oppo. ¶ Ad primaꝫ rñdet̃ negando ↄsequentiã.Et rõ est:ꝙ regeneratio spũalis presupponit generationem naturalem:sibi correspondentem.Et ideo generatio spũalis:q fit per ministeriũ hoium in baptismo:ꝓsupponit natiuitatem ex vtero:ꝙ homo in notitiã ⁊ societatem hoium ꝓdit. Sꝫ regeneratio:que fit diuinitus:non ꝓsupponit de necessitate natiuitatẽ in vtero:qua homo a deo creatus formatus est. ¶ Ad scõam respondet̃ negando ↄñam. Et rõ est:ꝙ iam formato puer perfecta aia rõnali infusa:puer non accipit a matre nisi nutrimentũ.peccatũ aũt originale non contrahitur per actum nutritiue sed generatiue. Et ideo non est actũ in ↄtrahendo originale.nisi in ipsa infusione anie.Et ꝓpter hoc nihil ꝓhibet puerũ in statu illo post infusionem:a pcõ originali mũdare. ¶ Ad tertiã rñdet̃ negando ↄñam.Et rõ est:ꝙ illa verba dixit Jo.non ꝙ hr̃et originale peccatũ: q̃ fuerat in vtero matris sctificatus:sed loq̄batur in ꝑsona generis humani:ꝙ añ aduentum xp̃i:licet aliqui essent aliquo modo mundati:quantum ad infectioneꝫ persone per circũcisionem:vel sanctificationem: vt Jo.sed q̃ꝫtum ad culpã ⁊ infectionẽ totius humane nature:nullus mũdatus erat ante passionẽ xp̃i.Uel aliter dici potest: ꝙ hoc dixit.ego a te debeo baptizari. ꝙ sctificati ĩ vtero indigent baptismo xp̃i: vt recipiant caracterem: qui recipitur in baptismo:quo configurentur christo.

¶ Jn festo Jo.⁊ Pauli est euangeliũ. Cauete a fermento ⁊c̃.Luc.xij. Circa qd̃ possunt disputari se.q.

¶ Prio:vtrũ ypocrisis sit pcm̃ mortale.

¶ Secundo: vtrum timere eos q occidũt corpus:sit peccatum mortale.

a

D primã.q.sic ꝓcedit̃.Et vr̃ ꝙ hypocrisis sp sit pcm̃ mortale. ¶ Primo ex euãgelio p̃nti: in quo ait.Cauete a fermẽto phariseoꝝ:qd̃ est ipocrisis:qd̃ manifeste innuit esse peccatũ mortale. ¶ Secundo sic. Dic̃ Hiero. Jsa.xij.in glo.ꝙ in cõparatiõe duorũ maloꝝ:leuius ẽ apte peccare:ꝗ̃ꝫ sctitatẽ

simulare. Ergo 7c. ¶ Tertio sic. Greg. xxxj
moraliũ: q hypocrite ex malitia peccãt. Sz
hoc ẽ grauissimũ: qd ptinet ad pcm̃ in spm̃
scm̃. Ergo hypocrita semp mortalr peccat.
¶ Quarto sic. Nullus meret irã dei: 7 ex
clusionẽ a visiõe dei: nisi ppter pcm̃ morta
le. Sz p hypocrisiz aliqs meret irã dei: sm
illd Job. xxxvj. Simulatores 7 callidi puo
cãt irã dei. Excludit ẽt ipocrita a visiõe di:
sz illd Job. xiij. Nõ venit in ɔspectu ei9 ois
ipocrita. Ergo ipocrisis sp ẽ pcm̃ mortale.
¶ In opp. Hypocrisis ẽ mendaciũ opis:
cũ sit simulatio qdã. Sz nõ oẽ mẽdatiuz est
pcm̃ mortale. Ergo nec omnis ipocrisis.
¶ Rñō dõm p ɔclusiõe: q ipocrisis nõ ẽ
sp pcm̃ mortale: sz qñz sic: 7 qñz nõ. Pro q̃
notãdũ iuxta scm̃ Tho. q in ipocrisi sunt
duo. s. defectus9 scitatis: 7 simulatio illi9. Si
ergo ipocrita dicat ille: cui9 itẽtio ad virtũ
qz: vt. s. aliqs nõ curet scitatẽ nõ hẽre: sz so
lũ scũs appere: sicut ɔsueuit accipi in sacra
scriptura. sic manifestũ ẽ: q ẽ pcm̃ mortale.
Nullus. n. puat totaliter scitate. nisi p pcm̃
mortale. Si ãt dicat ipocrita ille: q itẽdit si-
mulare scitatẽ: a q̃ deficit p pcm̃ mortale:
tũc q̃zuis sit in pcõ mortali: ex quo puat sci
tate vite. non tñ sp ipsa simulatio ẽ ei pcm̃
mortale: sz qñz veniale: qd discernẽdũ ẽ ex
fine: q si repugnat charitati dei vel pximi
erit pcm̃ mortale. puta si simulat scitatẽ: vt
falsã doctrinã disseminet: vt erat ipocrisis
phariscoꝝ a q̃ ipocrisi dicit dñs eẽ cauẽdũ
Uel vt adipiscat ecclesiasticã dignitatẽ indi-
gnus: aut q̃cũqz alia bona tpalia: in qbus fi
ẽ ɔstituit. Si vo finis itentus nõ repugnat
caritati: ẽ pcm̃ veniale. puta cũ aliqs in ipsa
fictione delectat. De quo Phũs dicit. iiij.
Ethi. q magis videt vanus: q̃z malus. Ea
eni ẽ rõ de mẽdacio 7 simulatiõe. Cõtingit
eni, qñz aliqs simulat pfectionẽ scitatis: que
nõ ẽ de necessitate: 7 talis simulatio nec sp
ẽ pcm̃ mortale: nec sp est cũ pcõ mortali. Et
sic pz responsio ad obiecta.

a D scdam. q. sic pcedit. Et vide
tur: q timere eos qui occidunt
corpus: nõ sit pcm̃ mortale. ¶ Primo sic.
Timor nõ ẽ pcm̃. Ergo 7c. Cõseqntia ẽ bo
na. Añs pbat. Timor ẽ passio qdã. Sz pas
siõibus: nec laudamur: nec vitupamur. vt
dicit. ij. Ethi. Qũ igit oẽ pcm̃ sit vitupa
bile: videt q timor nõ sit pcm̃. ¶ Scdo sic
Nihil q nãliter ẽ in hoie: ẽ pcm̃: q pcm̃ ẽ
ɔtra naturã vt Damas. dicit in. ij. li. Sed ti
mere ẽ hoi naturale: vt in. iij. Ethi. habet.
Ergo timor nõ ẽ pcm̃. ¶ Tertio sic. Tior
ẽ i irascibili: q ẽ ps sensibilitatis. Sz i sensibi
litate ẽ tm̃ pcm̃ veniale. Ergo tior ñ ẽ pcm̃.
¶ Quarto sic. Pcm̃ ñ solũ retrahit a pfe
ctiõe: sz a pcepto: sz tior ñ retrahit a pcepto:
sz solũ a pfectione vt dicit glo. Deutro. xx.
Ergo timor nõ ẽ pcm̃ mortale. ¶ In opp.
ẽ euãgeliũ pñs. Nolite timere eos: q occi-
dũt corpus. sic vt ppter timorẽ mortis: hõ
delinet a vitate. ¶ Scdo sic. Pro solo pcõ
mortali debet pena iferni. Sz pena iferni
debet timidis: sm illud Apoc. xxj. Timi-
dis 7 ieredulis 7 extractis 7c. ps erit in sta
gno ignis: qd ẽ pena i ferni. Ergo talis ti-
mor ẽ pcm̃ mortale. ¶ Respondeo dõm
sub certis ɔclusiõibus. Prima ẽ: q timor
aliqñ ẽ pcm̃: aliqñ nõ. Pro cuius ɔclusiõis
notitia: ẽ notãdũ: q aliqd dicit esse pcm̃ in
actibus hũanis: ppter io:diatiõnẽ. Nã bo
nũ hũani actus in ordie quodã existit. Est
hic debitus ordo vt appetitus regimi rõis
subdat: Rõ ãt dictat aliq̃ eẽ fugiẽda: 7 ali
q̃ eẽ pseqnda. Et iter fugienda. qdã dictat
magis eẽ fugiẽda: q̃z alia: 7 similit int pse-
qnda: qdã dictat magis eẽ pseqnda: q̃z alia.
Et q̃zui ẽ bonũ pseqndũ: tãtũ alid ei9 opp.
fugiẽdũ. Inñ ẽ: q rõ dictat: qdã bona magis
eẽ pseqnda: q̃z qdã mala eẽ fugiẽda. Qñ g
appetitus fugit ea: q̃ rõ dictat eẽ sustinẽda:
ne deficiat ab alijs: q̃ magis pseq dz: tior
iordiatus ẽ: 7 hz rõez pci. Qñ vo appetit9
timẽdo refugit id qd ẽ, sm rõez fugiendũ:
appetitus nõ ẽ iordinatus: nec pcm̃. Scda
ɔclusio: q timor talis inordinatus qñqz est
mortale: 7 qñz veniale pcm̃. Pro quo no-
tãdũ: q quãdo iordinatio timoris ɔsistit in

solo appetitu sensitiuo: nō superueniēte ɔsensu rōnis. Appetitus sic nō pōt eē pctm̄ mortale: s₃ solū veniale. Qn̄ vero inordinatio timoris puenit vsq₃ ad appetitū rōnalē: q dr̄ volūtas: q ex li. ar. refugit aliqd nō ɓm rōez talis inordinatio timoris qn̄q₃ ē pctm̄ mortale qn̄q₃ veniale. Si. n. qs pp timorē: q refugit piculū mortis: vel q̄ecunq₃ aliud tpale malū: sic dispositꝰ ē vt fugiat aliqđ phibitū: vel ꝑtermittat aliqđ: qđ sit ꝑceptū in lege diuina: talis timor ē pctm̄ mortale: ꝛ talis timor occidētiū corpora: remouet a scīs in euāgelio: cū dr̄. Nolite timē eos: q occidūt corpꝰ. Propt nullū eni piculū mortis: dēt ꝑtermittere fidē xp̄i. aut aliqđ: qđ in lege diuina ꝑceptū est: alias iordinatio timoris erit veniale. ℭ Ad rōnes i oppo. ℭ Ad p̄mā rn̄det: q timor cōter dicꝰ ɓm suā rōnē: iportat vliter fugā. Un̄ quātū ad hoc: nō importat rōnē mali vel boni. Et similit est de q̄libȝ alia passiōe. Et iđ phūs dicit: q passiones nō sunt laudabiles: nec vituperabiles: q. s. nec laudant nec vituperant: q irascant vel timēt: sed q circa hoc aut ordinate se hābēt. ℭ Ad scđam rn̄det: q mala qbus hō resistere nō pōt ex quoꝝ sustinētia nihil boni ꝓuenit: hoi rō dictat fugienda esse. Et iđ timor taliū nō est pctm̄ ℭ Ad tertiā rn̄det: q nō est ad ꝓpositū: q: rō illa ꝓcedit de timore ɓm q ɔsistit in sensibilitate. ℭ Ad q̄rtā rn̄det: q glo. illa loquit de timore reuocāte hoiem ab eo: qđ nō est de necessitate ꝑcepti: s₃ de ꝑfectiōe ɔsilij. Talis aūt timor n̄ est pctm̄ mortale: s₃ qn̄q₃ veniale: qn̄q₃ aūt nō est peccatū. puta cū aliqs h₃ rōnabilem causam timoris.

ℭ In festo apostoli Petri ē euāgeliū. Dixit Jesus Simoni Petro ꝛc̄. Jo. vlt. Circa quod possunt disputari se. q.

ℭ Primo: vtrū Petrus a xp̄o constitutꝰ sit caput ecclesie.

ℭ Secūdo: vtrū Petrus potestate clauiū potuit peccata remittere.

ℭ Tertio: vtrū Petrꝰ ptāte clauiū potuit indulgētiā largiri debitaꝝ penarum.

Ad p̄mā sic ꝓcedit. Et vr̄: q a xp̄o Petrus ɔstitutꝰ nō fuit caput ecclesie. ℭ Primo sic. Hoc nō potuit petro cōpetē Ergo ꝛc̄. Assūptū ꝓbo. Caput influit sensum ꝛ motū in mēbra. S₃ influere sensum ꝛ motū: q est per gratiā: quā dare nō potuit Petrꝰ nec q̄squā hō inquantū hō. Ergo ꝛc̄. ℭ Scđo. Unꝰ corporis nō ē nisi vnū caput. S₃ xp̄s est caput ecclesie: ɓm illud ad Ephe. i. ipsū dedit. s. dn̄s ꝑ̄ caput sup oēm ecclesiā. ℭ Tertio sic. Capitis nō videt esse aliud caput. Sed petri caput erat xp̄s: ꝛ oiū alioꝝ apostoloꝝ. Ergo ipe. Pet. nō fuit caput cōstitutus a xp̄o. ℭ In opposi. est illud Jo. i. q xp̄s ait Petro Tu vocaberis Cephas: qđ interptat caput. Cephali eni grece: caput sonat Latie. P₃ etiā ex p̄nti euāgelio. vbi dicit. Tu es petrus. ꝛ sup hāc ꝛc̄. Et iterū. Tibi dabo claues ꝛc̄. ℭ Rn̄deo dicēdū: q xp̄s Jesus ascēsurus in celū: ꝛ p̄ntiam suā corporalē abstracturꝰ a nobis ecclesiā suā dilectissimā nollens in absentia sua desolatā sine gubernatore relinquere: elegit Petrū apostolū: q totiꝰ ecclesie sue caput ꝛ gubernator existeret: Unde beatus Anacletus in. c. sacrosanc: di. xxij. dicit. Int̄ apostolos quedā fuit discretio ptātis: ꝛ l₃ oēs apostoli essent. Petro tn̄ a dn̄o cōmissū ē: ꝛ ipsi int̄ se hoc ipsū voluerunt: vt reliqs oibꝰ ꝑesset apostolis: ꝛ cephas. i. caput: ꝛ p̄ncipiū teneret apostolatꝰ: ꝛ Leo papa i ɓmōe tertio ordinatōis sue dic̄ sic ad ꝓpositū de toto mūdo. Petrꝰ vnꝰ eligit: q ꝛ vniuersaꝝ gētiū vocatiōi: ꝛ oibꝰ apostolis cūctisq₃ ecclesie p̄ncipibꝰ ꝓponat: vt q̄uis i populo dei multi sint sacerdotes: multiq₃ pastores. oēs tn̄ ꝓp̄e regat. petr. q̄s p̄ncipalit regit xp̄s. Sic ḡ i vno xp̄s posuit totiꝰ ecclesie p̄ncipatū. Fec̄ aūt h̄ xp̄s pp q̄tuor. Primo pp pulchritudinē: ꝛ speciositatē p̄ncipatꝰ ecclesiastici. Nā int̄ oēs sp̄es p̄ncipatꝰ: q̄s Aristo. viij. Eth. ꝛ. iij. Poli. dicit Meliꝰ eē dr̄ regnū: vbi solus vnꝰ p̄nceps q̄ regit. Nulli. n. dubiū eē d₃. arguit scīs

Tho.qn regimē ecclesie sit optime ordina-
tū:vt pote p eū disposi ū:p quem reges re
gnāt:ꝛ legū cōditores iusta decernūt. Opti
mū aut regimē multitudinis ē:q regaṫ per
vnū. Qd pꝫ ex fine regis:q ē pax. Pax.n.
ꝛ vnitas subditoꝝ ē finis regētis:Unitatis
aūt cā:cōgruētius est vnꝰ:qꝫ plures. Ma
nifestū est ergo:q regimē ecclesie sic est dis
positū:q vnus psit oibꝰ. Hec ille. Scdo di
co:q iō xps in vno.s. Petro posuit totiꝰ ec
clesie pncipatū:ad ostēdēdā vnitatē ecclesie:
ꝛ scismata vitāda. Vn̄ Cipri.in.c.loqṫ dn̄s
xxiiij.q.i. Ego dico tibi: q tu es Petrꝰ ꝛc.
Sup vnū:ecclesiā edificauit. Et qūuis apo-
stolis oibꝰ post resurrectionē suā parez ptā
tē tribuit:tn̄ vt vnitatē manifestaret vnitatꝫ
eiꝰ originē ab vno incipiētē sua auctate dis-
posuit:ꝛ i glo. Mat.xvi. Sup illud tibi da
bo claues. dicit Rabanꝰ. Hāc ptātem soli
Petro cōcessit:q: opoꝛtuit eē vnū xpi vica
riū:ad quē diuersa mēbꝛa ecclesie recurre-
rēt:si forte iter se dissentirēt:ne si diuersa fo
rēt capita in ecclesia:vnitatꝫ vincula rūpe-
renṫ. Tertio Propṫ vnā fontalitatē fluentꝫ
ptātis.i.vnꝰ fons ꝛ vna origo ptātis in ec-
clesia eēt. Vn̄ ecclesia. Ro.o.oē o fundauit di
gnitates ecclesie:vt in.c.oēs.xxij.di.ita ipsa
debuit esse fons:ꝛ origo totius ecclesie ptā
tis. Vn̄ Cipria.in.c.loqtur. xxiiij.q i. Neō
fraternitatē fallat. nemo fidei veritatē pfida
pnaricatiōe corrūpat. qm̄ multi radij sunt.ſꝫ
vnū lumē:ꝛ rami arboris multi sunt:ſꝫ ro-
bur vnū:radice tenaci fundatū:ꝛ qūo d̄ fō
te vno riui plurimi defluūt:vnitas tn̄ ſuaṫ
i origine:vt.s vnum caput ē:ꝛ vna origo:ꝛ
vna mṙ copiose fecūditatis. Et Leo papa d̄
hac fontali origine sic i Smone.iij.ordinatio
nis sue. O magnū ꝛ mirabile huic viro di
lectissimi ꝯsortiū sue potētie tribuit diuina
dignatio:ꝛ si qd cū eo cōe ceteris voluit eē
pncipibꝰ:nunqꝫ nisi p ipm dedit qcqd alijs
nō negauit. Et iō solus Pe. vocatꝰ est i ple
nitudinē ptātis:vt in.c.ducū.iij.q.vi. q co
gnoscēs btūs Cirillꝰ ptriarcha:i li.thesauro
rū inqt:vt mēbꝛa amoueamꝰ in capite nro:

apostolico throno romanoꝝ pōtifice:a q no
strū est qrere.qd credē:qd tenē:qd fugē de
beamꝰ:ipm venerātes:ipm rogātes p:e oi
bus:qm ipsiꝰ soliꝰ ē rephēdē:corrigē:ꝛ sta
tuere:ꝛ disponē:ꝛ ligare:ꝛ soluē loco illiꝰ.
q ipsuꝫ edificauit:ꝛ nu li alij qd suū est ple-
nū:ſꝫ ipsi soli dedit:cui oēs iure diuino caput
iclināt:ꝛ pmates mūdi:tanqꝫ ipsi Jesu xpo
obediunt. Quarto. In vno posuit ecclesia
pncipatū.s.in Petro:p ecclesie firmitatē:
ꝛ ppetuitatē:tn̄ q: vbi nō ē gubernato:cor
ruet populus. puer.xi. Tū q: oē regnū i se
diuisuꝫ desolabiṫ. Et iō xps ait petro. Tu es
Petrus:ꝛ sup hāc petrā edificabo ecclesiā
meā:ꝛ porte iferi nō pualebūt aduersus eā
Sup quo v̄bo dic Criso. Vide qliṫ reduc
xps petrū ad excelsaꝫ de ipso itelligētiā. Il-
la eni se ꝛ dantꝫ pmittit:q sunt ppꝛia soliꝰ
dei.s.petā soluere:ꝛ ecclesiā imutabilē face:
inṫ tot psecutionū ꝛ teptationum pcellas.
¶ Nūc ad rōes i opp. ¶ Ad pūm.i rn̄deṫ
negādo assumptū. Ad pbatiōnē rn̄deṫ:q
caput i alia mēbꝛa duplicaṫ ifluit. Uno mō
quodā intrīseco influxu:put motꝰ sine vis
motiua ꝛ sensitiua a capite deriuaṫ ad alia
mēbꝛa. Alio mō exterio:ē quādā guberna-
tionē.s.ſm visuꝫ:ꝛ alios q in capite radicā
tur dirigiṫ hō in exterioꝛibꝰ actibꝰ:ē ē caput
ecclesie ſm iteriore influxū nō ꝯuenit alicui
hoi:nisi xpo:q: ifluxꝰ ille grē ē. Quātū aūt
ad exteriorē gubernationē pōt nomē capitꝫ
alijs ꝯuenire. Vn̄ Amos.vi.dṙ. Optima-
tes capita populoꝝ:ꝛ hoc btūs petrus ca-
put ecclesie fuit a xpo ꝯstitutꝰ.cū ei oues gu
bernādas cōmēdauit.d. Petre pasce oues
meas. Jo.xx. Et sic de alijs successoꝛibꝰ di-
cendū ē. ¶ Ad scdaꝫ rn̄deṫ negādo assum
ptū. Solū.n.vṙ veꝝ in corpe nāli. Sꝫ i cor-
pore p similitudinē dicto.s.in aliq multitu-
dine ordinata pñt eē plura capita ordinata.
tn̄ ꝛ subalternata.s.vnū pncipale.ꝛ aliud vi
cē gerēs illiꝰ.sic in ecclesia capit ē xpo pn-
cipale:ppꝛia auctē ꝛ ptāte. Papa.n.ꝛ alij p
lati tanqꝫ vicē gerētes ſm illud.ij.Coꝛ.ij.
Et ego qdē donaui si qd donaui pp vos in

psona xpi. Et .ij. Cor. v. legatiōe fungimur: tanq̄ deo exhortāte p nos. ¶ Ad tertiaȝ rñdet: q assumptū nō est verū. nisi in capite nāli. Et rō est: q corp⁹ humanū nō est ps alteri⁹: ſȝ corp⁹ similate dictū. i. alienata multitudo: ordinata: pōt esse ps alteri⁹ multitudinis: sic multitudo domestica est ps multitudinis ciuilis. Et iō pfa. q ē ps multitudinis domestice: hȝ sup se caput rectorē ciuitatis: et p hūc modū nihil phibet xpm eē caput petri et petrum etiā subito inferiorem.

Ad scḋaȝ. q. sic pceditur. Et vr q petrus ptāte clauiū potuit pctā remittē. ¶ Pmo sic. Ex pn̄ti euangelio. vbi dr Tibi dabo claues regni celoꝝ: et qḋ cūqȝ ligaueris etc. Sup q̄ dicit Criso. q ds pmittit se daturū petro: q sunt ppria solius dei. s. pctā soluē. ¶ Scḋo. Ex illo Jo. xxij. vbi dic xps aplis. Quoꝝ remiseritis pctā: remittunt eis: ergo etc. ¶ Tertio sic. In penitētia dat grā ad remissionē pctōꝝ. Sed hmōi dispēsator sacri: ē sacerdos: ex vi clauiū: Ergo cū grā nō opponitur pctō ex pte pene: ſȝ ex pte culpe. vr q petr⁹: et qlibet sacerdos ad remissionē culpe opet ex vi clauiū. ¶ In oppo arguit sic. pris ptātis ē interi⁹ baptizare: et a culpa absoluē. Sȝ ds nō debuit ptātē interi⁹ baptizādi alicui cōicare nec cōicauit: ne spes poneret in hoīe Ergo pari rōne: nec ptātem absoluēdi ab actuali mortali pctō. ¶ Scḋo sic. Nullo mō fit remissio culpe: nisi p grāȝ: Sȝ grāȝ dare ē potētie infinite. Ergo ptāte clauiū petr⁹ nō remisit culpā: siue pctā. ¶ Rñdeo dōm: q petr⁹ et qlibet sacerdos ptāte clauiū aliq̄ mō. s. sacrālit: et ministerialit remittit culpā: conferendo sacramētū penitēne. pro quo nōndū: q super hoc capitulo fuerunt duo errores. Un⁹ est: q tāgit in glo. q qdā vsurpauerūt sibi tm̄ ex hoc: q possent oēs q̄s vellēt absoluē: et introducere in regnū celoꝝ. Sȝ h nō pōt stare: q soli⁹ dei ē mutare volūtates. Ali⁹ error ē: q sacerdos nō absoluit: ſȝ ligatū ondit eē absolutū: siue denūciat: Sȝ h nō pōt stare: q derogat virtuti sacri noue legis: q sacra noue legis efficiūt qḋ figurāt sacrā veteris legis. Et iō si nihil aliud eēt: penitētia nō eēt sacrm̄ noue legis. Alij dicūt: q in pctō sunt tria: culpa: reat⁹ pene eterne. Ab his duob⁹ absoluit hō p se: p cōtritionem. Sȝ qñ hō ab his absolut⁹ ē remanet obligat⁹ ad penā tpalē. Sȝ q hō ñ sufficit: nō dātur claues: q minuāt aliqd de ista pena: et ligāt ad aliquā penā. Iste mod⁹ dicēdi ñ placet etiā nob: q penitētia ē sacrūm noue grē qḋ dat grāȝ: ſȝ grā nō ordinat ↄ penā: sed ↄ culpā. Uñ dōm est: q sic in sacro baptismi aq baptismatis hȝ virtutē spūalē instrumētalē: ſm quē mūdat a culpa: ſm illud Aug. q est vi⁹ aq: vt corp⁹ tāgat: et cor abluat: sic dico: q in sacerdote ē qdā vis spūalis instrālis: a qua dicunt ministri: et sic ministri alit operant remissionē pctī: sic aq baptismi. et ita baptism⁹ et sacrūȝ penitēne ↄueniūt quodā mō in effectu: Sȝ in h differūt: q sacrūm penitēne eo q hȝ act⁹ suscipientis. q. mãles: nō pōt dari. nisi adultis: in qb⁹ reqrit pparatio ad suscipiēdū effectū sacrōꝝ. Sȝ baptism⁹ qñqȝ dat adultis: et etiā pueris: et alijs carētib⁹ vsu rōnis. Et iō p baptismū dat gratia et remissio pctōꝝ pueris: sine aliq̄ sui ppatōe pcedēte. nisi adultis: in qb⁹ pexigit ppatio remouēs fictiōeȝ. Que qdē ppatio qñqȝ pcedit sufficiēs ad grē susceptiōeȝ: anq̄ baptism⁹ actu pcipiat. ſȝ nō añ votū baptismi post tps plate veritatis. Qñqȝ talis ppatio tpe nō pcedit: ſȝ est simul baptismi susceptio. Et tūc p baptismi susceptiōeȝ: grā remissiōis culpe ↄfert: ſȝ p pn̄te sacrūm nunq̄ dat grā: nisi ppatio sit: vel prius fuerit. Uñ virtus clauiū: operat ad culpe remissionē: vel in voto existēs: q nō erit cōtritus nisi hēat in voto: siue pposito se subijci dispensatiōi: et iudicio sacerdotis: vel etiā in actu existēs. sic et aq baptismi. Sȝ sic baptism⁹ ñ agit: vt pncipale agēs: ſȝ vt instrūm. nō qdē ptingens ad ipsaȝ gratie susceptionē causandā etiā instrumētaliter. sed disponēs ad gratiam per quam fit remissio culpe. ita est de

ptāte clauiū. Vñ solꝰ ds remittit p se culpā
⁊ ꝟtute eius agit instrāliter: ⁊ baptismꝰ vt
instrm inaiatū: ⁊ sacerdos vt instrm aiatū:
qḋ dr huius: ſm pħm. viij. Ethi. ⁊ iō sacer
dos agit vt minister: nō sic causans: ȝ sic di
sponēs ad eū. Vñ si añ absolutiōez nō fuis⸗
set aliqs pfecte dispositꝰ ad grāz suscipien⸗
dā in ipsa ꝯfessiōe: absolutiōe sacramentali
grāz ꝯsequeret: si obicē nō poneret. ¶ Ad
rōnes in oppo. vna ē rñsio ex dictꝭ. q̄ Pe⸗
trus nec q̄cūq; sacerdos aliꝰ receperūt cla
ues: vt pctā: ppria ꝟtute remittat: q̄ hoc est
solius dei. ȝ bñ receperūt ptātē in clauibꝰ
ministerialē: siue instrāliē operādi: ꝯferēdo
sacramēta ad remissionē culpe: vt dictū est.

D terciā. q. sic pceditꝛ. Et vr: q̄
a Petrus nec successor eiꝰ p cla⸗
uiū ptātē nō possit de penis sa
tisfactorijs indulgētiā facere. ¶ Primo sic.
Sup illud. ij. Thi. dr: q̄ negare seipsum nō
pōt. dic̄ glo. q̄ taceret: si dicta sua nō imple⸗
ret. Ergo necesse est: q̄ dñs dicta sua ipleat
Sȝ ipse dixit Deutro. xxv. Scdm mēsurā
delicti: erit plagaȝ modus. Ergo necesse ē
ita pctōrē puniri sic meruit. Ergo nō pōt pa
pa: nec aliꝰ aliqd remittē nec relaxarī. ¶ Se
cūdo sic. Inferior: nō pōt absoluere a pena
ad quā ligat supior: Sȝ ds remittēdo culpā
ligat ad aliquotā penā tpalē: vt dicit Hugo
de scto victore Ergo nullus hō pōt absolue
re a pena illa: aliqd dimittendo. ¶ Tercio
sic. Ad ptātem excellentie ptinet: vt sine sa⸗
cramētis effectꝰ sacroȝ tradatꝛ. Sed nullus
hȝ ptātē excellētie i sacris: nisi xp̄s Quom
ergo satisfactio sit ps sacri penitētie opans
ad remissionē pene debite. vr: q̄ nullꝰ hō
purꝰ possit dimittē debitū pene: sine satisfa
ctiōe. Et p ꝯñs Petrus nō potuit ptāte cla
uiū facē hmōi remissiōes. ¶ In opp. ē euā
geliū pñs ibi. Q̄dcūq; solueris sup terram
⁊c̄. ¶ Scdo sic. Apostolus. ij. Cor. ij. Nā
⁊ ego si qd vob donaui: i psona xp̄i: glo. ac
si xp̄s donasset. Sȝ xp̄s poterat relaxarī abs
q; oi satisfactiōe penā pcti: vt pȝ Jo. viij. de
muliere adultera. Ergo ⁊ Paulus potuit:
ergo ⁊ petrus: ⁊ nūc papa: q nō est minoris
ptātis: q̄ȝ paulus fuit. ¶ Rñsio dicēm: q̄ pe⸗
trus ⁊ nūc successores ptāte clauiū poterūt
⁊ pñt idulgētias: ⁊ relaxatiōes facē penarū
debitaȝ p pctis. Pȝ ista ꝯclusio sic: Eccle⸗
sia gnālis ñ pōt errare: q: ille q in oibꝰ ex⸗
auditꝰ p sua reuerētia dixit Petro: sup cu
ius ꝯfessiōe ecclesia fundata ē: ego p te ro⸗
gaui petre: vt nō dficiat fides tua. Lu. xxij.
Sȝ ecclesia gnālis indulgētiā approbat: er⸗
go ꝯclusio vera. p cuius ampliori itellectu
ē nōndū: q̄ lȝ ab oibus ꝯcedatꝛ: idulgēnas
posse fieri: p papā: ⁊ plātos ecclesie: nihilo
minꝰ diuersi diuersimode loquuntꝛ. Quidā
eni iuestigātes foȝ dei: ⁊ foȝ ecclesie. dicūt
q̄ nō valēt in foro dei. ita q̄ ñ valēt ad ab⸗
soluēdū a reatu pene: quā qs in purgatorio
ſm iudiciū dei meretꝛ: ȝ valēt q̄ ad foȝ ec⸗
clesie: q: soluūt ab obligatiōe: qua sacerdos
obligauit penitētē ad penā aliquam: vel ad
quā ordinatꝛ ex statutꝭ canonū: dicūt itaq; sa
cri canones p mortalibꝰ pctis graues ⁊ diu
turnas penitētias taxāt: vt p vno mortali se
ptēniū vel ampliꝰ: ȝ grauꝰ ē: q̄ pena a do
grauis ē: q̄ vix aut nunq̄ȝ posset qs facē: et
pauci iuenirentꝛ: q velēt ⁊ ab absolutione
obligatiōis ad hmōi penas: dicūt indulgen
tias valē. Hec opinio ñ ē ꝟa: tū pmo q: ex
pāte pꝰ pulegiū Petro datū: vt qḋ in terra
remitteret: ⁊ in celo remitteretꝛ. Vñ remis⸗
sio: q fit ad foȝ ecclesie: valet etiā q̄ ad forū
dei. Tū scdo: q: ecclesia hmōi idulgētias sa
ciēs: magis dānificaret: q̄ȝ adiuuaret: q: re⸗
mitteret ad grauiores penas. s. purgatorij:
absoluēdo a penitētijs iniūctꝭ. Et iō aliī dñt
ē: q̄ idulgētie valēt: ⁊ q̄ntū ad foȝ ecclesie: ⁊
⁊ etiā q̄ntū ad iudiciū dei: ad remissionē pe
ne residue post ꝯtritiōez: ⁊ absolutionē siue
satisfacta: siue nō. Rō aūt q̄re valē pñ iste i
dulgentie ē vnitas corpis mistici: in q̄ multi
in opibꝰ penitētie superogauerūt ad mēsu
rā debitoȝ suoȝ: ⁊ multas etiā tribulatio⸗
nes iniuste sustinuerūt patientꝛ: p q̄s multitu
do penaȝ poterat expiari: si eis deleretur:
quoȝ meritoȝ tāta ē copia: q̄ oēm penam

debitā nūc viuētib⁹ excedūt ⁊ ꝑcipue ꝓpt
meritū xp̄i qḋ ⁊ si in sacris opat: nō tñ effi
cacia ipsi⁹ i sacris iducit: ꝫ sua ifinitate effi
caciā sacroꝝ excedit. Manifestū ē aūt: ꝙ
vn⁹ ꝓ alio satisfacere pōt. Scti aūt: in qbus
supabundātia opeꝝ satisfactiōis iuenit: nō
determiate ꝓ isto: q remissiōe idiget: hmōi
opa fecerūt. alias absq; oi idulgētia remis=
siōne ꝯsequerent: ꝫ cōiter ꝓ tota ecclia vt
apostol⁹ dic̄ se iplere ea q̄ desunt passioni
xp̄i: in corpe suo: qḋ ē de ecclia: ad quā scri=
bit. ij. Cor. j. i. Et sic ꝑdicta merita sīt cōia
toti⁹ eccl̄ie. Ea aūt q̄ cōia multitudis alicu=
ius distribuunt simul de multitudie ꝫm ar
bitriū ei⁹: q multitudini ꝑeest. Vñ sic aliqs
cōsequeret remissionē pene: si ali⁹ ꝓ eo sa=
tisfecisset: ita si ei satisfactio alteri⁹: si ꝑ eū q
pōt destribuat. Ad ꝫ ꝙ bñ distribuant re
qrunt tria. auctoritas ex pte dātis: ex pte re
cipiētis charitas: ex pte cāe pietas: q̄ cōpre
hēdit honorē dei: ⁊ ꝓximi vtilitatē. ¶ Ad
rōnes i opp. ¶ Ad pmā rñdet negādo cō
sequētiā. ⁊ rō est: q: remissio q̄ ꝑ idulgētias
fit: nō tollit quātitatē pene ad culpā: q: pro
culpa vni⁹: ali⁹ spōte penā sustinuit: vt dcm̄
est. ¶ Ad secundā rñdet negādo ꝯñam: q:
iferior dādo idulgētias nō absoluit simplici
ter a debito pene: q̄ ligatus fuit ꝑ supiorē: ꝫ
dat vñ debitū soluat. Vñ nō absoluit oino
de ꝯdonādo: ꝫ ꝓ eo soluendo de thesauro
ecclesie. ¶ Ad tertiā rñdet negādo ꝯñam.
Et rō ē: q: effect⁹ sacramētalis absolutiōis
ē diminutio reat⁹. Et ꝫ effect⁹ nō iducit ꝑ
indulgētias: ꝫ ꝓ eo faciēs idulgētias soluit
penā: quā debebat de ecclesie bonis cōib⁹:
siue de thesauro ecclesie: vt ex dictis pꝫ.
¶ In festo ꝯuersionis sancti Pauli ē euā
geliū. Dixit Petrus ad Iesū. Mat. xviij.
possunt dispu. seq. q.
¶ Primo: vtrū Paulus in raptu viderit
diuinā essentiam.
¶ Secūdo: vtrū Paulus i raptu ignorauerit: an ei⁹ aia a corpe fuit separata.
Q pmā sic ꝓceditur. Et videt ꝙ
Paulus i raptu nō viderit diui
nā essentiā. ¶ Primo sic. Dr̄ exo. xxx. Nō
videbit me hō: ⁊ viuet. Glo. Quandiu hic
mortalit viuit: videri ꝑ q̄sdā imagies deus
pōt. ꝫ ꝑ ipsaꝫ nature sue spēm nō pōt. Sed
paul⁹ i raptu viuebat vita humana. Ergo i
illo raptu nō vidit diuinā essentiā. ¶ Scdo
sic. Sic eni de Paulo legit: ꝙ ē rapt⁹ vsq;
ad terriū celū: ita ēt de Pet. legit Act. x. ꝙ
cecidit sup eū mentis excessus. Sꝫ Petr⁹ i
suo excessu nō vidit dei essentiā: ꝫ quādam
imaginariā visionē. Ergo vt: ꝙ nec Pau=
lus vidit dei essentiā. ¶ Tertio. Visio dei
facit hoiem beatū. Sꝫ paulus in illo raptu
nō fuit btūs: alioqn ad vite h⁹ miseriā nūq;
redijsset: ꝫ corp⁹ eius fuisset ꝑ redūdantiā
ab aia glorificatū: sicut erit i sctis post resur
rectionē: qḋ pꝫ esse falsum. ergo paulus nō
vidit diuinā essentiā. ¶ Quarto sic. Fides
⁊ spes simul esse nō possunt cū visiōe diuie
essentie: vt habet. i. Cor. xiij. Sꝫ paulus in
statu illo habuit fidē ⁊ spē. Ergo nō vidit di
uinā essentiā. ¶ In oppo. ē: ꝙ Aug. deter=
minat in lib. de vidēdo deū: ad Paulinū:
ꝙ ipsa dei essentia a qbusdā videri potuit i
hac vita positis: sicut a Moyse: ⁊ paulo: q
raptus audiuit ineffabilia vba: q nō licet
homi loq. ¶ Rñō dicendū: ꝙ ꝫ qdā dixe
rūt: ꝙ paulus i raptu: dei essentiā nō vidit:
ꝫ quandā refulgētiā claritatis ipsi⁹. tñ nob
vr̄ dicendū: ꝙ paulus vidit diuinā essentiā
i raptu: ⁊ hoc expsse dic̄ Aug. in lib. de vi=
dēdo deū ⁊ sup Geñ. xij. ad lrām. Hec etiā
ipa vba Apli designāt: cū ait. Et audiui ief=
fabilia vba: q nō lꝫ homini loq. Hmōi autē
vident ea: q̄ ptinēt ad visionē beatoꝝ: q̄ ex
cedit statū vie ꝫm illud Isa. lxiiij. Ocul⁹ nō
vidit: nec auris audiuit: de⁹ abs te: q̄ ꝑpara
sti diligētibus te. ¶ Ad rōes i opp. ¶ Ad
pmā rñdet ꝙ illud nō ē intelligēdū: ꝙ vi=
dens deū ꝑ essentiā oio de corpore exeat: ꝫ
qḋ ab actu sensuū abstrahat: q: qñ itellect⁹
viatoris eleuat miraculose ad vidēdū ꝑ es=
sentiā: nō pōt simul eē in actu visiōis vie: q̄
aīa naturalit sensibilia ꝑcipit. ⁊ iō opꝫ i illo
statu aiaꝫ vidētis oio ab actu sensuū abstra

bi. Et io dic Aug. xij. sup gen. ad litteraz: q ne-
mo deu p essentia vide pot nisi ab hac vita
quodammo moriat: si no oio exies de corpe: si
ue auersus: z alienat a sensib carnalib. et
hoc dic in li. de videdo deu. Et sic: no e prin
ci q iductu e exo. xxxiij. No videbit me ho
z viuet. Vn Greg. ibide dic i gl. A qbusda
i hac carne viuetib: s iestimabili vtute cre
scetib: pot eterni dei claritas videri: no tn
videbit cu ho z viuet: q q sapientia: q de e
videt: huic mudo fundit morit. ¶ Ad se-
cudam rndet negado ouiam. Et ro: q: no e
simile d vno: z de alio. Pro q notadum: q
mes huana diuinit rapit ad cotepladu ve-
rtate diuina tripliciter. Vno movt otepler ea
p similitudines quasda imaginarias. z talis fuit
excessus: q cecidit sup Petru. Alio mo vt
otemplet vitate diuina p itelligibiles effe-
ctus: sic fuit excessus Dauid dicens. ego di
xi i excessu meo: ois ho mendax. Terno vt
cotemplet ea in sua essentia. Et talis fuit ra
ptus Pauli: z et Moysi: z satis ogruent.
Na sicut Moyses fuit pmus doctor iudeo
ru. ita Paulus fuit pmus doctor gentium.
¶ Ad tertia rndet negando ouiam. Dici-
mus eni: q lz Paulus i illo raptu no fuerit
btus simpliciter: fuit tn sm qd btus. q. i qdaz
trasitu. Et ita vidit diuina essentia in qdam
trasitu. Pro quo notaduz: q diuina essentia
videri ab itellectu creato n pot: nisi p lume
glie: qd tn dupliciter pticipari pot. Vno mo
p modu forme imanentis: z sic btos sac scos
i patria. Alio mo p modu cuiusda passiois
traseutis. Et h mo lume illud fuit i Paulo:
qn rapt fuit. Vn ex tali visioe no fuit sim-
pliciter btus: vt fieret redudatia ad corp: s
solu sm qd. ¶ Ad qrta rndetur negado co
sequetia. z ro e: q: Paulus i raptu no fuit
btus habitualiter: s solu habuit actu beatoz
ofis est: vt simul tuc i eo no fuerit act fidei
fuit tn in eo simul fidei habitus.

A D scdaz. q. sic pcedit. Et vr
q Paul no ignorauerit: an
aia ei fuerit a corpe separata.
¶ Primo sic. Ipse Aposto
lus dic. ij. Corynt. xij. Scio hoiem i xpo ra-
ptu vsqz ad terciu celu. Sz ho noiat coposi
tu ex corpore z aia: raptus aut differt a mor
te. Vr ergo: q ipe sciuerit aiam no fuisse p
morte a corpore separataz. ¶ Scdo sic. ex
eisde dictis Apli. Ipse paulus sciuit quo ra
ptus fuit: q in terciu celu. Ergo ex h vr vtz
sciuit vtru fuerit i corpe vel no: q sciuit ter
tiu celu esse aliqd corporeu. Cosequens e: q
sciuerit aiam sua a corpore separataz: q visio
rei corporee no pot fieri: nisi p corp. Ergo
vr: q no ignorauerit an aia fuerit a corpor
separata. ¶ Tertio sic. Dic Aug. xij. sup gen.
ad litteram: q paulus i raptu vidit illa visione
deu: qua vident sci i patria. Sz sci ex h ipo qd
vident deu: sciut: an aie eoz sint a corporib
separate. Ergo z paulus hoc sciuit. ¶ In op.
est dictu ipsi apli dicetis. ij. Corynt. xij. Si-
ue i corpe: siue extra corpus nescio: de scit.
¶ Respodeo. Dic sut varij modi dicedi:
quos enarrare inutile eet: z io dimissis illis
dicedu e: vt sctus Tho. i. fa h e q apostolus
nesciuit vtru ei aia fuerit a corpore separata.
Ista oclusio vr auctoritate Aug. q. xij. sup
Gene. ad litteraz post loga inqsitione ocludes
dic. Restat ergo fortasse vt h ipz ignorasse
eu itelligam: vtru qn i terniu celu rapt este
in corpe fuit aia: quo e aia i corpe: cu corpe
viuere dicit: siue euigilantis: siue dormien-
tis: siue in extasi a sensib corporis alienati.
an aia de corpore exierit vt mortuu corpus
iaceret. ¶ Ad rones i oppo. ¶ Ad pmam
respodetur negado ouiam. Et ro est: q: per
synecdochen: quadoqz paro homis homo
nominat: z pcipue aia que e pars hominis
eminetior. ¶ Ad scdam rndetur negando
osequentia. Et ro est: q: apostolus sciuit il-
lud celuz esse corporeu. z tame hoc poterat
fieri per intellectu eius: etia si aia eius non
esset a corpore separata. ¶ Ad tertia respo
detur negado ouiam. z ro est: q: visio pauli
in raptu no fuit oio similis visioni beatoru.
Vnde fuit quantu ad aliqd similis visioni
beatoz. s. quatu ad id qd videbat: z quatu
ad aliqd dissimilis. s. quantu ad modum vi

dendi: quia non ita perfecte vidit: sicut sancti qui sunt in patria. Unde Aug. dicit. xij. super Gene. ad litteram Apostolo arrepto a carnalibus sensibus in tertium celum. Hoc defuit ad plenam perfectam cognitionem rerum: que angelis inest sive in corpore: sive extra corpus esset: nesciebat. Hoc utique non deerit cum corruptibile hoc induerit incorruptionem.

¶ In festo visitationis beate Marie virginis est evangelium. Exurgens Maria &c. Luce. i. possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo: utrum beatus Jo. in utero existens exultavit ad presentiam domini.

¶ Secundo: utrum beata virgo audita exultatione Helysabet convenienter in gratiarum actiones cantavit. Magnificat anima mea dominum.

Ad primam questionem utrum beatus Jo. in utero existens exultavit ad presentiam domini. Et videtur quod non: quia exultatio non est in homine: sine usu rationis. Sed beatus Jo. in utero matris clausus non habebat usum rationis: nec usum liberi arbitrii. Ergo non exultavit. ¶ Secundo sic. Dicitur quod fuit ei datus: et acceleratus usus rationis. Contra: cum dona dei sint sine penitentia. et sic ille usus rationis non fuisset sibi sublatus: quia post non habuit. ergo &c. ¶ Tertio dicit Aug. in epistola ad Dardanum: quod illud quod dictum est. scilicet quod exultavit: non est quod credidit infans. Quoniam ergo motus fidei prius sit inter motus virtutum. videtur quod non habuit actum alicuius virtutis. Et hoc non propter defectum gratie. ergo propter defectum liberi arbitrii. ¶ In oppositum est evangelium. ¶ Respondeo dicendum: quod Augu. ambigue loquitur: in ista materia. ideo diversimode quidam dixerunt hoc. Fuerunt enim qui dixerunt Jo. non habuisse motum liberi arbitrii. nec exultationem illam fuisse ab eo: sed magis in eo. non per naturam sed supra naturam: sicut asina Balaam locuta est: et tamen non intellexit: sic dicunt Jo. motum fuisse a spiritu sancto ad adventum: et illum motum fuisse ad modum exultantis. non quia ipse percepit: sed quia volebat dominus ut mater motu pueri dominum perciperet: et matrem eius: ut hoc esset futurum presagium. Fuerunt alii qui dixerunt: et melius ut dicit sanctus Tho. quod Jo. nondum natus habuit usum liberi arbitrii. ad illud momentum et illustrationem spiritus sancti: per quam cognovit dominum presentem: et gavisus est. Et ita nobis videtur esse dicendum. quia in evangelio dicitur: exultavit infans quod non posset ita bene verificari: secundum primum modum dicendi: et illud quod in hymno eius cantatur. ventris obstruso positus cubili senseras regem thalamo manentem. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur. negando minorem. Dicimus. n. quod acceleratus fuit eius usus rationis. ¶ Ad secundam respondetur quod ratio non procedit. quia non est inconveniens: si postea sit subtractus. sicut et gratia rapto. quamquam ad horam sive ad momentum datur. Secus autem de gratia gratum faciente: qua non subtrahitur sine culpa. ¶ Ad tertiam respondetur: quod Augu. sicut dictum est: ambigue loquitur in hac materia. Illud .n. dicit secundum primum modum dicendi.

Ad secundam. q. utrum beata virgo audita exultatione Elisabet convenienter in gratiarum actiones cantavit. Magnificat anima mea dominum &c. Et videtur quod non. ¶ Primo. ex tempore. quia non debuit statim respondere gratias de beneficio. quia dicit Seneca. iiij. de beneficiis: qui quam festinat reddere beneficium: non habet animum grati hominis sed debitoris. ¶ Secundo arguitur de causa assignata meriti: quam assignavit sue exultationis cum ait. Quia humilitatem respexit ancille sue: non videtur convenienter dictum. Non humilitas sed charitas ponitur radix meriti. i. Corin. xiij. Charitatem autem non habuero. ¶ Tertio. Ex modo exhibendi gratias .s. cantando. Unde canticum dicitur beate virginis sic. Nihil debemus accipere in cultum divinum: nisi ea: que nobis auctoritate scripture sancte traduntur: sed apostolus dicit ad Colo. iij. Docentes: et commonentes vosmetipsos: in psal. et hymnis et canticis spiritualibus. ergo non debuit cantico corporali: sed spirituali. ¶ In oppositum est evangelium. ¶ Respondeo dicendum sub aliquibus conclusionibus. Prima est: quod omnis qui beneficium recipit te-

tet ad grās reddēdas. ista pclio pz. Primo ex illo Apli ad Colo. vlt. In oib⁹ grās agi-te. Rō ē sic. Ois effect⁹ nalr ad suā cāz cō uertit. Manifestū ē āt: q oīs bñfactor inqz tū hmōi ē cā bñficiati. Et iō nalis ordo req̄rit: vt ille q suscepit bñficiū: p grāz recōpe sationē: puertat ad bñfactorē. Bñfactori āt inqz tū hmōi debet honor: ⁊ reuerentia: eo q hz rōez pncipij. Vñ Aug. p Julianum. Dona nr̄a ad suū actorē referunt bōa: h ipo ipsi male vtētes: efficiunt iniusti. Et iō btā vgo puenienter fecit puerti ad eū: grās ei referēdo: de bñficijs suscept. s. Scōa pclio. Bñficiat⁹ melius fac statī grās bñfactori agēdo qz differēdo. Pz pclio pmo ex illo Bernardi super Cān. Disce in referēdo grās: nō eē tard⁹: aut signis: disce ad singula dōa grās diligēter agē. Rō ē sic. Probr̄ q: qz tū aliqd bonū fit ex maiori feruore: tā to ē laudabili⁹. Sz ex maiori feruore vr̄ pcedē: q hō nullas moras adhibeat in faciē do qd dz. Ergo laudabili⁹ est: q hō statim grās reddat. Et ita fec btā vgo. audita pgratiōe sua: in cāticū pruppēs grāz actiōis. Tertia pclio: q lz caritas sit radix meriti: hūilitas tn̄ iter alias vtutes fuit dispositiua ad pceptiōez filij dei: ⁊ ad exaltationē spūs: iuxta illō: q se hūiliat exaltabit: nō q: ipa sola mereat. s; q ei⁹ ē pp̄riū ptēnere sublimitatē terrenā. Vñ Bernar. in smōe de icarnatiōe dñi. Int grās bīe vgis magna ē hūilitas ⁊ māsuetudo. Et sic elatio mr̄ ē p supbiōis. sic hūilitas māsuetudis. Nec in solo qdē silētio cōmēdat ei⁹ hūilitas: s; resonat in smōe. Audierat. n. qd nasceretur ex te: scm̄ vocabit fili⁹ dei. nihil rñdit se esse nisi ancillā. Jdē mirabat Elisabet psonā btē virginis veniētē ad se. Vñ inqt. Vñ h mihi: vt veniat mr̄ dñi ad me? Cōmēdabat salutātē vocē. btificabat fidē. s; deuota hūilitas nihil reputabat sibi: in deū oia bñficia: q i ea laudabant: referebat. Tu inqt magnificas mr̄ez dñi: s; magnificat aīa mea dñz. In voce mea pribes exultasse isantē in gaudio. s; exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo.

Et iō sapiēter ⁊ puenienter btā vgo inqt: q respexit de⁹ hūilitatē ancille sue. Ecce ex h btāz me dicēt oēs gñatiōes. Ber. Gñatiōnes vtiqz celi: ⁊ terre: oēs āgeli: ⁊ oēs electi: angelicaz nāqz gñationū nūerus: p gēmitū meū reitegrabit: ⁊ hoiz gñatio i Adā maledicta: p bñdictū fructū vētris mei ad eternā btitudinē regnabit. Merito g° te dñaz btām dicēt oēs gñatiōes. q: oib⁹ gñatiōib⁹ verā ⁊ eternaz btitudinem genuisti.

¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad pmaz rñdet negādo pñaz. Ad dictū Senece dōm ē q Seneca loqt: qn̄ donū ē exhibēdū. Tūc. n. expectari dz tps: q recōpensatio fit bñfactori oppna. ¶ Ad. ij. rñdetur negādo pñam. Et ad dcm̄ Apli rñdet: q cantica spūalia pñt dici: nō solū ea: q iterius canunt in spū: sed ēt ea: q exterius ore cātant: inqz tū p hmōi cāntica: spūalis deuotio prouocatur.

¶ In festo btē Marie magdalene. In illo tpe rogabat iesuz qdā ⁊c. Luc. vij. Circa qd possunt disput. se. q.

¶ Prio: vtr̄ ista mulier: de qua hic in euāgelio fit mētio: fuerit Maria magdalena soror Lazari ¶ Scōo: vtr̄ Maria magdalena aut quis alius potuerit sine penitentia consequi remissionem peccatorum.

D. j. q. vtr̄ illa mulier: de q̄ dr in euāgelio: q lachrymis cepit rigare pedes: ⁊ capillis suis ⁊c. Maria magdalēa: q̄ fuit soror Lazari ⁊ Marthe. Dōm q circa h sācti varie loquūt. Nā Orig. ⁊ Criso. vt dic Alber. magn⁹ sup Lucā: dicūt aliā fuisse. Nā Mariā magdalene dicūt virginē fuisse: ⁊ sic pmāsisse. Nec pbabile ē: q tāta peccatrix cū dño tātā hūisset familiaritatē. Dicūt ⁊ ipam corpalit fuisse obsessaz a demōib⁹. Dicūt ⁊ isup: q nō tm̄ ista peccatrix: q nūc in euāgelio pedes dñi vnxit. s; ⁊ illa: ⁊ forte plures alie: q seqbant eū: qn̄ in hospicio curā ei⁹ egerūt: ⁊ sibi lassos pedes lauerūt vt pricipes eēt laborū pedū ei⁹. Jō puluerē secū tulerūt. Alij do vt Greg. ⁊ Beda: ⁊ Aug. de psensu euāgelistaz dicūt ptrariū.

Dicūt.n.ꝙ sit magdalena soror ⁊c̄. accipiē tes h̄ ex illo Jo.xj. Maria āt erat:q̄ vnxit dn̄m vnguēto:⁊ extersit capillis. cui⁹ frat Lazarus infirmabat̄. Et ex illo Luc.viij. Maria magdalena:de q̄ demonia eiece rat:qd̄ Greg. explanat de eadē. Et h̄ tenet ro.eccl̄ia. Vn̄ in offō suo ita cātatur. Maria soror Lazari:q̄ cōmisit crimina: ab ipsa fauce tartari ⁊c̄. Dicūt ergo:ꝙ dupliciter vnxit pedes dn̄i. Prio sic. Et ista ex ɔtritiōe. Scd̄a ex deuotiōe:de qua Jo.xij.

D.ij.q. sic ꝓcedit̄. Et vr̄ ꝙ btā Maria magdalena ɔsecuta sit remissionem pctōꝝ sine pn̄ia. ¶ Primo sic. Dn̄s dic̄ de ea remittunt̄ ei pcā multa:qm̄ dilexit multū. nō ē locut⁹ de pn̄ia. Sꝫ sufficit:si suffecit ei necessaria. Ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o sic. Nō ē mior virt⁹ dei circa adultos:q̄ꝫ circa pueros. Sꝫ pueris pcā dimittit sine pn̄ia. Ergo ēt adultis. ¶ Tertio. De⁹ virtutē suā nō alligauit sacr̄is. Sꝫ pn̄ia ē qd̄dā sacr̄m. Ergo v̄tute diuina pn̄t pcā dimitti. ¶ Quarto. Maior ē mia dei.q̄ꝫ hoīs Sꝫ hō iterdū remittit offēsaꝫ suā hoī:ēt nō penitenti. Vn̄ ipse dn̄s mādat Mat.v. Diligite inimicos vr̄os:bn̄ facite his:q oderūt vos. Ergo multo magis de⁹ dimittit offēsaꝫ hoib⁹ nō penitētib⁹. ¶ In opp. ē illud Lu.xiij. Si pn̄iaꝫ nō egeritis:oēs simul pibitis. ¶ Rn̄o dōm sub duab⁹ ɔclōib⁹. Pria ē:ꝙ Maria magdalena nō ē ɔsecuta remissionē pctōꝝ sine pn̄ia:q̄ ē virt⁹. Pꝫ ɔclō:qm̄ nō ē possibile pcm̄ actuale mortale:sine tali pn̄ia remitti. Quom.n.pcm̄:sit dei offensa:eo mō deus pcm̄ remittit:q̄ remittit offensaꝫ in se cōmissaꝫ. Offēsa āt directe opponit̄ grē. Ex hoc n.dr̄ aliqs alteri eē offēsus:ꝙ repulit eū a grā sua. Hoc āt iter est iter grāꝫ dei:⁊ grāꝫ hoīs:ꝙ grā hoīs nō cāt:s̄ p̄supponit boni tatē verā:vel appētē in hoīe grato:sed grā dei cāt bōitatē in hoīe grato:eo ꝙ bōa volūtas dei:q̄ in noīe grē itelligit̄:ē cā bōi creati:Vn̄ pōt ɔtigere:ꝙ hō remittat offensā q̄ꝫ offēsus ē alicui: absq̄ꝫ aliq̄ imutatiōe ei⁹

Offēsa āt pci mortalis ꝓcedit:ex h̄:ꝙ volūtas hoīs ē auersio a deo:p ɔuersionē ad aliqd̄ bonū cōmutabile. Vn̄ reqrit̄ ad remissionē offēse diuie:ꝙ volūtas hoīs sic imutet̄:ꝙ ɔuertat̄ ad deū cū detestatiōe p̄dicte ɔuersiōis:⁊ ꝓposito emēdādi:qd̄ ptiet ad rōēꝫ pn̄ie:s̄m qd̄ ē virt⁹. Et iō ipossibile ē:ꝙ pcm̄ alicui remittat̄ sine pn̄ia:s̄ꝫ qd̄ ē virt⁹. Scd̄a ɔclō. Maria magdalena cōsecuta ē remissionē pctōꝝ:sine pn̄ia:ꝓut est sacr̄m:⁊ sic ali⁹ pōt. Nā sacr̄m pn̄ie p̄ficit̄ p offm̄ sacerdotꝫ ligātis ⁊ soluētis:sine quo pōt de⁹ pcm̄ remitt̄e.sic fecit xp̄us mulieri adultere:vt legit̄ Jo.viij.⁊ marie peccatrici:de qua in euāgelio pn̄t. ¶ Ad rōnes in oppo. ¶ Ad.j rn̄det̄ negādo ɔn̄aꝫ. Et rō ē q: caritas nō liberat hoīeꝫ a pcō sine pn̄ia: q ē virt⁹. Reqrit.n.caritas:ꝙ hō doleat d̄ offēsa in amicū cōmissa. Vn̄ ista mulier bn̄ oñdit i actu suo:ꝙ pn̄iaꝫ hūit. Nā dr̄. Ecce mlier de pcīs suis plene:⁊ p̄fcē ɔtrita. stās retro.q: p̄ verecūdia sui pci nō audebat se anponē. lachrymis cepit rigare pedes. Ex q̄ pꝫ magnitudo ɔtritiōis:ex q̄ tm̄ fleuit:ꝙ potuerūt lauari pedes. ps. Exit⁹ aquaꝝ deduxerūt ocli mei. q: capillis capitꝫ sui tergebat:qb⁹ an̄ ad cōpositiōeꝫ vult⁹ abusa fuerat.⁊ osculabat̄:vt totū deo s̄uiret in pn̄ia: qd̄ ex se deū ɔtēpsat in culpa:s̄m qd̄ dic̄ Gre. ¶ Ad.ij. rn̄det̄ negādo ɔn̄am. Et rō ē:q: in pueris nō ē nisi pcm̄ origiale:qd̄ nō ɔsistit in actuali de ordiatiōe volūtatꝫ:sed in quadā hītuali de ordiatiōe nature. Et iō remittit̄ eis pcm̄ cū hītuali imutatiōe p infusionē grē.nō āt cū actuali.s̄ꝫ adultis:in q̄ sūt actualia pcā:q̄ ɔsistūt in actuali. De ordiatiōe volūtatꝫ actualis nō remittūt̄ pcā ēt in baptismo sine actuali mutatiōe voluntatis: qd̄ fit p̄ pn̄iaꝫ. ¶ Ad.iij.rn̄det̄:ꝙ rō illa ꝓcedit de pn̄ia:s̄m qd̄ ē sacr̄m. ¶ Ad.iiij. negando ɔn̄am. Et rō ē:q: mia dei ē maioris v̄tutis q̄ꝫ mia hoīs:in h̄ ꝙ imutat volūtatē hoīs ad penitēdū:ꝙ misericordia hominis facere non potest.

¶ In festo beati Jacobi apl̄i est euāgeliū.

In illo tpe accessit ad iesum rc. Math. xx.
Circa quod possunt dispu. se. q.

¶ Primo posset disputari: vtrum ipse: et frater eius peccauerunt pro ambitiõis: petentes a xpo mediãte mrẽ: vt in regno suo sederet vn9 a dextris: et ali9 a sinistris. Ista. q. expedita ẽ supra in dñica. xvij. post trinitatẽ. sed nũc poterũt hec disputari. ¶ Primo: vtrũ cõueniẽter dicat de btõ Jacobo: q̃ sit lux et dec9 hispanie. ¶ Scdo: vtrum oret in celo p̱ oib9: q̃ ei9 visitant sepulchrum siue locum.

D primam sic p̱cedit. Et vr̃ q̃ non cõueniẽter dicat lux: et decus hispanie. ¶ Primo sic. Esse lucẽ: soli deo xpo vr̃ cõueñire. vñ de Jo bap. q̃ nẽo iter natos mlier̃ maior surrexit Math. xj. dr̃ Jo. j. non erat ille lux. Ergo nec btũs Jacob9 pot dici lux cuiuscũq̃z. ¶ Scdo sic. Btũs Jacob9 nõ dedit hispanis lumẽ nature. nec lumẽ grẽ. nec datur9 ẽ lumẽ glie. q̃ istõ soli9 dei ẽ. Ergo rc. ¶ In opp. ẽ q̃ ecclia cãtat. ¶ Rñio dõm q̃ cõuenientissime dr̃ btũs Jacob9 lux hispanie: et dec9. Lux qdẽ rõe illuiãdõis doctrine fideiq̃ rõe dixit xps aplis. estis lux mũdi. singularit btũs Jaco. Primo p̱sõaliter: et p9 p̱ discipulos suos: q̃s ibi grã p̱dicãdi reliqt. illuiarũt terrã hispanie: luie doctrie: et ei9 scitans: vt historia sua testat: et tãdẽ miraculor̃ multitudie visa: q̃ btũs Jaco. virtute diuia opabat. regia hispanie stupẽs credidit: et xpiana effecta ẽ: q̃ oia ãt pecierunt sui discipli: tribuit: et palatiũ scõ Jacobo in ecclia3 dedicãs: magnifice ipm dotauit. q̃ tãdẽ in bõis opib9 vitã finiuit. ita vt scõ cõputo sit btũs Jaco. fuit p̃m9 int̃ aplõs: q̃ martiriũ p̱ xpo suscepit. ita regnu3 hispanie vr̃ int̃ oia regna post fidei lumẽ: et xpianitatis titulũ suscepisse: sic basilice: dũ cũ anglicis de excellẽtia regnor̃ alt̃cabat: sunt cõsu3 et p̱batũ. Bñ ãt dr̃ ẽt dec9 hispanie. q̃ tanto aplõ dotata ẽ rõe: nã ĩ vniuerso orbe xpianor̃. q. i nũer̃ p̱pli cõtiue cõfluũt beneficia a deo merit̃ aplĩ: ispectãtes. Dec9 ẽt ẽ hispanie p̱p̱ h: q̃ tã gliosus aplũs in singularem p̱fonũ eidẽ dat9 ẽ. Propt̃ dec9 hispãie est p̱p̱ imẽsitatẽ miraculor̃: q̃ iste sctũs cõtinue opat̃. ¶ Ad rões in opp. ¶ Ad. j. rñdet̃ q̃ eẽ lucẽ: q̃ tribuat lume nature: aut grẽ: et talit̃ nõ cõueit nisi xpo: q̃ ẽ lux: q̃ illuiat oẽ3 hoie3 veniẽtẽ in hũc mudũ: S3 eẽ luce3: q̃ diffũdat lumẽ doctrie: bñ cõuenit alijs. Vñ ecclie doctorib9 dr̃. Uos estis lux mundi. Qñ dr̃ q̃ dic̃ Jo. nõ erat lux: rñdet̃: q̃ duplex ẽ. Una qdẽ p̃ma: q̃ ẽ fons lucis et illuminãs nõ illũiata: et h ẽ lux: q̃ ẽ xps. Et est alia lux illuminãs: tamẽ illuiat̃ a p̃ma luce. Et hec ẽ lux p̱fector̃ viror̃. Ad Ephe. v. Inter q̃s luce3: sic luiaria. p̃ma ẽ supnaturalis: et lux p̱ essentiã. Et de hac dr̃ nõ erat ille lux. s. Jo. Joannis. j.

a D. ij. q. forte meli9 eẽt p̃ma. vtrum btũs Jaco. possit iuuare orõnib9 suis oẽs iterpellãtes eũ. et vr̃ q̃ nõ. Primo sic. ocũl Jaco. p̱fecte sua volũtate dõ cõformãs: vt nõ velit nisi q̃d de9 vult. S3 illud q̃d vult: sp̱ iplet̃. ergo frustra p̱ interpellãtib9 orat. Scdo sic. aia bti Jacobi: nõ ẽ Iacob9. Si ergo aia sua p̱ interpellãtib9 oraret: q̃zdiu ẽ separata a corpe: nõ debet q̃s iterpellare eũ ad orãdũ. s3 aia3 ei9 cuius cõtrum facit ecclia. Terno sic q̃cũq3 orat p̱ alio alteri meret̃. s3 scti q̃ sũt in p̱ria nõ sunt in statu merẽdi. Ergo nec i statu orãdi. ergo rc. ¶ In opp. ẽ q̃d cõtinue dicim9. Scẽ Jacobe ora p̱ nobis. ¶ Rñio dicẽdũ q̃ q̃da heretici fuerũt q̃ dixerũt q̃ scti non p̃nt nos iuuat̃ suis orõnib9. q̃ vnusq̃sq3 recepit fm ea q̃ gessit. S3 h ẽ p̃ articulũ fidei: q̃ ẽ sctõrũ cõio q̃ p̱ charitatẽ fit. Et iõ cũ in sctis q̃ sũt in p̱ria sit p̱fectissima caritas cõpetit eis p̱ nobis orare: nõ ãt p̱. q̃ oia eis ad votũ succedũt. et iõ põit̃ cõclio talis q̃ btũs Jacob9 iuuat suis orõnib9 oẽs int̃pellãtes eũ dbito mõ: et tãto magis: q̃zto ẽ p̱fectioris charitatis: et q̃zto ẽ dõ cõiunctior: tãto ei9 orõnes sũt magis efficaces. Hz. n. h diuin9 ordo: vt ex superior̃ excellẽtia: in inferiora refundat̃: sic ex claritate solis in aerem. ¶ Ad rões in opp. Ad p̃mã rñdetur negãdo cõñtiã. et rõ est: q̃ sancti ipetrãt id q̃ de9 vult fieri per

o:õnes eoꝝ:⁊ h̃ petűt q̃d estimát eoꝝ o:ó-
nib⁹ implendã ꝫ ói volũtaté. ¶ Ad scđaꝫ
r̃ndet negãdo ꝯñaꝫ. ⁊ rõ ẽ. q: sctí breviuen
tes meruerũt: vt p nobis orarẽt. ⁊ ĩõ eos i-
uocam⁹ noib⁹: qb⁹ hic vocabant. qb⁹ ẽt no
bis magis inotescũt: ⁊ iterꝫ ppt̃ fidẽ resur-
rectõis isinuandã. sic legit̃ Exo. iij. Ego sũ
de⁹ Abraã. Et ĩõ optie dr̃. Scẽ Jacobe ora
p̃ nobis. ¶ Ad. iij. r̃ndet̃ negãdo ꝯñaꝫ: ⁊ rõ est
q: aliud ẽ ipetrare: ⁊ aliud mereri. Et ĩõ scti
⁊ si nou pñt mereri: q: sunt extra statũ vie:
pñt tñ nobis suis: ofonib⁹ ĩpetrare. ⁊ sic be
atus Jacobus cuius potentissimũ testimo
nium est immensitas miraculoꝝ: que fiunt
quasi oi die precibus suis sanctis.

¶ In festo beati Dñici institutoris ordinis
predicatoꝝ est euangeliũ. Vos estis sal
terre ⁊c. Mat. v. Circa qđ possũt dr̃ se. q.
¶ Prio: vtꝝ btũs dñic⁹ ꝯuenient̃ rligionẽ
istituit ad p̃dicãdũ vel ꝯfessiões audiẽdũ.
¶ Scđo vtꝝ btũs dñic⁹ ꝯueniẽter istitui
religionẽ q̃ lraꝝ studio isisteret.

a Ad pmã. q. sic ꝓcedit̃. Et vr̃ q
btũs Dñic⁹ nõ d̃buerit istituer̃
religionẽ aliquã ad p̃dicãdum:
vel ꝯfessiões audiẽdũ. ¶ Pri
mo sic. Nihil ꝯueniẽter istituit̃ ad id qđ ñ
cõpetit ei facẽ. Sꝫ religiosis hoc nõ ꝯpetit
p̃dicare: aut ꝯfessiões audire dr̃. n. i. q. i. mo
nachꝰ ñ h̃ta subiectõis hꝫ vbũ: ⁊ disciplia
tus: nõ docẽdi: vel p̃sidẽdi: vel pascẽdi ali-
os. ⁊ eadẽ rõ vr̃ eẽ d̃ aliis religiosis. Ergo
iconueniẽter btũs dñic⁹ instituit religioneꝫ
siue ordinẽ ad p̃dicãdũ. ¶ Scđo sic. icõue
niẽs eẽ dr̃: q auctas p̃dicãdi: ⁊ ꝯfessiones
audiẽdi ifinitis hoib⁹ cõicat̃. Sꝫ nõ ẽ cert⁹
nũerus eoꝝ q in religiõe recipiunt̃. Ergo
vr̃ icõueniẽs tale religionẽ istituisse. ¶ Ter
tio sic instõ ecclie dꝫ seq̃ istõneꝫ xp̃i. Sꝫ xp̃s
p̃mo misit ad p̃dicãdũ apostolos. xij. vt h̃r
Luc. ix. ⁊ postea misit. lxxij. discipulos vt pꝫ
Lu. x. ⁊ sic glo. dic̃ ibidẽ. Apostoloꝝ for-
mã tenẽt epi. lxxij. discipuloꝝ miores p̃sby
teri. s. curati. ergo preter illos nõ d̃buit aliq̃
alia religio istitui ad p̃dicãdũ: vel ꝯfessiões
audiẽdũ. ¶ In opp. ẽ euãgeliũ: ubi dr̃. vos

estis lux mũdi. s. p illũinatõeꝫ fidei. ¶ Rñõ
dicẽdũ sub duab⁹ ꝯclusiõib⁹. Prima ẽ ꝯue
niẽtissimũ fuit: vt aliq̃ religio istitueret̃ a. ad p
dicãdũ: ⁊ ꝯfessiões salutares audiẽdũ. Ista
ꝯclio pbat̃ sic. q: si ꝯueniẽt̃ religio aliq̃ istu
tui potuit ad opa vite actie: ꝫ qđ ordiat̃ ad
vtilitatẽ ꝓximoꝝ: ⁊ ad obseqũ di: ⁊ ꝯuas-
tõeꝫ diui cult⁹: cũ ãt magis ꝓcurret̃ vtilitas
ꝓximoꝝ p ea: q̃ ptinẽt ad sp̃ualẽ aie salutẽ q̃ꝫ
p ea q̃ ptinẽt ad subueniẽdũ corpali necita
ti ꝯueniẽti⁹ instituit̃ religio ad p̃dicãdũ: cuꝫ
h̃ magis ptieat ad obseqũ di: cui nullũ sa-
crificiũ ẽ magis acceptũ: q̃ꝫ zelus aiaꝝ: ut
Greg. dic̃ sup Eze. mai⁹ ẽt ẽ sp̃ual b⁹ arm. s.
ꝯ errores hẽticoꝝ: ⁊ tẽtatões dmo. iu fide
les ꝯfendẽ: q̃ꝫ corpalib⁹ armis populũ fide
lẽ tueri. ⁊ ĩõ ꝯuẽiẽs ẽ ad p̃dicãdũ: ⁊ ad alia
q̃ ptinẽt ad salutẽ aiaꝝ: aliquã religione in
stitui. Scđa ꝯclio. ꝯuenient̃ fec̃ btũs dñic⁹
ꝓcurãdo apđ sedẽ aplicã: q talis religio i
stitueret̃: tũ pp multitudinẽ fideliũ: ⁊ raritatẽ
psonaꝝ sufficiẽtiũ ad docẽdũ populos fide
les: ⁊ fidẽ catholicã: ꝯ hẽticos ꝯfendẽduꝫ.
vñ d̃ btõ dñico cãtat̃. doctrinã euãgelicaꝫ
sp̃ꝫẽs p orbis cardinẽ pestẽ fugat hẽticaꝫ:
nouũ pducẽs ordinẽ. q ãt hec ꝓcuratio in
stõnis hmõi religiõis fuerit necia: ⁊ d̃o ac-
cepta pꝫ ex eo: q i vita bti dñici legit̃: q cũ
p̃dcis d̃ cãis mot⁹ scõ aiaꝝ zelo iret ad ꝯsi-
liũ gñale latanen. vt a summo põtifice In-
nocentio ordinem qui dicẽtur predicatoꝝ:
sibi suisq̃ꝫ successorib⁹ ipetrarꝫ q põtifex cũ
aliquãtulũ se difficilẽ exhibẽt: nocte q̃dam
idẽ põtifex vidit i sõnis q lateranen. eccli
grauẽ subito ruinã minaret̃. qđ cũ irruẽs i
tueret̃: vidit ex aduerso q vir di dñic⁹ oc-
curre bat ⁊ hũeris suppositis totã illã casu-
rã sustẽtabat. Euigilãs ãt ⁊ visionẽ itelligẽs
petitõeꝫ viri di alacriter acceptauit hortãs
vt ad f̃res suos rediẽs regulã aliq̃ꝫ pbataꝫ
sibi eligẽret: ⁊ sic ad ip̃ꝫ rediẽs ꝯfirmatõeꝫ ad
libitũ reportaret. Vero iterea inocẽtio d̃fũ
cto a successore suo honorio qđ postulaue-
rat: ipetrauit. ¶ Ad rões in opp. Ad p̃mã
r̃ndet̃ negãdo miorẽ: qm̃ lꝫ ꝓp̃a auctẽ ñ cõ
ueiat ꝯpetit auctẽ p̃p: aut p̃latoꝝ. ad pbõeꝫ

ät rñdet: ꝙ nihil ꝓbat. q: ꝙ aliqs religios⁹ auctē platoꝝ predicet: audiat ꝯfessiões aut faciat hmői non supgredit discipliñar⁹ vel subiectőnis gradū: q ꝯpent religiosis. Uel pőt dici: ꝙ nő ē idē ő mõacis: ⁊ ő istis religiosis. q: mõaci nő hñt ex istőne sua ijs acti b⁹ curā dare: religiosi ṽo ꝑdicatores i sua istőne sunt ijs actib⁹ mãcipati. ℂ Ad. ij. rñ det negãdo ꝯñtiā. Et rő est. q: a plans non ꝯceditur talib⁹ religiosis: vt qliber idifferē ter possit predicare: vel ꝯfessiões audire: sȝ ꝟm moderatőem eoꝝ: q hmői religionib⁹ ꝑficiũtur: vel ꝟm taxatioñē ipsoꝝ platoꝝ. ℂ Ad tertiā rñdet negãdo ꝯñaȝ. Et rő est tū ꝙ formā. lxxij. discipuloꝝ nő solū tenent ꝑsbyti curati. sȝ quũqȝ alij minoris ordis: q epis in eoꝝ offő subsuiũt. Tū scdő: ꝙ non legit ꝙ. lxxij. discipulis aliqs dterminatas prochias assignaret: sȝ ꝙ mittebat eos añ faciē suā in oēm ciuitatē: ⁊ locum quo erat ipse venturus. Tū. iij. q: oportunū fuit: vt ꝑ ter ordiarios platos alij assumerent ad huiusmodi officia. ꝓpter multitudinē fidelis ppli: ⁊ difficultatē iueniendi sufficiētes ꝑsonas distribuēdas singulis plebib⁹: sicut et religiones ad militandū nece fuit institui ꝓpter defectū seculariū ꝑncipū ad resistēdū i nfidelib⁹ in aliqbus terris.

D. ij. q. sic ꝓcedit. ⁊ vr̃ ꝙ btūs

a Dñic⁹ nő ꝯueniēter istituit: vt i religiőe sua lraꝝ studio isisteretur. ℂ Prio sic. dr̃ eni. in ps. Qm̃ nő cognoui lras: itroibo i potẽtias dñi: Dicit glo. ibi. In virtutē xpianā. Sed ꝑfectio xpiane virtutȝ maxie vr̃ ad religiosos ptinere. Ergo eoꝝ nő est: studio lrarū insistere. ℂ Scdő sic. Id qd ē dissẽsionis ꝑncipiū: non cõpetit religiosis: q in vnitate pacis ꝯgregant. Sȝ studiū dissensionē iducit. Uñ Hiero. sup epistolaȝ ad Titū dicit. Anteqȝ di instictu studia in religiőe fierēt: ⁊ diceret i pplis: ego sũ Pauli ⁊c. Ergo vr̃: ꝙ nulla religio deberet istitui ad studiū. ℂ Tertio sic: ꝓfessio xpiana differt a ꝓfessione gentiliū. Sȝ apud gētiles aliq xpiani ꝓfitebant ⁊ nũc aliq seculares dicũtur aliquaꝝ sciaꝝ ꝓfessores. Nő ergo religiosis ꝯueniti studiū lrarū. ℂ In oppo. ē illud qd Hieronym⁹ i epistola ad Paulū mõachū scribit iuitans eū ad adiscēdū i statu monastico dicēs. Discam⁹ in terris: quoꝝ scia nobis ꝑseueret i celis. Et ifra. Quicqd qsieris: tecū scire conabor. ℂ Rñ̃o dicēdū: ꝙ ꝯueniēter btūs Dñic⁹ istituit i religiőe sua vt lraꝝ studio isisteret. Ista ꝯclusio pȝ satis ex ꝑcedenti qőne: q: illa ꝑncipalia: ad q ordinat religio ꝑdicatoꝝ: sicut ꝑdicare: ⁊ alia hmői nő pñt ꝯueniēter sine studio ꝑ uio lrarū fieri. Uñ notandū ꝙ studiū lraꝝ ꝯpetit religiői tripliciter. Prio qdē qʒtum ad id qd est ꝓpriū vite ꝯtēplatiue: ad quā studiuȝ lraꝝ dupliciť adiuuat. Uno mő directe ad ꝯtēplandū dina: illuminãdo s. itellectū. Uñ i laudē viri iusti dr̃ in psal. In lege dñi meditatur die ac nocte. Alio mő studiū iuuat ꝯtēplatiuā vitā idirecte: remouēdo ꝯtēplatőis ꝑicula. s. errores q i ꝯtēplatőe diuinoꝝ freqnter occurrũt ijs q scripturas ignorãt. sicut i collatőib⁹ patꝝ legit: ꝙ Abbas Serapiő ꝓpter simplicitatē icidit i errorē antropomorphitaꝝ. i. eoꝝ: q dicũt deū hr̃e humanā formā arbitrant. Uñ dic Greg. i vi. moraliū: ꝙ nõnulli dū plus exqrũt ꝯtēplãdo: cȝ capiũt vsqȝ ad ꝑuersa dogmata erūpũt. ⁊ dū vitatē discipli hũilit negligũt magistri erroꝝ fiũt. Scdő necessariū ē studiū lraꝝ religiői istitute ad ꝑdicãdū: ⁊ ad ꝯfessiões audiēdū: ⁊ alia hmői exercēdū. Uñ apostol⁹ Thi. i. ď epő: ad cui⁹ officiuȝ hmői act⁹ ꝑtinēt: amplectētē eũ: q ꝟm doctrinā ē: fidelē ꝟmonē: vt potēs sit exortare i doctria sana: ⁊ eos q ꝯdicũt arguere. Nec obstat ꝙ apli absqȝ studio lraꝝ ad ꝑdicandū sunt missi. q: vt dic Hiero. i epistola ad Paulinū qcqd alijs exercitatio: ⁊ q̃tidiana i lege meditatio tribuē solet. illis spũs sctũs suggerebat. Tertio studiū lraꝝ rligiői ꝯgruit: qȝ rū ad id qd ē oi religiői cõe. valȝ qdē ad vitādā cãnis lasciuiā. vñ Hier. ad rusticū mõachū. ama scripturaꝝ studia ⁊ carnis vitia nõ

amabis. Ualz ēt ad auferēdū cupiditatē di
uitiaꝝ:vt Sap. v. Diuitias nihil eē dixi in
cōpatiōe illi⁹. Ualz ēt ad obedie documen
tū. Uñ Aug. in li. de opib⁹ mōachoꝝ. Que
ē ista puerſitas:lectiōi nolle obtēpare:dū vis
ei vacare. Uñ māifestū ē:ꝙ ꝯuenēter btūs
Dñic⁹ istituit:vt in religiōe sua:lr̄arum stu
dio isisteret. ℭ Ad rōes in opp. ℭ Ad pri
mā rñdet negādo ꝯñaz. Et ad ꝓbatiōez rñ
det:ꝙ glo. illa exponit de lr̄a veteris legis.
De q̄ apostol⁹ dic. ij. Cor. iij. Lr̄a occidit.
Uñ nō cognoscē lr̄aturā: ē nō approbare
lr̄alē circūcisionē:ꝛ ceteras carnales obser
uātias. ℭ Ad scd̄az rñdet negādo ꝯñam.
Et rō ē:ꝙ assūptū nō ē sp veꝝ. Studiū. n.
ad sciā ordiat. Si āt scia ē sine caritate in
flat:ꝛ p ꝯñs discēsionē facit. ꝙ iter supbos
sp sūt iurgia. ꝓuer. xiij. Si cū ē cum caritate:
edificat:ꝛ ꝯcordiā parit. Qd̄ vō iducit de
Hiero. rñdet:ꝙ nō loqt de studijs lr̄aꝝ ꝙ
ꝯduceret sibi. Si loqt de studijs dissensionū:
q̄ p hereticos ꝛ scismaticos itrauerūt in re
ligiōe xpiana. ℭ Ad tertiā rñdet negando
ꝯñaz. Et rō ē:ꝙ phi ꝓfitebant studia lr̄aꝝ
q̄tū ad seculares doctrinas. Sz religiosis
cōpetit pncipaliter itēdere studio lr̄aꝝ ꝑti
nētiū ad doctrinā:q̄ ꝭm pietatē est:vt dicit
Thi. j. Alijs āt doctrinis itēdere: nō ptinet
ad religiosos:quoꝝ tota vita diuinis obse
quijs mancipat: nisi q̄tum ordinantur ad
sacram doctrinam.

ℭ In festo scī Laurētij ē euāgelium. Nisi
granū ꝛc. Jo. xi. Circa qd̄ pñt disput. se. q.

Erū Laurētius hn̄do odio
aiam suā in hoc mūdo:custo
diuit illā i vitā eternā. Et vr̄
ꝙ nō. ℭ Pro sic. Obsuā
tia mādatoꝝ dei:ē via ad cō
secutionē vite eterne:iuxta illō Mat. xix.
Si vis ad vitā igredi:ſuā mādata ꝛc. Er
go trāsgressio mādatoꝝ dei:ē via ꝑdēdi vi
tā eternā. Sz odire aiaz suā in hoc mūdo:ē
ꝯ mādatū dei:quo ꝑcipit:vt post deū ꝑmū
diligam⁹ aiaz nr̄az:vt dic Aug. j. de doctri
na xpiana. Ergo Laurēti⁹ odio hn̄do aiaz
suā:magis ē dicēdus ꝑdidisse eā:q̄z custodi
uisse in vitā etnā. ℭ Scd̄o sic. Ille dr̄ odir̄
aiam suā:q diligit iniqtatē. iuxta illō. Ps.
Qui diligit iniqtatē:odit aiaz. Sz diligētes
iniqtatē:excludūt a rgno celoꝝ. Ergo null⁹
obediēdo aiaz suā:custodit eaz. ℭ Tertio.
Dic Aplūs ad Ephe. v. Nemo carnē suā
vnq̄z odio hūit. Pz:ꝙ id qd̄ ꝓvirib⁹ ꝯsua
m⁹:diligim⁹. Sz qlibz nutrit ꝛ fouet carnez
suā:pp ꝯsuatiōez. Ergo nō vr̄:ꝙ btūs Lau
rēti⁹ aiaz suā aut carnē suā:odiēdo nō me
ruerit vitā eternā. ℭ In opp. ē euāg. pñs.
Rñdeo dōm: ꝙ oīs hō aiaz suā amat. Sz q
dā simpliciť:ꝛ qdā ꝭz qd. Amare. n. aliquē
ē velle ei bonū. Ille ergo aiam suā amat: q
vult ei bonū. Qui ergo aie sue id:qd̄ ē sim
plr̄ bonū. amat eā simplr̄. Qui vō vult ali
qd ꝑticulare bonū:amat eā:ꝭm qd. Bona
āt aie simplr̄ sūt illa:qb⁹ aia fit btā. s. ū mū
bonū qd̄ ē de⁹. Qui vult ergo aie sue bonū
diuinū:ꝛ spūale:simplr̄ amat eā. Qui autez
vult ei bona terrena. puta diuitias:honores
ꝛ voluptates. amat eā ꝭm qd. ꝑs. Qui dili
gi iniqtatē:odit aiaz suā. Pōt ergo hec lr̄a
q̄ dic q diligit aiaz suā ꝛc. duplr̄ itelligi. Uⁿ
mō sic. Amat. s. simplr̄ ad bōa eterna: ꝑdet
eā. i. exponit eā morti:pp xp̄m. Sz hic ñ vr̄
ver⁹ sensus. Et iō dicat sic. q amat aiaz suā
s. ꝭm qd. s. ad bona terrēa:ꝛ tpalia:ꝑdet eā
s. simplr̄. Math. xij. Quid ꝓdest hoi:si vni
uersū mūdū lucret:aie āt sue detrimētū pa
tiat. Et iste itellect⁹ ꝯsonat lr̄e seqnti:q ait.
Qui odit aiaz suā in hoc mūdo. i. q ꝯnegat
bona ꝑñtia aie sue:ꝛ sustinet pp deū:q vidē
tur mala in hoc mūdo:in vitā eternā custo
dit eā. Mat. v. Bti q ꝑsecutionē patiunt
pp iusticiā:qm̄ ꝛc. Attēde dicit. s. Tho. sup
Jo. ꝙ illō:qd̄ de grano frumēti dictū ē:cō
petit huic snie. Nā sic xp̄s missus ē in mū
dū:q̄si qd̄dā semē ad fructificādū:ita qcqd
nobis tpalr̄ dat a deo non ꝯfert nobis:vt
fruct⁹. Sz vt p illō ad fructū eť ne mūeratōis
ꝑueniam⁹. Uita āt nr̄a ē qd̄dā tpale donū
a deo nobis collatū. Qui gᵒ oīa ꝓpt xp̄m
exponit:multū fructū affert. Hoc ergo ē: q

odit aīa3 suā.i.q vitā suā exponit:⁊ sciat ꝓpter xp̄m:in vitā eternā custodit eā.ps. Eūtes ibāt ⁊ flebāt mittētes sēia sua:venientes āt veniēt cū exultatiōe:portātes manipulos suos. Et silīter:q diuitias suas:⁊ alia: q hō exponit ꝓpt̄ xp̄3:⁊ cōicat alijs:in vitā eternā custodit.ij. Cor.ix. Qui seiat in būdictōnib⁹:de būdictiōib⁹ metet. Et ita:qꝛ beat⁹ Laurēti⁹ aiam suā odio in hoc mūdo hūit eā ꝓ xp̄o atrocissimis tormētis vsq3 ad mortē exponēdo:ī vitā eternā eā cū multa glīa custodiuit:fruēdo ipsa diuinitate. Qꝛ ēt ecclīe thesauros custodie sue a btō Sixto creditos sapient̄ paupib⁹ distribuit:iustitia ei⁹ manet in seculū scli. ℭ Ad rōnes in oppo.

ℭ Ad primā rn̄det negādo ꝯn̄a3. Et rō ē qꝛ amare aiam suā:siue seipm:quo ad bōa ꝑpalia:⁊ terrēa:neglectis bonis sp̄ualibus:nō cadit sub p̄cepto: ℭ Ad scd̄am rn̄det negādo ꝯn̄a3. Et rō ē:qꝛ nō loqmur de illo odio s3 de ꝯrio. Qui.n. diligit iniqtatē:odit aiam suā ad bona sp̄ualia ⁊ diuīa:qꝛ p̄uat eā eterna btitudine:q p̄paꝛ diligentib⁹ deū. Qui ꝯo vitā:quā in hoc mūdo refrenādo:eam sub iugo rōis submittit:eā labo:ib⁹:ieiunijs vigilijs. exponit pro xp̄o:talis dꝛ diligē eā quo ad diuīa:⁊ sp̄ualia:⁊ odio hr̄e:quo ad bona ꝑrena:⁊ ꝑpales delectatiōes q̄s ei denegat:⁊ iterdicit. ℭ Ad tertiā rn̄det: qꝛ caro dupl̄r pōt ꝯsiderari.s.in se.⁊ sic non hēt odio:s3 nal̄r qlibet appetit eā eē:⁊ fouet vt argutū ē. Alio mō potest ꝯsiderari inq̄ztum est alicuius impeditiua: qd̄ volumus:⁊ sic odio habetur qd̄ amatur per accidens.

s Ecūdo:vtr3 martiriū bti Laurētij fuerit act⁹ marie ꝟtutis fortitudis. Et vr̄:qꝛ n̄:s3 magis vr̄ qꝛ fuerit act⁹ fidei. Dicit.n. Maximus in quodā s̄mōe. Mr̄ martirij: fides catholica ē:in q̄ illustres athlete:suo sāguine subscripserūt. Et de btō Laurētio dic̄ Ambro. Dū fide sua ꝑsecutoris flāmas vincit: on̄dit nobis p ignē fidei:gehēne icēdia supare. Ergo vr̄:qꝛ martirium poti⁹ dōm sit act⁹ fidei:q3 fortitudis. ℭ Scd̄o sic. Martiriū vr̄:qꝛ potissime sit actus illi⁹ ꝟtutis: q̄ facit ipm martiriū meritoriū. S3 ista ē caritas:s̄m illd̄.j.Cor.xiij. Si tradidero corpus meū:ita vt ardeā:caritatē āt nō hūero:nihil mihi ꝓdest. Ergo martiriū Laurētij magis dōm ē actus caritatis:q copiosa fuit in eo:s̄3 illud Amb. Illuiauit mūdū plane Laurētius ea luce:qua ipse succēsus ē:⁊ flāmas q̄s ipse ptulit:oīa xp̄ianorum corda calescecit. ℭ Tertio. Aug. dicit in quodā s̄mone. Facile ē martirē celebrādo venerari:magnu3 fidē ei⁹ ⁊ patiētiā imitari. Sed in vno actu p̄cipue laudabilis reddiꝛ virtus:cui⁹ ē act⁹ Ergo martiriū magis d3 dici act⁹ patie: q3 fortitudis. ℭ In opp. ē qꝛ Cipria. dic̄ i epl̄a ad martires. O bti martires:qb⁹ vos laudib⁹ p̄dicē:o milites fortissimi:robur corporis nr̄i quo p̄conio vocis explicē: S3 qlib3 laudaꝛ ꝯ ꝟtute:cui⁹ actū exercet. Ergo martiriū ē act⁹ fortitudis. Et de btō Laurentio loqns Aug. dic̄ ad Erudiēdū. Nulloꝝ validior ē fortia:q3 martiꝝ. Eloqntia pl⁹ ē ope docē:q3 voce. Et.j. In quo excellentissimo gn̄e doctrine btūs Laurēti⁹ martir:q3 gliosa polleat dignitate. ēt ꝑsecutores ipsius sentire potuerūt:q3 illi⁹ mirabilis ai fortitudo nō solū nō credere:s3 alios exēplo sue tolerātie roborare ē dicēdus. ℭ Rn̄o dōm:qꝛ martiriū Laurētij:⁊ alioꝝ martiꝝ:ē actus ꝟtutis fortitudis. P3 ꝯclio. Primo ex illo qd̄ cātat ecclīa de eis. Fortes fcī sūt in bello Rōe on̄diꝛ sic. Ad fortitudinē ptinet:vt cōfirmet hoīe3 in bono ꝟtutis:ꝯ picula:⁊ maxie picula mortis:⁊ maxie ei⁹: q ē in bello. Manifestū ē aūt:qꝛ in martirio hō firmiꝛ ꝯfirmaꝛ in bono ꝟtutis:⁊ ū fidē ⁊ iustitiam nō debit:ꝓpter iminētia picula mortis. Et ita p3 ꝯclio. ℭ Ad rōnes in opp. ℭ Ad p̄maꝫ rn̄deꝛ qꝛ in actu fortitudis duo sūt cōsiderāda.quoꝝ vnū ē bonū in quo fortes firmanꝛ:⁊ hoc ē fortitudis finis. Aliō est ipsa firmitas:qua qs nō cedit ꝯrijs ꝓhibētibus ab illo bono.⁊ in hoc ꝯsistit eē fortitudinis. Sič aūt fortitudo ciuilis firmat aiam hoīs in iustitia hūana:ꝓpter ei⁹ ꝯs̄uatiōnē mor

tis picula sustietita ẽt fortitudo gratuita fir-
mat aiuz hois in bono iustitie dei:qḋ ē p fi-
dē iesu xpi:vt dr ad Ro.iij. Et sic marti-
riũ opaṫ ad fidē:sic ad finē:in quo aliqs fir-
maṫ ad fortitudinē:sic ad habitũ elicietẽm.
¶ Ad scḋaz rñdeṫ:q martiriũ bñ ē act⁹ ca-
ritatis:vt iperãtis:sz ē fortitudis:vt elicietis
Utrãqz.n.vtutē martiriũ manifestat. Mḋ
aũt sit meritoriũ:hoc hz ex caritate. sic τ qlz
vtutis actus. Et iḋ sine caritate nihil valet.
¶ Ad tertiã rñdeṫ negãdo ꝯñã.n.lz.n.pa-
tientia cõmendeṫ in martiribus:tñ ipz mar-
tiriũ pncipalis actus est ipsius fortitudinis.
¶ In festo assũptiõis btē Marie ē euan-
gelium. Intrauit iesus τc. Luc.x. Circa qḋ
possunt disputari sequentes questiones.
¶ Primo:vtrũ vita actiua sit potior τ no-
bilior:qz contemplatiua.
¶ Secundo:vtrum btã Maria optimaz
partem elegit.
¶ Tertio:vtrũ n beata Maria in corpe τ
aĩa assũpta est in celum.

a D primã.q.sic pcediṫ. Et vr q
vita actiua potior sit siue nobili
or:quã ꝯtēplatiua. ¶ Prio sic.
Uita actiua ptinet ad maiores
scz platos:q sũt in honore:τ ptãte ꝯstituti.
Ergo potior qz ꝯtēplatiua. Cõseqntia patz
ex illo Arist.iij. Topi: Mḋ ē melior:vr eē
meli⁹. ¶ Scḋo sic. In oib⁹ actibus τ potē
tijs iperãs ē nobili⁹ his qb⁹ iperat. sic mili
taris tñqz potior pcipit frenisfractici. Sz vi
ta actiua ponit de his q ad ꝯtēplatiuã ptĩ-
nēt ꝯm phũm.x.Ethi. Ergo actiua vita no-
bilior ē:qz ꝯtēplatiua ¶ Tertio sic. Nullus
dz abstrahi a nobiliori:vt ꝯplecteṫ min⁹no
bile. Sz a statu vite ꝯtēplatiue recediṫ sepe
ad statũ vite actiue. Ergo τc. ¶ In opp.ē
euãg.ꝯñs.vbi dr:q optimã ptez elegit sibi
Maria. ¶ Rño dõm: q vita ꝯtēplatiua
simplr melior ē:potior τ nobilior:qz actiua.
Quã ꝯclionē pbat phũs.x.Ethi.viij.rõni
bus:qs deducit.s.Tho.in ꝯa ꝯe. Alber. vo
magn⁹ sup Lucã ꝯplectēs oĩa:dic sic. Uita
ꝯtēplatiua pfert actiue:vnitate: puritate:
eternitate:firmitate:delectatiõe. Unitate q
circa vnũ. Puritate:q nõ sordidaṫ puluē
venialiũ. Eternitate:q hic τ in pria pmãet
ieternũ. Firmitate.q est in luce.q nõ fallit
fallacia erroz. Delectatiõe.q ꝯsolatõi sps
sci iũgiṫ:oblectat aiuz. ¶ Ad rões in opp.
¶ Ad pmã rñdeṫ:q ad platos nõ solu pti
net vita actiua:sz ẽt ꝯtēplatiua:debēt eē ex
cellētes. Uñ Greg.dic in pastorali. Sit re-
ctor: actiõe pcipuus:τ p cuctis ꝯtēplatione
suspēsus. ¶ Ad.ij.rñdeṫ negãdo minorez.
q vita actiua nõ directe pcipit vite ꝯtēpla
tiue.sed disponēdo ad vitã ꝯtēplatiuã pci-
pit qdã opa vite actiue:in quo magis suire
vr ꝯtēplatie. ¶ Ad.iij.rñdeṫ negãdo ꝯñaz
Et ad pbatiõez rñdeṫ:q vita ꝯtemplatiua
intermittiṫ aliqñ:ppter actiuã:non spr:sz ad
tps:rõne vtilitatis:nõ rõne dignitatis.

a D scḋaz.q.sic pcediṫ. Et vr q
btã Maria optimã ptē elege-
rit eligēdo ꝯtēplatiuã. Et vr q
nõ. Illḋ vr magis eligendũ:qḋ
ē maioris meriti.q tale deducit ad maiorē
gliam. Sed vita actiua videṫ maioris meri
ti:qz ꝯtemplatiua. Ergo ipsa erat pot⁹ eli-
gēda. Cõseqntia pz. Ergo sic:meritũ dr re
spectu mercedis. Merces eni debeṫ labo-
ri. Sed vite actiue attribuiṫ labor. ꝯtēplati
ue vo qes. Ergo actiua est maioris meriti:
qz ꝯtemplatiua. ¶ In oppo.ē euãge.ꝯñs.
Scḋo ex eodē argumēto arguiṫ sic. Cõtē
platiua ē maioris meriti:qz actiua. Ergo p-
eligenda venit. Consequentia est bona. An
tecedens patet. Dicit enim Grego.vj.mo-
ralium. Magna sunt actiue vite merita: sz
contemplatiue potiora. Ratione sic. Ra-
tio meriti est charitas. Charitas autem cõ
sistit in dilectione dei τ proximi. Sed dili-
gere deum ꝯm se:est magis meritorium: qz
diligere proximum. Ergo illud quod dire-
ctius pertinet ad dilectionem dei:magis est
meritorium ex suo genere:qz id qḋ directe
pertinet ad dilectionem proximi. Sed vita
contemplatiua directe τ immediate perti-
net ad dilectionem dei. Actiua directi⁹ ad

dilectionē ꝓximi. Ergo ex suo genere: ꝯtē
platiua ē maioris meritiq̄ʒ actiua. ¶ Re
spōdeo dōm iuxta Albertū sup Lucaʒ: q̄ꝺ
hoc v̄bū Maria ⁊c. ꝯuenit btē v̄gini plus
oib⁹ scis. In bono.n. corpis ⁊ in bono aie:
⁊ in bono meriti: ⁊ in bono glie: optimā p
tē elegit. In bono corpis: v̄ginitatē elegit pu
dorē. Et cū hoc: elegit mirā fecūditatem. Et
iō nec p̄mā similē visa ē nec hr̄e sequentē.
Vn̄ Exo.iij. p rubum ardētē significat. In
bono āt aie elegit optimā ptē. Hʒ.n. splēdo
rē diuīe lucis i itellectu: ⁊ nō deest sibi vir
tutis fruct⁹ in ope. Vn̄ Isa.xj. p v̄gaʒ recti
tudis v̄tutē: vbi reqeuit sp̄us alm⁹ significa
tur. In bono meriti: hoc ē in ope suo hūit
oēʒ actie vite ꝓꝑetatē: ⁊ oēʒ ꝯtēplatiue pu
ritatē: ⁊ nihil hʒ de defectu vtriusq̄ʒ. Vn̄
significat. Nūe.xvij. p virgā Aarō: q̄ viru
it: frōduit: floruit: ⁊ amigdalū cibuʒ fructifi
cauit. Viruit v̄tute: frōduit būdictione. flo
ruit grauidatōe cordis: quo nos ꝯcepit: ⁊
corpis: quo filiū v̄bū icarnatū suscepit. fru
ctificauit in ꝑncipibū salutarē ꝑducēo. In
bono āt glie optimā ptē elegit. Pars eniʒ
bona stola corpis: ps melior stola aie: optia
ꝯsortiuʒ ipīj: ⁊ regie miripatoria maiestate.
dicēte scriptura. Et Regū.ij. q̄ positus ē
thron⁹ mris regis: iuxta thronū regis. Pe
te ergo mr̄ q̄ꝺ vis. Nec.n. ē fas: aliq̄d tibi
denegare. Hec optia ps ordinata ē: vt ca
stroꝝ acies: q̄m oiuʒ celestiū agminū splen
doreʒ expssit. Apoc.xij. Corona.xij. stellaꝝ
in capite eius. hoc ē.ix. ordinū angeloꝝ: ⁊
triū statuū scōꝝ: ꝯiuguʒ: virginū: viduaꝝ.
Vel triū aureolas portāntium doctoꝝ. q̄ꝺ
apostolos docuit. Virginū q: flos v̄giniuʒ
fuit: mater: cū ei⁹ aiam gladi⁹ filij sui transi
uit. Vndeciʒ ēt ordinū gliam hūit. Ipsa.n.
custodiā hūit angeloꝝ. secreta ꝯsilia archā
geloꝝ. iuxta decreta p̄ncipū. Seueritatē ꝯ̄
malitiā exhibuit ptātū: ꝯterēdo caput dra
conis: inūerabilē virtutē in miraculis ostē
dit. Virtutē altitudinē nō dediabilē ōndit.
dn̄ationū gerēs: in receptiōe sessiōis prebuit
thronoꝝ. altitudinē scie ⁊ ꝯtēplatiōis che

rubin trāscēdit: ⁊ affectiōe caritatis icēdiū
seraphin supauit. Nis.xij. stellis coronata d
corat. Hec Albert⁹. ¶ Ad rōnes in opp.
rn̄det negādo ꝯn̄aʒ. Et rō ē: q: lʒ labor exte
rior opet ad augmētū p̄mij accn̄talis. aug
mētū tn̄ p̄mij ēentialis ꝯsistit p̄ncipaliter in
caritate: ⁊ maxime dilectionis diuine: sicut
dictum est.

AD tertiā.q. sic ꝓcedit. Et vr̄
q̄ btā Maria nō sit assūpta
⁊c. ¶ Primo sic. Resurre
ctiōis tp̄s oium differt vsq̄ʒ
ad finē mūdi: vt sit simul oi
um resurrectio diuia ordiatōe. Ergo corp⁹
btē Marie nōdū resurrexit: ⁊ p ꝯn̄s nō ē
assūptū cū corpe in celū. Cōseq̄ntia vr̄ v̄a.
Añs p; p Job.xiiij. Nō cū dormierit: nō re
surget: donec ateraf celū: nec euigilabit: vt
ꝯsurgat de sōno suo. Et loq̄t de sōno mortis
Ergo vsq̄ʒ ad finē mūdi: q̄n celū atereť: re
surrectio hoiuʒ differt. ¶ In opp. ē fides
q. vlis eccl'ie. Dic̄.n. scūs Tho.in.iiij.di. q̄
pie credit de btā v̄gine ⁊ Jo.euāg. q̄ resur
rectio coꝝ nō ē delata vsq̄ʒ ad finē mūdi.
¶ Rn̄o. dōm: q̄ btā v̄go in aia ⁊ corpe as
sūpta ē in celū. Ista ꝯlio p;. Nā p vniuer
sā eccliaʒ fide pia suscepta ē: quā q̄dā sctōꝝ
nō solū asserūt: sʒ ēt aptis rōib⁹ ꝓbare nitū
tur. Btūs Hiero. In his q cū xp̄o surrexe
rūt: ꝑpetuā resurrectiōeʒ iā eē cōpletā non
nlli credūt: custodē v̄gio in glificata carne
gaudere cū xp̄o: nec nō de btā Maria fa
ctā ābigim⁹. Itē Aug. iñ affirmat ⁊ tribus
rōib⁹ ꝓbat. Pria q̄dē sumit ex carnis xp̄i:
⁊ v̄gis vnitate. Arguit sic. Putredo ⁊ ver
mis hūane ē opprobriū ꝯditiōis: a quo op
probrio cū iesus alien⁹ sit: marie nā excipit
q̄ʒ iesus de ea assūpsisse ꝓbat. Scđo sumi
tur ex corpis dignitate sic thronū dei: thala
mū dn̄i: celi tabernaculū: dignum ē ibi eē:
vbi ipse ē: tā p̄ciosuʒ thesauꝝ dign⁹ ē celo
s̄uare: q̄ʒ terra. Tertia rō sumit ex virgina
lis puritatis integritate. Ait.n. sic. Letare
Maria letitia ineffabili: corpe ⁊ aia in xp̄o
filio ꝓp̄o. Per ꝓpriū filiū nec seq̄ ōʒ corru

ptiōis erūna:quā nulla secuta ē filiū pariē-
do integruā corruptio:vt sit semp incoru
pta:quā tāta pfudit gratia:sit integra viuēs
q otum integrā pfectāq3 genuit vitā:sit cū il
lo:quē suo genuit vtero.sit apud illū illa:q
genuit fouit:ꝛ aluit illū Maria dī genitrix
ministrix:ꝛ fuitrix. De q̄ q: sentire aliť nō
audeo:aliud dicere nō p̄sumo. Bernardus
etiā rōcinať ad idē. Sic sctōꝝ corpa subli-
miū puta petri ꝛ Pauli tā gloriosa venera
bilia reddidit:ꝛ honore tā mirifico sublima
tur:vt ipsis deputeť locꝰ:eoꝝ veneratiōi cō
gruus. Si igit mō corpꝰ sup terrā eē dicať:
cū nec deuota frequētať visitatiōe fideliū:
nec cūdē locus deputeť honoris:nimiꝝ vi-
deret xp̄s honorē materni corporis ꝯtēpsisse
secū tn̄ sup terrā alia sctōꝝ corpora sic ho-
norauit. ¶ Ad argumētū inoppo.dōm est:
q rō pcedit vbi nō obuiat p̄uilegiū:alicui
datū:sic fuit btē ṽgini ꝛ beato Jo.euange.
¶ In festo beati Bernardi est euāgeliū.
Nemo accendit Luc.xi.pōt disputari se.q.

Trū possit i dilectiōe dei ha
beri respectꝰ ad aliquā mer
cedē. ¶ Et vr:q non ex p̄nti
euāgelio:q: tā oculus nō eēt
simplex:nisi ad aliud hēretur
respectꝰ:q̄3 ad deū. ¶ Secundo sic. Joā.x.
Mercēnariꝰ vituperať. Sz mercēnariꝰ ē:
q mercedē q̄rit.ergo dilectio dei ex carita-
te nō admittiť respectu mercedis. ¶ Ter-
tio sic. Merces ē finis eoꝝ:q̄ pp mercedē
fiūt. Sz finis diligiť magis:q̄3 ea q̄ sunt ad
finē. Si ergo ds pp aliquā mercedē di
ligeret:aliqd aliud magis diligeret deo:qđ
est ꝯtra rōnē caritatis. ¶ In opp.ē qđ dr
glo. Ma.i.q spes generat caritatē. Sz spes
expectatio mercedis. Ergo caritas pōt esse
cū intuitu mercedis. Preterea ad Hebr.xi.
dr de sctis patribus. Aspiciebāt in remu-
neratorē: Sz ꝯstat:q ipsi diligebant deū ex
caritate. Ergo dilectio dei ex caritate cōpa
tiť intuitū mercedis. ¶ Rn̄deo dōm iuxta
sctm Tho.in.iij.q merces dr p̄m ū qđ qs
ex labore:vel ope aliquo meretur. Premiū

aūt est qđ alicui in bonū eiꝰ redditť. Unde
merces inquātū hmōi:iportat aliqđ referibi
le p amorē ad id:cui merces redditť. Mer
cedē aūt aliqs pp̄ter seipsū amat.nō tn̄ est
de rōe mercedis:q sit intētiōis finis:q: ple
rūq3 aliqs mercedē ex ope nō q̄rit:cui mer
ces dať.ea autē q pp̄ter se aliqs diligit:vel
sunt pfectiōis eius formaliť:sicut sanitas:vir
tus operatio dilectiōis:ꝛ hmōi.vel sunt ef-
fectiua:vel ꝯsecutiua:vel ꝯseruatiua. Hoꝝ
aūt cōtrarioꝝ p̄hibitiua. Un̄ si aliqs amat
aliqd:extra se ipsū:illud pōt dici merces:i-
quātū ex eo aliqd in ipso relinqtur:vel ser
uať. De rōne aūt amicitie ē:q amicus sui
gratia diligať. Un̄ amicꝰ nō hz in amicitia
rōnē mercedis:pp̄rie loquendo:q̄3uis ea q
ex amico nobis fiūt:rōnē mercedis hēre pnt
sicut ꝺlectatiōes:ꝛ vtilitates:q̄s ex ipso ami
cus cōsequtur:rōne quoꝝ ipse amicꝰ pōt di-
ci merces:q: causaliť:sicut dr merces nr̄a:
rōne eoꝝ:q ex ipso in nobis sunt. Pz ergo
q ponere mercedē:aliquē finē amoris:ex
pte amati:ē ꝯtra rōnē amicitie. Un̄ caritas:
p huc modū oculū ad mercedē hēre n̄ pōt.
Hoc.n.eēt deū nō ponere vltimū finē:sed
bona:q ex ipso cōsequtur:q: ponere merce-
dē eē finē amoris:ex pte amātis:nō tn̄ vlti
mū vt si ipse amor ē qđā opatio amātis.nō
est ꝯtra rōez amicitie:q: ipsa amoris opatio
cū sit qđdā accidēs:nō dr amari nisi pp̄ter
suū subiectū. Itē ea:q aliqs pp̄ter se diligit
pōt eē ordo salua amicitia. Un̄ ꝛ ipsaz opa
tionē amoris possū amare:nō obstāte ami
citia pp̄ter aliqd aliud:erit tn̄ ꝯtra rōnē vir
tutis:si virtutis operatio pp̄ter aliqd aliud
virtute inferius:cuius sunt tpalia bona:dili
gať. Patet ergo:q hn̄s caritatē:nō pōt ha
bere oculū ad mercedem:vt ponat aliquid:
qđcunq3 finē amati.s.dei. Hoc eni eēt ꝯtra
rōnem caritatis:vt est amicitia quedā. nec
iterū vt ponat aliquod tēporale bonū finē
ipsius amoris:q: hoc esset cōtra rōnē cari-
tatis:vt est virtus.pōt tamē habere oculū
ad mercedē:vt ponat beatitudinē creatam:
finē amoris:nō autē finem amati. Hoc enī

nec est ꝯtra rõem amicitie.nec ꝯtra rõnem
virtutis:cũ btitudo virtutũ sit finis. ℂ Ad
rõnes in oppo. ℂ Ad primaz rñdet negan
do ꝯñam.Et ad ꝓbationé rñdet: ꝙ oculus
nõ eẽt simplex:si respect⁹ haberet ad pmiũ
tanq̃z finé ipsius amati.s.dei:sed vt dictuz ẽ
nõ habet respect⁹ ad pmiũ: qd sit finis ama
ti:sz qd finis fruitiõ:vel amoris. ℂ Ad scdaz
rñdet negando ꝯñaz.Et rõ est:q2 mercena
rius dr ibi:q opus spũale ꝓpter mercedez
tpalé exercet.Et talis vituperat. ℂ Ad ter
tiam patet responsio per ea:que dicta sunt
ad primam.

ℂ In festo sancti Augustini est euãgelium.
Uos estis sal:terre τc.Math.v.Circa qd
possunt disputari sequentes.q.

ℂ Primo:vtrum status prelatoꝝ q faciũt
τ docẽt:sit mai⁹ q̃z sit in ecclesia dei.

ℂ Secũdo:vtz prelatus:qui nõ facit quod
docet:sit in statu perfectionis.

Ad primã sic ꝓcedit.Et dr ꝙ
status ꝑlatoꝝ etiã q faciunt τ
docẽt:nõ sit maior:.q̃z sit in ec
clesia dei. ℂ Primo sic.Dr
Mat.xix.Si vis pfectus eẽ
vade τ vẽde oĩa:q habes:τ da pauperib⁹.
Hoc faciũt religiosi:nõ ad hoc tenent epi.
Dr enĩ.xij.q.i.epi.De rebus ꝓprijs:vel ac
ꝗsitis:vel qcqd de ꝓprio habet heredibus
suis rdinquãt.Ergo vr:ꝙ religiosoꝝ stat⁹
sit maior:. ℂ Scdo.Perfectio pncipalibus
ꝯsistit in dilectiõe dei:q̃z in dilectiõe ꝓximi.
Sz status religiosoꝝ directe ordinat ad di
lectioné dei:τ ex dei seruitio:τ famulatu no
minat: vt Dyo.vi.ece.Jerar.Status autez
epoꝝ videt ordinari ad dilectioem ꝓximi:
cuius cure supintendũt.Ergo idẽ qd prius.
ℂ Tertio.Status religiosoꝝ ordinat ad vi
tã cõtẽplatiuã:q potior est:q̃z actiua:ad quã
ordinat status epoꝝ.Ergo idẽ quod prius.
ℂ In oppo est euãgeliũ.Qui fecerit τ do
cuerit:hic magn⁹ vocabit τc.Scdo sic.nul
lo lz maiori statu ad minorẽ trãsire.Hoc.n.
esset retro respicere.Sz pot aliqs de statu
religiõis i statu epalẽ trãsire.Dr enĩ.xviij.
q.i.ꝙ sacra.ordinatio:de monacho: epm fa
cit.Ergo status ꝑlatoꝝ maior τ perfectior
ẽ:q̃z religiosoꝝ:τ p ꝯñs oiuz alioꝝ. ℂ Rñ
deo dicẽ:ꝙ status prelatoꝝ sit maior:q̃z ali
qs alius in ecclesia. Probatur ista ꝯclusio.
Primo ex illo euãgelij pñtis.in quo xps:ꝑ
latos alloquẽs dicit.Uos estis sal terre vos
estis lux mũdi. Pz etiã ex illo.Augu.lxvij.
di.c.quoꝝ:vbi vocat eos pres:τ pncipes ec
clesie. Rõne sit respectu religiosoꝝ sic Au
gust.xij.sup Geñ.ad lrãm:Semp agẽs pre
stãtius est patiẽte.In genere autem pfectio
nis:epi bm Dio.v.c.ecc.Jere.se hñt vt pfe
ctores:religiosi aũt vt pfecti:quoꝝ vnu ꝑ
tinet ad actioné:alterum ad passioné. Ergo
status epoꝝ:maior τ potior est:statu religio
soꝝ. ℂ Ad rões i opp. ℂ Ad pmã rñdet
negãdo ꝯñam. Pro quo notãdũ iuxta scm.
Tho.ꝙ abrenũciatio ꝓpriaꝝ facultatũ du
plex ꝯsiderari pot.Uno mõ bm ꝙ est i actu
τ sic in ea nõ ꝯsistit essentialit pfectio:sz est
qodaz pfectiõis instm.Et iõ nihil ꝓhibet sta
tũ pfectiõis esse sine abrenũciatiõe ꝓprio
rũ.Alio mõ pot cõsiderari bm ꝑparatioẽ ai.
vt.s.hõ sit paratus:si opus fuerit:oia dimit
tere:vel distribuet. Et hoc pertinet directe
ad pfectioné.Uñ Augu.dicit in li.de cõsen
su euãgelist.Oñdet dñs filios sapie intelli
gere nõ in abstinẽdo:nec in mãducãdo esse
iustitiã:sz in eq̃nimitate tollerãdi inopiam.
Uñ τ Apostol⁹ dicit Scio abũdare:τ pe
nuriã pati.Ad hoc aũt maxime tenent epi:
τ oia sua ꝑ honore dei:τ salute sui gregis
largiẽdo:vel rapinã bonoꝝ suorum cũ gau
dio sustinendo. ℂ Ad scdaz rñdet negãdo
minor ẽ:si intelligat tñ:qm ꝑlati vtriqz dile
ctioni.s.dei τ ꝓximi intẽdũt:imo ꝙ intẽdãt
dilectiõe ꝓximoꝝ:ꝓuenit ex abũdãtia dile
ctiõis diuine.Hoc aũt ẽ maioris dilectionis si
gnũ:vt ꝓpter amicũ etiã alij seruiat:q̃z etiã
si soli amico vellet seruire. ℂ Ad tertiã rñ
detur:ꝙ ꝑlat⁹ nõ solũ ordinat ad vitaz acti
uam sz etiam ad cõtẽplatiuam:de q̃ debz
haurire qd in actiua influat.Unde Greg.
dicit in pastorali.Sit presul in actiõe ꝑcc

pius: pre cūctis contemplatione suspēsus ⁊c. ¶ Secūdo q̄. sic ꝓcedit. Et videt ꝙ ꝑlatus docēs ⁊ nō faciēs: nō sit in statu ꝑfectiōis. ¶ Primo sic. Qui nō est in gr̄a: nō ē i statu gratie. Ergo pari rōne: q nō est ꝑfect⁹ cū huiusmodi est ꝑlatus: q docet bona: ⁊ nō facit. Ergo talis nō est i statu ꝑfectiōis. ¶ Scđo sic. Qui ē in statu ſuitutis pcti: nō videt eē in statu ꝑfectiōis. Sꝫ mali ꝑlatis sunt i statu ſuitutis pcti. Jo. viij. Qui facit pctm̄: ſuus est pcti: ergo repugnat: ꝙ sint in statu ꝑfectiōis. ¶ In opp. ē ꝙ multi ꝑlati sunt q gr̄a ⁊ caritate carēt: in q̄bus consistit ꝑfectio: ⁊ tn̄ in statu ꝑlatiōis: q statū dicit ꝑfectiōis: ergo ⁊c. ¶ Rñō dicēdū: sub vna cōclusione tali. ꝙ nec oīs ꝑfect⁹ est i statu ꝑfectiōis. nec oīs q stat in statu ꝑfectionis: ē ꝑfect⁹. Ista cōclusio sic ostēdit̄ s̄a iuxta scm̄ Tho. Stat⁹ ꝓp̄e ptīet ad cōditionē libtatꝫ: ⁊ ſuitutꝫ spūalis. Libertas aūt: aut ſuitus: pōt in hoīe attēdi dupliciť. Uno mō sꝫ qđ interi⁹ agit̄. Alio mō sm̄ id: qđ exteri⁹ agit̄. Et q: vt dr̄ i. Regū. xvi. Hoīes vidēt ea: q patēt: sꝫ ds̄ intuetur cor. Inde ē: ꝙ sm̄ iteriorē hoīs dispositiōez accipit̄ cōditio spūalis stat⁹ i hoīe: ꝑ cōparatiōnē ad iudiciū diuinū. Scđm aūt ea q exteri⁹ agunt̄ accipit̄ spūalis stat⁹ in hoīe: ꝑ cōparatiōez ad ecclesiā. Et sic nō de statib⁹ loqmur put. s. ex diuersitate statuū: qdā ecclesie pulchritudo cōsurgit: Est aūt cōsiderādū: ꝙ q̄ntū ad hoīez ad hoc ꝙ aliqs adipiscat̄ statuz libertatꝫ: vel ſuitutis: reqrit̄ qdē pmo aliq̄ obligatio: vel alligatio. Nō enī ex eo ꝙ aliqs ſuit alicui: efficit̄ seru⁹: q: etiā liberi ſuiunt. Ex hoc: ꝙ aliqs desinit seruire efficit̄ liber. sic pꝫ de seruis fugitiuis. Sꝫ ille ē ꝓp̄e seru⁹: q obligat̄ ad seruiēdū: ⁊ ille ē liber: q a seruitute absoluit̄. Scđo reqrit̄: ꝙ obligatio p̄dicta cū aliq̄ solēnitate fiat. Sicut ceteris q̄ int̄ hoīes obtinēt ꝑpetuā firmitatē: qdā solēnitas adhibet̄: sic igit̄ est in statu ꝑfectiōis ꝓp̄ie dicit̄ eē aliqs: nō ex hoc: ꝙ hꝫ actū dilectiōis ꝑfecte. sꝫ ex hoc ꝙ obligat se ꝑpetuo: cū aliq̄ solēnitate ad ea: q sunt perfectiōis. Cōstat etiā: ꝙ aliq se obligāt: q non seruiūt ⁊ aliqui implēt: ad qđ se nō obligauerūt: vt pꝫ Mat. xj. de duobus fratribus: quoꝝ vn⁹ dicēti: opare in vinea: rn̄dit: nolo: ⁊ postea abijt Alit aūt rn̄dens ait: eo: ⁊ nō iuit. Et ideo nihil ꝓhibet aliquos esse perfectos: q nō sunt in statu ꝑfectiōis. ⁊ aliquos eē in statu ꝑfectionis qui non sunt perfecti. ¶ Ad rōnes in oppositum vna responsio sufficit: ꝙ ꝓcedunt quantum ad interiorem statum: nō autem quantum ad exteriorem: de quo est sermo.

¶ In festo sancti Bartholomei est euāgelium. Hoc est preceptum ⁊c. Jo. v. possunt disputari sequentes. q.

Primo: vtrū beatus Bartholomeus: ⁊ alij apli potuerunt dici amici dei. Et vr̄ ꝙ nō. ¶ Primo sic. Amicitia est reuelatio ꝑitatis. Sꝫ deus multo superior est hoīe. Ergo hoīs ad deū nō est amicitia. ¶ Scđo sic. Caritas nō est amicitia. Ergo qui ex caritate diligunt deūz non debent dici habere amicitiam ad deū. Antecedens probatur sic. Nihil est ita proprium amicitie: sicut cōuenire amico: vt philosophus dicit. viij. Ethi. Sed caritas ē hominis ad deum: ad quem nō est cum homine conuersatio. Ergo caritas talis nō ē amicitia. ¶ Tertio sic. Seruitus ⁊ amicitia nō videntur se comparari. Unde dicit dominus. Non dicam vos seruos: sed amicos. Sed beatus Bartholomeus: ⁊ alij apostoli sancti: semper manent sub seruitute dei. Unde quilibꝫ eis dicit illud Psal. Ego seruus: ⁊ filius ancille tue. Ergo videtur: ꝙ nō sunt dicendi amici dei. ¶ Quarto ex argumento christi: quo dicit. Uos dixi amicos: quia omnia que noui a patre meo: nota feci vobis. Arguitur sic. Christus non fecit eis omnia nota: que audiuit a patre suo: vt patet. Non enim essent capaces tante sapientie: quantū susceperat filius a patre. Ergo semper serui: ⁊ non amici sunt dicendi. In oppositum est euangeliū presens. Et de

beato Bartholo. dr in historia. Cū ꝗre-
ret ydolū qs eēt Bartholo. rñdit. Amicus
dei ē. ℭ Rñō dōm: ꝙ beat⁹ Barthol. ve-
re dictus amicus dei est: ⁊ alij apli. Cōclusio
pȝ ex ṽbo xpi dicētis. Nō dicā vos ẜuos
ẜ amicos: ⁊ ne ꝑ. Vos amici mei eritis: si fe
ceritis: q̄ precipio vobis. Rōne sic. ꝙ dile-
xerūt deū ex caritate. Sȝ caritas est: q̄dam
amicitia. Pro quo nondū: ꝙ ẜm phūȝ. viij.
Ethi. Nō glibet amor: hȝ rōnē amicitie: ẜ
amor q est cū beniuolētia. qñ. s. sic amamus
aliquē: vt ei bonū velim⁹. Si aūt reb⁹ ama
tis nō bonū velim⁹: ẜ ipsuȝ eoꝝ bonū veli-
m⁹: nobis dicim⁹. Amare: vinū vel equuȝ:
vel aliud huiōi: nō est amor amicitie: ẜ cu-
iusdā cōcupiscētie. Ridiculū eni est dicere:
ꝙ aliq hūt amicitiā ad vinū: vel equuȝ: sed
nec beniuolētia sufficit ad rōnē amicitie: ẜ
reqrit q̄dam mutua amatio. qꝛ amicus est
amico amicus. Talis aūt mutua beniuolen
tia fundatur super aliqua cōicatiōe. Quom
igit sit aliqua cōicatio hois ad deum: ẜm ꝙ
suam beatitudinē nobis cōicat: sup hac cōi-
catione oportet aliquā amicitiam fundari.
De qua q̄dem cōmunicatione dicit. i. Cor.
x. Fidelis deus: per quē vocati estis in socie
tatem filij eius. Amor aūt super hac cōica-
tione fundat⁹: est caritas. Vñ manifestū est:
ꝙ caritas q̄dam est hominis ad deū: ꝑ quā
homo deū diligit. ⁊ deus hominē: ⁊ sic effi
cit q̄dam associatio hois ad deū: vt dicit. i.
Jo. i. Si in luce ambulam⁹: sicut ⁊ ipse in lu
ce ē: societatē habem⁹ ad inuicē. Et ita bea-
tus Bartholomeus ambulans in luce grē:
dictus est amicus: ⁊ oēs alij scti: de qbus di
citur i Ps. Nimis honorati sunt amici tui
deus. ℭ Ad rōnes i oppo. ℭ Ad ꝑmā rñ
detur negādo ꝯñā. Et rō est: qꝛ amicitia nō
requirit equalitatē siue paritatē equiparantie
ẜ equalitatē ꝓportiōis: vt si vnus amicoꝝ
operet ad alterū: ẜm suā ꝓportionē: vt dici
tur. viij. Ethi. ℭ Ad scđam rñdetur negan
assumptū. Ad probatiōē negat minor. Et ē
ratio: qꝛ duplex est hois vita. Vna q̄dē est
exterior ẜm naturā sensibilē: ⁊ corporalē: ⁊

ẜm hanc vitam nō est cōicatio vel ꝯuersa-
tio cum deo ⁊ angelis. Alia est vita spūalis
ẜm mētē. Et ẜm hanc vitā est nobis ꝯuersa
tio cū deo: ⁊ angelis in pñti. q̄dē statu iper
fecte. Vñ dicit Philip. iij. Nostra ꝯuersa
tio in celis est. Ista ꝯuersatio pficitur in pa
tria: qñ serui eius ẜuient dño: ⁊ videbūt fa
ciē eius: vt dicit Apoca. vlt. Et ió hic ē cari
tas impfecta: ẜ perficietur in patria. ℭ Ad
tertiā rñdet negādo ꝯñam. Et ad ꝓbatiōē
rñdetur: ꝙ intelligit de seruitute seruili. qa
si timore seruili sunt subiecti: talis timor ex-
pellit ab animo caritatē. Timore vero filia-
li: semꝑ sancti ꝑmanēt subiecti: ẜm illud ꝑs.
Timor dñi sctūs ꝑmanet in seculū seculi. Et
isti mō sancti dicūtur serui. Ro. i. Paulus
seruus Jesu xpi. ℭ Ad quartam rñdet: ꝙ
illud: oia quecūqȝ audiui a patre meo: nō ē
intelligendū de oibus simpliciter: ⁊ absolute.
ꝙ istud erat impossibile vt argutum est: sed
intelligendū est de oibus ꝑtinentibus ad eo
rū statū: cuiusmodi sunt illa: que ꝑtinent ad
eoꝝ salutem: ⁊ fide ⁊ morū predicationem:
⁊ ecclesie gubernationem.

ℭ In festo decollationis beati Jo. baptiste
est euāgeliū. In illo tpe misit Herodes ⁊c.
Mat. vi. possunt disputari se. q.

ℭ Primo: vtrū beatus Jo. moriēs ex hoc
ꝙ dicebat Herodi. nō lȝ tibi habere vxorē
fratris tui. verus martir sit colendus.

ℭ Scdo: vtrū iuramentū qđ Herodes ꝑ
stitit saltāti puelle. excusare potuit Herodē
a peccato mortis. Jo. baptiste.

d ꝑmam. q. sic procedit. Et
videt ꝙ beatus Jo. moriens
ex hoc ꝙ dicebat Herodi ñ
lȝ tibi hēre vxorē fratris tui.
ver⁹ martir sit recolēdus.
vr ꝙ nō. qꝛ vr ꝙ sola fides sit cā martirij.
Probat sic. Dr. i. Petri. iiij. Nemo vestꝝ
patiat. q. homicida. aut fur aut aliqd huiōi.
Si aūt vt xpian⁹ ñ erubescat. glorificet deū
iusto noie. Sȝ ex hoc dr aliqs xpian⁹. ꝙ te-
net fidē xpi. Ergo sola fides xpi dat pañti
b⁹ martirij gloriā. ℭ In oppo. ē euāgeliū.

pſens: ⁊ fides vlis eccle. ¶ R nō dicēdū:
ꝙ btūs Jo. ꝑ rephēſione adulterij: mortē
ſuſtinēs ver⁹ martyr fuit: ⁊ vt martyr ē ve
nerādus. Iſta ꝯcluſio declarat̄ ſic. iuxta ſcm̄
Tho. martyres dicunt̄. q. teſtes: q. ſ. corpo
ralib⁹ ſuis paſſiōib⁹ vſq3 ad mortē teſtimo
niū pbibēt vitati: nō cuiuſcūq3: ſ3 vitati q̄ ſm
pietatē p xp̄3 nob innotuit. Unde et marty
res xp̄i dicunt̄. q. teſtes ipſi⁹. Hmōi aūt eſt
vitas fidei. Et iō martyrij cā: ē fidei vitas.
S3 ad fidei vitatē nō ſolū ptinet ipſa credu
litas cordis: ſ3 ēt exterior ꝓteſtatio: q̄ q̄dem
fit nō ſolū p vba qb⁹ aliqs ꝯfitet̄ fidē: ſ3 et
p facta: qbus fidē ſe habere oſtēdit: ſ3 illud
Jacobi. ij. Ego oſtēdā tibi ex opibus fidem
meā. Unde ⁊ de qbuſdā dr̄ Jacobi. pmo.
Cōfitent̄ ſe noſſe deū: factis aūt negāt. Et iō
oium vtutū opa: ſm q̄ referunt̄ in deum:
ſunt q̄dā ꝓteſtatiōes: p q̄s nobis innoteſcit:
ꝙ de⁹ hmōi opa a nobis reqrit: ⁊ nos p eis
remunerat. ⁊ ſm hoc pſens eē martyrij cā
ſm q̄ videm⁹: ꝙ beati Jo. Bapti. marty
riū in eccl̄ia celebrat̄: q non p negāda fide:
ſ3 p rephenſione adulterij mortē ſuſtinuit.
¶ Ad rōnē in opp. reſpondet̄. Dicim⁹. n.
ꝙ verū ē: q̄ dicit̄ in minori: ꝙ xp̄ian⁹ dicit̄
q xp̄i ē. S3 aliqs dicit̄ eē xp̄i: non ſolum ex
eo ꝙ h3 fidē xp̄i: ſ3 ēt ex eo ꝙ ſpiritu xp̄i ad
opa vtuoſa ꝓcedit: ſm illud Ro. viij. Si qs
ſpiritū xp̄i nō h3: hic non eſt ei⁹. Et ēt ex eo ꝙ
ad imitationē xp̄i morit̄: ſm illud Gala. v.
Qui xp̄i ſunt: carnē ſuā crucifixerunt cum
vitijs: ⁊ ꝯcupiſcētijs. Et ideo vt xp̄ian⁹ pa
tit̄: non ſolum: q patit̄ p fidei ꝯfeſſione: q fit
p vba: ſ3 ēt q patit̄ p quocunq3 ope facien
do: vel p quocunq3 peccato vitādo: ꝓpter
xp̄m: q̄ totū h ptinet ad fidei ꝓteſtationē.
D ſecundū. q. vtrum iuramētū
ſ3 incautū: q̄ Herodes ꝓmiſit
ſaltanti puelle: excuſare potuit
Herodē a peccato mortis Jo.
Baptiſte. Et videt̄ ꝙ ſic. ¶ Iuramētū in
cautum dicit̄: q̄ vergit in exitum malū: vel
minus bonum. Sed tale obligat. Pp̄ter q̄
fuit iuramentū in q̄ Joſue iurauit Ga
baonitis pacem: ⁊ ꝙ non occideret eos Jo
ſue. ix. ⁊ tñ pceptū dei erat in ꝯtrarium. Pre
ceperat. eni deus: ꝙ occideret oēs habito
res ⁊c. ſicut habet̄ Deutero. vij. Et obſer
uauit Joſue iuramētū: credēs ſe obligatū
Un̄ Ambro. li. de officijs. xxij. q. iiij. loqns
de iuramēto Joſue dicit ſic. Jeſus tñ pacē
quā dederat: reuocādā non cenſuit: ꝙ firma
ta erat ſacri religione: ne dū3 alienā pfidiā
redargueret: ſuā fidē ſolueret. Soluiſſet er
go ſuā fidē: ſi nō tenuiſſet: q̄ iurauerat. Si
milit̄ ergo vr̄: ꝙ Herodes iurās ſe daturū
puelle q̄cq̄d peteret: obligabat̄ ad ſoluēdū:
q̄ iurauerat: ſ3 eēt ꝯtra pceptū dei: ſic fuit
illud: q̄ fecit Joſue. ¶ In oppo. ē canō Iſi
dor. xxij. q. iiij. In malis ꝓmiſſis reſcinde fi
dē: in turpi voto muta decretū: q̄ incaute
vouiſti: nō impleas. Impia ē ergo ꝓmiſſio:
que ſcelere adimplet̄. Nō obligat ſe: nec ta
le iuramētū excuſat a peccato perpetrato.
¶ R nō dicēdū: ꝙ iuramētū Herodis nō
excuſauit a nece beati Jo. vt oſtēdit Augu
ſtie in ſermone hui⁹ feſtiuitatis. Pro quo
notandū iuxta ſcm̄ Tho. in. iij. ꝙ duplex ē
iuramētū. Unū aſſertoriū: ⁊ aliud ꝓmiſſo
riū. Promiſſoriū iuramētū ē de eo: q̄ i fu
turū a iurāte faciēdū expectat̄: vel p ſe: vel
p aliū. Aſſertoriū vo eſt: q̄ fit p ꝯfirmatio
nē vitatꝫ eius pſentis: ⁊ pterite: ⁊ eiꝰ ipſius
cām nō ſcim⁹. In iuramēto aūt aſſertorio ē
vna tm̄ obligatio. ſ. qua q̄s obligat̄ ad petm̄
ſi vitas ſuo iuramēto deſit. In iuramēto au
tē ꝓmiſſorio ē duplex obligatio. Una qua
q̄s obligat̄ ad faciēdū hoc: q̄ iuramēto ꝓ
miſit. Alia qua obligat̄ ad peccatū ſi nō fe
cerit. His igit̄ viſis ſciendū: ꝙ ſicut nō oīs
aſſertio eſt digna: vt iuramēto firmetur ita
nec oīs ꝓmiſſio: ſ3 illa tm̄: q ad vtilitatē ali
quā ptinet. Un̄ ſi promiſſio q̄ eſt de aliquo
q̄ ſalutē impediat: ſiue ſit ꝯtrium ſaluti: ſiue
vt pfecte in ſalute: iuramēto firmet̄: ⁊ hoc
ipo iuramentū efficit̄ indebitū. q actus ca
dēs ſup idebitā mā3. Un̄ obligat ſba obliga
tiōe: q̄ eſt ad petm̄: nec remanet ei3 vr⁹ obli
gādi pma obligatiōe ad faciēdum. Prima

eni obligatio e ad vitádú secúdã obligatio né. Uñ iuramétú qð de necessitate ad peccatú obligat: ipo scó ab alia obligatióe vacuat. Et iõ lz iuramentú Herodis: q daret puelle saltáti: qð peteret: potuisset eé a pricipe licitú: itellecta debita pditióe. s. si peteret quod dare deceret: ipleto tñ iuraméti sunt illicita. Et iõ ñ obligabat i aliquo. Uñ Ambro. li. de officijs. Est pira officiu: nonnunq̃ pmissum soluere sacrm: sicut Herodes qui necé Jo. psituit ne pmissum negaret. ¶ Ad róné i opp. rñdet negádo pñaz. Et ró é: q iuraméti Josue nó erat de eo: q secúdú se esset illicitú: sicut é adulteriú: homicidiuz: et silia. Sz de eo: quod factú erat illicitú: q phibitú. Uñ i hoc sufficiebat seruare intétioné phibétis. Et iõ vt dic Ambro. li. de officijs Mulctauit eos meliori morte. s. obsequio ministerij diuini: vt esset clemétior sñia: sz diuturna. Et sic quodámodo occisi sunt morte legali: que est seruitus.

¶ In festo natiuitatis beate virginis é euangelium. Liber generationis rc. Math. i. Circa qð possunt disputari seq. q.

¶ Primo: vtrú xps descédit sm carné de semine Dauid. ¶ Secúdo: vtrú btá Maria fuerit scificata añ natiuitaté ex vtero. ¶ Tertio: vtrú btá virgo p scificationem obtinuerit gr̃e plenitudiné: siue pfectioné.

a. Q pmá sic pcedit. Et vr̃ q xps nó descédit sm carné de semine Dauid. ¶ Prio sic. Mathe in psenti euágelio. Liber generatóis: geneologiá xpi texés: eá ad Joseph pduxit. Joseph aût nó fuit pr̃ xpi. Nó ergo vr̃ q xps de semine Dauid descenderit: lz Joseph sic. ¶ Scdo sic. Aaró fuit de tribu Leui vt pz Exo. vi. Maria aût mater xpi cognata dr̃ Helyzabet que é filia Aaró: vt pz Luc. i. Quom ergo Dauid de tribu Juda fuerit: vt pz Math. i. vr̃ q xps de semine Dauid nó descéderit. ¶ Tertio sic. Hiere. xij. dr̃ de Jechonia. Scribe virú istú sterilé. Nec eni erit de semine vir: q sedeat super soliú Dauid. Sz de xpo dr̃ Isa. ix. sup soliú Dauid sedebit. Ergo xps nó fuit de semine Jechonie: nec p pñs de semine Dauid: q Math. a dauid p Jechoniá serié generatóis pducit. ¶ In oppo. é euágelium. pñs. Liber gñationis rc. ¶ Respódeo dicendú: q xps sm carné descédit de semine dauid. Ista pclusio pz p Apostolú ad ro. i. q de xpo loqués ait. Qui factus é ex semine dauid sm carné. Pro quo notádum: q specialit̃ xpo dr̃ filius esse Abraá: et dauid: vt pz in pncipio euágelij. Cuius é multiplex ró. Prima q: ad hos spãlis de xpo repromissio fcá est. Dicm̃ é enim Abrae Geñ. xxij. Bñdicent in te oés generatióes. Qð apostolus de xpo exponit ad Gala. iij. Abrae dicte sunt repromissióes: et semini. Nó dicit et seminibus. q. in multis: sz quasi i vno: et semini tuo q é xps. Ad dauid aût dictú é: ð fructu vétris tui poná sup sedé tuá. Uñ et populi iudeorum: vt regé honorifice suscipiétes dicebant. Math. xxj. Osanna filio dauid. Secúda ró é: q: xps futurus erat rex: et pphetat: et sacerdos. Abraá aût sacerdos fuit: duz impleuit officiú sacerdotij: offerédo hostiá domino. Uñ dñs ad euz Geñ. xv. Súme tibi vaccá triénné rc. Fuit ét ppheta sm illud: qð dicit Geñ. ij. Propheta é: et orab p te. Dauid aût rex fuit: et ppheta. Tertia ró est q: in Abraá pmo icepit circúcisio: in dauid aût marie manifesta é dei electio: sm illud .i. regú. xiij. Quesiuit sibi dñs virum iuxta cor suú. et iõ vtriusqz filius xps pueniétissime: vt ostédat eé in salute circúcisiói et electiói géntiú. ¶ Ad rónes i opp. ¶ Ad primá respódet negádo pñam. Et ró est: q: vt dic Aug. cú euágelista Math. dicat viruz Marie Joseph eé: et xpi matré vginé esse xpm ex semie dauid: qd restat nisi creder̃ et Mariá nó fuisse extneá a generatóe dauid et eá Joseph cóiugé nó frustra appellatam: pter animorum cófederationé: quáuis ei nó fuerit cómixtus. Et Hiero. sup Math. dic ex vna tribu fuit Joseph et Maria. Uñ et sm legé eá accipe cogebat: vt ppinquá: ppter qð et simul césent in Bethleé. q. ð vna fuit

pe generari. ¶ Ad scd'am respondet iuxta sniam Aug.c̄ Faustú: q̄ si Joachi pr̄ Marie de stirpe Aaró fuit: vt Faustus p̄ q̄sdaʒ scripturas apocryphas asserebat: credédú est: q̄ mr̄ Joachi fuit de stirpe Dauid. Et sic in xp̄o fuerút iuncta: regiú gen⁹: ⁊ sacerdotale: vt dic̄ Greg. Nazan: en⁹ q̄ten⁹ xp̄s q̄ rex est ⁊ sacerdos ab vtroq; nasceret̄ ẞ carné. ¶ Ad tertiá r̄ndet negando ɔñam. Et rō é: q̄m p̄ illá auctoritaté ,p̄pheticá: sicut Ambro. dic̄ sup Lucá: nó negat ex semine Joachi posteros nascituros: ⁊ iō xp̄s de semine ei⁹ é. Non eni seculari honore regnauit. Ipse enim dixit. Regnú meum non est de hoc mundo.

As scd'aʒ.q.sic ,pcedit. Et vr̄ q̄ btá Maria nó fuerit scificata añ natiuitaté ex vtero. ¶ Primo sic dic̄ Aplūs.i.Coryn.xv. Nó pri⁹ qd spūale é ẞ q̄ aiale: dei: qd̄ spūale é. Sʒ p grám sanctificanté nascit hō spūaliter in filiú dei: ẞm illud. Joh.i. Ex deo nati sunt. Natiuitas autẽ ex vtero é natiuitas aialis. Nó ergo beata v̄go pri⁹ fuit scificata: q̄ʒ ex vtero nasceret̄. ¶ Scd'o sic dic̄ Aug. in ep̄la ad Dardanú Scificatio: q̄ efficimur téplú dei: non nisi renatoꝝ é. Nemo.n. renascit̄: nisi pri⁹ nascatur. Ergo btá v̄go nó fuit pri⁹ sanctificata: q̄ʒ ex vtero nasceret̄. ¶ Tertio sic. Dic̄ hiero. Nó mihi credas: si aliqd tibi dixero: q̄ ex veteri: ⁊ nouo testó haberi nó poss̄.i. Sʒ de scificatiōe bté Marie: i vtero nihil habet̄ in aliq̄ testaméto. Ergo nó é credédú eá fuisse scificatá. ¶ In oppo. é: qd̄ ecclesia celebrat natiuitaté bté v̄ginis. Nó aút celebrat festú i ecclia: nisi pro aliquo scto. Ergo btá Maria fuit in sua natiuitate sctá. Fuit ergo i vtero scificata. ¶ R̄ño dicédú: iuxta scrm Tho.i.iii.pte: de scificatiōe bté Marie.s. q̄ fuerit scificata: i vtero. Nihil i scriptura canonica tradit̄: q̄ nec ét de ei⁹ natiuitate méttioné facit. ẞ sicut btūs Aug. de assumptione ipsi⁹ v̄ginis rónabilit̄ argumentat̄: q̄ cú corpe assumpta sit i celú: qd̄ tñ scriptura nó tradit. ita rónabiliter arguméntari possum⁹ q̄ fuerit scificata i vtero. Rónabiliter.n. credit̄: q̄ illa q̄ genuit vnigenitú a p̄re: plenú gr̄e ⁊ v̄itatis: q̄ p̄re oib⁹ alijs maiora gr̄e ,p̄uilegia accepit. Vñ legit̄. Luc.i. q̄ angelus ei dixit. Aue gr̄a plena. Inuenim⁹ aút q̄busdá alijs h̄ ,p̄uilegiú eē ɔcessuʒ vt i vtero scificarent̄. sic Hiere. dictú é. Anteqūʒ exires de vulua scificaui te: ⁊ sicut Jo. Baptista: de quo dictú é. Luc.i. q̄ spū scó replebit̄ ex vtero m̄ris sue. Vñ rónabiliter credit̄: q̄ btá v̄go scificata fuerit anteq̄ʒ ex vtero nasceret̄. Vñ btūs Bernardus i matutinali offo in suo ẞmone: q̄ legit̄ istam rōné ɔplectés. ita ait. Btáʒ virginé oimodis ɔstat ab originali ɔtagio ,p̄usq̄ʒ nasceret̄: eē mundatá: q̄ʒ nimirú pietas xp̄iana credere ,p̄hibet: vel min⁹ a Hiere. i vtero scificatá: vel nó magis a Jo. spū scó repletam: nec q̄ntó festis laudib⁹ nascés honoraret̄: si nó scá nasceret̄. Est itaq; v̄go regia veris honoꝝ titulis cumulata: q̄ ,p̄culdubio sctá fuit anteq̄ʒ nata. Ego puto: q̄ copiosior scificationis bñdictio in eá q̄ʒ in alijs sctis ab vtero scificatis descéderit: q̄ nó solú ip̄m ortú sanctificauit: ẞ vitá ei⁹ ab oi p̄cō deincepo immunem conseruaret: qd̄ alteri nemini in natis mulierú credit̄ esse donatú. Hec Bernar.

¶ Ad rónes i oppo. ¶ Ad p̄má r̄ndet̄: q̄ ét i btá v̄gie pri⁹ fuit aialet: ⁊ post id: qd̄ est spūale: q: pri⁹ fuit ẞʒ carné ɔceptá: ⁊ postea ẞm spūm sanctificata. ¶ Ad secúdaʒ r̄ndet̄ q̄ Aug. loq̄tur de regeneratiōe: que fit ẞm legé cōem: ẞm quá p̄ sacraméta: nó regenerant̄ aliq: nisi pri⁹ nati. Sʒ de⁹ huic legi sacramentoꝝ potentiá suá nó alligauit: q̄n aliquib⁹ ex sp̄ali ,p̄uilegio gr̄aʒ suá ɔferre possit: anteq̄ʒ nascant̄ ex vtero. ¶ Ad tertiá respódetur: q̄ q̄uis sanctificatio bté v̄ginis i vtero exp̄sse i scriptura veteris ⁊ noui testi nó legat̄: tñ ,p̄ certo haberi pōt ex hijs: q̄ ibi legunt̄. Si eni Hiere. ⁊ Jo. scificati sunt q̄ xp̄m ,p̄nūciauerút: multo magis btá v̄go q̄ xp̄m genuit. Vñ nó fallit̄ ecclia sctá: reputans sue natiuitatis dié: vt in . qt Bernard⁹

D tertiã.q.sic ꝓcedit. Et videt ꝙ btã ỽgo ꝑ sanctificationeꝫ in vtero nõ obtinuerit grẽ plenitudinem. ¶ Primo sic. Hoc enim vr̃ ptinere ad ꝓuilegiuꝫ xp̃i: ẜm illud Jo.i. Uidemus eũ: quasi vnigenitũ a patre plenũ gratia ꝛ ỽitate. Sed que sunt ꝓp̃ia xp̃i: non sunt aliis attribuẽda. Ergo beata virgo plenitudinẽ gratie nõ accepit in sanctificatione. ¶ Scđo sic. Ei qđ est plenũ ꝛ perfectũ nõ restat aliud addendũ: q: defectiu est cui nihil deest: vt dr̃.iij.phy. Postmodum postq̃ꝫ natũ est additionem grẽ suscepit qñ xp̃m cõcepit. Dictũ eni est spũs sanctus superueniet in te ꝛc̃. Iteꝫ qñ in glĩa ẽ assumpta. Ergo vr̃: ꝙ nõ habuerit in p̃ma sua sanctificatiõe plenitudinẽ graꝫ. ¶ Tertio. Deꝰ nõ facit aliqd frustra. Frustra aũt habuisset aliquas grãs cũ eaꝫ vsum nunq̃ꝫ exercuit. Nõ enim legit eã docuisse: qđ est actus sapiẽtie: aut miracula fecisse: qđ est actus grẽ gratis date. Nõ ergo habuit plenitudinem gratiarum in sanctificatiõe sua p̃ma. ¶ In opp.ẽ: qđ angelus ad eã dixit. Aue grã plena. Exponẽs Hiero. in sermone de assumptione dicit gratia plena: q: ceteris ꝑ partes p̃stat. Marie ỽo se totã simul infudit gratie plenitudo. ¶ Rñdo dicẽduꝫ: ꝙ btã ỽgo i sua sanctificatiõe recepit iñue obtinuit grẽ plenitudinẽ. Ista ꝯclusio oñdit sic iuxta sanctũ Tho. Quãto aliqd magis appropinq̃t p̃ncipio in quolibet genere: tãto magis pticipat effectũ illius p̃ncipij. Uñ dicit Diony.iiij.cele. Jerar. ꝙ angeli deo ꝓpinquiores magis pticipant de bonis diuinis: q̃ꝫ homines. Christus aũt ẽ p̃ncipiũ grẽ: ẜm diuinitatẽ auctoritatiue: q̇dẽ ẜm humanitatẽ ministerialiter. Uñ ꝛ Jo.j.dr̃. Grã ꝛ ỽitas ꝑ Jesum xp̃m facta ẽ. Btã aũt ỽgo Maria ꝓpinq̇ssima xp̃o fuit ẜm humanitatẽ: q: ex ea accepit humanã naturam. Et iõ pre ceteris maiorẽ debuit a xp̃o plenitudinẽ gratie obtinere: ꝛ ita obtinuit. ¶ Ad rõnes i oppo. ¶ Ad p̃mã rñdetur negãdo cõsequẽtiã. ꝛ rõ est: q: alia ꝛ alia est plenitudo gratie xp̃i ꝛ beate Marie. Pro quo notandũ: ꝙ vnicuiq̃ꝫ a deo datur ẜm hoc ad qđ eligitur: ꝛ ꝙ xp̃s inquantũ hõ fuit p̄destinatus: ꝛ electus vt esset p̄destinatus filius dei in ỽtute sanctificatiõis: hoc fuit ꝓp̃iũ sibi: vt haberet talẽ plenitudinẽ grẽ: ꝙ redũdaret i oẽs ẜm qđ dr̃ Jo.j. De plenitudine eiꝰ oẽs accepimꝰ. Sed btã virgo Maria tãtã gratie obtinuit plenitudinẽ: vt esset ꝓpinquissima actori gratie: ita ꝙ eũ q est plenus oi gratia in se reciperet: ꝛ eũ pariedo q̇dãmõ gratiã ad oẽs deriuaret. ¶ Ad secundã rñdet negãdo ꝯñam. Et rõ est: q: multiplex ẽ perfectio grẽ. Sicut eni in naturalibus. Primo enim ẽ ꝑfectio dispositionis puta cũ materia est ꝑfecte ad formã disposita. Secũdo ẽ ꝑfectio forme: que est potior nã: ꝛ ipse calor ꝑfectior ẽ: q puenit ex forma ignis: q: ille ad formã disponebat. Tertio aũt est ꝑfectio finis: sicut cũ ignis hꝫ ꝑfectissime suas qualitates: cũ ad locũ suũ ꝑuenerit. Et similiter i btã ỽgine fuit triplex ꝑfectio grẽ vt ait. S. Tho. Prima que de.q. dispositiua ꝑ quam reddebat idonea ad hoc: ꝙ esset mat̃ xp̃i: ꝛ hec fuit ꝑfectio scĩficatiõis. Scđa aũt ꝑfectio gratie fuit in btã virgine ex p̄ñtia filij dei: in eius vtero icarnati. Tertia aũt ꝑfectio ẽ finis: quẽ hꝫ in glĩa. Qđ aũt scđa ꝑfectio: sit potior q̃ꝫ p̃ma. ꝛ tertia q̃ꝫ secũda. pꝫ q̇dẽ: vno mõ ꝑ liberationẽ a malo. Nã primo in sua scĩficatiõe fuit liberata a pctõ originali. Scđo in ꝯceptiõe filij fuit totalit̃ mundata a fomite. Tertio ỽo in sua glĩficatione fuit liberata ẽt ab oi miſia. Alio mõ ꝑ ordinẽ ad bonũ. Nã p̃mo in sua scĩficatiõe adepta ẽ grãm iclinãtẽ eã ad bonũ. In ꝯceptione aũt filij dei ꝯfirmata ẽ et grã ꝯfirmans eã in bono. In sui ỽo glĩficatiõe cõfirmata eiꝰ grã ꝑficiẽs eã in fruitione omnis boni. ¶ Ad tertiã rñdet negãdo ꝯñam. Uñ dicimus cũ sctõ Tho. ꝙ nõ ẽ dubitãdũ qn btã virgo accepit excellẽter ẽt donũ sapiẽtie: et grãm ỽtutũ: ꝛ ẽt grãm ꝓphetie sicut habuit xp̃s: nõ tñ accepit: vt hr̃et oẽs vsus eaꝫ: et similiũ gratiaꝫ: sicut habuit xp̃s: ẜ ẜm qđ

cõueniebat ↄditiõi ipsius. Habuit enĩ visũ
sapiẽ in ↄtẽplãdo: sm̃ illud Luc. ij. Maria
aũt servabat oĩa verba hec ↄferens in cor-
de suo: non aũt habuit visũ sapie: q̃tuz ad
docẽdũ: eo q̃ nõ ↄueniebat sexui muliebe-
ri: sm̃ illud. ij. Thi. ij. Docere autẽ mulieri
nõ pmitto. Miraculoꝝ aũt visus sibi non
cõpetebat: dũ viueret: q: tũc tp̃is ↄfirman-
da erat doctrina xp̃i miraculis: et ideo soli
xp̃o et eius discipulis: q erãt baiuli doctri-
ne xp̃i: ↄueniebat miracula facere. Propt̃
qd̃ ẽt de Jo. bap. dr̃ Jo. x. q̃ signũ nullum
fecit vt. s. oẽs in xp̃m intẽderent. Visũ aũt
pphetie habuit: vt pꝫ in cantico: qd̃ fecit:
Magnificat anima mea dominum.

In festo exaltatiõis scẽ Crucis ẽ euãge
liũ. In illo tp̃e dixit iesus turbis etc. Nunc
iudiciũ ẽ etc. Circa qd̃ possunt disput. se. q.

Primo: vtrum ↄueniens fuit: vt xp̃s in
cruce exaltatus: moreretur pro nobis.

Secundo: vtrum sit verum: q̃ xp̃s exal
tatus: omnia traxit ad se.

Tertio: vtꝝ xp̃s per exaltationẽ crucis
q̃ pprie ẽ humiliatio: meruit exaltationẽ sui.

a — Ad primam questionem vide in die parasceue vbi est disputata plene.

a — Ad scd̃am. q. sic pcedit. Et vr̃: q̃ xp̃s exaltatus in cruce nõ traxit omnia ad se. Primo sic: Non omnes ↄuersi sunt ad fideꝫ xp̃i
post exaltationẽ suã: vt pꝫ. q̃ multi sunt in
fideles. Ergo etc. Scd̃o sic: Per exalta
tionẽ xp̃i in cruce: non est eiectus diabolus
q̃ ita nunc sicut et ante tentat hoĩes: quo
ad aĩas: et vexat quo ad corpus. Tertio
sic. Per passionẽ xp̃i nõ sumus liberati a
pcc̃o. Ergo per exaltationẽ suam nõ sumus
tracti ad ipsuꝫ. Cõsequẽtia videtur bona.
Añs pbatur sic. Null⁹ põt liberari a pcc̃o
qd̃ nõdum cõmisit sed qd̃ in posterũ est cõ
missurus. Quom ergo multa pcã post ex-
altationẽ sint cõmissa: et ↄtinue cõmittunt.
Ergo etc. In oppo. est euangeliuꝫ p̃ns.
Rñdeo dicẽdũ: q̃ hoc qd̃ xp̃s dixit. Si
exaltatus fuero a terra oĩa trahã ad me: est
verissimum bene intellectũ: et est iste intelle
ctus: q̃ ex amore ostenso in cruce ad genus
humanũ: habuit vim attractiuã oĩum men
tiũ. Trahit ergo oĩa ex caritate ad seipsum
Jere. xxxj. In caritate ppetua ideo attraxi te
cõmiserãs. In hoc actu maxĩe appet chari
tas dei ad hoĩes: inq̃tum pro ipsis mori di
gnatus ẽ Ro. v. Cõmẽdat de⁹. s. caritateꝫ
suã in nobis: q̃ cũ adhuc pcc̃ores essemus
xp̃s p nobis mortu⁹ ẽ. et in hoc cõpleuit: q̃
spõsa petit Cãti. j. Trahe me post te: et cur-
rem⁹ in odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ. Vñ. Ber-
nar. sup Cãti. Super oĩa amabilẽ te mihi
reddit calix: quẽ bibisti o bone iesu op⁹ nr̃e
redẽptiõis. nihil allicit blãdius. nihil exigit
vtili⁹. nihil affectat vehemẽti⁹. Ad rõ-
nes in oppo. Ad. j. rñdet negãdo ↄñaꝫ.
Et rõ ẽ: q: text⁹ nõ dicit: trahã oẽs. sed oĩa
scꝫ genera hoĩuꝫ. s. gẽtiles: iudeos: seruos et
liberos: mares et feias: vel oĩa. i. oĩa p̃desti
nata: oẽs isti finalit̃ trahent. Ad. ij. rñ-
detur: q̃ assũptũ falsuꝫ ẽ. q: euãgeliũ est in
opp. vbi xp̃s sic ait. Princeps hui⁹ mundi
eijcietur foras. Ad pbõnẽ rñdet: et notat q̃
ptãs demonis in duob⁹ ↄsistit: in ipugnan
do et detinẽdo deuictos. Ex eo aũt q̃ qs ĩ-
pugnatur: nõdũ suus fact⁹ ẽ: sꝫ ex eo: q̃ vict⁹
ẽ: vt pꝫ. ij. Petri. ij. Deuicerat aũt diabol⁹
totũ gen⁹ humanũ in p̃mis parẽtib⁹: et eis
dñabat: dũ eos ad hoc: sm̃ suũ votũ: dedu
xerat: vt nullus paradisi ianuã introiret. Deui
cerat vnũquẽq3 singularit̃: dũ eũ ad pcc̃m
īclinat: q facit pcc̃m seru⁹ ẽ pcc̃i. Ptãteꝫ er-
go diaboli: q̃ volũtas detinet: xp̃s p passio
nẽ suã amouit: q̃tũ ad sufficientiam: q̃tuis
nõ q̃tũ ad efficiẽtiã: nisi in illis: q vim pas
siõis suscipiunt p fidẽ et caritatẽ: et sacr̃a. Et
p hoc dicit dñium diaboli euacuasse: sꝫ po
testatẽ: quã ipugnat nõ ex toto euacuauit: sꝫ
debilitauit: dũ ip̃ꝫ hostẽ vicit: et dũ hoib⁹ au
xilia multa ad resistẽdũ tribuit: sicut sacr̃a
et alia hmõi. Ad. iij. rñdet negãdo assũ
ptũ: q: xp̃s non liberauit a peccatis causali
ter. i. instituens causam nostre liberationis

ex qua possent quecūqȝ peccata q̄ꝫcūqȝ
remitti: vel preterita: vel p̄ntia: vel futura.
Sicut si medicus facit medicinā: ex qua pos-
sint q̄cūqȝ morbosi sanari: et ēt in futurum.

D tertium. q. sic ꝓcedit. Et vr
ꝙ per exaltationem crucis xp̄s
nō meruit exaltationē. Prio sic
Ex hoc: ꝙ humana natura a-
sumpta fuit: exaltata est: et nomen deitatis si
bi debetur sed assumptionem non meruit.
Ergo nec exaltationem. Scđo sic. Nomen
quod est super oē nomen: est nomen in quo
oē genu flectitur. Sed hoc est nomen iesu:
vt dr Phi. ij. Quom ergo hoc nomen nō
meruerit: sed ante conceptionem sibi impo
situm fuerit: videtur ꝙ non meruerit no-
men quod est super omne nomen. Si dicat
ꝙ meruit: q̄ꝫtum ad manifestationē. Cōtra
Ante et hoc manifestum erat. Quī demo-
nes eū ꝓfessi erāt et pueri: et prophete pre
dixerūt. Ergo hoc ipse nō meruit. ¶ Ter-
tio meritū ordinat ad premiū. Sed facere
aliquid ꝓpter estimationem hoīum: perti-
net ad inanē gliam: que in xp̄o nō fuit. Er-
go exaltationē: q̄ꝫtum ad manifestationem
hoīum nō meruit. ¶ In opp. ē illud Luc.
xiiij. Qui se humiliat exaltabit. Item illud
Phi. ij. Factus ē obediēs vsqȝ ad mortē.
sequit ꝓpter qđ et deus exaltauit illum ꝛc.
¶ Rn̄o dicēdū: ꝙ xp̄s per exaltationē cru
cis: que fuit humiliatio: magnā meruit exal
tationē apud hoīes. Pro cuius euidētia
plura notanda: ꝙ aliqua sunt de sub
stantia btitudinis: sicut dotes aīe et corpis.
aliquid aūt qđ est de bene esse ipsius sicut
manifestatio btitudinis ad alios: in quo et
glia ꝯsistit: q: gloria est clara cū laude noti-
tia. Glo. Ro. vij. Sicut et phūs dicit ꝙ de
bene eē ipsius felicitatis est: vt felix et post
mortē viuat in memorijs hoīum. Quia er
go in xp̄o debuit esse cōplentissima btitudo
ideo nō solū in seipso btūs factus est: sed et
ad pfectionē btitudinis sue: et sua btitudo
alijs ostensa fuit. Et sȝ hoc dr̄ suā exaltatio
nē meruisse. Que quidē exaltatio in trib9

ꝯsistit. s. notitia nois: ꝫm qđ dr̄ nomē super
oē nomē accepisse: q: nomē de re notitiam
facit. Itē i reuerētia corporis q̄ꝫtū ad genu
flexionē. Itē in ꝯfessiōe oris. Et hoc est qđ
dicit Apostolus. Et ois lingua ꝯfiteat ꝛc.
¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad primaȝ rn̄det
negando ꝯn̄aȝ. Et rō est: q: q̄ꝫuis fuerit ex-
altatus ab initio sue conceptionis: nō tamē
sua exaltatio fuit tunc manifesta. sȝ post re-
surrectionē: q: ante non est sic nota diuini-
tas. Et res in sacra scriptura tunc dr̄ fieri:
qn̄ inotescit. Unde cū dicit Apostolus do
nauit: exponit. i. fecit manifestū mundo. q:
hoc nomē hret. ¶ Ad scđaȝ rn̄det: ꝙ no-
mē qđ est sup oē nomē: eē dr̄ vel q̄ꝫtuȝ ad
id: a quo nomē iponit. Et sic nomen iesus
alias xp̄s: q: vtrūqȝ imponit ex vnione hu
mane nature ad diuinā: q: ꝫm hoc vnitus
dr̄ quod deo est vnitus. Et sȝ hoc et a pec
catis saluos pōt facere: vel q̄ꝫtum ad id cui
iponit: et sic hoc nomē de9: est supra oē no
mē: q: iponit sibi ꝫm diuinā naturā. Et hec
oia q̄ꝫuis fuerit in eo: ꝫm rei veritatē: a prīci
pio sue ꝯceptiōis: nō tn̄ erāt in notitia ho-
minū. ¶ Ad ꝯfirmationē rn̄det negando
ꝯn̄aȝ. Et rō est: q: ante resurrectionem eēt
manifesta xp̄i exaltatio: nō tn̄ oibus: sȝ pau
cis. et eēt non per certitudinē. sȝ per q̄ꝫdaȝ
ꝯiecturā. sicut demonib9 et aliquibus iude-
is: sed post resurrectionē altitudo toti mun
do notuit per certitudinē fidei. ¶ Ad. iij.
rn̄det negando ꝯn̄am. Et rō ē: q: meritum
non fit ꝓpter premium. nisi ad quod ordia
tur pricipaliter. Hoc aūt illud: qđ ē de sub-
stātia btitudinis. Unde et q̄ꝫuis honor ci-
uilis sit: quo pmiat virtus ciuilis: tn̄ ciues nō
operant ꝓpter illum honorē virtutis opa:
sed ꝓpter bonum ipsius virtutis.

¶ In festo sancti Mathei apostoli ē euā-
gelium. Cum transiret iesus ꝛc. Lu. ix. Cir
ca quod possunt disputari se. q.

¶ Prio: vtrū Matheus euangelista con-
uenienter inter alios euangelistas designa
tur in figura hominis.

¶ Scđo vtrum confessio et sequela Ma-

thei fuit miraculosa.
¶ Tertio: vtrum Matheus fuit immediate
vocatus siue assumptus ad apostolatum.
D primam: q. sic pcedit. Et vr
q dnus Matheus nō conuenien-
ter inter alios euangelistas de-
signatus est in figura hominis.
¶ Primo sic. Matheus non est locutus sa
pientius aut nobilius q̄ ceteri euāgeliste:
q: eodem spū edocti sunt. Ergo non videt
conuenienter q ipse plus designatur figu-
ra rōnalis animalis: q̄ alij. ¶ In opp. est
prophetia Eze. qui designat eum sic. Eze. j.
¶ Rño dōm: q conuenienter beat⁹ Ma
theus describitur in suo euangelio: in figu-
ra hois. Ubi notandum q per facies quat
tuor: quas vidit Ezechiel in animali vno:
designantur quatuor euangeliste: seu quat-
tuor euangelia: ab eis descripta: de domio
nostro iesu xpo. Facies autem designantur
Sm materiam principalem cuiuslibet euan
gelij: q: licet quodlibet euangelium loquat
de omnibus. q. que alia loquuntur: quodli
bet tamen principaliter respicit vnā deter-
minatam materiam. Unde sicut in facie aq
le euangelium Jo. quod describit precipue
eius diuinitatem: in facie bouis euangeliū
Luc. quod describit sacerdotiū: in facie leo
nis euangelium Marci: quod describit re
gnum: ita in facie hois designatur euange
lium Mathei. q: principaliter de xpi hu-
manitate tractat. Designatur et̄ Mathe⁹
p faciem hois: q: hō est aīal rōnale: mansue
tum: ⁊ ciuile. sic Matheus vixit rōnabilit̄
māsuete: ⁊ ciuiliter nō ciuilitate politica. sed
ciuilitate: qua efficiuntur ciues sctōꝝ: ⁊ do
mestici dei: superedificati super fundamētum
apostoloꝝ: ⁊ pphetaꝝ: Sm q̄ dicit Apo-
stolus ad Ephe. ij. ¶ Ad rōem in oppo. re
spondet negando ꝯñam. q: alia rōne desi-
gnatur in figura hois Matheus: q̄ sit il
la. Non enim quia rationabilius: quia om
nes sapientissime locuti sunt: sed ratiōe ma
terie de qua principaliter in euangelio suo
loquitur.

D. ij. q. sic pcedit. Et videt q
eius conuersio non fuerit mira-
culosa. ¶ Primo sic. Ipse Ma-
theus nō vr aliud egisse cum a
xpo fuit vocatus: q̄ alij apli. audiuit vocē
xpi vocātis: ⁊ secutus est. ita fecerunt alij.
Sꝫ alioꝝ ꝯuersiones nō dicunt miraculo-
se. Ergo nec Mathei. ¶ Scdo sic. Si mi
raculosa fuisset: eius conuersio celebraret.
sicut celebratur conuersio sancti Pauli. q:
mirabilis fuit. Sed non celebratur. Ergo
non videt dicenda miraculosa. ¶ In opp.
vr dicere glo. q̄dam q ideo inter miracula
narrat ei⁹ ꝯuersio. q: videbat miraculosa.
¶ Rñdeo dicendū: q ꝯuersio Mathei
fuit mirabilis ex multiplici pte. Primo ex p-
te xpi vocātis: q xps vocauit euꝫ adhuc a
malis non desistentem: q: occupatū in the
lonio vocauit ad grām. Et hoc ideo vt nul
lus desperet. j. Cor. j. Uocat ea: que non
sunt: vt ea que sunt. j. Jo. iiij. In hoc ē cha-
ritas: non q: nos dilexerimus deū. sed quo
niā ipse prior dilexit nos ⁊c. Secūdo. Mi
ra fuit ex parte vocati: quomodo ita subi-
to aduiicum verbū secutus est Christum:
sine viso miraculo aliquo. Et hoc nimiruꝫ
quoniam vt dicit Hiero. fulgor: q̄dā maie-
statis diuinitatis in ipsius xpi facie reluce-
bat: cui⁹ virtute oēs ad ipsuꝫ trahebantur:
sicut ferrū ab adamāte. ps. Dixit ⁊ fcā sūt.
Tertio. Fuit mira ex pte officij. de q̄ voca
tus ē. Nā vocatus ē de thelonio. sicut Pe
trus de piscatiōe. Et Sm Criso. sic piscato
re nihil ē vtili⁹. sic thelonei offō nihil ē de
terius: ⁊ piculosius. q: tale offīm vix aut nū
q̄ sine pcō exerceri pōt. sic dic btūs Gre-
go. ¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad pmaꝫ rñdet
q assumptū ē falsum: vt pꝫ ex ca. Jo. x. qñ
ad verbū Jo. bap. dicēns. Ecce agnus dei
Andree: ⁊ Jo. secuti sunt xpꝫ: ⁊ postea An
dreas vocauit Petrum. d. Inuenim⁹ mes
siam. Et sic de aliquibus nullū istoꝝ pcessū
inuocatione Mathei. nisi verbū xpi: seq̄-
re me. ¶ Ad. ij. respondet negādo ꝯñam.
Et rō ē q: nō simile de ꝯuersione Math.

⁊ Paulus: tum primo: quia Matheus non seruiebat ꝯ ecclesiam sicut Paulus. Et ideo ecclia ꝓpter maximam leticiam quam habuit de eius ꝯuersione: celebrat de ea. Tum secundo quia Matheus vocatus est a Christo anteq̃ celos ascenderet. Paulus postea.

Ad tertiá. q. sic ꝓcedit̃. Et videtur q̇ beatus Matheus non fuerit vocatus statim de theloneo ad statú apostolatus ⁊ ꝑfectiõis Dicit. n. Greg. super Osee. Nemo repéte fit súmus. Sed status aplicus ⁊ perfectiõis euágelice est súmus status humane vite. Ergo Matheus nó fuit statim vocatus ad statú ꝑfectiõis ⁊ apostolatus. ¶ In oppo. é Hiero. sup euágeliú pñs: q̇ ait: q̇ de publicano: repéte fit apostolus. Et Beda dicit sup Lucá de publicano in apostolum: de theloneo in euágelistá fit mutatus: ⁊ q̇dam glo. Luc. v. q̇ nullus prorsus cogitatõem vel respectú hmõi vite: sibi reseruauit: qd̃ est ꝑfectiõis euágelice. Ergo statim vocatus é ad statú apostolatus ⁊ ꝑfectiõis. ¶ Rñdeo dicendú iuxta scm̃ Tho. in quolibeto. v. q̇ q̃stio ista q̇dámó ex vbis euágelij determinari põt. Si eni loqmur de apostolatu: manifestú est ſm narrationé Mathei: Marci: ⁊ Luce: q̇ dñs post vocationé Mathei aliquáto spacio tpis interiecto ex suis discipulis. xij. apostolos elegit: inter quos vnus fuit Matheus: ⁊ sic patet q̇ statim a ṗncipio fuit vocatus ad discipulatú xpi. nó aút ad apostolatú: nisi ſm ṗordinatiõem xpi: q eum in apostolú sumédú disposuerat: ⁊ ſm hoc intelligéda sunt verba Hiero. ⁊ Bede. Si át loqmur de ꝑfectiõe euágelica: sic manifestú é q̇ statim a principio vocatus est ad statú perfectiõis. Dr̃ eni Lu. v. q̇ surgés relictis oibus secutus é eú. Qd̃ ét ad discipulatú xpi pri net: ſm illud Luc. xiiij. Nisi qs renúciauerit oibus q̃ possidet: nó põt meus eé discipulus. ¶ Ad argumétú in opp. rñdet̃: q̇ summú in vita humana põt accipi dupliciter. Uno mó ſm cõpatiõem ad statú: ſz qd̃ i humana vita vnus status é maior alio: ⁊ aliqs é summus. Et sic nihil ꝓhibet aliqué fieri repéte summú. i. attigere ad statú summú. Et hoc apparet tá in vita spũali q̃ in seculari Inueniunt̃ eni aliq a pueritia ad statú religiõis: q est status ꝑfectiõis auolasse: vel ꝓprio arbitrio: sicut Jo. bap. ⁊ beatus Bñdictus: vel ét deuotiõe parétú: sicut alij q mo nasterijs tradũt̃ a parétibus. Sic. n. nó opz q̇ aliqs exerceat̃ in seculari vita: anteq̃ ad religioné tráseat. sicut nó opz: aliqs exerceatur in laicali vita: anteq̃ clicus fiat. Similiter ét aliq repéte assumũtur ad regnú: vel ab ipsa pueritia: sicut Salomon: ⁊ Josias: reges iuda: vel ét ex vltimo statu sic Saul. ⁊ ecce. vi: q̇ de carcere cathenisq̃ iterdum qs ad regnú egredit̃. Alio mó põt dici summú: ſm cõparationé graduum: qbus ꝑficit̃ ꝑfectio vnius hois ⁊ sic itelligit Greg. q̇ nemo repéte fit summus. Dicit eni Aug. sup canonica. Jo. q̇ caritas nó mox vt nascitur ꝑfecta é. Nã vt ꝑficiat̃ nascit̃: cú fuerit nata: nutritur. cum fuerit nutrita: roboratur: cum fuerit roborata perficitur.

¶ In festo sancti Michaelis est euágeliú. In illo tpe acceperunt discipuli ⁊c̃. Mat. xviij. Circa qd̃ pñt disputari se. q.

¶ Primo: vtrú angeli sint a deo custodie hoium deputati. ¶ Scdo: vtrum angeli p executioné misterij a ꝯtéplatiõe diuina retardét̃. ¶ Tertio: vtrum angeli ad custodiá hominú deputati q̃nq̃ relinquát hoies: quibus ad custodiam deputantur.

Ad primá. q. sic ꝓcedit̃. Et videtur q̇ angeli nó sunt deputati custodie hoium. ¶ Primo sic. Deus é custos hoium Job. vj. sufficientissimus p seipm: ergo nullú aliú ad custodiá hoium deputauit. ¶ Scdo sic. Custodia ⁊ ꝯseruatio hoium é p grãm. Sed grãm deus aie imediate ifundit ⁊ nó p ágelos. Ergo ⁊c̃. ¶ Tertio. Custos ponit̃ alicui: aut ꝓp ibecillitaté: vt iuuet̃: ⁊ defendat̃: aut ꝓp ignorátiá: vt istruat̃: ſz hó põt p se cognoscé ea: q̃ sũt sibi faciéda p legé nãlé: cordi ip̃ressam: ⁊ põt ét exeq p arbitrij libertaté. Ergo

videtur q custodia angelica non indigeat.
¶ Quarto. Custodis est retrahere custo-
ditū ab his: q sunt sibi nociua. Sed angeli
nō retrahūt hoies a peccatis: cū multotiēs
in pctā pcipitari videamus. Ergo vr: q an
geli hoīum custodes nō sint. ¶ In oppo.
est euangelium pñs: in quo dr: q angeli eo
rum. s. custodes: q: aliter non sunt hoīum.
Scdo est illud Ps. Angelis suis deus man
dauit de te tc. ¶ Rñdeo dōm: q angeli
deputati sunt ex diuina puidentia ad custo
diā hoīum. Pz pma pclusio. q: deus pni-
or est ad miserendū: q ad puniēdū. Sz de
us hoibus dedit demones ad exercitiuz vt
habetur ad Ephe. vlt. Nō est nobis collu-
ctatio tc. Ergo vr: q multo fortius dedit an-
gelos ad custodiēdū. Scdo sic sm Leonē
in li. de pse. Deus puidentiā suā quā de oi
bus rebus h: mediātibus qbusdam causis
exequit. Quātus aūt deus oium puidenti
am habeat: spāli tñ modo substātie rōales
sue puidētie subdunt: inquātū altiori modo
pre ceteris finē diuie bonitatis: nate sūt cō
seq: τ per aliud pncipiū qḋ ē volūtas. Q:
ergo iter deū τ hoies media est natura an
gelica: τ sm legem sapie sue: hoc est ordina
tum: vt inferioribus p superiora prouideat.
ideo ipsi angeli exequunt diuinam puidē
tia. n circa salutem hoīum: adiuuādo ad tē-
dendū in finem: τ liberandū ab his: que p
cessum in finē impediūt. Et hec executio di
uine puidentie per angelos de hoibus vo
catur custodia angeloꝝ. ¶ Ad rōnes in
oppo. ¶ Ad pmā rñdet negādo pñam.
Et rō est: q: deus est custos pmus τ prin
cipalis: apud quem summa puidentia resi
det. Nec est ppter ipsius insufficientiam:
q suam puidentiam de hoibus per ange
los exequitur. sed tū ppter ordinem sue sa
pientie. tum q: cōgruit angelis vt. s. eis hec
dignitas non negeť: q sint duces hoīuz re
ductionis. τ in hoc deum quoddāmō imi-
tentur: aliquantū cooperanť deo: in reducti
one hoīum in finem. Item q: congruu hoi
bus qui sunt in statu impfectionis: q puer-
ritie Apostolus cōparat. j. Cor. xiij. Unde
eius custodes tanq pueris designant do-
nec veniēte qḋ perfectū est: euacueť qḋ ex
parte est. ¶ Ad scḋam rñdetur negando
pñam. Et rō est. q: pseruatio q fit a deo: sic
a pncipali agēte: est infundēdo gr̄az. Sz cu
stodia angeloꝝ nō est p infusionē grē: sz co
rū ē pparare hoies ad susceptionem grē: p
illuminatiōes: τ alia hmōi pñnētia ad eoꝝ
custodiam. ¶ Ad tertiam rñdetur negādo
pñam. Et ratio ē: q: lumen naturalis cogni
tionis in hoie est impfectum: τ precipue ad
dirigendū in illa: que naturā excedūt. Po
testas ēt li. ar. eius potest ad malū inclinare
multis occasionibus. Et ideo puidet deus
hoibus angelorū presidium. ¶ Ad qrtam
rñdeť negando pñaz. Et rō ē: q: sicut proui
dentie diuine est sic ipedire mala: vt tñ sal-
uetur nature pdicio. ita ēt τ angeloꝝ custo
dia. Et ideo ad angelos nō ptinet: q hoies
custodiēdo ad virtutē cogāt: τ a vicijs re-
trahāt. q: sic periret li. ar. τ rō meriti.

S scḋaz. q. sic pcediť. Et vr: q
angeli p executionez ministerij
circa hoīum custodiā a ptēpla-
tione retardenť ¶ Primo sic.
Angelus in ministerio existēs dixit Tho-
bie. xij. Tps est: q reuertar ad euz: qui me
misit. Sed nō reuertiť: nisi per ptēplatiōez.
Ergo vr: q per ministeriū a contēplatione
dei abcesserat. ¶ Scdo sic. Una potentia
finita nō pōt simul in plures opatiōes esse.
Sed potētia angeli est finita. Ergo videtur
q nō possit simul ptemplari τ ministrare.
¶ Tertio sic. Intellectus creatus non pōt
simul plura intelligere. Sed qñ ministrant
angeli intellectu psiderant ea que agūt. Er
go vr: q tunc diuina simul ptemplari non
possunt. ¶ In oppo. est euangelium pñs i
quo dr: q angeli eoꝝ semp vident faciem
patris. Ergo per ministerium a contēpla-
tione τ visione faciei dei non retardantur.
¶ Rñō dōm: q angeli per executionem
ministerij a contemplatione non retardan
tur. Ista conclusio pz primo per illud Gre

goꝝ qui ait. Sic ad exteriora prodeunt: q̄
ab intimis nunq̄ꝫ recedunt. Item secundo
sic. Beatitudo angelorum non minuitur ex
eorum ministerio. Sed eorum beatitudo to
ta est in contemplatione diuinitatis. Ergo
in nullo per ministerium eoꝝ contempla
tio retardatur. ¶ Ad rationes in opposi-
tum. ¶ Ad p̄mā r̄ndet negando ꝯ̄n̄am. Et
rō est: q: angelus dr̄ discedere a deo: non p
intermissionē ꝯtemplationis aut per locū.
q: intra deū currunt quocunq̄ꝫ mittant: vt
dicit Beda eo q̄ deus vbiq̄ꝫ est. Sed per
hoc q̄ ab inuisibilitate recedens: visibilis
apparet: sicut filius exiuit a patre: et venit in mū
dū: visibilis hoībus factus. Jo. xvj. et similiter
dicunt reuerti ad deū: q̄n deposita visibili
spē in pristinam inuisibilitatē deo similē re
uertunt. ¶ Ad scd̄am r̄ndet negādo ꝯ̄n̄aꝫ.
Et rō est. q: cōteplatio angeloꝝ magis se
hꝫ per modū receptionis: q̄ꝫ actionis. Et si
cut luna simul recipit lumen a sole: et illumi
nat iferiora corpora. ita et angeli simul illu-
minant in diuina cōtēplatiōe: et illuminant
inferiores: vel ministrant circa eos. ¶ Ad
tertiā r̄ndet: q̄ assumptū est verū: q̄n intel
lectus ea que cognoscit: diuersis rōnibus co-
gnoscit. Tūc eni non pōt simul plura consi-
derare: q: nō pōt intellectus effigiari diuer
sis figuris. Sꝫ ea que cognoscuntur vna rō
ne: vel quoꝝ vnum est rō alterius: nihil p̄-
hibet simul intelligi.

D tertiā. q. sic p̄cedit. Et vr̄ q̄
a angelus q̄n̄q̄ꝫ derelinquat ho-
minē: cui deputatus est custos.
¶ Primo sic. Habet Jere. li.
Curauimus babylonē: et non est curata: de
relinquamus ergo eā. Sed hoc dr̄ ex per-
sona angeloꝝ: vt dicit glo. Ergo vr̄: q̄ an-
gelus derelinquat: q̄n a pcō nō corrigitur.
Itē Jsa. v. dr̄. Auferā sepem eius: et erit in
directionem. Glo. j. custodiam angelorum.
¶ Scd̄o sic. Angeli sunt q̄n̄q̄ꝫ in celo empi
reo. Sed cum sint ibi: non sunt circa nos: sꝫ
Damasum. Ergo vr̄: q̄ alibi sint q̄n nos re
linquunt. ¶ Tertio sic. Sapiens medicus
infirmū desperatū relinquit. Sed angeli cu

stodes p̄nt scire aliquē esse presciū p reue-
latioē: et videre aliquē in peccatis obstina
tum talis est quasi infirmus desperatus. Er-
go vr̄: q̄ angelus est: qui quasi medicus spi-
ritualis: talē relinquat. ¶ In opp. arguitur
sic. De nemine est desperandū: q̄ꝫdiu est in
statu vie: Sed infirmus non relinquitur a
medico. nisi p̄pter desperationē. Ergo vr̄:
q̄ angelus nō relinquat quēcūq̄ꝫ peccato-
rem. ¶ R̄n̄o dōm: q̄ angelus in custodiā
hoīs deputatus. nunq̄ꝫ quādiu viuit: in to-
to eum dereliquit. Pro cuius ꝯclusionis i-
tellectu est notandū: q̄ cū custodia angeloꝝ
sit quedā executio diuine p̄uidētie: opꝫ. idē
esse iudiciū de vtroq̄ꝫ. Diuina aūt p̄uiden
tia non relinquit hoiem ex toto: q: oino in
nihilū redigeret. sed verum est: q̄ magis et
minus p̄uidet diuersis: sm̄ eoꝝ ꝯditioneꝫ.
Et ideo oculi dn̄i super iustos dicunt: et au
res eius in preces eoꝝ: q̄bus a deo perfe-
cte p̄uidetur: vt oia eis cooperent in bonū
vt dr̄. Ro. viij. Sed malos sm̄ aliquid de
relinquit: inq̄ntum pmittit eos subiacere
tribulatiōibus. et qd̄ grauius ē ēt in peccaꝫ
mori. Unde dr̄ ad Ro. j. Propterea tradi
dit illos deus in reprobū sensum et c̄. Simi
liter ēt angeli dicunt aliquos derelinquere
sm̄ quid: inq̄ꝫtū exponūt tribulatoibus: vel
ēt iusto dei iudicio ab aliquo pcō nō retra-
hūt: nūq̄ꝫ tn̄ ita derelinquūt: qn sit aliq̄s ef
fectus custodie: inq̄ꝫtū aliqd̄ malū p̄hibet:
et aliqd̄ bonū p̄moueret. ¶ Ad rōes in op
po.. ¶ Ad p̄maꝫ r̄ndet: q̄ illud intelligit
mos angeloꝝ discedentiū ab hoie pcōre in
hora mortis. Uel dōm q̄ derelinquunt sꝫ
qd: vt dictū ē: sicut ēt de9. ¶ Ad scd̄aꝫ r̄nde
tur negādo ꝯ̄n̄aꝫ. Et rō ē. q: lꝫ angelus p̄n̄o
nō sit ex actiōe: tn̄ relīqt in hoie forme impsͥ
sionē: et dispositionē bonā in hoie: sicut ap
paret in motibus volūtibus. Et ita q̄ꝫuis nō sp
sit p̄ns: pōt custodire inq̄ꝫtū effectus eius: ma
net post actionē suā: vt pꝫ q̄n aliq̄s deuote
orat ad plures dies manet i deuotōe ¶ Ad
tertiā r̄ndet negādo ꝯ̄n̄am. Et rō ē: tn̄ quia
nullus in statu vie a deo est obstinatus: qn
possit p pniaꝫ ꝯuerti. Uñ nō ē de eo despe

radiú. Tú scdo. q: ꝛ si angelus sciret eú pfcitú: posset tñ multa mala in eo ipedere. sicut de Antixpo dr. q ét hébit ágelicú custodé. ¶ In festo bti Hieronymi é euágeliú. Nemo accendit ꝛc. Luc. xj. Circa qd possunt disputari se. q.

¶ Primo: vtꝝ lucerna icésa Hiero. i. doctrina meruerit sup cádelabꝛú ecclie poni.

¶ Scdo: vtꝝ Hieronymꝰ fuerit cardialis

D pmá: vtꝝ lucerna icésa Hiero. i. doctrina meruerit sup candelabꝛú ecclie poni. Et vr ꝙ nó q: eiꝰ doctrina in aliqbꝰ nó fuit bona nec tenet. Ergo ꝛc. Assumptú pꝫ i mã bigamie: de q̃ in. c. Acutiꝰ di. xxvj. Ité in materia legaliú: de qua ad Gala. ij. ꝛ. v.

¶ In opp. é euágeliú pñs: vbi dic ꝙ néo accédit lucerná ꝛc. ¶ Rño dóm: ꝙ doctrina bti Hiero. pmerito é sup cádelabꝛú posita. i. accepta: laudata: ꝛ p ecclíam vniuersalé approbata: in. c. Sácta ro. ecclia di. xxv. Huius aút approbatiōis cá fuit multiplex. Primo q: eiꝰ doctria fuit sana ꝛ pulchra. Ün Hiero. interptat visio pulchritudinis Eius eni doctrina nil ꝯtinet: nisi pulchrú: ꝛ ab oi macula falsitatꝫ erroris alienú. Unde Aug. de eo. Hiero. psbyter greco latino ꝛ hebꝛeo elogo eruditus: in locis sctis: ac in lris: vsqꝫ ad decrepitá vixit etaté: cuiꝰ nobilitas elogij ab oriéte i occidété istar solis lápas resplédunt. Ité scdo: q: icésa fuit ardore caritatis ad vtilitaté ecclie. Ün Prosp in cronicis de eo sic ait Hiero. psbyter in Bethleé toto iá múdo darꝰ bitabat. egregio igemo: ꝛ studio vniuerse ecclie seruiens. Tertio: q: eiꝰ iterptatio melioꝛ est habita. Ün Isido. sic ait Hiero. triú linguaꝝ extitit expiꝰ: cuiꝰ iterptatio ceteris añfert. qm ꝛ vboꝝ tenatioꝛ é: ꝛ pspicuitate scie clarioꝛ atqꝫ vtpote a xpiano iterpꝛetatoꝛe verioꝛ. Quarto q: eiꝰ doctria é plena oi religióe: ꝛ scitate. Ün Seuerꝰ ita dic Hiero. pter fidei meritú: dotéqꝫ ꝟtutú: nó solú latinis atqꝫ grecis: sꝫ ét hebꝛeis lris istructꝰ est: vt se i oi scia nemo ei audeat compare. Quito q: erat armatura fortis ꝯ hereticos. Ün Seuerꝰ de eo dic. Hiero. erat iusta: iugis: aduersus malos pugna: ppetuúqꝫ certamen. Oderát eú heretici. q: eos ipugnare nó desinit. ¶ Ad róem in oppo. rñdet negando ꝯñam. Et ró é. q: varietas opinionis inter doctores in his q̃ ad fidé nó pertinent: nó obuiat qn eiꝰ doctrina in his: q̃ fidei ꝛ moꝝ sút: sup ecclie cádelabꝛú ponantur.

D scdaꝫ. q. sic pcedit. Et vr ꝙ btús Hiero. nó fuerit cardinalis. q: dic Hugitio ꝛ multi alij: ꝙ Hiero. nó fuerit cardinalis.

¶ In opp. arguit ex multis. ¶ Prio ex historia sua: q̃ cátat p vniuersam ecclíaꝫ: ꝛ acceptat ꝛ recipit ab oibꝰ ecclíjs: in qua sic habet. Quom ánoꝝ esset. xxxix. Ro. eccl. cardinalis psbyter é oꝛdiatus. Nó é át dubiú: qn historia ista pferéda sit auctari dicti Hug. ¶ Scdo idé arguit ex cronicis: vbi legit: ꝙ fuerit oꝛdiatus in cardialé a Liberio papa sub titulo scé Anastasie. Ités Jo. an. in Hieronymiana: i sa pte. c. ij. ¶ Tertio: colligit ex picturis. Cóiter. n. p oésꝫ xpianá regioné depingit Hiero. cú capello cardialarꝰ. ¶ Quarto arguit ex. c. ecclia. xv. q. j. vbi ait Hiero. Ecclia senatú hꝫ. Ubi dicit Archidia. Hoc qdá itelligút ecclia ro. q̃ vr hre senatú. i. collegiú cardialiú qd dicit hre auctez senatoꝝ. ar. xcix. di. Cóstátinus. Et hác sñiaꝫ tenet Innocéñꝰ ex de re iudi. Quú át ꝟbú illd fuerit bti Hiero. ꝛ dicat ita: nos senatú hémꝰ: vr claꝝ: ꝙ ꝯnúeret se in núero cardialiú. ¶ Quito. Hoc vr hri clarissimú cú ab oibꝰ videat: ꝛ ꝯfiteat oꝛdinatꝰ psbr ecclie ro. Pꝛesbri át eccl. ro. sút psbri cardiales: vt vr colligi ex. c. Constátinus. Ubi ait. Impatoꝛ reuerédissimis clericis scé ro. ecc. suiétibus: illd culmé singlis ponere: ꝛ pre excellentissimis habere seimus ꝛc. Ubi clarissime patet: nomine reuerédissimoꝛum intellexisse dominos cardinales: quod nomen non conuenit nisi viris cóstitutis in dignitate: vt pꝫ in. c. In nomine dñi. di. xxiij. Ité in. c. Nullá. ij. q. iij. sup gl. de clicis ro. ecc. Idem videtur colligi: non rñdemꝰ varijs quoꝝdá argumétis: q non

ob aliud Hiero. cardinalem negasse vidē-
tur: nisi q: in eoꝝ codicibus non legerunt.
a.ít q: stulti sunt. vt q Uirgilius: aut Tulli⁹
non dixit: aut proprio sensu visum non fue-
rit: nullius auctoritatis esse putent.
¶ In festo beati Francisci est euangeliū.
Confiteor ꝛc. Mat. xj. Circa quod possūt
disputari sequentes questiones.
¶ Primo: vtrum conueniens fuerit secre
ta fidei non reuelari sapientibus ꝛ pruden
tibus: ꝛ reuelari paruulis.
¶ Scdo: vtrū btūs Frāciscus fuit de nūero
puuloꝝ: qbus reuelata sunt secreta celestia.

Ad primā. q. sic ꝓceditur. Et vi
detur: q non fuit ꝯueniens se
creta fidei non reuelari sapi
entib⁹ ꝛ prudētibus ꝛ reue
lari paruulis. ¶ Primo sic.
Illis sunt reuelāda secreta fidei: in quibus
magis fructificare possunt. sicut semē meli
us seminatur in terra culta: ꝛ bene ꝓparata.
Sed magis hoc fit: Quom sapientibus ꝛ
prudētibus secreta reuelantur: q̄z cū paruu-
lis reuelantur. Scribitur eni Prouer. j. Audi-
ens sapiens sapientior erit. Ergo secreta cō
uenientius reuelantur sapientibus: q̄z paruu
lis simplicibus. ¶ Scdo sic. Si ministeria
fidei absconduntur a sapientibus: non veniūt
sapientes culpādi: si ea non credunt. Fides
enim ex auditu est: ad Ro. x. ¶ Tertio sic:
Quid est q̄d grās reddit: q hec a sapienti
bus fuit absconsa: q: videtur gaudere de ce-
citate illoꝝ: ꝛ queritur cā dānationis hoium.
¶ In opp. ē euāgelium. ¶ Rn̄deo. Hic
videndū est: qui sint isti sapientes: qbus ab
sconsa sunt ministeria xp̄i: ꝛ q paruuli: qui
bus reuelata sunt. Primo eni sapientes: q
bus absconsa fuerunt misteria xp̄i: sūt phi-
losophi: ꝓpter supbie tumiditatē in sapien
tia humana confidentibus: ꝛ isti fuerūt sa-
piētes in oculis suis. De quib⁹ Aug. dicit
q illi precipui gentiū phi: qui per illa que
facta sunt: cognoscere potuerunt. tn̄ q: sine
xp̄o phi facti sunt: eo q nec eū venturū ꝓ
phetis: nec venisse aplis crediderūt tumi-
di: eoꝝ suꝑbia obscuratū est insipiens cor
eoꝝ: dicentes eni se esse sapientes. stulti fa
cti sunt. Paruuli quibus reuelata miste
ria dei fuerunt abiecti piscatores: qui facti
sunt doctores orbis: ꝛ lux. Unde Apostol⁹
Despecta nāq; elegit: vt fortia queq; ꝯfū
dat. Unde Aug. exponit: puulis. i. humili
bus: non de se presumentibus. Scdo absco
sa sunt fidei misteria sapientibus pharise
is: ꝓpter fidei incredulitatē. q: nec ipsi vo
luerunt credere in xp̄m nec alios credere p
miserūt. Unde eis dictū est. Luc. xj. Ue vo
bis phariseis: ꝛ legisperitis: qui tulistis cla
uē scie: scripturas loquētes de xp̄o: falsis in
terpretationibus corrūpentes. ipsi nō introi
tis credendo in xp̄m: ꝛ eos qui intelligerēt
prohibuistis. Paruuli vō quibus reuela
ta secreta fidei: sunt hoies simplices: parua
de se sentiētes. Unde dn̄s. Nisi ꝯuersi fue
ritis: ꝛ efficiamini sicut paruulus iste: nō in
trabitis in regnū celoꝝ Mat. xviij. Ter-
tio absconsa sunt misteria fidei sapiēntibus
sapientia mūdana: ꝛ prudētibus prudentia
carnis: ꝓpter eorū vanitatē: q: q̄uis mul
ti eoꝝ videant multa scire de deo: ꝛ mori-
bus ꝛ virtutibus hoium. tn̄ q: xp̄m nō cō
stituūt sibi finē: nec eoꝝ sapientiā ordinant
ad dei laudē: talibus vō sapiētia dei occul
tatur: q: in maliuolā aiam non introibit
sapientia: nec habitabit in corpore subdito
peccatis. Paruuli aūt econtra: quibus re-
uelantur celestia sacramēta sunt humiles:
q: vbi hūilitas ibi sapia. Prouer. xj. Ubi
exponit de humilibus: qui in simplicitate q
runt dn̄m. ¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad pri
mā rn̄det negādo ꝯn̄az. Et rō ē: q: paruu
li non habentes aliquod impedimentū: erāt
habiles ad receptionē influxus diuine sapi
entie: q̄z sapientes illi de quibus dictuz est.
qui aut ꝓpter tumiditatem animi: aut pro-
pter incredulitatem cordis: aut propter va
nitatē carnalis amoris erant indispositi ad
reuelationē celestis sapientie suscipiendas.
¶ Ad scdaz rn̄det negādo ꝯn̄am. Et rō ē:
q: q non credant: culpa eoꝝ est: qui ponū

obicē grē diuine: p quā volūtas hois preparat ad hoc qḋ eleuet in ea: q̄ sunt sup̄ terrā. ¶ Ad tertiā respōdetur q̄ nō iō xp̄s grās refert patri: q: gaudeat cecitate eoꝝ: ſ; iudicio dei: q ita sapienter ordinauit. Et quom q̄rit cā hui⁹ dubitatōis ⁊ diuersitatꝪ: ostat: q̄ a pte credētiū sunt eoꝝ humilitas: q ad sapientiā dispōit: vt dicit ꝓuer. xj. Ubi humilitas ibi sapia. Ex pte nō credētiū: fuit: eoꝝ superbia: q̄ ē itellect⁹ excecatiua: ſ; ex pte dei: cā fuit sua simplex volūtas. ⁊ hoc ē qḋ sequitur q̄m sic fuit bn̄placitū añ te. Q. d. n. aliq sint electi: ⁊ aliq reprobi: bn̄ pōt assignari cā in generali: ē; ex pte dei: vt ib electꝪ appareret dei mīsericordia. i alijs aūt ei⁹ iusticia. Q: sicut ad gliā; regis terreni ⁊ decorē sui regni nō solū ptinet aula: in q̄ strenui milites honorant: ſ; ēt patibulū in q̄ malefactores puniūtur: sic ad gliam dei nō solū ptinet p̄miatio bonoꝝ: ſ; ēt punitio maloꝝ. In spāli tñ nō pōt assignari r̄ō ex pte dei: q̄re istū eligat: ⁊ istū dimittat: nisi simplex ei⁹ volūtas. Uñ dicit Aug. sup Jo. Quare illū trahat: ⁊ illum dimittat noli iudicare: si nō vis errare.

Ad secūdā. q. q̄ q̄rit: vtꝝ btūs Frāciscus fuit d numero paruloꝝ: qb⁹ reuelata sunt secreta celestia. ¶ Rn̄det: q̄ sic. Nā ipe humilim⁹: ⁊ puulus i oculis suis plus q̄; dici possit: sunt colūbina simplicitate plen⁹: mō a patre celesti plurima secreta reuelata sunt: q̄ sapiētib⁹ hui⁹ seculi sunt abscōsa: i pˢ. reuelata sunt sibi multa futura p donu; ꝓphetie qḋ sepe habuit. ¶ Secūdo. Reuelata sunt sibi secreta cordiū fratrū suoꝝ: ⁊ alioꝝ. ¶ Tertio. Donatū ē sibi miraculose donū linguaꝝ: quo itelligere ext̄neos hoies posset. ⁊ eis predicare ¶ Quarto. reuelata sunt ei multa secreta diuine sapie ⁊ celestis doctrine: q̄; miro feruore ciuitates ⁊ castella circuēs i populis seminauit. ¶ Quinto. Reuelata sunt ei secreta spālissima. s. diue passiōis stigmata nō mō reuelata: ſ; miraculose impressa. Nā semel i visiōe bu⁹ dei ɔtra se seraphin crucifixū asperit: q crucifixiōis sue signa ei euidēter impressit: vt crucifixus videret: ⁊ ipsi mira certe reuelata sūt: ⁊ multa hūili: ⁊ puulo btō Frācisco. ¶ Sexto. In signū ⁊ testimoniū scitatꝪ ei⁹ inumera a do p̄re sī reuelata siue ostēsa miracula: vt d oib⁹ i ei⁹ legēda p;.

¶ In festo beati Luce est euāgeliū. Designauit dn̄s ⁊ c̄. Luc. x. Circa qḋ possunt disputari sequentes. q.

¶ Primo: vtrū post electionē. xij. Apostoloꝝ ɔuenieter electi sunt. lxxij. discipuli iter quos Lucas vn⁹ dr̄ fuisse. ¶ Scdo: vtrū btūs Lucas iter euāgelistas in figura bouis fuerit ɔuenienter designatus:

Ad p̄mā. q. sic ꝓcedit. Et vr̄: q̄ p⁹ electionē apostoloꝝ. xij. nō ɔuenieter alij. s. lxxij. discipuli electi sūt. ¶ Primo sic. Frustra fit p plura: qḋ pōt fieri per pauciora. S; p. xij. apostolos suffīcieter euāgeliū seminādū ⁊ p̄dicādū erat p vniuersū orbē. Uñ Apostolus ad Ro. x. Fides ex auditu: ē: audit⁹ p v̄bū dei: ⁊ stati subdit. Nūquid nō audierūt: Eqdē i oēm terrā exiuit sonꝰ eoꝝ: ⁊ glo. exponit de p̄dicatiōe apostoloꝝ. ¶ Scdo. Officioꝝ siue statuū diuersitas vnitati repugnat. S; fideles xp̄i ad vnitatē vocant: s̄m illud Jo. xv. Ut sint vnū in nobis: sic ⁊ nos sum⁹. Ergo i eccl̄ia nō d; esse ista varietas officioꝝ siue statuū. ¶ Tertio sic. Bonū eccl̄ie in pace ɔsistere vr̄: s̄m illud. i. Cor. vlt. pacē hēte: ⁊ ds pacis erit vobiscū. S; diuersitas ē ipeditiua pacis. Uñ phūs dic. vij. Poli. q̄ modica dr̄ia fac̄ i ciuitate dissidiū: ergo vr̄: q̄ talis dr̄ia aut varietas i eccl̄ia istitui nō debuit. ¶ In opp. ē euāgeliū p̄ns. ¶ Rn̄o dicēdū: q̄ ɔuenientissime xp̄s post. xij. apostolos elegit ad p̄dicatiōis offīm etiā lxxij. discipulos. Et hoc rōe multiplici. Primo rōne. quā; xp̄s in lr̄a assignat q̄m messis qdē multa ē: opari paucī. Multitudo eni gētiū ad suscipiēdū v̄ba xp̄i: parata erat p p̄dicationē apostoloꝝ: respectu cui⁹ multitudīnis ɔuertēde: opari. s. apostoli: ⁊ etiā discipuli erāt pauci. Uñ subdit. Rogate dn̄m messis: vt mittat oparios in me-

sem: q̄ nullus sit aptus ad ꝑdicationē: ubi di uini nisi ꝑ grām dei: ⁊ nisi ab eo missus me diate: electi aūt sunt in illo numero: in signū q̄ post xp̄i resurrectionē ⁊ ascēsionē in celū: ꝑdicaturi erāt fidē xp̄i gētib⁹ .lxxij. ligua rū. vn̄ designati sunt in .lxxij. viris: qb⁹ dn̄s dedit spūm ꝓphetādi. Numer. xi. vbi dn̄s dr̄ locutus Moysi auferens a spiritu qui erat in Moyse ⁊ dans .lxx. viris q̄ ꝓphetarunt nec vltra cessauerūt: remāserunt autem duo viri in castris sup quos requieuit spūs dn̄i ⁊ ipsi discripti fuerūt in quo hi exꝑsse designati sunt. Scd̄o q̄ varietas ista officiorū ⁊ statuū ꝑtinet ad ꝑfectionē ipsi⁹ ecclesie. Sicut enī in rerū naturaliū ordine ꝑfectio q̄ in deo simplicit̄ ⁊ vniformit̄ inuenitur in vniuersitate creaturarū inuenire nō potuit nisi deformit̄ ⁊ multiplicit̄: ita etiam plenitudo grē in xp̄o: sicut in capite ordinat̄ ad mēbra ei⁹: diuersimode redūdāt ad hoc: q̄ corpus ecclesie sit ꝑfectū. Et hoc ē q̄ apostol⁹ dicit ad Ephe. iiij. Ipse dedit quosdā q̄dē apostolos: alios vero euāgelistas: alios autē pastores ⁊c̄. ad cōsumationē sctōrū. Tertio. Hmōi varietas ꝑtinet ad necessitatē actionū: q̄ sunt in ecclīa. Opz aūt diuersas opationes diuersos hoīes deputari: ad hoc q̄ diligēti⁹: ⁊ sine ꝯfusiōe oīa pagant̄. Hinc ē q̄ Apostol⁹ dīc ad ro. xij. Sicut in vno corpe multa mēbra habem⁹ oīa aūt mēbra nō eūdē actū hn̄t. ita multi vnū corp⁹ sum⁹ i xp̄o. Quarto. Hoc ꝑtinet ad dignitatē ⁊ pulchritudinē ecclesie: q̄ in quodā ordine consistit. Vn̄ dr̄. iij. Regū. x. q̄ vidēs regina Saba oēm sapiam Salomonis: ⁊ habitacula suorū: ⁊ ordies ministrātiū: nō hēbat vltra spiritū. ℂ Ad rōnes in oppo. ℂ Ad pͥmā pz rn̄sio ex dictꝭ: negādo q̄ soli apl̄i erāt. ꝑ tāta messe sufficiētes: euangeliū dicit q̄ erant pauci: q̄ aūt dicit̄ de apl̄is intelligēdū ē nō exclusis discipulis. ℂ Ad scd̄am rn̄det̄ negando assumptū. Dicim⁹ eniz q̄ diuersitas statuū, ⁊ officiorū nō īpedit ecclesie vnitatē: q̄ ꝑficit̄ ꝑ vnitatē fidei: ⁊ charitatꝭ: ⁊ mutue subministratōis: fz illd̄ Apostoli ad Ephe. iiij. ex quo totū corpus ē cōpactū: s. per fidē ⁊ cōnexū. s. ꝑ charitatē ꝑ oēm iuncturā subministrationis dū. s. vnus fuit alteri. ℂ Ad tertiā rn̄det̄ negando minorē. Et rō ē: q̄ sicut in corpore naturali mēbra diuersa ꝯtinētur i vnitate ꝑ ꝟtutē spūs viuificātis: quo abscidēte: mēbra corpis sepant̄. ita ēt in corpore ecclīe cōseruat̄ vnitas diuersorū membrorū: ꝟtute spūs scti q̄ corpus ecclīe viuificat: vt habet̄ Jo. vj. Vn̄ apostolus dicit ad Ephe. iiij. Solliciti seruare vnitatē spūs in vinculo pacis. Discedit aūt aliqs ab vnitate spūs: dū querit q̄ sibi sunt ꝓpria. Sicut ēt in terrena ciuitate terrena pax tollit̄ ex hoc q̄ ciues singuli que sua sunt querūt: alioqn per officiorū ⁊ statuū declinationē tam mētis q̄z in ciuitate terrena: magis pax ꝯseruatur: inquantū per hoc plures sunt: q̄ cōicāt actibus publicis. Unde ⁊ Apostolus dicit .i. Coryn. xij. dn̄s sic comparauit vt non sit scisma in corpore. sed pro inuicē sollicita sint membra.

D scd̄az. q. sic ꝓcedit̄. Et vr̄ q̄ sanctus Lucas nō ꝯueniēter sit i figura bouis designatus. ℂ Videt̄ q̄ nō: q̄ Lucas ꝑncipaliter versat̄ circa passionē: ⁊ mortem xp̄i: ⁊ ita videt̄ figurari plus deberi ꝑ agnū: q̄z per vitulū: siue bouem: quia agnus ꝓprie figurabat xp̄m immolatum pro nobis. Unde Joan. i. Ecce agnus dei ⁊c̄. Ergo ⁊c̄. ℂ In oppositū est illud Eze. i. Facies bouis a sinistris. ℂ Respondeo dicendum: q̄ sicut alias diximus. Ezechieli prophete in visiōe animalis: quattuor facies habentis: designatum fuit christi euangelium: quadrafacie describendum videlicet a Matheo in facie humana: a Marco in facie leonina: a Luca i facie bouina: a Joanne in facie aquilina. Licet autem Lucas euangelista describit totum cursum euangelij: incipiens a christi miraculosa cōceptione: pertrāsiens per eius natiuitatem. cōuersationē: mortem: ⁊ resurrectionem: terminās euangelium suū in ascensiōe

tū eius pncipalis intētio est circa xpi mortē
⁊ passionē describēdā: ppter qd ipse Lu-
cas designat in facie bouis: q̄ ē aial imolati
cū sm traditionē legis: ppter qd euāgeliū
suū incipit a sacerdotio zacharie: ad qd offi
ciū expectat imolare. Et io materia pncipa
lis libri designat cōuenienter in facie bouis.
Preterea. Mysterio i figura bouis designa
tus ē. Bos eni vngulā findit: qua vtus di
scretiōis exprimit. Et btūs Lucas discretus
fuit p moderationē. Itē bos aial ē imolan
⁊ btūs Lucas crucis mortificationē iu-
giter i suo corpe pro xpi noie portauit: vt dr
in orone eccle. Itē est aial fructuosum. Et
btūs Lucas ē fructuosus per edificationē.
Adeo qppe fuit fructuosus: q ab oib9 cha
rissim9 habebat. Vñ apostol9 ad Cor. iiij.
Salutat vos inqt Lucas medicus charissi
mus. ¶ Ad rōnes i opp. rñdet: q rō nō p-
cedit: q: ad designādū euāgelium sufficiēs
erat figura vituli: cū esset aial imolaticū. tñ
ad designādū xpm imolatū: expssior figura
esse debuit. Vñ nota q lz aialia alia imola-
rent: vt vitulus: bos: capra: ⁊ hmōi. tñ xpo
magis dict9 ē agn9 q̄z cetera aialia imolati
cia q: iter oēs figuras veteris testi: agn9 pa
schalis expssi9 figurabat passionē xpi: q: il
le agn9 erat sine macula ⁊ p ei9 imolationē
filii israel liberati sunt a suitute egyptiaca:
sic p passionē xpi: q peccatū nō fecit: sumus
liberati a suitute dyaboli. Scōa cā ē: q: iu-
ge seruitiū: qd figurabat ppetuitatē btitudi
nis fiebat de agno: sic xps ē nra beatitudo.
¶ In festo vndecim miliū virginū ē euan-
gelium. Simile ē regnū ⁊c. Math. xv. Cir
ca qd possunt disputari seq. q.

Trū prudētib9 vginib9 faciēti-
v bus qd in se fuit necesse fuit vt
deus oleū gr̄e sue vasis cōscien
tiarū suarū infunderet. Et vr q
non. ¶ Prio. Deus dat grām sola liberali
tate ⁊ mīsicordia: q: dat ipsam gratis. Ergo
pōt dare ⁊ non dare. Ergo quāuis vgines
prudētes fecerint qd in se erat: deus potuit
eis nō dare oleū gartie. ¶ Scōo sic. Ne-
cessariū et liberū opponitur. Si ergo d9
ex liberalitate dat grām. ergo nulla necessi-
tate dat alicui grām. ¶ Tertio sic. Et petit
qd est facere: qd in se est. Nā ille qui facit:
qd in se est: facit recte. Sed quicūq3 facit re
cte: ex rectitudine opatur: quā habet. Ergo
si aliquis facit qd in se est: habet rectitudi-
nem. Aut ergo illa rectitudo est acquisita:
aut innata: aut data. Non videtur innata:
q: sic semper esset. Non acquisita. Constat
ergo q est data. ergo donum gratuitum. er
go hec rectitudo est ex gratia. Nullus ergo
potest facere: qd in se est: ad hoc q sit gra-
tus deo: nisi ex gratia. ¶ In oppo. est euā-
gelium presens: vbi dicit: q prudentes vir
gines acceperunt oleum: qd nō potest itelli
gi q ipse habuissent aliquā causalitatem re
spectu olei gratie: q: primā gratiam nec me
reri possumus: sed tantū dispositiuam. s. fa-
ciendo id: qd in se est habilitando se ad ei9
receptionem: sm illud. Psal. Dilata os tu-
um: et implebo ⁊c. ⁊ illud in alio psal. Dile
xisti iusticiam: ⁊ odisti iniqtatē: ppterea vn
xit te deus: deus tuus oleo letície. ¶ Rñ
dicēdū: q prudentib9 virginibus faciētib9
qd in se est: necessarium fuit: non necessita
te coactionis: aut prohibitionis: sed necessita
te immutabilitatis: deum infundere oleum
gratie vasis suis. Ista cōclusio probat mul
tipliciter. Primo sic. Dicit Augu. super il
lud. ij. Thi. ij. Negare seipsum non potest
⁊c. Quoni sit iustus nō potest negare suā
iusticiam. Ergo cum sit bonus: ⁊ misericors
nō potest negare suam misericordiā: ⁊ boni
tatē: q: pronior est ad largiendum: q̄z ad pu
niendū. Si ergo nō pōt iusticiā suā negare
facientib9 malū: multomagis nō pōt negare
suā bonitatē ⁊ misericordiā illis: q requirunt
eam. Sz q facit qd in se est: vt ei9 hēat gra
tiā: reqrit bonitatē eius: ⁊ misericordiā. Er
go de9 nō pōt enim negare: q facit qd in se
est: suā bonitatē ⁊ misericordiā. Dat ergo
ei ⁊ hoc ē infundere grām. Scōo sic Aug.
sup illud ad Ro. v. iustificati ex fide pacem
habeam9 ⁊c. dicit. Deus recipit cōfugiētes

ad se alit in eo eēt iniqtas. Sꝫ ipossibile est
ꝙ i eo sit iniqtas. Ergo ipossibile ē ꝙ non
recipiat fugientes ad se. Sꝫ faciēs qđ in se ē
fugit ad ipm. Ergo necesse est: ꝙ ipm reci-
piat: ꝫ ipm recipe ē ꝑ infusione gr̄e. Ergo
ꝛc. Tertio sic. Apo. iij. dr̄. Si qs aperuerit
mihi: intro ibo: ꝛ cenabo cū illo. hoc ē dele-
ctabor. Itē zacha. i. Conuertimini ad me et
ego ꝯuertar ad vos. Ex his sic arguit̄. Im
possibile ē summā ꝟitatē mentiri: ꝫ necesse
hꝫ veꝝ dicere: ꝛ iplere illud. Sꝫ dicit ꝙ cō-
uertēti ad ipsam: cōuertet se: ꝛ ꝙ aperiēti
itrabit. Quom ergo faciēs qđ i se ē cōuer
titur ad ipsam ꝟitatē ꝑmā: ꝛ et apit ad hoc
ꝙ intret. ergo necesse ē: ꝙ dn̄s cōuertatur
ad illū. Sꝫ hoc nō est nisi ꝑ grām. Ergo vir
ginib⁹ prudētib⁹ faciētib⁹ qđ in se erat ne-
cesse dn̄o infundit oleū gr̄e in vasis suis: vt
possitu itrare ad nuptias btitudinis eterne.
¶ Ad rōnes i oppo. ¶ Ad ꝑmā rn̄detur
negādo cōsequētiā. ꝛ rō ē: q: nō seqt̄. Sola
libertate dat. Ergo se hꝫ ad dādū ꝛ nō dan
dū faciēti qđ in se est: ꝫ bn̄ sequtur: ꝙ sola li-
bertate dat. Ergo nō dat ex meritꝭ vel per
actionē vel ꝓhibitionē: q: hoc ex sola libe-
ralitate excludit coactionē: ꝛ ꝓhibitionē: et
nō imutabilitatē. ¶ Ad secundā rn̄det̄: ꝙ
assumptū est falsum: si necessariū dicat̄ im-
mutabile. Talia eni nō opponitur. Si autē
dicat̄: necessariū coactū: vel ꝓhibitū: sic ve
rū est: ꝙ opponūtur. Prio nō ē necessitas
i deo. ꝛ ꝓpter hoc nō opponit̄ sue liberali-
tati. Immo ex hoc ē: laus sua: ꝙ ipe ē imu
tabilis ꝛ imutabilit̄ libera. ¶ Ad tertiā re
spōdet̄. Quom q̄rit̄ qđ sit facere qđ i se ē
dicim⁹: ꝙ facit hō qđ i se ē: qn̄ ex libtate ar
bitrij hō auertit se a malo: ꝛ ꝯuertit̄ ad bo
nū: recurrēs ad deū: quē scit suū eē princi-
piū: ꝛ quē esse orandū sibi: ꝛ petat ab eo lu
mē cognitiōis fidei ꝛ boni. ¶ Ad rationeꝫ
ipsam rn̄det̄: ꝙ rectitudo illa ē naturalis: ꝛ
ē que semꝑ ꝯdicit peccato. Vn̄ ꝫm illā mo-
net̄ finderisis: q̄ semꝑ murmurat ꝯ peccatū
ꝫ arbitriū nō semꝑ dirigit̄ ꝫm illā: nec sem
per sequtur eam arbitriū. ꝛ iō rō nō ꝓcedit:
ꝛ sic pꝫ: ꝙ homo faciendo quid in se ē: ꝯse
quitur gratiam a deo.

¶ In festo Simonis ꝛ Iude est euāgeliuꝫ:
Hoc est ꝑceptuꝫ ꝛc. Io. xv. Circa qđ pos-
sunt disputari seq. q.

P Rimo: vtrū xp̄o adueniēte
ꝛ ꝑdicāte nō tn̄ faciēte visi-
bilia miracula iudei ei crede
re tenebant̄. Et vr̄ ꝙ non: ꝛ
ꝑ ꝯn̄s excusati erāt. ¶ Pri
mo sic. Quicūqꝫ nō facit h: ad qđ tenetur:
peccat. Sꝫ si hoies nō crederēt xp̄o: mira-
cula nō faciēti: non peccarent. Dicit. n. ipe
i. in eodē euāgelio. Si opa nō fecissem: que
nullus ali⁹ facit: peccatū nō haberēt: ꝛ loqt̄
de pctō infidelitatꝭ ꝫm Aug. Ergo xp̄s si nō
fecisset miracula: hoies credere nō tenebā-
tur. ¶ Scđo sic. Nullus pōt mutare legē:
nisi lator legis: vel eo supior. Sꝫ xp̄s ꝑdica-
bat q̄dā: q̄ videbant̄ ptinere ad veteris le-
gis abolitionē: sicut ꝙ cibi nō coinqnarent
hoiem: ꝛ ꝙ lꝫ in sabbato opari: ergo si non
ꝓbasset se eē legislatorē: nō ei credēdū fuissꝫ
Sed hoc fieri nō potuisset nisi ꝑ miracula
ergo xp̄o nō erat credēdū: nisi miracula fe
cisset. ergo illud nō vr̄ sufficiēs argumentū
ad ꝓbandū: iudeos inexcusabiles esse: qđ
ait: si nō venissem ꝛ locutus nō fuissem: pec
catū nō haberent. ¶ Tertio arguit̄ ex illo:
qđ inquit apostolus Petrus. act. tertio iu-
deis loquēs. Scio ꝙ ꝑ ignorantiā fecistis si
cut ꝛ ꝑncipes vr̄i. Sꝫ ignorātia excusat. er-
go ꝛc. ¶ In oppo. est euangelium presens.
¶ Rn̄o dicēduꝫ: iuxta sanctū Tho. in quo
libeto ſo. ꝛ suꝑ Io. ꝙ xp̄o ꝑdicāti: etiam si
nulla visibilia miracula fecisset: iudei audiē
tes eū: credere tenebātur. ꝛ iō nō credētes
inexcusabiles sunt a peccato infidelitatis.
Ista ꝯclusio ꝓbat̄ sic. Magis obligabant̄
hoies ad credēdū ꝑme ꝟitati: q̄ꝫ ad credē
dū visibilib⁹ signis. Sꝫ lꝫ xp̄s miracula vi-
sibilia nō fecisset tn̄ verus de⁹ existēs: ꝑma
ꝟitas erat. ergo ēt si nō miracula fecisset: ad
huc erat ei credendū. ꝓbat̄ aūt ꝛ declarat̄
ꝯclusio sic. Null⁹ tenet̄ ad h: qđ ē suꝑ vires

fuas: nisi p eũ modũ quo fit sibi possibile. Credere aũt ẽ sup potentiã hoĩs naturalẽ. Unñ ex dono dei: puenit ꝭm illud Apli ad Ephe.ij. Grã a saluati estis p fide: ꝛ hoc non ex vobis. Dei eni donũ est. Et ad Phil.i. dicit. Uobis datũ est: nõ solũ vt in ipm credatis: ꝭ vt p ipo patiamini. Homo igit͛ tenetur creder͛ ꝭm hoc: qꝺ iuuatur a deo: ad credẽdũ. Adiuuat͛ aũt a deo aliqs ad credẽdũ tripliciter. Pͥo qdẽ per iteriorẽ vocationẽ. De qua dr͛ Jo.vi. Ois q audit a p̃re: et didicit p interiorẽ vocationẽ: venit ad me. Ad Ro.viij. Quos p̃destinauit: hos ꝛ vocauit. Scdo p doctrinã ꝛ p̃dicanõez exteriorẽ: ꝭm illud: Apli ad Ro.x. Fides ex auditu ẽ. Audit᷒ aũt p ꝟbũ dei. Tertio: p exteriora miracula. Unñ dr͛.i. ad Cor.xiiij. qꝫ signa data sunt infidelib᷒: vt.s. p ea puocentur ad fidẽ. Si aũt xp̃s visibilia miracula nõ fecisset: adhuc remanebãt alij modi attrahẽdi ad fidẽ: qbus hoĩes acqescere tenerent͛. Tenebant͛ aũt hoĩes credere actori legis: ꝛ pphetaꝝ: quẽ se esse xp̃s p auctoritatem sacre scripture demõstrabat. Tenebant͛ etiã interiori vocationi nõ resistere: sic̃ Ysa. de se dicit. Dñs aũt apuit mihi aurẽ. ego autẽ nõ ꝯdico: nec retrorsum abij. Ysa.l. sicut eõtrario dr͛ qbusdã dr͛. Actu.vij. Uos sp spũi sctõ resistitis. Et iõ optie dic̃ xp̃s. Si ego psonaliter nõ venissem: sicut p pphetas fuit p̃dictũ: ꝛ locutus: docẽs eos: p legẽ ꝛ pphetas: ꝛ ostẽdẽs me esse messiã in lege pmissũ: peccatũ nõ haberẽt. Qõ aũt ipi cognouerũt xp̃m.n. pꝫ Math.xxi. Hic ẽ heres: venite occidamus eum. ¶ Ad rões i oppo. ¶ Ad p̃mã r̃ndet͛ negãdo minorẽ. Et ad pbationẽ r̃ndet͛: qꝫ p illa opa: q xp̃s i eis fecit: annumerari ẽt dꝫ vocatio iteriorꝗ quosdam attraxit sicut Greg. dicit i quadã omelia: qꝫ xp̃s Mariã Magdalenã traxit interius q etiã p demẽtiã suscepit foras. Annumerari ẽt dꝫ eius doctrina: cum etiã ipse dicat. Si nõ venissem: ꝛ locutus eis nõ fuissem pctm̃ nõ haberẽt. ¶ Ad secũdã r̃ndet͛ negãdo minorẽ. Dicim᷒ eni: qꝫ xp̃s poterat se ostẽdere: ꝛ ostẽdit legislatorẽ: nõ solũ faciendo visibilia miracula: sed ẽt p auctoritatẽ scripture: ꝛ p interiorẽ instinctũ.

Ad secũdã.q. que ẽ: vtrũ argumẽtum illud xp̃i sit sufficiẽs: quo ait. Si opa nõ fecissem in eis: que nemo ali᷒ fecit: peccatũ nõ haberẽt. Et videtur qꝫ nõ. ¶ Pͥo sic. Hoc cõtrariatur pͥmo argumẽto. Ergo nõ valet. Cõsequẽtia est bona. Antecedẽs pbat͛: q: in p̃mo dictũ est qꝫ etiã si xp̃s nõ fecisset miracula: adhuc pctm̃ nõ haberent: nõ recipientes eum. ¶ Scdo sic. Christus nõ fecit in eis aliaꝗ alij nõ fecerunt. Nam si suscitauit mortuos: hoc Helyas ꝛ Elyseus fecerunt. Si xp̃s ambulauit supra mare: ꝛ Moyses mare diuisit. ꝛ Josue: qꝺ maius ẽ: fecit solẽ stare. Josue.x. Ergo nõ videt͛ argumẽtũ illud xp̃i sufficiens. ¶ Tertio sic. Aliqui fecerũt maiora miracula: qꝫ xp̃s. Dicit͛ enim Jo.xiiij. Qui credit in me: opa que ego facio: ꝛ ipse faciet et maiora horũ faciet. ¶ Quarto sic. Miracula nõ sufficiunt ad pbandũ grãm gratũ facientẽ in aliquo. ergo nec ad pbandũ diuinitatẽ in aliquo. ergo argumẽtũ illud non videtur sufficiens. ¶ In oppo. est ꝟbũ xp̃i in euangelio. ¶ R̃ñ dicẽdũ: qꝫ miracula que xp̃s fecit: sufficiẽter pbant xp̃m deum esse: ꝛ p ꝯsequẽs argumentũ xp̃i sim sufficiens ad pbandum. Patet cõclusio ex illo Jo.v. Opa que dedit mihi pater vt faciã: ipsa testimoniũ phibent de me. Patet ꝛ ratione. Pͥmo qdem ꝭm ipsam spẽm rerũ: que transcendunt oẽm potestatẽ create virtutis. ꝛ iõ nõ poterãt fieri: nisi virtute diuina. Secũdo pp̃ter modũ faciẽdi: q: si ppria ꝟtute: siue ptãte faciebat miracula: nõ autez orãdi sicut alij. Unñ dr͛ Luc.vj. Uirtus de illo exibat: ꝛ sanabat oẽs. ¶ Ad rationes in opp. ¶ Ad primã respõdet͛ negãdo assumptũ: ꝛ ad pbationẽ r̃ndetur: sicut dictũ est pri᷒ i supiore.q. p opa que xp̃s fecit: itelligendũ ẽ: nõ solũ de visibilib᷒: sed ẽt de inuisibilib᷒.s. iteriori istinctu: ꝛ attractu doctrie.

Que qdē si in eis nō fecisset peccatū nō ha
berent. ¶ Ad secūdam rñ. dr̄: sm̄ Aug. q
dn̄s nō loqtur de qbuscūqz miraculis fctis
in eis. i. in ꝯspectu eoꝝ: s; de factis i eis. i. ꝑ
sonis eoꝝ. Nā in curatōe infirmoꝝ nullus
tm̄ in eis fecit: quātū xp̄s: quāuis ē t i alijs
Similr̄ q: null⁹ hō fcūs alⁱ⁹ ē de⁹: t nullus
natus ē de ɣgine: nisi xp̄s. Fecit ergo in eis
opa: q̄ nemo ali⁹ fecit: in curatōe etiā infir
moꝝ. Et hoc in trib⁹. Primo qdem in ma
gnitudine: q: mortuū q̄triduanū suscitauit.
Cecū illuminauit: qd̄ a seculo nō ē auditū.
Scd̄o in multitudine: q: oēs quotquot ma
le habebāt curabat vt dr̄ Math. xiiij. Qd̄
nullus alius fecit. Tertio. i modo: q: sicut di
ximus alij faciebāt orādo: inuocādo: ostēdē
tes se nō ꝓpria ɣtute facere. Sed xp̄s facie
bat imperando: ꝓpria virtute. Sic ergo l;
q alij mortuos suscitarent: t alia miracula
facerēt: que xp̄s fecit: nō tñ eodē mō: nec ꝓ
pria ɣtute: vt xp̄s. Similr̄ qd̄ dicit̄ de sta
tione solis: minus est eo: q xp̄s moriens lu
nā retrocedere fecit: t totū cursum firma
mēti mutauit: vt dicit dn̄s. ¶ Ad tertiā rñ
det̄ negando ꝯn̄am. Et rō est: q: alij l; quo
ad substantiā aliqua maiora facerēt: sicut q
vmbra Petri sanabat infirmos: nō tñ ma
iora erant: quo ad modū. Jmmo illi non fa
ciebāt sine xp̄o. Uñ xp̄m inuocādo illa opa
bant̄. ¶ Ad q̄rtā rñdet̄ negādo ꝯn̄am. Et
rō est: q: miracula fiunt ɣtute diuina ad con
firmationē ɣitatis fidei. Uñ dicit̄ Math.
vlti. de aplis: q p̄dicauerunt vbiqz: dn̄o co
opante: t sermonē cōfirmāte: sequentib⁹ si
gnis. Nō aūt fiūt miracula semꝑ ad demō
strandū grām eius: ꝑ quē miracula fiūt. Et
iō pōt contingere: q aliqs grām gratum fa
cientem nō habēs: miracula faciat. S; hoc
contingere nō pōt: q aliqs falsam doctrinā
annūcians: vera miracula faciat: que nō ni
si ɣtute diuina fieri possunt. Sic enī deus
esset falsitatis testis: quod est impossibile.
Quom ergo xp̄s se filiū dei diceret equalē
deo: hanc eius doctrinā cōprobant miracu
la que faciebat. Et ideo ostendebat̄ xp̄s per
miracula que faciebat: esse deus. Petr⁹ au
tem l; ea vel maiora miracula faceret: nō ꝓ
babat̄ esse deus sed per ea etiā ꝓbabat̄: q
xp̄s esset deus: q: Petrus nō predicabat se
ipsum: sed Jesum xp̄m esse deum.

¶ In festo oīum sanctoꝝ est euangeliū. Ui
dens Jesus turbas tc̄. Math. v. Circa qd̄
possunt disputari seq. q.

¶ Primo: vtrū beatitudo sanctoꝝ ꝯsistat
in visione dei per essentiam.

¶ Secūdo: vtrū beati vidētes deū ꝑ essen
tiā: videāt oīa: que deus videt.

¶ Tertio: vtrū beati in gloria prius ferant̄
ad contemplandā xp̄i diuinitatē q̄z eius hu
manitatem.

D p̄mā. q. sic ꝓcedit̄. Et vr̄
q btitudo sanctoꝝ nō consi
stat in visione dei ꝑ essentiaz.
¶ Primo sic. Btitudo i bo
nis corporis cōsistit. Ergo nō
in visiōe dei tc̄. Cōsequēna ē bona: assum
ptum ꝓbat̄: q: qd̄ a plurib⁹ dicit̄: ipossibile
est falsum totaliter: vt cōmētator dicit. i. de
aia. t phūs. vij. ethy. q̄ opinio nō ꝑdit̄: quā
populi multi famāt. S; maior hominū mul
titudo inclinat̄ ad querēdū corporales dele
ctatiōes: t corporalia bona. q. finem. ergo fi
nis humane nature i corporalib⁹ bonis ꝯsi
stit. S; finē humane nature dicim⁹ beatitu
dinē. Ergo homis beatitudo i bonis corpo
ris q̄rēda ē. ¶ Scd̄o sic. Intellect⁹ nō pōt
ad hoc ptingere: q videat deū ꝑ essentiā. er
go sanctoꝝ beatitudo nō cōsistit in visione
dei ꝑ essentiā. Cōsequētia ē bona. Probat̄
assumptū. Primo sic. Quom itelligibile sit
pfectio itellectus: oportz esse ꝓportionē iter in
telligibile t itellectū: t visibile t visum. S;
nō possum⁹ accipe ꝓportionē aliquā inter
intellectū nostrū: t diuinā essentiā cū in in
finitū distent. ergo intellectus noster nō pōt
ptingere ad essentiam diuinā videndā. Se
cundo sic. Plus distat sensus ab intellectu
nostro: q̄z intelligibile creatū a sensu: s; sen
sibile nullo modo potest ptingere ad creatu
ram rōnalez spiritualē. ergo nec intellectus

noster ad videndā diuinā essentiā. Tertio
sic. Añcūq3 intellectus intelligit aliquid in
actu: opz ꝙ informet per similitudinē itelle
ctus: qḋ est ṗncipiū intellectualis opatōis:
in tale obiectum terminate. Si ergo intelle
ctus noster deū intelligat: opz ꝙ fiat per ali
quā similitudinē informante ipm intellectū
Hoc aūt nō pōt esse i diuina essentia: q: for
me ⁊ formati opz esse vnum. Diuina autez
essentia ab itellectu nostro differt ꝫm essen
tiā ⁊ esse. Ergo opz: ꝙ forma qua iformatur
itellectus noster in itelligēdo deū: sit aliqua
similitudo impressa a deo itellectui nostro.
Sz similitudo illa cū sit qd creatum: nō pōt
ducere in dei visionem: nisi sicut effectus in
causam. Ergo impossibile est: vt intellectus
videat deū ꝑ essentiā. ¶ Quarto ṗncipali
ter arguit. Beati in patria videbunt deum
ꝑ mediū: q: per lumen glorie: ꝫm illud ps.
In lumine videbim⁹ lumen. Ergo nō vide
būt deū ꝑ essentiā. ¶ Quinto sic. Sancti i
patria videbūt deum facie ad faciē: vt dr̄. i.
Coryn. xiij. Sz hoiem qñ videm⁹ facie ad
faciē: videm⁹ ꝑ similitudinē. Ergo deus in
patria videbit per similitudinē. ⁊ sic nō per
essentiā. ¶ In oppo. est euangeliū ṗns. vbi
dicit. Beati mūdo corde: qm ipsi videbūt
deū. Scḋo. i. Coryn. xv. Super illud: cū tra
diderit regnū deo patri: dicit glo. vbi. s. i pa
tria essentia patris: ⁊ filij: ⁊ spūs sancti vide
būt qḋ solis mūdis cordib⁹ dabit: que est
summa beatitudo. Ergo sancti deū ꝑ essen
tiā videbūt. ¶ Rñō dicēdū: ꝙ fidē catho
licā firmiter credendū ē: ꝙ beatitudo san
ctoꝝ cōsistit in visione dei ꝑ essentiam. Ista
ꝯclusio ꝓbatur. Primo ex illo. Jo. xv. Hec
est vita eterna: vt cognoscāt te solū deū ⁊c.
Scḋo sic. Sanctoꝝ desiderium nō pōt oio
frustrari. Sz scōꝝ desideriū cōmune est: vt
videāt deū per essentiā: vt pz. Exo. xxxiij.
Ostēde mihi gloriā tuā. Et in Ps̄. Ostēde
faciem tuā: ⁊ salui erimus. ⁊ Jo. xiiij. Osten
de nobis patrē: ⁊ sufficit nobis: ergo sancti
deū per essentiā videbūt. Tertio sic. Beati
tudo enim ē vltima perfectio rōnalis crea
ture. Nihil aūt est finaliter pfectū: nisi attin
gat ad suum ṗncipiū: ꝫm modū suū: ⁊ ideo
dico ꝫm modū suū q: ad principiū quod ē
deus: attingit aliquis dupliciter. Uno mo
do per similitudinē: qḋ est cōe omni creatu
re: que. s. tm̄ hz de pfectione: quātū cōsequi
tur de diuina similitudie. Alio modo: ꝑ opa
tionē: vt ṗtermittat ille modus: qui est xpo
singularis. s. in vnitate persone. Dico autez
per opationē: inquātū rōnalis creatura co
gnoscit: ⁊ amat deū: ⁊ q: aīa immediate fa
cta est a deo. ideo beata esse nō poterit nisi
imediate videat deū. i. absq3 medio: ꝙ sit si
militudo rei cognite. Sicut spēs visibilis in
pupilla: vel in speculo: nō est: tm̄ absq3 me
dio: qḋ est lumen cōfortās intellectū: qḋ est
lumen glorie. De quo in psal. In lumie tuo
videbimus lumen. Hoc aūt est per essentiā
deum videre. Unde in hoc ponimus bea
titudinez rōnalis creature: ꝙ deū per essen
tiam videbimus: sicut phylosophi: q posue
runt aīas nostras fluere ab intelligētia agē
te felicitatē ponebant in cōtinua coniūctio
ne intellectus nostri ad ipsam. ¶ Ad rōnes
i opp. ¶ Ad pmā respōdet negādo assum
ptum. Et ad ꝓbationē respondetur: ꝙ mul
torum opinionē nō est necessariū esse verā
simpliciter: sed ꝫm partem. Multitudo au
tem hoium in bonis corporis ponēnū bea
titudinē: quantū ad hoc verā opinionē ha
bet: ꝙ illud quod optimū sibi existimāt: hoc
suā beatitudinem esse putant. Et quātū ad
hoc: eorū opinio vera est. s. ꝙ optimū bois
est beatitudo: non autez oportet: ꝙ sit vera:
quantū ad hoc: quod ponunt eam in bonis
corporis: quia hec opinio procedit ex falsa
radice: qua. s. existimāt se esse ṗncipaliter id
quod sunt ꝫm corpus. ¶ Ad scḋam respon
detur negādo assumptum. Et ad probatio
nem dicimus: ꝙ ꝓportio dicitur dupliciter.
Uno modo ꝓprie: ꝫm qḋ importat quēdā
determinatū excessuz. Et sic ꝓportio reqrit
iter intellectū: ⁊ iter intelligibile: ad hoc ꝙ
sit cognitio: cū cōprehēsione: aliter diuina
essentia nunq3 videbit ab itellectu creato.

Alio mõ accipit cõiter ꝓ qualibꝫ habitudine. Et sic isinitũ põt hr̃e ꝓportionẽ ad finitũ: sic eius pfectio: vel aliã hmõi habitudinẽ hñs ad ipm. Et talis ꝓportio sufficit ad hoc ꝙ itellectus noster videat essentiã diuinã: attingẽdo nõ cõprehẽdẽdo. ¶ Ad q̃rtã ꝓbationẽ r̃ndetur: distinguendo de duplici ꝓꝑtiõe. Una est ſm cõuenientiã in natura. Et sic cõceditur ꝙ magis distat deus ab itellectu creato ꝙ̃ intelligibile creatuꝫ a sensu. Alia est ſm ꝓportionalitatẽ. Et sic ẽ econuerso: ꝙ sensus non ẽ ꝓportionatus ad cognoscẽdũ aliqđ imateriale. Sꝫ itellectus est ꝓportionatus ad cognoscẽdũ q̃cũqꝫ imateriale. Et ita rõ nõ ꝓcedit. ¶ Ad tertiã ꝓbationẽ r̃ndet negãdo ꝯñaꝫ. Et dicimꝰ ꝙ i visione qua beati deũ ꝑ essentiã vidẽt. Ipa essentia diuina ẽ quasi forma itellectus: qua itelligit: nec opꝫ ꝙ efficiat vnũ simpliciter cũ intellectu: sed solũ ꝙ fiãt vnũ quantũ ad actũ intelligẽdi. ¶ Ad q̃ntã principalẽ rationẽ r̃ndetur negãdo cõsequẽtiã. Et rõ: ꝙ lumen glorie nõ est mediũ: quo sicut spẽ intelligibili videat deꝰ. Pro quo notandum ꝙ in visione corꝑali: ⁊ intellectuali inuenit triplex mediũ. Primũ ẽ mediũ sub quo vr̃ ⁊ hoc ẽ ꝙ pficit visum ad videndũ in generali: nõ determinãs visum ad aliqđ speciale obiectũ: sic se hꝫ lumẽ corporale ad visum corporalẽ: ⁊ intellectus agens ad itellectum passibilẽ. Scđm mediũ quo vr̃: ⁊ hoc ẽ forma visibilis: qua determinat vterqꝫ visus ad speciale obiectũ: sicut ꝑ formam lapidis ad cognoscendũ lapidẽ. Tertium ẽ mediuꝫ in quo vr̃: ⁊ hoc est illud: per cuius ispectionem ducitur visus in aliam rem: sicut inspiciendo ducitur in ea: que in speculo repsentant: ⁊ videndo imaginẽ ducitur ad imaginatũ. ⁊ sic ẽt intellectus per cognitionẽ effectus: ducitur in cãm: ⁊ ecõuerso. In visiõe ergo patrie non erit tertium medium: vt. s. deus per species alioꝝ cognoscatur: sicut nunc cognoscitur. Ratione cuius dicimus nunc videre in speculo: nec erit ibi secũduꝫ medium ꝙ ipsa essentia diuina erit qua intellectus noster videbit deũ: vt ex dictis pꝫ. sed erit ibi tantũ primũ mediũ: qđ eleuabit intellectũ nostrũ ad hoc: ꝙ possit coniungi essentie increate modo predicto. Sꝫ ab hoc medio non dicitur cognitio mediata: ꝙ nõ cadit inter cognoscentẽ: ⁊ rem cognitã: sed est illud qđ dat formã cognoscendi. ¶ Ad .vj. respõdetur negãdo ꝯsequentiã. Et rõ est: ꝙ nõ ẽ simile: ꝙ creature corporales nõ dicũtur imediate videri: nisi quãdo id qđ i eis cõiungibile visui: ei cõiungitur. Nõ sunt aũt cõiungibiles ꝑ essentiã suã: rõne materialitatis. Et ideo tunc unmediate vidẽtur: quãdo eoꝝ similitudo intellectui cõiungit. Sed deꝰ ꝑ suã essentiã cõiungibilis est intellectui. Unde nõ videretur imediate: nisi essentia sua cõiungeret intellectui: ⁊ hec visio imediate dicitur visio faciei.

D secũdã. q. sic ꝓcedit. Et vr̃ ꝙ vidẽtes deũ per essentiam videant oia: que deꝰ in seipo videt. ¶ Primo sic. Grego. iiij. dyalo goꝝ. Illic oẽs cõi charitate deum conspiciunt: quid est: quod nesciant: vbi scientem oia sciunt? Loquitur aũt de beatis qui vident deum ꝑ essentiaꝫ. Ergo vr̃ ꝙ qui videt deum per essentiam: omnia cognoscit. ¶ Scđo sic. Quicũqꝫ videt speculum: videt ea: que in speculo resultant. Sed in ṽbo dei omnia sicut in speculo resultant: quia ipsuꝫ est ratio: ⁊ similitudo oium. Ergo sancti qui vidẽt verbũ ꝑ essentiam: vidẽt oia creata. ¶ Tertio ꝓuer. xij. Desideriũ suũ iustis dabitur. Sꝫ sancti desiderant oia scire: ꝙ oẽs homines natura scire desiderant: nec natura ꝑ gloriã auferet. Ergo dabitur eis a deo ꝙ oia cognoscant. ¶ Quarto sic. Ignorãtia est quedã penalitas vite ꝑsentis. Sꝫ ois penalitas ꝑ gloriaꝫ a sanctis auferet. Ergo ⁊ ois ignorãtia: ⁊ ita oia cognoscẽt. ¶ Quinto sic. Sicut sensus ita ⁊ itellectus cognoscit oẽ illud: cuius similitudine informatur. Sꝫ diuina essentia expssius idicat quãlibet rẽ: ꝙ̃ aliqua alia similitudo rei. Ergo in illa beata visione cum

essentia diuina fiat. q. forma itellectus nři: vř φ sci videntes deum: oia videāt. ¶ In oppo. Sic dicit Diony. vj. celest. Jerar. φ angeli supiores: iferiores a nesciētia purgāt Sed angeli iferiores vidēt diuinā eēntiaʒ. Ergo angelus vidēs diuinā essentiam: pōt aliqua nescire. Sed aia non pfectius videt deū ꝙ̄ angelus. Ergo sancti videntes deū: nō opʒ φ videāt oia. ¶ Rñō dōm: φ duplex dř diuina cognitio. Una vocať notitia visionis: qua cognoscit oia: que sunt vel fuerunt. Et hec dř notitia visionis: q: ad silitudinē visionis corporalis cognoscit ea. q. presentia. Scda cognitio: que dř simplex intelligentia: est qua cognoscit vidēdo suā essentiā: oia que pōt facere: ꝙ̄uis nūꝙ̄ fecerit: nec facturus sit: alias non pfecte cognosceret potentiam suā. Non enim pōt cognosci potentia nisi sciant potētie obiecta. Et hoc dř cognoscere: notitia simplicis intelligentie. Hoc notato sit pma ꝯclusio. Impossibile ē: φ aliqs intellectus creatus cognoscat oia: vidēdo diuinā essentiā: q deus pōt facere. Pʒ ꝯclio: q: ꝟ essent cōprehēdere diuinā eentiā: qđ ē impossibile. Pʒ sic. Quāto aliquod principiuʒ pfectius cognoscitur tanto plura sciuntur in ipso: sicut in vno demōstratiōis pricipio. Ille q est pspicatioris ingenij: plures ꝯclusiones videt: ꝙ̄ alius: q est tardioris. Quom ergo ꝙ̄titas diuie potentie attendať fm eā: in qua pōt si aliqs intellectus videret in diuina essentia oia: que deꝰ pōt facere: eadē eēt ꝙ̄titas pfectiōis in telligēdo: que ē ꝙ̄titas diuine potētie in pducēdo effectus: ⁊ ita cōprehēderet diuinā eēntiā φ ē ipossibile oi intellectui creato. Scđa ꝯclio loquēdo de scia visiōis. Possibile ē: φ aliquis itellectus creatus: vt anima xpi cognscat oia illa: q̄ scit notitia visiōis De alijs aūt sctis vtruʒ videāt oia: que deꝰ videt: scientia visionis: est duplex opinio. Quidam dicūt φ sic. Sed hoc repugnat sctōꝝ dictis: q ponunt angelos aliqua ignorare: quos tñ ꝯstat fm fidē: oēs deū p eēntiā videre. Alij dicūt oppositū fm quos sit illa. iij. ꝯclio. Sci vidētes diuinā eēntiā: nō vidēt oia: que deus videt. Ista ꝯclio pbať Primo sic. Solus xps hʒ spūm nō ad mēsurā. vt dř Jo. iij. Sed xpo inquātū habet spūm non ad mensurā: cōpetit φ oia in ꝟbo cognoscit. Uñ ibidez dř φ př dedit oia in manu eiꝰ. Ergo nulli alij sctōꝝ cōpetit oia cognoscere in ꝟbo: ꝙ̄ xpo. Scđo sic. Quāto aliqđ pncipiū pfectiꝰ cognoscať: tāto plures effectꝰ eiꝰ cognoscunť p ipm. Sʒ qdā vidētiū deū p eēntiā: pfectius alijs cognoscūt deū: q rerū oium pncipiū ē. Ergo qdā alijs plura cognoscūt. Et sic nō oēs sciunt oia. Et tñ ē: φ vnꝰ pōt aliū instruere. Et sic scia angeloꝝ ⁊ aiaꝝ sctāꝝ pōt augeri vsqʒ ad diē iudicij: ꝟ vlteriꝰ ñ pficiet: q: tūc erit vltimꝰ ꝯstatꝰ reꝝ. ¶ Ad rōes in opp. ¶ Ad pmaʒ rñdetur negādo ꝯñam. Et ad dictuʒ G: eg. rñdet sctūs Tho. φ ex ꝟbo illo Gregō. ońdiť: φ in illa btā visiōe ē sufficientia ad oia itueēdū: ex pte diuine eēntie: per quā deꝰ oia videt. Qđ nō oia videanť: ē ex defectu itellectꝰ creati: q diuinā eēntiā nō cōphēdit. ¶ Ad. ij. respōdeť negādo ꝯñam. Et rō ē: q: speculū illđ ē voluntariū: ⁊ sic se ońdit cui vult: ita in se ońdit: q vult. Nec ē simile de speculo mãli: in cuiꝰ ptāte nō est qđ videať: vel nō videať. ¶ Ad. iij. rñdeť negādo ꝯñam. Et rō ē: q: desideriū sctōꝝ: quo oia scire desiderāt: iplebiť ex hoc solū: φ deū videbunt sicut desideriuʒ eoꝝ: quo oia bona hře cupiūt iplebiť in hoc: φ deū hēbūt. Sic. n. deꝰ in hoc φ hʒ pfectaʒ bonitatem: sufficit affectui eo hito oia bōa: quodāmō hēbunt: ita eius visio sufficit intellectui. Jo. xiiij. Dñe ostende nobis patreʒ: ⁊ sufficit nobis. ¶ Ad. iiij. rñdetur negādo ꝯñam. Et rō est: q: ignorātia dupliciter accipiť. Uno modo ꝓprie accepta in pũatiōe sonat: ⁊ sic est pena. Sic eni ignorantia: est nescia aliquoꝝ: q̄ scire debent: vel que necesse ē scire. Et hoc modo ignorātia nō poniť in sctis: q: nulliꝰ hoꝝ scia sanctis deerit in pria. Alio modo ignorātia accipiť cōiter p oi nescia: ⁊ sic angeli ⁊ sācti in pria qdā

ignorātiā. Vñ Diony. dicit: q ágeli a nescientia purgant. Sicut aūt ignorātia non est pena litas: sed defectus gr̄ā: nec ē necesse q oīs talis defectus p glīam auferat. sic ēt posset dici q defect⁹ ē in Lino: q nō peruenit ad glīam Petri. ¶ Ad qrtā rñdet negando pñam. Et rō est: q: q̄zuis diuina essentia sit rō oīum cognoscibiliū: non tamen coniungitur cuilibet intellectui creato: ſm q est rō oīum. Et ideo rō non sequitur.

D tertiā. q. sic ꝓcedit. Et vr̄ q bti prius ferant ad ꝯtemplādū xp̄i humanitatē: q̄z ad ꝯtemplādū xp̄i diuinitatē. ¶ Primo sic Ad extremū nō ꝑueniť: nisi p mediū. Sed mediū inter deū 2 hoīes ē xp̄i humanitas. i. Thi. ij. Mediator dei 2 hoīūz xp̄s iesus. Ergo sci nō ꝑuenirent ad contēplandā xp̄i diuinitatē: nisi prius ꝯtēplando humanitatē eius. ¶ In opp. est euāgeliū pñs vbi dr̄. Gaudete 2 exultate: qm̄ merces vr̄a multa est in celo. Et sic ꝯstitui debent in ꝑfectissimo 2 altissimo statu. Ex quo sic arguit. Altissimo eni statui altissimus actus principaliter 2 primo cōpetit. Sed beati sunt in altissimo statu. Quom ergo actus intellectus: qui est potentia altissima: cuius est ferri in deū: sit actus altissimus: videť q hic actus primo beatis cōpetat: vt deū ꝯtēpleť. ¶ Respondeo dōm: q sancti in glīa prius feruntur ad contēplandam xp̄i diuinitatem. q̄z eius humanitatez. Ista ꝯclusio probať. Primo sic: Hoc ad perfectionē vie pertinet: q oportz nos ab inferioribus ad supiora ꝯtēplanda ascēdere. Sed in beatis erit ꝑfectio contraria imꝑfectioni vie. Ergo ipsi ecōuerso p prius: altiora ꝯtēplantur. Ergo beati existētes supra in pr̄ia: primo xp̄i diuinitatem contemplantur: q̄z eius humanitatem. Secundo sic. Unusquisq̄z prius considerat regulam operis: q̄z ſm regulaz operetur. Beati autem a deo sunt coniuncti xp̄o: vt ipse sit eis rō cuiuslibet cognitionis 2 operis. Aliter eniz actus beatitudinis per alias cognitiones 2 operationes impediretur. Et ideo id quod primo beati attendunt: est ipse de⁹ 2 ipsum habent mediū cuiuslibet cognitionis 2 regulā cuiuslibet operationis. Et sic per prius ꝯtemplantur xp̄i diuinitatem q̄z eius humanitatē: in vtraq̄z tamē ꝯtēplatione delectationē inueniunt: Unde dr̄. Jo. x. Ingredientur. s. beati ad ꝯtēplandaz diuinitatem: 2 egredientur ad ꝯtemplandū eius humanitatem 2 vtrobiq̄z pascua inuenient i. delectationē: vt exponiť in libro de spū 2 anima. ¶ Ad rōnes in opp. respondetur: q ratio illa procedit quantū ad statum vie in qua nondum sumus deo perfecte coniūcti: sed oportet nos p xp̄m ad deum ascendere. Sed cum iam deo in beatitudine coniuncti erimus: per prius intendimus christi diuinitatem: q̄z humanitatem.

¶ In die omniū mortuoꝝ est euāgeliū. Dixit iesus turbis 2c. Jo. v. Circa qđ possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo: vtrum iudiciaria potestas: quā iudicandi sunt mortui in futuro iudicio: cōuenienter ꝯueniat xp̄o: ſm q hō. ¶ Scđo vtrū suffragia fideliū viuoꝝ ꝓsint defunctis. ¶ Tertio: vtrū suffragia facta p malos siue per peccatores ꝓsint. ¶ Quarto: vtrū vox xp̄i: quā audient mortui: erit causa resurrectionis omnium eorum.

D. j. q. sic ꝓcedit. Et vr̄ q iudiciaria ptās: q̄ iudicādi sunt mortui in futuro gn̄ali iudicio: non uenieť xp̄o: ſm q hō. ¶ Prio sic. Dicit Aug. lib. de vera reli. q iudiciū attribuit filio inquantum est ipse lex prime veritatis. Sed hoc ꝑtinet ad xp̄m: ſm q est deus. Ergo iudiciaria ptās nō conuenit xp̄o ſm q hō. ¶ Scđo sic. Judiciū auctoritatem reqrit. Sed auctoritas sup viuos 2 mortuos ē in xp̄o: ſm q deus: sic eni ē de⁹ oīum. Ergo ptās 2c. ¶ Tertio sic. Ad iudiciariam ptātem ꝑtinet ꝓmiare bene agentes: sicut punire mortuos. Sed ꝓmiū bonorū ē btitudo eterna: que nō dať nisi a deo. Dicit. n. Augu. sup Jo. q ꝑticipatione dei fit aīa beata. Ergo vr̄ q iudiciaria ptās

non etc. ¶ Quarto. Ad iudiciariá ptátem xpi pertinet iudicare occulta cordiú: sm il-lud ad Corin. iiij. Nolite ante tps iudicare quousqz veniat dñs: q illuminabit abscódita tenebrarum: et manifestabit consilia cordiú. Sed hoc pertinet ad solá virtuté diuiná vt pz. Ergo etc. ¶ In oppo. est euágeliuz pñs vbi dr. Potestaté dedit ei iudicium facere qz filius hois est. ¶ Rñdeo dicendum: qp iudiciaria ptás puenit xpo et sm qp deus et sm qp hó. Ista pclusio declaratur sic. Quáuis apud deum maneat primaria auctoritas iudicandi: hoibus tñ cómittitur a deo iudiciaria potestas respectu eorum q eorum iurisdictiói subijciútur: vt dr Deutro. j. Qd iustú é iudicate. Et postea subdit. Quia dei est iudiciú: cuius. s. auctoritate vos iudicatis. Cú autez xps in humana natura sit caput totius ecclesie. s. qp sub eius pedibus deus oia subiecit: sequitur qp ad deú pertinet etiam sm humaná naturá habere iudiciariá potestaté. Et hoc quidem propter tria. Primo propter conuenientiá: et affinitaté ipsius ad homines. Sicut enim deus per cás medias táqz ppinquores effectibus operatur: ita iudicat per hoiem xpm hoies: vt sit suauius iudicium hoibus. Unde Apostolus dicit ad Hebre. iiij. Nó habemus pontificé: q non possit compati infirmitatibus nostris etc. Secundo qz in finali iudicio vt Aug. dicit erit resurrectio corporum mortuorú: que suscitat deus p filiú hois sicut per eundé xpm suscitat aias: inqztu n est filius dei. Tertio qz vt Augu. dicit in libro de vbis dñi. Rectum erat vt iudicádi videant iudicé. Iudicádi erát boni et mali: restat vt in iudicio forma serui: bonis et malis ostéderet: forma dei solú boni seruaret. ¶ Ad róes in opp. ¶ Ad primaz rñdet negando pñam. Et ró é: qz licz iudiciú ptineat ad vitaté: sicut ad regulam iudicij: pertinet tñ ét ad hoiem: q é imbutus vitate: sm qp é vnú quodámó cú ipsa vitate. q. qdá lex: et qdá iustitia aiata. Anima aút xpi p ceteris creaturis magis fuit vnita veritati: et magis ea repleta sz illud Jo. j. Uidimus eú plenuz gra et veritate. Ergo ad aiam xpi maxime ptinet oia iudicare: ¶ Ad. ij. rñdet negádo pñam. Et ró é: qz sicut in xpo sm diuiná naturá é auctoritas dñij respectu vlis creature ex iure creatóis ita in ipso sz humaná nãz é auctoritas dñij quá pmeruit p passioné et est. q. auctoritas scdaria et acqsita sz pma é naturalis et ei na ¶ Ad. iij rñdet negádo pñm. Et ró é: qz lz solius dei sit pticipatióe eius aias btás facere nihilominus adducere hoies ad btitudiné inqztum é caput et actor salutis eorum est xpi sm illud ad Hebre. ij. q multos filios i gliam adduxerat: actoré salutis eorum p passioné psumare. ¶ Ad quartaz rñdet negádo minorem. Dicimus enim qp cognoscere occulta cordium: et diiudicare per se pertinet ad solum deum. Sed ex influentia diuinitatis ad aiam xpi. conuenit etiam eius cognoscere et diiudicare occulta cordium. Et ideo dr ad Ro. ij. In die cum iudicabit deus occulta hoium per iesum xpm. Et ita cópilando omnes ratióes iudiciaria potestas conuenit christo.

D secundam. q. sic proceditur. Et videtur: qp suffragia viuorum non prosint defunctis.

¶ Primo sic. Suffragia per vnum facta non possunt alij prodesse. Ergo etc. Assumptum probatur sic. Dicitur Gala. vj. Que seminauerit homo: hec et metet. et si vnus ex suffragio alterius fructum consequeretur: meteret ab alijs seminata. ¶ Secundo sic. Ad iusticiam dei pertinet: vt vnicuiqz tribuatur pro meritis. Unde Ps. Tu reddis vnicuiqz secundum opera sua. Sed iusticiam deficere est impossibile. Ergo impossibilis é: quod vnus ex operibus alterius iuuetur. ¶ Tertio sic. Dicitur in euangelio presenti. Qui bona egerunt: ibunt in resurrectionem vite: qui vero mala in resurrectionem iudicij: idest condemnationis. ¶ Quarto sic. Proficere ex opere aliquo: est in via existens. Sed homines post mortem

sed nō sunt viatores. Ergo mortui nō pñt vivorū suffragijs adiuvari. ¶ Quinto. Nullus iuvat ex opere alterius: nisi sit aliq̄ vite cōicatio int̄ eos. Sz nulla cōicatio mortuorū ad vivos: ſm phm̄ .i. Ethi. Ergo suffragia vivoꝝ non ꝓsunt defunctis. ¶ In opp. ē q̄d hētur .ij. Machab. x.ij Sctā ⁊ salubris cogitatio ē ꝓ defunctis exorare. ¶ Rñso dicendū sub duab⁹ ꝯclusiōib⁹. Pria est. Suffragia ꝑ vnū facta ꝓdesse pñt alijs. Ista cōclusio pz. Primo ex illo. ps. Particepē me fac oium timētiū te. Rōne sic. Oēs fideles caritate vniti sunt vnius corpis mēbra. Sz vnū mēbrorū iuvat̄ ꝑ alterum. Ergo vnus hō ex alterius meritis pōt iuvari. Scōa cōclusio. Mortui possunt iuvari ex opib⁹ vivoꝝ. Ista ꝯclusio patet ex consuetudine laudabili ecclesie: que orat pro defūctis. Si ergo ecclesia nō decipit̄: ergo suffragia vivorū valent defunctis. Itē dicit Augu. libro de cura agenda pro mortuis. Officia ⁊ sacrificia: q̄ offerūtur pro nō valde malis sūt ꝓpiciatiōes. Rōne sic. Sicut se hñt orones sanctoꝝ ad vivos: sic vivoꝝ ad mortuos: ſꝫ sancti mortui impetrant nobis bona: ⁊ nos adiuvāt. Ergo ⁊ vivi possunt bonis opib⁹ suis iuvare mortuos. Cōfirmat̄. Caritas q̄ est vinculū vniens mēbra ecclesie: nō soluꝫ ad vivos se extēdit: sed ēt ad mortuos: q in caritate decedūt. Caritas .n. vita corpis nō finit̄. j. Cori. xiij. Caritas nunq̄ꝫ excidit. Similiter mortui in memorijs hoium viuētiū viuūt. ⁊ ideo intētio viuētiū ad eos dirigi pōt. ⁊ sic suffragia vivoꝝ dupliciť mortuis ꝓsunt sicut ⁊ vivis ⁊ ꝓpter caritatis vnionē ⁊ propter intentionē ad eos directā. nec tñ eis sic valere credēda sunt vivoꝝ suffragia vt status eoꝝ mutet̄ de misericordia ad felicitatē: vel ecōuerso: ſꝫ valēt ad diminutiōēꝫ pene: vel aliqd hmōi q̄ statum mortui nō trāsmutat. ¶ Ad rōem in oppo. ¶ Ad ꝑmā rñdetur negādo ꝯñaꝫ. Et rō ē: q: messis ē ꝑceptio vite eťne: sicut hētur. Jo. iiij. Qui metit fructū: cōgregat in vitā eternā. Sors aūt vite eterne nō dat̄ alicui: nisi pro operibus proprijs: q: ⁊ si aliquis alteri impetret: vt ad vitā ꝑveniat: nunq̄ꝫ tamē hoc fit: nisi mediantibus operibus proprijs. dū s. precibus alicuius: gratia alicui datur: per quam meret̄ vitam eternam. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiaꝫ. Et ratio est: quia opus quod pro aliquo fit: efficitur eius: pro quo fit. ⁊ simulť opus ei⁹ qui mecum est: vnum est quodammodo ⁊ mecuꝫ. Unde non est contra divinam iusticiam. si vnus fructum percipit de operib⁹ factis ab eo: qui est secuꝫ in caritate: vel ab operibus pro se factis. Hoc etiam ſm humanam iusticiam convenit vt satisfactio ꝑ alio accipiatur. ¶ Ad tertiam respondetur q̄ presens evangelium in nullo contradicit suffragijs: bene tamen innuit: q̄ suffragia non valent ad mutationem status: sicut dictum est. ¶ Ad quartam respōdetur negādo ꝯñaꝫ. Et rō est: quia quāvis anime separate non sunt simpliciter in statu vie. sed quantum ad aliquod: adhuc sunt in via inquantum. s. eoꝝ ꝓgressus adhuc retardatur ab vltima retributione. ⁊ ideo simpliciter eoꝝ via est circūsepta: vt nō possint vlterius per aliqua opera transmutari ſꝫ statū felicitatis ⁊ miserie: sed q̄ꝫtū ad hoc nō ē circūsepta: quin q̄ꝫtū ad hoc: q̄ detinentur ab vltima retributione: possunt ab alijs iuvari. q: ſm hoc adhuc sunt in via. ¶ Ad q̄ntā rñdet̄ negādo ꝯñaꝫ. Et rō est: q: q̄ꝫvis cōicatio civiliū opeꝝ: de qua phūs loquitur: nō possit eē mortuoꝝ ad vivos: q: mortui extra vitā civilē sūt. pōt tñ eoꝝ esse cōicatio: q̄ꝫtū ad opa spūalis vite: que ē ꝑ caritatē ad deū: cui mortuorum spūs vivunt.

D tertiam. q. sic ꝓcedit̄. Et videt̄: q̄ suffragia per peccatores sive per malos facta non prosunt illis: pro quib⁹ fiunt. ¶ Primo sic. Joan. ix. Scimus: quia peccatores deus non exaudit. Si orationes eorum prodessent illis: pro quibus orant: exaudirentur a deo. ergo suffragia eorum ⁊c. ¶ Scōo sic. Dicit

Grego. Quom is: qui displicet ad intercedendum mittitur irati anim⁹ ad deteriora puocatur. Sz glibet peccator deo displicet Ergo per pcõz suffragia: deus ad misericordiá nõ flectitur. Et ita taliú suffragia nõ psunt. ℂ Tertio nullú opus ẽ satisfactoriú nisi: qd̃ fit ex radice charitatis. Sz illud nõ fit sic. quia fit a malo. Ergo non satisfacit. ℂ Quarto sic. Iste pcõr nõ ẽ mẽbz eccle sie. Ergo nullam hz pnexioné cum illo: qui mortu⁹ est. Ergo op⁹ eius ẽ oino alienú ab ipso defuncto. Ergo nihil ei pdest. ℂ In oppo. arguitur sic. Nullus põt scire p certo vtrú sit in statu gr̃e: vel culpe. Si ergo illa tñ suffragia psunt: que fiút p eos: q sunt in gr̃a: nõ posset hõ scire: p quos suffragia pquireret suis defunctis. Et ita multi a suffragijs faciendis retraherent. ℂ Scdo sic Dicit Aug. Scdz hoc iuuat aliqs mortu⁹ suffragijs: q dũ viueret meruit vt iuuaret post morté. Ergo valor suffragioz mensurat: fm pditõem eius: p quo fiút. Non ergo differt vtrú per malos vel bonos fiant ℂ Rñdeo dicendú: q suffragia fcã p malos: si sint fcã p opa sacralia: vt est celebratio misse. aut sint facta in persona ecclesie: aut ex ordinatõe mortui descédétis in caritate: psunt illis p qb⁹ fiunt. Pro qua conclusione notandú: q in suffragijs que fiunt p malos. duo pñt psiderari. Primo ipsum opatú: sicut sacrificiú altaris. Et q: nr̃a sacraméta ex se ipsis efficatiá hñt: absqz ope opantis: que equaliter explentur: p quoscúqz fiant: qz̃tú ad hoc suffragia p malos fcã defunctis prosunt Alio modo pñt psiderari qz̃tum ad opus operans. Et sic distinguédum ẽ: q opatio pcõris: suffragia faciétis. põt vno modo considerari vt est eius. Et sic nullo modo meritoria esse põt: nec sibi: nec alijs. Alio mõ inquátuz est alterius: qd̃ dupliciter conuenit. Uno mõ inquátú peccator suffragia faciens: gerit psoná ecclesie tori⁹: sicut z sacerdos dũ dicit in ecclia exequias mortuoz. Et q: ille intelligitur facere: cui⁹ noie vel vice fit: vt pz p Dionysiuz xij. celest. Ierar. Inde est q suffragia talis sacerdotis quáuis sit peccator: defunctis psunt. Alio modo quando agit vt instrm alterius. Opus eni instrumenti ẽ magis principalis agentis. Unde quáuis ille q agit vt instrumentú alterius: nõ sit in statu merédi actio tamẽ eius potest eẽ meritoria: ratione principalis agẽns. Sicut si seruus in peccato existens: quodcũqz opus mĩsicordie. facit ex precepto dñi sui charitatem habẽtis. Unde si aliqs in charitate discedens precipiat sibi suffragia fieri. vel ali⁹ pcipiat charitatem habens: illa suffragia valẽt defuncto: qz̃uis illa per quos fiant: in pcõ existát magis tñ valerent si in charitate eẽnt. quia tũc ex duab⁹ partib⁹ opa illa meritoria eẽnt ℂ Ad rõnes in oppo. ℂ Ad. j rñdet negando pñam. Et ratio ẽ multiplex. Primo q: oro per pcõres facta qñqz nõ ẽ pctõris sed alteri⁹. Et iõ fm hoc digna est: vt a deo exaudiat. Tũ scdo. q: qñqz deus peccatores audit. s. qñ pcõres aliqd deo acceptum petunt. Non enim solis iustis: sz ẽt pcõrib⁹ de⁹ bona sua puidet: vt pz Mat. v. Non aũt ex meritis eoz: sz ex sua clemẽtia. Et iõ Io. ix. super illud pcõres de⁹ nõ audit. dicit glo. q loqtur: vt inuẽtus. i. nõ plene illuminatus: siue non adhuc plene videns. ℂ Ad ij. rñdet negádo pñam. Et rõ ẽ: q: qz̃uis ex parte eius q displicet: oro pcõris non ẽ accepta. tñ rõne alteri⁹: cui⁹ vice vel imperio agit: põt deo eẽ accepta. ℂ Ad. iij. rñdetur negádo pñam. q: opus illud ex parte eius z cuius vice vel imperio fit: ex radice charitatis procedit. ℂ Ad. iiij. rñdetur eodem modo: q ille cuius vice: aut mandato fiunt suffragia: est membrem ecclesie: z charitate vnitum eis: pro quibus suffragia fiunt: z hoc sufficit: licz minister sit a corpore ecclesie charitate separatus.

D. iij. q. sic pceditur. Et videtur q vox filij dei non sit causa resurrectionis mortuorum. ℂ Primo sic. Resurrectio fi et subito: cum dicat Dama. q diuina virtu

re fiet:que est infinita. Sed vox illa mensu
ratur tempore:nec é potentie infinite. ergo
resurrectionis cá eé non pót. ¶ Scdo sic.
Vox illa:quá dicuntur audituri mortui:aut
audient anteq̃ resurgent. aut post. Si ante.
Ergo anteq̃ viuent audient. Si aũt post.
vox illa non fiet cá resurrectióis. ¶ Tertio
sic. Qñ datur potentia:siue virt⁹ alicui:q̃s
nis miraculose dr̃ opus:tamé egrediés ab
illa:erit naturalis sicut p3 in ceco illumina-
to. Si ergo dicatur q̃ voci illi sit data aliq̃
virtus:sequr̃ q̃ resurrectio erit naturalis
quod falsum é: ¶ In oppo. est euangeliũ
pñs. vbi dr̃. Mortui audient vocem filij
dei. ¶ Rñdeo dõm: q̃ vox ministerialiter
erit causa resurrectionis corporum mortuo
rum. Vnde Apostolus. j. Thi. iiij. q̃ domi
nus in tuba dei descendet de celo:ꝛ mortui
q in xp̃o sunt resurgent. Rõne pót sic pro
bari. Illud est cá excitatiõis in dormiente:
quo audito excitatur. S3 mortui in monu-
mentis excitabuntur auditu vocis filij dei:
vt p3 in euangelio. Ergo vox illa erit causa
resurrectionis. Pro cuius conclusiõis ple
niori intelligentia notandum iuxta sanctuz
Tho. q̃ oportet causaz effectui:aliquo mo
do ꝯiũgi:q̃ mouens ꝛ motũ:faciens ꝛ fa-
ctũ sunt simul. vt ꝓbatur. vij. phy. xp̃s auté
resurgens:é cá vniuoca nr̃e resurrectióis.
Vñ oppꝫ q̃ in resurrectiõe corpoꝝ: cõi ali-
quo signo corpali dato:xp̃s resurgés opet.
Quod qdé signuꝫ vt qdam dicũt ad l̃ram
est vox xp̃i resurrectõeꝫ iperantis. sicut im
pauit mari ꝛ cessauit tẽpestas Mat viij. q
dam aũt dicunt q̃ hoc signum nihil aliud é
q̃ ipsa pñtia euidens filij dei in mũdo. sed
nobis melior vr̃ prior snĩa ꝛ l̃re magis ꝯfor
mis ꝛ hec vox quecũq3 sit q̃nq3 dr̃ clamor
q. preconis ad iudiciũ citantis. Qñq3 auté
dr̃ sonus tube:vel ꝓpter euidentiã:vel pro
pter conuenientiã ad vsus tube:q erant in
veteri testamento. Tuba eni congregaban
tur ad consiliũ:cõmouebantur ad bellum ꝛ
vocabant ad festũ. Resurgens aũt ꝯgre-
gabuntur ad consilium iudicio:ad prelium

quo orbis terraꝝ pugnabit contra insensa
tos. ꝛ ad festũ eter ne solénitatis. ¶ Ad ra
tiones in oppo. ¶ Ad pmaꝫ respondet ne
gando consequentiã. Et rõ est: q: son⁹ men
suratur tempore. n hilominus sicut dicitur
de formis sacramentoꝝ:in vltimo instãti ꝓ
lationis:effectũ suum hꝫ. Et sic resurrectio
fiet subito:quãtuꝫ ad id:quod in ea fiet:vir
tute diuina:licet quo ad id qđ fiet ministe-
rio angelorum:non fiet in instanti. si instãs
dicat indiuisibile temporis:erit tamen in in
stanti:prout dicit imperceptibile tempus.
¶ Ad. ij. respondetur vno modo:q̃ ibi au
dire dicitur. i. obedire. quia audient. i. obe-
dient voci filij dei. Vox enim expressus é
interioris cõceptus. Tota aũt natura ad nu
tum obedit voluntati diuie:ꝛ conceptioni.
sicut audiuit Lazarus quando dictum é ei:
veni foras:ꝛ reuixit:vt dr̃ Jo. x. Alio mo
do respondetur iuxta sanctũ Tho. q̃ sicut
forme sacramentorum habent virtuteꝫ san
ctificãdi:nõ ex hoc: q̃ audiunt. sed ex hoc
quod ꝓferuntur. ita illã vox q̃cq̃d sibi ha-
bebit:habebit efficaciam instrumentalé ad
resuscitanduꝫ:non ex hoc q̃ sentitur:sed ex
hoc quod ꝓfertur. Sicut etiaꝫ vox ex ipsa
impulsione aeris excitat dormientem:solué
do organum sentiendi:nõ ex hoc: q̃ cogno
scatur. quia iudicium de voce prouemente
ad aures sequr̃ excitationem:ꝛ nõ est cau-
sa eius:ꝛ ita vt dicit dominus Bonauentu
ra in. iiij. vox illa audietur simul tempore:
quando mortui resurgent prius tñ natura
resurgent:q̃ꝫ audiant rõne iã dicta. ¶ Ad
iij. respondetur negando consequentiam.
Et rõ est: q̃ virtus illa data voci non é ens
perfectum in natura:sed est talis:qualis est
in formis sacramentorum. Assumptum aũt
esset verum:quando potentia siue virtus:
que datur est ens completum in natura:sic
est potentia data ceco illuminato.
¶ In festo beati Martini est euangeliũ.
Sint lumbi vestri ꝛc̃. Lu. xij. De quo di-
sputatur sicut in festo beati Nicolai. Nũc
queritur.

V Erum illud sit verum: an conve-
nienter dictum: quod expectantes
dominum reversurum: xpus faciet eos
discumbere: et transiens mini-
strabit illis. Et videtur quod non. ¶ Primo
sic. Discubitus est accomodata corporis dis-
positio in iacendo: vel sedendo. Sed talis
corporalis discubitus non convenit aiabus san-
ctorum: que sunt spiritus incorporei. Ergo non vr
propriis. ¶ Secundo sic. Christus est imobilis: stabilis
stabilis: dans cuncta moveri: vt dicit Boe-
tius. Et in Psal. Tu autem idem ipse es. Er-
go non vr convenienter dictum: quod transiens etc.
¶ Tertio sic. Si ministrabit: queritur aut
idem omnibus: aut varia diversis. Non videtur
idem. quia vt vr: tunc omnes equaliter erunt beati: quod
est falsum. Cum enim premium rndeat merito. et
multi sint excellentioris meriti: quam alii: necessa-
rio non erunt omnes equaliter beati. Si varia. Er-
go sequitur: quod non erit vna beatitudo omnium.
¶ In opp. est euangelium. ¶ Rndeo dicendum:
quod hoc verissimum est bene intellectum. Dominus
spiritualia loquitur: sub similitudine rerum corpora-
lium: vt nos intelligere valeamus. ¶ Ad rndes
nes in opp. ¶ Ad primam rndetur: quod per il-
lum distributum intelliguntur sedes: et man-
siones parate sanctis in illo beatitudinis premio
dio. De quibus dr Jo. xiiij. In domo patris
mei: multe mansiones sunt. Quod Augu. expo-
nit de variis dignitatibus premiorum. ¶ Ad se-
cundum rndetur iuxta Albertum magnum sup Lu.
x j. quod xpus transibit triplici transitu in gloria mi-
nistrando. s. transitu corporali. transitu corporali: si-
mul et mentali. tertio transitu mentali tm. Cor-
porali quidem transibit in seipso: quando post iudicium
de aere: in quo occurrent ei beati in celum: cum
eis movebitur. j. Thes. iiij. simul rapiemur cum
illis obviam xpo in aera. Mentali autem transitu
non transibit in se: sed in sanctis: quando novis
illuminationibus reficit sanctos. Eccle. xxiiij.
Transite ad me omnes qui concupiscitis. Si-
mul autem corporali et mentali transibit et in sanctis:
quando sensibus corporis exhibebit gloriam corporis:
et mentibus exhibebit gloriam divinitatis. Jo. x.
Per me si quis introierit salvabitur et ingredie-
tur: et egredietur: et pascua inveniet. Exponit
Aug. Foris egrediens pascetur in salvatoris
humanitate: et intus egrediens pascetur in crea-
toris divinitate. Et sic vtrobique pascua inve-
niet. Et sic rndetur ad. iij. quod idem ministrabit
omnibus. Omnium enim beatitudo vna: sicut vnus
denarius: licet non equaliter omnes illam percipient.
¶ In festo beate Catherine est euangelium. Si-
mile est regnum celorum. Circa quod presens dis. le. q.

V Trum beata Catherina emit
agrum: in quo erat thesaurus ab-
sconditus. Et vr quod non. ¶ Pri-
mo sic. Quia ager ille in quo
absconditi sunt omnes thesauri sapientie et scien-
tie dei est xpus Colo. ij. Sed non est emibilis.
Ergo etc. ¶ Secundo sic. Christi precio Ca-
therina: et omnes fideles sumus empti: secundum il-
lud. j. Petri. j. Empti enim estis precio ma-
gno. s. sanguine xpi. Ergo non vr convenien-
ter dictum: quod xpus emptus sit a quocunque no-
strum. ¶ In opp. vr euangelium. quod in
huiusmodi sancte festivitate legitur: quod beata Catherina
fuerit illa: que agrum emit: in quo thesaurus erat
absconditus: vt haberet illud. ¶ Rndeo dicendum
quod emptio in presenti dr methaforice: quia vbi est
aliqua commutatio: ibi aliqua emptio. Cum
autem sancti contemnunt omnia terrena: pro xpo: et pro-
priam vitam exponunt: propter ipsum: dicuntur
emere xpum iuxta illud Apli ad Phi. iij.
Omnia. s. mundana detrimentum feci: et arbitror
vt stercora: vt xpm lucrifaciam: et vt inveniar
in illo. Et Ambro. terminans illud Jsa. lv.
Omnes sitientes, venite ad aquas: et qui non habetis
argentum: ite emite etc. dicit sic. Hec enim preci-
um quesivit a nobis: que sanguis sui precium sol-
vit. quia non auro. et argento: sed precioso nos
redemit sanguine. Ergo idem precium de-
bes: quo emptus es. Eme xpm tibi: non eo
quod pauci habent: sed eo quod omnes habent per
naturam suum est: quod a te xpus reposcit: ipse
omnibus vitam dedit. ipse pro omnibus mor-
tem suam obtulit. Solue pro auctore: quod solu-
tum est lege. Non mediocris contractus est. Hec
Ambro. Cum ergo beata Catheria contempta omni
dignitate: vitam suam pro xpo constantissime

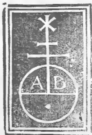
dederit: recte emisse agrum. i. xpm: in quo thesaurus absconditus est: dr: ex quo agro assumpsit thesaurum diuine sapientie qua maxime vsa est in defensione fidei: in confutatione ydolatrie. in disputatione contra rectores: quibus vnum solum deum verū eē probatur: τ deos falsos omnes esse conuicit. Inde sumpsit thesaurum scientie infuse a natura: qua maxime vsa est in disputatione contra imperatorem: vt patet in legēda. Tertio sumpsit inde notitiā sciētie methaphysice. τ hoc in contemptu terrenoꝝ. hec enim sciētia speculatur formas sine materia. Hanc habuit: quando animum suum a materialium rerum amore subtraxit: qua vsa est: quando oratores: τ reginam: τ milites ad contemptum mundi: τ despectū sui: τ desiderium regni celestis animauit: τ in martirio confortauit. ¶ Ad rōnes in opp. ¶ Ad pmaꝫ rñdetur negādo assumptum: qm̄ modo predicto xp̄s emibilis ē. ¶ Ad secundam respondetur negando ꝯñnam. Et rō est: q: non est eiusdē emptionis: qua xp̄s dicitur suo sanguine nos emisse: τ qua fide τ deuotione nos eum amplectemur. Unde Ambro. Nemo vereatur qui argētum non habet: non querit xp̄s argentum: sed fidem: que argento preciosior est.

¶ Questiones euangeliorum tam de tempore q̄ꝫ de sanctis collecte per. R. D. Joānem de Turre Cremata ordinis predicatorum de obseruantia episcopū Sabinen. sancte Romane ecclesie cardinalem: sancti Sixti explicuint hic: Impresse Brixie Anno. M. cccc. xcviij. die. ij. Junij per Angelum Britānicum de palazollo: ad laudem dei τ eius genitricis marie.

Registruꝫ huius opis

a b c d e f g h i k l m n o p ꝗ q r s t v

Omnes sunt quaterni.

1